(فهرست الجزء الثاني من التبيان)

سورة الكهف صحيفه ١	سورة مريم صحيفه ٢٢	سورة طه صحيفه ٣٢	سورة الانبيا صحيفه ٤٦	سورة الحج صحيفه ٦٠
سورة المؤمنون صحيفه ٧٢	سورة النور صحيفه ٨١	سورة الفرقان صحيفه ٩٩	سورة الشعراء صحيفه ١٠٩	سورة النمل صحيفه ١٢٢
سورة القصص صحيفه ١٢٥	سورة العنكبوت صحيفه ١٤٨	سورة الروم صحيفه ١٥٧	سورة لقمان صحيفه ١٦٤	سورة السجده صحيفه ١٦٩
سورة الاحزاب صحيفه ١٧٢	سورة سبأ صحيفه ١٨٧	سورة الملائكه صحيفه ١٩٦	سورة يس صحيفه ٢٠٢	سورة الصافات صحيفه ٢١٠
سورة ص صحيفه ٢١٩	سورة الزمر صحيفه ٢٢٨	سورة المؤمن صحيفه ٢٣٧	سورة فصلت صحيفه ٢٤٦	سورة الشورى صحيفه ٢٥١
سورة الزخرف صحيفه ٢٥٧	سورة الدخان صحيفه ٢٦٣	سورة الجاثية صحيفه ٢٦٦	سورة الاحقاف صحيفه ٢٦٩	سورة القتال صحيفه ٢٧٥
سورة الفتح صحيفه ٢٧٩	سورة الحجرات صحيفه ٢٨٣	سورة ق صحيفه ٢٨٨	سورة الذاريات صحيفه ٢٩١	سورة الطور صحيفه ٢٩٤
سورة النجم صحيفه ٢٩٧	سورة القمر صحيفه ٣٠١	سورة الرحمن صحيفه ٣٠٤	سورة الواقعة صحيفه ٣٠٨	سورة الحديد صحيفه ٣١٢
سورة المجادلة صحيفه ٣١٦	سورة الحشر صحيفه ٣٢١	سورة الممتحنة صحيفه ٣٢٥	سورة الصف صحيفه ٣٢٨	سورة الجمعة صحيفه ٣٣٠
سورة المنافقون صحيفه ٣٣١	سورة التغابن صحيفه ٣٣٣	سورة الطلاق صحيفه ٣٣٥	سورة التحريم صحيفه ٣٣٨	سورة الملك صحيفه ٣٤٠
سورة ن صحيفه ٣٤٣	سورة الحاقة صحيفه ٣٤٧	سورة المعارج صحيفه ٣٤٩	سورة نوح صحيفه ٣٥١	سورة الجن صحيفه ٣٥٢

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 40
36

حكمۀ مكرمه دن بوشناق عسكر تقاعديه يوقلمه جيسى
سيد محمد عطاء الله ابن رحيم افنديك
راغب پاشا كتبخانه سنه وقفيدر
١٢٨٤ سنه

٤٠
T. C.
RAGIP P. KİTAP S.
40

سورة المزمل صحيفه ٣٥٤	سورة المدثر صحيفه ٣٥٦	سورة القيامة صحيفه ٣٦٠	سورة الانسان صحيفه ٣٦١	سورة المرسلات صحيفه ٣٦٤	
سورة النبأ صحيفه ٣٦٦	سورة النازعات صحيفه ٣٦٨	سورة عبس صحيفه ٣٧٠	سورة التكوير صحيفه ٣٧١	سورة الانفطار صحيفه ٣٧٢	
سورة المطففين صحيفه ٣٧٣	سورة الانشقاق صحيفه ٣٧٥	سورة البروج صحيفه ٣٧٦	سورة الطارق صحيفه ٣٧٨	سورة الاعلى صحيفه ٣٧٨	
سورة الغاشية صحيفه ٣٧٩	سورة الفجر صحيفه ٣٨٠	سورة البلد صحيفه ٣٨٣	سورة الشمس صحيفه ٣٨٤	سورة الليل صحيفه ٣٨٤	
سورة الضحى صحيفه ٣٨٦	سورة الم نشرح صحيفه ٣٨٧	سورة التين صحيفه ٣٨٧	سورة العلق صحيفه ٣٨٨	سورة القدر صحيفه ٣٨٩	
سورة البينة صحيفه ٣٩٠	سورة الزلزلة صحيفه ٣٩١	سورة العاديات صحيفه ٣٩٢	سورة القارعة صحيفه ٣٩٢	سورة التكاثر صحيفه ٣٩٢	
سورة العصر صحيفه ٣٩٣	سورة الهمزة صحيفه ٣٩٣	سورة الفيل صحيفه ٣٩٤	سورة قريش صحيفه ٣٩٥	سورة الماعون صحيفه ٣٩٥	سورة الكوثر صحيفه ٣٩٥
سورة الكافرون صحيفه ٣٩٦	سورة النصر صحيفه ٣٩٦	سورة تبت صحيفه ٣٩٧	سورة الاخلاص صحيفه ٣٩٧	سورة الفلق صحيفه ٣٩٨	سورة الناس صحيفه ٣٩٨

جزء ثانی من التبیان

بسم الله الرحمن الرحيم

(سورة الكهف وهی مائة وواحدی عشرة آية مكية)

بسم الله الرحمن الرحيم (الحمد لله الذی أنزل علی عبده الكتاب) اول الله تعالی یه حمد اولسونکه عبدی محمد
صلی الله علیه وسلمه جبریل علیه السلام واسطه سیله قرآنی انزال ایتدی * الله جل وعلا حمده استحقاقنی قرآن
انزالی اوزره ترتیب ایتمسیله تنبیه ایتدیکه اول قرآن انلك اعظم نعماسیدر * زیرا که اول عبادلك کمالی اولان
شیئه هادی ومعاش ومعادلك صلاحی منتظم اولان شیئه داعیدر * دینلدیکه انزال کتابده تحمید
واسراده تسبیح ذکر اولندی زیرا مقام تسبیح انلك کمالی درجاتنك مبدئیدر ومقام تحمید
ایسه انلك نهایتیدر زیرا که بشرلك کمالی اول کتابله در (ولم یجعل له عوجا) اول الله تعالی قرآنده عوجدن
برشیء قیلمدی لفظنده اختلال ومعناسنده تنافی اولمق ایله ویاخود جانب حقه دعوتدن انده انحراف قیلمغله که
اول معانیده اعیانده کی عوج کبیدر (قیما) مستقیم معتدل اولدیغی حالده که انده افراط وتفریط یوقدر
ویاخود اول کتبك کافی مصدق وشرایعی ناسخ اولدیغی حالده (لینذر بأسا شدیدا من لدنه) تا که کندی
عندندن صادر اول کتابله کافرلری عذابله تخویف ایده (ویبشر المؤمنین الذین یعملون الصالحات أن لهم
أجرا حسنا) وتا که اعمال صالحه ایشلین مؤمنلره جنت اولمسیله تبشیر ایده (ماکثین فیه أبدا) انلر آنده
بلا انقطاع مقیم اولدقلری حالده (وینذر الذین قالوا اتخذ الله ولدا) وتا که الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی دیین
کافرلری تخویف ایده (ما لهم به من علم ولا لآبائهم) اول قوله انلرك ونه آبالرینك علمی یوقدر بلکه انی دیملری
جهل مفرط وتوهم کاذبدندر ویا اوائللرندن ویا آبالرندن ایشتدکارینه تقلیددن ناشیدر حالبوکه انکله
اراده ایتدکاری معنایی بیلمکسزین که انلر اب وابنی مؤثر واثر معناسنه اطلاق ایدرلردی * اکر اول معنایی
بیلسه لردی اکا اتخاذ نسبتنی ایتمزلردی (کبرت کلمة تخرج من أفواههم) انلرك اشبو مقاله سی کفرده عظیم
اولدیکه اول انلرك آغزلرندن چیقار زیرا که انده تشبیه وتشریك وارور اکا اعانه ایدر ولده احتیاج ایهامی
وار (ان یقولون الا کذبا) انلر قول کذب دیرلر (فلعلك باخع نفسك علی آثارهم ان لم یؤمنوا بهذا الحدیث

اسفا

اسفا) یوخسه انلرك اشبو قرآنه ایمان کتورمدکارینه حزن وغضبله فاتکدن کتدکارندنصکره کندیکی هلاکمی
ایدرسن (انا جعلنا ما علی الارض زینة لها) یر یوزنده اولان حیوان ونبات ومعادنی یره ویر اهلنه زینت قیلدق
(لنبلوهم أیهم أحسن عملا) تا که تعاطیده انلرك قنغیسی عملده اصلح ودنیایی اترکده اختیار ایده وز
(وانا لجاعلون ما علیها صعیدا جرزا) نفخه اولیده یراوزرنده کی زینتی بزیره برابر ترابه دوندررز ونباتسز
صعید املس قیلورز (ام حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم کانوا من آیاتنا عجبا) یا محمد ظن ایتدکمیکه اصحاب
کهف ورقیم بزم آیتلریمزدن بر آیت عجیبه اوله بلکه سموات وارض وما فیهما ماده اولان عجائب اندن اعجبدر
* کهف * جبلده غار واسعدر ورقیم ایسه شول جبل ویا وادینك اسمیدرکه کهف انده در ویا اصحاب کهفك
قریه ویا کابلرینك اسمیدر ویاخود لوح رصاص ویا حجردرکه انده انلرك اسملری یازیلوب کهفك قپوسی اوزره
قونوبدر * دینلدیکه اصحاب رقیم قوم آخروندرکه انلر اوچ کسه ایدیلر اهللری ایچون حاجتلرینه کیدرکن انلری
یغمور طوتوب بر کهفه کیردیلر اول حالتده جبلدن بر صخره قوپوب کهفك قپوسنی برکتدی انلرك بری
دیدیکه کاولکهر بریمز احسن عملنی ذکر ایتسون امیددرکه الله تعالی انلك برکتنه بزی بو ورطه دن خلاص ایده
انلرك بری دیدیکه کونلرده برکون بعض عمل ایچون اجیرلر استعمال ایتدم بررجل وسط نهارده
کلوب بقیه یومده اول سائرلك کامل نهارده ایشلدکاری دکلو ایشلدیکندن سائرلرینه ویردیکم اجر
دکلوا کادخی ویردم اول سائرلرك بری یاوزلنوب اجرینی ترك ایتدی بن ایسه اول اجرله بردیشی بوزاغی
اشترا ایدوب حتی که ییوتدم نسللندیروب چون ماشاء الله زمان ودهور مرور ایدندنصکره بر بیلدیکم پیر
ضعیف بکا چیقه کلدی بنم سنده حقم وار دراسترم دیدی وکندینك اول اجرینی ترك ایدن اجیر ایدوکنی بکا
بیلدردی بنده دخی نم دیوب انلك اجریله اشترا ونسللندردیکم صغرلرك جمله سنی اکاویردم الهی اکر بن اول
فعلی وجه کریمك ایچون ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت * هماندم اول صخره بر مقدار کهفك
قپوسندن آیریلوب آیدینلق کوردیلر وانلرك ایکنجیسی دیدیکه بنم فضله مالم وار ایدی ناسه شدت ایروب بندن
معروف دیلیو بکا برمرأه کلدی دیدمکه نفسکی بکا تسلیمدن غیری وجهله سکا برشی ویرمزم اول ایسه
اکا رضا ویرمیوب کتدی بعده بروقتدنصکره کیرو کلوب بندن معروف استدیکنده بنها کاأوکی
تکلیفی ایتدم حتی اوچ کره بو منوال اوزره کلوب کتدیکندنصکره آنی زوجنه ذکر ایتدیکنده زوجی اکا
دیمشکه اجابت ایت نه چاره ایده لم تلك عیالمزه بر قوت تحصیلنه اعانه ایت چون مرأه کلوب نفسنی بکا تسلیم
ایتدی بنده دخی انی کشف وقصد ایدیجك دتره دی دیدمکه سکا نولدیکه دتررسن دیدیکه الله تعالیدن
قورقارم دیدمکه سن بویله فقر وشدتده ایکن اندن قورقوب بن ایسه رخا وراحتده ایکن روامیدرکه آندن
قورقمیم اویله اولسه انی ترك ایدوب التماس ایتدیکی شیئی ویردم الهی اکر بن اول فعلی وجه کریمك ایچون
ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت * اویله اولسه اول صخره کهفك قپوسندن اولکیدن زیاده آیریلوب
حتی که بری برلرینی کورر اولدیلر آنلرك اوچنجیسی دیدیکه بنم پیرلکه ایرشمش والدینم وار ایدی بن ایسه
غنم صاحبی ایدم انلری بدیروب ایچوروب خدمتلرین کورمینجه غنممه کتمزدم برکون یغموردن
انلرك قاتنه وارهمدم حتی که اخشام اولدی محلبمده سود ایله انلرك قاتنه واروب انلری اویور بولدم انلری
اویاندرمقدن کراهت ایدوب المده محلبله صباحه دکین انلره منتظر اولدم حتی که اویاندقلرنده یدیروب
ایچوردم الهی اکر بن بو فعلی وجه کریمك ایچون ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت اویله اولسه صخره
قپودن آیریلوب اوچی دخی اول شدتدن قورتیلوب کتدیلر * محمد بن اسحاق ایدر وقتا که اهل انجیل
بیننده اختلاف عظیم اولوب عصیانلرینی کبیر ایتدیلر ملوکاری دخی طغیان ایدوب ناسی اصنام عبادتنه
وطواغیت ایچون ذبحه اکراه ایتدیلر جمله دن بری ملوك رومدن دقیانوس نام جبار ناسی اول فعله اکراه
ایدوب مخالفت ایدنلری قتل ایتدی انلرکه مؤمنلر اولوب دین مسیح اوزره ثابت اولدیلر انلك عذاب وقتلنی
اختیار ایتدیلر چون دقیانوس افسوس شهرینه نزول ایتدیکه اصحاب کهف انده اولدیلر انلری دقیانوس
قاتنه کتوردیلر * انلر ایسه اشراف رومدن مؤمنلر ایدیلر حق تعالینك وحدانیتنه ایمانلرین اعلان

ایدوب دقیانوسك عذابن اختیار ایتدیلر دقیانوس انلره مهال ایدوب دیدیكه وارڭ عقلڭزی باشڭزه دیرڭ شمدی سزه امان ویرمیوب اولدرمكدن بنی نه منع ایدردی الا بوكه شبا بلغڭز ایچون سزی اسركدم ایمدی واروب كیدڭ حیات ویاموتدن نه سلریڭز ایچون دیلدیڭزی اختیار ایدڭ * ایمدی بن فلان شهره كیدوب كیروبونده كاورم امریمه مطاوعت ایتمزسڭز اشد عذابله سزی هلاك ایدرم چون بومنوال اوزره اندن آیریلوب اولرینه كالدیلر برمقدار زاد آلوب دقیانوس كیروآنلری استیوب كلمدین شهردن كتمكه بونلدیلر مكر شهرلرینه قریب ینجلوس نام جبلده بركهف وار ایدی اتفاق ایتدیلركه اكا كیره لر وانده الله تعالی یه عبادت وطاعته مشغول اولوب دقیانوس كالدیكنده ارادة الله نه ایسه انی كوره لر اول كهفه كیدركن انلره بركلب اویوب انی كرا امرار اطرداتیدكارند نصكره باذن الله اول انلره سو یلیوب دیدیكه بندن اوشنمڭز بن الله تعالینك دوستلرینی سورم اویودیغڭزده بن سزی بكلرم چون انلر اول كهفه كیردیلر دقیانوسك كلمسنه انتظارله ذكروطاعته یوز اوردیلر چون دقیانوس كیرو افسوس شهرینه كالدی واصحاب كهفك كبیرینه یملیخا دینوردی تبدیل شكاله شهره واردی حاجتلرینی كورردی وكندیلر حقنده هرنه سو یلنورسه انلره خبر كتورردی بركون یملیخا شهردن اغلیه رق كالدی ودقیانوسك شهره كلوب كندولرڭ تفقد ایتدیكنی انلره سو یلدی آغلشوب سجده یه واردیلر والله تعالیدن استغاثه ایدوب یلواردیلر اندن باشلرین قالدیروب آیا كه بزه دقیانوسدن نه حالت ایرر دیو حیرته دوشدیلر شمسك غروبی وقتی ایدی الله تعالی انلره نوم القا ایدوب جمعی اویقویه واردیلر بر وجانبده دقیانوس انلرڭ بابالرینی قاتنه كتورتدی بكا عصیان وتمرد ایدن اوغللریڭزدن خبرویرڭ قنده كتدیلر دیدی بابالری ایتدیكه انلر سكا اطاعت ایتمیجك بزه می اطاعت ایدرلر امو المزی آلوب شهرڭ سوقنده اهلاك ایتدیلر بعده ینجلوس طاغنه چیقوب كتدیلر * الله تعالی دقیانوسك قلبنه القا ایتدیكه اول كهفك آغزینی بركیده تا كه انلری عجائب آیاتندن برآیت ایده دقیانوس دخی انجلین ایتدی والحال انده انلرڭ خبری اولمیوب الله تعالی انلری وفات نومله توفی ایتدی كلبلری ایسه كهفك قپوسنده ایكی ذراعنی باسط اولدیغی حالده یاتدی مكر دقیانوسك یاننده ایكی رجل وار ایدی ایمانلرینی كتم ایدرلردی اصحاب كهفك اسماء وانسابلرین وقصه واخبارلرین وزمان وتاریخلرین رصاصدن ایكی لوحه یازدیلرو نحاسدن برصندوق ایچره قویوب اول بنیان ایچنه كیزلدیلر شول رجاله كیم الله تعالی برزمانده انلری قوم مؤمنینه اظهار ایدرسه انلرڭ احوال واخبارینی بیله لر * وهب بن منبه ایدر عیسی علیه السلامك حوار یلرندن بری افسوس شهرینه كلوب دخول مراد ایتدیكنده بوابلر انی دخولدن منع ایتدیلر شهر قپوسنده برصنم وارا كا سجده ایتمینجه كمسه شهره كیرمز دیدیلر اویله اولسه حواری شهره كیرمیوب كیرودوندی مكر شهرڭ قربندن برحمام وار ایدی انك حمامجیسنه حواری كندوبی ایجار ایتدیكه اول حمامده خدمت ایده حمامجی انی استیجارندن حمامنده بركت بولدی واول حواری یه شهرشباننده برقاچ كمسه لر آشنا اولدیلر اول ایسه انلره سما وارض اخبارین وآخرت احوالن خبرویررانلر انی اینانورلردی وحمامجی ایله شرط ایتمشدیكه كیجه ده حمام انك اوله انكاه صلاتی بیننده حائل اولمیوب عبادتنه مشغول اوله بوحالت اوزره برقاچ ایام مرورندنصكره ملكك اوغلی برمرأه ایله كلوب حمامه كیردی حواری اكا دیدیكه سن ملك اوغلی ایكن سكا لایقمیدركه بویله ایدرسن دیو تعبیر ایتدی اول اندن اوتانوب كتدی * بعده ینه انجلین ایتدكده حواری انی تعبیر ایدیجك حواری یی اول سب ونهر ایتدی واكا التفات ایتمیوب مرأه ایله بیله حمامه كیردی كیریجك ایكیسی دخی حمامك ایچنده اولدیلر ملكه خبر ایردیكه حمامجینك اجیری اوغلكی اولدردی دیدیلر چون حواری یی استیوكلدیلر اول ایسه قاچوب كتمشدی اویله اولسه انك اصحابی اولان شبانی استدیلر انلر دخی كندیلرڭ استندیكن ایشیدیجك شهردن چیقوب بوله كیردیلر * مكر اثنای راهده برصاحبلری وار ایمش بولده اكا راست كلوب بیله سنجه بركابله بیله كیجه بركهفه كیردیلر بو كیجه بونده یاتهلم ان شاء الله تعالی صباحن را یمز نه اقتضا ایدرسه انی ایده لم دیوب اول حالتده الله تعالی انلره نوم القا ایدوب انده قالدیلر ایرتسی ملك اصحابیله اول شبانی تتبع ایدرڭ كهفه كیردكلرین بیلدیلر الله تعالی قلبلرینه رعب ایركوروب هیچ بری اوزرلرینه

وارمغه طاقت كتورمدی ارالرندن بری دیدیكه انلره ایرشلدیكی تقدیرجه مرادڭز قتل اولیجق اوزرلرینه كهفك آغزینی محكم بركدڭ تا كه انده آج وصوسز هلاك اولسونلر اول رأیی تحسین ایدوب انك كبی ایتدیلر بعده ازمان ودهور مرور ایدوب اول بلادده بندوسیس نام رجل صالح ملك اولوب التمش سكز ییل ملو كنده باقی اولدی لكن زماننده ناس احزاب اولدیلر كیملری الله تعالینك وحدانیتنه وبعثك حقیقتنه تصدیق وكیملری ایسه انی تكذیب ایدرلردی ومع ذلك اهل باطل كوندن كونه زیاده اولوب اهل حق اوزره ظهورده ایدیلر حیات انجق حیات دنیادر بعث انجق ارواحه اولور اجساده بعث اولمزدیرلردی * بندوسیس بوحالتدن زیاده مهموم اولدی كیجه وكوندز الله تعالی یه یلواروب حقك ظهورین دیلردی اویله اولسه الله تعالی اكا اجابت ایدوب اصحاب كهفك شانی تبیین ایله قیامتك اتیانن وبعثك حقیقتن اظهار ایلدی * شول وجهله كیم افسوس اهالیسندن اولیاس نام رجالك قلبنه القا ایتدیكه اول كهفك آغزنده كی بنیانی هدم ایدوب قیونلرینه كهفی حظیره ایده اویله اولسه اجیرلر طوتوب حتی كه آنی هدم وكهفك آغزینی آچدیلر * واول حالتده الله تعالینك اذنیله اصحاب كهف دخی اویقودن اویانوركبی كویا كیجه یاتوب صباحن طورركبی اوتوری كالدیلر وجوه والوانلرنده تغییرا ولمامغله اوزرلرندن نچن زمانی نه بیلدیلر ونه توهم قیلدیلر بلكه كما كان دقیانوسدن حاللری نه ایرمسی خوفنه دوشدیلر * ویملیخا یه دیدیلركه عادتی اوزره تبدیل شكاله شهره كیده وكندیلر ایچون طعام اشترا ایدوب ونه سو یلنور ایدوكن تجسس ایده چون یملیخا شهرڭ قپوسنه ایردی كورسه كه قپوده اول شهر اهلنك مؤمنین اولملری علامتی وار * تعجب ایدوب برآخر قپویه واردی انده دخی انك مثلنی كوروب متحیر اولدی * بونه حالتدر كه دونكی كونده مسلون استخفاده ایكن بوكونده ظهورده واستعلاده درلر دونكی كونده عیسی اسمی خوف واخفا ایله سو یلنوركن بوكونده ایسه انك اسمنه یمین ایدیلور * وبرینه دیدیكه بوشهره نه دینور ایتدیكه افسوس اویله اولسه یملیخانك حیرتی زیاده اولدی كوكلندن دیدیكه ایمدی عقلمه خلل ایرویدر بكا لایق اولان بودركه ناس بنی بیلمدین وكمسه دن بكا ضرر ایرمدین حاجتم كوروب كیدم * اندن طعام اشترا ایچون بردكانه واردی وكیسه سندن بردرهم چیقاروب طعامه ویردی اول انی كوریجك ضرب ونقشنه تعجب ایدوب یاننده بررجله صوندی اول دخی برآخره بومنوال اوزره اول درهم تعجبله الدن اله كتدكدنصكره بری برلریله بوكمسه دفینه بولمشدر دیو كیزلوسو یلشمكه باشلدیلر * یملیخا ایسه انلر كندوبی بیلدیلر دقیانوسه ایلتمك مراد ایدرلر ظن ایدوب خوفه دوشدی درهم سزڭ اولسون طعامڭز كركمزقولڭزی حالمه كیدهیم دیدی دیدیلركه ای یكت سن نه حاللوسن كنزی قنده بولدڭ بزه خبرویركه سكا مشارك اولوب سنی كیزلیه لم اولمزسه سنی ملكه ایلتورزانی اندن كیزلسكه امكانك اولمز خبرویررسن * یملیخا ایسه انلره نه جواب ویره جكن بیلمیجك سوروب آنی مدبرلره ایلتدیلركه انلر رجل صالح ایدیلر برینه اریوس وبرینه اسطیوس دینوردی یملیخا ایسه كندوبی دقیانوسه ایلتورلر ظنیله قورقوب آغلردی انلری كوریجك برمقدار قورقوسی كیدوب لكن حیرتندن نه سو یلیه جكن بیلمزدی چون اول مدبرلر درهمی كوردیلر ضرب ونقشنه تعجب ایدوب دیدیلركه ای یكت بولدیغك دفینه قنده در * یملیخا ایتدی بن دفینه بولمامشم بلكه بو درهمی بابامك مالندن المشم بوشهرڭ ضرب ونقشیدر لكن بكا نه حالت ایردیكن بیلمزم * زیرا بن كندیمی بوشهرڭ اهلندن ایدوكمی تیقن ایدرم حالبوكه دونكی كونده بوشهرڭ ملكی دقیانوس ایدی اول حكم ایدردی شمدی ایسه سزی حكم ایدر كوررم * دیدیلركه دقیانوسك موتندنبرو چوق زمان كچوبدر نیچه ملوك كلوب بعده دنیادن كیدوبدر سن ایسه هنوز تازه بریكتسن برسوزسویله كه مقالك حالكه موافق اوله * یملیخا ایتدی بز برقاچ یكتلر ایدك دقیانوسك ناسی اصنام عبادتنه اكراهندن بنم زعممده دونكی كونده قاچوب شهرڭ طشره سنده كی ینجلوس طاغنده بركهفه كیرمشدك كه الآن انلر انده درلر بنی كوندردیلر كه انلره طعام آلویرم ودقیانوسك بزم امریمزده مرادی ندر بیلوب انلره

ایر کورم بن ایسه بونده کلیجك بو حالتله ایردم ماجرام بودرکه اشته سزه خبر ویردم اینانمزسکز کاولك سزکله اول کهفه کیده لم که انده اصحابمی کوره سز بنم صدقمه اطمئنان وتیقن ایرکوره سزنم دیوب اول ایکی مدبر اهل مدینه ایله آتلو ویایاق اصحاب کهفه توجه ایدوب یوله کیردیلر * یلیخا اوکلرینه دوشوب حتی که کهفك قربنه ایردیلر بر وجانبده اصحاب کهف وقتا که یلیخانك زیاده اکلندیکن کوردیلر دقیانوس جانبندن بیلنوب الهه کیردی ظن ایتدیلر اویله اولسه بری برلرینه وداع ایدوب نمازه طوردیلر کندیلرك اخذینه نه زمان کاورلر دیو انتظارده اولدیلر اول حالتده یلیخا اوزرلرینه چیقه کلدی انلرانی کوریجك سکانه حالت ایردیکه بویله تأخر ایتدك دیدیلر اولدخی انلره ماجرایی حکایت ایدوب اریوس واصحابی وافسوسك اهالیسی انلری زیارت ایچون کهفك طشره سنده منتظرلر ایدوکنی روایت ایتدی اویله اولسه کندیلرده ظاهر اولان حق تعالینك آیت وقدرتلرین بیلدیلر بودکاو زمان اویقوده اولدقلرندن صکره اویانملری بعثك حقیقتنه علامت وقیامتك قیامنه دلالت ایدوکن تیقن قیلدیلر بعده یلیخانك اثرنجه اریوس واصحابی کهفك قپوسنه ایردیلر اول اصحاب کهفك احوالی یازیلو ایکی لوحی صندوقدن چیقاروب کوردیلر اوقیوب ماجرالرین بیلدیلر الله تعالی یه حمد ایدوب بعثك حقیقتنه مطمئن اولدیلر آندن اصحاب کهفك قاتنه کیردیلر وبری برلریله سویلشوب اصحاب کهف دقیانوس ایله کچن ماجرالرین بالمشافهه آنلره خبر ویردیلر بعده اریوس ملکلری بندوسیسه برید ایله نامه کوندردی واصحاب کهف احوالن اکا بیلدیردی اول انی ایشیدیجك الله تعالی یه حمد وشکر ایدوب زیاده سوندی فی الحال اتباع واعوانیله آتلنوب اصحاب کهفك قاتنه واردی انلرا وتورروبندوسیس طورر کن انلرك هربرینی اعتناق ایتدی بعده انلرا کا استیداع ودعا ایدوب اول انلرك اوکنده قائم ایکن انلر کیرو اویقویه واروب قبض اولندیلرملك امر ایلدیکه انلرك هربری التوندن تابوت ایچنه قونیله * ملك کیجه منامنده انلری کوروب اکا دیدیلرکه بزنه التوندن ونه کومشدن خلق اولنمشز بلکه ترابدن خلق اولنوب ینه ترابه عودت ایدیسرزبزی کهفده تراب اوزره بولدیغك حالتده ترك ایله کل تا که الله تعالی بزی اندن بعث ایده وانلرك قاتندن ناس طشره چیقدقلری حیندن الله تعالی رعبله انلره حجاب ایتدی من بعد هیچ کسه نك انلرا اوزره دخوله قدرتی اولمدی بعده ملك اول کهفك قپوسنده بر مسجد یاپدیروب اول عبادتکاه وناسه زیارتکاه اولدی (اذ أوى الفتية الى الكهف فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة) یا محمد انلره ذکر ایت شول وقتی که اشراف رومدن شول شبانی که دقیانوس انلری شرکه تحویل اراده ایتدکده انلراندن اباایدوب کهفه کیردیلر وانی مأوى ایدندیلر یاربنا بزه سنك عندکدن رحمت ورزق واعدادن امن ویردیو یلواردیلر (وهيئ لنا من أمرنا رشدا) وبزم ایچون اوزرینه اولدیغمز مفارقت کفار امرندن رشدی تیسیر ایت تا که انك سببیله راشدین مهدیین اوله وزویا خود امریمزك کلی رشد ایت (فضربنا على آذانهم في الكهف سنين عددا) اویله اولسه بز انلرك مسامعی اوزره بر حجاب وضع ایتدك که اول انلری ایشتمکدن منع ایدر یعنی بز انلری اول کهفده سنین معدوده بر نوم ثقیل ایله انامه ایتدك که انلره اصواتدن هیچ برصوت تأثیرایتمیه (ثم بعثناهم لنعلم أي الحزبين أحصى لما لبثوا أمدا) بز انلری اول کهفده انامه ایتدیکمزدنصکره ایقاظ ایتدك تا که تعلق حالی ایله اولان علممز اولدهکی علممزه مطابق تعلق استقبالی ایله تعلق ایده اکا که ایکی مختلف طائفه نك قنغیسی انلرك کهفده مدت لبثنده غایت اوقات لبثلرینی اضبطدر (نحن نقص عليك نبأهم بالحق) بز سکا اول اصحاب کهفك خبرین صدقله حکایت ایدرزکه (انهم فتية آمنوا بربهم) انلر شول شبانلردرکه ربلری جل شانه یه ایمان کتوردیلر (وزدناهم هدى) بز انلرك ایمان وبصیرتلرین آرتوردق (وربطنا على قلوبهم) بز انلرك قلوبنی وطن واهل ومال مفارقتی صبرینه وحقی اظهارده ودقیانوسی رد ده جرأته قوی قیلدق (اذ قاموا فقالوا ربنا رب السموات والارض لن ندعو من دونه الها لقد قلنا اذا شططا) شول وقتن که دقیانوسك اوکنده طوروب اول انلری صنم عبادتن ترکاری اوزره عتاب ایتدیکنده دیدیلرکه بزم ربمز سموات وارضك ربیسیدر اندن غیری بر اله ادعا ایدر دکللرزادعا ایدرسه وزجور

وکذب دیمش اولورز (هؤلاء قومنا اتخذوا من دونه آلهة) قوممز افسوس شهرینك اهلی الله تعالیدن غیری اصنامی آلهه اتخاذ ایدوب انلره عبادت ایدرلر (لولا يأتون عليهم بسلطان بين) اول اصنامه عبادتلری اوزره برهان ظاهر ایله نیه کتمزلر کاسه لردی * زیرا که دین برهانله اخذ اولنور اشبو دلیلدرکه دیاناتدن اول شیئ که اکا دلیل اولمیه اول مردوددر وانده تقلید جائز دکلدر (فمن أظلم ممن افترى على الله كذبا) شول کسه دن اظلم وارمیدرکه الله تعالی یه شریك نسبتیله افترا ایده (واذ اعتزلتموهم وما يعبدون الا الله) اول شبان بری برلرینه دیدیلرکه اکر قوممزی ومعبودلرینی ترك ایدوب عبادتی انجق الله تعالی یه ایتسیدیکز زیرا که اول قوم عبادتی هم الله تعالی یه وهم اصنامه ایدرلردی اشبونده دلالت واردرکه زمانك فسادی عندنده ناسدن عزلت وجبال وغیرانده سکون ووحدت مشروع اوله (فأووا الى الكهف ينشر لكم ربكم من رحمته) ایمدی کهفه التجا ایدك که ربکز جل شانه رحمتندن سزه دنیاده وآخرتده بسط وتوسیع ایده (ويهيئ لكم من أمركم مرفقا) وامرکزدن سزه بر مرورفق عائد اولورشیئ تسهیل ایده (وترى الشمس اذا طلعت تزاور عن كهفهم ذات اليمين) یا محمدا کرسن انلری کورسیدك کونش طوغدیغنده انلرك کهفندن جهت یمینه میل ایدرتا که شعاعی انلرا وزره وقوعله انلره ایذا ایتمیه * زیرا که کهف جنوبی ایدی (واذا غربت تقرضهم ذات الشمال) وکونش باتدیغنده انلری ترك ایدوب جهت شماله عدول ایدر (وهم في فجوة منه) انلرا اول کهفدن مکان متسعده یعنی انك وسطنده درلر برحیثیتله کیم انلره روح هوا ایرر وانکله کربت غار انلردن کیدر (ذلك من آيات الله) اشبو ذکر اولنان انلرك شان وحدیثی الله تعالینك عجائب صنع ودلائل قدرتندندرکه انکله اعتبار اولنور (من يهد الله فهو المهتدي) اول کمسه که الله تعالی اکا توفیقله هدایت ایده اول مهتدیدرکه فلاحه ایردی * اشبونکله مراد انلره ثنادرویا تنبیهدرکه بو آیات امثالی کثیره درلکن انکله انتفاع اول کمسه یه درکه الله تعالی انی تأمل واستبصاره توفیق ایده (ومن يضلل فلن تجد له وليا مرشدا) اول که الله تعالی انی مخذول ایده انکچون ولی مرشد بولمزسین (وتحسبهم أيقاظا وهم رقود) سن انلری انفتاح عیون وکثرت تقلبلری ایچون اویانق ظن ایدرسن حالبوکه انلرا اویورلردر (ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال) بز انلری یتاقلرنده صاغلرینه وصوللرینه دوندررز تا که طول زمانله ارض بدنلرندن اکاولی ایدن جانبی چورتمیه (وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد) حالبوکه انلرك کلبی بابده ویافناء ویا عتبه ده اویوراولدیغی حالده ایکی ذراعن بسط ایدوبدر (لو اطلعت عليهم) یا محمدا کرسن انلرك اوزرینه واروب انلره نظر ایتسك (لوليت منهم فرارا) انلردن خوف ایتدیککدن کیرو دونوب قاچیدك (ولملئت منهم رعبا) وانلردن رعبله صدرك طولایدی * زیرا که الله تعالی انلره هیبت لباسن کیوریدرویا اجراملرنده عظم ومکانلرنده وحشت اولوبدر * روایت اولندیکه معاویه رضی الله تعالی عنه رومه غزا ایدوب اول کهفه اوغرادیغنده دیدیکه اشبو اصحاب کهفه کیروب کورسیدك ابن عباس رضی الله تعالی عنه انکه یله ایدی دیدیکه اکا چاره یوقدره زیرا که الله تعالی سندن خیرلویی اندن منع ایدوب ردیواشبو آیتی ذکر ایلدی معاویه ایسه انی دکلیوب اتباعندن برقاچ کمسه لری اکا کوندردی کیردکاری کبی بر ریح کاوب انلری طشره چیقاردی (وكذلك بعثناهم ليتساءلوا بينهم) بز انلری کمال قدرتمزه آیت اولسون ایچون اویوتدیغمز کبی اویاردق که بری برلرینه سؤال حاللرینی والله تعالینك انلره اولان صنعنی بیله لر وانلرانك کمال قدرتنه یقینلرینی آرتروب بعث امرینه مستبصر وانك کندیلره اولان نعمتلرینه شاکر اوله لر (قال قائل منهم كم لبثتم قالوا لبثنا يوما أو بعض يوم) انلرك رئیسی مکسلمینا دیدیکه نومکزده نه کلو زمان لبث ایتدیکز دیدیلرکه برکون لبث ایتمشز * زیرا که انلر کهفه کونش طوغرکن کیروب اویاغملری کونش باترکن ایدی بعده کونشدن بقیه کوریجك ویابرکونك بعضنی لبث ایتمشز دیدیلر اندن صاچلرینه وطرنقلرینه نظر ایدیجك برکوندن اکثرلبث ایتدکلرین بیلوب (قالوا ربكم أعلم بما لبثتم) نه کلو زمان لبث ایتدیککزه ربکز جل شانه اعلمدر دیدیلر وقتا که اول امر ملتبس اولوب انك علمنه چاره لری اولمدیغن بیلدیلر مهملری اولان امره اقبال ایدوب دیدیلرکه (فابعثوا أحدكم بورقكم هذه الى المدينة) ایمدی بریکزی

اشبو نفقه مزايچون اعدادا اولنان درهملله شهره كوندرلك كه انك اسمى الآن طرسوسدر زمان جاهليتده افسوس ايدى (فلينظر أيها أزكى طعاما) نظر ايتسونكه اول شهر اهلندن قنغيسنك طعامى احل واطيب وا كثروارخصدر (فليأتكم برزق منه وليتلطف) واندن بررزقله كلسون ومعامله ده لطفى تكلف ايتسون تا كه الدانميه وياخود ذهاب واياببده تخفيفده تكلف ايتسون تا كه بيلنميه (ولا يشعرن بكم أحد) وسزلك بيلنمكزه مؤدى اولورشيء ايشلمسون (انهم ان يظهروا عليكم يرجموكم أو يعيدوكم فى ملتهم ولن تفلحوا اذا أبدا) اكر انلر سزه مطلع اولوروياظفر بولورلرسه سزى طاشله اولدررلر وياخود كرها كندى دينلرينه دوندررلر والحال اكر انلرك دينلرينه كيررسكز ابدا فلاح بولمزسز (وكذلك أعثرنا عليهم) تكيم بز اول اصحاب كهفى اويوروب واويارديغمز انلرك حالنه مطلع قيلدق (ليعلموا ان وعد الله حق) تا كه انلرك حالنه مطلع اولان ناس الله تعالينك بعثله وعدى حق ايدوكنى بيلهلر * زيرا انلرك نوم وانتباهى وفات ايدوب بعث اولنمانك حالى كبيدر (وان الساعة لا ريب فيها) وقيامتك امكاننده ريب يوق ايدوكنى دخى بيلهلر * زيرا انلرك نفوسنى توفى ايدوب اوچيوز ييل بدنلرين تحلل وتفتتدن حفظه قادر اولان رب تعالى قادردركه جميع ناسك نفوسن توفى ايدوب بدنلرينى اعاده ايتدكدنصكره نفوسلرين كيرواكار ايده (اذ يتنازعون بينهم أمرهم) بز ناسى اصحاب كهفك حالنه مطلع قيلدق شول حينده كه انلر دينلرى امرنده تنازع ايدرلردى * بعضلرى ارواح مجرده بعث اولور وبعضيلر ايسه ارواح وابدان معا بعث اولور ديردى وياخود اصحاب كهف امرنده تنازع ايدرلردى شول حينده كه الله تعالى آنلرى ثانيا موتله اماته ايتدى بعضيلرى ديديكه انلر اوليلر وآخرون ديديلر كه اول مرهده اويوه قلرى كبى اويوديلر * برطائفه ديديلر كه انلر اوزره بنيان ايده لم كه انده ناس ساكن اوله لر وانى قريه ايدينه لر * وآخرون ديديلر كه انلر اوزره مسجد بنا ايده لم كه انده نماز قيلنه * تكيم حق تعالى انى ذكر ايلديكه (فقالوا ابنوا عليهم بنيانا) انلردن برطائفه ديديلر كه انلر اوزره بنيان ايدلك كه تربه لرى انلره ناس نظرندن محفوظ اوله وناسه مسكن اوله الله تعالى انلرك امرينه خوض ايدنلرى رد ايدوب ديديكه (ربهم أعلم بهم) ربلرى جل شانه انلرك حالنه اعلمدر (قال الذين غلبوا على أمرهم لنتخذن عليهم مسجدا) انلرك حالنه مطلع اولنلر كه بندوسيس واصحابيدر ديديلر كه كهفك قپوسنده مسجد بنا ايده لم كه انده مسلمون تبركا نماز قيله لر روايت اولنديكه اهل نجران نصارا سندن سيد وعاقب وايكيسنك اصحابى پيغمبر عليه السلام قاتنده ايديلر اصحاب كهف ذكر اولنوب (سيقولون ثلاثة رابعهم كلبهم) سيد واصحابى كه انلر يعقوبى ايديلر ديديلر كه اصحاب كهف اوچ رجل ايديلر دردنجيلرى كلبلرى ايدى (ويقولون خمسة سادسهم كلبهم) وعاقب واصحابى كه نسطورى ايديلر ديديلر كه اصحاب كهف بش رجل ايديلر التنجيلرى كلبلرى ايدى (رجما بالغيب) انى ديدكلرى حدس وظنله ايدى يوخسه يقينله دكل (ويقولون سبعة وثامنهم كلبهم) مسلمون پيغمبر عليه السلامدن واول جبريل عليه السلامدن اخبار ايله ديديلر كه انلر يدى رجل ايديلر سكزنجيلرى كلبلرى ايدى (قل ربى أعلم بعدتهم ما يعلمهم الا قليل) يا محمد ديكل كه انلرك عددينه ربم جل شانه اعلمدر ناسدن انلرى آز كسه بيلور * على رضى الله عنه ايدر انلر يدى رجل ايدى سكزنجيلرى كلبلرى ايدى انلرك اسملرى يمليخا ومكسلمينا ومثلينا كه ملكك اصحاب يمينى ايديلر ومرنوش ودبرنوش وساذنوش كه ملكك اصحاب يسارى ايديلر كه انلركله استشاره ايدردى وسابعلرى راعى ايديكه انلره موافقت ايتدى اسمى كفشططيوش ايدى وكلبلرينك اسمى قطمير ايدى * دينلديكه اقوال ثلاثه نك جميعى اهل كتابكدر وقليل دخى انلردندر (فلا تمار فيهم الا مراء ظاهرا) ايمدى اصحاب كهف شاننده جدال ايتمكل مكركه جدال ظاهر ايده سن اكا تعمقسز شول وجهله كيم انلره قرآنده ذكر اولنمانى بيان ايده سن يوخسه انلرى تجهيل وردنمسز (ولا تستفت فيهم منهم أحدا) ودخى اصحاب كهفك قصه سندن انلردن بركسه يه مسترشد سؤال ايتمكل * زيرا سكا وحى اولنمان سنى غيريدن مغنيدر مع هذا انلرك اكا علمى يوقدر ودخى متعنت سؤال ايتمكل كه انكله سؤال ايتديكك كسه يى تفضيح وعندنده اولان شيئى تزييف اولوره لابوكه اول مكارم اخلاقه خلل ويرر (ولا تقولن لشىء انى فاعل ذلك غدا)

الا أن يشاء الله) وبرشيئى ايرته ايشلمكه عزيمت ايتسك بن انى ايرته ايشلرم ديمكل مكركه انى مشيئة الله يه تعليق ايده سن تكيم سبب نزولى سورۀ اسراده (ويسئلونك عن الروح) آيتنده سبقت ايتدى (واذكر ربك اذا نسيت) ربك جل شانه نك مشيئتن ذكر ايدوب ان شاء الله ديمكل چقانكه آنى اونوتسك * ابن عباس ايدر اكرچه بر ييلدنصكره ايسه ده مادامكه حانث اوليه سن * پس بو اجلدن ابن عباس استثناء منقطعى تجويز ايتدى لكن عامۀ فقهاء انك خلافنه ملابسدر * زيرا اكر استثناء منقطع صحيح اولورسه اقرار وطلاق وعتاقدن هيچ برى متقرر اولمزدى وصدق كذبدن بيلنمزدى وياخود ربكى وعقابنى ذكر ايت چقان انك امر ايتديكى اشيادن برشيئى ترك ايده سن وياخود غازلكريني اونودوب ترك ايتسك ذكر ايتدكده قضا ايتمكل (وقل عسى أن يهدين ربى لأقرب من هذا رشدا) وديكل كه قريب اولديكه ربم جل شانه اكا اقرب وارشد طريق اوزره بنى تثبيت ايده * دينلديكه الله تعالى اكا امر ايتديكه برشيئى اونوتديغنده انى ذكر ايدوب اندن ديليه كه اول اونوتديغى شيئدن كرندن خيرلو شيئه انى هدايت ايده * دينلديكه وقتا كيم قوم مشركون عناد وجهى اوزره اندن اصحاب كهف قصه سين سؤال ايتديلر الله تعالى اكا امر ايتديكه انلره خبرويره انى كيم الله تعالى اكا ويربسردر كه بدن اينكه صحت نبوتنه اصحاب كهف قصه سندن انلره ادلدر * اويله اولسه انى هدايت ايتدى اندن اعظم اشيايه كيم شول زمانلرى اندن متباعد انبيانك قصصين وغيوب اخبارين واعصار مستقبله ده قيام ساعته دكين نزول ايده جك امور عظام ظهورين انلره بيان ايتدى (ولبثوا فى كهفهم ثلاث مائة سنين وازدادوا تسعا) اصحاب كهف كهفلرنده احياء نيام اولدقلرى حالده اوچيوز ييل لبث ايتدى لكن اهل كتاب طقوز ييل زياده ايتديلر * على رضى الله عنه ايدر اهل كتاب عندنده اصحاب كهف كهفده سنۀ شمسيه ايله اوچيوز ييل لبث ايتديلر * اما كه حق تعالى انلرك مدت لبثنى سنۀ قمريه ايله اوچيوز طقوز ييلدر ديو ذكر ايتدى * ايمدى سنۀ شمسيه ايله سنۀ قمريه بيننده تفاوت هر يوز سنه ده اوچ سنه در * اويله اولسه شمسيه نك اوچيوز ييلى قمريه دن اوچيوز طقوز ييل اولور * دينلديكه سنۀ شمسيه اوچيوز التمش بش كوندر وسنۀ قمريه اوچيوز اللى درت كون ايله بركونك ثلثيدر (قل الله أعلم بما لبثوا) ديكل كه انلرك مدت لبثنه الله تعالى اعلمدر (له غيب السموات والارض) سموات وارضده غائب اولان واهاليسنه خفى اولان اشيانك علمى اول الله تعالى يه مختصدر (أبصر به وأسمع) الله تعالى هر موجودى عجب كورور وهر مسموعى عجب ايشيدر وانك سمع وبصرندن برشيء غائب اولمز اول كركسه لطيف ويا كثيف قدر صغير ويا كبير در خفى ويا جليدر (ما لهم من دونه من ولى) سموات وارض اهالينك اول الله تعاليدن غير أمرلرينه تولى ايدر ناصرلرى يوقدر (ولا يشرك فى حكمه أحدا) واول قضاسنده انلردن هيچ كسه يى اشراك ويا انلر ايچون انده مدخل ايتدى * دينلديكه حكمدن مراد علم غيبدر (واتل ما أوحى اليك من كتاب ربك) يا محمد ربك سكا وحى ايتديكى قرآندن تلاوت ايدوب ايچنده اولانه اتباع ايت (لا مبدل لكلماته) قرآنى تغيير ايدر ويا انك اهل معاصى يه كلماتيله ايتديكى وعيدلرى تغيير ايدر يوقدر (ولن تجد من دونه ملتحدا) اكر سن اول قرآنه اتباع ايتمزسك اندن غيرى ملتجا بولمزسن كه اكا عدول ايده سن (واصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشى يريدون وجهه) يا محمد نفسكى حبس وتثبيت ايت شول قوملهكيم مجامع اوقاتلرنده وياخود نهارلرك ايكى طرفنده ربلرى جل شانه يه دعا ايدرلر وياصلوات خمسى وياصلاة فجرله صلاة عصرى ادا ايدرلر وانكله الله تعالينك رضا وطاعتن اراده ايدرلر (ولا تعد عيناك عنهم) وانلرك رثاثت حاللرى ايچون نظركى انلردن غيريه صرف ايتمكل (تريد زينة الحياة الدنيا) كه انكله اغنيا واشراف مجالستن واهل دنيا صحبتن اراده ايده سن (ولا تطع من أغفلنا قلبه عن ذكرنا واتبع هواه) واطاعت ايتمكل شول كسه يه كيم بز انك قلبنى ذكرمزدن اغفال ايدوب طلب شهواتله هواسنه اتباع ايتدى (وكان أمره فرطا) وانك امرى حق اوزره تقدم وحق وراء ظهرينه نبذ اولدى * اشبونده تنبيه واردركه انى اول استدعايه داعى اولان قلبنك معقولاتدن غفلتى ومحسوساته انهماكيدر حتى اكا شرف تحليه نفسله اولوب زينت جسدله دكل ايدوكى خفى اولدى واكا اطاعت ايدن غباوتده انك مثلى اولدى * اشبو آيتك سبب نزولنده دينلديكه عيينة بن حصن

الفزاری اسلامندن اول پیغمبریمز علیه السلامه کلدی حالبوکه قاتنده فقرادن برجماعت وارایدی دیدیکه
یا محمد بونلرك رایحهٔ کریهه لری سکا ایذا ایتمزمی بزایسه مضرلك سادات واشرافیز بزاسلامه کلسه وز بزمله بیله
ناس کثیر اسلامه کاور بزی سکا تباعدن منع ایتمزالا بونلرك صحبتید ربونلری قاتکدن طرد ایت اولزسه باری
بر مجلس انلر ایچون وبر مجلس بزم ایچون تعیین ایتکه سکا اتباع ایده وز * بوآیت نازل اولیجق پیغمبریمز علیه
السلام الله تعالی یه حمد اولسونکه امتمده بن انلرکله صبر ایتمکه امر اولندیغم کسه لر قیلوبدر دیدی (وقل الحق
من ربکم فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر) یا محمد انلره دیکلکه حق اولدرکه الله تعالی جهتندن اوله بو خسه
هوی اقتضاسیله اولان دکل توفیق وخذلان وهدی وضلالت انك یدنده در بنم یدمده اندن برشیء یوقدر
استیان مؤمن اولسون واستیان کافر اولسون بن سزلك هوا کزه اتباعله انلری قاتمدن طرد ایتم ایمان وکفردن
دیلدیککزی اختیار ایدك (انا اعتدنا للظالمین نارا احاط بهم سرادقها) بز کافرلر ایچون نار تهیئه ایتمشزکه انك
فسطاطی انلری احاطه ایدوبدر * دینلدیکه اول سرادقله مراد شول حجره درکه فسطاط حولنده اولور ویاخود
نارلك دخانیدر ویاخود ناردن حائطدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر نارلك سرادقی درت دیواردرکه هر برینك
قالینلغی قرق ییللق مسافه در (وان یستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل) یعنی انلر شدت عطشدن استغاثه ایدهلر
اغاثه اولنه لر برماء غلیظ ایله که یم اول زیتك دردیسنه بکزه یه (یشوی الوجوه) اول شرب ایچون تقدیم
اولندیغنده فرط حرارتندن یوزلرین کوینديره (بئس الشراب) اول نه چرکین شراب اولور (وساءت مرتفقا)
ونار نه چرکین منزل ومجتمع اولور (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات انا لا نضیع أجر من أحسن عملا) شونلرکه
قرآن ومحمده ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر انلردن عملی احسن اولانك اجرینی ضایع ایتمزز بلکه جزاسین
ایدرز (أولئك لهم جنات عدن) ایعدی انلر ایچون اقامت اولنهجق جنتلر واردر (تجری من تحتهم
الانهار) که انلرك تحتندن صو وسود وسچی وبال ایرمقلری جاری اولور (یحلون فیها من أساور) جنتده
انلرسوارلردن تحلیه اولنورلر (من ذهب) التوندن وکومشدن واؤلؤ ویواقیتدن (ویلبسون ثیابا
خضرا من سندس واستبرق) ویشل ثوبلر کیرلرکه اول الوانك احسنی وطراوتده اکثریدر * دیباجك
رقیقندن وغلیظندن ایکی نوع بینی جمع اولندی تا اول دلالت ایده که یم انده انفسك اشتها واعینك التذاذ
ایتدیکی حاصل اولور (متکئین فیها علی الارائك) انلرانده متنعم هیئتنده حجالده که عروس ایچون
تزیین اولنور بیوتدر انده سریرلر اوزره اتکا ایدراولدقلری حالده (نعم الثواب) جنت ونعیمی نه کوزل
ثواب اولور (وحسنت مرتفقا) وسریرلر وجنتلرنه کوزل مجلس ومقر اولور (واضرب لهم مثلا
رجلین) کافرلره ومؤمنلره ایکی مقدر ویا موجود رجلك حالنی ضرب مثل ایت * دینلدیکه اول ایکی رجل
بنواسرائیلدن ایکی قرنداشلر ایدیلر بری کافر اسمی قرطوس ایدی وبری مؤمن اسمی یهوذا ایدی بابالرندن سکز
بیك دینار میراث قالوب دردربیك دینار اولشدیلر کافر انکله ضیاع وعقار الدی ومؤمن ایسه انی وجوه خیره
صرف ایتدی بعده ایکیسنك امرلری الله تعالینك حکایت ایتدی حالته ایردی * دینلدیکه اول ضرب
مثل قیلنان ایکی رجل بنومخزومدن ایکی قرنداشلر ایدی بری اسود بن عبد الاسد کافر ایدی وبری ابو سلمه
عبد الله بن عبد الاسد مؤمن ایدی پیغمبریمز علیه السلامدن اول ام سلمه رضی الله عنهایی تزوج ایتمشدی
(جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب) اول ایکیسنك بری ایچون اعنابدن ایکی بستان قیلدق (وحففناهما
بنخل) واول ایکی بستانی خرما آغاجریله احاطه ایتدك (وجعلنا بینهما زرعا) واول ایکی بستان ارasنده
اکینلر ایتك تاکه اول ایکی بستاندن هربری شکل حسن اوزره متواصل العماره اولوب اقوات وفواکهی
جامع اوله (کلتا الجنتین آتت اکلها ولم تظلم منه شیأ) اول ایکی بستانك هر بری ثمری کمال اوزره ویروب
سائر بساتینده معهود اولان مقداردن نقص ایتمدی (وفجرنا خلالهما نهرا) واول ایکی بستانك اورتاسندن
نهر آقتدق تاکه شربی دائم اوله که اول اصلدر وانك بهاسی آرتوردر (وکان له ثمر) واول ایکی بستاندن
غیری انك مالدن انواعی وار ایدی (فقال لصاحبه وهو یحاوره انا اکثر منك مالا واعز نفرا) واول ایکی

بستانك صاحبی کافر کلامده مراجعت ایدراولدیغی حالده صاحبی مؤمنه دیدیکه مالده بن سندن اکثر
وحشم واعوانده ویا اولادذکورده اعزم (ودخل جنته) وبستانه اول صاحبی مؤمنله کیردی (وهو
ظالم لنفسه) حالبوکه عجب وکفر ایله نفسنه ظلم ایدیجی ایدی انی انده کزدیردی ونفروعجب ایله انی
اکا کوستردی (قال ما اظن ان تبید هذه ابدا) ودیردیکه ظن ایتمزم که اشبو بستان ابدا فانی اوله زیراکه
املی طویل وغفلت واغتراری متمادی ایدی (وما اظن الساعة قائمة) وظن ایتمزم که قیامت اوله (ولئن
رددت الی ربی لاجدن خیرا منها منقلبا) اکر سنك زعمك مقتضاسنجه بعثله رب تعالی یه رجوع ایدرسم
اشبو بستاندن خیرلو بستانی بکا انده ویردز یراکه بکا دنیاده انی ویرمسی اکا اهلیت واستحقاقم ایچون ایدی
اویله اولسه آخرتده بکا اندن افضلن ویره (قال له صاحبه وهو یحاوره اکفرت بالذی خلقك من تراب ثم من
نطفة ثم سواك رجلا) مؤمن اول کافر صاحبنه کلامده مراجعت ایدراولدیغی حالده دیدیکه کافرمی اولدك
اول الله تعالی یه که اصلك ماده سنی ترابدن بعده مادهٔ قریبه کی نطفه دن خلق ایتدی بعده سنی انسان ذکر
قیلوب رجال حدینه ایرکوردی * انك بعثه کفری کفر بالله قیلدی زیرا انك منشئی الله تعالینك کمال قدرتنده
شکدر اول اجلدن انکاری انی ترابدن خلق ایتمسی اوزره ترتیب ایتدی زیرا انك بدأ خلقنه قادر اولان رب
تعالی انی اعادهیه دخی قادر اولور (لکنا هو الله ربی ولا اشرك بربی احدا) سن اول الله تعالی یه کافر ایسك
بن اکا مؤمن موحدم بن سنك دیدیککی دیمزم بلکه دیرم که اول الله تعالی بنم ربمدر اکا هیچ فردی اشراك
ایتمزم (ولولا اذ دخلت جنتك قلت ماشاء الله لا قوة الا بالله) اول بستانکه دخولك عندنده دیسیدك که
امر الله تعالینك دیلدیکیدر ویا انك دیلدیکی اولیسردر دیلرسه اول بستانکی ابقا ویا افنا ایدرودخی نفسك
اوزره عجزینه والله تعالینك قدرتنه اعتراف ایتسیدك * زیراکه بستانك عمارت وتدبیری امرندن سکا آسان
اولان انك معونه واقداریله در * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسه که برشیء کوروب بکندیکنده ماشاء الله
لا قوة الا بالله دیسه انده مکروه کورمیه (ان ترن انا اقل منك مالا وولدا) اکربنی مال وولد جهتندن
کندکدن اقل کوروب اوزریمه تکبر وتعظم ایدرسك (فعسی ربی ان یؤتین خیرا من جنتك) رجا ایدرم که
ربم جل شانه ایمانم اجلیچون آخرتده بکا سنك بستانکدن خیرلوسن ویره (ویرسل علیها حسبانا من السماء
فتصبح صعیدا زلقا) وسنك بستانك اوزره سمادن عذاب ویا نار ویا برشیء مهلك ایرکوروب ارض ملساء قیله که
انده اقدام متزلق اولور (او یصبح ماؤها غورا) ویاخود بستانکك صوینی یره باتوره (فلن تستطیع له طلبا)
بعده انی رد ایچون تردده قادر اولمیه سن (واحیط بثمره) اول مؤمنك توقع واندار یحسنجه عذابله اول
کافرك بستانی اهلاك اولندی شول وجهله کیم سمادن برآتش اینوب یاقدی وصوینی یره باتده (فأصبح یقلب
کفیه علی ما انفق فیها) اویله اولسه اول کافر بستانن اول حالده کوریجك انك عمارتنه انفاق ایتدیکی ماله
تلهف وتحسرله ایکی الن بری برینه اورمغه باشلدی (وهی خاویة علی عروشها) حالبوکه بستانك کرومی
دعامه لری اوزره دوشوبدر دعامه لر یره دوشمسندنصکره (ویقول یالیتنی لم اشرك بربی احدا) ودیدیکه
نولیدی بن ربمه هیچ احدی اشراك ایتمیدم کانه اول مؤمنك موعظه سین تذکر ایدوب اول مصیبتك اکا
ایره مسی شرکی قبلندن ایدوکنی بیلدی اویله اولسه تمنی ایتدیکه نولیدی شرك ایتمیدیکه بستانی هلاك اولمیدی
واحتمالدرکه اول شرکدن توبه وسبقت ایدن فعل سیئنه ندامت اوله (ولم تکن له فئة ینصرونه من دون الله)
وانکیچون الله تعالینك عذابندن قورتارر ویا اندن غیری اکا نصرته قادر اولور احد اولمدی کفر ایله خذلانه
استحقاقی ایچون اول اکا نصرت ایتمز (وما کان منتصرا) وکندی دخی قوتیله الله تعالینك انتقامندن
امتناع ایدر اولمدی (هنالك الولایة لله الحق) اشبو مقام وحالتده ولایت ونصرت یالکز الله تعالی یه
مختصدرکه اول حقدر (هو خیر ثوابا وخیر عقبا) اول الله تعالی اهل طاعته جزا ایتمکه افضلدر واکا طاعتك
عاقبتی غیره طاعتك عاقبتندن خیرلودر (واضرب لهم مثل الحیوة الدنیا) یا محمد سن قومکه حیاة دنیانك
زهره سنده وسرعت زوالنده ویا صفت غریبه سنده مثلن ذکر ایتکه اول (کماء انزلناه من السماء فاختلط به

نبات الارض) شول مطر مثلیدر که برانی سمادن ایندیروب انك سببیله نبات ارض التفاف وتكاثف ایتمد نصكره بعضی بعضنه مخالط اولدی (فاصبح هشیما تذروه الرياح) بعد قوروب اجزاسی متفرق اولمغله ریاح انی صاوررار اولدی (وكان الله على كل شئ مقتدرا) الله تعالى انشا وافنادن هر شیئه قادر اولدی (المال والبنون زينة الحياة الدنيا) مال وبنون حیاة دنیانك زینتیدر انسان دنیاسنده اول ایكیسیله تزین ایدر لكن هیچ بری كندویه قالمز كیدر (والباقيات الصالحات) واعمال صالحه كه انك ثمره سی ابدالاباد قالور اول كركسه صلوات خمس واعمال حج وصوم رمضان وسبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر وكلام طيبدر (خير عند ربك ثوابا وخير املا) ربك جل شانه عندنده اول مال وبنوندن ثوابی خیرلودر وماموانك خیرلوسیدر كه صاحبی انك سببیله دنیاده كی مأمولنه آخرتده نائل اولور (ويوم نسير الجبال) ذكر ایت شول كونی كه بزانده جبالی مكانلرندن قلع ایدوب جوده یوریدرز بعده كیدروب هباء منثور قیلورز (وترى الارض بارزة) وارضی بارزه كورورسن كه اوزرندن شجر وجبال وبناء كیدوبدر (وحشرناهم) وبز انلری موقفه جمع ایدرز (فلم نغادر منهم احدا) انلرك هیچ برینی تحت ارضده ترك ایتمزز (وعرضوا على ربك صفا) انلر رب تعالى یه صف اولدقلری حالده عرض اولنورلر هیچ بری برلرینه حجاب اولمزلر تا كه شانلرنده امر الهی نه ایسه اجرا اولنه اول وقتده انلره دینور كه (لقد جئتمونا كما خلقناكم اول مرة) سز عراة وفرادی وغرل اولدیغكز حالده بزه كلدیكز تحقیق اول مرده بز سزی اول هیئتده خلق ایتمشدك (بل زعمتم ان لن نجعل لكم موعدا) سز ظن ایتمزدیكز كه بز بعثله وعد مزی تصدیق ایده وز * بلكه زعم ایدردیكز كه اول وعد مزانجازینه سزكیچون وقت قلمیه وز (عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال النبی عليه السلام يحشر الناس على ثلاث طرائق راغبين وراهبين اثنان على بعير وثلاثة على بعير واربعة على بعير وعشرة على بعير وتحشر بقيتهم النار تقيل معهم حيث قالوا وتبيت معهم حيث باتوا وتصبح معهم حيث اصبحوا وتمسى معهم حيث امسوا) ابو هريره رضی الله عنه ایدر پیغمبر عزعليه الصلوة والسلام دیدیكه یوم قیامتده ناس اوچ حالت اوزره حشر ایدیلور بر طائفه سی كرامته راغبلردر وبر طائفه سی اهانت اولنملری خوفیله راهبلردر بردوه یه ایكی كشی واوچ ودرت حتی اون كشی بنمش اولدقلری حالده محشره كیده لر وانلرك بقیه سنی نار حشر ایده قیلوله ویتوتلرنده بیله اوله انلركله صباحلیه وانلركله اخشاملیه (قال ابن عباس رضی الله عنه قال النبی صلى الله عليه وسلم انكم محشورون حفاة عراة غرلا) ابن عباس رضی الله عنه ایدر پیغمبر عزعليه الصلاة والسلام دیدیكه یوم قیامتده سز یالین اياق بدن چپلاق ختانسز اولدیغكز حالده حشر اولنورسز (ووضع الكتاب) صحايف اعمال ناسك ایمان وشمائلنه ویامیزانه وضع اولنور ویاخود اول بين يدی الله وضع ایدیلور (فترى المجرمين مشفقين مما فيه) جرم ایدنلری كورورسنكه اندهكی اعمال سیئه دن خائفلردر (ويقولون ياويلتنا مال هذا الكتاب لا يغادر صغيرة ولا كبيرة الا احصاها) ودیه لركه ویل وهلكه بزه كیم بو كتاب اعماله نولدیكه صغیره وكبیره كناهلریمزدن هیچ برین ترك ایتموب جمیعنی عد واثبات ایتمش * دینلدیكه صغیره تبسم وكبیره قهقهه كبی وصغیره مس وقبله وكبیره زنا كبی (ووجدوا ما عملوا حاضرا) وخیر وشردن ایشلدكارین آنده حاضر بوله لر (ولا يظلم ربك احدا) ربك جل شانه هیچ كسه یه ظلم ایتمز یا عملنك ثوابنی نقصله ویا عقابن زیاده ایله (واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس) ذكر ایت شول وقتیكه بز ملائكه یه آدمه سجده ایدك دیوامر ایتدك جملهسی اكا سجده ایتدیلر الا ابلیس سجده ایتمدی (كان من الجن ففسق عن أمر ربه) زیراكه اول جندن ایدی یوخسه ملائكه دن دكل سجودی ترك كه رب تعالینك امرندن خروج ایتدی اشبو دلیلدر كه ملك البته عصیان ایتمیه وابلیسك عصیانی اصلنده جنی اولدیغیچون اوله (افتتخذونه وذريته اولياء من دونی وهم لكم عدو) یا بنی آدم سز اول ابلیسی وذریتنی بندن غیری اولیامی ایدینورسز حالبوكه انلر سزه اعدادر (بئس للظالمين بدلا) ابلیس وذریتی ظالملر ایچون الله تعالیدن نه چركین بدل اولور كه انلر انی استبدال ایدرلر (ما اشهدتهم خلق السموات والارض ولا خلق انفسهم) بز ابلیس وذریتنی سموات

وارض خلقنه ویا كندیلرك خلقنه احضار ایتمدك تا كه انلركله خلقه اعتضاد ایده وز (وما كنت متخذ المضلين عضدا) خلقی دیندن اضلال ایدنلری اعوان اتخاذ ایدرا ولمدم (ويوم يقول نادوا شركائی الذين زعمتم) یوم قیامتده الله تعالى مشركینه دیه كه ندا ایدك شول شركائمه كیم انلری بكا شركاء ویا شفعاء زعم ایدردیكز تا كه سزی بنم عذابمدن منع ایده لر (فدعوهم فلم يستجيبوا لهم) اوبله اولسه انلر اول شركالرینه ندا ایده لر كه كندیلره اغاثه ایده لر شركا ایسه انلره نه اجابته ونه شفاعته قادر اوله لر (وجعلنا بينهم موبقا) اول مشركینله شركاری بیننده مهلك قیلرز كه اول نار درانده اشتراك ایدرلر (ورأى المجرمون النار فظنوا انهم مواقعوها ولم يجدوا عنها مصرفا) وقتا كه مشركون ناره سوق اولنوب ناری كوره لر ایقان ایده لر كه انلر اكا واقع اولورلر واندن انصراف ایده جك مكان بولمزلر (ولقد صرفنا فی هذا القرآن للناس من كل مثل) اشبو قرآنده بز ناس ایچون هر احتیاج اولدقلری شئ جنسندن مثل بیان ایتدك تا كه تذكر واتعاظ ایده لر (وكان الانسان أكثر شئ جدلا) انسان باطلده خصومته أكثر شئ اولدی * دینلدیكه آنكله مراد كفاردر لكن اصح اولان نوع انسانه عام اولمقدر (وما منع الناس ان يؤمنوا اذ جاءهم الهدى ويستغفروا ربهم) ناسه رسول داعی وقرآن منیر كلدیكند نصكره انلری ایماندن ورب تعالی یه استغفاردن منع ایتمدی (الا ان تأتيهم سنة الاولين أو يأتيهم العذاب قبلا) الا انتظارلری كه امم سابقه یه اهلاك ارنده كی سنت ایریشه ویا انلره عذابمز آشكاره ویا آكسزین ایریشه (وما نرسل المرسلين الا مبشرين ومنذرين) بز ناسه رسوللر ارسال ایتمزدك الا انكیچوندر كه مؤمنلره جنتله تبشیر وكافرلری نارله تخویف ایده لر (ويجادل الذين كفروا بالباطل ليدحضوا به الحق) كافرلر معجزات ظهورندن نصكره اقتراح آیات ایله جدال ایدرلر كه انكله حقی ازاله ایده لر * مثلا رسوللره سز دخی بزم كبی بشرسز واكر الله تعالى دیلسه ملائكه انزال ایدردی دیملری كبی (واتخذوا آياتی وما انذروا هزوا) اول كافرلر قرآنی وتخویف اولندقلری شیئی هزو ایدینورلر (ومن اظلم ممن ذكر بآيات ربه فاعرض عنها ونسی ما قدمت يداه) ظلمده اشد نه كسه در اندنكه رب تعالینك آیتلری قرائتله وعظ وتذكیر اولنوب اول ایسه انی تدبر وانكله تذكر ایتمیه وتقدیم ایتدیكی كفر ومعاصینك عاقبتن اونوده مسیئ ومحسن لابد جزا اولنور ایدوكن تفكر ایتمیه (انا جعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفی آذانهم وقرا) بز انلرك قلوبی اوزره اغطیه قیلدق تا كه انی فهم ایتمیه لر وآذانلرنده ثقل وصمم قیلدق كه انی اشتمیه لر (وان تدعهم الى الهدى فلن يهتدوا اذا ابدا) یا محمد اكر سن انلری هدایته دعوت ایدرسك آنلرنه تحقیق ونه تقلید ایله اهتدا ایدردكالردر * اشبو شول اقوام شاننده دركه آنلرعلم اللهده ایمانه كلمسرلردر (وربك الغفور ذو الرحمة) ربك جل شانه مغفرتده بالمغ ورحمتله موصوفدر (لو يؤاخذهم بما كسبوا لعجل لهم العذاب) اكر الله تعالى آنلری كسب ایتدكاری ذنوبله مؤاخذه ایتسه آنلره امهال ایتمزدی دنیاده عذابی تعجیل ایدردی لكن تعجیل ایتمدی (بل لهم موعد لن يجدوا من دونه موئلا) بلكه آنلر ایچون موعد واردركه اول یوم بدرده ویا یوم قیامتده انك غیریدن ملجأ ومنجی بولمزلردر (وتلك القرى اهلكناهم لما ظلموا) اصحاب قری كه قوم نوح وعاد وثمود وقوم لوط وآنلرك امثالیدر * وقتا كه كافر اولدیلر بز انلری اهلاك ایتدك (وجعلنا لمهلكهم موعدا) وانلرك هلاكیچون وقت معلوم قیلدقكه آندن تأخر ویا تقدیم ایتمزلر * ایمدی اهل مكه دخی انلردن عبرت الوب عذابلری تأخیرینه اغترار ایتمسونلر (واذ قال موسى لفتاه) ذكر ایت شول وقتیكه موسى بن عمران عليه السلام فتاسی یوشع بن نون بن افرائیم بن یوسف عليه السلامه دیدیكه اول اكا خدمت ایدروا اكا اویوب كیدردی (لا ابرح حتى ابلغ مجمع البحرين او امضی حقبا) زائل اولمزكیدرم حتی كه ایكی بحرك جمع اولدیغی محله ایریشم كه بحر فارسله بحر رومك مشرق جانبنده التقا ایتدیكی محلدر ویاخود زمان طویل سیر وسفر ایدرم وحقبدن مراد دهر ویا سكسان ییلدر * روایت اولندیكه موسى عليه السلام قبطلك هلاكندن نصكره مصره داخل اولیجق بنو اسرائیله خطیب اولدیغی حالده وعظ بلیغ ایدوب انی بكبدیلرا كادینلدیكه هیچ كسه بیلورمیسنكه اول سندن اعلم اوله دیدیكه یازم * وحی الهی كلدیكه عبدم

خضر سندن اعلمدر مجمع البحرینده در * وخضر علیه السلام فریدون زماننده فارس ملوکندن ایدی
ذوالقرنین اکبرك مقدمه سنه امیر ایدی موسی علیه السلام زماننه دکین قالدی * دینلدیکه موسی علیه
السلام رب تعالی یه دیدیکه یارب عبادکك قنغیسی سکا احبدر دیدی اولکه بنی ذکر ایدر و اونتمز بنه دیدیکه
یارب عبادکك قنغیسی اقضادر دیدی اولکه حق ایله قضا ایدر هواسنه اتباع ایتمز بنه دیدیکه یارب عبادکك
قنغیسی اعلمدر دیدی اولکه ناسك علمی کندی علمنه ضم ایتمك دیلر شول رجا ایله کیم بر کلمه یه اصابت ایده که اول
انی هدایه ایرکوره ویا اندن ردایه ایرغوره بنه دیدیکه یارب اگر عبادکده بندن اعلم وار ایسه بکا انی دلالت
ایت دیدیکه عبدم خضر سندن اعلمدر دیدیکه یارب بن انی قنده بولورم دیدیکه اول ساحلده صخره عندنده در
ایدی مکتلکه برحوت اخذ ایت انی قنده یتورسك بیلکه خضر آنده در * اویله اولسه موسی علیه السلام
مکتلنه برحوت قویوب فتاسنه دیدیکه اشبو حوتی یتوردیککده بکا خبر ویر کل اندن ایکیسی یوله کیروب
کتدیلر (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما) وقتا کیم ایکیسی اول ایکی بحرك جمع اولدیغی محله ایردیلر آنده بر
صخره دیبنده اویوردیلر مگر آنده عین الحیاة وار ایدی انك صویی میته ایرسه دیریلوردی * دینلدیکه فتی اول
حوتی صخره اوزره قودی وموسی علیه السلام اول محلده یاتوب اویودی وفتی ایسه اول عین حیاتدن آبدست
آلمغه مشغول اولدی آبدست صوینك اول حوته ایریشجك حوت دیرلدی ومکتلدن چیقوب بحره آتلدی
بعده طوروب ایکیسی اول ارادن کتدیلر فتی حوتی کتورمکی وموسی علیه السلام حوتدن سؤال ایتمکی
اونوتدی (فاتخذ سبیله فی البحر سربا) حوت ایسه بحره کتدیکی طریقی کوه اولوب قالدی واول حالت موسایه
ویا خضره معجزه اولدی (فلما جاوزا قال لفتاه آتنا غداءنا لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) وقتا کیم ایکیسی
مجمع بحرینی تجاوز ایدوب اول کیجه وایرته اویله دکین کتدیلر موسی علیه السلامه جوع ونصب ایردی
دینلدیکه موسی علیه السلامه اول سفرك غیریده هیچ ایرمش دکلیدی فتاسنه دیدیکه غدامزی کتورکه یه لم
اول صخره یه کلدیکمزدن صکره ده یوریدیکمزدن بزه تعب ونصب ایرمشدر موسی علیه السلام آندن غدایی
طلب ایدیجك اولدخی حوتدن کوردیکنی تذکر ایدوب (قال أرأیت اذ أوینا الی الصخرة فانی نسیت الحوت)
موسی علیه السلامه دیدیکه کوردکمیکه بکا نه حالت ایردی صخره عندنده نزول ایتدیکمزده حوتی آنده
قویوب یتوردم وانی سکا ذکر ایتمکی اونوتدم (وما أنسانیه الا الشیطان أن أذكره) بکا اول حوت امرینی سکا
ذکر ایتمکی اونوتدیرن دکل الا الشیطان ایدی (واتخذ سبیله فی البحر عجبا) واول حوت بحرده کتدیکی محلی
مسلك ایتدی بن آندن تعجب ایتدم (قال ذلك ما كنا نبغ) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو ذکر ایتدیکك
حوت امری بزم مطلوبمزدرکه اول اکا علامتدر (فارتدا علی آثارهما قصصا) آندن کیرو دونوب کلدکاری یولده
کتدیلر حتی که آثارلرین تتبع ایدرك اول صخره یه ایردیلر (فوجدا عبدا من عبادنا) آنده عباد مختصمزدن
بر عبد بولدیلر * دینلدیکه جمهور قولنده انکه مراد خضر علیه السلام ایدی اسمی بلیا بن ملکان ویا الیسع
ویا الیاس ایدی خضر دینلمسنه سبب اول بر فروهٔ بیضا اوزره جلوس ایدیجك تحتنده اول اخضر اولوب اهتزاز
ایتدی دینلدیکه اول نماز قیلدیغنده حوالنده کی اشیا اخضر اولوردی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام
انده خضری کوردیکه بر ثوبه بورنمشدی (آتیناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما) بز اکا عندمزدن وحی
ونبوت ویردك وبزه مختص اولوب توفیقمز ایله بیلنور علومدن اکا اوکرتدك که اول علم باطندرکه غیوبدن خبر
ویرر موسی علیه السلام اکا سلام ویروب اول دخی اکارده سلام سکا دخی اولسون ای بنی اسرائیل پیغمبری
دیدی موسی علیه السلام اکا دیدیکه بن آنلرك پیغمبری ایدوکمی سکا کیم بیلدردی دیدی اول که سکا بنم مکانمی
بیلدیروبدر (قال له موسی هل أتبعك علی أن تعلمن مما علمت رشدا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه سکا تابعه
کلمشم که شول تعلیم اولندیغکدن بکا علم ذا رشد تعلیم ایده سن * دینلدیکه خضر علیه السلام دیدیکه سکا علمده
توراة وتبلیغده بنو اسرائیل یتر موسی علیه السلام دیدیکه الله تعالی بکا بویله امر ایدوبدر * موسی علیه
السلامك ابواب دینده شرط اولیان شیئی غیریدن تعلمی نبوتنه وصاحب شریعت اولمسنه منافی اولمز زیرا

رسوله

رسوله لایق اولورکه مرسل الیه اولدیغی کمسنه دن اعلم اوله هر شیئده که دینك اصول وفروعندن آنکه بعث
اولنمشدر حالبوکه آنده غایت تواضع وادب رعایت اولنه اول اجلدن نفسنی استجهال واکا تابع اولمغه
استیذان واندن ارشادینی سؤال ایتدی (قال انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام دیدیکه سن بنمله
صحبته استطاعت ایدمزسن * زیرا که بندن امور منکره کوررسن انبیایه ایسه منکراته صبر جائز اولمز اگرچه
حقیقتده اول معروف ایسه ده مادامکه آنك باطن حالنی بلیه (وکیف تصبر علی ما لم تحط به خبرا) آندن خضر
علیه السلام اکا عذر بیان ایدوب دیدیکه سن نبی ایکن نیجه صبر ایدرسن شول بنم تولی ایده جکم اموره کیم
ظاهری منا کیردر باطننه ایسه سنك علمك ایرمیوبدر (قال ستجدنی ان شاء الله صابرا ولا أعصی لك امرا)
موسی علیه السلام اکا دیدیکه ان شاء الله بنی سنك افعالکه صبر ایدر بولورسن سکا عصیان ایتمزم * موسی علیه
السلام کندینك صبره استطاعتی اولمسنه وثوقی اولمدیغیچون وعدینی مشیة اللهیه تعلیق ایتدی * زیرا که
خلاف معتاده صبر شدیددر آنکله خلف وعد ایتمش اولمز وبو دلیلدرکه افعال عباد مشیة الهیه ایله اوله (قال فان
اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء حتی احدث لك منه ذکرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه چون بکا اتباع ایدرسن
بندن سؤاله عجله ایتمکل اول شیدنکه آنی بندن کوروب انکار ایدرسن حالبوکه انك وجه صحتنی بلمزسن بلکه
صبر ایت تا که بن سکا انك حقیقتنی ووجه صحتنی بیان ایدم (فانطلقا حتی اذا رکبا فی السفینة خرقها) اویله اولسه
ساحل بحردن رکوب ایچون سفینه استیوب کتدیلر بر سفینه بولوب اکا رکوب ایتدیلر پیغمبرمز علیه السلام
ایدر بر سفینه انلره اوغرایوب برنی الك دیجك اهلی خضر علیه السلامی بیلوب انلری نواسز آلدیلر بحرك
ایچروسنه ایردکارنده خضر علیه السلام النه بر بالته الوب سفینه نك قبل بحردن ایکی تحته سنی خرق ایتدی
(قال أخرقتها لتغرق أهلها لقد جئت شیئا امرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اشبو سفینه یی خرق
ایتدك که اهلنی غرق ایده سن حالبوکه آنلر بزدن نول المامغله بزه احسان ایتدیلردی سن انکله شیء منکر
ایتدك روایت اولندیکه خضر علیه السلام سفینه یی خرق ایدیجك ایچنه صو کیرمدی بر روایتده موسی
علیه السلام انی کوریجك ثوبیله انی برکتدی وبر روایتده خضر علیه السلام بر زجاجدن قدحله اول خرقی
عیادی (قال الم اقل انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیدممیکه سن بنمله
صحبته استطاعت ایده مزسن (قال لا تؤاخذنی بما نسیت) موسی علیه السلام دیدیکه اول مرده بکا وصیتکی
ترکم سببیله بنی مؤاخذه ایتمکل (ولا ترهقنی من أمری عسرا) بنم امرمدن بکا عسری تکلیف ایتمکل
ویا متابعتکی بکا تعسیر ایتمکل بلکه تیسیر ایت * زیرا که بن سنك صحبتکی مراد ایدرم اکا ایسه چاره عفو ایله
ومناقشه یی ترکله اولور (فانطلقا حتی اذا لقیا غلاما فقتله) بعده ایکیسی سفینه دن چیقوب کیدرکن
علمان جماعتنه اوغرادیلرکه لعب ایدرلردی ارالرندن بر غلام ظریفی طوتوب بوغازلدی ویا الیله انك باشین
قوپاردی ویا طاش ایله باشین ازدی ویا باشنی دیواره اورمغله اولدردی اکثرون دیدیلرکه اول غلام حد بلوغه
ایرمش ایدی وانك طبعی کافر ایدی حیاتده قالسه ابوینی طغیان وکفره ایرکوریسردی (قال أقتلت نفسا
زکیة بغیر نفس لقد جئت شیئا نکرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه قتل ایتدککی شول ذنوبدن طاهره
نفسیکه قتل نفس ایتمامشدی اویله اولسه شیء منکر ایشلدك که اول اولکیدن قبح وشناعتده اعظمدر *
زیرا که تدارکی ممکن دکلدر اولکی فعلك بونك خلافیدر (قال ألم اقل لك انك لن تستطیع معی صبرا) خضر
علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیدممیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایده مزسن (قال ان سألتك عن شیء
بعدها فلا تصاحبنی قد بلغت من لدنی عذرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اگر بو دفعه دن صکره سکا
بر شیئدن سؤال ایدرسم بکا مصاحب اولمغل اگرچه بن سنك صحبتکی دیلرسمده * زیرا بنم قبلمدن عذری نهایته
ایرکوردك وصحبت واتباعکده اعتذار ایده جك بر عذرم قالمدی * زیرا که وصیتکی رعایت ایتمیوب اوچ کره
سکا مخالفت ایتدم * پیغمبرمز علیه السلام ایدر الله تعالی رحمت ایده قرنداشم موسایه کیم استحیاسندن اول
سوزی سویلدی اگر عجله ایتمیوب صبر ایتسیدی خضرا اکا عجب اعاجیب کوستریدی (فانطلقا حتی اذا اتیا

اهل قريه) اندن ایکیسی کیدوب حتی که بر اهل قریه یه ایردیلر انلر اول انطاکیه دریا ایله درکه اول ارضك
سمادن ایعدیدر (استطعما أهلها فأبوا أن يضيفوهما) اول قریه اهلندن ضیافت وجهی اوزره طعام استدیلر
اهل قریه ایسه انلری ضیافتدن ابا ایتدیلر * ابو هریره رضی الله عنه ایدر انلری برمرأه اطعام ایتدیکه اول
بر اهلندن ایدی رجالی ایسه اندن امتناع ایتدی * اویله اولسه اول ایکیسی اول قریه ده اولان نسایه خیر
دعا ورجاله بددعا ایتدیلر (فوجدا فيها جدارا يريد أن ينقض فأقامه) اول قریه ده بر دیوار بولدیلر که اول
دوشمکه میل ایتمشیدی خضر علیه السلام انی الیله طوغرلتدی ویا الیله انی مسح ایدیجك اول طوغرلدی
ویا انی یقوب یاپدی (قال لو شئت لاتخذت عليه أجرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اکر سن دیله سك اول
عملك اوزره اجر آلوردك که انکله تعیش ایدیدك (قال هذا فراق بيني وبينك) خضر علیه السلام موسی
علیه السلامه دیدیکه اشبو وقت بری برمزدن فراقك واقتیدر (سأنبئك بتأويل ما لم تستطع عليه صبرا)
سکا خبر ویره یم انك تأویلنی که ظاهر حیثیتندن منکر اولدیغیچون سن اکا استطاعت ایده مدك (أما السفينة
فكانت لمساكين يعملون في البحر) اما اول سفینه که بن انی خرق ایتدم مساکیندن اون قرنداشك ایدیکه
انلرك بشی زمنی وبشی بحرده مؤاجره وا کتساب ایدرلردی (فأردت أن أعيبها) دیلدمکه اول سفینه یی خرقله
عیبلو ایدم تا که غصب اولنمیه (وكان وراءهم ملك يأخذ كل سفينة غصبا) حالبوکه انلرك اوکنده جلندی
ویا منوله دینور بر کافر ملك وار ایدیکه هر سفینهٔ صالحه یی اصحابندن غصب ایدردی * روایت اولندیکه
خضر علیه السلام اول قومه اعتذار ایدوب اول ملك غاصبك شانی ذکر ایلدی انلر ایسه انی بیلمزلردی
ودیدیکه سفینه کزا کا اوغرادیغنده عیبلو اولدیغیچون اول انی المیه وآنی کچدیککزدنصکره انی اصلاح
ایدوب کما کان نفعلنه سز (وأما الغلام فكان أبواه مؤمنين) واما اول قتل ایتدیکم غلام کافر ایدی ووالدینی
ایسه مؤمنلر ایدیلر (فخشينا أن يرهقهما طغيانا وكفرا) خوف ایتدك که اول غلام کافر انلره طغیان وکفری
تکلیف ایده ویا اکا فرط محبتلرندن انك دیننه متابعت ایدهلر * خضرك اندن خوفی ایتمسی الله تعالینك اکا نی
اعلامیله ایدی * ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدر که نجدة الحروری اکا نامه یازوب دیدیکه خضر انی نیچه
قتل ایتدی حالبوکه پیغمبر علیه السلام ولدانی قتلدن نهی ایدوبدر * ابن عباس رضی الله عنهما اکا جوابده
یازدیکه اکر ولدانك حالندن خضرك بیلدوکن سندخی بیلورسك سکادخی جائز اولورکه قتل ایده سن (فأردنا
أن يبدلهما ربهما خيرا منه زكوة وأقرب رحما) بز اراده ایتدك که اول ایکیسنه ربلری جل شانه اول غلامدن
بدل بر ولد ویره کیم صلاح وتقواده ووالدینه رحمت وعطفه اقرب اوله * دینلدیکه اول ایکیسندن بر قز وجوده
کلوب انی بر نبی تزوج ایتدیکه اول نبی ایله قزدن بر نبی وجوده کلدیکه الله تعالی انکله امتدن بر امته هدایت
ایتدی (وأما الجدار فكان لغلامين يتيمين في المدينة) واما اول طوغرلتدیغم جدار مدینه ده اصرم وصریم
دینور ایکی غلام یتیمك ایدی (وكان تحته كنز لهما) واول جدارك آلتنده اول ایکی غلامك کنزی وار ایدی
واول کنزده اختلاف اولندی * دینلدیکه آلتون ویا کومش ویا مال ویا کتب علم ایدی ویا آلتوندن بر لوح
ایدیکیم اکا یازلمشدی * عجبلرم اول کمسهیه کیم موته یقینی وار ایکن نیجه سوینور وقدره یقینی وار ایکن اندن
نیجه پرینور ورزاقنه یقینی وار ایکن کندویه نیجه تعب ویرر وحسابه یقینی وار ایکن اندن نیجه غافل اولور
ودنیانك زوالنه یقینی وار ایکن اکا نیجه قلبی یاتیشور لا اله الا الله محمد رسول الله * وانك آخر جانبنه یازلمشدیکه
بن اول الله جل شانه یم که الوهیتده شریکم یوقدر یا الکرم خیر وشری بن خلق ایتمشم سعادت اول کمسهیه کیم
انی خیر ایچون خلق ایتمش اولوب انی خیرده استعمال ایدم وشقاوت اول کمسهیه کیم انی شر ایچون
خلق ایتمش اولوب انی شرده استعمال ایدم (وكان أبوهما صالحا) واول ایکی غلامك باباری صالح ایدی
اسمی کاشح ایدی انلر بابالرینك صلاحیله حفظ اولندیلر * دینلدیکه اول ایکی غلام ایله اب صالحلری بیننده یدی
آبا کچمشیدی اول سیاح ایدی محمد بن المنکدر ایدر الله تعالی بر عبدك صلاحیله ولدینی وولد ولدینی
وعشیرتنی وحوالنده کی اهل دویراتنی حفظ ایدر اول انلرك بیننده اولدیغیجه انلر الله تعالینك حفظندن زائل

اولمزلر (فأراد ربك أن يبلغا أشدهما) ربك جل شانه دیلدیکه اول ایکی غلام بالغ وعاقل اولهلر ویاشدن
وقوتلرینه ایرهلر ویا اون سکز یاشنه کیرهلر (ويستخرجا كنزهما) واول کنزلرینی چیقارهلر (رحمة من ربك)
اول انلره ربك جل شانه دن بابالرینك صلاحی سببیله رحمت اولسون ایچوندر * دینلدیکه اولده ارادتی خضر
علیه السلام نفسنه اسناد ایتدی * زیرا که تعیبه مباشر اولدی وثانیده الله تعالی یه ونفسنه اسناد ایتدی
زیرا که تبدیل اهلاك غلامله وانك بدلن الله تعالینك ایجادیله ایدی وثالثده یالکز الله تعالی یه اسناد ایتدی
زیرا که غلامینك بلوغنده انك مدخلی یوغیدی ویا خود اولکی نفسنده شر درو وجنبی خیردر وایکنجی ایسه
ممتزجدر ویا خود وسائطه التفاتده حال عارفك اختلافیچون ایدی (وما فعلته عن أمري) یا موسی اشبو
کوردیکك اشیایی بن کندی رأییله ایشلمامشم بلکه الله تعالینك أمریله ایشلمشم (ذلك تأويل ما لم تسطع
عليه صبرا) اشبو سکا خبر ویردیکم اشیا شول انکار ایتدیکك امورك تأویلیدرکه اکا صبره استطاعت ایده مدك
اشبو موسی وخضر قصه سنده کی دلالت ایلدندرکه استخدام لابأس اوله وسفرده رفیق وخادم اتخاذی جائز اوله
وطلب علم ایچون رحلت مستحب اوله وعالم علمدن استزاده وسفر ایچون اتخاذ زاد جائز اوله واول توکله
منافی اولمیه ونسیان وانك مثلی امور مکروهه مجازا شیطانه نسبت اولنه ومتعلم معلمنه تواضع ایده اکرچه
اول معلم رتبه ده اول متعلمدن دون ایسه ده وعالم کندیدن اخذ علم مراد ایدنه شول طبعی متحمل اولمدیغی شیئی
عدم تعلیمنده اعتذار ایده وامرده مشیتی تقدیم ایده ومتبوع تابعه اشتراط ایده ومشروطه وفا لازم اوله
وکثیر نسیانله مؤاخذه اولنمیه وتکرارده اوچ دفعه معتبر اوله وغریب ایچون طعام وضیافت طلبی لابأس
اوله وصنع جمیل ترك اولنمیه اکرچه اشامه ایسه ده واعمال اوزره اخذ اجر جائز اوله ومسکینك سفینه سی
ویا آلات کسبی ویا کندویه کفایت ایتمز شیئی اولمغله مسکنتدن چیقمیه وغصب حرام اوله ومال غیرك بعضی
واتلاف وتعییب جائز اوله چانکه انکله باقیسنك بقاسی مرجو اوله مال مودع ومال یتیم کبی وایکی ضرر
تعارض ایتدیکنده انك اعظمی دفع ایچون اهونی تحمل واجب اوله وولد بابا سنك صلاحیله محفوظ اوله
ودورك عمارتی واجب اولوب خرابنه دکین اهمالی حرام اوله ویره مال دفنی جائز اوله واشبو قصه علم حقیقتده
اصل اوله وشرع مقتضاسی اوزره جاری اولدیغیجه انکار اولنمیه (وما فعلته عن أمري) قولی خضرك نبوتنه
دلیل اوله * زیرا اول اقتضا ایدرکه اول وحی اولنمش اوله وانی وایدردین دیرکه اول وحی الهامدر والهامك
صحتنه انکله استدلال ایدر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام وقتا که خضردن مفارقت مراد ایلدی
دیدیکه بکا وصیت ایت دیدیکه علی تحدیث ایچون طلب ایتمکل بلکه عمل ایچون طلب ایت * خضرك حی
ویا میت ایدوکنه علما اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه خضر والیاس ایکیسی دخی حیاتده در هر سنه موسمده
التقا ایدرلر * وخضرك حیاتنه سبب اولدرکه ذو القرنین ایله اول عین حیات طلبیچون ظلمته کیردیلر خضر
علیه السلام اول عینه راست کلوب اندن غسل وشرب ایتدی ذو القرنین ایسه انی بوله میوب کیرودوندی *
ابو العباس المرسی ایدر خضر علیه السلام حی در اشبو کفمله اکا مصافحه ایتمشم وخضر علیه السلام
بکا خبر ویردیکه بر کمسنه کیم هر صباحدن * اللهم اصلح أمة محمد اللهم تجاوز عن أمة محمد اللهم اجعلنا من
أمة محمد * دیسه ابدالدن اوله فقرانك بری انی ابو الحسن شاذلی یه عرض ایدیجك ابو العباس صدق ایتمش
دیدی خضر علیه السلام بکا کلوب کندونی بیلدردی واندن ارواح مؤمنین عیننده منعمه ویا معذبه ایدوکلری
معرفتنی اکتساب ایتدم اکر الآن بکا بیلك فقیه کلوب خضر علیه السلام میتدر دیسهلر انلره رجوع ایدردکام
وانی میتدر دینلر استدلال ایدرلر انیکه (قال النبي عليه السلام بعد ما صلى العشاء ليلة أرأيتكم ليلتكم هذه
فإن على رأس مائة سنة لا يبقى أحد ممن هو اليوم على ظهر الأرض) پیغمبر علیه السلام بر کیجه یتسو نمازین
قیلدیغندنصکره دیدیکه اشبو کیجه یی کوردیکزمی اشبو وقتدن یوز ییل باشنه دکین الآن ظهر ارضده
اولاندن کمسه حیاتده قالمیسردر * ایمدی اکر خضر علیه السلام حی اولسه اول مدتدنصکره قالمزدی لکن
خضر علیه السلامی حیاتده در دینلرك اشبو حدیثه جوابی اولدرکه پیغمبر علیه السلامدن حدیث مذکور

صدورنده خضر علیه السلام ظهور ارضك غیری عوالمك برنده اولسی ممكندر (ویسئلونك عن ذی القرنین)
یا محمد سنی امتحان ایچون یهود ویا مشركون سكا ذوالقرنیندن سؤال ایدرلر كه اول اسكندر رومیدر كه فارس
وروم ‌ه برقوله ده مشرق ومغربه ملك ایدی اول اجلدن اكا ذوالقرنین دینلمشدی ویا انكیچون كه اول نور وظلمته
كیردی ویا اول دنیانك شرق وغربنه ایردی ویا انك ایكی كوچك قرنی اولوب انی عمامه سیله اورتر ویا تاجنك
ایكی قرنی وار ایدی * دینلدیكه انك اسمی مرزبان بن مرزبة الیونانی ایدی یونان بن یافث بن نوح علیه السلام
اولادندن ایدی انك نبوتنده اختلاف اولندی * ابو الطفیل ایدر علی رضی الله عنه یه ذوالقرنیندن سؤال
اولندیكه اول نبی ویا ملكمیدی دیدیكه اول نه نبی ونه ملك ایدی لكن بر عبد صالح ایدیكه الله تعالی یی
سوردی الله تعالی دخی انی سوردی روایت اولندیكه عمر رضی الله عنه بر رجلی ایشتدیكه آخره یا ذا القرنین
دیو قیغرردیدیكه اسماء نبی ایله تسمی یه راضی اولمیوب حتی كه اسماء ملوكله تسمی ایتدیكز * دینلدیكه اول
ملك عادل صالح ایدی الله تعالی انی ارضه ملك ایدوب اكا علم وحكمت وهیبت ویردی واكا نور وظلمتی تسخیر
ایتدی سیر ایتدیكنده اوكنجه نور كیدوب آردندن ظلمت انی احاطه ایدردی (قل سأتلو علیكم منه ذكرا)
دیكل كه بن سزه انك حالندن الله تعالی عندندن خبر ویررم (انا مكناله فی الارض) بز اكا یریوزنده تصرف
امرینی تمكین ایتدك * علی رضی الله عنه ایدر الله تعالی اكا سحابی تسخیر ایدوب انك اوزره دیلدیكی یره
كیدردی واكا اسباب مداولندی ونور بسط اولنوب ایل ونهارا كا مساوی اولمشدی (وآتیناه من كل شیء
سببا) وبز اكا هر شیدنكه انی دیلر ویا اكا توجه ایلر علم وقدرت وآلتدن انی اكا ایركورر سبب قیلدق ویا اكا اقطار
ارضی قریب ایتدك (فاتبع سببا) اندن مغربه بلوغ اراده ایدوب اكا ایركورر طریقه سلوك ایتدی (حتی
اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فی عین حمئة) حتی كه شمسك غروبی محلنه ایردی اول شمسی بر قیزمش
سیاه بالچقلو صو یبكارینه غروب ایدر بولدی (ووجد عندها قوما) وانك عندنده بر قوم بولدیكه لباسلری جلود
وحشی ایدی وطعاملری بحرك طشره براقدیغی ایدی * دینلدیكه انده اول قوم مدینه لر ینك اون ایكی بیك
قپوسی وار ایدی اكر اول قومك ضجیج وصیاحی اولمسه شمسك غروب ووجبی ایشیدیلوردی واول قوم
كفار ایدیلر (قلنا یا ذا القرنین اما أن تعذب واما أن تتخذ فیهم حسنا) دیدككه یا ذا القرنین مخیرسن دیلرسك اول
قومی كفرلری اوزره قتل ایت اكر اسلامه دخول ایتمزلرسه ویا خود ارشاد وتعلیم شرایعله انلرك امرنده حسن
اتخاذ ایت اكر ایمانه كلوب مقتضاسیله عمل ایدرلرسه * دینلدیكه قتل وامر بیننده تخییر ایتدی قتل مقابله سنده
امر حسن تسمیه اولندی (قال أما من ظلم فسوف نعذبه ثم یرد الی ربه فیعذبه عذابا نكرا) ذوالقرنین دعوتی
اختیار ایدوب دیدیكه اما اول كسه كیم بن انی دعوت ایدوب اول ایسه كفری اوزره اصرار ایله نفسنه ظلم ایده
بز انی دنیاده قتل ایله عذاب ایدیسرز بعده الله تعالی اكا بر عذاب منكر ایدر كه مثلی معهود اولمیه (وأما من آمن
وعمل صالحا فله جزاء الحسنی) واما اولكه ایمان وعمل صالح ایده انكیچون دنیاده وآخرتده جنت ایله جزا اولور
(وسنقول له من أمرنا یسرا) وبز اكا امریمزدن آسان اولانی دیرز یوخسه صعب اولانی دكل (ثم اتبع سببا)
بعده انی مشرقه ایركورر طریقه سلوك ایتدی (حتی اذا بلغ مطلع الشمس) حتی شول موضعه ایردیكه معموره
ارضدن شمس ابتدا اكا ایرر (وجدها تطلع علی قوم لم نجعل لهم من دونها سترا) انی بر قوم اوزره طلوع ایدر
بولدیكه انك حرندن انلری حفظ ایدر بنا قیلدق * زیرا انلر بر مكانده ایدیلر كه انك اوزره بنا قرار ایتمزدی سوری
وكسكین اولدیغندن اویله اولسه انلر اسرابده ساكن اولورلردی شمس زائل اولیجق معاشلری ایچون چیقارلردی
دینلدیكه شمسك طلوعی عندنده انلر صویه كیروب ارتفاعی عندنده اندن چیقارلردی وبهایم كبی اوتلاغه
كیدرلردی * دینلدیكه انلر بر قوم ایدیكیم عریان ایدی ایكی قولاقلرینك برینی دوشنوب برینی اورتنورلردی
(كذلك) ذوالقرنینك تخییر واختیارده اهل مشرق شاننده امری اهل مغرب شاننده كی امری كبیدر
ویا خود شمسی بر قوم اوزره طلوع ایدر بولدیكه انلر كفر وحكمده شول اوزرلرینه شمس غروب ایدن قوم
كبی ایدیلر (وقد أحطنا بما لدیه خبرا) حالبوكه بز اول ذوالقرنینك عندنده اولان جند وعدد وآلات واسبابه

ظواهر

ظواهر وخفایاسنه علمله احاطه ایتمشزدر * یعنی اول كثرتده بر حده ایردیكه انی لطیف وخبیر جل شانه دن
غیرك علی احاطه ایتمزدی (ثم اتبع سببا) بعده مشرق ومغرب بیننده معترض جنوبدن شماله كیدر طریقه
سلوك ایتدی (حتی اذا بلغ بین السدین) حتی كه اول ایكی جبل بیننه ایردیكه ذوالقرنینك سدی انده بنا
اولنمشدی * دینلدیكه سدسینك ضمیله اول شیدركه انی الله تعالی خلق ایده وسدسینك فتحیله اولدركه انی ناس
عمل ایده دینلدیكه اول ایكی جبل آخر شمالده ارض تركك منقطعنده اولوب یأجوج ومأجوج اول ایكی جبلك
وراسنده قالمشدر (وجد من دونهما قوما لا یكادون یفقهون قولا) اول ایكی سدك امامنده بر قوم بولدیكه
غرابت لغت وقلت فطنتلری ایچون قریب اوازدیكه سامعه كلاملرین افهام ایده لردی ونه كندیلر غیرك كلامن
فهم ایدرلردی الا اشارت ویا ترجمان ایله (قالوا یا ذا القرنین ان یأجوج ومأجوج مفسدون فی الارض) انلرك
مترجملری ذوالقرنینه دیدیلر كه یأجوج ومأجوج طائفه سی ارضمزده قتل وتخریب واتلاف زروع ایله فساد
ایدیجیلردر * دینلدیكه انلر ایام ربیعده چیقوب یرده بر یشل اوت قومزلردی یرلردی وقوریشن كوتورلردی
وبر قولده ناسدن بولدقلرینی یرلردی * ودینلدیكه یأجوج ومأجوج تركدن بر جیلدر یعنی بر جماعتدر یافث
ابن نوح اولادندندر تركك یأجوج ومأجوجدن بر زمره در كه ذوالقرنین سدی بنا ایدیجك سددن طشره قالانلره
ترك دینلمشدر * دینلدیكه انلر یكرمی ایكی قبیله در انلردن بر قبیله سددن طشره ده ترك اولندیغیچون ترك
دینلمشدر اهل تواریخ ایدر نوح علیه السلامك اوچ اولادی وار ایدی سام وحام ویافث ایدی اما سام عرب
وعجم ورومك ابیدر وحام ایسه حبشه وزنج ونوبه نك ابیدر ویافث ایسه ترك وخزر وصقالبه ویأجوج
ومأجوجك ابیدر دینلدیكه یأجوج ومأجوجك هر بری درت یوز بیك امتدر انلردن بر رجل صلبندن
سلاحه قادر بیك اولاد كورمینجه فوت اولمزانلر اوچ صنفدر بر صنفك قامتلری یوز یكرمی ذراعدر
وبر صنف ایسه طول وعرضلری برابر در یوز یكرمی ذراعدر انلره جبل وحدید قائم اولمز وبر صنف ایسه
قولاقلرینك برینی دوشنوب برین اورتنورلر فیل ووحشی وخنزیردن بولدقلرین آخر زمانده اكل ایدیسرلردر
مقدمه لری شامده ساقه لری خراسانده اولیسر درمشرق جانبنده كی نهرلری وطبریه ده كی بحیره یی ایچه لر *
دینلدیكه بر وقتده آدم علیه السلام احتلام اولوب نطفه سی ترابه قارشدی الله تعالی اندن یأجوج ومأجوجی
خلق ایتدی ایمدی انلر اب جهتندن ناسه متصل اولورلر ام جهتندن دكل * وهب بن منبه ایدر ذوالقرنین
رومدن بر رجل صالح ایدی الله تعالی اكا دیدیكه بن سنی شول اسالری مختلف اولان امتلره كوندررم انلردن
ایكی امت طول ارضده در بری مغرب شمس عندنده در انلره ناسك دینور وبریدخی مطلع شمس عندنده در انلره
منسك دینور وایكی امت دخی ارضك عرضنده دربری قطر ایمنده در انلره هاویل دینور وبری ایسه قطر ایسرده
در انلره تاویل دینور وامم كثیره وسط ارضده اولورلركه انلر جن وانس ویأجوج ومأجوجدر ذوالقرنین دیدیكه
یارب بن انلره نه قوتله مكابره ونه جمله مكاثره ونه لسانله مناطقه ایدرم الله تعالی دیدیكه بن سنك لسانكی بسط
وعضدكی شدید ایدرم حتی كه هیچ شیئدن قورقمیه سین وسكا هیبت لباسن كیوره یم حتی كه سندن خلقی قورقودیرم
وسكا نور وظلمتی تسخیر ایدرم نور امامكده هادی اولور وظلمت وراكدن سنی حارس اولور * اویله اولسه مغرب
شمسه كیدوب انده جمع كثیر بولدیكه عددین آنجق الله تعالی بیلور ظلمت ایله انلری مكان واحده جمع ایدوب توحید
وعبادته دعوت ایلدی انلرك كیمی ایمانه كلوب كیمی اندن اعراض ایتدی اعراض ایدنلرك اوزره ظلمتی
ادخال ایدوب حتی انی انلرك اجواف بیوتنه كیردیردی انكله انلر انك دعوتنه اجابت ایتدیلر اویله اولسه
مغرب اهلندن اكا جند عظیم جمع اولوب ذوالقرنین انلره قائد وظلمات سائق اولدی حتی كه هاویله كلوب ناسكه
ایتدیكی عمل مثلنی انلره ایتدی اندن كچوب مطلع شمسده منسكه ایردی اوكدینكی ایكی امته ایتدیكی عملی انلره
دخی ایتدی اندن ارضك قطر ایسرنده تاویله واروب عمل سابقن انلره دخی اجرا ایتدی اندن وسط ارضده كی
امتلره قصد ایدوب مشرق جانبنده منقطع تركه ایردی انسدن بر امت صالحه دیدیلر كه یا ذا القرنین اشبو
ایكی جبلك اراسنده بهایم اشباهنده بر خلق واردركه دواب ووحوشی افتراس ایدرلر حیات وعقاربی یرلر

وبالجمله يرده كى محلوقاتدن هرجانلو يى اهلاك ايدن مبالات ايتمزلر وانلرك كبى هيچ برخلق زياده اولمزشدن ايتمزكه انلر كه دنيا طوليسر وبالجمله يراهلنه انلرك شرى ايريشردر (فهل نجعل لك خرجا على أن تجعل بيننا وبينهم سدّا) سندن حاجتمز اولدركه اموالمزدن سكا خرج ومصرف ويره وزكه بزله انلرك بيننه سد وحاجز قيله سن * ابن العربى ايدراشبو دليلدركه اعمال اوزره خراج واجرا اخذى جائزاوله وملك اوزره خلقك مصالحنه قيام وفرجه لرى سد وثغورى اصلاح واجب اوله اكرچه رعيه نك اموالندن اخذله ايسه ويقانكه اكا احتياج اوله (قال ما مكّنى فيه ربى خير) ذوالقرنين ديديكه اول شيكيم ربم تعالى ملك ومالدن بنى اكا تمكين ايتدى سزلك بكا بذل ايده جككز خرج ومصرفدن خيرلودر وبنم اكا احتياجم يوقدر (فأعينونى بقوّة) اعدى يا يلروصانعلر ايله وآلاتدن لازم اولان اشيا ايله بكا اعانت ايدك (أجعل بينكم وبينهم ردما) تاكه سزكله انلرك بيننه حاجز حصين قيلم كه اول سددن اكبردر (آتونى زبر الحديد) اعدى بكا حديد قطعه لرين كتورك چون انى كتوردیلر بعده صويه ايرنجه اكا اساس قازديلر وصخره لر ايله طولديروب اوزرينه اريدلمش طينه نحاس دوكديلر بعده بناسيچون اول ارايه برصف حديد وبرصف حطب بومنوال اوزره صف صف حديد وحطب بسط ايدرلك اول ايكى جبلك رأسى برابرينه ايركورديلر (حتى اذا ساوى بين الصدفين) يقانكه سد اول ايكى جبلك اراسى اعلاسنه دكين اشياء مذكوره ايله مملو اولديغى حالده مساوى اولدى (قال انفخوا حتى اذا جعله نارا قال آتونى أفرغ عليه قطرا) بعده عمله يه امرايلدى اول حديداراسنده كى حطبه آتش اوروب منافخله انى نفخ ايتديلر حتى كه حديد ناركبى اولنجق ديديكه بكا اريمش نحاس كتورك كه اول قيزمش حديد اوزره دوكم چون انى ايتدى بعضى بعضنه ملتصق اولوب حديد ايله نحاسدن دوزلمش بكپاره حصار اولدى ديلديكه اول سدك عرضى اللى ذراع وارتفاعى ايكيوز ذراع وطولى يوز فرسخ ايدى (فما اسطاعوا أن يظهروه) اويله اولسه يأجوج ومأجوج قومى اول سدك ملاست ورفعتيچون فوقنه صعوده قادر اولمدیلر (وما استطاعوا له نقبا) وانك شدت وصلابتيچون اسفلندن نقبه دخى قادر اولمديلر (قال هذا رحمة من ربى) ذوالقرنين ديديكه اشبو سدوانك تسويه سنه اقتدار ربم جل شانه دن عبادينه رحمتدر (فاذا جاء وعد ربى جعله دكا) يقانكه ربم جل شانه نك يأجوج ومأجوجك خروجيله وعدينك وقتى كله اول سدمذكورى ارضه مستوى مبسوط قيلور (وكان وعد ربى حقا) وربم جل شانه نك وعدى حق اولور * ابوهريره رضى الله عنهدن مرفوعا مرويدركه يأجوج ومأجوج هركونده سدى قازرلر حتى كه شعاع شمسى كورمكه قريب اولورلر شول اوزرلرينه تسلط ايدن كبيرلرى اخشام اولنجق انلره دستورويرر ايرته فتح ايده لم ديو انلر كه مواعده ايدر والحال رب تعالى انى اولكى حالتنه ايركورروقتاكه انلرك خروجى وقتى كله كبيرلرى دستورو قتنده ديه كه ان شاء الله ايرته فتح ايده لم اويله اولسه ايرته كلدكارنده انى اليقودقلرى هيئتده بوله لر اندن قازوب ناس اوزره چيقالرصولرى تتبع ايده لروناس حصنلره كيره لروانلر سمايه اوقلرين رمى ايده لر اوقلرى قانه بولاشق كاوب اهل ارضه قهرايتديكمزكبى اهل سمايه دخى قهرايتدك ديه لر بعده الله تعالى انلرك قفالرينه نغف علتن ايركوروب جمله سى هلاك اوله لرودواب ارض انلرك ميته لرين ييوب سموره لر * برروايتده الله تعالى امريله دوه بوينلرى كبى قوشلر انلرك جيفه لرين كوتوروب الله تعاليناك ديلديكى مكانه براغه لر بعده الله تعالى يره يغمور ياغديروب انكله ير يوزين پاك ايده وا كينلرو ميوه لر بتوروب خلقه نعمتلرو وسعتلر ايركوره (وتركنا بعضهم يومئذ يموج فى بعض) يأجوج ومأجوجك سددن خروجلرى وقتنده كثرتلرندن برى برلرينه اختلاط ايدوب ماء كبى تموج ايده لر وياخود قيام ساعت عندنده خلق برى برلرينه ازدحام ايدوب انس وجن حيران اولدقلرى حالده تموج ايده لر (ونفخ فى الصور فجمعناهم جمعا) وقيام ساعت ايچون صوره نفخ اولنوب حساب وجزا ايچون انلرى محشره جمع ايده وز (وعرضنا جهنم يومئذ للكافرين عرضا) واول كونده جهنمى كافرلره ابراز ايدرز حتى كه انى آشكاره كوررلر (الذين كانت أعينهم فى غطاء عن ذكرى) كه انلرد نياده بنم آياتمه نظردن كوزلرى غطاده ايديكه اكا نظرايله بنى توحيد وتعظيم ايده لردى (وكانوا لا يستطيعون سمعا) وحقدن فرط صممرلريچون بنم ذكروكلاممى

استماعه استطاعت ايده مزلردى * زيرا اصم كامى اكا صيحه اولنسه استماع ايدراما كه انلر كانه مسامعلرى بالكليه سماعدن منع اولنمشدى (أفحسب الذين كفروا أن يتخذوا عبادى من دونى أولياء) شول بنم غيرى عبادم عيسى وملائكه يى معبودين اتخاذايدن كافرلر ظن ايدرلرميكه انلره اول عبادت ايتدكارى عبادم نفع ايده ويا انلره عذاب ايتميم ويا انلرك عذابدن نجاتلرينه كافى اوله لر (انا أعتدنا جهنم للكافرين نزلا) بز كافرلر ايچون جهنمى ضيف ايچون احضار اولنور نزل كبى قيلمشز (قل هل ننبئكم بالأخسرين أعمالا) انلره ديكل كه سزه خبرويره يمى شول قوميكه اعمال جهتندن قتى مغبونلردر (الذين ضلّ سعيهم فى الحيوة الدنيا) شول كسه لردركه حياة دنياده عمل واجتهادلرى ضايع وباطل اولدى (وهم يحسبون أنهم يحسنون صنعا) والحال انلر كنديلرين حق اوزره اولوب عمل حسن ايتمش ظن ايدرلرديلديكه انلر كه مرادريا وسمعه ايچون عمل ايدنلردرويا معروفلرى اوزره خلقدن منت وشكر طلب ايدنلردرويا يهود ونصارادرويا راهبلردركه كنديلرين صومعه لرده حبس ايتمشلردر * شول فضل ونوال رجا ايتدكارى عمللريله هلاك وبواره ايررلر (أولئك الذين كفروا بآيات ربهم ولقائه) اعدى انلربلرى جل شانه نك آياتى قرآنه ويا توحيد ونبوت اوزره نصب اولنان دلائله وبعد الموت بعثله عذاب الله اقامسنه كافر اولديلر (فحبطت أعمالهم) انلرك كفرلرى سببيله عمللرى باطل اولدى انك اوزره مثاب اولمزلر (فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) يوم قيامتده بز انلر ايچون قدر قيلمزز ويا اعماللرين وزن ايچون ميزان قورمزز (قال النبى عليه السلام انه ليأتى الرجل العظيم السمين يوم القيامة لا يزن عند الله جناح بعوضة وقال اقرؤا فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر يوم قيامتده بررجل عظيم سمين كتوريلور حالبوكه عند الله انك جناح بعوضه دكلو قدرى اولمز واكا بو آيتى دليل اقامت ايتدى * ابوسعيد الخدرى رضى الله عنه ايدر يوم قيامتده بعض ناس اعماللريله كله لركه اول انلرك زعمنده عظمده تهامه طاغلرى كبى اوله حالبوكه وزن اولندقده حبط اولنديغيچون جدا قدرى اولميه ايدى اعمال كفار وزن اولنمزديلر اشبو آيتله استدلال ايدر (ذلك جزاؤهم جهنم بما كفروا واتخذوا آياتى ورسلى هزوا) اشبو ذكر اولنان حبط اعمال وخست اقدار اهلك جزالرى جهنمدر * شول سببدنكه كافر اولديلر وبنم آيتلريمى ورسوللريمى هزو ايدنديلر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات كانت لهم جنات الفردوس نزلا) شونلركه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلديلر الله تعالينك وعد سابقى مقتضاسنجه انلره فردوس جنتلرى منزل اولور (خالدين فيها لا يبغون عنها حولا) اندمدائمين اولدقلرى حالده اندن تحول طلب ايتمزلر * زيرا كه اندن اطيب مكان بولمزلر * پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالادن آخرتده منزل استراولسه كز اندن فردوسى استكزكه اول جنتك اوسط واعلاسيدر انك فوقى عرش الرحماندر جنتك نهرلرى اندن منفجر اولور * كعب ايدركه انده امر معروف ونهى منكر ايدنلرساكن اولور (قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربى لنفد البحر قبل أن تنفد كلمات ربى) ديكل كه اكر جنس بحرلك باسره صولرى ربم جل شانه نك علم وحكمتى كلماتن يازمغيچون حبر اولسه ربمك كلماتى توكنمدين جنس بحرلك صولرى باسره انى يازمدين توكنيدى * زيرا كه هر جسم متناهيدر اما كه كلمات الهيه يه نهايت يوقدر كه انكله مراد اولماسنه وعدى واعداسنه وعيدى وخلق اوزره حكميدر (ولو جئنا بمثله مددا) اكرچه جنس بحر صولرى مثلن انى يازمغيچون اولكى اوزره زياده كتوررسه وزده اولدخى توكنوب كلمات الهيه توكنميدى زيرا كه اكا حد وعد يوقدر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرينه يهود ديديلر كه يا محمد سن زعم ايدرسنكه سكا حكمت ويرلمش اوله والحال كتابكده (ومن يؤت الحكمة فقد أوتى خيرا كثيرا) اولمكه اكا حكمت ويريله خيركثير ويريلور بدر ديلدى بوند نصكره ديرسنكه (وما أوتيتم من العلم الا قليلا) علمدن سزآز شيء ويريلوبسز اول سببدن بو آيت نازل اولدى (قل انما أنا بشر مثلكم يوحى الىّ انما الهكم اله واحد) ديكل كه بندخى سزلك كبى بشرم وحى اولندمكه الهكز اله واحددر ذاتنده نظيرى وصفاتنده شريكى يوقدر (فمن كان يرجو لقاء ربه) اول كسنه كه رب تعالى يه لقاسى حسن حال اوزره اولماسين رجا ايدرويا اسوء حال اوزره اولماسندن خوف ايدر

(فليعمل عملا صالحا) انك رضاسين استيو عمل صالحا ايشلسون (ولا يشرك بعبادة ربه أحدا) رب تعالينك عبادتنه كيمسه يي شريك ايتمسون ريا ايله ويا مقابلەسنده اجر طلب ايتمكله (قال النبي عليه السلام ان أخوف ما أخاف عليكم الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الرياء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر سيزلك اوزريكزه معاصيدن زياده خوف ايتديكم شرك اصغردر كه اول عملده ريادر (قال النبي عليه السلام يقول الله تبارك وتعالى انى أغنى الشركاء عن الشرك فمن عمل عملا أشرك فيه غيرى فأنا منه برئ هو والذى عمله) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تبارك وتعالى ديركه بن شركانك شركندن زياده غنى يم اول كيمسه كه اعمال دينيه نك برنده غيرى بكا اشراك ايده بن اول عملدن بريئم اول عمل بندن غيرى بكا اشراك ايتديكى كيمسه نك اولسون (قال النبي عليه السلام من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف عصم من فتنة الدجال) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كيمسه كه سورهٔ كهفك اولندن اون آيت حفظ ايده دجال فتنه سندن عصمت اولنه (قال النبي عليه السلام من قرأ أول سورة الكهف وآخرها كانت له نورا من قدمه الى رأسه ومن قرأها كلها كانت له نورا من الارض الى السماء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كيمسنه كه سورهٔ كهفك اولنى وآخرينى اوقويه قدمندن رأسنه دكين نور اوله واول كه كلنى اوقويه ارضدن سمايه دكين انكيچون نور اوله

سورة مريم وهى ثمان وتسعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(كهيعص) دينلديكه اول اسماء الهيدن براسمدر ويا اسماء قرآندندر ويا اسم سوره در ويا قسمدركه الله تعالى انكله اقسام ايدوبدر * دينلديكه اول الله تعالى خلقنه كافيدر عبادينه هاديدر يدى انلرك يدلرى فوقنده در بريه سنه عالمدر وعدينه صادقدر (ذكر رحمة ربك عبده زكريا) اشبو تلاوت اولنان ربك جل شانه نك عبدى زكريايه رحمتى ذكريدر (اذ نادى ربه نداء خفيا) شول وقتن كه اول رب تعالى يه نداء خفى ايله ندا ايتدى اكرچه جهر واخفا عند الله مساويدر الا بوكه اخفاده اخبات اشد واخلاص اكثردر ويا تاكه كبرى حالنده طلب ولد ايله لوم اولنميه ويا موالیسی اكا مطلع اولميه كه انلردن خوف ايدردى ويا ضعف هرم انك صوتنى اخفا ايتدى (قال رب انى وهن العظم منى) واول نداسنده ديديكه يارب كوكم ضعيف اولوب اينجلدى (واشتعل الراس شيبا) وباشم قيلى آغارديغندن اشتعال ايتدى (ولم أكن بدعائك رب شقيا) هيچ بركره سكا دعامده خائب اولمدم بلكه هر دعا ايتديكمده اجابت ايتدك يعنى توسل ايتدى انى كه اجابتدن كچوبدر وتنبيه ايتدى انى كه مدعوله اكرچه معتاد دكل ايسه ده لكن اجابتى معتاده در واول الله تعالى اكا اجابتى تعويد وانى اكا اطماع ايتدى وكريمك حقنده در كه اطماع ايتديكى كيمسه يى كرمندن خائب ايتميه (وانى خفت الموالى من ورائى) وموتمدن صكره خلافتمه ولى ايده جكلردن جور خوفن ايدرم كه انلر انك بنو عمسى اولوب بنو اسرائيلك اشرارى ايديلر (وكانت امرأتى عاقرا) وخاتونم ايسه طوغرمز اولدى (فهب لى من لدنك وليا) ايدى سنك عندكدن وفضلكدن بكا بر ابن صالح باغشلغل زيرا انك مثلى محض فضلكدن وكمال قدرتكدن رجا اولنور يوخسه بن وخاتونم ولادته صلاحدن قالمشزدر (يرثنى ويرث من آل يعقوب) كه اوبندن صكره بكا وآل يعقوبه وارث اوله اشبو ارثده اختلاف اولندى لكن ابن عباسدن عطانك قولنده ايدر اول خوف ايتديكه انك بنو عمسى دين الاهى اضاعه واحكامنى تغيير ايده لر تكيم بنو اسرائيلدن انى مشاهده ايتمشيدى اوبله اولسه رب تعاليدن بر ولد صالح ديلديكه امتى اوزره اول امين اوله ونبوت وعلمنه وارث اولوب دينى ضياعدن حراست ايده (واجعله رب رضيا) وانى يارب برتقى مرضى ايلكل (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى) الله تعالى انك نداسنه اجابت ايدوب ديديكه يا زكريا بز سكا تبشير ايدرز بر غلامله كيم اسمى يحيادر (لم نجعل له من قبل سميا) اندن اول بركيمسه يى اول اسمله مسمى قيلمدق اول اسمله تسميه اولنمسنه حكمت زيرا كه اول ويرلديكى علم وحكمتله حيات بولمشدى ويا انكيچونكه اول شيخ فانى ايله عجوز عاقردن وجوده كلمشيدى ويا انكيچونكه اكا نظير

وشبيه قيلنمامشدى شول حيثيتدنكه اول مدت عمرنده نه معصيت ايتمش ونه معصيته قصد قيلمشدى (قال رب أنى يكون لى غلام وكانت امرأتى عاقرا وقد بلغت من الكبر عتيا) زكريا عليه السلام ديديكه يارب بنم ايچون نيجه غلام اولور حالبوكه خاتونم طوغرمز اولوبدر وبن ايسه پيرلكدن يبس وجفافه ايرشدم (قال كذلك قال ربك هو على هين) الله تعالى ويا بشارتى تبليغ ايدن ملك انى تصديق ايدوب ديديكه امر سكا ديلان كبيدر ويا سنك ديديكك كبيدر ربك جل شانه ديركه يحيايى سزلك ايكيكزدن كبريكز حالنده وجوده كتورمك بكا آساندر (وقد خلقتك من قبل ولم تك شيأ) والحال يحيادن اول سنى خلق ايتدم سن ايسه اول وقتده برشى دكل ايدك (قال رب اجعل لى آية) زكريا ديديكه يارب بكا بر علامت قيل كه انكله خاتونمك حملنى بيلم (قال آيتك ألا تكلم الناس ثلاث ليال سويا) الله تعالى ديديكه اكا علامتك اولدركه صحيح الخلق اولوب خرس ومرضك يوغيكن اوچ كيجه وكوندزده متتابعا ناس ايله كلامه قادر اولميه سن اويله اولسه اول كيجه خاتوننه قربان ايدوب رحمنه ولد واقع اولدى صباح اولنجق لسانى ناس ايله مكالمه دن معتقل اولدى ذكر الله اراده ايتديكنده منطلق اولوردى وناس وراء محرابدن اكا منتظر اولورلرديكه اول نمازه چيقه (فخرج على قومه من المحراب) چون خاتوننى حملنك صباحنده محرابندن قومى اوزره چيقه واردى والحال لونى متغير اولوب لسانى سويلمزدى ديديلركه يا زكريا سكا نه حالت ايردى (فأوحى اليهم ان سبحوا بكرة وعشيا) انلره ايما ايتدى ويا يره اوزره يازديكه غداة وعشيه ده لله نماز قيلەلر يعنى اول صباحده واخشامده قومنه چيقوب صلاتله امر ايدردى خاتوننك حملى وقتى اولنجق كلامدن منع اولنوب چيقديغنده صلاتى انلره اشارت ايله امر ايدر اولدى اندن اكا يحيايى هبه ايدوب ديدككه (يا يحيى خذ الكتاب بقوة) يا يحيى توراتى جد ايله اخذ ايت (وآتيناه الحكم صبيا) وبز اكا صباوتى حالنده حكمت وفهم توراة ويا نبوت ويردك حالبوكه اول اوچ ياشنده ايدى (وحنانا من لدنا) وبزدن اكا رحمت ويردك ويا خود انك قلبنده ابوينه وغيرى يه رحمت وتعطف قيلدق (وزكوة) وبز انى والدينه واهل زماننه صدقه ويردك (وكان تقيا) واول مسلم مخلص مطيع ايدى رب تعالينك غيريدن معرض ايدى (وبرا بوالديه) واول والدينه اطاعت واحسان ايديجى ايدى (ولم يكن جبارا عصيا) يوخسه والدينه عاق ورب تعالى يه عاصى اولوردكل ايدى (وسلام عليه يوم ولد ويوم يموت ويوم يبعث حيا) والله تعاليدن اكا سلام اولدى طوغديغى كونده كه شيطاندن بنى آدمه ايريشن اكا ايرمدى واولديكى كونده كه عذاب قبردن امنده اولدى وبعث اولنمسى كونده اهوال قيامتدن سالم اولوب انعام واكرامه ايرر * دينلديكه انسانك زياده وحشتى اشبو اوچ حالتده اولور طوغديغى كونده اناقارننده الفت ايتديكى حالتدن آيريلور واولديكى كونده كورمدكارين كورور وبعث كوننده كندوينى محشرده مخاوفده بولور الله تعالى ايسه يحيى عليه السلامى اشبو مواطنده سلامتله تخصيص ايتدى (واذكر فى الكتاب مريم) قرآنده مريم قصه سنى ذكر ايت (اذ انتبذت من أهلها مكانا شرقيا) شول وقتن كه اول بيت المقدسده ويا دارنده قومندن مكان شرقى يه اعتزال ايتدى * دينلديكه ايام شتاده بردلشدتنده بر مشرقه ده اوتوروب باشنى باغلردى برقولده حيضدن آريتوب غسل ايتمكه كتدى * پس بو اجلدن نصارى مشرقى قبله ايدنديلر (فاتخذت من دونهم حجابا) اهلنه قريب مكانده پرده ايدوب انلردن تستر ايتدى واندە اغتسال ايچون مجرده اولديغى حالده اوتوردى (فأرسلنا اليها روحنا فتمثل لها بشرا سويا) واول حالتده بز اكا جبرائيلى كوندردك كه اول شاب امرد سوى الخلق صورتنه متمثل اولديغى حالده انك قارشوسنده طوردى (قالت انى أعوذ بالرحمن منك ان كنت تقيا) مريم رضى الله عنها غايت عفافندن اكا ديديكه سندن الله تعالى يه صيغنورم اكر مؤمن متقى ايسك بكا ظلم وتعرض ايتمكل (قال انما أنا رسول ربك لأهب لك غلاما زكيا) جبرائيل عليه السلام اكا ديديكه بن اول استعاذه ايتديكك رب تعالينك رسوليم انك امر يله كلمشم كه سكا بر ولد هبه ايدم كه اول ذنوبدن طاهر اوله ويا خود خير اوزره نامى اوله سندن سنه ترقيسى خير وصلاح اوزره اوله (قالت أنى يكون لى غلام ولم يمسسنى بشر ولم أك بغيا) مريم رضى الله عنها ديديكه بكا ولد قندن حاصل اولور حالبوكه بكا زوج قربان

ایتمدی وبن فجورا یتمشم ولد ایسه یا نکاحدن ویاسفاحدن اولور والحال بندن هیچ برى صدورا یتمدی
(قال کذلك قال ربك هو على هین) جبریل علیه السلام دیدیکه یا مریم حال دیدیکك کبیدر لکن ربك
جل شانه دیدیکه بابا سز ولد خلقی بکا آساندر (ولنجعله آیة للناس ورحمة منا) بزانی ایدرزتا که انی کمال
قدرتمزه علامت وبرهان قیله وزوانك دیننه تابع اولنلره انی رحمت ایده وز (وکان أمرا مقضیا) اول ازلده
امر محکوم ومفروغ اولدی اکاردوتبدیل اولمزاندن مریم درعنی کینجك جبریل علیه السلام
انك درعنه نفخ ایتدی (فحملته) اول نفخه دن فی الحال عیسى علیه السلام حضرتلرینه حامل اولدی
(فانتبذت به مکانا قصیا) اولیله اولسه اول قارنده کی حمله اهلندن بعید دوراجبله ویااقصای داره عزلت
ایتدی تا که زوجسز ولادتله انی تعییرا یتمیه لر * مفسرین انك مدت حملنده ووقت وضعنده اختلاف
ایتدیلر ابن عباس دیدیکه حمل وولادتی ساعت واحده ده اولدی * دینلدیکه مدت حملی سائر نساء کبی طقوز
آی اولدی برقولده سکز آی حالبوکه سکز آیده طوغان مولود اندن غیری تیز زمانده فوت اولمشدر برقولده
مدت حملی التی آی اولدی * دینلدیکه مریم انی حامل اولمسی برساعتده وانك تصویر اولنمسی برساعتده
وانی وضع ایتمسی برساعتده ایدی واول وقتده اول اون یاشنده ایدی ولوب عیسایه حامل اولمزدن اول ایکی کره
حیض کورمشدی (فاجاءها المخاض الی جذع النخلة) ولادت وجعی انی برنخله جذعنه الجا ایتدیکه
اول برنخله یابسه ایدیکه رأس وخضرتی کتمشیدی قیش ایامی ایدی اکا التجاسی وجع ولادتدن اکا استناد
ایچون ایدی زیرا که قابله سی یوغیدی (قالت یالیتنی مت قبل هذا وکنت نسیا منسیا) ناسدن اوتانوب
ولوملرندن اوشانوب دیدیکه نولیدی بو حالتدن اول اولمش اولیدم واونودیلوب کیدیدم (فناداها من تحتها
ألا تحزنی قد جعل ربك تحتك سریا) جبرائیل علیه السلام مریمه ندا ایتدی بر مکاندنکه اول مریمك مکانندن
اسفل ایدی زیرا که مریم اکمه اوزره ایدی وجبریل علیه السلام ایسه اندن اسفلده وراء اکمه ده ایدی
ویاخود عیسى علیه السلام مریمدن طوغیجق انك تحت ذیلندن اکا ندا ایتدیکه حزن چکمکل رب تعالى
تحت قدمیکده نهر صغیر قیلدی ویاانی تحت امرکده قیلدیکه دیلرسك انی اقیدردیلرسك طورغوزرسین *
دینلدیکه عیسى علیه السلام عقبیله یره اوریجق اندن برطتلو صو پیکاری چیقوب آقدی وبرقولده اول
اراده برنهر یابس وارایدی الله تعالى اندن صو آقتدی واول نخلة یابسه یی یپراقلندیروب میوه ویردی
(وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا جنیا) ویامریم اول نخلة یابسه یی کندوکه اماله وتحریك
ایتکه اوزریکه شول کوینمش تازه خرما دوشه (فکلی واشربی) ایمدی اول خرمادن یبوب نهرك
صویندن ایچکل (وقری عینا) واول اوغلك عیسى ایله قریر العین اولوب حزنکی کیدر زیرا قچانکه ناس
نهریابسی جریان ایدروب نخلة یابسه یی یشللنوب وقتنده اول میوه لو کوره لر اکا قادر اولان رب تعالیدن
استبعاد ایتمزلر کسندن فحلسز ولد خلقنه قادر اوله وسنك اهل عصمتدن ایدیکك بیلوب سنی ریبه دن
تبرئه ایده لر (فاماترین من البشر أحدا فقولی انی نذرت للرحمن صوما فلن أکلم الیوم انسیا) اکر بشردن
برکمسه کوررسك سکا ولدکدن سؤال ایتدیکنده اشارتله اکا دیکل که بن الله تعالینك وجهیچون صمته
نذرایتمشم اشبو کونده هیچ برآدمی یه سویلمزم اشبو صمت صومی انلرك شریعتنده جائز ایدی بزم شریعتمزده
دکل (فأتت به قومها تحمله) اندن مریم رضی الله عنها عیسایی طوغردیغی حینده کتوروب قومنه
کلدی * دینلدیکه یوسف النجار مریم وعیسایی غاره ایلتدی قرق کون انده مکث ایدوب نفاسندن طاهره
اولیجق انکله قومنه کلدی اهلی انی قوجاغنده ولدله کوریجك پرینوب آغلشدیلر * زیرا که اهل بیت صالحین
ایدیلر (قالوا یامریم لقد جئت شیأ فریا) دیدیلر که یامریم بدیع منکر شیئله کلدك (یاأخت هارون ما کان
أبوك امرأ سوء وما کانت أمك بغیا) یا اخت هارون بابالك عمران زانی دکل ایدی وانالك حنه دخی زانیه دکل
ایدی بو ولد سکاقندن حاصل اولدی * دینلدیکه اشبو هارون بنو اسرائیلده بر رجل صالح وعابد ایدی موتی
کوننده جنازه سنه قرق بیك رجل تابع اولدیکه جمله سنك اسملری هارون ایدی سائر ناسدن غیری مریمی اکا

تشبیه ایتدیلر یعنی بزظن ایدردك که صلاحده سن انك مثلی اوله سن بوخسه اندن مراد نسبده اخوت
دکل ایدی * دینلدیکه هارون مریمك لأب اخی ایدی ویاخود انکه مراد موسى علیه السلامك قرنداشی
هارون ایدی * زیرا که مریم انك نسلندن ایدی ویاخود هارون بنو اسرائیلده برعظیم الفسوق رجل ایدی
مریمی اکا تشبیه ایتدیلر (فاشارت الیه قالوا کیف نکلم من کان فی المهد صبیا) مریم رضی الله عنها انلره
عیسایی کوستردیکه انلرا کاسؤ یلیوب جوابی اندن اخذ ایده لر وانك جوابی مریمك کندویه حجت اوله
وقتا که مریم انلره جواب ایچون عیسایی کوستردی بوله فعل منکر کدن ماعدا بزی مسخره دخی ایدرسن بز
بشکده کی صبی یه نیجه سویلرز دیدیلر (قال انی عبد الله) عیسى علیه السلام انلرك کلامن ایشیدیجك
رضاعی ترك ایدوب انلره اقبال ایتدی وبرقولده مریم انلره انی کوستریجك ثدیی ترك ایدوب یساری اوزره
اتکا ایتدی ویمینیله اشارت ایدوب دیدیکه بن الله تعالینك عبدی یم انك اول تکلمی نفسی اوزره الله تعالینك
عبدی ایدوکنه اقرار اولدی تا که اله اتخاذ اولنمیه (آتانی الکتاب وجعلنی نبیا) اول بکا کتاب ویریسر وبنی
نبوتله اکرام ایدیسردر * دینلدیکه یعنی الله تعالى لوح محفوظده اکا کتاب ویرمسن وانی پیغمبر ایتمسن
یازدیغن خبر ویردی تکلیم پیغمبرعزعلیه السلامه نه وقتدنبرو نبیسن دینلدکده دیدیکه بن نبی ایدم حالبوکه
آدم علیه السلام روح وجسد بیننده ایدی * اکثرون دیدیلرکه عیسایه انجیل ویرلمسی طفل وصغیر ایکن
ایدی واول حالتده اکا رجال عقلی ویرلمشدی * دینلدیکه اول اناسی قارننده ایکن اکاتورات الهام اولنمشدی
(وجعلنی مبارکا أینما کنت) وهر قنده اولسم بنی خلقه خیر تعلیم ایدروبکا ایمان واتباع ایدنه نفع ایدرقیلدی
(واوصانی بالصلاة والزکاة مادمت حیا) وحیاتده اولدیغمجه بکا صلات وزکاتله امر ایلدی یعنی ماله مالك
اولورسم ویارذائلدن نفسمی تطهیر ایدم ویاخیردن استکثار ایدم (وبرا بوالدتی) وبنی والده مه محسن ورحیم
قیلدی (ولم یجعلنی جبارا شقیا) واول بنی کندویه عاصی قیلمدی * دینلدیکه شقی اولدرکه ذنب ایدوب
توبه ایتمیه (والسلام علی یوم ولدت ویوم اموت ویوم ابعث حیا) جنس سلام بنم اوزریمه درطوغدیغم کونده
واولدیکم کونده وبعث اولندیغم کونده امنده اولم * تکلیم یحیى علیه السلامه سلامده معناسی کچدی
عیسى علیه السلام اشبو کلماتی سویلیجك اول قوم مریمك برائتن بیلدیلر بعده صبیانك تکلمی حدینه
ایرنجیه دکین سویلمدی (ذلك عیسى ابن مریم قول الحق الذی فیه یمترون) اشبو نعتی تقدم ایدن عیسى
ابن مریمدر سویلدی شول قول حقیکه نصاری انده اختلاف ایدرلر شول وجهله کیم انلرك
کیمی انی ابن الله وکیمی هو الله دیدی ویهود ایسه انی ساحر دیدی (ما کان لله أن یتخذ من ولد) الله تعالینك
نعتندن دکلدرکه ولد اتخاذ ایده (سبحانه) خالقك صفاتندن اول منزهدر (اذا قضى أمرا فانما یقول له
کن فیکون) اولکه برشیئه اراده ایتسه کن دیمسیله ایجاد ایدر اوله منزه ومقدس اولدیکه ولد اتخاذنده خلق
کبی احبال اناثه محتاج اوله (وان الله ربی وربکم فاعبدوه) والله تعالى بکا امر ایلدیکه اول بنم ربمدر
وسزلك ربکزدر اکا عبادت ایدلندیم تکلیم صلات وزکاتله ووالده مه برله امر ایتدیکی کبی (هذا صراط
مستقیم) ربمك جل شانه بکا اشبو امر ایتدیکی دین صحیح وطریق مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بینهم) مریم
فحلسز عیسایی ولادتیچون عیسى شاننده احزاب ناس اختلاف ایتدیلر یهود دیدیلرکه اول ولد زنادر ونصاری
ایسه اوچ فرقه اولدیلرکه اول نسطوریه ویعقوبیه وملکائیه در نسطوریه دیدیلرکه اول حاشا ابن اللهدر
اظهار ایدوب بعده انی رفع ایلدی یعقوبیه دیدیلرکه حاشا اول کندیدر یره اینوب بعده صعود ایتدی
وملکائیه دیدیلرکه الله تعالینك عبدی ونبیسیدر (فویل للذین کفروا من مشهد یوم عظیم) ویل کافرلره شول
یومك شهودندنکه هول وحساب وجزاسی عظیمدرکه اول یوم قیامتدر ویاخود اول کونده ملائکه وانبیانك
والسنه وجوارحلرینك شهادتندنکه انلرك کفر وفسوقلری انکله آشکاره اولیسردر (اسمع بهم وابصر یوم
یأتوننا) انلر عجب ایشیدروکورلر یوم قیامتده که بزم درکاهمزه کلورلر جدیردرکه انلرك ایشتملرینه
وکورملرینه تعجب اولنه حالبوکه دنیاده حقی ایشتمزوکورمز ایدیلر ویاخود یوم قیامتده انلرك کبی ایشیدر

وكوررا ولمزشول وقتده كه الله تعالى سورهٔ مائده آخرنده ذكر ايتديكى منوال اوزره عيسى عليه السلامه ديه كه
سن ناسه الله تعالیدن غیری بنی وانامی ایکی اله ایدینك دیدیکمیدی (لكن الظالمون اليوم فی ضلال مبين)
لكن كفرله نفسلرينه ظلم ايدنلر اشبو كونده خطاى بينده درشول سببدنكه استماع ونظرلك نفعی اولمسی وقتنده
غفلت ايتديلردی (وأنذرهم يوم الحسرة اذ قضی الامر وهم فی غفلة وهم لا يؤمنون) يا محمد انلری تخويف
ايت شول كونله كه انده مسیء اسائتنه ومحسن قلت احسانته تحسر ايدر شول وقتده كه حسابدن فراغ
ايديلوب اهل جنت جنته واهل نار ناره كيدهلر حالبوكه انلر آخرتده اريشه جكلری شدائد واهوالدن غافللردر
انی تصديق ايتمزلردر * پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر رچانكيم يوم قيامتده اهل جنت جنته واهل نار ناره
كيرهلر بعده موت كتوريلوب جنت ونار اراسنده بوغازلنه وبر منادی ندا ايده كه يا اهل جنت سزه من بعد
موت يوقدر ويا اهل نار سزه دخی من بعد موت يوقدر اويله اولسه اهل جنتك فرحلری واهل نارك ترحلری
زياده اوله پيغمبريمز عليه السلام ايدر اهل جنتك هر بری جنته كيرمزدن اول اكا نارده كی مكانی كوستريلور كه
اساءت ايتمش اولسه اكا كيريسمردی تا كه شكری زياده اوله واهل ناردن هر بری ناره كيرمزدن اول اكا
جنتده كی مكانی كوستريلور كه احسان ايتمش اولسه اكا كيريسمردی تا كه حسرتی زياده اوله (انا نحن نرث
الارض ومن عليها والينا يرجعون) بز ارضه واوزرنده كی مخلوقاته وارث اولورز انلری افنا واهلاك
وآخرتده بزه رجوع ايدرلر اعماللرينه كوره مجازات اولنورلر (واذكر فی الكتاب ابراهيم انه كان صديقا نبيا)
انلره قرآنده ابراهيم عليه السلام خبرين ذكر ايتكه اول صدقه ملازم والله تعالینك غيوب وآيات وكتب
ورسلنه كثير التصديق ونبی مرسل ايدی (اذ قال لابيه) شول وقتكه باباسی آزربن تارخه ديديكه اول اصنامه
عبادت ايدردی (يا ابت لم تعبد ما لا يسمع ولا يبصر ولا يغنی عنك شيأ) ای بابا نيچون عبادت ايدرسن
برشيئه كه سنك حالكی بيلمز ذكركی ايشتمز وخضوعكی كورمز ونفع جلبنده وضرر دفعنده سكا برشيئی مفيد اولمز
(يا ابت انی قد جاءنی من العلم ما لم يأتك فاتبعنی أهدك صراطا سويا) ای بابا الله تعالیدن بكا طريق مستقيمه
دلالت علمی حاصل اولوبدر كه اول علم سنده يوقدر بكا اتباع ايدوب تعلمدن استنكاف ايتمكل كه سنی طريق
ضلالتدن قورتارم وطريق مستقيمی كوسترم (يا ابت لا تعبد الشيطان) ای بابا شيطانك كفر وشركدن سكا
تزيينه اغترار ايله اكا اطاعت ايتمكل (ان الشيطان كان للرحمن عصيا) زيرا كه شيطان الله تعالی يه عاصی
اولوبدر وعاصی يه اطاعت ايدن دخی عاصيدر (يا ابت انی أخاف أن يمسك عذاب من الرحمن فتكون
للشيطان وليا) ای بابا كركندر اوزره اقامت ايدرسك بيلورم كه الله تعالیدن سكا عذاب اريشوب نارده
شيطانه قرين اولورسن (قال أراغب أنت عن آلهتی يا ابراهيم لئن لم تنته لارجمنك واهجرنی مليا) آزر اكا
جوابده ديديكه يا ابراهيم سن بنی اصنام عبادتندن صرف ايتمكی ديلرسن والله اكرسن بونك كبی مقالاتله
اصنامی تعييب وتقبيحدن امتناع ايتمزسك سنی سب وشتم ايدرم ويا حجاره ايله اولديررم ايمدی بندن حذر ايت
وبر نيچه زمان بكا سويلمیوب قاتمدن كيت (قال سلام عليك سأستغفر لك ربی) ابراهيم عليه السلام
اكا توديع ومتاركه وسيئه يی حسنه ايله مقابله وجهی اوزره ديديكه وار بندن سالم اولوب بندن سكا مكروه
ايرمسون بلكه سنكيچون ربم جل شانه دن ديلرم كه مغفرتكه سبب اولور اعانی سكا توفيق ايده (انه كان
بی حفيا) اول رب تعالی بكا برّ والطافده بليغ اولدی (وأعتزلكم وما تدعون من دون الله) وسزی والله
تعالیدن غيری معبود اتخاذ ايتديككز اصنامی ترك ايدرم اويله اولسه اشبو بلده كز كوثادن ارض مقدسه يه
كيدرم (وأدعو ربی عسی ان لا اكون بدعاء ربی شقيا) ويالكز رب تعالی جل شانه يه عبادت ايدرم
يوخسه سزلك كبی انك عبادتنه هيچ احدی اشراك ايتمزم رجا ايدرم كه ربم جل شانه يه دعامده خائب اولميم
(فلما اعتزلهم وما يعبدون من دون الله وهبنا له اسحاق ويعقوب وكلا جعلنا نبيا) وقتاكه ابراهيم
عليه السلام انلری والله تعالیدن غيری عبادت ايتدكاری اصنامی ترك ايدوب ارض مقدسه يه واردی بز اكا
ولدی اسحاقی وانك ولدی يعقوبی هبه ايتدك وابراهيم واسحاق ويعقوبدن هر برينی نبوتله اكرام ايتدك

دينلديكه بركيمسه كه الله تعالینك رضاسين استيوب هجرت ايده الله تعالی اكا دنياده وآخرتده اكرام ايدر (ووهبنا
لهم من رحمتنا) وبز انلره رحمتمزدن نبوت واموال واولاد ويردك (وجعلنا لهم لسان صدق عليا) وانلر
ايچون جميع اديان اهلی عندنده ثناء حسن رفيع قيلدق كه هر بری انلری تولی وانلره ثنا ايدرلر (واذكر
فی الكتاب موسی انه كان مخلصا) يا محمد سن انلره قرآنده موسايی ذكر ايلكل كه اول موحد وعبادتنده شركدن
وريادن مخلص ايدی ويا خود الله تعالی انی دنسدن خالص ايتمشدی (وكان رسولا نبيا) واول الله تعالینك
خلقه رسولی اولوب انده انلره شرايع واحكامی ايركورردی (ونادیناه من جانب الطور الايمن) بز اكا طور
جانبندن انك يميننه ولی ايدر جهتندن (انی أنا الله رب العالمين) ديو ندا ايتدك وطور مصرله مدين اراسنده
بر جبلدر كه اسمی زبيردر (وقربناه نجيا) ودخی بز انی كنديمزه مناجات ايتمكه تقريب ايتدك بر حيثيتله كه
انك كلام ازليسن ايشتدی * دينلديكه الله تعالی انی حجب اوزره رفع ايدوب حتی كه قلمك صريرينی ايشتدی
(ووهبنا له من رحمتنا اخاه هارون نبيا) وبز موسايه رحمتمزدن قرنداشی هارون نبيی هبه ايتدك كه
اول اكا معين اوله (واذكر فی الكتاب اسماعيل انه كان صادق الوعد) يا محمد انلره قرآنده اسماعيلی دخی
ذكر ايتكه اول وعدنده صادق ايدی اكرچه وعده وفا انبيانك هر برنده موجوددر لكن غيريلرده معهود
اولميان وفالنده بولنوبدر كه ذبح اولنمغه صبره وعد ايدوب وفا ايتدی وبر رجله بر مكانده انك رجوعنه دكين
انتظارده وعد ايتديكندنصكره اول رجله انتظار ايله انده اوچ كون بر قولده بر ييل اقامت ايتدی (وكان
رسولا نبيا) واول قومنه رسول ونبی ايدی اشبو دليلدر كه هر رسولك صاحب شريعت اولمسی لازم اولميه
زيرا ابراهيم عليه السلامك اولادی انك شريعتی اوزره ايديلر (وكان يأمر اهله بالصلاة والزكاة) اول
اهل دينينه ويا قومنه صلات وزكاتله امر ايدردی (وكان عند ربه مرضيا) اول رب تعالی عندنده هر قول
وفعلنده استقامتيچون مرضی ايدی (واذكر فی الكتاب ادريس) وكذلك قرآنده انلره ادريسی ذكر ايت
روايت اولنديكه اكا اوتوز صحيفه نازل اولدی اسمی اخنوخدر كثرت درسيچون اكا ادريس لقب ويرلدی اول
قلمله كتابت ايدن واول ثياب ديكن واول ديكلمش ثياب كين واول سلاح قوشانن واول كفاره قتال ايدن واول
علم نجوم وحسابه نظر ايدن ادريس عليه السلام ايدی (انه كان صديقا نبيا) واول الله تعالیدن اخبارنده
صادق نبی ايدی (ورفعناه مكانا عليا) بز انی مكان عالی يه رفع ايتدك * دينلديكه جنته ويا سماء سادسه يه
ويا رابعه يه رفع اولندی انك سبب رفعنده كعب وغيريدن روايت اولنديكه اول بر كون كونشك اسيسنده
بر حاجتنه كيدوب انك حرندن متأذی اولدی ديديكه بن انك مجرد حرندن متأذی اوليجق انك عظم جرميله
بر كونده بشيوز ييللق مسافه يی انی كتورمكله قطع ايدن ملكك نه مرتبه ده متأذی اوليسردر الهی اول
ملكدن انك ثقل وحرينی تخفيف ايت ديو دعا ايلدی الله تعالی اكا اجابت ايدوب ملك انك ثقل وحرنده خفت
بولدی ديديكه يا رب بونك ثقل وحری خفتنده حكمتك ندر بيورلديكه عبدم ادريسك دعاسنه اجابتمدر بو
اكا بيلدردی اندن اول ملك الله تعالیدن ديلديكه ادريس عليه السلامی زيارته اذن ويره حتی كه اذن اولوب
ملك ادريس عليه السلامی زيارته كلدی ادريس عليه السلام اكا ديديكه بكا علم ايرديكه سنكله ملك الموت
بيننده صداقتك وار ايمش ديلرمكه بنم اجلم تأخيری ايچون اكا شفاعت ايدهسن تا كه شكر وعبادتم آرتورم
ملك نعم ديوب ملك الموته انی شفاعته وعد ايتدی وادريسی كندی ايله بيله آلوب مطلع شمس عندنده كنديينك
مكاننده قودی وملك الموته واروب حاجتنی سويلدی ملك الموت ديديكه اما اجلی تأخيرينه چاره يوقدر لكن
موتی نه وقتده اولور ايدوكن سكا خبر ويره يم ملك نعم ديوب ملك الموت انك عمری ديوانته نظر ايتديكندنصكره
ديديكه اول صاحبك آدمی يه ظن ايدرم كه ابدا موت ايرميه * زيرا انك موتی كونشك مطلعی عندنده سنك
مكانكده اولديغی حينده ايكن تقدير اولنمشدر ملك ايتدی الآن بن انی كندی مكانمده قويوب سكا كلمشم
ملك الموت ايتدی اويله اولسه اول انده قبض اولنمشدر اندن ملك مكاننه رجوع ايدوب ادريسی انده
ميت بولدی * دينلديكه انبيادن درت كمسه حياتده درلر ايكيسی يرده درلر كه اول خضر والياسدر وايكيسی

کوکده درکه اول ادریس وعیسادره وهب ایدر ادریس علیه السلام ایچون هر کونده زماننده کی جمیع اهل
ارضك عبادتی دکلو یالکز انکچون عبادت رفع اولنوردی ملائکه انی تعجب ایدوب ملك الموت انی زیارته الله
تعالیدن استئذان ایتدی اذن اولیجق اکا آدمی صورتنده کلدی وادریس علیه السلام صائم الدهر ایدی
افطاری وقتنده انی طعامنه دعوت ایتدی اول ابسه انکله اکلدن ابا ایتدی اوچ کره بویله ایدیجك ادریس
علیه السلام اکا دیدیکه دیلرم که نه حاللو کمسه سن بکا کندیکی بیلدره سن دیدیکه بن ملك الموتم اذن الهی ایله
زیارتکه کلشم ادریس علیه السلام اکا ایتدیکه سندن حاجتم وار دیلرم که روحمی قبض ایده سن تا که موت کربتن
ذوق ایدم بعده روحمی کیرو بدنمه رد ایده سن که مونه زیاده مستعد اولم اذن الهی ایله انی ایتدی بعده ادریس
علیه السلام اکا دیدیکه سکا ایکی حاجتم دخی وار درکه اول بنی ناره ایلتوب ورود ایتدیره سن اندنصکره جنته
ایلتوب کیردیره سن اذن الهی ایله اول انی ناره ایرادوب اندن جنته ادخال اندنصکره ملك الموت اکا چیقغل که سنی
کیرو مکاننکه ایرکورم دیدی ادریس علیه السلام حضرتلری انده بر شجره یه تعلق ایدوب بن بوندن چیقمزم
دیدی الله تعالی اول ایکیسی بیننده حکم اولمغچون بر ملك کوندردی ملك اکا دیدیکه کیردلك ایچون چیقمزسن
دیدیکه الله تعالی دیدیکه (کل نفس ذائقة الموت) هر نفس موتی ذوق ایدیجیدر بن ایسه انی ذوق ایتدم ودخی
دیدیکه (وان منکم الا واردها) سزدن هیچ برکسه یوقدر الا اول ناره ورود ایدیسردر بن ایسه اکا ورود ایتدم
ودخی دیدیکه (وماهم منها بمخرجین) اهل جنت جنته کیردکارندن اندن چیقارلمازلر اول اجلدن بندخی کیردم
چیقمزم ملك الموته وحی الهی کلدیکه اول جنته بنم اذنمله کیردی بنم امرمله چیقار * ایمدی اول انده
حیاتده در (اولئك الذین انعم الله علیهم من النبیین من ذریة آدم وممن حملنا مع نوح ومن ذریة ابراهیم
واسرائیل) اشبو سوره اوائلندن بو محله دکین ذکر اولنان زکریا ویحیی وعیسی وابراهیم واسحاق ویعقوب
وموسی وهارون واسماعیل وادریس علیهم الصلاة والسلام نبیلندن شونلردرکه الله تعالی انلره دین ودنیا
نعمتلرینك انواعیله انعام ایلدیکه انلرك بعضی آدم ذریتندندرکه اول ادریسدر وبعضی نوح له سفینه ده کوتور
دیکمز کمسه ذریتندندرکه اول ابراهیمدرکه سام بن نوح اولادندندر وبعضی دخی اسرائیل ذریتندندرکه اول
موسی وهارون وزکریا ویحیی وعیسادر اشبونده دلالات واردرکه اولاد بنات ذریتدن اوله (وممن هدینا
واجتبینا) اشبو ذکر اولنانلر بزم طریق حقه ارشاد ونبوت وکرامتله اصطفا ایتدکلریمزدن ایدیلر (اذا تتلی علیهم
آیات الرحمن خروا سجدا وبکیا) بحقان انلره الله تعالینك آیتلری تلاوت اولنسه سجده یه واروب آغلرلردی ایمدی
سزدخی انلر کبی اولك (قال النبی علیه السلام اتلوا القرآن وابکوا فان لم تبکوا فتباکوا) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر قرآنی اوقیوب اغله کز اکر کوزلریکز اغلمزسه تحزنله اغلر کبی اولك (فخلف من بعدهم خلف) اول
نبیلردنصکره قوم سوء کلدیکه انلریهودولاحقلر یدرویا بو امتدن برقومدرکه (اضاعوا الصلاة) انلر صلاة
مفروضه یی ترك ویاوقتندن تأخیر ایتدیلر (واتبعوا الشهوات) نفسلرینك شهواتن طاعت الله اوزره
ایثار ایتدیلر (فسوف یلقون غیا) انلر آخرتده شره ملاقی اولیسرلردر * وهب ایدر غی جهنمده بر نهردرکه قعری
بعید طعمی خبیثدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر اول جهنمده بر وادیدرکه سائر اودیه انك حرندن
الله تعالی یه استعاذه ایدرلر اول اعداد اولنمشدر زنایه وشرب خمره واکل ربایه وعقوق والدینه وشهادت زوره
اصرار ایدنلره که توبه ایتمدن اوله لر (الامن تاب وآمن وعمل صالحا) مکرکه اندن توبه ایدوب ایمان وعمل صالح
ایشلیه (فاولئك یدخلون الجنة ولا یظلمون شیأ) ایمدی انلر جنته ادخال اولنوب اعماللری جزاسندن برشیٔ
نقص اولنمزلر (جنات عدن التی وعد الرحمن عباده بالغیب) شول اقامت جنتلریکه الله تعالی انی انلره وعد
ایتدی حالبوکه اول انلردن غائبه در (انه کان وعده مأتیا) اول الله تعالینك وعد ایتدیکی جنتی وعد اولنانلره
کاوب ایرشور اولدی (لا یسمعون فیها لغوا الا سلاما) انلر انده فضول کلام ایشتمزلر بلکه بر قول ایشیدرلرکه
انده عیب ونقصه دن سالم اولورلر سلام هر خیری جامع اسمدر یعنی اهل جنت جنتده انلری وباله ایرکوردریشیٔ
ایشتمزلر بلکه انلرك ایشتدکاری بری برلرینه سلامدر ویا ملائکه دن کندیلره سلامدر ویا خود الله تعالیدن

سلامدر (ولهم رزقهم فیها بکرة وعشیا) انده انلره متنعمین عادتی اوزره بکره وعشیده رزقلری کاوراهل
تفسیر ایدر جنتده کیجه یوقدرکه انده بکره وعشی اوله بلکه انلرابدا نورده در بلکه رزقلری نهارك ایکی طرفی
مقدارنده کاور * دینلدیکه انلر نهارك وقتنی حجابلرك رفعیله ولیلك وقتنی حجابلرك ارخاسیله بیلورلر * دینلدیکه
انکله مراد رفاهیت عیش وسعت رزقدر (تلك الجنة التی نورث من عبادنا من کان تقیا) اشبو شول جنتدرکه
انی عبادمزدن هر تقی اولانه ویررز وارثه موروثنك مالنی ویرمز کبی * دینلدیکه متقیلر جنتده شول مسکنلره
وارث اولورلرکه اهل نار اکا کیریسرلردی اکر اطاعت ایتسه لر * وقتاکه پیغمبریمز علیه السلام اصحاب کهف
وذو القرنین وروحدن سؤال اولندقده ایرته خبر ویره یم دیوب ان شاء الله دیمدی اندن وحی اون بش ویا قرق
کون منقطع اولوب زیاده مهموم ومحزون اولدی حتی که مشرکار محمدی ربیسی ترك ایتدی دیدیلر بعده وحی ایله
جبرائیل علیه السلام اکا کلدیکنده دیدیکه یا اخی جبرائیل نه سببله اکلنوب کلمدك جبرائیل علیه السلام
ایتدیکه (وما نتنزل الا بامر ربك) بز عبید مأمورز کلمزوامزد کل الا ربك جل شانه نك امریله در یعنی جبرائیل
علیه السلامه الله تعالی امر ایلدیکه محمد علیه السلامه بویله جواب ویره (له ما بین ایدینا وما خلفنا وما بین ذلك)
اول الله تعالی یه مختصدر هر اماکن واحیانیمزك علی بر مکاندن بر مکانه که انتقال ایدرز وبر زمانده که نزول ایدرز
وبر زمانده که نزول ایتمزز الا انك امر ومشیتیله در * دینلدیکه یعنی اوکمزده اولان امر آخرت وثواب وعقاب
وآردمزده اولان امر دنیا وایکیسی اراسنده اولان ایکی نفخه بیننده قرق ییلدر ویا خود اوکمزده کی دنیادن
قلان وآردمزده کی دنیادن کچن وایکیسی اراسنده کی مدت حیاتمزاوله یا خود اوکمزده کی موتمزدنصکره
واردمزده کی خلق اولنمزدن اول وایکیسی اراسنده کی مدت حیات اوله ویا خود اوکمزده کی ارضدر حتانکه
اکا نزول مراد ایدرز وآردمزده کی سمادر حتانکه اندن نزول ایدرز وایکیسی اراسنده کی هوادر (وما کان
ربك نسیا) یا محمد ربك تعالی سنی ترك ایدرا ولمدی یعنی بزم عدم نزولمز نزوله امر اولنمدیغمز ایچوندر یوخسه الله
تعالی سنی ترك ایتمسیچون دکلدر بلکه بر حکمت ایچوندرکه اول انی اراده ایتدی * دینلدیکه اشبو آیتلك اولی
متقیلرك قولنی حکایت اوله حتانکه جنته کیره لر یعنی بزم جنته نزولمز دکل الا الله تعالینك امر والطفیله در
اول جمیع امورك مالکیدر اول کرك سالف ویا حاضر ویا مترقب در اوکه انی بولدق وبولورز انك لطف وفضلندندر
بعده الله تعالی انلرك اول قولنی تقریر ایدوب دیدیکه رب تعالی عمل اهلنك اعمالنی وانك اوزره انلر ایچون
وعد ایتدیکی ثوابی اونودر اولمدی (رب السموات والارض وما بینهما) اول سموات وارضده وایکیسی بیننده
کی خلقلك ربیسیدر اکر اکا نسیان جائز اولسه ربوبیتی مستحیل اولوردی ایمدی اول نسیاندن منزهدر (فاعبده
واصطبر لعبادته) اویله اولسه اکا عبادته اقبال وانك اوزره اصطبار ایت یوخسه بر مدت وحیك احتباسندن
ویا شماتت اعدادن ضیق الصدر اولمغل (هل تعلم له سمیا) اول الله تعالی یه مثیل وعدیل ویا هیچ احدی الله اسمیله
تسمی ایتمش بیلور میسن * زیرا که مشرکین اکرچه صنملرینه اله دیو تسمیه ایدرلر لکن جدا الله اسمیله تسمیه
ایتمامشلردر (ویقول الانسان ائذا مامت لسوف اخرج حیا) یعنی منکر اولان جنس انسان دیرکه حتانکه
بن فوت اولوب دفن اولنم قبردن حی اولدیغم حالده چیقارمیم (اولا یذکر الانسان انا خلقناه من قبل
ولم یك شیا) اول انسان تذکر وتأمل ایتمزمیکه بو حالتدن اول اول هیچ برشیٔ دکل ایکن بز انی خلقله وجوده
کتوردك یعنی اکر اول نشأهٔ اولایی تذکر ایتسه نشأهٔ اخرایی انکار ایتمزدی * زیرا ابدأ خلق اعاده دن اعجب
واغربدر خالقك قدرتنه دلالته اقربدر شول حیثیتدنکه اعاده بدأدن اهوندر (فوربك لنحشرنهم والشیاطین)
ربك جل شانه حقیچون اول بعثه انکار ایدنلری معادده شول دنیاده کی قرینلری شیاطینله حشر ایدرز زیرا
هر کافر انی اغوا ایدن شیاطینله بر زنجیره اوروریسردر (ثم لنحضرنهم حول جهنم جثیا) بعده بز انلری جهنمك
حولنده دیزلری اوزره چوکمش اولدقلری حالده احضار ایدرز تا که سعدا انی کوروب کندیلرك نجاتنه غبطه
وسرورلری زیاده اوله واشقیا ایسه معادلریچون ادخار ایتدکلری عده یه نائل اولوب سعدا انك انلردن دار ثوابه
رجوعلرینه ودخی کندیلر اوزره شماتتلرینه غیظ وحسرتلری زیاده اوله (ثم لننزعن من کل شیعة ایهم اشد

على الرحمن عتيا) بعده هر امتك كفارندن قنغيسى الله تعالى يه جرائت وكفرده اشد وجرمده اكثر اولانى
آيروب ناره ادخالده انلرى تقديم ايدرز * بعض آثارده ايدر انلرك جمعى مسلسلين مغلولين اولدقلرى حالده
جهنمك حوالنه احضار اولندقلرندنصكره جهنمه ادخالده الاكفر فالاكفر تقديم اولنورلر (ثم لنحن اعلم بالذين
هم اولى بها صليا) بعده انلردن ناره دخوله احق اولانه اعلمزكه انلرك كفر وعتوده رياستلرى يچون ضال
ومضل اولدقلرى يچون عذابلرين مضاعف قيلورز (وان منكم الا واردها) والله سزدن بركسه يوقدر الا اول
ناره ورود ايدر (كان على ربك حتما مقضيا) سزلرك اول ورودكز رب تعالينك اوزريكزه انى قضاسى مقتضاسنجه
امر لازم اولدى (ثم ننجى الذين اتقوا) بعده متقيلرى اندن انجا ايدرز (ونذر الظالمين فيها جثيا) وكافرلرى اول
نارده دیزلرى اوزره چوكمش ترك ايدرز * اشبو ورودك معناسنده مفسرون اختلاف ايتديلر ابن عباس ايدركه
اول اكثرون قولیدر بر وفاجر ناره كيرر بعده الله تعالى اندن متقيلرى چيقارر وبر قوم ديديلركه اول ورودله
مراد حضور ورؤيتدر يوخسه دخول دكلدر * زيرا كه مؤمنلر ابدا ناره دخول ايتمزلر (ان الذين سبقت لهم منا
الحسنى اولئك عنها مبعدون) دلالتيله كه سورۂ انبياده كاور لكن قول اول اصحدر كه اهل سنت اكا ذاهبلردر
شول دليل ايله كيم (قال النبى عليه السلام لايموت لمسلم ثلاثة من الولد فيلج النار الا تحلة القسم) پيغمبريمز عليه
السلام ايدر بر مسلمك انك اوچ ولدى وفات ايدر انك ناره دخولى (وان منكم الا واردها) قول شريفنده كى قسم
تحله سيچون اولور جابر رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامى ايشتدمكه دير ورودله مراد دخولدر الا بوكه
مؤمنلره بردوسلام اولور ابراهيم عليه السلامه اولديغى كبى وكافرلره نار اولور وروايت اولنديكه اهل جنت
ديه لركه رب تعالى قسم ايتمديكه بزى ناره ايراد ايده ديله كه سز ناره ورود ايتديكز الا بوكه اول خامده ايدى
اما كه (اولئك عنها مبعدون) قوليله مراد انلر نار عذابندن ابعاد اولنمشلردر ديلديكه اول ورودله مراد صراط
اوزرندن عبوردر * زيرا كه اول نار اوزره ممدود جسردر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات) چقان انلره بزم آيتلريمز
تلاوت اولنسه كه اول بنفسها ويا رسول الله عليه السلام بيانيله مبينه در وياخود واضحات الاعجازدر (قال
الذين كفروا للذين آمنوا اى الفريقين خير مقاما واحسن نديا) اهل مكه صحابه نك فقراسنه ديديلركه حالبوكه
انلرده قشافت وعيشلرنده خشونت وثيابلرنده رثاثت اولوب مشركون ايسه صاچلرين طرادلر وباشلرين ياغلرلر
وفاخر لباسلر كيرلردى ايكى فريقدن مؤمنين وكافرين دن قنغيسى منزلده خيرلودر ومجلس ومجتمعده احسندر
وقتا كه مشركون آيات واضحات ايشتديلر واكا معارضه ودخلدن عاجز اولديلر حظوظ دنيادن مال لريله
افتخاره باشلديلر ودنياده حظلرينك زياده سن عند الله فضل وحسن احوال لرينه استدلال ايتديلر * زيرا كه
نظرلرى حياة دنيانك ظاهرى اوزره قاصر ايدى اويله اولسه اول زعم فاسدلرى رد اولنوب * ديلديكه (وكم
اهلكنا قبلهم من قرن هم احسن اثاثا ورئيا) قرون ماضيه دن نيچه قرن اهلنى بز هلاك ايتمزكه انلر اشبو كفره
دن مالده اكثر ومنظرو زينتده احسن ايديلر (قل من كان فى الضلالة فليمدد له الرحمن مدا) ديكل كه اول كسه
كيم كفرده اوله الله تعالى انى طول عمر ايله امداد وامهال ايدركه اول اكا استدراج اولوب انكله معاذيرى
منقطع اوله (حتى اذا رأوا ما يوعدون اما العذاب واما الساعة) حتى چقانكه اول كفره وعد اولندقلرين كوره لر
ياد نياده مسلمون انلر اوزره غالب اولوب قتل واسرلرى عذابنه ايره لر وياخود يوم قيامتده خزى ونكاله ايره لر
(فسيعلمون من هو شر مكانا واضعف جندا) اول وقتده بيلورلر كه ايكى فريقدن قنغيسى منزلتده شرلو
واعوانده اضعفدر كه انلر نارده ومؤمنلر جنتده اولورلر (ويزيد الله الذين اهتدوا هدى) والله تعالى اهتدى
ايدنلرك ايمان ويقينن آرتوررو وقتا كه حق جل وعلا كافره امهال وحياة دنيا ايله تمتيعى فضلى يچون دكل ايديكن
بيان ايلدى ديلديكه مؤمنك دنيادن حظده قصورى نقصى يچون دكل ايديكن بيان ايدمايدى الله تعالى
انكله اكا اندن خيرلوىى تعويض اراده ايدوبدر وياخود معنى الله تعالى ضلالتده اولانك ضلالتن وهدايتده
اولانك هدايتن زياده قيلور (والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا وخير مردا) طاعاتكه انك عائده سى
صاحبى يچون ابد الآباد قالور اول كرك صلوات خمس ويا (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر) ويا غيريدر

ربك

ربك جل شانه عندنده ثوابده وعاقبت ومرجعده خيرلودر شول نعم فانيه دنكه كفره انكله تمتيع اولندقلرينه
افتخار ايدرلر (افرأيت الذى كفر بآياتنا وقال لأوتين مالا وولدا) خباب بن الارت رضى الله عنه صايغ ايدى
عاص بن وائل نام كافره بعض حلى دوزوب اندن اجرتن استيو وارديغنده عاص اكا محمده كافر اولمينجه والله
اجرتكى ويرمزم ديدى خباب ايتدى والله بن محمده كافر اولمزم نه حياتده ونه مماتده ونه بعثمده عاص ايتدى
بن موتدنصكره بعث اولنورميم خباب ديديكه نعم عاص ايتدى اويله اولسه بنم انده مالم وولدم اولسه گرد
انده بكا كلديككده سكا اجرتكى ويره يم اول سببدن بو آيت نازل اولديكه يا محمد خبردارميسن شول كسه يه كيم
بزم آيتلريمزه كافر اولوب بعث اولنديغمده بكا مال وولد ويريلوردى بو تحقيق ايدر (أطلع الغيب) اول عظم
شانندن عالم غيبه مى ارتقا ايتدى حتى كه الله تعالينك تفرد ايتديكى علم غيبه مطلع اولوب آخرتده اكا مال وولد
ويريلور ايديكنى ادعا اوزرينه تألى ايتدى (ام اتخذ عند الرحمن عهدا) وياخود عالم الغيوب رب تعالى عندنده
عهدمى اتخاذ ايتدى حتى كه اول اكا انى بيلدردى * زيرا اكا توصل اشبو ايكى طريقك بريله اولور وياخود اول
كلمۀ توحيدمى سويلدى ويا عمل صالحى تقديم ايلدى * زيرا الله تعالينك اول ايكيسى اوزره ثوابله وعدى
عهد كبيدر (كلا) اول كافر ايسه نه علم غيبه مطلع اولوبدر ونه الله تعالى عندنده عهد اتخاذ ايدوبدر
(سنكتب ما يقول) بزانك اول اقوالنى اوزرينه كاتبين ملكلريمزه يازدروب يوم قيامتده انك اوزره
اكا حساب وجزا ايدرز (ونمد له من العذاب مدا) وبز اكا عذابى طويل ايدرز وياخود عذابنى زياده
ومضاعف قيلورز شول سببدنكه كفر وافترا واستهزايى جمع ايلدى (ونرثه ما يقول) وانك عندنده كى مال
وولده انى اماته ايله غيرى وارث قيلورز وياخود انك زعمنجه آخرتده كندويه ويريلور ديديكن مؤمنلرك
برينه ايراث ايدوب ديديكنك غيرينى اكا نارده ويررز (ويأتينا فردا) ويوم قيامتده اول بزه مال وولدسز يالكز
كلور (واتخذوا من دون الله آلهة ليكونوا لهم عزا) مشركون اصنامى الله تعاليدن غيرى آلهه اتخاذ ايتديلركه
انلر كه تعززايده لر شول حيثيتله كه اول اصنام انلرى الله تعاليه ايركوره وانك عندنده شفاعتلرى ايره (كلا)
حال انلرك زعم ايتديكى منوال اوزره اولماز (سيكفرون بعبادتهم ويكونون عليهم ضدا) اول اصنام انلرك
عبادتن انكار ايدوب انلره اعدا اوليسرلردركه عابدلرينه لعنت ايده لر وعذابده اوزرلرينه اعوان اولورلركه
نارلرى انلركه ايقاد اولنور (قال النبى عليه السلام من يطلب رضى المخلوق فى معصية الخالق عاد الحامد
ذاما) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركسه كه خالقك معصيتنده مخلوق رضاسن طلب ايده انك حمد ايديجيسى
ذم ايدر اولور (الم تر انا ارسلنا الشياطين على الكافرين تؤزهم ازا) يا محمد سن خبر ويرلمدكمىكه بز شياطينى
كافرلر اوزره تسليط ايتدك كه انلرى طاعتدن معصيته اغرا وسوق ايده لر (فلا تعجل عليهم) اى محمد سن
انلرك هلاكنه عجله ايتمكل تا كه سن ومؤمنلر انلرك شرورندن استراحت ايده سز وارض فسادلرندن طاهر اوله
(انما نعد لهم عدا) بز انلرك ليالى وايام وشهور واعوامن بلكه دنياده تنفس ايتدكلرى انفاسن عد ايدرز آجال
مقدره لرين استيفا ايده لرنه انك اوزره زائد ونه اندن ناقص اولور بعده هلاك اولوب شرلرندن استراحت ايدرسز
(يوم نحشر المتقين الى الرحمن وفدا) ذكر ايت شول يوميكه بز انده متقيلرى قبرلرندن وياحسابدنصكره ناقه لر
اوزره راكبين اولدقلرى حالده جنته جمع ايدرز * حضرت على رضى الله عنه ايدر والله انلر سياق حشر اولنمزلر
بلكه ناقه لر اوزره كه رحللرى التوندر ونجائب اوزره كه سرجلرى ياقوتدر ديلدكلرنده يوريدرلر ودیلدكلرنده
طيران ايتديررلر (ونسوق المجرمين الى جهنم وردا) ومجرملرى عطاش اولدقلرى حالده شول مايه سوق اولنور
بهايم كبى جهنمه سوق ايدرز (لا يملكون الشفاعة الا من اتخذ عند الرحمن عهدا) شفاعته مالك
اولمازلر مكر اولكه دنياده الله تعالى عندنده ايمان وعمل صالح له عهد اتخاذ ايده ويا شفاعته الله تعاليدن اذن
اتخاذ ايده (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا لقد جئتم شيئا ادا) يهود ونصارادن ملائكه لى بنات الله زعم ايدنلر ديديلركه
الله تعالى ولد اتخاذ ايتدى يا محمد سن انلره ديكل كه سز قول عظيم منكر ويا كذب وزور سويلديكز (تكاد
السموات يتفطرن منه) انلرك اول قولندن سموات قريب اولوركه منشق اوله (وتنشق الارض وتخر الجبال

هدا) وارض منصدع اولوب طاغلر اوزرلرینه دوشه یعنی اول کلمه نك هول وعظمی برحیثیتده درکه
برصورت محسوسه ایله تصور ایتسه اشبو اجرام عظام انی تحمل ایتمیوب انك شدتندن تفتت ایدیدی ویا انك
فظاعتی الله تعالینك غضبن مجلبه درا کرانك حلمی اولمسه انی تفوه ایدنه غضبندن عالم خراب اولوب تهدد
ایدیدی (ان دعوا للرحمن ولدا) شول سببدنکه الله تعالی یه ولد نسبت ایتدیلر (وما ینبغی للرحمن ان یتخذ
ولدا) والله تعالی یه مستقیم اولمز که ولد اتخاذ ایده * زیرا انك اکا نه حاجتی ونه برشیئله مجانستی واردر (ان کل
من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) سموات وارضده هیچ احد یوقدرکه الا اول یوم قیامتده رب
تعالی یه خاضع وذلیل وعبودیتنه مقر اولدیغی حالده کاورملائکه وعیسی وعزیر وغیری کبی که انك ربوبیتنه
التجا وانقیاد ایدرلر عبیدلك ملوکه ایتسی کبی اویله اولسه انکچون انلردن ولد اتخاذی نیجه لایق اولور (لقد
احصاهم وعدهم عدا) انلری حصر واحاطه ایلدی برحیثیتله که انك حوزهٔ علم وقبضهٔ قدرتندن خارج اولمزلر
وانلرك اشخاص وانفاس واعمالنی عد ایلدی * زیرا که هرشیئ انك عندنده قدر ایله درنه انی مجاوزونه اندن
ناقص اولور (وکلهم آتیه یوم القیامة فردا) انلرك هر بری یوم قیامتده یالکز کاور بیله سنجه اتباع وانصاردن
کمسه اولمز (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن ودا) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف
اولدیلر الله تعالی انلر ایچون قلوبده مودت احداث ایدر انلرك اول مودت اسبابنه تعرضی اولمقسزین (قال النبی
علیه السلام اذا احب الله عبدا یقول لجبریل احببت فلانا فاحبه فیحبه جبریل ثم ینادی فی اهل السماء ان الله
قد احب فلانا فاحبوه فیحبه اهل السماء ثم یوضع له المحبة فی الارض) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر حقان الله
تعالی برعبدی سوسه جبریل علیه السلامه دیرکه بن فلانی سودم سن دخی انی سو کل اویله اولسه جبریل علیه
السلام انی سوب سما اهلنه ندا ایدرکه الله تعالی فلانی سوبدر سز دخی انی سویکز اویله اولسه اهل سما دخی انی
سورلر بعده اهل ارض قلوبنده اکا سوکو وضع اولنور * دینلدیکه برعبد کیم الله تعالی یه قلبیله اقبال ایده الله
تعالی اکا اهل ایمان قلوبیله اقبال ایدر حتی که انی انلره سودیرر (فانما یسرناه بلسانك لتبشر به المتقین وتنذر به
قوما لدا) یا محمد بزسکا قرآنی کندی اغتك اوزره انزال ایتدك تا که انکله متقیلری تبشیر وشدید الخصومه
کمسه لری انذار ایده سن * دینلدیکه الد لغتده اول کمسه درکه حقی قبول ایتمیوب باطلی ادعا ایده ویاشول
ظالمدرکه مستقیم اولمیه ویا اولدرکه حقی اصم اوله (وکم اهلکنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من احد او تسمع لهم
رکزا) اهل مکه دن اوکدین بزنیجه قرن اهلنی اهلاك ایتمشز انلردن هیچ برین کورر ویا صوت خفی ایشیدرمیسز

سورة طه وهی مائة وثلاث وثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(طه) دینلدیکه اول قسمدر ویا اسماء اللهدن براسمدر ویاخود سریانیجه یا رجل دیمکدر ویا عك لغتنده
یا انسان دیمکدر ویاخود الله تعالینك طول وهدایتیله اقسامیدر ویاخود طا طاهر اسمیله وها هادی اسمیله
افتتاحیدر * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مکه ده وحی نازل اولیجق عبادتده شدت اجتهادندن
ایاقلری یوریلوب ایاغنك کاهی بری وکاهی بری اوزره طوررانك ایله ایاقلرین دیکلندیرردی * زیرا کیجه نك کافی
صلاتده قیامله کچورردی اویله اولسه اشبو طه لفظیله نفسنه تخفیف ایتمکه امر اولندی (ما انزلنا علیك
القرآن لتشقی) بزسکا قرآنی انزال ایتمدك که نفسکی اتعاب ایده سن دینلدیکه مشرکون انك عبادتده اجتهادین
کورجك دیدیلرکه یا محمد سکا قرآن نازل اولمدی الا اشقالك ایچون اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی
(الا تذکرة لمن یخشی) بلکه انی تذکره وعظه انزال ایتدك هرکسه یه که قلبنده خشیت ورقت اولوب انذار ایله
تاثر ایده ویا اول کمسه یه که الله تعالی انك تخویفله قلبنه خشیت ایراید یکنی بیله (تنزیلا ممن خلق الارض
والسموات العلی) تنزیل اولدیغی حالده اول الله تعالیدنکه ارض وسموات علایی خلق ایلدی (الرحمن علی
العرش استوی) که اول رحمان جل شانه درکه عرشی اوزره استیلا ایتدی (له ما فی السموات وما فی الارض
وما بینهما وما تحت الثری) انك ملك مخصوصیدر هرشیئکه سمواتده وارضده وایکیسی اراسنده

هواده وثرانك وراسنده در ابن عباس ایدریدی قات ارض نون ظهرنده در ونون ایسه بحرده در نونك رأسی
وذنبی عرشك التنده بری برلرینه ملتقی اولور واول بحر ایسه صخرهٔ خضراء اوزره درکه سمانك خضرتی اندندر
واول صخره قرن ثور اوزره در وثور ایسه ثرا اوزره درکه اول تراب ندی در وثرانك تحتنده نه وار ایدیکن الله
تعالیدن غیری کمسه بیلمز واول ثور آغزین آچوبدر اکر الله تعالی جمیع بحاری بحر واحد قیلوب اول ثورك
جوفنه آقسه جوفنه واقع اولدیغی کبی قوریوب کیدیدی (وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی) اکرسن
ذکر الله ودعایی جهر ایدرسك بیل که الله تعالی سنك جهر کدن غنیدر زیرا که اول سر واخفایی بیلورکه اول
ضمیر نفسدر دینلدیکه سر اولدرکه انی نفسکده اسرار ایده سن وسردن اخفی اولدرکه الله تعالی انی قلبکه القا ایدر
ویاخود سر اولدرکه انی ابن آدم اسرار ایدر واخفی اولدرکه اکا خفی اولهکه عمل ایتمزدن اول انك فاعلی نه ایدیکنی
بیلمیه ویاخود سر اولدرکه انی ناسدن اسرار ایدرسن واخفی ایسه وسوسه در ویاخود سر عزیمتدر واخفی
ایسه قلبه خطور ایدوب اوزرینه عزم اولنمیاندر * دینلدیکه آیتك معناسی الله تعالی عبادك اسرارینی بیلور
وکندی سرینی عبادندن اخفا ایدر انی کندیدن غیری احد بیلمز * اشبو آیتده تنبیه واردرکه ذکر ودعاده جهرك
مشروعیتی انی الله تعالی یه اعلام ایچون دکلدر بلکه نفسك ذکری تصویری وانك انده رسوخیچوندر ونفسی
انك غیریه اشتغالدن منعیچوندر وقتا که بونکله الله تعالینك صفات الوهیتی مستجمع ایدیکی ظاهر اولدی
اعدی اول انکله متفرد ومقتضاسیله متوحد ایدیکن بیان ایچون دیدیکه (الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی)
الله تعالی شول معبود بالحقدرکه ارض وسماده مثل ونظیری یوقدر انکچون صفات علی واردرکه انکله
ربوبیته وعبادته مستحق اولوبدر اسماء شریفه سنك حسنده سائر اسما اوزره فضلی شول سببدندرکه معانیسی
تقدیس وتمجید وتعظیم وربوبیته دلالت ایدر ودخی شول افعاله کیم حسنده اول نهایتدر (وهل اتیك حدیث
موسی) یا محمد سکا موسانك خبری کلدیمی تاکه اعباء نبوتی تحملده ومقاساة شدائدده صبرده اکا اقتدا ایدوب
عندالله فوز عظیمه ومقام محموده نائل اوله سن * روایت اولندیکه موسی علیه السلام قاین اتاسی شعیب علیه
السلامدن استئذان ایتدیکه والده سی واختی زیارتیچون مدینندن مصره کیده اولدخی اکا اذن ویریجك اهل
وماله یوله کیردی شام ملوکی خوفیله طریقی قویوب بریه یه کندی زوجه سی ایسه وضع حمله منتظره ایدی
وزمان ایسه ایام شتا ایدی برلیلهٔ مظلمهٔ شدیدة البرد منلجه ده طریقی بیلمدیکندن طور غربی ایمن جانبنه سیری
الجا ایدوب کیدرکن زوجه سنی طلق اخذ ایتدی چاقماقین چاقوب آتش طوتدیرمدی (اذ رأی نارا)
اول وقتده ایراقده برآتش کوردی (فقال لاهله امکثوا انی آنست نارا) زوجه سنه ویله سنجه اولانلره دیدیکه
سز بوراده طورك که بن آتش کوردم (لعلی آتیکم منها بقبس او اجد علی النار هدی) رجا ایدرم که اندن سزه
شعلهٔ نار ایله کلم ویاخود اول نار عندنده بکا طریقی کوستررکمسه بولم (فلما اتاها) وقتا که موسی علیه السلام
اول نار قاتنه واردی کورسه که برشجرهٔ خضرا در اسفلندن اعلاسنه دکین بریاض آتش انی قوشادوبدر
طوتوشوب کیدرنه آتشك ضوئی شجره نك خضرتن تغییر ایدرونه انك خضرتی انك ضوئن تغییر ایدر اهل
تفسیر ایدر موسی علیه السلامك کوردیکی نور ایدی یوخسه نار دکل ایدی * دینلدیکه اول حجب الهیه نك
بریسیدی (قال النبی علیه السلام حجابه النار لو کشفها لاحرقت سبحات وجهه ما انتهی الیه بصره من خلقه)
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالینك حجابی ناردر اکر انی کشف ایتسه سبحات وجهی خلقندن
بصری ایردیکی شیئه دکین احراق ایدیدی بعده موسی علیه السلام حشیش یابسدن برشیئ آلوب اول
شجره دن یکا یونلدی هربارکه اول ناره قریب اولدیغنجه ناراندن تبعد ایدردی موسی اندن بعید اولسه اول
نار اکا قریب اولوردی متحیر اولوب طوردی ملائکه نك تسبیحن ایشیدوب اوزرینه سکینه القا اولندی
(نودی یا موسی انی انا ربك) اول شجره دن برندا کلدیکه یا موسی بن سنك ربکم موسی سرعتله اکا اجابت
ایتدی لکن بیلمدیکه اکا ندا ایدن کیم ایدی دیدیکه صوتکی ایشیدرم لکن مکانکی بیلمزم سن قنده سن *
دینلدیکه بن سنك فوقکده وامامکده وخلفکده وقاتکده یم سکا سندن اقربم اویله اولسه موسی علیه

السلام اول حالات الله تعالیدن غیری یه لایق دکل ایدیکن تیقن قیلدی (فاخلع نعلیك) ایدی ایاغك قابنی چیقارغل دیلدیکه زیرا اول حمار میت جلدندن ایدی دباغت اولنمدیغی اجلدن * دیلدیکه انك خلعیله امر اولنمسنده حکمت تاکه قدمی ارض مقدسه ترابنه مس ایله اول ارضك برکتی اکا اریشه اویله اولسه موسی علیه السلام انی قدماندن خلع ایدوب وراء وادی یه القا ایتدی * دیلدیکه انی خلعیله امر اولندی * زیرا که حافیا مشیده تواضع وادب وار در خصوصا که مساجد وبقاع شریفه ده اوله اول اجلدن سلف صالحین اکا معتاد اردی (انك بالواد المقدس طوی) زیرا که سن طوی نام وادئ مطهرده سن (وانا اخترتك فاستمع لما یوحی) بن سنی رسالتم ایچون اصطفا ایتدم * ایدی سکا وحی اولنان شیئی ایشتکل (اننی انا الله لا اله الا انا فاعبدنی) بن اول الله جل شانه یم که خلقك بندن غیری معبود بالحق الهی یوقدر * ایدی بکا اطاعت وبنی توحیدده استقامت ایتکل (واقم الصلاة لذکری) صلاتی اقامت ایتکه بنی انده ذکر ایده سن ویاخود تاکه بنی انده خاصة ذکر ایده سن بندن غیرینك ذکری دکل ویاخود ذکرم اوقاتیچون انی اقامت ایتکه اول اوقات صلاتدر ویاخود بر صلاتی ترك ایدوب صکره ذکر ایتدك ذکر ایتدیککده انی اقامت ایت (قال النبی علیه السلام من نام عن صلاة اونسیها فلیصلها اذا ذکرها فان الله یقول اقم الصلاة لذکری) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسنه که صلوات مکتوبه نك برین قیلمدین اویوسه ویا انی قیلمغی اونوتسه ایدی انی ذکر ایتدیکنده قیلسون بعده شبو آیتی اکا دلیل کتوردی وبو آیتك عمومیله استدلال ایدر اولکه اوقات مکروهه ده صلاة قضاسنی تجویز ایدر یوخسه ایرته یه انك وقتی مثلنه تأخیر ایتمز ابو العالیه دن روایت اولندیکه چقان بر نمازی اونودوب قیلمسك نوقتده ذکر ایدرسك انی قضا ایت اکرچه شمسك طلوع ویاغروبی عندنده ایسه ده زیرا که الله تعالی (اقم الصلاة لذکری) دیدی (ان الساعة آتیة اکاد اخفیها لتجزی کل نفس بما تسعی) قیامت البته اولیسردر دیلرم که بن انك وقتنی اخفا ایدم * زیرا که انك وقتی ایلنمیجك خلق هر وقتده اندن حذر اوزره اولورلر ویاخود دیلرم که انی اظهار ایدم تاکه هر نفس خیر وشردن ایشلدیکیله جزا اولنه (فلا یصدنك عنها من لم یؤمن بها واتبع هواه فتردی) یا موسی قیامته ایماندن سنی صرف ایتمسون شول کمسه که انی تصدیق ایتمز وهواسنه اتباع ایدوب امر اللهه مخالفت ایدر شویله که اکا ایماندن صرف اولنه سن هلاك اولورسن (وما تلك بیمینك یا موسی) الله تعالی موسانك وحشتن ازاله وعصاسی منافعنه تنبیه وانك عصا ایدیکنی تقریر ایچون تاکه اول ثعبانه تحویل اولندیغنده قورقمیه دیدیکه یا موسی الکده کی نه شیدر (قال هی عصای) دیدیکه اول بنم عصامدر دیلدیکه انکله نه عمل ایدرسن دیدیکه (أتوکؤا علیها) یوریدیکده ویورلدیغمده وبنه عندنده اکا اعتماد ایدرم (وأهش بها علی غنمی) وانکله قیونمه اغاجدن یپراق سلکرم که ییه لر (ولی فیها مآرب أخری) وبنم ایچون انده اشبومذکوردن غیری حاجات ومنافع أخری واردرکه اول یوریسه انی عاتق اوزره قویوب ادواتنی اکا تعلیق ایدردی وانك شعبه سی اوزره ایکی زندینی رقوری قوردی واوزرینه کیسه سن قویوب انی کولکه ایدینوردی وا کا ایب باغلیوب قیودن صو چیقارردی وغنمه سباع تعرض ایتسه انکله دفع ایدردی وحیات وعقاربی اولدررردی کانه موسی علیه السلام فهم ایتدیکه اول سؤالدن مقصود اول عصانك حقیقتی ویاندن کوردیکی منافعی تذکیر اوله حتی اندنصکره اول حقیقتك خلافن کوریجك ویاندن عادت خارقه ومنافع آخر ظهور ایدیجك تنکیم انك ایکی شعبه سی کیجه ده شمع کبی اشتعال ایدردی واستسقا عندنده اکا دلو اولوردی وقیودرین اولدیغنده اول اوزانوردی وعدو ظهورنده اول انکچون محاربه ایدردی وانی یره رکز ایتسه اندن صو قیناردی نزع ایتسه قینامسی کسیلوردی میوه اشتها ایتسه یپراقلنور ویمشانوردی اویله اولسه انك آیات باهره ومعجزات ظاهره ایدیکن بیلوردیکه الله تعالی انك اجلیچون احداث ایدوبدر (قال ألقها یا موسی فألقاها فاذا هی حیة تسعی) الله تعالی اکا یا موسی انی الکدن یره براقغل دیدی براغیجق عصانك غلظنده برصاری ییلان اولدی بعده شیشوب بیودی بدایت حالنه نظرله اکا جان دیلدی ونهایتنه نظرله ثعبان

دیلدی واول ثعبان ضخامتنده وجان جلاتنده اولدیغیچون اکا اول کانه جاندر دیلدی موسی علیه السلام اکا نظر ایدوب کورسه که اول بر حیۀ عظیمه اولدیکه کوزلری آتش کبی اشتعال ایدر واوغرادیغی حجر وشجری یودر واسنانیله اشجار عظیمه یی قطع ایدر واسنانیله اصلیق چالدقده صریف عظیم ایشیدیلور وسرعتله قارنی اوزره یورردی موسی علیه السلام اندن زیاده خوف ایتدی (قال خذها ولا تخف سنعیدها سیرتها الاولی) الله تعالی اکا دیدیکه انی اخذ ایدوب اندن خوف ایتمکل بز انی اولکی سیرتنده عصا قیلور زاویله اولسه موسی علیه السلام اکننده کی مدرعه سنك طرفن الینه صاردی امر الهی اولدیکه النی کشف ایده بر روایتده برملك اکا دیدیکه اکر اول حذر ایتدیککنه الله تعالی اذن ویرسه اول مدرعه نك سندن بر ضرر دفعنه مفید اولورمیدی دیدیکه اولمزدی الا بوکه ضعیفم ضعفدن خلق اولنمشم اندن النی کشف ایدوب اول ییلانك اغزینه صوقیجق ینه اولکی هیئتنده عصایه تحویل اولندی حالبوکه الی انك ایکی شعبه سنده بولندیکه توکا ایتدیکنده اکا یاپشوردی مفسرون ایدر الله تعالی دیلدیکه اکا اشبو ویردیکی آیتی کوستره که اکا مخلوق قادر اولمز تاکه اول انی فرعون عندنده القا ایدوب ییلان اولدیغنده اندن خوف وفزع ایتمیه (واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة أخری) الکی قولتغکه صوقغل که عیبسز اولدیغی حالده نیرۀ مشرقه چیقه که اول عصادن غیری صدقکه دلالت أخری اولور (لنریك من آیاتنا الکبری) تاکه سکا آیتلریمزدن آیۀ کبری کوستره وز * ابن عباس ایدر موسی علیه السلامك ید شریفلری اکبر آیات ایدی * زیرا که انك نور ساطعی وار ایدیکه لیل ونهارده شمس وقمر کبی ضیا ویرردی (اذهب الی فرعون انه طغی) فرعونه کیتکه اول عصیان وتمردده حدی تجاوز ایدوبدر وانی بنم عبادتمه دعوت ایله (قال رب اشرح لی صدری) وقتاکه موسی علیه السلام خطب عظیم وامر جسیم ایله امر اولندی دیدیکه یارب صدرمی شق وکنکش ایت که حق ومشاقه تحمل ایده فرعون واتباعنك سوء اخلاقنه صبر ایدم * زیرا که موسی علیه السلام فرعوندن قتی قورقاردی شول سببدنکه شوکتی شدتده وجنودی کثرتده ایدی واول انکله مقاومته یالکز تکلیف اولندیغنه ضیق الصدر اولدی اویله اولسه اندن دیلدیکه انی حقه توسیع ایده تاکه الله تعالینك اذنسز کمسنه انك مضرتنه قادر دکل ایدیکن بیله وفرعوندن خوفی کیده (ویسر لی أمری) وفرعونه رسالتمی تبلیغده مشاقه صبری آسان ایت (واحلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی) ولساندن عقده یی حل ایت که فرعون وقومی کلامی فهم ایدلر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام صغری حالنده اول برکون فرعونك دیزنده ایکن فرعونك یوزینه بر طبانچه اوردی وصقالنه یاپشوب چکدی اول اکا اوزانوب انی قتل ایتمك دیلدی خاتونی آسیه رضی الله عنها اکا اول صبیدر عقل وتمیزدن خالیدر دیوب فرعونك اکا غضبن تسکین ایتدی بر روایتده موسی علیه السلامی انامی سوددن کسیجك انی کبر وفرعون وآسیه یه ایلتمشدی اول ایکیسی انی بسلیوب بیوتدیلر حتی که انی اوغل ایدندیلر برکون اول فرعونك اوکنده اوینار ایکن النده برقضیبله فرعونك باشنه اوردی فرعون اکا اوزانوب انی اولدرمك دیلدی آسیه دیدیکه ای ملك اول برصبی لا یعقلدر نفع وضرری تمیز ایتمزدر حتی تجربه ایت که انی بیله سن قولك صدقنه مطلع اوله سن اویله اولسه ایکی طشت کتوردوب برینه قورلو آتش وبرینه جوهر قودی بعده ایکیسن موسایه عرض ایدیجك دیلدیکه جوهری اله جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامك النی قورا اوزره قودی حتی که قوری آلوب موسی علیه السلام کندی اغزینه قودی اول سببدن دیلی یانوب کلامنده عقده اولدی دیلدیکه النده دخی بیاض اول قورك یاقسندن اولدی فرعون انی کیدرمکه چوق علاج ایدوب چاره بولمدی بعده موسی علیه السلام انی حقه دعوتنده اول دیدیکه بنی قنغی ربه دعوت ایدرسن موسی علیه السلام ایتدی اول رب تعالی یه که المده کی بیاضی کیدردی حالبوکه سن انی بندن ازاله یه قادر اولمدك واول عقده نك کمال اوزره زوالنده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیکه (قد اوتیت سؤلك) دلالتیله زائل اولدی وبعضیلر ایسه (هو افصح منی لسانا) هارون لساندن بندن افصحدر دیو قولی احتجاجله اول عقده اندن زائل اولمیوبدر دیدی واولکیدن جوابده دیدیکه

موسانك سؤلی مطلقا اول عقده نك زوالی دكل ایدی بلكه افهامه مانع عقده نك زوالی ایدی اول اجلدن
بنقهوا قولی دینلدی (واجعل لی وزیرا من اهلی هارون اخی) وبكا اهلمدن قرنداشم هارونی وزیر ایتكه بكا معین
اوله وبندن بعض ثقلی تحمل ایده هارون علیه السلام موسی علیه السلامدن درت ییل بیوك ایدی واسانده
موسی علیه السلامدن افصح ایدی (اشدد به ازری) اول هارون ایله ظهرمی قوی ایت (واشركه فی امری)
وانی نبوت وتبلیغ احكام رسالت امرنده بكا شریك ایت (كی نسبحك كثیرا ونذكرك كثیرا) تا كه سنی هر حالده
تقدیس وبزه ویردیكك نعمتلرك اوزره سكا حمد وثنا ایدرز (انك كنت بنا بصیرا) زیرا كه سن بزم احوالمزه
عالمسن كه تعاون بزی اصلاح ایدر وهارون ایسه امر شریفك اقامتنه نه كوكجك معین اولور (قال قد اوتیت
سؤلك یا موسی) الله تعالی دیدیكه یا موسی مسؤلك سكا ویرلدی (ولقد مننا علیك مرة اخری) یا موسی بز سكا
اشبو مره دن اوكدین انعام ایتدك (اذ اوحینا الی امك ما یوحی) شول وقتن كه بز سنك اناكه الهامله ویا منامنده
ویا زماننك نبیسی لساننده ویا ملك اخباریله وحی ایتدك انی كه اول وحی ایله بیلنور لكن نبوت وجهی اوزره دكل
ان اقذفیه فی التابوت فاقذفیه فی الیم) كه انی تابوته قویوب بعده اول تابوتی موسی ایچنده ایكن بحر نیله براقغل
(فلیلقه الیم بالساحل) بعده نیل انی كناره براقسون (یأخذه عدو لی وعدو له) تا كه انی بنم عدوم وهم انك
عدوسی فرعون آلسون * ایدی اول وحی الهام موجبنجه ام موسی بر تابوت دوزدیروب ایچنه آتلاش بنبه
قودیغندنصكره موسی علیه السلامی انك اوزره وضع ایلدی بعده اول تابوتی محكم بركیدوب شقوقنی زفتلمكله
ایچنه صو كیرمز ایتدی بعده انی نیله براقدی مكر اول نیلدن فرعونك دارینه اوغرار بر نهر كبیر وار ایدی
بر وقتده اول خاتونی آسیه ایله بركه باشنده اوتوررلردی كورسه لر كه اول نهردن بر تابوت كاور امر ایلدی غلمان
وجواری انی چیقاروب كتوردیلر تابوتك قپاغن آچوب ایچندن موسایی آلدیلر فرعون انی كوربجك الله
تعالینك (والقیت علیك محبة منی) یا موسی بندن سنك اوزریكه محبت القا ایتدم دیو بیوردیغی قول شریفی
مصداقنجه ناچار فرعون اكا محبت ایتدی * ابن عباس ایدر یعنی الله تعالی اكا محبت ایتدی خلقنه دخی انی
تحبیب ایتدی * عكرمه ایدر هر كسه كه انی كورسه لابدا اكا محبت ایدردی (ولتصنع علی عینی) تا كه بزم
مرأی ومنظرمزده تربیه اولنه سن ویاخود عملك بنم نظرمده اولوب امرمه مخالفت ایتمیه سن (اذ تمشی اختك
فتقول هل ادلكم علی من یكفله) شول وقتده كه اختك مریم سنك خبرك تعرف ایچون چقمشدی فرعونك
اوینه كلیجك كورسه كه موسی انلرك النه ایرمشدی هیچ بر مرأه نك ثدیینی قبول ایتمدیكندن انكیچون
بر مرضعه استرلردی دیدیكه سزی اول صبیكزی ارضاع ایدر كسه یه دلالت ایده یمی دیدیلر كه نعم اویله اولسه
انلره موسانك اناسین كتوردی ثدیینی ویردیكی كبی قبول ایتدی (فرجعناك الی امك كی تقر عینها ولا تحزن)
ایمدی یا موسی سنی كیرو اناكه رد ایتدك تا كه لقا كله طیبة النفس اولوب سنكیچون حزن چكمیه (وقتلت نفسا)
ویا موسی سن بر كافر قبطی یی قتل ایتدك * دینلدیكه اول وقتده موسی علیه السلام اون ایكی یاشنده ایدی
(فنجیناك من الغم) سنی انك قتلی غمندن تنجیه ایتدك عقاب اللهدن خوفكله وفرعونك قصاصی خوفندن
مغفرتمزله ومدینه هجرتكله (وفتناك فتونا) بز سنی اختبار وابتلا واخلاص ایتدك ویا بز سنی محنتدن محنته
اوغراتدیغمزدنصكره هر بریندن سنی خلاص ایتدك كه سنی اناك شول سنه ده حامل اولدیكه انده فرعون
اطفالی ذبح ایدردی بعده سنی اناكه تابوت ایچنده نیله براقدردی بعده سكا اناكدن غیرینك سودینی حرام
ایدوب حتی كه سنی اناكه امر ردی بعده فرعونك لحیه سنه یاپشمغله اول سنك قتلكه قصد ایتدی بعده جوهر دن
بدل سكا جمره تناول ایتدیردی بعده قبطی كافری قتلكه خائف اولدیغك حالده سنی مدینه كوندردی (فلبثت
سنین فی اهل مدین) اهل مدینده شعیب علیه السلام عندنده یكرمی سكز ییل مكث ایتدك انك اون ییلی
شعیب علیه السلامك قزی صفورانك مهری ایچون ایدی واون سكز ییلی ایسه محض اقامت ایدی (ثم جئت
علی قدر یا موسی) بعده شول موعد اوزره كلدك كه بن انی تقدیر ایتدمكه سكا انده سویلیم ونبوت ویرم ویاخود
سنك قرق سنه یه ایردیكنده كلدك كه انده انبیایه وحی اولنور ورسالت ویریلور (واصطنعتك لنفسی) وسنی

وحی ورسالتم ایچون اختیار ایتدم تا كه اراده ومحبتم اوزره تصرف ایده سنكه اول انك رسالته قیامیدر
ویاخود سنی حجتمله قیام ایدروب بنله خلقم بیننده مخاطب اولورقیلدم كانه انلر اوزره حجتی بن طورغوریرم وانلره
خطابی بن قیلرم (اذهب انت واخوك بآیاتی) ایمدی یا موسی سن وقرنداشك هارون بنم دلائلم ومعجزاتمله كیدك
(ولا تنیا فی ذكری) وبنی تسبیح وتقدیسدن وبكا التجادن اوصانمكز واوشانمكز (اذهبا الی فرعون انه طغی)
ایكیكز فرعونه كیدك كه اول تكبر وادعاء ربوبیتله طغیان ایتدی (فقولا له قولا لینا) اكا رفق ولطفله
سویلكز بوخسه عنف وزجر ایتمكز * دینلدیكه اكا كنیه سیله یا ابا العباس یا ابا الولید دیو خطاب ایلكز
ویاخود دیكز كه میل ایدرمیدك كه كفره وطغیاندن تطهر ایده سن وبن سنی ربك معرفتنه ارشاد ایدوب
انك واجباتی اداسنه كیده سن * روایت اولندیكه موسی علیه السلام اكا دیدیكه اكر ایمانه كلورسك
رب تعالیدن دیلیم كه شبابك كتمیه وملكك موتندن غیری وجهله بتمیه ومطعم ومشرب ومنكحه لذتی موتك
حیننه دكین سكا باقی اوله وموتكدنصكره مدخلك جنت اوله فرعون اشبو مواعیدی ایشیدیجك موسی علیه
السلامه اطاعته میل ایتدی * ایمدی هامانله مشورت ایده یم دیوب كندی هامانه اكا دیدیكه بن سنی صاحب
عقل ورأی ظن ایدردم * ایمدی سن رب ایكن مربوب ومعبود ایكن عبد اولمقمی دیلرسن دیو آنی اول رأیندن
تحویل ایتدی (لعله یتذكر او یخشی) شول رجا وطمعكز اوزره كه اول سزك قول لكز له اتعاظ وخشیت ایده قضاء
الله ایسه انك وراسنده در اگر چه بورسه الله تعالی انك ایمانه كلمزاید یكن بیلوركن موسی وهارونی اكا ارسالده
فائده نه اولوردیو رسه كه انكله اوزرینه حجت لازم اولور وعذری كسیلور واول سببدن ظاهر اولان آیاتله متحقق
اتعاظ ایدرومتوهمه خشیت ایرر بر رجل یحیی بن معاذ عندنده (فقولا له قولا لینا) آیتنی اوقویجق یحیی دیدیكه
الهی بن آكهم دیانه رفقك بویله اولیجق سن آكهسن دیانه برلك نیجه اولیسردر (قالا ربنا اننا نخاف ان یفرط علینا
او ان یطغی) موسی وهارون دیدیلر كه یا ربنا قورقارز كه اول بزه عقوبتله تعجیل ایده دعوت تمامنه ومعجزه
اظهارینه صبر ایتمیه ویاخود بزه اساءتده حدی تجاوز ایدوب تبلیغ رسالتدن عاجز اوله وز (قال لا تخافا
اننی معكما اسمع واری) الله تعالی انلره دیدیكه سز اندن قورقمكز بنم حفظ ونصرتم سز كله در وسز كله انك
بیننده جاری اولان قول وفعلی ایشیدر وكورورم هر حالده سزدن انك شرینی صرف ایدوب نصرتم ایجاب ایدر
شیء احداث ایدرم (فأتیاه فقولا انا رسولا ربك) ایمدی ایكیكز اكا واروب دیكز كه بز سنك ربك
جل شانه نك سكا كوندرلمش رسوللریز (فأرسل معنا بنی اسرائیل ولا تعذبهم) بزمله بنو اسرائیلی
صالیویر تكالیف شاقه وقتل ولد ایله انلره تعذیب ایتمكل * اشبو دیلیدركه مؤمنلری كفره دن تخلیص
كفره یی ایمانه دعوتدن اهم اوله (قد جئناك بآیة من ربك) بز سكا رب تعالیدن صدقمزه دلالت ایدر آیتله
كلمشز * ایمدی اول آیتی كوروب ربوبیت ادعاسین ترك ایلكل فرعون دیدیكه اول آیت ندر موسی علیه
السلام اكا الن چیقاردیكه انك كونش كبی شعاعی وار ایدی (والسلام علی من اتبع الهدی) ملائكه نك
ویاخزانه جنتك سلامی هدایته اتباع ایدنلر ایچوندر ویاخود دنیاده وآخرتده سلامت انلر كدر (انا قد اوحی
الینا ان العذاب علی من كذب وتولی) بزه وحی اولندیكه الله تعالینك آخرتده دوام اوزره عذابی رسوللری
تكذیب ایدوب حقدن اعراض ایدنلر اوزره در (قال فمن ربكما یا موسی) فرعون دیدیكه یا موسی سنی وقرنداشكی
بكا ارسال ایدن ربكز نوصفاودر (قال ربنا الذی اعطی كل شیء خلقه ثم هدی) موسی علیه السلام ایتدی
بزم ربمز جل شانه شول وصفاودركه هر شیئه صلاحن ویروب انی اصلاح ایدر شیئه هدایت ایتدی ویاخود
هر شیئه صورت وشكل ویردیكه اول انك كمالنه مطابق اولور ویاخود خلقه سنه هر شیء ویردیكه اكا احتیاج
اولوب انكله ارتفاق ایدرلر بعده اكا تعریف ایتدیكه اول ویریلان شیئله نیجه ارتفاق ایدرو انكله بقا وكمالنه
نیجه توصل ایدر اول كرك اختیاری ویا طبیعی ایدر ویاخود هر شیئه زوجتی ویردی یعنی انسانه مرأه وبعیره ناقه
وفرسه رمكه وحماره اتان ویروب بعده هر برینه ذكرك اتیانه كیفیت اتیانك الهام ایتدی (قال فما بال القرون
الاولی) فرعون دیدیكه قرون ماضیه وامم خالیه نك موتلرندنصكره سعادت وشقاوتدن حاللری نیجه دركه انلر

اوثان عبادت وبعثه انكار ايدرلردى (قال علمها عند ربى فى كتاب) موسى عليه السلام ايتدى انلرك احوالى على ربم جل شانه عندنده لوح محفوظده مكتوبدر (لا يضل ربى ولا ينسى) و بنم ربم جل شانه خطا ايتمزنه اندن برشئ ونه اول برشيئدن غائب اولور وانلرك امرندن برشئ اونوتمز بلكه هر برينه اعماللرينك جزاسين ايدر ديلديكه موسى عليه السلام انك علمى الله تعالى يه حواله ايتدى زيرا كه توراتك نزولندن اول انى اول بيلمزدى تورات ايسه فرعون وقومنك هلاكندنصكره نازل اولوبدر (الذى جعل لكم الارض مهدا) ربم جل شانه شول الله قادردركه ارضى سزه فراش قيلدى (وسلك لكم فيها سبلا) وسز كيچوب انده جبال واوديه وبرارى بيننده يوللر قيلديكه برارضدن برارضه سلوك ايدهسزكه منافعنه ايرهسز (وانزل من السماء ماء) وسمادن يغمور ايندردى * اشبونكله موسادن اخبارى تمام اولدى بعده الله تعالى كنديدن خبر وروب ديدى (فاخرجنا به ازواجا من نبات شتى) واول يغمور ايله يردن نباتدن اصناف مختلفه بتوررزكه انك كيمى ناسه وكيمى بهائمه صالح اولور (كلوا وارعوا انعامكم) ايمدى اندن كنديكزه صالح اولانى كنديكز ييكز وبهائمه صالح اولانى انكا علف ايلكز (ان فى ذلك لآيات لاولى النهى) اشبو مذكورده عقول كامله صاحبلريچون آيتلر واردر انلكه قبايح ومعاصيدن منتهى اولورلر (منها خلقناكم) بز سزى اول ارضدن خلق ايتدككه تراب اول آبائكزك اصل خلقتيدر ومواد ابدانكزك اوليدر (وفيها نعيدكم) وسزى موتله وتفككك اجزا ايله ينه اول ارضه اعاده ايدرز (ومنها نخرجكم تارة اخرى) وبعث عندنده سزى بركره دخى شول ترابه خلط اولمش اجزاء متفتتهكزى صورة سابقهده ارواحكزى ردله اول ارضدن اخراج ايدرز (ولقد اريناه آياتنا كلها فكذب وابى) بز فرعونه آيتلريمزك كليسين كوستروب صحتن بيلديردك اول ايسه فرط عنادندن موسانى تكذيب وانكا ايماندن ابا ايتدى (قال أجئتنا لتخرجنا من ارضنا بسحرك يا موسى) وديديكه يا موسى سحر كله بزى ارض مصردن چيقارمغهمى كلدك (فلنأتينك بسحر مثله فاجعل بيننا وبينك موعدا لا نخلفه نحن ولا انت مكانا سوى) ايمدى بزدخى سكا سنك سحرك مثلى سحرله كلهلم اويله اولسه بزمله سنك بينكده اجل وميقات تعيين ايتكه برمكان مستويده بز وكرك سز حضورده خلاف ايتميهوز (قال موعدكم يوم الزينة وأن يحشر الناس ضحى) موسى عليه السلام ديديكه موعديكز يوم زينه اولسون كه اول انلرك يوم عيدى ايدى كيم هر سنهده انده تزين واجتماع ايدرلردى برقولده اول يوم نيروز وياخود يوم عاشورا ايدى وناس اول يوم زينهنك وقت ضحاسنده موعدده بولنسونلر تاكه ريبدن وشبههدن ابعد اوله (فتولى فرعون فجمع كيده ثم اتى) فرعون اهلنه رجوع ايدوب مكر وحيله وسحرهسنى جمع ايتدكدنصكره اتباعيله محل موعوده يه كلدى (قال لهم موسى ويلكم لا تفتروا على الله كذبا فيسحتكم بعذاب وقد خاب من افترى) موسى عليه السلام انلره ديديكه الله تعالى ويل عذابين سزه الزام ايده الله تعالىنك آياتنى سحردر ديمكزله انكا كذب وافترا ايتمكزكه سزى عذاب ايله اهلاك ايتميه حالبوكه افترا ايدن مغبون اولدى (فتنازعوا امرهم بينهم واسروا النجوى) وقتاكه سحره موسى عليه السلامك كلامن ايشتديلر انك امرنده تنازع ايدوب برى برلرينه ديديلركه بو كلام سحره كلامندن دكلدر وفرعوندن خوفله كلاملرين اسرار ايتديلركه اكر موسى بزه غالب اولورسه انكا اتباع ايدهلم وياخود اول سحره موسى عليه السلامه اعتراض ايدهجكلرى شيئده تنازع واختلاف ايدوب سردن تشاور ايتديلر * ديلديكه اول تنازع واسرار ايدنلر فرعون وقومى ايدى (قالوا ان هذان لساحران يريدان ان يخرجاكم من ارضكم بسحرهما ويذهبا بطريقتكم المثلى) فرعون وقومى ديديلركه اشبو موسى وهارون ايكى ساحرلردركه سحرلريله سزى ارضكز مصردن چيقاروب كنديلر سزك افضل مذاهب اولان مذهبكزه كيتمك ديلرلر * ديلديكه سحرهنك اسرارلرى اشبو كلامك تلفيق وتزويرنده ايدى زيرا كه موسى وهارونك حق اوزره ايديكن بيلديلر تاكه ناسى انلره اتباعدن تثبيط ايدهلر چونكه انلر معجزه ايله كنديلرك سحرلرين ابطال ايدهلر (فاجمعوا كيدكم) ايمدى موسى وهارونه قادر اولديغكز مكر وحيله وسحريكزى كتورك وياخود جمعكز اختلاف قسمز مجتمعين اولديغكز حالده كيديكز اوزره عزم ايدك

(ثم ائتوا صفا) بعده صف اولوب كلك كه هيبتكز اشد اوله * ديلديكه سحره يتمش بيك كشى ايديلر هر برينك النده حبل وعصا اولوب دفعة جميعى موسى عليه السلام اوزره يوندليلر (وقد افلح اليوم من استعلى) اشبو كونده غالب اولان مطلوبنه فائز اولور ديديلر * ديلديكه بو قول فرعونك سحرهيى موسى عليه السلام اوزره غلبهيه تحريضيدر (قالوا يا موسى اما ان تلقى واما ان نكون اول من القى) سحره الله تعالىنك الهاميله تأدبا موسى عليه السلامه ديديلركه عصاكى اوكدين يره سن مى القايدرسن يوخسه عصاسين اوكدين القايدن بز مى اولهلم (قال بل القوا) موسى عليه السلام انلرك ادبى مقابلهسنده ادبى اختيار ايدوب ديديكه سز اوكدين القايدك مع هذا انده انلرك سحرينه عدم مبالات اولور تاكه انلر اقصاى وسعلرين استنفاذدنصكره الله تعالى سلطانى اظهار ايدوب حقى احقاق وباطلى ازهاق ايده وقتاكه سحره القا ايتديلر (فاذا حبالهم وعصيهم يخيل اليه من سحرهم انها تسعى) سحرلرندن حبال وعصيلرى موسايه ظاهرده يورر كوزكدى * زيرا كه انلر اول سحر آلاتنه زيبق سورمشلردى اوزرلرينه كونش طوقنيجق اضطراب ايتدى اويله اولسه موسى عليه السلام انى تحركلرايدر تخيل ايتدى (فاوجس فى نفسه خيفة موسى) موسى عليه السلام انك اول حالتندن جبلة بشريه مقتضاسنجه نفسنده خوف اضمار ايتدى وياخود قومه امر ملتبس اولوب انك امرنده شك ايتمليله انكا عدم اتباعلرندن خوف ايلدى (قلنا لا تخف انك انت الاعلى) موسايه ديدك كه قورقغلسن انلر اوزره غالب وقاهرسن (وألق ما فى يمينك تلقف ما صنعوا) ويدندهكى عصاكى القا ايت انلرك حبال وعصيلرى كثرتنه واجراملرى عظمتنه مبالات ايتمكل كه سنك عصانك اثرى انلرك آلاتى اثرندن اعظمدركه انلرك صنيعى اولان اشيايى التقام وابتلاع ايدر (انما صنعوا كيد ساحر) انلرك صنيعى اولان شئ ساحر سحرينك كيديدر (ولا يفلح الساحر حيث اتى) ساحر قنده اولورسه وقنقى رويه اقبال ايدرسه فلاح بولمز * جندب بن عبد اللهدن مرفوع حديثدركه (اذا وجدتم الساحر فاقتلوه) ساحرى بولديغكزده قتل ايدك بعده اشبو آيتى اوقودى يعنى ساحر قنده بولنورسه قتلدن امان ويرلمز وقتاكه موسى عليه السلام عصاسين القا ايدوب سحرهنك حبال وعصيني يوتدى سحره عندنده انك آيات اللهدن برآيت ومعجزاتدن برمعجزه ايديكن محقق اولوب سحر دكل ايديكى متيقن اولدى (فالقى السحرة سجدا) اويله اولسه سوء صنعلرينه توبهيه توفيق اولنوب كوردكلرى آيه الهيه تعظيم ايچون سجدهيه القا اولنديلر * ديلديكه اول سجدهلرنده جنتدهكى منازللرى كوستريلديلر بعده ادن باشلرين قالدريجق (قالوا آمنا برب هارون وموسى) بز هارون وموسانك ربى جل شانهيه ايمان كتوردك ديديلر (قال آمنتم له قبل ان آذن لكم انه لكبيركم الذى علمكم السحر) فرعون سحرهيه ديديكه بن سزه اذن ويرمدين انكا ايمانمى كتورديكز زيرا اول سزك سحر علمنده وفننده عظيمكز واعلمكزدركه سزه سحر تعليم ايدوبدر (فلأقطعن ايديكم وارجلكم من خلاف) سزك صاغ اللريكزله صول اياقلريكزى قطع ايدهيم (ولاصلبنكم فى جذوع النخل) وسزى خرما بوداقلرينه صلب ايدهيم (ولتعلمن اينا اشد عذابا وابقى) بيلهسزكه قنغيمز عذابده اشددر انكا ايمانكز اوزره سزه اشد عذابى بنمى ايدرم يوخسه انكا ايمانى تركككز اوزره موسانك ربى مى ايدر وقنغيمزك عذابى ادومدر (قالوا لن نؤثرك على ما جاءنا من البينات والذى فطرنا) سحره فرعونه ديديلركه سنى اختيار ايتمزز موسانك كتورديكى معجزات واضحاتى وبزى خلق ايدن الله تعالىنك رضاسى اوزره (فاقض ما انت قاض) ايمدى بزم شانمزده نه شئ قضا ايدرسهك ايت (انما تقضى هذه الحياة الدنيا) سن قضا ايتديكك تقديرجه هوا ورأيك مقتضاسنجه اشبو حياة دنياده قضا ايدرسن حالبوكه آخرت ابقادر (انا آمنا بربنا ليغفر لنا خطايانا وما اكرهتنا عليه من السحر) بز ربمز جل شانهيه ايمان كتوردك كه اول بزدن صدور ايدن كفر وعصيانى ودخى معجزهيه معارضهده سحردن شول فعلنه بزى اكراه ايتديككك شيئى مغفرت ايده (والله خير وابقى) الله تعالى ثوابده سندن خيرلو وعذابده ابقادر وياخود الله تعالى اطاعت اولنمغه سندن خيرلو وانكا عصيان ايدنه عذابى ابقادر اشبو قول فرعونك شول ذكرى كچن (ولتعلمن أينا أشد عذابا وأبقى) قولنه جوابدر اكر دينورسه كه سحرهنك (وما أكرهتنا عليه

من السحر) قوللری نیجه توفیق اولنور حالبوکه انلر موعده مختار ین اولدقلری حالده کادیلر فرعونك عزتیچون
بز غالبلرز دیو یمین ایتدیلر * دینلدیکه فرعون برقومه سحر تعلمنه اکراه ایدردیکه سحرك اصلی اونودیلوب کتمیه
مقاتل ایدر سحره یتمش ایکی کسه ایدیلر ایکیسی قبطدن و یتمشی بنو اسرائیلدن ایدی فرعونك اکراهی
بنو اسرائیلدن اولانلره ایدی روایت اولندیکه سحره فرعونه دیدیلرکه بزه موسایی اویودیغنده کوستر اولدخی
نعم دیوب انی انلره اویور کن کوستردی کورسه لرکه عصاسی انی حراست ایدر فرعونه دیدیلرکه بو سحر دکادر
زیرا ساحر اویودیغنده سحری باطل اولور فرعون ابسه انلرك اول قوللرینه التفات ایتمیوب کرها انلره سحری
ایشلتدی (انه من یأت ربه مجرما فان له جهنم لا یموت فیها ولا یحیی) برکسه که یوم قیامتده رب تعالی یه مشرك
وعاصی اولدیغی حالده کله اکا مأوی جهنم اولورانده اولمزکه عذابدن استراحت ایده وشول حیاتده دخی اولمزکه
اول حیات اکا انفع ایده (ومن یأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلی) واولکه
یوم قیامتده رب تعالی یه مؤمن اولوب عمل صالحله کله * ایمدی اول وصفلو کسه لره درجات عالیه واردر
(جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) که اول جنات عدندرکه اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولورانلر
اول جناتده دائمین اولدقلری حالده (وذلك جزاء من تزکی) اشبو ذکر اولنان فضائل شول کسه نك
جزاسیدرکه کفر ومعاصی ادناسندن تطهر ایده اشبو آیات ثلاثه احتمال اولورکه سحره کلامندن اوله ویاخود
الله تعالیدن ابتدا کلام اوله (ولقد اوحینا الی موسی ان اسر بعبادی فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا
لا تخاف درکا ولا تخشی) بز موسایه وحی ایتدك که عبادم بنو اسرائیله کیجه مصردن کیدوب عصاکی بحره
اورمغله انلر ایچون انده طریق یابس قیلغل که انده فرعونك سزه ادراکی و بحرك سزی اغراقی خوفن ایتمیه سن
(فأتبعهم فرعون بجنوده فغشیهم من الیم ما غشیهم) فرعون جنودیله بنو اسرائیله ایریشیجك بنو
اسرائیل اول بحری کچدیکندنصکره فرعون وجنودینی بحردن شول قصه سین ایشیدوب کنهنی بیلمدیکك شیء
قابلدی (واضل فرعون قومه وما هدی) فرعون قومنی اغوائله هلاك ایدوب طریق رشاده هدایت ایتمدی
بعده الله تعالی بنو اسرائیله اولان منتلرین ذکر ایدوب دیدیکه (یا بنی اسرائیل قد انجیناکم من عدوکم) سزی
عدوکز فرعون وقومندن انجا ایتدك (وواعدناکم جانب الطور الایمن) وموسایه مناجات ایچون واکا توراتی
انزال ایچون طور جانبنده موسانك جانب یمیننده سزه مواعده ایتدك (ونزلنا علیکم المن والسلوی) وتیهده سزه
من وسلوی ایندردك وسزه دیدك که (کلوا من طیبات ما رزقناکم) سزه ویردیکمز هر ماکولك لذائذ
وحلالندن ییکز (ولا تطغوا فیه فیحل علیکم غضبی) واول سزه ویردیکمز شیئده طغیان ایتمکز شکرنده
اخلال ایله وانده حدود اللهی تجاوز ایله اول کرك سرف ویابطر ویا مستحقدن منع ویاغیریدر شویله که انده طغیان
ایده سز اوزریکزه عذابم لازم اولور (ومن یحلل علیه غضبی فقد هوی) واول کسه که اوزرینه عذابم
لازم اوله هلاك اولور ویاخود اول هاویه یه دوشر (وانی لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا) بن مغفرتده
بلیغم اول کسه یی که شرکدن توبه ایده وهر تصدیقی واجب اولورشیئی تصدیق ایده وفرائضی ادا ایده
(ثم اهتدی) وانی الله تعالیدن توفیق لیدیکن بیله ویاخود موتنه دکین اسلامه ملازم اوله ویاخود انکچون
ثواب اولدیغن بیله ویا علی تعلم ایده که عملك کیفیتنه عالم اوله و یا استقامت ایده ویا سنت وجماعت اوزره اقامت
ایده (وما اعجلك عن قومك یا موسی) وقتاکه موسی علیه السلام توراتی اخذ ایچون قومندن یتمش رجل
اختیار ایتدیکه کندی ایله بیله طوره کیده لرکیدیجك موسی علیه السلام رب تعالی یه اشتیاقدن انلردن
آیریلوب ایلرو کندی وانلره سز کاوب بکا ایریشك دیو امر ایتدی الله تعالی اکا دیدیکه یا موسی سنی نه شیء اعجال
ایتدی حتی که قومکی کیرو قویوب سن انلردن ایلرو کلدك (قال هم اولاء علی اثری وعجلت الیك رب لترضی)
موسی علیه السلام دیدیکه یارب بن انلردن برقاچ خطوه ایلرو کلمشم که اول دکلو تقدم عادتده معتدبه اولمز
بنله انلر بیننده اولان مسافه ده رفقه بری برلرین تقدم ایده کلمشدر بن ایسه یارب سکا عجله ایتدمکه بندن راضی
اوله سن زیرا که امتثال امره ووفای عهده مسارعه رضاکی ایجاب ایدر (قال فانا قد فتنا قومك من بعدك

واضلهم السامری) الله تعالی دیدیکه سن قومك آراسندن چیقیجك هارونله تخلف ایتدیکك قومکی که
انلر التیوز بیك کسه ایدیلر عجله عبادتله ابتلا ایتدك سامری اتخاذ عجله وانلری اکا عبادته دعوتله اضلال
ایتدی اول جمله دن انجق اون ایکی بیك کشی سامری یه اطاعت ایتمیوب اول بلیه دن نجات بولدی
(فرجع موسی الی قومه غضبان اسفا) اویله اولسه موسی علیه السلام قومنه کاوب غضبان وفعللرینه حزین
اولدیغی حالده رجوع ایتدی (قال یا قوم الم یعدکم ربکم وعدا حسنا) دیدیکه یا قوم ربکز جل شانه سزه
وعد صدق ایتمدیمیکه سزه توراتی ویره ویا اول وعد قرق کون ایدیکه ذی القعده نك اولندن ذی الحجه نك
اونته دك ایدی (افطال علیکم العهد) یوخسه بنم سزدن مفارقتم مدتی سزه طویللی اولدی (ام اردتم
ان یحل علیکم غضب من ربکم فأخلفتم موعدی) ویاخود دیلدیکزمیکه ربکز جل شانه دن سزه غضب ایره
حتی که خلف ایتدیکز شول ایمان بالله اوزره ثباته وامرا ولندیغکز شیئه قیامه کیم انی بکا وعد
ایتمشدیکز (قالوا ما اخلفنا موعدك بملکنا) دیدیلرکه بز سنك موعدکه اختیارمزله خلف ایتمدك
(ولکنا حملنا اوزارا من زینة القوم فقذفناها) بلکه مصردن چیقار اولدیغمزده عرس نامنه قبطدن حلی
استعاره ایدوب کتورمشدك برقولده عید ایچون استعاره ایدوب بعده خروجلرنده بیلمزلری خوفیله
ردایتمامشلردی وبرقولده اول قبطك غرقندنصکره حلیدن بحرك ساحله القا ایتدیکی اشیا ایدیکه بنو اسرائیل
انی آلمشلردی انی اوزار تسمیه لرینه سبب زیرا که غنائم انلره حلال دکادی ویاخود انلر مستأمن ایدیلر
مستأمنه ایسه حربینك مالنی اخذ جائز اولماز * ایمدی اول حلی یی آتشه براقدق (فکذلك القی السامری)
بزم کبی سامری دخی کندیده اولان حلی یی آتشه براقدی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام اول یتمش
مختاری کسه ایله طوره کیدیجك هارونله قالان سائر بنو اسرائیل موسانك کلمسنه تعیین ایتدیکی عدت
کامل اولدی ظن ایتدیلر سامری انلره دیدیکه موسانك میعادینه خلف ایتمسنه سبب اولدرکه قبطدن الدیغکز
حلی سزه حرامدر انی کندیمزدن اخراج ایدهلم اویله اولسه رأیم اولدرکه بر چقور قازوب اول حلی یی انك ایچنه
براغه وز بعده اکا آتش ایدوب یاقه وز چونکه انی ایتدیلر مکر سامرینك یانیده سنجه جبریل علیه السلامك فرسی
باصدیغی یردن برقبضه تراب وارایدی عمامه سنده صاقلردی انی اول چقورده اریش حلینك اوزرینه صاچدی
(فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار) اویله اولسه سامری انلره اول اریش حلیدن برعجل چیقاردیکه اندن
صوت عجل ایشیدیلردی (فقالوا هذا الهکم واله موسی فنسی) سامری واتباعی دیدیلرکه اشبو سزك
وموسانك الهیدر موسی انی اونودوب طورده استیو کتدی ویاخود سامری ایمان اظهارندنصکره صددنده
اولدیغی شیئی ترك ایتدی الله تعالی دیدیکه (افلا یرون الا یرجع الیهم قولا) انلر بیلمزلرمیکه اول عجل انلره سویلمز
وسویلسه لر انلره جواب ویرمز (ولا یملك لهم ضرا ولا نفعا) وانلردن مضرت دفعنه ویا منفعت جلبنه
قادر اولماز (ولقد قال لهم هارون من قبل یا قوم انما فتنتم به) حالبوکه موسانك طوردن رجوعندن
اول هارون علیه السلام انلره دیمشدیکه اشبو عجله ابتلا اولندیکز زنهار اکا عبادت ایتمکز
(وان ربکم الرحمن) بلکه سزك ربکز اول الله تعالیدرکه رحمانیتله متصفدر (فاتبعونی واطیعوا امری)
دین اوزره ثباتده بکا متابعت وامریمه اطاعت ایدك (قالوا لن نبرح علیه عاکفین حتی یرجع الینا موسی)
دیدیلرکه موسانك بزه رجوعنه دکین بز اول عجلك عبادتی اوزره اقامتدن زائل اولمزز وقتاکه موسی
علیه السلام طوردن رجوع ایتدی (قال یا هارون ما منعك اذ رأیتهم ضلوا الا تتبعن أفعصیت امری) دیدیکه
یا هارون چونکه انلری عجله عبادتله اشراك ایتدکلرین کوردك بنم امرم ووصیتمه اتباعدن سنی نه منع ایتدی
نیچون انلره قتال ایتمدك والحال بیلورسنکه بن انلر آراسنده بولنسیم انلره اول کفرلری اوزره قتال ایدردم
یوخسه دینده صلابت وانی حمایه ایله اولان امرمه مخالفتی ایتدك بعده یمینیله هارونك صاچنه وشمالیله
صقالنه یاپشوب چکدی (قال یا ابن ام لا تأخذ بلحیتی ولا برأسی) هارون علیه السلام استعطاف وترفیق
ایچون اکا دیدیکه یا انام اوغلی بنم صقالمه وصاچمه یاپشمغل (انی خشیت ان تقول فرقت بین بنی اسرائیل

ولم ترقب قولي) قورقدمكه اكرسنك امرك مقتضاسنجه انلره قتال ويا انلردن مفارقت ايتسهم انلر احزاب
اولوب برى برلرينه قتال ايدرلردى اويله اولسه بكا نيچون بنو اسرائيل بيننى تفريق ايدوب بنم وصيتمى رعايت
ايتمدك ديردك حالبوكه سن بكا (اخلفني في قومي وأصلح) سن بنم قومده خليفه‌م اولوب انلرى اطاعته دعوتله
اصلاح ايت ديمشدك (قال فما خطبك يا سامري) بعده موسى عليه السلام سامرى‌يه اقبال ايدوب
ديديكه اول صنيعكه سنى نه حمل ايتدى (قال بصرت بما لم يبصروا به) بنو اسرائيلك بيلمديكن بن بيلدم
وتفطن ايتمدكارينى بن تفطن ايتدم اول رسول كه سكا كلدى روحانئ محضدر اثرى هرنه شيئه مس ايتسه اول
شئ حيات بولوردى وياخود انلرك كورمديكن كوردمكه اول جبرائيل عليه السلام سكا فرس حيات اوزره
كلدى * ديلديكه انك جبريل عليه السلامى كوروب بياسنه سبب اولدركه اول فرعونك اولادذ كورى قتل
ايتديكى ييلده طوغيجق اناسى انى برمغاره‌يه ايلتوب براقشدى انك يديله ظهور ايديجك فتنه اجليچون الله
تعالى انى جبريل عليه السلامه تربيه ايتديرمشدى (فقبضت قبضة من اثر الرسول فنبذتها) اويله اولسه اول
رسولك فرسى باصديغى يردن برقبضه تراب الوب اول اريمش حليك اوزرينه وياخود عجلك جوفنه القا
ايديجك اول حيات بولدى (وكذلك سولت لي نفسي) اشبو سكا تحديث ايتديكم كبى نفسم بكا تزيين وتحسين
ايتدى (قال فاذهب فان لك في الحياة ان تقول لا مساس) موسى عليه السلام اكا ديديكه وار آرامزدن
مطرود اولوب كيت حياتده اولديغكجه نه سن كسه ايله ونه كسه سنكله مخالط اولسون وموسى عليه السلام
بنو اسرائيله امر ايتديكه انكله خلطه ايتميه‌لر ويانته وارميه‌لر اول چيقان بركسه‌يه ملاقى اولسه (لا مساس)
يعنى بكا قريب اولمغل بنى مس ايتمكل ديردى * ديلديكه چيقان اول كسه‌يه ويا كسه اكا مس ايتسه
ايكيسين بيله سته طوتاردى حتى كه بو خصلت ذريتنه دخى سرايت ايتمشيديكه انلرك برينه آخردن بركسه مس
ايتسه ايكيسى بيله محموم اولوردى * پس بو اجلدن سامرى بريه‌يه كيدوب وحش وسباع ايله اولوردى اشبو
خصلت اكا دنياده عقوبت ايدى (وان لك موعدا لن تخلفه) وبو دنياده كى عقوبتدن غيرى آخرتده دخى
عذابكيچون موعد واردركه سن اندن غائب اولمزو تأخرا ايتمزسن بلكه الله تعالى اول فعل سيئك اوزره جزاكى
ايدر فوت اولمزسن (وانظر الى الهك الذي ظلت عليه عاكفا لنحرقنه ثم لننسفنه في اليم نسفا) يا سامرى نظر
ايت شول زعمنده كى الهكه كه اكا عبادته مداومت ايتدك برانى آتشه احراق ايدز نصكره كولنى دريايه صاوررز
روايت اولنديكه موسى عليه السلام اول عجلى كتوروب بوغزلدى اندن قان اقدى * زيرا كه اول ات وقان
اولمشدى بعده ياقوب كولن دريايه صاوردى (انما الهكم الله الذي لا اله الا هو) بالكه عبادته مستحق الهكز اول
اللهدركه اندن غيرى خالقك الهى يوقدر (وسع كل شيء علما) علمى هرشيئه واسع ومحيط اولوب اندن هيچ برشئ
خفى اولمدى (كذلك نقص عليك من انباء ما قد سبق) يا محمد بنو اسرائيل اخبارندن سكا ذكر ايتديكمز كبى امور
ماضيه وامم دارسه اخبارندن دخى ذكر ايدرزتا كه اول تبصره وعلمه زياده ومعجزاتكى تكثير اوله وامتكدن
مستبصر ينه تنبيه وتذكير اوله (وقد آتيناك من لدنا ذكرا) حالبوكه بزم عندمزدن سكا بركتاب ويردك كه
اشبو اقاصيص واخبارى مشتملدر وتفكر واعتباره حقيقدر (من اعرض عنه) اول كسه كه وجوه سعادت
ونجاتى جامع اولان ذكردن يعنى قرآندن برقولده الله تعاليدن اعراض ايده (فانه يحمل يوم القيامة وزرا) يوم
قيامتده اول عقوبت ثقيله‌ئ قادحه‌يى حامل اولور (خالدين فيه) اول وزرده وياحملنده مقيمين اولدقلرى حالده
(وساء لهم يوم القيامة حملا) يوم قيامتده اول انلرايچون نه چركين حمل اولور (يوم ينفخ في الصور) انلرى تحذير
ايت شول كوندنكه انده صوره نفخ اولنور (ونحشر المجرمين يومئذ زرقا) اول كونده بز مشركارى شدت
عطشدن زرق الاعين حشر ايدرز * زيرا كه عينك چيقان نورى زائل اولسه ازرق اولور زرقه ايسه اهل نار
علامتيدر (يتخافتون بينهم ان لبثتم الا عشرا) انلر ارالرنده خفية سويلشه‌لركه سز اول دنياده انجق اون كيجه
مكث ايدوبسز يعنى اول زائل اولديغيچون انده كى مدت ابثلرينى استقصار ايده‌لر وياخود عذابى كوريجك
دنيالرين قضاء اوطار واتباع شهواتده اضاعه‌لرينه تأسف ايده‌لر وياخود قبورده ويا ايكى نفخه آراسنده كه

اول قرق سنه دراول مدتده انلردن عذاب رفع اولنوراهوال قيامتى كوريجك اول ايكى محلك هربرنده كى
مدت مكثلرين استقصار ايدوب خفية اول قولى سويلشه‌لر الله تعالى ديديكه (نحن اعلم بما يقولون اذ يقول
امثلهم طريقة ان لبثتم الا يوما) بز انلرك خفية سويلشدكارين بيلورزكه عقلده اوفى وقولده اعدللرى ديركه
دنياده كل انجق بركوندر يعنى اهوال قيامتدن استقبال ايتدكارى امور جنبنده كوزلرينه اول قصير
كورينوروياخود اوغرادقلرى شدائد انلره اول دنياده كى لبثلرين اونوتدرر (ويسئلونك عن الجبال)
اهل مكه‌نك بعضى كه اول ثقيفدن بررجلدر جبالك يوم قيامتده كى كيفيت حالندن يا محمد سكا سؤال
ايدرلر (فقل ينسفها ربي نسفا) ديكه ربم جل شانه جبالى اصلندن قلع ايدوب هباء منثور قيلور
(فيذرها قاعا صفصفا) واول جبالك مقارينى ويا ارضى مستويه ملسا قيلوركه انده نبات اولميه (لا ترى
فيها عوجا ولا امتا) سن انده انخفاض ويا ارتفاع كورمزسن (يومئذ يتبعون الداعي) اول كونده ناس
الله تعالينك محشره داعيسى اسرافيل عليه السلامه اتباع ايده شول وقتن كه اول اغزينه صورى آلوب
بيت المقدسك صخره‌سى اوزره قائم اولديغى حالده ديه كه اى چوريمش كمكلر وطاغلمش دريلر ومحو وتراب اولمش
اتلر الله تعالينك عرضنه كلك * اويله اولسه هرطرفدن فوج فوج انك صوتى جانبنه ناس اقبال ايده‌لر
(لا عوج له) اول داعينك دعوتندن يمين ويا شماله زيغ ايده‌مزلر وا كا قدرت دخى ويرلمزلر بلكه طوعا وكرها
اكا اقبال ايدرلر وسرعتله اول يكا كيدرلر (وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا) الله تعالينك
جلال وهيبتندن اصوات خشوع وخضوع ايدوب صوت خفيدن غيرى انده صوت ايشدلميه اخفاف ابل
صوتى كبى ويا تخافت كلام وخفض صوت ويا نطقمز تحريك شفاه كبى (يومئذ لا تنفع الشفاعة الا من اذن له
الرحمن ورضي له قولا) اول كونده الله تعالى عندنده هيچ برشافعك شفاعتى نفع ايتمزمكر انك كه الله تعالى
قبلندن شفاعت ايتمكه اذن ويريله وقولندن الله تعالى راضى اوله يعنى دنياده اخلاصله (لا اله الا الله) ديمش اوله
ياخود مراد الله تعالى هيچ برشفاعتى قبول ايتمزمكر اول كسه ايچونكه خلاصنه مشيت الهيه اوله وقولندن
دخى راضى اوله * اويله اولسه انكيچون ايديلن شفاعت مقبوله اولوراشبو دليلدركه مؤمنك غيرى ايچون
شفاعت اولميه (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون به علما) الله تعالى انلرك جميع احوالنى بيلور اول
كرك ماضيه ويا مستقبله دروالحال انلر انى بيلمزلر ويا الله تعالينك معلوماتنى انلر احاطه ايتمزلر (وعنت الوجوه
للحي القيوم) وجوه عصاة الله تعالى ايچون خضوع ايده‌لر شول وقتن كه سوء حساب وشقوت وخيبت كوره‌لر
(وقد خاب من حمل ظلما) خائب اولدى اول كسه كه الله تعالى‌يه شركله ظلمى حامل اوله (ومن يعمل
من الصالحات وهو مؤمن فلا يخاف ظلما ولا هضما) واول كسه كه مؤمن اولديغى حالده اعمال صالحه‌نك
بعضنى ايشليه اول خوف ايتمزكه سيئاتى آرتيله ويا حسناتى اكسله وياخود خوف ايتمزكه حسناتى ثوابندن
اكسلديله ويا برسيئه‌ذنوبى انك اوزره يوكلديله وياخود خوف ايتمزكه عمل ايتمديكى ذنبله مؤاخذه اولنه
وياعملنك حسنه‌سى ابطال اولنه (وكذلك انزلناه قرآنا عربيا) اشبو وعيدى متضمن آياتى انزال ايتمزكبى
اول وتيره‌ده سكا قرآن عربى انزال ايتدك (وصرفنا فيه من الوعيد) واول قرآنده بز وعيدى تبيين وتكرير
ايتدك (لعلهم يتقون او يحدث لهم ذكرا) تا كه معاصيدن صاقنوب تقوايى ملكه ايدينه‌لر وياخود قرآن
انلره عبرت وعظه احداث ايده شول وجهله كيم امم ماضيه‌يه اولان عقابى ذكرله معتبر ومتعظ اوله‌لر (فتعالى الله
الملك الحق) الله تعالى ذات وصفاتنده مماثله مخلوقندن عالى اولدى كلامى انلرك كلامنه مماثل اولمز ذاتى
انلرك ذاتنه مماثل اولمديغى كبى اول برملكدركه امر ونهيى نافذدر وحقدركه وعدى رجا اولنوب وعيدندن
خوف ايديلور (ولا تعجل بالقرآن من قبل ان يقضى اليك وحيه) قرآنك سكا قرائتى تأديه اولنمزدن اول سن
انى قرائته عجله ايتمكل * روايت اولنديكه جبريل عليه السلام قرآنله نزول ايتديكنده پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم جبريل عليه السلامك ابلاغندن اول انكله بيله قرائته مبادرت ايدرديكه اندن برشئ اونوتميه
اويله اولسه اشبونكله اندن نهى اولندى * وياخود مجملى تبليغ ايتمكل مادامكه اول سكا تبيين اولنميه

معنانی بیلدرلیه (وقل رب زدنی علما) دیکل که یارب قرآنه ومعانیسنه علمی زیاده ایلکل یعنی استعجالکدن
بدل الله تعالیدن زیاده علم استکل * زیرا که سکا وحی اولنانه البته نائل اولورسن (ولقد عهدنا الی آدم
من قبل فنسی) شول بنم عهدمی نقض وبکا ایمانی ترك ایدنلردن اول آدمه امر وایصا ایتمشیدك که شجرهٔ
معهوده دن یمیه اول ایسه بزم عهدمزی اونوتدی (ولم نجد له عزما) بز آدمه نهیی اولناندن صبر وامر
اولنانی حفظ ایدر بولمدق ویا اندهرای معزوم بولمدق شول حیثیتدنکه عدوی ابلیسه موافقت ایتدی اکر
دینورسه که آدم علیه السلام شجره دن اکلی حیننده امر اللهی ناسی اولدیمیدی * دینورکه جائزدرکه ناسی اوله
حالبوکه اول وقتده انسانده نسیان مرفوع دکل ایدی بلکه مؤاخذ ایدی رفع اولنمسی بو امتك خصیصه سیدر
دینلدیکه آدمك نسیانی الله تعالینك عفو ایتمه ایدی ظن ایتمشدیکه اول نهی تنزیهی اوله (واذ قلنا للملائکة
اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس ابی) ذکر ایت شول وقتی که ملائکه یه آدمه سجده ایدلدیوب سجده ایتدیلر
الا ابلیس تعظم ایدوب سجده ایتمدی (فقلنا یا آدم ان هذا عدو لك ولزوجك فلا یخرجنکما من الجنة فتشقی)
دیدککه یا آدم ابلیس سکا وزوجك حوایه عدودر اندن حذر ایدلك که سزی جنتدن چیقارمیه تا که
دنیاده معاش طلبنده تعب ونصبه اوغرامیه سز (ان لك ان لا تجوع فیها ولا تعری) اول جنتده سکا آج
وچبلاق اولمق یوقدر (وانك لا تظمأ فیها ولا تضحی) سن انده صوسز اولماز وکونش صجاغن چکمزسن
(فوسوس الیه الشیطان قال یا آدم هل ادلك علی شجرة الخلد وملك لا یبلی) شیطان اکا وسوسه ایدوب
دیدیکه یا آدم سنی بر شجره یه دلالت ایده یمکه اندن اکل ایدرسك انده مخلد قالور وشول فنا ایرمز ملکه نائل
اولورسن (فاکلا منها فبدت لهما سوآتهما) چون آدم وحوا اول شجره دن اکل ایتدیلر بدنلرندن لباسلری
دوکیلوب عورتلری آچلدی (وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة) جنتك انجیری یپراغندن الوب
انکله عورتلرینی ستر ایتدیلر (وعصی آدم ربه فغوی) آدم اول شجره دن اکل ایله رب تعالی یه عصیان
ایدوب مطلوبنی یتوردی ویاخود عدونك قولنه اغترار ایله مأمولندن خائب اولدی (ثم اجتباه ربه) بعده
رب تعالی انی توبه یه حمل وا کانی توفیقله اصطفا وتقریب ایتدی (فتاب علیه) وتوبه ایدیجك توبه سین
قبول ایتدی (وهدی) وتوبه اوزره ثباته هدایت ایتدی (قال اهبطا منها جمیعا بعضکم لبعض عدو)
الله تعالی آدم وحوایه ویا آدم وابلیسه دیدیکه ایکیکز بیله جنتدن یره اینك امر معاش ایچون بری بریکزه
عداوت ایدلککه انکله مراد ذریتی بیننده کی عداوتدرکه بری برلریله تحارب وتجاذب ایدرلر ویاخود
ذریت آدم ایله ابلیس بیننده کی عداوتدر (فاما یأتینکم منی هدی) پس چونکه بندن سزه کتاب ورسول کله
(فمن اتبع هدای فلا یضل ولا یشقی) اولکه بنم کتاب ورسولمه اتباع ایده اول دنیاده ضلالته وآخرتده شقاوته
ایرمز * ابن عباس رضی الله عنهما اشبو آیتی استدلال ایدوب دیرکه الله تعالی قرآنه اتباع ایدنی دنیاده
ضلالتدن وآخرتده شقاوتدن اجاره ایدر (ومن اعرض عن ذکری فان له معیشة ضنکا) اولکه بنم هدامدن
اعراض ایده که اول بنی ذاکر وعبادته داعیدر انکیچون معیشت ضیق اولورکه اول عذاب قبردر انده اضلاعی
بری برینه کیردیریلور ویاخود نارده اکا زقوم وضریع وغسلین ویریلور ویا حرام ویا کسب خبیث اولور
ویا اندن قناعت سلب اولنور * ابن عباس ایدر هر مالکه اول عبده ویریلور اول کرکسه قلیل ویا کثیر درانده
اتقا ایدلمه انده خیر یوقدر اول معیشتده ضنکدر بعض قوم اولورکه دنیاده مکثرین ایکن حقدن اعراضلری
سببیله معیشتلرنده ضنك اولور الله تعالی یه سوء ظنلرندن انفاقلرینك خلفن رجا واعتقاد ایتمدکلریچون
معاشده کندیلره شدت ایدرلر (ونحشره یوم القیامة اعمی) یوم قیامتده بز انی اعمی البصر واعمی القلب
حشر ایدرز (قال رب لم حشرتنی اعمی وقد کنت بصیرا) دیه که یارب بنی نیچون اعمی حشر ایتدك حالبوکه
بن دنیاده بصیر ایدم (قال کذلك اتتك آیاتنا فنسیتها وکذلك الیوم تنسی) الله تعالی اکا دیه که بز سکا شول
نفسکه ایتدیککی فعلك جزاسن ایتدك سکا دنیاده آیتلریمز کلدیکنده انکله عملی ترك ایتدك ویا انی ذم ایتمش ایکن
اونوتدك * ایمدی دنیاده آیتلریمزله عملی ترك کبی اشبو کونده عملك اوزره یارده ترك اولنورسن * دینلدیکه

انلرانده خبردن اونودیله لر لکن عذابدن اونودلمیه لر (وکذلك نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه) شول بزم
آیتلریمزدن اعراض ایدنه ایتدیکمز جزا کبی شهواته انهماك واشراك ایدوب ربك جل شانه آیتلرینه تصدیق
ایتمیانلرینه دخی جزا ایدرز (ولعذاب الآخرة أشد وأبقی) انلرك دنیاده وقبرده کی عذابلرندن آخرتده کی
عذابلری اشد وادومدر (أفلم یهد لهم کم اهلکنا قبلهم من القرون یمشون فی مساکنهم) مکه نك کفارینه
قرآن ارشاد ایتمدیمی که انلردن اول نیجه قرون اهلاك ایتمشز مسافرت ایتدکلرنده شامه کتدکلرنده انلرك دیار
ومنازلنه مرور ایدرلر اصحاب حجر وثمود وقرای قوم لوطی کورورلر (ان فی ذلك لآیات لأولی النهی)
ایمدی انلرك هر بری بر نوع عذاب ایله هلاك کندن عقول کامله اربابنه عبرتلر وتذکره لر واردر (ولولا کلمة سبقت
من ربك لکان لزاما واجل مسمی) اکر بو امتدن عذاب تأخیر ایله سبق حکم الهی واجل مسمی که یوم
قیامتدر اولمسه انلره عذاب دنیاده لازم اولوردی قرون ماضیهٔ کافره یه لازم اولدیغی کبی (فاصبر علی
ما یقولون) ایمدی یا محمد اهل مکه نك سنك حقکده دیدکلرینه واذالرینه صبر ایت (وسبح بحمد ربك)
ونماز قیل ربك جل شانه یه هدایت وتوفیق اوزره حامد اولدیغك حالده ویا انی شرکدن وسائر نقائصدن
تنزیه ایت هدی ایله سنی تمییز ایتدیکی اوزره اکا حامد ونعمتك کافی سکا ایلاء اتمام ایتدیکنه معترف اولدیغك
حالده (قبل طلوع الشمس وقبل غروبها) کونش طوغمزدن اول صباح نمازینی وکونش باتمزدن اول یعنی اویله
وایکندی نمازینی قیل ویاخود یالکز ایکندی یی قیل (ومن آناء اللیل فسبح) وکیجه نك ساعاتنده اخشام
ویتسو نمازینی قیل (واطراف النهار) ونهارك اطرافنده اویله نمازینی قیل * زیرا انك وقتی زوال
عندنده در اول نهارك نصف اولنه نهایت ونصف ثانیسنه بدایتدر (لعلك ترضی) شول طمعله کیم
انك سببیله الله تعالی عندنده نائل اوله جغك کراماته راضی اوله سن ویاخود الله تعالی سندن راضی اوله
(ولا تمدن عینیك الی ما متعنا به ازواجا منهم زهرة الحیاة الدنیا لنفتنهم فیه) نظر ایتمکل کفره دن شول کسه یه
ویردیکمز دنیانك اصناف زینتنه وبهجتنه که بز انلری انکله ابتلا قیلمشزکه اکا شکر ایتمدکلرنده آخرتده انلره
عذاب ایده وز * ابی بن کعب ایدر اول کمسه که الله تعالینك عزاسیله تعزی ایتمیه انك نفسی حسراتله کسیلور
واولکه ناسك ایدنده کی متاع دنیایه رغبتله نظر ایلیسه انك حزنی طویل اولور واولکه الله تعالینك نعمتن مطعم
ومشرب وملبسندن مقصود ظن ایلیه انك عملی قلیل وعذابی حاضر اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه بر ضیف نزول ایدوب عندنده طعامدن برشی بولنمیجق بر یهودی یه خادمنی کوندردیکه
مؤجلا اکا طعامدن بر مقدار شیء بیع ایده یهودی دیدیکه رهنسز ویرمزم اوله اولسه پیغمبریمز علیه السلام
اکا حدیددن درعنی رهن کوندردی اندن طعام آلدی اول سببدن الله تعالی بو آیتی انزال ایله انی
تعزیه ایتدی (ورزق ربك خیر وابقی) ربك جل شانه نك سنکیچون آخرتده ادخار ایتدیکی کرامات ویاخود
دنیاده سکا اعطا ایتدیکی نبوت وسعادات انلره دنیاده ویردیکی زهرهٔ دنیادن خیرلو وابقادر (وأمر اهلك
بالصلاة واصطبر علیها) یا محمد اهل بیتکه وامتندن سکا متابعت ایدنه صلات ایله امر ایت وضیق معیشت عندنده
انی اتیانه سن وکرك انلر صبر ایدلك یوخسه رزق امرینه اهتمام ایتمه (لا نسألك رزقا نحن نرزقك) بز سندن
استمزز که کندیکه ویا اهلکه رزق ویره سن بلکه سکا وانلره رزق بز ویررز * ایمدی قلبکی آخرت امرینه تفریغ
ایت (والعاقبة للتقوی) عاقبت محموده اهل تقوی ایچوندر (وقالوا لولا یأتینا بآیة من ربه) مشرکون دیدیلرکه
نوایدی محمد ربندن بر آیت کتوریدیکه اول آنك نبوت ادعاسنده صدقنه دلالت ایدیدی * ویاخود تعنت
وعنادلرندن کلان آیتلری انکار ایدوب بر آیت مقترحه استدیلر * اویله اولسه الله تعالی انلری قرآن اتیانیله
الزام ایلدیکه اول معجزاتك اعظم وابقاسیدر زیرا حقیقت معجزه نبوت ادعا ایدنك خارق عاده وجهی اوزره علم
ویا عملدن بر نوع ایله اختصاصیدر روشن بوقدرکه علم عملك اصلیدر وقدرده اندن اعلا واثرده ابقادر اول اجلدن
مشرکینه جوابده بیورلدیکه (أولم تأتهم بینة ما فی الصحف الاولی) تورات وانجیل وسائر کتب سماویه ده
اولان عقائد واحکام کلیه نك بیانی انلره قرآنده کلدیمی حالبوکه انی کتورن امی اولوب انلری کورمش

وكسه دن تعلم ایتمامش اوله * ویاخود اول کتب سماویه ده اقتراح آیات ایدن امم کافره نك اخباری کلدیکه
اول اقتراح ایتدکلری آیات انلره کلوب تصدیق ایتمدکلرنده عذاب وهلاکاری نیچه تعجیل اولنمشدی * اویله
اولسه مشرکون نیچه خوف ایتمزلر که اقتراح ایتدکلری آیات کلدیکنده اول کچن امم کافره یه ایریشن عذاب
وهلاك انلره دخی ایریشه (ولو انا اهلکناهم بعذاب من قبله) اکر بز اول مشرکینی ارسال رسول ویا انزال
قرآندن اول عذابله اهلاك ایتسه ایدك (لقالوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولا فنتبع آیاتك من قبل ان نذل
ونخزی) یوم قیامتده انلر دیه لردیکه یاربنا اکر بزه آیاتله رسول ارسال ایتسیدك که اشبو کونده بزه هوان
وفضاحت ایرمزدن اول اکا اتباع ایدیدك (قل کل متربص فتربصوا) یا محمد انلره دیکل که بزدن وسزدن هر بریمز
مآل امره منتظرز * اهل مکه دیرلردیکه محمدك موتنه منتظر اوله لم اکا موت ایردیکنده اندن خلاص اولورز
* محمد علیه السلام ایسه انلره عذاب نزولنه منتظر ایدی * ایمدی سز محمدك موتنه منتظر اولکز (فستعلمون
من اصحاب الصراط السوی ومن اهتدی) یوم قیامتده صراط مستقیم اصحابنی واهتدا ایدنی بیلورسز

(سورة الانبیاء مکیة وهی مائة وخمس آیات)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اقترب للناس حسابهم) ناسه حساب اولنملری وقتی قریب اولدیکه اول یوم قیامتدر انك قریب اولمسی
الله تعالی عندنده در (انهم یرونه بعیدا ونراه قریبا) انلر انی بعید کورورلر بز ایسه انی قریب کوررز قولی دلالتیله
زیرا اول وعدینه خلف ایتمز (ویستعجلونك بالعذاب ولن یخلف الله وعده) انلر عذابی استعجال ایدرلر
الله تعالی وعدینه خلف ایتمز لابد اول عذاب موعودی انلره ایرکوررا کرچه بر زماندنصکره ایسه ده * زیرا
هر آتی قریبدر اکرچه زمان استقبالی اوزانورسه ده بعید اولورکه منقرض وماضی اوله وزیرا دنیانك سالفنه
نسبتله اقصردر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك خاتم الانبیاء اولمسی دلالتیله یعنی انکار ایدنلر شاننده
نازل اولوبدر (وهم فی غفلة معرضون) حالبوکه انلر حسابدن غفلتده انك امرینی تفکردن معرضلردر
(ما یأتیهم من ذکر من ربهم محدث الا استمعوه وهم یلعبون) رب تعالیدن انلره شول نزولی محدث سنه
غفلت وجهالتدن اویاندیرر ذکر کلسه تناهی غفلت وعواقب اموره نظردن فرط اعراضلری سببیله انی
استهزا واستحقار ایدرا ولدقلری حالده استماع ایدرلر (لاهیة قلوبهم) قلبلری انی تأمل وتبصردن غافله اولدیغی
حالده (واسروا النجوی الذین ظلموا) ارالرنده تناجیلرین اخفا ایدرلر انلرکه تناجیده ظلم ایدرلر
(هل هذا الا بشر مثلکم) اشبو محمد کل الا سزلك کبی بشردر بشر ایسه رسول اولور (افتأتون السحر
وانتم تبصرون) سز سحره حاضر اولوب انی قبول ایدرمیسز حالبوکه انك سحر ایدیکن کورر وبیلورسز * کانه
انك بشر اولمسی رسالت ادعاسنده کاذب ایدیککنه استدلال ایتدیلر * زیرا که اعتقادلرنده رسول ملکك
غیریدن اولمزدیرلر اویله اولسه کتوردیکی خوارق ومعجزاتی سحردر دیدیلر * اکابناء انك امرینی هدم وفسادینی
عامهٔ ناسه اظهار ایدرشی استنباطنده تشاوریلرین اسرار ایتدیلر (قال ربی یعلم القول فی السماء والارض)
یا محمد دیکل که بنم ربم جل شانه سماده وارضده قولك سرینی وجهرینی بیلور قولی بیلجك انکله فعلك دخی
بیلمسنی اظهر اولور (وهو السمیع العلیم) اول الله تعالی انلرك اقوالن ایشیدر احوالن بیلور اسرار واضمارلری
اکا خفی اولمز (بل قالوا اضغاث احلام) انلر قرآنی سحردر دیدکلرندنصکره خلط کلام ایدوب اخلاط احلام
کاذبه درکه انی منامنده کورر انك تأویلی اولمز (بل افتراه) بلکه انی تلقاء نفسندن اختلاق ایدر (بل هو
شاعر) بلکه اول شاعردر دیدیلر * یعنی مشرکلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه قرآن شاننده قوللرینی اقسام
ایتدیلر انلرك کیمی انی اضغاث احلام وکیمی فریه وکیمی سحردر وکیمی شعردر دیدیلر (فلیأتنا بآیة کما ارسل
الاولون) ایمدی اکر محمد رسالت دعواسنده صادق ایسه بزه آیت کتورسن نتکیم رسل اولون آیات
کتوردکلری کبی * الله تعالی انلره جوابده دیدیکه (ما آمنت قبلهم من قریة اهلکناها أفهم یؤمنون)
اول مشرکیندن اول هیچ بر قریه اهلی که اقتراح ایتدکلری آیاتی رسوللری کتوردکلرنده ایمانه کلوب بز انلری

هلاك

هلاك ایتمشدك اشبو مشرکین ایسه انلردن اطغادر اقتراح ایتدکلری آیاتك کلمسیله ایمانه می کلورلر حالبوکه
بز انلری استئصال الله هلاکلرین مراد ایتمزز * زیرا که بو امتك قیام ساعته دکین استئصال اولنمامغله موعوددر
اول اجلدن انلرا اقتراح ایتدکلری آیاتی کتورمزز * بعده مشرکینك اشبو محمد سزلك کبی بشردر دیو رسالته
انکارلرینه جوابده دینلدیکه (وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحی الیهم) یا محمد سندن اول امم سابقه یه
کوندردیکمز رسوللر رجال ایدیلر که بز انلره وحی ایدردك یوخسه ملائکه دکل ایدیلر (فاسألوا اهل الذکر
ان کنتم لا تعلمون) ایمدی اهل کتاب علماسنه سؤال ایدك رسوللرك بشر ایدیکنی سزه خبر ویره لر اکر انی سز
بیلمزسکز زیرا انلر انی انکار ایتمزلر اکرچه محمد علیه السلامك نبوتنی انکار ایدرلرسه ده * الله تعالی مشرکینه امر
ایلدیکه رسل متقدمه نك حاللرندن اهل کتابه سؤال ایده لر تاکه شبهه لری زائل اوله * زیرا که مشرکون
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك امرنده اهل کتابله مشورت ایدوب قوللرینه اینانورلردی زیرا که جم غفیرلك
اخباری علم ایجاب ایدر اکرچه کفار ایسه لرده (وما جعلناهم جسدا لا یأکلون الطعام) ورسل متقدمینی
بز اجساد قیلمدق که ملك کبی اکل وشرب ایتمیه لر (وما کانوا خالدین) ودنیاده دخی دائمین اولمدیلر
(ثم صدقناهم الوعد فانجیناهم ومن نشاء واهلکنا المسرفین) بعده انلره وعدمزده صدق ایدوب انبیایی
ومؤمنلردن دیلدیکمز کمسنه لری انجاء ومشرکینی اهلاك ایتدك (لقد انزلنا الیکم کتابا فیه ذکرکم) بز سزه
بر کتاب انزال ایتدك که عز وشرفکز ویا موعظه کز ویا مکارم اخلاقدن مطلوبکز اولان حسن ذکر انده در
(افلا تعقلون) فهم ایتمزمیسز که اکا ایمان کتوره سز (وکم قصمنا من قریة کانت ظالمة وانشأنا بعدها قوما
آخرین) چوق قری اهلیکه ظالم ایدیلر بز انلری قصم ایدوب انلردنصکره قوم آخرین انشا وانلرك مکانلرینه
اسکان ایتدك (فلما احسوا بأسنا اذا هم منها یرکضون) وقتا که اول ظالملر بزم عذابمزی حاسهٔ بصرله کوردیلر
هماندم سرعتله اول قریه لرندن قاچدیلر (لا ترکضوا وارجعوا الی ما اترفتم فیه ومساکنکم لعلکم تسألون)
انلره ملائکه لسان حال ویا لسان مقال ایله استهزا طریقی اوزره دیدیلر که سرعتله قاچوب کتمککز بلکه رجوع
ایدك نعم وتلذذدن اکا که انکله بطر ایدردیکز ومسکنلریکزه که انده ساکن اولوردیکز تا که اعمال خبیثه کز
سببیله سزه نازل اولان شدائددن سؤال اولنه سز (قالوا یا ویلنا انا کنا ظالمین) وقتا که انلر عذابی
کوروب وجه نجاتی کورمیه جك دیدیلر که ویل بزه که بز ظالملر ایدك (فما زالت تلك دعواهم حتی جعلناهم
حصیدا خامدین) اشبو کلامی تردیددن زائل اولمدیلر حتی بز انلری زرع محصود کبی سیوفله میتین
اولدقلری حالده حصید قیلدق * دینلدیکه اشبو آیات عنده حضور انام قریه نك اهلی شاننده نازل اولوبدرکه انلر
عرب ایدیلر الله تعالی انلره بر نبی کوندروب انلری دینه دعوت ایدیجك انی تکذیب وقتل ایتدیلر اویله اولسه
الله تعالی اوزرلرینه بخت نصری تسلیط ایدوب اول انلرك کیمن قتل وکیمن اسیر ایتدی منهزم اولوب
فراره یوز طوتدیلر ملائکه انلره استهزا طریقی اوزره ذکر اولنان کلامی سویلدیلر بخت نصر آردلرینه
دوشوب انلری قلیجدن کچوردی چوق سمادن بر ندا کلدیکه اشبو انبیایی قتلکز جزاسیدر دیو ایشیدلدی اول
حالتده کناهلرینه اعتراف ایتدیلر والحال اول انلره نفع ایتمیوب خائب وخاسر کتدیلر (وما خلقنا السماء
والارض وما بینهما لاعبین) سما وارضی وایکیسی آراسنده کی خلائقی عبث وباطل خلق ایتمدك بلکه مصالح
دینیه ودنیویه ایچون خلق ایتمشز که عبادمز انکله وحدانیتمزه استدلال ایده لر وانده کی منافع ومرافقله
ضرورت واحتیاجلرین دفع ایده لر (لو اردنا ان نتخذ لهوا لاتخذناه من لدنا) اکر لهو اتخاذین اراده
ایتسه وز بز انی حضرت عزه لائق مجرداتدن اتخاذ ایدردك یوخسه اجسام مرفوعه واجرام مبسوطه دن دکل
سقف فلك رفع وتزویقنده وفرشك تسویه وتزیینده کی عادتکز کبی * دینلدیکه لهو یمن لغتنده ولددر وبر قولده
زوجه در مراد نصاری یی رددر (ان کنا فاعلین) اکر انی ایدراولسه وز لکن ایتمزز (بل نقذف بالحق
علی الباطل فیدمغه فاذا هو زاهق) بلکه شانمزدندر که شول جدلك جمله سندن اولان حقی لهو لك عدادندن
اولان باطل اوزره تغلیب ایدوب اول حق باطلی محو ایدر کورسککه اول باطل هالك وزائلدر (ولکم الویل

عما تصفون) یا معشر کفار ویل وشدت عذاب سزه کیم الله تعالی یی اکا لائق اولمیان شیء ایله وصف ایدرسز
(وله من فی السموات والارض) سموات وارضده اولان خلقك کلیسی اول الله تعالینك خلق وملکیدر
(ومن عنده لا یستکبرون عن عبادته ولا یستحسرون) اول الله تعالی عندنده کرامتله مقربین منزلتنده کی
ملائکه اکا عبادتدن تعظم ایتمزلر و یورلمزلر (یسبحون اللیل والنهار لا یفترون) کیجه ده وکوندزده الله تعالی یی
تسبیح وتقدیس ایدرلر انلره اندن فتور کلمز * زیرا که ملائکه یه تسبیح بنی آدمك نفسی منزلتنده در (أم اتخذوا
آلهة من الارض هم ینشرون) بوخسه انلر جواهر ارضدن آلهه می اتخاذ ایتدیلر که انلر اموات دیر کورر
زیرا که الوهیته مستحق اولماز الا اول که احیایه وعدمدن ایجاده قادر اوله (لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا)
سما وارضده الله تعالیدن غیری آلهه اولیدی اول سما وارض ایکیسی بیله باطل اولیدی وایکیسی بیننده کی
اشیایه فساد ایریدی آلهه بیننده تمانع اولدیغیچون * زیرا بر امر که ایکیدن ویا اکثردن صدور ایده انده انتظام
اولماز بعده الله تعالی کندو یی تنزیه ایدوب دیدیکه (فسبحان الله رب العرش عما یصفون) الله تعالی که عرشك
ربیدر مشرکلرك اکا لائق اولمیان شیء ایله وصفلرندن منزه وعالی اولدی (لا یسئل عما یفعل) اول الله تعالی
ایشلدیکندن سؤال اولنمز * زیرا که اول مالك حقیقیدر خلقنده دیلدیکن ایشلر اما که اندن استکشاف
وجهی اوزره سؤال اولنسه جائز اولور (قال رب أنی یکون لی غلام) دلالتیله (وهم یسئلون) اما که خلق اعمال
وافعاللرندن سؤال اولنورلر زیرا که ممالیك وعبید درلر (أم اتخذوا من دونه آلهة) الله تعالینك غیری آلهه می
اتخاذ ایتدیلر (قل هاتوا برهانکم هذا ذکر من معی وذکر من قبلی) یا محمد انلره دیکل که اول قوللکزه اوزره عقل
ویا نقلدن برهانکزی کتورك * زیرا که دلیل اولمیان شیء ایله قول صحیح اولمز حالبوکه سزلك قوللکز بطلانته دلیل
عقلی ونقلی تطابق ایدوبدر اشبو قرآنکه ربمدن بکا نازل اولوبدر بنم ایله دینم اوزره اولانلرك وبندن اوکدین
کچنلرك والله تعالیدن نازل اولان کتابلرك خبریدر نظر ایدك که انلرده توحیدله امر ونهی اشراکدن غیری
بولورمیسز وقتا که توحید بعثت رسالك صحتنه وکتب انزالنه متوقف اولمدیسه انده نقلله استدلال صحیح اولدی
(بل اکثرهم لا یعلمون الحق فهم معرضون) بلکه انلرك اکثری حق بیلمزلر که حقله باطل بینینی تمییز ایدهلر
اویله اولسه انلر توحیددن واتباع رسولدن معرضلردر (وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحی الیه انه لا اله
الا انا فاعبدون) یا محمد سندن اول ناسه هیچ بر رسول کوندرمدك که الا اکا وحی ایدردك که بندن غیری معبود
بالحق اله یوقدر * ایمدی بنی توحید ایدك هیچ احدی بکا اشراك ایتمکز (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا سبحانه
بل عباد مکرمون) بعض کفار الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی دیدیلر * تتکیم خزاعه ملائکه بنات اللهدر دیو
افترا ایتدیلر الله تعالی انلرك اول وصفندن منزهدر بلکه ملائکه انك عباد مکرمیدر عبودیت ایسه ولادته
منافیدر (لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون) الله تعالی یه قوللرله سبقت ایتمزلر اول امر ایتمینجه برشیء
تکلم ایتمزلر بلکه قول وفعلده انك امریله عمل ایدرلر (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم) الله تعالی انلرك عمل
ایتدیکن وعمل ایده جکن بیلور (ولا یشفعون الا لمن ارتضی) اول ملائکه شفاعت ایتمزلر الا اهل ایماندن
شول کمسه ایچونکه الله تعالی انکچون شفاعت ایتملرینه رضاسی اوله (وهم من خشیته مشفقون)
ومع ذلك انك هیبتندن خائفلردر انك مکرندن امانده اولمزلر (ومن یقل منهم انی اله من دونه فذلك نجزیه جهنم
کذلك نجزی الظالمین) ملائکه وسائرخلایقدن اول کمسه که الله تعالیدن غیری بن الهیم دیه بزاکا جهنمی
جزا ایدرز شول الوهیت وعبادتی غیر موضعنه وضع ایدن ظالملره بز بویله جزا ایدرز (أولم یر الذین کفروا
ان السموات والارض کانتا رتقا ففتقناهما) کافرلر خبر ویرلمدیلرمیکه سموات وارض بر برینه منضمه
وملتحمه ویا حقیقت متحده ایدی ایکیسنی بری برندن تفریق ایتدك وهواله ارالرین فصل ایتدك ویاخود
سمواتك جمیعی متحده ایدی تحریکات مختلفه ایله فتق ایدوب افلاك ایتدی وارضون دخی متحده ایدی کیفیات
واحوالی اختلافیله طبقات ویا اقالیم قیلندی ویاخود سما امطار ایتمزو ارض انبات ایتمزدی اویله اولسه سما
مطرله وارض نباتله فتق اولندی (وجعلنا من الماء کل شیء حی) حیواندن هرشیئی بز مادن خلق ایتدك انده نبات

وشجر داخل اولور زیرا که ماء هر شیئك حیاتته سببدر * مفسرون دیدیلر که هرشیکه انده حیات اوله اول
مادن خلق اولنوبدر یعنی ماء انك اعظم مواد یدرا کردینورسه که الله تعالی حیاتك بعضنی مائك غیریدن
خلق ایدوبدر دینلدیکه انکله مراد ارضده اولان اکثر احیا مادن خلق اولنوبدر ویاخود بقاسی
مائلهدر (أفلا یؤمنون) بونلکبی آیات ظهوریله انلر ایمانه کلمزلرمی (وجعلنا فی الارض رواسی
ان تمید بهم) وبز ارضده جبال ثوابت قیلدقکه اول انلرکاه میل ایتمیه (وجعلنا فیها فجاجا سبلا لعلهم یهتدون)
واول جبالده کیکیش یوللر قیلدق تا که ناس مصالحلرینه کیدهلر (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) وبز
سمایی بر سقف قیلدق که سقوطدن محفوظدر ویا شیاطیندن شهابله محفوظدر (وهم عن آیاتها معرضون)
والحال کفار اول سماده خلق اولنان شمس وقمر ونجوم وسائر آیاتدن معرضلردر انده تفکر ایدوب
انکله معتبر اولمزلر (وهو الذی خلق اللیل والنهار والشمس والقمر کل فی فلك یسبحون) اول
الله تعالیدرکه لیل ونهاری وشمس وقمری خلق ایلدی اول شمس وقمردن هر بری فلکنك سطحنده سرعتله
سیر ایدرلر سابحك سطح ماء اوزره سرعت سیری کبی (وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد أفان مت فهم الخالدون)
یا محمد سندن اوکدین کچنلره دنیاده خلود تقدیر ایتمدك سنکیچون تقدیر ایتدیکمز کبی * ایمدی سنك
موتکه انتظار ایدنلر غفلت وجهالت ایدرلرسن اولوب انلر دنیاده قالورلرمیکه سنك موتکه سوینهلر
(کل نفس ذائقة الموت) هر نفس جسدندن مفارقت مرارتن ذوق ایدیسردر (ونبلوکم بالشر والخیر فتنة)
بز سزی شدت ورخا وصحت وسقم وغنا وفقرله وبالجمله سزی محبوب ومکروه کلزا اولان اشیا ایله اختبار ایدرز
تا که محبوبکزده شکرکز ومکروهکزده صبرکزه نظر ایدرز (والینا ترجعون) بوندنصکره بزه رجوع ایدرسز
شکر وصبردن وجوده کلان حالاتکزا اوزره سزه جزا ایدرز * اشبونده ایما واردر که حیاتله مقصود اولان
ابتلادر وثواب وعقابه تعرض قضاء سابق تقریرایچون (واذا رآك الذین کفروا ان یتخذونك الا هزوا)
کافرلر سنی کوردکلرنده هزؤ اتخاذ ایدرلر ودیرلر که (أهذا الذی یذکر آلهتکم) اشبودرکه
آلهه کزی سوء ایله ذکر ایدر (وهم بذکر الرحمن هم کافرون) حالبوکه انلر الله تعالینك وحدانیتنی وبعث
رسل وارسال کتبله خلقك ارشادینی منکرلردر * ایمدی هزؤا ولنمغه انلر احقدر (خلق الانسان من عجل)
انسان فرط استعجال وقلت تأنیسی اولدیغیچون کانه عجلهدن خلق اولنوبدر حالبوکه انسانده عجل خلق
اولنوبدر * روایت اولندیکه وقتا که آدم علیه السلامك باشنه وکوزلرینه روح داخل اولوب جنتك ثمارینه
نظر ایلدی وروح جوفنه دخول انده طعام اشتها ایلدی وروح ایاقلرینه ایرمدن صچرادیکه جنتك ثمارینه
ایریشه قادر اولمیوب دوشدی وبر قوم دیدیلر که معناسی الله تعالی آدمی تعجیلدن خلق ایلدی * زیرا که
اول هر شیئدنصکره جمعه کوننك آخرنده کونش باتمزدن اول خلقنده اسراع اولندی باشی روحله حیات
بولیجق دیدیکه یارب کونش باتمزدن اول بنی خلقه تعجیل ایت دیو رجا ایلدی * دینلدیکه یعنی آدم علیه السلام
ترتیبدن سرعت وتعجیل اوزره خلق اولندی بوخسه سائر آدمیلر کبی نطفه وعلقه ومضغه وانك غیری
اشیاده ترتیب رعایتیله دکل وبر قوم دیدیلرکه عجلهدن مراد طیندر (سأریکم آیاتی فلا تستعجلون) یا مشرکین
سزه نقماتمی دنیاده یوم بدرده وآخرتده نارده کوسترم * ایمدی بکا استعجال ایتمکز ویوم قیامتك وقوعن
استعجال ایتدیلر (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) ودیدیلر که وعد ایتدیککز یوم قیامت
نه وقتده اولور بزه خبر ویرك اکر وعدکزده صادقلر ایسهکز دیو پیغمبر صلی الله علیه وسلمه واصحابنه خطاب
ایتدیلر (لو یعلم الذین کفروا حین لا یکفون عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ولا هم ینصرون) اول
وقت موعودی استعجال ایدن کافرلر بیلسهلردی شول وقتی که نار هر جانبلرندن احاطه ایده اوکلرندن
وآردلرندن انی دفعه قادر اولمیهلر وانی انلردن منع ایدر ناصر بولمیهلر کفرلری اوزره اقامت ایتمزلردی واول
وقت موعودك کلمسین استعجال ایتمزلردی (بل تأتیهم بغتة فتبهتهم فلا یستطیعون ردها ولا هم ینظرون) بلکه اول
موعود انلره فجأة کلوب انلری مبهوت ومتحیر ایدر حتی که انك ردینه قادر اولمزلر ومهلت دخی ویرلمزلر

(ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذين سخروا منهم ما كانوا به يستهزؤن) يا محمد سندن اول كچن رسوللرى
قوملرى استهزا ايتديلردى انلره استهزالرى مقابلەسندە سوء جزالرى نازل اولدى * ايمدى سندخى قومڭ
استهزا واذالرينە صبرايله كل كه ربڭ جل شانه انلره جزالرين ايدر (قل من يكلؤكم بالليل والنهار من الرحمن)
يا محمد مستهزئين اولانلره ديكل كه كيجەدە وكوندزدە الله تعالينڭ بأسندن سزى كيم حفظ ايدر اكر اول انى
سزه اراده ايتسه (بل هم عن ذكر ربهم معرضون) بلكه انلر رب تعالينڭ ذكرندن معرضلردر قلبلرينه اول خطور
ايتمز قنده قالديكه انڭ خوفندن خوف ايده لر (ام لهم آلهة تمنعهم من دوننا) يوخسه انلرڭ آلهه لريمى واردركه
بزم عذابمزدن انلرى منع ايده بيله (لا يستطيعون نصر أنفسهم ولا هم منا يصحبون) بلكه اول آلهه لرى
كنديلرينڭ نفعنه قادر دكلاردر فكيف كه عابدلرينڭ نفعنه قادر اوله لرونه انلر بزم عذابمزدن اجاره اولنورلر
(بل متعنا هؤلاء وآباءهم حتى طال عليهم العمر) بلكه اول كفاره وآبالرينه بز استدراج وجهى اوزره نعم
عاجله ايله تمتيع ايدوب اعمار مقدره لرى ايله امهال ايتدك حتى ظن ايتديلركه اول حالت انلردن زائل اولميه
واول انلره صددنده اولدقلرى سوء فعاللرى سببيله اوله * ايمدى انلره اول امل كاذبدر (أفلا يرون أنا نأتي
الارض ننقصها من أطرافها) اهل مكه كورمزلرميكه ارض كفره يى بز ايدئ مسلمين ايله اخذ وفتح ايدوب
مكه نڭ اطرافندن اراضئ كفره يى اكسلديرز مسلمين ديارينى آرتوريرز (أفهم الغالبون) انلرمى غالبلردر
يوخسه بزمى بلكه غالب الله تعاليدر انلر مغلوب بلردر (قل انما انذركم بالوحي) ديكل كه بن سزى بكا نازل اولان
قرآن ايله انذار ايدرم (ولا يسمع الصم الدعاء) حالبوكه انذار آيتلريله اولان ايمانه دعوتى ايشتمز اولكه حقى
استماعدن تصامم ايده (اذا ما ينذرون) شول وقتكه انذار اولنه لر (ولئن مستهم نفحة من عذاب ربك ليقولن
يا ويلنا انا كنا ظالمين) اكر ربڭ جل شانه نڭ عذابندن انلره ادنى شئ مس ايتسه نفسلرى اوزره ويل ايله دعا
ايدوب ظلملرينه اعتراف ايليه لردى (ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيأ وان كان مثقال
حبة من خردل أتينا بها) يوم قيامت ايچون بز عدل ميزانلرين وضع ايدرزكه انده صحائف اعمال وزن اولنه
هيچ بر نفس حق مقدارندن برشئ ظلم اولنمزا كرچه حق بر خردل دانه سى اغرنجه ايسه ده بز انى احضار ايدرز
(وكفى بنا حاسبين) حساب واحصايه بز كفايت ايدرز (ولقد آتينا موسى وهارون الفرقان وضياء
وذكرى للمتقين) موسى وهارونه بز كتاب ويردك كه اول حق و باطل بيننى فارقدر وعبرت وجهالت ظلماتنده
ضيادر انكله استضائه اولنور وذكردركه متقيلر انكله اتعاظ ايدرلر و يا شرايعدن احتياج اولدقلرى اشيانڭ
ذكريدر (الذين يخشون ربهم بالغيب) كه انلر ربلرين كورمزلرايكن اندن خوف ايدرلر ويا خود خلوتلرنده
الله تعاليدن خوف ايدرلر جلوتلرنده كى خوفلرى كبى (وهم من الساعة مشفقون) ومع ذلك اهوال
قيامتدن خائفلردر (وهذا ذكر مبارك أنزلناه أفأنتم له منكرون) اشبو قرآن ناسڭ دين ومصالحلرنده
احتياج اولدقلرى امورڭ ذكريدر مباركدر وخيرى كثيردركه بز انى محمده انزال ايتدك يا أهل مكه سزا كا انكار
ايدرميسز (ولقد آتينا ابراهيم رشده من قبل) بز ابراهيمه وجوه صلاحه اهتدا ومعرفت ويردك بلوغندن
اول شول حينده كه صغيرايكن اول سر بدن چيقدى و يا موسى وهاروندن اول اكا نبوت ويردك
(وكنا به عالمين) حالبوكه بز انڭ بويرديكمزه اهل ايديكن و يا خود محاسن اوصاف ومكارم خصالى جامع ايديكن
بيلوردك (اذ قال لأبيه وقومه ما هذه التماثيل التي انتم لها عاكفون) شول وقتكه اول باباسنه وقومنه
ديديكه اشبو تصاويركه سزا كا عبادته مقيملرسز (قالوا وجدنا آباءنا لها عابدين) ديديلركه بز بابالريمزى
اكا عبادت ايدر بولدق بزدخى انلره اقتدا واتباع ايله اكا عبادت ايدر اولدق (قال لقد كنتم أنتم وآباؤكم
في ضلال مبين) ابراهيم عليه السلام انلره ديديكه سز وآبالريكز خطاء بيننده اولديكزكه اول هيچ بر عاقله انڭ
خطا ايديكى خفى اولمزايكى فريقڭ دخى دليله استنادى اولمديغيچون تقليد جائز اولديغى تقديرا اوزره شول
كمسنه يه جائز اولوركه في الجمله حق اوزره ايديكى بيلنه (قالوا أجئتنا بالحق أم أنت من اللاعبين) قومى
بابالرينڭ تضليلنى استبعاد ايتدكلرندن ظن ايتديلركه ابراهيم عليه السلامڭ اول قولى ملاعبه وجهى اوزره

اوله

اوله او يله اولسه اكا ديديلركه بو سوزكه جدمى ايدرسن يوخسه اويناريميسن (قال بل ربكم رب السموات
والارض الذي فطرهن وأنا على ذلكم من الشاهدين) ابراهيم عليه السلام ديديكه بلكه ربكز جل شانه
سموات وارضڭ ربيدركه اول انلرى خلق ايتدى و بن اشبو توحيد اوزره محققين ومبرهنيندم (وتالله
لأكيدن أصنامكم بعد أن تولوا مدبرين) والله بن سزڭ اصناممكزى كسر ايدرم سز انلرى قويوب عيدكاهكزه
كتديككزده * ديمشلر ديكه ابراهيم عليه السلام بو قولى قومندن كيزلوده سويلمشدى وانى انلردن انجق
بر رجل ايشيدوب سائرينه افشا ايتمشدى * روايت اولنديكه انلرڭ عيدكاهى وارايدى اكا كيدر اولدقلرنده
طعاملرين اصناملرى اوكارينه قويوب انده تبرك زعم ايدرلردى عيدكاهلرندن رجوعلرنده اول اصنام
اوكنده كى طعاملرى آلوب ييرلردى چون اول سنه ده عيدلرى اولديغنده انڭ كبى ايدوب عيدكاهلرينه
كتديلر ابراهيم عليه السلام بيت الاصنامه كيردى واوكارنده كى طعاملرى كوردى استهزا طريقى اوزره
ديديكه يمزميسز ييمكزجواب كلمدكده نيچون سويلمزسز ديوب الندە بر بالطه آلدى انكله صنم اكبردن غيريسن
پاره ليوب بالطه يى انڭ بوينينه آصدى (فجعلهم جذاذا الا كبيرا لهم لعلهم اليه يرجعون) اول اصنامڭ جميعن
صنم كبيردن غيريسن پاره پاره ايتدى تاكه اول كفره صنم كبيره مراجعت ايدوب سائرينى كسر ايدن كيم
ايديكنى اندن سؤال ايده لر وغرضى اول اصنامڭ نفع وضره قادر دكل عاجز ايديكن انلره تبيين ايدى ويا خود
تاكه اول اصنامڭ عجزى تحققنده شركدن توحيده رجوع ايده لر وقتا كه عيدكاهلرندن رجوع ايدوب بيت
اصنامه كيرديلر واصناملرينه اريشان اهانتى كورديلر (قالوا من فعل هذا بآلهتنا انه لمن الظالمين) بريبرلرينه
ديديلركه كيمدركه اشبو فعلى بزم آلهه مزه ايتدى كندويى هلاكه توطين ايدنلردندر (قالوا سمعنا فتى يذكرهم
يقال له ابراهيم) ابراهيمڭ والله بن اصناممكزى كسر ايدرم ديو يمينن ايشيدن رجل ديديكه اشمعنه ابراهيم
ديرلر بر فتايى ايشتدمكه اصناممى تعييب ايدردى (قالوا فأتوا به على أعين الناس لعلهم يشهدون)
نمرود واتباعى ديديلركه انى ناسڭ كوزلرى اوكنده كتوركه اندن بيلدكلرى شيئه شهادت ايده لر بيننه
سز انى اخذ ايتمش اولميه لم * چون حضرت ابراهيم عليه السلامى نمرود واتباعى قاتنه كتورديلر (قالوا
أأنت فعلت هذا بآلهتنا يا ابراهيم) ديديلركه يا ابراهيم آلهه مزه اشبو فعلى سنمى ايتدڭ بزه خبر وير
(قال بل فعله كبيرهم هذا) ابراهيم عليه السلام ديديكه بلكه انى زعمكزده اشبو اعظمكز ايتدى انڭ
وجوديله اشبو صغاره عبادتكزه ايلنجوب انلرى اوروب پاره لدى (فاسألوهم ان كانوا ينطقون) ايمدى اول
صغاره ماجرايى سؤال ايدڭ اكر نطق ايدرلرسه يعنى اكر نطقه قادر اولورلرسه فعله دخى قادر اولورلر والا فلا *
انكله انلره آلهه لرينڭ نطقدن عجزينى كوستردى وعاجز ايسه عبادت اولنمز والوهيته لائق اولمز (فرجعوا
الى أنفسهم فقالوا انكم أنتم الظالمون) اويله اولسه قلبلريله تفكر وعقللرينه رجوع ايله بريبرلرينه ديديلركه
اشبو سؤال ايله و يا نطق ايتمز ونفع وضرى ايده مز شيئه عبادت ايله سز ظالملرسز يوخسه سزڭ اول آلهه كزه تعدى
ايدنه ظالم ديو ظلم ايتديككز كسه دكل (ثم نكسوا على رؤسهم لقد علمت ما هؤلاء ينطقون) نفسلرى اوزره
ظلملريله اعترافلرندنصكره كفره رد اولنديلر و يا خود اوزرلرينه حجت لازم اولوب حيا وخجالتلرندن باشلرين
اكديلرو ديديلركه بيلورسنكه بونلر سويلمز اويله اولسه بز بونلره نيجه سؤال ايدرز وقتا كه حجت ابراهيم عليه
السلام ايچون محجه اولدى (قال أفتعبدون من دون الله ما لا ينفعكم شيأ ولا يضركم) ديديكه الله تعاليدن
غيرى شول سزه برشئ نفعى اولمز وضررندن قورقلمز شيئه عبادت ايدرميسز (أف لكم ولما تعبدون من دون
الله أفلا تعقلون) بين وقذر سزه والله تعاليدن غيرى عبادت ايتديككز هر شيئه درصنيعكزڭ قبحنى عقول ايتمزكزه
فهم ايتمزميسز وقتا كه اوزرلرينه حجت لازم اولوب جوابدن عاجز اولديلر (قالوا حرقوه وانصروا آلهتكم)
ديديلركه انى آتشه ياقڭ كه اول عقابڭ اهوليدر وآلهه كزه نصرت ايدڭ انكيچون اكا انتقام ايله (ان كنتم فاعلين)
اكر آلهه كزه ناصرين ايسه كز * ديمشلر ديكه انى آتشه القا ايدن اكراددن هيزان دينور بر رجل ايدى الله تعالى انى
يره كچوردى وبر قولده نمرود ايدى وقتا كه نمرود وقومى حضرت ابراهيم عليه السلامى احراقه اجتماع ايتديلر انى

برینه قویوب چوره‌سن حظیره کبی یاپدیلر بعده بر مدت حطب جمع ایتدیلر حتی انلرك بری خسته اولسه
اللّٰه تعالی بکا عافیت ویرسه ابراهیم ایچون شوقدر حطب کتوره‌یم دیردی ورجل موتی حیننده وصیت
ایدردیکه شوقدر حطب اشترا اولنوب اکا القا ایدیله ومرأه غزلیله حطب اشترا ایدوب اکا القا ایدرلردی
روایت اولندیکه وقتا که مراد ایتدکاری قدر حطبی جمع ایتدیلر هر جانبندن طوتشدیروب یاقدیلر لکن
بیلمزلر که ابراهیم علیه السلامی نیجه‌دن چیقاروب اول آتش ایچنه نیجه براقه‌لر ابلیس بر تلبیس لعنه اللّٰه انلره
منجنیق عملن تعلیم ایتدی اویله اولسه ابراهیم علیه السلامك مبارك الی وایاغنی بغلیوب منجنیقك ایچنه قودیلر
ملائکه اکا امداد ایچون رب تعالیدن استیذان ایتدیلر یاربنا سکا معلومدر که یر یوزنده اندن غیری سنی
برلیوب سکا عبادت ایدر یوقدر دیدیلر وحی الٰهی کلدیکه اول بنم خلیلمدر انك بندن غیری خلیلی یوقدر اکر
سزدن استغاثه ایدرسه اکا اغاثه ایدك اما که اول بندن غیریدن استغاثه ایتمزسه بله انك اراسنه کیرمکز بن
انك حالن بیلورم انی کسه‌یه احتیاجی یوقدر حاجتن بتوردرم وقتا که انی آتشه براقمغه مراد ایتدیلر صولر خازنی
کلوب دیدیکه دیلرسك اول آتشی طاغیدم کاوب دیدیکه دیلرسك سنکیچون آتشی سوندیرم و یللر خازنی
ابراهیم علیه السلام دیدیکه بنم سزدن حاجتم یوقدر (حسبی اللّٰه ونعم الوکیل) اللّٰه تعالی بکا کافیدر
اول نه کوزل وکیل اولور * روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلام بغلنوب آتشه براغلدیغنده دیدیکه
(لا اله الا انت سبحانك لك الحمد ولك الملك لا شریك لك) چون اول منجنیقله آتیلوب هوا یوزنده آتشه کیدرکن
جبرئیل علیه السلام اکا قارشو کلوب یا ابراهیم حاجتك وارمیدر دیدکده ابراهیم علیه السلام دیدیکه حاجتم
وار لکن سکا دکل دیدیکه ایمدی ربکدن انی دیله‌کل ابراهیم علیه السلام دیدیکه (حسبی من سؤالی علمه بحالی)
اول بنم حالمی بیلمسی بنم سؤالمه کافیدر * دینلدیکه هر شی اول آتشی سوندرمکه چالشوردی الا اوزغانی
اوفوروب طوتشدرردی اول اجلدن پیغمبریمز صلی اللّٰه علیه وسلم وزغك قتلیله امر بیوردی (قلنا یا نار کونی
بردا وسلاما علی ابراهیم) دیدلك که یا نار ابراهیم اوزره برد وسلام اولغل آثارده کلدیکه اول کونده یر یوزنده
جمیع آتشلر سوندی واول کونده عالمده هیچ بر آتشله انتفاع اولنمدی اکر ابراهیم اوزره سلاما دینلمسه ابدا
صوق قالوردی اویله اولسه ملائکه ابراهیم علیه السلامی هواده ایکن ایکی ضلعنه یاپشدیلر اول آتشك
اورتاسنه ایندیروب رفقله یره قودیلر حضرت ابراهیم علیه السلام اول اراده نزول ایدیجك انده بر طاتلو
صو بکاری چیقدی وقرمزی کللر ونرجسلر آچلدی ابراهیم علیه السلام انده یدی کون مکث ایدوب اول
ایامده کی نعم وصفایی عمرم ایچنده کورمدم دیدی حق جل وعلا ملك الظلی ابراهیم علیه السلام صورتنده
کوندروب ابراهیم علیه السلامك یاننه اوتوروب اکا مؤانسه ایدردی * روایت اولندیکه اللّٰه تعالی
اکا جنت حریرندن قمیص و بر طنفسه کوندردی قمیصی کیوب طنفسه‌نك اوزرینه اوتوردی وجبرئیل علیه
السلام یاننده انکله تحدث ایدردی ودیردیکه ربك جل شانه سکا دیر که یا ابراهیم بیلدکمی که احبابمی آتش
یاقمز مکر اول ایامده نمرود صرحندن چیقوب ابراهیم علیه السلامه نظر ایدر کورسه که اول بر روضه‌ده بر ملك
یاننده اوتورو بدر چوره‌سنده ایسه آتش شدتله یناراعلا صوتله ندا ایدوب دیدیکه یا ابراهیم الهك نه عظیم اله
اولور قدرتیله سکا مضارینه حائل قیلور اول آتشدن چیقمغه قادر اولورمیسن دیدیکه نعم اندن یوریه‌رك آتش
ایچندن چیقوب کندی نمرود دیدیکه یا ابراهیم دیلرمکه سنك الٰهکه درت بیك صغر ذبحیله تقرب ایدم دیدیکه
اول انی قبول ایتمز مادامکه اولدیغك دین باطلدن چیقوب بنم دعوت ایتدیکم دین حقه کیرمیه‌سن دیدیکه
ملت وملکمی ترك ایده‌مزم لکن اول بندر یمی یرینه کتوره‌یم دیوب ایتدی وابراهیم علیه السلامه من
بعد تعرضی ترك ایتدی * دینلدیکه ابراهیم علیه السلام آتشه براغلدیغنده اون التی یاشنده ایدی
(وأرادوا به کیدا فجعلناهم الاخسرین) انلر ابراهیم علیه السلامه مکر واضرار قصد ایتدیلر هر خاسردن انلرك
خسارتن زیاده قیلدق که سعیلری کندیلرك باطل اوزره ایدیکنه برهان اولوب ابراهیم علیه السلامك حق
اوزره ایدیکن ظاهر وعیان اولدی وابراهیم علیه السلامك مزید رفعت درجاتنی وانلرك شدت شقاوتنی

موجب اولدی * دینلدیکه یعنی اللّٰه تعالی نمرود واهلی اوزره بعوض ارسال ایدوب انلرك لحومن اکل ودمائن
شرب ایتدی انلرك بری نمرودك دماغنه کیروب هلاك ایتدی (ونجیناه ولوطا الی الارض التی بارکنا فیها للعالمین)
بز ابراهیمی نمرودن ولوطی قومندن خلاص ایدوب ارض شامه رحلت ایتدردك که اول ارضده بز عالمینه
برکت قیلدق وبرکات عامه سندندر که اکثر انبیا انده مبعوث اولدیلر که شرائعلری عالمه منتشر اولدیکه کمالات
وخیرات دینیه ودنیویه‌نك مبادیسیدر * ودینلدیکه دنیاده کی هر ماء عذبك اصلی بیت المقدسده کی
صخره شریفه‌نك التندن چیقار * روایت اولندیکه عمر بن الخطاب رضی اللّٰه عنه کعب الاحباری شامدن
مدینه‌یه هجرته ترغیب ایتدکده کعب دیدیکه بن کتاب اللّٰهده بولمشم که (ان الشام کنز اللّٰه من أرضه وبها
کنزه من عباده) ارض شام ارض دنیادن اللّٰه تعالینك کنزیدر عباد مختصیندن کثیرون انده مکنوزلردر
(قال النبی علیه السلام انها ستکون هجرة بعد هجرة فخیار الناس الی مهاجر ابراهیم) پیغمبریمز صلی اللّٰه
علیه وسلم ایدر بنم هجرتمدنصکره هجرت اولیسر در * ایمدی اول زمانده خیار ناسك هجرتی ابراهیم علیه السلام
مهاجرینه ارض شامه اولور * روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلامه آتش برد وسلام اولمغله قومندن
برجماعت کوریجك اکا اجابت ایتدیلر وانکله بیله ارض عراقدن ارض شامه رحلت وهجرت ایتدیلر وابراهیم
علیه السلامی اول تصدیق ایدن واکا متابعت ایدن لوط علیه السلام ایدیکه اول ابراهیم علیه السلامك
قرنداشی هاران بن تارخك اوغلی ایدی واکا عم اکبری هارانك قزی ساره رضی اللّٰه عنها دخی تصدیق ایدوب
ابراهیم علیه السلام انی تزوجدنصکره ابراهیم ولوط وساره دینلرینی حراست وعباد اللّٰهه عنایت قصدیله
هجرت ایدوب حرانه نزول ایتدیلر انده ما شاء اللّٰه اکلندکنصکره مصره اندن شامه هجرت ایدوب ارض
فلسطیندن سبع نام موضعه نزول ایتدیکه اول شام بریه سندندر ولوط علیه السلام ایسه مؤتفکه نام موضعه
نزول ایتدیکه اول سبعدن برکون برکیجه دکلو مسافه‌در (ووهبنا له اسحق ویعقوب نافلة) بز اسحق ویعقوبی
ابراهیمه فضل وعطا وجهی اوزره هبه ایتدك (وکلا جعلنا صالحین) ابراهیم واسحاق ویعقوبدن
هر برینه صلاحی توفیق وصلاح اوزره انلری حمل ایتدك حتی که صلاحده کاملین اولدیلر (وجعلناهم أئمة
یهدون بأمرنا) وامرمز ایله ناسی حقه دعوت ایدروخیراتده ناس انلره اقتدا ایدر ائمه قیلدق (وأوحینا
الیهم فعل الخیرات) وبز انلره خیرات فعلنی وحی ایتدك که ناسی اکا حث ایده‌لر (واقام الصلاة وایتاء
الزکاة) وصلاتی اتمام وزکاتی ایتاء ایده‌لر (وکانوا لنا عابدین) وانلر توحید وعبادتمزده اخلاص
ایدر اولدیلر (ولوطا آتیناه حکما وعلما) وذکر ایت لوط علیه السلامی که بز اکا حکمت ونبوت ویا خصوم
بیننده حکم ودخی انبیایه لایق اولور علم ویردك (ونجیناه من القریة التی کانت تعمل الخبائث) وبز اکا
نجات ویردك سدوم نام قریه‌دن که انك اهلی اعمال قبیحه ایشلردی ولواطه ومکس کبی وناسه رمی بندق
وطنبور ایله لعب وسائر افعال منکره کبی (انهم کانوا قوم سوء فاسقین) انلر قوم سوء فاسقین ایدیلر (وأدخلناه
فی رحمتنا) وبز انی اهل رحمتمز زمره‌سنه ادخال ایتدك که انلر دنیاده اهل طاعتدر (انه من الصالحین)
اول صالحلردندر که بزدن انلره حسنی سبقت ایتدی (ونوحا اذ نادی من قبل) وذکر ایت نوح علیه
السلامی که ابراهیم ولوطدن اول قومی اوزره هلاکه دعا ایلدی (فاستجبنا له فنجیناه وأهله من الکرب
العظیم) انك دعاسنه اجابت ایدوب انی واهلنی طوفاندن ویا قومی اراسندن خلاص ایتدك دینلدیکه
نوح علیه السلام انبیانك عمرده اطولی وبلاده اشدی ایدی (ونصرناه من القوم الذین کذبوا بآیاتنا)
وبز انی منع ایتدك شول قومدنکه ویا اکا نصرت ایتدك شول قوم اوزره‌که بزم نوح لسانیله انذار ایتدیکمز
اشیایی تکذیب ایتدیلر (انهم کانوا قوم سوء) انلر قوم کافرین ایدیلر (فاغرقناهم أجمعین) بز انلرك
جمیعنی طوفان ایله غرق ایتدك (وداود وسلیمان اذ یحکمان فی الحرث اذ نفشت فیه غنم القوم) ذکر ایت
داود وسلیمان علیهم السلامی که حکم ایتدیلر شول وقتن که زرعده ویا کرمده که عناقیدی تدلی ایتمشدی کیجه
اکا برقومك قیونی کیروب افساد ایتدی (وکنا لحکمهم شاهدین) بز انلرك حکملرینه عالم ایدك

روايت اولنديكه ايكى رجل خصومتله داود عليه السلامه داخل اولديلر كه انلك برى صاحب حرث وبرى
صاحب غنم ايدى صاحب حرث ديديكه اشبونك قيونى كيجه بنم حرثمه كيروب افساد ايتدى ديواندن
حقن طلب ايتدى داود عليه السلام قيون صاحبنه انك حرثنى ويردى بعده چيقوب سليمان عليه السلامه
اوغرادقلرنده داود عليه السلامك حكمنى بعد السؤال حكايت ايديجك سليمان عليه السلام ديديكه اكربن
تحكيم اولنسم ايكى فريقه اوفقله حكم ايدردمكه قيونى حرث صاحبنه ويردمكه سود وصوف ونسليله نفعلنه
وغنم صاحبنه امر ايدردمكه حرث صاحبيچون حرثى مثالى بذر ايده چقانكه اول حرث اولكى حرثك اتلاف
اولنديغى كونده كى حده ايره انى حرثى تلف اولانه ويره وغنم ايسه غنم صاحبنه ايره داود عليه السلام اكا حكم
سنك حكمكدر ديوب انك حكمنه رجوع ايتدى اما حكم اسلام اولدركه ماشيهٔ مرسله نك نهارده مال غيريدن
افساد ايتديكى ماشيه صاحبنه تضمين اولنمزاما كيجه افساد ايتديكى اكا تضمين اولنور * زيرا كه عرف
ناسده زرع صاحبى نهارده زرعنى حفظ ايدر ومواشى ايسه صاليويريلور كيجه مراحه رد ايديلور ائمهٔ حنفيه
عندنده چقانكه ماشيه ايله مالكى بيله اولميه اول ماشيه نك اتلافنى ضامن اولمز اول كركنه كيجه ده
وياكوندزده اولسون (ففهمناها سليمان) بز اول حكومت وفتوايى سليمانه تفهيم وتعليم ايتدك
(وكلا آتيناه حكما وعلما) داود وسليماندن هر برينه بز حكم وعلم ويردك * حسن ايدر اكر بو آيت اولسه حكامى
هالكين كورردك لكن الله تعالى برينى صوابه اصابتله وبرينى اجتهاد ايله ثنا ايتدى علما اختلاف ايتديلركه
داود عليه السلامك حكمى اجتهاد ايله ويانص ايله ميدى سليمان عليه السلامك حكمى دخى كذلك * بعضيلر
ديديكه ايكيسنك دخى حكمى اجتهاد ايله ايدى اويله اولسه انبيايه اجتهادى تجويز ايتديلر تاكه اجتهاد ثوابنه نائل
اوله لر الا بوكه داود عليه السلام خطا وسليمان عليه السلام اصابت ايتدى وديديلر كه انبيايه خطا جائز اولور
الا بوكه انك اوزره قرار ايتمزلر اما كه علمايه حوادثده اجتهاد جائز اولور چقانكه كتاب وسنتدن نص بولميه لر
اويله اولسه خطا ايتدكارنده آثم اولمزلر (قال النبى عليه السلام اذا حكم الحاكم فاجتهد فأصاب فله أجران
واذا حكم فاجتهد وأخطأ فله أجر) پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم چقان برحاكم اجتهاد ايله ايتديكى حكمده اصابت
ايده انكيچون ايكى اجر اولور واكرانده خطا ايدرسه انكيچون براجر اولور وبر قوم ديديلر كه داود وسليماندن
هر برينك حكمى وحى ايله ايدى الابوكه سليمانك حكمى داودك حكمنى نسخ ايتدى * ايدى بو قائل انبيايه
اجتهاد ايله حكمى تجويز ايتمز * زيرا كه انلر وحيك وجود يله اجتهاددن مستغنيلردر وانبيايه خطايى تجويز ايتمزلر
انلركه هر مجتهد مصيبدر ديديلر آيتك ظاهريله احتجاج ايتديلر وحديث مذكور ايله حكم مجتهد ايچون
خطاسى اوزره ثواب وعد اولنديكه اول ائمهٔ حنفيه قوليدر وبر جماعت ديديلر كه هر مجتهد مصيب دكلدر بلكه
چقان برحادثه ده مجتهدينك اجتهادلرى مختلف اولسه حق بلا تعيين اولور اكر انلرك هر برى مصيب اولسه
تقسيمك وجهى اولمزدى پيغمبر عز صلى الله عليه وسلمك مجتهد اجتهادنده خطا ايدرسه انكيچون براجر
اولور ديسيله مراد خطاسى اوزره اجر انور ديك دكلدر بلكه مراد حق طلبنده اجتهادى اوزره اجرلنور
زيراكه اجتهادى عبادتدر واجتهادده كى خطاده اثم مرفوعدر چقانكه جهدلرنده تقصير ايتميه لر پيغمبر عز صلى
الله عليه وسلمدن مرويدر ديشكه ايكى مرأه نك بيله لرنجه بر طفل ابنلرى وار ايدى بر ذئب كلوب اول ايكى
طفلك برينى قودقلرى يردن آلوب كتوردى اول ايكى مرأه نك هر برى صاحبه سنه ذئبك كتورديكى سنك
طفلك ايدى ديو داود عليه السلامه تحاكم ايتديلر داود عليه السلام اول حاضر اولان طفلى مرأهٔ كبرايه
حكم ايتدى اندن چيقوب سليمان عليه السلامه وارديلر وتنازعلرين اكا خبر ويرديلر سليمان عليه السلام
ديديكه بكا بر بچاق كتورك طفلى ايكى شق ايدوب هر بريكزه بر شقنى ويره يم مرأهٔ صغرى ديديكه يا نبى الله حق
تعالى سكا رحمت ايده انى ايتمكل طفل انكدر اويله اولسه اندن اول قولك صدورى شفقت ولاذدن ايديكنه
استدلال ايدوب طفل اول صغرانك ايديكنه حكم ايتدى (وسخرنا مع داود الجبال يسبحن والطير) بز داوده
طاغلرى وقوشلرى تسخير ايتدك كه داود ايله بيله تسبيح ايدرلر * ديلنديكه داود عليه السلام حجر وشجرلك تسبيحن

فهم ايدردى * وهب ايدر جبال وطيورانك تسبيحنه جواب ويرردى وياخود اول نماز قيلديغنده جبال
وطيوردخى انكله بيله نماز قيلوردى * ديلنديكه داود عليه السلامه تسبيحدن فتور كلسه الله تعالى اكا جبال
وطيورك تسبيحن ايشتدررديكه انكله تسبيحه نشاط كله وا كا مشتاق اوله (وكنا فاعلين) ذكر اولنان تفهيم
وايتاء حكم وتسخيرى بز ايشلدك ايدى (وعلمناه صنعة لبوس لكم لتحصنكم من بأسكم فهل أنتم شاكرون)
وبز داوده سزيچون درع عملنى تعليم ايتدك كه انكله سزى سلاحك شدتى وتعبندن حفظ ايده وز اشبو نعمته
شكر ايتمزميسز (ولسليمان الريح عاصفة تجرى بأمره الى الارض التى باركنا فيها) وسليمانه بز ريحى شديدة
الهبوب اولديغى حالنده تسخير ايتدك كه انك امريله اول ريح انى اولديغى مكاندن مدت يسيره ده ارض شامه
ايركوره كه بز انده بركت قيلدق (وكنا بكل شئ عالمين) بزم هر شيئه علمز دائم ومستمر اولدى * وهب بن منبه
ايدر سليمان عليه السلام مجلسنه خروج ايتديكنده قوشلر هواده اكا سايبان اولوردى وجن وانس اكا قارشو
طورردى وانك امراسى وار ايدى قانده كه بر ملك جبار ايشيدر ايسه انى كتوروب ذليل ومقهور ايدردى
وچقانكه بر دياره عزم مراد ايتسه خشبدن دوزلمش معسكرى وار ايدى انك اوزره ناس ودوابى بندررردى
وآلات حرب وسائر لوازمنى اكا يوكلادردى بعده ريح عاصف انك امريله اول معسكرك آلتنه كيروب ديلديكى
دياره كتورردى لكن اول ريحك معسكرى فوقنده مرورى شول كيفيت اوزره ايديكه زرعى تحريك ايتمز
وترابى صاورمز وقوشلرى ايختمزايدى * مقاتل ايدر سليمان عليه السلام ايچون شياطين بر بساط نسج
ايتمشلر ايديكه اول ذهب ايله ابريشمدن اولوب طولى وعرضى بر فرسخ ايدى اول بساطك اورته سنه سليمان
عليه السلام ايچون التوندن بر منبر قونوب اول انك اوزرينه اوتورردى وانك حوالنه التون وكومشدن اوچ
بيك كرسى قونوب التون كرسيلره انبياء وكومش كرسيلره علما اوتورردى وانلرك حوالنده ناس وناس حوالنده
جن وشياطين طورردى وقوشلر قنادآچوب انلرى كونشدن قورردى واول حالده ريح انلرى صباحدن
اويله يه دكين برآيلق مسافه يه واويله دن اخشامه دكين اول قدر مسافه يه ايركورردى (ومن الشياطين
من يغوصون له) وكذلك سليمان ايچون شياطيندن شول طائفه يى بز تسخير ايتدك كه انلر دريايه كيروب
قعرندن انكيچون جواهر چيقاررلردى (ويعملون عملا دون ذلك) وانكيچون اول شياطين غوصدن غيرى انك
ديلديكى اعمالى ايشلرلردى مدينه لر وقصرلر بنا ايدرلردى ومحاريب وتماثيل وجفان وقدور دوزرلردى
(وكنا لهم حافظين) بز اول شياطينى حفظ ايدر اولدق كه سليمانك امرينه انقياد ايدوب عمللرين افساد ايتميه لر
زيرا كيجه اولمدن بر عملدن فارغ اولوب عمل آخره اشتغال اولنميه لر اولكى عمللرين افساد ايدرلردى (وايوب
اذ نادى ربه أنى مسنى الضر وأنت أرحم الراحمين) ذكر ايت شول ايوب عليه السلامى كه عيص بن اسحاق
اولادندن بر رجل رومى ايدى الله تعالى انى نبوتله اصطفا ايتدى * ابل وبقر وغنم وخيل وحمير وسائر اصناف
مالله اكا دنيايى بسط ايتمشيدى واكا اوچ كسنه ايمان كتورمشدى برى يمن اهلندن وايكيسى كندى بلادندن
ايدى انك اهلى واولادى وار ايدى صالح وتقى ايدى مسكينلره مرحمتلو اولوب انلره وقونقلره اطعام واكرام
ايدردى وايتام وارملك حاجتلرينه كيدردى والله تعالينك نعمتلرينه شاكر اولوب حقوقنى ادا ايدردى
بوندنصكره الله تعالى انى انواع بلايا ايله مبتلا قيلدى صديقلرى ابتلاسى كبى كه اول انلره سخط وهوان دكلدى
بلكه كرامت وسبب احسان ايدى اولادى اوزرلرينه بيتلرينى هدمله هلاك ايتدى واملاك واموالى كندى
وبدننه مرض ايروب اون سكز ييل وبر قولده اون اوچ ييل ويا يدى ييل يدى آى يدى كون اكا صبر ايتدى
روايت اولنديكه مرأه سى ماخير بنت ميشا ابن يوسف وياخود رحمه بنت افرائيم بن يوسف بركون اكا ديديكه
الله تعالى يه دعا ايتسه ديدك كه اوزركدن بو بلايى رفع ايده يدى ديديكه نه قدر زمان رخاده اولدق ديديكه
سكسان ييل ديديكه بن ربم جل شانه دن اوتانورمكه اكا دعا ايدم حالبوكه بلامك مدتى رخامك مدتنه ايرميه
بوكا ومدت بنواسرائيلك كناسه سنده مطروح ياتدى مرأه سى رحمه دن غيرى ياننه كلور اولميوب ناسك جمعى
انى ترك ايتدى بروقتده ابليس رحمه يه بر رجل صورتنده كلوب ديديكه يا امة الله قانى زوجك نعيم ومالى

وشباب وجمالی جمله کیدوبدره ایدی بو حالت اندن زائل اولمز مکرکه بنم سوزم طوته سن وبر سخله کتوروب
اکاویردی ایوبه دیکل که بلاسندن خلاص دیلرسه بو سخله یی بنمچون بوغازلسون اوله اولسه رحمه ایوب
علیه السلامه کاوب دیدیکه ربّ تعالی نه وقته دکین سکا عذاب ایدر اولادلک ومالک یتدی حسن وجمالک کتدی
بو سخله یی بوغازاغل که بلا کدن قورتله سن بنه اوّلکی حالته ایروب صحت وراحت بوله سن ایوب علیه السلام
اکا دیدیکه ابلیسک مکرینه اوغرامشسن بکا اول مال وولد وصحتی کیم ویردی دیدیکه الله تعالی وانکله
نه قدر زمان نعمتلندک دیدیکه سکسان ییل ایوب علیه السلام ایتدی انصافک یوقمیدرکه بلانک مدتی
رخانک مدتی دکلو اولمدین صبرا یتمیوب ابلیسک امرینه اطاعت ایدرسن والله تعالینک غیریچون ذبح ایتمکه
بکا امر ایدرسن شمدنکیرو بکا کتوردیکک طعامی یمیم حرام اولسون والله تعالی بکاشفا ویررسه سکا یوز جلده
اورمق عهد واوزرمه الزام اولسون قاتمدن کیت بکا کله خدمتک کرکمز کندیکی یانمدن ایراغ ایلمکل بعده
اطرافنه نظر ایدوب طعام وشراب ایدن برشی بولمدی وصدیق وانیسدن برکمسنه کورمدی سجده یه واروب رب
تعالی یه یلولردی قرآنده ذکر اولندیغی اوزره بکا ضرّ وشدت ایروبدر سن ایسه راحملرک ارحمیسن دیدی
(فاستجبنا له فکشفنا ما به من ضرّ) الله تعالی ایدرکه بزانک دعاسنه اجابت ایتدک وانده کی ضرّ وبلایی کیدردک
شول وجهله کیم اکا سورهٔ صادده ذکر اولندیغی منوال اوزره ایاغیکی یره اورغل دینلدی اوریجق اندن برصو
چیقاری قیناری اندن امر الهی ایله غسل ایدیجک انکله ظاهرنده کی دائی کتدی بعده قرق خطوه یوریوب
اول موضعی دخی ایاغیله اوریجق اندن برصو چیقاری چیقوب اندن ایچدی انکله باطننده کی دائی کتدی
حتی که الله تعالی انی رجالک اصح واجملندن ایتدی (وآتیناه اهله ومثلهم معهم) وبزاکا اهل واولادنی احیاء
ایتمکله ویردک وانلر کله بیله انلر امثالنی ویردک * ابن عباس ایدر الله تعالی انک مرأه سنه شبابنی ردّ ایدوب
حتی که ایوبدن یکرمی التی ارکک اوغول طوغوردی * دینلدیکه ایوبک ایکی انباری وار ایدی برینه بغدای
وبرینه اربه قویاردی الله تعالی ایکی سحابه کوندروب بغدای انبارینه التون واربه انبارینه کومش
یاغدردی حتی که برین التونله وبرین کومشله طولدردی * روایت اولندیکه الله تعالی اکا برملک کوندروب
دیدیکه ربک جلّ شانه صبرک سببیله سکا سلام ایدوب دیرکه انبارکه وارهسن واریجق الله تعالی اکا التوندن چکرکه
یاغدردی مکر انلر بری انباردن طشره یه دوشمش ایوب علیه السلام انک اردنجه کیدوب حتی که انی انباره
قودی ملک اکا انبارکده کی سکا یتزمی دیدی اول دیدیکه ربم جلّ شانه نک برکاتندن بریدر انک برکاتنه ایسه
طویمزم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بروقتده ایوب علیه السلام عریان اولوب غسل ایدردی اوزرینه
التوندن چکرکه یاغدی ایوب علیه السلام انی دیرمکه باشلدی ربّ تعالیدن برندا کلدیکه یا ایوب بن سنی اندن
غنی ایتدممی دیدیکه بلی یا ربّ الا بوکه سنک برکتکدن بکا غنا کلمز (رحمة من عندنا وذکری للعابدین) تا که اول
بزم عندمزدن دنیاده ایوبه رحمت وعابدلره تذکره وموعظه اوله که انک کبی صبر ایدوب صبرثوابنه ایرهلر
اکر دینورسه که الله تعالی ایوب علیه السلامی صبرله وصف ایلدی حالبوکه اول یا ربّ بکاضرّ مس ایتدی
دیو جزع وشکوی ایلدی دینورکه شکوی وجزع اولدرکه بلاسنی الله تعالینک غیریه عرض ایده یوخسه بلاسنی
الله تعالی یه عرض ایدرسه اول اکرچه شکوادر لکن جزع وترک صبردکلدر بلکه (فاستجبنا له) دلالتیله
دعادر ودخی یعقوب علیه السلامک (انما اشکو بثی وحزنی الی الله) شهادتیله الله تعالی یه تضرع والتجادر
سفیان بن عیینه ایدر برکسه که الله تعالینک قضاسنه راضی اولدیغی حالده شکواسنی ناسه اظهار ایتسه جزع
اولمز * روایت اولندیکه جبریل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مرضی حالنده کاوب یا رسول الله
کندیکی نیجه بولورسن دیدیکنده مغموم ومکروب بولورم دیدی * وعائشه رضی الله عنها وا رأساه
دیدیکنده بل انا وا رأساه دیدی (واسماعیل وادریس وذا الکفل) یا محمد ذکر ایت اسماعیل بن ابراهیم
وادریس که اخنوخدر وذا الکفل که الیاس ویا یوشع ویا ذکریا علیهم السلامدر (کلّ من الصابرین)
بونلرک هربری تکالیفک مشاقنه ونوائبک شدائدینه صابرلردن ایدیلر (وادخلناهم فی رحمتنا) وبزانلری

نبوته ویا نعمت آخرته ادخال ایتدک (انهم من الصالحین) انلر انبیا ایکن بنه صلاحده کاملردن ایدیلر *
زیرا که انبیانک صلاحی فساد وکدورتدن معصومدر * ذو الکفلک اول اسمله تسمیه سنده اختلاف اولندی *
روایتدرکه انبیادن برینه وحی الهی کلدیکه عمرک آخره ایروبدر بنو اسرائیله خلافتکی عرض ایت هرکسه که
علی الدوام کیجه ده صلاته قیام وکوندزده صومه اهتمام ایده وناس بیننده قضا ایدوب غضب ایتمیه خلافتکی
اکا تفویض ایت برشاب طوروب بن انی تکفل ایدرم دیوب وفا ایدیجک عند الله مشکور اولدی واول
نبینک مقامنه نبی اولوب اول اسمله تسمیه ایدلدی (وذا النون اذ ذهب مغاضبا) ذکر ایت یونس بن متایی که
ارسال اولندیغی قومه انجنوب شدت غضبله ارالرندن کتدی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یونس علیه
السلام وقومی فلسطینده ساکن اولورلردی برملک انلره غزا ایدوب اون ایکی سبطدن طقوز بچق سبطی
اسیر ایدوب ایکی بچق سبط دیارده قالدیلر * شعیا علیه السلامه وحی الهی کلدیکه اول ملککری حزقیایه
امر ایده کیم شول بنی اسرائیلی اسیر ایدن قوم کافرینه برنبی قوی کوندره که بن انلرک قلوبنه رعب القا ایدرم
حتی که اسیر ایتدکاری بنو اسرائیلک جمیعن کوندررلر ملک اکا شعیا سن کیمی کوندرملکی رأی ایدرسن
دیدی حالبوکه انک مملکتنده انبیادن بش کمسنه وار ایدی شعیا علیه السلام دیدیکه یونس علیه السلامی
کوندرکل که اول قوی امین کمسنه در اویله اولسه اول ملک یونس علیه السلامی چاغروب خصوص مذکور
ایچون اول قومه کتمکه امر ایلدی یونس علیه السلام دیدیکه الله تعالی بنی اسمله ذکر ایدوب اول قومه کتمکه
بنی تعیین ایتدیمی ملک دیدیکه تعیین ایتمدی یونس علیه السلام ایتدی * ایدی مملکتکده بندن غیری دخی
انبیای اقویا وار انلرک برینی کوندرکل وقتا که ملک وشعیا وقوم اکا انی الحاح ایتدیلر یاوزلنوب آرالرندن
چیقوب کتدی وبرقوم دیدیلرکه انک انجنوب کتمسی رب تعالی یه ایدی شول سببدن که قومنه عذاب وقوعیله
وعدندن صکره انلردن انی رفع ایتدی کراهت واستحیا ایتدیکه انلرک بیننده خلف وعدایله معروف اوله وا کا
کاذب دینله حالبوکه عذابک رفعنه سبب نه ایدیکنی بیلمدی یوخسه الله تعالینک حکمنه کراهتندن دکل *
بعض اخبارده ایدرانک قومی عادتندن ایدیکه کذبی ظهور ایدن کمسنه یی قتل ایدرلردی وقت موعودنده
عذاب کلمیجک خوف ایتدیکه کندوبی قتل ایدهلر اکا یاوزلندی * حسن ایدر ربّ تعالی اکا امر ایلدیکه قومنه
بأسی ایرکوره اول ایسه مهلت ایستدیکه اکا حاضرلنه * دینلدیکه امر الله اندن امر عدرحتی نعلنک اخذینه
مهلت استیوب اول دکلو زمان دخی مهلت ویرلمیجک خلقنده ضیق اولمغله یاوزلنوب کتدی * وهب بن منبه ایدر
یونس بن متی برعبد صالح ایدی وخلقنده ضیق اولوب اثقال نبوت اوزرینه حمل اولنیجق تحتنده تفسخ ایتدی
واندن قاچوب کتدی اویله اولسه الله تعالی انی مرسلینک اولوا العزمی زمرهسندن چیقاروب پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلمه (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل) رسوللردن اصحاب عزائمک صبری کبی سن دخی صبر ایلکل
(ولا تکن کصاحب الحوت) صاحب حوت یونس بن متی کبی اولمغل دینلدی (فظنّ أن لن نقدر علیه) یونس ظن
ایتدیکه بز اکا عقوبتی قضا ایتمیه وز ویا انده قدرتمز اعمال ایتمیه وز * روایت اولندیکه یونس علیه السلامه ذنب
اصابت ایدیجک ربّ تعالی یه مغاضب اولدیغی حالده قومی آراسندن کتدی حتی ظن ایتدیکه بز اکا عقوبت
تقدیر ایتمیه وز وشیطان انی استزلال ایدوب لکن سلف عبادتی اجلیچون الله تعالی انی شیطانه ترک ایتمدی
بلکه انی بالق قارننه براغوب انده قرق کون ویا یدی کون ویا اوچ کون حبس ایلدی (فنادی فی الظلمات) یونس
علیه السلام ظلمت لیلده ویا ظلمت بحرده ویا ظلمت بطن حوتده ندا ایتدیکه (أن لا اله الا أنت سبحانک انی
کنت من الظالمین) یا الهی سندن غیری معبود بالحق اله یوقدر سنی تنزیه ایدرم اندنکه ارادت ایتدیکک شیئی
تنفیذدن عاجز اوله سن مغاضبتله نفسمه ظلم ایدنلردن اولمشم * روایت اولندیکه الله تعالی یونس علیه السلامی
یوطان بالغه امر ایلدیکه انک لحنی یرتمیه وکوکن قیرمیه چون بالق انی بحرده مسکننه اسفل بحره ایرکوردی
انده صوت ایشیدوب نفسنده دیدیکه آیا کیم بو صوت نه اوله وحی الهی کلدیکه اول دواب بحرک تسبیحیدر اویله
اولسه یونس دخی انلر کله بیله بالق قرننده تسبیحه باشلدی ملائکه انک تسبیحک ایشیدیجک دیدیلرکه یا ربنا

ارض غريبه ده برصوت ضعيف ايشيديلر ويامكان مجهولدن برصوت معروف كاور اول نه صوتدر بيوردلر يكه
اول بنم عبدم يونسك صوتيدركه بكا عصيان ايتديكيچون انى بالق قرننه حبس ايتمشم ديديلر كه يارب اول عبد
صالحيدركه هركونده كيجه ده انك عمل صالحى صعود ايدردى بيورديكه نعم اندن ملائكه انكيچون شفاعت
ايدوب بالغه امر اولنديكه انى بحرك ساحلنه براغه اولدخى انى امر اولنديغى كبى ايتدى * تتكيم قصه سنك
بقيه سى سورهٔ صافاتده كاور (فاستجبناله ونجيناه من الغم) اويله اولسه بز انك دعاسنه اجابت ايدوب
ذكر اولنان ظلمات ثلاثه دن خلاص ايتدك (وكذلك ننجي المؤمنين) انك كبى مؤمنلرى دخى كربات
وشدائددن خلاص ايدرز نجانكه بزه دعا و بزدن استغاثه ايدهلر (وزكريا اذ نادى ربه رب لاتذرنى فردا وأنت
خير الوارثين) ذكرايت زكريايى كه اول رب تعالى يه دعا ايدوب ديديكه يارب بنى ولدسز يالكز ترك ايتمكل كه
وارثم اولميه حالبوكه سن وارثلرك خيرلى و افضليسن (فاستجبناله ووهبناله يحيى) بز انك دعاسنه اجابت ايدوب
يحيايى اكا هبه ايتدك (وأصلحناله زوجه) و بز انكيچون زوجه سنى عقيم ايكن ولود قيلدق ويا سيئة
الخلق ايكن حسنة الخلق قيلدق (انهم كانوا يسارعون فى الخيرات) شول ذكرلرى سبق ايدن انبيا
وياخود زكريا و مرأه سى و يحيى اعمال صالحه يه مبادرت ايدرلردى (ويدعوننا رغبا ورهبا) و بزم
عندمزده كى ثوابه رغبت و عذابمزدن رهبت ايدوب بزه دعا ايدرلردى (وكانوا لنا خاشعين) و بزه متواضعين
وخوفه دائمين ايديلر (والتى أحصنت فرجها فنفخنا فيها من روحنا) وذكرايت مريم رضى الله عنهايى كه
فرجنى وطئدن حفظ ايتدى وجبرئيله امر ايتدك انك درعى جيبنه نفخ ايتدى واول نفخله بطننده عيسايى
احداث ايتدك (وجعلناها وابنها آية للعالمين) و بز اول مريمى واوغلى عيسايى عالمينه علامت وعبرت قيلدق
اولكه اول ايكيسنك حالنى تأمل ايده الله تعالىنك كمال قدرتن تحقيق ايدر (ان هذه امتكم امة واحدة)
اشبو ملت توحيد و يامات اسلام ملتكزدركه انك اوزره اولمكز اوزريكزه واجب اولور شريعت واحده
اوزره اولديغكز حالده كه انده اختلاف اولميه كه اول سبب فلاحكزدر غيرى دكل (وأنا ربكم فاعبدون)
بن سزلك ربكزم بندن غيرى ربكز يوقدر * ايمدى بكا عبادت ايدك غيرى يه دكل (وتقطعوا أمرهم بينهم)
دينلرين بينلرنده تفريق ايدوب فرق واحزاب اولديلر يهود و نصارى كبى برى برلرينه مخالفت ايتديلر
(كل الينا راجعون) انلرك كليسى آخرتده بزه رجوع ايدرلردينه اتفاق ايتميوب افتراقلرينك جزاسين
ايده وز (فمن يعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا كفران لسعيه) اما اول كمسه كه مؤمن اولديغى حالده اعمال
صالحه دن استطاعتى اولديغن ايشليه انك سعينه جحود و ثوابنه نسيان اولماز (وانا له كاتبون) بز انك سعينى صحيفهٔ
اعماله يازوب يوم قيامتده جزاسين ايدرز * دينلديكه الله تعالىدن اولان شكر وكفرانك معناسى
مجازات وترك مجازاتدر (وحرام على قرية أهلكناها أنهم لا يرجعون) شول قريه اهلى اوزره واجبدركه
انلر دنيايه رجوع ايتميهلر و ياخود هلاك حكم ايتديكمز قريه نك اهلى اوزره حرامدركه انلرك اعمالنى قبول
ايده وز * زيرا كه انلر توبه ايتمزلر (حتى اذا فتحت يأجوج ومأجوج) انلرك رجوعلرى امتناعى زائل
اولمز ساعتك قيامنه وامارتنك ظهورينه دكين اول نجانكه يأجوج ومأجوجك سدى آچيلوب انلراندن
چيقه لر (وهم من كل حدب ينسلون) اول يأجوج ومأجوج و ياخود قبوردن بعث اولنان خلائق
هرتپه و تلدن ومكان مرتفعدن ذئبك سرعت مشيى كبى نزولده سرعت ايدهلر (واقترب الوعد الحق)
الله تعالىنك يوم قيامتى اقامته اولان وعد حقنك وقت ظهورى قريب اولدى (فاذا هى شاخصة أبصار
الذين كفروا) اول وقتده كفارك كوزلرى شدائد اهواله نظردن وكمال حيرتدن يوملميوب اچق قاله
ديه لر كه (ياويلنا قد كنا فى غفلة من هذا بل كنا ظالمين) وبل بزه كيم بو كوندن بز غفلتده اولدق حق ايديكن
بيلمدك بلكه رسلك الله تعالىدن بزه كتوردكلرى اخبارى تكذيبله ظالملردن اولدق الله تعالى انلره ديه كه
(انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) يا مشركين سز وانه تعالىدن غيرى معبود ايدنديككز
اوثان و ابليس واخوانى جهنمك ايقاداولنه جقلريسز * وقتا كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى

مشركينه تلاوت ايتدى انلرك بعضى ديديكه يهود عزيره و نصارى عيسايه و بنو المليح ملائكه يه عبادت
ايتمزلرمى اويله اولسه انلرك دخى اشبو معبودلرى حصب نار اولنغى ايجاب ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه
بلكه انلر شياطينه عبادت ايدرلر كيم اول شياطين انلره انكله امر ايدوب بدر والله تعالى (ان الذين سبقت لهم
منا الحسنى اولئك عنها مبعدون) آيتن انزال ايتدى (أنتم لها واردون) اول جهنمه سز دخول ايدرسز
(لو كان هؤلاء آلهة ما وردوها) اكر اول اوثان حقيقتده آلهه اولسه لر انلر و يا انلره عبادت ايدنلر ناره
داخل اولمزلردى (وكل فيها خالدون) حالبوكه اول عابدون ومعبودون نارده خالدلردر (لهم فيها زفير)
انلرك نارده انين وتنفس شديدى اولور (وهم فيها لا يسمعون) والحال نارده انلر زفيرلرين وصوت آخرى
ايشتمزلر شول سببدنكه نار شدتله غليان ايدر ويا اندنكه اهوال و آلامدن انلره اير ر ويا خود قولاقلرينه
ناردن مسمارلر اوريلور و يا انلر آتشدن تابوتلره قونوب بركيديلور * ابن مسعود ايدر نجانكه نارده
مخلدين قاله لر هر برى ناردن تابوتلره قونور بعده اول تابوتلر برآخر تابوتلر ايچنه قونور حتى اوچ تابوت
برى برينك ايچنه قونلديغندنصكره اوزرلرينه ناردن مسمارلر اوريلور حتى كه هر برى برشى ايشتمكدن
قالورونه نارده كنديدن غيرى عذاب اولنور وار ايديكن كورر (ان الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها
مبعدون) شونلركه انلرايچون بزدن خصلت حسنى سبقت ايتديكه اول سعادت و يا طاعته توفيق و يا جنته
بشارتدر * ايمدى انلراول ناردن ابعاد اولنمشلردر * دينلديكه انلركه مراد هر معبوددركه الله تعالى يه
طائعدر وعبادت اولنديغنه كارهدر عزير وعيسى وملائكه كبى (لا يسمعون حسيسها) انلر نجانكه جنتده
منازللرينه نزول ايدهلر نارك صوتن وتلهبى حركتن ايشتمزلر (وهم فيما اشتهت أنفسهم خالدون) وانلر انده
نفسلرى اشتها ايتديكى شيئده دائملردر (لا يحزنهم الفزع الاكبر) فزع اكبر انلرى محزون ايتمزكه انكله مراد
نفخهٔ اخيره در و يا اهل نارك ناره وقت انصرافيدر و يا انلر اوزره نارك وقت انطباقيدر و يا موتك وقت ذبحيدر
(وتتلقيهم الملائكة) وابواب جنتده ملائكه انلره تهنيه ايدرا ولدقلرى حالده قارشو كاوب ديرلركه (هذا يومكم
الذى كنتم توعدون) اشبو سزلك ثوابكز كونيدركه دنياده وعد اولنورديكز (يوم نطوى السماء كطى السجل
للكتب) شول كونده كه بز سمايى طى ايدرز طومارك لاجل الكتابه طيى كبى (كما بدأنا أول خلق نعيده) اول خلق
ايتديكمز اشيايى ابتداده كى خلقمز هيئتنده اعاده ايدرز اول كرك عدمدن ايجاددر و يا خود اجزاء متبددهيى
جمعدر وانكله مقصود ابدايه قياسله اعاده نك صحتنى بياندر * زيرا ابدا واعاده نك شول مقدوريتى مصحح
اولان امكان ذاتى شمولى وقدرت قديمه يه تناولى على السويه در (وعدا علينا) بز اعاده يى وعد ايتمزكه
اوزريمزه نجازى واجب اولور (انا كنا فاعلين) بز لابد انى ايشلرز (ولقد كتبنا فى الزبور من بعد الذكر)
بز توراتدن و يا لوح محفوظدن صكره داود زبورنده و يا سمادن نازل اولان كتب الهيه نك جمعنده يازدقكه
(أن الارض يرثها عبادى الصالحون) ارض جنتى و يا ارض مقدسه يى بنم عبادمك صالحلرى وارث اولور (ان
فى هذا لبلاغا لقوم عابدين) اشبو ذكر اولنان اخبار ومواعظ ومواعيدده كفايه و يا بلوغ مطلوبه سبب واردر
شول قومه كه همتلرى عبادتدر (وما أرسلناك الا رحمة للعالمين) يا محمد بز سنى عالمره رحمت كوندردك زيرا انك
كتورديكى شى انلرك سعادتنه سببدر و معاش ومعادلرينك صلاحنى موجبدر * دينلديكه انك كفاره رحمت
اولمسى شول حيثيتله دركه انك سببيله خسف ومسخ وعذاب استئصالدن امينلردر (قل انما يوحى الى أنما الهكم
اله واحد) ديكل كه بكا وحى اولنان دكل الا اولدركه اله واحددن غيرى الهكز يوقدر واولميه (فهل أنتم مسلمون)
اويله اولسه سز الله تعالى يه عبادتكزى شول جهتله مصدق وحينك مقتضاسنجه مخلصلرميسز (فان تولوا فقل
آذنتكم على سواء) اكر توحيددن اعراض ايدرلرسه ديكل كه بن امر اولنديغم شيئى سزه على السويه اعلام
ايتدم (وان أدرى أقريب أم بعيد ما توعدون) بيلمزم كه وعد اولنديغكز يوم قيامت قريبمى و يا بعيدميدر
(انه يعلم الجهر من القول و يعلم ما تكتمون) اول الله تعالى سزلك اسلامه طعنده جهر ايتديككزى و مسلمينه
احقادن كتم ايتديككزى بيلور (وان أدرى لعله فتنة لكم ومتاع الى حين) و بيلمزم كه جزاكز تأخيرى ظن

اولورکیم سزه استدراج وافتتانکزه زیاده ویاامتحان اوله نیجه عمل ایدرایدیککزه نظرایده ومشیئة الهیه
اقتضاسنجه اجل مقدّرکزه دکین تمتیع اوله (قال رب احکم بالحق) یامحمد دیکل کهیارب بزمله اهل مکه بینکی
عدلله قضاایت که اول انلرك استعجال عذابن ویااوزرلرینه تشدیداقتضاایدراویله اولسه یوم بدرده عذاب
اولنوب مسلمون انلره غلبه ایتدی (وربنا الرحمن المستعان على ما تصفون) ربمزجل شانه خلقنه رحمتی کثیردر
اندن معونه طلب اولنمشدرکفارلرك وصف ایتدیکی اوزره که شوکت انلرك اولوب اسلام مقهور اوله

(سورة الحج وهي ثمان وسبعون آية مكية)

الا التی آیت دکل که اول هذان خصمان دن الی صراط الحمید دکدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(یا أیها الناس اتقوا ربکم) یاناس ربکزجل شانه نك عقابندن حذرایدوب امرینه اطاعت ایدك (ان زلزلة
الساعة شیء عظیم) ساعتك اشیایی تحریکی امرهائلدر * زلزله وزلزال حال هائله اوزره شدت حرکتدر
اشبو زلزلهده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول اشراط ساعتدندرکه ساعتك قیامندن اول ظهورایدیسردر
ودینلدیکه اول زلزله یوم قیامتده اولور * ابن عباس رضی الله عنهمادرکه زلزلهٔ ساعتله مراد ساعتك قیامیدرکه
اول انکله بیله ظهورایدر (یوم ترونها تذهل کل مرضعة عما أرضعت) شول کونده که اول زلزله یی کوره لر
هرمرضعه یی ارضاع ایتدیکی ولدن اشتغال ایدر یعنی اول زلزله نك هولی برمرتبه ده اوله که مرأه ثدیی
رضیعنه القام ایتمشیکن دهشتندن انی انك اغزندن نزع ایده (وتضع کل ذات حمل حملها) وهرحامل حملنی
وضع ایده حالبوکه مدت حملی تمام اولمیوبدر * اشبو دلالت ایدرکه زلزلهٔ مذکوره دنیاده اوله زیرا که
بعدالموت حمل اولمز وانی یوم قیامتده اولوردیندیرکه اول قول شریفده ورودی ساعت امرینی تعظیم
وجهی اوزره در یوخسه حقیقی مراد دکلدر (وتری الناس سکاری وما هم بسکاری) اول کونده ناسی
کوررسنکه کانه سکرانلردر والحال انلرحقیقتده سکران دکللردر (ولکن عذاب الله شدید) الا بوکه الله
تعالینك عذابی شدیددرانك هولی انلرك عقولن اوچوروب تمییزدن چیقورر * ابوسعید الخدری رضی الله عنه
پیغمبریمزصلی الله علیه وسلمدن روایت ایدر دیدیکه الله تعالی یوم قیامتده آدم علیه السلامه دیه که یا آدم
اولادکدن ناره کوندریله جکاری آیرغل آدم علیه السلام دیه که یارب انکا کوندریله جك ندکاو کمسه لردر
بیوریله که هربیکده طقوز یوزطقسان طقوز کمسه در اول وقتده مولودلرك صاچی آغارر وذات حمل حملنی
براغور وناس سکرانلرکبی کوریلور والحال انلرسکران دکللردر بلکه الله تعالینك شدت عذابندن قورقیلور
صحابه دیدیلرکه یارسول الله اول بیکدنبری قنغیمزاولور پیغمبریمزعلیه السلام دیدیکه اول طقوزیوزطقسان
طقوز یأجوج ومأجوجدن اولوب بری سزدن اولیسردر صحابه مسرورلرندن تکبیرایتدیلر * پیغمبریمزصلی
الله علیه وسلم ایتدی رب تعالیدن رجام بودرکه سزاهل جنتك ربعی اوله سز بلکه ثلثی اوله سز والله رجام بودرکه
سزاهل جنتك نصفی اوله سز صحابه ینه تکبیرایتدیلر * پیغمبریمزعلیه السلام ایتدیکه سزاول کونده ناسك
کفاری کثرتنه نسبتله مثلکز ثوراسودده شعرهٔ بیضا کبی ویاثورابیضده شعرهٔ سودا کبی اولور * حدیث
آخرده ایدر * پیغمبریمزصلی الله علیه وسلم دیدیکه اهل جنت یوز یکرمی صف اولوب سکسان صفی بنم
امتم اولیسردر * یوم قیامتده کفاره نسبتله مسلمونك قلتده مثلی جنب بعیرده شامه کبیدر ویاذراع دابه ده
رقمه کبیدر بلکه ثورابیضده شعرهٔ سودا ویاثوراسودده شعرهٔ بیضا کبیدر بعده دیدیکه امتمدن
یتمش بیك کشی جنته حسابسز کیرر عمر رضی الله عنه دیدیکه جنته حسابسز کیرانجق یتمش بیکمیدر
دیدیکه نعم وانك هربریله یتمش بیك کیرر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ویتبع کل شیطان مرید) ناسك
بعضی الله تعالینك توحیدوکلامنده حجت ودلیلسز خصومت وجدال ایدر واول مجادله سنده وعامهٔ
حوالنده هرشیطانه اتباع ایدرکه اول فساد ایچون تجرد ایدوبدر * اشبو آیت نضر بن الحارث شاننده
نازل اولوبدرکه اول کثیرالجدل ایدی وملائکه یی بنات اللهدر وقرآن اساطیراولیندر دیردی

وبعضی انکارایدردی (کتب علیه أنه من تولاه فأنه یضله ویهدیه الی عذاب السعیر) شیطان اوزره
قضا اولندیکه هرکسه کیم انی تولی وانکا اتباع ایده اول شیطان کندوبه اتباع ایدنی اضلال ایده وانکا عذاب
سعیری مؤدی اولان شیئه دلالت ایده (یا أیها الناس ان کنتم فی ریب من البعث) یاکفار مکه اکربعثك
امکانندن ومقدوریتندن شکده ایسه کز (فانا خلقناکم من تراب) نظرایدك بدأ خلقکزه کیم اول شککزی
کیدررکه اول اصل اولکز آدمی ترابدن خلق ایتدك (ثم من نطفة) بعده انك ذریتن منیدن خلق ایتدك (ثم من
علقة) بعده دم غبیط منجمد دنکه اول منی دم غبیط غلیظ بعده لحم اولور (ثم من مضغة مخلقة وغیر مخلقة) بعده
لحمهٔ قلیله دنکه اول مضغ اولنه جق دکلو اوله اول کرك مسوا ایدرکه انده نقص وعیب اولمیه ویاغیرمسوا ایدر
ویاخود اول مصوره ویاغیرمصوره درویاخود وقتنده وضع اولنوروالدرویاوقتسزولدر * ابن مسعود رضی
الله عنه ایدرچنانکه نطفه رحمده قرارایده برملك انی کفنه آلوب دیرکه یارب اشبو نطفه مخلقه ویاغیرمخلقه می
اولیسردراکرغیرمخلقه اولوردیرسه اول رحمده دم اولوب نسنه اولمزواکرمخلقه اولوردیرسه ملك دیرکه
یارب ذکرویاانثامی اولیسردرشقی ویاسعیدمی اولوراجل وعمل ورزقی ندروقنغی یرده فوت اولورانکادیرکه
لوح محفوظه نظرایت بوجمله یی انده بولورسین اویله اولسه لوح محفوظه واروراشبو اموری اندن یازیور
(لنبین لکم) تاکه بوتدریجله سزه قدرتمزی تبیین ایده وزوال شیئکه تغییروفساد وتکونی مرةً قبول ایده
مرةً اخراده دخی انی قبول ایدروالکه اوّلا انی تغییروتصویره قادراوله ثانیا دخی قادراولور (ونقر فی الارحام
مانشاء الی اجل مسمی) وبزرحملرده ثبوتن دیلدیکمزی وقت وضعنه دکین تثبیت ایدرزکه انك ادناسی التی
آیدروقصاسی دردت ییلدرآخریدر (ثم نخرجکم طفلا) بعده سزلك هربریکزی انالریکزقارنندن طفل
چیقاررز (ثم لتبلغوا أشدکم) بعده قوت وعقلده کماله ایره سزکه اول وقت تمییزدر * دینلدیکه اول اون بش
یاشنه ویااون سکزیاشنه ایرمکدرتااوتوزویااوتوزالتی یاشنه ایرنجیه دکین (ومنکم من یتوفی) سزدن کیمیکز
قوت وعقلده کماله ایردیکنده ویاایرمزدن مقدمده توفی اولنور (ومنکم من یرد الی أرذل العمر لکیلا یعلم من
بعد علم شیأ) وکیمیکز ایسه عمرك اضعف واخسنه رداولنورکه اول هرم وخرفدرتاکه عقل اوّلله برشیئی بیلورکن
بیلمزاوله یانسیان عروضیله ویاعقلنك تغییریله بوندنصکره بعثك حقیقتنه دلیل آخرایراد ایدوب دیدیکه
(وتری الارض هامدة) سن ارضی نباتسز یابسه کوررسن (فاذا أنزلنا علیها الماء اهتزت وربت وأنبتت
من کل زوج بهیج) چنانکه بز انکا یغموراندیره وز اول نباتله تحرك ایدروارتوب یوجه لوروانده هرصنفدن
حسنی رائق نبترکه انی کورنه سرور وبهجت ایرر (ذلك بأن الله هو الحق) اشبومذکوراتکه الله تعالینك
انسانی اطوارمختلفه ده خلق ایدوب احوال متضاده یه تحویل ایدروارضی موتندنصکره احیاایتمدر شول
سبیله درکه الله تعالی الوهیتنده حقدرانکله اشیا متحقق اولور (وانه یحیی الموتی) واول یوم قیامتده
موتایی دیرکوررنطفه یی وارض میته یی دیرکورمسی کبی (وانه علی کل شیء قدیر) واول هرشیئه قادردر
(وأن الساعة آتیة لا ریب فیها) ویوم قیامت کلیسردرعقل وذهنی اولان عندنده انك حقیقتنده ریب یوقدر
(وأن الله یبعث من فی القبور) واول الله تعالی قبورده کی موتایی بعث ایدروعدی مقتضاسنجه که
اول خلقی قبول ایتمز (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی دین اللهده
علم عقلیسزوحجتسزوحینسزجدال ایدر (ثانی عطفه) اول کبرندن صالنورویاعنقنی لوی ایدر
ویادعوت اولندیغی شیئدن اعراض ایدرویاتعطفن منع ایدرااولدیغی حالده (لیضل عن سبیل الله) تاکه
ناسی دین اللهدن صرف ایده (له فی الدنیا خزی) انکچون دنیاده عذاب وهوان واردرکه اول انك بدرده
صبراقتل اولنمسیدر (ونذیقه یوم القیامة عذاب الحریق) ویوم قیامتده انکا نارعذابن اذاقه ایدرز
یوخسه دنیاده اکااصابت ایدن ذنوبنه کفارت اولمزویوم قیامتده اکادینورکه (ذلك بما قدمت یداك)
اشبوعذاب سنکاکفروتکذیبك سببیله درکه انی اشبوکون ایچون تقدیم ایتمشدك (وأن الله لیس بظلام للعبید)
والله تعالی عبیدینه ظلم ایدردکلدر (ومن الناس من یعبد الله علی حرف) ناسدن بعضی واردرکه

الله تعالى يه عبادتی دينندن بر طرف اوزره ايدركه انك انده ثباتی اولمز شول كمسه كبی كه جيشك طرفنده
طوروب ظفر حس ايدرسه قرار ايدر والا طورمز كيدر (فان أصابه خير اطمأن به) اكر اكا جسمنده صحت
ومعيشتنده سعت أصابت ايدرسه اكا راضی اولوب وسكون ايدر اشبو دين اسلام نه كوكچك دين اولوردير
(وان أصابته فتنة انقلب على وجهه) واكر جسمنه بلا ومعيشتنه ضيق اصابت ايدرسه مرتد اولوب اردنه
دونر كفری جهتنه كيدر * ديلديكه اشبو آيت اعرابدن بر قوم شاننده نازل اولديكه انلر مهاجرين
اولدقلری حالده باديه دن مدينه يه قدوم ايدوب اسلامك صحتنی اعتقاد نسز مسلمان اولديلر انلردن اولكه
مدينه يه كلديكنده جسمی صحيح اولدی وفرسی مهر حسن انتاج ايتدی ومرأه سی اوغل طوغوردی ومالی
چوق اولدی بن بو دينه كيره لودنبر وخيره ايرشدم ديدی واما اولكه مدينه يه كلديكنده جسمی مريض اولدی
وقصرا فی كبه اولمدی ومرأه سی قيز طوغوردی ومالی اكسلدی بن بو دينه كيره لودنبرو بكا شر ايرشدی
ديوب دينندن كفره رجوع ايتدی (خسر الدنيا والآخرة) اول مغبون اولدی دنياده أموالك فواتيله
وآخرتده دينك ذهابی ونارده خلوديله (ذلك هو الخسران المبين) بوذكر اولنان ايسه خسران ظاهردر
انك مثلی خسران اولمز (يدعو من دون الله ما لا يضره وما لا ينفعه) الله تعالى دن غيری برجماده عبادت
ايدركه اكا عصيان ايدوب عبادت ايتمسه ضررندن خوف ايدلمز واكا اطاعت وعبادت ايتسه نفعی رجا اولنمز
(ذلك هو الضلال البعيد) اشبو فعل ايسه هدايتدن بعيد بر ضلالدركه زوالی رجا اولنمز (يدعو لمن ضره
أقرب من نفعه) عبادت ايدر اكا كه معبود اولمسيله ضرری كه دنياده قتل وآخرتده عذاب ايجاب ايدر
اكا قريب در نفعندنكه اكا عبادتيله اندن شفاعت واول انكچون الله تعالى يه وسيله اولمسن توقع ايدر
(لبئس المولى ولبئس العشير) اول نه چركين ناصر ونه چركين صاحب اولور (ان الله يدخل الذين آمنوا وعملوا
الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالى اكا ايمان كتوروب اعمال صالحه ايدن عبادنی ادخال
ايدر شول جنتلره كيم اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولور (ان الله يفعل ما يريد) الله تعالى ديلديكن ايشلر
موحد صالحه ثواب ويررو مشركه وكافره عذاب ايركوررانی اندن منع ودفع ايدر اولمز (من كان يظن
أن لن ينصره الله فی الدنيا والآخرة فليمدد بسبب الى السماء) الله تعالى رسولی محمد صلى الله عليه وسلمك
دنياده وآخرتده ناصری دراول كمسه كه غيظندن انك خلافن ظن وتوقع ايده بيتنك سقفنه بر حبل شد ايدوب
اندكله اختناق ايتسون (ثم ليقطع) انك اختناقندنصكره حبل دخی قيرسون (فلينظر هل يذهبن كيده
ما يغيظ) اندن نظر ايتسونكه اول كيد وحيله سی غيظنی كيدررمی * اشبو زجرده مبالغه در شول ظن
فاسددنكه الله تعالى رسولنه نصرت ايتميه * وديلديكه سما ايله مراد سماء معروفه اوله يعنی اول سمايه بر حبل
مد ايدوب اكا صعود ايتسون ومحمده كلان وحی اصلندن قطع ايتسون * زيرا كه انك اصلی سمادندر بعده نظر
ايتسونكه اول فعلله غيظنی كيدررمكه قادر اولورمی * ديلديكه نصرتله مراد رزقدر يعنی اول كمسه كه
الله تعالى اكا دنياده وآخرتده رزق ويرمز ديو الله تعالى يه سوء ظن ايليه بر حبلی بيتنك سقفنه مد ايدوب
كندوينی اندكله خنق ايتسون بعده نظر ايتسونكه اول فعلی انك غيظنی كيدررمی * ديلديكه اشبو آيت
اسد وغطفاندن بر قوم شاننده نازل اولوبدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انلری اسلامه دعوت ايتدكده
ديديلركه بز ملهيود بيننده حلف وار ادرقورقارزكه محمده نصرت اولنمز وامری ظهور بولمزسه بزايسه اسلامه
كلمش بولنورسه وز بز ملهيود بيننده كی حلف كسيلوب بزه طعام ويرمز اولورلر (وكذلك أنزلناه آيات بينات)
آيات قرآنده تقدم ايدن كبی بزاكا قرآنك كافی آيات واضحات انزال ايتدك (وأن الله يهدی من يريد)
والله تعالى اول قرآنله ديلديكن هدايت ايدر ويا هدايت اوزره ثابت ايدر (ان الذين آمنوا) شونلركه
الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتورديلر (والذين هادوا) وشونلركه اسلامدن عدول ايتديلر يهود كبی
(والصابئين) ودينندن دينه عدول ايتديلر (والنصارى) ودين عيساده اختلاف وضلاله دوشديلر
(والمجوس) وآتشه طابديلر (والذين أشركوا) والله تعالى دن غيری اوثانی معبود ايتديلر

(ان الله

(ان الله يفصل بينهم يوم القيامة) الله تعالى يوم قيامتده انلرك بينی حكومتله ومحق مبطل اوزره اظهارله
وياهر برينه لايق جزا ايله فصل ايدر (ان الله على كل شیء شهيد) الله تعالى هر شيئه عالم واحواله مراقبدر
(ألم تر) يا محمد سكا خبر ويرلمديمی (ان الله يسجد له من فی السموات ومن فی الارض) الله تعالى نك
سموات وارضده اولان مخلوقاتی انك قدرتنه تسخر ايدرلر انك تدبيرندن ابا ايتمزلر وياهر بری دليله مدبرنك
عظمتنه دلالت ايدر (والشمس والقمر والنجوم) وشمس وقمر ونجوم الله تعالى يه سجود ايدرلر انك امرينه
انقياد ومنازللرنده دورانله (والجبال والشجر والدواب) وجبال واشجار ودواب اكا سجود ايدر
هر برينك ظلی تحوليله (وكثير من الناس) وناسك كثيری اكا سجود ايدر جبهه لرينی يره قومغله
(وكثير حق عليه العذاب) وناسك كثيری ايسه اوزرلرينه عذاب واجب اولوبدر كفرلريله وطاعتدن ابالريله
(ومن يهن الله فما له من مكرم) اول كمسه كه الله تعالى انی شقاوتله ذليل ايده سعادتله انی كريم ايدر اولمز
(ان الله يفعل ما يشاء) الله تعالى اهانه واكرامدن ديلديكن ايدر سعادت وشقاوت انك مشيئت
واراداتيله در (هذان خصمان اختصموا فی ربهم) ايكی فريق مؤمنون وكافرون الله تعالى نك دين وامرنده
وياانك ذات وصفاتنده اختصام ايتديلر * ديلديكه يهودله مؤمنلر تخاصم ايدوب يهود ديديلركه
بز الله تعالى يه احق وكتابده سزدن اقدم وپيغمبريمز سزكيدن مقدمدر ومؤمنلر ديديلركه الله تعالى يه
احقزكه پيغمبريمز محمد صلى الله عليه وسلمه وسزك پيغمبريكزه ايمان كتورمشز وسز بزم كتابمزی
وپيغمبريمزی بيلوركن حسديكزدن اكا كافر اولديكز اوليله اوايسه انلرك خصومتلرين فصل طريقی اوزره
نازل اولديكه (فالذين كفروا قطعت لهم ثياب من نار) شونلركه دين اسلامی انكار ايتديلر انلر ايچون
جثه لری مقدارنجه آتشدن توبلر تقدير اولنور وانلره كيديريلور (يصب من فوق رؤسهم الحميم) انلرك قفالری
تيموردن مقمعه ايله دلنوب ايچنه شول حری نهايته ايرمش صو دوكيلور (يصهر به ما فی بطونهم والجلود)
اول قفالرينه دوكيلن صو ايله بطنلرنده كی احشاء وامعالری پاره لنوب اريديكندن ماعدا ظاهرلرنده كی
دريلرينی خی صو يلوب دوكيلور (ولهم مقامع من حديد) وانلر ايچون تيموردن سوطلر دخی اولوركه انكله
انلر ضرب اولنور * خبرده كلديكه اكر اول سوطك بری يره قونوب انس وجن انك قالدرمسنه جمع اولسه لر
قالدرمسنه قادر اولميه لردی (كلما أرادوا أن يخرجوا منها من غم أعيدوا فيها) هر باركه اول نارك
غمومندن خروج مراد ايتسه لركيرو اول ناره رد اولنه لر (وذوقوا عذاب الحريق) وملائكه انلره ديه لركه
ذوق ايدلك شول نار عذابن كه احراقده مبالغه در اشبو ايكی خصمدن برينك جزاسيدر بعده خصم آخرك
جزاسنده ديتديكه (ان الله يدخل الذين آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالى
شول ايمان واعمال صالحه ايله متصف عبادينی جنتلره ادخال ايدركه انك اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولور
(يحلون فيها من أساور من ذهب ولؤلؤا) انلر اول جنتده التوندن سوارلر ولؤلؤ ايله تحليه اولنورلر
(ولباسهم فيها حرير) وانلرك انده لباسی حرير اولوركه انك دنياده رجاله لبسی حرام ايدی (قال النبی
عليه السلام من لبس الحرير فی الدنيا لم يلبسه الله فی الآخرة وان دخل الجنة لبسه أهل الجنة ولم يلبسه هو)
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه دنياده حرير كيه الله تعالى آخرتده اكا انی كيدرميه
اكرچه جنته كيرسه ده أهل جنت انی كيوب اول كيميه (وهدوا الى الطيب من القول) انلر
قولك طيبنه هدايت اولنه لركه اول كلمهٔ توحيدر وياخود (الحمد لله الذی أذهب عنا الحزن) قوليدر
(وهدوا الى صراط الحميد) وانلر دين اللهه هدايت اولنورلركه اول اسلامدر وحميد الله تعالى در كه افعالنده
محموددر (ان الذين كفروا ويصدون عن سبيل الله) شول كمسه لركه كافر اولوب ناسی دين اسلامدن صرف
ايدرلر (والمسجد الحرام الذی جعلناه للناس سواء العاكف فيه والباد) ومسجد حرامدن دخی صرف
ايدرلر كه بز انی ناسه قبله ومنسك ومتعبد قيلدق انده مقيم وخارجدن ورود ايدن مساوی اولديغی حالده * يعنی
انك حرمتی تعظيمده وانده نسك قضاسنده مساويلردر وياخود كعبه نك تعظيمده ومسجد حرامده صلات فضلنده

وبيت شريفي طوافده مساوي‌لردر وياخود مقيم وبادي اكا نزولده مساويدر ايكيسندن بري اولدبغي منزله
آخردن احق دكلدر الا بوكه ايكيسندن قنغيسي بر منزله سبقت ايدرسه آخراني اندن ازعاج ايتمز (ومن يرد فيه
بالحاد بظلم نذقه من عذاب اليم) بر كمسه كه مسجد حرامده اراده ايتمك ظلم الحادايتمك اوله بز اكا عذاب اليمدن
اذاقه ايدرز * اشبو الحادده اختلاف اولندي ديدنلديكه اول شركدر والله تعالينك غيريه عبادتدر وياخود
اول شيدركه قول وفعلدن منهي اوله اكرچه خادمني شتم ايسه‌ده وياخود حرمه محرم اولدبندن خولدر
ويا محظورات احرامدن برشيء ارتكابدر وياخود مكه‌ده طعامي احتكاردر * ابن مسعود ايدر اكر بر كمسه
بر خطيئه‌يه قصد ايتسه اول انك اوزرينه وبال يازلماز اني ايشلدكجه امابر كمسه عدنده ويا بلده‌ء اخراده ايكن
مكه‌ده بر رجلي قتل ايتمكي قصد ايتسه الله تعالى اكا عذاب اليمدن اذاقه ايدر مكر كه اندن توبه ايده ابن عمر
رضي الله عنهما حاج ايتديكنده ايكي خيمه قورار دي بريني حلده وبريني حرمده چقان اهلندن برينه عتاب مراد
ايتسه اول حلده كي خيمه سنده ايكن ايدردي ودرديكه بز اصحاب بيننده تحدث ايدردك كه كشينك حرمده
لا والله بلي والله ديمسي الحاددن اوله (واذ بوأنا لابراهيم مكان البيت) ذكر ايت شول وقتي كه ابراهيم
ايچون مكان بيتي مباءه قيلدق * زيرا كه كعبه طوفان زماننده سمايه رفع اولنمشدي وقتا كه حق جل وعلا
ابراهيم عليه السلامه بيت شريفي بناسنه امر ايلدي ابراهيم عليه السلام اني قنده بنا ايدرايديكن بيلمدي
الله تعالى بر ريح كوندردي حتى كه بيت شريفي اساسندن كشف ايتدي بر روايتده الله تعالى
بر سحابه كوندرديكه اول بيت مقدارنده وحيالنده ايدي يا ابراهيم بنم مقدارمده بنا ايت ديو سويلدي
اول دخي اكا كوره بنا ايتدي وابراهيمه ديدك كه (أن لا تشرك بي شيأ) بكا برشيء اشراك ايتمكل (وطهر بيتي
للطائفين والقائمين والركع السجود) وبنم بيتمي اوثان واقذاردن تطهير ايت اني طواف ايدنلر وانده
اقامت ايدنلر ونماز قيلنلر ايچون (وأذن في الناس بالحج) وناسي حجه دعوت ايله واني اداية امر ايله ندا ايت
ابراهيم عليه السلام ديديكه بنم صوتم ايرديكي نه اولسه كرك بيورلديكه يا ابراهيم سندن ندا بزدن ابلاغدر
اويله اولسه ابراهيم عليه السلام مقام اوزره چقدي اولدخي اطول جبال دكلو يوكسلدي ايكي پارمغين
قولاغنه صوقوب يمين ويسارينه وشرق وغربه يونلدي اكاه اولك ربكز جل شانه بر بيت بنا ايدوب اني حج
ايتمكي سزه فرض ايلدي ربكزه اجابت ايدك ديو سويلدي اويله اولسه يوم قيامته دكين كلوب حج مقدر اولان
كمسنه‌لر اصلاب آباء وارحام امهاتدن لبيك اللهم لبيك ديو اجابت ايتديلر كا اجابتده اول اولان اهل يمن
ايدي اول اجلدن انلر حجده ناسك اكثري اولديلر * بر روايتده ابراهيم عليه السلام ابا قبيسه چقوب ندا
ايتدي * ابن عباس ايدراشبو آيتده كي ناس ايله مراد اهل قبله‌در * حسن ايدر (وأذن في الناس بالحج)
ديو تأذينله مأمور محمد عليه السلامدركه حجة الوداعده انكله امر اولندي (قال النبي عليه السلام أيها
الناس قد فرض عليكم الحج فحجوا) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه يا ناس اوزريكزه حج فرض قيلندي
من بعد حجه استطاعتي اولانكز حج ايتسون (يأتوك رجالا) سكا ياياق يوريوب كلەلر (وعلى كل ضامر
يأتين من كل فج عميق) ودخي ايراق يوللرك هر برندن آريق دوه‌لر اوزرنده كلەلر (ليشهدوا منافع لهم)
تاكه انلر كنديلر ايچون منافع دينيه ودنيويه‌يه حاضر اوله‌لر (ويذكروا اسم الله في أيام معلومات) وتاكه
عشر ذي الحجه‌ده ويا ايام نحرده هدايا وضحايا اعدادي وذبحي عندنده الله تعالينك اسمني ذكر ايده‌لر
(على ما رزقهم من بهيمة الانعام) انك اوزره كه اول انلره هدايا وضحايا ايچون ابل وبقر وغنمدن ويردي
(فكلوا منها) ايمدي اول هدايا وضحايادن يكز كه اول سزه مباحدر يوخسه اهل جاهليت كبي
ايتمكز كه انلر نسكلرندن يمزلردي (وأطعموا البائس الفقير) واندن شول بؤسي شديد فقيره يديرك * جابر
ابن عبد الله رضي الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حجة الوداعده يوز بدنه سوق ايدوب التمش اوچني
پيغمبريمز عليه السلام كنديسي وباقيسني علي رضي الله عنه نحر ايتدي پيغمبريمز عليه السلام امر ايتديكه
اول بدنه‌لرك هر برندن بر پاره لحم اتوب بر قدرده پشوريله انجلين ايدلد كدنصكره ايكيسي اندن اكل ايتديلر

وصرقندن ايچديلر امامشروعله واجب اولان هديه اختلاف اولنديكه مهدينك اندن اكلي جائز اولورميكه
اول دم تمتع ودم قران ودم واجب كبي كه حجي افساد ويا فوات ايله‌در وجزاء صيددر * بر قوم ديديلركه اندن
برشيء اكلي جائز اولمازكه اول امام شافعي قوليدر ونذرله نفس اوزره ايجاب اولنان دخي انجليندر
ابن عمر رضي الله عنهما ديديكه جزاء صيددن ونذردن اكل اولنمز انك ماعداسندن اكل اولنوركه اول احمد
واسحق قوليدر امام مالك ايدر هديدن تمتعدن يينور ودخي هر هديدنكه اوزرينه واجب اوله الافديه
اذادن وجزاء صيددن ومنذوردن دكل ائمه حنفيه ايدرلر دم تمتع ودم قراندن يينور بو ايكيسنك غيري
واجباتدن دكل (ثم ليقضوا تفثهم) بعده وسخلرين ازاله ايتسونلر قص شارب وقلم اظفار ونتف ابط
واستحداد كبي * ديدنلديكه قضاء تفث ايله مراد حلق وقص شارب ونتف ابط واستحداد وقلم اظفار ولبس
ثياب ايله احرامدن خروجدر وياخود مناسك حجك كلدر وياخود رمي جماردر (وليوفوا نذورهم) ونذرلرينه
وفا ايتسونلر * ديدنلديكه انكله مراد حج وهدي نذريدر وهرشيدركه حجده نذر اولنور ايدي اني قضا ايله
اتمام ايتسونلر وياخود مراد هر نذرلرينه وفا ايتسونلر مادامكه شرعه مخالف نذر اولميه وياخود اوزرينه
واجب اولان شيئدن خروج ايتسونلر كرك كه اول منذور ويا غير منذوردر (وليطوفوا بالبيت العتيق)
وبيت قديمي طواف ايتسونلر كه اول ناس ايچون اول وضع اولنان بيتدر ويا جبابره تسلطندن معتقدر
ديدنلديكه اشبو طواف ايله مراد طواف واجبدركه اول يوم نحرده رمي وحلقدن صكره‌ده كي طواف
افاضه‌در * معلوم اوله كه طواف اوچ نوعدر اولكيسي طواف قدومدر هر كمسه كه مكه‌يه قدوم ايده
بيت شريفي يدي كره طولانور وهر كره‌ده حجر اسوددن بدأ ايدوب ينه انده اتمام ايدر اوچ اولكي كره‌لرده رمل
ودرت صكره كيده مشي ايدر اشبو طواف سنتدر ترك ايدنه برشيء واجب اولماز * عائشه رضي الله عنهادن
روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مكه‌يه قدومي حيننده آبدست آلوب آنده اول فعلي بيت شريفي
طواف اولدي * اول طوافك ايكنجيسي يوم نحرده رمي وحلقدنصكره طواف افاضه‌دركه اول واجبدر اني
ادا ايتمكله احرامدن تحلل حاصل اولماز * اوچنجيسي طواف وداعدر بر كمسه كه صلاتك قصري جائز اولور
مسافه‌يه دكين مكه‌دن مفارقت مراد ايده اكا رخصت يوقدركه طواف وداعي ايتمدين اندن مفارقت ايده
اولكه طواف وداعي ترك ايده اكا دم واجب اولور مكركه مرأه حائض اوله اني تركي جائز اولور (ذلك ومن
يعظم حرمات الله) امر اعمال حجدن ذكر اولنانلردر اول كمسه كه الله تعالينك احكامني وسائر هتكي حلال
اولميان شيئي وياخود حرمي وياحجه متعلق تكاليفي وياخود كعبه ومسجد حرام وبلد حرام وشهر حرامي تعظيم
ايده (فهو خير له عند ربه) اول تعظيمي انكچون رب تعالى عندنده ثوابده خيرلودر (وأحلت لكم الانعام)
سزه ابل وبقر وغنم اكلي حلال قيلندي چقان اني ذبح ايده‌سز (الا ما يتلى عليكم) مكر اولكه سوره‌ء مائده
اولنده (حرمت عليكم الميتة) آيتنده تحريمي تلاوت اولنوبدركه اول عارضله حرام اولان اشيادر ميته ولغير
الله اهلال اولنان كبي يوخسه الله تعاليدن غيرينك تحريم ايتديكي دكل بحيره وسائبه كبي (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) شول رجس اولان اوثان عبادتندن وتعظيمندن اجتناب ايدك انجاسدن اجتنابكز كبي
(واجتنبوا قول الزور) كذب وبهتاندن دخي اجتناب ايدك اشبو تخصيصدنصكره تعميمدر زيرا كه عبادت
اوثان زورك رأسيدر * ديدنلديكه انكله مراد شهادت زوردر (قال النبي عليه السلام عدلت شهادة الزور
الاشراك بالله ثلاثا) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر شهادت زور الله تعالى يه اشراكه عديل قيلندي اوچ كره
بو قولي ديديكدنصكره اشبو آيتي تلاوت ايتدي (حنفاء لله غير مشركين به) الله تعالى يه شرك ايتميوب اكا
اخلاص ايدراولدقلري حالده (ومن يشرك بالله فكأنما خر من السماء فتخطفه الطير) اول كمسه كه الله تعالى يه
اشراك ايده كانه اول اوچ سمادن دوشوب اني قوشلر استلاب ايده * زيرا كه مشرك اوج كمال ايماندن حضيض
كفره دوشر اهوا مرديه ايسه انك انكاريني توزيع ايدر (أو تهوي به الريح في مكان سحيق) وياخود ريح
اني بر مكان بعيد متلفه‌كه كوتوره يعني مشركك حقيدن بعدي سمادن دوشوب اني قوشلر كوتورندن وياخود ريح

انی مکان بعیده ایرکوردندن ابعد در هیچ حالله حقه واصل اولمز یعنی مشرکون ایکی نوعدر برنوعنه اصلا
خلاص یوقدر وبرنوعی ایسه توبه ایله خلاصی ممکن اولور لکن بعد اوزره (ذلك ومن یعظم شعائر الله)
اشبو امر مذکور برکسه که دین الله ویا فرائض حج ومواضع نسکی ویا هدایایی تعظیم ایده انك سمان حسانی
وغالیة الاثمانی اختیارله * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یوز بدنه اهدا ایتدی ارالرنده
برجمل وار ایدیکه بورننه التون بره طاقلشدی * وعمر رضی الله عنه ایسه بر بختیه اهدا ایتدیکه اندن
اوچیوز دینار طلب اولنمشدی (فانها من تقوی القلوب) زیراکه تعظیم شعائر الله تقوای قلوب
صاحبلرینك افعالندندر (لکم فیها منافع الی اجل مسمی) سزکچون اول اهدا ایتدیککز بدنه لرده
نحری وقتنه دکین در ونسل وصوف وظهرلرنده منافع واردر (ثم محلها الی البیت العتیق) بعده اول بدنه لرك
منحری بیت عتیق عندنده در * دینلدیکه حرمك کلیسی منحر دراما اولکه شعائر له مراد مناسکدر دیر معنی
اولورکه ناسك احراملرندن حلوللری بیت عتیقه دکدرکه یوم نحرده طواف زیارتی ادا ایده لر (ولکل امة
جعلنا منسکا) هر جماعت مؤمنه ایچون اهراق دم وذبح قرابین ایچون موضع قلیدق (لیذکروا اسم
الله علی ما رزقهم من بهیمة الانعام) تاکه الله تعالینك اسمنی ذکر ایده لر انك انلره ویردیکی ابل وبقر
وغنمك نحر وذبحی عندنده (فالهکم اله واحد) الهکز اله واحددر ذبایحکزك ذبحی اوزره یالکز انك اسمنی
ذکر ایدك (فله اسلموا) اکا انقیاد واطاعت ایدك (وبشر المخبتین) یا محمد تبشیر ایت متواضعلره ویا مخلصلره
(الذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم) که انلرك عندنده الله تعالی ذکر اولنسه انك جلال وهیبتندن قلبلری دترر
(والصابرین علی ما اصابهم) وانلره اریشن کاف ومصائبه صبر ایدرلر (والمقیمی الصلاة) وهر صلاة مکتوبه یی
وقتلرنده ادا ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره ویردیکمز مال ونعمتدن وجوه خیره انفاق ایدرلر
(والبدن جعلناها لکم من شعائر الله) بز ابل وبقردن بدنه لری شعائر الهیه دن قلیدق (لکم فیها خیر)
انك نحرنده سزه دنیاده نفع وعقباده اجر واردر (فاذکروا اسم الله علیها صواف) ایدی اوج قائمه سی
اوزره نحری عندنده قیام اولدیغی حالده الله تعالینك اسمنی ذکر ایدك یعنی (الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر
اللهم هذا منك والیك) دیوب ذبح ایدك ویاخود لوجه الله خالص اولدیغی حالده اسم الله ایله انی ذبح ایدك
(فاذا وجبت جنوبها) پس قچان اول بدنه لر نحر اولنصکره جنبلری اوزره یره دوشه لر (فکلوا منها واطعموا
القانع والمعتر) ایدی اندن کندیکز یدیکز ویدیرك شول کمسه یه کیم عندنده اولانه ومسئله سز ویرلمنه
راضی اوله ودخی اکا که سؤال الله ویا سؤالسز اعتراض ایده (کذلك) بدنه لری قیاما نحرینی وصف ایتدیککز کبی
(سخرناها لکم) سزه انلری تسخیر ایتدك که عظم وقوتیله انی احذ ایدر وحبس وشد ایدوب بوغزلرسز
(لعلکم تشکرون) تاکه بزم سزه اول انعاممز اوزره تقرب واخلاصله شکر ایده سز * روایت اولندیکه اهل
جاهلیت بدنه لرینی بوغازلسه لر دمائنی الله تعالی یه تقرب زعمیله بیت اللهه بولشدیررلردی مسلمون دخی انلره
تشبه مراد ایتدکلرنده نازل اولدیکه (لن ینال الله لحومها ولا دماؤها ولکن یناله التقوی منکم)
اول بدنه لرك تصدق اولنان لحومی ونحرله اهراق اولنان دمائی الله تعالینك رضاسنه اصابت واندن موقع قبوله
واقع اولمز بلکه اکا اصابت وواقع اولان اعمال صالحه وتقوی واخلاص صدر ووجه الله اراده اولنان
شیئدر (کذلك سخرها لکم) اشبو ذکر اولنان کبی سزه بدنه لری تسخیر ایتدی (لتکبروا الله
علی ما هداکم) تاکه اول بدنه لرك تسخیری طریقنه وانلرله تقرب کیفیتنه سزی ارشادی اوزره اول
الله تعالی یی تعظیم ایده سز یعنی دیه سزکه الله اکبر علی ما هدانا والحمد لله علی ما اولانا (وبشر المحسنین)
تبشیر ایت انلریکه فعل وترکلر ایتدکلرنده الله تعالینك رضاسن طلب ایده لر (ان الله یدافع عن الذین آمنوا)
الله تعالی مؤمنلردن مشرکینك اذاسنی دفعنده مبالغه ایدر (ان الله لا یحب کل خوان کفور) الله تعالی سومز
هرکسه یی که انك امانتنه خیانت ونعمتنه کفران ایده * دینلدیکه اول کسه که ذبیحه سیله اصنامه تقرب ایده
وانك اوزره الله تعالی اسمنك غیری یی ذکر ایده اول خوان کفوردر (اذن للذین یقاتلون بانهم ظلموا) شول

مشرکلره

مشرکلره قتال ایدن مؤمنلره جهاده اذن ویرلدی شول سببله کیم ظلم اولندیلر * روایت اولندیکه مکه نك
مشرکلری صحابه یه ایذا ایدرلردی کیمی مضروب وکیمی مشجوج پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه شکوایه
کلیجك اول انلره صبر ایدك که بن قتال الله اولنمشم دیردی اویله اولسه بو آیتله قتاله اذن ویرلدی اشبو اول
آیتدرکه اول امرده نازل اولوبدر * دینلدیکه بو آیت برقوم معینین شاننده نازل اولوبدرکه انلر مکه دن مدینه یه
هجرت مراد ایتدکلرنده مشرکلر انلری هجرتدن منع ایدرلردی اویله اولسه انلری هجرتدن منع ایدن مشرکلر ایله
قتاله اذن ویرلدیلر (وان الله علی نصرهم لقدیر) الله تعالی اول مؤمنلره نصرته قادردر اول انلره نصری
وعد ایتدی انلردن اذای کفاری دفعه وعدی (الذین اخرجوا من دیارهم بغیر حق الا ان یقولوا ربنا الله)
که انلر ناحق یره دیارلرندن چیقارلدیلر شول قوللری ایچونکه ربمز یالکز الله جل شانه دردیلر (ولولا
دفع الله الناس بعضهم ببعض) اکر الله تعالینك ناسی بری برلریله مؤمنلری کافرلر اوزره تسلیطله دفعی
اولمسیدی (لهدمت صوامع) یقلیدی صومعه لرکه انده راهبلر تعبد ایدر (وبیع) وبیعه لرکه
نصارانك متعبدیدر (وصلوات) که اول یهودلك کنائسیدر (ومساجد) که اول مسلمونك
مسجدلریدر (یذکر فیها اسم الله کثیرا) که اول مواضع اربعه ده ویاخود خاصة مساجدده الله تعالینك
اسمی چوق ذکر اولنور یعنی الله تعالی ناسی بری برلریله دفع ایتمسیدی هر نبینك شریعتنده مکان صلاتلری
منهدم اولیدی موسی علیه السلام زماننده کنائس وعیسی علیه السلام زماننده بیع وصوامع ومحمد
صلی الله علیه وسلمك زماننده مساجد منهدم اولوردی (ولینصرن الله من ینصره) الله تعالی نصرت ایدر
هرکسه یه کیم انك دیننه نصرت ایده * ایدی اول باری تعالی جل شانه اشبو وعدینی انجاز ایچون مهاجرین
وانصاری صنادید عرب واکاسرهٔ عجم وقیاصرهٔ روم اوزره تسلیط ایدوب ارض ودیارلرین انلره میراث ایتدی
(ان الله لقوی عزیز) الله تعالی انلره نصرته قوی وامرنده غالبدر (الذین ان مکناهم فی الارض
اقاموا الصلاة وآتوا الزکاة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنکر) اول دیارلرندن ناحق یره چیقاریلانلر
برقومدرکه اکر بز انلری یریوزنده تمکین ایدرسه وزعدولری اوزره نصرتله ویا مدینه یه انزال که انلرکله مراد
اصحاب محمد ویا بو امتدر صلوات مکتوبه یی اقامت ایدرلر ومالارنده کی زکات مفروضه یی ویررلر ومعروفله
امر ومنکردن نهی ایدرلر (ولله عاقبة الامور) آخرتده ثواب وعقابدن امور عبادك عاقبتی الله تعالی یه
رجوع ایدر بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه تسلیه ایچون بیورلدیکه (وان یکذبوك فقد کذبت قبلهم قوم
نوح وعاد وثمود وقوم ابراهیم وقوم لوط واصحاب مدین) یا محمد اکر قومك سنی تکذیب ایدرلرسه تکذیب
اولمقده سن یالکز دکلسن بلکه انلردن اول چوق امتلر پیغمبرلرین تکذیب ایتدیلردی نوح علیه السلامی
قومی وهود علیه السلامی عاد قومی وصالح علیه السلامی ثمود قومی وابراهیم علیه السلامی نمرود قومی ولوط
علیه السلامی قومی وشعیب علیه السلامی اصحاب مدین تکذیب ایدوب صبر ایتدیلردی (وکذب موسی)
وموسی علیه السلام تکذیب اولندی یعنی انی فرعون وقبط تکذیب ایتدیلر (فامليت للکافرین ثم اخذتهم
فکیف کان نکیر) بن اول کافرلره آجال مقدره لری انقطاعنه دکین امهال ایدوب بعده عذابله انلری اخذ
ایتدم نظر ایتسکه بنم انکارم نیجه اولور نعمتی محنته وحیاتی هلاکه وعمارتی خرابه تغییر ایتدم (فکاین من
قریة اهلکناها وهی ظالمة) نیجه قریه که بز انك اهلینی اهلاك ایتدك حالبوکه انلر ظالم ایدیلر (فهی خاویة علی
عروشها) که انك سقفلری دوشدکدنصکره اوزرینه دیوارلری یقلوبدر (وبئر معطلة) ونیجه بئرکه بوادیه ده
صو یی وآلاتی وار ایکن اربابنك هلاکیله اندن استقا اولنمز خالیه قالوبدر (وقصر مشید) ونیجه قصر
مشید مجصص مرتفع که سکانندن خالی اولوبدر * دینلدیکه اشبو بئر معطله وقصر مشید ایکیسی دخی یمنده در
اما قصر برجبلك قله سنده وبئر ایسه اول جبلك سفحنده در هر برینك اربابی نعمتده ایکن اکا کافر
اولدقلری ایچون الله تعالی انلری هلاك ایدوب اول بئر وقصر خالی قالدی * روایت اولندیکه اول بئر حضرموتده
حاضوراء دینور بر بلده ده ایدیکه صالح علیه السلامه ایمان کتوروب عذابدن نجات بولان درت بیك کمسه

صالح علیه السلام ایله اول حضرموته کلدکلرنده صالح علیه السلام وفات ایتدی اول اجلدن اکا
حضرموت دینلدی واونده حاضورا بی بنا ایتدیلر واول بئر اوزره قرار ایدوب تناسلله کثرت بولدیلر * بعده
اصنامه عبادت ایدرا ولوب کافرین اولدیلر الله تعالی انلرك اوزره حنظلة بن صفوان نام رجلی پیغمبر
کوندردیکه اول انلرك جمالی ایدی انلری توحیده ودین حقه دعوت ایدیجك سوقده ایکن انی قتل ایتدیلر
اول سببدن الله تعالی انلری هلاك ایدوب بئر وقصرلرین خالی ومعطل ایتدی (أفلم یسیروا فی الارض)
انلر یریوزنده سیرا یتمزلرمیکه هلاك اولان اقوام کافرینك مصارعن کوروب اعتبار ایدهلر اکرچه مسافرت
ایتمشلر ایسه ده لکن اول قصد اوزره مسافرت ایتمشلردر (فتکون لهم قلوب یعقلون بها) ناکه قلبلرینه
تنظ کلوب الله تعالینك وحدانیتن نظر واعتبار له بیلهلر (أو آذان یسمعون بها) ویا آدانلری اولوب انکله
قرون ماضیه اخبارنی ایشتمکله تذکر واتعاظ ایدهلر (فانها لا تعمی الابصار ولکن تعمی القلوب التی فی الصدور)
دین امرینه عمای بصر ضررا یتمز بلکه اکا ضرر ایدن صدورده اولان قلوبك عماسیدر * زیرا که بصر
ظاهر بلغه ومتعه دراما که بصر بصر قلبدر که دینه نفع ایدر * دینلدیکه سورهٔ اسراده مذکور (ومن کان
فی هذه أعمی فهو فی الآخرة أعمی) آیتی نازل اولیجق ابن ام مکتوم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب یا رسول
الله بن دنیاده اعمایم آخرتده دخی اعما می اولورم دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ویستعجلونك بالعذاب
وان یخلف الله وعده) مشرکون وعد اولندقلری عذابك استعجالن ایدرلر والحال الله تعالی وعدینه خلاف
ایتمز * زیرا انك خبرنده خلف اولمز ایسه انلره ایعاد ایتدیکی شیئی ایرکوررا کرچه مدت مدیده دنصکره
ایسه ده لکن صبوردر عقوبتنده عجله ایتمز (وان یوما عند ربك کألف سنة مما تعدون) وانلرك
استعجال ایتدیکی عذابلری کونلك ربك جل شانه عندنده طولده مقداری دنیا ییللرندن سزلك عد ایتدیککز
بیك ییلجه دروپاخود انلرك استعجال ایتدیکاری عذابلری ایامندن بر یوم ثقل واستطاله وشدتده بیك سنه
مقدارنجه دراویله اولسه انلرا کانیجه استعجال ایدرلر * تسکیم دینلدیکه ایام هموم طوالدر وایام سرور
قصاردر ویاخود رب تعالی عندنده بر کونله بیك ییل امهالده مساویدر * زیرا اول دیلدیکی وقتده انلری
اخذه قادردر تاخیرله برشیئ فوت اولمز (وکأین من قریة أملیت لها وهی ظالمة ثم أخذتها والی المصیر)
نیجه قریه اولدیکه انك اهلی کافره اولوب بز انلره امهال ایتدیکمزدنصکره دنیاده عذابله اخذ ایتدك آخرتده
ایسه مصیرلری بزه در انده عذاب اکبرله عذاب ایدرز (قل یا أیها الناس انما أنا لکم نذیر مبین) دیکل که
یا کفار مکه بن سزه الله تعالیدن نذیرم که انذار ایتدیکم شیئی سزه ایضاح ایدرم (فالذین آمنوا وعملوا
الصالحات لهم مغفرة ورزق کریم) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر ایچون ذنوبلرینه
مغفرت ورزق لا ینقطع واردرکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین أولئك أصحاب الجحیم) شونلرکه
بزم آیتلریمزا بطالنه سعی ایتدیلر ناسی ایماندن تثبیط ایدر ویاخود هر بری صاحبنك عجزینی اظهار مراد ایدر
اولدیغی حالده * ایمدی انلر نار موقده اصحابیدر (وما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی) یا محمد سندن
اول هر رسولکه اکا جبریل علیه السلام وحیله آشکاره کلور وهر نبیکه اکا الهام ومنامله بیلدیریلور
(الا اذا تمنی) اول برشیئی سوسه ویا اشتها ایتسه ویا امر اولنمان شیئی نفسنده تحدیث ایتسه (ألقی الشیطان
فی امنیته) شیطان انك حدیثنه القا ایدروا کا اول بولورو اکثر مفسرین دیدیلرکه یعنی قچان اول رسول
ویا نبی کتاب اللهی تلاوت وقرائت ایتسه شیطان انك تلاوتنه القا ایدر (فینسخ الله ما یلقی الشیطان) الله تعالی
ایسه اول شیطانك القا ایتدیکنی ابطال واذهاب ایدر (ثم یحکم الله آیاته) بعده الله تعالی امر آخرته استغراقه
داعی اولان آیاتنی تثبیت ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی ناسك احوالنی بیلور وفعلنده حکمتن اظهار
قیلور * ابن عباس رضی الله عنهما وانك غیری بعض مفسرین دیدیلرکه وقتاکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
قومنك کندیدن تولیسن کوردی نفسنده تمنی ایتدیکه الله تعالیدن اکا برشیئ کوندریله که انکله قومی بینی
تقریب ایده اویله اولسه بر کون اول قریش ایله بر مجلسده ایدی والنجم سورهسی نازل اولوب انی انلره

اوقودی

اوقودی (أفرأیتم اللات والعزی ومناة الثالثة الاخری) قولنه ایرشیجك شیطان انك لسانته القا ایدوب
(تلك الغرانیق العلی وان شفاعتهن لترتجی) دیدی قریش انی ایشدیجك سوندیلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
اندنصکره سورهنك آخرینه دکین اوقیوب سجدهیه واردیلر اندن مشرکون سرورله اول مجلسدن طاغلدیلر
محمد بزم آلهه مزی احسن ذکرله ذکر ایتدی بلدك که الله تعالی احیا واماته وخلق وارزاق ایدرو بزم آلهه مز
انك عندنده شفاعت ایدرچون محمد بزم آلهه مز ایچون نصیب قیلدی شمدنکیرو انکله اولورز دیدیلر اخشام
اولیجق جبریل علیه السلام اکا کلوب دیدیکه یا محمد نه ایشلدك الله تعالیدن سکا کتورمدیکم شیئی
ناسه تلاوت ایلدك اندن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زیاده خوفله حزین اولدی اویله اولسه الله تعالی بو آیتی
انزال الهانی تعزیه قیلدی (لیجعل ما یلقی الشیطان فتنة للذین فی قلوبهم مرض والقاسیة قلوبهم) تاکه
الله تعالی شیطان القا ایتدیکی شیئی فتنه قیله شول کمسهلره کیم قلبلرنده شك ونفاق اولوبدر وقلبلری
حقی قبولدن قالوبدر که انلر مشرکوندر (وان الظالمین لفی شقاق بعید) منافقون ومشرکون برخلافدهدرکه
اول حقدن ویا رسول ومؤمنلردن بعیددر (ولیعلم الذین أوتوا العلم أنه الحق من ربك فیؤمنوا به فتخبت له
قلوبهم) وتاکه علم توحید وعلم قرآن ویریلانلر بیلهلرکه قرآن حقدرکه من عند الله نازل اولوبدر ویاخود
شیطانی القایه تمکین الله تعالیدن صادر اولوبدر * زیرا که آدم علیه السلامدنبرو جنس انسیه عادة الله
انك اوزره جاریدر اول الله تعالی یه ویا قرآنه تصدیق ایدهلر واکا قلبلری انقیاد وخشیت ایده (وان الله
لهادی الذین آمنوا الی صراط مستقیم) الله تعالی مؤمنلری اشکال ایتدکاری شیئده طریق قویمه
هدایت ایدیجیدر (ولا یزال الذین کفروا فی مریة منه) وکافرلر قرآندن ویا رسولدن ویا شیطانك
امرندن انك امنیهسنه القا ایتدیکندن شکده اولقدن زائل اولمزلر (حتی تأتیهم الساعة بغتة) تاشول
وقته دکین که انلره فجأة موت ویا قیامت کله (أو یأتیهم عذاب یوم عقیم) ویا انلره یوم بدر عذابی کله اکا عقیم
دینلدی * زیرا اول کونده کفاره خیر اولمدی ریح عقیم کبی که اول سحاب ومطرله کلمز وزیرا که اول
کونده کیجه یی کورمدیلر کیجه کورمدین قتل اولندیلر (الملك یومئذ لله یحکم بینهم) یوم قیامتده ولایت
وحکم یالکز الله تعالینك اولورا کا منازع اولمز مؤمنلر وکافرلر بینلرنده حقله حکم ایدر (فالذین آمنوا
وعملوا الصالحات فی جنات النعیم) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر جنات نعیمدهدر
(والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا فأولئك لهم عذاب مهین) شونلرکه کفرله وآیتلریمزی تکذیبله متصف
اولدیلر انلر ایچون عذاب شدید واردرکه انده اهانت اولنورلر (والذین هاجروا فی سبیل الله ثم قتلوا أو ماتوا
لیرزقنهم الله رزقا حسنا) شونلرکه الله تعالینك طاعتنده هجرت ایتدیلر اوطان وعشائرلرندن آیرلدیلر
اول حالتده قتل اولندیلر ویاخود حتف انفله اولدیلر الله تعالی انلره رزق جنت ویررکه اول انلردن ابدا
کسلمز ویاخود ربلری عندنده احیا اولوب رزقلنورلر (وان الله لهو خیر الرازقین) الله تعالی رازقلرك
خیرلوسیدرکه دیلدیکنه رزقی حسابسز ویرر (لیدخلنهم مدخلا یرضونه) انلری بر مدخله ادخال ایدرکه
اکا راضی اولورلر که اول جنتدرکه انده استیوب دیلدکارین بولورلر (وان الله لعلیم حلیم) الله تعالی انلرك
نیاتنی بیلور واسائت اهلنه حلم ایدر عقوبته عجله ایتمز (ذلك) امر سزه ذکر ایتدیکمز کبیدر (ومن عاقب
بمثل ما عوقب به ثم بغی علیه لینصرنه الله) برکسه که ظالمنه جزا ایده انك اکا ظلمی مثلیله بعده انك اوزره
تعدی اولنه الله تعالی اکا اول ظالمی اوزره البته نصرت ایدر * اشبو آیت مشرکاردن برقوم شاننده نازل
اولوبدرکه انلر شهر حرامده مسلمیندن برقوم اوزره قتاله کلدیلر مسلمون ایسه شهر حرامده قتالدن کراهت ایدوب
انلری منع ایتمك دیلدیلر مشرکون ایسه ممتنع اولمیوب مسلمینه قتال ایتدیلر الله تعالی مسلمینه نصرت ایدوب
حتی که مشرکین اوزره غالب اولدیلر لکن مسلمونك قلوبنده قتاللری شهر حرامده اولسنه کراهت وملالت
اولیجق اشبو آیتله دفع اولندی (ان الله لعفو غفور) الله تعالی یه انتصار ایدنه عفو غفوردر انتقامده هواسنه
اتباع ایدوب الله تعالینك دیندن اعراض ایتمشیکن * زیرا که (ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور)

مقتضاسنجه صبر وتجاوزی عزم اموردن ایکن ترك ایلدی اشبونده عفو ومغفرت ایدر اولیجق انك غیری اکا ولی اولور (ذلك بأن الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) اشبو مذکور شول سببله درکه الله تعالی شمسی تغییبله کیجه نك ظلمتن کوندزك ضوئی مکاننه ادخال ایدر ویاخود کیجه وکوندزك هر بردن نقص ایتدیکی دکلو آخرده زیاده ایدر (وان الله سمیع بصیر) الله تعالی معاقب ومعاقبلرك اقوالنی ایشیدر وافعالنی کورر (ذلك بأن الله هو الحق) اشبو کمال قدرت وحلمه وصف شول سببله درکه الله تعالی نفسنده ثابت وذاتنده وحیدو واجبدر * زیرا وجودینك وجوبی ووحدتی اقتضا ایدرکه مبدء کل اوله (وأن ما یدعون من دونه هو الباطل) والله تعالیدن غیری هرشیئکه مشرکون اکا عبادت ایدر اول باطلدر حد ذاتنده معدومدر ویا الوهیتی باطلدر (وان الله هو العلی الکبیر) الله تعالی جمیع اشیا اوزره غالبدر واکا شریك اولمقدن کبیردر (ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء فتصبح الارض مخضرة) کورمزمیسنکه الله تعالی سمادن یغمور ایندیرر انکله اوتلر بتوب یریوزی یشللنور (ان الله لطیف خبیر) الله تعالی لطیفدرکه علمی جلیل ودقیقه ایرر تدابیر ظاهره وباطنه‌یه خبرداردر (له ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارضده اولان هرشیئك خالق وملکیدر (وان الله لهو الغنی الحمید) الله تعالی هرشیئدن غنیدر ذات وصفاتیله حمدی مستوجبدر (ألم تر أن الله سخر لكم ما فی الارض والفلك تجری فی البحر بأمره) کورمزمیسنکه الله تعالی یریوزنده کی دوابی سزه تسخیر ایتدیکه اکا برده رکوب ایدرسز ودریاده سزه فلکی تسخیر ایتدیکه انك امریله انی انده یوریدرسز (ویمسك السماء أن تقع علی الارض الا باذنه) وسمایی امساك ایدرکه بر اوزره دوشمه‌مکرکه یوم قیامتده انك امریله دوشه (ان الله بالناس لرؤف رحیم) الله تعالی ناسه رأفتلو ورحمتلودرکه انلر ایچون اسباب استدلالی تهیئه ایتدی وابواب منافعی انلره فتح ایتدی واسباب مضارّی انلردن دفع ایتدی (وهو الذی أحیاکم ثم یمیتکم ثم یحییکم) اول الله تعالی سزی عدمدن وجوده کتوردی وآجالکز منقضی اولدیغنده سزی اماته وآخرتده احیا ایدر (ان الانسان لکفور) جنس انسان الله تعالینك نعمتلرینه کفوردر (لکل امة جعلنا منسکا هم ناسکوه) هر اهل دین ایچون بر متعبد ویاشریعت قیلدقکه انکله تعبد ایدرلر ویاموضع قربان قیلدقکه انی انده ذبح ایدرلر (فلا ینازعنك فی الامر) اعدی سائر ارباب ملل دینده ویامناسکده سکا نزاع ایتمسون * زیرا انلرك کیمی جاهل وکیمی معانددر ویاخود سنك دینك امری نزاعی قبولدن اظهردر * دینلدیکه اشبو آیت کفار خزاعه شاننده نازل اولوبدرکه انلر صحابه‌یه دیدیلرکه سزه نولدیکه الکزله قتل ایتدیککزی اکل ایدوب الله تعالی قتل ایتدیکنی اکل ایتمزسز (وادع الی ربك انك لعلی هدی مستقیم) ناسی ربك جل شانه نك توحید وعبادتنه دعوت ایتکه سن حقه ایرکورر طریق سوی اوزره‌سن (وان جادلوك) اکر امر ذبایحده ویاامر دینده سکا جدال ایدرلرسه حالبوکه حق ظاهر وحجت لازمه اولوبدر (فقل الله أعلم بما تعملون) دیکل که الله تعالی مجادله وسائر امور باطله دن ایتدیککزه اعلمدر یوم قیامتده جزاکزی ایدر (الله یحکم بینکم یوم القیامة فیما کنتم فیه تختلفون) الله تعالی یوم قیامتده سزدن مؤمنلرو کافرلرینی امر دیندن اختلاف ایتدیککز شیئی ثواب وعقابله فصل ایدر دنیاده حجج وآیاتله فصل ایتدیکی کبی (ألم تعلم أن الله یعلم ما فی السماء والارض) بیلدکمی که الله تعالی سماده وارضده اولان اشیانك جمیعن بیلور اکا هیچ شیئ خفی اولمز (ان ذلك فی کتاب) اشبو اشیانك جمیعی لوح محفوظده ثابتدر (ان ذلك علی الله یسیر) انی لوح محفوظده اثبات ویا بینکزده حکم الله تعالی‌یه آساندر زیرا انك جمله معلوماته علمی علی السویه‌در (ویعبدون من دون الله ما لم ینزل به سلطانا وما لیس لهم به علم) انلر الله تعالیدن غیری برشیئه عبادت ایدرلرکه اکا عبادت جوازینه دلالت ایدنه حجت ودلیللری ونه علم معقوللری واردر (وما للظالمین من نصیر) اشبو ظلم مثلنی ارتکاب ایدنلره مذهبلرین تقریر ایدر ویاانلردن عذابی دفع ایدر نصیر یوقدر (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات تعرف فی وجوه الذین کفروا المنکر) چان انلره آیتلریمز تلاوت اولنسه که اول عقائد حقه واحکام الهیه‌یه واضحات الدلالة درلر اکا کافرلرك وجوهنده انکاری

بیلورسن * زیرا که انده کراهت وعبوس کوررسن (یکادون یسطون بالذین یتلون علیهم آیاتنا) قریب اولورلرکه شول اوزرلرینه آیتلریمز تلاوت ایدنلری قهر وعنفله بطش ایده‌لر (قل أفأنبئكم بشر من ذلكم النار) دیکل که سزه خبر ویره‌یم می انی که شول آیتلریمز تلاوت ایدنلره اولان غیظ وسوء قصدکزدن شر واشد اوله که اول ناردر (وعدها الله الذین کفروا) که الله تعالی انی کافرلره وعد ایتدی (وبئس المصیر) اول نار نه چرکین قرارکاه اولور (یا أیها الناس ضرب مثل فاستمعوا له) یاناس سزه برحال مستغربه ویاقصه رائقه تبیین اولندی * اعدی انك شاننی تدبر وتفکرله استماع ایدك (ان الذین تدعون من دون الله لن یخلقوا ذبابا) شول اصنام که الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز بر ذباب خلقنه قادر اولمزلر (ولو اجتمعوا له) اکرچه انك خلقنه اجتماع ایدرلرسه‌ده (وان یسلبهم الذباب شیئا لا یستنقذوه منه) واکر ذباب اول اصنام اوزرندن برشیئی سلب ایتسه انلر انی انقاذه قادر اولمزلر * روایت اولندیکه مشرکون اصناملرین زعفرانله طلالردیلر قورودیغنده ذباب انی استلاب ایدردی ودخی اصناملری اوکنه طعام قویوب ذباب اکا اوشردی ودخی اول اصناملرین انواع جواهر ایله تزیین ایدر وألوان طیبله تطییب ایدرلر اول طیبدن دوشی طائر وذباب استلاب وأخذ ایدیجك اول اصنام هیچ برشیئه قادر اولمزدی * اعدی بونلرك غایت جهالتن بیاندرکه شول مقدوراتك کافه‌سنه قادر وموجوداتك باسرها ایجادنده تفرد ایدن الله تعالی‌یه اشراك ایده‌لر شول تماثیلی که اعجز اشیادر شول حیثیتدنکه احیانك اقل واذلی خلقنه اجتماعلری ایله قادر اولمقلرندن ماعدا اول اقل اذل ایله مقاومته دخی قدرتلری اولمیه بلکه کندیلردن انی دفعه وعندنده کی شیئی اندن استنقاذه قادر اولمیه‌لر (ضعف الطالب والمطلوب) بو وصفلو عابد ومعبود ضعیف اولدی * دینلدیکه طالب ذبابدرکه صنمدن طیبی سلب ایتمك دیلر ومطلوب صنمدرکه ذباب اندن سلبی طلب ایدر ویاخود امر عکس اوزره‌درکه طالب صنم ومطلوب ذبابدر (ما قدروا الله حق قدره) مشرکون الله تعالی‌یی عظمتنه لایق وجهیله تعظیم ایتمدیلر وانی حق معرفتیله بیلمدیلر وحق صفتیله وصف ایتمدیلر شول حیثیتدنکه ذبابدن امتناعه قادر اولمیان شیئی اکا اشراك ایتدیلر والوهیتدن ابعد اشیا اولان شیئی انك اسمیله تسمیه ایتدیلر (ان الله لقوی عزیز) الله تعالی جمیع ممکناتی خلقه قویدر اکا هیچ شیئ غالب اولمز انلرك اصنامی ایسه اقل مخلوقاتدن عاجزه ومقهوره‌در (الله یصطفی من الملائكة رسلا ومن الناس) الله تعالی ملائکه‌دن رسوللر اختیار ایدرکه انکله انبیاسینه وحیله توسط ایدرلر وناسدن دخی رسوللر اختیار ایدرکه سائر ناسی حقه دعوت ایدرلر وکندیلره نازل اولانی انلره ایرکوررلر کانه رب تعالی الوهیتده وحدانیتن تقریر وصفاتنده غیرك مشارکتن نفیدن نصکره بیان ایتدیکه رسالات ایچون اصطفا اولنمش عبادی واردرکه ناس انلره اجابت واقتدا ایله عبادت الله‌ه توسل ایدرلرکه اول اعلای مراتب ومنتهای درجاتدر وقتاکه مشرکون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه حسدلرندن (ءأنزل علیه الذکر من بیننا) اول بزم اکبر واشرفمز دکل ایکن ارامزدن قرآن نزولنه اولمی مختص اولدی دیو انکار ایدیجك اشبو آیتله خبر ویردیلرکه اختیار الله تعالینکدر رسالتنه عبادندن دیلدیکنی اختیار ایدر (ان الله سمیع بصیر) الله تعالی انلرك مقالتنی ایشیدر ورسالتنه اختیار ایتدیکنی کورر (یعلم ما بین أیدیهم وما خلفهم) الله تعالی انلرك تقدیم وکرك تخلیف ایتدیکنی بیلور ویاخود عمل ایتدکاری وعمل ایده‌جکارینی بیلور ویاخود ملائکه ورسلی خلق ایتمزدن اولکی احواللرین وانلرك فناسندنصکره‌کی احوالن دخی بیلور (والی الله ترجع الامور) امورك کایسی اکا رجوع ایدرکه اول بالذات انك مالکیدر حکم وتدبیر واختیارندن سؤال اولنمز وآخرتده عبادك ثواب وعقابدن عواقب اموری اکا عائد اولور (یا أیها الذین آمنوا ارکعوا واسجدوا) یامؤمنلر صلاتکزده رکوع وسجود ایدك اول ایکیسیله امر اولندی * زیرا که اول اسلامده رکوع وسجود یوغیدی ویاخود نماز قیلك رکوع وسجود انك اعظم ارکانی اولدیغیچون اول انکله تعبیر اولندی ویاخود الله تعالی‌یه خضوع وسجود ایدك (واعبدوا ربكم) وربکز جل شانه‌یی توحید وسائر اصناف عبودیتیله اکا عبادت ایدك (وافعلوا الخیر) فعل وترککزده سزه خیر واصلح اولان اشیایی تحری ایدك

نوافل طاعات وصلهٔ ارحام ومكارم اخلاق كبی (لعلكم تفلحون) امورمذكوره نك كليسن ايشلكزفلاحی
رجا ايدرا ولديغكز حالده يوخسه انی تيقن ايدرويا اعمالكزه وثوق ايدرا ولمغله دكل * اشبو آيتك تلاوتی عندنده
سجود تلاوه وجوبنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه انده سجده واجب اولور شول دليل ايله كيم
(قال عقبة بن عامر رضی الله عنه قلت يارسول الله فضلت سورة الحج بأن فيها سجدتين قال نعم ومن لم يسجدهما
فلا يقرأهما * عقبه رضی الله عنه ايدرديدمكه يارسول الله سورهٔ حج انده ايكی سجده اولمغله تفضيل اولندی
ديديكه نعم اول كسنه كه ايكی سجده يی ايتمك مراد ايتميه اول سجده آيتلرين اوقومسون اشبو عمر وعلی وابن عمر
وعلی وابن مسعود وابن عباس رضی الله عنهم قوليدر ابن المبارك وشافعی وأحمد واسحق اكا ذاهبلردر
وبرقوم آخرون ايسه انده سجده يوقدرديديلر بلكه اول سجده ايله مراد سجدهٔ صلاتيه دركه ركوعه اقترانی
دلالتيله كه اول سفيان ثوری وائمهٔ حنفيه قوليدر (وجاهدوا فی الله حق جهاده) الله تعالينك سبيلنده
استفراغ طاقتله انك اعداء ظاهره سنه اهل زيغ كبی يه واعداء باطنه سنه هوی ونفس كبی يه جهاد ايدك
ديديكه حق جهاد اولدركه نيت صادقه ايله خالصا لله اولمقدرويا كه طاعت ايدلوب عصيان اولنمامقدر
ويانفس وهوايه مجاهده دركه اول جهاد اكبردر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم تبوك
غزاسندن رجوع ايدينجك ديديكه (رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاكبر) جهاد اصغردن رجوع
ايدوب جهاد اكبره كالدك يعنی كفاره جهادندن دونوب نفس جهادينه كالدك (هو اجتباكم) اول الله تعالی
سزی دين ونصرتيچون اختيار ايتدی اشبونده جهاده مقتضی وداعی يه تنبيه واردر (وما جعل عليكم
فی الدين من حرج) الله تعالی دين اسلامده سزه حرج ايتمدی يعنی قچان مؤمن ذنوبدن برشيئه مبتلا اولسه
اكاندن مخرج قلدی كيمين ردمظالم وقصاصله وكيمين انواع كفاراتله وبالجمله دين اسلامده برذنب يوقدركه
عبد انك عقابندن خلاصه چاره بولميه وياخود الله تعالی فروضكزاوقاتنده ضيق قيلمدی هلال رمضان وهلال
فطرووقت حج كبی كه قچان بری سزه ملتبس اولسه تيقن ايدنجيه دكين سزه وسعت ويردی وياخود سزه
ضرورات عندنده رخصتلرله منت ايتدی سفرده قصرصلات وصوبولنمديغنده تيمم وضرورت عندنده اكل
ميته وسفرومرض حالنده صومی افطاروصلاتيچون قيامه عجزنده قاعدا ادايه رخصت ويردی وياخود
بنواسرائيله اولان تكاليف شاقه يی بوامتدن رفع ايلدی (ملة أبيكم ابراهيم) الله تعالی سزه دينكزه وسعت
ويردی باباكز ابراهيم عليه السلام ملتنه ويرديكی وسعت كبی وياخود انك ملتنه اتباع ايدك * زيرا كه اول
ملت محمديه يه داخلدر ابراهيم عليه السلامك جميع مسلمينه اب قيلمغنك معناسی مسلمين اوزره انی احترامك
وحقنی حفظك وجوبی اب احترامنك وجوبی كبيدر (هو سماكم المسلمين من قبل وفی هذا) اول الله تعالی
سزی اشبوقرآندن اول كوندرديكه كتابلرنده وبوقرآنده مسلمين تسميه ايتدی وياخود ابراهيم عليه السلام
سزی زماننده اشبو وقتدن اولده وبووقتده مسلمين تسميه ايتديكه قرآنده انك لسانيله (ربنا وجعلنا مسلمين لك
ومن ذريتنا أمة مسلمة لك) ديويوردی (ليكون الرسول شهيدا عليكم) تاكه يوم قيامتده رسولكز محمد
عليه السلام اوزريكزه شاهد اوله كه اول سزه رسالتی تبليغ ايدوب سزدخی انی تصديق ايتديكز (وتكونوا
شهداء علی الناس) وسزايسه مرسلين ايچون سائر امتلر اوزره شاهدلر اوله سز كه انلرك هربری رسالتی امتنه
تبليغ ايتديكنه شهادت ايده سز (فاقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) ايمدی الله تعالی سزی ذكر اولنان فضل
وشرفله تخصيصه شكرايچون اقامت صلاة وايتاء زكاة وانواع طاعاتله اكا تقرب ايدك (واعتصموا بالله)
وجميع اموركزده اكا وثوق ايدوب اغاثه ونصرتی انك غيريدن طلب ايتمكز (هو مولاكم) اول سزك
ولی وناصركز اولور (فنعم المولی ونعم النصير) اول نه كوزلك مولی وناصر اولور صفات مذكوره ايله متصف
اولوب انجق مولی وناصر اللهدر ديلره

(سورة المؤمنون وهی ثمان ومائة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قد أفلح المؤمنون) الله تعالينك وحدانيتن تصديق ايدنلر سعادته ايروب ابدا جنتده قالديلر (الذين هم
فی صلاتهم خاشعون) كه انلر صلاتلرنده الله تعالی دن خوف واكا تذلل وتواضع ايدرلر وياغض بصر
وخفض صوت ايدرلر ويايمين وشماللرينه التفات ايتمزلر ويايمين وشماللرنده اولان كسنه لری بيلمزلر (قالت
عائشة رضی الله عنها سألت النبی عليه السلام علی الالتفات فی الصلاة فقال اختلاس يختلسه الشيطان
من صلاة العبد) عائشه رضی الله عنها ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه نمازده التفاتك حكمندن سؤال
ايتدم ديديكه اول براختلاسدركه شيطان انی عبدك صلاتندن اختلاس ايدر (قال النبی عليه السلام
لا يزال الله عزوجل مقبلا علی العبد مادام فی صلاته مالم يلتفت فاذا التفت أعرض عنه) پيغمبريمز صلی الله
عليه وسلم ايدر الله تعالی عبدينه اقبالدن زائل اولمز مادامكه صلاتده اولوب التفات ايتميه چقانكه التفات ايده
اول اندن اعراض ايدر * ديديكه خشوع سكون وحسن هيئه در ويا بصرينی موضع سجوددن رفع
ايتمامكدر * ابوهريره رضی الله عنه ايدر صحابه رضی الله عنهم نمازده كوزلرين سمايه رفع ايدرلردی بوآيت
نازل اولينجق كوزلرين موضع سجوده وضع ايدراولديلر (قال النبی عليه السلام مابال أقوام يرفعون أبصارهم
الی السماء فی صلاتهم لينتهن عن ذلك أولتخطفن أبصارهم) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر شول كسنه لرك حالی
ندركه نمازلرنده كوزلرين سمايه رفع ايدرلر اول فعلدن منتهی اولسونلر يوخسه بصرلری خطف اولنور *
ديديكه اول جسدندن برشيئله اوينامقدر (روی أن النبی عليه السلام أبصر رجلا يعبث بلحيته فی الصلاة
فقال لو خشع قلب هذا لخشعت جوارحه) روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام بررجلی كورديكه نمازده
صقاليله اويناردی ديديكه اكر بونك قلبنده خشوع اولسه جوارحی دخی خشوع ايدراولوردی * ديديكه صلاتده
خشوع جمع همت وصلاتك ماسواسندن اعراض ولسانته جاری اولان قرائت وذكری تدبردر (والذين هم
عن اللغو معرضون) ومالايعنی قول وفعلدن اعراض ايدرلر (والذين هم للزكاة فاعلون) ومالرنده
اوزرلرينه واجب اولان زكاتی ادا ايدرلرياخود عمل صالح ايشلرلر (والذين هم لفروجهم حافظون)
وفرجلرينی حرامدن حفظ ايدرلر (الا علی ازواجهم أوما ملكت ايمانهم) الاتزوج ايتدكاری زوجات
اربعه دن وملك يمينله مالك اولدقلری سراريدن دكل (فانهم غير ملومين) ايمدی انلر فرجلرينی زوجات
وسراريلرينه بذل ايتملريله لوم اولنمزلرچقانكه شرعك اذن ويرديكی وجه اوزره اولان حيض ونفاس حالنده
اولميه (فمن ابتغی وراء ذلك فأولئك هم العادون) اول كسنه كه اشبونك وراسن طلب والتماس ايده اول
وصفلو كسنه لر حلالدن حرامه متجاوزلردر اشبونده دلالت واردركه يدله استمنا حرام اوله * عطا ايدر
ايشتدمكه برقوم يوم قيامتده يدلری حبالی حشر اولور ظن ايدرمكه انلريدله استمنا ايدنلر اوله * سعيد بن جبير
ايدر الله تعالی برقومه عذاب ايتديكه انلر مذاكيرله اويناردی (والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون)
واموال واسراردن ائتمان اولندقلری شيئی حفظ ايدرلر حق وياخلق جهتندن اولان معاهده لرينه وفا ايدرلر
معلوم اوله كه امانات مختلفه دراتكمدن خالی دكلدر يا الله تعالی انی عبادی اوزره ايجاب ايدوبدر وياخود
عبدله عبد بيننده در ودائع وبضائع كبی * ايمدی عبد اوزره جميعنه وفا واجب اولور (والذين هم علی صلواتهم
يحافظون) وصلاتلرينه مواظبت واوقاتنی رعايت ايدرلر (أولئك هم الوارثون) اشبو صفاتی جمع ايدن
كسنه لر وارث ديلمكه احقلردر (الذين يرثون الفردوس هم فيها خالدون) كه انلر فردوس جنتنه وارث
اولورلر انده خالدلردر (قال النبی عليه السلام مامنكم من أحد الا وله منزلان منزل فی الجنة ومنزل فی النار فان
مات ودخل النار ورث أهل الجنة منزله) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر سزدن بركسنه يوقدركه الا انك
ايكی منزلی واردر برمنزلی جنتده وبرمنزلی نارده در چقانكه فوت اولوب ناره كيره اول جنتده كی منزلنه اهل
جنت وارث اولور * ديديكه مؤمن وكافردن هر برينك ايكی منزلی واردر بری جنتده وبری نارده در
اما مؤمن جنتده كی منزلن يپار ونارده كی منزلن يقار واما كافر جنتده كی منزلن يقار ونارده كی منزلن يپار
(جاء فی الحديث أن الله تعالی خلق ثلاثة أشياء بيده خلق آدم بيده وكتب التوراة بيده وغرس الفردوس بيده

ثم قال وعزتی وجلالی لا یدخلها مدمن خمر ولا دیوث) حدیثنده کلدیکه الله تعالی اوچ شیئی ید قدرتیله
خلق ایتدیکه اول خلق آدم وکتب تورات وغرس فردوس ایدی بعده دیدیکه عزتم وجلالم حقیچون اول
فردوسه مدمن خمر ودیوث کیرمسون (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين) بز ولد آدمی صفوتمادن
خلق ایتدك اول طیندن سل اولنوبدر و یاخود نطفه دنکه اول طیندن سل اولندی طینله مراد آدم
علیه السلامدر و یاخود انسانله مراد آدمدرکه اول هر تربه دن سل اولنوبدر (ثم جعلناه نطفة فی قرار مكين)
بعده ولد آدمی یعنی سلاله یی نطفه قیلدق بر مستقرده که اول سلاله انده متمکن اولندیکه اول رحمدر
(ثم خلقنا النطفة علقة) بعده نطفهٔ بیضایی علقهٔ حمرایه تحویل ایتدك که اول قطعهٔ دمدر (فخلقنا العلقة
مضغة) بعده اول علقه یی مضغهٔ لحم قیلدق (فخلقنا المضغة عظاما) بعده اول مضغه یی کمکلر ایتدك
(فكسونا العظام لحما) واول کمکلره اول مضغه دن قلان لحمی کیوردك و یا اول کمکلر اوزره اکا متصل لحم
بتوردك (ثم أنشأناه خلقا آخر) بعده انی خلق آخر انشا ایتدك که اول اکا روح نفخ اولنمسیدر و یا اسنان
وشعر بتمسیدر * دینلدیکه انکله مراد انك حالدن حاله تحویلیدرکه اول استهلال وارتضاع وقعود وقیام
ومشی وفطام واکل وشرب وبلوغ حلم وتقلب فی البلاد وانك مابعدیدر (فتبارك الله أحسن الخالقين)
الله تعالی قدرت وحکمتنده شانی عالی اولدیکه اول مقدرلرك احسنیدر (ثم انكم بعد ذلك لميتون)
بو منوال اوزره خلقکز تمامندنصکره آجالکز انقضاسنده جمیعکز میت اولورسز (ثم انكم يوم القيامة
تبعثون) بعده یوم قیامتده محاسبه ومجازات ایچون بعث اولنورسز (ولقد خلقنا فوقكم سبع طرائق)
فوقکزده یدی سما خلق ایتدك که اول ملائکه یه و یا کواکب سیاره یه طرائقدر (وما كنا عن الخلق غافلين)
اشبو سمواتك و یا جمیع مخلوقاتك حفظندن بز غافل دکلز بلکه زوال واختلالدن حفظ ایدر وامرینی تدبیر
ایدرز حتی که حکمت ومشیئهٔ ازلیه مز مقتضاسنجه کمالدن تقدیر ایتدیکمز نهایتنه ایره (وأنزلنا من السماء ماء
بقدر فاسكناه فی الارض) بز سمادن یغمور ایندردك شول دکلوکه نفعی کثیر وضرری قلیل اولور و یا شول دکلو
خلقك صلاحلری انکله ایدوکن بیلورز بعده انی غدیرلرده ومستنقعلرده اسکان ایدرزکه ایام صیفده یغمورلك
انقطاعی زماننده ناس انکله نفعلنه لر و یاخود بز اول یغمورلری یر ایچنده اسکان ایدرز بعده اندن یریوزینه
پیکارلر چیقاررز * ایعدی یرده کی صولرك کلیسی سمادندر (وانا على ذهاب به لقادرون) و بز انی ازاله یه
دخی قادرز افساد و یا تصعید و یا تعمیقله ازالته قادر اولدیغمز کبی * خبرده کلدیکه حق جل وعلا جنتدن بش
نهر انزال ایدوبدرکه اول جیحون وسیحون ودجله وفرات ونیلدر الله تعالی اشبو نهرلری عیون جنتدن اسفل
درجه ده عین واحده دن جبریل علیه السلام ایکی جناحی اوزره آلوب یریوزینك جبالنده ایداعدنصکره
یریوزینه اجرا ایتدی وانده ناسه منفعتلر قیلدی تاآنکه یأجوج ومأجوجك خروجی وقتی ایرشه
الله تعالی جبریل علیه السلامی کوندررحتی که یردن قرآنی وعلمك کلنی وحجر اسودی ومقام ابراهیمی وتابوت
موسایی ایچنده اولان اشیا ایله وذکر اولنان بش نهرلری سمایه رفع ایدر تاآنکه بو اشیا رفع اولنمه یر اهلی
دین ودنیانك خیرینی یتورر (فانشأنا لكم به جنات من نخيل وأعناب) و بز اول صو ایله سزکچون نخیل
واعنابدن جنتلر ایجاد ایدرز (لكم فيها فواكه كثيرة ومنها تأكلون) که اول جنتلرده سزکچون
فواکه کثیره واردرکه صیف وشتاده اندن اکل ایدرسز و یاخود اول نخیل واعنابك ثمرنده انواع فواکه
واردرکه اول رطب وعنب وتمر وزبیب وعصیر ودبس وانك غیریدر (وشجرة تخرج من طور سيناء) وسزکچون
شجره ایجاد ایدرزکه اول طورسینادن چیقارکه اول جبل موسادر مصرله مدین اراسنده در
و یا فلسطینده در واول شجره ایله مراد زیتوندر (تنبت بالدهن) اول دهنله تشلنور واندن دهن چیقار
(وصبغ للآكلين) واکل ایدیجیلره اندن ادم یتر و بالجمله اول شجرده برشیئ یترکه اول ادهان اولنور وسراج
ایدیلور واکله ادم اولور (وان لكم فی الانعام لعبرة) سزکچون ابل و بقر وغنمده عبرت واردرکه انك
حالیله اعتبار وانکله استلذاذ ایدرسز (نسقيكم مما فی بطونها) انك بطوننده علفدن تکون ایدن

الباندن

الباندن سزه ایچوررز (ولكم فيها منافع كثيرة) واول انعامك ظهورنده کی اصواف واشعارنده سزه
منافع کثیره واردر (ومنها تأكلون) وانك لحومندن یرسز (وعليها وعلى الفلك تحملون) اول انعامدن
ابل اوزره برده وسفائن اوزره بحرده یوکلنورو بضاعتکزی یوکلدرسز (ولقد أرسلنا نوحا الى قومه فقال يا قوم
اعبدوا الله ما لكم من اله غيره أفلا تتقون) بز نوحی قومنه رسالتله کوندردك اول انلره دیدیکه یاقوم
الله تعالی یی توحید ایدك اندن غیری معبود بالحق الهکز یوقدر قورقز میسزکه سزدن نعمتلرینی ازاله ایده
وکندیکزی هلاك ایده وا کا عبادتی ترککز ونعمتلرینه کفرانکز سببیله سزه عذاب ایده (فقال الملأ
الذين كفروا من قومه ما هذا الا بشر مثلكم يريد أن يتفضل عليكم) نوح علیه السلامك قومندن
اشراف عواملری دیدیکه بو نوح سزلك کبی بشردر دیلرکه اوزریکزه تفضل ایده رئیس اوله (ولو شاء الله لأنزل
ملائكة) اکر الله تعالی بزه رسول کوندرمك دیلسه ملائکه دن رسوللر کوندررردی (ما سمعنا بهذا
فی آبائنا الاولين) اشبونك سویلدیکی نبوت دعواسنی وعبادة الالهه حتی واندن غیری آلهه نفیینی بزدن
اول کچن آبامزدن ایشتمدك اشبو قوللری یا فرط عنادلرندن و یا فترت متطاوله ده بولندقلرندن اوله (ان هو
الا رجل به جنة فتربصوا به حتى حين) اول نوح دکل الا بر رجلدرکه انده جنون اولدیغندن بونك کبی
سوزلری سویلر * ایعدی انی متحمل اولوب جنوندن افاقتنه منتظر اولك (قال رب انصرني بما كذبون)
نوح علیه السلام انلرك ایمانلرندن مأیوس اولیجق الله تعالی یه اقبال ایدوب دیدیکه یارب قومك بنی تکذیبلری
سببیله انلره وعد ایتدیکك عذابی انجازله بکا نصرت ایت (فأوحينا اليه أن اصنع الفلك بأعيننا ووحينا)
بز نوحه امر ایتدك که بزم حفظمز وامر وتعلیممز ایله بر سفینه دوز سن سن انده خطا ایتمدن و یا اکا مفسدلك
فسادی ایرمکدن بز انی حفظ ایدرز (فاذا جاء أمرنا وفار التنور) وقتاکه اول سفینه یه رکوبله و یا نزول
عذابله امریمز کله وتنوردن صو چیقه * روایت اولندیکه نوح علیه السلامه دینلدیکه تنورکدن صو قینادقده
سن واتباعك سفینه یه کیرلك وقتاکه اندن صو قینادی نوح علیه السلامك مرأه سی انی خبر و یردی فی الحال
سفینه یه رکوب ایتدی ومحلی مسجد کوفه ده باب کنده یه داخلك یمیننده در و بر قولده شامده عین ورده در
و بو قصه نك تفصیلی سورهٔ هودده کچوبدر (فاسلك فيها من كل زوجين اثنين) ایعدی اول سفینه یه
هر حیواندن بر اركك و بر دیشی قو یغل (وأهلك) ودخی اهل بیتکی وسکا ایمانه کلانلری قو یغل
(الا من سبق عليه القول منهم) الا انی دکل که انلردن عذاب اولنمسنه قولمز سبقت ایتدی (ولا تخاطبني
في الذين ظلموا انهم مغرقون) بکا خطاب ایتمکل شول کمسه لرك نجاتیچون که انلر کفرله نفسلرینه ظلم ایتدیلردی
انلر غرقله هلاك اولیسرلردر (فاذا استويت أنت ومن معك على الفلك فقل الحمد لله الذي نجانا من القوم
الظالمين) وقتاکه یا نوح سن و بیلکجه اولان اهل ایمان سفینه یه رکوب ایده سز دیکل که اول الله تعالی یه
حمد اولسونکه بزی شول شرکلو وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدن قومدن خلاص ایتدی (وقل رب أنزلني منزلا
مباركا) ووقتا سفینه دن یره نزول ایده سن دیکل که یارب بنی نزول مبارکله انزال ایتکه اول غرقدن نجاتدر
(وأنت خير المنزلين) که سن انزال ایدنلرك خیرلوسیسن (ان في ذلك لآيات) نوح قومنك کفاری
هلاك کنده ومؤمنلری نجاتنده استبصار واعتبار اهلنه عبرتلر واردر (وان كنا لمبتلين) والحال بز انلری نوحی
انلره ارسال وانك وعظ وتذکیریله اختبار ایتدك که عذاب نزولندن اوکدین اعمال سیئه لرینی اوزرلرینه
حجت ایده وز (ثم أنشأنا من بعدهم قرنا آخرين) انلری اغراقدنصکره قرن آخری انشا ایتدك که انلر عاد
وثموددر (فأرسلنا فيهم رسولا منهم) بز انلره کندیلرندن هود وصالحی رسول کوندردك رسوللری انلره
دیدیلرکه (أن اعبدوا الله ما لكم من اله غيره أفلا تتقون) الله تعالی یی توحید وا کا عبادت ایدك که اندن
غیر معبود بالحق الهکز یوقدر قورقز میسزکه اکا اشراککزله سزه عذاب ایرکوره (وقال الملأ من قومه
الذين كفروا وكذبوا بلقاء الآخرة) انك قومندن کافر اولوب آخرتك ثوابی وعقابی لقاسن تکذیب ایدنلرك
اشرافیکه (وأترفناهم في الحياة الدنيا) بز انلری حیات دنیاده کثرت اموال واولاد ایله تنعیم ایتدك دیدیلرکه

(ماهذا الا بشر مثلكم يأكل مما تأكلون منه ويشرب مما تشربون) بو دكل الاصفت وحالده سزك كبى بشر درسزك يدوب ايجديككزدن ير وايچر (ولئن أطعتم بشرا مثلكم انكم اذا لخاسرون) اكر سز كنديكز مثلى بشره سزه امر ايتديكى شيئده اطاعت ايدرسكز كنديكزى اذلالكز حيثيتيله مغبونلردن اولورسز (أيعدكم أنكم اذا متم وكنتم ترابا وعظاما أنكم مخرجون) اول سزه وعد ايدرميكه سز فوت اولوب تراب وعظام كز لحوم واعصابدن مجرده اولدقدنصكره قبوردن چيقه سز وياخود عدمدن بركره دخى وجوده كله سز (هيهات هيهات لما توعدن) اول قولى صدق اولديغى تقديرا وزره قتى بعيددركه اول وعد اولنديغكز ظهوره كله (ان هى الا حياتنا الدنيا نموت ونحيى ومانحن بمبعوثين) حيات اشبو دنيا حياتيدر بعضمز فوت اولور وبعضمز ايسه ولادتله وجوده كلور يوخسه موتدنصكره تكرار حيات بولوردكلرز (ان هو الا رجل افترى على الله كذبا ومانحن له بمؤمنين) اشبو كمسه بر رجلدركه رسالت دعواسنده ويا موتدنصكره بعثله وعدنده الله تعالى يه كذب وافترا ايدر بزانى اول قولنده تصديق ايدردكلرز (قال رب انصرنى بما كذبون) رسوللرى ديديكه يارب بكا انلرا وزره نصرت ايت وبنمچون انلردن انتقام ايت شول سببدنكه بنى تكذيب ايتديلر (قال عما قليل ليصبحن نادمين) الله تعالى ديديكه آز زمانده سنى تكذيبلرينه نادم اوله لر چونكه عذاب كاديكن كوره لر (فأخذتهم الصيحة بالحق) انلرى جبريل عليه السلامك صيحه سى وجه ثابتله اخذ ايتديكه انى دفع ايدراولمدى * ديلديكه جبريل عليه السلام بر صيحه ايله ايتديكه انكله قلبلرى پاريلوب ميتين اولديلر (فجعلناهم غثاء) هلاك اولدقدنصكره قورويوب بز انلرى نبات ارضدن حميل سيل كبى قيلدق (فبعدا للقوم الظالمين) الله تعالينك رحمتندن بعد شول قومه كيم شركك وعصياننه نفسلرينه ظلم ايتديلر (ثم انشأنا من بعدهم قرونا آخرين) انلردنصكره اقوام آخريى انشا ايتدك (ماتسبق من امة أجلها ومايستأخرون) هيچ بر امت هلاكنه حد اولان وقتى نه تقدم ونه تأخر ايدرلر (ثم ارسلنا رسلنا تترى) بعده امتلره رسوللريمزى برى برلرينك آردنجه مترادفين اولدقلرى حالده ارسال ايتدك (كلما جاء امة رسولها كذبوه فأتبعنا بعضهم بعضا) هر باركه بر امته رسوللرى كلدى انى تكذيب ايتديلر بزدخى انلرى هلاكده برى برلرينه اتباع وارداف ايتدك (وجعلناهم أحاديث) وانلرى اسمار وقصص قيلدقكه انلردنصكره امروشانلرى ناس بيننده تحدث اولنور يعنى انلردن انجق حكايه لرى قالدى غيرى دكل (فبعدا لقوم لايؤمنون) الله تعالينك رحمتندن بعد شول قومه دركه انك قولنى تصديق ايتمزلر (ثم ارسلنا موسى واخاه هارون بآياتنا وسلطان مبين الى فرعون وملائه فاستكبروا وكانوا قوما عالين) بوندنصكره موسى وقرنداشى هارونى طقوز آيتله وحجت واضحه ايله فرعون وملائنه ارسال ايتدك انلر ايسه ايمان ومتابعتندن تعظم ايدوب قوم متكبرين اولديلر (فقالوا انؤمن لبشرين مثلنا وقومهما لنا عابدون) وديديلركه كنديمز مثللى ايكى بشرى بز تصديقمى ايدرز حالبوكه ايكيسنك قومى بنو اسرائيل بزم خادملريمز اولوب عبيدمز كبى بزه منقادلردر (فكذبوهما فكانوا من المهلكين) اويله اولسه اول ايكيسنى تكذيب ايدوب بحر قلزمه غرق ايله مهلكيندن اولديلر (ولقد آتينا موسى الكتاب لعلهم يهتدون) بز موسايه توراتى ويردك تاكه بنو اسرائيل انكله اهتدا ايده لر (وجعلنا ابن مريم وأمه آية) بز عيسايى وانا سنى قدرتمزه دلالت ايدر آيت قيلدقكه اول مريمك اكار جل مسنسز عيسايى ولادتيدر (وآويناهما الى ربوة ذات قرار ومعين) واول ايكيسن انزال ايتدك بر مكان مرتفعه كه اول ارض مستويه ومنبسطه ويا ثمار وزروعنده وفرت ووجه ارضه ظاهر صولرى اولمغله انده سكون وقرار قيلوب رغبت ايدرلركه اول دمشق ويارمله ويابيت المقدسدر (يا أيها الرسل كلوا من الطيبات) يا مرسلين طيباتدن ييكز * اشبو نداوخطاب جميع انبيايه دركه هر برى زماننده بونكله خطاب اولنمشدر اشبونده تنبيه واردركه انبيايه طيباتك اباحتى شرع قديم اوله وطيبات مباحاتدن هر شيئدركه انكله استلذاذ اولنه وبر قولده اول حلالدركه صافى القوام اوله ايدى حلال اولدركه انده الله تعالى يه عصيان اولنمه وصافى اولدركه انده الله تعالى اونودلميه وقوام اولدركه انده نفس امسالك وعقل حفظ اولنه (واعملوا صالحا)

وعمل صالح ايشلكزكه اول سزدن مقصود دور بكز جل شانه عندنده نافعدر (انى بما تعملون عليم) بن سزك اعمالكزى عليم اولدوغمدن سزه جزا ايدرم (وان هذه امتكم امة واحدة) اشبو سزك ملتكزدر عقائدده واصول شرايعده ملت متحده وياخود جماعتكز ايمان وتوحيد اوزره متفق جماعت واحده اولديغى حالده (وأنا ربكم فاتقون) وبن سزك ربكزم كه انى سزه ايجاب ايتدم * اعدى بندن خوف ايدك وياخود سزدن اول كچن مرسلينه امر ايتديكم شيئى سزه دخى امر ايتدم امر يكز واحد دور بكز بنم بندن حذر ايدك (فتقطعوا أمرهم بينهم) انلر ايسه دينلرى امرينى تفريق ايدوب اديان مختلفه قيلديلر يهود ونصارى ومجوس اولديلر (زبرا) كتابلره اختلاف ايدر اولدقلرى حالده كيمى تصديق وكيمى تكذيب وكيمى تحريف ايتمكله (كل حزب بما لديهم فرحون) متحزب اولندن هر حزب صددنده اولديغى دين باطله اعجاب وسرور ايدرلر وانى حق اعتقاد ايدرلر (فذرهم فى غمرتهم حتى حين) انلرى غماره وجهالتلرنده موتلرينه دكين ترك ايله (أيحسبون أنما نمدهم به من مال وبنين نسارع لهم فى الخيرات) ظن ايدرلرميكه بزم انلره مال واولاددن ويرديكمزله انلر ايچون خيروا كرامه عجله ايتمش اوله وز (بل لايشعرون) بلكه انلر بهايم كبيدر فطنت وشعورلرى يوقدركه شول انلره ويرديكمزى استدراج ايديكنى بيله لر (ان الذين هم من خشية ربهم مشفقون) شول مؤمنلر كه خشية اللهدن صددنده اولدقلرى اعمال صالحه ايله بيله انك عقابندن صاقنورلر (والذين هم بآيات ربهم يؤمنون) وربلرى جل شانه نك آيتلرينى تصديق ايدرلر (والذين هم بربهم لايشركون) ورب تعالى يه شركك نه جليسن ونه خفيسن ايتمزلر (والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة أنهم الى ربهم راجعون) وصدقاتدن ويردكلرينى ويررلر حالبوكه قلبلرى قورقركه اول انلردن قبول اولنميه وياخود ويرمه سى وجه لائق اوزره اولمديغيچون مؤاخذه اوله لر * زيرا كه مرجعلرى ربلرينه دراكا ايسه بر شيء خفى اولمز (اولئك يسارعون فى الخيرات) اشبو صفاتله متصف كمسه لر اعمال صالحه يه مبادرت ايدرلر وفوتندن خوفله اكا زياده رغبت ايدرلر (وهم لها سابقون) اول خيراته ناسى سبقت ايديجيلردر (ولانكلف نفسا الا وسعها) هيچ بر نفسه وسعى وطاقتى اولميان شيئى تكليف ايتمزز (ولدينا كتاب ينطق بالحق) بزم عندمزده لوح محفوظ واردركه صدقله تبيين ايدر يعنى الله تعالى هيچ بر نفسه تكليف ايتمز الا عملدن انى كه اكا طاقت كتورر حالبوكه بزانك عملنى لوح محفوظده اثبات ايتمشزدر اول انى حقله نطق وتبيين ايدر * ديلديكه انكله مراد كتب اعمالدركه حفظه انى كتب ايدر (وهم لايظلمون) حالبوكه انلر زيادهٔ عذاب ويانقصان ثوابله ظلم اولنمزلر (بل قلوبهم فى غمرة من هذا) بلكه كفارك قلوبى اشبو قرآندن غفلت وجهالتده در (ولهم أعمال من دون ذلك هم لها عاملون) واول كفار ايچون اعمال مؤمنيندن غيرى اعمال خبيثه واردركه لابد انى عمل ايديسرلردر وانك سببيله ناره كيريسرلردر (حتى اذا أخذنا مترفيهم بالعذاب اذا هم يجأرون) حتى چونكه انلرك متنعملرينى عذاب ايله اخذ ايتدك كه اول يوم بدرده قتل اولنمشلردر * ويا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك انلره بد دعاسيله قحطه ابرشمشلردر بر مرتبه ده كه انده لحوم كلاب وجيفه لرى يديلر اول حالتده كوردك كه جزع واستغاثه ايدرلر انلره ديلديكه (لاتجأروا اليوم انكم منا لاتنصرون) جزع واستغاثه ايتمكز اشبو كونده اول سزه نفع ايتمز * زيرا كه سز بزدن منع اولنمز وبزم جهتمزدن سزه نصرت ومعونت ايرشمزدر (قد كانت آياتى تتلى عليكم فكنتم على أعقابكم تنكصون) سز بنم آيتلرم تلاوت اولنديغنده انى استماعدن ومو جبيله عملدن ادبار واعراض ايدرديكز (مستكبرين به) بيت حرام ايله استكبار ايدر اولديغكز حالده شول سببدنكه بز حرم الله اهليز انك جيرانيز بزه هيچ احد غالب اولمز وهيچ احددن بزه ضرر ايرمز ديوب سائر ناس خوفده ايكن انلر امنده اولورلردى وياخود قرآنى ويا رسول اللهى تكذيب ايدر اولدقلرى حالده * زيرا كه قرآنى ايشتدكلرنده ويا محمد صلى الله عليه وسلمى كوردكلرنده تكذيب ايدوب كبرلرين آرتوررلردى (سامرا) كيجه مجالسلرنده قرآن ذكريله واكا طعنله مسامره ايدر اولدقلرى حالده (تهجرون) اول قرآندن اعراض ويا شاننده هذيان ايدرلردى (أفلم يدبروا القول) انلر قرآنى تدبر ايتمزلرميكه انلرك ربلرندن حق ايديكنى بيله لردى

انفظنك اعجازى ومدلولنك وضوحيچون (أم جاءهم مالم يأت آباءهم الاولين) يوخسه آباءاقدملرينه
كلميان رسول ويا كتاب ويا عذابدن امين انلر مى كلدى حتى كه انى اول سببدن انكار ايتديلر (أم لم يعرفوا
رسولهم فهم له منكرون) يوخسه رسوللرى محمدى امانت وصدق وحسن خلق وكمال علم وبونك غيرى خصال
حميده ايله بيلمديلرميكه اشبو وجوهك بريچون دعواسنى انكار ايدرلر (أم يقولون به جنة) يوخسه انده
جنونمى واردبرلر * والحال انك كنديلردن عقلده رجحانى ونظرده امعانى اولديغن بيلورلر (بل جاءهم بالحق)
بلكه اول انلره صدقله وبرقولله كلوبدركه صحت وحسنى هرعاقله خفى اولماز (وأكثرهم للحق كارهون)
والحال انلرك اكثرى حقدن كراهت ايدرلر * زيراكه شهوات واهوالرينه مخالف اولور (ولو اتبع الحق
أهواءهم لفسدت السموات والارض ومن فيهن) الله تعالى ويا قرآن هوالرينه اتباع ايتسه شرايعك وضعى
ويا قرآنك نزولى مرادلرينه موافقت ايتسه سموات وارض وايچلرنده كى مخلوقات باطله منقلب اولوردى *
زيراكه الله تعاليدن غيرى اله يوقدركه اول ايكيسنى زوالدن امساك ايتمه قادراوله * تمكيم زياده تقريرى (لو كان
فيهما آلهة الا الله لفسدتا) آيتنده كچدى (بل أتيناهم بذكرهم فهم عن ذكرهم معرضون) بلكه بز انلره بر كتاب
ويردككه اول انلرك ذكر ووعظ ووصيتيدر انلرايسه اول ذكردن اعراض ايدرلر اكا التفات ايتمزلر (ام تسألهم
خرجا فخراج ربك خير) يوخسه اداء رسالت اوزره انلردن اجرمى استرسن * ايدى ربك جل شانه نك سكا زياده
ويرديكى رزق ويا عقباده كى ثواب خيرلودر (وهو خيرالرازقين) كه اول رازقلرك خيرلوسيدر (وانك لتدعوهم
الى صراط مستقيم) يا محمد سن انلرى صراط مستقيمه دعوت ايدرسنكه عقول سليمه انك استقامتنه شهادت ايدر
انده عوج يوقدر (وان الذين لا يؤمنون بالآخرة عن الصراط لناكبون) شونلركه آخرته ايمان كتورمزلر
صراط سويدن عدول وميل ايديجيلردر * زيراكه آخرت خوفى حقى طلب وطريق حقه سلوكه بواعثك
اقواسيدر (ولو رحمناهم وكشفنا مابهم من ضر للجوا فى طغيانهم يعمهون) اكر بز انلرى اسر كيوب صددنده
اولدقلرى ضررى كيدرسه وز انلر كبر وكفرده افراط وحقدن استكبار ورسول اللهه ومؤمنلره عداوتلرينه
تمادى ايدرلردى * وقتاكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قريش اوزره قحط ايرمسنى الله تعاليدن دلبوب انلره
قحط ايردى ابوسفيان كلوب ديديكه الله تعالينك حقيچون وبيمزده كى رحم حقيچون سن كنديكى رحمة
للعالمين بعث اولنمش زعم ايدرسن حالبوكه ابالرى سيفله وابنالرى قحطله قتل ايده يورسن دعا ايت كه الله تعالى
بو قحطى اوزريمزدن دفع ايده * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم دخى اكا بناء دعا ايدوب كشف اولنجق
بو آيت نازل اولدى (ولقد أخذناهم بالعذاب فما استكانوا لربهم وما يتضرعون) بز اول كفارى يوم بدرده
اسر وقتل عذابيله اخذ ايتدك انلرايسه ربلريچون استكانه ايتمديلر وا كا يالوارمديلر بلكه استكبارلرى اوزره
اقامت واصرار ايتديلر (حتى اذا فتحنا عليهم بابا ذا عذاب شديد اذا هم فيه مبلسون) حتى قچانكه انلر اوزره
شدتلو عذاب قپوسن آچدق كه اول جوعدر اسر وقتلدن اشددر متحيرين وهر خيردن آيسين اولدقلرى حالده
سكا استعطاف ايده كلديلر (وهو الذى أنشألكم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشكرون) اول
الله تعالى سزه سمع وبصر خلق ايلدى تاكه آيات الهى ايشيدوب كوره سز وقلبله منافع دينيه ودنيويه يى
بيله سز سز ايسه اشبو نعمتلره شكر قليل دخى ايتمزسز (وهو الذى ذرأكم فى الارض واليه تحشرون)
اول الله تعالى سزى يرده خلق ايلدى آخرتده بعد نصكره اكا حشر اولنورسز (وهو الذى يحيى ويميت)
اول الله تعالى احيا واماته ايدر (وله اختلاف الليل والنهار) ليل ونهارلرك تعاقبى اكا مختص اولورا كا انك
غيرى قادر اولمز ويا خود اول ايكيسندن برينك انتقاصى آخرك ازديادیله اكا مختص اولور (أفلا تعقلون)
تفكر وتأمله بيلمزميسز كه كايسى بزندر وقدرتمز ممكناتك كافه عام اولور (بل قالوا مثل ما قال الاولون) بلكه
كفار مكه آباء اولينلرى ديديكن ديديلر (قالوا أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون) ديديلركه قچان
بز فوت اولوب تراب اولهوز كمكلريمز لحوم واعصابدن مجرد قاله بز كيرو ديريلورميز (لقد وعدنا نحن وآباؤنا
هذا من قبل) اشبو وعدى بز وآبائمز محمددن اول وعدا ولنمشز (ان هذا الا أساطير الاولين) بو دكل الا اكاذيب

اوليندركه انى يازمشلردر (قل لمن الارض ومن فيها ان كنتم تعلمون) يا محمد اهل مكه يه ديكل كه ارض وارضده كى
خلق كيمكدر اكر بيلورسكز (سيقولون لله) الله تعالينكدر ديسرلردر * زيرا عقل صريح ادنى نظرله اكا اقراره
مضطر اولور قچان انى اقرار ايده لر (قل أفلا تذكرون) انلره ديكل كه تذكر ايتمزميسز كه ارضى وايچنده كى
مخلوقاتى ابتداده خلقه قادر اولان رب تعالى ايكنجى كره ده دخى اكا قادر اولور * زيرا كه بدأ خلق اعاده دن
اهون دكلدر (قل من رب السموات السبع ورب العرش العظيم سيقولون لله قل أفلا تتقون) انلره ديكل كه
سمواتك وعرش عظيمك ربى كيمدر ديسرلردركه انلرك جميعى الله تعالينكدر سن انلره ديكل كه ايدى انك عقابندن
قورقزميسزكه بعض مخلوقاتنى اكا اشراك ايدرسز وبعض مقدوراتى اوزره قدرتنى اقرار ايتمزسز (قل من بيده
ملكوت كل شئ وهو يجير ولا يجار عليه ان كنتم تعلمون سيقولون لله قل فأنى تسحرون) ديكل كه هر شيئك
ملكى كيمك يدنده در اول ديلديكنى سؤدن منع ايدر وسوء اراده ايتديكنى كمسه اندن منع ايتمز بكا جواب ويرك
اكر بيلورسكز ديسرلردركه اول الله تعالينكدر سن ديكل كه اويله اولسه سز شيطان وهوايه نيجه آلدانورسز والله
تعالى يه ايمان وطاعتدن آيريلورسز (بل أتيناهم بالحق وانهم لكاذبون) بلكه بز انلره حقله كلمشزكه اول كرك
توحيد ووعد بالنشوردر انلرايسه كاذبلردر شول حيثيتدنكه انى انكار ايدرلر (ما اتخذ الله من ولد وما كان
معه من اله اذا لذهب كل اله بما خلق) الله تعالى ولد اتخاذ ايتمدى * زيرا هيچ احدا كا مماثل دكلدر وانكله بيله اله
يوقدركه الوهيتده اكا مساهم اوله اكر انكله بيله اله اولسه هر برى خلقنده تفرد ايدوب خلق وانعامنك غيره
مضاف قلنديغنه راضى اولميدى وخلق اوزره استيلادن اله آخرى منع ايديدى (ولعلا بعضهم على بعض)
وبينلرنده تحارب اولوب بعضى بعض اوزره مغالبه يى طلب ايديدى * تمكيم اول حالت ملوك دنيا بيننده
جارى اولور (سبحان الله عما يصفون) الله تعالى منزه اولدى آندنكه مشركون انى ولد وشريكله وصف ايدرلر
(عالم الغيب والشهادة فتعالى عما يشركون) اول الله تعالى غيب وشهادتى سر وعلانيه يى بيلور * ايدى اول
عالى ومنزه اولدى اندنكه شول غيب وشهادتى بيلميان شيئى اكا اشراك ايدرلر (قل رب اما تريني ما يوعدون رب
فلا تجعلني فى القوم الظالمين) ديكل كه يارب اكر انلره ايعاد ايتديكك عذابى بكا كوسترر سك عذابده بنى انلره قرين
ايتمكل * اشبو قولى ديمسى هضم نفس واظهار عبوديت ايچون اوله وزيرا ظلمه نك شومى آرالرنده اولانلره دخى
ايريشور (وانا على أن نريك ما نعدهم لقادرون) بز انلره ايعاد ايتديكمز عذابى سكا كوسترمكه قادرزلكن
بز انى تأخير ايدرز شول سببدنكه كنديلرينك ويا اعقابلرينك بعضى ايمانه كله جكن بيلورز وياسن انلرك
آراسنده ايكن انلره عذاب ايرکورمزز (ادفع بالتى هى احسن السيئة) خصالك احسنى اولان خصلتله
سيئه يى دفع ايت كه اول صفح واعراض وصبردر ويا خود اول سيئه مقابله سنده احسان ايت بروجهله كه دينه
رهنى مؤدى اولميه ويا خود اول كلمهٔ توحيددر وسيئه ايسه شركدر ويا خود اول امر بالمعروفدر وسيئه ايسه
منكردر (نحن أعلم بما يصفون) بز اعلمز اكا كه سكا انى وصف ايدرلر وياسنى خلاف حالك اوزره وصف ايدرلر
بز ايسه انلر اوزره جزايه اقدرز * ايدى انلرك امرينى بزه حواله ايت (وقل رب أعوذ بك من همزات الشياطين
واعوذ بك رب أن يحضرون) ديكل كه يارب شياطينك وساوسندن سنكله امتناع وسكا اعتصام ايدرم
ودخى اندنكه اول شياطين احوالدن برشيئده بكا حاضر اولهلر خصوصا كه حال صلاتده وقرائت قرآنده وحلول
اجلده كه اول آخر احوالدركه اندن قورقيلور (حتى اذا جاء أحدهم الموت قال رب ارجعون) حتى قچانكه
انلرك برينه كافر اولديغى حالده موت ايريشه ديه كه يارب بنى دنيايه رد ايت ويا خود خطاب ملك الموته
واعوانته اوله (لعلى أعمل صالحا فيما تركت) رجام بودركه ترك ايتديكمده عمل صالح ايدم اول ترك ايتديكله
مراد يا ايمان ويا مال ويا دنيا اوله * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر قچانكه مؤمن ملائكه يى كوره انلر
اكا ديه لركه سنى دنيايه رد ايده لمى ديه كه دار هموم دار اخرايه مى بن انى استمزم بلكه استديكم الله تعالى يه
قدومدر اما كه كافرى دنيايه رد ايدلك ديه (كلا) اكا ديولوركه سن دنيايه رجوع ايدردكلسن (انها
كلمة هو قائلها) انك رجعتى سؤالى بركلمه دركه تفريطه تحسرندن انى ديرلكن نائل اولماز (ومن ورائهم

برزخ الى يوم يبعثون) حالبوكه اوكارنده برزخ واردركه انلر كه رجعت بيننه حائلدريوم قيامته دكين كه اول
انلره اقناط كليدرمن بعددنيايه رجوع ايدردكالردر * زيرا كه يوم بعثده رجوع دنيايه اولمز بلكه برحياته
اولوركه اول اخرويه درانك صاحبي ياجنتده وياناره اولور (فاذا نفخ فى الصور فلا أنساب بينهم يومئذ
ولا يتساءلون) چقانكه قيام ساعت ايچون صوره نفخ اولنه يالرنده نفع ايدر انساب بولنميه فرط حيرت واستيلاء
دهشتدن بري برلرينه تعاطف وتراحملري كيده برحيثيتله كه (يوم يفر المرء من أخيه وأمه وأبيه) قولى
نحو اسنجه بري برلرندن فرار ايده لر وحيم حيمدن سؤال ايدشميه لر بلكه هر بري كندي حالنه مشغول اوله اشبو
آيت مناقض اولمز شول قول شريفه كه (وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون) بري برلرينه اقبال ايدوب سؤال
ايديشه لر * ديلديكه زيرا اول سؤال ايدشملري نفخه عندنده در سؤال ايدشملري يا محاسبه دنصكره دروياهل
جنت جنته واهل نار ناره دخولدنصكره در (فمن ثقلت موازينه) شول كسه كه عقائد واعمالنك موزوناتي
ثقيل كله زيرا هر كسه كه انك عقائد واعمال صالحه سي اوله انكيچون عند الله وزن وقدري اولور (فاولئك هم
المفلحون) ايدي انلر نجات ودرجاته فائزلردر (ومن خفت موازينه) واول كسه كه وزن وقدري اولورا عمالى
اولميه كه انلر كفاردر * زيرا كه (فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) قولى مصداقنجه انلرك اعمالى وزن اولنمز
(فاولئك الذين خسروا أنفسهم) ايدي انلر كنديلره زيان ايديجيلردركه ازمان استكمال واستعمارلرين ضايع
ايتديلر (فى جهنم خالدون) جهنمده دائملردر (تلفح وجوههم النار وهم فيها كالحون) يوزلريني جهنم آتشى
احراق ايده حالبوكه انده شدت احتراقدن دوداقلري قبوريلوب اوست دوداغي باشنك اورته سنه ايره وآلت
دوداغي كوبكنه ايره * ابوهريره رضى الله عنه ايدر كافرلك نارده يوكاكي يدي كونلك مسافه اوله
وديشي احد طاغي دكلو اوله (ألم تكن آياتي تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون) وانلره ديوركه سزه بنم ايتلرم
تلاوت اولنمديمكه انده اشبو كونك اهوالى ذكر اولنمشدي سز ايسه انى تكذيب ايدرديكز (قالوا ربنا غلبت
علينا شقوتنا وكنا قوما ضالين) ديه لر كه يارب بنا بزه شقاوتمز يعنى لوح محفوظده يازيلان سوء عاقبتمز اوزريمزه
غالب اولوب طريق هدادن ازمش قوم اولدق چقانكه ناره ادخال اولنه لر ديه لركه (ربنا أخرجنا منها فان
عدنا فانا ظالمون) يا ربنا بزي بو ناردن چيقار غل اكر من بعد كفره عودت وسكا مخالفت ايدرسه وزنفسلريمزه
ظلم ايدرز ابن عمر رضى الله عنهما ايدر اهل جهنم قرق ييل جهنم خازني مالكه يلواره لركه (ليقض علينا ربك)
ربك بزي اماته ايده اول ايسه انلره جواب ويرميوب مدت مديده دنصكره (قال انكم ماكثون) سز بو نارده
خالدلرسز نه موت ونه غيري حالله سزه اندن خلاص يوقدر بو جواب ويره بعده رب تعالى يه مراجعت ايدوب
يارب بزي بوندن چيقارغل اكر من بعد سكا مخالفت ايدرسه وز كنديمزه ظلم ايدرزدبو دنيانك ايكي عمري دكلو
زمان يلواردقلرندنصكره (قال اخسؤا فيها ولا تكلمون) الله تعالى انلره ديه كه جهنمده اذلا اولديغكز
حالده رحمتدن بعيد اولك عذابكزد فعيچون بكا سويلمكز زيرا ابن انى سزدن رفع ايدردكلم بوندنصكره
رجالري كسيلوب بري برلرينه قارشو زفير وشهيق ايتمكه طوره لر (انه كان فريق من عبادي يقولون ربنا آمنا
فاغفر لنا وارحمنا وأنت خير الراحمين) زيرا كه عبادم مؤمنيندن بر جماعت يار بنا سكا ايمان كتوردك بزه
مغفرت ورحمت ايتكه راحملرك خيرلوسيسن ديرلردي (فاتخذتموهم سخريا حتى أنسوكم ذكري وكنتم منهم
تضحكون) سز ايسه انلري مسخره ايديتوب حتى كه اول حالته اشتغال ايله بنم ذكريمي اونوتديكز وانلري ضحكه
ايدينورديكز اشبو آيت بلال وعمار وخباب وصهيب وسلمان وفقراء صحابه شاننده نازل اولوبدركه كفار
قريش انلري استهزا ايدرلردي (انى جزيتهم اليوم بما صبروا أنهم هم الفائزون) انلر دنياده سزلك اذا
واستهزاكزه صبرلري سببيله اشبو كونده انلره مجامع مراداتلرينه فائز اولمرله جزا ايتدم (قال كم لبثتم
فى الارض عدد سنين) الله تعالى يوم قيامتده كفاره ديه كه دنياده وقبورده نه كلو زمان لبث ايتديكز
(قالوا لبثنا يوما أو بعض يوم فاسئل العادين) صددنده اولدقلري عذاب دهشتندن انده كى
مدت لبثلرين اونودوب بركون ويا بركوندن آز لبث ايتمز ديوب نارده خلودلرينه نسبتله انى

استقصار ايده لر وياخود انلرك دنياده كى مدت لبثلري أيدي أيام سرورلري أيسه قصاردر * وياخود
أول مدت منقضى أولديسه معدوم حكمنده درواكرانك حقيقتين مراد ايدرسك انك ايامى عدينه
تمكن ايدنلردن سؤال ايت * زيرا كه صددنده اولديغمز عذاب انى تذكر واحصادن بزى اشغال ايدو بدر
وياخود شول ملائكه يه سؤال ايتكه انلر ناسك اعمارلرين عد واعماللرين احصا ايدرلر (قال ان لبثتم
الا قليلا لو انكم كنتم تعلمون) الله تعالى انلري مقاللرنده تصديق ايدوب ديه كه دنياده وكرك قبرده آز زمان لبث
ايدوبسز اكر مدت لبثكزي بيلورسه كز (أفحسبتم انما خلقناكم عبثا) ظن ايتديكزميكه بز سزي لعب وباطل
وجهي اوزره خلق ايتمش اوله وزكه انده حكمت اولميه بلكه سزي خلق ايتمزكه بزه عبادت ايدوب
بزدخي سزه اعمالكز اوزره جزا ايده وز (وانكم الينا لا ترجعون) ودخي ظن ايتديكزميكه سز بزه رجوع
ايتميه سزكه سزه جزا ايده وزاندن الله تعالى كندوبي مشركونك وصف ايتديكي شيئدن تنزيه ايدوب ديديكه
(فتعالى الله الملك الحق) الله تعالى خلقدن تعاظم ايتديكه اكا اول ملك حق اولدي انك ماعداسى
مملوك بالذات مالك بالعرضدر (لا اله الا هو) كه اندن غيري معبود بالحق اله يوقدر (رب العرش الكريم)
عرش كريمك ربيدركه اول عرش اجرامى محيطدر اقضيه واحكامك محكماتي اندن نزول ايدر (ومن يدع مع
الله الها آخر لا برهان له به) بر كسه كه الله تعالى ايله بيله اله آخري اقرار ويا اشراك وجهي اوزره معبود
ايدينه انكيچون اكا برهان اولمز * زيرا كه باطل شيئه برهان اولمز (فانما حسابه عند ربه انه لا يفلح الكافرون)
انك رب عندنده جزاسي كافرلك عدم فلاحيدر سوره فلاح مؤمنيني تقريرله بدأ ايدوب كافرلردن فلاحي
نفيله ختم ايلدي * بعده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه استغفار واسترحامله امر ايدوب ديديكه (وقل رب اغفر
وارحم وأنت خير الراحمين) ديكل كه يارب بني ومؤمنلري مغفرت ورحمت ايتكه سن راحملرك ارحميسن
اشبونده مغفرت ورحمت بيني جمع ايلدي زيرا كاهي مغفرت رحمتسز اولور * تتكيم اصحاب اعراف اعرافده
اولدقلرنجه اولور

(سورة النور وهي اربع وستون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سورة أنزلناها وفرضناها) اشبو برسوره دركه انده كى احكامي بز ايجاب وانلكه عملى سزه الزام ايتدك
وياخود انده كى حدودي بز تقرير ايتدك (وانزلنا فيها آيات بينات) وبز بو سوره ده آيتلر ايندردك كه
مقصوده دلالتي واضحه در (لعلكم تذكرون) تا كه انلكه متعظ اولوب محارمدن بر جله يه واقف اوله سز
(الزانية والزاني فاجلدوا كل واحد منهما مائة جلدة) زانيه وزاني چقانكه ايكيسي بيله حر بالغ عاقل بكر اولوب
محصن اولمزلر ايسه ايكيسندن هر برينه يوز جلده اورك وشرائط احصان ابوحنيفه عندنده التيدر اسلام
وحريت وعقل وبلوغ ونكاح صحيح ودخولدر چقانكه بو شرطلرك بري بولنميه اول محصن اولمز وشافعى
عندنده اسلام شرط دكلدر زيرا كه * پيغمبريمز عليه السلام بر يهودي ويهوديه يي زنا ايتدكلريچون رجم
ايتدي * وابوحنيفه نك اكا حجتي (من اشرك بالله فليس بمحصن) اولكه الله تعالى يه اشراك ايده اول محصن
دكلدر ديو بيوريلان حديث بنويدر لكن انكله مراد اول احصان زنايله محصن دكلدر ديمكدر
(ولا تأخذكم بهما رأفة فى دين الله) اول ايكيسنه حدود واستيفاسنده سزي مرحمت وشفقت اخذ ايتمسون
بلكه پيغمبريمز عليه السلامه اقتداده يده تصلب ايدك * زيرا اول ديديكه قيزم فاطمه سرقت ايتسه الني كسردم
(ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر) اكر الله تعالى يه ويوم آخرته مؤمنلر ايسه كز * حديثده كلديكه يوم
قيامتده حددن برسوط نقص ايدن والي وحاكم كتوريلوب نيچون اندن نقص ايتدك ديلد كده ديه كه يارب
عبادكه مرحمت ايتدم الله تعالى اكا ديه كه عبادمه سن بندن زياده مرحمتلومي اولدك واني ناره كونده ره بعده
بر والئ آخر كتوريله كه اول حدده برسوط زياده ايتمشيدي نيچون زياده ايتدك ديلدكده ديه كه يارب تا كه
عبادك معاصيدن منزجر اوله لر اني دخي ناره كونده ره (وليشهد عذابهما طائفة من المؤمنين) اول ايكيسنك

عذابنه مؤمنلردن بر طائفه حاضر اولسونکه انك اقلی اوچدر ویا بر ویا ایکیدر ویا بر جمعدرکه انکله تشهیر
حاصل اوله * زیرا کاهی جنایت ایدن کشی یه تنکیل تعذیبدن زیاده تفضیحله اولور (الزانی لا ینکح الا زانیة
أو مشرکة والزانیة لا ینکحها الا زان أو مشرک وحرم ذلک علی المؤمنین) زانی مرأة صالحه نکاحنه رغبت
ایتمز بلکه مشاکلی اولان زانیه ویا مشرکه ایله فاسقه یه رغبت ایدر وزانیه دخی کذلک فاسق نکاحنه رغبت ایدر
وبو نکاح مؤمنلره حرام قیلندی * زیرا که زانیه مائل کسنه صالحه لر نکاحنه رغبت ایتمز وزانیه دخی صالحلره
رغبت ایتمز * زیرا که مشاکله سبب الفت وتضامدر ومخالفت ایسه سبب نفرت وافتراقدر * امدی بو نکاح
مؤمنلره حرام قیلندی * زیرا که فساقه تشبه وتهمته تعرض وسوء مقاله یه تسبب وبونك غیری مفاسده
مؤدیه در اول اجلدن تنزیهده مبالغه ایچون تحریمنه تعبیر اولندی * اشبو آیتك معناسنده مفسرون اختلاف
ایتدیلر بر قوم دیدیلرکه مهاجرون مدینه یه قدوم ایدیجك انده باغیه نساء کوردیلرکه نفسلرین کرایه ویررلردی
اول وقتده انلر مدینه نساسنك احسنی ایدیلر فقراء مسلمیندن بر جماعت انلرك نکاحنه رغبت ایتدیلر * پیغمبر عز
صلی الله علیه وسلمدن انی استیذان ایدیجك اشبو آیت نزول ایله اول باغیه لری تزوج مؤمنلره حرام قیلندی
زیرا که مشرکه لر ایدیلر * ابن مسعود رضی الله عنه ایدرکه زانیه نك نکاحی حرامدر اکر بر زانی بر زانیه یی
نکاحلنسه اول ایکیسی ابدا زنا ایدرلر * یزید بن هارون ایدر اکر اول زانیه یی مستحل اولدیغی حالده جماع
ایدرسه اول مشرکدر واکر انی تحریم ایدر اولدیغی حالده جماع ایدرسه اول زانیدر * حسن ایدر زانی مجلود
زانیه مجلوده یی نکاحلنسون وزانیه مجلوده نکاحله زانی مجلوده وارسون * سعید بن المسیب ایدر اشبو آیتله
زانیه نکاحی حرام ایدی (وأنکحوا الایامی منکم) آیتیله نسخ اولندی * زیرا که زانیه دخی ایامی مسلمینده
داخلدر وزانیه نك نکاحنی تجویز ایدنلر احتجاج ایتدی شول حدیثله کیم جابر رضی الله عنه ایدر بر رجل
پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیکه یا رسول الله زوجه م لامسك یدینی رفع ایتمز * پیغمبر عز
علیه السلام دیدیکه تطلیق ایت اول دیدیکه نه چاره ایدهیم که بن انی سوردم اندن مفارقته صبر ایده مزم
پیغمبر عز علیه السلام ایتدی اویله اولسه تطلیق ایتمکل امساك ایت (والذین یرمون المحصنات ثم لم یأتوا بأربعة
شهداء فاجلدوهم ثمانین جلدة) شونلرکه مسلمات حرائر عفائفی زنا ایله قذف ایدرلر بعده اول محصناتك
زنالرینه شهادت ایدر درت شاهد کتورمیه لر * ایدی اول قذف ایدنلرك هر برینه سکسان جلده
اورلك اکر اول قذف ایدن حر ایسه واکر عبد ایسه قرق جلده اوریلور واکر مقذوف محصن دکل ایسه قاذف
تعزیر اولنور * وبونده شرائط احصان بشدر اسلام وعقل وبلوغ وحریت وعفت عن الزنادر * ایدی بر کسنه
اول بلوغنده بر کره زنا ایدوب اندن توبه ایتسه وحسن حال وصلاح اوزره عمری ممتد اولدیغندنصکره انی قذف
ایدنه حد لازم اولمز واکر مقذوف نفسی اوزره زنایی اقرار ایتسه ویاخود قاذف انك زناسی اوزره درت شاهد
اقامت ایتسه اول قاذفدن حد ساقط اولور * زیرا انك اوزره واجب اولان حد فریه ایدی اول ایسه قاذفك
صدقیله ساقط اولدی (ولا تقبلوا لهم شهادة أبدا) وانلرك شهادتلرین قبول ایتمکز آخر عمرلرینه
دکین * ابو حنیفه عندنده توبه ایتدکارنجه * شافعی عندنده اول شهادت هر نه خصوصده ایسه زیرا که اول
مفتریدر * دینلدیکه شهادتلرینك عدم قبولی قذفه مختصدر واول جلدك استیفاسنه متوقف دکلدر ابو حنیفه
دیرکه اکا متوقفدر * زیرا که جلد ایله امر وقبولدن نهی شرطه جواب واقع اولمقده ایکیسی مساویدر بینلرنده
ترتیب یوقدر که انك اوزره مترتب اوله لر * والحال جلددن اولکی حالی جلددنصکره کیدن اسوءدر (وأولئك
هم الفاسقون) وانلر فسقلرینه حکم اولنمش فاسقلردر (الا الذین تابوا من بعد ذلك وأصلحوا) الا شونلرکه
قذف وحد قذفدنصکره توبه ایده لر واعماللرین تدارکله اصلاح ایده لر اول تدارکك جمله سندندرکه
کندولی حد ایچون مقذوفنه تسلیم ایده ویا اندن حلاللق دیلیه (فان الله غفور رحیم) اویله اولسه الله تعالی
انلره مغفرت ورحمت ایتمکده بلیغدر * علما اختلاف ایتدیلرکه قاذفك توبه سندنصکره شهادتی قبول اولنه برقوم
دیدیلرکه قاذفك نفس قذفله شهادتی رد اولنور چونکه قاذف توبه وندامت ایده وحالنی تحسین ایده شهادتی

قبول اولنور کرکسه توبه سی اوزرینه حد اقامتندنصکره وکرك اوکدین اولسون ودیدیلرکه استثنا رد شهادته
وفسقه راجع اولور اویله اولسه توبه دنصکره شهادتی مقبول اولور وفسق اسمی اندن زائل اولورکه اول
ابن عباس وعمردن مرویدر وتابعیندن بر جماعت قولیدر ومالك وشافعینك مذهبیدر وبرقوم دیدیلرکه
قذفده محدودك شهادتی ابدا قبول اولنمز اکرچه توبه ایدرسه ده اویله اولسه استثناء فسقه راجع اولورکه اول
نخعی وشریح قولیدر * وابو حنیفه مذهبیدر ودیدیلرکه نفس قذفله شهادتی رد اولنمز مادامکه حد اولنمیه
شافعی ایدرکه اول حد اولنمزدن اولکی حالی شردر حد اولندیغندنصکره کی حالندن زیرا که حدود کفارتدر
اویله اولسه انك شهادتنی ایکی حالنك احسننده رد ایدوب شرنده قبول ایتمش اولورلر * شعبی ایدر حد قذف
توبه ایله ساقط اولور اویله اولسه استثنا کله راجع اولور عامه علما دیدیلرکه حد قذف توبه ایله ساقط اولمز مکرکه
مقذوف عفو ایده اویله اولسه حد ساقط اولور قصاص کبی که عفو ایله ساقط اولور توبه ایله دکل اکر دینورسه که
قاذفك توبه سندنصکره شهادتی قبول اولنیجق ابدا قولنك معناسی نه اولور دینورکه یعنی انك ابدا شهادتی
قبول اولنمز مادامکه قذفی اوزره اصرار ایده * زیرا که هر انسانك ابدی حالنه لائق اولورمتیدر * نتکیم
کافرك ابدا شهادتی قبول اولنمز دینور یعنی کافر اولدیغنجه (والذین یرمون أزواجهم ولم یکن لهم شهداء الا
أنفسهم) وشونلرکه زوجه لرینی قذف ایدرلر حالبوکه صحت مقاله لرینه کندیلردن غیری شاهدلری اولمسه
(فشهادة أحدهم أربع شهادات بالله انه لمن الصادقین) واجب اولان انلردن برینك درت کره شهادتیدرکه بالله
اول زوج زوجه سنه قذفنده صادقلردندر (والخامسة أن لعنة الله علیه ان کان من الکاذبین) بشنجی
شهادتنده اول زوج دیمیدرکه الله تعالینك لعنتی اوزریمه اولسون اکر زوجه می قذفده کاذبلردن ایسم
اشبو آیتك حکمنده دینلدیکه قچان بر رجل مرأه سنی قذف ایتسه انك موجبی أجنبی قذفنك موجبیدرکه
اوزرینه حد واجب اولور اکر مرأه محصنه ایسه ویا تعزیر واجب اولور اکر محصنه دکل ایسه الا بوکه اول
ایکیسندن مخرجده اختلاف اولنمشدر * ایدی اکر اول بر اجنبی قذف ایتسه اوزرینه حد واجب
اولور اکر مرأه محصنه ایسه * امدی اکر اول بر اجنبی قذف ایتسه اوزرینه حد اقامت اولنور مکرکه اول
مقذوفه نك زناسی اوزره درت شاهد اقامت ایده ویاخود مقذوفه زنایی اقرار ایده اویله اولسه قاذفدن
حد ساقط اولور واکر اول زوجه سنی قذفنده کذلك زناسی اوزره درت شاهد ویا اندن زنایه اقرار بولنورسه
ویاخود اول زوج قاذف لعان ایدرسه حددن قورتیلور زوجه قذفنده لعان بینه منزلتنده در * زیرا قچان
رجل مرأه سنی رجل آخر ایله کورسه نه انك اوزره بینه اقامتنه ونه اول عار اوزره صبره امکانی اولور اویله اولسه
الله تعالی اکا لعانی صدقنه حجت قیلدی واکر زوج انك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه ویاخود زوجه زنا
ایتدیکنه اقرار ایدرسه اول زوجدن حد ولعان ساقط اولور مکرکه انده بر ولد اولوب زوج انك نفینی مراد
ایتسه انی نفی ایچون لعان ایدر قچان امام اول ایکیسنه لعان ایتدیرمك مراد ایتسه ابتدا رجلی اقامه ایدوب
کلمات لعانی اکا تلقین ایدوب دیه که دیکل که شهادت ایدرمکه بالله بن فلانه یی قذفده صادقلردنم واکر رجل
معینله قذف ایتمش ایسه لعاننده انی اسمیله ذکر ایده واکر بر جماعتله قذف ایتمش ایسه لعاننده انلری اسملریله
ذکر ایده وزوج امامك تلقینی ایتدیکی کبی دیه واکر ولد ویا حمل نفینی مراد ایدرسه دیه که اشبو ولد ویا حمل
زنادندر بندن دکلدر بشنجیده دیه که الله تعالینك لعنتی اوزریمه اولسون اکر بن فلانه یی قذفده
کاذبلردن ایسم اکر قاذف کلماتدن برینی حاکمك تلقینسز سویلرسه محسوب اولمز چونکه رجل لعاندن فارغ
اوله انکله زوجه سی بیننه فرقت واقع اولور واول مرأه ابدا اکا حرام اولور واندن نسب منتفی اولور واندن
حد قذف ساقط اولور ومرأه اوزره حد زنا واجب اولور محصنه ایسه رجم اولنور محصنه دکل ایسه جلد ایدیلور
اشبو بش حکمدرکه کایسی لعان زوجه متعلق اولور (ویدرأ عنها العذاب) ومرأه دن حدی دفع ایدر
(ان تشهد أربع شهادات بالله انه لمن الکاذبین) واول مرأه نك درت کره شهادتیدرکه بالله زوجم بکا قذفنده
کاذبلردندر (والخامسة أن غضب الله علیها ان کان من الصادقین) بشنجی کره ده اول مرأه دیه که الله تعالینك

غضبی اوزرینه اولسون اکر زوجم بکا قذفنده صادقلردن ایسه * ایمدی بیلنمالدرکه زوج لعان ایده مرأه اوزره حد زنا واجب اولورا کراول حدی اسقاط مراد ایدرسه اولدخی طوروب حاکمك تلقینی ایله منوال مشروح اوزره لعان ایدر و مرأه نك لعاننه انجق حکم واحد متعلق اولورکه اول مرأه نك کندیدن حدك سقوطیدر واکر زوجك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه اول مرأه دن لعانله حد ساقط اولمز * ائمهٔ حنفیه عندنده زوجه سنی قذف ایدن اوزره حد واجب اولمز بلکه واجب اولان لعاندر لعان ایتمزسه لعان ایدنجه حبس اولنور وآخرون عندنده لعان زوجك صدقنه حجتدر بیلنمان قاذف صدقنه حجت اقامتندن قعود ایتسه حبس اولنمز بلکه حد اوریلور * تحکیم اجنبی قذف ایدن بینه اقامتندن قعود ایتسه حد اورولوردی وأبو حنیفه عندنده لعانك موجبی وقوع فرقت ونفی نسبدر بو ایکیسی ایسه زوج وزوجه نك لعانیله حاصل اولور وفرقت لعان علمادن کثیر عندنده فرقت فسخدرکه اول شافعی قولیدر واول فرقت مؤبده در حتی زوج کندوبی اکذاب ایتسه قبول اولنوب اوزرینه حد لازم وولد منفی اکا لاحق اولور لکن تأبید تحریم مرتفع اولمز * وأبو حنیفه عندنده فرقت لعان فرقت طلاقدر بیلنمان رجل نفسنی اکذاب ایتسه اول مرأه یی تزوج اکا جائز اولور واکر کلمات لعانك بعضنی اتیان ایتسه اکا حکم متعلق اولمز * وأبو حنیفه عندنده کلمات لعانك اکثرینی اتیان ایتسه حکم تعلقنده اول کل مقامنه قائم اولور و هرکسه که یمینی صحیح اوله لعانی دخی صحیح اولور اول کرك حر ویا عبد مسلم ویا ذمی اولسون اشبو شافعی وأکثر علما قولیدر * أبو حنیفه و برجماعت دیدیلرکه لعان جاری اولمز الا ایکی مسلم بیننده که حر اولوب محدود اولمیه لر واکر زوج وزوجه ویا ایکیسندن بری رقیق ویا ذمی ویا محدود اولورسه بینلرنده لعان جاری اولمز لکن ظاهر قرآن حجتدر مطلقا ایکیسی بیننده لعان جاری اولور دینلره کوره زیرا که آیتده حرله عبد ومحدود له غیر محدود بینی فصل اولنمامشدر ولعان صحیح اولمز مکرکه حاکم ویا خلیفه عندنده اوله ولعان درت شیئله تغلیظا ولنورکه اول تعدد الفاظ ومکان شریفده وزمان شریفده وجماعت حضورنده اولمقدر اما تعدد الفاظ لازمدر اخلالی جائز اولمز واما مکانك شرفی مسجد و جامعده منبر عندنده اولمقدر واما زمانك شرفی صلات عصردن صکره ده اولمقدر واما جماعت اقلی درتدر اشبو جمله تغلیظ مستحبدر حتی اکر حاکم لعانی ایکیسنه تنهاده ایدرسه جائز اولور اما مکان وزمانله تغلیظك واجب ویا مستحب ایدیکنده ایکی قول واردر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته) اکر الله تعالینك فضل ورحمتی اولمسه عقوبتی تعجیل ایدری لکن سزی ستر ایدوب لعانله سزدن حدی رفع ایلدی (وأن الله تواب حکیم) اول الله تعالی توابدر معاصیدن رجوع ایدنه رحمتله عودت ایدر حکیمدرکه سزه لعانی ایجاب ایتدی (ان الذین جاؤا بالافك) شونلرکه کذبك ابلغیله عائشه رضی الله عنهایه افترا ایتدیلر قصه سی اولدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بعض غزواتنده عائشه رضی الله عنهایی بیله کوتوردی بر کیجه قفولده رحلته ندا اولندی عائشه رضی الله عنها ایسه قضاء حاجته کیدوب بعده رحلنه عودت ایلدیکنده الیله صدرینی لمس ایدیجك عقدینی قیرلمش بولدی فی الحال انی التماس ایچون قضاء حاجتدن کلدیکی یوله کیرو کندی وانك رحلنه خدمت ایدن ظن ایتدیکه عائشه هودجنده اوله رحلی آلوب کندی عائشه رضی الله عنها ایسه کیرو اول منزله کالدکده جمیع ناس اول اورادن کتمش انده کمسه بولمدی کندوبی استیو کاورلر بولورلردیو رجائله انده اوتوروب قالدی مکرکه صفوان بن معطل السلمی جیشك وراسنه قالمشدی صباحن اول منزله کلوب عائشه رضی الله عنهایی انده بولدی و بیلدی وراحله سن اکا چوکردوب حتی که عائشه رضی الله عنها اکا بندی وصفوان یاق اول راحله یی یدهرك جیشه ایرکوردی اوله اولسه اکا اتهام ایتدیلر (عصبة منکم) سزدن برجماعتکه اول اوندن قرق عددده کدر انکله مراد عبد الله بن ابی وزید بن رفاعه وحسان بن ثابت ومسطح بن اثاثه وحمنه بنت جحش که طلحه بن عبد اللهك زوجه سیدر ودخی بونلره مساعد اولانلردر (لا تحسبوه شرا لکم) سز اول افکی کندیکزه شر ظن ایتمکز اشبو خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلم وابو بکر الصدیق رضی الله عنه وعائشه رضی الله عنها وصفوان رضی الله عنهك جمیعنه در (بل هو خیر لکم) بلکه اول سزه

خیرایدرکه انکله ثواب عظیم اکتساب ایدرسز وانکله عند الله کرامتکز ظاهر اولدیکه برائتکزده وتعظیم شانکزده وسوء کلام ایدنلرك تهویل وعیدنده و سزه خیر ظن ایدنلرك شاننده اون سکز آیت نازل اولدی (لکل امرئ منهم ما اکتسب من الاثم) اول عصبهٔ کاذبه دن هرکسه اوزره اول افکه خوض ایتدیکی دکاو ذنبدن اکتساب ایتدیکنك جزاسی واردر (والذی تولی کبره منهم له عذاب عظیم) افکه خائضلردن اول افکه انك معظمنه تولی ایتدیکه اول عبد الله بن ابیدرکه ابتدا انی اول سویلیوب رسول الله صلی الله علیه وسلمه عداوتن اذاعه ایتدی ویاخود انکله بیله حسان و مسطح ایدی * ایمدی انلره آخرتده عذاب نار واردر ویاخود دنیاده عذاب واردرکه هر بری حد قذف اورلدیلر * وابن ابی مطرود ونفاقله مشهور اولدی وحسان ایسه اعمی وایکی یدی شلا اولدی ومسطح ایسه مکفوف البصر اولدی (لولا اذ سمعتموه ظن المؤمنون والمؤمنات بانفسهم خیرا) اول افکی ایشتدیککزده نیچون انلره خیر وحسن ظن ایتمدیکز مؤمنلر ومؤمنات نفسلرینه واهل دینلرینه خیر ظن ایتملری کبی که اول ایمانك مقتضاسیدر (وقالوا هذا افك مبین) وشول حالله مستیقن مطلع کبی بو قذف افك ظاهردر دیسه لردی (لولا جاؤا علیه باربعة شهداء) اول قذف ایدنلر درت شاهد کتورسه لردی (فان لم یأتوا بالشهداء فاولئك عند الله هم الکاذبون) چون انلر درت شاهد کتورمیه لر انلر الله تعالینك حکمنده کاذبلردندر * ایمدی سز انلری الله تعالینك امریله تکذیب ایدك (ولولا فضل الله علیکم ورحمته فی الدنیا والآخرة لمسکم فیما افضتم فیه عذاب عظیم) اکر الله تعالینك سزه دنیاده انواع نعمله فضلی وآخرتده عفو ومغفرتله رحمتی اولمسه شول خوض ایتدیککز افك مقابله سنده سزه عاجلده عذاب عظیم ایریشدیکه انك جنبنده لوم وجلد استحقار اولنه ایدی (اذ تلقونه بالسنتکم) اول افکدن سؤالی بری برلریکزدن اخذ ایدرسز ویاخود انی بری برلریکزه القا ایدرسز (وتقولون بافواهکم ما لیس لکم به علم) وسویلرسز شول کلامیکه افواهه مختص اولور قلوبدن اکا مساعده اولمز (وتحسبونه هینا) سز ظن ایدرسزکه اول سهل اولوب انده وبال اولمیه (وهو عند الله عظیم) حالبوکه اول عند الله وزرده واستجرار عذابده عظیمدر اشبو اوج آثام مترتبه درکه اکا عذاب عظیم تعلق ایدوبدرکه اول السنه لریله افکی تلقیدر و تحقیقسز انی تحدثدر وانی استصغارلریدر (ولولا اذ سمعتموه قلتم ما یکون لنا ان نتکلم بهذا) انی ایشتدیککزده نیچون دیمدیکزکه بزه لائق اولمزکه بو سوزی بز سویلیه وز (سبحانك هذا بهتان عظیم) یارب سنی تنزیه ایدرز اشبو کلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خاتوننه عجب بهتان عظیمدر (یعظکم الله أن تعودوا لمثله أبدا ان کنتم مؤمنین) الله تعالی سزه وعظ ایدرکه اکر مؤمنلر ایسه کز من بعد بونك کبی سوزه عودت ایتمیه سز * زیرا که ایمان اندن منع ایدر (ویبین الله لکم الآیات) الله تعالی سزه شرائعه ومحاسن آدابه دلالت ایدر آیتلرینی تبیین ایدرتا که اتعاظ وتأدب ایده سز (والله علیم حکیم) الله تعالی احوالك کافی بیلور وتدابیرنده حکمتی اجرا قیلور (ان الذین یحبون أن تشیع الفاحشة فی الذین آمنوا لهم عذاب ألیم فی الدنیا والآخرة) شونلرکه مؤمنلر بیننده فاحشه منتشر اولدیغن مراد ایدرلر انلره دنیاده حد وآخرتده نار واردر (والله یعلم وأنتم لا تعلمون) الله تعالی ضمائرده اولانی بیلور سز انی بیلمزسز * ایمدی سز دنیاده ظاهر دلالت ایتدیکی اوزره عقاب ایدك قلوبده اولان حب اشاعهٔ فاحشه اوزره الله تعالی عقاب ایدر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته) اکر الله تعالینك سزه فضل ورحمتی اولمسه دنیاده عذابکزی تعجیل ایدردی (وأن الله رؤف رحیم) الله تعالی عبادینه رأفتلو ورحمتلودر (یا ایها الذین آمنوا لا تتبعوا خطوات الشیطان) یا مؤمنلر اشاعهٔ فاحشه ایله شیطانك تزیینه اتباع ایتمکز (ومن یتبع خطوات الشیطان فانه یأمر بالفحشاء والمنکر) برکسه که شیطانك تزیینه اتباع ایده اول شیطان قبایح افعاله و شرعك انکار ایتدیکی شیئله امر ایدر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته ما زکی منکم من أحد أبدا) اکر الله تعالینك ذنوبی محو ایدر توبه یه توفیقله وانی تکفیر ایدر حدود شرعله فضل ورحمتی اولمسه سزدن هیچ برکسه آخر دهره دکین اول دنسدن طاهر اولور کمسه اولمیه ایدی (ولکن الله یزکی من یشاء) لکن الله تعالی دیلدیکی

کسبه بی اندن تطهیر ایدرانی توبه یه حمل وتوبه سنی قبول له (والله سمیع علیم) الله تعالی انلرک اقوالنی
ایشیدروینیاتنی بیلور (ولا یأتل أولوا الفضل منکم والسعة أن یؤتوا أولی القربی والمساکین والمهاجرین
فی سبیل الله) سزدن دینده فضل وماله وسعت صاحبلریکه مراد ابوبکر الصدیق رضی الله عنه در
ویرمکه یمین ایتمسون شول ناسه که انلرا کاقرابت ومسکنت وفی سبیل الله مهاجرتله متصفلردرکه انکله مراد
یالکز مسطحدرکه اول مسکین ومهاجر وبدری اولوب ابوبکر الصدیق رضی الله عنهک ابن خاله سی ایدی عائشه
رضی الله عنهانک شاننده افکه خوض ایتدیکیچون ابوبکر الصدیق رضی الله عنه اکا انفاق واحسان
ایتمکه یمین ایتمشیدی (ولیعفوا ولیصفحوا) بلکه انلردن صدور ایدن تفریطاتی عفو وصفح ایتسونلر
(ألا تحبون أن یغفر الله لکم) سومزمیسزکه اول عفو وصفحکزو سزه اساءت ایدنلره احسانکز اوزره الله تعالی
سزی مغفرت ایده (والله غفور رحیم) الله تعالی کمال قدرتیله غفور ورحیمدر ایمدی انک اخلاقیله تخلق ایدلک
روایت اولندیکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلم اشبو آیتی ابوبکر الصدیق رضی الله عنه یه قراءت ایدیجک
ابوبکر رضی الله عنه دیدیکه بلی مغفرت اولنمزی سورزواندن مسطحه کیرو انفاق ایدر اولدی والله
من بعد انی اندن انزاع ایتمزم دیدی (ان الذین یرمون المحصنات الغافلات المؤمنات) شونلرکه قذف
ایدرلر شول نسائیکه انلر عفائف وقذف اولندقلرنده غافلات والله تعالی یه ورسولنه مؤمنات درلر تاکه انلرک
عرضلرین استباحه ورسول الله ه ومؤمنلره طعن ایده لر (لعنوا فی الدنیا والآخرة) انلر دنیاده حدله
وآخرتده نار ایله تعذیب اولنورلر (ولهم عذاب عظیم) ودخی انلره عذاب عظیم اولور ذنوبلری عظیم
اولدیغیچون * دینلدیکه اشبو هر قاذفک حکمیدر مادامکه توبه ایتمیه برقولده اشبو حکم زوجات نبی یه
مخصوصدر (یوم تشهد علیهم ألسنتهم وأیدیهم وأرجلهم بما کانوا یعملون) یوم قیامتده اول قاذفلرک دیللری
والللری وایاقلری شول دنیاده ایشلدکاری اعمال سیئه یه شهادت ایدر الله تعالینک انطاقیله ویا انک اوزره
آثاری ظهوریله (یومئذ یوفیهم الله دینهم الحق) اول کونده الله تعالی انلره مستحق اولدقلری جزالنی
توفیه ایدر (ویعلمون أن الله هو الحق المبین) وامری معاینه لریله بیلورلرکه الله تعالی ذاتیله ثابتدر الوهیتده
ظاهردر اکا غیری مشارکت ایتمزوانک غیرینک ثواب وعقابه قدرتی یتمزویا خود اول عدلی ظاهر عادلدر اولکه
شانی بو اوله مظلوم ایچون ظالمدن انتقام ایدر (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین
والطیبون للطیبات) قول وکلامدن خبیثات ناسک خبیثلری ایچوندر وناسک خبیثلری قولک خبیثاتی ایچوندر
وکذلک قولدن طیبات ناسک طیبلری ایچوندر وناسک طیبلری قولک طیباتی ایچوندر یعنی قولک خبیثی ناسک
خبیثلرینه لائق اولور وقولک طیبی دخی ناسک طیبلرینه لائق اولور * ایمدی عائشه رضی الله عنها طیبه در
اکا طیبات کلامدن ثناء حسن لائق اولور ویا خود کلمات خبیثه یی سویلمزکر اولکه رجال ونسادن خبیث
اوله وکذلک کلمات طیبه یی سویلمزکر اولکه رجال ونسادن طیب اوله اشبو عائشه رضی الله عنهایی قذف
ایدنلری ذمدر وانی برائت وطهارتله وصف ایدنلری مدحدر ویا خود نسانک خبیثه لری رجالک خبیثلری ایچوندر
ورجالک خبیثلری نسانک خبیثه لری ایچوندر ونسانک طیبه لری رجالک طیبلری ایچوندر یعنی الله تعالی عائشه طیبه یی
رسول طیب ایچون تقدیر ایدوبدر (أولئک مبرءون مما یقولون) رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائشه وصفوان
افک ایدنلرک افکندن مبرالردر * زیرا اکرانلرک اول قولی صدق اولسه عائشه رسول الله صلی الله علیه
وسلمک زوجه سی اولمزدی (لهم مغفرة ورزق کریم) انلر ایچون مغفرت وجنت واردر الله تعالی درت کسه یی
درت شیئله تهمتدن بری قیلدی یوسف علیه السلامی زلیخا اهلندن شاهدله وموسی علیه السلامی قول
یهوددن ثوبنی کوتورن حجرله ومریم رضی الله عنهایی ولدینی انطاقله وعائشه رضی الله عنهایی اشبو آیات کریمه
ایله بودکلا رسول الله صلی الله علیه وسلمک منصبن اظهار ومنزلن اعلا ایچون ایدی * روایت اولندیکه
حضرت عائشه رضی الله عنها بعض اشیا ایله افتخار ایدردیکه اول انک غیری یه ویرلمامشدی جبریل
علیه السلام انک صورتن برخرقه حریر اوزره پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه کتوروب بوسنک زوجه کدر دیدی

و پیغمبریز صلی الله علیه وسلم انجق انی بکرتزوج ایتدی * و پیغمبریز صلی الله علیه وسلم باشی انک دیزینه
قومشکن قبض اولندی وانک بیتنه دفن اولندی * و پیغمبریز صلی الله علیه وسلم انکله بیله ایکن اکا وحی
نازل اولوردی وانک برائتنه بودکلو آیات نازل اولدی واول رسول الله صلی الله علیه وسلمک خلیفه وصدیقنک
قزی ایدی واول طیبه خلق اولندی ومغفرت ورزق کریمله وعد اولندی (یا أیها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوتا
غیر بیوتکم حتی تستأنسوا وتسلموا علی أهلها) یا مؤمنلر ساکن اولدیغکز بیوتک غیری بیوته داخل اولمکز
حتی کشی ایجار ویا اعاره ایتدیکی بیت ایسه دخی اکا کیرمسون مکرکه اول بیت اهلندن استئناس وانلره
سلام ویردیکندنصکره اوله (ذلکم خیر لکم) اشبو استئناس وتسلیم سزه خیرلودر شوندنکه اکا بغتة ویا تحیة
جاهلیه ایله کیرمسز (لعلکم تذکرون) تاکه اتعاظ ایدوب سزه اصلح اولان شیئله عمل ایده سز استئناس ایله
مراد استئذاندر ویا خود طلب انسدرکه انکله اول بیتده انسان اولدیغن بیله وا کا دخوله اذن ویره *
دینلدیکه اول تسبیحه ویا تکبیره ایله تکلمدر ویا تنحنحدرکه اهل بیت انی بیلوب دخوله اذن ویره لر اشبو آیتده
حکم اولدرکه غیرک بیتنه سلام واستئذان ایتمدین کیرمیه * مفسرون استئذانی تقدیمده اختلاف ایتدیلر
برقوم دیدیلرکه استئذان تقدیم اولنور ودینورکه کیره یمی سلام علیکم لکن اکثرون دیدیلرکه سلام تقدیم
اولنور وآیتده تقدیم وتأخیر واردر تقدیری (حتی تسلموا علی أهلها وتستأنسوا) در نتکیم ابن مسعود رضی
الله عنهک مصحفنده بویله یازیلودر * کلدة بن حنبلدن مرویدرکه ایدر پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه سلام
واستئذانسز دخول ایتدیکمده بکا دیدیکه وارکیرو وکیت سلام علیکم دیوب دخول ایده یمی دیو استئذان
ایت بعضلر دیدیکه اکر بصری بر انسانه واقع اولورسه سلامی تقدیم ایتسون والا استئذان ایدوب اندن سلام
ویرسون * ابوموسی ایدرکشی ذوات محارمدن استئذان ایتسون اکردار واحدده ایسه لر تنحنح وادکنی
تحریک ایده (قال النبی علیه السلام اذا استأذن أحدکم ثلاثا فلم یؤذن له فلیرجع) پیغمبریز صلی الله علیه وسلم
ایدر چقان بریکز اوچ کره استئذان ایدوب اکا اذن ویرلمیه رجوع ایتسون * حسن ایدر انک اولکیسی سلام
ایکنجیسی مؤامره اوچنجیسی رجوعه استئذاندر * روایت اولندیکه بر رجل پیغمبریز علیه السلامه
دیدیکه انامک بندن غیری خدمتکاری یوقدر اکا کیردیکمده استئذان ایده یمی دیدیکه هر کیردیککده
استئذان ایت استرمیسنکه انی عریان کوره سن (فان لم تجدوا فیها أحدا فلا تدخلوها حتی یؤذن لکم)
اکر بیوتده سزه اذن ویرر کمسه بولمزسه کز تا سزه اذن ویرر کمسه کلنجه اکا کیرمکز * زیرا که دخوله مانع انجق
عوراته اطلاع دکلدر بلکه غیرک ملکنده اذنی یوغیکن تصرف حرامدر مکرکه اکا حرق ویا غرق عارض اوله
ویا انده منکر مثلی شیء بوله (وان قیل لکم ارجعوا فارجعوا) واکر دخوله استئذانکز عندنده سزه
رجوع ایدک دینورسه رجوع ایدیکز بوخصوصده طوروب الحاح ایتمکز (هو أزکی لکم) رجوعکز سزه
اطهردر اندنکه الحاح ویا بابده وقوف ایدنکه اول کراهه وترک مروتدن خالی اولمز (والله بما تعملون علیم)
الله تعالی سزک اعمالکزی بیلور انک اوزره سزه جزا قیلور * قتاده ایدر چقان اکا دخوله اذن ویرلمیه قپوده
اوتوروب قالمیه زیرا که ناسک نیجه حاجتی اولور واکر قپویه کلوب استئذان ایتمکسزین صاحب بیتک
خروجنه انتظار له قپوده اوتورسه جائز اولور * ابن عباس رضی الله عنهما بعض انصارک قپوسنه حدیث
تعلمنه کلوب اوتوردیکه چیقه یوخسه استئذان ایتمزدی چیقدیغنده نیچون بکا خبر ویرمدک که چیقایدم
دیسه علم طلبنده بزبونکله امر اولنمزدیردی وقپوده طوردیغی تقدیرجه اراقدن ایچرویه باقیه (قال النبی
علیه السلام لو أن امرأ اطلع علیک بغیر اذن فحذفته بحصاة ففقأت عینه ما کان علیک جناح) پیغمبریز
صلی الله علیه وسلم ایدر اکر بر کمسه اذنسز بیتک داخلنه نظر ایتدکده بر حصات آلوب کوزین چیقارسک سکا انده
جناح اولمزوقتاکه آیت استئذان نازل اولدی دیدیلرکه شول بیوتده نیجه ایدرزکه یوللرده اولور ایچنده ساکن
کمسنه اولمز رباطو خانات وحوانیت کبی اویله اولسه نازل اولدی (لیس علیکم جناح أن تدخلوا بیوتا
غیر مسکونة فیها متاع لکم) سزه جناح یوقدرکه استئذانسز دخول ایده سز شول بیوته کیم انده کمسه

ساكن اولیه كه سزكچرن انده منفعت اولور حرور بردن استكنان وايواء امتعه ومعامله ایچون جلوس كبی
دینلدیكه اول بیوتله مراد بیوت خربه ومتاعله مراد انده بول وغائطدن قضاء حاجتدر ویاخود هر بیوتدركه
انده ساكن اولمیه (والله یعلم ما تبدون وما تكتمون) الله تعالی سزلك ابدا اوكرك كتم ایتدیككزی بیلور
(قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم) یا محمد مؤمنلره دیكل كه كوزلرین منع ایتسونلر هر شیئه نظردنكه
اكا نظر حلال اولمیه (ویحفظوا فروجهم) وفرجلرین حفظ ایتسونلرتا كه اكا غیرك بصری واقع اولمیه الا انی
ازواجلرندن وجواری مملوكه لرندن دكل * دینلدیكه جمیع قرآنده مذكور حفظ فرجله مراد زنادن حفظدر
الا بو محلده كی حفظله مراد استتاردر (ذلك أزكى لهم) اشبو غض بصر وحفظ فرج انلره انفعدر ویا اطهردركه
انده ریبه دن بعد واردر (ان الله خبیر بما یصنعون) الله تعالی انلرك افعالنه خبیردر پیغمبریمز علیه السلام
دیدیكه (لا تتبع النظرة النظرة فان لك الاولى ولیست لك الآخرة) نظری حرامه نظره كه نظره یی اتباع
ایتمكل * زیرا كه شول قصدنسز واقع اولان نظرة اولی سكا عفودراندنصكره قصدله واقع اولان نظره دكل
(وقال النبی علیه السلام لا ینظر الرجل الى عورة الرجل ولا المرأة الى عورة المرأة) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر بر رجل رجل آخرك عورتنه نظر ایتسون وكذلك مرأه مرأة اخرانك عورتنه نظر ایتمسون
(وقل للمؤمنات یغضضن من أبصارهن) ومؤمنه لره دیكل كه كوزلرین منع ایتسونلر هر شیئه نظردنكه
اكا حلال اولمیه (ویحفظن فروجهن) وفرجلرین حفظ ایتسونلرتا كه اكا غیرك بصری واقع اولمیه *
روایت اولندیكه ام سلمه ومیمونه رضی الله عنهما ایكیسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدیلر ابن ام مكتوم
طشره دن كلدی * پیغمبریمز علیه السلام اول ایكیسنه احتجاب ایدك دیدی دیدیلر كه اول اعمی دكلمیدر
دیدیكه سز دخی اعمالرمیسز انی كورمزمیسز (ولا یبدین زینتهن) نامحرملره زینت خفیه لرینی اظهار
ایتمسونلر زینت ایكی نوعدر خفیه وظاهره دراما انك خفیه سی خلخال وخضاب وسوار وقرط وقلاده مثلیدر
واول زینت ایله مراد مواضع زینتدر * اعدی نسایه جائز اولمزكه مواضع زینتن اجانبه اظهار ایده ویا اجانب
اكا نظر ایده (الا ما ظهر منها) مكركه زینتدن ظاهر اولانی اظهار ایده لر اشبو زینت ظاهره ده علما اختلاف
ایتدیلر * دینلدیكه اول وجه وایكی كفدر ویا ثیابدر ویا كحل وخاتم وخضاب كفدر * اعدی مرأه نك زینت
ظاهره سنه رجل اجنبینك نظری جائز اولور اكر فتنه وشهوت خوفی ایتمزسه واكر خوف ایدرسه اندن
غض بصر ایده مرأه نك بدنندن اشبو مذكوراتك اظهاری رخصت ویرلدی * زیرا كه عورت دكلدر صلاتده
كشفی جائز اولور اندن ماعداسی عورتدر ستر ایدیلور (ولیضربن بخمرهن على جیوبهن) قناعلرینی جیبلری
وصدرلری اوزره القا ایتسونلركه انكله شعور وصدور واعناقلری ستر اولنه (ولا یبدین زینتهن)
زینت خفیه لرینی اظهار ایتمسونلركه اول وجه وكفلرك ماعداسیدركه انی نه صلاتده ونه اجانبه كشفی
مباح اولور (الا لبعولتهن) مكركه انی ازواجلری ایچون اظهار ایده لركه اول ازواج زینتله مقصودلردركیم
زوجه لرینك جمیع بدننه حتی مع الكراهه فرجلرینه دخی نظر ایتملری جائز اولور (أو آبائهن أو آباء بعولتهن
أو أبنائهن أو أبناء بعولتهن أو اخوانهن أو بنی اخوانهن أو بنی أخواتهن) ویاخود اظهار زینتلری كندی
بابالرینه ویا ازواجلرینك بابالرینه ویا كندی اوغللرینه ویا ازواجلرینك مرأة اخرادن اولان اوغللرینه
ویا كندی قرنداشلرینه اول كرك كه لابوین ویا لاب ویا لام اولسون ویا كندی قرنداشنك اوغللرینه
ویا كندی قیزقرنداشلرینك اوغللرینه اولسه جائز اولور * اشبو رجالك اول نساء اوزره مداخله سی كثیر وانلر
قبلندن فتنه وقوعی قلیل اولدیغیچون * زیرا كه طباعده مماسه اقرابدن نفرت واردر * اعدی اشبو رجالك نساء
مذكوراتنه نظرلری جائز اولور بدنلرندن اكا كه مهنت وخدمت عندنده ظاهر اولور اعمام واخوال ذكر اولنمدی
زیرا كه انلر اخوان معناسنده در ویاخود احتیاطا انلردن استتار ایده شول حذر ایله كیم انلر اول نسائی
اوغللرینه وصف ایده لر (أو نسائهن) ویا نساء مؤمناته اوله یعنی مرأه نك مرأة اخری بدنندن سره ایله ركبه بیننده ن
ماعدا یه نظر جائز اولور اكر مرأه مسلمه ایسه واكر كافره ایسه مسلمه نك اكا انكشافی جوازنده علما اختلاف

ایتدیلر بعضیلر دیدیكه مرأة مسلمه یه انكشافی كبی اكا دخی انكشافی جائز اولور زیرا كافره دخی جمله نسادندر
وبعضیلری دیدیكه انكشافی جائز اولمز زیرا كه الله تعالی (أو نسائهن) دیدی كافره ایسه بزم نسامزدن دكلدر
وزیرا كه اول دیننده اجنبیه در اویله اولسه رجل اجنبیدن ابعد اولور * پس بو اجلدن عمر بن الخطاب رضی الله
عنه ابو عبیدة بن الجراحه نامه كوندرمشدیكه اهل كتابك نسائن مسلماتله بیله بر حمامه كیرمكدن منع ایده
(أو ما ملكت أیمانهن) ویاخود مكر اظهار زینتلری عبید واماءلرینه اوله * بر قوم دیدیلر كه مرأه یه عبدی
محرمدر عفیف ایسه مولاتنك سره وركبه سی بیننده ن غیری جمیع بدننه نظری جائز اولور * روایت اولندیكه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم فاطمة الزهرا رضی الله عنهایه بر عبدله كادیكه متدمانی اكا هبه ایتمشدی حضرت
فاطمه نك اكننده بر ثوب وار ایدیكه انكله باشن اورتسه ایاغی آچیلوردی ایاغن اورتسه باشی آچیلوردی
پیغمبریمز علیه السلام انك تستراتنده اول اضطرابن كوریجك دیدیكه یا فاطمه سكا كلان بابا كه عبدكدر
ستری ترك ایتمكده سكا بأس یوقدر وبر قوم ایسه دیدیلر كه مرأه یه عبدی اجنبی كبیدر وآیتده كی ملك یمینله
مراد اماءدر یوخسه عبید دكلدر * ابن جریج ایدر مرأة مسلمه یه حلال اولمزكه مرأة مشركه قتنده تجرد ایده
مكركه اول مشركه انك امه سی اوله (أو التابعین غیر أولی الاربة من الرجال) ویاخود اظهار زینتلری شول
خدمتلر ایچون كندیلره تبعیت ایدن رجاله اوله كه انلر رجالدن اولی الاربه نك غیریدركه انلر بر قومه تابع اولورلركه
انلرك فضل طعامنه نائل اوله لر همتلری انك غیری دكلدر ونسایه حاجتلری یوقدر * دینلدیكه غیر اولی الاربه
ایله مراد احمق عنیندر ویا اولكه اتیان نسایه استطاعتی اولمز وانی اشتها ایتمز ویا معتوه ویا مجبوب ویا مخنث
ویا شیخ هرمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر بر رجل وار ایدی مخنث ایدی پیغمبریمز علیه السلامك ازواجی
اوزره دخول ایدردی انی غیر اولی الاربه دن عد ایدرلردی بر كون اول پیغمبریمز علیه السلامك بعض نسائی
قتنده ایكن پیغمبریمز علیه السلام اوزرینه چیقه كلدی اول ایسه بر مرأه یی وصف ایدوب دیردیكه اول انی
اقبال ایتسه درت ایله اقبال ایدر ادبار ایتسه سكز ایله ادبار ایدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیكه
روا كورمزمكه بو رجل بو اراده اولانی بیله شمدی كیرو اوزریكزه كیرمسون اویله اولسه اندن احتجاب ایتدیلر
(أو الطفل الذین لم یظهروا على عورات النساء) ویاخود زینتلری شول اطفاله اوله كه انلر عورات نسایه اطلاع
ایتمیه لر وعورتی بیلمیه لر ویا حد شهوته ایرمیه لر (ولا یضربن بأرجلهن لیعلم ما یخفین من زینتهن) وایاقلرین
بری برلرینه اورمسونلركه زینتلرندن اخفا ایتدكاری بیلنه * انلردن بری یوریدیكنده ایاغن بری برینه
اورردی تا كه خلخالنك صوتی ایشدیله ویا خلخالی اولدیغی بیلنه اشبونكله اول فعلدن نهی اولندیلر
(وتوبوا الى الله جمیعا أیه المؤمنون لعلكم تفلحون) ای مؤمنلر جمیعكز الله تعالی یه رجوع ایدك هر تقصیردنكه
انك امر ونهینده سزدن صدور ایدر * زیرا كه سزدن هیچ بریكز تفریطدن خالی اولمز خصوصا كه شهواتدن
كفده اوله ویاخود جاهلیتده ایتدیككز افعالدن توبه ایدك اگرچه اول اسلام ایله حط اولور ولكن اكرا كاندامت
قرین اولورسه وهر ذكر اولندیغنده توبه یه عزیمت اولنورسه تا كه دنیا وآخرت سعادتنه نائل اوله سز * معلوم
اوله كه رجل رجلك عورتنه نظری جائز اولمزكه اول سره ایله ركبه ما بینیدر مرأه مرأه ایله دخی انجلیندر
اما سائر بدننه لا بأس در چقان فتنه خوف اولمزسه اما مرأه نك رجله حكمی اكر حرة اجنبیه ایسه جمیع
بدنی اجنبی حقنده عورتدر اندن بر شیئه نظر جائز اولمز الا وجه وایكی كفنه * واكر امه ایسه رجالدن عورت
اولان اندن دخی عورتدر محارمك بری برلرینه نظرلری حكمده انجلیندرو مرأه رجل اجنبی یه نظرده حكمی
رجلك مرأة اجنبیه یه نظرك حكمی كبیدر ورجل ایچون جائز اولوركه مرأه سنك وكندویه وطئی حلال اولان
امه سنك جمیع بدننه نظر ایده الا فرجنه دكل اكا نظر مكروه اولور چقان رجل امه سنی تزویج ایتسه انك عورتنه
نظر حرام اولور (وأنكحوا الایامی منكم) رجال ونسا كزدن زوجی اولمیانلریكزی تزویج ایدك انلر كرك بكر
ویا ثیب اولسون (والصالحین من عبادكم وامائكم) وعبید وجواریكزدن حقوق نكاحی اقامته صلاحی
اولانلری دخی تزویج ایدك * اشبو امر ندبیدر واستحبابیدر اعدی تزوج مستحب اولور شول كسه یه كیم نفسی

نكاحه طوقان ايده وتزوجه قدرتى اوله واولكه وتزوجه قدرتى اولميه شهوتنى صوم ايله كسر ايتسون (قال النبي عليه السلام يا معشر الشبان من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه أغض للبصر وأحصن للفرج ومن لم يستطع فليصم فان الصوم له وجاء) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم شبانه خطاب ايدوب ديديكه سزدن اولكه نكاحه استطاعتى اوله تزوج ايتسونكه اول كوزى نامحرمه نظر ايتديرمز وفرجى حرامدن حراست ايدر واولكه نكاحه استطاعتى اولميه صائم اولسون * زيراكه صومك كسر شهوتده تأثيرى واردر (قال النبي عليه السلام تناكحوا تكثروا فانى أباهى بكم الامم حتى بالسقط) پيغمبريمز عليه السلام ايدر تناكح ايدك كه كثير اوله سز * زيراكه يوم قيامتده بن سائر امتلر اوزره سزك كثرتكزله مباهات ايدرم حتى سقطله ده (قال النبي عليه السلام من أحب فطرتى فليستن بسنتى ومن سنتى النكاح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسنه كيم بنم فطرتم سوه سنتمله استنان ايتسون وسنتمك برى نكاحدر اما اول كمسه كه نفسى نكاحه طوقان ايتميه والحال اول اكا قادردر شافعى قتنده انك عبادته اشتغالى نكاحدن افضلدر وائمهٔ حنفيه قتنده اكا نكاح افضلدر شافعى استدلال ايدركه انكله الله تعالى بر عبد اكرمن (وسيدا وحصورا ونبيا من الصالحين) ديو ذكر ايلدى حصور اولدركه نسايه اتيانه قادر ايكن انى ترك ايده اشبو آيتده دلالات واردركه نساء ايامانك تزويج اوليايه مفوض اوله * زيراكه الله تعالى نكاحى انلره امر ايتدى عبيد واماء تزويجن ساداته امر ايتديكى كبى كه اول صحابه وتابعيندن اكثر علما قوليدر شافعى واحمد اكا ذاهبلردر * امام ابوحنيفه مرأه نك نفسنى تزويجن تجويز ايدر * مالك ايدر اكر مرأه دنيه ايسه نفسنى تزويجى جائز اولور شريفه ايسه جائز اولمز نكاحده وليك رضاسى شرط ايديكنه اخبار جهتندن دليل اولدركه (قال النبي عليه السلام لا نكاح الا بولى) پيغمبريمز عليه السلام ايدر نكاحك صحتى دكل الا ولينك رضاسيله در (وقال النبي عليه السلام أيما امرأة نكحت بغير اذن وليها فنكاحها باطل ثلاثا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر قنغى مرأه كه وليسى اذنسز نكاح اولنه انك نكاحى باطلدر باطلدر باطلدر (ان يكونوا فقراء يغنيهم الله من فضله) اكر فقرا ايسه لر الله تعالى انلرى فضلندن غنى ايدر * ديلديكه اشبو غنا ايله مراد قناعتدر ويا خود زوجان رزقلرينك اجتماعيدر (قال النبي عليه السلام التمسوا الرزق بالنكاح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر سز نكاح ايله الله تعالىدن رزق التماس ايدك (والله واسع عليم) الله تعالى وسعت صاحبيدر نعمتلرينه نهايت اولمز عبادينه رزقنى قبض وبسطنده حكمتن بيلور (وليستعفف الذين لا يجدون نكاحا حتى يغنيهم الله من فضله) شونلركه اسباب نكاحى بولمزلر زنادن عفتده ودفع شهوتده اجتهاد ايتسونلر حتى كه الله تعالى انلره رزقندن وسعت ويره تزوج ايده جك شى بوله لر (والذين يبتغون الكتاب مما ملكت ايمانكم) مالك يمينكزده اولان عبيد واماءدن شونلركه سزدن مكاتبه طلب ايدرلر كه اول رجل مملوكنه ديسه دركه مالدن شول دكلو شيئه سنى مكاتب قيلدمكه انى شو دكلو زمانده بكا ادا ايده سن ايتديككده آزاد اوله سن عبد ايسه انى قبول ايده * ايمدى قچان اول عبد تعهد ايتديكى مالى ادا ايده آزاد اولور واول عبد عقد كتابه دنصكره كسب ايتديكى ماله احق اولور وقچان اداء مال ايله آزاد اوله يدنده فضله قلان مال انك اولور وحال كتابتنده حاصل اولان اولادى اكا تبعيله آزاد اولور وقچان بدل كتابتى ادادن عاجز اوله مولاسنه جائز اولوركه انك كتابتن فسخ ايدوب انى رقه رد ايليه ويدنده كى مالى مولاسنك اولور * ابن عمر رضى الله عنهما ديرديكه مكاتب عبددر مادامكه كتابتندن عهده سنده برشىء قاله (فكاتبوهم ان علمتم فيهم خيرا) ايمدى سز انلرى مكاتب قيلك اكر انلرده امانت واداء ماله قدرت بيلورسه كز * بعض علما قتنده اشبو امر ايجاب ايدر اوليله اولسه مولى اوزره واجب اولوركه عبدينى مكاتب ايده قچانكه انده خير بيله اكر اول عبد كتابتى قيمتى ويا قيمتندن اكثر اوزره طلب ايدرسه ويا قيمتندن اقل اوزره طلب ايدرسه واجب اولمز روايت اولنديكه سيرين مولاسى انس بن مالك رضى الله عنهدن ديلديكه كندوينى مكاتب ايده انس ايسه اندن امتناع ايدوب سيرين اندن عمر بن الخطاب رضى الله عنه يه شكايت ايتدكده حضرت عمر انى دره ايله اوروب انى مكاتب ايتديردى واكثر علما قتنده بو امر ندبى واستحبابيدر (وآتوهم من مال الله

الذى آتاكم) واول مكاتبلره ويرك شول مالدنكه الله تعالى انى سزه ويردى اشبو مؤمنلره امرنديدر * ديلديكه مؤمنلره واجب اولوركه مكاتبلره اعانت ايده لر ويا موالى يه ايجابدركه مكاتبلرك كتابه لرى مالندن حط ايده لر ايتمزلرسه جبر اولنه لركه اول شافعى مذهبيدر وعلى رضى الله عنه ايدركه ربع كتابتن حط ايدر * ابن عباس ايدر اكا كتابتندن بلا تعيين برمقدار شىء حط اولور (ولا تكرهوا فتياتكم على البغاء ان أردن تحصنا) وجواريكزى زنايه اكراه ايتمكز زيراكه انلر زنادن تعفف طلب ايدرلر * روايت اولنديكه عبد الله بن ابى نام منافقك معاذه ومسيكه نام ايكى جاريه سى اولوب انلرى زنايه اكراه ايدردى شول ضريبه ايچونكه انلردن آلوردى اسلام كلجك معاذه ومسيكه ديديلركه اشبو فعلكه بز انى ايشلرز ايكى وجهدن برندن خالى اولمز اكر خير ايسه خيريمزى اكثار ايتدك واكر شر ايسه وقتيدركه انى ترك ايده وز اول سببدن بو آيت نازل اولدى * روايت اولنديكه اول ايكى جاريه نك برى بر كون بر برد ايله وبرى بر دينار ايله كلوب ديديلركه اسلام كلوب زنا حرام اولدى شمدنكيرو والله بز زنا ايتمزز مولاسى ايسه انك اوزره اكراه مراد ايديجك ايكيسى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب شكايت ايتدكلرنده اشبو آيت نازل اولدى (لتبتغوا عرض الحياة الدنيا) ايمدى دنيا اموالن طلب ايدوب انلرى زنايه اكراه ايتمكز (ومن يكرههن فان الله من بعد اكراههن غفور رحيم) اول كمسه كه انلرى زنايه اكراه ايدرسه الله تعالى انلر اكراه اولنغله ايتدكلرى اول فاحشه لرينى مغفرت وظلم اولندقلريچون كندويلره رحمت ايديجيدر (ولقد أنزلنا اليكم آيات مبينات) بز سزلره آيتلر انزال ايتدك كه اول حلال وحرامى تبيين ايدر وحدود واحكامى تفصيل ايدر (ومثلا من الذين خلوا من قبلكم) وسزدن اول كچنلردن بعضيلرك قصص وامثاللرين انزال ايتدك كه انلرك قصه سى كبى عائشه رضى الله عنها قصه سين انزال ايتدك كه اول يوسف ومريم قصه لرينه بكزر بر قصهٔ عجيبه در (وموعظة للمتقين) ومتقيلره موعظه انزال ايتدك (الله نور السموات والارض) الله تعالى سموات وارض اهلنه هاديدر انك نوريله حقه اهتدا ايدرلر وهدايتيله حيرت ضلالتدن نجاته ايررلر ويا خود اول سمواتى ملائكه ايله وارضى انبيا ايله منوّر ايدردر ويا خود سموات وارضك امورينى مدبردر ويا خود سمواتى شمس وقمر ونجوم ايله وارضى انبيا وعلما ومؤمنين ايله ويا نبات واشجار ايله مزيندر ويا خود انوارك كليسى اندندر (مثل نوره) الله تعالى نورينك قلب مؤمنده مثلى كه اول شول نوردركه انكله اهتدا ايدر ويا خود مؤمنه ويرديكى نورك مثلى * ديلديكه يعنى قلب مؤمنده كى نورك مثلى ويا قرآنك ويا محمد عليه السلامك ويا طاعتك مثلى اشبو انوارى تفضيلا نفسنه مضاف قيلدى (كمشكاة فيها مصباح) اول جدارده شول كوه مثليدركه انده سراج ثابت اوله (المصباح فى زجاجة) اول سراج قنديلده اوله (الزجاجة كانها كوكب درّى) اول قنديل ايسه كانه ضوء وتلألؤنده كوكب درّيدركه اول كواكب خمسهٔ عظامك يعنى زحل ومريخ ومشترى وزهره وعطاردك بريدر (يوقد من شجرة مباركة زيتونة) اول مصباح وزجاجه برشجرهٔ زيتونهٔ مباركه زيتندن ياقيلور يعنى اول شجرهٔ كثيرة المنافعدركه اول ادام وفاكهه در استخراجنده عصاره احتياج اولنمز بلكه انى هركشى استخراج ايده بيلور * حديثده كلديكه اول باسوره نفع ايدر اول برشجره دركه اعلاسندن اسفلنه دكين يپراقلنور (قال النبي عليه السلام كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة مباركة) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر زيتى يكز وانكله بدنكزى ياغلكز كه اول شجرهٔ مباركه دن استخراج اولنوبدر (لا شرقية ولا غربية) اول شرقيه دكلدركه شمسك زوالندنصكره سنده اكا شمس اصابت ايتميه وغربيه دخى دكلدركه نهارك اولنده اكا شمس اصابت ايتميه بلكه اول طول نهارده اكا شمس اصابت ايدر شول شجره كبى كه قله اوزرنده اوله ويا بر صحراء واسعه ده اوله ويا خود اول ارضك نه شرقيهٔ معموره ونه غربيهٔ معموره سنده نابته دكلدر بلكه وسطنده دركه اول شامدر انك زيتونى اجوددر (يكاد زيتها يضىء ولو لم تمسسه نار) قريب اولوركه زيتى فرط صفاسندن ضيا ويره اكرچه اكا آتش ايرمديسه ده (نور على نور) نور مصباح نور زجاجه اوزره زياده اولوبدر * علما اشبو تمثيلك معناسنده اختلاف ايتديلر كعب ايدر اشبو مثل محمد صلى الله عليه وسلم ايچوندر مشكاة انك صدريدر وزجاجه قلبيدر ومصباح اندهكى

نبوتدرکه شجرهٔ نبوتدن ایقان اولنوبدر قریب اولورکه محمددن امری متبین اوله اکرچه نبی ایدیکنی سویلمز
ایسه ده * ابن عمر ایدر مشکاة جوف محمددر زجاجه انك قلبیدر ومصباح شول نوردرکه الله تعالی انی انده
قیلوبدر اول نه یهودی ونه نصرانیدر اول اکا ابراهیمدن ایقاد اولنوبدر بلکه انك نوری قلب ابراهیم نوری
اوزره زیاده قیلنوبدر * محمد بن کعب القرظی ایدر مشکاة ابراهیمدر وزجاجه اسماعیلدر ومصباح محمددرکه اول
شجرهٔ مبارکهٔ ابراهیمدن ایقاد اولنوبدرمبارك اولمسی اکثر انبیا انك صلبندن کلدیکیدر نه شرقیه ونه غربیه
اولمسی ابراهیم علیه السلامك نه یهودی ونه نصرانی اولوب حنیف مسلم اولدیغیدر * زیرا که یهود ونصارلرنده
مغربیه ونصاری مشرقه استقبال ایدرلر قریب اولورکه محمد علیه السلامك محاسنی وحی اولنمزدن اول ناسه
ظاهر اولیدی نور اوزره نور ایدیکه نبی نسلندن نبی ایدی نور ابراهیم اوزره نور محمد ایدی * ابی بن کعب ایدر
اشبو مؤمن مثلیدرکه مشکاة نفسیدر وزجاجه صدریدر ومصباح ایسه قلبنده کی ایمان وقرآندر وشجرهٔ
مبارکه دن ایقاد اولنمسی الله اخلاصیدر مثلی شول شجرهٔ خضرا ناعمه مثلیدرکه انی اشجار التفاف ایتدیکندن
اکا شمس اصابت ایتمیه نه طلوعنده ونه غروبنده کذلك مؤمن احتراس اولنوبدرکه اکا فتندن برشیء اصابت
ایتمیه * زیرا اول درت خصال حسنه بیننده درا کا نعمت ویرلسه شکر ایدر بلا ایرسه صبر ایدر حکمنده عدل
قولنده صدق اوزره در قریب اولورکه قلبی حق بیله اول اکا تبیین اولنمزدن اول زیرا که اول حقه توفیق اولنوبدر
نور اوزره نوردرکه اول بش نور ایچنده تقلب ایدر قولی نور وعلی نور ومدخلی نور ومخرجی نوردر ویوم قیامتده
مصیری نوره در * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اشبو قلب مؤمنده الله تعالی نورو هداسنك مثلیدر تتکیم
رب تعالینك قدرتیله زیت صافی اکا نار مس ایتمزدن اول قریب اولورکه ضیاویره چقان اکا نار مس ایده ضوء
اوزره ضوئی زیاده اولور کذلك مؤمنك قلبی قریب اولورکه اکا علم کلمزدن اول هدی ایله عمل ایده چقانکه اکا علم
کله هدی اوزره هداسی ونور اوزره نوری زیاده اولور * کلبی ایدر نور اوزره نورله مراد مؤمنك ایمان وعملیدر
سدی ایدرکه اول نور ایمان ونور قرآندر * حسن ایدر اشبو قرآنك مثلیدر مصباح قرآندر مصباحله استضائه
اولندیغی کبی قرآنله اهتدا اولنور وزجاجه قلب مؤمندر ومشکاة انك فم ولسانیدر وشجرهٔ مبارکه شجرهٔ
وحیدر قریب اولورکه قرآنك حجتی متضح اوله اکرچه اوقونمزسه ده وقرآن الله تعالیدن خلقه نوردر وقرآنك
نزولندن اول دلائل واعلامدن اقامت ایتدیکیله بیله اوله اولسه انکله نور اوزره نورلری زیاده اولدی
(یهدی الله لنوره من یشاء) الله تعالی اشبو نوره دیلدیکی کمسه یی هدایت ایدر (ویضرب الله الامثال
للناس) الله تعالی ناسه امثالی تبیین ایدر تا که فهم ایدوب تصدیق ایدهلر * زیرا که مثل مرآته بکزر که انده
حقیقت ظاهر اولور (والله بکل شیء علیم) الله تعالی هر شیئی بیلور معقول ومحسوس ظاهر وباطندن هیچ
برشیء اکا خفی اولمز اشبونده وعد ووعید واردر اول کمسه یه کیم انی تدبر ایلمیه واکا کثرات ایلمیه (فی بیوت)
اول مصباح بعض بیوتده ایقاد اولنورکه انکله مراد مساجددر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
مساجد یرپوزنده الله تعالینك بیوتیدر اهل سمایه ضیا ویرر نجوم اهل ارضه ضیا ویرمسی کبی ابو یزید ایدر
اول بیوتله مراد درت مسجددرکه هربرینی بر پیغمبر بنا ایدوبدر بری کعبه درکه ابراهیم واسماعیل
علیهما السلام بنا ایتدی وبیت المقدسدرکه داود وسلیمان علیهما السلام بنا ایتدی ومسجد مدینه درکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی ومسجد قبادرکه تقوی اوزره تأسیس اولنمشدر انی دخی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی (أذن الله أن ترفع) الله تعالی امر ایلدیکه اول بیوت تعظیم
اولنه وقاذوراتدن تبرئه ایدیله (ویذکر فیها اسمه) واول بیوتده انك اسم شریفی ذکر اولنه
اشبو عامدر هر شیئه که انك ذکرینی متضمن اوله اکرچه اول انك افعالنده مذاکره واحکامنده مباحثه ایسه ده
اشبونده دلالت واردرکه مساجدده ذکر الله وصلات مستحب اوله (یسبح له فیها بالغدو والآصال)
اول بیوتده غداة وعشیده اول الله تعالی تنزیه ویا انکچون صلاة مفروضه ادا ایدیلور (رجال لا تلهیهم تجارة
ولا بیع عن ذکر الله) اول بیوتده الله تعالی یی شول رجال تنزیه ایدرکه انلری ذکر اللهدن تجارت رابحه وبیع

اشغال ایتمز رجال قولنده اشارت واردرکه نسایه افضل اولان صلاتی قعر بیوتلرنده ادا ایدلر ونسایه مسجدده
جماعت واجب اولمیه و(لاتلهیهم) آیتنده دلالت واردرکه تجارت صلاته منافی اولمیه * زیرا مفهوم آیت
اولدرکه انلر تعاطی ایدرلر ومع ذلك اول فعل انلری صلاتدن وحضور جماعتدن الها ایتمز (واقام الصلاة)
وصلاة مفروضه یی اوقات مستحبه لرنده ادادندن اشغال ایتمز * روایت اولندیکه ابن عمر سوقده ایدی
صلات اقامت اولنیجق ناس طوروب دکانلرین برکتدیلر وسرعتله مسجده کتدیلر * ابن عمر اشبو آیتی اوقویوب
بونلر وصفلو قوم شاننده نازل اولوبدر دیدی (وایتاء الزکاة) وزکاتلرك وجوبی عندنده مستحقینه ادادندن
اشغال ایتمز ویاخود اعمال صالحه ایشلرلر (یخافون یوما تتقلب فیه القلوب والابصار) ومع ذلك خوف ایدرلر
شول کوندنکه انك اهوالندن قلوب وابصاره تقلب واضطراب ایرر * دینلدیکه یعنی قلوب دنیاده اوزرینه
اولدیغی شرك وکفر حالندن تقلب ایدروابصاردن اغطیه کیدر ویاخود قلوب خوف ورجا بیننده تقلب ایدر
خوف ایدرکه هلاك ایره رجا ایدرکه الله تعالی فضلندن اکا نجات ویره وابصاردخی تقلب ایدرکه قنغی ناحیه دن
اخذ اولنور ذات یمیندنمی یوخسه ذات شمالدنمی وکتب اعماللری قبل ایماندنمی ویا قبل شمائلدنمی ویرلور
ویاخود قلب جوفده تقلب ایدوب حنجره یه ارتفاع ایدوب نه نزول ونه خروج ایده وبصر ایسه هول وشدتدن
تقلب ایدوب شاخص اوله (لیجزیهم الله أحسن ما عملوا) ذکر اولنان اعمال صالحه یی ایشلدیلر که
الله تعالی انلره اعمال حسنه لرینك جزاسین ایلیه (ویزیدهم من فضله) وانلره اعماللریله مستحق اولمدقلری
ثوابی فضلندن زیاده ایلیه (والله یرزق من یشاء بغیر حساب) الله تعالی دیلدیکی کمسه یه حسابسز ویرر
اشبو زیاده یی تقریردر والله تعالینك کمال قدرتنه ونفاذ مشیتنه ووسعت احسانه تنبیهدر (والذین کفروا
اعمالهم کسراب بقیعة) شونلرکه کافر اولدیلر اعماللری ارض منبسطهٔ واسعه ده سراب مثلیدرکه اول
برا یده شدت حرده نصف نهارده ماء جاری کبی کورینور وقرینه وارد قده لاشیء بولنور (یحسبه الظمآن ماء)
صوسزانی کوردیکنده صو ظن ایدر (حتی اذا جاءه لم یجده شیأ) چقانکه اول سراب موضعنه کله انی برشیء
بولمز کذلك کافر ظن ایدرکه عملی اکا نفع ایده چقانکه ملك الموت کاوب عمله محتاج اوله عملن کندویه برشیء
نفع ایدر بولمز (ووجد الله عنده) واول عملی عندنده الله تعالینك عقابن ویا زبانیه سین بولور ویاخود
انی کندویه محاسب بولور (فوفاه حسابه) اندن استعراض ویا مجازات وجهی اوزره انك حسابن
توفیه ایدر (والله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر انی هیچ فردك حسابی آخرك حسابندن
اشغال ایتمز یوم قیامتده خلق حساب ایدر اول قدده جمیعن دفعهٔ واحده ده حساب ایدر حتی هربری ظن
ایدرکه انجق کندی حساب اولنوبدر (أو کظلمات فی بحر لجی) ویاخود کافر اولنلرك اعمالی بحر عمیقده لجج
بحر وامواج وسحابدن حاصل اولمش ظلمات متراکمه کبیدر ویا انلرك اعمال حسنه لری سراب کبیدر
واعمال قبیحه لری ظلمات کبیدر ویا اول دنیاده ظلمات کبی وآخرتده سراب کبیدر (یغشاه موج من فوقه
موج من فوقه سحاب) که اول بحری موج قاپلیه اول موجك فوقندن موج آخر وانك فوقندن سحاب
قاپلیه (ظلمات بعضها فوق بعض) اشبو ظلماتکه ظلمت سحاب وظلمت موج وظلمت بحری بری برینك
فوقنده در * دینلدیکه ظلماتله مراد اعمال کفاردر وبحر لجی قلبیدر وموج قلبنی غشی ایدن جهل وشك
وحیرتدر وسحاب قلبی اوزره ختم وطبعدر * ابی بن کعب اشبو آیتده ایدر کافر بش ظلمتده تقلب ایدر
کلامی ظلمت وعملی ظلمت ومدخلی ظلمت ومخرجی ظلمتدر ویوم قیامتده مصیری ظلمات نارده در (اذا أخرج یده
لم یکد یراها) چقان اول یدینی چیقارسه شدت ظلمتدن انی کورمکه قریب اولمز (ومن لم یجعل الله له نورا فما له
من نور) اول کمسه که الله تعالی اکا دین وایمان ویرمیه انك دینی اولمز ویاخود اولکه الله تعالی انی
هدایت ایتمیه انك ایمانی اولمز وهیچ کمسه انی هدایته قادر اولمز * دینلدیکه اشبو آیت عتبة بن ربیعه شاننده
نازل اولوبدرکه اول جاهلیتده دین التماس ایدوب مسوح کیردی اسلام کلیجك کافر اولدی اکثرون دیدیلرکه
اشبو جمیع کفاره عامدر (ألم تر أن الله یسبح له من فی السموات والارض) یا محمد بیلمدیکمکه سموات وارضده کی

مخلوقات الله تعالى‌یی تسبیح ایدر (والطیر صافات) وطیر دخی انی تسبیح ایدر قنادلرین هوا یوزنده بسط ایدر
اولدقلری حالده (كل قد علم صلاته وتسبیحه) تسبیح ایدنلرك ویا طیران ایدنلرك هربری صلات وتسبیحنی بیلور
مجاهد ایدر صلات بنو آدمك وتسبیح سائر خلقكدر * دینلدیكه طیورك قناد اورملری صلاتلری وتسبیحلریدر
ویاخود معنی الله تعالى هر مصلی ومسبحك صلاة وتسبیحنی بیلور (والله علیم بما یفعلون) الله تعالى اول
مخلوقاتك ایشلدكلرینی بیلور (ولله ملك السموات والارض) سموات وارضك واول ایكیسنك ایچنده‌كی
ذوات وصفات وافعالك جمیعی الله تعالینك ملكیدر (والى الله المصیر) آخرتده مرجع اكادر (ألم تر أن الله
یزجی سحابا) یا محمد بیلمدكمی كه الله تعالى بولتلری سوق ایدر (ثم یؤلف بینه) واول بولتلرك اجزاسنی ضم
ایدوب بری برینه ایركورر (ثم یجعله ركاما) بعده انی بری برینك فوقنده متراكم قیلور (فترى الودق
یخرج من خلاله) كوررسنكه یغمور انك اراقلرندن چیقار (وینزل من السماء من جبال فیها من برد)
وسمادن كثرتده برددن جبال دكاو ایندیرر (فیصیب به من یشاء) اول بردی عبادندن دیلدیكی كمسه‌یه
ایركوروب هلاك ایدر زروع واموالنی هلاك ایتمسی كبی (ویصرفه عن من یشاء) ودیلدیكی كمسه‌دن انی
صرف ایدوب ضرر ایركورمز (یكاد سنا برقه یذهب بالابصار) قریب اولوركه اول سحاب برقنك ضوئی شدت
نوریله ابصاری اختطاف ایده (یقلب اللیل والنهار) الله تعالى لیل ونهاری تقلیب ایدر بری برینك
عقبنده كتورمكله ویا برینی آرتوروب برینی اكسلتمكله ویا احواللرینی حر وبرد ایله تغییر ایتمكله ویا برنده ظلمت
وبرنده نور كتورمكله ویا اشبو اشیانك جمیعن انده ایراد ایتمكله (ان فی ذلك لعبرة لاولی الابصار) اشبو ذكر
اولنان اشیاده عقول وبصائر اهلنه الله تعالینك وحدانیت وكمال قدرت واحاطهٔ علم ونفاذ مشیئت وحاجتدن
تنزهنه دلالات واردر (والله خلق كل دابة من ماء) الله تعالى یریوزنده یورر حیواناتك اكثرینی ماء
مخصوصدن خلق ایتدیكه اول نطفه‌در * دینلدیكه مراد هر حیواندركه دنیاده مشاهده اولنور اولیله اولسه
ملائكه وجن انده داخل اولمز * زیرا كه بز انلری مشاهده ایتمزز * دینلدیكه جمیع خلقك اصلی مادر زیرا كه
الله تعالى مائی خلق ایدوب انی درت شیء قیلدی ریح ونار وطین ریحدن ملائكه‌یی ونار دن جنی وطیندن
آدمی خلق ایتدی (فمنهم من یمشی على بطنه) اول حیوانلرك بعضی قارنی اوزره یورر حیات وحیتان
ودیدان كبی (ومنهم من یمشی على رجلین) وانلرك بعضی ایسه ایكی ایاق اوزره یورر بنو آدم وطیور كبی
(ومنهم من یمشی على أربع) وانلرك بعضی دخی درت ایاق اوزره یورر بهائم وسباع كبی درت ایاقدن اكثر
اوزره یورویندن ذكر اولنمدی حشرات ارض كبی * زیرا كه صورتده درت ایاق اوزره یورر كبیدر ویاخود
یوریدیكنده اعتمادی درت ایاغه‌در (یخلق الله ما یشاء) الله تعالى ذكر اولنان وذكر اولنمیاندن دیلدیكن
خلق ایدر صور واعضاء وهیأت وحركات وطبائع وقوی وافعالده اختلاف اوزره مع هذا عناصر متحد ایكن
(ان الله على كل شیء قدیر) الله تعالى هر شیئه قادردر دیلدیكن ایشلر (لقد أنزلنا آیات مبینات) بز آیات
انزال ایتدك كه انواع دلائل ایله حقائقی تبیین ایدر (والله یهدی من یشاء الى صراط مستقیم) الله تعالى
دیلدیكی كمسه‌یی آیاته نظر ومعانیسی تدبرینه توفیق ایله دین اسلامه هدایت ایدركه اول درلك حقه وفوز جنته
موصلدر (ویقولون آمنا بالله وبالرسول وأطعنا ثم یتولى فریق منهم من بعد ذلك وما أولئك بالمؤمنین)
منافقلر دیرلر كه بز الله تعالى‌یه ورسولنه ایمان كتوروب امرلرینه اطاعت ایتدك بو قوللرندنصكره انلردن
برفریق الله تعالى‌یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدر حالبوكه انلر مؤمنلر دكللردر * روایت اولندیكه بشر
منافقله بر رجل یهودی بیننده بر ارضده خصومت اولوب یهودی دیدیكه محمده تحاكم ایدهلم منافق ایسه
كعب بن الاشرفه تحاكم ایدهلم كه محمد حیف ایدر دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (واذا دعوا الى الله
ورسوله لیحكم بینهم اذا فریق منهم معرضون) قچان اول منافقلر الله تعالى‌یه ورسولنه دعوت اولنسه‌لر كه
رسول علیه السلام انلرك بیننده الله تعالینك حكمیله حكم ایده كوررسنكه انلردن برفریق اوزرلرینه
حكم اولنمق خوفیله سكا كلمكدن اعراض ایدرلر (وان یكن لهم الحق یأتوا الیه مذعنین) اكر انلرك غیری اوزره

حقلری اولسه انك حكمنه منقاد اولدقلری حالده سرعتله كلورلر * زیرا اكا وثوقلری وار ایدیكه انلر اوزره حقله
حكم ایدر اولدیغی كبی انلر ایچون دخی حقله حكم ایدر (أفی قلوبهم مرض ام ارتابوا) یوخسه قلبلرنده كفر
ویا ظلمه میلی واروایاخود سنده تهمتی كوردیلركه سنك صدقكده شك ایتدیلر (أم یخافون أن یحیف الله
علیهم ورسوله) ویاخود خوف ایدرلرمیكه الله تعالى ورسولی انلر اوزره حكومتده ظلم ایده (بل اولئك هم
الظالمون) بلكه انلر حقدن اعراض ایله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر (انما كان قول المؤمنین اذا دعوا الى الله
ورسوله لیحكم بینهم أن یقولوا سمعنا واطعنا) مؤمنلره لایق قول بو اولدیكه قچان بینلرنده حكم ایچون كتاب اللهه
وسنت رسوله دعوت اولندقلرنده دیه‌لركه قولكی ایشیتدك وامركه اطاعت ایتدك (وأولئك هم المفلحون) اشبو
آدابی رعایت ایدنلر مرادلرینه ظفر بولنلردر اشبو آیتده دلالت واردركه شرعه دعوت اولنانه حضور واجب
اولور امتناع حرام اوله واول دعوت اولندقده سمعنا واطعنا دیمك مستحب اوله (ومن یطع الله ورسوله)
اول كمسه كه الله تعالى‌یه ورسولنه فرائض وسننده امر ایتدكلرینه اطاعت ایده (ویخش الله ویتقه)
وكندیدن صدور ایدن ذنوب اوزره الله تعالیدن قورقه وباقی عمرنده اندن صاقنه (فأولئك هم الفائزون)
ایدی انلر نعیم مقیمه فائزلردر (وأقسموا بالله جهد أیمانهم لئن أمرتهم لیخرجن) منافقلر محمد صلى الله علیه
وسلم حكمندن امتناعلرین انكار ایدوب جهد ایمانله الله تعالى‌یه قسم ایتدیلر كه اكر سن انلره امر ایتسیدك كه
دیار واموالرندن چیقه‌لر مخالفت ایتمیوب اطاعت ایده‌لردی (قل لا تقسموا) انلره دیكل كه كذب
اوزره قسم ایتمكز (طاعة معروفة) سزدن مطلوب اولان طاعت معروفه‌در یوخسه یمین وطاعت
نفاقیه دكل ویاخود نیت خالصه ایله اولان طاعت معروفه افضل وامثلدر یمینلرندنكه اكا فعل
موافقت ایتمیه (ان الله خبیر بما تعملون) الله تعالى سزك اعمالكزه خبیردر سرائركز اكا خفی اولمز
(قل أطیعوا الله وأطیعوا الرسول) دیكل كه الله تعالى‌یه فرائضده ورسول اللهه سننده اطاعت ایدك
(فان تولوا فانما علیه ما حمل وعلیكم ما حملتم) اكر رسول اللهه اطاعتدن اعراض ایدرسه‌كز اكا ضرر ایتمزسز
بلكه ضرری كندیكزه ایدرسز اكا واجب اولان امر وتكلیف اولندیغی رسالتی تبلیغدر وسزه واجب اولان
ایسه انك امرینه امتثالدر (وان تطیعوه تهتدوا) اكر انك امرینه امتثال واطاعت ایدرسه‌كز حقه اهتدا
بولورسز (وما على الرسول الا البلاغ المبین) رسول اوزره واجب اولان دكل الا سزه تكلیف اولندیغكز
شیئی تبلیغ موضحدر اول ایسه انی ایتدی وسزه واجب اولان امور قالدی اكر ادا ایدرسه‌كز ثواب بولورسز
اعراض ایدرسه‌كز عقاب كوررسز (وعد الله الذین آمنوا منكم وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض)
سزدن ایمان كتوروب اعمال صالحه ایشلینلره الله تعالى وعد ایتدیكه انلری یریوزنده خلفا قیله كیم ملوكك
ممالكلرنده‌كی تصرفی كبی انلر دخی انده تصرف ایده‌لر * اشبو خطاب رسول الله صلى الله علیه وسلمه وامتنه‌در
ویاخود اكا وانكله بیله اولنلره‌در (كما استخلف الذین من قبلهم) انلردن اول بنو اسرائیلی جبابره‌دنصكره
مصر وشامه استخلاف ایتدیكی كبی (ولیمكنن لهم دینهم الذی ارتضى لهم) وانلر ایچون اختیار ایتدیكی
دین اسلامی تمكین ایده شول وجهله كیم انلر ایچون بلادی توسیع وانلره تملیك ایده ودین اسلامی سائر ادیان
اوزره اظهار ایده (ولیبدلنهم من بعد خوفهم أمنا) وانلری اعدادن خوفلرندنصكره اول حالتی امنه
تبدیل ایده (یعبدوننی لا یشركون بی شیأ) امین اولدقلری حالده بكا عبادت ایده‌لر بكا بر شیء اشراك ایتمیه‌لر
(ومن كفر بعد ذلك فأولئك هم الفاسقون) اشبو وعددنصكره بر كمسه كه ارتداد ایده ویا بو نعمته كفران اوله
اول وصفلو كمسه‌لر فاسقلردر * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیكه پیغمبریمز صلى الله علیه وسلم
وحیندنصكره اصحابیله مكه‌ده اون یل مكث ایتدی اذای كفاره صبرله امر اولنوب صباح واخشاملرین خوفله
كچوررلردی بعده مدینه‌یه هجرت ایدوب قتاله امر اولندقلرنده صباحده واخشامده سلاحدن مفارق
اولمزلردی حتى انلرك بری دیردیكه بز آیا شول كونه ایریشورمیزكه اوزریمزدن سلاح قویوب امن وراحتله
یوروییه وزاویله اولسه الله تعالى بو آیتله انلره ذكر اولنان اموری وعد ایتدیكندنصكره انجاز ایتدی دین

اسلامی اظهار ایدوب اولیاسنی اعدالری اوزره منصور قیلدی وخوفدنصکره انلری امنه وارضده بسطه ایرکوردی اشبو آیتده خلفاء راشدینڭ امامتنه دلالت واردر (قال النبی علیه السلام الخلافة من بعدی ثلاثون سنة ثم تکون ملکا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدرکه بندنصکره خلافت اوتوزییل اولوب بعده ملکه منقلب اولور اول قول شریف مصداقنجه خلافتده ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایکی ییل وعمر رضی الله عنه اون ییل * وعثمان رضی الله عنه اون ایکی ییل * وعلی رضی الله عنه التی ییل قرار ایتمشدی (وأقیموا الصلاة وآتوا الزکاة وأطیعوا الرسول لعلکم ترحمون) اقامت صلاة وایتاء زکاة واطاعت رسول ایدڭ که رحمت اولنه سز (لا تحسبن الذین کفروا معجزین فی الارض) یا محمد سن کفاری ظن ایتمکل که یرده الله تعالی یی انلرادراڭ واهلاک کدن اعجاز ایدەلر (ومأواهم النار ولبئس المصیر) انلرڭ قرارکاهی جهنم در اول ایسه نه چرکین مکان اولور (یا أیها الذین آمنوا لیستأذنکم الذین ملکت أیمانکم والذین لم یبلغوا الحلم منکم ثلاث مرات) یا مؤمنلر مالک یمینکز اولان عبید وامائکز واحرارکزدن حد بلوغه ایرمیان صبیانکز سزدن اوچ وقتده دخوله استئذان ایتسونلر (من قبل صلاة الفجر) صلاة فجردن اوکدین که زیرا اول مضاجعدن قیامکز وثیاب نومی طرحکز وثیاب یقظه یی لبسکز وقتیدر (وحین تضعون ثیابکم من الظهیرة) ووقت ظهرده که انده قیلوله ایچون ثیابکزی وضع ایدرسز (ومن بعد صلاة العشاء) وصلاة عشادنصکره ده زیرا اول لباسدن تجرد ایدوب لحافله التحاف وقتیدر (ثلاث عورات لکم) اشبو وقتلر سزه اوچ عورتدرکه انده تستر وتحفظ مختل اولور (لیس علیکم ولا علیهم جناح بعدهن طوافون علیکم بعضکم علی بعض) اشبو اوقات ثلاثه دنصکره سزه وکرڭ عبید وامائکزه وصبیانکزه جناح یوقدرکه استئذانسز دخول ایدەلر سز انلره استخدام ایچون وارەسز وانلری قاتکزه کیردیره سز (کذلک یبین الله لکم الآیات) الله تعالی سزه احکام آیتلرینی بو تجلین بیان ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی احوالکزی بیلور سزه تشریعنده حکمتنی اجرا قیلور (واذا بلغ الاطفال منکم الحلم فلیستأذنوا کما استأذن الذین من قبلهم) چجان احرارکزدن اطفالکز احتلام ایله بلوغه ایریشه جمیع اوقاتده استئذان ایتسونلر * تتکیم احراردن انلردن اوکدین بالغ اولنلر استئذان ایدرلردی (کذلک یبین الله لکم آیاته) الله تعالی امر ونهیدن سزه احکامنی بونڭ کبی بیان ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی عبادینه صالح اولانی بیلور هر شیئی حکمتله وجوده کتورر عبث فعلی یوقدر (والقواعد من النساء اللاتی لا یرجون نکاحا) نسادن شول عجائزکه حیض وحملدن قاعدلردر کبیرة السن اولدقلری ایچون رجالی اراده ایتمزلر * دینلدیکه انلر شول عجائزدرکه رجال انلری کوردکلرنده انلردن استقذار ایدەلر اما اولکه انده بقیه جمال اوله اول محل شهوتدر اشبو آیتده داخل اولمز (فلیس علیهن جناح أن یضعن ثیابهن) انلره جناح یوقدرکه رجال عندنده بعض ثیابلرین وضع ایدەلر جلباب کبی وثیاب فوقنده کی ردا کبی وخمار فوقنده کی قناع کبی اما خمارینی وضع جائز اولمز (غیر متبرجات بزینة) شول اخفاسی امر اولنان زینتی اظهار ایتمزاولدقلری حالده وتبرج اولدرکه مرأه محاسنندن اظهار ایده انیکه ستری لائق اولور (وان یستعففن خیر لهن) وانلرڭ تبرج ووضع ثیابدن استعفافلری انلر ایچون خیرلودر * زیراکه تهمتدن ابعددر (والله سمیع علیم) الله تعالی اول عجائزڭ وضع زینتلری حالنده رجاله سویلدکلرین ایشیدر ومقصودلرین بیلور (لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج ولا علی المریض حرج) اعمی واعرج ومریض اوزره حرج یوقدرکه افعال آتیة الذکری ایشلیەلر اشبو آیتڭ سبب نزولنده علما اختلاف ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر وقتاکه الله تعالی (لا تأکلوا أموالکم بینکم بالباطل) آیتنی انزال ایتدی مسلمون مرضی وزمنی وعمیان وعرجان ایله معامواکلەدن تحرج ایدوب دیدیلرکه طعام افضل اموالمزدر والحال الله تعالی بزی وجه باطل ایله مالمزی اکلدن نهی ایتدی اعمی طعام طیب موضعن کورمز واعرج جلوسه تمکن ایتمیوب طعام اوزره مزاحمه یه استطاعتی اولمز ومریض ایسه ضعیف اولدیغندن طعامدن استیفا ایدەمز اول سببدن بو آیت نازل اولوب دینلدیکه سزه حرج یوقدرکه اعمی

واعرج ومریض ایله طعام یەسز * سعید بن جبیر رضی الله عنه ایدر عرجان وعمیان ومرضی اصحاء ایله مواکلەدن تنزه ایدرلردی * زیراکه ناس انلردن تقذر ومواکلەلرندن کراهت ایدرلر اعمی دیردیکه احتمالدرکه کورمزلکله بن انلردن اکثر اکل ایدەیم واعرج دیردیکه بن مجلسده ایکی کشی یرین طوترم اول سببدن بو آیت نازل اولدی * مجاهد ایدر اشبو انلره رخصت ویرلدیکه اشبو آیتده تسمیه اولنانلرڭ بیوتندن اکل ایدەلر انلردن بری طعام استیوب برجله واردی اول رجلڭ کندیده طعام بولنمدیغنده انی اطعام ایچون اشبو آیتده تسمیه اولنانلرڭ برینڭ بیتنه ایلتوردی اول فقیر معذور ایسه بنی غیرڭ بیتنه ایلتدی دیو اول غیرڭ طعامنی اکلدن تحرج ایدیجک بو آیت نازل اولدی * سعید بن المسیب ایدر مسلمون غزایه کتدکلرنده زمنالرینی تخلیف ایدوب قپولری مفتاحن انلره ویرلردی بیوتمزدن یدیکلریکز سزه حلال اولسون دیرلردی اولیله اولسه بو آیتله انلره رخصت ویرلدی (ولا علی أنفسکم أن تأکلوا من بیوتکم) وکندیکزه دخی حرج یوقدرکه شول بیوتدن اکل ایدەسزکه انده ازواج وعیالکز اولور اشبونده بیوت اولاد داخل اولور * زیرا کشی یه ولدنڭ بیتی کندینڭ بیتی کبیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه (أنت ومالک لابیک) سن کندڭ ومالڭ باباڭکدر ودخی دیدیکه (ان أطیب ما أکل الرجل من کسبه وان ولده من کسبه) کشینڭ اطیب ما کولی کسبندن حاصل اولاندر وکشینڭ ولدی کسبندندر (أو بیوت آبائکم أو بیوت أمهاتکم أو بیوت اخوانکم أو بیوت أخواتکم أو بیوت أعمامکم أو بیوت عماتکم أو بیوت أخوالکم أو بیوت خالاتکم) ویا اباکز واجدادکز بیوتندن ویا ام وجداتکز بیوتندن ویا اخوانکز بیوتندن ویا اخواتکز بیوتندن ویا اعمامکز بیوتندن ویا عماتکز بیوتندن ویا اخوالکز بیوتندن ویا خالاتکز بیوتندن اکل ایدەسز (أو ما ملکتم مفاتحه) ویا مفتاحلرینه مالک اولدیغکز کسەنڭ بیوتندن اکل ایدەسز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه انکله مراد کشینڭ ضیعه وماشیه سنده وکیلی وقیمیدر * اعدی اول وکیل وقیمنه لابأسدرکه یدلرنده وتحت تصرفلرنده کی ضیعه نڭ ثمارندن اکل وماشیه نڭ لبنندن شرب ایده حل وادخار ایتمکسزین * ضحاک ایدرکشی عبید ومملیکی بیوتندن اکلی لابأس اولور * زیراکه سید عبدنڭ منزلنه مالک اولور (أو صدیقکم) ویا صدیقکز بیوتندن اکل ایدەسز صدیق اولدرکه سکاموددتنده صادق اوله * اعدی انڭ مالندن اکل حسن وقتاده عندنده جائز اولور اکرچه استئذان ایتمزسه ده چجانکه بینلرنده انبساط اوله اب ایله ابن بیننده کی وایکی اخ بیننده کی انبساط کبی * روایت اولندیکه حارث بن عمرو رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله غزایه کیدوب مالک بن زید رضی الله عنه یی اهلی اوزره تخلیف ایتدی حارث رجوع ایدیجک انی مجهود بولدی حالندن سؤال ایتدکده اول دیدیکه اذنکسز طعامکی اکلدن تحرج ایتدم اول سببدن بو آیت نازل اولدیکه (لیس علیکم جناح أن تأکلوا جمیعا أو أشتاتا) سزه حرج یوقدرکه طعام اکلنده کرڭ مجتمعین ویا متفرقین اولڭ * روایت اولندیکه کنانه دن بنو لیث بن عمرو طعاملرینی یالکز یمکدن تحرج ایدرلردی بلکه کندیله بیله اکل ایدر برضیفه منتظر اولوردی حتی انلرڭ بری طعامی اوکنده صباحدن رواحه دکین بیلمز قالوردی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر چجان بر غنی بر فقیر قریب ویا صدیقن زیارت ایدوب اول فقیر انی طعامه چاغرسه اول غنی اکادیردیکه والله بن غنی سن فقیر ایکن سنکله بیله طعام اکل ایتمم اول سببدن بو آیت نازل اولدی * عکرمه ایدر انصاردن برقوم چجان کندیلره ضیف نزول ایتسه اول ضیفسز اکلدن تحرج ایدرلردی اول سببدن بو آیت نازل اولوب دینلدکاری کیفیت اوزره اکله رخصت ویرلدیلر (فاذا دخلتم بیوتا فسلموا علی أنفسکم) چجان اشبو بیوتدن بر بیوته داخل اولسەکز انڭ اهلنه سلام ویرڭ که انلردین وقرابتده سزدندر (تحیة من عند الله مبارکة طیبة) حق تعالیدن سزه تحیت اولدیغی حالده که انکله زیادهٔ خیر وثواب رجا ایدرسز ومستمعڭ نفسنی تطییب ایدرسز قتاده ایدر چجان بیتکه داخل اوله سن اهلکه سلام ویرکه انلر سلام ویردکاریکڭ سلامه احقدر وچجان بربیته داخل اولسڭ که انده کمسنه اولمیه (السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین) دیکل که ملائکه رد سلام ایدر

(قال النبي عليه السلام لانس رضي الله عنه متى لقيت أحدا من أمتي فسلم عليه يطل عمرك واذا دخلت بيتك فسلم عليهم يكثر خير بيتك وصل صلاة الضحى فانها صلاة الاوابين) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انس رضي الله عنه ديديكه امتمدن بركسه يه ملاقي اولديغكده اكا سلام وير كه عمرك طويل اوله و بيتكه دخول ايتديككده انده اولان اهل وعيالكه سلام وير كه بيتكك خيري كثير اوله وضحى نمازني قيلغل كه اول صلاة اوابيندر * ابن عباس رضي الله عنهما اشبو آيتك تفسيرنده ايديريوتدن مراد مساجددر * ايمدي مسجده كيرد ككده (السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين) ديكل (كذلك يبين الله لكم الآيات لعلكم تعقلون) الله تعالى اشبو بيان كبي سزه امر ونهيده آياتني تبيين ايدر تا كه فهم ايدوب موجبيله عمل ايده سز (انما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله) ايمانده كامل انلردر كه الله تعالى يه ورسولنه صميم قلبله ايمان كتوره لر (واذا كانوا معه على أمر جامع لم يذهبوا حتى يستأذنوه) وچانكه انلر رسول الله ايله برامر جامع اوزره اولسه لر جمعه واعياد وحروب ومشاوره كبي تا اندن استئذان ايتمينجه قتندن كتمزلر * مفسرون ايدر چان رسول الله عليه السلام جمعه كوننده منبره صعود ايتسه وبركسه برحاجت ايچون مسجددن چيقمق ديلسه پيغمبريمز عليه السلامك قارشوسنه واروب طورردي اولدخي اني استئذان ايچون طورديغني بيلوب ديلديكنه اذن ويرردي * ايمدي هر امركه مسلمون امامله انك اوزره اجتماع ايده لر انلردن هيچ برينك اكا مخالفتي ويااندن رجوعي جائز اولمز الا انك اذنيله قچان بريكز كه امامدن استئذان ايده امام ديلرسه اكا اذن ويرر ديلرسه اذن ويرمز (ان الذين يستأذنونك أولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله) انلر كه سندن استئذان ايدرلر ايمدي انلر الله تعالى ورسولنه ايمانلرنده كامللردر (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم) قچان بعض مهاملري ايچون سندن استئذان ايده لر انلردن سن ديلديككه اذن وير (واستغفر لهم الله) واندنصكره انلر ايچون الله تعالى دن مغفرت طلب ايت * زيرا كه استئذان اكرچه عذر ايچون ايسه ده ينه قصوردر * زيرا امر دنيايي امر دين اوزره تقديمدر (ان الله غفور رحيم) الله تعالى عبادنك فرطاتني مغفرت ايدروانلره تيسيرايله رحمت ايدر (لا تجعلوا دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا) رسول الله عليه السلامك دعاسندن حذر ايدلك اني اسخاط ايتمكز * زيرا انك دعاسي بري بريكزه اولان دعا كبي ظن ايتمكز زيرا انك دعاسي مستجابدر ويا خود سز اني اسميله چاغرمكز بري برلريكزي چاغرديغكز كبي يا محمد يا ابن عبد الله ديمكز بلكه توقير وتواضع وخفض صوتله يا رسول الله يا نبي الله ديو تعظيم وتفخيم ايلكز (قد يعلم الله الذين يتسللون منكم لواذا) الله تعالى بيلور سزدن انلري كه بري برلريكزه كيزلنه رك چيقوب كيدرويا خود اذن وير يلنه تابع كبي انكله بيله چيقوب كيدرديلر ديلديكه خندق حفرنده منافقلر پيغمبريمز عليه السلامدن اذنسز مختفين اولدقلري حالده چيقوب كيدرلردي ويا انلره مسجدده مقام واستماع خطبه ثقيل اولوب بعض صحابه يه التجاد ايله خفية مسجددن چيقارلردي (فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم) ايمدي انك امري مقتضاسني تركله امرينه مخالفت ايدنلر وانلرك كتديكي سمتك خلافنه كيدنلر حذر ايتسونلركه انلره دنياده محنت ويا آخرتده عذاب اليم ايريشور * اشبو دليلدركه امر وجوب ايچون اوله زيرا مقتضاي امري تركك ايكي عذابك بريني مقتضي اولمسي اكا دلالت ايدر واندن حذرله امر انك حسننه دلالت ايدركه اول مقتضي له قيامله مشروطدر اول ايسه وجوبي مستلزمدر (ألا ان لله ما في السموات والارض) اكاه اولك كه سموات وارضده اولان اشيا جميعي الله تعالى نك ملك وعبيديدر (قد يعلم ما أنتم عليه) مخالفت وموافقت ونفاق واخلاصدن نه حال اوزره اولديغكزي بيلور (ويوم يرجعون اليه) ومنافقلرك جزاسي ايچون اكا رجوعلري كوني دخي بيلور (فينبئهم بما عملوا) اويله اولسه سوء اعمالدن ايشلدكلريني انلره بيلديرر (والله بكل شيء عليم) الله تعالى هرشيئي بيلورا كا هيچ برشئ خفي اولمز (قال النبي عليه السلام لا تنزلوا النساء الغرف ولا تعلموهن الكتابة وعلموهن الغزل وسورة النور) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر نسا كزي غرفه لره چيقارمكز وانلره كتابت اوكرتمكز بلكه انلره ايلك اكرمكي اوكردك وسورۀ نوري اوكردك

(سورة الفرقان وهي احدى وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(تبارك الذي نزل الفرقان على عبده) كثير الخير اولدي وصفات وافعالنده هرشيدن عالي اولدي اول الله تعالى كه حق وباطل بيني فرق ايدر قرآني عبدي محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه تنزيل ايتدي (ليكون للعالمين نذيرا) تا كه اول عبد ويا قرآن جن وانسه منذر اوله (الذي له ملك السموات والارض) كه سموات وارضك خزائني اكا مختصدر (ولم يتخذ ولدا) اول ولد اتخاذ ايتديكه ملكنه وارث اوله * زيرا كه اول حي لايموتدر (ولم يكن له شريك في الملك) وملكنده اكا شريك اولمديكه اكا نزاع ايده (وخلق كل شيء) ووجداني لايق اولور هرشيئي اول احداث ايتدي (فقدره تقديرا) بعده اني تسويه وتهيئه ايتدي اكا صالح اولورشيء ايچون انده خلل وتفاوت يوقدر ويا خود هرشيء ايچون اجل ورزق تقدير ايلدي مقاديردخي خلق اولنديغي منوال اوزره جاري اولدي ويا خود اني تهيئه ايتدي اندن اراده ايتديكي خصائص وافعال ايچون * تكيم انساني ادراك وفهم ونظر وتدبير وصنائع متنوعه يي استنباط واعمال مختلفه يي مزاوله ايچون تهيئه ايتدي (واتخذوا من دونه آلهة) مشركون اصنامي الله تعالى دن غيري آلهه اتخاذ ايتديلر (لا يخلقون شيأ) كه انلر برشيئي خلقه قادر اولمزلر (وهم يخلقون) بلكه كنديلر خلق اولنورلر كه عبده لري انلري طاشدن وسائر اشيادن دوزرلر وتصوير ايدرلر (ولا يملكون لانفسهم ضرا ولا نفعا) وكنديلر ايچون دفع ضرره ويا جلب نفعه مالك اولمزلر (ولا يملكون موتا ولا حياة ولا نشورا) وامانه واحيايه وبعد الموت بعثه دخي مالك اولمزلر * زيرا كه عاجزلردر اويله اولسه عبادت اولنمغه نيجه لايق اولورلر (وقال الذين كفروا ان هذا الا افك افتراه) كافرلر ديديلركه اشبو قرآن دكل الا كذبدركه اني محمد اختلاق ايتدي (وأعانه عليه قوم آخرون) واني اختلاقه اكا قوم آخرون اعانت ايتدي يعني يهودكه اكا امم سابقه اخبارني القا ايدرلر ويا خود جبير ويسار وعداس كه قصه سي سورۀ نحلده (انما يعلمه بشر) آيتنده كچدي (فقد جاؤا ظلما وزورا) ايمدي انلر ظلم وزور ايله كادي لرشول حيثيتله كه كلام معجزي يهوددن متلقف افك مختلق ديديلر واندن برينه اني نسبتله زور ايتديلر (وقالوا أساطير الاولين اكتتبها) ودخي مشركون ديديلركه اول قرآن متقدمينك سطرايتدكلري نسنه لردركه اني كاتب محمده يازدي ويا محمد اني يازدردي (فهي تملى عليه بكرة وأصيلا) اول اكا صباحده واخشامده دائما اوقنور كه اول اني حفظ ايده * زيرا اول اكا قادردكه كتابدن ازبرليه ويا اني كتب ايليه (قل أنزله الذي يعلم السر في السموات والارض) ديكل كه اول قرآني انزال ايتدي اول الله تعالى كه سموات وارضده كي سري بيلوركه اول سزي فصاحتيله اعجاز ايتدي ودخي مغيبات مستقبله واشياء مكنونه دن اخباري متضمن اولديكه اني عالم الاسراردن غيري احد بيلمز اويله اولسه سز اني نيجه اساطير اولين ديرديه بيلورسز (انه كان غفورا رحيما) اول الله تعالى غفور ورحيم اولدي اول اجلدن اول قولكزا اوزره مستحق اولديغكز عقوبتي تعجيل ايتمز (وقالوا مال هذا الرسول يأكل الطعام ويمشي في الاسواق) وديديلركه اشبو رسالت زعم ايدن كشي يه نولديكه بزم كبي طعام يرو معاش طلبيچون بزم كبي اشبو اسواقده يوريا كردعواسي صحيح اولسه حالي بزم حالمزه مخالف اولوردي والحال بو حالتك اول كافرلردن صدوري نظرلري محسوسات اوزره قصورلريچوندر بيلمزلر كه رسوللرك سائرناسدن امتيازي امور جسمانيه ايله دكلدر بلكه احوال نفسانيه ايله درتكيم (قل انما أنا بشر مثلكم) قول شريفي اكا اشارت ايدر (لولا أنزل اليه ملك فيكون معه نذيرا) نوليدي اكا بر ملك انزال اولنسه كه انكله بيله نذير اوله اول ملكك تصديقيله انك صدقي بيلنه (أو يلقى اليه كنز) ويا اكا بر كنز القا اولنسه كه اني حوائجنه انفاق ايدوب تحصيل معاشدن استغنا ايديدي (أو تكون له جنة يأكل منها) ويا انك بربستاني اولوب انك حاصلندن يسيدي (وقال الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) اول كفر وشركله نفسلرينه ظلم ايدنلر بري برلرينه ديديلركه اكر سز بو رجله اتباع ايدرسه كز رجل مسحوره اتباع ايدرسز (أنظر كيف ضربوا

لك الامثال) يا محمد نظر ايتكه انلرسنك شاننده نيجه اقوال شاذه‌يى ايراد واحوال نادره‌يى اختراع ايدرلر (فضلوا) انلر خواص نبى معرفتنه موصل طريقدن ازديلر (فلا يستطيعون سبيلا) ايدى انلر ضلالتدن چيقوب هدايته ايركورريوله كيرمكه مجال بولمزلر (تبارك الذى ان شاء جعل لك خيرا من ذلك جنات تجرى من تحتها الانهار ويجعل لك قصورا) عالى اولدى اول جل شانه كه ديلسه دنياده سنكچون انلرك ديدكلرندن خيرلو بستانلر قيلوردىكه اشجارى التندن نهرلر جارى اوليدى وسنكچون بيوت مشيده قيليدى لكن انى آخرته تأخير ايلديكه زيرا اول خير وابقادر * پيغمبريمز عليه السلام ايدر ربم جل شانه بكا عرض ايتديكه بطحاء مكه‌يى بنمچون التون ايده ديدمكه يارب انى ايستمزم بلكه ايستديكم بودركه بر كون طوق وبركون آج اولم آج اولديغمده سكا تضرع ايدم طوق اولديغمده سكا حمد وشكر ايدم (بل كذبوا بالساعة) بلكه انلر قيامت اولمسنى تكذيب ايتديلر نظرلرين حطام دنيايه قصر ايدوب كرامتى مال كثرتنده ظن ايتديلر اول اجلدن فقركه طعن ايدوب نبوتكى تكذيب ايتديلر (وأعتدنا لمن كذب بالساعة سعيرا) قيامتى تكذيب ايدنه بر نار شديده اعداد ايتدك (اذا رأتهم من مكان بعيد سمعوا لها تغيظا وزفيرا) چقانكه نار انلرى ايراق يردن كوره اندن غليان غضب وصوت حمار كبى صوت ايشيده‌لر يعنى غليانى صوت مغتاظه وزفيرى صوت جوفه بكزه‌يه (واذا ألقوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك ثبورا) چقان انلر اول ناردن مكان ضيقه القا اولنه‌لر اللرى بوينلرينه تيمورلنمش وياخود شياطينله بر زنجيره قوشلمش اولدقلرى حالده ويل وثبورله اول حينده كنديلره اغلشوب فرياد ايده‌لر (لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا) انلره دينيله كه اشبو كونده ثبور واحدله اكتفا ايتمكز بلكه ثبور كثير ايستكز * زيراكه عذابكز برنيجه نوع اوزره در هر نوعى ايسه شدتندن ثبور اقتضا ايدر وياخود هر دائم عذابلرى متجدد اولور هر كره‌ده ثبورلريدخى متجدد اولور (قل أذلك خير أم جنة الخلد التى وعد المتقون) يا محمد كفاره ديكل كه اشبو ذكر اولنان نارك صفت واهليمى خيرلودر يوخسه شول جنت خلدميكه متقيلره وعد اولندى (كانت لهم جزاء ومصيرا) كه اول انلره ثواب ومقر اولدى (لهم فيها ما يشاؤن خالدين) انلر اول جنتده دائمين اولدقلرى حالده انلرايچون هر ديلدكلرى شئ اولور (كان على ربك وعدا مسئولا) ربك جل شانه‌نك فضلى مقتضاسنجه مؤمنلرايچون مطلوب وعد اولديكه انكله مراد سورهٔ آل عمران آخرنده مذكور مؤمنلرك * ربنا وآتنا ما وعدتنا على رسلك * اشبو نياده طلب ايتدكاريدر وياخود سورهٔ حم المؤمن اوائلنده مذكور ملائكه‌نك مؤمنلرايچون * ربنا وأدخلهم جنات عدن التى وعدتهم * ديو طلب ايتدكاريدر (ويوم نحشرهم وما يعبدون من دون الله فيقول ءأنتم أضللتم عبادى هؤلاء أم هم ضلوا السبيل) يوم قيامتده بز اول مشركارى والله تعالىدن غيرى معبودلرينى جمع ايدرز اول كرك انبيا وملائكه ويا اصنامدر واول معبودلره ديرزكه بنم اشبو عبادمى سزمى آزدرديكز يوخسه كنديلرمى طريق حقدن ازديلر نظر صحيحه اخلال ومرشد نصيحدن اعراض ايچون (قالوا سبحانك) انلر كنديلره دينلاندن تعجب طريقى اوزره الله تعالى‌يى تنزيه ايده‌لر كنديلر برشيئه قادر اولميوب بلكه انك تسبيح وتوحيديله مؤمنلر ايدكارين اشعار ايده‌لرو ديه‌لركه (ما كان ينبغى لنا أن نتخذ من دونك من أولياء) بزه لايق اولديكه سندن غيرى شيئ فردى تولى ايده‌وز عصمتلرى ويا عدم قدرتلر ايچون (ولكن متعتهم وآباءهم حتى نسوا الذكر وكانوا قوما بورا) لكن يا ربنا سن انلرى وآبالرينى انواع نعمله تمتيع ايتديككدن شهواته استغراق ايدوب ذكركدن وآيالركى تدبردن غافل اولديلر وقضاكده قوم هالكين اولديلر (فقد كذبوكم بما تقولون) اندن الله تعالى اول عبده‌يه ديه كيم اشته معبودلريكز سزى انلرى آلهه ديديككزده تكذيب ايتديلر (فما تستطيعون صرفا ولا نصرا) اول معبودلريكز سزدن نه عذاب دفعنه ونه سزه عونه قادر اولورلر (ومن يظلم منكم نذقه عذابا كبيرا) سزدن اول كمسه كه محمدى وياقرآنى تكذيب ايده بز اكا نار عذابن اذاقه ايدرز (وما أرسلنا قبلك من المرسلين الا أنهم ليأكلون الطعام ويمشون فى الاسواق) يا محمد سندن اول ارسال ايتديكمز رسوللر طعام يرلر واسواقده يورورلردى

(وجعلنا

(وجعلنا بعضكم لبعض فتنة) وبعضكزى بعضكزه فتنه قيلدق * ايدى غنى فقيره وصحيح مريضه وشريف وضيعه بليه دركه اول دون حاللودركه نيچون بندخى اول بندن فوق حاللو كبى اولمدم * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر يعنى بعضكزى بعضكزه بلاء قيلدقكه انلردن ايشتديككزه صبر ايدوب هدايه اتباع ايده‌مز دينلديكه اشبو قصه شريفك وضيعله ابتلاسى شاننده نازل اولوبدركه شريف اسلامه كلمك مراد ايتديكنده وضيعى كنديدن اول اسلامه كلمش كوريجك بن اندنصكره اسلامه كاورسم اسلامده انك بنم اوزريمه فضل سبق اولوردى يو اسلامه كلمز كفرى اوزره قالور * دينلديكه اشبو فقراء مؤمنينك مستهزئين قريشله ابتلالرى شاننده نازل اولوبدركه اول مستهزئين ديرلرديكه نظر ايدك محمده اتباع ايدنلره كيم بزم موالى‌مزوارا ذلمزدندر اوله اوليه الله تعالى اول مؤمنلره ديديكه (أتصبرون) اشبو حالته صبر ايدرميسز (وكان ربك بصيرا) ربك جل شانه بصير اولدى صبر ايدنه وكرك جزع ايدنه هر برينه عملنه كوره جزا ايدر (قال النبى عليه الصلاة والسلام اذا نظر أحدكم الى من فضل عليه فى المال والجسم فلينظر الى من دونه فى المال والجسم) پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر چقان بريكز مال وجسمده كندى اوزره تفضيل اولنمش كمسنه‌يه نظر ايتدكده مال وجسمده كنديدن دونه دخى نظر ايتسون كه كنديده‌كى نعمته اهانت ايتميه (وقال الذين لا يرجون لقاءنا لولا أنزل علينا الملائكة أو نرى ربنا) لقامزى خيرله اولمسن تأمل ايتمينلر بعضه كفرلريچون ويالقامزى شرله اولمسندن خوف ايتمينلر ديديلركه نوايدى بزه ملائكه انزال اولنوب بزه محمدك صدقنى خبرويريديلرو ويا بزه رسل اوليديلر وياخود ربمزى كورسيدك كه بزه محمدى تصديقله ويا اكا اتباعله امر ايديدى (لقد استكبروا فى أنفسهم وعتوا عتوا كبيرا) اشبو مقاله ايله نفسلرنده تعظم ايتديلر وظلمده تجاوز ايدوب اقصاى مراتبنه ايرديلر شول حيثيتله كه معجزات قاهره‌يى كوررلر ايكن اعراض ايتديلر (يوم يرون الملائكة لا بشرى يومئذ للمجرمين) ذكر ايت شول كونيكه انده موت ويا عذاب ملائكه‌سن كوره‌لر اندن بشارت مؤمنلره مختص اولوب كافرلره بشارت اولمز يعنى يوم قيامتده ملائكه مؤمنلره جنتله تبشير ايدوب كافرلره سزه بشارت يوقدر ديرلر (ويقولون حجرا محجورا) وملائكه ديه‌لركه حرام محروم اولديكه لا اله الا الله دينلرك غيرى جنته كيره (وقدمنا الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) وكفارك كفرلرى حالنده ايشلدكارى قراى ضيف وصلهٔ رحم واغاثهٔ ملهوف كبى مكارمه بز عمد ايدوب ابطال ايدرز (أصحاب الجنة يومئذ خير مستقرا وأحسن مقيلا) اصحاب جنت جنتده استقرارلرى كونده مستقر جهنمدن خيرلولردركه انده تجالس وتحادث ايدرلر واحسن مقيلده درلركه اول ازواجله استراحه وتمتع ايچون انده قرار ايدلور يعنى يوم قيامتده اهل جنتك محشرده وقوفلرى اول نهاردن قيلوله وقتنه دكين دكلو زمان اولور حتى كه هر برى جنتده مسكنلرينه ايريشوب قرار قيلورلر * روايت اولنديكه يوم قيامت مؤمنلره بر مرتبه قصير اولوركه ايكنديدن غروب شمسه دكين دكلو زمان اولور (ويوم تشقق السماء بالغمام) واول كونده سماء منشق اولوب اندن غمام چيقاركه اول بر غيم رقيق ابيضدركه سموات سبعك فوقنده در انده ملائكه اولوركه اللرنده صحايف اعمال عبادى طوتوب نزول ايدرلركه (ونزل الملائكة تنزيلا) قوليله مراد اولدر (الملك يومئذ الحق للرحمن) اول كونده ملك حق تعالينك اولوب منازعى اولمز وياخود يوم قيامتده الله تعاليدن غيرى قضا ايدر ملك اولمز (وكان يوما على الكافرين عسيرا) ويوم قيامت كافرلره يوم عسير اولور اشبو خطاب دلالت ايدركه اول مؤمنلره يوم عسير اولميه حديثده كلديكه يوم قيامت مؤمنلره بر صلاة مكتوبه اداسندن اخف اولور (ويوم يعض الظالم على يديه) ذكر ايت شول كونيكه ظالم فرط حسرتندن ايكى اللرين ييه حتى كه ايكى مرفقلرينه ايره بعده بتوب بو منوال اوزره اول بتدكچه اول انى ييه الى ماشاء الله بو نوع اوزره عذابى ممتد اوله * دينلديكه عقبة بن ابى معيط پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايله چوق مجالسه ايدردى بركون اول پيغمبريمز عليه السلامى ضيافتنه چاغردى پيغمبريمز عليه السلام اكا اوروب ايكى شهادت كلمه‌سن سويلمينجه طعامكدن يمزم ديدى عقبه دخى انى سويليوب پيغمبريمز عليه السلام انك طعامندن يدى مكر ابى بن خلف عقبه‌نك صديقى ايدى

عقبه یه دیدیکه نیچون بویله بیلمزلك ایتدك عقبه دیدیکه اول بیتمه کاوب طعامم اکلمدن ابا ایتدی بندخی
استحیا ایتدیکمدن اکا موافقتله شهادتین کلمه سین سویلدم ابی ایتدی سندن راضی اولمزم مگر که واروب
قفاسن چکنیه ویوزینه توکوره سن عقبه دخی نم دیوب پیغمبریمز علیه السلامی دار الندوه ده ساجد بولدی
دیدیکن ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا دیدیکه مکه دن طشره ده سنی بولیم الا سیفله باشکی کسیم
اویله اولسه یوم بدرده عقبه اسیر ایدیلوب پیغمبریمز علیه السلام علی رضی الله عنهه امر ایدوب حتی که انی اول
قتل ایتدی واحد غزاسنده پیغمبریمز علیه السلام ابی بی کندی الیله قتل ایتدی ضحاك ایدر عقبه پیغمبریمز
علیه السلامك یوزینه توکوریجك توکرکی ینه عقبه نك یوزینه دونوب اندن ایکی یناغی یاندی اول یانغك اثری
اندن کتمیوب تا موتنه دکین قالدی * ایدی اشبو آیتله مراد عقبه درکه یوم قیامتده اکا ر یشه جك حسرت
وندامتی حکایت بیوردیلر (یقول یالیتنی اتخذت مع الرسول سبیلا) دیه که نولیدی دنیاده محمده اتباع ایدوب
انکله بیله هدایه سبیل اتخاذ ایدیدم (یا ویلتا لیتنی لم أتخذ فلانا خلیلا) ویل بکا که نولیدی فلانی یعنی ابی
ابن خلفی صدیق اتخاذ ایتمیدم (لقد أضلنی عن الذکر بعد اذ جاءنی) اول بنی ذکرالله ویا قرآن ویا موعظهٔ
رسول ویا کلمهٔ شهادتدن اضلال ایلدی اول بکا کاوب اکا تمکن ایدندنصکره (وکان الشیطان للانسان خذولا)
خلیل مضل ویا ابلیس انسانله موالات ایدوب حتی انی هلاکه ایردیریجك انی ترك ایدوب نفع ایتمدی اشبو آیتك
حکمی عامدر هر ایکی محبت ایدیشنلره کیم معصیة الله اوزره اجتماع ایدهلر (قال النبی علیه السلام مثل
الجلیس الصالح والسوء کحامل المسك ونافخ الکیر فحامل المسك اما أن یحذیك واما أن تبتاع منه واما أن تجد منه
ریحا طیبة ونافخ الکیر اما أن یحرق ثیابك واما أن تجد منها ریحا خبیثة) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
ایدر جلیس صالحك مثلی حامل مسك مثلیدر که اول سکا یا مسکندن ویرر ویا سن اندن صاتون الورسن ویا ریح
طیبه بولورسن وجلیس سوءك مثلی نافخ کیر مثلیدرکه اول یا ثیابکی احراق ایدر ویا اندن ریح خبیثه بولورسن
(قال النبی علیه السلام لا تصاحب الا مؤمنا ولا یأکل طعامك الا تقی) پیغمبریمز علیه السلام ایدر مؤمنك
غیریه مصاحب اولمغل وطعامکی تقینك غیری یمسون (وقال النبی علیه السلام المرء علی دین خلیله فلینظر
أحدکم من یخالل) پیغمبریمز علیه السلام ایدر کشی خلیلنك دینی اوزره در * ایدی کشی کندینك ویادیلدیکی
کسنه نك حال باطنه سن بیلمك مراد ایدرسه خلیل ایدندیکی کسنه نك حالنه نظر ایتسون (وقال الرسول
یارب ان قومی اتخذوا هذا القرآن مهجورا) محمد علیه السلام اول کونده دیه که ویا اول دنیاده شکایت
ایدوب دیه که یارب قومم قریش اشبو قرآنی ترك وناسی اندن صد ایتدیلر (قال النبی علیه السلام من تعلم
القرآن وعلق مصحفه ولم یتعاهده ولم ینظر فیه جاء یوم القیامة یقول یارب عبدك هذا اتخذنی مهجورا اقض
بینی وبینه) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کسنه که قرآنی تعلمندنصکره مصحفی تعلیق ایده بوخسه انی
اوقویوب ایچنه نظر ایتمیه یوم قیامتده قرآن اکا خصومت ایدوب دیه که یارب اشبو عبدك بنی مهجور ایتدی
بنمله انك بینی قضا ایت ویاخود معنی انلر انی هذیان وقول سیٔ منزلتنده قیلدیلر انی شعر ویا سحر زعم ایتدیلر
الله تعالی رسولنی تسلیه ایدوب دیدیکه (وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا من المجرمین) یا محمد قومك مشرکلرندن
سکا اعدا قیلدیغمز کبی هر نبی یه دخی قومنك مشرکلرندن عدو قیلدق انلر ایسه بنم امرمه صبر ایتدیلردی
سندخی انلر کبی امرمه صبر ایلکل (وکفی بربك هادیا ونصیرا) ربك جل شانه انلری قهر طریقنه سکا هادی
وانلر اوزره قاهر یتر (وقال الذین کفروا لولا أنزل علیه القرآن جملة واحدة) کافرلر دیدیلر که نولیدی اشبو
قرآن کتب ثلاثه کبی دفعهٔ واحده ده انزال اولیدی (کذلك) بز انی مفرق انزال ایتدك (لنثبت به فؤادك)
تا که انی تفریقله فهم وحفظه قلبکی قوی ایده وزیرا محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك حالی موسی وداود
وعیسانك حالنه مخالف ایدی شول حیثیتدنکه انلر کتابت وقرائت ایدرلردی ومحمد علیه السلام ایسه امی
اولوب کتابت وقرائت ایتمزدی اکر اول اکا جملهٔ القا اولنسه حفظی اکا آسان اولمزدی وتلقف ایسه شیأ
فشیأ اولور واتك وقایع حسبنجه نزولی مزید بصیرت ومعنایه خوض ایجاب ایدر وانی هر معارضه جواب

وجهی

وجهی اوزره انزالده معارضی تعجیز اولور وانی تفریقله ناسخ ومنسوخ بیلنور وقرائن حالیه دلالات لفظیه یه
منضم اولور (ورتلناه ترتیلا) وبز سکا انی یکرمی ویا یکرمی اوچییلده اناءت ومهل اوزره تبیین وتفریق ایتدك
(ولا یأتونك بمثل الا جئناك بالحق وأحسن تفسیرا) یا محمد هر بار که مشرکون سنك امرك ابطالنده بر مثل ضرب
ایتسهلر بز سکا انی دفع ایدر حقله واحسن بیانله جواب ملزم ایراد ایدرز (الذین یحشرون علی وجوههم الی
جهنم) که انلر جهنمه سوق اولنوب یوزلری اوزره سوریلورلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه یوم
قیامتده ناس اوچ صنف حشر اولور بر صنفی دواب اوزره وبر صنفی اقدام اوزره وبر صنفی دخی وجوه اوزره
کیدرلر (أولئك شر مکانا وأضل سبیلا) ایدی انلر آخرتده مکان ومنزلتده اشر وطریقده اخطأدرلر
(ولقد آتینا موسی الکتاب وجعلنا معه أخاه هارون وزیرا) بز موسایه توراتی ویردك وا کا قرنداشی
هارونی دعوته واعلاء کلمه یه معین قیلدق (فقلنا اذهبا الی القوم الذین کذبوا بآیاتنا فدمرناهم تدمیرا)
واول ایکیسنه دیدك که شول بزم آیتلریمزی تکذیب ایدن فرعون وقومنه واروب انذار ایدك انلر دخی واروب
انذار ایتدکلرنده اول ایکیسی انلری تکذیب ایدیجك بز انلری هلاك ایتدك (وقوم نوح لما کذبوا الرسل
أغرقناهم) ونوح قومنی دخی طوفانله اغراق ایتدك وقتا که نوح علیه السلامی واول بچن انبیایی تکذیب
ایتدیلر ولکن یالکز انی تکذیبله کانی تکذیب ایتمش اولدیلر ویاخود مطلقا رسلك بعثتن تکذیب ایتدیلر
براهمه کبی (وجعلناهم للناس آیة) وانلرك اغراق قصه لرین بز ناسه عبرت قیلدق (وأعتدنا للظالمین عذابا ألیما)
بز اول ظالملر ایچون دنیاده کی عذابلرندن ماعدا آخرتده دخی عذاب وجیع اعداد ایتدك (وعادا وثمود
وأصحاب الرس) ودخی عاد وثمود واصحاب رسی اهلاك ایتدك * اصحاب رسده علما اختلاف ایتدیلر *
وهب بن منبه ایدر انلر شول ایچی یاپلمدق قیو اوزره مقیم اصحاب مواشی اولوب اصنامه عبادت ایدر قوم ایدیلر
الله تعالی انلره شعیب علیه السلامی کوندروب انلری اسلامه دعوت ایتدیکنده شعیب علیه السلامه اذی
وطغیانلرنده تمادی ایتدیلر اویله اولسه قیولر ینك حولنده ایکن بر وقتده فجأة کندیلر دیار واموال لریله یره
کچدیلر * دینلدیکه اول فلج یمامه ده بر بئردرکه اصحابی نبیلرین قتل ایدوب الله تعالی انلری اهلاك ایتدی
ویاخود انلر بقیهٔ ثمود اولوب سورهٔ حجده مذکور بئر معطله اهلی ایدیلر ویاخود انلرك حنظلة بن صفوان نام
نبیلری اولوب قتل ایتدکلری ایچون الله تعالی انلری هلاك ایتدی * ویاخود اول انطاکیه ده بر بئر ایدی اصحابی
حبیب النجاری قتل ایتدیلر که قصه سی سورهٔ یس ده مذکوردر * ویاخود اصحاب اخدوددر رس ایسه
اول حفر ایتدکلری اخدوددر * ویاخود بر قوم ایدیکه نبیلرین بر بئرك ایچنه قویوب اوزرینه طپراق دوکوب
اولدردیلر (وقرونا بین ذلك کثیرا) وعاد واصحاب رس بیننده قرون کثیره اهلاك ایتدك که انی الله تعالیدن
غیری احد بیلمز (وکلا ضربنا له الامثال) هلاك اولنانلردن هر صنف ایچون بز قصص اولیندن قصص
عجیبه تبیین ایتدك که اول انلره انذار اوله انلر ایسه کفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدیجك انلری اهلاك
ایتدك (وکلا تبرنا تتبیرا) وانلرك هر برین تکذیبلرندنصکره هلاك ایتدك (ولقد أتوا علی القریة التی أمطرت
مطر السوء) قریش کافرلری شامه تجارت ایچون ذهاب وایابلرنده امرار اوروم ورایدرلر شول قریه یه که
اکا سمادن حجاره امطاریله هلاك ایدلدیکه اول قوم لوط قرالرینك اعظمی قریهٔ سدومدر * دینلدیکه قوم لوط
بش قریه ده ساکن اولورلردی اول قرادن برینك اهلی فاحشه ایشلمدکاری ایچون نجات بولوب ماعداسی
ایسه انی ایشلدکاری ایچون هلاك اولدیلر (أفلم یکونوا یرونها) انلر مرورلرنده انده الله تعالینك آثار عذابن
کورمزلرمیکه انکله اتعاظ ایدهلر (بل کانوا لا یرجون نشورا) بلکه انلر کفره در یعنی توقع ایتمزلر
اول اجلدن اکا نظر وانکله اتعاظ ایتمزلر (واذا رأوك ان یتخذونك الا هزوا) یا محمد اهل مکه سنی کوردکلرنده
هزؤ اتخاذ ایدوب دیرلر که (أهذا الذی بعث الله رسولا) اشبو میدرکه الله تعالی انی رسول بعث
ایلدی تا که اول اوزریمزه حجت اثبات ایده (ان کاد لیضلنا عن آلهتنا) اول قریب اولدیکه توحیده
جدّ دعوتیله وحجج ومعجزات ترددیوا ایراد ایتدیکی شیئك کثرتیله آلهه مز عبادتندن بزی صرف ایده

(لولا أن صبرنا عليها) اكر بز آنك اوزرينه ثابت اولمسه وآلهه مزعبادتن استمالة ايتمسه ايدك (وسوف
يعلمون حين يرون العذاب من أضل سبيلا) انلر يوم قيامتده اوزرلرينه عذاب نزولن كوردكلرنده سبيل
جهتندن قنغي فريق اضل ايديكني بيلورلر مؤمنلرمي يوخسه انلرمي اشبونده وعيد ودلالات واردركه انلر
اهمال اولنمزلر اكرچه امهال اولنورلرسه ده (أرأيت من اتخذ الهه هواه) خبرويراول كسه بيكه هواسي
معبود ايدينه كا طاعت ايدوب دينن انك اوزره بنا ايده حتى ايشتمه دليله نظرا يتمه * روايت اولنديكه
مشركلر بري برحجره عبادت ايدردي چقان اندن احسن برحجر آخر كورسه اوآلكي حجري براغوب اول صكره كي
حجره عبادت ايتمكه باشلردي * ابن عباس ايدر يعني كوررميسن شول كسه بيكه الله تعالينك عبادتن ترك وا كا
مخالفت ايده وبرحجري معبود ايدينوب اكا عبادت ايتمكه كيده بنم عندمده انك حالي نيجه اولور (أفأنت
تكون عليه وكيلا) يوخسه سن اني شركدن ومعاصيدن منع ايدر حفيظمي اولورسن * ايمدي سن اويله دكلسن
بلكه سكا واجب اولان انجق انذاردر غيري دكل (أم تحسب أن أكثرهم يسمعون أو يعقلون) يوخسه ظن
ايدرميسنكه انلرك اكثري سنك قولكي فهم ايچون استماع ايدرويا حجج واعلامدن كوردكلرين تعقل ايدر اوله لر
(ان هم الا كالانعام) انلر دكل الا انعام كبيدرلر شول حيثيتدنكه آيات ايشتمكله نفعلنمزلر ومشاهده ايتدكلري
دلائل ومعجزاتي تدبر ايتمزلر (بل هم أضل سبيلا) بلكه انلر سبيل جهتندن انعامدن اضلدرلر * زيراكه
انعام كنديلرين تعهد ايدن كسه يه انقياد ايدروكنديلره احسان ايدني اساءت ايدندن تميز ايدرونفعلويي استر
وضررليدن اجتناب ايدر اما كه كفره ربلرينه انقياد ايتمزلر وانك احساني شيطانك اساءتندن تميز ايتمزلر
واعظم منافع اولان ثوابي طلب ايتمزلر واشد مضار اولان عقابدن صاقنمزلر وانعام اكرچه حق اعتقاد وخيري
اكتساب ايتمزدر لكن باطلي اعتقاد وشري اكتساب دخي ايتمزدر اما كه كفره انك خلافي اوزره در وانعامك
جهالتي هيچ احده ضرر ايتمزدر اما كه كفره نك جهالتي فتن ظهورينه وناسي طريق حقدن صدده مؤدي اولور
وانعام كمال طلبنه تمكني اولمديغيچون انده نه تقصيري ونه ذم تصور اولنور اما كه كفره مقصرلردر تقصيرلري
اوزره اعظم عقابه مستحقلردر (ألم تر الى ربك كيف مد الظل) ربك جل شانه نك صنعنه نظر ايتمزميسنكه
طلوع فجرله طلوع شمس بيننده ظلي نيجه مد وبسط ايلديكه اول اطيب احوالدر زيرا ظلمت خالصه طبعي
تنفير ونظري سد ايدر وشعاع شمس ايسه هوايي قزدير وبصره ضعف ايركورر اول اجلدن جنت ظل ممدوله
وصف اولندي (ولو شاء لجعله ساكنا) اكر الله تعالى ديلسه اني دائم وثابت قيلور شمس كتمز قالور
ايدردي (ثم جعلنا الشمس عليه دليلا) بعده شمسي اول ظله دليل قلدق زيرا كر شمس اولمسه ظل بيلنمزدي
ونور اولمسه ظلمت بيلنمزدي * زيراكه اشيا اضداديله بيلنور (ثم قبضناه الينا قبضا يسيرا) بعده اول ظلك
موقعنه شمسي ايقاع ايدوب آز آز شمسك ارتفاعي حسبنجه اني ازاله ايدرز تا انكله مصالح كون منتظم
اوله ومنافع خلقدن امور لا يحصى حصول بوله * ديلديكه حق جل وعلا وقتاكه سماني بنيه سز بناء وارضك
التنده ارضي بسط ايتدي انك اوزره سمانك ظلني القا ايلدي اكر الله تعالى ديلسه اني اول حال اوزره ثابت
ايدردي بعده شمسي انك اوزره تسليط ايدوب ظلنا كا تبعيتن دليل قلدي دليل مدلولك تبعيتن ديلسي كبي
اول ظل شمسك حركتيله متفاوت وتحولله متحول اولور وبعده اول ظلي شيأ فشيأ غايت نقصانه ايرنجه قبض يسير
ايتدي * ديلديكه اكر اول دفعة واحده قبض اولنسه ناسك اكثر منافعي معطل اولوردي * ايمدي قبض
يسيرده منافع لا يحصى واردر (وهو الذي جعل لكم الليل لباسا) اول الله تعالى سزه كيجه يي ستر قيلديكه
انكله استتار ايدرسز يعني انك ظلمتي هرشيئي غشي ايدر شول لباس كبي كه لابسني غشي وستر ايدر
(والنوم سباتا) واويقويي ابدانكزه راحت وعملكز انقطاعنه وقت قيلدي وياخود اني موت قيلدي
(وجعل النهار نشورا) وكوندزي وقت انتشار قيلديكه ناس انده معاش ايچون منتشر اولورلر وياخود
بعث اموات كبي اني نومدن بعث ايتدي * اشبونده اشارت واردركه نوم يقظه موت ونشوره نمونه اوله لقمان
عليه السلامدن مرويدر ديديكه اي اوغل اويوب اويانديغك كبي اولوروديريلورسن (وهو الذي أرسل الرياح

بشرا بين يدي رحمته) اول الله تعالى رياحي مطري اوكنجه ارسال ايتديكه اول سحابي نشر ايدر (وأنزلنا
من السماء ماء طهورا) وبز سمادن ماء طهور انزال ايتدك * طهور اولدركه نفسنده طاهر وغيره مطهر اوله
(قال النبي عليه السلام في البحر هو الطهور ماؤه الحل ميتته) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بحر حقنده ديديكه
انك ماني طهوردر ميته سي حلالدر وآيتده كي طهورله مراد مطهردر * زيراكه اول انساني حدث ونجاستدن
تطهير ايدر * ائمه حنفيه ديديلركه طهورله مراد طاهردر * پس بو اجلدن مائعات طاهره ايله نجاسات ازاله سي
تجويز ايتديلر اول خل وماء ورد وبوني وامثالي در اكر انكله نجاست ازاله سي جائز اولسه حدث ازاله سي دخي
جائز اولوردي وبعضلر ديديلركه طهور اولدركه اندن تطهير متكرر اوله كه اول مالك قوليدر حتى بركره توضي
ايدلان ماء ايله وضوئي تجويز ايتديلر واكر مائه برشيء واقع اولوب طعم ويا لون ويا ريحي تغيير ايتمسه اكر اول واقع
مائك اندن صيانتي ممكن دكل شيء ايسه طين وتراب واوراق اشجار كبي انكله طهارت جائز اولور نته كيم
طول مكثله متغير اولسه واكر مائك اندن صيانتي ممكن شيء اولوب اكا مخالطه اولسه خل وزعفران وامثالي
كبي انكله طهوريتي زائل اولوب انكله وضو جائز اولمز واكر احد اوصافي متغير اولمز ايسه نظر اولنور اكر
اكا واقع شيء طاهر ايسه طهوريتي زائل اولميوب انكله طهارت جائز اولور كر كسه اول ماء قليل ويا كثير
اولسون واكر واقع شيء نجس ايسه نظر اولنور اكر ماء ايكي قله دن اقل ايسه اول ماء نجس اولور ويا ايكي قله دكلو
ويا اندن اكثر ايسه اول طاهر اولوب انكله وضوء جائز اولور وايكي قله نك وزني بشيوز رطلدر رسول دليله كيم
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم فلاتده كي ماءدن سؤال اولندقده كه اكا سباع ووحوش ورود ايده ديديكه
(اذا كان الماء قلتين ليس يحمل الخبث) چقانكه مائك مقداري ايكي قله اوله اول ماء خبثي قبول ايتمزكه اول
شافعي واحمد واسحاق واهل حديثدن برجماعتك قوليدر ديديلركه چقان ماء ايكي قله يه ايرسه اكا نجاست
وقوعيله اول نجس اولمز مادامكه طعم ورايحه ويا لوني متغير اولمسه كه اول قول حسن وعطاء ونخعي وزهري
مذهبيدر وابوسعيد الخدري رضي الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه ديديلركه يارسول الله
بئر بضاعه دن توضي ايده لميمكه اول بئردركه اكا حيض خرقه لري ولحوم كلاب ونتن براغلور پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم ديديكه (ان الماء طهور لا ينجسه شيء) ماء طهوردر اني هيچ شيء نجس ايتمز (لنحيي به بلدة ميتا) تاكه
مطرله بلده ميته يي احيا ايده وزنده نبات واعشاب انبات ايله (ونسقيه مما خلقنا أنعاما وأناسي كثيرا) واول
ماني اسقا ايده وز انعامه واناس كثيره كيم انلر اهل بوادي درلر زيراكه مدينه وقريه لر اهاليسي انهار ومنابع
قربنده اقامت ايدرلر اويله اولسه انلر وحولرنده كي انعام ماء مطردن غنيلردر اما كه سائر حيوانات ماء طلبنده
بعيد اولدقلرندن غالبا انلر بريه كتمزلر (ولقد صرفناه بينهم ليذكروا فأبى أكثر الناس الا كفورا) اشبو قولي
يعني (هو الذي أرسل الرياح) آيتن ناس بيننده قرآنده وسائر كتبده وياخود مطري انلرك بيننده بلدان مختلفه ده
واوقات متغايره ده وطل ووابل وغيري صفات متغايره ده صرف ايلدك تا كه تفكر ايدوب الله تعالينك كمال
قدرتن واندہ كي حق نعمتي بيلوب شكرينه قيام ايده لر ويا اني انلردن غيريلره وغيريدن انلره صرفيله اعتبار ايده لر
اكثر ناس ايسه اندن امتناع ايدوب كفران نعمتي اختيار ايتديلر * ابن عباس ايدر هيچ بر ييل بر ييلدن يغمورلي
دكلدر ولكن الله تعالى اني بر يوزنده ديلديكي مكانه صرف ايدر نته كيم مرفوعا روايت اولنديكه كيجه ده
وكوندزده هيچ برساعت يوقدركه انده يغمور ياغميه الا بوكه الله تعالى اني ديلديكي مكانه صرف ايدر * ابن مسعود
رضي الله عنه ايدر هيچ برسنه سنه آخردن يغمورلي دكلدر الا بوكه الله تعالى اشبو ارزاقي سماء دنياده
اشبو يغمورده قلدي هرسنه اندن كيل معلوم ووزن معلومله براينديرر چقان برقوم عصيان ومخالفت
ايتسه لر الله تعالى اني انلردن قوم آخرينه تحويل ايدر چقان جمله سي عصيان اوزره اولسه لر اني چوللره
كوللره دريالره وطاغلره ياغدرير * زيد بن خالد الجهني ايدر پيغمبريمز عليه السلام حديبيه ده ايدي بركيجه
يغمور ياغدي انك صباحنده نماز صكره ناسه اقبال ايدوب ديديكه بيلورميسزكه ربكز جل شانه نه دير
ديديلر بلكه الله تعالى ورسولي اعلمدر (قال قال الله تعالى أصبح من عبادي مؤمن بي وكافر بالكواكب فأما من

قال مطرنا بفضل الله ورحمته فذلك مؤمن بي كافر بالكوا كب وأما من قال مطرنا بنوء كذا وكذا فذلك كافر بي
ومؤمن بالكوا كب) پیغمبریمز صلى الله عليه وسلم ایتدی الله تعالى دیرکه عبادمك بعضی بکا مؤمن کوکبه
کافر اولور واولکه بزه یغمور یاغمسی الله تعالینك فضل ورحمتیله دردیه اول بکا مؤمن وکوکبه کافردر
اما اولکه انك یاغمسی فلان یلدزك نوئیله دردیه اول بکا کافر وکوکبه مؤمندر لکن برکسه که اعتقادنده
امطاری خلق ایدن الله تعالیدر یلدزك نوئی اکا دلائل وامارات دردیه اول کافر اولماز (ولو شئنا لبعثنا
فی کل قریة نذیرا) اکر دیلرسك هر قریه یه بر نذیر کوندررزدك انك اهالی انذار ایدیدیکه اعباء نبوت سکا خفیف
اولیدی لکن سکا اجلال وشانکی تعظیم وسنی سائر رسل اوزره تفضیل ایچون امری سنك اوزریکه قصر
ایتدك * ایدی انك اوزره ثابت اولوب دعوت واظهار حقده اجتهاد ایتسکل (فلا تطع الکافرین) ایدی
کافرلره اطاعت ایتمکل شول مرادلرنده کی ابلاغی ترك ایدوب انلره مداهنه ایده سن (وجاهدهم به جهادا
کبیرا) وقرآنله انلره جهاد شدید ایت یعنی انلر حقکی ابطالده اجتهاد ایدرلر * ایدی سن دخی انلره
مخالفته وباطللرین ازاله ده جهاد شدیدی مقابل ایت زیرا که سفها یه حجتله مجاهده اعدا یه سیفله اولان
مجاهده دن اکبردر (وهو الذی مرج البحرین) اول الله تعالیدرکه ایکی بحرك برینی آخر اوزره افاضه
ایتدی ویاخود اول ایکیسی بحرالرینه ارسال ایلدی (هذا عذب فرات) اول ایکیسنك بری فرط
عذوبتندن عطشی کیدرر (وهذا ملح أجاج) وبری ایسه بلیغ الملوحه ومردر (وجعل بینهما برزخا)
واول ایکی بحرك اراسنه قدرتیله حاجز قیلدی بری اول برینه قارشمیه (وحجرا محجورا) وستر ممنوع ویا حد
محدود قیلدی دجله کبی که بحری شق ایدوب خلالنده برقاج فرسخ کیدر حالبوکه طعمنه خلل وتغیر ایرمز *
دینلدیکه بحر عذب ایله مراد نهر عظیمدر نیل کبی وبحر ملح ایله مراد بحر کبیردر وبرزخ ایله مراد اول ایکی
بحر بیننه حائل اولان ارضدر ویاخود اولسه قدرت فصلده واختلاف صفتده اولورمع هذا هر عنصر اجزاسنك
مقتضای طبیعتی تضام وتلاصق وکیفیتده تشابه ایدی (وهو الذی خلق من الماء بشرا) اول الله تعالیدرکه
طینه آدمی تخمیر ایتدیکی ماءدن بشر خلق ایلدی ویاخود مائی مادهٔ بشردن جزء قیلدی تا که انده سلاسه
وانقیاد اوله واشکال وهیآتی سهولتله قبول ایده ویاخود ماء منیدن بشر خلق ایلدی (فجعله نسبا وصهرا)
وانی ذکور قیلدیکه انلره نسبت اولنور ودخی اناث قیلدیکه انلرله مصاهرت حاصل اولور * دینلدیکه
نسب اولدرکه نکاحی حلال اولمیه وصهر اولدرکه نکاحی حلال اوله * ایدی نسب حرمتی ایجاب ایدر
صهر ایسه انی ایجاب ایتمز ویاخود نسب قرابتدن صحیح النسبدر وصهر ایسه قرابته بکزر خلطه درکه
انکله نکاح حرام اولور سورهٔ نساده (حرمت علیکم أمهاتکم) آیتنده نکاحی حراملنیدیسی نسبله
ویدیسی سببله ایدیکنی الله تعالی ذکر ایلدی (وکان ربك قدیرا) ربك جل شانه قدرتنده بلیغ اولدی شول
حیثیتدنکه مادهٔ واحده دن بشر خلق ایلدیکه اول اعضای مختلفه وطباع متباعده یی جامعدر وانی
ایکی قسم متقابل قیلدی وکاهی نطفهٔ واحده دن ایکز بر ذکر وانثی خلق ایدر (ویعبدون من دون الله
ما لا ینفعهم ولا یضرهم) مشرکلر الله تعالیدن غیری شول شیئه عبادت ایدرلرکه انلره نفع ایتمز عبادت
ایتملریله وضرر دخی ایتمز اکا عبادتی ترك ایتملریله زیرا هیچ بر مخلوق یوقدرکه نفع وضرر ایردیرمکده مستقل
اوله (وکان الکافر علی ربه ظهیرا) کافر رب تعالی یه عصیانله شیطانه معین اولدی ویاخود کافر رب تعالی یه
حقیر وذلیل اولدی شول شیء کبی که خلف ظهره براغیلوب اکا التفات اولنمیه (وما أرسلناك الا مبشرا
ونذیرا) یا محمد بز سنی الله تعالی یه ایمان واطاعت ایدنلره جنتله تبشیر ایدروکا کفر وعصیان ایدنلره
عذاب نارله انذار ایدر ارسال ایتدك (قل ما أسألکم علیه من أجر الا من شاء أن یتخذ الی ربه سبیلا)
دیکل که یا مشرکین بن سزه رسالتمی تبلیغم اوزره اجر استمزم اول کمسه که رب تعالی عندنده مرجع
صالح اتخاذین دیلیه که اول جنتدر ایمانه کلسون ویاخود اول کمسه که لوجه الله تعالی مالندن انفاقله
اکا تقرب دیلسه ایتسون (وتوکل علی الحی الذی لا یموت) وانلرك شرورین استکفاده ویا اجورلرندن

استغناده

استغناده حضرت حی لا یموت جل شانه یه توکل ایتکه توکل اولنمغه اول حقیقتدر یوخسه شول احیایه
دکلکه انلره موت ایرر زیرا انلره موت ایریجك متوکلاری ضایع اولور (وسبح بحمده) وانك حمدینی ملابس
اولدیغك حالده صفات نقصاندن انی تنزیه ایت (وکفی به بذنوب عباده خبیرا) اول الله تعالی عبادنك
ذنوب ظاهره وباطنه سنه مطلع اولمغه کافی اولدی هر برینه جزاسن ایدر (الذی خلق السموات والارض
وما بینهما فی ستة أیام) که اول سموات وارضی وایکیسی اراسنده کی کائناتی التی کونده خلق ایلدی حالبوکه
اول انی لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ایدی لکن عبادینه رفق وتثبتی تعلیم ایتدی ودخی حکم آخر ایچونکه
علمله اول تخصص ایتدی (ثم استوی علی العرش الرحمن) بعده عرش اوزره استیلا ایتدیکه اول رحمانیتله
متصفدر (فاسئل به خبیرا) ایدی ذکر اولنان خلق وکرك استوادن عالمه سؤال ایت که اول سکا انك
حقیقتن خبر ویره که اول الله تعالیدر ویا جبریل علیه السلامدر ویا کتب متقدمه ده انی بولان کمسه در
(واذا قیل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن) قچانکه مشرکینه رحمن جل شانه یه سجده ایدلك دینلسه
دیرلرکه رحمن نه شیئدر بز رحمن یمامه دن غیری رحمن بیلمزز که انکله مرادلری مسیلمهٔ کذاب ایدی زیرا که
انلر رحمن اسمنی الله تعالی یه اطلاق ایتمزلردی ویاخود الله تعالینك غیری اراده ایدر ظن ایدوب دیدیلرکه
(أنسجد لما تأمرنا) سنك بزه امر ایتدیکك شیئه عرفانمز یوغیکن سجده می ایدرز (وزادهم نفورا) ورحمانه
سجودله امر انلرك دین وایماندن نفورلرین ارتوردی (تبارك الذی جعل فی السماء بروجا) عظمت وعلوله
متصف اولدی اول باری جل شانه که سماده اون ایکی برج قیلدیکه اول کواکب سبعهٔ سیاره نك منازلیدرکه
اول بروج حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوتدر اما حمل
وعقرب مریخك ایکی بیتیدر وثور ومیزان زهره نك ایکی بیتیدر وجوزا وسنبله عطاردك ایکی بیتیدر وسرطان
قمرك بیتیدر واسد شمسك بیتیدر وقوس وحوت مشترینك ایکی بیتیدر وجدی ودلو زحلك ایکی بیتیدر وبو بروج
طبائع اربعه یه مقسومه در اول طبائعدن هر بیته اوچر برج نصیب اولورکه اکا مثلثات دینور اما حمل واسد
وقوس مثلثهٔ ناریه در وثور وسنبله وجدی مثلثهٔ ارضیه در وجوزا ومیزان ودلو مثلثهٔ هوائیه در وسرطان
وعقرب وحوت مثلثهٔ مائیه در (وجعل فیها سراجا وقمرا منیرا) واول سماده سراج یعنی شمسی خلق ایلدی
کوندزده ضیاء ویرر وقمریکه اول کیجه ده ضیاء ویرر (وهو الذی جعل اللیل والنهار خلفة) اول الله تعالی لیل
ونهاری بری برینه خلف وعوض قیلدیکه برنده فوت اولان عمل آخرده قضا اولنور ویاخود ایکیسندن هر
برینی صاحبنه مخالف برینی اسود وبرینی ابیض قیلدی ویاخود بری کتسه اول بری کلور ضیاء وظلامله وزیاده
ونقصانله برینی اول بری تعاقب ایدر (لمن أراد أن یذکر أو أراد شکورا) شول کمسه ایچونکه الله تعالینك
آلائنی تذکر وصنعتنی تفکر ایدوب انکچون بر صانع حکیم واجب بالذات رحیم بالعباددن لابد ایدیکنی بیلمك
دیلیه ویا اول کمسه ایچونکه الله تعالینك اکا ویردیکی نعمتلره شکر ایتمك دیلیه ویاخود اول لیل ونهار
ذاکرین وشاکرینه ایکی وقت اوله برنده وردنی فوت ایدن کشی اول برنده تدارك ایده (وعباد الرحمن الذین
یمشون علی الارض هونا) الله تعالینك افاضل عبادی شول کمسه لردرکه سکینه ووقارله یوریرلر
(واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) قچان سفها انلره کراهت اولنور شیئله خطاب ایتسه لردیرلرکه سزدن تسلم
ایدرز سزدن نه خیر ونه شر دیلرز ویاخود قول سدیدله اذا واثمدن سالم اولورز * ایدی مراد سفهادن اغفاء
وکلامده انلرکله مقابله یی ترکدر (والذین یبیتون لربهم سجدا وقیاما) شونلرکه ربلری جل شانه ایچون
صلاتده ساجدین وقائمین کیجه لرلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر برکمسه که عشاء اخیره دنصکره ایکی رکعت
ویا اندن اکثر نماز قیلسه لله ساجد وقائم کیجه لر وبرکسه که کیجه نمازنده قرآندن برشیء اوقوسه اکرچه قلیل
ایسه ده لله ساجد وقائم کیجه لر (قال النبی صلی الله علیه وسلم من صلی العشاء فی جماعة کان قیام نصف لیل
ومن صلی الفجر فی جماعة کان قیام لیلة) پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکسه که یتسو نمازین جماعتله قیله
کیجه نك نصفنی قیام کبی اولور واولکه صباح نمازینی جماعتله قیله اول کیجه یی قائم کبی اولور (والذین

يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم انّ عذابها كان غراما) وشونلر كه خلقله حسن مخالقه وعبادت حقده
اجتهادلريله بيله الله تعاليدن قورقوب ديرلر كه يارينا بزدن جهنم عذابنى صرف ايت كه اول هلاك وخسران
لازم اولورانك صرفيله الله تعالى يه ابتهاللرى واعماللرينه اعتدادلرى واستمرار احواللرينه وثوقلرى
اولميديغيچوندر (انها ساءت مستقرا ومقاما) اول جهنم قرار وافامته نه چركين موضع اولور (والذين
اذا أنفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما) وشونلر كه نفقه ده اسرافله حدّى تجاوز ايتمزلر وتضييقله
قتردخى ايتمزلر بلكه انفاقلرين اسراف وقتر بيننده وسط ايدرلر * علما اسراف واقتارده اختلاف ايتديلر بعضلر
ديديلركه اسراف اولدركه معصيته انفاق اولنه اكرچه قليل ايسه ده واقتار حق اللهى منعدر پس بو اجلدن
اشبو آيتك تفسيرنده حسن ديديكه يعنى مااللرين معاصى يه انفاق ايتمزلر وفرائضدن امساك دخى ايتمزلر وبرقوم
ديديلركه اسراف انفاقده حدّى تجاوز ايدوب تبذيره ايركمكدر واقتار ايسه لابدمنه ده تقصيردر بررجل
رجل آخره ديديكه اسرافده خير اولمزاول ديديكه خيرده اسراف اولمز پس بو اجلدن ديتلديكه اكر بركسه نك
ابوقبيس طاغى دكاو التونى اولوب سبيل اللهه انفاق ايتسه مسرف اولمزواما كه اندن بر درهمى معصيته انفاق
ايتسه مسرف اولور * يزيدبن ابى حبيب اشبو آيتده ايدر صحابهٔ كرام رضى الله تعالى عنهم اجمعين طعامى تنعم
ولذت ايچون يمزلردى وثوبى جمال ايچون كيمزلردى بلكه طعامله مرادلردى جوعلرين سدّ ايدوب رب تعاليتك
عبادتنه قوى اوله لر وثيابله مرادلردى عورتلرين اننكله اورته لر واسى وصوقدن بدنلرين قوروية لر عمربن
الخطاب رضى الله عنه ديرديكه كشى يه بو اسراف يتر كيم هر اشتها ايتديكى شيئى اشترا واكل ايده (والذين
لا يدعون مع الله الها آخر ولا يقتلون النفس التى حرّم الله الا بالحق ولا يزنون) ودخى شونلركه الله تعالى ايله بيله
اله آخر ادعا ايتمزلر والله تعالى قتلنى حرام ايتديكى نفسى قتل ايتمزلر مكركه اوچ خصالك بريله اوله يا ردّت ويا زناى
احصان ويا قصاصله اوله وزنادخى ايتمزلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اهل شركدن برجماعتكه قتل وزناده
اكثارايتمشلردى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه سنك سويلديكك ودعوت ايتديكك
نه كوكچك اولورلكن بزم اشبو ايشلديكمز قتل وزنايه كفارت وارميدر بزه خبرويرسه دلك اوله اولسه انلره
جوابده بو آيت ودخى (ياعبادى الذين أسرفوا) آيتى نازل اولدى حق جل وعلا افاضل عباداچون
اصول طاعاتى اثباتدنصكره امّهات معاصى يى نفى ايلديكه انكله انلرك كال ايمانلرين اظهار واجرمذكور
اشبو امور بينى جامع اولنلره موعود ايديكنى اشعار اوله وانك اضدادى كفره يه اولمسى تعريض اوله اوله
اولسه انلرى تهديد ايچون وعيدله تعقيب اولنوب ديتلديكه (ومن يفعل ذلك يلق أثاما) بركسه كه اشبو
مذكوراتدن برنى ايشليه اول اثمك جزاسنه ملاقى اولور * ديتلديكه اثام جهنمده بر بيردركه اكا اهل نارك
صديدى سيلان ايدر (يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا) يوم قيامتده اكا عذاب تضعيف
اولنور وعذابده مهان اولديغى حالده دائم قالور * زيراكه مشرك هم شركى وهم معاصيسى اوزره تعذيب
اولنديغى سببدن عذابى مضاعف اولور (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم
حسنات) مكر اول كسه كه كيم كناهنه توبه ايده والله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوره وتوبه دنصكره كنديله
رب تعالى بيننده عمل صالح ايشليه * ايدى اول صفاتله متصفلرك الله تعالى سيئاتلرين حسناتنه تبديل ايدر
سوابق معاصيلرينى توبه ايله محو ايدوب مكاننه لواحق طاعتلرينى اثبات ايدر ويا خود نفسلرنده كى ملكهٔ معصيتى
ملكهٔ طاعته تبديل ايدر ويا خود اندن سبقت ايدن شيئك اضدادنى اكا توفيق ايدر ويا خود هر عقابك
برينه ثواب اثبات ايدر (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى انلرك توبه دن اول ايشلدكارى ذنوبى مغفرت
ايدر وتوبه دنصكره انلره رحمت ايدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر يوم قيامتده حضور حقه بررجل
كتوريلوب ملائكه يه ديتله كه اكا ذنوبك صغائرينى عرض ايدوب كبائرينى كيزله كزاويله اولسه اكا ديتله كه
فلان كونده شونك وشونك كبى ذنب ايشلدكمى اول ايسه انكارا يتميوب اقرار ايليه حاليوكه اول كبائرى ذكر
اولنسندن خوف ايده اندن الله تعالى ديه كه انك هرسيئه سى برينه حسنه ويرك اويله اولسه اول رجل ديه كيم

بوذكر اولنانلدن غيرى بنم ذنوبم وارددركه انى بومحلده كورمزم پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم انك بوقولنى
حكايت ايتديكنده ضحك ايتدى حتى كه نواجذ شريفه سى ظاهر اولدى (ومن تاب وعمل صالحا فانه يتوب
الى الله متابا) بركسه كه معاصيدن توبه ايده انى ترك ايدوب كاندامتله عمل صالح ايشليه * ايدى اول كسه كه الله
تعالى يه رجوع ايدر انك عندنده مرضى وخطالرى مكفر وثواب حاصل اولديغى حالده * ايدى اوّلكى توبه
شركدن رجوعدر وبو ايكنجى توبه الله تعالى يه جزاء ومكافات ايچون رجوعدر (والذين لا يشهدون الزور)
وشونلركه شهادت باطله يى اقامت ايتمزلر ويا خود محاضر كذبه حاضر اولمزلر * زيرا مشاهدهٔ باطل باطلده
شركتدر ويا خود نوحه يه ويا اعياد مشركينه ويا لهو وغنايه حاضر اولمزلر ويا اهل باطلك باطلنه مساعد اولمزلر
وزورك اصلى برشيئى خلاف صفتيله وصف وتحسين ايتمكدر كه اول باطلى تمويه در برشيئله كيم انى حق ايهام ايدر
(واذا مرّوا باللغو مرّوا كراما) يعنى الغاوتركى لايق اولور برشيئه اوغراسه لراندن معرضين ونفسلرينى اكا
توقفله واهل لغو معاشرتيله تدنيسدن منزهين اولدقلرى حالده مرور ايدرلر * زيرا كه حضور ومشاهده
اكا رضايه دليلدر * ايدى فواحشدن اغضاء وذنوبدن صفح وتصريحى مستهجن شيئدن كنايه بوقبيلدن اولور
(والذين اذا ذكروا بآيات ربهم لم يخرّوا عليها صمّا وعميانا) وشونلركه رب تعالينك آيتلريله وعظ وتذكير
اولنسه لر اكا قولاق طوتمزوا كانظر ايتمزاولدقلرى حالده قيام ايتمزلر بلكه اذن واعيه ايله سامعين وعيون داعيه
ايله انى مبصرين اولدقلرى حالده انك اوزره اكباب ايدرلر (والذين يقولون ربنا هب لنا من أزواجنا وذرّياتنا
قرّة أعين) وشونلركه رب تعالى يه تضرع ايدوب يا ربنا ازواج وذرّيتمزدن ابرار صالحين قيلكه انلركله
كوزلريمزشن اوله زيرا يقان مؤمنك اهلى طاعة اللهده اكا مشارك اوله قلبى اكا سويتور وكوزى شنلنور وشول
سببدنكه دينده انلرك كنديه مساعده لرين كورور وجنتده انلرك كنديه لحوقن توقع قيلور (واجعلنا
للمتقين اماما) وبزى متقيلره امام قيلكه امر دينده بزه اقتدا ايده لر * ديتلديكه اشبو مقلوبدندر يعنى بزه
متقيلرى امام قيل وبزى متقيلره اقتدا ايدر قيل (أولئك يجزون الغرفة بما صبروا) ايدى انلر مضض طاعات
ورفض شهوات وتحمل مجاهدات مشاقنه صبرلرى سببيله جنتك اعلاى مواضعنده درجه ايله ويا خود جنتده
درّ وزبرجد وياقوتدن دوزلمش غرفه لرايله جزا اولنورلر (ويلقّون فيها تحية وسلاما) وانلرانده تعمير وسلامتله
دعا اولنورلر ملائكه انلره تحيه وتسليم ايدرلر ويا خود تحيه وتسليمى بربرلرينه ايدرلر ويا خود رب تعالى انلره
سلام كوندرر (خالدين فيها) انده دائمين اولدقلرى حالده (حسنت مستقرا ومقاما) اول نه كوكچك موضع
قرار واقامت اولور (قل ما يعبؤ بكم ربى لولا دعاؤكم) يا محمد اهل مكه ويا عامهٔ ناسه ديكلكه الله تعالى
سزى نيلردى ويا انك عندنده قدريكزنه شيئ ايدى اكر اكا دعاكز ويا عبادتكز ويا ايمانكز ويا انك سزى ايمانه
دعاسى اولسه يعنى انكه ايمانه كه سزقدريكز ظاهر اولور * زيراكه انسانك شرف وكرامتى معرفت
وطاعتله دروالا اول سائر حيوانانه مساويدر * ديتلديكه يعنى ربم جل شانه سزى خلق ايدوب نيلردى اكر
اكا عبادت وطاعتكز اولمسه * زيراكه اول سزى (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) قول شريفى
فحواسنجه اكا عبادت ايتمكز ايچون خلق ايدوبدر وبرقوم ديديلركه يعنى ديكلكه ربم جل شانه سزى
مغفرتدن مبالات ايتمزدى اكر انكله بيله آلهه ادعا ايتميديكز * ديتلديكه سزه عذابدن مبالات ايتمزدى
اكرشدائدده اكا دعا كزاولسه ويا خود بنم سزه حاجتم اولديغندن سزى خلق ايتمامشن بلكه انكچون
خلق ايتميشمكه بكا سؤال ايده سز مسئولكزى ويرم وبندن مغفرت ديليه سز بندخى سزى مغفرت ايدم
(فقد كذبتم فسوف يكون لزاما) اى كافرلر الله تعالى سزى رسولى ايله توحيد وعبادتنه دعوت ايتميكن سز
انى تكذيب ايدوب دعوتنه اجابت ايتمديكز * ايدى اول تكذيبكز سزه عذاب لازم اوليسردر ويا انك
اثرى عذاب لازم اولوب يوم بدرده قتلدنصكره روحلرينه عذاب نار تعجيل اولندى

(سورة الشعراء وهى اثنتا عشرة ومائتا آية مكية)

اشبو سوره مكيه در الا سوره آخرنده (والشعراء يتبعهم الغاوون) دن سوره تمامنه دكين دكل

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(طسم) دینلدیکه اشبو قسم ویا اسم سوره در * دینلدیکه الله تعالی طور سینا وملکیله قسم ایتدی
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر الواح موسادن بدل بکا (طه وطواسین) ویرلدی
(تلك آیات الكتاب المبین) اشبو آیتلر شول اعجازی وصحتی ظاهر سوره ویا قرآن آیتلریدر (لعلك باخع نفسك
ألا یكونوا مؤمنین) یا محمد نفسکه اشفاق ایتکه قومك اسلامه کلمدکلرینه حسرتله کندیکی قتل ایتمکلك
سکا واجب اولان انجق تبلیغدر غیری دکل (ان نشأ ننزل علیهم من السماء آیة فظلت أعناقهم لها خاضعین)
اکر دیلرسه وزانلرا اوزره سمادن ایمان الجاء ایدر علامت تنزیل ایدردك که رؤسالری اول علامته انقیاد
ایدهلردی (وما یأتیهم من ذكر من الرحمن محدث الا كانوا عنه معرضین) هربار که انلره رحمن جل شانه
طرفندن محمد علیه السلامه وحیله انزالی مجدد قرآندن موعظه وتذکیر کلسه انلراندن اعراض ایدر اولدیلر
(فقد كذبوا فسیأتیهم أنباء ما كانوا به یستهزؤن) انلرتذکیردن اعراضلری عقبنده انی تکذیب ایدوب
تکذیبلرنده امعان ایتدیلر بر حیثیتله که ضمنا مخبربه اولان قرآنی استهزایه مؤدی اولدی * ایمدی استهزالرینك
اخبار وعواقبی کلیسردر اول وقتده انك حق اولوب تصدیق اولنمغه حقیق ایدیکن بیلورلر (أولم یروا الی
الارض كم أنبتنا فیها من كل زوج كریم) انلر ارضك عجایبنه نظر ایتمزلرمیکه بز انده هر نوعدن محمود کثیر المنفعه
نبات خلق ایتدك که انك بعضی منفعتده منفرددر وبعضنك ایسه منفعتی غیریله در (ان فی ذلك لآیة) ایمدی
اول انواعی انباتده ویا هر برنده آیت واردر که انی انبات ایدن رب تعالی قدرت وحکمتنده کامل ونعمت
ورحمتی سابقدر (وما كان أكثرهم مؤمنین) حالبوکه الله تعالینك علم وقضاسنده انلرك اکثری مؤمن
دکللردر اول اجلدن بو آیات عظام امثالی انلره نفع ایتمز (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه کفره نك
انتقامنه قادر وغالبدر ورحیمدر که انلره امهال ایتدی ویاخود کافردن انتقامنده عزیز وتوبه ایدنه رحیمدر
(واذ نادی ربك موسی أن ائت القوم الظالمین) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه ربك جل شانه موسایه
ندا ایتدیکه واروب کیتکل شول قومه کیم کفرله وبنو اسرائیلی استعباد واولادلرینی ذبحله نفسلرینه
ظلم ایتدیلر (قوم فرعون) که انلر فرعون وقومی قبطدر (ألا یتقون) بندن خوف ایتمزلرمیکه بنم غیریمه
عبادت ایدرلر (قال رب انی أخاف أن یكذبون) موسی علیه السلام دیدیکه یارب قورقرمکه
بنی تکذیب ایدرلر (ویضیق صدری) وانلرك بنی تکذیبلری سببیله صدرم ضیق اوله (ولا ینطلق لسانی)
ولسانمده کی عقده سببیله سویلمککه قادر اولمیم (فأرسل الی هارون) ایمدی قرنداشم هارونه رسالت
ویرکه بکا وزیر اولوب رسالتم تبلیغنه بکا مظاهرت ایده (ولهم علی ذنب فأخاف أن یقتلون) انلرك بنم اوزرمده
دعوای ذنبی واردر که اول موسی علیه السلامك بر قبطی قتل ایتدیکیدر قورقرمکه رسالتی تبلیغ
ایتمدین بنی قتل ایدهلر (قال كلا فاذهبا بآیاتنا انا معكم مستمعون) الله تعالی دیدیکه انلر سنی قتل ایدر
دکلدر اندن اوشمکل قرنداشك هارونی سکا وزیر ایتدم ایمدی ایکیکز بنم آیاتلرمله فرعونه وارك بز انلرله ایکیکزله
فرعون بیننده جاری اولان کلامی سامعلرز ایکیکزی انك اوزره غالب قیلورز (فأتیا فرعون فقولا انا رسول
رب العالمین) ایمدی ایکیکز فرعونه واروب دیکز که بز ایکیمز رب العالمین جل شانه نك رسولیز (أن أرسل
معنا بنی اسرائیل) بزمله بیله بنو اسرائیلی فلسطینه ارسال ایت یوخسه انلری استعباد ایتمکل حالبوکه فرعون
انلری درتیوز ییلدنبرو استعباد ایدردی اول وقتده بنو اسرائیل التیوز اوتوز بیك کمسنه ایدی اشبو
امر الهی ورودندنصکره موسی علیه السلام مصره واردی هارون علیه السلام مصرده ایدی حالبوکه موسی
علیه السلامك اکننده بر جبهٔ صوف ویدنده عصا ومکتلی عصانك باشنه تعلیق ایتمشیدیکه زادی انك ایچنده
ایدی کندی اوینه واروب هارونه امر الهی یی خبرویردی همانده هارون علیه السلام سمعا وطاعة دیوب
کیجه ایچنده ایکیسی فرعونك قپوسنه واردیلر ودق باب ایدوب بو ابلرلکشدیلر سز کیمسز که بو وقتده ملك
قپوسین دق ایدرسز دیدیلر انلر ایسه بز رب العالمین جل شانه نك رسولی یزدیو خبرویردیلرچون بو ابلر فرعونه

واروب ایکی مجنون قپویه کلمش بز رب العالمینك رسولی یزدیو زعم ایدرلر دیدی فرعون بو ابلره ترك ایدك ایرته
کوره لم دیدی بر روایتده اول ایکیسی اکا بر ییل ملازمت ایتدیلر حالبوکه کیرمککه چاره ایده مدیلرچون
آخر امرده کیروب رسالت الهیه یی اکا ایرکوردیلر فرعون موسایی کوریجك بیلدی (قال ألم نربك فینا ولیدا)
فرعون اکا دیدیکه سن بزم منزلمزده صبی ایسلمدکمی (ولبثت فینا من عمرك سنین) وسن عمرکدن نیجه ییللر
بزده لبث ایتدك * دینلدیکه انك انده مدت لبثی اوتوز ییل ایدی (وفعلت فعلتك التی فعلت وأنت
من الكافرین) وایشلدیکك ایشی ایشلدك که اول قبطی یی قتل ایتدك شمدی ایسه اول فعلکی ستر ایدرسن
ویا بنم نعمتمه کافرلردنسنکه بنم بعض خواصم قتلنه سعی ایتدك * زیرا اول فرعونك خبازی ایدی (قال فعلتها
اذا وأنا من الضالین) موسی علیه السلام ایتدی بن اول ایشی ایشلدیکمده ایشلدم حالبوکه بکا الله تعالیدن
برشئ کلدیکی سببدن جاهللردن ایدم ویاخود طریق صوابدن تعمدسز آزمشلردن ایدم (ففررت منكم
لما خفتكم فوهب لی ربی حكما وجعلنی من المرسلین) وقتا که سزدن خوف ایلدم فرار ایدوب کیدیجك ربم جل
شانه بکا علم وفهم ونبوت ویردی وبنی مرسللردن قیلدی (وتلك نعمة تمنها علی أن عبدت بنی اسرائیل) اشبو
تربیه بر نعمتدر که انی ظاهرده بکا امتنان ایدرسن حالبوکه اول حقیقتده بنو اسرائیلی تعبیدك وابنالرینی ذبحله
قهرکدر * زیرا که اول سببدن بن سنك یدکه وتربیتکه دوشمشن اکرسن انلری استعباد واولادلرینی ذبح
ایتمسك اهلمدن بنی تربیه ایدر بوانوردی ویاخود تربیتك بکا نعمتدر که انکله امتنان ایدرسن شول حیثیتدنکه
بنو اسرائیل غلمانی قتل ایدوب بنی قتل ایتمدك وبنو اسرائیلی استعباد ایدوب بنی استعباد ایتمدك ویاخود
تربیتکی بکا امتنانی ایدرسن حالبوکه قومی استعباد ایتدك برکسه که قومی اهانت اولنه اول ذلیل اولور *
ایمدی بنو اسرائیلی استعبادك بکا اولان احسانکی حبط ایتدی (قال فرعون وما رب العالمین) فرعون
ایتدی یا موسی رب العالمین نه شیدرکه سن کندیکی انك بکا رسولی زعم ایدرسن شیئك جنسندن سؤال ایتدی
الله تعالی ایسه جنسیتدن منزهدر (قال رب السموات والارض وما بینهما ان كنتم موقنین) موسی
علیه السلام اکا جوابده الله تعالینك شول افعالنی ذکر ایلدیکه خلق انك مثلنی اتیاندن عاجز اولور
دیدیکه اول سموات وارض وما بینهمانك ربیدر اکراشبو کوردیکز اشیایی ایقان ایدرسه کز جمله خلائقك الهی
الله تعالی ایدیکنه دخی ایقان ایدرسز * موسی علیه السلام انی دیجك اکا جوابده فرعون متحیر اولوب
(قال لمن حوله ألا تستمعون) حولنده کی اولان اشراف قومنه دیدیکه موسانك جوابن ایشیدرمیسزکه
بن اکا ربك حقیقتندن سؤال ایدرم اول ایسه بکا انك افعالن ذکر ایدر ویاخود انی رب سموات زعم ایدر
اول ایسه ذاتنده واجبهٔ متحرکه در * تتکیم اول دهریه مذهبیدر ویاخود انك مؤثره احتیاجی معلوم دکلدر
(قال ربكم ورب آبائكم الاولین) موسی علیه السلام بیانده زیاده ایدوب دیدیکه اول سزك وآباء
اولینکزك ربیدر تعمیدن صکره انفس وآبالره تخصیص ایتدی * زیرا که عاقل کشی یه اقرب منظور نفسی
ووالدینیدر فرعون کندینك مغلوب اولدیغن بیلوب (قال ان رسولكم الذی أرسل الیكم لمجنون) جلیسلرینه
دیدیکه اشبو سزه ارسال اولنمان رسولکز مجنوندر بن اکا بر شیئدن سؤال ایدرم اول ایسه بکا آخردن جواب
ویررو اکا رسول دیمسی مسخریه طریقی اوزره در ویاخود اول بر کلام سویلرکه بز انی تعقل ایتمزوصحتنی
بیلمزز حالبوکه انلرك عندنده اعتقادی انلرك اعتقادنه موافق اولمیان کشی عاقل دکلدر موسی علیه السلام
بیانه زیاده ایدوب (قال رب المشرق والمغرب وما بینهما ان كنتم تعقلون) دیدیکه اول مشرق
ومغرب وما بینهمانك ربیدر هر کون کوررسز که اول شمسی مشرقدن کتوررواولکی کون مدارنك غیری
مدارا وزره تحریك ایدرحتی که مغربه ایرکورر بر وجه نافع اوزره که انکله امور کائنات انتظام بولور
اکر عقلکز وار ایسه بونك فوقنده سزه جواب اولدیغن بیلورسز بعده فرعون کندینك حجتله ملزم وجوابده
عاجز اولدیغن کوردی جبابره طریقی اوزره عقوبته میل ایدوب (قال لئن اتخذت الها غیری لأجعلنك
من المسجونین) دیدیکه اکر بندن غیری اله اتخاذ ایدرسك سنی مسجونیندن قیلورم بنم سجنمده اولنلرك

حالنی ایسه بیلورسن * دینلدیکه انك سجنی قتلدن اشد ایدیکه اول مسجونلرین برهوۀ عمیقه‌یه براغور تا موتنه
دکین انده الیقوردی وانك الوهیته ادعاسی ظن اولنورکه اول دهریه اعتقادنده ایدیکم برکمسنه قوة طالعیله
برقطره مالك اولوب امرنه تولی ایده اول انلرك زعمنده اول قطرك اهلی اکا عبادت ایتمك که مستحق اولور
(قال أولو جئتك بشیء مبین) موسی علیه السلام ایتدی بکا اول فعلی ایدرمیسن اکرچه صدق دعوامی مبین
شیء کتوررسه‌م ده اول معجزه درکیم صانعك وجود وحکمتنه دلالتله مؤدی نبوت صدقنه دلالت بیننی
جامعدر موسی علیه السلام انی دیدی زیرا که اخلاق ناسك شاننددرکه انصافه سکون وحقه بعد البیان
اجابت ایده (قال فأت به ان کنت من الصادقین) فرعون ایتدی ایمدی اول شیئی کتور کل اکر نبی اولدیغکده
ویا نبوت دعواسنده صادقلردن ایسك * زیرا که نبوت دعواسنه حجتدن لابددر (فألقی عصاه فاذا هی ثعبان
مبین) موسی علیه السلام نعم دیوب الندن عصاسن یره براقدی کورسه اول ثعباندرکه ثعبانیتی ظاهر ایدی
یوخسه سحرله صورتده ثعبانه بکزمش صورت دکل * روایت اولندیکه اول بر میل دکاو سمایه مرتفع اولوب
فرعونه هجوم ایتدی فرعون موسی علیه السلامه سنی ارسال ایدن ربك حقیچون انی اخذ ایت چون موسی
علیه السلام انی اخذ ایتدی ینه اولکی هیئتنده عصایه تحول ایتدی فرعون ایتدی اشبو کوریلندن
غیری دخی برشیئك وارمیدر نعم دیوب الن کوستردی فرعون دیدیکه بونده نه وار (ونزع یده فاذا هی بیضاء
للناظرین) اولیله اولسه موسی علیه السلام الن قولتغی التنه صوقوب کیرو چیقاردی کورسه‌لر که اول
بیضادر قریب اولدیکه شعاعی ابصاری غشی وافق سد ایده (قال الملاء حوله ان هذا الساحر علیم)
فرعون حوالنده اولان اشراف قومنه دیدیکه اشبو سحر علمنده فائقدر (یرید أن یخرجکم من أرضکم
بسحره فماذا تأمرون) مراد ایدرکه سحرله سزی ارضکز مصردن چیقاره بکانه اشارت ایدرسز که انی ایدم
سلطان معجزه اکا قهر ایدوب دعوای ربوبیتدن انی حط ایتدی حتی که قومنك مؤامره‌سنه وانلرك ایله ائتماره
وموسادن تنفیره وانی ملکی اوزره ظهورك استشعارینی اظهاره احتیاج ایتدی (قالوا أرجه وأخاه)
دیدیلرکه موسایی وقرنداشنی تأخیر ویا حبس ایله (وابعث فی المدائن حاشرین) مدینه‌لریکه شرطیلر کوندرکل که
بولدقلری سحره‌یی حشر ایده‌لر (یأتوك بكل سحار علیم) هر ساحری کتوره‌لرکه سحر فننده انلراندن افضل
اوله‌لر (فجمع السحرة لمیقات یوم معلوم) یوم معلومده سحره جمع ایدیلدیکه انلر یتمش ایکی بر روایتده یتمش
بیك ایدیلر یوم زینتده ضحی وقتنه کیم اول تعیین اولندی (وقیل للناس هل أنتم مجتمعون) واهل مصره
دینلدیکه جمع اولندیکزمیکه ایکی فریقك فعلنه نظر ایده‌سز (لعلنا نتبع السحرة ان کانوا هم الغالبین)
تاکه سحره‌یه اتباع ایده‌وز اکر موسایه غلبه ایدرلرسه * دینلدیکه انلرك مقصود اصلیلری موسایه اتباع
ایدی یوخسه سحره‌یه دکل اولیله اولسه کلاملرین مساق کنایه‌ده سوق ایتدیلر (فلما جاء السحرة قالوا لفرعون
أئن لنا لأجرا ان کنا نحن الغالبین) سحره کلیجك فرعونه دیدیلرکه بزه جعل وارمیدر اکر موسایه غالبین
اولورسه‌وز (قال نعم وانکم اذا لمن المقربین) فرعون دیدیکه نعم اوزریمه سزیچون جعل اولورکه اکر موسایه
غالب اولورسه‌کز بنم قتمده جلوسده مقربلرمدن اولورسز بکا ناسدن اول کیروب صکره چیقه‌سز (قال لهم
موسی ألقوا ما أنتم ملقون) موسی علیه السلام سحره‌یه دیدیکه القا ایده‌جککز شیئی القا ایدك حالبوکه سحره
اندن ابتداسینی القا ایدرسن یوخسه بزمی القا ایده‌لم دیو مقدما تأدبا استئذان ایتدیلر * موسی علیه السلام
دخی انلره تأدبلری مقابله‌سنده تقدمه اذن ویردی (فألقوا حبالهم وعصیهم وقالوا بعزة فرعون انا لنحن
الغالبون) اولیله اولسه سحره اهل جاهلیه طریقی اوزره فرعونك عزتنه اقسام ایدرندنصکره آلات سحرلری
اولان حبال وعصیلرین القا ایدوب تفاؤلا بز موسی وهارونه غالبلرز دیدیلر (فألقی موسی عصاه فاذا هی
تلقف ما یأفکون) انلردنصکره موسی علیه السلام دخی عصاسین القا ایدیجك کوردیلرکه شول تمویه
وتزویرله ناسه حیات تخییل ایتدکلری حبال وعصیلرین * موسی علیه السلامك عصاسی ثعبان اولوب یوطدی
(فألقی السحرة ساجدین) اولیله اولسه سحره الله تعالی‌یه سجده ایتمکله القا اولندیلر (قالوا آمنا برب

العالمین

العالمین) عالملرك ربیسی جل شانه‌یه ایمان کتوردك دیدیلر (رب موسی وهارون) که اول موسی وهارونك
ربیسیدر (قال آمنتم له قبل أن آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلسوف تعلمون) فرعون سحره‌یه
دیدیکه سزه بن اذن ویرمدین اکا ایمان کتوردیکز اول سزك کبیریکزدرکه سزه سحری تعلیم ایلدی بعضنی
تعلیم ایدوب بعضنی کیزلدی تاکه علم سحر قوتیله سزه غلبه ایده سزاده اکا اغترار ایدوب انی معجزه ایله سزه
غلبه ایتدی ظن ایتدیکز حالبوکه امر اول ظنکز کبی دکلدر * فرعونك بو قولیله مرادی قومنه تلبیس ایدی
تاکه انلره سحره‌نك ایمانی بصیرت وظهور حق قوتیله اولسین اعتقاد ایتمیه‌لر * ایمدی اول فعلکزك وبالنی
بیلیسرسز (لأقطعن أیدیکم وأرجلکم من خلاف ولأصلبنکم أجمعین) ایمدی هر بریکزك صاغ الیله صول
ایاغن کسوب جمیعکزی شاطئ بحرده صلب ایدرم (قالوا لا ضیر انا الی ربنا منقلبون) سحره اکا دیدیلرکه سنك
بزه اول فعلکده ضرر یوقدرکه زیرا بز جل شانه‌یه رجوع ایدرز اکا ایمانمز سببیله بزی اثابه ایدر (انا نطمع
أن یغفر لنا ربنا خطایانا أن کنا أول المؤمنین) زیرا بز طمع ایدرزکه ربمز جل شانه شرکی وسحردن ایتدیکمز
خطالریمزی مغفرت ایده زمانمزده سنك اتباعکدن موسایه اول ایمان کتوردیکمز ایچون (وأوحینا
الی موسی أن أسر بعبادی انکم متبعون) بز موسایه وحی ایتدك که عبادم بنو اسرائیله کیجه مصردن
چیقوب کیت که فرعون وجنودی سزی خروجدن منع ایچون اردیکزه دوشوب کیده‌یسرلردر * ابن جریج
ایدر الله تعالی موسی علیه السلامه وحی ایتدیکه بنو اسرائیلدن هر درت بیت اهلنی بر بیته جمع ایده بعده قوزیلر
بوغزلیوب قانلرندن قپولرینه سوره‌لر وملائکه‌یه امر ایدرمکه اول قاندن قپوسنه بولاشمش بیته کیرمیه‌لر
وملائکه‌یه امر ایدرمکه فرعون وقومنك کندیلرندن ومالرندن ابکاری قتل ایدرم ودخی بنو اسرائیل
خبز فطیر پشورسونلر وکیجه‌سنکله یوله کیروب تا بحره ارنجه کتسونلر * بعده امرمنه اولور کوره‌سن انی
بنو اسرائیله ایر کوره‌سن چون موسی علیه السلام وبنو اسرائیل امر اولندقلری کبی ایتدیلر وکیجه یوله
کیروب کتدیلر صباح اولیجق فرعون وقومی کوردیلرکه کندیلردن ومالرندن شول کاز ابکار قتل اولنوبدر
وموسی بنو اسرائیله مصردن کیدوبدر (فأرسل فرعون فی المدائن حاشرین) همان دم فرعون مدینه‌لرینه
شرطیلر کوندردیکه عساکرین جمع ایده‌لر تاکه بنو اسرائیلك اردنجه کیده‌لر * دینلدیکه اول زمانده
مصر مملکتنده بیك مدینه واون ایکی بیك قریه وارایدی چون عساکر جمع اولوب کلدیلر فرعون انلره دیدیکه
(ان هؤلاء لشرذمة قلیلون) اشبونلر طائفه قلیله‌در حالبوکه التی یوز بیك ویا یتمش بیك کشیدیلر فرعونك قومی
ایسه لا یحصی ایدی * ایمدی انلری قلیلدر دیمسی کندی عساکرینه اضافتله ایدیکه مقدمه‌سی یدی یوز بیك
ایدی مؤخره‌سینی اکا قیاس ایت ویاخود انلرك قلیل اولمسی اسباط اعتباریله‌درکه انلردن هر سبط قلیلدر
(وانهم لنا لغائظون) وانلر افعال فاسده‌لریله بزی اوکندردیلر وبزم عادتمز ایسه مفسدینك فسادنی حسمه
اسراعدر (وانا لجمیع حاذرون) وبز اقویا وآلت حربله مستعدلرز (فأخرجناهم من جنات وعیون وکنوز
ومقام کریم) اولیله اولسه اشبو داعیه ایله فرعون وقومنی مصردن چیقاردق شول بستانلردنکه نیلك
ایکی طرفنده مبسوطه وممتده ایدی وانهاردنکه اول بستانلری ایچنده جاری اولوردی والتون وکومش
کنوزندنکه اول ظاهر ایکن حق اللهی اندن ادا ایتمدکلریچون اکا کنوز دینلدی * دینلدیکه فرعونك سکز
یوز بیك غلامی وارایدیکه هر بری برفرس عتیقه بنردیکه هر برینك بوینده التون طوق وارایدی ومنازل
حسنه ومجالس بهیه‌دنکه اول مقام کریمله مراد اولدر * دینلدیکه فرعون سریری اوزره جلوس ایتدیکنده
قارشوسنه التوندن اوچیوز کرسی قویوب اوزرلرینه اشراف اوتورورلر ینه دیباجدن قبه‌لر قوریلوردی
(کذلك وأورثناها بنی اسرائیل) اشبو منوال اوزره بز انلری مصردن چیقاردق واموال ومنازللرین
بنو اسرائیله ایراث ایتدك (فأتبعوهم مشرقین) وقتاکه موسی علیه السلام وبنو اسرائیل کیجه‌دن
کتدیلر فرعون جنودیله انلره طلوع شمس وقتنده ایردیلر (فلما تراءا الجمعان قال أصحاب موسی انا لمدرکون)
وقتاکه بنو اسرائیل وقوم فرعون بری برلرینه مقابل اولوب کورشدیلر موسانك اصحابی یعنی

بنو اسرائيل ديديلر كه بزاريشلدك وياخود انلرك ايدلرنده هلاك اريسرز (قال كلا ان معي ربي سيهدين) موسى عليه السلام ديديكه انلر سزه ايريشوردكلدر * زيرا كه الله تعالى سزى انلردن خلاصى وعد ايدوبدر ربم جل شانه نك علم وحفظى بنمله در طريق نجاتى بكا هدايت ايدر * وقتا كه موسى وبنو اسرائيل بحره ايرديلر ريح وبحر هيجان ايتدى طاغلر كبى امواجنى طشره براغوردى يوشع عليه السلام ديديكه يا كليم الله قنده كتمكه امر اولندك حالبو كه اردمزدن فرعون ايردى واوكمزده ايسه بحر حائل اولوب طوردى موسى عليه السلام ديديكه اشبو بحره كيرمكه امر اولنمشم همان دم يوشع عليه السلام بحره كيردى وجانب آخره ايردى حالبو كه ماءدابه سنك حافرنى اورتمدى * بر روايتده موسى عليه السلام ديديكه بو ارايه امر اولندم لكن بيلمزم نيجه ايدم (فأوحينا الى موسى أن اضرب بعصاك البحر فانفلق فكان كل فرق كالطود العظيم) اويله اولسه بز موسايه وحى ايتدك كه عصا كله بحر قلزمى ويا بحر نيلى اور غل اوريجق بحرك مائى اون ايكى فرقه اولديكه ارالقلرى مسالك ايدى وهر فرقه سى سمايه مرتفع جبل عظيم كبى ايدى (وأزلفنا ثم الآخرين) وقوم آخرى يعنى فرعون قومنى بنو اسرائيله قريب ايتدك ويا خود ايكى فريقى اول بحرك فرق اولانديغى محلده جمع ايتدك وياخود فرعون قومنك جميعن بحره كيردردك كه انلرك هيچ برى قورتلميه (وأنجينا موسى ومن معه أجمعين) موسايى وبيله سنجه اولان بنى اسرائيلى غرقدن قورتاردق (ثم أغرقنا الآخرين) بعده فرعون وقومنى اول بحره غرق ايتدك (ان فى ذلك لآية وما كان أكثرهم مؤمنين) اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر لكن انلرك اكثرى انى تصديق ايتمديكه انلر مصرده قلان قوم فرعوندر و بنو اسرائيلك نجات بولانلردن عجله عبادت ايدنلردر وموسايه بزى تصديق ايتمزمكر كه الله تعالى بى آشكاره كوره وزدينلردر * ديلديكه قوم فرعونده انجق اوچ مؤمن واردى كه اول خربيله وآسيه امرأة فرعون ومريم بنت ناموشا ايديكه اول مصردن خروجده يوسف عليه السلامك بحرده عظامنه دلالت ايتدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) يا محمد سنك ربك اعداسنه منتقم واولياسنه رحيمدر (واتل عليهم نبأ ابراهيم) يا محمد مشركلره ابراهيم عليه السلام خبرين ذكر ايت (اذ قال لأبيه وقومه ما تعبدون) كه اول باباسى آزره ودخى قومنه ديديكه نه شيئه عبادت ايدرسز تا كه انلره عبادت ايتدكلرى شيء عبادته مستحق دكل ايديكن بيلديره (قالوا نعبد أصناما فنظل لها عاكفين) ديديلر كه اصنامه عبادت ايدرز كه اكا عبادته مقيمين اولديغمز حالده دائملرز اول فعل باطللرينه افتخارلردن جوابلرينه شرح حاللرين دخى الحاق ايتديلر * ديلديكه انلرا كا كوندزده عبادت ايدرلردى كيجه دكل (قال هل يسمعونكم اذ تدعون) ابراهيم عليه السلام ديديكه اول اصنامه دعا ايتديككزده دعاكزى ايشيدرلرمى وياخود دعاكزه سزه جواب ايشتديرلرمى (أو ينفعونكم أو يضرون) ويا انلره عبادتكز مقابلهسنده سزه نفع ايدرلرمى ويا عبادتلرندن اعراض ايدنلره ضرر ايدرلرمى (قالوا بل وجدنا آباءنا كذلك يفعلون) ديديلر كه اول اصنام نه ايشيدرونه اندن نفع وضرر توقع ايديلور الا بو كه آباءمزى بولدقكه اشبو بزم ايتديكمز كبى ايدرلردى اشبو دينده تقليدك ابطالنه دليلدر (قال أفرأيتم ما كنتم تعبدون أنتم وآباؤكم الأقدمون فانهم عدو لى) ابراهيم عليه السلام ديديكه كوررميسز شول اصناميكه اكا سز وكچن آباءكز عبادت ايدرلردى اول بنم عدومدر يعنى كندى امرمى فكر ايدوب بيلدم اصنامه عبادت عدويه عبادتدر اويله اولسه اندن اجتناب ايتدم اول اصنام بنم عدومدر ديدى تا كه اكا ناظر ايدوب ديه لر كه اول نفسيچون اراده ايتديكن بزم ايچون دخى اراده ايدوبدر تا كه اول انلرك قبوله ادعى اوله وانى اندن ايشيدن ايمانه كله (الا رب العالمين) الا بو كه رب العالمين جل شانه بنم وليمدر وياخود هر عبادت ايتديككز شيئكه رب العالمينك غيريدر اول بنم عدومدر * زيرا كه انلر اصنامه عبادتلريله بيله الله تعالى يه دخى عبادت ايدرلردى وياخود اول اصنامه عبادت ايدنلر بنم عدومدر الا رب العالمينه عبادت ايدنلر دكل بلكه انلر بنم وليمدر (الذى خلقنى فهو يهدين) كه اول بنى وهر مخلوقى خلق ايدوب معاش ومعاد امورندن ما خلق له سنه هدايت ايدركه اول جمله انسانه نسبتله مبدئى جنينك

رحم امدن دم حيض امتصاصنه هدايتيدر ومنتهاسى طريق جنته ولذائذيله تنعمه هدايتيدر (والذى هو يطعمنى ويسقين) واول بنى طعامله وثمرايله رزقلنديرر اول بنم رازقمدر رزقم انك عندندندر (واذا مرضت فهو يشفين) خسته اولسم اول بكا شفا ويرر ابراهيم عليه السلام مرضى كندويه نسبت ايتدى زيرا كه مقصودى تعدادنعم ايدى اما كه اماتهيى اكا اسنادله نقص ايجاب ايتمز * زيرا كه موت موت اولديغى حيثيتدن كرچه حسن دكلدر لكن انده ضرر دخى يوقدر بلكه ضرر انجق مقدماتنده دركه اول مرضدر بلكه موت اهل كماله شول محابى نيلنه وسيله دركه انك جنبنده حيات دنيويه استحقار اولنور وانواع محن وبليهدن خلاصدر وزيرا امراض غالب امرده مطاعم ومشاربده تفريط سببيله ودخى اخلاط واركان بيننده كى تنافى وتنافرايله حاصل اولور صحت ايسه انك اجتماعن استحفاظله ويا مخصوص اعتدالى قهرا جلاله حاصل اولور (والذى يميتنى ثم يحيين) كه اول بنى دنياده اولدررو آخرتده دير كورر (والذى أطمع أن يغفر لى خطيئتى يوم الدين) كه اول بنم يوم قيامتده خطيئهمى مغفرت ايتمسنى رجا ايدرم انك بو قولى نفسنى هضم وامته تعليم ايچون ايديكه معاصيدن اجتناب وحذر اوزره اوله لر وكنديلردن صدور ايدن تفريطلرينك وصغائردن نوادرلرينك مغفرتن ديليه لر * ديلديكه اول خطيئه ايله مراد انك (انى سقيم) ودخى (بل فعله كبيرهم) قولىدر ودخى زوجهسى ساره حقنده اول بنم اختمدر ديمسيدر لكن اكثرون بو كلماتى معارضيدر ديديلر * زيرا كه انبيا خطايادن معصوملردر * اشبو جملهسى ابراهيم عليه السلامدن قومى اوزره احتجاج واخباردر كه اشبو افعالى ايشلمكه قادر اولميان الوهيته صالح اولماز (رب هب لى حكما) يارب بكا حدود واحكامك معرفتن ويا فهم وعلم ويا نبوت هبه ايت وياخود علم وعملده كمال ويركه انكله خلافت حقه ورياست خلقه مستعد اولم (وألحقنى بالصالحين) وعملده كمالى بكا توفيق ايتكه انكله صلاحده كامللر عدادينه منتظم اولم كه انلرك صلاحنده ذنبك نه كبيرى ونه صغيرى شائبه اولماز (واجعل لى لسان صدق فى الآخرين) وبندنصكره كاور امتلرده بنم ايچون ثناء حسن وذكر جميل وقبول عام قيل * اول اجلدن اهل اديانك كابسى انى تولى واكا ثناء ايدرلر وياذريتمدن صادق قيلكه بنم اصل دينمى تجديد ايدوب ناسى بنم دعوت ايتديكم شيئه اولدخى دعوت ايده كه اول محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدر (واجعلنى من ورثة جنة النعيم) وبنى آخرتده جنت نعيم وارثلرندن قيل واول وارثتك معناسى ايسه برقاچ موضعده كچدى (واغفر لأبى انه كان من الضالين) وبابامى ايمانه توفيق وهدايتكله مغفرت ايتكه اول طريق حقدن ازمشلردن اولدى اشبو دعا انك موتندنصكره اولديغى تقدير اوزره انى ديمسى نمروددن قورقوب ايمانى اخفا ايدر ظنيله در اول اجلدن اكا ايمانه كلمكى وعد ايتدى وياخود اول وقتده كفار ايچون استغفاردن منع اولنمامشدى (ولا تخزنى يوم يبعثون) عباد قبورلرندن بعث اولندقلرى كونده بنى افضاح ايتمكل تفريطم اوزره معاتبه ايله وياخود رتبهمى بعض وارث رتبهسندن تنقيصله وياخود والدمى تعذيبله ويا انى ضالين عدادنده بعثله (يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من أتى الله بقلب سليم) شول كونده كه انده مال وبنون كسهيه نفع ايتمزمكر اكا كه مخلص اوله وكفر وميل معاصى وسائر آفاتدن سليم القلب اوله وياخود اول كونده مال وبنون نفع ايتمزمكر شول كسهنك ماليكه سبيل برده انفاق اولنه وبنونيكه حقه ارشاد وخيره حث اولنه وانلرك الله تعالى يه عباد مطيعين اولوب يوم قيامتده شفعا اولملرى قصد ايديله (وأزلفت الجنة للمتقين) متقيلره جنت قريب اولنور * زيرا كه يوم قيامتده جنت موقف سعدايه قريب اولوب اكا ناظر ايدرلر اكا واررزديو سوينورلر (وبرزت الجحيم للغاوين) ودين اسلامدن آزغونلره نار جحيم كشف اولنور * زيرا كه يوم قيامتده نار اشقيانك كوزلرى اوكنده آشكاره اولوب اكا سوق اولنملرى ذكريله حسرت وملالتده اولورلر (وقيل لهم أينما كنتم تعبدون من دون الله هل ينصرونكم أو ينتصرون) وانلره دينور كه قنى شونلر كه دنياده سز الله تعالىدن غيرى انلره عبادت ايدرديكز وانلرى كنديكزه شفعا زعم ايدرديكز كورك كه سزه نصرت ايده بيلورلرمى كه عذابكزى دفع ايدهلر وياخود كنديلرين عذابدن قورتارهلر * زيرا كه انلر وآلهه لرى ناره كيريسرلردر (فكبكبوا فيها هم والغاوون

وجنود ابليس أجمعون) اول ناره براغيلورلر آلهه وكرك عبده لرى وابليسك ناس وشياطيندن اتباعى انده جمع
ايديلورلر حتى انك قعرينه ايرشنجه مرة بعد اخرى منكبين اولدقلرى حالده كيررلر (قالوا وهم فيها يختصمون)
اول ناره داخل اولنلر عابدون معبودينه اختصام ايدرا ولدقلرى حالده ديرلر كه (تالله ان كنا لفى ضلال مبين)
تالله بز ضلالت بينه ده اولمشز (اذ نسويكم برب العالمين) شول سببدنكه بز سزى عبادته استحقاقده
الله تعالى يه مساوى اعتقاد ايتدك (وما أضلنا الا المجرمون) بزى ضلالته دعوت ايتمدى الا شول مجرملر كه
بز انلره اقتدا ايتدك ابليس وقابيل وسائر شياطين انس وجن كبى اندن انبيا وملائكه ومؤمنون
اصدقا ايچون شفاعت ايده لر اول حالتده مشركون تأسف ايدوب ديه لركه (فما لنا من شافعين) بزم ايچون
ملائكه وانبيادن شفاعت ايدركمسه مز يوقدر (ولا صديق حميم) واصدقادن دخى كمسه مز يوقدركه مؤمنلرك
كبى بزه شفاعت ايده لر وياخود بر مهلكه يه دوشدك كه بزى اندن نه شافع ونه صديق تخليص ايده بيلور *
صديق اولدركه سنى مهموم ايدن شى انى دخى مهموم ايده وحميم ايسه قريب خاصدر (فلو أن لنا كرة فنكون
من المؤمنين) نوليدى بركره دخى دنيايه رجوع ايتسيدك كه مؤمنلردن اوليدق (ان فى ذلك لآية وما كان
أكثرهم مؤمنين) اشبو ذكر اولنان نده الله تعالينك غيريه عبادت ايدنلره عبرت واردركه معبودلرى يوم قيامتده
انلردن تبرى ايدر حالبوكه انلرك اكثرى انى تصديق ايدرد كالردر (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه
انلردن انتقامن تعجيله قادر عزيزدر ورحيمدركه انلره امهال ايدرتا كه كنديلرو ياخود ذريه لرندن برى
ايمانه كله (كذبت قوم نوح المرسلين) نوحك قومى مرسلينى تكذيب ايتديلر * زيرا كه رسول واحدى
تكذيب جميع رسلى تكذيبدر (اذ قال لهم أخوهم نوح ألا تتقون) كه نسبده قرنداشلرى نوح
عليه السلام انلره ديديكه الله تعاليدن قورقزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول أمين)
كه بن سزه رب تعاليدن رسولم كه ارا كزده امانت ايله مشهورم (فاتقوا الله وأطيعون) الله تعاليدن قورقوب
توحيد وطاعتدن سزه امر ايتديكمه اطاعت ايدك (وما أسئلكم عليه من أجران أجرى الا على رب العالمين)
شول صددنده اولديغم دعوت ونصحم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه بنم اجرم حضرت رب العالمين جل شانه نك
وعد كريمى مقتضاسنجه عهده سنه در (فاتقوا الله وأطيعون) ايدى الله تعاليدن قورقوب امرنى سزه
تبليغمده بكا طاعت ايدك (قالوا أنؤمن لك واتبعك الارذلون) ديديلر كه بز سنكا ايمانى كتورورز حالبوكه
سكا جاه ومالده اقل كمسه لر اتباع ايدوبدر * ايدى بو حالت انلره سخافت عقل وحطام دنيويه اوزره قصور
رأيلرندن ناشى ايدى حتى كه اول حطامده مقابلنك اتباعنى كنديلرك اتباعنه مانع قيلديلر وانلرك دعوت
اولندقلرى شيئه ايمانى اول شى مدعولك بطلانته دليل ايدنديلر كانه انلرك اتباعى نظر وبصيرتله دكل ايديكه
اتباعدن مقصود توقع مال ورفعت جاه اولمسن ظن ايتديلر (قال وما علمى بما كانوا يعملون) نوح عليه السلام
ديديكه انلرك اعمالنه بنم علمم يوقدركه انى اينلمرى اخلاصله ميدر ويا حطام دنيويه دن برشيئه طمعله ميدر
انجق بكا واجب اولان نسنه ظاهر حاللرينه اعتباردر (ان حسابهم الا على ربى لو تشعرون) انلرك بواطنلرى
حسابى الله تعالينك ارادۀ كريمه سنه راجعدركه اول اكا اعلمدر اكر شعوريكز وار ايسه انى بيلورسز لكن
جهالت ايدوب بيلمديككزى سويلرسز (وما أنا بطارد المؤمنين) بن سزك شهواتكزه اتباعله مؤمنلرى
طرد ايدردكلم تا كه انلرى طرد له سزك نفوسكزى تطييب ايدم (ان أنا الا نذير مبين) بن دكل الا بر رجلكه
مكلفينى كفر ومعاصيدن انذار ايچون بعث اولنمشم كرك انلر اعزاء ويا اذلاء اولسونلر اوليه اولسه بكا نيجه
لائق اولوركه اغنيايى استتباع ايچون فقرايى طرد ايدم وياخود بكا واجب اولان برهان واضحله سزى انذار
ايدم بوخسه سزى ارضا ايچون انلرى طرد ايتمك دكل (قالوا لئن لم تنته يا نوح لتكونن من المرجومين)
ديديلركه يا نوح اكر بو قولكدن منتهى اولمزسك شتم اولنورو ياطاش ايله اوريلنلردن اولورسن
(قال رب ان قومى كذبون) نوح عليه السلام ديديكه يارب قومم بنى تكذيب ايتديلر اشبو قولده نوحك
مرادى انلرك تكذيبنى اخبار دكلايدى * زيرا كه اكا برشى خفى دكلدر بلكه مرادى انلره بدعا ايتمسنك

سببن اظهار ايديكه اول حقى تكذيب ايلديلر يوخسه انلرك انى تخويف واستخفافى دكل (فافتح بينى وبينهم فتحا
ونجنى ومن معى من المؤمنين) اويله اولسه بنمله انلر بيننى حكم ايت وبكا وبنمله اولان مؤمنلره انلرك قصد وشوم
عمللرندن نجات ويركل (فأنجيناه ومن معه فى الفلك المشحون) اويله اولسه انك دعاسنه اجابت ايدوب انى
وانكله اولان مؤمنلرى انجا ايتدك شول سفينه ده كه اول انساندن رجال ونساء ايله وهر نوع حيواندن
بر رجفت اركك وديشيله طولمشدى (ثم أغرقنا بعد الباقين) انلرك ما عداسن كه سفينه يه كيرميلردر اغراق
ايتدك (ان فى ذلك لآية) اشبو ذكر اولنان خبرده حقى قبولدن استكبار ايدنلره عبرت واردر (وما كان
أكثرهم مؤمنين) نوح عليه السلامه قومنك اكثرى مؤمن دكلايدى * ديلديكه اكا ايمانه كلان رجال
ونسادن سكسان كشى ايدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اعداسنه قهر واولياسنه رحمت
ايديجيدر (كذبت عاد المرسلين) عاد قومى رسوللرى هود عليه السلامى وسائر مرسلينى تكذيب
ايتديلر (اذ قال لهم أخوهم هود الا تتقون) انلرك نسبده قرنداشلرى هود ديديكه الله تعاليدن
قورقزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول أمين) بن سزه الله تعاليدن رسولم كه اراكزده
امانتله معروفم (فاتقوا الله وأطيعون) الله تعاليدن قورقوب توحيد وطاعتدن سزه امر ايتديككم
شيئده بكا اطاعت ايدك (وما أسئلكم عليه من أجران أجرى الا على رب العالمين) دعوت ونصحم اوزره سزدن
اجر استمزم بلكه اجرم حضرت رب العالمين جل شانه نك عهده سنه در (أتبنون بكل ريع آية تعبثون)
هر مكان مرتفعده ماره ايچون علامتى بنا ايدرسزكه سزه مرور ايدنلرى سخره ايده سز وياقصور بنا ايدرسزكه
انكله افتخار ايده سز ويا اول بنيا نكز مسافرينه مهدى اوله حالبوكه انلر اسفارلرنده نجومله اهتدا ايدوب
اكا احتياج اولمزلر (وتتخذون مصانع لعلكم تخلدون) ومأخذ ماء وياقصور مشيده وياحصون اتخاذ
ايدرسز شول رجا ايله كيم دنياده خلود ايده سز (واذا بطشتم بطشتم جبارين) نچان بركمسه يى اخذ ايتسه كز
جبارين عادتى اوزره قتل وياضربله عقاب ايدرسز يوخسه انكله قصد تأديب ونظر عاقبت ايتمزسز (فاتقوا
الله وأطيعون) ايدى الله تعاليدن قورقوب اشبو افعالى ترك ايدك وسزى دعوت ايتديكم شيئده بكا اطاعت
ايدك اول سزه انفعدر (واتقوا الذى أمدكم بما تعلمون) اول الله تعاليدن قورقك كه هر خيردن بيلديككز ايله
سزه امداد ايتدى (أمدكم بأنعام وبنين وجنات وعيون) سزه انعام وبنين وجنات وعيون ايله امداد ايتدى
(انى أخاف عليكم عذاب يوم عظيم) قورقرمكه سزه دنياده ويا آخرتده يوم عظيم عذابى ايريشه * زيرا كه
انعامه قادر اولان رب تعالى انتقامه دخى قادر اولور (قالوا سواء علينا أوعظت أم لم تكن من الواعظين)
هود عليه السلامه ديديلركه بزه مساويدركه بزى عذابله تخويف ايت وكرك تخويف ايتمه اشبو صددنده
اولديغمز حالاتدن تحول ايدرد كللرز (ان هذا الا خلق الاولين) اشبو بزه كتورديكك شى دكل الا كذب
اولينلر وياخود اشبو بزم خلقمز دكل الا خلق اولين درديلورز واولورز بعث وحساب اولمز اعتقاد قيلورز
وياخود اشبو بزه كتورديكك دكل الا عادت اولين دركه سنك كبى تزوير وتسطير ايدرلردى وياخود
اشبو بزم اوزرينه اولديغمز دين اولينك خلق وعادتيدر بز ايسه انلره اقتدا ايدرز وياخود اشبو صددنده
اولديغمز موت وحيات عادت قديمه در ناس انك اوزرينه اولمقدن زائل اولمزلر (وما نحن بمعذبين) صددنده
اولديغمز حالات اوزره عذاب اولنمزز (فكذبوه فأهلكناهم) اويله اولسه هود عليه السلامى تكذيب
ايتديلر بز دخى اول تكذيبلرى سببيله انلرى ريح صرصرله هلاك ايتدك (ان فى ذلك لآية) بزم انلره بو فعلمزده
جبارين عملن ايدنلره عبرت واردر (وما كان أكثرهم مؤمنين) والحال انلرك اكثرى مؤمن دكللر ايدى اكر
اكثرى مؤمن اولسيدى بز انلرى هلاك ايتمزدك اشبو آيتده بو امته تخويف واردركه انلرك عملى كبى عمل
ايتميه لر (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اكا عصيان ايدنه عزيز واكا توبه واطاعت ايدنه رحيمدر
(كذبت ثمود المرسلين) قوم ثمود رسوللرى صالح عليه السلامى وسائر مرسلينى تكذيب ايتديلر
(اذ قال لهم أخوهم صالح الا تتقون) انلرك نسبده قرنداشلرى صالح عليه السلام انلره ديديكه الله تعاليدن

قورقمزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول أمين) بن الله تعالىدن سزه رسول امينم
(فاتقوا الله وأطيعون) ايدى الله تعالىدن قورقوب سزه تبليغ ايتديكم انك اوامر ونواهيسنده بكا اطاعت
ايدڭ (وما أسألكم عليه من أجر ان أجرى الا على رب العالمين) اول تبليغ اوزره سزدن اجر استمزم بلكه
بنم اجرم مغفرت ايتمكه حضرت رب العالمين عهده‌سنه‌در (أتتركون فيما هاهنا آمنين) شول صددنده
اولديغكز خيرده اشبو حيات دنياده موت وزوال وعذابدن امين اوزره مخلد ترك اولنمغى زعم ايدرميسز
(فى جنات وعيون وزروع ونخل طلعها هضيم) كه جنات وعيون وزروع ونخلده ترك اولنه‌سزكه اول نخلك
طلعى لطيف لينتدر غيرنك لطيفيچون وزيراكه نخل اناثدر واناث نخلك طلعى ايسه الطفدر (وتنحتون
من الجبال بيوتا فارهين) وطاغلرده بيوت نقب ايدرسز اول عملكزده ناعمين فرحين اولديغكز حالده
(فاتقوا الله وأطيعون) الله تعالىدن قورقوب امرينه اطاعت ايدڭ * زيراكه بنم امرمه اطاعت اكا اطاعتدر
(ولا تطيعوا أمر المسرفين) يوخسه مشركين امرينه اطاعت ايتمكزكه انلر طقوز كسنه ايديكه ناقه‌يى
عقر ايتديلر (الذين يفسدون فى الارض ولا يصلحون) كه انلر يوزنده شرك وعصيان ايله افساد ايدرلر الله تعالىنڭ
امرينه اطاعت ايتمزلر (قالوا انما أنت من المسحرين) صالح عليه السلامه انلر ديديلركه سن شول
قومدنسنكه مرارا سحر اولنمغله عقللرينه خلل ايرويدر ويا خود طعام وشراب ايله معلل مخلوقيندنسن (ما أنت
الا بشر مثلنا فأت بآية ان كنت من الصادقين) سن دكل الا بزم كبى بشرسن ير وايچرسن ملك دكلسن *
ايدى اكر بزه الله تعالىنڭ رسولى اولديغڭده صادق ايسڭ قولڭ صحتنه بزه بر علامت كتوركه سنى تصديق
ايده‌لم (قال هذه ناقة لها شرب ولكم شرب يوم معلوم) اويله اولسه انلرڭ اقتراحيله اشارت ايتدكارى
صخره‌دن بر ناقه عشراء اخراج ايدوب عظمده انك مثلى ولد ولادتندنصكره صالح عليه السلام انلره ديديكه
اشبو اقتراحكز سبيله الله تعالىنڭ بنم صدقمه دلالت ايدر اظهار ايتديكى ناقه‌در كه انك ايچون ماءدن نصيب
واردركه انك جميعن شرب ايدردى وسزڭ ايچون دخى يوم معلوم شربى واردر * ايدى كندى شربكز اوزره
اقتصار ايدوب اكا شربنده مزاحمه ايتمكز (ولا تمسوها بسوء فيأخذكم عذاب يوم عظيم) واول ناقه‌يى
زنهار سوءيله كرك ضرب ويا عقرله مس ايتمكزكه سزى يوم عظيم عذابى اخذ ايدر * روايت اولندى كه مصدع
نام بر رجل شقى بر مضيقدن براوق آتوب ناقه‌نك اياغنه ايركوردى ناقه اندن دوشيجك ثمودڭ رجال ونسا
وصبيانى رضاسيله قدار نام شقى انى عقر ايتدى (فعقروها فأصبحوا نادمين) چون ناقه‌يى صالح عليه السلامه
مخالفت ايدوب عقر ايتديلر كنديلره عذاب نزولى خوفندن ويا عذاب نزولنى كوردكلرندن جميعى نادم اولديلر
لكن اول ندامت توبه ايچون دكل ايدى (فأخذهم العذاب) اويله اولسه انلرى عذاب موعود اخذ ايتدى
(ان فى ذلك لآية) اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر (وما كان أكثرهم مؤمنين) حالبوكه
انلرڭ اكثرى صالح عليه السلامه مؤمن اولمدى اشبونده اشارت واردركه اكر انلرڭ اكثرى ويا نصفى مؤمن
اولسه انلرى عذاب اخذ ايتمزدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اكا مخالفت ايدنه انتقام
ايديجيدر واطاعت ايدنه رحمت ايديجيدر (كذبت قوم لوط المرسلين) لوط عليه السلامى قومى وسائر
مرسلينى تكذيب ايتديلر (اذ قال لهم أخوهم لوط ألا تتقون) شول وقتنكه نسبا قرنداشلرى لوط عليه السلام
انلره ديديكه الله تعالىدن قورقمزميسزكه انك امرينه مخالفت ايدرسز (انى لكم رسول أمين) بن سزه
الله تعالىدن رسول ووحينه امينم (فاتقوا الله وأطيعون) ايدى الله تعالىدن قورقوب اوامر ونواهيسنى
تبليغمده بكا اطاعت ايدڭ (وما أسألكم عليه من أجر ان أجرى الا على رب العالمين) وانى تبليغم اوزره سزدن
اجر استمزم بلكه اجرم حضرت رب العالمين عهده‌سنه‌در (أتأتون الذكران من العالمين) اولاد آدم
بيننده ذكورى وطئ ايدرميسز انانى كثرتده ذكورينه غالب ايكن ويا خود بو فاحشه ايله سائر انسان
وحيوان بيننده تخصصى ايدرسز (وتذرون ما خلق لكم ربكم من أزواجكم بل أنتم قوم عادون) وربكز
جل شانه سزه استمتاع ايچون مجانسكز اناثدن خلق ايتديكنى ترك ايدرسز بلكه سز حد شهوتدن متجاوزلرسز

شول حيثيتدنكه سائر ناس بلكه حيوانات اوزره زياده‌نى اولديغكز ويا خود اشبو جريمه‌يى ارتكابكز
ايچون عدوانله وصف اولنمغه احقاسز (قالوا لئن لم تنته يا لوط لتكونن من المخرجين) ديديلركه يالوط
اكر بزم فعلمزى انكاردن منتهى اولمزسڭ قريه‌دن اخراج اولنانلردن اولورسن (قال انى لعملكم من القالين)
لوط عليه السلام ديديكه بن سزڭ عملكزه بغض شديد ايدنلردنم اكا انكاردن ابعادكزله وقوف ايدردكلم
(رب نجنى وأهلى مما يعملون) يارب بكا واهلمه انلرڭ عمل شوم وعذابندن نجات وير (فنجيناه وأهله أجمعين)
اويله اولسه بز انڭ دعاسنه اجابت ايدوب انى واهل بيتنى ودينده اتباعنى عذابدن انجا ايتدك چاتكه
لوطڭ قومنه عذاب ايردى (الا عجوزا فى الغابرين) الا لوطڭ مرأسى عذابده باقيلرده تقديرا اولنديغندن
انجا اولنمدى شول سببدنكه فاحشه‌يه معينه وراضيه ايدى (ثم دمرنا الآخرين) بعده آخرينى اهلاك
ايتدك (وأمطرنا عليهم مطرا) انلرڭ بلادلرندن طشره بولنانلرينه سمادن طاش ياغدردق (فساء مطر
المنذرين) اول انذار اولنانلرڭ يغمورى نه چركين اولور (ان فى ذلك لآية وما كان أكثرهم مؤمنين)
اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر والحال انلرڭ اكثرى لوط عليه السلامه مؤمن دكلدى
(وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اعداسى اوزره قهرله غالبدر واولياسنه رحيمدر (كذب
أصحاب الأيكة المرسلين) اصحاب ايكه شعيب عليه السلامى وسائر مرسلينى تكذيب ايتديلر * ايكه
مدين قربنده غيضه درانده ناسدن بر طائفه اولوردى شعيب عليه السلام انلردن اجنبى ايكن انلره بعث
اولندى مدينه بعث اولنديغى كبى (اذ قال لهم شعيب ألا تتقون) شعيب عليه السلام انلره ديديكه
الله تعالىدن قورقمزميسزكه اكا عصيان ايدرسز (انى لكم رسول أمين) الله تعالىدن بن سزه رسول امين
بعث اولندم (فاتقوا الله وأطيعون) الله تعالىدن قورقوب بكا اطاعت ايدڭ (وما أسألكم عليه من أجر
ان أجرى الا على رب العالمين) انڭ اوامر ونواهيسنى سزه تبليغ اوزره سزدن اجر استمزم بلكه اجرم حضرت
رب العالمين عهده‌سنه‌در * اشبو ذكر اولنان بش قصه‌يى امور مذكوره ايله تصديرنده دلالت واردركه
مرسلينڭ بعثتى مقصوره اوله اكاكه حق تعالىيى ناسه بيلديره‌لر واكا اطاعتله ثوابنه ايره‌لر وعقابندن ايريله‌لر
وبو امورده انبيا متفقين ايديلر اكرچه بعض تفاريعده مختلفين ايسه‌لرده مطامع دنيه واغراض دنيويه‌دن
مبرئين اولدقلرى حالده (أوفوا الكيل ولا تكونوا من المخسرين) كيلى اتمام ايدڭ يوخسه تطفيفله حقوق
ناسى اخسار ايدنلردن اولمكز (وزنوا بالقسطاس المستقيم) وميزان عدل‌له وزن ايدڭ (ولا تبخسوا
الناس أشياءهم) وناسڭ حقوقندن بر شئ نقص ايتمكز (ولا تعثوا فى الارض مفسدين) ير يوزنده قتل
وغارت وقطع طريق‌له فساده سعى ايتمكز (واتقوا الذى خلقكم والجبلة الاولين) اول الله تعالىدن
قورقڭ كه اول سزى وخلائقدن سزى تقدم ايدنلرى خلق ايتدى (قالوا انما أنت من المسحرين) ديديلركه
سن مرارا سحر اولنمغله عقلڭه خلل ايرمشلردنسن (وما أنت الا بشر مثلنا) والحال سن بزم كبى بشرسن
ملك دكلسن (وان نظنك لمن الكاذبين) وبز سنى دعواڭده كاذبلردن ظن ايدرز (فأسقط علينا كسفا
من السماء ان كنت من الصادقين) ايدى سمادن اوزريمزه قطعه يعنى عقوبت ايندير اكر دعواڭده صادقلردن
ايسڭ (قال ربى أعلم بما تعملون) شعيب عليه السلام ديديكه ربم جل شانه سزڭ كيل ووزنى نقص
ايتديككز عمله وكرك مستحق اولديغكز عقابه اعلمدر حكم ومشيئتى انكدر ديلرسه سمادن اوزريكزه عقوبت
ايندير ويا عذاب اخرله جزا قيلور (فكذبوه فأخذهم عذاب يوم الظلة) انلر ايسه انى تكذيب ايتديلر اويله
اولسه اقتراح ايتدكارى شئ مثلنده يدى كون اوزرلرينه حر تسلط اولنوب حتى كه نهرلرى غليان ايتدى اول
حالتده بر سحابه انلره ظله اولدى جميعى انڭ تحتنه اجتماع ايتدكده اوزرلرينه آتش ياغوب ياندیلر يوم ظله
عذابيله اخذ اولنديلر (انه كان عذاب يوم عظيم) اول عذاب يوم ظله يوم عظيم عذابى ايدى (ان فى ذلك
لآية) اشبو مذكورده كيل ووزنى نقص ايدنلره عبرت وموعظه واردر (وما كان أكثرهم مؤمنين) انلرڭ
اكثرى شعيب عليه السلامه مؤمن دكل ايدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه عاصيلره عزيز

ومطيعلره رحمتدر الله تعالى اشبو يدى قصه يى اختصار وجهى اوزره ذكر ايلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
تسليه ومرسلينى تكذيب ايدنلره تهديدا اوله (وانه لتنزيل رب العالمين) اشبو قرآن عالملرى خلق ايدن
رب تعالينك تنزيل ايتديكيدر (نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين بلسان عربي مبين)
كه انكله امين وحى اولان جبريل عليه السلام يا محمد سنك قلبك اوزره نزول ايتدى تا كه مخوفيندن اولهسن
هر شيئدنكه فعل وياتركى عذابى مؤدى اولور رسول معناسى واضح لسان عربيله كيم قومك انكله ملزم اولوب
عدم قبوله عذرلرى قالميه وياخود لغة عربيه ايله تخويف ايدن انبيادن اولهسنكه انلر هود وصالح واسماعيل
وشعيب ومحمد عليهم السلامدر (وانه لفى زبر الاولين) اول قرآنك ذكرى ويا معناسى كتب متقدمهده
ثابتدر (أولم يكن لهم آية أن يعلمه علماء بنى اسرائيل) قرآنك صحتنه ويا محمد عليه السلامك نبوتنه علامت
اولمديميكه بنو اسرائيل علماسى كتابلرنده مذكور نعتيله انى تعريف ايدهلر * روايت اولنديكه اهل مكه مدينه
يهودينه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك نعتندن سؤال ايچون رسول كوندردكلرنده يهود ديديلركه انك خروجى
وقتى كلمشدر ونعتنى ذكر ايتديلر اكابناء الله تعالى ديديكه محمد عليه السلامك شاننده شكى ايدرلر انلر ايچون
علامت اولمديميكه علماء بنى اسرائيل انى انلره كتابلرنده ذكر اولنديغى منوال اوزره خبر ويرديلر * ايمدى اول
انك صدقنه كفايت ايدر (ولو نزلناه على بعض الاعجمين فقرأه عليهم ما كانوا به مؤمنين) اكر بز اول قرآنى
اعجمينك برينه انزال ايتسيدك كه اول لساننده عجمه اولديغندن كلامنى تبيين ايتميه ندروا اول اعجمى قرآنى لغة
عربيهنك غيرى اوزره انلره اوقوسه فرط عناد واستكبار ويا عدم فهم ويا عجمه اتباعدن اعراض واستكبارلرندن
اكا ايمان كتورميهلردى (كذلك سلكناه فى قلوب المجرمين) اشبو منوال اوزره شرك وتكذيبى عربك
مشركلرى قلوبنه ادخال ايدهوز (لا يؤمنون به حتى يروا العذاب الاليم) اويله اولسه عذاب اليمى كورمينجه
اول قرآنى تصديق ايتمزلردى (فيأتيهم بغتة وهم لا يشعرون) اول عذاب انلره دنياده ويا آخرتده فجأة
كلور حالبوكه انك كلمسنه انلرك شعورى اولماز (فيقولوا هل نحن منظرون) تحسر وتأسفلرندن ديهلركه
نوله ايدى بز تعذيبدن تأخير وامهال اولنسيدك كه ايمانه كلوب تصديق ايديدك (أفبعذابنا يستعجلون)
بزم عذابمزه استعجالمى ايدرلر رسول قوللريله كيم اوزريمزه سمادن طاش ياغدر ودخى بزه ايعاد ايتديكك شيئى
كتور ديو استرلردى عذاب نزولنده نولديكه استمهال ايدرلر (أفرأيت ان متعناهم سنين ثم جاءهم ما كانوا
يوعدون ما أغنى عنهم ما كانوا يمتعون) يا محمد كورورميسنكه اكر بز انلرى نيجه ييللر نعيم طويله تمتيع ايتسهوز
بعده انلره وعد اولندقلرى عذاب كلسه اول نعيم طويللرى اول عذابلرى دفعنه ويا تخفيفنه مفيد اولميه ايدى
(وما أهلكنا من قرية الا لها منذرون) هيچ بر قريه اهلنى اهلاك ايتمدك الا انك رسوللرى وار ايديكه الزام
حجت ايچون انلرى انذار ايدرلردى (ذكرى وما كنا ظالمين) اشبو انلره تذكرهدر بز ظالملردن دكلزكه
ظالملرك غيريى ويا انذاردن اول كمسهيى اهلاك ايدهوز (وما تنزلت به الشياطين) اول قرآنله شياطين تنزل
ايتمدى * تكيم مشركين زعم ايدرلركه اول شياطينك كهنهيه القاسى قبيلندن اوله (وما ينبغى لهم
وما يستطيعون) اول شياطينه هيچ صحيح اولمزكه قرآنله نزول ايدهلر وا كا قدرتلرى دخى اولماز (انهم عن السمع
لمعزولون) زيرا كه انلر اهل سما كلامنى استماعدن محجوبلردر * زيرا كه اول مشروطدركه صفات ذاتده
مشاركت وفيضان حق قبول وصور ملكوتيه انتقاش بوله نفوس شياطين ايسه خبيثهٔ ظلمانيه شريرة بالذات
اولديغندن انى قبول ايدردكلدر والحال قرآن حقايق ومغيباتى مشتملدركه ملائكهنك غيريدن تلقيسى ممكن
اولماز (فلا تدع مع الله الها آخر فتكون من المعذبين) ايمدى الله تعالى ايله بيله اله آخر اتخاذ ايتمكل كه معذبلردن
اولورسن اكرچه انك عندنده كريم ايسكده ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى اشبونكله غيرى تحذير ايدر
زيرا كه يا محمد سن بكا اكرم خلقسن اكر بندن غيرى اله اتخاذ ايتسك سكا عذاب ايدردم فكيف كه سنك غيرى اوله
(وأنذر عشيرتك الاقربين) وعشيرتكى الاقرب فالاقرب انذار ايت زيرا انلرك شاننه اهتمامك اهمدر * روايت
اولنديكه اشبو آيت نازل اولديجق پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم طوروب ديديكه يا معشر قريش نفسلر يكزى

الله

الله تعالينك عذابندن ايمان ايله وامرينه اطاعتله قورتاريكز والا بكا قرابتكز سزه برشيئى مفيد اولماز يا بنى عبد
مناف يا عباس بن عبد المطلب يا صفية عمة رسول الله يا فاطمة بنت رسول الله هر بريكز نفسلر يكزى عذاب
اللهدن تخليص ايديكز يوخسه اكا مخالفتله بكا انتسابكز برشيئى مفيد اولماز (واخفض جناحك لمن اتبعك من
المؤمنين) مؤمنلردن سكا اتباع ايدنلره الانهٔ جانب وتواضع ايت يعنى انلره كيم ايمانه داخل اولمغه مشارف
اولورلر ويا لسان ايله سنى تصديق ايدرلر (فان عصوك فقل انى برئ مما تعملون) اكر سكا عصيان ايدوب اتباع
ايتمزلرسه ديكل كه سزك ايشلديككز شرك ومعاصيدن بريئم (وتوكل على العزيز الرحيم) توكل ايت اول
الله تعاليه كيم اعداسنه قهره واولياسنه نصره قادر اولور تا كه سكا عصيان ايدنك وغيرينك شرينى سندن كف
ايده (الذى يراك حين تقوم وتقلبك فى الساجدين) كه اول سنه تهجده ويا جميع مهامكه قيامك حيننده
وصلاتده قيام وركوع وسجود وقعودله تقلبكى كورر وياخود احوال متهجدين تصفحنده ترددكى كورر شول
وقتكه قيام ليلك فرضيتى نسخ اولنجق اول كيجه اصحاب بيوتن طواف ايتديكه انلرك طاعاتى كثرتنه حرصندن
نه ايشلدكلرين كوره ذكر الله وتلاوتله بيوت زنابيرده كى كبى دندنهلرى ايشيديلور بولدى (انه هو السميع
العليم) اول سنك مقالتكى ايشيدر ونيتكى بيلور (هل أنبئكم على من تنزل الشياطين تنزل على كل أفاك أثيم
يلقون السمع واكثرهم كاذبون) سزه خبر ويرهميمكه شياطين نه حالو كمسهيه تنزل ايدر * ايمدى انلر هر كذاب
فاجره تنزل ايدرلركه انلر كهنهدر ملائكهدن استراق سمع ايتدكلرندنصكره كهنهيه القا ايدرلر والحال انلرك
اكثرى كاذبلردر * وقتا كه قرآن شياطين تنزلندن اولمسى صحيح دكل ايديكنى بيان ايلدى انى تأكيدا ايچون
انلرك محمد عليه السلامه تنزلى صالح اولمديغن ايكى وجهله اظهار ايلدى * برى بوكه انلرك تنزلى شرير كذاب كثير
الاثم اوزره اولور محمد عليه السلام ايسه انك خلافنى ملابسدر * بريدخى بوكه اول افاكون كه كهنهدر سمعى
شياطينه القا ايدرلر وعلمده نقصانلرى ايچون اول شياطندن ظنون وامارات تلقى ايدوب تخيلاتلرى حسبنجه
اكا شول اكثرى واقعه مطابق دكل اشيايى ضم ايدرلر * تكيم حديثده كلديكه (الكلمة يحفظها الجنى فيقرؤها
فى اذن وليه فيزيد فيها اكثر من مائة كذبة) شول كلمه كه جنى انى ملائكهدن حفظ ايدوب وليسى كاهن قولاغنه
اوقور كاهن ايسه اكا يوز كذبدن اكثرى زياده ايدر محمد صلى الله عليه وسلم ايسه انچلاين دكلدر * زيرا اول
مغيبات كثيرهٔ لا يحصادن خبر ويرر ويدركه جمعنك حقيقتى ظاهر اولوبدر وياخود اول شياطين ملائكهدن
مسموعلريني اوليالرينه القا ايدرلر حالبوكه انلر اكثر اقواللرنده كاذبلردر * زيراكه ايشتدكلرى ملائكهنك
سويلديكى نصف اوزره دكلدر يا اول شياطينك شرارتلرى ايچون ويا فهم وياضبط وافهامده قصورلرى ايچون
(والشعراء يتبعهم الغاوون) شعرايه غاويلر اتباع ايدركه انلر مشركون ويا شياطين ويا سفها ويا شطار
قريشدر محمد صلى الله عليه وسلم اتباعى ايسه انلر كبى دكلدر اشبو آيت شول شاعرلر حقنده نازل اولوبدركه
شعر سويليوب محمد صلى الله عليه وسلم سويلديكى كبى بز دخى سويلرز ديرلردى * وپيغمبريمز صلى الله عليه
وسلمى هجو ايدوب انلرى استماع ايچون قوملرينك سفهاسى انلر قتنه جمع اولوردى (ألم تر أنهم فى كل واد
يهيمون) كورمزميسنكه انلر كلام اوديهسندن هر واديده حيرت اوزره كيدرلر * زيرا اكثر مقدماتلرى
خيالاتدركه حقيقتى اولماز واغلب كلماتلرى تمزيق اعراض وقدح انساب ووعد كاذب وافتخار باطل ومدح
من لا يستحقدهدر (وانهم يقولون ما لا يفعلون) وانلر شعرلرنده ايشلمدكلرى شيئى ايشلدك ديو اوكنورلر
(الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات وذكروا الله كثيرا وانتصروا من بعد ما ظلموا) الا شول شعرايه غاويلر
اتباع ايتمزلركه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلرلر والله تعالى يى چوق ذكر ايدرلر واكثر اشعارلرى
توحيدده والله تعالى يى ثناده وطاعته حثده اولور وهجوله كنديلرين هجو ايدنلردن انتصار مراد ايدرلر
اشبو آيت شعراء مؤمنين شاننده نازل اولوبدر شول سببدنكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه
يا رسول الله الله تعالى بيلوركه بز دخى شعرا ايدرز حالمز نيجه اولور * پيغمبريمز عليه السلام ديديكه مؤمن سيفيله
ولسانيله جهاد ايدر حسان رضى الله عنهه ديرديكه (قل وروح القدس معك) شعر سويله كه روح القدس

نصرتی سنسکه درو کعب بن مالك رضی الله عنه دیدیکه (اهجهم فو الذی نفسی بیده لهو اشد علیهم من النبل)
مشرکینی هجو ایت اول الله تعالینك حقیچونکه روحم انك یدنده در سنك هجولك انلره نبلدن اشد در بعده
شعراء کفارا یعدا اولندیلرکه (وسیعلم الذین ظلموا أیّ منقلب ینقلبون) الله تعالی یه اشراك و پیغمبر عز
صلی الله علیه وسلمی هجو ایدنلر موتلرندنصکره قنغی مرجعه رجوع ایدیسرلر ایدیکنی بیلورلر

(سورة النمل وهی ثلاث وتسعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(طس تلك آیات القرآن وکتاب مبین) اشبو سوره ده کی آیات قرآنك ولوح محفوظك آیاتیدر (هدی وبشری
للمؤمنین) اول مؤمنلره ضلالتدن هدی وانی تصدیق ایدنلره جنتله بشری اولدیغی حالده (الذین یقیمون
الصلاة ویؤتون الزکاة) که انلر نمازی تعدیل ارکان ورعایت اوقاتله ادا ایدرلر ومالرینك زکاتن ویررلر
(وهم بالآخرة هم یوقنون) که انلر آخرته ایقان ایدرلر زیرا که مشاق عبودیته تحملی عاقبت خوفیله
ومحاسبه یه وثوقله اولور (ان الذین یؤمنون بالآخرة زینا لهم أعمالهم) شونلرکه آخرته ایمان کتورمزلر
انلره اعمال قبیحه لری تزیین اولنور کفرلرینه مجازات ایچون طول عمر وسعت رزقله تمتیع اولنورلر حتی که
شهواتلرینه اتباع ایدوب تکالیف شاقه دن فرار ایدرلر یوخسه فواحشی تحسین وفعلنی امرله دکل
(فهم یعمهون) اویله اولسه انلر ضلالتده متحیر ومتردد اولورلر (أولئك الذین لهم سوء العذاب وهم
فی الآخرة هم الاخسرون) امدی اول وصفله موصوفلر ایچون یوم بدرده قتل واسرله سوء عذاب اولنوب
آخرتده زیاده خاسرین اولورلرکه مثوبتی فوت وعقوبتی تحصیل ایدرلر (وانك لتلقی القرآن من لدن حکیم
علیم) یا محمد سکا قرآن ویریلور بر اول الله تعالی عندندنکه امرنده حکیم واعمال خلقه علیمدر
(اذ قال موسی لاهله انی آنست نارا) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه موسی علیه السلام اهلیله مدیندن
مصره مسیرنده اهلنه دیدیکه بن آتش کوردم (سأتیکم منها بخبر) سزه اول آتش عندنده اولاندن طریق
خبرین کتوره یم زیرا که طریقدن طشره کتمشدی (أو آتیکم بشهاب قبس لعلکم تصطلون) ویاخود شعلهٔ نار
مقبوسه ایله کلم که اندن آتش یاقوب ایسینه سز (فلما جاءها نودی أن بورك من فی النار ومن حولها) وقتا که
موسی علیه السلام اول آتش قتنه کلدی موسی علیه السلامه ندا اولندیکه اول ناره قریب اولان کمسه ده
ویا اول نار مکانك حوالنده اولان کمسه ده برکت قیلندی اول برکتله مراد امر عظیم قضاسیله بشارتدرکه
اندن ارض شامك کافه برکت منتشر اولورکه اول امر دینی حدوثیدرکیم اول الله تعالینك موسایه
تکلمیدر واندن معجزات ظهوریدر واول خیرك برکتنی نشر ایچون انی اول بقعه نك اباعدینه ارسالیدر واول
نارله مراد نور رب العزتدر واول مبارکله مراد موسی علیه السلام واندهکی ملائکهٔ حاضروندر (وسبحان
الله رب العالمین) اول الله تعالی رب العالمیندرکلامی خلق کلامنه مشابهتدن منزه اولدی اشبو ندا اولنان
شیئك تمامندندر (یاموسی انه أنا الله العزیز الحکیم) یاموسی بن اول الله تعالی یمکه عزت وحکمتله
موصوفم * دینلدیکه اشبو جوابدر موسی علیه السلامك شول قولنه کیم بکا سویلیان کیمدر دیدی خطابی
ایشیدوب خطاب ایدنی کورمدی (والق عصاك) الکدن عصاکی یره براقغل براغیجق بر حیه اولدی (فلما رآها
تهتز کأنها جان ولی مدبرا ولم یعقب) وقتا که موسی علیه السلام اول عصایی حیهٔ خفیفه امثالیه کبی اضطراب
وتحرك ایدرکوردی حالبوکه اول فرعون عندنده حیهٔ کبیرهٔ غیرا هلیه ایدی موسی علیه السلام ینه اردونوب
کندی خوفندن اکا دونوب باقدی اکا دینلدیکه (یاموسی لا تخف انی لا یخاف لدی المرسلون) یاموسی اول
حیه دن خوف ایتمکل زیرا لایق دکلدرکه مرسلون بنم عندمده خوف ایده لر (الا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء
فانی غفور رحیم) مکر مرسلیندن اول کمسه که اندن صدور ایتمش ذنب سببیله نفسنه ظلم ایده آدم
ویونس وداود واخوة یوسف کبی صلوات الله علیهم أجمعین واول ظلمندنصکره توبه ایلیه امدی بن انی
مغفرت ورحمت ایدرم (وادخل یدك فی جیبك تخرج بیضاء من غیر سوء) والکی درعك جیبنه قویوب

چیقارغل که انی برصدن بیضاء اولدیغی حالده چیقاره سن (فی تسع آیات الی فرعون وقومه) فرعون وقومنه
طقوز آیتله ویا اول ایکی آیته مقارن طقوز آیتله مرسل اولدیغك حالده کیتکل که اول عصا ویددن غیری
بحرك انفلاقی وطوفان وجراد وقمل وضفادع ودم ومالرینك طمسی وبوادیده جدب ومزارعده
نقصاندر (انهم کانوا قوما فاسقین) زیرا که انلر قوم عاصی اولدیلر (فلما جاءتهم آیاتنا مبصرة) وقتا که
موسی بزم طقوز آیاتمزی ظاهره وبینه اولدیغی حالده انلره کتوردی (قالوا هذا سحر مبین) دیدیلر که اشبو
بر سحردرکه سحریتی آشکاره در (وجحدوا بها) واول آیاتی بیلدکارندنصکره انکار ایتدیلر (واستیقنتها
أنفسهم ظلما وعلوا) انك صدقنه والله تعالیدن ایدوکنه استیقان ایدرلر ایکن اول انکارلری نفسلرینه شرکله
ظلم وایماندن ترفع ایدرا ولدقلری حالده (فانظر کیف کان عاقبة المفسدین) نظر ایتکه مفسدلرك عاقبتی
نیجه اولور دنیاده اغراق وآخرتده احراق اولور (ولقد آتینا داود وسلیمان علما) بز داود وسلیمانه علمدن
بر طائفه ویردك که اول علم حکم وقضادر (وقالا الحمد لله الذی فضلنا علی کثیر من عباده المؤمنین) واول
ایکیسی دیدیلر که الله تعالی یه حمد اولسونکه بزی نبوت وکتابله وتسخیر جن وانس وشیاطینله وفهم کلام
طیر وبهایم وملکله عباد مؤمنیندن کثیرا اوزره تفضیل ایتدیکه انلره بو خصال ویرلدی اشبو آیت علمك شرفنه
واول اجل نعمدن ایدیکنه دلیلدر وعلم ویریلن کشی عباد مؤمنینك کثیری اوزره مفضل اوله (وورث سلیمان
داود) سلیمان علیه السلام باباسی داود علیه السلامك نبوت ویا ملك ویا علمنه وارث اولدی اشبو اشباده انك
مقامنه قائم اولمغه سائر اوغللری دکل حالبوکه انلر اون طقوز کشی ایدیلر * دینلدیکه سلیمان علیه السلامه
داود علیه السلامه ویرلاندن زیاده ریح وشیاطین تسخیر ایدلدی وسلیمان علیه السلام ملکده داوددن
زیاده واندن اقضی ایدی وداود علیه السلام تعبدده سلیمان علیه السلامدن اشد ایدی وسلیمان علیه السلام
نعم الهیه داوددن اشکر ایدی (وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر) وسلیمان علیه السلام
الله تعالینك نعمتنی تشهیر واکا اعتراف ومعجزه ذکریله ناسی تصدیقه دعوت ایدوب دیدیکه یا ناس بزه منطق
الطیر تعلیم اولندق * ومنطق تعارفده هر لفظدرکه انکله ما فی الضمیردن تعبیر اولنه اول کرك مفرد ویامرکبدر
واصوات حیوانیه تخیلاته تابعه اولدیغی حیثیتدن عبادات منزلتنده درظن اولنورکه سلیمان علیه السلامك
بر حیوان صوتنی ایشتدیکنده قوت قدسیه ایله انك تصویت ایتدیکی تخیلی وطلب ایتدیکی غرضی بیلوردی
اشبو قبیلدندرکه اول بر بلبله مرور ایتدیکه اول تصویت وهم رقص ایدردی دیدیکه اشبو بلبل دیرکه
(اذا أکلت نصف تمرة فعلی الدنیا العفاء) چون نصف تمره یدم دنیا اوزره دروس وذهاب اولسون وفاخته یی
تصویت ایدر ایشیدوب دیدیکه اشبو فاخته دیرکه (لیت الخلق لم یخلقوا) نولیدی بو خلق یرادلمیدی
ظن اولنورکه بلبلك انی دیمسی شبع وفراغ بالندن ایدی وفاخته نك مقاساتی شدت وتألم قبیلندن ایدی
(وأوتینا من کل شیء) وانبیا وملوکه ویرلدیکی هر شیئدن یعنی انلرك ویرلدیکی اشیانك کثیرندن بزه خی ویرلدك
(ان هذا لهو الفضل المبین) اشبو بزه ویریلان نعم کثیره بزدن غیریه ویریلان اوزره زیادهٔ ظاهره در سلیمان
علیه السلامدن اشبو قولك ورودی شکر وثنا وجهی اوزره ایدی یوخسه فخر وجهی اوزره دکل * روایت
اولندیکه سلیمان علیه السلام یدی یوز ییل والتی آی اهل دنیانك جمیعنه جن وانسه دواب وطیر وسباعه
ملوکیت ایتدی وهر شیئك نطقنك علمی ویرلدی وزماننده صنایع عجیبه احداث اولندی (وحشر لسلیمان
جنوده من الجن والانس والطیر فهم یوزعون) سلیمان علیه السلام ایچون جن وانس وطیردن جنودی جمع
ایدلدی بر مسیرنده که اول انك صددنده ایدیکه انلر سوق وهم جمع ایدیلورلردی یعنی ایلروکیدنلری منع
اولنوردیکه کیرویه قلانلری انلره ایریشه تا که مجتمعین اولوب انلردن کمسه تخلف ایتمیه * روایت اولندیکه
سلیمان علیه السلام معسکرینك طولی وکرك عرضی یوز فرسخ ایدی وانك ذهب وابریشمدن طولی وعرضی
بر فرسخ بر بساطی وار ایدیکه انی اکا جنیلر نسج ایتمشیدی انك وسطنه سلیمان علیه السلامك آلتوندن
منبری وانك حوالنه آلتون وکومش کرسیلر قونوردی اول منبر اوزره سلیمان علیه السلام وآلتون کرسیلره انبیا

وكورمش كرسيلره علما اوتوررلردی وانك حوالنه ناس وناسك حوالنه جن وجنك حوالنه شياطين طوررلردی وسليمان عليه السلامك باشی برابرنده هواده قوشلر قناد آچوب كولكه اولوردی كونشك حرندن انی قورردی وانك بساطنی امريله بادصبا كوتورردی صباحدن اويلهيه دكين برآيلق مسافهيه واويلهدن اخشامهدكين اول دكلو مسافهيه ايرردی * روايت اولنديكه سليمان عليه السلامك طولی وعرضی يوز فرسخ معسكرينك يكرمی بش فرسخنده انس ويكرمی بشنده جن ويكرمی بشنده وحش ويكرمی بشنده طيرا ولوردی واول معسكرا اوزره قواريردن بيك بيت دوزلمشديكه اوچيوزنده حرهخاتونلری يديوزنده سريهلری اولورلردی ريح عاصف اول معسكری قالديررودريح رخاء يوروردی بروقتده اول هواده معسكرنده جنوديله كيدركن اكا وحی الهی كلديكه سكا ملوكتكده زيادهايلديكه خلايقدن هركه سنك شانكده برسوز سويليه الا اول سوزی سكا ايركورم ديدلديكه سليمان عليه السلام اول معسكرنده تيموردن تنورلر ومطبخلر اتخاذ ايتمشديكه انده اتمكلر وآشلر پشوررلردی قدور وعظاملری وارايديكه هربرينه اون جزور قونوردی (حتى اذا أتوا على وادي النمل) حتى چقانكه وادی النمله ايرديلركه اول طائفهده ويا ارض شامده بروادیٔ كثير النمل ايدی * ديديلكه اول واديده جنيلرساكن اولوروانده اولان نمل اول جنيلرك مراكبيدر اول واديك نملی ذئاب امثالنده ايدی لكن مشهور اولان انك نملی معروف اولان نمل صغير اوله (قالت نملة) اول نمل طائفهسنك ملكی ايكی قنادلو ايدی برقولده عرجاء ايدی اسمی طاحيه ويا جزمی ايدی اول نمله ديديكه (يا أيها النمل ادخلوا مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده وهم لا يشعرون) يا نمل طائفهسی مسكنلريكزه داخل اولك كه سليمان وجنودی سزی كسرايتمسون حالبوكه سزی كسرلرينه شعوری اولمز زيرا كه شعورلری اولسه انی ايدرد كللردر اول نملهنك قولنی ريح سليمان عليه السلامك سمعنه اوچ ميل مسافهدن ايركوردی اويله اولسه سليمان عليه السلام جنودنی حبس ووقف ايتدی حتى كه اول طائفهٔ نمل يوتلرينه دخول ايتديلر (فتبسم ضاحكا من قولها) سليمان عليه السلام انی ايشيديجك انك حذر وتحذيرينه ويا قومنك مصالحنه اهتداسنه تعجب ويا حق تعالينك انی نمله همتنی ادراكه تخصيصنه سرورندن ضحكه شروع ايدر اولديغی حالده تبسم ايتدی بعده سليمان عليه السلام رب تعالينك اكا انعامنه حمد ايدوب (وقال رب أوزعني أن أشكر نعمتك التي أنعمت علي وعلى والدي) ديديكه يا رب بكا الهام ايتكه نعمتكه شكر ايدهمكه انی بكا ووالديمه انعام ايتدك سليمان عليه السلام انده والدينی ذكرينی درج ايلدی نعمتی تكثير ويا تعميم اراده ايتدی زيرا كه والدينه اولان نعمت اكا دخی نعمتدر وولده اولان نعمت والدينه اولان نعمتدر خصوصا كه اول ولد تقی اوله انك دعا وشفاعتيله نفعلنور (وأن أعمل صالحا ترضاه) وعمل صالح ايشليمكه سن اكا راضی اولهسن (وادخلني برحمتك في عبادك الصالحين) ورحمتكله بنی جنتده عباد صالحينك جملهسنه ادخال ايت (وتفقد الطير فقال ما لي لا أرى الهدهد أم كان من الغائبين) سليمان عليه السلام طيوری تطلب ايتديكه هدهدی كورهكه اول هدهدلرك رئيسی ايدی انی انلرك اراسنده كورميجك ديديكه بكا نولديكه طيورك جملهسنده هدهدی كورمزمكه عجب نه اولدی يوخسه اول غائبلردنميدر وقتا كه هدهدك غيبتی سليمان عليه السلامه محقق اولدی ديديكه (لأعذبنه عذابا شديدا) والله بن اول هدهده عذاب شديد ايدم ريش وذنبی يولوب كونشه قويم بروجهله كيم نمل وهوامدن امتناعه مجالی اولميه ويا انی قطرانه بولهيوب كونشه قويم ويا انی قفصه قويم ويا انی مألوفندن آيرم ويا انی ضديله بريره حبس ايدم (أو لأذبحنه) ويا خود انی بوغازلايم (أو ليأتيني بسلطان مبين) ويا خود بربرهانله كله كيم اول انك عذرينی تبيين ايده * مفسرون هدهدك سبب غيبتنده ديديلركه سليمان عليه السلام بيت المقدس بناسندن فارغ اولنجق عزم ايتديكه ارض حرمه خروج ايده اويله اولسه انس وجن وشياطين ووحوش وطيوری معسكرينه بنديروب حتى كه ريح انلری حرمه ايركوردی سليمان عليه السلام ماشاء الله حرمده اقامت ايتديكنجه هركونده بشبيك دوه وبشبيك صغر ويكرمی بيك قيون قربان ايدردی بعده برصباحدن جنوديله مكهدن چيقوب وقت زواله دكين صنعايه ايرديكه اول مكهدن برآيلق مسافهدر

انده برارض حسنا كورديكه خضرت وزهرهسی جانه صفاويرردی ديلديكه اول ارايه اينه نماز قيلوب انده غدالنه اول نزوله مشغول ايكن هدهد عزم ايلديكه هوايه صعود ايده واطراف دنيايه نظر ايدوب سليمان عليه السلامك اشغالی تمامندهيا نندهبولنه چون هدهد هوايه صعود ايدوب يمين وشماله نظر ايديجك بلقيسك بستاننی كوردی انك خضرتنه ميل ايدوب فی الحال اكا هبوط ونزول ايتدی انك اسمی يعفور ايدی انده برهدهده ملاقی اولديكه اسمی عنفير ايدی اول يعفوره قاندن كاور قانده كيدرسن ديدی يعفور ايتدی صاحبم سليمان بن داوودله شامدن كاورمكه اول انس وجن وشياطين ووحوش وطيور وريا حك ملكيدر عنفير ايتدی كرچه سنك صاحبكه ملك عظيم ويرلمش ايكن بو ديار يمين ملكهسی بلقيس اندن دون دكلدر زيرا تحت يدنده اون ايكی بيك قائدی اولوب هرقائد بويوز بيك مقاتله موكلدركه كلسنی انك مملكتنه ايلتهيمكه كورهسن يعفور ايتدی قورقرمكه نماز وقتنده سليمان عليه السلام صويه محتاج اولوب بنی تفقد ايده عنفير ايتدی اشبو ملكهنك خبرينی اكا كوتوريجك انی مسرور وايدرسن اويله اولسه يعفور اكا موافقت ايدوب كتدی حتى كه بلقيس ومملكتنه نظر ايتدی اندن رجوع ايدوب سليمان عليه السلام قتنده كتدی حالبوكه اويله وقتی چيقوب ايكندی وقتی كيرمشدی وقتا كه سليمان عليه السلام اول منزله نزول ايدوب نماز وقتی داخل اولدی والحال اول صوسز ير ايدی انس وجن وشياطينه صودن سؤال ايدوب انلردن بيلور بولنمدی اويله اولسه هدهدی تفقد ايتديكه اكا صودن سؤال ايده * زيرا كه اول سليمان عليه السلامك صويه دليلی ايدی يرالتنده كی صوبی زجاجهده كوريلن صوكبی كورردی قريب وكرك بعيد ايديكن بيلوروصو اولديغی موضعی اكا خبرويرردی اولدخی اول موضعی شياطينه صو چيقنجه قازديررايدی * بركسه ابن عباس رضی الله عنهمايه ديديكه هدهد بو خصلتله مختص ايكن كوررسنكه برصبی طوزاق قوروب انی آز طپراغله اورتر هدهد كلور اول طوزاغی كورمز بوغازندن طوتيلور حكمت ندر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ديديكه چقان قضا وقدر ايربصر كورمز عقل كيدر * چون سليمان عليه السلام اول حينده هدهدی بولمدی غضب ايدوب حكايت بيورلديغی منوال اوزره وعيد ايتدی وسيد الطير اولان عقابی چاغردی بو ساعتده هدهدی بولوب قاته كتوردیو بيوردی همان دم عقاب هوايه اوچوب هدهدی كوردی سوق ايدوب سليمان عليه السلام قتنه كتوردی هدهد اكا قريب اولنجق تواضعا باشنی قالديروب قويرق وقنادلرين سوريو انلردن يكا يوريدی سليمان عليه السلام انك باشنه يا پشوب انی كنديه چكدی واكا تهديد ايتدی هدهد ديديكه يا نبی الله حضرت رب العالمين جل شانه به حضورك وقتنی ذكر ايت سليمان عليه السلام انی ايشيديجك دتريوب انی عفو ايلدی (فمكث غير بعيد) چون هدهد آز زمان مكث ايدوب رجوع ايتديكنده سليمان عليه السلام بوكونده قنده ايدك ديو سؤال ايتدی (فقال أحطت بما لم تحط به) هدهد ديديكه يا نبی الله سنك بيلمديكك شيئی بيلدم سن وجنودك ايرمديكی محله بن ايردم (وجئتك من سبإ بنبإ يقين) وسكا ولايت سبادن خبر يقينله كلدم ديدی سبأ اسم بلده ويا اسم قبيلهدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه سبادن سؤال اولندقده ديديكه اول بر رجل ايديكه انك اون اوغلی وارايدی التيسيله تيامن ودرديله تشاؤم ايدردی (إني وجدت امرأة تملكهم) بن برمرأه بولدمكه قومنه ملكه اولوبدركه اول بلقيس بنت شراحيلدركه يعرب بن قحطان نسلندن اولوب باباسی برعظيم الشان ملك ايدی ارض يمنك كافه ملوككی ايرشدی بلقيسدن غيری ولدی اولمديغندن اندنصكره ملوكتنه اول وارث اولمشدی اناسی جنيه ايدی (وأوتيت من كل شيء) واول بلقيسه ملوكه لايق اولور اموال وجنود وسائر اشيادن ويرلمشدی (ولها عرش عظيم) وانك ابناء جنسنه نسبتله سرير ضخمی وارايدی * ديدلديكه اول سرير التوندن اولوب در ويا قوت احمر وزبرجد اخضرله ترصيع اولنمشدی اوزرينه بری برينك ايچنده يدی بيت بناء اولنمشدی طول وعرض وارتفاعی اوتوز ذراع وبرقولده سكسان ذراع ايدی (وجدتها وقومها يسجدون للشمس من دون الله) بن اول بلقيسی وقومنی الله تعالی‌دن غيری كونشه عبادت ايدر بولدم (وزين لهم الشيطان أعمالهم) شيطان انلره كونشه عبادتلرين وسائر اعمال

قبیحه‌لرین تزیین ایتدی (فصدّهم عن السبیل فهم لا یهتدون) واول انلری طریق حقدن صد ایتدی
اویله اولسه انلر طریق حقه کیتمزلر سلیمان علیه السلامه بلقیسک حالی خفی اولدی برحکمت ایچون که الله
تعالی انی اراده ایتدی یعقوبدن یوسفک مکانی خفی اولدیغی کبی هدهدک شمسه سجودنی ومعرفة الله‌ه
عدم اهتداسنی انکار ایلدی * زیرا که الله تعالی اکا انی الهام ایتدی سائر طیور وحیواناته معارف لطیفه
الهام ایتدیکی کبی قریب اولاز که عقلا اکا اهتدا ایده (الا یسجدوا لله) شیطان انلری صد ایتدیکه الله
تعالی یه سجده ایتمه‌لر ویا انلره اعماللرینی تزیین ایتدیکه اکا سجده ایتمه‌لر ویا اهتدا ایلمزلر که اکا سجده
ایده‌لر ویا اول حینده هدهد انلره دیدیکه یا قوم آگاه اولوب الله تعالی یه سجده ایدک (الذی یخرج الخبأ
فی السموات والارض ویعلم ما تخفون وما تعلنون) که اول سموات وارضده اولان نهانی اظهار ایدر واول
ایکیسی اهلنک سرلرین وجهرلرین بیلور (الله لا اله الا هو رب العرش العظیم) که اول الله جل شانه دن غیری
اله یوقدر وعرش عظیمک ربیسیدر عرش عظیم اجرامک اولی واعظمیدر ویا انک جمله‌سنی محیطدر اشبو محلده
هدهدک کلامی تمام اولدی (قال سننظر أصدقت أم کنت من الکاذبین) سلیمان علیه السلام هدهده
دیدیکه تأمل ایدلمکه بزه خبر ویردیککده صدقی ایلدک یوخسه کاذبلردن میسن بعده منوال آتی اوزره بلقیسه
نامه یازوب خاتمیله ختم ومسکله طبع ایتدی اندن هدهده دیدیکه (اذهب بکتابی هذا فألقه الیهم ثم تول عنهم
فانظر ماذا یرجعون) اشبو نامه ایله بلقیس وقومنه کیدوب انلرک انی کوره‌جکی بر موضعه براقغل بعده انلردن
بر مکان قریبه تنحی ایدوب انده تواری ایت بعده نظر ایتکه نه وجه اوزره رد جواب ایدرلر اویله اولسه هدهد
نامه‌یی آلوب بلقیسه واردیکه اول صنعادن مأرب نام ارضده کندویه مخصوص قصرنده ارقه‌سی اوزره یاتمش
اویور بولدی واول قصرک کونشه قارشو بر پنجره‌سی وار ایدیکه بلقیس کونشک طلوعن اندن کوریجک اکا
سجده‌یه واردی هدهد کلوب اول پنجره‌یی قناتیله قپادی اول سببدن بلقیس کونشک طلوعن بیلمدی اندن
طوردیکه کونشه نظر ایده اول حالتده هدهد نامه‌یی انک اوکنه براقدی بلقیس دخی نامه‌یی آلوب اوقودی
خاتمن کوریجک دتره‌یوب خضوع ایتدی زیرا که سلیمان علیه السلامک ملکی خاتمنده ایدی واول نامه‌یی
کوندرن ملکده کندیدن اعظم ایدیکنی بیلدی وهدهد بر مقدار تأخر ایدوب طوردی وبلقیس سریر ملکنه
چیقوب اوتوردی قومنک اشرافی اوچیوز اون کسه ایدی انلری حضورینه جمع ایلدی (قالت یا أیها الملأ انی
القی الی کتاب کریم) دیدیکه یا اشراف بکا بر کتاب کریم القا اولندی انک کریم اولمسی یا مضمونندن ویا مرسلنک
کریمیدن ویا مختوم اولدیغی ایچون انده یازلمشدیکه (انه من سلیمان وانه بسم الله الرحمن الرحیم ألا تعلوا
علی وأتونی مسلمین) کتاب ویا عنوان سلیماندندر واول مکتوب ویا مضمون الله رحمن رحیمک اسمنه مقارندر اشبو
کتابله مقصود اولان بنم اوزریمه تکبر وتعظم وترفع ایتمکز ویا بکا اجابتدن امتناع ایتمکز زیرا که ترک اجابت علو
وتکبردندر ومؤمنین منقادین اولدیغکز حالده بکا کلک * اشبو کلام غایت وجازتیله مقصوده دلالتی نهایتده در
زیرا که اول بسمله‌یی مشتملدرکه اول صانعک ذات وصفاتنه صریح وانبزامله دالدر وترفعدن نهیدرکه اول
ام رذائلدر واسلامله امردرکه اول جامع امهات فضائلدر ورساله‌سی اوزره حجتی اقامتدن اول انقیاده امر
ایتمدیکه تقلیده دعوت اولیه (قالت یا أیها الملأ أفتونی فی أمری ما کنت قاطعة أمرا حتی تشهدون) بلقیس
قومنک اشارتنه وآرالری اطلاعنه وقلبلری تطییبنه واکا معاونته قیاملرینه راغبه اولدیغی حالده دیدیکه
یا اشراف اشبو امرمده استصواب ایتدیککز شیئی بکا ذکر ایدک هیچ بر امری بن سز حاضر اولمینجه قطع ایدر
دکلم اشبو قولیله انلردن استعطاف ایتدیکه اجابتده اکا موافقت ایده‌لر (قالوا نحن اولوا قوة واولوا بأس شدید
والامر الیک فانظری ماذا تأمرین) انلر اکا جوابده دیدیلرکه بز اجساد وآلات وعدد ودخی نجدت وشجاعت
صاحبلریز ومع ذلک امر سکاو کادور بز سکا مطیعلرز اوزریکه بر شیئله حکم ایتمز کورکه بزه نه امر ایدرسن
مقاتله وصلحدن قنغیسنی دیلرسک امرکه اتباع ایدرز مخالفت ایتمزز وقتا که بلقیس انلردن مقاتله‌یه میلی
احساس ایتدی اول ایسه صلحه میل ایدوب قوللرین تزییف ورأیده خطالرین اراءت وجهی اوزره (قالت

ان الملوک اذا دخلوا قریة أفسدوها وجعلوا أعزة أهلها أذلة) دیدیکه چون ملوک بر قریه‌یه قهرله کیرسه‌لر
اول قریه اهلنک عزیزلرین نهب اموال وتخریب دیارله ذلیل ایدرلر اشبو نکته انلره حربک عاقبتن ذکر ایلدی
حق تعالی بلقیسک قولنی تصدیق ایدوب دیدیکه (وکذلک یفعلون) فی الحقیقه اول ملوک بویله ایدرلر
ویا خود بو بلقیس کلامندن اولوب انکله ارادتی سلیمان علیه السلامی مملکتنه دخولدن دفع اوله (وانی
مرسلة الیهم بهدیة فناظرة بم یرجع المرسلون) وبن انلره رسوللرمله هدیه کوندرمکه انکله انی اختبار ایدم
اکر ملوکدن ایسه هدیه‌یی الوب کیرودونر واکر انبیادن ایسه هدیه‌یی المزاندن بلادمزه خلل ایریعده نظر
ایدرمکه رسوللرنه شیئله رجوع ایدر هدیه‌می آلورمی ویا دوندررمی * وهب وغیری ایدر بلقیس هدیه ایچون
بشیوز غلام وبشیوز جاریه احضار ایدوب غلمانه جواری لباسن وجواری‌یه غلمان لباسن کیدردی
والتوندن بشیوز لبنه وکومشدن بشیوز لبنه وبر حقه ایچنده دلنمدک بر درۀ ثمینه یتیمه وبر خرزه که اول اکری
دلنمشدی وبو اشیایی قومنک اشرافندن منذر بن عمرو نام رجله ویردی وقومندن عقل ورأی اصحابی
برنیچه رجالی اکا ضم ایتدی وکوندردیکی هدایایی بر کاغده دفتر ایتدیکدنصکره اکا یازدیکه
اکر نبی ایسک اشبو کوندردیکم غلمان وجوارییی بری برلرندن تمییز ایت وحقه ده‌کی درّه‌یی دل وخرزه‌یه
ایپلک چکور وبلقیس اول غلمانه أمر ایتدیکه نسا صوتنه مشابه صوتله وجواری ایسه رجال صوتنه
مشابه صوتله سویلیه‌لر ورسولنه دیدیکه چون اول رجله دخول ایده‌سز کورکه اکر سکا غضبله نظر
ایدرسه بیلکل که اول ملکدر اندن اوشنمکل زیرا که بن اندن اعزم واکر بشاشت ولطفله نظر ایدرسه بیلکل که
اول ملک دکلدر آنجق اول نبی مرسلدر سوزنی فهم ایدوب نه دیرسه بکا اندن خبر کتور چون رسول
هدایا ایله یوله کیردی هدهد اندن اول سلیمان علیه السلامه ایردی ذکر اولنان ماجرانک جمیعی
بر بر وقوعی اوزره اکا خبر ویردی همان دم سلیمان علیه السلام جنیلره امر ایلدی حتی که التوندن وکومشدن
دیلدیکی دکلو لبنه دیزدیلر بعده شول کندیلرنک اولدیغی طقوز فرسخ میدانه اول لبنه‌لری بسط ایدوب دیزدیلر
واول میدانک حولنه دیوار یاپوب اکا التون وکومش شرفه‌لر ایتدیلر بعده بر وبحرده اولان حیواناتک انواع
عجائبندن کتوروب اول میدانه صف صف ترتیب وتزیین ایتدیلر بعده سلیمان علیه السلامک سریری وضع
اولنوب اوزرینه چیقوب جلوس ایلدی یمین ویسارینه درت بیک کرسیلر قوردیلر اهل مراتبدن هر بری
رتبه‌سنجه کرسیسنه نزول قیلدی انس وجن وشیاطین ووحوش وسباع وطیور واصناف خلائق صف صف
اولوب طوردیلر وقتا که بلقیسک رسوللری اول میدانه ایردیلر سلیمان علیه السلامک ملکنه نظر ایتدیلر
شول کوردکاری حیوانلر التون وکومش لبنه‌لره روث ایدرلر کتوردکاری هدایایی تحقیر ایدوب
براقدیلر * بعض روایاتده ایدر سلیمان علیه السلام وقتا که اول میدانی التون وکومش لبنه‌لرله فرشه
امر ایلدی اول رسوللرک کله‌جکی طریقده شول یله‌لرنجه اولان لبنه‌لردکاو مواضعی لبنه‌سز الیقودیلر چون
رسوللر لبنه‌لر موضعن خالی کوردیلر حالبوکه انک ماعداسی مفروشه ایدی اول کتوردکاری لبنه‌لری
اول خالی موضعدن چیقارمغله اتهامدن خوف ایدوب انی اول خالی موضعه براقدیلر اندن اصناف خلائق
کروهنه اوغرادیلر هر صنفده درلو عجائب کوردیلر حتی که آخرده سلیمان علیه السلامه ایردیلر اول انلره
طلاقت وبشاشتله نظر ایلدی ولطف وفصاحت وبلاغتله سویلدی اول رسوللرک رئیسی منذر بلقیسک
نامه‌سن اکا ویروب هدایایی عرض ایلدی اویله اولسه سلیمان علیه السلامه غلمان وجواری بینی
تمییزده صو کتوروب یوزلریکزی وقوللریکزی یوکز دیدی جاریه اولان صویی برالیله الوب اول برالینه
قوریغندن صکره انی یوزینه اوردی وقوللرین یومقده صویی قوللرینک ایچ یوزینه دوکدی اما که غلام
اولان صویی اناءدن الدیغی کبی یوزینه اوردی وقوللرین یومقده صویی قوللرینک دیش یوزینه
دوکدی وارضه‌یه امر ایتدی اغزینه بر شعره آلوب اول کتوریلن درّه‌یی دلوب ایپی چکوردی وصفصافده
اولور بر دودۀ بیضا اول اکری دلنمش خرزه‌یه ایپلک چکوردی بعده سلیمان علیه السلام هدایادن اشبو اشیایی

وسائرینی قبول ایتیوب رد ایلدی (فلما جاء سلیمان قال أتمدونن بمال فما آتانی الله خیر مما آتیکم بل انتم
بهدیتکم تفرحون) وقتا که بلقیسك رسولی ویا اهدا ایتدیکی شئ سلیمان علیه السلامه کلدی سلیمان علیه
السلام اول رسوللره دیدیکه بکا مال ایله امداد می ایدرسز الله تعالینك شول بکا ویردیکی دین ونبوت وحکمت
وملك سزلك کتوردیککز اشیادن خیرلیدر هدایاکزه بنم احتیاجم یوقدر وعندمده وقعی دخی اولوردکلدر بلکه
سز هدیه کزه سوینورسز زیرا که سزلك عملکز حیات دنیادن ظاهره مقصوردر سز هدیه کزه سوینورسز زیرا که
انکله مالکز زیاده اوله واهدا ایلدیککز اشیایه دخی سوینورسز که اول سز بجون امثالکز اوزره افتخار
اوله اما بنم مقصودم وحاجتم قومکزك ایمان مجوسیتی ترك ایدر (ارجع الیهم فلنأتینهم بجنود لا قبل لهم بها
ولنخرجنهم منها أذلة وهم صاغرون) ایمدی یا رسول شول کتوردیکك هدایا ایله بلقیس وقومکه کیت کل اکر
مسلمین اولدقلری حالده بنم قتمه حاضر اولمزلر ایسه انلره بر جنود ایله وارورز که انلرك انکا مقاومته طاقتی ومقابله یه
استطاعتی اولمیه وانلری سبادن ذلیل اولدقلری حالده چیقاررز مع ذلك انلر اسیر ومهان اولوردروقتا که رسول
منذر سلیمان علیه السلامك خبریله بلقیسه رجوع ایتدی انك ملك اولمیوب نبی ایدیکنی بیلدی یدی بیتدن
ایچرویه سریرینی قویوب قپولرین برکتدی واوزرینه حارسلر تعیین ایدوب جنودیله سلیمان علیه السلامه
کتدی انك قدومندن اوکدین سلیمان علیه السلام برکون سریری اوزره چیقوب اوتوردی کورسه که
ایراقدن بر جمع کثیر کلور بوکوریلن سواد عظیم ندر دیو سؤال ایتدکده دیدیلر که بلقیس وجنودیدر که سزه
اطاعت وانقیاده کلوراولیا اولسه سلیمان علیه السلام دیلدیکه الله تعالینك عظیم قدرتنه دلالت وکندینك
دعوای نبوتنده صدقنه اشارت ایدر علامت کوستره وبلقیسك عقلنده رتبه سن کوره (قال یا أیها الملأ
ایکم یأتینی بعرشها قبل أن یأتونی مسلمین) سلیمان علیه السلام جلساسنه دیدیکه یا اشراف قنغیکز بکا
بلقیسك سریرین کتورر اول وقومی مسلمین اولدقلری حالده بکا کلمزدن اول زیرا که مسلمه اولدیغندنصکره
انی اخذ حلال دکلدی تسکیم شرعمزده دخی انجایندرمکرکه رضاسیله اوله (قال عفریت من الجن انا آتیك به
قبل أن تقوم من مقامك وانی علیه لقوی أمین) جندن بر خبیث مارد که اسمی کوزی ایدی قدمی
منتهای طرفی عندنده وضع ایدردی دیدیکه بن سکا اول سریری مجلس حکومتکدن قیام ایتمدین کتوره یم
سلیمان علیه السلام ایسه نصف نهاره دکین مجلس حکومتنده اوتورردی وبن اول سریری کتورمکه
قوی یم واندهکی جواهر وغیریه امینم شئ انقص وکسر نسنه سکا انی کتوره یم سلیمان علیه السلام دیدیکه
بن انك اندن اسرع وقتده کلمسنی دیلرم (قال الذی عنده علم من الکتاب) شول عندنده کتاب منزلدن
ویا لوح محفوظدن علم اولان دیدیکه انی دیدیان جبریل علیه السلام ویا ملائکه دن بر ملکدر که الله تعالی انکله
سلیمان علیه السلامی تأیید ایتدی ویا خضر علیه السلامدر ویا سلیمان علیه السلامك کندیدر لکن أکثر
مفسرین دیدیلرکه اول آصف بن برخیادر که الله تعالینك اسم اعظمن بیلوردی صدیق ایدی سلیمان
علیه السلامه دیدیکه (أنا آتیك به قبل أن یرتد الیك طرفك) بن سکا انك سریرین کتوره یم طرفك سکا
ارتداددن اول اول سریری اوککده کوره سن سلیمان علیه السلام دیدیکه اکر انی ایده بیلورسك قتی سرعت
ایدرسن آصف اکا دیدیکه ایمدی طرفکی عین جانبنه ارسال ایت سلیمان علیه السلام انجلین ایدوب آصف
دعا ایتدی همان دم الله تعالی املائکه کوندروب حتی که یرلك التندن سریری یری یارارق کتوروب سلیمان
علیه السلامك اوکنه قودیلر سلیمان علیه السلام طرفنی دوندرمدین سریرا وکنده بولندی حالبوکه انکله
سریرك ما بینی ایکی آیلق مسافه ایدی (فلما رآه مستقرا عنده قال هذا من فضل ربی لیبلونی ءأشکر أم أکفر)
وقتا که سلیمان علیه السلام بلقیسك سریرین قتنده حاصل کوردی الله تعالینك عباد مخلصینی طریقه سی
اوزره نعمتی شکرله تلقی ایدوب دیدیکه اشبو ربم جل شانه نك بکا محض فضلندندر یوخسه بنم استحقاقله دکلدر
تا که بنی اختبار ایده کیم انك بو نعمتنه شکرمی ایدرم حول وقوتمسز انی اندن فضل کوروب حقنه
قیام ایله ویا کفرانمی اولورم کندیمی اراده بولوب اداء واجبده قصور ایله (ومن شکر فانما یشکر لنفسه)

اول کمسه که شکر ایده انی نفسیچون ایدر زیرا که انکله نعمتك دوام ومزیدنی استجلاب ایدر وانی وصمهٔ
کفراندن حفظ ایدر (ومن کفر فان ربی غنی کریم) واولکه شکری ترك ایده بنم ربم انك شکرندن غنیدر
شاکر وکافره انعامله کریمدر (قال نکروا لها عرشها ننظر أتهتدی أم تکون من الذین لا یهتدون) سلیمان علیه
السلام دیدیکه انك سریرنی اولکی هیئتندن تغییر ایدلك اعلاسنی اسفل ومقدمنی موخر واخضر مکاننه احمر
واحمر مکاننه اخضر قیلغله کوره لمکه سریری معرفتنه اهتدا ایدرمی یوخسه اکا ویا جواب صوابه اهتدا ایتمزمی
ویا الله تعالی یه ورسولنه ایمانه اهتدا ایدرمی ویا ایتمزمی * وهب بن منبه وغیری ایدر شیاطین خوف ایتدیلرکه
سلیمان علیه السلام بلقیسی تزوج ایدوب بلقیسی اکا اسرار جنی افشا ایده اندن بر ولد وجوده کلوب ابدا
تسخیردن منفك اولمیه لر اویله اولسه اکا شناده اساتله اندن سلیمان علیه السلامی تنفیر قصد ایدوب دیدیلرکه
انك عقلنده خلل واردر وایاغی حمارك حافری کبیدر وساقلری قللیدر اکا بنا سلیمان علیه السلام دیلدیکه
سریرینی تغییرله عقلنده اختبار ایده وصرح بناسیله ساقلرین کوره (فلما جاءت قیل أهكذا عرشك قالت
کأنه هو) چون بلقیس سلیمان علیه السلام قتنه کلدی اکا دینلدیکه سریرك بویله میدی دیدیکه کأنه
اولدر نعم دیمدی کذب خوفیله انکله سلیمان علیه السلام انك کمال عقلنی بیلدی زیرا که نه اقرار ونه انکار
ایلدی * دینلدیکه اکا سریرینك امری مشتبه اولدی زیرا که اول انی بر بیتده القومشدیکه انی بیوت چوره
آلمشدی وقپولری برکیدوب کلمشدی اکا دینلدیکه بوسنك کندی سریرکدر بلقیس دیدیکه (وأوتینا العلم
من قبلها وکنا مسلمین) اشبو حالتدن اول الله تعالینك کمال قدرتنه وسنك صحت نبوتکه بزه علم ویریلوب
اکا طائعین اولمشدق * دینلدیکه اشبو سلیمان علیه السلام وقومی قولندندرکه انی بلقیسك جوابنه عطف
ایتدیلرکه زیرا انده انك الله تعالی یه ورسولنه ایمانی اولدیغنه دلالت وارشول حیثیتدنکه اول انك سریری
اولسن واحضار اولنمسن تجویز غالبله تجویز ایتدی ودخی شول معجزاتدن اولسن که اکا الله تعالیدن غیری
احد قادر اولمیه وانی انبیا ایدیله اظهار ایلیه (وصدها ما کانت تعبد من دون الله انها کانت من قوم کافرین)
وانك کونشه عبادتی انی اسلامه تقدمدن منع ایلدی ویاخود الله تعالی اکا ایمانی توفیقیله کونشه
عبادتدن انی منع ایلدی بلقیسك الله تعالینك غیری یه عبادتی زیرا که نشوی اظهر کفار بیننده ایدی وقتا که
شیاطین بلقیسك ایاقلری حمارك حافری کبیدر وساقلری قللیدر دیو سلیمان علیه السلامه ذم ایتدیلر سلیمان
علیه السلام دیلدیکه بلقیسه ایاقلری وساقلری کشفنی سؤالسز بیله شیاطینه امر ایلدیکه انکیچون بر صرح
بنا ایدهلرکه اول زجاجدن بر قصر ویابیت ایدیکه بیاضلغندن صوکبی کورینوردی * دینلدیکه اول صرح
صحن دارده ایدی انك التنه صو آقیدوب ایچنه دریا دوابندن سمك وضفادع وغیری صالیویردی بعده سلیمان
علیه السلام سریرینی انك صدرینه قویوب اوزرینه اوتوردی وعادتی اوزره جن وانس وطیوری یرلی یرلرینه
طورغردی (قیل لها ادخلی الصرح فلما رأته حسبته لجة وکشفت عن ساقیها) وبلقیسه اول صرحه
کیرکل دینلدی بلقیس انی کوردیکی ماء عظیم ظن ایدوب ایکی ساقنی کشف ایتدی حتی که سلیمان علیه السلام
انك ایاقلرینی کوردیکه اول عضوده احسن ناسدن ایدی الا بوکه ساقلری قللی ایدی سلیمان علیه السلام
اندن بصرین صرف ایدوب (قال انه صرح ممرد من قواریر) دیدیکه اول ماء ظن ایتدیکك زجاجدن
دیزلمش صرح مملسدر یوخسه ماء دکلدر اندن سلیمان علیه السلام انی اسلامه دعوت ایتدی بلقیس دخی اکا
اجابت ایدوب (قالت رب انی ظلمت نفسی) دیدیکه یا رب نفسمه ظلم ایتدم سنك غیریکه عبادتمله
ویا سلیمانه ظنمله زیرا ظن ایتدمکه اول بنی ماء عظیمه اغراق مراد ایتمش اوله (وأسلمت مع سلیمان لله رب
العالمین) وسلیمانك یدیله ویا دینی توحیده اخلاص ایتمکله عالملرك ربی الله جل شانه یه اسلامه انقیاد
ایتدم * بلقیسك اسلامندنصکره کی امرنده مفسرین اختلاف ایتدیلرکه انی سلیمان علیه السلام کندی تزوج
ایتدیمی یوخسه همدان ملکی ذا تبع رجله می تزویج ایتدی اما انی سلیمان علیه السلام کندی تزوج ایتدی
دینلن قول اوزره انك ساقلری قللی اولدیغندن کراهت ایدوب شیاطینه انك کیدرمسنه علاج سؤال

ایتدکده دیدیلرکه برانی سکافضهٔ بیضا کبی ایده لم اول سببدن نوره وحمام احداث ایتدیلر وقتا که سلیمان
علیه السلام انی تزوج ایتدی یمنه ملوکنی اوزره انی تقریر ایدوب ارض یمنده انکیچون جنیلره اوچ حصن
بنا ایتدردیکه اول سلحین وبینون وغمدان در وسلیمان علیه السلام هرآیده برکره صباحدن شامه دن قالقوب
اخشام اولمدین اکاواررواوچ کون انده قالوب بعده کیر وشامه کیدردی واندن براوغلی اولدی وبعضیلر
دیدیکه بلقیس اسلامه کلیجک سلیمان علیه السلام اکا دیدیکه قومکدن برکسه یی اختیار ایتکه سنی
اکا تزویج ایدم اولدخی همدان ملکی ذاتبعی اختیار ایدوب بلقیسی اکا تزویج بعده نصکره کیرو یمنه کوندردی
وزوجنی یمن اوزره تسلیط ایتدی (ولقد أرسلنا الی ثمود أخاهم صالحا أن اعبدوا الله) برثموده قرنداشلری
صالح علیه السلامی ارسال ایتدک که انلری الله تعالی یی توحید وطاعتنه دعوت ایده (فاذا هم فریقان
یختصمون) انلر ایسه ایکی فریق اولدیلر برفریق مؤمن وبرفریقی کافراولوب هرفریق حق بزمله در
دیو فریق آخرله اختصام ایتدیلر (قال یاقوم لم تستعجلون بالسیئة قبل الحسنة) صالح علیه السلام دیدیکه
یاقوم نیچون عقوبتنه استعجال ایدوب بزه ایعاد ایتدیکمز شیئی کتوردیرسز توبه دن اول که انی عقاب نزولنه
تأخیر ایدرسز شول اعتقادله کیم انک ایعادی صدق اولدیغی تقدیرا اوزره عقابک نزولی عندنده توبه ایدرز اول
بزه نفع ایدر دیو کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر صالح علیه السلام انلری اول اعتقادده جهل وخطا
ایتدکلرینه اشارت ایدوب دیدیکه (لولا تستغفرون الله لعلکم ترحمون) سزه عذاب نزولندن اول توبه ایله
الله تعالیدن مغفرت طلب ایتیسه کز که رحمت اولنه سز زیرا که عذاب نزولنده توبه قبول اولماز (قالوا اطیرنا بک
وبمن معک) دیدیلرکه یاصالح بزسنکله وباسکا تابع اولانلرله تشاؤم ایدرز اشبو دینی اختراع ایدلدنبرو شدائددن
قورتلمدق (قال طائرکم عندالله) صالح علیه السلام دیدیکه خیروشردن سزه ایریشن الله تعالینک
امریله در اول تقدیر ایدوبدر (بل أنتم قوم تفتنون) بلکه سز برقومسز که سراء وضراء اعتقابیله اختبار
اولنورسز (وکان فی المدینة تسعة رهط یفسدون فی الارض ولا یصلحون) مدینهٔ ثموده که اول حجردر
اشرفلری ابناسندن طقوزکسه وارایدیکه یریوزنده شانلری شوب اصلاحدن خالص افساد ایدیکه انلر
ناقه نک عقرینه اتفاق ایدنلردرکه رئیسلری قداربن سالف ایدی ٭ روایت اولندیکه اول طقوز مفسدلردن
قداربن سالف ومصدع بن دهر ناقه نک عمری اوزره طوروب مصدع براوق ایله ناقه یی دوشردی وقدار
بوغازلدی بعده دریسن صویوب اتنی اولشدیلر اولیله اولسه صالح علیه السلام انلره هلاکه وعید ایتدی
والوانلری تغیرینی اکا علامت بیان ایتدی (قالوا تقاسموا بالله لنبیتنه وأهله ثم لنقولن لولیه ماشهدنا مهلک
أهله وانا لصادقون) اول برای برلرینه دیدیلرکه متقاسمین بالله اولدیغکز حالده توافق ایدلک که کیجه اولدیغنده
اکسزین صالحی واهلنی باصوب اولدیره لم بعده انک دمنی طلب ایدینه دیه لم که بزانلرک هلاکی موضعنه حاضر
اولمدق فکیف که بزانلری اهلاک ایده یز وزبرم اندن خبریمز یوقدر وسوزمزده صادقلرز (ومکروا
مکرا ومکرنا مکرا وهم لایشعرون) اشبو طریق مذکورا وزره صالحی بغتة قتلنه قصد ایله مکر ایتدیلر
بزدخی انلره مکرلرینک جزاسینی ایتدک انی هلاکلرینه سبب ایتمکله والحال انلرک اکا شعوری یوغدی
ابن عباس رضی الله عنهما ایدرحق جل وعلا اول کیجه صالح علیه السلامک دارینه حراست ایچون ملائکه
کوندردی چون اول طقوزکسه یالن قیلجلرله صالح علیه السلامک دارینه کلدیلر اول ملائکه انلر اوزره
طاش یاغدردیلر طاشی کوررلر ملائکه یی کورمزلردی حتی انلرک طقوزی بیله قتل اولندیلر ٭ روایت
اولندیکه صالح علیه السلامک حجرده شعبده مسجدی وارایدیکه انده نماز قیلوردی دیدیلرکه صالح زعم ایدرکه
اوچ کونه دکین بزدن فارغ اوله ایدی اول اوچ کون کچمدین بزاندن واهلندن فارغ اوله لم دیو اول شعبده
انی قتله واردیلر اوزرلرینه برصخره واینوب انلری باصدردی انلرک باقیسی ایسه اماکنلرنده اهلاک اولندیلر
(فانظر کیف کان عاقبة مکرهم أنا دمرناهم وقومهم أجمعین) نظر ایتکه مکرلرینک عاقبتی نیجه اولدیکه انلری
وقوملرینی جمیعی اهلاک ایتدک یاصیحهٔ جبریل علیه السلام ایله ویانار احراقیله کیم اول یرالتندن چیقدی

(فتلک

(فتلک بیوتهم خاویة بما ظلموا) اشبو خربه انلرک بیوتیدرکه ظلملری سببیله خالیه درویا ساقطهٔ منهدمه در
(ان فی ذلک لآیة لقوم یعلمون) اشبو مذکورده عبرت واردر شول قومه که بزم هرشیئه قدرتمز اولدیغن
بیلوب متعظ اولورلر (وأنجینا الذین آمنوا وکانوا یتقون) وصالحی وانکله اولان مؤمنلری انجا ایتدک که
انلر کفرومعاصیدن اتقا ایدرلردی (ولوطا اذ قال لقومه أتأتون الفاحشة وأنتم تبصرون) وبز لوطی دخی
قومنه ارسال ایتدک اول انلره دیدیکه سز لواطه یی ایشلرمیسز حالبوکه سز انک فحشنی بیلورسز وقباحتی بیلور
کشینک اقترافی أقبحدر ویاخود اول فاحشه یی ایشلرکده بری بریکزدن صاقنمز آشکاره ایدرسز اول ایسه
افحشدر ویاخود سزدن اول بچن عصاتک آثارینی کوررکن منتهی اولمزسز (ءانکم لتأتون الرجال شهوة
من دون النساء) سز نسادن غیری رجاله شهوتله جماع ایدرسز وسزه حرث ایچون خلق اولنان نسایی ترک
ایدرسز حالبوکه جماعله مراد اولان طلب نسلدر یوخسه قضاء وطر دکلدر (بل أنتم قوم تجهلون) بلکه سز
برفعل ایدرسز که انک سوء عاقبتن تأمل ایتمزسز (فما کان جواب قومه الا أن قالوا أخرجوا آل لوط من
قریتکم انهم أناس یتطهرون) لوط علیه السلام قومنک جوابی بو اولدیکه لوط وأهلنی قریه کزدن چیقارک که
بزم افعالمزدن ویا اقذاردن تنزه ایدرلر بزم فعلمز ایسه انلرک زعمنده قذردر (فأنجیناه وأهله الا امرأته قدرناها
من الغابرین) اوله اولسه لوطی وأهلنی انجا ایتدک الا امرأه سنی عذابده باقیلردن اولمسن تقدیر ایتدک
(وأمطرنا علیهم مطرا فساء مطر المنذرین) واول قومک اوزرینه حجاره امطار ایتدک شول رسلله انذار
اولنوب ایمانه کلمینلرک مطری نه چرکین اولور (قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی) الله تعالی شول
کمال قدرتنه وعظمة شاننه دلالت ایدر قصه لری حکایت ورسل کرامنی تخصیص ایتدیکی آیات کبراینی تذکار
واعدالری اوزره نصرتی اخبار دن نصکره رسولی محمد صلی الله علیه وسلمه امر ایلدیکه اکا حمد وخیار خلقنه
سلام ایده تاکه اول شکر اوله اکا که انلره انعام وأحوالرندن بیلمدیکنی اکا اعلام ایلدی وتاکه انلرک فضلنه
وحق وتقدملرینه ودینده اجتهادلرینه عرفان اوله ویاخود لوط علیه السلامه امر ایلدیکه قومنک کفره سنی
اهلاکی اوزره اکا حمد ایده وفواحشدن عصمتله وهلاکدن نجاتله اصطفا ایتدیکی عبادینه سلام ایده اشبو
تعلیم حسندر اول کسه یه کیم برعلم مستفاد وموعظه وخطبه بیاننه شروع اراده ایده وکذلک هرحادثه
وامر ذی خطرده تحمید وسلام ذکریله تبرک ایده بعده استفهام وفعللرنده تجهیل وحاللرینی استهزا طریقی
اوزره دینلدیکه (آلله خیر اما یشرکون) الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراک ایتدکلری آلهه لریمی
معلومدرکه اول اشراک ایتدکلرنده خیر یوقدر ٭ ایدی الله تعالیدن کندو یه عبادت ایدنلره عذاب نزولنده
برشیء مفید اولمزلر بعده الله تعالی آثار رحمتی اولان خیرات ومنافعی عد ایدوب دیدیکه (أمن خلق السموات
والارض) اصول کائنات ومبادیٔ منافع اولان سموات وارضی خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه
اکا اشراک ایتدکلری آلهه لریمی (وأنزل لکم من السماء ماء فأنبتنا به حدائق ذات بهجة) وسز ایچون سمادن
مطر انزال ایتدی وانکله سزه حدائق بهیه انبات ایتدک که اول مختلفة الانواع متباعدة الطباعدر
(ما کان لکم أن تنبتوا شجرها) اول حدائقک اشجارینی انبات الله تعالیدن غیری سزه وکرک اشراک ایتدیککز
معبودلریکزه صالح ولائق اولمدی (ءاله مع الله) الله تعالیدن غیری اله وارمیدرکه اکا قرین وشریک
قیلنه حالبوکه اول خلق وتکوینده متفرددر (بل هم قوم یعدلون) بلکه انلر برقومدرکه حقدن عدول
ایدرلرکه اول توحیددر (أمن جعل الارض قرارا) أرضی انسان ودواب ایچون قرارکاه خلق ایدن
الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراک ایتدکلریمی (وجعل خلالها أنهارا) واول ارضک اوسطنده
انهار جاریه قیلدی (وجعل لها رواسی) واول ارض ایچون جبال ثوابت قیلدیکه انده معادن تکون ایدر
وانک حضیضندن منابع نبعان ایدر (وجعل بین البحرین حاجزا) بحر عذب ایله بحر مالح ویا خلیج فارس
وخلیج روم بیننده سد قیلدیکه بری برینه قارشمیه (ءاله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه
انک صنعنه معین وظهیر اوله (بل أکثرهم لایعلمون) بلکه انلر الله تعالینک وحدانیتن بیلمدکلرندن اکا

اشراك ايدرلر (أمّن يجيب المضطرّ اذا دعاه) شول مرض ويافقر ويابر حادثه سببيله التجا ودعا ايدنه
اجابت ايدن الله تعالى مى خيرليدر يوخسه اكا اشراك ايتدكاريمى (ويكشف السوء) وضرر ويرر شيئى
انساندن كيدرور (ويجعلكم خلفاء الارض) وسزى يريوزنده خلفاء قيلور سكاسنى وانده تصرّف سزدن
اوكدين كلنلردن تورينله (ءاله مع الله) الله تعالى يه قرين اله وارميدركه اشبو نعم عامّه وخاصه ايله سزى
احاطه ايده (قليلا ماتذكرون) انك آلائنى ذكر قليل ايله تذكر ايدرسز (أمّن يهديكم فى ظلمات البرّ والبحر)
شول كيجه ظلماتنده بر وبحرده نجوم ايله وعلامات ارضيه سزه هدايت ايدن الله تعالى مى خيرليدر يوخسه
اكا اشراك ايتدكاريمى (ومن يرسل الرياح بشرى بين يدى رحمته) ويغمورى اوكنجه يللر كوندرر
(ءاله مع الله) الله تعالى يه قرين اله وارميدركه بونلكبى اموره قادر اوله (تعالى الله عمّا يشركون)
جميع اشيايى ايجاد ايدن الله تعالى خالق شول مخلوق عاجز مشاركتندن منزه وعالى اولدى (أمّن يبدأ الخلق
ثم يعيده) اولكه خلقى عدمدن وجوده كتوروب آخرنده انى اعاده يه قادر اولان الله تعالى مى خيرليدر
يوخسه اشراك ايتدكاريمى (ومن يرزقكم من السماء والارض) وسزى اسباب سماويه وارضيه ايله رزقلندرر
(ءاله مع الله) الله تعالى يه قرين اله وارميدركه اشبو اشيايى ايشليه (قل هاتوا برهانكم ان كنتم صادقين)
ديكل كه الله تعالىدن غيرى اشبو اشيادن برينى ايشلمكه قادر اولور ايديكنه برهانكزى كتورك اكر اشراككزده
صادقلر ايسكز زيرا كمال قدرت الوهيتك لوازمندندر * اشبو آياتده كى استفهام توبيخ ايچوندر يوخسه استرشاد
ايچون دكل (قل لا يعلم من فى السموات والارض الغيب الا الله) سموات وارضده غيبى الله تعالىدن غيرى
احد بيلمز (ومايشعرون ايان يبعثون) حالبوكه نوقتده بعث اولنه جقلرين بيلمزلر اويله اولسه غيبى نيجه بيلورلر
پس بواجلدن عائشه رضى الله عنها ديديكه بركمسنه كه محمد صلى الله عليه وسلم ايرته ده اوله جق اشيايى بيلور
زعم ايده الله تعالى يه افتراء عظيم ايدر (بل ادّارك علمهم فى الآخرة) علملرى كامل اولوب آخرت حدوثنه دخى
لاحق اولديكه نوقتده اولور ايديكن بيلهلر (بل هم فى شك منها بل هم منها عمون) بلكه انلر آخرتدن شك اوزره
درلر يقينلرى بوقدر كاهى انى اولور وكاهى اولمزديرلر بلكه انلر اعمى القلبدر بصيرتلرينك اختلالى ايچون انك
دلائلن ادراك ايتمزلر (وقال الذين كفروا أئذا كنّا ترابا وآباؤنا أئنّا لمخرجون) يعنى انكار ايدن كافرلر ديديلركه
بز وكرك آبامز تراب اولديغمزدنصكره قبوردن چيقارميز حال فنادن حال حياته ايررميز (لقد وعدنا
هذا نحن وآباؤنا من قبل) اشبو بعثى بزوبزدن اوّل آبامزه وعد اولنمشدر (ان هذا الا أساطير الاوّلين)
اشبودكل الا اوّلينك احاديث واكاذيبيدركيم اللرينده يازمشلردر (قل سيروا فى الارض فانظروا كيف كان
عاقبة المجرمين) ديكل كه يريوزنده سير ايدوب شول تكذيبله جرم ايدنلرك عاقبتى نه حاله ايرديكن عين بصيرتله
كورك انلرى مجرمينله تعبيرده مؤمنلره يرائم تركنه لطافله تنبيه واردر (ولا تحزن عليهم) انلرك تكذيب
واعراضنه محزون اولمغل (ولا تكن فى ضيق مما يمكرون) انلرك مكر وكيدندن صدرككده حرج اولمسون
زيرا كه الله تعالى سنى انلرك مكرندن عصمت ايدر وانلر اوزره سكا نصرت ايدر (ويقولون متى هذا الوعد
ان كنتم صادقين) كافرلر ديرلركه اشبو عذاب موعود نوقتده اولور بزه خبر ويرك اكر قولكزده صادق ايسه كز
(قل عسى ان يكون ردف لكم بعض الذى تستعجلون) ديكل كه شول استعجال ايتديككز عذابك بعضى قريب
اولديكه سزه لاحق اوله كه اول يوم بدردر (وانّ ربك لذو فضل على الناس ولكنّ أكثرهم لا يشكرون)
ربك جل شانه ناسه فضل وكرم ايديجيدر معاصى اوزره عقوبتلرين تأخيرله تاكه توبه ايدهلر لكن انلرك اكثرى
اكا شكر ايتمزلر (وانّ ربك ليعلم ما تكنّ صدورهم وما يعلنون) ربك جل شانه انلرك صدورلرنده اخفا
ايتدكارى سكا عداوتى ولسانله اظهار ايتدكارى كفرى بيلور (ومامن غائبة فى السماء والارض
الا فى كتاب مبين) سماء وأرضده عبادن مستور هيچ برشى يوقدر الا اول لوح محفوظده مسطوردر
(انّ هذا القرآن يقصّ على بنى اسرائيل أكثر الذى هم فيه يختلفون) اشبو قرآن بنو اسرائيله تبيين ايدردين
امرندن أكثريكه انده اختلاف ايدرلر حتى كه اول سببدن فرقه فرقه اولوب برى برلرينه لعنت ايتديلر اكر

انصاف ايدوب قرآنه مراجعت ايتسهلر اول اختلافده خطالرين بيلورلر وقرآنى تصديق ايدوب ايمانه
كاورلردى (وانّه لهدى ورحمة للمؤمنين) واول قرآن مؤمنلره هدى ورحمتدركه انكله انلر انتفاع ايدرلر
(انّ ربك يقضى بينهم بحكمه) ربك تعالى يوم قيامتده دينده مختلفين بينى عدليله فصل ايدر (وهو
العزيز العليم) اول الله تعالى عزيزدر قضاسى ردّ اولنمز قضاء وحكمنك حقيقتنه عليمدر (فتوكل على الله
انك على الحق المبين) ايمدى امركى اول الله تعالى يه تفويض ايدوب انلرك معاداتنه مبالات ايتمكل اول سنك
انلر اوزره ناصركدر زيرا كه سن دين واضح اوزره سن اكا شك تعلق ايتمز (انك لا تسمع الموتى) شول موتى
مشابهسنده اولان كفار معاندينه اسماع ايده مزسن زيرا انلرك سماعى سماع دكادر انكله انتفاعلرى
اولمديغيچون (ولا تسمع الصمّ الدعاء اذا ولّوا مدبرين) وسن اصملره آيات قرآنله ايمانه دعوتى ايشتديره مزسن
خصوصا انكه انلر تكذيبله حقدن معرضين اولدقلرى حالده منصرف اولهلر * زيرا كه اول حالده استماعلرى ابعددر
(وما أنت بهادى العمى عن ضلالتهم) وسن شول آيات قرآنيه دن بصيرتلرى عميانى شركدن ايمانه هدايت
ايدرد كاسن سكا واجب اولان دعوتدر الله تعالى ديلديكنه هدايت ايدر (ان تسمع الا من يؤمن بآياتنا
فهم مسلمون) سن اسماع ايده مزسن مكر اكاكه اول قرآنى الله تعالىدن اولديغنى تصديق ايدر اوله كه انلر
ايمانلرنده مخلصلردر (واذا وقع القول عليهم أخرجنا لهم دابّة من الارض) خصوصا انكه ناس اوزره وعد اولندقلرى
بعث وعذابك وقوعى قريب اوله بز انلره ارضدن جساسه نام دابه يى چيقاررز * روايت اولنديكه
انك طولى التمش ذراع اولور وقائمهلرى اوفق وايرى تويلرى وايكى قنادى اولور اندن هارب قورتلمزوا كا
طالب ايرشمز * ديلديكه انك اوچ كره چيقمسى اولور اول كره سى اقصاى يمندن اولور بعده برزمان كيزلنور
ايكنجى كره چيقمسى مكه دن اولور بعده دهر طويل كيزلنور اوچنجى كره چيقمسى ناحيه مسجد حرامدن
ركن اسودله باب بنى مخزومدن اولور اول خروجى ناسه هيبت ايركورر برقوم اندن اوركوب كيدرو برقوم
ايسه طوروب اكا نظر ايدر * روايت اولنديكه اول دابه چيقدقده يانندهٔ موسى عليه السلامك عصاسى
وسليمان عليه السلامك خاتمى اولور عصا ايله مؤمنك النه مس ايدوب انكله يوزينك بياضى آرتر وخاتمله كافرك
يوزينه ختم ايدوب انكله كافرك يوزينه سواد ايرر (تكلّمهم أنّ الناس كانوا بآياتنا لا يوقنون) اول لسان
عربيله سويليوب انلره ديه كه ناس بزم ربمز آيتلرينه ايقان ايتمزلركه انك خروجى وسائر احوالى الله
تعالىنك آيتلريدر * ديلديكه انك سوزى ظالمره لعنت اولور ويا خود دين اسلامدن غيرى اديانك بطلانى
بيلديرر بعده اول كيروكانه عودت ايدر بعده اول كونده التى ساعت زلزله اولور اول خوفله كيجه ياتورلر
ايرتهسى دجال چيقدى ديو فريادجى كلور (ويوم نحشر من كلّ أمّة فوجا ممّن يكذّب بآياتنا فهم يوزعون)
يوم قيامتده بزهر امتدن بزم آيتلريمزى تكذيب ايدنلردن جماعت كثيرهيى حشر ايدرز حالبوكه انلرك اولى
آخرلريچون حبس اولنور تاكه رؤسالرى اتباع اوكنجه موقفه سوق اولنهلر (حتّى اذا جاؤا قال أكذّبتم بآياتى
ولم تحيطوا بها علما امّاذا كنتم تعملون) حتى خصوصا انكه انلر محل حسابه كلهلر الله تعالى انلره ديه كه بنم آيتلريمى اول
وهلهده تكذيبمى ايتديكز حالبوكه انك تصديق ويا تكذيبنه لائق ايديكنه نظر وفكرله علمكز احاطه ايتمدى
بوندنصكره نه عمل ايتديككزدى ويا قنغى عمل سزى ايماندن منع ايلدى والحال آيات ورسله ايمان يرينه
تكذيبدن غيرى عمل ايتمديكز اشبو توبيخ طريقى اوزره استفهامدر وجمله تبكيتدر وانلره اعلامدركه
الله تعالى انلرك تكذيب آياتدن غيرى دنياده عمل ايتمدكارينه عليمدر اويله اولسه بزسنك آياتكى تصديق ايتدك
ايدى ديمكه قادر اولميوب تكذيبلرى متعين اولور (ووقع القول عليهم بما ظلموا فهم لا ينطقون) وعذاب
موعود شول آيات الهى تكذيبله اولان ظلملرى سببيله اوزرلرينه واقع اوله انلر ايسه حجت واعتذار ايله
نطقه قادر اولميهلر عذاب موعود انلرى نطقدن اشغال ايتمسيله ويا اغزلرى مهرلنمسيله (ألم يروا أنّا جعلنا
الليل ليسكنوا فيه والنهار مبصرا) اهل مكه اعتبارله نظر ايتمزلرميكه بز كيجه يى خلق ايتدك كه انده نوم
وقرارله سكون ايدهلر ونهارى خلق ايتدك كه انده كسب وتجارت طريقن كورهلر تاكه بو آياتله انلره توحيد

متحقق اوله وحشرك جوازینه ورسلك بعثتنه ارشاد اوانه لر * زیرا كه نور وظلمتك وجه مخصوص غیر متعین
بذاته اوزره تعاقبی اولمز الا قدرة قاهره ایله اولور واول الله تعالی كه مادهٔ واحده ده ظلمتی نوره ایداله قادر اوله
موادّ ابدانده موتی حیاته ابداله قادر اولور (انّ فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) اشبونده عبرتلر واردر شول
قوم ایچونكه تصدیق واعتبار ایده لر (ویوم ینفخ فی الصور ففزع من فی السموات ومن فی الارض) ذكر ایت
شول كونیكه انده صوره نفخ اولنه اول نفخك هیبتندن سموات وارضده اولان مخلوقات فزع وخوف ایده
دینلدیكه اول موتانك انبعاثی جیشك اتباعاتنه تمثیلدر چنانكه بوق نفخ اولنه * دینلدیكه اشبونكله
مراد فزع موتدر كه نفخهٔ اولی شدتندن جمیع خلائق تسلیم روح ایده لر (الا من شاء الله) الا الله تعالینك
دیلدیكی كمسه لر دكلكه قلبلری ثابت اولوب اندن فزع ایتمزلر * دینلدیكه انلر جبرائیل ومیكائیل واسرافیل
وعزرائیل علیهم السلامدر ویا خود خزنه وحملهٔ عرشدر ویا شهدادر ویا موسی علیه السلامدر زیرا كه اول بركره
صعقه ایتمشدی انكله اكتفا اولندی لكن ظنّ اولنور كه بونكله مراد بونلرك جمیعنه عام اولمقدر دیمشلر (وكلّ
أتوه داخرین) جمیع خلائق نفخهٔ ثانیه دنصكره الله تعالینك امرینه صاغرین اولدقلری حالده كلوب اجابت
ایده لر (وتری الجبال تحسبها جامدة) اول كونده طاغلری كوره سنكه یرلو یرنده ثابته در (وهی تمرّ مرّ السحاب)
حالبوكه اول طاغلر ارضدن قلع اولنوب هوایوزنده بولتلر كبی سرعتله یورر * زیرا اجرام كبارك سمت
واحده ده حركتی قریب اولمزكه متبین اوله (صنع الله الذی أتقن كلّ شیء) اشبو صنیعی ایتدی اول الله تعالی كه
هرشیئی علم وحكمتیله احكام ایتدی (انه خبیر بما تفعلون) الله تعالی افعال عبادك ظواهر وبواطننه
وانك اوزره استیجاب ایتدكلری جزایه عالمدر (من جاء بالحسنة فله خیر منها) بركمسه كه برحسنه ایله كله
انكچون اول حسنه دن خیرلی اولور * زیرا كه الله تعالی انك عمل خسیسنه جزاء شریف وعمل فانیسنه
جزاء باقی وعمل واحدینه یدی یوز مثلی جزا ایدر ویا خود انك جهتندن حاصل اولور خیر واردركه اول جنتدر
(وهم من فزع یومئذ آمنون) حالبوكه انلر یوم قیامتده عذاب خوفندن آمنلردر (ومن جاء بالسیئة فكبت
وجوههم فی النار هل تجزون الا ما كنتم تعملون) واول كمسه كه الله تعالی یه شرك كه یوزلری اوزره
ناره القا اولنورلر وانلره دینور كه جزاء اولنمزسز الا انك سببیله كه شرك ومعاصیدن دنیاده انی ایشلردیكز
حق جل وعلا مبدأ ومعاد واحوال یوم التنادی بیاندنصكره رسولی محمد صلی الله علیه وسلمه امر ایلدیكه
توحیده رغبت وشركدن رهبت ایدوب دیه كه (انما أمرت أن أعبد ربّ هذه البلدة) بن امر اولندمكه
اشبو بلدهٔ مكه نك ربی جل شانه یه عبادت ایدم اشعار ایچونكه اول دعوتی تمام ایتدی اندنصكره
اكا واجب قالمدی الا انك شانته اشتغال ونفسنی انك عبادتنه استغراق واعمال ایده وبو اضافتله مكه یی
تخصیصده انی تشریف وشاننی تعظیم وتكریم واردر (الذی حرّمها) كه اول رب تعالی كه اول بلده یی تحریم
ایتدیكه انده دم انسان سفك اولنمز وصیدنه تعرض ایدلمز ونباتی یولنمز وشجری كسلمز (وله كلّ شیء)
وهرشیء انك خلق وملكیدر (وأمرت أن أكون من المسلمین) وامر اولندمكه اكا منقاد لردن ویا ملت
اسلام اوزره ثابتلردن اولم (وأن أتلو القرآن) وامر اولندمكه قرآن عظیم تلاوتنه مواظبت ایدم
تا كه بكا اشیاء أنفسك حقائقی ظاهر ومنكشف اوله ویا قرآنه اتباعله امر اولندم (فمن اهتدی فانما یهتدی
لنفسه) اول كمسه كه اسلام وتوحید وتلاوت قرآن وعملده بكا اتباعله اهتدا ایده اول نفسیچون اهتدا ایدر
زیرا كه منافعی اكا عائددر (ومن ضلّ فقل انما أنا من المنذرین) اول كمسه كه اشبو اموردده بكا اتباع
ایتمیه اكا دیكل كه بن دخی الا انذار ایدن رسوللردنم انك ضلالتی وبالندن بكا برشیء راجع اولمز * زیرا كه
رسول اوزره واجب اولان انجق تبلیغدر بن ایسه تبلیغ ایتدم (وقل الحمد لله) الله تعالی یه حمد ایلكل كه
سنی نبوتله انعام ویا قرآنی تعلیم وانكله عملی توفیق ایتدی (سیریكم آیاته فتعرفونها) الله تعالی سزه دنیاده
آیات قاهره سنی كوستر وقعهٔ بدر وخروج دابة الارض كبی ویا آخرتده كوسترر سز دخی آنك آیات الله
ایدیكنی بیلورسز حالبوكه اول وقتده بیلدیككز سزه نفع ایتمز اولور (وما ربك بغافل عما تعملون) ربك جل شانه

انلرك اعمالندن غافل دكلدر ایعدی عذابلرینك تأخیر اولنمسی رب تعالینك انلرك اعمال سیئه لرینه غفلتندن
ظنّ ایتمسونلر زیرا كه عالم بالذاته غفلت جائز اولمز

سورة القصص وهی ثمان وثمانون آیة مكیه

دینلدیكه (الذین آتیناهم الكتاب) قولندن (لا نبتغی الجاهلین) دكین مكیه دكلدر ودینلدیكه
(انّ الذی فرض علیك القرآن) آیتی مكه ومدینه بیننده نازل اولوبدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(طسم) معناسنده كلام سورهٔ شعراده كچمشدر (تلك آیات الكتاب المبین) اشبو سوره نك آیتلری كتاب مبین
آیتلریدر (نتلو علیك من نبأ موسی وفرعون بالحق لقوم یؤمنون) بزسكا موسی وفرعون خبرینك بعضنی
محققین اولدیغمز حالده جبریل لسانیله قرائت ایدرز شول قوم ایچونكه علم ازلیمزده انلرك ایمانه كلملری سبقت
ایتدی * زیرا انسكله انتفاع ایده جك انلردر (انّ فرعون علا فی الارض) فرعون ارض مصرده تجبر وتعظم
ایتدی (وجعل أهلها شیعا) واول مصر أهالی فرق مختلفه قیلدیكه انك اراده ایتدیكی شیئده اكا متابعت
ایدرلردی ویا انك طاعتنده بری برلرینی اتباع ایدرلردی ویا انلری استخدامده اصناف قیلوب هرصنفی برعملده
استعمال ایدردی ویا انلری احزاب قیلدی بینلرینه عداوت القاسیله تا كه اتفاق ایدوب اوزرینه هجوم ایتمیه لر
(یستضعف طائفة منهم) انلردن برطائفه یی استقهار ایدر دیكه انلر بنو اسرائیلدر شول وجهله كیم
(یذبح أبناءهم ویستحیی نساءهم) طوغان اولادلرینك اركك لرین اولدیرر ودیشیلرین ابقا ایدردی (انه كان
من المفسدین) اول مفسدلردن ایدی اول اجلدن تخیل فاسدله اولاد انبیادن خلق كثیرك قتلنه جرأت
ایتدی (ونرید أن نمنّ علی الذین استضعفوا فی الارض) ارض مصرده فرعون وقبط ایدنده استضعاف
اولنان بنو اسرائیله دیلدك كه انلردن انقاذله تفضل ایده وز (ونجعلهم أئمة ونجعلهم الوارثین) وانلری
خیرده اقتدا اولنور قاده قیله وز (ونمكّن لهم فی الارض) وبنو اسرائیلی ارض مصر وشامه تسلیط
وتوطین ایده وز (ونری فرعون وهامان وجنودهما منهم ما كانوا یحذرون) وفرعون وهامان وایكیسینك
جنودلریله بنو اسرائیلدن حذر ایتدكلرینی كوستره وز كه اول بنو اسرائیلدن برمولود یدیله ملكلرینك
ذهابی وكندیلرك هلاكیدر (وأوحینا الی أمّ موسی أن أرضعیه) بز موسی علیه السلامك اناسی یوحنا
بنت لاوی بن یعقوب علیه السلامه وحی الهام ویا منامله وحی ایتدك كه ولدك موسایی ارضاع ایت
(فاذا خفت علیه فألقیه فی الیمّ) چنانكه انك صیاح وبكاسی سببیله بیلنوب قتل اولنمسی خوفن ایده سن انی
بحر نیله براق (ولا تخافی ولا تحزنی انا رادّوه الیك وجاعلوه من المرسلین) انك اوزره ضیعه وشدت خوفن
ایتمكل وانك فراقنه حزن چكمكل برسكا انی زمان قریبده ردّ ایده رز وانی مرسلیندن ایلرز * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر وقتا كه ام موسی علیه السلامك ولادتی وقتی ایردی مكرانك برقابله آشناسی وارایدیكه
اول فرعونك بنو اسرائیل حبالاسی اوزره تسلیط ایتدیكی قابله لرك بریسیدی ام موسی اكا دیدیكه اشته بنم
شدت ولادتم وقتی ایروبدر آشنالغك ظهوری كونیدر دیواندن استمداد ایتدی اولدخی نم دیوب اكا كلدی
حتی كه موسی علیه السلام یره دوشیجك موسی علیه السلامك النندن برنور ظاهر اولدی قابله انی كوریجك
اعضاسی دترویوب موسانك محبتی قلبنه القا اولندی ام موسایه انی خبرویروب دیدیكه بن كلدیكمده عزم اشبو
ولدیكی قتل ایدی لكن بكا ایریشن حالت قلبمدن اول عزمی كیدردی قابله كیدیجك اثرنجه فرعونك
جاسوسلری كلدیلر ام موسی خوف ایدوب دهشتندن موسایی برقزمش تنورك ایچنه صوقدی جاسوسلر كیروب
كورسه لر كه انده برقزمش تنور طورر وام موسایه تغیر كلمامش وممه لرینه سود اینمامشدر دیدیلر كه اول
قابله سكانه حاجت ایچون كلمشدی دیدیكه اول بنم آشنالرمدن اولوب بنی زیارت ایلمشدی اویله اولسه جاسوسلر
اندن چیقوب كتدیلر بعده موسی علیه السلام بكاء ایدوب ام موسی انك قتنه واردی كورسه كه قزمش تنورده
ضرر كلمش بلكه الله تعالی اكا انی برد وسلام ایلمش بعده فرعونك ولدان طلبنده اهتمامن كوروب موسایه

اندن ضرر خوفیله قبط نجارلرندن برینه واردیکه بر تابوت صغیر اشترا ایده نجار اکا تابوتی نیلرسن دیدی اول کذبدن کراهت ایدوب مقصودینی حقیقتی اوزره ذکر ایلدی نجار دخی اکا دیلدیکی کبی تابوتی ویروب بعده ذباحینه کتدیکه انی خبر ویره واردیغنده دیلی طوتیلوب سویلیه مجالی اولمدی وذباحیندن دخی هیچ بری انك اشارت ومرادین بیلمدی آخرانی اوردیلر وقپولرندن سوردیلرچون نجار کیرو منزلنه ایردی الله تعالی اکا سویلمسنی ویردی هماندم ذباحینه اخبار ایچون کتدی واریجق الله تعالی انی سویلمزو ایشتمز ایتدی انلره مرادینی افهامه قادر اولمیجق انی دوکوب قپولرندن سوردیلر اول حیرت ایله کیدرکن یولن یتوردی اول حالتده قلبنه الله تعالی ندامت کتوردی اشبو کورمزوسویلمزلکدن خلاص اولورسم من بعد اول ولده ضرر قصدین ایتمیم بلکه امکانم اولدقجه انی کیزلیم دیو اخلاص اوزره الله تعالی ایله عهد ایلدی اول عزم صادقی حرمتنه فضل الهی ایله کوزی کوروب دیلی سویلدی * روایت اولندیکه ام موسی موسایی طوغردیغندنصکره اوج آی حجرنده ارضاع ایتدی بعده اکا ضرر ایرمك خوفیله انی بر تابوته قویوب نیله براقدی مکر فرعونك بر سوکلی قزی وارایدی هر کون اکا اوج حاجت عرض ایدوب فرعون دخی ردّ ایتمزروا ایلردی واول قزك برص شدیدی اولوب اطبا اکا علاجدن عاجز اولمشلردی فرعون انك امرنده کاهنلری جمع ایدوب سؤال ایتدکده دیدیلرکه بوکا علاج بحر قبلندن اولورکه انده انسانه بکزر بر حیوان بولنور انك ریقندن الوب بو قزك برصنه سورلدکده برص کیدوب اندن عافیت بولور * ایمدی فلان کونك شمسی اشراقنده اول حیوان نیلدن فلان موضعه کلور اولیله اولسه اول کونده فرعون خواص اتباعیله اول موضعه واردیلر اول وقت معیننده نیلدن بر تابوت کلور کوردیلر امواج انی بر اغاجه ایلشدردی فرعون ایتدی غالبا اشبودرکه کاهنلر بزه انی بیلدردی هر جانبدن اکا سفینه لرله ایردیلر الوب فرعون قتنه کتوردیلر لکن هیچ برکسه انك نه فتحنه ونه کسرنه قادر اولدی حتی که آسیه بنت مزاحم اکا الور یجك فی الحال آچلدی (فالتقطه آل فرعون ليكون لهم عدوّا وحزنا) اولیله اولسه آل فرعون انی اخذ ایتدیلر تا که اول انلره عاقبت امرده عدو اولوب رجاللرین قتل ونساللرین استعباد ایده (انّ فرعون وهامان وجنودهما كانوا خاطئين) ایمدی فرعون وهامان وایکیسنك جنودی خطا ایدرار ولدیلرزیرا که اول موسی اجلیچون ولداندن الوف قتل ایتدکلرندنصکره انی الوب بیوتدیلر تا که حذر ایتدکلری شیء اول انلره ایشلیه ویاخود مذنبین اولدیلرکه عدولرین انلره تربیه ایتدرمکله حق تعالی انلره عقاب ایتدی * وهب ایدر وقتا که تابوتی فرعون اوکنه قویوب آچدیلر فرعون موسایی کوریجك دیدیکه اعدامزدن برعبرانیدر نه سببدن بونی ذبح ایتمشلردیو یاوزلندی مکر انك مرأه سی آسیه بنت مزاحم بنواسرائیلدن ایدی خیار نسادن وبنات انبیادن ایدی ام مساکین اولوب انلره مرحمت وتصدق ایلردی فرعونك یاننده ایدی دیدیکه بو ولد بر یاشندن زیاده یه بکزرسن ایسه ولداندن ذبحنه امر ایتدیکك بو ییلده در ودخی احتمالدرکه بنواسرائیلدن اولمیوب قوم آخریندن اوله بو وجهله انك غضبن اسکان ایتدی (وقالت امرأة فرعون قرّة عين لي ولك) وآسیه فرعونه دیدیکه اشبو ولد بنم وسنك قرة عینمز اولسون الله تعالی انی انلره سوردردی وریقندن اول قزك برصنه سوردکاری کبی برصی زائل اولدی * حدیثده کلدیکه فرعون آسیه یه دیدیکه بو ولد سنك اولسون بن استمزم اکر بنم دخی اولسون دیمش اولسیدی الله تعالی آسیه یه هدایت ایتدیکی کبی اکا دخی هدایت ایدردی (لا تقتلوه عسى أن ينفعنا أو نتخذه ولدا وهم لا يشعرون) انی اولدرمکز امیددرکه اول بزه نفع ایده انکله نفعلنه وز ویاخود انی ولد ایدینه وز والحال بیلمزلرکه انلرانی التقاطده ویا اندن نفع طمعنده ویا انی تبنیده خطا ایتدیلرزیرا که اول انلری هلاك ایدیسردر (وأصبح فؤاد أمّ موسى فارغا) ام موسانك قلبی موسانك همومی ذکرندن غیری هر شیئدن خالی اولدی ویاخود اونوتدی الله تعالینك شول وحیینی که انی بحره القا ایله امر ایتدیکنده خوف وحزن چکمیه وشول عهدینی که اکا موسایی ردّ ایده ومرسلیندن ایلیه اکا شیطان کلوب دیدیکه ولدکی فرعون قتل ایتمسندن کراهت ایتدك حالبوکه اندن سکا اجر وثواب حاصل اولوردی بلکه انك قتلنه کندك تولی ایدوب

بحره القا واغراق ایتدك وقتا که ولدینك نیلدن فرعون یدینه ایردیکی خبرین ایشتدی شیطان اکا دیدیکه اشته اول عدو یدینه دوشدیکه سن انی اندن قاچوررردك اولیله اولسه عظیم بلاء اکا عهد اللهی اونوتدردی (ان كادت لتبدي به) ام موسی فرط ضجرة ویا فرحندن قریب اولدیکه موسانك امرو قصه سی سرنی واول انك اوغلی ایدیکنی اظهار ایدیدی (لولا أن ربطنا على قلبها لتكون من المؤمنين) اکر بز انك قلبی اوزره صبر وثباتی ربط ایتمسیدك تا که الله تعالینك وعدینه مصدقیندن اوله ویا انك حفظنه واثقیندن اوله یوخسه فرعونك تبنی وعطفنه دکل (وقالت لاخته قصيه فبصرت به عن جنب وهم لا يشعرون) ام موسی موسی علیه السلامك اختی مریم رضی الله عنهایه دیدیکه موسانك اثرنجه کیتکل که انك خبرین الوب بکا ایرکوره سن اولدخی نعم دیوب موسانك تابوتی قندهکیدر ونه محله ایردیکنی اوزاقدن ویا نیل کنارندن کوزتدی والحال فرعون وقومندن هیچ کمسه اول انك اختی اولوب تابوتك قنده کیدر ایدیکن کوزتمسن بیلمزدی (وحرّمنا عليه المراضع من قبل) مریمك موسی اثرنجه کتمسندن اول بز موسایی مرضعه لری ارتضاعدن ویا اناسندن غیری هیچ بر مرأه نك لبنی شربدن منع ایلدك آسیه نك ایسه دنیادن اکبر همی اکا مرضعه بولمق ایدی هر قنغی مرضعه یی اکا کتوردیلرسه ثدیینی المدی بو حال اوزره سکز کون کچوب موسی ایسه صیحه ایتمکدن زائل اولمدی انلر ایسه مرضعه طلبنده اولدی (فقالت هل أدلكم على أهل بيت يكفلونه لكم وهم له ناصحون) موسانك اختی مریم انلره دیدیکه بن سزه بر اهل بیتی دلالت ایده یمکه اشبو ولدی سزکچون ضم وارضاع ایده حالبوکه انلر ولد یکزی ارضاع وتربیه ده تقصیر ایتمزلر بلکه ناصحلردر اول بر مرأه درکه ولدی قتل اولندیغندن اکا احب اشیا ارضاع ایده جك بر صغیر بولمق اولمشدر مریم بو کلامی سویلیجك انی اخذ ایدوب دیدیلرکه سن ولدی بیلورمیسین ایمدی بزه انك اهلنی دلالت ایت دیدیکه اول بنم انامدر دیدیلرکه انانك اوغلی وارمیدر دیدیکه هارون نامنده بر اوغلی واردرکه ولدان قتل اولنمز ییلده طوغمشدر دیدیلرکه کرچکسن ایمدی بزه اناکی کتورکل اندن مریم اناسنه واروب موسانك حالن اکا خبر ویردی واناسن انلره کتوردی وقتا که ام موسی کلدی اول حینده موسی علیه السلام فرعونك النده اولوب اغلرو فرعون ایسه انی اویالردی اناسی انی الینه الدیغی کبی ثدیینی قبول ایلدی وطویمجه اندن امدی فرعون دیدیکه سنك بو ولده مناسبتن نوجهله درکه سنك ثدیکدن غیری ثدیی قبول ایتمدی دیدیکه مناسبتم شول وجهله درکه بن طیبة الريح وطيبة اللبنم هر صبی که بکا ویرلدی الا اول بنم ثدییمی قبول ایتدی اولیله اولسه فرعون اکا هر کونده بر دینار اجرتله موسایی اکا ارضاعه ویردی اول کونده موسایی الوب اوینه کتوردی الله تعالی انی ردّه وعدنك انجازی مقتضاسنجه (فرددناه الى أمّه كي تقرّ عينها ولا تحزن) بز موسایی اناسنه ردّ ایتدك که موسی ایله کوزی روشن اولوب فراقیله حزن چکمیه (ولتعلم أن وعد الله حق) والله تعالینك وعدی حق ایدیکنی علم مشاهده ایله بیله (ولكن أكثرهم لا يعلمون) لکن انلرك اکثری انك وعدی حق ایدیکنی بیلیوب انده ارتیاب ایدرلر ویاخود ردّدن غرض اصلی الله تعالینك وعدی حق ایدیکنی ام موسانك بیلمسی اولوب ماسواسی باتبع ایدیکنی انبهادر (ولما بلغ أشدّه) وقتا که موسی شول سنه ایردیکه نشوانك اوزره زیاده اولمز اول اوتوز یاشندن قرقه دکین دراندهعقل کمال بولور * دینلدیکه هر نبینك بعثتی رأس اربعینده اولمشدر (واستوى) وقدی ویا عقلی مستوی اولدی (آتيناه حكما وعلما) بز اکا نبوت وعلم ودین ویردك ویاخود انی استنبادن اول حکما وعلمانك علم وسمتن ویردك حتی که استجهال اولنور شیئ نه سویلدی ونه ایشلدی اشبو نظم قصه یه موافقدرکه انك استنباسی هجرتدنصکره مراجعتده اولمشدر (وكذلك نجزي المحسنين) موسایه وانا سنه ایتدیکمز کبی محسنلره احسانلری اوزره جزا ایدرز (ودخل المدينة على حين غفلة من أهلها) موسی علیه السلام قصر فرعون ویا منف ویا حابین ویا عین شمس نام موضعدن کلوب مصره داخل اولدی بر وقتده که انده مصره دخول اهلنه معتاد دکل ایدی ویاخود اول وقتده انك دخولنی توقع ایتمزلردیکه اول وقت قیلوله ده ویاخود اخشام ایله یتسو اراسنده ایدی (فوجد فيها رجلين يقتتلان هذا من شيعته وهذا من عدوّه) اول داخل اولدیغی بلده ده ایکی رجل بولدیکه بری برلریله

اختصام وتنازع ايدرلردی انك بری بنواسرائيلدن وبری قبطيدن ايدی (فاستغاثه الذی من شيعته علی الذی من عدوه) بنواسرائيلدن اولان رجل قبطيدن اولان رجل اوزره موسادن استمداد ايتدی (فوكزه موسی فقضی عليه) اوله اولسه موسی عليه السلام جميع كفيله قبطينك كوكسنه اوروب اولدردی (قال هذا من عمل الشيطان انه عدو مضل مبين) موسی عليه السلام ديديكه اشبو قتل مضل شيطان عملندندركه اول كفار قتلنه امر اولنمامشدی ويا موسی عليه السلام انلرك بيننده مأمون ايدی اول شيطان الله تعالينك خلقنه ظاهر العداوتدر (قال رب انی ظلمت نفسی فاغفر لی فغفر له انه هو الغفور الرحيم) موسی عليه السلام ديديكه يارب اول قبطی يی قتلله نفسمه ظلم ايتدم بنی مغفرت ايت رب تعالی دخی انی مغفرت ايتدی زيرا كه اول عبادنك ذنوبنه غفور وانلره رحيمدر (قال رب بما أنعمت علی فلن أكون ظهيرا للمجرمين) بعده موسی عليه السلام توبه سنی تأكيد ايدوب ديديكه يارب بكا مغفرتله انعامك حقيچون بنی عصمت ايت شول معاونتم جرمه مؤدی اولور كسه لره معين وظهير اولميم ويا خود بكا انعام ايتديكك قوت حقيچون انكله اوليا ككه اعانت ايدم يوخسه اعدائك مظاهرتنه انی استعمال ايتميم (فأصبح فی المدينة خائفا يترقب) موسی عليه السلام قبطی يی قتل ايتديكی بلده ده نفسی اوزره خائف الدبغی حالده منتظر اولديكه اول استقاده اولنه (فاذا الذی استنصره بالامس يستصرخه) كورديكه دونكی كونده اندن نصرت طلب ايدن اسرائيلی ينه بر قبطی آخرله قتال ايدوب موسی عليه السلامدن انك اوزره دخی استمداد ايتدی (قال له موسی انك لغوی مبين) موسی عليه السلام اول اسرائيلی يه ديديكه سن شول غوايتی ظاهر رجلسن زيرا كه سن بكا بر رجلك قتلنه سبب اولمشكن شمدی بر رجل آخرله قتال ايدوب ينه بندن انك اوزره دخی استمداد ايدرسن اول اسرائيلی يه غضب ايتدكدنصكره ينه اكا ترحم ايتدی (فلما أراد أن يبطش بالذی هو عدو لهما) وقتا كه موسی عليه السلام كندويه واول اسرائيلی يه عدو اولان قبطی يی بطش ايتمك ديلدی زيرا كه اول انلرك دينی اوزره دكلدی اسرائيلی ظن ايتديكه موسی عليه السلام انی قتل ايتمك ديلر (قال يا موسی أتريد أن تقتلنی كما قتلت نفسا بالامس) ديديكه يا موسی بنی قتل ايتمكمی ديلرسن تكيم دونكی كونده بر نفس قتل ايتمشدك اسرائيلی موسايه بويله سويلدی زيرا كه موسی اكا سن غوی سن ديو عتاب ايتديكندن موسانك قصدی كنديسنی قتل ايتمكه اولمسن ظن ايلدی (ان تريد الا أن تكون جبارا فی الارض وما تريد أن تكون من المصلحين) يا موسی سن ديلديكك ديلرسن الا انكيچونكه ارض مصرده ظلمله قتال اولهسن يوخسه ناس بيننی اصلاح ايدنلردن اولمق ديلمزسن كه انكله مخاصمی دفع ايدهسن وقتا كه اول قبطی اسرائيلينك سوزين ايشتدی بركون اول قبطی يی قتل ايدن موسی ايديكن بيلدی فی الحال فرعونه واروب انی خبرويردی اوله اولسه فرعون موسانك قتلن امر ايلدی (وجاء من أقصی المدينة رجل يسعی) اول بلده نك وسطندن بر رجل مشينده سرعت ايدرك موسی عليه السلامه واردی دينلديكه اول رجل مؤمن آل فرعوندن ايديكه فرعونك ابن عمی اولوب اسمی خربيل ايدی (قال يا موسی ان الملأ يأتمرون بك ليقتلوك فاخرج انی لك من الناصحين) ديديكه يا موسی قوم فرعونك اشرافی سنك امرك ده مشورت ايدرلركه سنی قتل ايدهلر ايمدی بو بلده دن چيقوب كيت بن سكا خير اراده ايدنلردنم (فخرج منها خائفا يترقب) اكابناء موسی عليه السلام بلده دن چيقدی قورقركه يولده طلب وتعرض اولنه نه زاد ونه ظهری واركه سيرينه عون بولنه حتی سكز كون كندی برشی بولمديغندن اغاچ ييراغيله تعيش ايتدی (قال رب نجنی من القوم الظالمين) وديديكه يارب بنی اول قوم ظالميندن تخليص ويا لحوقلرندن حفظ ايت (ولما توجه تلقاء مدين قال عسی ربی أن يهدينی سواء السبيل) وقتا كه موسی عليه السلام مدين جانبنه قصد ايلديكه اول شعيب عليه السلامك قريه سيدر ديديكه ربم جل شانه بنی اوسط طريقه هدايت ايده زيرا كه اول طريقی بيلمزدی اكا اوچ طريق ظاهر اولوب اوابسه اول طريقلرك اوسطنه كندی انك عقبنجه انی طالبلر ايكی طرف يوللره توجه ايتدی * دينلديكه موسی عليه السلام دعا ايديجك اكا برملك فرس اوزره النده عنزايله كلدی حتی انكله

بيله مدينه واصل اولدی (ولما ورد ماء مدين وجد عليه أمة من الناس يسقون) وقتا كه موسی عليه السلام مدين بئرينه كلوب واصل اولدی واول بئريانده ناسدن برجماعت بولديكه اول بئردن حيوانلرين صواررلردی (ووجد من دونهم امرأتين تذودان) واول ناسدن اسفل مكانده ايكی مرأه بولديكه غنملرين انلرين اغنامندن كف ايدرلركه اختلاط ايتميه لر انلر كله بيله سقيدن عجزلريچون (قال ما خطبكما) موسی اول ايكی مرأه يه ديديكه شانكزندر كيم ناسله بيله غنمكزی صوارميوب بئردن غنمكزی منع ايدرسز (قالتا لا نسقی حتی يصدر الرعاء) اول ايكی مرأه ديديلركه بز صوارمزتا كه راعيلر حيوانلرين صواروب كيده لر شول حذرله كيم رجاله مزاحمه ايتميه وزانلر كتدكلرنده بز واروب اغنامزی صواررز (وأبونا شيخ كبير) وبابامز ايسه چوق ياشلو بر پيردر اغنامزی سقيچون چقمغه استطاعتی اولمديغندن اضطرارله اكا بزی كوندرر (فسقی لهما) اوله اولسه موسی عليه السلام انلره غنملرين صواردی مع هذا يالن اياق يوريكدن اياقلرينك دريسی صويلمش وآچلقدن بوكلوب ضعيف اولمشدی دينلديكه موسی عليه السلام انلرك اول قولنی ايشيديجك مرحمت ايدوب اول محله قريب بر بئر آخر وار ايديكه اغزی بريولك طاشله قپانمشدی انی يدی ويا اندن اكثر رجال قالدرردی موسی عليه السلام يالكز قالديروب اغناملرين اندن صواردی (ثم تولی الی الظل) بعده بر اغاج كولكه سنه واردی (فقال رب لما أنزلت الی من خير فقير) وديديكه يارب دين خيرندن بكا انزال ايتديكك شيئ ايچون دنياده فقير اولدم زيرا كه اول فرعون عندنده ايكن وسعتده ايدی ويا خود يارب بن خلقه خيره محتاجم كه انكله صلبمی طورغرم شول بكا انزال ايتديكك خيردن اجليچونكه اول علم وحكمتدر ويا ظالمندن نجاتدر وقتا كه اول ايكی مرأه بابالرينه ناسدن اول رجوع ايتديلر حالبوكه غنملری طوقلر صويه قانمشلردی بابالری شعيب عليه السلام انلره ديديكه نه سببدن تيز كلديكز معتاد وقتكزده قالمديكز ديديلركه بر رجل صالحه راست كلدك بزه مرحمت ايدوب غنملرمزی صواردی شعيب عليه السلام اول ايكيسندن برينه ديديكه واروب بكا اول رجلی چاغرلك (فجاءته احديهما تمشی علی استحياء) انك بريسی كه حياسندن درعنك كمی يوزينه طوتوب موسی عليه السلامه كلدی * دينلديكه اول كلان اول ايكيسنك صغراسی ايدی برقولده كبراسی ايدی اسمی صفورا ويا صفراء ايديكيم موسی عليه السلام انی تزوج ايتدی (قالت ان أبی يدعوك ليجزيك أجر ما سقيت لنا) ديديكه بابام سنی چاغرر كه بزه اغنامزی صواردیغك مكافاتن ايده * موسی عليه السلام اندن اول كلامی ايشيديجك كتمك ديلدی لكن قتی آچ اولديغندن كتمامكه چاره سی اولمدی اوله اولسه مرأه اوكنجه وموسی عليه السلام اردنجه كيدی لكن روزكار مرأه نك آردندن كلوب ثوبنی ردفنه ضم ايتمكله ردفنی وصف ايديجك موسی عليه السلام اكا نظردن كراهت ايدوب مرأه يی اردنجه يورتدی واكا ديديكه اكر يولده خطا ايدرسم بكا دلالت ايت نعم ديوب اول منوال اوزره ايكيسی كتديلر موسی عليه السلام شعيب عليه السلامه داخل اولديغنده شعيب عليه السلام اكا طعام كتوروب اوكنه قودی موسی عليه السلام انی اكلدن امتناع ايدوب بز اهل بيتز دينمزی دنيايه بيع ايتمزز ديدی شعيب عليه السلام ايتدی آچ دكلمسن ديديكه بلی آچم لكن قورقارمكه بو طعام اول صو ارديغمه عوض اوله شعيب عليه السلام ديديكه بو بزم عادتمزدر هركه بزه نزول ايده بز انی اطعام ايدرز وبر كسه كه بر فعل معروف ايدوب اكا برشيئ اهدا اولنه انك اخذی حرام اولمز اوله اولسه موسی عليه السلام اول طعامدن اكل ايلدی (فلما جاءه وقص عليه القصص قال لا تخف نجوت من القوم الظالمين) وقتا كه موسی عليه السلام شعيب عليه السلامه كلوب طعامندن يدی ومقصوصی اكا خبرويرديكه اول قبطی يی قتلی وفرعونك انی قتله قصديدر شعيب عليه السلام اكا ديديكه قورقغل كه اول قوم ظالميندن نجات بولدك زيرا كه فرعونك مدين اوزره تسلطی يوقدر (قالت احديهما يا أبت استأجره) اول ايكی مرأه نك بريكه انی دعوت ايتمشدی ديديكه ای بابا انی اغنامزی رعی ايچون استيجار ايت (ان خير من استأجرت القوی الامين) زيرا سنك استعمال ايتديكك خيرلوسی اول كسه دركه عمله قوی وامانته مؤدی اوله شعيب عليه السلام اكا ديديكه انك قوت وامانتندن نه شيئ بيلدك مرأه ايتدی اما قوت بوكه فلان

بنرلك اغزنده كى جرى قالدردى حالبوكه انى بدى سكز كسنه كوجله قالديروردى واما امانتى بوكه بنى اردنجه
يورتدى تا كه بدنم وصفنى كورميه (قال انى أريد أن أنكحك احدى ابنتى هاتين) اويله اولسه شعيب عليه
السلام موسى عليه السلامه ديديكه ديلرمكه اشبو ايكى قزيمك برين سكا تزويج ايدم (على أن تأجرنى ثمانى حجج)
شول شرطله كيم بكا سكز ييل اجير اولهسن (فان أتممت عشرا فمن عندك) اكر اون ييل تمام ايدرسك اول
فعلك سندن تفضل وتبرع عد ريوخسه واجب دكل (وما أريد أن أشق عليك) مراد ايتمزمكه سكا مشقت
ويرم اون ييل تمامنى الزامله ويامراعات اوقاتده مناقشه ايله (ستجدنى انشاء الله من الصالحين) حسن معامله
ولين جانب ووفاء معاهده ده انشاء الله بنى صالحلردن بولورسن (قال ذلك بينى وبينك أيما الاجلين قضيت
فلا عدوان على) موسى عليه السلام ديديكه اشبو شرط بنمله سنك ارامزده در ايكى اجلك قنغيسين قضا
ايدرسهم كرك اطوانى ويا قصرنى زياده طابيله اوزريمه اعتدا اولنمسون اون ييل ايله زياده مطالبه اولنميم سكز ييل
اوزره زياده مطالبه اولنميم كبى (والله على ما نقول وكيل) اشبو سويلشديكمز مشارطه يه الله تعالى
شاهد وحفيظدر * ابوذر رضى الله عنهدن مرفوعا روايت اولنوركه موسى عليه السلام ايكى اجلك
قنغيسين قضا ايدوبدر ديو سؤال اولنسه قده ديكل كه اون ييل قضا ايدوبدر واول ايكى مرأه نك قنغيسين
تزوج ايدوبدر ديو سؤال اولندقده ديكل كه صغراسنى كيم اول موسى عليه السلامه كلمشدر ويا باسنه انى
استيجار ايت ديمشدر * وهب قولنده اول انلرك كبراسنى تزوج ايدوبدر * روايت اولنديكه شعيب عليه
السلامك اغلمقدن كوزلرى اعمى اولدى الله تعالى اكا بصرنى ردايلدى اوچكره اعمى اولوب بصرى رد
اولنديغندنصكره الله تعالى هر شيئه عليم ايكن اكا ديديكه بو اغلمق ندر جنته شوقكدن ويا نارخوفندنميدر
شعيب عليه السلام ديديكه يارب اول دكل الا لقاكه شوقدندر وحى الهى كلديكه اويله اولسه ياشعيب لقائم سكا
تهنيئه اولسون اول اجلدن كليمم موسايى سكا خدمتكار ايتدم * روايت اولنديكه شعيب عليه السلام قزنى
موسى عليه السلامه انكاح ايديجك قزينه امر ايتديكه موسى عليه السلامه بر عصا ويره تا كيم انكله غنمدن
سباع كاورسه كيدره ديمشدكه اول عصا جنت اغاجندن اولوب آدم عليه السلام انى جنتدن چيقارمشدى
انى انبيا برلرندن توارث ايدرلر حتى كه شعيب عليه السلامه ايرمشدى اولدخى انى موسى عليه السلامه
ايداع ايتمشدى قزى اكا اول عصايى كتوريجك شعيب عليه السلام اكا بونى ايلتوب بونك غيرى برعصا
كتوردى زيرا انبيالرك عصالرى شعيب عليه السلام قتنده ايدى قزى دخى انى الوب يرينه قودى بعده انك
غيرى برعصا المق مراد ايتدكده الينه ينه اول عصا كلدى انى باباسنه كتوروب اوچكره يه دكين بويله واقع
اولجق اول عصايى موسى يه ويردى موسى عليه السلام دخى انى الوب كتدكدنصكره شعيب عليه السلام انى
ويرديكنه نادم اولدى زيرا كه اول كنديه وديعه ايدى موسانك ارتنجه كيدوب اندن اول عصانك ردينى ديلدى
موسى عليه السلام انى ويرمزمكه اول بنم عصامدر ديدى بو نزاعله ايكيسى اول ملاقى اولدقلرى رجل
حكمنه راضى اولمغه عهد ايتديلر اويله اولسه رجل صورتنده بر ملكه ملاقى اولوب انى نزاعلرينه حاكم ايتديلر
ملك موسايه ديديكه عصا كى الكدن يره براقغل بعده انى هر قنغيكز رفع ايده بيلورسه اول عصا انكدر چون
موسى انى الندن براقدى شعيب عليه السلام انى اخذ ورفعه چاره ايدهميوب موسى انى رفع ايدوب اخذ
ايتدى روايت اولنديكه موسى عليه السلام اجلى تمام ايدوب شعيب عليه السلام اكا قزينى تسليم ايديجك
موسى عليه السلام مرأسنه ديديكه باباكه سويله كه غنمك بعضنى بزه ويره چون اول انى باباسنه سويلدى
شعيب عليه السلام ديديكه اشبو ييلده اغنامدن هر طوغان ابلق وبلقا جدى سنك اولسون موسى عليه
السلامه مناميده ديلديكه اغنامك مسقاسى اولان مائى عصا ايله اوره اويله اولسه موسى عليه السلام مسقايه
واروب عصاسيله مائى اوردى بعده اول مادن اغنامى صواردى اويله اولسه اول ييلده طوغان جديك جميعى
ابلق لونده اولوب شعيب عليه السلام وعدى مقتضاسنجه انلرى موسى ايله زوجه سنه ويردى (فلما قضى
موسى الاجل وسار بأهله) وقتا كه موسى عليه السلام اجلك اكمال قضا ايدوب اندن فارغ اولدى بعده

اون ييل دخى شعيب عليه السلام قتنده اقامت ايتدى اويله اولسه موسى عليه السلامك شعيب عليه السلام
قتنده مدت اقامتى يكرمى ييل اولدى بعده اهليله مصره رجوعه شعيب عليه السلامدن استيذان ايدوب اذن
ويرديكدنصكره اهليله مصر جانبنه توجه ايتدى (آنس من جانب الطور نارا قال لاهله امكثوا انى آنست نارا)
طوره ولى ايدر جهتدن نار كوروب اهلنه ديديكه سز مكانكزده وقوف ايدك * زيرا بن نار كوردم (لعلى آتيكم
منها بخبر) تا كه سزه اول نار قبلندن طريق خبرين كتوردم (أو جذوة من النار لعلكم تصطلون) ويا اول ناردن
قطعه ويا شعله كتورم كه ايصينه سز * زيرا كه اول بريه ده ليله مظلمه ده بردشديده اولوب مرأه سنى طلق اخذ
ايتمشدى (فلما آتاها نودى من شاطئ الوادى الايمن فى البقعة المباركة من الشجرة أن ياموسى انى أنا الله رب
العالمين) وقتا كه موسى عليه السلام اول ناره واردى وادئ ايمن جانبندن بقعۀ مباركه ده شجرۀ عناب
ويا عوسجدن اكا ندا اولنديكه ياموسى بن اول عالمينك ربى اولان الله جل شانه يم (وأن ألق عصاك) ودخى عصاكى
يره براقغل ديو ندا اولندى (فلما رآها تهتز كأنها جان ولى مدبرا ولم يعقب) انى يره براقديغنده كورسه كه
اول تحرك ايدر كانه حيۀ صغيره دركه اضطرابى چوق اولور خوفندن آردينه دونوب قاچدى اكا التفات
ايتمدى (ياموسى أقبل ولا تخف انك من الآمنين) اكا ندا اولنديكه ياموسى اكا اقبال ايدوب خوف
ايتمكل كه سن مخاوفدن آمنلردنسن زيرا كه بنم قتمده مرسلر خوف ايتمزلر (أسلك يدك فى جيبك تخرج بيضاء من
غير سوء) يدكى جيبكه ادخال ايتكه انى برص ايسز شمس شعاعى كبى بيضا چيقارهسن (واضمم اليك جناحك من
الرهب) چقان يدك امرى وانى كورديكك شعاع سكا خوف ويره انى جيبكه ادخال ايتكه اول اولكى حالتنه
عودت ايده وجناح ايسه يدك كبيدر ويا عضددر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى اكا امر ايتديكه
يدنى صدرينه ضم ايده تا كه حيه يى كورديكنده اكا ايرشن خوف كيده ايمدى بر خائفكه يدنى صدرينه
وضع ايده انكله خوفى زائل اولوردينلديكه ضم جناحله مراد سكوندر يعنى روحك تسكين وقلبك اضطرابى
تليين ايت (فذانك برهانان من ربك الى فرعون وملائه) اشبو يد وعصا ربك جل شانه دن فرعونه وقومنك
اشرافنه ايكى حجتدر (انهم كانوا قوما فاسقين) زيرا كه انلر قوم فاسقين اولديلر احقا ديلركه انلره رسول
ارسال اولنه (قال رب انى قتلت منهم نفسا فأخاف أن يقتلون) موسى عليه السلام ديديكه يارب بن انلردن
نفس قتل ايتمشم قورقرمكه اول نفس مقابله سنده انلر دخى بنى قتل ايدهلر (وأخى هارون هو أفصح
منى لسانا) وقرنداشم هارون لسانده بندن ابين واحسندر وموسانك لسانينده ايسه عقده اولمشيدى شول
نار دنكه صباوتى حالنده انى آغزينه صوقمشدى تفكيم قصه سى طوريه طه ده بكمشدر (فأرسله معى ردأ
يصدقنى) ايمدى هارونى بنمله بيله بكا معين ارسال ايتكه اول بنى تصديق ايده تخليص حق وتقرير حجت وتزييف
شبهه ايله زيرا كه محاجه عندنده لسانم بكا مطاوعت ايتمز (انى أخاف أن يكذبون) زيرا قورقرمكه فرعون
وقومى بنى تكذيب ايدهلر (قال سنشد عضدك بأخيك) الله تعالى ديديكه قرنداشكله سنى قوتلندررز زيرا
كشى قرنداشيله قوتلنوريدك عضدله قوتلمسى كبى وعضد ايسه مرفقله كتف ما بينيدر (ونجعل لكما سلطانا)
وايكيكزايچون حجت وبرهان ويا غلبه وتسلط قيلورز (فلا يصلون اليكما) ايمدى انلر سزه استيلاء وحجله
ويا قتل وسوء ايله واصل اولهمزلر (بآياتنا) ايكيكز بزم آيتلريمز ايله انلره كيدك وياخود آيتلريمزله سزى انلره
تسليط ايدرز (أنتما ومن اتبعكما الغالبون) ايكيكز واتباعكز فرعون وقومنه غالبلرسز (فلما جاءهم موسى
بآياتنا بينات قالوا ما هذا الا سحر مفترى) وقتا كه موسى انلره بو بيتمزه دلالتده علامات واضحه ايله كلدى
ديديلركه بو بر سحر مختلقدركه اندن اول مثلى نقل اولنمه بدر ويا انى تعلم ايدوب بعده انى الله تعالى يه افترا
ايلمشيدر (وما سمعنا بهذا فى آبائنا الاولين) اشبو سحرى ويا ادعاء نبوتى آباء اولينمزك زمانلرنده اولديغن
ايشتممشز (وقال موسى ربى أعلم بمن جاء بالهدى من عنده) موسى ديديكه ربم جل شانه اعلمدر اول كمسه يى كه
انك عندندن رساله كلدى اول محق سز مبطلرسز (ومن تكون له عاقبة الدار) ودخى اول كمسه يى كه
دار دنيانك عاقبت محموده سى كه عبدك رحمت ورضوانه وعند الموت بشارت ملائكه ايله ختم اولنسيدر

اول کسه ایچون اولور * زیراکه دنیا آخرته مزرعه خلق اولنوبدر وآخرتله بالذات قصد اولنان ثوابدر
وعقاب قصدی بالعرضدر (انه لا یفلح الظالمون) کذب وسحر وکفر وسائر فساد ایله نفسلرینه ظلم ایدنلر
دنیاده هدایه وعقباده حسن عاقبته نائل اولمازلر (وقال فرعون یا أیها الملأ ما علمت لکم من اله غیری)
فرعون اشراف قومنه دیدیکه وجودده بندن غیری الهکز اولدیغن بیلمزم موسایه اطاعت ایتمکز
(فأوقد لی یا هامان علی الطین فاجعل لی صرحا لعلی أطلع الی اله موسی) ایمدی یا هامان ابن اوزره آتش یاقوب
انی آجر ایت دیکدنصکره بنمچون بر قصر عالی طویل بنا ایده کورکه کا صعود ایدوب موسانک الهنه مطلع
اولم کانه توهم ایتدیکه اول جسم اولوب سماده اوله وا کا ارتقاء ممکن اوله (وانی لاظنه من الکاذبین)
ومع هذا بن ظن ایدرمکه موسانک بندن غیری الهی اولمق ادعاسنده کاذبلردن اوله * اهل سیر دیدیلرکه فرعون
وزیری هامانه صرح بناسیله امر ایدیجک هامان عمال وفعله دن اللی بیک بنا جمع ایلدی اتباع واجرادن
وآجر وجص طبخ ایدر واغاج یونار ومسمار دوزر طوائفدن غیری حتی که صرحی رفع وتشیید ایتدیلر طولی
برحده ایردیکه بنالر انک فوقنده طورمغه قدرتلری اولمز اولدی دینلدیکه طولی بشبیک ذراع وعرضی
اوچبیک ذراع ایدی وقتاکه بنادن فارغ اولدیلر فرعون انک فوقنه چیقوب بر نشابه یی سماء جانبنه رمی ایتدی
اول اوق قانه بولاشق کاوب موسانک الهی حاشا که قتل ایتدم دیو سوندی اویله اولسه جبرائیل علیه السلام
امر الهی ایله اول صرحه بر کز قنادیله اوریجق اوچ قطعه اولدی برقطعه سی عسکری اوزره دوشوب نیجه بیک
کشی اندن هلاک اولدی وبالجمله اول صرحه عمل ایدنلردن هیچ بری قالمدی وبرقطعه سی دریایه وبرقطعه سی
مغربه دوشدی (واستکبر هو وجنوده فی الارض بغیر الحق وظنوا أنهم الینا لا یرجعون) اول فرعون
وجنودی ارض مصرده استحقاقسز استکبار ایدوب کندیلرین موتله بزه رجوع ایتمز ظن ایتدیلر
(فأخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم) انی وجنودنی اخذ ایدوب دریایه براقدق (فانظر کیف کان عاقبة
الظالمین) یا محمد نظر ایت که شرک وکفر ایله نفسلرینه ظلم ایدنلرک عاقبتی نیجه اولدی وانک مثلی فعلدن قومکی
تحذیر ایت (وجعلناهم أئمة یدعون الی النار) وبز انلری خذلان ایله جهاله رؤسا قیلدق که کفر ومعاصیدن
ناری ایجاب ایدر اعمال سیئه یه دنیاده انلری دعوت ایدرلر (ویوم القیامة لا ینصرون) ویوم قیامتده انلر
عذابدن قورتارلمازلر (وأتبعناهم فی هذه الدنیا لعنة) واشبو دنیاده رحمتدن طرد وابعادی بز انلره اتباع
ایتدک (ویوم القیامة هم من المقبوحین) ویوم قیامتده ایسه انلر تعذیب واهلاک اولنانلردن اولورلر
(ولقد آتینا موسی الکتاب من بعد ما أهلکنا القرون الاولی) بز موسایه توراتی ویردک اندن اول نوح وهود
وصالح ولوط اقوامنی اهلاک ایتدکدنصکره (بصائر للناس) اول تورات ناسک قلوبنه انوار اولدیغی حالده که انکله
حقائقی کوررلر وحق وباطل بیننی تمییز ایدرلر (وهدی ورحمة لعلهم یتذکرون) ودخی اول سبیل الله اولان
شرایعه هدایت وانده اولانه عمل ایدنه رحمت اولدیغی حالده تا که انلر تذکر ایتملری رجا اولنور حالده ایره لر
(وما کنت بجانب الغربی اذ قضینا الی موسی الامر) یا محمد سن موسانک طورده کی مقامندن جانب غربیده
دکل ایدک شول وقتکه بز موسایه تعریفن اراده ایتدیکمز امری وحی ایتدک (وما کنت من الشاهدین)
وسن اول مقامده حاضرلردن دخی دکل ایدک انلر نقبادرکه موسی علیه السلام انلری میقات ایچون اختیار
ایتدی (ولکنا أنشأنا قرونا فتطاول علیهم العمر) لکن سکا وحی ایتدک انکچونکه موسادنصکره
بز قرون مختلفه انشا ایتدک که اوزرلرینه وحیک زمان انقطاعی طویل اولدیغندن عهد الهی اونودوب
امرینی ترک ایتدیلر (وما کنت ثاویا فی أهل مدین تتلو علیهم آیاتنا) وسن مدین اهلی شعیب ومؤمنین قتنده
دکل ایدک که انلرک قصه سن انلردن تعلم ایدنصکره انی مکه اهلنه ذکر ایده سن (ولکنا کنا مرسلین)
لکن بز سنی رسول ارسال ایدوب اشبو اخباری مبین کتاب انزال ایتدک که انی اهل مکه یه تلاوت ایده سن
اکر حال بو منوال اوزره اولسه نه سن انی بیلور ونه قومک خبر ویردک (وما کنت بجانب الطور
اذ نادینا) وسن طور جانبنده دکل ایدک شول وقتکه بز موسایه (انی أنا الله رب العالمین) دیو ندا ایتدک (ولکن

رحمة من ربک) لکن ربک جل شانه دن سکا رحمت اولوب انی سکا تعلیم ایتدک (لتنذر قوما ما أتاهم من نذیر
من قبلک) تا که انکله بر قومی یعنی اهل مکه یی انذار ایده سن که سندن اول انلره نذیر کلمدی سنکله عیسی
بیننده فترتده واقع اولدقلری ایچون اول بش یوز اللی ییل ایدی ویا خود سنکله اسمعیل بیننده نذیر کلمدی * زیرا که
موسی وعیسانک رسالتی بنو اسرائیله وانلرک حوالیسنده اولانلره مختصه ایدی (لعلهم یتذکرون) تا که انلر
انکله اتعاظ ایدوب ایمانه کله لر (ولولا أن تصیبهم مصیبة بما قدمت أیدیهم فیقولوا ربنا لولا أرسلت الینا
رسولا فنتبع آیاتک ونکون من المؤمنین) اکر انلره کفر ومعاصیلری سببیله عقوبت ایرکوردیکمزده یاربنا بزه
رسول ارسال ایتمش اولسیدک که اول بزه آیتلریکی تبلیغ ایتدیکنده بز انکا اتباع ایدوب مصدقیندن اولوردق
دیملری اولمسه سنی ارسال ایتمزدک * ایمدی سنی انلره ارسالمزدن کل الاعذارلرین قطع وحجتمزی اوزرلرینه الزام
ایچوندر (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا لولا أوتی مثل ما أوتی موسی) وقتاکه انلره بزم عندمزدن رسولمز
محمد صلی الله علیه وسلم معجزاتدن بر نوعله کلدی دیدیلر که نولیدی محمده موسایه ویریلن آیات مثلی ویریله ایدی
توراتک جمله ویرلسی کبی وید بیضا وعصا کبی (أولم یکفروا بما أوتی موسی من قبل) الله تعالی دیدیکه
حالبوکه قرآندن اول رأی ومذهبده ابناء جنسلری موسی علیه السلام زماننده کفر ایدوب موسایه ویریلنه کافر
اولمدیلرمی (قالوا سحران تظاهرا) دیدیلرکه موسی وهارون ویا موسی ومحمد اشبو خوارقی اظهار ایله
ویا ایکی کتاب توفیقیله تعاون ایتدیلر (وقالوا انا بکل کافرون) ودیدیلرکه انلرک کلیه ذکرلرک کتابلرینه
کافرلرز (قل فأتوا بکتاب من عند الله هو أهدی منهما أتبعه ان کنتم صادقین) یا محمد سن انلره دیکل که ایدی
قولکزده صادقلر ایسه کز بکا بر کتاب کتورک که اول موسایه وبکا انزال اولنان کتابلردن اهدی اوله تا که
بن انکا اتباع ایدم (فان لم یستجیبوا لک فاعلم أنما یتبعون أهواءهم) اکر کتاب اهدی کتورمیوب دعوتکه
اجابت ایتمزلرسه بیل که کفرلرنده هوالرینه اتباع ایتمشلردر (ومن أضل ممن اتبع هواه بغیر هدی من الله)
شول کسه دن اضل کیمدر که الله تعالیدن هدایتسز هواسنه اتباع ایده زیرا که هوای نفس کاهی حقه موافق
اولور (ان الله لا یهدی القوم الظالمین) الله تعالی هدایت ایتمز شول قومه کیم اتباع هواده انهماک ایله نفسلرینه
ظلم ایتدیلر (ولقد وصلنا لهم القول لعلهم یتذکرون) بز قرآن آیتلرینی انزالده بری برینه اتباع ایتدک تا که
تذکیر متصل اوله ویا خود نظمده اتباع ایتدک تا که دعوت حجت ایله ومواعظ مواعید ایله ونصایح عبرایله متقرر
اوله شول عبرایله کیم تذکر ایدوب ایمانه کله لر (الذین آتیناهم الکتاب من قبله هم به یؤمنون) شونلرکه
بز انلره قرآندن اول کتاب ویردک انلر محمده ویا قرآنه ایمان کتوررلر * دینلدیکه اشبو آیت اهل کتاب مؤمنلری
شاننده نازل اولوبدر ویا اهل انجیلدن قرق کشی شاننده درکه اوتوز ایکیسی حبشه دن جعفر رضی الله عنه ایله
کلدیلر وسکزی ایسه شامدن کلدیلر (واذا یتلی علیهم قالوا آمنا به انه الحق من ربنا انا کنا من قبله مسلمین)
وقتاکه انلره قرآن تلاوت اولنسه دیرلر که بز انک کلام الله ایدیککی تصدیق ایتدک اول بزم ربمزدن حقدر
اول قرآنک نزولندن اول الله تعالی یی توحیدده مخلصلر ومحمد نبی حق ایدیکن مصدقلر ایدک (أولئک یؤتون
أجرهم مرتین بما صبروا) ایمدی انلره اجرلری ایکی کره ویریلور بری کندی کتابلرینه ایمانلری ایچون وبری قرآنه
ایمانلری ایچون ایکی ایمانه صبر وثباتلری سببیله ویا خود قرآنه نزولندن اولده وصکره ده ایمانه صبر وثباتلریله
(ویدرؤن بالحسنة السیئة) وطاعتله معصیتی دفع ایدرلر شهادت کلمه سیله شرکی دفع ایدرلر ومشرکیندن
ایشتدکلری اذی وشتمی عفو وصفح ایله دفع ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره ویردیکمز اموالدن سبیل
خیره انفاق ایدرلر (واذا سمعوا اللغو أعرضوا عنه) وقتاکه لغو کلام ایشتسه لر تکرم ایدوب اندن اعراض
ایدرلر (وقالوا لنا أعمالنا ولکم أعمالکم) واول لغو ایدنلره دیرلر که بزم اعمالمز وافعالمز بزم وسزک
اعمالکز سزکدر اولسون (سلام علیکم) اولدیغکز حالده الله تعالی سزه سلامت ویره (لا نبتغی
الجاهلین) بز جاهللر صحبتن طلب واراده ایتمزز (انک لا تهدی من أحببت) یا محمد سن استدیکک کسه یی اسلامه
کتورمکه قادر اولمزسن * زیرا که ذاتی اوزره مطبوعی بیلمزسن مادامکه بن سکا انی بیلدرمیم زیرا که

اول علم غيبدندر (ولكن الله يهدي من يشاء) لكن الله تعالى ديلديكي كمسه يي اسلامه كتورير * زيرا كه
اول عالم الغيب بر قلبي اوزره مطبوع غيريدن تميز ايدر (وهو أعلم بالمهتدين) اول الله تعالى اسلامه استعدادي
اولانلري بيلور جمهور عندنده بو آيتك سبب نزولي ابو طالبدر كه حال احتضارنده پيغمبر صلى الله عليه وسلم
اكا ديديكه (اشهد أن لا اله الا الله) ديكل كه يوم قيامتده اول قول ايله سنك ايچون شهادت ايده يم كه عذاب
اولنميه سن ديديكه اكر قريش بني تعيير ايدر اولمسه ايديكه اني اول قوله موت عندنده جزع حمل ايتدي ديه لر
سكا موافقت ايله سني قرير العين ايدردم (وقالوا ان نتبع الهدى معك نتخطف من أرضنا) كفاردن خوف ايله
اسلامه كيتمينلر پيغمبر عليه السلامه ديديلر كه بيلورز كه سن حق اوزره سن ليكن قورقارز كه اكر سكا متابعت
وعربه مخالفت ايدرسه وز بزي ارض مكه دن چيقاررلر الله تعالى انلره بو بيغ وجهي اوزره ديديكه (أولم نمكن
لهم حرما آمنا يجبى اليه ثمرات كل شيء) بز انلرك مكانين حرم ذا امن قيلمدقمي بيت شريف حرمتنه حولنده كي
عرب تناصر ايديشورلر انلر ايسه انده آمنلردر الوان ثمراتدن هرلون نواحيدن اول حرمه جلب وجمع ايديلور
(رزقا من لدنا) بزم عندمزدن ثمرات مخصوصه ايله مرزوق اولديغي حالده ايدي اهل مكه عبدة اصنام ايكن
حاللري بو اوليجق انلره تخوف وتخطف نيجه عارض اولور بجابيكه حرمت بيته حرمت توحيدي ضم ايده لر
(ولكن أكثرهم لا يعلمون) لكن انلرك اكثري جهللدر تفطن وتفكر ايتمزلر كه اني بيله لر وياخود انلردن آزدركه
تدبر ايدوب اول انلره الله تعالى عندندن رزق ايديكن بيله لر * زيرا اكر اني بيلسه لر انك غيريدن قورقمزلردي بعده
الله تعالى بيان ايتديكه انلرك خوفي صددنده اولدقلري كفردن اوليغله اعتقادلر شول قولله كيم بيورلدي
(وكم أهلكنا من قرية بطرت معيشتها) چوق قريه اهاليكه بز انلري تدمير وديارلرين تخريب ايتدك حاللري امنده
وخفض عيشده اهل مكه نك حاللري كبيدي الله تعالينك رزقن ييوب انك غيري يه عبادت ايتديلردي (فتلك
مساكنهم لم تسكن من بعدهم الا قليلا) اشبو بيوت خاليه انلرك مسكنلريدر شوم معاصيلرندن انلردن صكره انده
ساكن اولوراولمدي مكر كه مسافر بيندن آز كمسه بركون ويااندن آز زمان انده ساكن اولدي (وكنا نحن
الوارثين) وبز اول مسكنلره ساكنلرندن وارث اولدق * زيرا هيچ كمسه انلره خلف اولمديكه ديارلرنده وسائر
متصرفاتلرنده انلرك كبي تصرف ايديدي (وما كان ربك مهلك القرى حتى يبعث في أمها رسولا يتلو عليهم
آياتنا) ربك جل شانه شول قرى اهاليني اهلاك ايدر اولمدي كه انلر كافرلردر الا شويله صكره كه اول قرانك اكبر
واعظمنه رسول كونديردي كه انلره خبر ويره كيم ايمانه كلمزلر ايسه انلره عذاب نازل اولور وقرانك اعظمي رسول
كوندرلمسنه تخصيص بيورلدي * زيرا كه رسول اشرافه بعث اولنور واشراف ايسه مدينه لرده وشول
مواضعده ساكن اولورلر كه اول حوالينده كي اماكنك انميدر (وما كنا مهلكي القرى الا وأهلها ظالمون)
بز هيچ قريه لر اهاليسني هلاك ايدر اولمدق الا انلر تكذيب رسل وكفرده عتوله ظالمر ايديلر (وما أوتيتم من شيء
فمتاع الحياة الدنيا وزينتها) اسباب دنيادن بر شيئكه سزه اول ويرلدي حيات دنيانك اول متاع وزينتيدر مدت
حياتكز انقضاسنه دكين انيكله تمتع وتزين ايدرسز (وما عند الله خير وأبقى) والحال الله تعالى عندنده اولان
ثواب اشبو مذكوردن خيرلدر زيرا كه اول لذت خالصه وبهجت كامله در ودخي ابقادر زيرا كه دائم لا يفنادر
(أفلا تعقلون) تدبر ايتمزميسز كه باقي فانيدن خيرلدر تا كه ادنايي اعلا يه استبدال ايده سز (أفمن وعدناه
وعدا حسنا فهو لاقيه) شول كمسه كه بز اكا جنت وعدين ايده وز كه اول اكالابد ملاقيدر (كمن متعناه
متاع الحياة الدنيا) شول كمسه كبي ميدركه بز اكا حيات دنيا متاعني تمتيع ايده وز كه اول آلام ايله مشوب ومتاعي ايله
مكدر وانقطاعي تحسر ايله متعقبدر (ثم هو يوم القيامة من المحضرين) بوندن صكره اول يوم قيامتده
حساب ويا عذاب ايچون احضار اولنانلردن اوله (ويوم يناديهم فيقول أين شركائي الذين كنتم تزعمون)
ذكر ايت شول كونيكه رب تعالى انلري چاغروب ديه كه قني شول شركاء كه انلري بكا شركاء زعم ايدرديكز
(قال الذين حق عليهم القول ربنا هؤلاء الذين أغوينا أغويناهم كما غوينا تبرأنا اليك ما كانوا ايانا يعبدون)
رؤساء اضلاء كه اوزرلرينه عذاب واجب اولدي ديه لركه اشبو اتباعمزكه بز انلري اضلال ايتدك بزم انلره

تسويل

تسويل ووسوسه مزله ضلالتي اختيار ايتديلر ضلالتده بزه عديل اولديلر يا ربنا انلردن وكفر وعبادتلرندن
سكا تبري ايتدك انلر بزه عبادت ايتمزلر بلكه هوالرينه عبادت وشهوتلرينه اطاعت ايدرلردي (وقيل ادعوا
شركاءكم فدعوهم فلم يستجيبوا لهم) وانلره ديلله كه شركاكزي چاغرك كه سزي عذابدن تخليص ايده لر
انلر دخي فرط حيرتلرندن شركالرين چاغره لر شركا ايسه اجابت ونصرتدن عجزلري اولديغيچون اجابت ايتميه لر
(ورأوا العذاب لو أنهم كانوا يهتدون) اول حالتده عذاب موعدي كوره لر اكر انلر دنياده اهتدا ايتسه لر
اول وقتده عذابي كورمزلردي وياخود دنياده انلره اتباع ايتمزلردي وياخود عذابي كوردكلرنده تولديدي
مسلمين كبي دنياده مهتدين اوليدق ديو تمني ايده لر (ويوم يناديهم فيقول ماذا أجبتم المرسلين) ذكر ايت
شول كونيكه رب تعالى كفاري چاغروب ديه كه بنم رسوللريمه توحيدده نه كيفيت اوزره اجابت ايتديكز
(فعميت عليهم الأنباء يومئذ فهم لا يتساءلون) اول كونده انلره حجج متلبس وطرق اخبار منسد اولوب
اعتذار له اخباره اهتدا اولنميه لر بلكه حيرتلرندن سكوت ايده لر بو خصوصده ناس دنياده مشكلاتدن بري برلرينه
سؤال ايتمسي كبي سؤال ايدشميه لر كه مسئول سائله حجت تلقين ايليه زيرا كه جوابدن عجزده جميعي مساوي
اولور (فأما من تاب وآمن وعمل صالحا فعسى أن يكون من المفلحين) اما اول كمسه كه كفردن توبه ايدوب
ايمان وعمل صالح بيني جمع ايده حق اولور كه اول عند الله سعداادن اوله (وربك يخلق ما يشاء ويختار) ربك
جل شانه ديلدوب اختيار ايتديكي شيئي خلق ايدر زيرا كه انك اوزره برشيء ايجاب ايدر ويا اني اختيار ايتديكي
شيئدن منع ايدر يوقدر روقتاكه مشركلر تولديدي اشبو قرآن ايكي قريه اهلندن بر رجل عظيمه تنزيل اولنيدي
ديدكلرنده كه انكله مرادلري وليد بن مغيره ويا عروة بن مسعود الثقفي ايدي اكا جوابده اشبو آيت نازل
اولدي يعني ربك جل شانه رسوللرين شول ارسال اولنمه حق اقوامك اختيار ايتدكلريني بعث ايتمز بلكه رسالتنه
اول ديلديكين اختيار ايدر (ما كان لهم الخيرة) بو خصوصده انلر ايچون برشيء اختيار ايتملك يوقدر وياخود
الله تعالى اول شيئي اختيار ايدركه انلر ايچون انده خير وصلاح اوله (سبحان الله) الله تعالى منزه اولدي
اندنكه اكا هيچ احد منازع ويا اختيارينه مزاحم اوله (وتعالى عما يشركون) انلرك اشراكلرندن
ويا اكا اشراك ايتدكلري شيء مشاركتندن عالي اولدي (وربك يعلم ما تكن صدورهم وما يعلنون) ربك جل شانه
بيلور انيكه انلرك صدورلري اضمار ايدر رسول الله صلى الله عليه وسلمه عداوت وحقد كبي وانيكه اعلان ايدرلر
انك شاننده طعن كبي (وهو الله لا اله الا هو) معبود بالحق اول الله تعاليدر انك غيري دكلدر (له الحمد
في الأولى والآخرة) حمد انكچون ثابتدر دنياده كلفت وجهي اوزره وآخرتده لذت وجهي اوزره زيرا كه
نعمتك كاني عاجل وآجلني اول ويرر مؤمنلر اكا انده حمد ايدرلر دنياده كي حمدلري كبي ديرلركه (الحمد لله
الذي أذهب عنا الحزن الحمد لله الذي صدقنا وعده الحمد لله رب العالمين) (وله الحكم) وهر شيئده قضاء نافذ
دخي انكچون ثابتدر (واليه ترجعون) وآخرتده اكا رجوع ايدرسز اعمالكزلك خير وشريله سزه جزا
ايدر (قل أرأيتم ان جعل الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بضياء) يا محمد مكه نك
كفارينه ديكل كه بكا خبر ويرك كه اكر الله تعالى يوم قيامته دكين كيجه يي اوزريكزه دائم ايتسه الله تعاليدن
غيري اتخاذ ايتديككز آلهه دن هيچ بري قادر اولورميكه اني كيدروب سزه كوندز كتوره تا كه انده
معاشكزي طلب ايده سز (أفلا تسمعون) بزم مواعظمزي سماع تدبرله استماع ايتمزميسز كه انكله منتفع
اوله سز زيرا كه سماعك منافعي ذكرني وفوائدي وصفني بصر ادراك ايتديكني سمع ادراك ايدر (قل أرأيتم ان
جعل الله عليكم النهار سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بليل تسكنون فيه) يا محمد بونلره ديكل كه بكا
خبر ويرك كه اكر الله تعالى يوم قيامته دكين كوندزي اوزريكزه قائم ايتسه الله تعاليدن غيري آلهه كزدن هيچ
بري قادر اولورميكه اني كيدروب سزه كيجه يي كتوره تا كه انده سكون واستراحت ايده سز (أفلا تبصرون)
الله تعالينك قدرتني كورمزميسز كه اكا ايمان كتوره سز (ومن رحمته جعل لكم الليل والنهار لتسكنوا فيه
ولتبتغوا من فضله ولعلكم تشكرون) اول الله تعالينك رحمتندندر كه سزكچون ليل ونهاري خلق ايلدي

تا كه ایلده سكون واستراحت ایده سز ونهارده انواع مكاسبله فضلندن طلب ایده سز والله تعالینك بو نعمتلرین
بیلوب اكا شكر ایلیه سز (ويوم يناديهم فيقول أين شركائي الذين كنتم تزعمون) ذكر ایت شول كونیكه
الله تعالی مشركاره دیه كه قنی شول آلهه كزكه انی بكا شركاء زعم ایدردیكز اشبو آیتی تكرار برده ایذان واردركه
حق تعالینك غضبنی جلب ایدر شركدن زیاده شیء اولمیه انك رضاسنی جلب ایدر توحیددن زیاده شیء اولمدیغی
كبی (ونزعنا من كل أمة شهيدا فقلنا هاتوا برهانكم فعلموا أن الحق لله وضل عنهم ما كانوا يفترون)
واول كونده هر أمتدن پیغمبرلرین انلرك دنیاده شرك وتكذیب رسلدن اولدقلری حالات قبیحه لرینه شهادت
ایدر اخراج ایدرز وامتلره دیرزكه الله تعالی یه شرككه تكذیبكزه صحتنه برهانكزی كتورك انلر ایسه برهاندن
عاجز اولوب الوهیت انحق الله تعالینك اولدیغنی بیلهلر والوهیتده اكا غیرا شراكه ایله افترالری كذب وباطل
دعوالرین یتوردلر (ان قارون كان من قوم موسى) قارون موسى علیه السلامك قومندن ایدی ابن عمی
اولوب اكا ایمان كتورنلردن ایدی حسن صورتیچون منور دیو ملقب ایدی توراتی ظهر قلبندن اوقوردی
لكن سامری كبی اولدخی منافق ایدی فرعونك بنو اسرائیل اوزره عاملی ایدی (فبغى عليهم) بنو اسرائیل
اوزره ظلم وكفر وكثرت ماله تكبر ایتدی وموسایه مخالفتله تكبر ایتدی (وآتيناه من الكنوز ما ان مفاتحه
لتنوء بالعصبة أولي القوة) بز اكا اموال مدخره دن شول دكلو ویردك كه انك صنادیق ویا خزائننك مفتاحلری
شول قوت صاحبلری جماعت كثیره یه ثقیل اولوب كتورمكده انلری میل ایتدیرردی اول جماعتك عددنده
اختلاف اولندی اوچدن اونه ویا اوندن اون بشه ویا اوندن قرقه دك كیمسنه در ویا قرق رجل ویا التمش رجلدر *
دینلدیكه انك خزائنی مفتاحلری التمش قاطر طاشیردی هر خزانه نك بر مفتاحی وار ایدی وهر مفتاح ایسه
جلوددن اولوب بر برمقدن زیاده دكلیدی (اذ قال له قومه لا تفرح) اكا قومی بنو اسرائیل دیدیلر كه حطام دنیا
ایله فرح ایتمكل كه اول مطلقا مذمومدر زیرا اول فرح دنیایه محبت ورضانك نتیجه سیدر حالبوكه لذائذ دنیویه
البته زائل ایدیكنك بیلمسی ترح ایجاب ایدر (ان الله لا يحب الفرحين) زخارف دنیا ایله فرحانلری الله تعالی
سومز زیرا كه اول محبة الالهیه مانعدر اول اجلدن الله تعالی (ولا تفرحوا بما آتاكم) سزه ویریلن متاع دنیایه
فرحان اولمكزدیو اندن نهی اولندی (وابتغ فيما آتاك الله الدار الآخرة) الله تعالینك سكا ویردیكی غنا وثروت
ایله دار آخرتی طلب ایله كه انی طاعته صرف ایله زیرا كه انكله مقصود دار آخرته وصولدر (ولا تنس نصيبك
من الدنيا) ودنیادن نصیبكی اونوتمغل یعنی دنیاده اخرت ایچون عملی ترك ایتمكل ویا خود صحت وقوت وشباب
وغناكی اونوتمغل انكله آخرتكی طلب ایده سن ویا خود دنیادن كندیكك واهلك قوتنی اونوتمغل (وأحسن
كما أحسن الله اليك) وعباد اللهه احسان ایت الله تعالی سكا انعامیله احسان ایتدیكی كبی ویا خود شكر
وطاعتله احسان ایتكه الله تعالی سكا انعامیله احسان ایده (ولا تبغ الفساد في الارض) ظلم وبغیه
علت اولورامرله یر یوزنده فسادی طلب ایتمكل (ان الله لا يحب المفسدين) الله تعالی افساد ایدنلری سومز
سوء فعاللری ایچون (قال انما أوتيته على علم عندي) قارون دیدیكه اول مال بكا ویرلدی شول علم اوزره كیم
اول بنم عندمده در * دینلدیكه اول علم توراتدركه اول انده بنو اسرائیلك اعلمی ایدی ویا خود علم تجارت
ومكاسب ایدی ویا خود علم كیمیا ایدیكه موسى علیه السلام اول علمك برثلثنی یوشع بن نون علیه السلامه
وبرثلثنی كالب بن یوقنایه وبرثلثنی قارونه تعلیم ایتمشدی * بعده قارون اول ایكیسنی الدایوب انلرك اول علملرینی
دخی كندی علمنه ضم ایتدی اموالنك كثرتنه اول سبب اولدی * دینلدیكه اول یوسف علیه السلامك كنوزینه
مطلع اولمشدی (أولم يعلم أن الله قد أهلك من قبله من القرون من هو أشد منه قوة وأكثر جمعا) اول بیلمدیمیكه
الله تعالی اندن اول قرون متقدمه دن شول كسه لری هلاك ایلدیكه قوتده اشد وجمعده اكثر ایدیلر * اشبو انك
قوت وكثرت ماله اغترارینه تعجب وتوبیخدر مع هذا كندی حالو كسه لرك عاقبتی نیجه اولدیغن توراتده
اوقومش وتواریخ حفاظندن ایشتمشدی ویا خود اول بر علم ادعا ایلدی والحال كندویی هلاكدن صیانت
ایدر علمی بیلمدیكه اول علم نافعدركه نفوسی مصارع هالكیندن وقایه ایدر انك ادعا ایتدیكی علم ایسه انك

خلافنی ملایسدر (ولا يسأل عن ذنوبهم المجرمون) یوم قیامتده مجرمون ذنوبلرندن سؤال اولنمزلر زیرا كه
الله تعالی انلرك حالنه عالمدر بلكه سؤال وحسابسز انلری نارله عقاب ایدر ویا خود انلر ذنوبلرندن سؤال
نجاتله سؤال اولنمزلر بلكه سؤال تعذیله سؤال اولنورلر (فخرج على قومه في زينته) بر كون قارون
عرض ایچون زینتنده قومی اوزره چیقدیكه اول بغله شهبایه بنمشدیكه اوزرینه التون سرج اورلمشدی وكندی
زینتنده بیله سنجه درت بیك عبید اوید رمشدی برقولده كندیلرینك وخیللرینك اوزره دیباج احمر كیدرلمشدی
وصاغنده اوچیوز غلام وصولنده بیاض اوچیوز جاریه اولوب اكینلرینه هر بری حلی ودیباج كیمشدی
(قال الذين يريدون الحياة الدنيا يا ليت لنا مثل ما أوتي قارون انه لذو حظ عظيم) مسلمندن جون حیات دنیا
مراد ایدنلر یساره رغبت طریقی اوزره دیدیلر كه مالدن قارونه ویریلن مثلی بزه دخی ویرلسه دیكه اول دنیادن
حظ عظیم صاحبیدر حسددن حذر ایدوب مثلنی تمنی ایتدیلر بو خسه عینی دكل (وقال الذين أوتوا العلم
ويلكم ثواب الله خير لمن آمن وعمل صالحا) دنیاده زاهد اولوب اشیانك ماهیتی اوزره عارف اولانلر
اول متمنیلره دیدیلر كه ویل سزه كیم الله تعالینك ثوابی خیرایدر شول كسه یه كیم ایمان وعمل صالحی جمع ایده
قارونه ویریلندن بلكه دنیا ومافیهادن (ولا يلقاها الا الصابرون) زاهدلك اول كلمه سنه ویا اول
مثوبته ویا اول سیرته توفیق اولنمزلر الا انلر كه معاصیدن صاقنوب طاعته صبر ایدرلر (فخسفنا به وبداره
الارض) بز اول قارون ودارنی یره كچوردك * روایت اولندیكه قارون هر وقتده موسى علیه السلامه
ایذا ایدردی * موسى علیه السلام ایسه قرابتیچون اكا مدارا ایدردی حتی كه زكاتك وجوبی نازل اولدی
اویله اولسه موسى علیه السلام قارونه زكاتله امر ایدوب مالنك بیكده برینی ویرمسی اوزره صلح اولدی قارون
انی حساب ایدوب استكثار ایتدی قصد ایلدیكه موسایی بنو اسرائیل بیننده رسوای ایده تا كه انلر
موسادن كراهت ایدوب ترك ایلیه لر اویله اولسه بر مرأة فاجره یه رشوت ویردی تا كه موسى علیه السلام
انكله فجور ایتدی دیو افترا ایده * وقتا كه یوم عید اولدی موسى علیه السلام طوروب ناسه امر ونهی ایلدی
ودیدیكه هر كیمسه كه سرقه ایده انك یدنی قطع ایدرز واكر زنا ایده اكر محصن دكلسه اكا جلده اورز ومحصن
ایسه رجم ایدرز * قارون دیدیكه اكرچه سن ایسكده بو حكمی كندی اوزریكه اجرا ایدرمیسن دیدیكه نعم
اجرا ایدرم قارون ایتدی اعدی بنو اسرائیل زعم ایدرلر كه سن فلانه فاجره ایله فجور ایتمشسن اندن فلانه اول
موضعه كتورلدی حضرت موسى اكا دیدیكه الله تعالینك حقیچون اولسون اشبو امرده صدق ایت
اول دیدیكه قارون بكا شو دكلو مال ویردیكه سن بنمله فجور ایتمشسن دیو سكا افترا ایدم همان دم موسى
علیه السلام سجده یه واروب رب تعالی یه قاروندن شكایت ایتدی وحی الهی كلدیكه یا موسى یره دیلدیكك
شیئی امر ایت اول سكا اطاعت ایدر دیدی اول دیدیكه یا ارض قارونی اخذ ایت فی الحال یرانی دیزلرینه دكین
یوتدی ایكنجی كره اخذ ایت دیدیكنده بلنه دكین یوتدی اوچنجی كره اخذ ایت دیدیكنده بوغازینه دكین یوتدی
دردنجی كره اخذ ایت دیدیكنده یره باتوب یتدی هر كره ده ایسه قارون اكا یلواررا اول ایسه اكا مرحمت
ایتموب یره اخذ ایت دیو بیورردی وحی الهی كلدیكه یا موسى عجب فظاظت وغلظت ایتدك كه اول سندن
مرارا مرحمت دیلدی سن ایسه اكا مرحمت ایتمدك عزتم حقیچون اكر اول بكا بر كره دعا ایتمش اولسه بن اكا
اجابت ایدردم بعده بنو اسرائیل دیدیلر كه موسى بو فعلی قارونه ایتدیكه مال ودارینه وارث اوله اویله اولسه
دعا ایلدی حتی كه مال وداریدخی یره كچدی اعدی اول هر كونده بر رجل قامتنجه اشاغه كتمكده در یوم قیامته
دكین یرك قعرینه ایرر (فما كان له من فئة ينصرونه من دون الله وما كان من المنتصرين) قارون ایچون اعوان
اولمدیكه الله تعالینك عذابنی اندن دفع ایدهلر واول كندیدخی اكا نازل اولان عذابدن امتناع ایدنلردن
اولمدی (وأصبح الذين تمنوا مكانه بالامس يقولون ويكأن الله يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر) شول
زمان قریبده قارونك منزلتن تمنی ایدنلر خطارینه متنبه اولوب سویلر اولدیلر كه عجب بزه امر مشتبه اولندیكه
الله تعالی عبادندن دیلدیكنه بسط وبعض دیلدیكنه ایسه تضییق ایدر (لولا أن من الله علينا لخسف بنا)

اكر الله تعالى بزه ديلديككمزى ويرمكله منّ ايتمسيدى بزدخى قارون كبى يره كچردك (ويكأنه لا يفلح الكافرون) عجب حال مشتبه اولديكه الله تعالينك نعمتنه كافرلر ويارسوللرينى مكذبلر خلاصه نائل اولمازلر (تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا فى الارض ولا فسادا) بزدار آخرتى قيلورز شول كمسه لر ايچونكه يريوزنده ايماندن استكبارا يتمزلر ويا ناس اوزره استطاله وانلره تهاون ايتمزلر ويا ارباب سلطنتلرى عندنده عز وشرف طلب ايتمزلر * على كرّم الله وجهه ايدراشبو آيت ولات واهل قدرتدن متواضعلر شاننده نازل اولوبدر ودخى يريوزنده فساددخى مراد ايتمزلر الله تعالينك غيريه عبادته دعوتله ويا ناسك اموالنى بغير حق اخذله ويا معاصى ايشلمكله (والعاقبة للمتقين) عاقبت محموده كه جنتده قراردر الله تعالينك اوامرنى ادا ومعاصيدن اجتناب ايدوب عقابندن خوف ايدنلر ايچوندر (ومن جاء بالحسنة فله خير منها) بركمسه كه حسنه ايله كله انكچون ذات وقدر ووصفده اول حسنه سندن خيرلو اولور (ومن جاء بالسيئة فلا يجزى الذين عملوا السيئات الا ما كانوا يعملون) واولكه سيئه ايله كله * اعدى سيئه يى ايشلينلر انجق ايشلدكلرى سيئه مثليله جزا اولنور (ان الذى فرض عليك القرآن لرادك الى معاد) اول الله تعالى كه سكا قرآنك تلاوت وتبليغ ومقتضاسيله عملى ايجاب ايتدى سنى معاد يه رد ايدركه اول مكه در * وقتا كه پيغمبريز صلى الله عليه وسلم غاردن چقوب مدينه يه يونلدى طلب اولنمسى خوفيله يولدن صاپدى اول خوفدن امن اولنجق كيرو يوله كيروب مكه ومدينه بيننده جحفه نام منزله نزول ايتدى ومكه يولنى بيلوب مكه يه مشتاق اولدى جبريل عليه السلام اكا كلوب يا محمد بلد ومولدكه مشتاقمى اولدك ديديكه نعم اول سببدن بو آيت جحفه ده نازل اولدى ويا خود الله تعالى شول سكا وعد ايتديكى مقام محموده رد ايدر وقتا كه مشركلر پيغمبريز صلى الله عليه وسلمه سن ضلالده سن ديديلر الله تعالى اكا ديديكه (قل ربى أعلم من جاء بالهدى ومن هو فى ضلال مبين) ديكل كه ربم جل شانه اعلمدر اول كمسه يه كه هدا ايله كلوب ثواب ونصرته مستحق اولور ودخى اكا كه ضلال مبينده اولوب عذاب واذلاله مستحق اولور (وما كنت ترجوا أن يلقى اليك الكتاب الا رحمة من ربك) يا محمد سن رجا ايدر دكل ايدك كه سكا قرآن وحى اولنه لكن ربك جل شانه سكا رحمت ايدوب قرآنى ويردى (فلا تكونن ظهيرا للكافرين) اعدى كافرلره معين اولمغل انلره مدارا ايله واذالرينه تحمله وطلبلرينه اجابتله * اشبو آيت شول حينده نازل اولديكه انى آبائى دينه دعوت ايتديلر اوليله اوله الله تعالى اكا نعمتلرين تذكير ايدوب انلره اولدقلرى شيئا اوزره مظاهرتدن نهى ايتدى (ولا يصدنك عن آيات الله بعد اذ أنزلت اليك) سنى قرآنك قرائت وموجبيله عملدن صد ايتمسونلر اول سكا انزال اولنمسى وقتندنصكره (وادع الى ربك) ناسى ربك جل شانه نك توحيد وعبادتنه دعوت ايت (ولا تكونن من المشركين) ومشركلردن اولمغل انلره مساعده ايله (ولا تدع مع الله الها آخر لا اله الا هو) الله تعالى ايله بيله اله آخر دعا ايتمكل كه زيرا اندن غيرى اله معبود بالحق يوقدر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدراشبو آيتلر ظاهرده مخاطب پيغمبريز صلى الله عليه وسلمدر لكن مراد اهل ديندر (كل شئ هالك الا وجهه) هر شئ هالكدر يعنى اكا كه هلاك وفنا جائز اوله اول حد ذاتنده هالكدر الا الله تعالينك ذاتى دكل * زيرا كه اول باقى لا يفنادر ويا خود الا عملدن اول شئ كه انكله وجه الله مراد اوله اول فانى اولماز زيرا كه ثوابى باقيدر (له الحكم) خلق بيننده قضاء نافذ انكچون ثابتدر (واليه ترجعون) آخرتده اكا رجوع ايدرسز

(سورة العنكبوت وهى تسع وستون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الم أحسب الناس أن يتركوا أن يقولوا آمنا وهم لا يفتنون) ناس ظن ايتديلرميكه بز ايمان كتوردك ديملريله ترك اولنه لر حالبوكه اموال ونفسلرنده امتحان اولنميه لر بلكه الله تعالى انلرى مشاق تكاليفله امتحان ايدر مهاجره ورفض شهوات ووظائف طاعات وانواع مصائب كبى تا كه مخلص منافقدن ودينده ثابت مضطربدن ممتاز اوله واكا صبرله عوالى درجاته ايريله زيرا كه مجرد ايمان اكرچه خلوص قلبله ايسه ده عذاب

مخلددن خلاصك غيرينى اقتضا ايتمز * ديندليكه نقل اولنان الله تعالى بر عبدى سوسه انى بلايه عرض قيلور روايت اولنديكه صحابه دن بر جماعت مشركينك اذاسندن جزع ايديجك بو آيت نازل اولدى بر قول ده مشركون واهل كتاب شول احد غزاسنده مصاب اولان مسلمينى تعيير ايديجك اندن زياده متأذى اولدقلرنده بو آيتله تسليه بيورلدى (ولقد فتنا الذين من قبلهم) والحال انلردن اول كچن انبياء واوليايى بر انواع بلايا ايله امتحان ايتدك انلرك كيمى عذابله قتل وكيمى منشارله نشر وكيمى امشاط حديدله مشط اولنوب هيچ بريدينندن عدول ايتمدى * اعدى بو حالت امتلرك كلنده جارى اوله كلمش سنت قديمه درلائق دكلدركه انك خلافى توقع اولنه (فليعلمن الله الذين صدقوا وليعلمن الكاذبين) تا كه الله تعالى ازلده هر مخلوقدن صدور ايده جك حالاتى بيلور كن امتحانله ايمانده صادقلرى كاذبلردن تمييز ايدوب صادقلره ثوابله وكاذبلره عقابله جزا ايدر (أم حسب الذين يعملون السيئات أن يسبقونا) كفر ومعاصى ايله اساءت ايدنلر ظن ايتديلرميكه بز انلره انتقامدن عاجز اوله وز (ساء ما يحكمون) نه چركين حكم اولدى اولكه انلر انى حكم ايدرلر (من كان يرجو لقاء الله) اول كمسه كه جنتده الله تعالينك لقاسن رجا ايدر ويا انك ثوابنه وصولى رجا ايدر ويا موت وبعث وحساب خوفن ايدر (فان أجل الله لآت) انك لقاسيچون مضروب اولان وقت كليسردر * اعدى اول وقته مستعد اولوب اعمال صالحه يه جهد ايتسون (وهو السميع العليم) اول الله تعالى عبادلك اقوالنى ايشيدر عقائد وافعالنى بيلور (ومن جاهد فانما يجاهد لنفسه) بركسه كه طاعات مشقتنه وشهواتدن كف شدتنه صبرله جهاد ايده اول نفسيچون جهاد ايدر زيرا كه انك منفعتى ينه نفسنه عائد اولور (ان الله لغنى عن العالمين) الله تعالى عالمينك طاعتندن غنيدر وانلره تكليفى رحمت وصلاحلرينى مراعات ايچوندر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لنكفرن عنهم سيئاتهم ولنجزينهم أحسن الذين كانوا يعملون) شونلر كه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلديلر بز انلرك كفر ومعاصيلرين ايمان وطاعتلريله تكفير ايدرز واحسن اعماللريله انلره جزا ايدرز ويا خود ايشلدكلرى اعمال صالحه دن اكثر واحسنن ويررز (ووصينا الانسان بوالديه حسنا) بز انسانه عهد وامر ايتدك كه والدينه فعل حسن ايده (وان جاهداك لتشرك بى ما ليس لك به علم فلا تطعهما) واكر والدينك سكا شول الوهيتن بيلمديكك شيئى بكا اشراك ايتمك ايچون جهد ايدرلرسه اول امرده انلره اطاعت ايتمكل * اشبونده اشعار واردركه صحتى بيلنميان شيئه اتباع جائز واوليه اكرچه بطلانى بيلنمزسه ده فكيف كه بطلانى بيلنه (الىّ مرجعكم فأنبئكم بما كنتم تعملون) سزدن مؤمن ومشركك ووالدينه بار وكرك عاقك مرجعى بكادر هر بريكزه عملنه كوره جزا ايدرم * اشبو آيت وسورهٔ لقمانده وسورهٔ احقافده كى سعد بن ابى وقاص وانا سى حمنه شاننده نازل اولوبدر سعد اسلامه كليجك حمنه يمين ايتديكه تا اول مرتد اولمينجه كونشدن كولكه يه وارميه واكل وشرب ايتميه بو حال اوزره اوچ كون لبث ايتدى سعد اكا ديديكه اكرسنك يوز جانك اولوب بر وبر چيقسه بن دينى ترك ايدردكلم نه ديلرسك انى ايت اشبو امرده سكا اطاعت ايتمزم حمنه انك موافقتندن مأيوس اولنجق كولكه يه كلوب اكل وشرب ايتدى (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لندخلنهم فى الصالحين) شونلر كه ايمان وعمل صالح ايتديلر بز انلرى صالحين جمله سنه ادخال ايدرز وصلاحده كمال ايسه درجات مؤمنينك منتهاسى وانبياء ومرسلينك متمناسيدر ويا خود صالحين مدخلنه ادخال ايدرز كه اول جنتدر (ومن الناس من يقول آمنا بالله فاذا أوذى فى الله جعل فتنة الناس كعذاب الله) ناسك بعضى بز الله تعالى يه ايمان كتوردك ديرلر چقانكه فى الله ايذا اولنسه لر كفره انلره ايمانلرى اوزره عذاب ايتمكله ناسك اذا وعذابنى الله تعالينك آخرتده كى عذابى كبى قيلور يعنى ناسك عذابندن جزع ايدوب صبر ايلمز حتى كه ناسه اطاعت ايدر الله تعالى يه عذابندن خائفك اطاعتى كبى كه اول منافقدر فى الله ايذا اولنسه دينندن دونر كافر اولغه كيدر (ولئن جاء نصر من ربك ليقولن انا كنا معكم) واكر ربك جل شانه دن مؤمنلره فتح وغنيمت ايرسه ديرلر كه دينده بز سزكله يز نائل اولديغكز غنيمته بزى اشراك ايدك (أوليس الله بأعلم بما فى صدور العالمين) الله تعالى صدور عالمينده اولان ايمان ونفاقه اعلم دكليدر (وليعلمن الله الذين آمنوا وليعلمن المنافقين) تا كه

الله تعالى حقیقتده مؤمنلری وایمانلرنده منافقلری تمییز ایدوب وجزالرین ایده (وقال الذین کفروا للذین
آمنوا اتبعوا سبیلنا ولنحمل خطایاکم) مکه نك کافرلری انلردن ایمانه کلانلره دیدیلر که بزم دینمزه وآباءمز
ملتنه اتباع ایدك یوم قیامتده بز سزك خطالریکزی کتوره لم بزه اتباعکز خطیئه اولدیغی تقدیرا اوزره
(وماهم بحاملین من خطایاهم من شیء انهم لکاذبون) والحال اول کفار انلرك خطالرندن برشی کتوردر
دکللردر ایمدی انلر اول زعملرنده کاذبلردر (ولیحملن أثقالهم وأثقالا مع أثقالهم) بلکه انلر کفر
ومعاصیلریله اقتراف ایتدکلری اوزاری وکندیلرك اول اوزارلریله بیله اتباعلرینك اوزارندنخی کتورورلر انی که
انلرك اضلاللری ومعاصی یه حمللری ایشلمشلردی اول اتباعك اوزارندن برشیء اکسلمکسزین (ولیسئلن یوم
القیامة عما کانوا یفترون) ویوم قیامتده تقریع وتبکیت وجهی اوزره سؤال اولنورلر شول اباطیلدن که
اتباعلرین انکله اضلال ایتدیلردی (ولقد أرسلنا نوحا الى قومه) بز نوح علیه السلامی قومنه ارسال
ایتدك که انلری ایمانه دعوت ایده (فلبث فیهم ألف سنة الا خمسین عاما فأخذهم الطوفان وهم ظالمون)
اول قومی ایچنده بیك ییل لبث ایتدی الا اللی ییل دکل * روایت اولندیکه اول قرق یاشنده بعث اولنوب
طقوز یوز اللی ییل قومنی توحیده دعوت ایتدی بعده انلری طوفان اخذ ایتدی حالبوکه کفرله انلر ظالملر ایدیلر
وطوفاندنصکره دخی التمش ییل معمر اولدی (فأنجیناه وأصحاب السفینة) بز نوحی وسفینه ده انکله
اولان مؤمنلری طوفاندن انجا ایتدك که انلر یتمش سکز نفر ایدیلر نصفی ذکور ونصفی اناث ایدی نوحك اوچ
اوغلی حام وسام ویافث ونسالری اول جمله دن ایدی (وجعلناها آیة للعالمین) بز اول سفینه
ویاواقعه یی عالملره عبرت قیلدق که انکله اتعاظ واستدلال ایدهلر (وابراهیم اذ قال لقومه اعبدوا الله واتقوه
ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون) وابراهیمی بز قومنه ارسال ایتدك اول انلره دیدیکه الله تعالی یه عبادت ایدوب
اندن قورقمکز بو ایله ایتمککز سزه خیرلودر اندنکه کفر ومعصیت اوزره اولورسز اکر خیر وشری بیلور ویاخیری
شردن تمییز ایدرسه کز ویا اموره نظر عاقلانه نظر ایلورسه کز (انما تعبدون من دون الله أوثانا وتخلقون افکا)
الله تعالینك غیریه عبادتی اوثانه ایدرسز واول اوثانی آلهه والله تعالی یه شرکاء تسمیه کز ایله کذب اختلاق
ایدرسز ویا انی افك ایچون دوزرسز (ان الذین تعبدون من دون الله لا یملکون لکم رزقا) شول اوثانکه
الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز سزه رزق ویرمکه قادر اولمزلر (فابتغوا عند الله الرزق) رزقك کافی
الله تعالیدن طلب ایدك (واعبدوه واشکروا له) واکا عبادت وشکر ایدك اکا عبادتله مطالبکزه توسل
ایدر واکا شکرله نعمتدن سزی احاطه ایدن شیئی تقیید ایدر ویاخود اکا عبادت وشکرله لقاسنه استعداد
ایدر اولدیغکز حالده (الیه ترجعون) زیرا که بعد الموت اکا رجوع ایدرسز اعمالکز اوزره سزه جزاکزی ایدر
(وان تکذبوا فقد کذب أمم من قبلکم) اکر بنی تکذیب ایدرسکز سزدن اول نیچه امتلر رسوللرین تکذیب
ایتدیلردی حالبوکه تکذیبلری کندیلره ضرر ایتدی شول حیثیتدنکه اول هلاکلرینه سبب اولدی سزلك
تکذیبکز دخی انك کبیدر (وما على الرسول الا البلاغ المبین) رسول اوزره واجب اولان شول ابلاغدر که
آیات الهیه اقترانله انك صدقی ظاهر وسامعلك شکی زائل اوله غیری دکل (أولم یروا کیف یبدئ الله الخلق
ثم یعیده) اهل مکه نظر ایتمزلر میکه الله تعالی انلری نیجه خلق ایتدی ابتداده نطفه اندن علقه اندن مضغه
اندن شخص سوی اندن میت ایدر ویوم قیامتده دیری کورر (ان ذلك على الله یسیر) اشبو خلقك بدأ واعاده سی
الله تعالی یه آساندر که فعلنده برشیئه احتیاج اولماز (قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق ثم الله
ینشئ النشأة الآخرة) یا محمد اهل مکه یه دیگل که یریوزنده سیر وسفر ایدوب عبرتله نظر ایدك که الله تعالی اشبو
خلقی اختلاف اجناس واحوال اوزره مثالسز نیجه خلق ایتدی بوندنصکره جزا ایچون بر کره دخی انك خلقنی
اعاده ایدر * ایمدی برکسه که انك بدأ قدرتی بیله لایق اولورکه اعاده یه دخی قدرتنه حکم ایده زیرا که اعاده
ابدادن اهوندر (ان الله على کل شیء قدیر) الله تعالی هرشیئه قادردر زیرا که قدرتی لذاته در وذاتنك جمیع
ممکناته نسبتی على السویه در اعاده یه قدرتی ابدایه قدرتی کبیدر (یعذب من یشاء ویرحم من یشاء) الله تعالی

دیلدیکنه عذاب ودیلدیکنه رحمت ایدر هیچ احد اکا اعتراض ایتمز (والیه تقلبون) واکا رد اولنورسز
اعمالکز اوزره جزاکزی ایدر (وما أنتم بمعجزین فی الارض ولا فی السماء) ربکز تعالی یی کندیکزه ادراکدن
اعجاز ایدرکالرسز نه ارضده ونه سماده اکر انك قضا وحکمندن فرار ایدرسکز قنده اولورسکز اندن سزه مفر
ومخلص یوقدر (وما لکم من دون الله من ولی ولا نصیر) الله تعالینك عذابندن قورتاررسزه قریب
ویاناصر اولمز (والذین کفروا بآیات الله ولقائه) شونلر که الله تعالینك دلائل وحدانیتنه وکتابلرینه ویوم
قیامتده اکا القایه کافر اولدیلر (أولئك یئسوا من رحمتی) ایمدی انلر یوم قیامتده اکا القایه کافر اولدیلر
بنم رحمتمدن مأیوس اولورلر (وأولئك لهم عذاب ألیم) وانلره کفرلری سببیله عذاب الیم اولور (فما کان
جواب قومه الا أن قالوا اقتلوه أو حرقوه فأنجاه الله من النار) ابراهیم علیه السلام قومنی ایمانه دعوت
ایتدیکنده انلر بری برلرینه دیدیلر که ابراهیمی قتل ویا ناره احراق ایدك اوبله اولسه انی ناره القا ایتدیلر الله تعالی
ایسه اکا ناری برد وسلام ایدوب اندن اکا ضرر ایردیرمدی (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) الله تعالی
ابراهیمی ناردن انجاسنده انك وحدانیتنه ایمان کتورن قوم ایچون عبرتلر واردر که اول نارك اذاسندن حفظ
واول نار زمان یسیرده منخمد اولوب یرینه روض انشا ایدر (وقال انما اتخذتم من دون الله أوثانا مودة بینکم
فی الحیاة الدنیا) ابراهیم علیه السلام دیدیکه سز الله تعالیدن غیری اوثانی بینکزده سبب مودت اتخاذ
ایتدیکز ویاخود اول شیء که الله تعالیدن غیری انی اوثان اتخاذ ایتدیکز اول بینکزده مودود ذو رحمات
دنیاده انك عبادتی اوزره بری برلریکزه توادد وتواصل ایدرسز (ثم یوم القیامة یکفر بعضکم ببعض ویلعن
بعضکم بعضا) بوندنصکره یوم قیامتده بری برلریکزه انکار ولعن ایدرسز اوثان عبده دن وقاده اتباعدن
تبری ایدر واتباع قاده یه لعنت ایدر (ومأواکم النار وما لکم من ناصرین) جمله کزك قرارکاهی ناردر سزه
نصرت ایدر اولمز که شفاعت ویاقوتله سزی اندن تخلیص ایدهلر (فآمن له لوط) ابراهیم علیه السلامه
لوط علیه السلام ایمان کتوردی شول حینده که انی نار احراق ایتمدیکن کوردی اول ابراهیم علیه السلامك
قرنداشی اوغلی اولوب اکا ایمان کتورنلرك اولی اول ایدی (وقال انی مهاجر الى ربی) ابراهیم علیه السلام
دیدیکه بن قوممدن ربم جل شانه نك امر ایتدیکی مکانه هجرت ایدرم (انه هو العزیز الحکیم) اول
عزیزدر اعدامی بندن منع ایدر حکیمدر که بکا صلاحم ایجاب ایدر شیئی بیورر * روایت اولندیکه ابراهیم
علیه السلام لوط علیه السلامله ومرأه سی ساره ایله که اول انك بنت عمیدر کوفه سوادندن کوثی نام
قریه دن حران نام قریه یه بعده اندن شامه هجرت ایتدی ابراهیم علیه السلام هجرت ایتدیکنده یتمش بش
یاشنده ایدی هجرتی ابتدا اول سنت ایتدی (ووهبنا له اسحاق ویعقوب) ابراهیمه بز هجرتنه اکرام اسحاق
ویعقوبی ولد نافله ویردك شول حینده که مرأه سی عجوز عاقر اولدیغیچون انك ولادتندن مأیوس اولمشدی
(وجعلنا فی ذریته النبوة والکتاب) وانك ذریتنده بز نبوت وکتاب قیلدق اوبله اولسه ابراهیم علیه
السلامدنصکره هر بعث اولنان نبی انك ذریتندن اولدی وجنس کتاب منزلی انك ذریتندن اولنلره انزال ایتدك
(وآتیناه أجره فی الدنیا) واکا شول بزه هجرتنك اجرنی دنیاده ویردك اول وقتسزا اکا ولد ویرلمسی وذریتندن
نبوت مستمر اولمسی وملتلرك کلیسی اکا انتما ایتمسی وثناء حسنله ذکر ایدلمسی وآخر دهره دکین اکا صلوات
اولنمسیدر (وانه فی الآخرة لمن الصالحین) واول آخرتده صلاحده کاملر عدادندهدر (ولوطا اذ قال لقومه
أئنکم لتأتون الفاحشة ما سبقکم بها من أحد من العالمین) وبز لوط علیه السلامی قومنه ارسال ایتدك
اول انلره دیدیکه سز ایشلرمیسز شول فعلی یی که قبحده بالغه در سزدن اول عالملردن برکسه اکا اقدام ایتمدی
فرط قباحتی ایچون سزایسه طبعکز خباثتندن اکا اقدام ایدرسز (أئنکم لتأتون الرجال وتقطعون السبیل)
سز رجاله اتیان ایدرسز وسبیلی قطع ایدرمیسز زیرا که انلر مسافریندن کندیلره مرور ایدنلره قتل وأخذ ماله
ویا فاحشه ایله تعرضلری سببیله قطع طریق ایدرلردی ویانسادن اعراضله سبیل نسلی قطع ایدرسز (وتأتون
فی نادیکم المنکر) ومجالس خاصه کزده افعال منکره یی ایشلرسز که انلر بری برلرینه جماع ایدرلردی

ویولدن بچنلری حصاتله اوررلردی ومسخره ایدیورلردی دینلدیکه انلر مجالسلرنده هر رجل اوکنه برقصعه ایچنده حصی قوردی یولدن کیدنلره انی اتارلردی هرقنغیسنك حصاتی که انلرك برینه اصابت ایدرسه اول اكا اولیدر دیو فعل قبیحلرین حصاة صاحبی اكا ایدردی ومجلسلرنده ضرطه ایدیشورلردی وبری برلرینك یوزلرینه توكریشورلردی * روایت اولندیكه قوم لوط اخلاقندندركه صاقز چینمك وپارمقلری اوجنه حنا اورمق وازارنی حل ایتمك واغزیله صفیر ایتمك وخمر ایچمك وپارمقلرین چاتلتمق وسب ایدشمك وكوكرجینله لعب ایتمك وفعل قبایحدن مبالات ایتمامك (فما كان جواب قومه الا أن قالوا ائتنا بعذاب الله ان كنت من الصادقين) لوط علیه السلامه قومنك جوابی استهزا طریقی اوزره بو اولدیكه الله تعالیدن بزم ایچون وعد اولنان عذابی كتور كل اكر بزه صددنده اولدیغمز فعلك استقباحنده ویاخود نبوت دعواسنده صادقلردن ایسك (قال رب انصرنی على القوم المفسدين) لوط علیه السلام دیدیكه یارب انزال عذابله اشبو قوم اوزره بكا نصرت ایتكه انلر ابتداء فاحشه ایله وكندیلردن صكره كانلره انی تسنینله مفسدلردر (ولما جاءت رسلنا ابراهيم بالبشرى) وقتا كه رسوللریمز ملائكه ابراهیمه اسحاق ویعقوب بشارتیله كلدیلر (قالوا انا مهلكوا أهل هذه القرية ان أهلها كانوا ظالمين) اول ملائكه دیدیلر كه اشبو قریه سدوم اهلنی اهلاك ایدرز زیرا كه كفر ومعاصیلرینه اصرار وتمادیلری ایچون ظالم اولدیلر (قال ان فيها لوطا) ابراهیم علیه السلام لوط علیه السلامك شاننده مجادل اولدیغی حالده ملائكه یه دیدیكه لوط انلر كله اول قریه ده یله در حالبوكه اول انلرك ظلمندن بریدر (قالوا نحن أعلم بمن فيها لننجينه وأهله الا امرأته كانت من الغابرين) ملائكه دیدیلر كه بز اول قریه ده اولنلرك مصلحین ومفسدینه سندن اعلمز لوط واهلنی انلره ایریشور عذابدن انجا ایدرز الا امرأه سی عذابده وباقر یه ده باقیلردن اولور (ولما أن جاءت رسلنا لوطا سيء بهم وضاق بهم ذرعا) وقتا كه رسوللرمز ملائكه لوط علیه السلامه كلدیلر لوط علیه السلام انلرك كلدیكنه زیاده مغموم اولدی وطاقت كتورملین شیئی تحملندن ذراعی قصیر اولدی زیرا كه اول انلرك ملائكه ایدیكنی بیلمدیكندن قومی انلره فاحشه ایله تعرض ایتملری خوفن ایتدی (وقالوا لا تخف ولا تحزن انا منجوك وأهلك الا امرأتك كانت من الغابرين) ملائكه لوطك انلر اجلیچون ضجر والمن كوریجك دیدیلر كه قومكك بزه تمكنلرینه خوف وحزن چكمه بز سنی واهلكی هلاكدن قورتاررز الا امرأه كی كه اول هالكیندن اولور (انا منزلون على أهل هذه القرية رجزا من السماء بما كانوا يفسقون) اشبو قریه نك اهلی اوزره الله تعالی یه عصیانلری سببیله سمادن عذاب یعنی حجاره انزال ایدرز (ولقد تركنا منها آية بينة لقوم يعقلون) قوم لوط قراسندن بز علامت ظاهره ترك ایلدك كه اول خراب اولان منزللرینك آثاریدر ویا سمادن نازل اولان حجاره دن بقیه در كه بو امتك اوائلی انی كوردیلر ویاوجه ارض اوزره ماء اسود ظهوریدر شول قوم ایچونكه عقللرین استبصار واعتبارده استعمال ایدرلر (والى مدين أخاهم شعيبا فقال يا قوم اعبدوا الله وارجوا اليوم الآخر ولا تعثوا فى الارض مفسدين) وبز مدین اهالنه نسبده قرنداشلری شعیبی رسول كوندردك اول انلره دیدیكه الله تعالی یی توحید ایدك وشول آخرتده ثوابی رجا ایدك ویا شیئی ایشلكز وكیل ووزنده نقصله یر یوزنده فسادا یتمكز كه عذاب اولنمیه سز (فكذبوه فأخذتهم الرجفة فأصبحوا فى دارهم جاثمين) انلر ایسه شعیب علیه السلامی تكذیب ایتدیلر اول سببدن انلری زلزله شدیده ویاصیحه جبریل علیه السلام اخذ ایدوب دارلرنده ویابلدلرنده دیزلری اوزره چوكمش اولدقلری حالده میتین اولدیلر (وعادا وثمود) وعاد وثمود قوملرینی دخی هلاك ایتدك (وقد تبين لكم من مساكنهم) حالبوكه یاكفار مكه انلره عذاب نزولی مسكنلری جهتندن سزه ظاهر اولدی چنانكه اسفاركزده اكا نظر ایده سز (وزين لهم الشيطان أعمالهم) وشیطان انلره كفر ومعاصیدن اعمال سیئه لرینی تزیین ایتدی (فصدهم عن السبيل) واول انلری شول رسوللرینك تبیین ایتدیكی طریق سویدن صرف ایتدی (وكانوا مستبصرين) حالبوكه انلر بصیرت وعقل صاحبلری اولوب نظر وافتكاره متمكن ایدیلر لكن انی استعمال ایتیوب هلاك اولدیلر ویاخود رسوللرك اخباریله كندیلره عذاب لحوقی متبین اولمشیكن

كندیلرك رأیلرینه عجبله رسوللره لج ایدوب حتی كه هلاك اولدیلر (وقارون وفرعون وهامان ولقد جاءهم موسى بالبينات فاستكبروا فى الارض وما كانوا سابقين) وقارون وفرعون وهامانی دخی هلاك ایتدك حالبوكه موسی انلره علامات واضحه ایله كلدكده انلر ارض مصرده استكبار ایتدیلر بزم عذابمزدن انلره ایریشوب اندن قورتلمدیلر (فكلا أخذنا بذنبه) اشبو مذكورلردن هربرین كندی ذنبیله مؤاخذه ایتدك (فمنهم من أرسلنا عليه حاصبا) انلرك بعضی اوزره شول ریحی ارسال ایتدككه اول حصباء صغار كتوررد یكه انلر قوم لوطدر (ومنهم من أخذته الصيحة) وانلرك بعضی صیحه اخذ ایتدی اهل مدین وثمود كبی (ومنهم من خسفنا به الارض) وانلرك بعضنی یره كچوردك قارون واصحابی كبی (ومنهم من أغرقنا) وانلرك بعضنی غرق ایتدك قوم نوح وقوم فرعون كبی (وما كان الله ليظلمهم ولكن كانوا أنفسهم يظلمون) الله تعالی انلره ظلم ایدر اولمدی * زیرا عادتی دكلدركه هیچ كمسه یه جرمسز عقاب ایده لكن انلر نفسلرینی عذابه تعریضله ظلم نفسلرینه ایتدیلر (مثل الذين اتخذوا من دون الله أولياء كمثل العنكبوت اتخذت بيتا وان أوهن البيوت لبيت العنكبوت لو كانوا يعلمون) شول كمسه لر كه الله تعالینك غیری اولیاء اتخاذ ایتدیلر انلره اعتماد واتكال ایدوب نصر ونفعلرین رجا ایدر اولدقلری حالده انلرك مثلی شول اورمجك مثلیدركه بر بیت اتخاذ ایده كیم انی كندویه مأوی ایدینه حالبوكه انك بیتی غایتده ضعف ووهنده در اكر بیلورسكز زیرا كه اول حر وبردده وقایه اولمز كذلك مشركینه اصناملری برشیئی مالك اولمزنه عابدلرینه عبادتلری ایچون نفعلرینه ایرورونه انلره مخالفتلری ایچون ضرر لرندن قورقیلور (ان الله يعلم ما يدعون من دونه من شيء) یا محمد كفره یه دیكل كه الله تعالی اندن غیری هرنه شیئه كه عبادت ایدرسز اول انی بیلور انك اوزره جزا كزی قیلور (وهو العزيز الحكيم) اول هرشیء اوزره عزیز وقاهردر وحكیمدر هرفعلنده حكمت وتدبیر ایدر (وتلك الامثال نضربها للناس) اشبو مثل ونظائرینی ناسه تبیین ایدرز كه افهاملرندن بعید اولان شیئی اكا تقریب اوله (وما يعقلها الا العالمون) اول امثالك حسن وقبحنی بیلمز الا علماء بالله بیلور كه اشیانی لایق اولدیغی وجه اوزره تدبر ایدرلر (خلق الله السموات والارض بالحق) الله تعالی سموات وارضی غرض صحیح ایچون خلق ایتدی تا كه اول عبادنه مساكن وكندینك وحدانیتنه وعظم قدرتنه دلائل اوله (ان فى ذلك لآية للمؤمنين) اشبونده مؤمنلره عبرت واردر * زیرا كه انكله نفعلنورانلردر (اتل ما أوحي اليك من الكتاب) قرآندن سكا وحی اولنانی تلاوت ایت تا كه قرائتیله الله تعالی یه تقرب والفاظنی تحفظ ومعانیسنی استكشاف ایده سن زیرا كه قارئ متأمله تكرارله كاهی منكشف اولور اولكه اول كره ده منكشف اولمشدی (وأقم الصلاة) صلاة مفروضه یی مواقیتنده اتمام اركانیله ادا ایت (ان الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر) زیرا كه صلات خشوع وتقوا ایله ادا اولنور توبه نصوحه نصكره صاحبنی فحشاء ومنكردن نهی ایدر صلات وغیریه اشتغالی حالنده معاصیدن انتهایه سبب اولسیله شول حیثیتدنكه صلات اكا الله تعالی یی تذكیر ایدر واندن نفسنه خشیت ایرر * روایت اولندیكه انصاردن برفتی صلوات خمسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله قیلوردی ومع ذلك فواحشدن برشیئی تركا یتمزدی ایشلردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انك حالی وصف اولنیجق دیدیكه انك صلاتی انی فواحشدن نهی ایدیسردر فی الحقیقه چوق زمان كچمدی توبه ایدوب حالی حسن اولدی (ولذكر الله أكبر) الله تعالینك ذكری طاعاتك افضلیدر (قال النبى صلى الله عليه وسلم ألا أنبئكم بخير أعمالكم وأزكاها عند مليككم وأرفعها فى درجاتكم وخير من اعطاء الذهب والورق وان تلقوا عدوكم فتضربوا أعناقهم ويضربوا أعناقكم قالوا ماذاك يا رسول الله قال ذكر الله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر آكاه اولك كه سزه خبرویره یم اینكه اول اعمالكزك افضلی واز كاسیدر ودرجاتكزده اول ارفعیدر والتون وكومش تصدقندن وعدویه ملاقی اولوب سز انلرك وانلر سزلك بوینن اورمسندن خیرلیدر دیدیلر كه یارسول الله اول نوصفلو عملدر دیدیكه ذكر اللهدر (روى أن أعرابيا قال يا رسول الله أى الاعمال أفضل قال أن تفارق الدنيا ولسانك رطب عن ذكر الله) روایت اولندیكه براعرابی دیدیكه یارسول الله اعمالك قنغیسی افضلدر دیدیكه دنیادن مفارقتك لسانك

ذكر اللهدن رطب اولديغى حالده اولقدر (قال النبي عليه السلام لا يقعد قوم يذكرون الله الا حفتهم الملائكة وغشيتهم الرحمة ونزلت عليهم السكينة وذكرهم الله فيمن عنده) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر قوم كه بر مجلسه اوتوروب الله تعالى يى ذكر ايده لر ملائكه انى چوره آلور ورحمت انلرى قاپلر واوزرلرينه سكينه اينر والله تعالى انلرى ملائكهٔ مقربينه ذكر ايدر وبعضيلر آيتك معناسنده ديديلر كه الله تعالينك سزى ذكرى سزك انى ذكر ايتمسندن افضلدر وياخود ذكر الله اكبردر كه انكله عفو اولنمدق معصيت قالميه (والله يعلم ما تصنعون) الله تعالى خير وطاعتدن صنيعكزى بيلور مقابله سنده سزه احسن جزا ويرر (ولا تجادلوا أهل الكتاب الا بالتي هي أحسن) اهل كتابله مجادله ومخاصمه ايتمكز الا شول خصلتله كيم اول احسندر خشونته لينتى وغضبه كظمى ومشاغبه يه نصحى مقابل ايتمك كبى * ديناديكه اشبو حكم آيت سيفله منسوخدر زيرا كه اندن اشد مجادله اولمز دينلديكه انكله مراد اهل كتابك معاهدلريدر (الا الذين ظلموا منهم) الا انلردن ظلم ايدنلره خصلت احسنله جدال ايتمكز بلكه غلظت ايدك يعنى انلر جزيه ويرمكدن امتناع وحربه عزيمت ايدرلرسه انلرله جدالى سيفله ايدك تا كه اسلامه كله لر ويا جزيه ويره لر (وقولوا آمنا بالذي انزل الينا وانزل اليكم والهنا والهكم واحد ونحن له مسلمون) چونكه جزيه يى قبول ايدن اهل كتابك برى كتابلرنده اولان اشيادن برشيئى خبر ويررلرسه انلرى نه تصديق ونه تكذيب ايدك بلكه دييكز كيم الله تعاليدن كلان كتابلرك جميعنه ايمان كتوردك اول كرك بزه وكرك سزه نازل اولمشدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديمشدر كه اهل كتابى سز نه تصديق ونه تكذيب ايدك بلكه ديكز كه الله تعالى يه وكتابلرينه ورسوللرينه ايمان كتوردك اكر ديدكلرى باطل ايسه تصديق ايتمش اولمزسز واكر حق ايسه تكذيب دخى ايتمش اولمزسز ودخى ديكز كه بزم الهمز وسزك الهكز واحددر بز اكا مطيعلرز (وكذلك أنزلنا اليك الكتاب) اشبو انزال كبى سكا قرآنى انزال ايتدك كه اول سائر كتب سماويه يى مصدقدر (فالذين آتيناهم الكتاب يؤمنون به) شولكه بز انلره كتاب ويردك ايمان كتوررلر عبد الله بن سلام واصحابى كبى ويا اهل كتابدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عهدنى تقدم ايدنلر كبى (ومن هؤلاء من يؤمن به) عرب ويا اهل مكه دن ويا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عهدنده اولان اهل كتابدن بعضى واردر كه اكا ايمان كتورر (وما يجحد بآياتنا الا الكافرون) بزم آيتلريمز ظاهر اوزرينه حجت قائم ايكن انى انكار ايتمز مكر انلر كه كفره توغل ايدرلر كعب بن الاشرف واصحابى كبى زيرا كفره جزملرى انك صدقنى افاده ايدر شيئى تأملدن منع ايدر * زيرا كه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اضافتله معجزه در (وما كنت تتلو من قبله من كتاب) يا محمد سكا اشبو قرآن نزولندن اول كتب منزله دن هيچ بركتاب اوقومش دكل ايدك (ولا تخطه بيمينك) ودخى يمينكله كتابت ايدر اولمدك * ايدى اشبو قرآنكه انواع علوم شريفه يى جامعدر شول قرائت وتعلمله معروف اولميان امى يه ظهورى خارق عاده در (اذا لارتاب المبطلون) اكرسن قرائت ويا كتابت ايدر اولسيدك مشركون ارتياب ايدوب ديرلرديكه اول انى تعلم ايتمش ويا كتب اقدميندن التقاط ايتمشدر وياخود يهود ارتياب ايدوب ديرلرديكه انك نعتنى توراتده امى بولوب قرائت وكتابت ايتمز بولمشز بو ايسه اول نعتله منعوت دكلدر (بل هو آيات بينات في صدور الذين اوتوا العلم) بلكه اول قرآن آيات بينات الاعجازدر شول كسه لر صدورنده كه انى عالم وحافظ اولديلر * ايدى قرآنك معجز ومحفوظ اولمسى انك خصائصندندر * زيرا كه امم سابقه كتابلرينى نظرله اوقورلردى چونكه اطباق ايتسه لر انبيالرندن غيريسى اندن برشيئى بيلور اولمزدى (وما يجحد بآياتنا الا الظالمون) بزم آيات واضحه مزى انكار ايتمزلر الا انلر كه اول آياتمزك دلائل اعجازى وضوحندن نصكره مكابره ايله ظلمه توغل ايتديلر (وقالوا لولا انزل عليه آية من ربه) مشركلر ديديكه نوله يدى محمده ربندن انك نبوتنه دلالت ايدر بر علامت نازل اولسيدى ناقهٔ صالح وعصاى موسى ومائدهٔ عيسى كبى (قل انما الآيات عند الله) انلره ديكل كه آياتك نزولى الله تعالينك قدرتنه متعلقدر ديلديكى وقتده ديلديكى كيفيت اوزره انزال ايدر بو خصوصه بنم يد مده دكلدر كه اقتراح ايتديككز شيئى سزه كتورم (وانما انا نذير مبين) بلكه بن تكاليف اولنمشمكه انذار ايدم ودلائل واضحه ايله انى اظهار ايدم (أولم يكفهم انا أنزلنا عليك الكتاب

يتلى عليهم) انلره كفايت ايتمديميكه بز سكا قرآن انزال ايتدك كه اول انلره على الدوام تلاوت اولنور سنى تصديق وحجتكى اثبات ايدر واول اعظم آياتدر سائرندن اول غنا ويرر وسائر آيات مضمحل اولسه اكا زوال ايرمز قالور (ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) اشبو قرآنده اكا ايمان كتورن قومه نعمت عظيمه وتذكره واردر روايت اولنديكه مسلميندن برطائفه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه بر صحيفه كتورديلر كه اندهيم ودك بعض اقوالى يازلمشدى پيغمبريمز عليه السلام ديديكه بر قومه ضلالت يتر كه پيغمبرلرى كتورديكندن اعراض ايدوب غيرك كتورديكنه اقبال ايده لر (قل كفى بالله شهيدا بيني وبينكم) ديكل كه بنمله سزك بينكزده الله تعالى شاهد يتر كه اول بنى معجزاتله تصديق ايتدى وياخود بنمله ارسال ايتديكى شيئى سزه تبليغمه وسزك تعنتكزه وبنى تكذيبكزه اول شاهد يتر (يعلم ما في السموات والارض) سموات وارضده اولان جميع اشيايى بيلور اوله اولسه بنم حالمدن وسزك حالكزدن اكا برشيء خفى اولمز (والذين آمنوا بالباطل وكفروا بالله اولئك هم الخاسرون) شونلر كه الله تعاليدن غيرى معبودلرينه ايمان كتوروب الله تعالى يه كافر اولديلر انلر صفقه لرنده زيان ايتمشلردر شول حيثيتدنكه ايمانى كفره دكشديلر (ويستعجلونك بالعذاب ولولا أجل مسمى لجاءهم العذاب وليأتينهم بغتة وهم لا يشعرون) مشركون سندن عذابى استعجال ايدرلر اكر عذابلرينه لوح محفوظده وقت معين اولمسه كه اول موت ويا يوم قيامتدر انلره عذاب تأخيرسز عاجلا كلوردى * ايدى عذابلرينه تعيين اولنان وقت ايرديكنده اول انلره فجأة كلور حالبوكه انك كلديكنه انلرك شعورى اولمز (يستعجلونك بالعذاب وان جهنم لمحيطة بالكافرين) انلر سندن عذاب نزولن استعجال ايدرلر حالبوكه كافرلرى جهنم محيطه در چونكه انلره عذابك وقتى ايرر وياخود الان انلرى جهنم احاطه ايتمش كبيدر انك اسبابى اولان كفر ومعاصى احاطه ايتديكيچون (يوم يغشاهم العذاب من فوقهم ومن تحت أرجلهم ونقول ذوقوا ما كنتم تعملون) اول جهنم احاطه ايدر انلرى شول كونده كه عذاب انلرى فوقلرندن وتحتلرندن يعنى هر جوانبدن احاطه ايدر الله تعالى ويا انك امريله ملائكه انلره ديركه اعمال سيئه كزك عقوبتنى ذوق ايدك (يا عبادي الذين آمنوا ان أرضي واسعة فاياي فاعبدون) يا بنم مؤمن قوللرم چونكه بربلده ده سزه عبادت آسان اولمسه بنم ارضم واسعه در اول سزه آسان اولان موضعه هجرت ايدوب هر قنده اولورسكز بكا عبادت ايدك * دينلديكه اشبو آيت مكه ده مقيم ضعفاء مسلمين شاننده نازل اولوبدر يعنى اكر مكه ده ايمانكزى اظهاردن ضيقده ايسه كز اندن چيقوب مدينه يه كيدك كه اول ارض واسعهٔ آمنه در * دينلديكه چونكه برارضده معاصى ايشلنسه اندن كيدك كه بنم ارضم واسعه در * پس بو جهلدن هر كسنه كه معاصى ايشلنور بلده ده اولوب تغييرينه قادر اولميه اكا واجب اولوركه اندن هجرت ايده بر يره كه انده اكا عبادت آسان اولور (كل نفس ذائقة الموت ثم الينا ترجعون) هر نفس موتى ذائقه در بعده بزه رجوع ايدرسز * ايدى اولكه عاقبتى بو اوله لايق اولوركه انكيچون استعداد ده اجتهاد ايده (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لنبوئنهم من الجنة غرفا تجري من تحتها الانهار خالدين فيها) شونلر كه ايمان واعمال صالحه يى جمع ايده بز انلرى جنتده غرفه لره انزال ايدرز انك التندن نهرلر جريان ايدر انلر انده دائم اولدقلرى حالده (نعم أجر العاملين) اعمال صالحه اهلنك ثوابى نه كوزلك اولور (الذين صبروا) كه انلر دينلرين صيانت ايچون شدائد ومفارقهٔ اوطانه صبر ايدرلر (وعلى ربهم يتوكلون) ورزقلرى امرنده وغيريده رب تعالى يه توكل ايدرلر (وكأين من دابة لا تحمل رزقها الله يرزقها واياكم) دوابك كثيرى ضعيف اولديغيچون رزقن كتورمكه طاقت كتورمز ويا ادخار ايتمز صباح واخشامده يانده رزق اولمز بويله ايكن اول دوابه ضعف وتوكللريله وسزه قوت كسبه اجتهادكزله جمله يه رزقى ويرن الله تعاليدر * زيرا كه كلك رزقى اسبابله درو اكا مسبب ايكز الله تعاليدر * ايدى هجرتله معاشكز اوزره خوف ايتمكز وقتا كه صحابه هجرتله امر اولنديلر انلرك بعضيلرى ديديلر كه نيجه قدوم ايدرز بربلده يه كيم بزم انده معيشتمز يوقدر اول سببدن بو آيت نازل اولدى (وهو السميع العليم) اول الله تعالى اقوالكزى ايشيدر صدوريكزده اضمار ايتديككزى بيلور (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض وسخر

الشمس والقمر ليقولنّ الله فأنّى يؤفكون) اكرسن اهل مكه يه سؤال ايتسك كه سموات وارضى كيم خلق
ايتدى وشمس وقمرى كيم تسخير ايتدى ديه لر كه الله تعالى * ايمدى بو اعترافلرندنصكره انك توحيد وطاعتندن
نيچه اعراض ايدرلر (الله يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر له) الله تعالى عبادندن ديلديكى كمسه يه
رزقى كاهى توسيع وكاهى تضييق ايدر (انّ الله بكل شئ عليم) الله تعالى هر شيئى علمدر مصالح ومفاسدلرين
بيلور (ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء فأحيى به الارض بعد موتها ليقولنّ الله) اكرسن انلره سؤال
ايتسك كه سمادن ماءى كيم انزال ايدوب انكله ارضى موتندنصكره احيا ايتدى ديه لر كه الله تعالى
(قل الحمد لله) اشبو اشيانك فاعلى الله تعالى ايديكنه اقرارلرينه واوزرلرينه حجت لزومنه الحمد لله ديكل
(بل أكثرهم لا يعقلون) بلكه انلرك اكثرى ديدكلرين فهم ايتمزلر * زيرا كه بو اشيانك خالق الله تعالى ايديكنه
اقرار ايدرلر ايكن وحدانيتين انكار ايدرلر ويا خود انلرك مقالهلرى عندنده سنك تحميدله مرادك نه ايديكنى
بيلمزلر (وما هذه الحياة الدنيا الا لهو ولعب) اشبو حيات دنيا دكل الا لهو ولعبدر * زيرا كه اول اهلندن سرعت
زوالى وانلرك موتله اندن ذهاب وارتحالى صبيانك لعبلرينه بكزركه برساعت اكا اشتغال لرندنصكره متفرق
اولوب كيدرلر (وانّ الدار الآخرة لهى الحيوان لو كانوا يعلمون) ودار آخرت ايسه دار حيات حقيقيهدر زيرا كه
انده موت طريانى ممتنعدر اكرانى بيلورلرسه انك اوزره ايثار ايتمزلرشول دنيايى كه اصلى عدم حياتدر وانده كى
حيات ايسه عارضه وسريعة الزوالدر (فاذا ركبوا فى الفلك دعوا الله مخلصين له الدين) انلر كه بردها شركله
متصفلردر چنانكه بحرده سفينه يه ركوب ايدوب غرق خوفن ايتسهلر دينده مخلصين صورتنده الله تعالى يه
يلواررلر * زيرا كه اول ورطهدن انلرى انك غيرى انجايه قادر دكل ايديكنى بيلورلر (فلما نجاهم الى البر اذا هم
يشركون) وقتا كه اول انلرى بره ايصال الله اول ورطهدن انجاء ايده كوررسنكه شركه عودت ايدرلر (ليكفروا
بما آتيناهم) تا كه شركاريله نعمت نجاته كافر اولهلر (وليتمتعوا) وعبادت اصنام اوزره اجتماع وتوادله
تعيش وتلذذ ايدهلر (فسوف يعلمون) انك عاقبتن اوزرلرينه عذاب نزولنده بليسرلردر (أولم يروا أنا جعلنا
حرما آمنا) اهل مكه كورمديلرمىكه بز انلرك بلدهلرين نهب وتعذيبدن مصون وكندىلرين قتل وسبيدن
آمن قيلدق (ويتخطف الناس من حولهم) حالبوكه انلرك حولنده كى ناس قتل وسبيله اختلاس اولنورلر
(أفبالباطل يؤمنون) اشبو نعمت مكشوفهدنصكره صنم وياشيطانه ايمان كتورررلر (وبنعمة الله
يكفرون) والله تعالينك نعمتى قرآن واسلام ومحمد صلى الله عليه وسلمه كافر اولورلر (ومن أظلم ممن افترى
على الله كذبا أو كذب بالحق لما جاءه) شول كمسهدن اظلم وارميدر كه الله تعالى يه اشرا كله كذب اختلاق ايده
ويا كاالله تعاليدن رسول ويا كتاب كلديكنده تكذيب ايده (أليس فى جهنم مثوى للكافرين) اشبو
كافرلر ايچون جهنمده مأوى يوقميدر كه انلر بو جزايى ايتديلر (والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا) شونلر كه
بزم رضامز طلبنده اعادئ ظاهره وباطنه يه جهاد ايده بز انلره بز سير وجنابمزه وصول يوللرين هدايت ايدرز
ويا خود انلره سبيل خيره هدايتمزوا كاسلوكه توفيقمز اوررز وشونلر كه طلب علمه جهاد ايدهلر بز انلره عمل
طريقن هدايت ايدرز وشونلر كه عملرى اولديغى شيئنده جهاد ايدهلر بز انلرى بيلمدكارى شيئه هدايت ايدرز
ديناديكه افضل جهاد جهاد نفسدركه اول الله تعالينك رضاسنده هوايه مخالفتله بذل نفسدر
وصدق مجاهده اولدر كه الله تعالى يه انقطاعده رشيدنكه انك غيريدر * شيخ أكبر قدس سره فتوحاتنده ايدر
مجاهده وورياضتدنصكره فتح امرى لازمدر اندن مفارقت اولمز * زيرا كه اعمال انى طلب ايدوب اكا نائل اولور
ايكن اول فتحك ظهورى نو قتده اولورد نياده مى ويا آخرتده مى اول الله تعالينك علم وارادتنه راجعدر اءمدى
شجان بركمسه يى عملده صدق ايدركورهسن ويا اول حالته نفسى اركورهسن والحال باطنكده فتح كورمهسن
شول كمسهيه اولان فتح كبى كه عملده انى كندى صورتنده كوررسن اكا غم چكمه بلكه اول سنكيچون ادخار
اولنوبدر نفسندن همتى طرح ايت اهل تهمدن اولمغل زيرا بركمسه كه دنياده همتى بذل مجهودله معالى طلبنه
تعلق ايدوب دنياده اكا ذوق وكشفله واصل اولميه لابد يوم قيامتده اول اكا نائل اولوب اشبو دنياده انى ذوق

ايدن كبى اولور (وانّ الله لمع المحسنين) الله تعالى احسانله عمل ايدنلرله در دنياده نصر ومعونتيله وعقباده
ثواب ومغفرتيله در

(سورة الروم وهى ستون آية مكية الا فسبحان الله دكل)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الم غلبت الروم فى أدنى الارض) روم مغلوب قيلندى ارض عربك رومه اقرب موضعنده ويا خود ارض
رومك عربه اقرب موضعنده كه اول اطراف شامدر (وهم من بعد غلبهم سيغلبون فى بضع سنين) والحال روم
مغلوب اولدقلرندنصكره اوچ ييل ايله طقوز ييل ايچنده اول اراده خصملرينه غلبه ايدهسرلردر * روايت
اولنديكه فارس رومه غزا ايدوب اذرعاتله بصره بيننده ويا جزيرهده برى برلرينه قاوشديلر كه اول ارض رومك
فرسه اقربيدر وانده قتال ايدوب فارس رومه غلبه ايتدى بو خبر مكه يه ايريشيجك مشركون زياده سونديلر
ومسلمينه انكله اشمات ايدوب سز ونصارى اهل كتابلرسز وبز وفارس اميلرز بزم اخوانمز سزلك اخوانكز اوزره
غلبه ايتشلردر * ايمدى بزدخى سزلك اوزريكزه غلبه ايدرز ديدكلرنده بو آيت نازل اولوب ابو بكر رضى الله عنه
انلره ديديكه الله تعالى سزى قرير العين ايتمزو الله بضع سنينده روم فارس اوزره غلبه ايدهسردر ابى بن خلف
اكا ديديكه كذب ايدرسن ايمدى بو قولك ظهورينه دكين برزمان تعيين ايتكه انك اوزره سنكله مناحبه ايدهلم
اوپله اولسه زمانى اوچ ييله تعيين ايدوب قنغيسنك قولى صادق اولورسه آخرا كا اون قلوص ويرمك اوزره
مناحبه ايتديلر بعده ابو بكر رضى الله عنه انى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه خبرويرجك ديديكه بضع اوچدن
طقوزه دكدر ايمدى خطركده زياده ايدوب زمانى مد ايلكل اوپله اولسه مناحبهلرينى يوز قلوص ويرمك
اوزره زمانى طقوز ييله دكين مد ايتديلر اشبو مناحبه مدتى تمامندن اول ابى بن خلف احدده پيغمبر عزعليه
السلامك جرحندن بعد القفول فوت اولدى ويوم حديبيهده روم فارس اوزره غلبه ايدوب ابو بكر رضى الله
عنه اول خطرى ابى بن خلفك ورثهسندن الدى وانى پيغمبر عزعليه السلامه كتوريجك انى تصدق ايت ديوا كا
بيوردى (لله الامر من قبل ومن بعد) غالبيت ومغلوبيت امرى الله تعالينك قضا ومشيتيلهدر فارسك
غالبين اولمرندن اولده كه اول رومك مغلوبين اولمرى وقتيدر وكركسه فارسك مغلوبين اولمرندنصكره كه اول
رومك غالبين اولمرى وقتيدر (ويومئذ يفرح المؤمنون) رومك فارسه غالب اولديغى كونده مؤمنلر
سوينورلر (بنصر الله) الله تعالينك رومى فارس اوزره نصر وتغليبنه كه انده انقلاب تفاول مشركين
ومسلمينك مشركينه اخبارلرينك صدقى ظاهر ومسلمونك مناحبهده انلره غالب ويقينلرى زياده اولمسيدر
(ينصر من يشاء) الله تعالى ديلديكنه نصرت ايدر كاهى اهل كتابه كاهى اميينه (وهو العزيز الرحيم)
الله تعالى عبادينه نصرتله اعداسندن انتقام ايدروكاهى اعداسنه عبادى اوزره نصرتيله تفضل ايدر
(وعد الله لا يخلف الله وعده) الله تعالى اشبونى وعد ايتدى اول وعدينه خلف ايتمز (ولكنّ أكثر الناس
لا يعلمون) الا بو كه ناسك اكثرى انك صحت وعدنى بيلمزلر جهللرى وعدم تفكرلريچون (يعلمون ظاهرا
من الحياة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون) انلر حياة دنيادن كيفيت معاشلرين بيلورلر كسب وتجارت نيچه
اولور فدان نو قتن ديكلورا كين نيچه اكيلور بيچيلور بنا نيچه استحكام ايديلور حتى انلرك برى بر درهمى طرنغى
اوجيله الديغنده وزنى بيلور حالبوكه انلر حياة دنيانك غايت ومقصود منهاسندن غافللردر باللرينه خطور ايتمز
دنيانك ظاهرين بيلمكله مقصود اولان انك حقائق وصفات وخصائص وافعال واسبابنى وانده كيفيت
تصرفى بيلمكدر وانك باطنن بيلمكله مقصود اولان اول آخرته مجاز اولوب انده كى كراماته نائل اولمغه وسيله
واسطه النهنمونه دريو خسه ظاهر دنيايه مختص اولان عالمه عدم علم بيننده فرق يوقدر (أولم يتفكروا فى أنفسهم
ما خلق الله السموات والارض وما بينهما الا بالحق) انلر نفسلرنده تفكرى احداث ايتمزلرمى ويا خود نفسلرى
امرنده تفكر ايتمزلرمى زيرا كه نفسلرى انلره غيريدن اقربدر واول برمرآتدركه ممكناتك جمعنده اولان
اشياانده مستبصرينه منجلى اولور تا كه انى مبدع جل شانه نك ابداعنه قدرتندن اعادهسنه دخى قدرتى

متحقق اوله وياخود تفكر ايتمزلرميكه ديه‌لرويابيلەلركه الله تعالى سموات وارضى وايكيسى بيننده‌كى اشيايى حق
ملتبس اولديغى حالده خلق ايلدى يوخسه غرض صحيح وحكمت بالغه‌سز عبث وباطل خلق ايتمدى (وأجل
مسمى) واجل معلوم‌له كيم اشياء مذكوره‌ا كامنتهى اولوب اندنصكره بقا ملز (وان كثيرا من الناس بلقاء
ربهم لكافرون) والحال ناسك كثيرى اجل مسمانك انقضاسنده وياخود ساعتك قيامى عندنده رب تعالى‌دن
جزالرى لقاسنه جاحدلردر ظن ايدرلركه دنيا ابدىه اوله وآخرت اولميه (أولم يسيروا فى الارض فينظروا كيف
كان عاقبة الذين من قبلهم) اهل مكه يريوزنده سير وسفر ايتمزلرميكه اندن اول هلاك ايديلن امم عاتيه‌نك
آثارينه نظر ايدوب معتبرين اوله‌لر (كانوا اشد منهم قوة) كه اول امم عاتيه قوتده انلردن اشد ايديلر (واثاروا
الارض وعمروها اكثر مما عمروها) واول امم ارضى زراعت ايچون اهل مكه‌دن اكثر سوردیلر وعمارت ايتديلر *
ايمدى اهل مكه‌يه نظرايت كه دنيا حالنده اول اممدن اضعف ايكن ينه دنيا ايله نيجه اغترار وافتخار ايدرلر زيرا
دنيانك مدار امرى بلادده تبسط وعباد اوزره تسلط وانواع عمارت ايله اقطار ارضده تصرفدر اهل مكه
ايسه بر بلوك ضعفادر كيم برمنفعتسز وادى‌يه الجا اولنمشلردر (وجاءتهم رسلهم بالبينات) وانلره رسوللرى
معجزات وآيات واضحات‌له كلديلر انلر ايسه اول رسوللرين تكذيب ايدیجك الله تعالى انلرى هلاك ايتدى
(فما كان الله ليظلمهم ولكن كانوا أنفسهم يظلمون) الله تعالى انلرى اهلاك‌له ظلم ايدر اولمدى زيرا كه اول عدل‌له
موصوفدركه اول ظلمه منافيدر بلكه انلر هلاكلرينه مؤدى شئ ايشلمكله نفسلرينه ظلم ايتديلر (ثم كان عاقبة
الذين أساؤا السوأى) بوندنصكره اساءت ايدنلرك عاقبتى عقوبت سيئه اولديكه اول جهنمدر (ان كذبوا بآيات
الله وكانوا بها يستهزؤن) انكيچونكه الله تعالينك آياتنى تكذيب ايدوب استهزاء ايدرلردى (الله يبدؤا الخلق
ثم يعيده ثم اليه ترجعون) الله تعالى اشبو خلقى ابتداء انشاء ايدر وموتدنصكره بعث ايدر بعده جزاء ايچون اكا
ارجاع اولنورسز (ويوم تقوم الساعة يبلس المجرمون) قيامت قائم اولديغى كونده مشركار متحيرين وهر
خبردن آيسين اولدقلرى حالده سكوت ايدرلر ويا كلام وحجتلرى منقطع اولورويا مفتضح اولورلر (ولم يكن لهم
من شركائهم شفعاء وكانوا بشركائهم كافرين) الله تعالى‌يه اشراك ايتدكلرى ملائكه واصنامدن انلرى عذاب
اللهدن اجاره ايدر شفعا اولميه اول آلهه‌لردن مأيوس اولیجق انلره كافر اوله‌لر وياخود اول آلهه‌لرى سببيله
دنياده كافرين ايديلر (ويوم تقوم الساعة يومئذ يتفرقون) ساعت قائم اولديغى وقتده اهل جنت اهل ناردن
متميز اولورويا حسابدنصكره مؤمنلر كافرلردن آيريلوب مؤمنلر جنته كافرلر ناره كيدرلر من بعد اجتماع
ايتمزلر (فأما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فهم فى روضة يحبرون) اما شونلر كه ايمان واعمال صالحه‌يى
جمع ايتديلر انلرشول نضارتى نهايتده بستانده نعمت وحبور وكرامتده اولورلر (وأما الذين كفروا وكذبوا
بآياتنا ولقاء الآخرة فأولئك فى العذاب محضرون) واما شونلركه كافر اولوب بزم آيتلريمزى ويوم قيامتده
بعث اولنمالريني تكذيب ايتديلر ايمدى انلر جهنم عذابنه ادخال اولنوب اندن غائب اولمزلر دائما تعذيب
اولنورلر (فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون) الله تعالى‌يى تنزيه ايدك يعنى انكيچون نماز قيلك اخشامه
داخل اولديغكزده صلاة مغرب وعشايى قيلك وصباحه داخل اولديغكزده صلاة صبحى قيلك (وله الحمد
فى السموات والارض) سموات وارض اهلنك حمد وصلاتى اول الله تعالى‌يه مختصدر غيريه دكل (وعشيا وحين
تظهرون) وعشيده صلاة عصرى وظهيره‌يه داخل اولديغكزده صلاة ظهرى قيلك * اشبو ايكى آيت الله
تعالى‌يى تنزيه واكا ثنايه امر معناسنده اخباردر اوقات مذكوره‌ده انك قدرتى ظاهر ونعمتى متجدد اولور
ويا دلالتدراكا كه الله تعالينك تنزيهى وحمده استحقاقنى ناطق شواهد اول اوقاتده حادث اولور هركسه دنكه
سموات وارض اهلندن تميزى اولور * تسبيحى صباح ومسايه تخصيص ايتدى زيرا كه آثار قدرت وعظمت
اول ايكى وقتده اظهردر وحمدى عشايه كه اخر نهاردر وظهيره‌يه كه اول وسط نهاردر تخصيص ايتدى زيرا كه
اول ايكى وقتده تجدد نعم اكثردر * ابن عباس رضى الله عنهما يه صلوات خمسك ذكرينى قرآنده بولورميسن
ديو سؤال اولندقده نعم ديوب اشبو ايكى آيتى اوقودى علما اختلاف ايتديلر كه صلوات خمس مكه‌ده مى

فرض اولدى يوخسه مدينه‌ده مى اكثرون ديديلر كه مكه‌ده فرض اولدى عائشه رضى الله عنها ايدر صلات
ابتدا مكه‌ده ايكيشر ركعت فرض اولدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينه‌يه قدوم ايديجك صلاة سفر كما كان
ايكيشر ركعت اوزره تقرير اولنوب حضرده عصر وعشا دردر ركعت قلندى (يخرج الحى
من الميت) اول الله تعالى ميتدن حى اخراج ايدر انسانى نطفه‌دن وطائرى بيضه‌دن اخراجى كبى
(ويخرج الميت من الحى) وحيدن ميت اخراج ايدر نطفه‌يى انساندن وبيضه‌يى طائردن اخراجى كبى
(ويحيى الارض بعد موتها) وارضى يبسندنصكره نباتله احيا ايدر (وكذلك تخرجون) اشبو اخراجه كبى
سزدخى قبوركزدن اخراج اولنورسز پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدر بركسه‌يى كه ثواب قفيز
اوفى ايله كيل اولنمسى مسرور ايده (فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون وله الحمد فى السموات والارض
وعشيا وحين تظهرون يخرج الحى من الميت ويخرج الميت من الحى ويحيى الارض بعد موتها وكذلك
تخرجون) ديسون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه اشبو ذكرى صباحين ديسه اول كيجه‌ده فوت
ايتديكنه ادراك ايده واولكه انى اخشامين ديسه اول كونده فوت ايتديكنه ادراك ايده (ومن آياته أن خلقكم
من تراب ثم اذا أنتم بشر تنتشرون) الله تعالينك قدرت ووحدانيتنه دلالت ايدردلائلندركه اصلكز
آدمى ترابدن خلق ايتدى بوندنصكره بشر اولوب يريوزينه منتشر اولديكز (ومن آياته أن خلق لكم من
أنفسكم أزواجا لتسكنوا اليها) اول دلائلندركه اول الله تعالى سزيچون كنديكزدن ازواجكزى خلق
ايتدى زيرا كه حوا آدم عليه السلامك ضلعندن خلق اولنوب بدروسائر نساء ايسه رجال نطفه‌لرندن خلق
اولنديلر وياخود نساء رجال جنسندندر تا كه اول ازواجه ميل ايدروانلر كه الفت ايده‌سز زيرا كه جنسيت
ضمه علتدر (وجعل بينكم مودة ورحمة) ورجال ونساء بيننده ويا افراد جنس بيننده مودت وازواج وساطتيله
شبق وغيرى حالده بينكزده رحمت قيلدق تا كه انكله امر معاش منتظم اوله زيرا كه انسانك تعيشى تعاون
وتعارفه متوقفدر اول ايسه توادوتراحمه محتاجدر * ديناديكه مودت جماعدن ورحمت ولددن كنايه‌در
(ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون) اشبونده آيتلر واردر شول قوم ايچونكه انك صنعنده تفكر ايدوب آنكله
انك قدرت وعظمتنه استدلال ايدرلر واكا ايمان كتوروب عبادتنه كيدرلر (ومن آياته خلق السموات
والارض) وينه اول دلائلندركه سموات وارضى خلق ايتمسيكه سزانى بيلورواكا مقر اولورسز (واختلاف
ألسنتكم وألوانكم) ولغاتكز اختلافى كه هر صنفك برنوع لغتى واروياانك وضعنى سزه الهام وانى تكلمه
سزى اقدار ايتدى ويا نطقكز اجناس واشكالى كه ايكى منطق كيفيتده متساوى بولمزسن ودخى الوانكز
اختلافى كه بعضنك جلدى ابيض وبعضنك اسود ويا بو ايكى لونك غيريدر تا كه انكله تعارف وتمايز اوله حتى ايكى
توأمى كورورسنكه مواد واسبابده متفقلر ايكن امور مذكوره‌نك برنده مختلف اولورلر اكر اشكالده متفق
اولوب ضرب واحد اولسه‌لر بينلرنده تجاهل والتباس اولوب انكله مصالح كثيره معطل اولوردى (ان فى ذلك
لآيات للعالمين) اشبونده آيتلر واردركه ملك وانس وجندن هر عاقله خفى اولمز (ومن آياته منامكم بالليل
والنهار وابتغاؤكم من فضله) وينه اول دلائلندركه كيجه‌ده وكوندزده قواى نفسانيه‌يه راحت وقواى
طبيعيه‌يه قوت ايچون اويورسز واول ايكى زمانده معاشكز طلب ايدرسز ويا كيجه‌ده اويورسز وكوندزده
معاش طلب ايدرسز (ان فى ذلك لآيات لقوم يسمعون) اشبونده آيتلر واردر شول قوم ايچونكه سماع تفهم
واستبصار ايله استماع ايدرلر (ومن آياته يريكم البرق خوفا وطمعا) وينه انك آيتلرندندركه سزه برق
كوسترر صاعقه‌دن خوف ايدروغيثى طمع ايدر اولديغكز حالده (وينزل من السماء ماء فيحيى به الارض
بعد موتها) وسمادن يغمور اينديروب انكله يرك يبسندنصكره اندن نباتاتله انى ديركورر (ان فى ذلك
لآيات لقوم يعقلون) اشبونده آيتلر واردر شول قومه كيم انك اسبابى استنباطنده وتكونى كيفيتنده عقللرين
استعمال ايدرلركه انلره صانع جل شانه‌نك كمال قدرت وحكمتى ظاهر اوله (ومن آياته ان تقوم السماء
والارض بأمره) وينه اول دلائلندركه سماء فوقكزده وارض تحتكزده طورر شول وقته دكينكه اول

انی تعیین ایدوب مجرد انك امریله یوخسه مقیم محسوسله دكل (ثم اذا دعاكم دعوة من الارض اذا أنتم
تخرجون) بعده اول سزی قبوردن بركره یاموتی جیقك دیو اسرافیل علیه السلام لسانیله دعوت ایتدیكنده
اول حینده سرعتله توقفسز جیقارسز (وله من فی السموات والارض كل له قانتون) سموات وارضده كی خلقك
اول موجودر بیدركلیسی اكا مطیع ومنقادلردر اندن امتناع ایتمزلر (وهو الذی یبدأ الخلق ثم یعیده)
اول الله تعالی آدمی ابتداء خلق ایدوب بعده اندن ذریتن وجوده كتوردی حالبوكه انلر برشیء دكل ایدیلر
وانلری اماته دنصكره یوم قیامتده قبرلرندن بعث ایدر (وهو أهون علیه) سزلرك عقولكز مقتضاسنجه الله
تعالی یه اعاده بدأدن اسهلدركه صیحة واحده ایله جمیعی طوری كاورلر اما كه الله تعالینك قدرتنه اضافتله
ابدا واعاده ایكیسی مساویدر (وله المثل الاعلی فی السموات والارض) اول الله تعالینك سموات
وارض ومافیهماده وصف اعلاسی واردركه دلالت ونطقله اندن وصف اولنور كه اول صفات محدثیندن
تنزهیدر وهرشیئه قادر اولوب انشاءه واعاده وغیریدن عاجز اولمدیغیدر (وهو العزیز الحكیم) اول الله
تعالی هر مقدوره قادردر وهر فعلی حكمت مقتضاسی اوزره جاریدر (ضرب لكم مثلا من أنفسكم هل
لكم مما ملكت أیمانكم من شركاء فیما رزقناكم فأنتم فیه سواء تخافونهم كخیفتكم أنفسكم) الله تعالی سزه
اقرب امور اولان انفسكزا حوالندن منتزع مثل ضرب ایدركه شول سزه ویردیكمز اموال وغیریده راضی
اولورمیسزكه بعض ممالیككز سزه شركاء اوله سز وانلر اول اموالده حر وعبد بیننی تفضلسز مساوی اوله
وانی اول ممالیككزله مقاسمه ایده سز حرلك شریكی حرله مقاسمه ایتمسی كبی واول ممالیككزدن قورقه سزكه
اول اموالی تصرفده مستبد اوله لر احرارك بری برلرندن قورقیسی كبی معلومدركه اكا راضی اولمزسز
اویله اولسه معبودلریكزی الوهیت وعبادتده بكا شركاء قیلغه نیجه راضی اولورسز والحال معبودلریكز
بنم عبیدمدر (كذلك نفصل الآیات لقوم یعقلون) اشبو تفصیل كبی بز آیاتی تبیین ایدرز زیرا كه تمثیل
معانی یی كشف وایضاح ایدر شول قوم ایچونكه عقوللرین امثال تدبرنده استعمال ایدرلر (بل اتبع الذین
ظلموا أهواءهم بغیر علم) بلكه اشراكله نفسلرینه ظلم ایدنلر هوالرینه اتباع ایدرلر جاهلین اولدقلری حالده انلری
اندن برشیء كف ایتمز اكر عالمین اولسه لر هوالرینه اتباعلری جائزدركه علملری انلری اندن منع ایدر (فمن یهدی
من أضل الله وما لهم من ناصرین) الله تعالینك اضلال ایتدیكنی كیمدركه ارشاد ایده وانلری ضلالتدن
تخلیص وآفاتندن حفظ ایدر ناصرلری اولمز (فأقم وجهك للدین حنیفا) یا محمد دینكی الله خالص ایت
ویادینه اقبال ایدوب امر ونهیله عملنده استقامت ایت انده مخلص اولدیغك حالده (فطرة الله التی
فطر الناس علیها) اتباع والتزام ایدلك فطرة الالهه كیم ناسی انك اوزره خلق ایتدیكه اول حق قبول وانی
ادراكه تمكنلریدر حق تخلیه اولنسه لر انك اوزره مستمر اولورلردی زیرا بودینك حسنی عقولده موجوددر
اندن عدول ایتمزلر الا اولكه نشو وتقلیدا فاتنه واقع اوله اویله اولسه یهود ونصاری اولادلر واتباعلرین آبالری
دیننه اماله ایدوب انكله فطرة سلیمه وجهة مستقیمه دن زائل اولورلر * برقوم دیدیلركه اول فطرتله مراد
الله تعالینك ألست بربكم دیو عالم ذرده بنی آدمدن سؤال ایتدیكنده بلی دیو جوابلریله اولان عهدلك
ظهوریدر * ایمدی عالمده هر مولود اول اقرار اوزره دركه اول حنیفیه دركه خلقت انك اوزره در اگرچه
الله تعالینك غیریه عبادت ایدرسه ده * نتكیم قرآنده بیورلدیكه (ولئن سألتهم من خلقهم لیقولن الله) اكر سن
انلره سزی كیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیه لركه الله تعالی خلق ایتدی * ودخی حكایت بیورلدیكه
(والذین اتخذوا من دونه أولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی) شونلركه الله تعالینك غیرینی آلهه
اتخاذ ایتدیلر دیرلركه بزم انلره عبادتمز دكل الا انكچوندركه انلر بزم ایچون الله تعالی یه شفاعت ایده لر وبزی
اكا تقریب ایده لر لكن احكام دنیاده ایمان فطری یه عبرت یوقدر بلكه عبرت ایمان شرعی یه دركه مأموربه در
ارادت وفعله مكتسبدر (لا تبدیل لخلق الله) الله تعالینك دیننه لائق اولمزكه تبدیل ویا تغییر اوله ویا هیچ
كمسه قادر اولمزكه انی تغییر ایده * دینلدیكه اشبو خبر درنهی معناسنده در یعنی دین الهی تبدیل ایتمكز بلكه

دین الهیه ملازم اولوب اكا متابعت ایدك ویاخود معنی الله تعالینك انسانی مجبول ایتدیكی سعادت
ویاشقاوت تبدیل اولمز * ایمدی نه سعید شقی اولور ونه شقی سعید اولور (ذلك الدین القیم) اشبو دین مأمور
ویافطره دین مستویدركه انده عوج یوقدر (ولكن أكثر الناس لا یعلمون) لكن ناسك اكثری تدبرلری
اولمدیغیچون انی بیلمزلر (منیبین الیه) الله تعالی یه توحید وطاعتله راجعین اولدیغكز حالده (واتقوه)
وانك امر ونهینه امتثالله عذابندن صاقنك (وأقیموا الصلاة) وصلاتدن هر مكتوبه یی اركانی اقامتله
وقتنده ادا ایدك (ولا تكونوا من المشركین) دینلرنده شرك ایدنلردن اولمكز (من الذین فرقوا دینهم)
شول قومدنكه دینلرینی ادیان مختلفه ایتدیلر امر اولندقلری دینی ترك ایتدیلركه انلر یهود ونصارادر
ودینلدیكه انكله مراد اشبو امتدن اهل بدعدر (وكانوا شیعا) طوائف مختلفه اولدیلر * دینلدیكه یهود
یتمش برفرقه ونصاری یتمش ایكی فرقه ومسلمون یتمش اوچ فرقه اولدی (كل حزب بما لدیهم فرحون)
اول فرق ضاله دن هر فرقه صددنده اولدقلری دین باطلی حق ظنیله الدانوب اكا سوینورلر (واذا مس
الناس ضر دعوا ربهم منیبین الیه) یعنی ناسه شدت ایرسه مرض وقحط كبی الله تعالی یه اقبال ایدر
اولدقلری حالده انك دفعیچون دعایه مشغول اولورلر (ثم اذا أذاقهم منه رحمة اذا فریق منهم بربهم یشركون)
بعده الله تعالی انلری اول شدتدن خلاص ایدوب مطر وصحتدن انلره نعمتن اذاقه ایتسه انلردن برفریق
كوررسنكه ربتعالی یه اشراك ایدرلر (لیكفروا بما آتیناهم فتمتعوا فسوف تعلمون) تاكه بزم انلره
ویردیكمز نعمه سببیله كافر اوله لر * ایمدی دنیاده برقاچ كون تمتع ایدك اول تمتعكزك آخرتده جزاسنی بیلورسز
(ام انزلنا علیهم سلطانا فهو یتكلم بما كانوا به یشركون) بز انلره سمادن برهان ویا كتابی انزال ایتدك كه اول
انلره سویلیه انی كه نه سببله الله تعالی یه اشراك ایتدیلردی (واذا أذقنا الناس رحمة فرحوا بها) یعنی بز كفاره
صحت ووسعت ویرسه وز انك سببیله بطر ایدرلر (وان تصبهم سیئة بما قدمت أیدیهم اذا هم یقنطون)
واكر انلره تقدیم ایتدكلری اعمال خبیثه سببیله ضیق وشدت ایرسه الله تعالینك رحمتندن مأیوس اولورلر
(أولم یروا أن الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) انلر كورمزلرمیكه الله تعالی رزقنی دیلدیكی كمسه یه توسیع
وتضییق ایدر اویله اولسه نیچون انك رحمتندن یأس ایدرلر صددنده اولدقلری معاصیدن تائبین اولوب اكا
تضرع ورجا ایتمزلركه اول رحمتن كیرو انلره ایركوره (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) الله تعالی رزقی عبادنه
بسط وقبضنده آیتلر واردر شول قومه كیم الله تعالینك قولنی تصدیق ایدوب انكله انك كمال قدرت وحكمتنه
استدلال ایدرلر (فآت ذا القربی حقه والمسكین وابن السبیل) ایمدی ذوا قرابتك حقنی ویركل بر وصله ایتمكله
ومسكینه وابن السبیله زكاتدن توظیف اولنان شیئی ویركل (ذلك خیر للذین یریدون وجه الله) ایمدی اشبو
معروفات فعلی خیرلیدر شول كمسه لره كیم انكله الله تعالی یه تقرب جهتن قصد ایدرلر (واولئك هم المفلحون)
وآخرتده انلر دخول جنتله مقصودلرینه فائزلردر * امام ابو حنیفه اشبو آیتی احتجاجله كشینك اوزره
ذی رحم محرملری نفقه سین ایجاب ایدر رقمانكه احتیاج اوله لر (وما آتیتم من ربا لیربو فی أموال الناس
فلا یربو عند الله) اول شیئكه معامله ده زیادهٔ محرمه دن ویامزید مكافات توقع اولنور عطیه دنكه
ویررسز تاكه اموال ناسده زیاده اوله * ایمدی اول الله تعالی عندنده نه زیاده ونه انده بركت اولور (وما آتیتم
من زكاة تریدون وجه الله فأولئك هم المضعفون) واول شیئكه زكاتدن انی ویروب انكله الله تعالینك
جهت تقربن قصد ایدرسز یوخسه انكله مكافات ویا ریا ویا سمعه قصدین ایتمزسز * ایمدی اول وصفلو كمسه لرك
حسناتلری مضاعف قیلنور (الله الذی خلقكم ثم رزقكم ثم یمیتكم ثم یحییكم هل من شركائكم من یفعل
من ذلكم من شیء) الله تعالی سزی خلق ایتدی سز ایسه هیچ برشیء دكل ایدیكز بعده دنیاده اولدقچه رزقكزی
ویردی بعده آجالكز انقضاسنده سزی اولدرر بعده حساب وجزا ایچون یوم قیامتده سزی دیركورور
الله تعالی یه شركاء اتخاذ ایتدیككزلك هیچ بری افعال مذكوره دن برشیئی ایشلمكه قادر اولورمی (سبحانه
وتعالی عما یشركون) اول الله تعالی انلرك اشراكندن منزه وعالی اولدی (ظهر الفساد فی البر والبحر بما كسبت

ایدی الناس) ناسك كسب ایتدكلری معاصی شومیله برلك بوادی ومفاوزنده وبحرك سواحلنده كی قراده فساد
ظاهر اولدی جدب ونقص معاش وتجاراتده قلت ربح وزراعاتده قلت ریع وناس ودوابده وقوع موتان
وكثرت مضاروقلت منافع ومحو بركات كبی * دینلدیكه یعنی شرورك وقتن ظاهر اولدی دینلدیكه بحرله مراد
حقیقة بحردر یغمورلك قلتی برده تأثیر ایتدیكی كبی بحرده دخی تأثیر ایدر زیرا كه اصداف یغمور یاغدیغنده
صویك یوزینه چیقوب آغزلرین آچرلر اول صدفكه یغموردن اغزینه دوشه اول انجو اولور * دینلدیكه آدم
علیه السلام زماننده ارضك جمیعی مخضره ومونقه ایدی هر قنغی شجره یه وارلسه انده میوه بولنوب اكل
اولنوردی وبحرك صویی طاتلو ایدی وسباع حیوانانی انجیمزدی تاشول وقته دكین كه قابیل هابیلی
اولدردی من بعد اغاجلر دیكنلندی وبحرك صویی آجیلندی وحیواناتك بعضی بعضنه ضرر ایدر اولدی
(لیذیقهم بعض الذی عملوا لعلهم یرجعون) تاكه ایشلدكلری خباثتك بعض عقوباتن انلره دنیاده اذاقه
ایده وتمامی ایسه آخرتده اولور تاكه صددنده اولدقلری معاصیدن رجوع ایده لر (قل سیروا فی الارض
فانظروا كیف كان عاقبة الذین من قبل كان أكثرهم مشركین) یامحمد مكه مشركارینه دیكل كه یریوزنده سیر
وسفر ایدوب نظر ایدلك كه سزدن اول كچن امم عاتیه نك عاقبتلری نه حاله اردی كندیلر هلاك اولوب مسكنلری
خرابه اردی انلرك اكثری سزلك كبی مشركین ایدیلر (فأقم وجهك للدین القیم) امدی شول استقامتده
بلیغ دینه كه اول دین اسلامدر وجهكی تعدیل ایت (من قبل ان یأتی یوم لامرد له من الله) شول كون
كلمزدن اول كه اول یوم قیامتدر انی هیچ كسنه الله تعالیدن رده قادر اولمزو یا اول كونی الله تعالی رد ایتمز
كلمسنه ارادهٔ قدیمه سی اولدیغیچون (یومئذ یصدعون) اول كون اولدیغنده ناس متفرقین اولورلر
برفرقه سی جنته وبرفرقه سی ناره كیدر (من كفر فعلیه كفره) بركسنه كه كافر اوله كفرنك وبالی كندی
اوزره دركه اول نار مؤبددر (ومن عمل صالحا فلانفسهم یمهدون) واولكه عمل صالح ایده اول وصفلو
كسه لر جنتده كندیلر ایچون منزل تسویه ایدرلر (لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات من فضله) تاكه
الله تعالی ایمان واعمال صالحه بینی جمع ایدنلره ثوابدن مستحق اولدقلری شیئی ایفاد نصكره فضلندن انك
اوزره زیاده ثواب دخی ویره (انه لا یحب الكافرین) اول الله تعالی كافرلری سومز (ومن آیاته ان یرسل
الریاح) اول الله تعالینك قدرت ووحدانیتی دلائلندندركه ریاح رحمتی ارسال ایدركه اول صبا وجنوب
وشمال ریحلریدر اماكه دبور ریح عذابدر (مبشرات) تاكه خلقنه مطر نافعله تبشیر ایده (ولیذیقكم
من رحمته) واكا تابع رحمتندن سزه اذاقه ایده كه اول حصول خصبدر (ولتجری الفلك بأمره) وارسال
ریاحله امریله دریاده كمیلر یوریه (ولتبتغوا من فضله) وتجارت بحرله انك فضلندن طلب ایده سز
(ولعلكم تشكرون) واول ریاحدن حاصل اولان اشبو نعمتلر اوزره اكا شكر ایلیه سز (ولقد أرسلنا من
قبلك رسلا الی قومهم فجاؤهم بالبینات فانتقمنا من الذین أجرموا) یامحمد برسندن اول رسوللریمزی
قوملرینه ارسال ایتدك اول رسوللر انلره آیات واضحاتله كلدیلر انلر اول رسوللری تكذیب ایتدیلر اویله اولسه
اول آیاتمزی تكذیب ایدنلره عذابله انتقام ایتدك (وكان حقا علینا نصر المؤمنین) وبزم عهده مزه حق
اولدیكه مؤمنلره نصرت ایده وز (قال النبی صلی الله علیه وسلم مامن مسلم یرد عن عرض اخیه الا كان حقا
علی الله أن یرد عنه نار جهنم یوم القیامة ثم تلا هذه الآیة) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدركه برمسلم
قرنداشنك عرضندن برموذینك اذاسنی دفع ایده الله تعالی یه فضل وكرمی مقتضاسنجه عهد اولوركه
یوم قیامتده اندن نار جهنمی دفع ایده اندنصكره (وكان حقا علینا نصر المؤمنین) قول شریفن تلاوت ایتدی

(الله الذی یرسل الریاح فتثیر سحابا فیبسطه فی السماء كیف یشاء ویجعله كسفا فتری الودق یخرج من خلاله)
الله تعالی ریاحی ارسال ایدوب انكله غیم رفع ایدر وكاهی انی سماده متصلا دیلدیكی كیفیتده بسط ایدر سائر
ویاواقف مطبق وغیر مطبق ودخی بونك غیری حالات اوزره اولدیغی حالده وكاهی انی سماده قطع متفرقه
قیلور كرك بسطی حالنده وكرك تفریقی حالنده كورورسنكه انك اراسندن یغمور چیقار (فاذا اصاب به من یشاء

من

من عباده اذا هم یستبشرون) چونكه الله تعالی اول مطری عبادندن دیلدیكی كسه لرك اراضی وبلادلرینه
ایركوره كورورسنكه خصب مجیئنه سوینشورلر (وان كانوا من قبل أن ینزل علیهم من قبله لمبلسین) اكرچه
انلره مطر نزولندن اوكدین مطرله تطاول عهد واستحكام یأسلرندن آیسین اولمشلردی (فانظر الی آثار رحمة
الله كیف یحیی الارض بعد موتها ان ذلك لمحیی الموتی) الله تعالینك رحمتندن اولان مطره نظر ایتكه ارضی
یبسندنصكره انكله نیجه احیا ایدر نبات واشجار وانواع اثمار بتوررا كا قادر اولان رب تعالی قادر اولوركه
انلری مونلرندنصكره یوم قیامتده دیركوره (وهو علی كل شیء قدیر) اول الله تعالی هرشیئه قادردر زیرا انك
قدرتنك جمیع كائناته نسبتی علی السویه در (ولئن أرسلنا ریحا فرأوه مصفرا لظلوا من بعده یكفرون)
اكر بز ریح ارسال ایدوب زرعلرین افساد ایتسه حتی اول یشل ایكن انی صارارمش كورسه لر انك
صارارمسندنصكره الله تعالی یه ونعمتنه كافر اولورلر * اشبو آیات كریمه كفارلك قلت ثبوت وعدم تدبر وسرعت
تزلزل وسوء رأیلرینی بیان ایدر والحال نظر سوی اقتضا ایدركه انلردن مطر محتبس اولدیغنده الله تعالی یه توكل
واكا التجا ایده لر رحمتندن مأیوس اولمیه لر وانلره مطر رحمتی ایردیكنده شكره مبادرت وطاعته استدامت
ایده لر استبشارده افراط ایتمیه لر وزرعلری صارارمغله هلاك اولدیغنده بلایه صبر ایده لر نعمته كفران
اولمیه لر (فانك لا تسمع الموتی) یامحمد سن دعوتكی ایشتدیره مزسن شول كفاره كیم انلر موتی كبیدر
(ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرین) ودخی اصملره ده ایشتدیره مزسنكه انلر دعوتكی سماعدن
تصامم ایدرلر چونكه مكذبین اولدقلری حالده حقدن اعراض ایده لر (وما أنت بهادی العمی عن ضلالتهم)
وسن شول آیتلریمزدن بصیرتلری اعمالری ضلالتلرندن ایمان وطاعته هدایت ایدردكاسن بلكه الله تعالی
عبادندن دیلدیكی كسه لری اكا توفیق ایدر سكا واجب اولان انجق دعوت وابلاغدر (ان تسمع الا من یؤمن
بآیاتنا فهم مسلمون) سن اسماع ایتمزسن الا انلره كیم بزم آیتلریمزه ایمان كتوروب ایمانلرنده مخلصلردر زیراكه
ایمانلری آیتلریمزك الفاظی تلقیسنه ومعانیسی تدبرنه داعیدر (الله الذی خلقكم من ضعف ثم جعل
من بعد ضعف قوة ثم جعل من بعد قوة ضعفا وشیبة) اول الله تعالی سزی ابتداده ضعفا خلق ایتدی ضعفی
اساس امركز قیلدی (خلق الانسان ضعیفا) قول شریفی دلالتیله ویاخود سزی اصل ضعیفدن خلق ایتدیكه
اول نطفه در ویا اول ضعفله مراد حال طفولیتدن حال احتلامه دككدر واول طفولیت ضعفندنصكره
كهولته كلنجه دكین سزه قوت شباب قیلدی واول شباب قوتندنصكره سزده ضعف شیخوخت وهرم قیلدی
(یخلق ما یشاء) ذوات وصوردن ویاخود ضعف وقوت وشباب وشیبه دن اول دیلدیكن خلق ایدر (وهو العلیم
القدیر) اول سزی اشبو احوال مختلفه ده تردیدی غیره امكانی ایله علم وقدرتده صانع كامل ایدیكنه دلیلدر
(ویوم تقوم الساعة یقسم المجرمون مالبثوا غیر ساعة) قیامت قائم اولدیغی كونده مشركون یمین ایده لركه
دنیاده ویاقبورده ویادنیانك فناسیله بعث وانقطاع عذابلری بیننده برساعتدن غیری لبث ایتمدیلر اول
مدت لبثلرین آخرتده كی مدت عذابلرینه اضافتله ویاخود نسیانله استقلال ایده لر حدیثده كلدیكه (ما بین فناء
الدنیا والبعث اربعون) دنیانك فناسیله بعثك ما بینی قرق دكلودر * امدی اول قرق ساعات وایام
واعوامك هر برینی محتملدر (كذلك كانوا یؤفكون) صدقدن اشبو صرف كبی انلر دنیاده حقدن صرف
اولنورلردی وانلر انده كذب ایده لر بعث یوقدر دیو دنیاده كذب ایتدكلری كبی ویاخود الله تعالی
انلری افضاح اراده ایدوب اهل جمعه متبین اولان شیئی كذبله یمین ایده لر (وقال الذین أوتوا العلم والایمان
لقد لبثتم فی كتاب الله الی یوم البعث فهذا یوم البعث ولكنكم كنتم لا تعلمون) ملائكه وانسدن علم وایمان
ویریلنلر انلری تكذیب ایدوب دیه لركه الله تعالینك قضاسی ویاعلمی ویالوح ویاقرآنده ذكر ایتدیكی اوزره یوم
بعثه دكین لبث ایتدیكز اشبو وقت ایسه یوم بعثدركه سز انی انكار ایدردیكز لكن سز نیاده تفریطكز سببیله
انك حق ایدوكن بیلمزدیكز (فیومئذ لا ینفع الذین ظلموا معذرتهم ولا هم یستعتبون) اویله اولسه اول كونده
شركله وعصیان ایله نفسلرینه ظلم ایدنلره اعتذارلری نفع ایتمز وانلردن توبه وطاعتله رب تعالینی ارضالری طلب

اولنمز (ولقد ضربنا للناس فى هذا القرآن من كل مثل) اشبو قرآنده بزناسه هر صفت وقصهٔ عجيبه دن وصف
وبيان ايتدك يوم قيامتده مبعوث نيدنك صفت وقصه لرين وانلرنه ديرلر وانلره نه ديـنور ومعذرت واستعتاب منتفى
اولور وياخود بز انلره بيان ايتدك هر مثلدنكه انلرى توحيد وبعث وصدق رسوله ارشاد ايدر (ولئن جئتهم
بآية ليقولن الذين كفروا ان انتم الا مبطلون) اكرسن انلره آيات قرآندن برآيتله كالسك انلردن كافر وانلر فرط
عناد وقساوت قلوبلرندن رسول الله صلى الله عليه وسلمه ومؤمنلره ديه لركه سزدكل الا كاذبلرسز (كذلك
يطبع الله على قلوب الذين لا يعلمون) اشبو طبع كبى الله تعالى طبع ايدر شول كمسه لرك قلوبنه كيم توحيدى
بيلمزلر ورسوللرى تصديق ايتمزلر بلكه اعتقاد ايتدكرى خرافات اوزره اصرار ايدرلر زيرا كه جهل مركب
حقى ادراكدن منع ايدر ومحق تكذيبن ايجاب ايدر (فاصبر ان وعد الله حق) انلرك اذالرينه صبرايت كه
الله تعالينك نصرتله ودينكى جميع اديان اوزره اظهار رله وعدى حقدر لابد انى انجاز وانكا وفا ايدر
(ولا يستخفنك الذين لا يوقنون) يا محمد سنى خفت وقلقه تحميل ايتسون انلرك تكذيب وايذالريكه انلر بعث
وحسابى ايقان ايتمزلر وياخود حلاوت كلام واظهار تملقلريله عقلكى سلب ايدوب سنى مخدوع ايتسونلر شول
وجهله كيم قتكده مؤمنلره تعظيم اظهار ايده لر زيرا كه ضالين وهم مضليندرلر انلردن حذرايت كه انلر مكر وفتنه
اصحابيدرلر

(سورة لقمان وهى أربع وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الم تلك آيات الكتاب الحكيم) اشبو قرآن آيتلريدر حلال وحرام واحكامله محكمدر (هدى ورحمة للمحسنين)
هدى ورحمت اولديغى حالده شول كمسه لر ايچونكه نيت خالصه ايله عمللرين حسن ايدرلر (الذين يقيمون
الصلوة) شونلر كه نمازى اتمام اركانله وقتنده قيلورلر (ويؤتون الزكاة) وزكاتى ويررلر (وهم بالآخرة
هم يوقنون) وانلر بعث وجزانك وقوعنه ايقان ايدرلر (اولئك على هدى من ربهم) انلر ربلرى
جل شانه دن توفيق اوزره درلر (واولئك هم المفلحون) وانلر اعلاى مقاصدلرينه فائزلردر عقيدهٔ حقه ايله
عمل صالحى جمع ايتدكلرى ايچون (ومن الناس من يشترى لهو الحديث) بعض ناس لهو حديث اشترا ايدر
اول هرشيدر كه كشى بى مايعنيدن اشتغال ايده شول احاديث كبى كه اصلى اولميه واساطير كه انده اعتبار بولنميه
ومضاحك وفضول كلام كبى * ديلديكه اشبو آيت نضر بن الحارث شاننده نازل اولوبدر كه اول اعاجم
اخبارنى اشترا ايدوب قريشه انى تحديث ايدردى محمد سزه عاد وثمود حديثن تحديث ايدرسه بن سزه
اسفنديار ورستم حديثن تحديث ايدرين انلر انك اول حديثن استملاح ايدوب قرآن استماعنى ترك ايدرلردى
(قال النبى عليه السلام لا يحل تعليم المغنيات ولا بيعهن واثمانهن حرام) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ايدر
حلال اولمز كه جاريه لره غنا تعليم ايديله ويا مغنيه بيع اولنه ثمنلرى حرامدر * ديلديكه آيتك معناسى غناء
ومزامير ومعازفى قرآن اوزره اختياردر * ابن مسعود رضى الله عنه اشبو آيتدن سؤال اولندقده يمين ايدوب
ديديكه اول غنادر * ديلديكه غناء قلبده نفاق بتورر واول رقيهٔ زنادر ويا اول هر لهو ولعبدر (ليضل عن سبيل
الله بغير علم) تاكه ناسى انكله دين اسلامه دخولدن ويا قرائت قرآندن صد ايده اول اشترا ايتديكى شيئك حالنى
ويا تجارتنى بيلمكسزين شول حيثيتدنكه لهوى قرآنه استبدال ايتدى (ويتخذها هزوا) وتاكه آيات اللهى سخريه
اتخاذ ايده (اولئك لهم عذاب مهين) امدى اول وصفلو كمسه لره عذاب مهين اولور حق اوزره باطلى استيثارله
حقه اهانتلرى ايچون (واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كان لم يسمعها كان فى اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم)
وچانكه اكا آيتلريمز تلاوت اولنسه تكبر ايدوب آيتلريمزه ومحمده ايماندن اعراض ايدر اول امرده انك حالى
شول كمسه لرك حالنه بكزركه ايشيدركن ايشتمزلر نه كانه قولاغنده صمم واردر * امدى اكا عذاب مؤلمله
تبشيرايت (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات النعيم) شونلر كه ايمان واعمال صالحه بيننى جمع ايتديلر
آخرتده انلره جنات نعيم مأوى اولور (خالدين فيها) انده دائمين اولدقلرى حالده (وعد الله حقا) اشبو وعد الله

تعالينك وعد حقيدر (وهو العزيز الحكيم) اول بر عزيزدر كه وعدووعيدنى انجازدن انى برشىء عاجز ايتمز
حكيمدر ايشلمز الا انيكه حكمتى انى استدعا ايدر (خلق السموات بغير عمد ترونها) الله تعالى سمواتى
كورديككز هيئتده سواريسز خلق ايتدى نه درونده دعامه سى واركه انى رفع ايده ونه فوقنده علاقه سى
واركه انى امسالك ايده بلكه اول ايكيسندن دخى خالى اولوب الله تعالى قدرتيله انى امسالك ايتدى (والقى
فى الارض رواسى ان تميد بكم) وارض اوزره جبال مرتفعه وضع ايتدى تاكه اول ارض سزكله ميل
واضطراب ايتميه (وبث فيها من كل دابة) وانده هر دابه دن بث ايتدى (وانزلنا من السماء ماء فانبتنا فيها من كل
زوج كريم) وسمادن يغمور ايندروب ارضده نبات كثير المنفعه نك هر صنفندن بتوردك (هذا خلق الله فأرونى
ماذا خلق الذين من دونه) اشبو ذكر اولنان اشياء الله تعالينك مخلوقيدر ويا مشركين بكا كوسترك كه آلهه كز
نه خلق ايتدى حتى كه الله تعالى يه مشاركته مستحق اولديلر (بل الظالمون فى ضلال مبين) بلكه مشركلر
ضلال ظاهرده در كه هيچ بر ناظره اول خفى اولمز (ولقد آتينا لقمان الحكمة) بز لقمانه عقل وعلم وعمل
وامورده اصابت ويردك * ديلديكه اول لقمان بن باعور بن ناخور بن تارخدر كه اول ايوب عليه السلامك
اخت ويا خاله سى اوغلى آزر اولادندندر ولقمان عليه السلام معمر اولوب حتى داود عليه السلامه ايرشدى
واندن اخذ علم ايتدى وبعث اولنمزدن اول فتوى ويرردى * جمهور ديديلر كه اول حكيم ايدى نبى دكل ايدى
عرف علماده حكمت نفس انسانيه يى استكمالدر وعلوم نظريه يى اقتباس ونفسك قدر طاقتجه افعال فاضله
اوزره ملكهٔ تامه اكتسابيدر ولقمان عليه السلامك حكمتندندركه اول داود عليه السلامه برنيجه آى
صاحب اولدى داود عليه السلام درع دوزردى لقمان اكا اول نه شى ايديكن سؤال ايتمدى اتمام ايديجك
ارقه سنه كيوب ديديكه نه كوزل حرب لباسى اولورسن اول حينده لقمان ديديكه صمت حكمتدر انك فاعلى
قليلدر بركون داود عليه السلام اكا يالقمان نيجه صباحلدك ديدى اول ايتديكه بن غيرك يدنده * داود عليه
السلام تفكر ايدوب اندن صعقه ايتدى بروقتده لقمان عليه السلامه امر اولنديكه بر قيون بوغزليوب اندن
ايكى اطيب مضغه كتوره نعم ديوب انك لسان وقلبن كتوردى بعده وقت آخرده امر اولنديكه ينه بر قيون
بوغزليوب اندن ايكى اخبث مضغه يى كتوره نعم ديوب ينه لسان وقلبن كتوردى انك حكمتندن سؤال
اولندقده ديديكه اشبو ايكى مضغه اطيب شيئدر چونكه طيب اوله واخبث شيئدر چونكه خبيث اوله
ديلديكه لقمان عليه السلام نبوتله حكمت بيننده تخيير اولنوب اول حكمتى اختيار ايتدى * روايت
اولنديكه اول بر نصف نهارده نائم ايكن اكا برندا كلديكه يا لقمان استرميدك كه الله تعالى سنى ارضده خليفه
ايدوب ناس بيننده حق اوزره حكم ايده سن اول ندايه جواب ده ديديكه اكر ربم بنى تخيير ايدرسه عافيتى قبول
ايدوب بلايى قبول ايتمزم واكر اكا امر ايدرسه سمع واطاعت ايدرم زيرا بيلورمكه اوزريمه الزام اولنيجق
اعانت وعصمت اولنورم والحال حاكم منازلك اشدى واكدرنده اولوب انى ظلمت قابليوبدر اعانت اولنورسه
حريدركه اندن نجات بوله اكر حكمنده خطا ايدرسه جنت يولن يتورر وكشينك دنياده ذليل اولمسى شريف
اولمسندن خيرليدر اول كمسه كه دنيايى آخرت اوزره اختيار ايده دنيايى فوت ايدر وآخرته ايرمز ملائكه انك
حسن منطقنه تعجب ايتديلر بوندنصكره برنومه سنده حكمت ويرلدى اويانيجق حكمتدن سويلر اولدى بعده
داود عليه السلامه ندا اولنوب خلافت عرض اولندقده قبول ايتدى يوخسه لقمان كبى شروط ذكر
ايتمدى اول اجلدن مرة بعد اخرى خطيه يه دوشوب الله تعالى كا يسن عفو ايتدى ولقمانى وزير ايدندى
(ان اشكر لله) بزاكا ديدك كه الله تعالى يه شكر ايت انك اوزره كه سكا حكمت ويردى (ومن يشكر
فانما يشكر لنفسه) اول كمسه كه شكر ايده نفسى ايچون شكر ايدر زيرا كه نفعى اكا عائددر كه نعمتى انكله دائم
اولور واول نعمتك مزيدينه مستحق اولور (ومن كفر فان الله غنى حميد) واولكه الله تعالينك نعمتلرينه كافر
اوله اول جل شانه خلقك شكرندن غنيدر ومحمدا كاحقيقه درا كرچه حمد اولنمزسه ده ويا اول محموددر جميع
مخلوقاتى لسان حالله اكا حمدى نطق ايدر (واذ قال لقمان لابنه وهو يعظه) ذكر ايت شول وقتى كه

لقمان اوغلى انعـمه وياشكرويا ماثانه وعظ ايدراولديغى حالده ديديكه (يابنى لاتشرك بالله ان الشرك
لظلم عظيم) اى اوغلجغم الله تعالى يه اشراك ايتمكل كه اول ظلم عظيمدر شول حيثيتدنكه جميع اشيانك خالقيله
هرشيئدن عاجز بيننى تسويه در * ديلديكه لقمان عليه السـلامك اول اوغلى وانايسى مشركلر ايديلرلقمان
عليه السلام وعظ ايدرلرايكيسى دخى اسـلامه كتوردى (ووصينا الانسان بوالديه) بزانسانه وصيت
ايتـدك كه والدينه برواحسان ايده (حملته امه وهنا على وهن) اكا والدهسى حامل اولدى حالبوكه
حمل وثقلى ازديادله ضعف اوزره ضعفى زياده اولدى (وفصاله فى عامين) انك مدت فطامى ايكى ييل
تمامنده در * اشبو دليلدركه مدت رضاعن اقصاسى ايكى ييل اوله واندنصكره حرمت ارضاع ثابت اولميه
اشبو شافعى مذهبيدر (ان اشكرلى ولوالديك) انسانه وصيتمز اولدركه بكا ووالدينكه شكرايده سن
(الى المصير) مرجعك بكادر شكروكفرك اوزره سنى محاسبه ايدرم ديلديكه بركسه كيم صلوات خمس
اداسنه مداومت ايده الله تعالى يه شكرايدروا ولكه صلوات خمس ادبارنده والدينه دعا ايده انلره شكرايدر
(وان جاهداك على ان تشرك بى ماليس لك به علم فلا تطعهما) واكر والدينك جهـد ايدرلرسه كه سن بكا اشراك
ايده سن انى كه اول هيچ برشيئ دكلدر اول امرده انلره اطاعت ايتمكل (وصاحبهما فى الدنيا معروفا) وانلرله
دنيـاده مصاحب معروفله صحبت ايت كه انى شرع ارتضا وكرم اقتضا ايدر بر وصـله وحسـن عشرت كبى
(واتبع سبيل من اناب الى) ودينده توحيد واخلاصـله بنم طاعتم طريقنه اقبال ايدنه اتباع ايت كه اول
پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم واصحابيدر (ثم الى مرجعكم فأنبئكم بما كنتم تعملون) سنك ووالدينك
مرجعى بكادر سكا ايمانك وانلره كفرلرى اوزره جزا ايدرم * اشبو ايكى آيت سعد بن ابى وقاص رضى الله عنه
وانايسى شاننـده نازل اولوبدر وقصهسى سورهٔ عنكبوتده كچوبدر لقمان عليه السـلامه اوغلى ديديكه
اكر بن خطيئه يى هيچ كمسه نك كورمديكى مكانده ايشلسم الله تعالى انى بيلورمى لقمان ديديكه (يابنى انها
ان تك مثقال حبة من خردل فتكن فى صخرة او فى السموات او فى الارض يأت بها الله ان الله لطيف خبير)
اى اوغلجغم اكر ايشلديكك خطيئه وكرك حسـنه خردل دانهسى قدروزنى اولديغـندن ماعدا برموضع اخفى
واحرزده اولسه جوف صخرهده كه اول صودهاوله ويا تحت ارضده كى صخرهده كيم انده اعمال كفار يازيلور
ويا عالم علويده ويا عالم سفليده اولسه يوم قيامتده الله تعالى انى كتوروب عامانه جزا سـين ايدر زيرا انك علمى
هر خفى يه ايرركنهنى ومكانى بيلوراندن برشيئ فوت اولماز بعض كتبده ايدراشـبو كلمه يى لقـمان تكلم ايديجك
هيبتندن مرارهسى منشق اولوب تسليم روح ايلدى (يابنى اقم الصلاة) اى اوغلجغم نمازى اتمام اركانله
ادا ايت كه نفسكى تـكميل ايدهسن (وأمر بالمعروف وانه عن المنكر) وناسه خيرله امرايت وانلرى شردن نهى
ايت كه غيرى تـكميل ايدهسن (واصبر على ما اصابك) وسكا ايريشن شدائده سيما امر ونهيك صددنده ايكن
صبرايت (ان ذلك من عزم الامور) اشبو اوامر مذكوره الله تعالينك ايجاب والزام ايتديكى عزائمدندر
(ولا تصعر خدك للناس) ناسه تكبرايدوب سكاسويلدكلرنده يوزيكى انلردن دوندرمكل ويا خودفقرايى تحقير
ايتمكل بلكه فقير وغنى ايله معاشرتكى على السويه تحسين ايلمكل (ولا تمش فى الارض مرحا) وير يوزنده فخرله
ويابطرا اجليچون يوريمكل (ان الله لا يحب كل مختال فخور) زيرا كه الله تعالى هر اختيال وفخر ايدنلرى
سومز (واقصد فى مشيك) يوريكده وسط اختيار ايدوب نه اختيال ونه اسراع ايلمكل بلكه سكينه ووقار
اوزره يورى كل (واغضض من صوتك) محل خطابده صوتكى خفض ايدوب جهر ايتمكل مكركه ارهاب عدو
ايچون اوله (ان انكر الاصوات لصوت الحمير) زيرا كه اصواتك اوحش واقبحى حمار صوتيدركه اولى
زفير وآخرى شهيقدر والحال بونك ايكيسى دخى اهل نار صوتيدر * ديلديكه هرشيئك صياحى تسبيحدر
الا حمارك دكل * وهب ايدر لقمان عليه السلام حكمتدن اون ايكى باب سويلديكه ناس انى كلام وقضايالرينه
ادخال ايتـديلر (الم تروا ان الله سخر لكم ما فى السموات وما فى الارض) كورمزميسز كه الله تعالى سزه
سمواتده اولان شمس وقمر ونجوم وسحاب وغيرى اشـيايى تسخير ايتـدى منافعكز تحصيلنه اسباب قيلمغله

وارضده اولان بحار وانهار ومعادن ودواب وسائر اشـيايى دخى تسخير ايتدى واسطه ايله ويا واسطهسز
انتفاعه تمكينله (واسبغ عليكم نعمه ظاهرة وباطنة) وسزه نعم محسوسهسنى ومعقولهسـنى بيلدكلر يكزى
وبيلدكلريكزى افضال واسبال ايتدى ونعمت هرشيئدركه انكله احسان ونفع قصد اولنه وعالمك كليسى
نعمتدر غيره نفع ايچون يوخسـه الله تعالى منافعه احتياجدن غنيدر ونعم ظاهره حسن صورت وامتداد
قامت وتسويهٔ اعضادر ويا خود بصر وسمع ولسان وسائر جوارح ظاهرهدر ونعم باطنه معرفتدر وهرشيئدركه
دليل ايله بيلنه ويا اصلا بيلنميوب انسكله انتفاع اولنه انسانك بدننده نيجه اشيا واردركه اول بيلنمز و بيلنمكه دخى
چاره اولمز سر وقلب وعقل وروح كبى * ديلديكه نعم ظاهره دنيادن اعراضدر ونعم باطنه الله تعالى يه توكل
ووثوقدر (ومن الناس من يجادل فى الله بغير علم ولا هدى ولا كتاب منير) ناسك بعضى الله تعالينك توحيد
وصفاتنده دليلدن مستفاد علمنسز ورسوله راجع هداسز والله تعالينك انزال ايتديكى كتاب منيرنسز تقليدله
جدال ايدر (واذا قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا عليه آباءنا) چن مكه كافرلرينه الله
تعالينك انزال ايتـديكى قرآنه اتباع ايدلك دينلسه ديرلر كه آباءمزى صددنده بولديغمز دينه اتباع ايدرز الله
تعالى انلره ديركه (اولو كان الشيطان يدعوهم الى عذاب السعير) آبالرينه اتباع ايدرلرمى اكرچه شيطان انلرى
تقليد ويا اشرا كلا مألى جهنم عذابنه دعوت ايدرسه ده (ومن يسلم وجهه الى الله وهو محسن فقد استمسك
بالعروة الوثقى) بركمسه كه ذاتنى الله تعالى ايچون خالص ايده امرنى اكا تفويض وجميع شرائعنى اكا اقبال الله
حالبوكه عملنده محسندر رشول انقطاعى مأمون حبل متيندن اوثق عروه يى اعتصام ايدركه اول (لا اله الا الله)
قول شريفيدر (والى الله عاقبة الامور) جميع اموركعاقبتى الله تعالى يه رجوع ايدر (ومن كفر فلا يحزنك
كفره) اول كمسه كه كافر اوله كفرى سنى محزون ايتمسون كه اول سكانه دنياده ونه آخرتده ضرر ايدر (الينا
مرجعهم فننبئهم بما عملوا) يوم قيامتده رجوعلرى بزه در دنياده ايشلدكلرى كفر ومعاصى يى بز انلره خبر
ويرر وجزالرين ايدرز (ان الله عليم بذات الصدور) اول الله تعالى عبادنك صدورنده اولان اشيايى بيلور
انك حسبنجه جزالرين قيلور (نمتعهم قليلا ثم نضطرهم الى عذاب غليظ) بز انلرى دنياده زمان قليل
تمتيع ايدرز دنصكره عذاب شـديده الجا ايدرزكه اندن انفكاكه قادر اولمزلر (ولئن سألتهم من خلق السموات
والارض ليقولن الله) اكرسن اهل مكهيه سؤال ايتسك كه سموات وارضى كيم خلق ايتدى ديهلر كه الله تعالى
زيرا كه دليلك وضوحيچون خلقى غيره اسـناددن امتناع ايدهلر (قل الحمد لله بل اكثرهم لا يعلمون)
الله تعالى يه حمد ايت كه انلرى معتقدلرينك بطلانى ايجاب ايدر شيئ اعترافنه الزام والجا ايتـدى بلكه انلرك
اكثرى ملزم اولدقلرين بيلمزلر (لله ما فى السموات والارض) سموات وارضده اولان اشيانك جميعى
الله تعالينك خلق وملكيدر اول ايكيسنده اندن غيرى عبادته مستحق يوقدر (ان الله هو الغنى الحميد)
الله تعالى حامدينك حمدندن غنيدر وحمده اول مستحقدر (ولو ان ما فى الارض من شجرة اقلام) اكر
ير يوزنده كى اشجار اقلام ايدلسه (والبحر يمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت كلمات الله) حالبوكه بحر محيط
سعتيلهيدى بحرله ممدود مداد اولسه اول اقلام وبو مداد له الله تعالينك كلامى يازلسه اقلام ومداد دوكنوب
كلام الله دوكنميه ايدى (ان الله عزيز حكيم) الله تعالى عزيزدر انى هيچ برشيئ عاجز ايتمز حكيمدر علم
وحكمتندن هيچ برامر خارج اولمز * روايت اولنديكه پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم مدينهيه هجرت ايديجك
احبار يهودا كا كلوب ديديلر كه بزه خبر ايرديكه سن ديرمشسنكه (وما اوتيتم من العلم الا قليلا) سزعلمدن
آز ويرلديكز اول قوللهبزىمى يوخسه قومكيمى اراده ايتدك ديديكه كلمكزى سزى وكرك انلرى اراده ايتدم
ديديلر كه سكا نازل اولاندهبلدكيكه بزه توراتده هرشيئك علمى ويريلوبدر ديديكه توراتده كى علوم علم الهيه
اضافتله قليلدر بلكه سزه شول دكلو علم ويريلوبدركه انكله عمل ايتسكز نفعلنورديكزديديلر كه يا محمد نه ديرسن
شول قولكه كيم (ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا) اول كمسه كه حكمت ويريله خير كثير ويريلوبدر
اويله اولسه علم قليل ايله خير كثير بيننى نيجه توفيق اولنور اكا جوابده (ولو ان ما فى الارض) آيتى نازل اولدى

دینلدیکه مشرکون دیدیلرکه محمدك کتوردیکی قرآن وغیری قریب اولورکه دوکنوب کسیله اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ماخلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة) الله تعالی یه سزلک کثرتکزله خلق وبعثکز دکل الانفس واحده نك خلق وبعثی کبیدر انك قدرتنده قلیل وکثیر مساویدر انی برشان شان آخردن اشغال ایتمز جمله اشیانك وجودینه قدرت ازلیه سیله ارادت واجبه سنك تعلقی کفایت ایدر (ان الله سمیع بصیر) الله تعالی هر مسموعی ایشیدر وهر مبصری کورر انی اشیانك بعضنی ادراکی بعض آخری ادراکدن اشغال ایتمز خلق دخی انك کبیدر (الم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) کورمزمیسنکه الله تعالی کیجه یی کوندزه ادخال ایدوب کیجه یی اسندیکی دکاو زمانی کوندزده ارتورر وکوندزی کیجه یه ادخال ایدوب کوندزی اکسلتدیکی دکاو زمانی کیجه ده ارتورر (وسخر الشمس والقمر کل یجری الی اجل مسمی) شمس وقمری بنی آدمه تذلیل ایتدی ایکیسندن هر بری فلکده منتهای معلومه دکین جاری اولور شمس سنه آخرینه دکین ویاخود یوم قیامته دکین (وان الله بما تعملون خبیر) الله تعالی اعمالکزك کنهنی بیلور (ذلك بان الله هو الحق) اشبو ذکر اولنان سعت علم وشمول قدرت وعجائب صنع شول سببله درکه اول الله تعالی ذاتنده ثابت وجمیع جهاتدن واجبدر ویاخود الهیتی ثابتدر (وان مایدعون من دونه الباطل) والله تعالیدن غیری انلرك آلهه اتخاذ ایتدکاری حد ذاتنده معدوم الهیتی باطلدر (وان الله هو العلی الکبیر) والله تعالی هر شیء اوزره متسلط ومرتفعدر (الم تر ان الفلك تجری فی البحر بنعمة الله لیریکم من آیاته) یا محمد بیلزمیسنکه الله تعالینك رحمت واحسانیله دریاده سفینه لر یورر تا کسزه وحدانیتنك بعض دلائلن کوستره (ان فی ذلك لآیات لکل صبار شکور) اشبونده آیتلر واردر هرکسه یه کیم آفاق وانفسده تفکرله نفسی اتعاب مشاقنه صبر ایده ونعمی بیلوب انی ویرن باری تعالی یه شکره مداومت ایده زیرا که ایمان ایکی صنفدر برصنفی صبر وبرصنفی شکردر (واذا غشیهم موج کالظلل دعوا الله مخلصین له الدین) چون انلری ظلهلرکبی موج قابلیه الله تعالی یه دینلرین اخلاص ایدر اولدقلری حالده دعا وتضرع ایدرلر (فلما نجیهم الی البر) وقتاکه اول انلری بره ایرکوره (فمنهم مقتصد) انلرك کیمی کورورسنکه طریق قصد اوزره مقیمدرکه اول توحیددر ویاخود انزجار ایله منزجر اولدیغندن ظلم وکفرده متوسطدر (ومایجحد بآیاتنا الا کل ختار کفور) بزم آیتلریمزی انکار ایتمز الا اولکه نقض عهدله غدر ایدر واکا اولان احسانی ستر ایدر (یا ایها الناس اتقوا ربکم) یا ناس ربکز جل شانه یه مخالفتدن صاقنك (واخشوا یوما لایجزی والد عن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شیأ) وشول کوندن قورقك که اول یوم قیامتدر انده والد ولدندن برشیء قضا ایتمز وولد دخی والدندن برشیء قضا ایتمز یعنی برینك اوزرنده کی دین ویاعذابی اول بری یوکلنمز * دینلدیکه اشبو حکم کفاره مخصوصدر یوخسه مؤمنلر بریبرلرینه نفع ایدیسرلردر زیرا که (الحقنا بهم ذریتهم) دیو سورهٔ طورده اول بیان بیورلدی (ان وعد الله حق) الله تعالینك ثواب وعقابله وعدی حقدر انده خلاف اولمز (فلا تغرنکم الحیاة الدنیا) سزی دنیانك زینتی اکا اطمئنان ایدوب آخرت عملن ترککه سزی مغرور ایتمسون (ولا یغرنکم بالله الغرور) وشیطان غرار سزی الله تعالی ایله مغرور ایتمسون معصیته تمادی ایدوب الله تعالیدن مغفرت تمنی ایتمکزله (ان الله عنده علم الساعة) الله تعالینك عندنده درکه یوم قیامت نوقتده اولهجغن بیلور * روایت اولندیکه حارث بن عمرو پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیکه بکا خبرویرکه قیامت نوقتن اولور ویره اکین اکمشم یغمور نوقتن یغاروخاتونم حامله در قارنده کی ارکك ویادیشیمیدر وبو کونده ایشلدیکمی بیلورم ایرته نه ایشلرم وولدیغمی بیلورم امانه یرده اولورم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (وینزل الغیث) ودیلدیکی وقتده یغمور یاغدیرر (ویعلم ما فی الارحام) وارحامده اولان ذکرو یاانثامیدر تام ویاناقصمیدر بیلور (وماتدری نفس ماذا تکسب غدا) وکشی بیلمزکه ایرته نه خیر وشردن نه ایشلر کاهی کشی ایرته برشیء ایشلمکه عزیمت ایتمشیکن اول وقتده انك غیرینی ایشلر (وماتدری نفس بأی أرض تموت) وکشی بیلمزکه نه یرده اولور

نوقتده اولورایدیکنی بیلدیکی کبی * روایت اولندیکه ملك الموت سلیمان علیه السلامه اوغرایوب جلساسندن بررجله ادامهٔ نظر ایتدی رجل سلیمان علیه السلامه بوکیمدر دیو سؤال ایدوب اول اکا ملك الموتدر دیدی رجل ایتدی کانه اول بنی مراد ایدر ریحه امر ایتکه بنی کتوروب دیار هندده براغه سلیمان علیه السلام دخی انجاز ایتدی بعده اول رجلك امرندن ملك الموته سؤال اولندقده ملك الموت دیدیکه اکا ادامهٔ نظرم انك امرینه تعجبمدن ایدی شول سببدنکه اول وقتده انی هندده قبض ایتمکه امر اولنمشیدم اول ایسه سنك یانکده ایدی بعده انی اول وقتده زمان مقدرده هندده بولوب قبض ایتدم * دینلدیکه انسانه کسب وعاقبتندن اخص شیء یوقدر اول ایکیسی معرفتنه طریق اولمیجق اندن ماعدانك معرفتنه طریق ابعد اولور (ان الله علیم خبیر) الله تعالی جمیع اشیانك ظواهر وبواطنن بیلور

(سورة السجدة وهی ثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الم) اشبو سوره ویاقرآن (تنزیل الکتاب لا ریب فیه من رب العالمین) کتاب منزلدر ریب یوقدرکه اول رب العالمیندندر (ام یقولون افتراه) اکا ایمان کتورورلرمی یوخسه انی محمد اختلاق ایتدی دیرلرمی (بل هو الحق من ربك لتنذر قوما ما اتیهم من نذیر من قبلك لعلهم یهتدون) بلکه اول قرآن حق ربك تعالیدن منزل ایدیکی ثابتدر تاکه انکله برقومی انذار ایده سنکه سندن اول انلره نذیرکلیوب درکه اول قوم له مراد عربدر تاکه انذارکله اهتدا ایدهلر (الله الذی خلق السموات والارض وما بینهما فی ستة ایام) که اول رب العالمین الله جل شانه درکه سموات وارض وایکیسی ارا سنده کی اشیایی التی کونده خلق ایتدی تاکه انکله عبادینه امورده تأنی ورتبتی تعلیم ایده اکرچه انی لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ایدی تکمیم تفصیلی سورهٔ اعرافده کچدی (ثم استوی علی العرش) بعده انك امری عرش اوزره مستوی ومستولی اولدی (ما لکم من دونه من ولی ولا شفیع) الله تعالیدن غیری سزه نصرت ویاسزکچون شفاعت ایدر یوقدر بلکه انك رضاسین تجاوز ایده سز ویاخود سزلك اندن غیری ولی وشفیعکز یوقدر بلکه مصالحکزی تولی ایدن ومواطن نصرتده سزه نصرت ایدن اولدر اول سزی مخذول ایدیجك هیچ ولی ونصیر بکز قالمز (افلا تتذکرون) انك مواعظیله متعظ اولمزمیسز که انی توحید ایده سز (یدبر الامر من السماء الی الارض) اول الله تعالی امر دنیایی ملائکه وسائر اسباب سماویه آلتیله تدبیر ایدرکه انك آثاری ارضه نزول ایدر (ثم یعرج الیه) بعده اول اکا صعود ایدوب علمنده ثابت اولور موجود اولدیغی حالده (فی یوم کان مقداره الف سنة مما تعدون) برکونده که انك مقداری ایام دنیادن بیك ییلجه در بشیوز ییل نزولی وبشیوز ییل صعودیدر زیراکه سما وارضك مابینی بشیوز ییللق مسیره درا کربنی آدمدن بری سیرله انی قطع ایدراو اسه بشیوز ییلده نزول وبشیوز ییلده صعود ایدردی لکن ملك اول نزول وعروجی برکونده تحصیل ایدر وبو مشکل اولمز شول یومده کیم مقداری اللی بیك ییلجه در زیرا انکله مراد عرش ویاسدرة المنتهی ایله ارض سفلی ما بیننده در تکمیم انك بیانی سورهٔ معارجده کاور (ذلك عالم الغیب والشهادة العزیز الرحیم) اشبو امور مذکوره نك فاعلی اول الله تعالیدرکه خلقمك غائب وحاضرین بیلور امرینه غالبدر تدبیرنده عبادینه رحیمدر (الذی احسن کل شیء خلقه) که اول هر خلق ایتدیکی شیئی احسان وحکمتی مقتضاسنجه احکام واتقان ایتدی ویا بیلدیکه هرشیئی نیجه خلق ایدر ویا حیواناتدن هر صنفی برصورتده خلق ایتدیکه سائر اصنافی اول صورتده خلق ایتمدی امدی هر حیوان خلقتنده کامل وحسندر واعضاسندن هر عضوی معاشنه صالح اولورشیئله مقدردر (وبدأ خلق الانسان من طین) آدم علیه السلامك خلقنی طیندن بدأ ایلدی (ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین) بعده انك ذریتن نطفه دن ماء ضعیفدن یعنی منیدن قیلدی (ثم سواه ونفخ فیه من روحه) بعده انك اعضاسنی لائق اولدیغی وجه اوزره تصویرله تقویم ایدوب اول الله تعالی یه علی مخصوص شیئدن اکا نفخ ایتدیکه اول روحدر (وجعل لکم السمع والابصار والافئدة) وسزده ایشتمك وکورمك وبیلمك ایچون سمع

وبصر وفؤاد خلق ایتدی تا که هر برینی انك طاعتنده استعمال ایده سز (قليلا ما تشكرون) بو نعمتلرك
رینه سز شکر قلیل ایدرسز (وقالوا أئذا ضللنا فی الارض أئنا لفی خلق جدید) یعنی انکار ایدنلر دیدیلرکه
بزمز بر موتله تراب اولوب یرده غائب اوله وز بز بعث اولنور خلقمز تجدید ایدیلورمی قائل ابی بن خلف ایکن
انلرك جمعنه اسنادی اول قوله رضالری ایچوندر (بل هم بلقاء ربهم کافرون) بلکه اندن موتدنصکره بعثله
الله تعالینك لقاسنه کافرلردر (قل یتوفیکم ملك الموت الذی وکل بکم) دیکل که سزك ارواحکز قبضنه
توکیل اولنان ملك الموت ارواحکزی استیفا ایدر حتی که اندن هیچ برینی ابقومز (ثم الی ربکم ترجعون)
بعده حساب وجزا ایچون انکا رجوع ایدرسز (ولو تری اذ المجرمون ناکسوا رؤسهم عند ربهم) یا محمد اکر
کورسیدك شول وقتی که مشرکلر یوم قیامتده رب تعالی عندنده حیا وخجلت وندامتدن باشلرین اکمش
اولدقلری حالده دیه لرکه (ربنا ابصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون) یا ربنا بزه عصیانمز مقابله سنده
وعد ایتدیکك عذابی کوردك ورسوللرینك صدقنی سندن ایشتدك بزی کیرو دنیایه کوندر کل که
انده عمل صالح ایشلیه وز زیرا که بز انکار ایتدیکمز بعث وقیامتك هر برینی مشاهده ایتمامزله حقیقتنه
تیقن ایتدك لکن اول قوللری انلره جدا انفع ایتمیه (ولو شئنا لآتینا کل نفس هدیها) اکر دیلسه وز هر نفسه
ایمان وعمل صالحی توفیق ایدردك (ولکن حق القول منی لأملأن جهنم من الجنة والناس اجمعین)
لکن قضانم ثابت ووعیدم سابق اولدیکه جن وانسك کفار یله جهنمی طولدرم (فذوقوا بما نسیتم لقاء
یومکم هذا) ویوم قیامتده بز انلره دیرزکه سز عذابی ذوق ایدك اشبو یومك لقاسنی وانکیچون استعدادی
ترککز وشهواته اتباعله عاقبتکزی تذکرندن ذهولکز سببیله (انا نسیناکم) اول ترك وذهولکزه جزا ایچون
بز دخی سزی جهنمده ترك ایتدك (وذوقوا عذاب الخلد بما کنتم تعملون) وانده عذاب دائمی ذوق ایدك کفر
ومعاصی سببیله کیم انی دنیاده ایشلردیکز (انما یؤمن بآیاتنا الذین اذا ذکروا بها خروا سجدا) بزم
آیتلریمزی تصدیق ایتمز الا انلرکه اول آیاتله وعظ اولندقلرنده الله تعالینك عذابی خوفندن سجده یه واررلر
(وسبحوا بحمد ربهم) والوهیته لائق اولمیان صفاتدن انی تنزیه ایدرلر انلر اسلام توفیقنه شاکر وحامد
اولدقلری حالده (وهم لا یستکبرون) والحال انلر ایمان واطاعتدن استکبار ایتمزلر (تتجافی جنوبهم
عن المضاجع) جنبلری فراشلرندن بعید ومرتفع اولور (یدعون ربهم خوفا وطمعا) رب تعالی یه دعا
ایدرلر سخطندن خوف ورحمتنه طمع ایدر اولدقلری حالده * بو آیتك تفسیری پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
روایت اولندیکه انلرکه مراد عبدك جوف لیلده طوروب تهجد قیلمسیدر پیغمبریمز علیه السلامدن روایت
اولندیکه چون یوم قیامتده الله تعالی اولین وآخرینی جمع ایده بر منادی ندا ایده بر صورتله کیم خلائقك کلیسی
انی ایشیده اشبو کونده کرم الهی یه اولی نه طائفه ایدیکن اهل جمع بیلیسرد بعده برندا کله کیم طورسون
شول قومکه کیجه ایچنده جنبلرین فراشلرندن بعید ایدرلردیکه نافله نماز قیلرلر اویله اولسه اهل محشردن
بر طائفه طوره لر والحال انلر قلیل اوله بعده برندا آخر کله کیم طورسون شول قوم که سراده وضراده الله
تعالی یه حمد ایدرلردی اویله اولسه بر قوم آخرین طوره لر والحال انلر دخی قلیل اوله اندن اول ایکی قوم جنته
سوق اولنه لر وبعده سائر ناسك حسابلری کوریله * دینلدیکه اشبو آیت صحابه دن بر طائفه شاننده نازل
اولوبدرکه انلر مغربدن عشایه دکین نافله نماز قیلورلردی (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره ویردیکمز
مالدن وجوه خیره انفاق ایدرلر (فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) هیچ بر نفس نه ملك مقرب ونه نبی
مرسل بیلمز که انلر ایچون نه اخفا اولنوب درانده نکه انکله کوزلرشن اولور (قال النبی علیه السلام یقول الله
تعالی اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر بله ما اطلعتم علیه اقرؤا
ان شئتم فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی دیدیکه بن عباد
صالحلریم ایچون اعداد ایتمشم شول کراماتیکه انی کوزلر کورمدك وقولقلر ایشتمدك وهیچ بر بشر قلبنه خطور
ایتمدکدر اکا شهادت ایدر دیلرسکز (فلا تعلم نفس ما اخفی لهم) آیتنی قرائت ایدك (جزاء بما کانوا یعملون)

تا که اول انلرك ایشلدکلری اعمال صالحه یه جزا اوله (افمن کان مؤمنا کمن کان فاسقا لا یستوون) ایمانی
اولان کشی ایماندن خارج اولان کبیمدر شرف ومثوبتده ایکیسی مساوی اولمز بعده ایکیسی بیننده
تفاوتی تبیین ایچون بیوردیکه (اما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فلهم جنات المأوی) اما شونلرکه
ایمانلرینه اعمال صالحه تقرین ایتدیلر انلر ایچون جنات مأوی اولورکه اول مؤمنلره قرارکاهدر (نزلا بما کانوا
یعملون) اول انلره اعماللری سببیله نزل اولدیغی حالده (وأما الذین فسقوا فمأواهم النار) اما شونلرکه
ایماندن خروجله فسق ایتدیلر انلرك قرارکاهی جهنمدر (کلما أرادوا ان یخرجوا منها اعیدوا فیها) هربارکه
انلر جهنمدن چیقمق قصدین ایتسه لر زبانیه انلری آتشدن مقامعله اوروب جهنمك قعرینه ایرکوررلر (وقیل لهم
ذوقوا عذاب النار الذی کنتم به تکذبون) وانلره دینورکه ذوق ایدك شول جهنم عذابنیکه سز انی دنیاده
تکذیب ایدردیکز (ولنذیقنهم من العذاب الادنی) بز انلره عذاب اقربدن اذاقه ایدرزکه اول قتل واسر
وجدب وسائر دنیاده ایریشن محنتلردر (دون العذاب الاکبر) که اول آخرت عذابندن دوندر * دینلدیکه
عذاب ادنی ایله مراد عذاب قبردر وعذاب اکبر ایله مراد عذاب ناردر ویا خود معنی بز انلره عذاب دنیایی
اذاقه ایدرز عذاب آخرته وصوللرندن اول (لعلهم یرجعون) تا که انلرك باقیسی کفردن توبه ایدوب ایمانه
رجوع ایده لر (ومن اظلم ممن ذکر بآیات ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمین منتقمون) شول کمسه دن اظلم
کیمدرکه رب تعالینك آیتلریله وعظ اولندیغندنصکره اندن اعراض ایده یوخسه انده تفکر ایتمیه
بز مشرکلردن انتقام ایدرز (ولقد آتینا موسی الکتاب فلا تکن فی مریة من لقائه) بز موسایه کتاب ویردك
سکا ویردیکمز کبی امدی انك کتابه لقاسندن شکده اولمغل ویا خود سن موسایه اقاسکده شك ایتمکل
(وجعلناه هدی لبنی اسرائیل) واول موسایه ویردیکمز کتابی بنو اسرائیله هدایت قیلدق (وجعلنا منهم ائمة
یهدون بامرنا لما صبروا) واول بنو اسرائیلدن ائمه قیلدق که ناسی اول کتابده کی احکامه بزم امرمز ویا توفیقمزله
دعوت ایده لر وقتا که طاعتمه ویا دنیادن صبر ایتدیلر (وکانوا بآیاتنا یوقنون) بزم آیتلریمزه نظرده امعانلری ایچون
انی ایقان ایدرلردی (ان ربك هو یفصل بینهم یوم القیامة فیما کانوا فیه یختلفون) ربك جل شانه
یوم قیامتده امر دینلرندن اختلاف ایتدکلری شیئده حقی باطلدن تمییز ایدر (اولم یهد لهم کم اهلکنا من قبلهم
من القرون یمشون فی مساکنهم) الله تعالی اهل مکه یه محمدی بعث ایدوب اول انلره تعریف ایتمدیمکه انلردن
اول قرونده ثمود وعاد وغیری نیجه قرونی بز هلاك ایتدك که تجارت ومسافرتلرنده انلرك مسکنلرینه مرور
ایدوب اکا نظر ایدرلر (ان فی ذلك لآیات افلا یسمعون) اشبونده عبرتلر واردر تدبر واتعاظ استماعیله استماع
ایتمزلرمیکه متعظ اوله لر (اولم یروا انا نسوق الماء الی الارض الجرز فنخرج به زرعا تأکل منه انعامهم
وانفسهم افلا یبصرون) کورمزلرمیکه بز سحابله ویا انهارله مائی سوق ایدرز شول ارضه کیم انك نباتی مطر
انعدامیله منقطع وزائل اولوبدر واول ما سببیله اندن زرع چیقاررز کیم انك تبن واوراقنی انعاملری اکل
ایدر وحبوب وفواکهنی کندیلرا کل ایدر انی کورمزلرمیکه انکله رب تعالینك کمال قدرت وفضلنه استدلال
ایدوب وحدانیتنه ایمان کتوره لر (ویقولون متی هذا الفتح ان کنتم صادقین) کافرلر مؤمنلره دیدیلرکه
قیامت نو وقتی اولورکه سز کاه بزم بیننمز فصل اولنه بزه خبر ویرلك وعدکزه صادقلر ایسکز (قل یوم الفتح لا ینفع
الذین کفروا ایمانهم ولا هم ینظرون) انلره دیکل که یوم فتحده کافرلره ایمانلری نفع ایتمزه دینلدیکه اول یومله
مراد یوم قیامتدرکه انده مسلمین ایچون کفره اوزره نصرت اولنور وبینلری فصل اولنور ویا خود مراد
یوم بدردر ویا یوم فتح مکه درواول کافرلرله مراد بدرده ومکه ده قتل اولنانلردر * امدی انلرك حال قتلده کی
ایمانلری نفع ایتمز وانلره امهال دخی ویرلمزکه توبه ایده لر وقتا که تکذیب واستهزا طریقی اوزره اول یومك
استعجالن اراده ایتدیلر دینلدیکه (فاعرض عنهم) انلردن اعراض ایت یوخسه انلرك تکذیبنه مبالات
ایتمکل * دینلدیکه اشبو سیف آیتیله منسوخدر (وانتظر انهم منتظرون) وانلر اوزره وعدم مقتضاسنجه
نصرتیه منتظر اولغل که انلر هلاککه منتظرلردر والحال سن احقسنکه انلرك هلاککنه منتظر اوله سن

وملائکه دخی اکا منتظرلردر ٭ روایت اولندیکه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم اشبو سوره یی وسوره ملکی اوقومینجه یاتمزدی

(سورة الاحزاب وهی ثلاث وسبعون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا ایها النبی اتق الله) الله سبحانه وتعالی پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمی تعظیم وتقوانك شانی تفخیم ایچون اکا انکله امر ایلدی وانکله مراد تقوی اوزره ثباته اکا امر درتا که اول انی مناهیدن منع ایده (ولا تطع الکافرین والمنافقین) رأی ومشورتده کافرلره ومنافقلره اطاعت ایتمکل بلکه انلردن حذر ایت (ان الله کان علیما حکیما) الله تعالی مصالح ومفاسده علیم امر ونهینده حکیم اولدی ٭ روایت اولندیکه ابو سفیان اهل شرکدن بعض اتباعیله پیغمبر عز علیه السلامدن استیمان ایدوب مدینه یه قدوم ایتدیلر ومنافقلرك رئیسی عبد الله بن ابی یه نزول ایتدیلر بعده پیغمبر عز علیه السلامه کلوب دیدیلرکه سن بزم آلهه مزك ذکرنی ترك ایدوب بلکه انلرك عابدلرینه شفاعتی اولور دیکل بز دخی سنك ربك ذکرنی ترك ایدهلم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (واتبع ما یوحی الیك من ربك) ور بکدن سکا وحی اولنان قرآنه اتباع ایت یوخسه کافرلر ومنافقلر رأینه دکل (ان الله کان بما تعملون خبیرا) الله تعالی سزلك اعمالکزه خبیر اولدیکه اعمالکزی اصلاح ایدرشی وحی ایدوب کفره نك قولی استماعندن اغنا ایتدی (وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا) هر امرکی الله تعالینك تدبیرینه تفویض ایت اول هر امریکه وکیل اولمغه کفایت ایدر (ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) الله تعالی هیچ برکسه یه جوفنده ایکی قلبی جمع ایتدی ٭ روایت اولندیکه کفار دیدیلرکه محمدك ایکی قلبی واردر بری بزله وبری اصحابیله درو بر قولده سبب نزولی ابو معمر بن اسد الفهریدرکه عرب بیننده اولان وقائع واخباردن ایشتدیکن حفظ ایدوب بنم ایکی قلبم واردر انك بریله محمدك فهم ایتدیکندن اکثر فهم ایدرم دیردی یوم بدرده مشرکین ایله منهزم اولیجق کوردیلرکه ایکی نعلنك بری اباغنده وبری الینه المش کیدردی نیچون بویله ایدرسن دینلدکده دیدیکه اونتمشم بن انك ایکسینده دخی اباغمده ظن ایتمشم اول کونده بیلدیلرکه ایکی قلبم واردیدیکنده کذب ایدرمش زیرا ایکی قلبی اولسه النده کی نعلینی اونوتمزدی (وما جعل ازواجکم اللائی تظاهرون منهن امهاتکم) وازواجکزدن مظاهره ایتدیککز نسائی سزه امهات قیلمدی ٭ وظهار اولدرکه کشی زوجه سنه سن بکا انامك ظهری کبیسن دیه ویاخود سن بکا انامك بطنی کبی یعنی فرجی کبی حرامسن دیه امدی الله تعالی نسائکزه بو قولی دیمکزله انلری سزه امهات قیلمدی لکن اول بر قول منکردرکه انکله اوزریکزه کفارت واجب اولور کیفیتی سوره مجادله ده کلور انشاء الله تعالی (وما جعل ادعیاءکم ابناءکم) واوغل ایدندیککز کسه لری الله تعالی سزه اوغل ایتمدی ٭ اشبو نکله تبنی نسخ اولندی زمان جاهلیتده برکسه یه بچن برولدك عقل وکیاست وظرافتی خوش کلسه انی اوغل ایدینوب ناس انی اول کسه نك اوغلیدر دیرلردی واول ولد صلبی کبی وارث اولوردی وپیغمبرمز صلی الله علیه وسلمك بعثتندن اول زید بن حارثه یی اعتاقندنصکره اوغل ایدنمشدی وقتاکه پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم زینب بنت جحشی تزوج ایتدی حالبوکه اول اندن اول مذکور زیدك تحت نکاحنده ایدی منافقلر دیدیلرکه محمد اوغلنك مرأه سنی تزوج ایتدی والحال اول ناسی اندن نهی ایدردی اول سببدن بو حکم نازل اولوب تبنی نسخ اولندی (ذلکم قولکم بافواهکم) اشبو ذکر اولنان افواهکزله قولکزدر یوخسه اعیانده حقیقتی یوقدر (والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) الله تعالی انی دیرکه ظاهر وباطنده حق اوله واول خالق سبیل حقه هدایت ایده (ادعوهم لابائهم هو اقسط عند الله) امدی تبنی ایتدیککز کسه لری نسب جهتندن اولان آبالرینه نسبت ایدك که اول عند الله اعدلدر (فان لم تعلموا آباءهم فاخوانکم فی الدین وموالیکم) اکر انلرك آبالرین بیلمزسکز امدی انلر سزلك دینده اخوانکز واولیاکزدر

اشبو

اشبو بنم قرنداشمدر ودوستمدر دییکز (ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به ولکن ما تعمدت قلوبکم) اشبو اشیایی نهیدنصکره خطا ایله ویا اندنصکره نسیان ایله ویا سبق لسان ایله ایشلدکزده سزه وبال یوقدر بلکه وبال اندهدرکه عمدله ایده سز ٭ دینلدیکه اکر اول معروف النسب ایسه انی اوغلم دیمکله اندن نسب ثابت اولمزوا کر عبدی ایسه آزاد اولور اشبو ابو حنیفه عندنده درامّاکه غیری عندنده انکله نه آزاد اولور ونه نسب ثابت اولور (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی غفور ورحیم اولدیکه مخطی یی عفو ایدر واکر عامدی توبه ایدرسه (النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم) محمد صلی الله علیه وسلم مؤمنلره جمیع امورلرنده نفسلرندن اولی در زیرا اول انلره امر ایتمزوانلردن راضی اولمزالا اکا که انلرك انده صلاح ونجاتی اولورامّا که نفس انك خلافنی ملابسدر اویله اولسه مؤمنلره واجب اولورکه پیغمبر عز علیه السلام انلره نفسلرندن احب وامری اوزرلرینه انفذ وا کاشفقتلری اتم اوله ٭ روایت اولندیکه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم تبوك غزاسنه کیدر اولدیغنده ناسه خروج ایدك دیو امر ایدیجك انلرك بعضی آباء وامهاتمزدن استیذان ایدهلم دیدکلرنده بو آیت نازل اولدی (وازواجه امهاتهم) وانك ازواجی تحریمده واستحقاق تعظیمده مؤمنلرك امهاتی منزلتنه تنزیل اولنمشلردر اماکه انك ماعداسنده اجنبیات کبیدرلر اول اجلدن عائشه رضی الله عنها دیردیکه بز نسائك امهاتی دکلز بلکه رجالك امهاتیز (واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین) قرابت صاحبلری توارثده بعضی بعضنه اولی درلوح محفوظده ویا محمد صلی الله علیه وسلمه نازل اولانده ویا الله تعالینك فرض ایتدیکنده شول مؤمنلردنکه حق دینله ومهاجرلردنکه حق هجرتله توارث ایدهلر (الا ان تفعلوا الی اولیائکم معروفا) مکرکه مؤمنین ومهاجریندن موالات ایتدیککز کسه لره دینده ولایت اجلیچون ثلث ویا اندن اقل وصیت ایده سز زیراکه اجانبه وصیت مباحدر اماکه ورثه یه وصیت جائز اولمز (کان ذلك فی الکتاب مسطورا) اشبو ایکی ایتده ذکر اولنان لوحده ویا قرآنده ویا توراتده ثابت اولدی (واذا اخذنا من النبیین میثاقهم) ذکر ایت شول وقتی که بز نبییندن اخذ عهد ایتدك که امتلرینه رسالتی تبلیغ وانلری دین قیمه دعوت ایدهلر (ومنك ومن نوح وابراهیم وموسی وعیسی ابن مریم) علی الخصوص ارباب شرایعك مشاهیری سندن ونوح وابراهیم وموسی وعیسادن اول عهدی اخذ ایتدك (واخذنا منهم میثاقا غلیظا) وانلردن میثاق جلیل الشان اخذ ایتدك که اول شول عهد قدیمدرکه نوح علیه السلام واندنصکره کان انبیا علی الخصوص خاتم الانبیا محمد صلی الله علیه وسلم انك اوزره بعث اولندیلر ویاخود اول محمیل اولندقلری شیئی وفایه یمین بالله ایتدیلر (لیسأل الصادقین عن صدقهم) الله تعالی اشبو اشیایی ایشلدی تاکه انبیایه رسالتی تبلیغلرندن یوم قیامتده سؤال ایده وانکله مراد اول انبیانك ارسال اولنوب انلری تکذیب ایدن اقوامی تبکیتدر ویاخود مؤمنلره لله عملرندن سؤال ایده ویاخود صادقلره قلبلرینك صدقندن سؤال ایده که لسانلریله تقریر ایدهلر (واعد للکافرین عذابا الیما) وکافرلره عذاب مؤلم اعداد ایتدی (یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم) یا مؤمنلر الله تعالینك یوم احزابده که اول یوم خندقدر سزدن اعدا کزی رفع ایتمسی نعمتن ذکر ایدك (اذ جاءتکم جنود) شول وقتنکه قریش وغطفان ویهود قریظه ونضیردن اون بیك دکار کافر مدینه یه پیغمبر عز علیه السلام ومؤمنینله قتال ایچون کلوب غلبه نام موضعه نزول ایتدیلر پیغمبر عز علیه السلام ایله اولان مسلمون اوچبیك مقداری کشیدیلر ٭ روایت اولندیکه پیغمبرمز علیه السلام انلرك اقبالن ایشیدیجك مدینه نك چوره سنه خندق قازوب مسلمین ایله خندقلك ایچ یوزنده طوردی کفار ایسه طشره طوروب برای اولمغه قریب زمانده ایکی فرقه بربرلرینه اوق وطاش آتمقدن غیری وجهله جنك ایتمدیلر (فأرسلنا علیهم ریحا) اویله اولسه بز اول کافرلر اوزره بر صوق کیجه ده صبا یلی کوندردك حتی که نلری اوشتدی ویوزلرینه طپراق صاوروب آتشلرینی سوندردی وخیمه لرینی ییقوب دابه لرینی بری برینه قاتدی (وجنودا لم تروها) ودخی اول کافرلر اوزره ملائکه دن بیك ملك کوندردك که انلر اول ملائکه یی کورمزلردی بلکه صوتلرین ایشیدرلردیکه عسکرك جوانبنده طوروب

تكبير ايدرلردى اول حالتده طليحه بن خويلد الاسدى نام كافر سائرلرينه ندا ايدوب ديديكه آكاه اولك كه
محمد سزه سحره باشلادى شمدى تكبير واوروب يلرسز باشكزه چاره استرسكز بورادن قاچوب كيدرمز اوله اولسه
قتال ايتمدين صندى يلر ابن المفرديو كيرولرينه دونديلر (وكان الله بما تعملون بصيرا) الله تعالى سزلك خندق
قازمكزه وياخود مشركلرك تحزب ومحاربه‌سنه بصير اولدى (اذ جاؤكم من فوقكم ومن اسفل منكم) ذكر ايدلك
شول وقتى كه بنو غطفان وادينك اعلاسندن قبل مشرقدن وقريش ايسه وادينك اسفلندن قبل مغربدن
كلديلر بيله‌لر واحده اولوب محمدى ارادن كيدره‌لم ديديلر (واذ زاغت الابصار وبلغت القلوب الحناجر) حتى كه
مسلمون كافرلرك كثرت عدد وعددندن خوف ايدوب كوزلرى مستوى اطردن حيرت وشخوصه ميل ايتدى
وقلبلرى منتهاى حلقومه ايردى (وتظنون بالله الظنونا) ويامؤمنلر الله تعالى يه ظنون مختلفه ايتديكز
اما كه منافقون ظن ايتديلر كه مسلمون استيصال اولنه ومخلصون ايسه ظن ايتديلر كه ابتلالرندنصكره انلره
نصرت اولنه (هنالك ابتلى المؤمنون وزلزلوا زلزالا شديدا) اشبو محلده مؤمنلر اختبار اولنوب مخلص
منافقدن وثابت متزلزلدن ممتاز اولدى وشدت فزعدن زياده منزعج اولديلر (واذ يقول المنافقون والذين
فى قلوبهم مرض ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا) شول وقتكه منافقلر وقلبلرنده ضعف اعتقاد اولنلر ديديلر كه
الله تعالى ورسولى بزه ظفر واعلاء دين ايله وعد ايتمز الا وعد باطل ايدر * دينلديكه اشبو قولك قائلى معتب بن
قشير ايدى احزابى كورديكنده ديديكه بزه محمد كسرى وقيصر كنوزنى وفارس وروم فتحنى وعد ايدر والحال
برعز قادر اولمازكه خوفندن تبرز ايده * امدى بو دكل الا وعد غروردر (واذ قالت طائفة منهم يا اهل يثرب
لا مقام لكم فارجعوا) منافقلردن اوس بن قيظى واصحابى ديديلركه يا اهل مدينه اشبو محل سزه قرارگاه
دكلدر ويا مقام اقامت دكلدر حصار بين اولوب منازلكزه رجوع ايدلك وياخود دين محمدده سزه مقام يوقدر
شركه رجوع ايدوب محمدى ترك ايدلك كه سالم اوله‌سز وياخود سزه مدينه‌ده مقام يوقدر * امدى كفره رجوع
ايدلك كه انده سزه امكان اوله ويثرب اسم ارضدركه مدينه انك ناحيه‌سنده واقع اولوبدر (ويستأذن فريق
منهم النبى يقولون ان بيوتنا عورة) انلردن برفريقكه اول بنوسلمه وبنوحارثه در پيغمبرمز عليه السلامدن
رجوعه استيذان ايدوب ديديلر كه بيوتمز حصينه دكلدر عدو وسارقدن قورقارز (وما هى بعورة ان يريدون
الا فرارا) حالبوكه بيوتلرى حصينه در استيذانله مرادلرى دكل الا قتالدن فراردر (ولو دخلت عليهم من
اقطارها ثم سئلوا الفتنة لآتوها وما تلبثوا بها الا يسيرا) اكر احزاب اول منافقين اول مدينه‌نك ويا بيوتلرينك
نواحيسندن دخول ايتسه‌لر بعده اول منافقين شركه ورده ومقاتله مسلمينه دعوت اولنسه‌لر احزابك دعوتنه
اجابت وفعللرينه موافقت ايده‌لردى واول احزابه اجابتدن مدينه‌ده لبث يسير انجق سؤال وجواب دكلو
زمان توقف ايده‌لردى وياخود معنى انلر ارتدادلرندنصكره مدينه‌ده زمان قليل لبث ايدوب رسول الله‌ه
نصرتدن فرارلريچون عذاب اولنه‌لردى (ولقد كانوا عاهدوا الله من قبل لا يولون الادبار) بنوحارثه
خندق غزاسندن اول پيغمبرمز عليه السلام وساطتيله الله تعالى يه عهد ايتديلر كه عدويه قتال ايده‌لر بوخسه
منهزمين اولوب فرار ايتميه‌لر * روايت اولنديكه يوم احدده بنوحارثه بنوسلمه ايله قصد ايتديلركه من بعد انك
مثلى فعله عودت ايتميه‌لر وياخود انلر برقوم ايديلر كه بدر غزاسنه حاضر اولمامشلردى بعده اهل بدره ويريلن
كرامات وفضيلتى كوريجك ديديلر كه الله تعالى بزى برقتاله دخى احضار ايدرسه قتال ايده‌لم اويله اولسه الله
تعالى انلره احزابى سوق ايتدى (وكان عهد الله مسئولا) الله تعالينك عهدى يوم قيامتده وفاسيله
سؤال وانك اوزره مجازات اولور (قل لن ينفعكم الفرار ان فررتم من الموت او القتل) يا محمد انلره ديكل كه سزه
فرار نفع ايدر دكلدر اكر موت وياقتلدن فرار ايدرسكز زيرا كه لابد هر شخصه قضاء ازلى سبق وانك اوزره قلم
الهينك ثبوتى مقتضاسنجه بر وقت معينده كيفيت مقدره اوزره ايريسردر (واذا لا تمتعون الا قليلا) زعمكز
اوزره سزه فرار نفع ايتديكى تقديرجه تأخيرله تمتيع اولنه‌كز اول تمتيع سزه زمان قليل اولور (قل من
ذا الذى يعصمكم من الله ان اراد بكم سوءا او اراد بكم رحمة) ديكل كه الله تعالينك قضاسندن كيم منع ايدر اكر

اول سزه سوء اراده ايدرسه ويا سزه كيم سوء ايركورور اكر اول سزه خير اراده ايدرسه (ولا يجدون لهم من دون
الله وليا ولا نصيرا) وانلر كنديلر ايچون الله تعاليدن غيرى نفع ايركورورولى وانلردن ضرر كيدرر نصير بولمزلر
(قد يعلم الله المعوقين منكم والقائلين لاخوانهم هلم الينا) الله تعالى بيلورسزدن انلريكه ناسى رسول الله عليه
السلامدن تعويق ايدركه انلر منافقلردر ودخى انلركه مدينه ساكنلرندن اخوانلرينه ديرلر كه بزم ياننزه كلك
محمد واصحابنى ترك ايدلك انلر ازكسه درانك رعايت خاطريچون كنديكزى نيچون هلاك ايدرسز (ولا يأتون
البأس الا قليلا) پس بو اجلدن انلر قتاله از كلورلردى ويامؤمنلرله چيقوب از قتال ايدرلردى وياتعلل ايدوب
كيرو مدينه‌يه دونرلردى (اشحة عليكم) انلر مسلمينه ظفرى ويامعاونتى ويافى سبيل الله نفقه‌يى وياغنيمتى
بخل ايدر اولدقلرى حالده (فاذا جاء الخوف رأيتهم ينظرون اليك تدور اعينهم كالذى يغشى عليه من الموت)
قچن عدودن خوف ايرسه انلرى كورورسنكه سكا نظر ايدرلر كوزلرى احداقلرنده دور ايدر شول كسه‌نك
كوزلرى كبى كه سكرات موتدن مغشى عليه اوله بو حالت انلره خوف وحذر وسكالوادن اوله زيرا كه موته
قريب كسه‌نك عقلى كيدر وكوزلرى يوملقدن قالور (فاذا ذهب الخوف سلقوكم بألسنة حداد) قچانكه
عدو خوفى كيدوب غنائم جمع ايديله كورورسنكه السنه سليطه ايله سزه اذا ايدرلر وياخود غنيمتك قسمتى
عندنده سزلك شانكزده السنه‌لرين بسط ايدرلر بز سزكله قتاله حاضر اولمازمى ايدك عدويه غالب اولديكز قسمتده بزه
نصيبى توفير ايلكز ديو اوزريكزه اجترا ايدرلر (اشحة على الخير) مال وغنيمته حرصلرندن قسمت عندنده
مؤمنلره بخل ايدر اولدقلرى حالده (أولئك لم يؤمنوا فاحبط الله اعمالهم) امدى انلر اخلاص اوزره ايمانه
كلميوبدر اول اجلدن الله تعالى انلرك اعمالنى ابطال ايتدى (وكان ذلك على الله يسيرا) اشبو ابطال عمل الله
تعالى يه آسان اولدى (يحسبون الاحزاب لم يذهبوا) منافقلر خوف وجبنلرندن ظن ايتديلركه احزاب
منهزم اولميه‌لر حالبوكه انلر منهزم اولديلر اول ظنله منافقين داخل مدينه‌يه قاچديلر (وان يأت الاحزاب
يودوا لو انهم بادون فى الاعراب) اكر احزاب ايكنجى كره كلسه اول منافقلر تمنى ايده‌لرديكه انلر مدينه‌دن باديه‌يه
چيقمش اولوب اعراب بيننده بولنه‌لردى (يسألون عن انبائكم) مدينه جانبندن كلنلره سزلك اخبار
وماجراكزى سؤال ايده‌لردى (ولو كانوا فيكم ما قاتلوا الا قليلا) اكر اول ايكنجى كره‌ده سزلك ارا كزده بولنوب
مدينه‌يه رجوع ايتمش اولسه‌لر حالبوكه قتال واقع اولسه تعييردن خوفله وريا ايله از قتال ايده‌لردى
(لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنة) سز ايچون رسول الله عليه السلامك نفسنده قدوۀ صالحه واردر
حقنده‌ركه اكا اقتدا اولنه حربده ثبات وشدائده مقاسات كبى زيرا اول قتالده سزه مواسات ايتدى شول
حيثيتدنكه احد غزاسنده يوزى يارلندى ورباعيه‌سى قيرلدى وعمى قتل اولندى وبرنيچه اذا ايله متأذى
اولدى * امدى سزه دخى حق اولوركه انك سنتيله استنان ايده‌سز (لمن كان يرجوا الله) رسول الله عليه
السلامك قدوه اولمسى اول كسه ايچوندركه الله تعالينك ثوابن رجا وحسابندن خوف ايليه (واليوم الآخر)
ويوم بعثدن دخى خوف ايليه كه اول اعماله جزا كونيدر (وذكر الله كثيرا) جميع اوقات واحوالنده لسان
وقلبله اللهى ذكر كثير ايده * امدى رسول الله صلى الله عليه وسلمى قدوه ايدينن كسنه بو اوصافله متصف اولور
(ولما رأى المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله) وقتاكه مؤمنلر احزابى كورديلر اشبو بزه الله
تعالينك سورۀ بقره‌ده (أم حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم) آيتيله وعد
ايتديكيدر ودخى رسولى عليه السلامك (سيشتد الامر باجتماع الاحزاب عليكم والعاقبة لكم عليهم) سزلك
اوزريكزه احزاب اجتماعيله امر مشتد اولسه دراكن عاقبتده سز ايچون انلر اوزره نصرت ايريسردر ديو وعد
ايتديكيدر (وصدق الله ورسوله) الله تعالى ورسولى خبرينك صدقى ظاهر اولدى وياخود الله تعالى ورسولى
نصرت وثوابده صدق ايتدى بلاده صدق ايتمسى كبى (وما زادهم الا ايمانا وتسليما) احزابك انلره كلمسى الله
تعالى يه ومواعيدينه تصديقلرين وقضا وقدرينه تسليملرين آرتوردى (من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله
عليه) مؤمنلردن رجال واردركه الله تعالى يه ايتدكلرى عهده قيام ووفا ايتديلركه اول كفار قتالنده پيغمبرمز

عليه السلامله بيله ثبات واعلاء دين ايچون مقاتله در (فمنهم من قضى نحبه) انلرك بعضى نذرينه وفا ايتدى قتال ايدوب حتى كه شهيد اولدى حمزه ومصعب بن عمير وانس بن النضر كبى (ومنهم من ينتظر) وانلرك بعضى ايسه شهادته منتظر اولور عثمان وطلحه كبى (وما بدلوا تبديلا) عهدلرينى تبديلدن برشيئله تبديل ايتديلر * روايت اولنديكه انس بن النضر رضى الله عنه بدر غزاسنه حاضر اولمامشدى پيغمبرمز عليه السلامه كلوب ديديكه يا رسول الله سنك مشركينله اول قتالكه بن حاضر اولمدم من بعد اكر الله تعالى بنى مشركين قتالنه حاضر ايدرسه الله تعالى سزه بنم صنعمى كوستره چون احد غزاسى اولوب مسلمينه انكشاف ايردى انس بن النضر رضى الله عنه تقدم ايدوب انى سعد بن معاذ استقبال ايتدى انس اكا ديديكه يا سعد والله احد جانبندن جنت قوقوسن شم ايديورم سعد ايتدى يا رسول الله انك قتالده ايتديكى جد واهتمامه بنم استطاعتم اولمدى انده سكساندن زياده ضربهٔ سيف وطعنهٔ رمح ورميهٔ سهمدن اثر بولندى ومع ذلك مشركون اكا زياده مثله ايتمش اولديغندن انى اختندن غيرى كمسه بيلمدى * انس بن مالك رضى الله عنه ايدر ظن ايدرمكه بو آيت انك واشباهى مؤمنلر حقنده نازل اولوبدر * خباب بن الارت رضى الله عنهدن مرويدر ديديكه رسول الله صلى الله عليه وسلم ايله الله تعالينك رضاسن طلب ايدوب هجرت ايتدك انك وعدكريمى مقتضاسنجه مرجومز اولان اجردن بعضمز هيچ برشيء اكل ايتمدى انلرك بيرى مصعب بن عمير ايديكه احد غزاسنده قتل اولندقده تكفيني اولنه جق برنمره سندن غيرى برشيئى بولنمدى انى باشى اوزره قوديغمزده اياقلرى اچيلوردى اياقلرى اوزره قوديغمزده باشى اچيلوردى پيغمبرمز عليه السلام بزه ديديكه امدى انكله باشندن طرفى اورتوب اياغى اوزره اذخرى قوكز * جابر بن عبد الله رضى الله عنه ايدر پيغمبرمز عليه السلام طلحه بن عبد الله رضى الله عنهه نظر ايدوب ديديكه بركسه كه شول نحبنى قضا ايتمش رجلى كورملك ديليه اشبوكا نظر ايتسون روايت اولنديكه احد غزاسنده اول رسول الله صلى الله عليه وسلمى حراست ايتمكدن يدى شلا اولمشدى (ليجزى الله الصادقين بصدقهم) تاكه الله تعالى شول عهدلرينه وفا ايله صدق ايدن صادقلره صدقلرينك جزاسن ايده (ويعذب المنافقين ان شاء او يتوب عليهم) وتاكه منافقلره ديلرسه عذاب ايده اكر توبه ايتمزلرسه ويا انلره توبه يى توفيق ايده (ان الله كان غفورا رحيما) كفر ونفاقدن توبه ايدنه الله تعالى غفور ورحيم اولدى (ورد الله الذين كفروا بغيظهم لم ينالوا خيرا) الله تعالى احزاب كفره يى غيظى ملتبسين اولدقلرى حالده مرادلرينه ظفر بولمدين رد ايلدى (وكفى الله المؤمنين القتال) الله تعالى مؤمنلره ريح وملائكه ايله قتاله كافى اولدى (وكان الله قويا عزيزا) الله تعالى اراده ايتديكى شيئك احداثنه قوى وهر شيئك اوزره غالب اولدى * روايت اولنديكه احزابك منهزم اولديغى كيجه نك صباحنده پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمه جبريل عليه السلام كلوب ديديكه سن سلاحكى چيقاررميسن وانحال ملائكه سلاحلرينى چيقارمديلر الله تعالى سكا واصحابكه امر ايدركه بنى قريظه يه كيده سز بنم دخى قصدم انلره درناسه تأذين ايت كه ايكندى نمازين بنى قريظه ده قيلسونلر اوله اولسه كيدوب انلرى يكرمى بر ويا يكرمى بش كون محاصره ايتديلر حتى كه بنو قريظه اندن مجهود اولديلر پيغمبرمز عليه السلام انلره ديديكه بنم حكممه نزول ايدرميسز انلر ابا ايدوب سعد بن معاذ حكمنه رضا ويرديلر اوله اولسه سعد رضى الله عنه حكم ايتديكه مقاتله لرى قتل وذرارى ونسالرى سبى اولنه واموالرى مسلمين بيننده قسمت ايديله پيغمبرمز عليه السلام تكبير ايدوب ديديكه يا سعد الله تعالينك حكميله حكم ايتدك بعده انلرى استنزال ايدوب التيوز ويا اكثر مقاتله لرينى قتل وذرارى ونسادن يديوز دكوكسه يى اسير ايتديلر اشبو سببدن نازل اولديكه (وانزل الذين ظاهروهم من اهل الكتاب من صياصيهم) والله تعالى اول احزابه اعانت ايدن اهل كتابدن بنو قريظه يى حصونلرندن انزال ايتدى (وقذف فى قلوبهم الرعب) وانلرك قلوبنه مسلميندن خوف القا ايتدى (فريقا تقتلون) انلردن برفريقى قتل ايدرسز كه اول انلرك رجاليدر (وتأسرون فريقا) وبرفريقى ايسه اسير ايدرسزكه اول انلرك نسا وذراريسيدر (واورثكم ارضهم وديارهم واموالهم وارضا لم تطؤها) والله تعالى سزه انلرك مزارع

وحصون ونقردر مواشى واثاثلرينى ايراث ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم انلرك عقاراتنى مهاجرينه ويردى انصاردن بعضى اول امرده سويلديلرسز منزللر بكزده سزاكا احتياجكز يوقدر ديدى عمر رضى الله عنه ديديكه يا رسول الله بوم بدرده كى كبى بونيدخى تخميس ايتمزميسن ديديكه ايتمزم * زيرا بوبكا طعمه قيلنوبدر ودخى شول ارضى ايراث ايتديكه سزاكا اياق باصمديكز فارس وروم ويا خيبرويا هر ارضكه يوم قيامته دكين فتح اولنور (وكان الله على كل شيء قديرا) الله تعالى هر شيئه قادر اولدى (يا ايها النبى قل لازواجك ان كنتن تردن الحياة الدنيا وزينتها فتعالين امتعكن واسرحكن سراحا جميلا وان كنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة فان الله اعد للمحسنات منكن اجرا عظيما) روايت اولنديكه پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمدن نسائى ثياب زينه وزيادهٔ نفقه طلب ايديجك اشبو ايكى آيت نازل اولديكه يا محمد زوجاتكه ديكلكه اكر دنيانك سعه وتنعمن وزينه وزخارفن مراد ايدرسكز كالك سزه دنيادن بعض شيئله تمتيع ايدوب بعده سوء قصدنمز وبدعه وضرارنمز احسانله سزى تطليق ايده يم واكر الله تعالينك ورسولنك رضاسنى ودار آخرتى مراد ايدرسكز الله تعالى سزدن اكا ورسولنه اطاعت ايدنلره جنتده اجر عظيم اعداد ايدوبدركه انك عندنده دنيا وزينتى استحقار اولنور * روايت اولنديكه اولوقتده پيغمبرمز عليه السلامك تحت نكاحنده طقوز خاتونى وار ايديكه انلرك بشى قريشدن ايديكه اول عائشه بنت ابى بكر وحفصه بنت عمر وام حبيبه بنت ابى سفيان وام سلمه بنت ابى اميه وسوده بنت زمعه ايدى * ودردى ايسه قريشك غيريدن ايديكه اول زينب بنت جحش الاسديه وميمونه بنت الحارث الهلاليه وصفيه بنت حيى بن احطب الخيبريه وجويريه بنت الحارث المصطلقيه ايدى رضوان الله تعالى عليهن اجمعين * وقتا كه اشبو آيهٔ تخيير نازل اولدى پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم احب نسائى عائشه رضى الله عنها ايدى اكا انى تلاوت ايدوب تخييرده انكله بدأ ايلدى اول ايتديكه الله تعالى يى ورسولنى ودار آخرتى اختيار ايدرم سائرى دخى اكا متابعت ايتديلر اول فعللرى عند الله مشكور اولديغندن انلر اوزره قصر اولندى (لا يحل لك النساء من بعد) يا محمد بونسادن صكره سكا نساء حلال اولمزديلدى * تحكيم بوسوره ده انك زياده سى يانى كلور (يا نساء النبى من يأت منكن بفاحشة مبينة يضاعف لها العذاب ضعفين) يا پيغمبرم محمد عليه السلامك خاتونلرى سزدن اولكه پيغمبرك ذرعنى تضييق وقلبنى تحزين ايدر انشوز وسوء خلقدن معصيهٔ ظاهره ايله كه انلرك غيريه اولان عذابك ايكى مثليله عذاب اولنور * زيرا كه سائر نسادن قبيح اولان شيء انلردن اقبح اولور شول اجلدنكه ذنبك زيادهٔ قبحى مذنبك فضل ونعمتى زياده سنه تابع اولور * پس بو سببدن حرك حدى عبدك حدى اوزره مضاعف قيلندى وانبيانك غيرلرك عتاب اولنديغى شيئله عتاب اولندى (وكان ذلك على الله يسيرا) اشبو فعل الله تعالى يه آسان اولديكه زوجات نبى اولملرى عذابلرى تضعيفنى منع ايتمز اولدى (ومن يقنت منكن لله ورسوله وتعمل صالحا نؤتها اجرها مرتين واعتدنا لها رزقا كريما) وسزدن اولكه الله تعالينك ورسولنك امرينه اطاعت ايدوب واعمال صالحه يه مداومت ايده بزاكا غيريه ويرديكمز اجرك ايكى مثلنى ويررز برينى طاعتى اوزره وبرينى ايسه قناعت وحسن معاشرتله پيغمبرمز عليه السلامك رضاسى طلبى اوزره ويرلوب جنتده اول اجرى اوزره زائد رزق كريم اعداد ايدرز (يا نساء النبى لستن كاحد من النساء ان اتقيتن) يا پيغمبرم خاتونلرى اكر سز معاصيدن صاقنور والله تعالى يه ورسولنه اطاعت قيلور سكز بنم عندمده قدركز سائر نساء صالحات قدرى كبى اولمز بلكه سز بكا اكرم وثوابده اعظم اولورسز (فلا تخضعن بالقول فيطمع الذى فى قلبه مرض) امدى رجاله جوابده كلامكزى تليين وصوتكزى ترقيق ايتمكز * زيرا ايدرسكز قلبنده فجور وشهوت ونفاق اولان طمع ايدر امدى نسايه مندوبدركه اجانبه سويلديكنده قطع اطماع ايچون مقاله سنده غلظت ايده (وقلن قولا معروفا) وقول معروف ديكزكه انى دين ايجاب ايده تصريح وبيانله لكن خضوعسز (وقرن فى بيوتكن) وبيوتكزده قرار ايدك (ولا تبرجن تبرج الجاهلية الاولى) وبوريديككزده صاقنمكز جاهليهٔ قديمه زماننده كى نسانك صالنمسى كبى * ديلديكه اول زمان آدم ونوح ما بينيدر ويا شول زماندركه انده ابراهيم عليه السلام

طوغدی اول زمانده برمرأه لؤلؤدن درع كيوب يولك اورته سنده يورروانكله كندوبی رجاله عرض ايدردی وجاهلية اخری عيسى ومحمد عليه السلام ما بينيدر * دينلديكه جاهلية اولى جاهلية كفردركه اسلامدن اول ايدی وجاهلية اخری ايسه اسلامده كی جاهلية فسوقدر (واقمن الصلاة وآتين الزكاة واطعن الله ورسوله) وصلوات خمسى ادا ايدك ومالكزاولدقده زكاتنی ويرك الله تعالينك ورسولنك امر ونهينه اطاعت ايدك (انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا) يا اهل بيت الله تعالى ديلركه سزدن كيدره هرذنبی كه عرضكزی تدنيس ايدر وارجاسله تلوثدن سزی تطهير ايده واهل بيتله مراد بومحلده نسائنی اولمسندن حديث دلالتيله علی وفاطمه وحسن وحسين وغيرينك دخی اهل بيتندن اولمسی منافی اولمز (واذكرن ما يتلى فی بيوتكن من آيات الله والحكمة) ذكرايدك شول بيوتكزده تلاوت اولنوركه آيات وحكمت يعنی جامعدر اشبو نسكه مراد انلره اولان انعامی تذكيردركه انلری بيت نبوته اهل قيلدی وآثاروحيدن مشاهده ايتدكاری انوارله ايمانلری قويه وطاعته حرصلرينه سبب قيلدی (ان الله كان لطيفا خبيرا) الله تعالى لطيف وخبيراولدی بيلوروتدبيرايدرانيكه دينه صالح اولوروانيكه نبوته صالح اولوروانيكه اهل بيتدن اولمغه صالح اولور * روايت اولنديكه پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمك ازواجی رضى الله تعالى عنهن ديديلركه يارسول الله قرآنده الله تعالى رجالی خيرله ذكرايدوب نساده خير اولمديغندن ذكرايتمامشدر برروايتده ازواج نبی عليه السلام شانلرنده ذكراولنان آيات كريمه نازل اولنجق نساء مؤمنين ديديلركه بزم شانمزده هيچ برشيئ نازل اولميوبدراول سببدن نازل اولديكه (ان المسلمين والمسلمات) رجال ونسادن انلركه سلمه داخل اولوب الله تعالينك حكمنه انقياد ايدرلر (والمؤمنين والمؤمنات) رجال ونسادن انلركه تصديق اولنمسی واجب هرشيئی تصديق ايدرلر (والقانتين والقانتات) رجال ونسادن انلركه طاعته مداومت ايدرلر (والصادقين والصادقات) رجال ونسادن انلركه قول وعملده صدق ايدرلر (والصابرين والصابرات) رجال ونسادن انلركه طاعاتی ايشلكه ومعاصيدن صاقنمغه صبرايدرلر (والخاشعين والخاشعات) رجال ونسادن انلركه قلب وجوارحلريله الله تواضع ايدرلر (والمتصدقين والمتصدقات) رجال ونسادن انلركه مالليرينك زكاتن ويررلرونوافلی بخل ايتمزلر * دينلديكه بركسه كيم هرهفته ده بردرهم تصدق ايده اول متصدقيندن اولور (والصائمين والصائمات) رجال ونسادن شونلركه صوم مفروضی اداايدرلر * دينلديكه بركسه كيم هرآيده ايام بيض صومنه مداومت ايده اول صائميندن اولور (والحافظين فروجهم والحافظات) رجال ونسادن انلركه فرجلرينی حرامدن صاقنورلر (والذاكرين الله كثيرا والذاكرات) رجال ونسادن انلركه قلب ولسانله الله تعالى يی ذكر كثيرايدرلر * دينلديكه بركسه كيم علم نافعه وتلاوت قرآنه وبادعايه اشتغال وصلوات خمسی اتمام اركان وسنتله ادايه مواظبت ايده اول الله تعالى يی ذكر كثيرايدنلردن اولور (أعد الله لهم مغفرة واجرا عظيما) رجال ونسادن اشبو خصالی تدرع ايدنلرايچون اقتراف ايتدكاری صغائرلرينه مغفرت وطاعتلری اوزره اجرعظيم اعدادايتدی (وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله امرا ان تكون لهم الخيرة من امرهم) هيچ برمؤمن ومؤمنه يه صحيح اولمزكه الله تعالى ورسولی برامری قضا ايتديكنده انلر امرلرندن ديلدكاری شيئی اختيار ايده لربلكه اوزرلرينه واجب اولوركه اختيارلرينی الله تعالى ورسولنك اختيارينه تبع قيله لر (ومن يعص الله ورسوله فقد ضل ضلالا مبينا) اول كمسه كه الله تعالى ورسولنك اختيارينه مخالفت ايده شول صوابدن انحرافی ظاهرضلالته ايرر * روايت اولنديكه اشبو آيت زينب بنت جحش الاسديه ايله قرنداشی عبدالله بن جحش شاننده نازل اولوبدركه انالری اميمه بنت عبدالمطلب اولوب پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمك عمه سيدر * وقتاكه پيغمبرعز عليه السلام زينب رضى الله عنهايی زيد بن حارثه ايچون خطبه ايتدی حالبوكه پيغمبرعز عليه السلام زيد رضى الله عنهی زمان جاهليتده سوق عكاظده اشترا واعتاق وتبنی ايتمشدی زينب وكرك قرنداشی اندن اباايتديلراول سببدن بوآيت نازل اولنجق زينب وكرك قرنداشی اكارضاويرديلراويله اولسه پيغمبرعز عليه السلام انی زيده انكاح ايدوب زيد قبلندن اكامهر

ايچون التمش درهم وخمار وملحفه ودرع وازار واللی مد طعام واوتوز صاع تمر كوندردی برمدت زينب زيدك تحت نكاحنده قالدی * روايت اولنديكه بوندنصكره پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم بركون بعض حاجتيچون زيد رضى الله عنهه كلدی انده زينب رضى الله عنهايی كوردیكه اول درع وخمارله طورردی حالبوكه اول بيضاء جميله اولوب نساء قريشك اتمندن ايدی انك حسنی پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمی اعجاب وقلبی اكامايل ايدوب سبحان الله مقلب القلوب ديدی اندن چيقوب كتدی بعده زيد كلوب زينب اكا پيغمبرعز عليه السلامك مجیء ومقاله سنی ذكرايتدی زيد رضى الله عنه پيغمبرعز عليه السلامك انكله مرادينه تفطن ايدوب اول حينده قلبنه زينبدن كراهت كلدی پيغمبرعز عليه السلامه كلوب ديديكه يارسول الله ديلرمكه زينبدن مفارقت ايدم ديديكه سكانولدی انی نيچون استمزاولدك اول ديدی يارسول الله انك خيرندن غيری برشيئن كورمدم الابوكه شرفيله اوزريمه تعظيم ولسانيله بكا اذا ايدر پيغمبرعز عليه السلام زيده ديديكه زوجه كی امساك وشاننده الله تعاليدن خوف ايت بوندنصكره زيد انی تطليق ايتدی اول امرده نازل اولديكه (واذ تقول للذی انعم الله عليه وانعمت عليه امسك عليك زوجك واتق الله) يا محمد ذكرايت شول وقتيكه الله تعالى اسلامی وسكا انك عتقنی توفيقله اكا انعام وسكا توفيق اولنان شيئله انعام ايتديكك زيد بن حارثه يه ديدككه زوجه لك زينبی امساك ايت والله تعاليدن قورقوب ضرارايله وتكبرنی تعلل ايله تطليق ايتمكل (وتخفی فی نفسك ما الله مبديه) ونفسكده اخفا ايدرسن انيكه الله تعالى اظهار ايديسردركه اول زيد انی تطليق ايدرسه سن نكاحليه سن (وتخشى الناس والله أحق أن تخشيه) وناسك انكله سنی تعييرندن خوف ايدرسن والحال انده خوف اولنورشیء وارايسه خوف اولنمغه الله تعالى احقدر * اشبو عتاب يالكزانی اخفاسی اوزره دكلدر زيراكه اول حسندر بلكه عتاب ناسك مقاله سی خوفيله اضمارينه منافی شيئی اظهارينه در زيرا بونك امثالنده اولی صامت اولمق ويااول امری الله تعالى يه تفويض ايتمك ايدی * عائشه رضى الله عنها ايدر اكر پيغمبرعز عليه السلام اكانازل اولاندن برشيئ كتم ايدراولسه بوآيتی كتم ايدردی علی بن حسين رضى الله عنه ايدر الله تعالى اكا بيلدرمشديكه اول انك ازواجندن اوليسرايديكنی وزيد انی تطليق ايديسرايديكنی وقتاكه زيد اكا كلوب انی تطليق مرادايدرم ديديكنده اول اكا زوجه كی امساك ايت ديديكی اوزره الله تعالى اكا عتاب ايتدی يعنی نيچون انی ديدك حالبوكه بن سكا اول سنك ازواجكدن اوليسرايديكن بيلدرمشدم وپيغمبرعز عليه السلام ايسه استحيا ايتديكه زيده شول سنك تحت نكاحكده اولان زينب بنم ازواجمدن اوليسردر ديه اول اجلدن انی اخفا ايليه اشبو قول حسن مرضيدر حال انبيايه اليق واولی در اكرچه قول آخردخی حال انبيايه قدح ويرمز ايسه ده كه اول انك محبتی ويازيد انی تطليق ايدرسه نكاحنی اراده سين اخفا ايتمشدی زيراكه عبد بونك كبی اشيانك قلبنه وقوعی اوزره لوم اولنمز مادامكه انده مأثم قصد اولنميه * زيراكه ود وميل نفس طابع بشردندر وقتاكه زيد انی تطليق ايدوب عدتی منقضيه اولدی پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم زيده ديديكه سن بكا سائردن اوثقسن امدی زينبه واروب انی بكا خطبه ايت زيد ايدر اويله اولسه واروب انی خبرين بوغورربولدم ظهرم اكا دونديروب ديدمكه يا زينب سكا بشارت اولسونكه رسول الله صلى الله عليه وسلم سنی نكاحنمق ديلرسن نه ديرسن سويلوب ديديكه ربم جل شانه ايله مؤامره ايتمنجه برشيئ ايدردكلم اندن مصلاسنه واروب نمازه طوردی اويله اولسه پيغمبرعز عليه السلامه نازل اولديكه (فلما قضى زيد منها وطرا زوجناكها) وقتاكه زيد اندن حاجتنی اتمام ايتدی بزسكا انی تزويج ايتدك عقد واسطه سنمز * پس بواجلدن زينب رضى الله عنها سائر ازواج نبی اوزره افتخار ايدوب ديرديكه سزلك انكاحكزه اوليا كز تولی ايدوب بنم انكاحمه الله تعالى تولی ايتدی دينلديكه زينب رضى الله عنها پيغمبرعز عليه السلامه ديرديكه بن سكا اوچ خصلتله ادلال ايدرمكه نسائنك هيچ بری انكله ادلال ايده لری يوقدر بنم جدم وسنك جدك بردر وبنی سكا الله تعالى انكاح ايتدی وسفيرم جبريل عليه السلامدر روايت اولنديكه پيغمبرعز عليه السلام اكا عقدنسز واستئذانسز داخل اولدی وپيغمبرعز عليه السلام انكيچون ايتديكی وليمه يی نسائندن هيچ بريچون انی ايتمدی

(لكيلا يكون على المؤمنين حرج في ازواج ادعيائهم اذا قضوا منهن وطرا) تا كه مؤمنلره اوغل ايدندكلري
كمسنه لرك زوجه لريني تزوجده حرج اولميه قچانكه اول اوغل ايدينلنلر اول زوجه لرندن قضاء وطر ايده لر
امدي بو دليلدركه پيغمبريمز عليه السلامك حكمي و امتنك حكمي واحد اوله مادامكه دليلله اكا مختص شئ
اولميه وكشي اوغل ايدنديكي كمسنه نك زوجه سني تزوج حلال اوله صلبي اوغلنك زوجه سني دكل (وكان أمر
الله مفعولا) الله تعاليننك تكوينني اراده ايتديكي امر لابد مكون اولور حالبوكه زينبي پيغمبريمز عليه السلام
تزوج ايتمسني قضا ايتمشدي (ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له) الله تعاليننك پيغمبريمز عليه السلام
ايچون ايجاب وقسمت ايتديكنده اوزرينه حرج قيلمدي (سنة الله في الذين خلوا من قبل) الله تعالى سندن
اوكدين كچن انبيايه باب نكاحده حرج ومؤاخذه دن مزاباحه وتوسيعي سنت ايتديكه انلرك نسائي سندن اكثر
ايدي داود عليه السلام كبي كه يوز مرأه سي واوچيوز سريه سي وار ايدي سليمان عليه السلام كبي كه اوچيوز
مرأه سي ويديوز سريه سي وار ايدي (وكان امر الله قدرا مقدورا) الله تعاليننك امري قضاء مقضي وحكم
مبتوت اولدي (الذين يبلغون رسالات الله ويخشونه ولا يخشون احدا الا الله) كه انلر الله تعاليننك رسالاتني
ناسه ايركورورلر واندن خوف ايدرلر انك غيري هيچ كمسه دن خوف ايتمزلر (وكفى بالله حسيبا) الله تعالى
مخاوف دفعنه وياصغيره وياكبيره يي محاسبه يه كافي اولدي اوبله اولسه لايق دكلدركه انك غيريدن خوف ايديله
(ما كان محمد ابا احد من رجالكم) محمد عليه السلام سزلك رجالكزدن هيچ كمسه نك باباسي اولمديكه انكله
سزدن بر رجل بيننده حرمة مصاهره ثابت اوله وتبني ايتديكي كمسه نك زوجه سي افتراق وانقضاء عدتدنصكره
نكاحي حلال اولميه زيرا كه تبني ايتديكي كمسه يه اول حقيقتده باباسي اولسي ايجاب ايتمز بونك عمومي انك
طاهر وقاسم وابراهيمه باباسي اولمسن نقض ايتمز زيرا كه رجال حدينه ايرمشلردر ايرمش اولسه لردخي انلرك
رجاللندن دكللرايدي (ولكن رسول الله) لكن اول الله تعاليننك رسولي اولدي وهر رسول ايسه امتنك
باباسيدر اما كه مطلق دكل بلكه شول حيثيتدنكه اول انلره شفيق وناصحدر اوزرلرينه اني توقيروا كا اطاعتلري
واجبدر زيد ايسه انلرك بريدر (وخاتم النبيين) وپيغمبرلرك آخري اولدي اول اجلدن انك اوغللري
معمر اولمديلر معمر اولسه لر پيغمبر اوليسرلردي انك بو وصفنه آخر زمانده عيسى عليه السلامك نزولي قدح
ويرمز زيرا كه اول نزول ايتديكنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دين وشريعتي اوزره اوليسردر
ونمازي انجلين كعبه يه قيليسردر وياخود اول بنفسه انبيايي ختم ايلديكه اندنصكره ده كمسه يه نبوت ويرلمز
عيسى عليه السلامه ايسه پيغمبريمز عليه السلامدن اوكدين نبوت ويرلمشدي (وكان الله بكل شئ عليما) الله
تعالى هر شيئه عليم اولدي ختم نبوته نه كمسه لايق ايديكن بيلور (يا ايها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا)
يا مؤمنلر الله تعالى يه لايق ضروب ثنا ايله هر حالده ذكر دائم ايدلك ابن عباس رضي الله تعالى عنهما ايدر عبادي
اوزره هر فرض ايتديكي فريضه يه بر حد معلوم قيلوب بعده عذر حالنده اهلني معذور ايتدي الا ذكري
دكل بلكه انكچون نهايت وهيچ بر عذرله اني تركه غايت قيلمدي مادامكه مكلف مغلوب العقل اولميه بلكه
جميع احوالده اكا مداومته امر ايلدي ديديكه (فاذكروا الله قياما وقعودا وعلى جنوبكم) طوررواوتورر
وياتر كن الله تعالى يي ذكر ايدلك ودخي ديديكه (اذكروا الله ذكرا كثيرا) الله تعالى ايل ونهارده برده وبحرده
صحت وسقمده سر وعلانيه ده ذكر ايدلك * ديلديكه ذكر كثير اولدر كه اني ابدا اونوتميه (وسبحوه بكرة واصيلا)
واني نهارلك اولنده واخرنده تسبيح ايدلك اول ايكي وقت ملائكه نك حضورينه وقت اولديغيچون ذكرده
تخصيص ايتدي * ديلديكه بكره ايله مراد صلاة صبحدر واصيله مراد صلاة ظهر وعشائيندر * ديلديكه
يعني (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله) ديمكز تسبيح عمده اولديغيچون
اخوانده دخي انكله تعبير اولندي * ديلديكه ذكر كثيرله مراد اشبو كلماتدركه اني طاهر ومحدث
وجنب دير (هو الذي يصلي عليكم وملائكته) اول الله تعالى وملائكه سي سزه صلاات ايدر امدي الله
تعاليننك مؤمنلره صلاتي رحمتيدر وملائكه نك انلره صلاتي استغفار ايدر ديلديكه الله تعالى نك عبدينه صلاتي

انك ذكر جميلني عبادي بيننده اشاعه سيدر (ليخرجكم من الظلمات الى النور) تا كه سزي كفر ومعصيت
ظلماتندن ايمان وطاعت نورينه اخراج ايده (وكان بالمؤمنين رحيما) اول الله تعالى مؤمنلره رحيم
اولدي حتى كه صلاح امورونفعت قدرلريني اعتنا ايدوب انلرك شاننده ملائكه مقربيني استعمال ايتدي
(تحيتهم يوم يلقونه سلام) الله تعاليننك مؤمنلره تحيتي سلامدر شول كونده كه موتله وياقبردن خروجله
وياجنته دخولله اكا ملاقي اولورلر وياخود جميع آفاتدن انلري سالم قيلور وياخود ملك الموته ملاقي اولدقلرنده
اول انلره سلام ويرر * ديلديكه ملك الموت مؤمنك روحني قبضه كلديكنده رب تعاليدن اكا سلام ايركورر
وياقبردن چيقدقلرنده ملائكه انلره سلام ايدوب جنت وكرامتله تبشير ايدرلر (واعد لهم اجرا كريما) وانلر
ايچون اجر كريم اعداد ايتديكه اول جنتدر (يا ايها النبي انا ارسلناك شاهدا) يا محمد بز سني بعث ايتديكمز
اقوامه تصديق وتكذيبلرينه ورسوللرك رسالاتي تبليغلرينه شاهد كوندردك (ومبشرا ونذيرا) ومؤمنلره
جنتله تبشير ومكذبلره نار ايله تحذير ايده سن (وداعيا الى الله باذنه) والله تعاليننك تبشيريله انك توحيد
وطاعتنه دعوت ايده سن (وسراجا منيرا) ودينده سنكله اهتدا ايچون ناسه سني سراج منير كوندردك كه
ظلمات جهالتدن سنكله استضائه ونوركدن انوار بصائر اقتباس ايده لر (وبشر المؤمنين بأن لهم من الله
فضلا كبيرا) ومؤمنلره تبشير ايتكه الله تعاليدن انلر ايچون سائر امتلر اوزره وياعمال صالحه لري اوزره
فضل كبير واردر (ولا تطع الكافرين والمنافقين ودع اذاهم) وصددنده اولديغك دعوت اوزره ثابت
اولوب شريعتكه مخالف اموردده كافرلره ومنافقلره اطاعت ايتمكل واذالرينه صبر ايدوب تا سكا امر اولنجه
مجازاتي ترك ايلكل (وتوكل على الله) والله تعالى يه توكل ايتكه اول سنكچون انلردن انتقامه كفايت ايدر
(وكفى بالله وكيلا) جميع احوالده امر كه الله تعالى سكا وكيل يتر اموريكي اكا تفويض ايت غيريه دكل
(يا ايها الذين آمنوا اذا نكحتم المؤمنات ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن فما لكم عليهن من عدة تعتدونها
فمتعوهن وسرحوهن سراحا جميلا) يا مؤمنلر چن مؤمنه لري نكاحلنوب بعده انلري جماع ايتمزدن اوكدين
انلري تطليق ايتسه كز امدي سزكچون اول مطلقه لر اوزره عدت يوقدر كه انك عددني استيفا ايده لر اوبله اولسه
انلره متعه ويرك اكر انلر ايچون صداق تسميه ايتمامشسكز اكر ايتمشسكز اول مسمانك نصفي واجب اولور
يوخسه متعه دكل وانلره اضرارسز سبيللريني تخليه ايدلك اشبو دليلدركه نكاحدن اول اولان طلاق واقع
اولميه زيرا كه الله تعالى طلاقي نكاح اوزره ترتيب ايتدي حتى اكر بر مرأة اجنبيه يه سني نكاحلنديغمده بندن
طالقسن ديسه وياخود هر مرأه كه نكاحلندم اول بندن طالقدر ديسه طلاق واقع اولمز * اشبو علي وابن عباس
وجابر ومعاذ وعائشه قوليدر تابعين وغيريدن جماعت كثيره وشافعي واكثر علما اكا ذاهبلردر * ابن مسعود رضي
الله عنهدن مرويدركه طلاق واقع اولور اول ابراهيم النخعي وائمة حنفيه قوليدر ربيعه ومالك واوزاعي ايدرا كر
بر مرأه تعيين ايدرسه واقع اولور تعميم ايدرسه وقع اولمز * عكرمه ابن عباسدن روايت ايدر ديمشكه ابن
مسعود اوزره اول قول افترا دردمش اولديغي تقدير اوزره عالمدن زله در زيرا كه الله تعالى مؤمناتي
نكاحلنديغكزدنصكره تطليق ايدرسكز ديدي يوخسه تطليق ايدوب صكره نكاحلنورسكز ديمدي جابر رضي
الله عنه ايدر (قال النبي عليه السلام لا طلاق قبل النكاح) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ديديكه نكاحدن اول
اولان طلاق واقع اولمز (يا ايها النبي انا احللنا لك ازواجك اللاتي آتيت اجورهن) يا محمد سكا حلال ايتدك
شول ازواجيكي كه انلره مهرلريني ويردك وياحين عقدده تقدير ايتدك زيرا كه اول ترك تسميه دن افضلدر اكرچه
آنسز اولان عقد دخي جائز ايسه ده (وما ملكت يمينك مما افاء الله عليك) وكذلك سكا حلال ايتدك هر
جاريه يي كه كفاردن سبي ايله الله تعالى اني سكا فيء ايتديكندن يمينك اكا مالك اولدي صفيه وجويريه كبي (وبنات
عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتي هاجرن معك) وكذلك سكا حلال ايلدك بنات عمكي
وبنات عماتكي وبنات خالكي وبنات خالاتكي كه سنكله بيله مدينه يه هجرت ايتديلر زيرا كه هجرت ايتميلرك
نكاحي اكا حلال دكل ايدي مكه فتحندنصكره نكاحده هجرت شرطي نسخ اولندي (وامرأة مؤمنة

ان وهبت نفسها للنبی) وكذلك سكا حلال ایتدك شول مرأة مؤمنه یی كه نفسنی سكا هبه ایده مهر طلب
ایتمیه یعنی اكر بو حال واقع اولورسه بعضیلر دیدیكه اول واقع اولوبدر لكن اول واهبه نك ذاتنده اختلاف
اولنوب دینلدیكه اول میمونه بنت الحارثه ویا زینب بنت خزیمة الانصاریه ویا ام شریك بنت جابر ویا خویله
بنت حكیم ایدی (ان أراد النبی ان یستنكحها) اكر نبی علیه السلام انك نكاحن مراد ایدرسه زیرا اول
نفسنی هبه ایتمسی حلی ایجاب ایتمز مادامكه اول انك نكاحن اراده ایتمیه زیرا كه انك اراده سی قبول
مجراسنه جاریه در (خالصة لك من دون المؤمنین) مرأه نك نفسنی هبه ایتمسیله مهرنسز حلال اولمق
سكا مختص خصلت قلندی یوخسه اول مؤمنلره حلال قلنمدی (قد علمنا ما فرضنا علیهم فی ازواجهم
وما ملكت ایمانهم) مؤمنلر اوزره نسالری حقنده شرائط عقددن ووجوب قسمدن ووطئله مهر وجوبندن
اكرچه تسمیه اولنمدیسه ده و درتدن اكثری جمعك تحریمندن ویمینلری مالك اولدیغی امادة توسیع امردن
ایجاب ایتدیكمزی بیلمشز (لكیلا یكون علیك حرج) یا محمد ذكر اولنان خصالی سنكیچون خالص ایتدك
مؤمنلره تعمیم ایتمدك تا كه سكا ضیق اولمیه (وكان الله غفورا رحیما) الله تعالی شول تحرزی عسیر اولان شیئی
مغفرت ایدر ومظان حرجده توسعه ایله رحمت ایدر (ترجی من تشاء منهن وتؤوی الیك من تشاء) نسائكدن
دیلدیككی تأخیر ومضاجعه سنی ترك ایدرسن ودیلدیككی كندوكه ضم ومضاجعه ایدرسن ویا انلردن
دیلدیككی تطلیق ودیلدیككی امساك ایدرسن * اشبو آیتك معناسنده وسبب نزولنده مفسرون اختلاف
ایتدیلر اشهر اقاویل اولدركه نسائی بیننده قسم واجب ایدی بو آیت نازل اولیجق اول اندن ساقط اولوب نسائی
امرنده اختیار اكا تفویض اولندی * دینلدیكه امهات مؤمنینك نسائنك بعضی پیغمبرمز علیه السلامدن
زیاده نفقه طلب ایدیجك اول انلری بر آی هجر ایدوب حتی كه تخییر آیتی نازل اولدی امر الهی اولدیكه انلری
دنیا وآخرت بیننده تخییر ایده دنیایی اختیار ایدندن مفارقت ایده والله تعالی ورسولن اختیار ایدنی امساك
ایده شول شرط اوزره كیم امهات مؤمنین اولوب ابدا انكاح اولنمیه لر ودیلدیكیله مضاجعه ایده ودیلدیكندن
مضاجعه یی ترك ایده اوله اولسه اكا رضا ویردیلر یا رسول الله مالكده ونفسكده بزم شاعزده ایشلدكل انیكه
دیلرسن بزه تحت نكاحكده اولمق شرف یتر غیر یسن نیلرزدیدیلر بناء علیه نسائندن عائشه رضی الله عنها
وحفصه وزینب وجویریه ایچون دیلدیككنده قسم ایدردی (ومن ابتغیت ممن عزلت فلا جناح علیك)
وشول مرأه كه انی قسمندن عزل ایتمشیكن كیروانی كندوكه ایوایی طلب ایدسن سكا انده حرج یوقدر
(ذلك ادنی ان تقر اعینهن ولا یحزن ویرضین بما آتیتهن كلهن) یا محمد اشبو تخییركه نسائك صحبتندن مشیتكه
تفویض اولنمشدر انلرك قرة عیونته وقلة حزننه وحسن رضاسنه اقربدر تقریب وارجاء وعزل وایواءدن
قنغیسن انلره اعطا ایدرسن ایت انده كایسنك حكمی مساوی ایدر بوندنصكره بینلرین تسویه ایدرسك
انی سندن فضل بولورلر واكر بعضیلرین ترجیح ایدرسك انی الله تعالینك حكمیله بیلورلر (والله یعلم ما فی قلوبكم)
الله تعالی قلوبكزده اولان احسان واسائتی بیلور امدی سز احسانه چالشك (وكان الله علیما حلیما)
الله تعالی صدورده اولانی بیلورعقوبته عجله ایتمز حلم ایدر امدی لائق واحقدر كه اندن قورقله (لا یحل لك
النساء من بعد) یا محمد سكا اشبو طقوز نسادن صكره نساء حلال اولمز كه سن انلری تخییر ایتدیككده سنی
اختیار ایتدیلر ویا خود طقوز اوزره زیاده حلال اولمز زیرا انك حقنده طقوز بزم حقمزده درت كبیدر ویا خود
بو كوندنصكره سكا مرأه نكاحی حلال اولمز حتی اكر انلرك بری وفات ایتسه مرأة اخری تزوجی اكا حلال
اولمزدی (ولا ان تبدل بهن من ازواج ولو اعجبك حسنهن) وكذلك سكا حلال اولمز كه اشبو ازواجكدن برینی
تطلیق ایدوب یرینه مرأة اخری نكاحلنه سن اكرچه اول مرأة اخرانك حسنی سنی اعجاب ایدرسه ده
ویا خود سكا حلال قلنان اجناس اربعه دنصكره اجناس آخردن اولان نسانك نكاحی ویا اول اجناس
آخره تبدیلی حلال اولمز (الا ما ملكت یمینك) مكر كه سریه لردن اولكه یمینك مالك اوله اول سكا حلال
اولور (وكان الله علی كل شیء رقیبا) الله تعالی هر شیئه حفیظ اولدی امدی سزه امر اولنانی رعایت

وحدودی

وحدودی تخطیدن نفسكزی حراست ایدك * اشبو آیتده دلالت واردركه نكاحی مراد اولنان مرأه یه نظر
جائز اوله (قال النبی علیه السلام اذا خطب احدكم المرأة فان استطاع ان ینظر الی ما یدعوه الی نكاحها
فلیفعل) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر قچن بریكز بر مرأه یی نكاحلمق دیلیه استطاعتی اولورسه كه انك
نكاحنه داعی اولان شیئه نظر ایده ایلیه (یا أیها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا أن یؤذن لكم الی طعام)
یا مؤمنلر نبی الله صلی الله علیه وسلمك بیوتنه كیرمكز مكر شول وقتده كه طعامه دعوت اولنه سز (غیر ناظرین
اناه) طعامك ادراكی وقتنه منتظر اولمدیغكز حالده * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اشبو آیت ناسدن
بر جماعت شاننده نازل اولوبدر كه انلر رسول الله علیه السلامك طعامی وقتن كوزه دوب طعامدن اول انك بیتنه
كیررلردی طعام ایریشنجه انده اوتوررلردی ویدكلرندنصكره كتمزلر انده قالورلردی پیغمبرمز علیه السلام ایسه
اندن متأذی اولوردی اول اجلدن بو آیت نزولیله اندن نهی اولندیلر (ولكن اذا دعیتم فادخلوا فاذا طعمتم
فانتشروا) لكن دعوت اولندیغكزده كیرك طعامی ییجك طاغیلك (ولا مستأنسین لحدیث) ودخی بری
برلریكزك ویا اهل بیتك حدیثیله استئناس ایچون دخی كیرمكز وانده مكث ایتمكز (ان ذلكم كان یؤذی النبی
فیستحیی منكم والله لا یستحیی من الحق) سزلك اكلدنصكره انده مكثكز نبی الله علیه السلامه اذا ایدر
زیرا كه اكا واهلنه منزلنی تضییق ایدرسز اول ایسه سزه چیقك دیمكه استحیا ایدر والحال انه تعالی سزدن
حیا ایدوب حق وصوابی سزه تعریفدن امتناع ایتمز سزه چیقمغه امرله تأدیبی ترك ایتمز (واذا سألتموهن متاعا
فاسئلوهن من وراء حجاب) وقچانكه ازواج نبی علیه السلامدن بر حاجت سؤال ایدرا اولسه كز انی برده آردندن
سؤال ایلیكز * اشبو حكم نزولندنصكره اجانبدن هیچ كسه یه جائز اولمدیكه نساء نبی یه نقابله ونقابسز نظر ایلیه
(ذلكم اطهر لقلوبكم وقلوبهن) امدی نساء نبیدن حاجتكزی وراء حجابدن طلب ایتمكز سزلك قلوبكزی
وانلرك قلوبنی خواطر شیطانیه دن اطهردر (وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله) وسزه جائز ولمز كه
رسول الله علیه السلامی اشیادن بر شیئله اذا ایده سز (ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا) وكذلك سزه
جائز اولمز كه رسول الله علیه السلامك موتندنصكره انك ازواجنی نكاحلنه سز (ان ذلكم كان عند الله
عظیما) رسول الله علیه السلامه اذا وازواجنی انكاح الله تعالی عندنده ذنب عظیم اولدی اشبونده الله
تعالیدن رسول الله صلی الله علیه وسلمك حیات ومماتنده حرمتنی ایجابه دلالت واردر (ان تبدوا شیأ او تخفوه
فان الله كان بكل شیء علیما) اكر سز رسول الله علیه السلامه اذا ایدر شیئی اظهار ویا صدوركزده اسرار ایده سز
الله تعالی هر شیئه علیم اولدی * وقتا كه آیت حجاب نازل اولدی آباء وابناء واقارب دیدیلر كه بز دخی اجانب كبی
وراء حجابدنمی سویلشرز اول سببدن نازل اولدیكه (لا جناح علیهن فی آبائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن
ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن) نساء نبی ونساء مؤمنین اوزره وبال یوقدر كه اباء وابناء واخوه وابناء
اخوه وابناء اخواتلرندن احتجابی ترك ایدهلر (ولا نسائهن ولا ما ملكت ایمانهن) وكذلك نساء مسلماتدن
وملكلرنده كی عبید واماءدن بر قولده خاصة اماءدن احتجابی ترك ایدهلر سورهٔ نورده ذكری كچمشدر
بو محلده عم وخال ذكر اولنمدی زیرا اول ایكیسی والد ووالده منزلتنده در ویا خود اول ایكیسندن احتجاب تركی
مكروه اولدی شول خوفله كیم اوغللرینه انلری وصف ایدهلر (واتقین الله) احتجابدن امر اولندیغكزده
مخالفتدن الله تعالیدن خوف ایدك (ان الله كان علی كل شیء شهیدا) الله تعالی سر وعلن وحجابك ظاهر
وباطنندن هر شیئه رقیبدر اكا هیچ خافیه خفی اولمز (ان الله وملائكته یصلون علی النبی) الله تعالی وملائكه سی
نبی اللهه صلات ایدر (یا أیها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما) یا مؤمنلر امدی سز دخی اكا صلات
وسلام ایدك * دینلدیكه صلات الله تعالیدن رحمت وملائكه دن استغفار ومؤمنلردن دعادر دینلدیكه
الله تعالیدن اكا صلاتی ملائكه عندنده ثنا ایدر وملائكه نك صلاتی اكا دعا ایدر پیغمبرمز صلی الله علیه
وسلمه سؤال اولندیكه یا رسول الله سكا نیجه صلات ایدرز ایتدی دیكز كه (اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد)
ودخی دیدیكه (صلوا علی فان الصلاة علی زكاة لكم) بكا صلات ایدك كه بكا صلات ایتكز سزكچون زكاتدر ودخی

دیدیکه (اولی الناس بی یوم القیامة اکثرهم علیّ صلاة) یوم قیامتده بکا ناسك اولیسی بکا صلاتی اکثر اولانکزدر ودخی دیدیکه (من صلی علیّ واحدة صلی الله علیه عشرا) برکسه که بکا بر صلات ایده الله تعالی اکا اون صلات ایدر ودخی دیدیکه (من صلی علیّ صلاة صلت علیه الملائکة ما صلی علیّ فلیقلل العبد من ذلك اولیکثر) برکسه که بکا صلات ایده بکا اول صلات ایتدکجه ملائکه اکا صلات ایدرلر امدی عبد دیلرسه انی اقلال ویا اکثار ایتسون ودخی دیدیکه (ان لله ملائکة سیاحین فی الارض یبلغونی عن امتی السلام) الله تعالینك یر یوزنده سیاحت ایدر ملائکهسی واردرکه امتمدن بکا سلام ایرکورررلر علمانك بعضی دیدیکه پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمه صلات واجب اولور هر بارکه اول ذکر اوله شول قول شریفی دلالتیله کیم (من ذکرت عنده فلم یصل علیّ دخل النار) برکسه کیم بن انك قتنده ذکر اولنوب اول بکا صلات ایتمیه ناره کیرر وبعضیلر دیدیکه اول هر مجلسده برکره واجب اولور اکرانده ذکری تکرار اولنورسه ده سجدۂ تلاوت وتشمیت عاطس کبی وبعضیلر دیدیکه اکا صلات عمرده برکره واجب اولور واما نمازده اکا صلات ابو حنیفه عندنده شرط دکلدر شافعی عندنده شرطدر و پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمك غیریه اکا تبعیتله صلات جائز اولور اما استقلالا مکروه اولور زیرا اول عرفده رسل ذکرینه شعار قیلندی اول اجلدن محمد عزوجل دینلمك مکروه اولدی اکرچه اول عزیز وجلیل ایسه ده (ان الذین یؤذون الله ورسوله) شونلرکه الله تعالی ورسولی کراهت ایتدیکی کفر ومعاصی ارتکابیله انلره ایذا ایده * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه انلر یهود ونصاری ومشرکوندر اما یهود دیدیلرکه عزیر ابن اللهدر وید الله مغلولهدر والله تعالی فقیردر ونصاری دیدیلرکه مسیح ابن اللهدر والله تعالی ثالث ثلاثهدر ومشرکون دیدیلرکه ملائکه بنات اللهدر واصنام اکا شرکادر (قال النبی صلی الله علیه وسلم قال الله تعالی یؤذینی ابن آدم یسب الدهر وانا الدهر اقلب اللیل والنهار) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی دیدیکه ابن آدم دهری سبیله بکا ایذا ایدرکه بن دهرله متصفم لیل ونهاری تقلیب ایدرم (قال النبی علیه السلام یقول الله تعالی ومن اظلم ممن ذهب یخلق کخلقی فلیخلقوا ذرة اولیخلقوا حبة اوشعیرة) پیغمبرمز علیه السلام ایدر الله تعالی دیرکه شول کمسهدن اظلم نه کمسه درکه بنم خلقم کبی شیء تصویر ایتمکه کیده امدی بنم کبی بر ذره ویا بر حبه ویا بر شعیره خلق ایتسونلر بعضیلر دیدیکه الله تعالییه ایذا ایله مراد اسماء وصفاتنده الحاد ایتملریدر ویا خود انك اولیاسنه ایذادر (قال قال الله تعالی من عادی لی ولیا فقد آذنته بالحرب وقال من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة) پیغمبرمز علیه السلام ایدر الله تعالی دیرکه برکسنه کیم بنم بر ولیمه عداوت ایده بن اکا حربه ایذان ایتدم واوکه بنم بر ولیمه اهانت ایده اول بنمله محاربهیه مبارزه ایدر وایذاء رسولله مراد انك وجهنی شج ورباعیهسنی کسر ایتملریدر ویا اکا ساحر شاعر معلم مجنون دیملریدر (لعنهم الله فی الدنیا والآخرة واعدلهم عذابا مهینا) الله تعالی انلری دنیاده وآخرتده رحمتندن ابعاد وانلر ایچون عذاب مهین اعداد ایتدی (والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا) شونلرکه مؤمنلره ومؤمنهلره اکتساب ایتمدکاری جنایتی اسناد ایله ایذا ایدرلر امدی انلر بهتان واثم ظاهر تحمل ایدرلر دینلدیکه اشبو آیت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه شاننده نازل اولوبدرکه منافقلر اکا ایذا ایدوب انی ناسه ایشتدیررلردی ویا اهل افك شاننده درکه قصهسی سورۂ نورده کچدی ویا خود شول زنات شاننده درکه شول زنادن کراهت ایدر نسانك اردینه دوشوب کیدرلردی (یا ایها النبی قل لازواجك وبناتك ونساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن) یا نبی الله زوجاتکه وبناتکه ونساء مؤمنینه دیکل که حاجتلری ایچون طشره چیقار اولدقلرنده یوزلرینی ملحفهلر ایله اورتسونلر * روایت اولندیکه زمان جاهلیتده واوائل اسلامده نساء درع وخمارله بروز ایدوب حرائر اماءدن تمیز ایتمزلردی اویله اولسه کیجه قضاء حاجته چیقدقلرنده اهل شطاره انلره تعرض ایدرلردی بزانی اماءدن اولمسن ظن ایتدك دیو حرائره تعرضلرینه علت ایدرلردی اول سببدن بو آیت نازل اولوب حرائر امر اولندیلرکه یوزلرین وباشلرین سترله وارديه وملاحف لبسیله اماءدن تمیز ایدهلر (ذلك ادنی ان یعرفن فلا یؤذین) امدی بو فعل حرائرك اماءدن تمیزینه اقرب بدر اویله اولسه اهل شطاره

تعرضندن امین اوزره اولوب ایذادن قورتیلورلر (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی ذنوب سالفهدن توبه ایدنه مغفرت ایدر وعبادینه جزئیات مصالحلرین مراعاتله رحمت ایدر (لئن لم ینته المنافقون والذین فی قلوبهم مرض والمرجفون فی المدینة) اکر منافقلر نفاقلرندن وقلبلرنده ضعف وقلت ثبات ویا فجور اولنلر دینده تزلزل ویا فجورلرندن ویا سرایای مسلمیندن اخبار سوئله قلوب مسلمینی ارجاف ایدنلر اول فعللرندن منتهی اولمزلرسه * دینلدیکه مرجفون بر طائفه ایدیلرکه پیغمبریمز علیه السلام بر یره سرایا کوندرسه انلر کذبله ناس بیننه ایقاع ایدرلردیکه انلر قتل ویا منهزم اولدیلر ویا فلان جانبدن اوزریکزه عدو کلیور دیرلردی ویاخود مؤمنلر شاننده فاحشه شیوعن استیوب دیرلردی (لنغرینك بهم ثم لا یجاورونك فیها الا قلیلا) امدی اکر اول اوچ خصالدن منتهی اولمزلرسه سکا امر ایدرزکه انلره اسائت ایرکوره ویا مدینهدن جلایه مضطر قیلوراف علی انلره ایشلیهسن حتی که اندنصکره مدینهده سکا آز زمان مجاورت ایدهلر (ملعونین اینما ثقفوا اخذوا وقتلوا تقتیلا) انلر سکا مجاورت ایتمزلر الا ملعونین اولدقلری حالده قنده بولنورلرسه اخذ وقتل اولنورلر (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعالینك اشبو سنتیدرکه امم ماضیهده انی سنت ایتدیکه اول انبیایه نفاق ایدنلرك وارجافله وهنلرینه سعی ایدنلرك قنده بولنورلرسه قتل اولنملریدر (ولن تجد لسنة الله تبدیلا) الله تعالینك سنتنی تبدیل وتغییر ایدر بولمزسن (یسألك الناس عن الساعة) یا محمد مشرکین سکا استهزاء وتعنتله ساعتك وقت قیامتدن سؤال ایدرلر ویا خود یهود امتحان ایله سکا اندن سؤال ایدرلر زیرا که توراتده وسائر کتبده انك وقتی کتم اولنمشدر (قل انما علمها عند الله) انلره دیکل که ساعتك علمی الله تعالییه مختصدر ملك ونبیدن هیچ احده انی بیلدرمیوبدر (وما یدریك لعل الساعة تکون قریبا) نه بیلورسن بلکه ساعت قریب اوله (ان الله لعن الکافرین واعد لهم سعیرا) الله تعالی مکه کافرلرینه بدرده قتلله عذاب ایتمسیله آخرتده نار شدیدة الایقاد اعداد ایتدی (خالدین فیها ابدا لا یجدون ولیا ولا نصیرا) اول نارده ابدا تخلید اولندقلری حالده بر ولی ونه نصیر بولمیهلرکه انلری حفظ وعذابلرین دفع ایده (یوم تقلب وجوههم فی النار) شول کونده که انلر نارده بر جهتدن بر جهته ویا بر حالدن بر حاله صرف اولنهلر یعنی نار انلری کاهی اعلاسنه ایرکوره وکاهی اسفلنه ایندره (یقولون یا لیتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا) تابع ومتبوع دیهلرکه نولیدی بز الله تعالییه ورسولنه اطاعت ایتمش اولیدق که بو کونده اشبو عذابی کورمیدك (وقالوا ربنا انا اطعنا سادتنا وکبراءنا فاضلونا السبیلا) اتباع دیهلرکه یا ربنا بز دنیاده کفر وعصیانده سادات وکبرامزه اطاعت ایدوب انلر بزه کفری تلقین وتزیین ایتمشلردی اویله اولسه بزی طریق هدایتدن ایرغوروب ضلالته ایرکوردیلردی (ربنا آتهم ضعفین من العذاب والعنهم لعنا کبیرا) یا ربنا امدی انلره بزه اولان عذابك ایکی مثلیله عذاب ایتکه انلر ضال ومضل اولدیلردی وانلره لعنك اشد واعظمین ایت (یا ایها الذین آمنوا لا تکونوا کالذین آذوا موسی فبرأه الله مما قالوا وکان عند الله وجیها) یا مؤمنلر موسی علیه السلامه ایذا ایدنلر کبی اولمکز الله تعالی انی انلرك مقولهلرندن برائتن اظهار ایدوب عندنده اول قربت ووجاهت صاحبی اولدی * موسی علیه السلامك ایذا اولندیغی شیئده علما اختلاف ایتدیلر * ابو هریره رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدر دیشکه موسی علیه السلام حیّ وستیر کمسنه ایدی جلدندن هیچ برشیئنی کمسهیه کوسترمزدی اویله اولسه بنی اسرائیلدن بر طائفه دیدیلرکه انك بزدن تستری دکل الا جلدنده برص ویا ادره ویا بر آفت اولدیغیچوندر الله تعالی انی انلرك مقالهسندن برائتن اراده ایدوب بر کون غسل ایچون بر خالی مکانده ثیابن بر طاش اوزره قودی اغتسالدن فارغ اولیجق ثیابن المغه یونلدکده باذن الله طاش انك ثوبنی کوتوروب بنو اسرائیلك اشرافی بیننه براقدی موسی علیه السلام ایسه عصاسیله اردنجه ثوبم دیو کیدرلك عریان انلرك ارانسه واردی حتی که بنو اسرائیل انك جسدین احسن خلقتده ایدیکن کوردیلر اندن ثوبن کینوب عصاسیله طاشی بر قاچ ضربه اوردی حتی که ضربهسندن طاشده بر قاچ یرده اثر ایتدی وبر قوم دیدیلرکه بنو اسرائیلك اکا ایذاسی هارون علیه السلام تیهده وفات ایدیجك انی موسی قتل ایتدی دیدیلر اویله

اولسه الله تعالی ملائکه یه امر ایلدی هارونك جنازه سیله بنو اسرائیلك مجمعنه اوغرادیلر حتی که موسانك اندن براءتنی بیلدیلر بعضیلر دیدیکه ایذا ایله مراد قارون برزانیه مرأه یی استیجار ایتدیکه بنو اسرائیلك اشرافی یانمنده موسایه کندی ایله زنا ایتدی دیو افترا ایده مرأه ایسه قارون بکا شوقدر مال ویردیکه سکا افترا ایدم دیو اقرار ایلدی حتی که انکله موسانك اندن براءتنی بیلدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بر غنیمتی قسمت ایتدیکنده بر رجل دیدیکه بو بر قسمتدر که انکله وجه الله اراده اولنمیوبدر پیغمبریمز علیه السلام انك قولی خبر ویریلجك یاوزانوب دیدیکه الله تعالی موسایه رحمت ایتسونکه بوندن اکثر ایذا اولنوب صبر ایلدی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سدیدا) یا مؤمنلر الله تعالیدن خوف ایدوب انك کراهت ایتدیکی شیئی ارتکابدن حذر ایدك لسانکز حفظنه مراقب اولوب صدق ومستقیم کلام سویلکز (یصلح لکم اعمالکم) تاکه اول الله تعالی سزی اعمال صالحه یه توفیق ایده ویاخود اعمالکزی قبول وانك اوزره ثباتله اصلاح ایده (ویغفر لکم ذنوبکم) وقول وعملده استقامتکز سببیله ذنوبکزی مغفرت ایده (ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما) اول کمسه که اول اوامر ونواهیده الله تعالی ورسولنه اطاعت ایده انك عندنده غایت مطلوبنه نائل اولور دنیاده حمید وآخرتده سعید اولور (انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فأبین ان یحملنها واشفقن منها) بز امانتی سموات وارض وجباله عرض ایتدك که اول طاعت وفرائضدر * ابن مسعود رضی الله عنه ایدر اول امانتله مراد اداء صلات وایتاء زکات وصوم رمضان وحج بیت وصدق حدیث وقضاء دین وایفاء کیل ومیزان وحفظ ودائعدر * دینلدیکه اول فرائض وحدود دیندر ویاخود اوامر ونواهیدر ویاخود صوم وجنابتدن غسل وشرائعدن خفی اولاندر ویاخود فرج واذن وعین وید ورجلدر اول اجرام عظام مستفهمات اولدقلری حالده دیدیلر که انده بزه نه شیء واردر * دینلدیکه اگر انی تحملده احسان ایدرسه‌کز ثوابله جزا اولنورسز واگر عصیان ایدرسه‌کز عقاب اولنورسز اویله اولسه انی تحملدن ابا ایتدیلر واول امانتی ادادن عاجز اولدقلرنده انلره عقاب ایرشمسی خوفن ایتدیلر دیدیلر که یاربنا بز سنك امرکه مسخرلرز نه ثواب ونه عقاب دیلرز * بعض علما دیدیلر که الله تعالی اشبو اجرامه امانتی عرض ایتدیکنده عقل وفهم ترکیب ایتدی حتی که خطابی تعقل ایدوب منوال مذکور اوزره جواب ویردیلر بعضیلر دیدیلر که امانتك سموات وارضه عرض اولنمسیله مراد اول ایکیسنده کی مخلوقاته لا علی التعیین ایدی * دینلدیکه اول تمثیلدر وآیتده اولان متمثل به مفروضدر یوخسه محقق دکلدر مفروضات ایسه ذهنده محققات کبی تخیل اولنور یعنی حال تکلیف صعوبتده وثقل تحملده حال مفروضه یه تمثیل اولندی * امدی اول امانت اشبو اجرام عظام جامده یه عرض اولنسه جمادیتلریله اول تکلیفك عظمی ومتحملك ثقلی اجلیچون انی تحملدن ابا واشفاق ایدرلردی (وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا) انسان انی ضعف بنیه ورخاوت قوتیله انی تحمل ایتدی بوندنصکره اول کمسه که اکا قائم وحقوقی رعایتنه مداوم اولدی دنیا وآخرت خیرینی تحصیل وتکمیل ایتدی * دینلدیکه الله تعالی آدم علیه السلامه دیدیکه بن امانتی سموات وارض وجباله عرض ایدوب تحمله طاقت کتورمدیلر سن انی شروطیله أخذ وتحمل ایدرمیسن دیدیکه یارب انده کی شروط نه‌در دیدیکه احسان ایدرسك ثواب بولورسن اساءت ایدرسك عقاب اولنورسن اویله اولسه آدم علیه السلام انی متحمل اولدی الله تعالی ایتدی چونکه سن انی متحمل اولدك بن سکا اعانت ایدرم بصرکه حجاب قیلورم سکا حلال اولمیان شیئه نظر مراد ایتدیککده اول حجابی بصرك اوزره صالیویرکه انی کورمیه‌سن ولسانکه دخی لحیینکی غلاف قیلورم چن حلال اولمیان شیئی سویلمکدن خوف ایده‌سن اول لحیینله انی برکیت که انی سویلمیه‌سن وفرجکه دخی لباسی پرده قیلورم حرامه قصد ایتدیککده اول لباسی کشف ایتمکل که حرامه تعرض ایتمیه‌سن * روایت اولندیکه امانت مذکوره صخرهٔ ملقاة شکلنده قیلنوب سموات وارض وجبال انی حمله دعوت اولندقده بز انی حمله طاقت کتوره‌مزدیو اکا قریب اولمدیلر آدم علیه السلام دعوت اولندیغی اول صخره قتنه واروب تحریك ایتدی اگر بونی حمله تکلیف اولنسم تحمل ایدردم

دیدی * دینلدیکه امدی انی تحمل ایت اویله اولسه انی دیزلرینه دککین قالدردیغندنصکره کیرو ایندیروب یره قودی ودیدیکه والله اگر دیلسم بوندن دخی زیاده قالدیرردم دینلدیکه قالدرغل اولدخی نعم دیوب حقونه دککین انی قالدیردیغندنصکره کیرو یره قودی ودیدیکه والله اگر دیلسم بونك اوزره دخی زیاده قالدیرردم دینلدیکه امدی قالدرغل نعم دیوب حتی که انی عاتقنه قالدردی یره قومق مراد ایتدیکنده الله تعالی قبلندن بیورلدیکه اول امانت من بعد سنك واولادکك عنقلرنده قالوبدر یوم قیامتده اکا احسان واساءتکز اوزره جزا اولنورسز اول اجلدن انسان ظلوم وجهول اولوبدر * دینلدیکه یعنی نفسنه ظلوم وامر اللهه ومتحمل اولدیغی امانته جهول اولدی ویاخود ربنه عصیانله ظلوم ترك امانتده اولان عقابی بیلمامکله جهول اولدی * دینلدیکه امانتله مراد عقل وتکلیفدر وامانتی اجرام مذکوره یه عرضله مراد اول امانتك انلرك استعدادینه اضافتله اعتباریدر وانلرك اباسیله مراد اکا اباء طبیعیدر که اول عدم لیاقت وعدم استعداددر وانسانك حملیله مراد اکا قابلیت واستعدادیدر وظلوم وجهول اولمسی قوهٔ غضبیه وشهویه‌نك اکا غالب اولمسیدر اشبو معنی اوزره انك حمله علت اولمسی حسن اولور زیرا که عقلك فوائدندندر که اول ایکی قوته مهیمن ورقیب اولوب تعدی ومجاوزهٔ حددن اول ایکیسنی حافظ اوله وتکلیفدن معظم مقصود اول قوتی تعدیل وسورتلرین کسمکدر (لیعذب الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ویتوب الله علی المؤمنین والمؤمنات) الله تعالی اول امانتی جنس انسانه عرض ایلدی تاکه اول امانته خیانت ایدوب وفا ایتمین منافقین ومنافقاته ومشرکین ومشرکاته تعذیب ایده ومؤمنین ومؤمناته اول امانته وفالریله ایمانلری ظاهر اولوب بعض طاعاتده تقصیرلری حاصل اولدقده رحمت ومغفرتله انلره عودت ایده * اشبو وعده توبه ذکریله اشعار بیورلدیکه انلر جبلتلرنده ظلوم وجهول اولملری انلری فرطاتدن خالی ایتمیه * امدی عرض امانتله انلرك شقاوتی وبونلرك سعادتی ظاهر اولدی (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی هر تائبه غفور اولوب فرطاتلرندن تجاوز ایدوب ورحیم اولوب طاعتلری اوزره فوزله اثابه ایدر کریمدر ورحیمدر

(سورة سبأ وهی أربع وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الحمد لله الذی له ما فی السموات وما فی الارض) حمد اول الله تعالی ایچون ثابتدر که سموات وارضده اولان اشیانك خالق وملکیدر دنیاده حمد انك کمال قدرتنه وتمام نعمتنه دردر زیرا که سماده وارضده کی اشیا اهللرینه نعمتدر اویله اولسه اوزرلرینه واجب اولور که انی انعام ایدن رب تعالی یه حمد وثنا ایدهلر (وله الحمد فی الآخرة) آخرتده دخی حمد انك کمال قدرتنه وتمام نعمتنه دردر نعم آخرتکه ثوابدر اگرچه انك اوزره حمد واجب دکلدر تعبد اولمدیغیچون * لکن اهل ایمانك سرورینه تتمه درانلرك انکله التذاذی متعطشك ماء بارد ایله التذاذی کبیدر (وهو الحکیم الخبیر) اول الله تعالی دنیا وآخرت امورنی احکام ایدر وبواطن اشیایی بیلور (یعلم ما یلج فی الارض) ارضه داخل اولانی بیلور ماء غیث وحیوان ونبات واشجار واحجار واموات وکنوز کبی (وما یخرج منها) وارضدن خروج ایدنی دخی بیلور ماء عیون ودواب ونبات واشجار واحجار وجواهر ارض وبعث عندنده اموات کبی (وما ینزل من السماء) ودخی سمادن نزول ایدنی بیلور مطر وثلج وبرد وصاعقه ورزقده کی برکت ومقادیر وملائکه کبی (وما یعرج فیها) ودخی سمایه عروج ایدنی دخی بیلور ملائکه واعمال عباد وابخره وادخنه کبی (وهو الرحیم الغفور) اول الله تعالی غفور ورحیمدر انلره کیم نعمتلری شکرنده تقصیر ایدرلر مع هذا انك نعمتلری کثیر ایکن (وقال الذین کفروا لا تأتینا الساعة) کافرلر یعنی انکار واستهزا طریقی اوزره دیدیلر که بزه قیامت کلمز (قل بلی وربی لتأتینکم عالم الغیب) دیکل که ربم عالم الغیب جل شانه حقیچون قیامت البته سزه کلیسردر (لا یعزب عنه مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض) اول الله تعالیدن ذره وزنی دکلو شیء که اول نمله صغیره ویا شعاعده کورینور شیئدر منفصل وباین اولمز بلکه اکا ظاهردر (ولا اصغر من ذلك ولا اکبر الا فی کتاب مبین) ذره دن اصغر وکرك اکبر هر نه

زارایه الالوح محفوظده مسطوردر (لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة ورزق کریم)
امدی اول قیامتك کلمسی انکچوندرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلره الله تعالی جزاء خیر ایده اویله
اولسه انلر ایچون مغفرت ورزق کریم اولورکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین اولئك لهم
عذاب من رجز الیم) وشونلرکه بزم آیتلریمز ابطالنه وناسی اندن تنفیره سعی ایدرلر ناسی اکا ایماندن تثبیط ایدر
اولدقلری حالده * امدی انلر ایچون سوء عذابدن عذاب مؤلم اولور (ویری الذین اوتوا العلم الذی انزل الیك
من ربك هو الحق ویهدی الی صراط العزیز الحمید) وتاکه صحابه دن ویا تابعیندن ومسلمین اهل کتابدن
علم ویریلنلر بیله لرکه ربك جل شانه دن سکا انزال اولنان قرآن حقدر اول عزیز منتقم فعالنده محمود
رب تعالینك صراطنه هدایت ایدرکه اول توحید ولباس تقوی ایله تدرعدر (وقال الذین کفروا هل ندلکم
علی رجل ینبئکم اذا مزقتم کل ممزق انکم لفی خلق جدید) یعنی انکار ایدن کافرلر بری برلرینه سخریه
وتجاهل طریقی اوزره دیدیلرکه سزه بر رجل یعنی محمد صلی الله علیه وسلمی دلالت ایده لمی که اول سزه اعجب
اعاجیب تحدیث ایدرکه سزلك اجسادکز چوریوب طاغلدیغندن وطپراق اولدیغندنصکره مزخلق جدیدله
انشاء اولنورسز (افتری علی الله کذبا ام به جنة) بیلمززکه اول الله تعالی یه کذبمی اختلاق ایدر ویا انده جنون
اولوب انی توهم ایلمرواسانی سویلر (بل الذین لا یؤمنون بالآخرة فی العذاب والضلال البعید) بلکه بعثك
حقیقتن تصدیق ایتمینلر عذابه وهدادن بعید ضلاله مؤدی اولورشیئه واقعلردر (افلم یروا الی ما بین ایدیهم
وما خلفهم من السماء والارض) انلر اوکلرینه وارد لرینه نظر ایتمزلرمیکه قنده اولسه لر سماء وارض انلری
احاطه ایتمشدر اندن خروجه قادر اولمزلر بزم عذابمزدن خوف ایتمزلر (ان نشأ نخسف بهم الارض او نسقط
علیهم کسفا من السماء) اکر دیلسه وز بزم آیاتمزه بینات ظهورندنصکره تکذیبلری ایچون انلری قارون کبی یره
بچوررز ویا اصحاب ایکه کبی اوزرلرینه سمادن نار قطعه لری یاغدررردق (ان فی ذلك لآیة لکل عبد منیب)
امدی سماء وارضه نظر ایدوب اول ایکیسنده کی عجائب فکرنده عبرت ودلالت واردر هر عبده که رب تعالی یه
راجع اولور وانك امرنده چوق تأمل قیلور (ولقد آتینا داود منا فضلا) بز داوده بزم قبلمزدن سائر انبیا ویا سائر
ناس اوزره فضل ویردککه انده نبوت وکتاب وملك وصوت حسن وتلین حدید مندرج اولور (یا جبال
اوبی معه) دیدککه یا جبال داودك تسبیح ویا نوحه سنه انکله بیله ترجیع ایدك دینلدیکه داود علیه السلام
تسبیح ایتدیکنده کندیله بیله جبالك تسبیحن ایشیدر ومعناسنی بیلوردی تکلیم موسی علیه السلام شجره دن
ندایی ایشیدوب معناسنی بیلمسی کبی (والطیر) وطیره دیدککه سز دخی داودك تسبیح ویا نوحه سنه
انکله بیله ترجیع ایدك اویله اولسه قوشلر دخی انك تسبیح ویا نوحه سنه انکله اصواتلریله ترجیع ایدرلردی
(وألنا له الحدید) وبزا کا تیموری شمع کبی یدنده تلیین ایتدك حتی که انی تلیینده ناره ومطرقه یه محتاج
اولمزدی بلکه یدیله انی دیلدیکی کبی تصریف ایدردی ویا اکا ویریلن شدت قوتندن تیمور یدنده لین
اولوردی دینلدیکه داود علیه السلام بنو اسرائیله ملك اولیجق تبدیل شکله ناس بیننده کزردی بر بیلمدیکی
کمسه یه راست کلسه والیکز داودی نیجه بیلورونه خصالده ایشیدرسزدیو سؤال ایدردی ناس دخی اکا خیرله
ثناء ایدرلردی اویله اولسه الله تعالی اکا آدمی صورتنده بر ملك کوندردی عادتی اوزره اول ملکدن
کندینك حالن سؤال ایتدکده ملك دیدیکه داود نه کوزل کمسه ایدی کندینك وعیالنك معیشتی بیت المالدن
اولمسیدی اویله اولسه داود علیه السلام الله تعالیدن دیلدیکه اکا بر سبب تسبیب ایده کیم انکله بیت المالدن
استغنا ایده اندن تقوت وعیالنی اطعام ایده اویله اولسه الله تعالی اکا حدیدی تلیین ودرع صنعتن تعلیم
ایتدی حتی که هر درعی درت بیك درهمه بیع ایدوب اندن بر وعیالن یدررو فقرا ومساکینه ویرردی
دینلدیکه اول هر کونده بر درع دوزوب التی بیك درهمه بیع ایدردی ایکی بیکنی نفسنه وعیالنه انفاق ایدوب
درت بیکنی بنو اسرائیل فقراسنه تصدق ایدردی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر داود علیه السلام کسب
یدندن اکل ایدردی (ان اعمل سابغات) بز داوده امر ایتدککه درعلر دوز کل که اول ککیش واوزون

اولوب یره سورینه درعی اول ایجاد ایدن داود علیه السلام ایدی (وقدر فی السرد) ودرعلری نسجنده
تقدیر ایت یعنی انك مسمارلرین دقاق ایتمکل که قلق ویرمیه غلاظ دخی ایتمکل که خرق ایتمیه بلکه انده
قصد وقدر حاجه یی رعایت ایلکل (واعملوا صالحا) ویا داود وآل داود عمل صالح ایشلکز
(انی بما تعملون بصیر) بن سزلك اعمالکزه بصیرم انك اوزره سزه جزا قیلورم (ولسلیمان الریح غدوها
شهر ورواحها شهر) بز سلیمان علیه السلامه ریحی تسخیر ایتدککه انك غداده جریی بر آیلق مسافه ایدی
عشیده دخی اول قدر ایدی اویله اولسه بر کونده ایکی آیلق مسافه کیدردی (وأرسلنا له عین القطر) وبز
اکا نحاس مذاب عینی اساله ایتدك اویله اولسه صونك پیکارندن قینایوب چیقمسی کبی اول دخی
معدننده قینایوب چیقاردی دینلدیکه اول هر آیده اوچ کون جاری اولوردی واول عین یمن دیارنده ایدی
ناسك الی الآن انتفاعی سلیمان علیه السلامه اساله اولنان نحاسله در (ومن الجن من یعمل بین یدیه
باذن ربه) وبز جندن بر طائفه یی سلیمان ایچون تسخیر ایتدك که رب تعالینك امریله انلرك هر بری اکا
اطاعت ایدرلردی (ومن یزغ منهم عن امرنا نذقه من عذاب السعیر) اول جنیلردن اولکه بزم اکا امر
ایتدیکمز طاعت سلیماندن عدول ایده بز اکا آخرت عذابندن اذاقه ایدرز * دینلدیکه اول جنیلر اوزره
مسلط بر ملك النده آتشدن سوطه طورردی سلیمان علیه السلامك امرندن عدول ایدنی اول سوطله اوروب
احراق ایدردی (یعملون له ما یشاء من محاریب) اول جنیلر سلیمان علیه السلام ایچون قصور حصینه
ومساکن شریفه ومساجددن دیلدیکی شیئی دوزرلردی اول جمله دن بری بیت المقدسدرکه داود
علیه السلام انی بر رجل قامتی دکلو رفع ایتدیکندنصکره سلیمان علیه السلام انی اتمام ایتدی (وتماثیل)
ودخی انکچون زجاج ونحاس وصفر ورخامدن انبیا وملائکه وعباد صالحین صورتلرین دوزرلردیکه
ناس انلری کوردکلرنده انلرك کبی عبادته راغب اوله لر زیرا که انلرك شرعنده تصویر صور جائز ایدی حرمتی
شرع محمددر * روایت اولندیکه جنیلر سلیمان علیه السلامك کرسیسی اسفلنده ایکی اسد وفوقنده ایکی
نسر دوزمشلردی کرسی یه صعود مراد ایتدیکنده اول ایکی اسد انکچون ذراعلرین بسط ایدرلردی وکرسی
اوزره اوتوردیغنده اول ایکی نسر قنادلرین اچوب اکا کولکه ایدرلردی (وجفان کالجواب) ودخی
انکچون بیوك حوضلر کبی صحفه لر دوزرلردی دینلدیکه انك هر بر صحفه سنه اکل ایچون بیك رجل
اوتورردی (وقدور راسیات) ودخی انکچون قدرلر دوزرلردیکه قائمه لر اوزره ثابتلر ایدی بیوکلکندن
مکانلرندن ایرلمز وایندرلمزدی انلره نردبانلرله چیقلوردی (اعملوا آل داود شکرا) ودیدك که
یا آل داود اول الله تعالینك نعمتلرینه شاکرین اولدیغکز حالده اکا طاعت ایدك (وقلیل من عبادی
الشکور) عبادمدن ازدرکه قلب ولسان وجوارحله اکثرا وقاتنی اداء شکره صرف ایده زیرا که الله تعالینك
شکره توفیقی بر نعمتدرکه شکر آخر مستدعی اولور اویله اولسه اکا نهایت اولمز اول اجلدن دینلدیکه شکور
اولدرکه شکردن عجزنی بیله (فلما قضینا علیه الموت ما دلهم علی موته الا دابة الارض تأکل منسأته) وقتاکه
بز سلیمانه موتی قضا ایتدك انك موتنی آلنه ویا جنیلره بیلدرمدی الا ارضه بیلدردیکه انك عصاسنی یکله
قیربلوب سلیمان علیه السلام اکا طیانمشکن دوشدی * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلام بیت المقدسه
کیروب بر ییل ایکی ییل بر آی ایکی آی اندن اقل واکثرنده عبادته مشغول اولوردی طعام وشرابی اکا اول
اراده کتوریلوردی وقتاکه وفات ایده جکی کره ده اکا کیردی هر صباح محرابنده بر شجره بتمش بولوردی
وسلیمان علیه السلام اکا اسمنی ومنفعتنی سؤال ایدردی سؤال ایدوب غرس ایچون اولانی چیقاروب آخر
موضعه غرس ایتدرردی ومنفعتن یازاردی حتی که خروب اغاجی بتدی سن نیچون بتوبسن دیدکده دیدیکه
مسجدك تخریبی ایچون سلیمان علیه السلام انك جوابن تأمل ایدوب قلبیله دیدیکه بن حیاتده ایکن الله تعالی
بو مسجدی خراب ایدردکلدر امدی بو بنم موتم زمانی ایرشدیکه بو وجهله بکا بیلدرلدی اندن اول خروبه یی
چیقاروب آخر موضعه دیکدردی والله تعالی یه مناجات ایدوب دیدیکه الهی بنم موتمی جن طائفه سندن

كيزلسكل تا كه انس جنك غيبى بيلمزايديكنى بيله لرزيرا كه جن ايسه برغيبدن بعض اشيايى بيلورزديو انسى
آلدادرلردى چون سليمان عليه السلام موتنك جنه مستوراولسون ديلدى زيرا كه بيت المقدس بناسى
هنوزتمام اولمشدى جن انك موتنى بيلمامكله عملده جهد ايليه لرا تمامنه دكين انى ترك ايتميه لراوبله اولسه
جنه امر ايلديكه كندينك اوزره قپوسن صرچه دن بريت بنا ايده لرانلردخى حوصله انى بنا ايتديلرسليمان
عليه السلام انك ايچنده عصاسنه اتكا ايدوب نمازده قائم ايكن روحى قبض اولندى ماشاء الله اول حال اوزره
قالوب كسه انك موتنى بيلدى جن انك حياتنده كى منوال اوزره اعمال شاقه يى ايشلوب انى حياتده ظن
ايتديلروانك ناسه خروجدن احتباسنى انكارايتمديلرزيرا كه اطالهٔ صلاته اعتيادنى بيلديلرحتى كه ارضه انك
عصاسنه كيردى ييوب اوعصيله انى قيردى وسليمان عليه السلام يره دوشدى اتكله اول عملده اولان
جن وشياطين انك موتن بيلوب هونشديلربعده اول بيتى ناس اچوب ايچروكيرديلر وقت موتنى بيلمك ايچون
برارضه يى عصاسنه كيرد رديلر بعده انك بركونله بركيجه ده عصادن يديكى اوزره حساب ايدوب سليمان عليه
السلامك وفاتندنبروبريل كامل اولمش بيلديلراوبله اولسه ارضه نك اول فعلى جنه مشكوراولوب من بعد
اول خشب جوفنده ايكن اكا ماء وطين كتوررا ولديلر (فلما خر تبينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب مالبثوا
فى العذاب المهين) وقتا كه سليمان عليه السلام يره دوشدى جنه امر ملتبس ايكن بيلديلركه اكر انلرزعملرنجه
غيبى بيلورا ولسه لرسليمان عليه السلامك موتنى واقع اولديغى حينده بيلوب انك موتندنصكره بريل تا اول يره
دوشنجه تسخيرنده عذاب شديده قالمزلردى وياخود جنك امرى انسه ظاهراولديكه انلرغيبى بيلمزلرايمش *
اهل تاريخ ايدرسليمان عليه السلام اللى اوچ ييل معمراولدى اون اوچ ياشنده ايكن ملك اولدى ملوكتندن
درت ييل كچجك بيت المقدس بناسنه ابتدا ايتدى (لقد كان لسبأ فى مسكنهم آية) سبأ بن يشجب بن يعرب
ابن قحطان اولاديچون مسكنلرنده صانع مختارك وجودينه وامورعجيبه دن ديلديكى شيئه قدرتنه علامت
ودلالت وارددرروايت اولنديكه بررجل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديكه يارسول الله سبأ رجل ويا مرأة
ويا ارضميدرديديكه اول عربدن بررجل اولوب اون اولادى وارايدى التيسيله تيامن ودرديله تشاؤم ايتدى
اما تيامن ايتديكى كنده واشعرون وازد ومذحج وانمارو حميرايدى * واماتشاؤم ايتديكى عامله وجذام
ولخم وغسان ايدى * ديلديكه انلرك مسكنلرينه مأرب دينوردى انكه صنعا بينى اوچ كونلك مسيره در
(جنتان عن يمين وشمال) اول آيت انلرك ايكى بلوك باغ وبوستانلريدركه بربلوكى بلده لرينك صاغنده وبربلوكى
صولنده ايدى وياخود انلردن هربررجلك مسكنى صاغنده برباغى وصولنده برباغى وارايدى (كلوا من رزق
ربكم واشكروا له) انلره بعث اولنان پيغمبرلرى ديديكه ربكزجل شانه نك سزه ويرديكى باغلربكزميوه سندن
ييوب اكا شكرايلكز * ديلديكه انلردن برمرأة مكتلى باشنه آلوب ايكى باغنك ايچندن كيدردى انى
هيچ برميوه يه دكمدين مكتلى انواع ميوه ايله دوكيانه قدرطولردى (بلدة طيبة ورب غفور) اشبورزقكز
اولديغى بلدهٔ طيبه در وانكه سزى رزقلنديرن وسزه شكرله امرايلين رب تعاليدركه اكا شكرايدنك فرطاتنى
مغفرت ايدر * ديلديكه سبأ بربلدهٔ طيبه ايديكيم انده سباع يوغيدى وانده بعوضه وذباب وبرغوث
وعقرب وحيه يوغيدى حتى بررجلك ثيابنده قمل وارايكن انلرك بلده سنه اوغراسه انك طيب هواسندن
جمله سى اولوردى * وهب ايدرالله تعالى سبأ اهالنه اوچ پيغمبركوندردى انلرى الله تعالى يه دعوت وانلره
تذكيرنعمت ايتديلر (فاعرضوا) انلرايسه شكردن اعراض ايتديلر (فارسلنا عليهم سيل العرم) اوبله
اولسه بزانلرا وزره سيل عرم ارسال ايتدك كه اول برسيلدركه اكا طاقت كتورلمز وياخود مطرشديددر
وياخود كوستبك دينور حيواندركه انلرك سدلرينى تخريب ايتدى * ابن عباس رضى الله عنهما وغيرى ايدراهل
سبأ واديلرينك صويى اوزره دوكشورلردى بلقيس اول ممالكه مالك اولديغنده سبأ اهاليسنه امرايلدى انده
صخره وقارله ايكى جبل اراسنه سد بنا ايدوب برى برينك فوقنده اوچ قپو ايتدردى واول سدك جانب اسفلنده
بربركهٔ عظيمه ايتدردى يغمور ياغديغنده يمن واديلرينك سيلى كاوب اول سده ايركاوردى صويه احتياج

اولدقلرنده ابتدا فوقنده كى قپويى آچوب بركه يه آقيدرلردى وبركه دن صويى آلورلردى اولدوكنده كده
اورتاده كى قپويى بعده اشاغىده كى قپويى آچارلردى بومنوال اوزره اول سدك صويى انلره بريلدن بريله
وسعت اوزره وفا ايدردى وقتا كه پيغمبرلرينه عصيان ونعمة اللهه كفران ايتديلرالله تعالى انلره كوستبك نام
حيوانى تسليط ايتدى حتى كه سدى اسفلندن دلوب سدك صويى باغ وبوستانلرين تخريب ايتدى * وهب
ايدرانلرعلم وكهانتلرنده بولديلركه سدلرينى فاره تخريب ايديسردراوبله اولسه سدك هرايكى طاشى اراسنه
برهره قوديلروقتا كه سدك خرابى وقتى ايردى بربيوك كوستبك اول هره لراوزره هجوم ايدوب سددن براراغه
كيردى وسدك ايچن اويوب سيل كيره جك دلكلر ايتدى حالبوكه اهل سبانك اندن خبرى اولمدى سيل كلجك
اول اراقلره كيردى سدى ييقوب خرابه ايركوردى مسكنلرين وبيتلرين قوم باصوب كنديلرطاغلديلرحتى كه
حاللرى عرب بيننده مثل وعبرت اولوب سويلنديلراهل تاريخ سبانك بووقعه سى عيسى عليه السلام ايله
محمد صلى الله عليه وسلم بعثتى بيننده واقع اولوبدرديديلر (وبدلناهم بجنتيهم جنتين ذواتى اكل خمط واثل
وشئ من سدر قليل) وانلرك اول ايكى صنف هلاك اولان بوستانلرينه بدل ايكى صنف آخربوستانلرويردك كه
انلرك اشجاروانمارى خمط واثل وسدردن شئ قليل ايدى اما خمط هربتدركه اول مرارتدن طعم اخذ ايده اكلى
ممكن اولميه وياارك وثمريدروياهرشجردركه انك شوكى اوليه اما اثل شجرطرفادرويا طرفايه بكزربرشجردر
الابوكه طرفادن اعظمدرامانسدرشجرنبقدركه غسل يدايچون انتفاع اولنوربوستانلرده ديكلورلكن اشبو
سدردن مراداول دكلدربلكه سدربريدركه انكله نه انتفاع اولنوردونه ورقى برشيئه صالح اولور(ذلك جزيناهم
بما كفروا) اشبوفعل كه انلره ايشلندى نعمته كفرانلرى ويا انلره بعث اولنان پيغمبرلرى تكذيبلرى سببيله
ايديكه بزانلره جزا ايتدك (وهل نجازى الا الكفور) اشبوفعلمزله بزجزا ايتمزز الا اكا كه كفرايده ويا كفرده
بليغ اوله (وجعلنا بينهم وبين القرى التى باركنا فيها قرى ظاهرة) وانلرله شول اهاليسنه توسعه ايله بركت
قيلديغمز قرى بيننه كه اول قراى شامدرقراى متواصله قيلدق تكه قريهٔ اوليدن قريهٔ ثانيه كورينوردى اهل
سبانك تجارتى يمندن شامه ايدى برقريه ده ياتسه لرقريهٔ اخراده قيلوله ايدرلردى حتى كه سبادن شامه وارنجه زاد
كوتورمكه احتياج اولمزلردى * ديلديكه سبادن شامه وارنجه درت بيك يدى يوزقريه برى برينه متصله ايدى
(وقدرنا فيها السير) واول قرى بيننده سيرلرين بزتقدير ايلدك برحيثيتله كيم غادى برقريه ده قيلوله ايدر
ورايح دخى قريهٔ اخراده بيتوتت ايدردى سبادن شامه وارنجه هركونده ايكى كره ذات مياه واشجارقريه لره
ايريشورلردى (سيروا فيها ليالى واياما آمنين) وبزانلره ديدك كه ليل ونهاردن ديلديككزوقتده اول قراده
جوع وعطش وسباعدن آمنين اولديغكز حالده سيرايدك اختلاف اوقاتله انده سزه امن مختلف اولمز
(فقالوا ربنا باعد بين اسفارنا) انلرايسه كثرت نعمتلرى سببيله بطروطغيان ايدوب عانيته صبرايده مديلرياربنا
بزمله اسفارمز بينتى بعيد قيل ديو استديلرتا كه انده ركوب رواحل وتزود ازواد له فقراء اوزره تطاول ايده لر
الله تعالى اول حاجتلرين روا ايدوب قراى متوسطه يى تخريب ايتدى (وظلموا انفسهم) نعمة الهى انكار
وشكرينى ترك اوزره اصرارله نفسلرينه ظلم ايتديلر (فجعلناهم احاديث) اوبله اولسه بزانلرى انلردنصكره
كلنلره احاديث قيلدق كه انلرى تحدث واحواللرينه تعجب ايده لر (ومزقناهم كل ممزق) وانلرى غايت
مرتبه ده تفريق ايتدك حتى كه انلردن غسان شامه وانمار يثربه وجذام تهامه يه وازد عمانه لاحق اولدى
(ان فى ذلك لآيات لكل صبار شكور) اشبوذكراولنانده معاصيدن صبرونعم اللهه شكرايدنلره آيتلروارددر
(ولقد صدق عليهم ابليس ظنه) ابليس انلرك شاننده ظننى تحقيق ايتديكه اول انلرك كفرى واكا اتباعلريدر
شول قوللهكيم (فبعزتك لاغوينهم اجمعين ولا تجد اكثرهم شاكرين) يارب عزتك حقيچون انلرك جميعن
اغوا ايدم ودخى انلرك اكثرينى شكرايدربولميه سن ديدى امدى ابليسك ظنى يا اهل سبايه ايدى شول حينده كه
انلرك شهواته انهماكن كوردى ويا بنى آدمه ايدى شول حينده كه انلرى آدم عليه السلامك ضعف عزمن
كوردى ويا انلرده تركيب اولنان شهوت وغضبى كوردى ويا ملائكه نك انلرشاننده (اتجعل فيها من يفسد

فيها) يا ربنا يريوزنده خليفه ايدرميسن اول كمسه يي كه انده فساد ايدر ديدكارين ايشتدى اويله اولسه بن انلرى
اضلال واغوا ايدرم ديو تحقيق ايلدى (فاتبعوه الا فريقا من المؤمنين) اول ابليسه فريق مؤمنينك غيرى
ناسك جميعى اتباع ايتديلر وياخود فرق مؤمنيندن برفريق عصيانده اكا اتباع ايتديلر كه انلر مخلصوندر
(وما كان له عليهم من سلطان الا لنعلم من يؤمن بالآخرة ممن هو منها في شك) ابليسك انلر اوزره وسوسه واستغوا
ايله تسلط واستيلاسى اولمدى الا انكيچونكه آخرته ايمانى اولانه علممز تعلق ايده برتعلقله كيم انك اوزره
جزا ترتيب ايدر ياخود مؤمن شاكدن تميز ايده وياخود ايمانه كله اولكه انكيچون ايمان تقديرا اولنوبدر وشكه
ايره اولكه انكيچون ضلالت تقدير اولنوبدر (وربك على كل شيء حفيظ) ربك جل شانه هرشيئه مكون وكائنه
رقيبدر (قل ادعوا الذين زعمتم من دون الله) يا محمد مشركينه ديكل كه الله تعاليدن غيرى اصنام وملائكه دن
آلهه زعم ايدوب عبادت ايتدكاريكزه دعا ايدلك كه سزه ايريشن شدائدى كيدره وياحوايجكزى سزه
ايركوره (لا يملكون مثقال ذرة في السموات ولا في الارض) بلكه اول آلهه زعم ايتدكاريكز نه سموات
ونه ارضده خير وشردن ذره آغرلغنجه برشيئه مالك دكلردر (وما لهم فيهما من شرك) اول آلهه كزايچون نه سماده
ونه ارضده خلقده ونه ملكده الله تعالى ايله شركتلرى يوقدر (وما له منهم من ظهير) والله تعالينك آلهه كزدن
هيچ برمعيني يوقدركه سموات وارض امورى تدبيرنده اكا اعانت ايده بلكه انلر هرشيئدن عاجزلر ربوبيته صالح
دكلردر (ولا تنفع الشفاعة عنده الا لمن أذن له) الله تعالى عندنده شفاعت نفع ايتمز كرانكيچونكه
شفاعتجيلكه اذن ويريله ويا انكيچون شفاعت ايدلكه اذن ويريله (حتى اذا فزع عن قلوبهم) حتى قچانكه
شافعلرك ومشفوع لهلرك قلوبندن فزع كشف وزائل اوله بركلمه ايله كيم شفاعته اذن اطلاقنده رب العزه جل
شانه انى سويليه حالبوكه اندن اول شفعاء شفاعته اذن اولمسى توقع وانتظارنده ايديلر ومشفوع لها وانلر ايسه
كنديلريچون شفاعت اولنمغه شافعلره اذن ويريلورمى ويا اذن ويرلمزمى ديو خوفده ايديلر شفاعته اذن ايسه
زمان بعيددن صكره ده اولورو وقتا كه شفاعته اذن اوله سوينوب بريبرلرينه سؤال ايدهلر (قالوا ماذا قال ربكم
قالوا الحق) ديهلر كه ربكز جل شانه شفاعت حقنده نه ديدى ديهلر كه قول حق ديديكه اول مؤمنلرايچون
شفاعته شافعينه اذندر * ديلديكه چونكه قلوب كفاردن موت ويا قيامت عندنده فزع منكشف اوله
اوزرلرينه اقامت حجت ايچون ملائكه انلره ديهلر كه ربكز جل شانه دنياده نه ديدى ديهلر كه قول حق ديدى
ديو اعتراف ايدهلر شول وقتده كه انلره اول اعتراف نفع ايتمه (وهو العلي الكبير) اول الله تعالى علو كبير
صاحبيدر اول كونده ملائكه وانبيادن هيچ كمسه ايچون انك اذنسز شفاعته اذن ورخصت اولمز (قل من
يرزقكم من السموات والارض قل الله وانا او اياكم لعلى هدى او في ضلال مبين) يا محمد ديكل كه سمواتدن
مطر وارضدن نبات ايله سزى كيم رزقلندرور اكر سكوت ويا جوابده الزام خوفيله تلعثم ايدرلرسه انلر قبلرينه اكا
مقرلردرسن ديكل كه الله تعالى رزقلندرر بلكه الله تعالى يى رزق وقدرتله توحيد ايدرزوسز كه شول ادناى
مراتبه نازل جمادى اكا اشراك ايدرسز بزمى يوخسه سزمى هدى اوزره در يوخسه ضلال مبينده درامدى
بيلك كه بز يقينا هدايت اوزره وز زيرا كه رازقزك وحدانيتن بيلورز وسز ايسه يقينا ضلاله منغمسلرسز زيرا كه
سز غيرى اكا اشراك ايدوب انك وحدانيتن بيلمزسز (قل لا تسألون عما اجرمنا ولا نسأل عما تعملون) ديكل كه بزم
اكتساب ايتديكمز صغائر وزلاتدن نكه مؤمن اندن خالى اولمز سز اندن سؤال اولنمزسز وسزلك ايشلديككز كفر
وكبائردن بز سؤال اولنمزز بلكه هركسه خير وشردن عمليله جزا النور * ديلديكه اشبو آيت سيف آيتيله منسوخدر
(قل يجمع بيننا ربنا ثم يفتح بيننا بالحق) ديكل كه ربمز جل شانه يوم قيامتده بزى وسزى جمع ايدر بعده بزمله سزك
بينمزى عدلله قضا ايدر محقيني جنته ومبطليني ناره ادخال الله (وهو الفتاح العليم) اول الله تعالى حاكم عادلدر خلق
بيننده قضاسنك حكمتن بيلور (قل اروني الذين الحقتم به شركاء) ديكل كه بكا كوسترك كيم آلهه كزى نه صفتله
الله تعالى يه عبادته استحقاقده اشراك ايدرسز (كلا بل هو الله العزيز الحكيم) حاشا كه آلهه كزى اكا شركاء اوله
بلكه عبادته مستحق اول الله تعاليدركه غلبه وكمال قدرت وحكمتله موصوفدر (وما ارسلناك الا كافة للناس)

يا محمد بز سنى عامه ناسه ارسال ايتدك (بشيرا ونذيرا) طاعت اهلنه بشير ومخالفت اهلنه نذير اولديغك حالده
(ولكن أكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى رسالتكى تصديق ايتمزلر وجنت وناركه حقيقتن بيلمزلر
(ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) مشركار فرط جهالتلرندن تبشير وانذار ايتديككز قيامت نوقتن
اولورا كر قولكزده صادقلردن ايسه كز بزه خبر ويرك (قل لكم ميعاد يوم لا تستأخرون عنه ساعة
ولا تستقدمون) ديكل كه الله تعالى عذابكزى بر كون ايركورملك دياسه ايركورر لكن انكيچون لوح محفوظده
مكتوب يوم موعود واردركه اول يوم موت ويا يوم بعثدر اندن نه برساعت تأخير ونه تقديم اولنورسز (وقال
الذين كفروا لن نؤمن بهذا القرآن ولا بالذي بين يديه) كفار مكه ديديلر كه بز نه قرآنه ونه اندن اول اين توراته
وانجيله تصديق ايدرز * روايت اولنديكه كفار مكه اهل كتابه پيغمبر عليه السلامدن سؤال ايدوب اهل
كتاب انلره بز انك صفتن كتابلريزده بولمشزديو خبر ويردكارنده ياوزانوب كتابلرك جميعنه كافر اولديلر (ولو ترى
اذ الظالمون موقوفون عند ربهم يرجع بعضهم الى بعض القول) اكر كورسيدك شول وقتيكه ظالملر رب تعالى
عندنده موضع محاسبه ده محبوس اولوب متجاوزين اولدقلرى حالده بريبرلرينه قولله مراجعت ايدهلر
(يقول الذين استضعفوا للذين استكبروا لولا انتم لكنا مؤمنين) اتباع رؤسالرينه ديهلر كه اكر سزك
اضلالكزو ايماندن بزى صدكز اولمسيدى رسول الله عليه السلامه اتباعله بزدخى مؤمنلر اولوردق (قال الذين
استكبروا للذين استضعفوا أنحن صددناكم عن الهدى بعد اذ جاءكم بل كنتم مجرمين) رؤسا اتباعلرينه
ديهلر كه بز سزى ايماندن صد ايتدكمى سزه هدى كالديكندنصكره بلكه سز كنديكز مجرمين اولديكز شول
حيثيتدنكه هدادن اعراض ايدوب انك اوزره تقليدى ايثار ايتديكز (وقال الذين استضعفوا للذين
استكبروا بل مكر الليل والنهار اذ تأمروننا أن نكفر بالله ونجعل له أندادا) اتباع رؤسايه ديهلر كه بزم
ايماندن صدمز ليل ونهارده بزى شركه دعوتكز احتيالى اولديكه سز بزه امر ايدرديكز كه الله تعالى يه
كافر اولهوز وآلهه مزى اكا شركا قيلهوز (وأسروا الندامة لما رأوا العذاب) ايكى فريقدن هربرى
صاحبندن تعيير خوفيله ضلال واضلال اوزره ندامتى اسرار ايده شول وقتنكه عذابى كورهلر (وجعلنا
الاغلال في أعناق الذين كفروا) كفارك رؤساء واتباعى بيونلرينه يوم قيامتده آتشدن اغلال قيلورز
(هل يجزون الا ما كانوا يعملون) انلر جزا اولنمزلر الا انك اوزره كه كفر ومعاصيدن انى دنياده ايشلديلردى
(وما أرسلنا في قرية من نذير الا قال مترفوها انا بما أرسلتم به كافرون) بز هيچ برقريه اهلنه انذار ايچون بررسول
كوندرمدك الا انلرك رؤساء متنعمينى اول رسوللرينه ديديلر كه بز سزك ارسال اولنديغكز شيئه كافرلرز (وقالوا
نحن أكثر أموالا وأولادا وما نحن بمعذبين) زخارف دنيا ايله افتخار ايدن كافرلر مؤمنلرك فقراسنه ديديلر كه
اموال واولادده بز اكثرز يوم قيامتده بز عذاب اولنمزز زيرا كه بز الله تعالى عندنده دنياده كى احوالمزه قياسله
آخرتده دخى مكرم اولورز اويله اولسه عذابله اهانت اولنمزز (قل ان ربي يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر) ديكل كه
ربم جل شانه رزقى نيجه ديلرسه قسمت ايدر كاهى عاصى يه توسيع ومطيعه تضييق ايدر وكاهى عكس اوزره ايدر
آخرت ثوابى اكا قياس اولنمز نه رزقك بسطى كرامته ونه تضييقى اهانته دلالت ايدر (ولكن أكثر الناس
لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى حال اول منوال اوزره ايدوكن بيلمزلر بلكه اموال واولادك كثرتن شرف
وكرامت ظن ايدرلر حالبوكه اول اكثريا استدراج ايچون اولور (وما أموالكم ولا أولادكم بالتي تقربكم عندنا
زلفى) سزى نه اموالكز ونه اولادكز بزه تقريب ايدر دكلدر (الا من آمن وعمل صالحا) مكر اول كمسه نك كه
مؤمن اولوب عمل صالح ايشليه انك اموال واولادى انى بزه تقريب ايدر شول حيثيتله كه مالنى سبيل خيرانه
انفاق ايدروا اولادينه خير تعليم ايدوب صلاح اوزره تربيه ايدر (فأولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا) اعدى
انلرايچون حسناتلرى مضاعف قيلنور بر حسنه اونه ويديوزه مالا يحصايه دكين تضعيف اولنور (وهم
في الغرفات آمنون) وانلر جنت غرفهلرنده مكارهدن امينلردر (والذين يسعون في آياتنا معاجزين أولئك
في العذاب محضرون) وشونلر كه بزم آيتلريزده ايماندن ناسى منعه سعى ايدرلر اندن برارايه جمع اولوب اندن

منفك اولمزلر (قل انّ ربي يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر له) ديكل كه ربم جل شانه عبادندن ديلديكن ابتلا ايچون رزقنى كاهى توسيع وكاهى تضييق ايدر (وما أنفقتم من شئ فهو يخلفه) اول شيئكه انى سبيل طاعته انفاق ايدرسز الله تعالى انك عوضن يا دنياده ويررويا آخرتده ايركورر (وهو خير الرازقين) اول رازقلرك خيرلوسيدر زيرا كه غيررزق ايصالنده واسطه در يوخسه حقيقتده رازق الله تعالينك غيرى دكلدر (قال النبي صلى الله عليه وسلم انّ الله تعالى قال أنفق أنفق عليك) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى ديركه بنم رضام يولنه انفاق ايت كه سكا انك اضعافنى انفاق ايدم دنياده وآخرتده (قال النبي عليه السلام مامن يوم يصبح العباد فيه الا وملكان ينزلان فيقول أحدهما اللهم اعط منفقا خلفه ويقول الآخر اللهم اعط ممسكا تلفا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر هيچ بركون يوقدركه عبادانك صباحنه ايررالا ايكى ملك نزول ايدوب برى ديركه الهى طاعتك يولنه انفاق ايدنه خلف ويروآخرى امساك ايدنه تلف ويرديو دعا ايدر (قال النبي عليه السلام كلّ معروف صدقة وكلّ ما أنفق الرجل على نفسه وأهله كتب له صدقة وما وقى به الرجل عرضه كتب له بها صدقة وما أنفق المؤمن نفقة فعلى الله خلفها الا ماكان من نفقة في بنيان أوفي معصية الله) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر هر معروف صدقه در وهر شيئكه رجل مؤمن انى نفسنه واهلنه انفاق ايدر اول انكيچون صدقه يازيلور واول شيئكه مؤمن انى انفاق ايله عرضنى حمايت ايدر شاعره وايكى دلنلره ويريلن كبى اولدخى انكيچون صدقه يازيلور وهر نفقه كه مؤمن انى سبيل مباحه انفاق ايدر انك خلفى الله تعالينك عهده سنه در مكر اولكه قدر كفايه دن زياده بنيانه ويا خود معصيته انفاق اولنه اكا خلف اولمز ✱ دينلديكه چخان بر يكز بيدنده رزقدن برشئ اوله انى انفاقده اعتدال ايتسون يوخسه (وما أنفقتم من شئ فهو يخلفه) آيتنى اول ايله اسراف ايتسون زيرا كه رزق ازلده مقسومدر احتمالدركه رزقى قليل اوله انفاقده توسع ايدرسه اكا ضيق واقع اولور اوليله اولسه آيتك معناسى اول شيئكه انفاق ايدرسز رزق مقسومكزدن اكا خلف اولور (ويوم يحشرهم جميعا ثم يقول للملائكة أهؤلاء اياكم كانوا يعبدون) كفارك رؤساء واتباعلرين يوم قيامتده جميعا حشر ايدوب ملائكه يه ديرزكه اشبونلر دنياده سزه مى عبادت ايدرلردى ملائكه يه اشبو خطابله مراد مشركينى تقريع وتبكيت وكنديلرايچون انلردن توقع ايتدكارى شفاعتدن اقناط اولوروشركادن ملائكه يى تخصيصه سبب زيرا كه خطابه صالح شركالرك اشرافيدر (قالوا سبحانك أنت ولينا من دونهم بل كانوا يعبدون الجنّ أكثرهم بهم مؤمنون) ملائكه ديرلركه يا ربنا بزسنى شركدن تنزيه ايدرزموالات ايتديكمز سنسن يوخسه مشركينله بزم موالاتمز يوقدر بزانلرك بزه عبادتنه رضى دكلز ايدك بلكه انلرسنك غيريه عبادتده شياطينه اطاعتلريله كانه انلره عبادت ايدرلردى (فاليوم لايملك بعضكم لبعض نفعا ولا ضرّا) الله تعالى انلره ديه كه اشبو كونده برى بريكزايچون شفاعتله نفعه ويا عذابله ضرره مالك اولمزسز بلكه امرك كليسى الله تعالى يه مختصدر واول دارايسه دارجزادر ومجازى يالكز اولدر (ونقول للذين ظلموا ذوقوا عذاب النار التي كنتم بها تكذبون) ودنياده شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدنلره ديرزكه نار عذابنى ذوق ايدك كه سزانك حقيقتن تكذيب ايدرديكز بعده انلرك سوء فعاللرى بيان بيورلديكه (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قالوا ماهذا الا رجل يريد أن يصدّكم عما كان يعبد آباؤكم) چخان انلره بزم آيات واضحه مز تلاوت اولنسه محمد عليه السلامه اشارت ايدوب ديرلركه بودكل الا بررجلدركه آبائكز عبادت ايده كلديكى اصنام عبادتندن سزى صد ايتمك ديلرتاكه انك ابداع ايتديكى دينه اتباع ايده سز (وقالوا ماهذا الا افك مفترى) ودخى ديرلركه اول قرآن ديديكى كلام دكل الا كذب مختلقدر يعنى زعملرينه مطابق اولمديغيچون كذبدر والله تعالى يه اضافتله افترادر (وقال الذين كفروا للحق لما جاءهم ان هذا الا سحر مبين) امر نبوته ويا اسلامه ويا قرآنه كافر اولنلر اول انلره كالديكنده ديديلركه بودكل الا سحر ظاهردر (وما آتيناهم من كتب يدرسونها) والحال بز انلره كتبدن برشئ ويرمشدككه انى قراءتله شركك بطلانن بيلهلردى (وما أرسلنا اليهم قبلك من نذير) وسندن اول بز انلره پيغمبر كوندرمدككه شركدن انلرى عذابله انذار ايديدى اوليله اولسه انلره شبهه

نوجهدن عارض اولدى زيرا كه مخاطب عرب مشركاريدر حالبوكه انلره محمد عليه السلامدن غيرى پيغمبر بعث اولنمامشيدى (وكذب الذين من قبلهم) والحال انلردن اولكى امم وقرون پيغمبرلرينى انلرككبى تكذيب ايتديلردى (وما بلغوا معشار ما آتيناهم) ومع ذلك اهل مكه بزم اول امم وقرونه ويرديكمز قوت وطول عمر وكثرت مالك عشرينه ايرمديلر ويا اول امم شول اهل مكه يه ويرديكمز بينات وهدانك عشرينه ايرمديلر (فكذبوا رسلي فكيف كان نكير) بنم رسوللريمى تكذيب ايتديلر واول حينده انلره انكارم ايروب هلاك اولديلر اعدى اهل مكه دخى انلره ايريشن مصيبت مثلى ايريشمسندن حذر ايتسونلر (قل انما أعظكم بواحدة أن تقوموا لله مثنى وفرادى) مكه كافرلرينه ديكل كه سزى برخصلت واحده يه ارشاد ايدهيمكه اول ايكيشر ايكيشر وبربر خالصا لوجه الله مراء وتقليددن اعراض ايدرا ولديغكزحالده امره انتصاب ايده سز زيرا كه ازدحام خاطره تشويش ويرر (ثم تتفكروا ما بصاحبكم من جنة) بعده محمد عليه السلامك وكتورديكى قرآنك شانتده تفكر ايده سزكه انك حقيقتن بيله سز كه صاحبكز محمدده جنوندن اثر يوقدر بلكه اول عقلده ناسك اكملدر وقول وفعلده ناسك اصدقيدر (ان هو الا نذير لكم بين يدى عذاب شديد) اول دكل الا عذاب شديد اوكندن كلش سزى اندن انذار ايديجيدركه اول عذاب ناردر (قل ماسألتكم من أجر فهو لكم) ديكل كه تبليغ رسالت اوزره سزدن اجرسؤال ايتمه مشم اجركز سزك اولسون بكا اول مقابله ده هيچ برشيئكز كركمز (ان أجرى الا على الله) بلكه بنم اجرم الله تعالينك وعدكرينه متعلقدر (وهو على كل شئ شهيد) اول هرشيئه مطلعدر بنم صدقمى وخلوص نيتمى بيلور (قل انّ ربي يقذف بالحق) ديكل كه ربم جل شانه عبادندن ديلديكى كمسه يه حقى القا ايدر ويا حقى اظهار واقطار آفاقه رمى ايدوب اول اندن اسلامى اظهار وافشايه وعد اولور (علام الغيوب) كه اول سماده وارضده قول وفعلدن هرخفى يى بيلور (قل جاء الحق) ديكل كه اسلام كلدى (وما يبدئ الباطل وما يعيد) باطل كيدوب زاهق اولديكه اول شركدر اندن شئ قالمديكه ظاهر اوله وياعودت ايده ✱ دينلديكه باطلدن مراد ابليس وياصنمدر يعنى اول نه برشئ انشاء ويا برشيئك فناسندن صكره اعاده يه قادر اولور (قل ان ضللت فانما أضلّ على نفسى) اكربن حقدن ضال اولورسم ضلالتك وبالى نفسمه اولورسزه دكل (وان اهتديت فبما يوحى الىّ ربى) واكر حقه اهتدا ايدرسم اول ربم جل شانه نك فضل ووحيله اهتدا ايدرم (انه سميع قريب) اول هرضال ومهتدينك قول وفعللرين ادراك ايدرندكا وخفى ايسه ده (ولو ترى اذ فزعوا فلا فوت) اكرسن كورسك بعث ويا قيام ساعت ويا موت ويا نار عندنده كه انلر فزع ايده لر امر فظيع كوررديك انلر الله تعالينك عذابندن هرب ويا تحصنله فوت اولمزلر (واخذوا من مكان قريب) وانلر مكان قريبدن ظهر ارضدن بطننه ويا موقفدن ناره اخذ اولنورلر ويا جمله انلر هرقنده اولسه لر الله تعالينك امر وارادتى انلره قريبدر اندن فوت اولمزلر (وقالوا آمنا به وأنى لهم التناوش من مكان بعيد) وانلره عذاب حلولى عندنده ديه لركه بعثه ويا محمده ايمان كتوردك والحال انلره قنده اولوركه مكان بعيددن سهولتله ايمانى تناول ايده لرزيرا اول حين تكليفده ايكن ممكن ايدى والحال اول انلردن بعيد اولدى اشبو انلرك ايمانله استخلاصده حاللرينى تمثيلدر والحال اول انلردن فوت وبعيد اولدى استحاله ده شول كسه نك حالنه بكزركه برشئ تناول ايچون برغلوه مسافه يه يدنى مدله اخذنى قصد ايده اول ايسه محالدر اكردنياده ايمان انلره قريب ايكن انى قصد ايتسه لر ممكن ايدى آخرتده ايسه اول حد امكاندن متجاوز اولوبدر (وقد كفروا به من قبل) حالبوكه اندن اوكدين آوان تكليفده محمده ويا عذابه كافر ايديلر (ويقذفون بالغيب من مكان بعيد) ودنياده مقالهلرينك صدق وحقيقتن بلمكسزين مجرد ظنله محمد شاعر ساحر كاهندر ديوسويلرلردى ويا خود بعث وجنت ونار يوقدر ديو خبرويررلردى (وحيل بينهم وبين ما يشتهون) انلركه اشتها ايتدكارى توبه وايمان ودنيايه رجوع بيننده حائل قيلنه (كما فعل بأشياعهم من قبل) تكيم انلردن اوكدين امم ماضيه ده انلرك نظراسى كفره يه ايدلدى (انهم كانوا في شك مريب) زيرا كه انلر دنياده بعثدن وانلره نزول عذابدن ريبه ايقاع ايدر شكده ايديلر

(سورة الملائكة وهي خمس وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الحمد لله فاطر السموات والارض) حمد اول الله تعالى به مختصدركه سموات وارضى مثال سابقنسز خلق
وابداع ايتدى (جاعل الملائكة رسلا) كه اول ملائكه يى كنديله عبادندن انبيا وصالحين بينده وسائط
قيلوركه انك رسالاتنى دخى الهام ورؤياى صادقه ايله انلره تبليغ ايده لر وياخود انكله خلق بيننه وسائط دركه
انك آثار صنعنى انلره ايصال ايده لر (أولى أجنحة مثنى وثلاث ورباع) كه انلر ايكيشر واوچر وددرر قناد
صاحبلريدر يعنى انلرك قنادلرى مراتبده تفاوتلرى حسبنجه متعدده ومتفاوته در انكله نزول وعروج ايدرلر
تو كيل اولندقلرى شيء جانبنه سرعتله كيدرلر امر اولندقلرى منوال اوزره انده تصرف ايدرلر واشبو اعداد له
مراد انك اوزره حصر دكلدركه زياده يى منافى اوله زيرا پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن مرويدركه ايله
معراجده بن جبريل عليه السلامى كوردم كه التيوز قنادى وار ايدى ديدى (يزيد في الخلق ما يشاء)
الله تعالى مقتضاى مشيئتى ومؤداى حكمتى اوزره انلرك خلقنده زياده ايدر يوخسه ذاتلرى استدعا ايدر
امر ايچون دكل اشبو آيت صورده وكرك معانيده اولور زياده يه متناوله درملاحت وجه وحسن صوت
وحصانت عقل وسماحت نفس كبى (ان الله على كل شيء قدير) الله تعالى هر شيئه قادردركه انى وصف
احاطه ايتمز (ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها) الله تعالى رحمتندن بر شيئكه نعمت وامن وعلم
ونبوت كبى انى ناسه فتح ايده انى امساك ايدر اولماز (وما يمسك فلا مرسل له من بعده) واول شيئكه الله تعالى
انى امساك ايده انك امساكندنصكره انى ارسال ايدر اولماز اشبو نده اشعار واردركه رحمتى غضبنه سبقت
ايده (وهو العزيز الحكيم) الله تعالى هر شيئك اوزره غالبدركه هيچ احد منازع اولماز هر فعلى علم
واتقان ايله دروقتاكه الله تعالى ملك وملكوتك وجدى اولوب اول ايكيسنده متصرف على الاطلاق
كندى ايديكن تبيين ايتدى انعامنه شكرله ناسه امر ايدوب ديديكه (يا أيها الناس اذكروا نعمة الله عليكم)
يا اهل مكه الله تعالينك سزه ويرديكى نعمتك حقنى بيلوب منعمه اطاعتله اول نعمتى حفظ ايدك كه اول سزى
حرمنده اسكان ايدوب جميع عالمك عداوتندن سزى حمايت ايتدى بعده انده غيرك مدخلى اولوب مشاركنه
استحقاقن انكارله ديديكه (هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لا اله الا هو فأنى تؤفكون)
الله تعاليدن غيرى هيچ بر خالق وارميدركه سزى سمادن مطر ايله وارضدن نباتله رزقلانديره * ايعدى بيلك كه
خلق ورزقده اندن غيرى الهكز يوقدر اويله اولسه توحيددن كفره نيجه منصرف اولورسز (وان يكذبوك
فقد كذبت رسل من قبلك) اكر مشركلر سنى تكذيب ايدرلرسه سندن اوكدين نيچه رسوللر دخى تكذيب
اولنديلردى * ايعدى تكذيب اولنغده صبرده انلرى اسوه ايدين (والى الله ترجع الامور) جميع امورك عواقبى
الله تعالى يه رجوع ايدر انلره تكذيبلرينك وسكا صبرك جزاسن ايدر (يا ايها الناس ان وعد الله حق) يا اهل
مكه الله تعالينك حشر وجزا ايله وعدى حقدر انده خلف اولماز (فلا تغرنكم الحياة الدنيا) ايعدى حياة دنيا ايله
تمتعكز آخرت طلبندن سزى اذهال ايتمسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) وسزى شيطان معصيته ميل
واصراركزله الله تعالينك مغفرتن تمنى ايدك ديو الداسمون اول اكرچه ممكندر لكن اول توقعله ذنب
ارتكابى سم تناولنه بكزركه طبيعتى انى دفع ايتمسى توقعله (ان الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا) سزه
شيطان عداوت عامة قديمه ايله عدودر * ايعدى عقائد وافعالكزده انى عدو اتخاذ ايدوب مجامع احوالكزده
اندن حذر اوزره اولك (انما يدعو حزبه ليكونوا من اصحاب السعير) اول اتباعنى اتباع هوا يه ودنيا يه ركونه
دعوت ايدركه اهل ناردن اوله لر (الذين كفروا لهم عذاب شديد) شونلركه كافر اولديلر انلر ايچون عذاب شديد
واردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير) وشونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر
انلره مغفرت واجر كبير واردر (أفمن زين له سوء عمله فرآه حسنا) شول كمسه كه اكا سوء عملى تزيين اولنه وهم
وهواسى عقلنه غالب اولمغله حتى كه رأيى منعكس اولوب باطلى حق وقبيحى حسن كوره شول اكا سوء عملى

تزيين اولنمسان كبيمدركه اكا توفيق الهى ايريشوب حقى بيله اعمالنك حسنن قبحدن تميز ايده (فان الله يضل
من يشاء ويهدى من يشاء) الله تعالى ديلديكن ضلالته اليقور وديلديكن هدايته ايركورر (فلا تذهب
نفسك عليهم حسرات) ايعدى انلرك غينه وتكذيب اوزره اصرارينه اغتمام واعتماد ايتمكل (ان الله عليم
بما يصنعون) الله تعالى انلرك سوء صنيعنه عليمدر يوم قيامتده جزالرين ايدر (والله الذى أرسل الرياح فتثير
سحابا فسقناه الى بلد ميت فأحيينا به الارض بعد موتها) الله تعاليدركه رياحى ارسال ايدوب مطر انزاليچون
سحاب تهييج ايدر واول سحابى بر بلد ميته سوق ايدرز واول سحابدن نازل اولان مطر ايله اول بلدك ارضى
يبسله موتندنصكره انده بيتسل اوتلر بترمكله انى احيا ايدرز (كذلك النشور) ايعدى شول سزك قبوردن
خروجكز بره عمر نسز اوتلرك يردن خروجى كبيدر * روايت اولنديكه يوم قيامتده الله تعالى عرشك
التندن رجالك منيسى كبى برماء ارسال ايدوب انكله خلقك اجسادنى يردن بتورر (من كان يريد العزة فلله
العزة جميعا) اول كمسه كه عزت كيمك ايديكن بيلمك مراد ايده بيلسونكه عزتك جميعى الله تعالينكدر وياوا كه
عزت مراد ايده الله تعالى يه اطاعتله تعززايتسون عزتك جميعى انككدر اكا اطاعتله انى اندن استسون
(اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) كلم طيب الله تعالى يه صعود ايدر * ديلديكه اول كشينك
(لا اله الا الله) ديمسيدر وياخود (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر) ديمسيدر ابن مسعود
ايدر بر عبدكه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر وتبارك الله) ديه بر ملك انى تحت جناحنه آلوب
صعود ايدر ملائكه دن هر جماعته كه اوغرايه الا انلر انك قائليچون استغفار ايدر حتى انى الله تعالى دركاهنه
ايركوررد يلديكه كلم طيبله مراد مطلق ذكر اللهدر وعمل صالح اول كلم طيبى رفع ايدر * حسن وقتاده
ايدر كيم كلم طيب ذكر اللهدر وعمل صالح اداء فرائضدر اولكه ذكر الله ايدوب فرائضى ادا ايتميه انك كلامى
عملنه رد اولنور ايمان نه تمنى ونه تحلى ايله دربلكه اول قلوبده توقر اولنور شيئدر انى اعمال تصديق ايدر
اولكه قول حسن سويليوب عمل ايتميه الله تعالى اكا اول قولنى رد ايدر اولكه قول حسن سويليوب
عمل صالح ايشليه اول عمل انى رفع ايدر حديثده كلديكه (لا يقبل الله قولا الا بعمل ولا قولا ولا عملا الا بنية)
الله تعالى عملسز قولى قبول ايتمز ونيتسز قول وعملى دخى قبول ايتمز ويا عمل صالحله مراد لله خالص اولان عملدر
يعنى اقوال وافعالدن هر خيرك قبولنه سبب اخلاصدر شول دليله كيم سورهٔ كهفك آخرنده (فليعمل عملا
صالحا ولا يشرك بعبادة ربه أحدا) ديو شركك وريابى عمل صالحه نقيض ايتدى (والذين يمكرون السيئات لهم
عذاب شديد ومكر أولئك هو يبور) شونلركه مكرات سيئاتى ايشلرلركه اول قريشك دار الندوه ده
پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه مكر ايتدكلريدر واوچ خصلتك برنده رأيلرينك تداوريدركه اول انى حبس
ويا قتل ويا اجلا ايدر * ايعدى انلرايچون عذاب شديد واردر واول كافرلرك مكرى فاسد اولور نافذ اولماز زيرا كه
امور مقدره در متغير اولماز (والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم أزواجا) الله تعالى اصلكز آدمى
ترابدن بعده ذريه سنى نطفه دن خلق ايتدى بعده سزى ذكران واناث ايتدى (وما تحمل من أنثى ولا تضع
الا بعلمه) وبر انثى بر ولدى حامل اولمسى ووضع ايتمسى دكل الا انك علمى ملابستيله در (وما يعمر من معمر
ولا ينقص من عمره الا فى كتاب) هيچ بر طويل العمرك عمرى طويل اولمز ومعمرك عمرندن غيريچون نقص
اولنمز ويا عمرى منتهى وصلك عمرندن نقص اولنمز الا اول علم اللهده وياللوحده ثابتدر * ديلديكه عمر واحده اوچ
اسباب مختلفه ايله زياده ونقصان اولمق لوح محفوظده ثابتدر مثلا زيد حج ايدرسه عمرى التمش ييل اولهحج ايتمزسه
قرق ييل اوله ديو يازلمش اوله وياخود نقصانله مراد عمرندن مرور ايدن زمان اوله اويله اولسه صحيفهٔ عمرينه
هركون عمرندن اول مرور ايدن زمان يازلمسى اوله * روايت اولنديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه
محتضر اولديغنده كعب الاحبار رضى الله عنه ديديكه والله اكر عمر رب تعالى يه اجلنى تأخير ايچون
دعا ايتسه تأخير ايدردى اكا ديلديكه اول نيجه ممكندر حالبوكه الله تعالى (فاذا جاء أجلهم لا يستأخرون
ساعة ولا يستقدمون) بيان انلرك اجلى كه نه تقدم ونه تأخر ايدر ديمشدر ديديكه اول حكم اجل حاضر
اولديغنده درامأكه اندن اول زياده ونقصان اولمسى جائز اولور ديوب اشبو صددنده اولديغمز آيتله

استدلال ایتدی (ان ذلك علی الله یسیر) اشبو اعماری زیاده وناقص ایتمك الله تعالی یه آساندر (ومایستوی
البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه وهذا ملح أجاج) بحر عذب یله بحر مالح ایکیسی برابر اولمزانك بری عذب
طیب اولوب حلقه سهولتله کیدر واول بری ایسه مالح اولوب ملوحتندن حلقی احراق ایدر اشبو مؤمنله کافره
مثلدر (ومن کل تأکلون لحما طریا) اول ایکی بحرلك هر برندن لحم طری یرسز که اول سمکدر (وتستخرجون
حلیة تلبسونها) وبحر مالحدن حلیه چیقاروب انی لبس ایدرسز که اول لؤلؤ ومرجاندر (وتری الفلك فیه
مواخر) واول ایکی بحرلك هر برنده سفاینك یوریمسیله مائك شق وارکوررسن (ولتبتغوا من فضله) تا که
الله تعالینك رزقندن طلب ایده سز (ولعلکم تشکرون) وتا که انك نعمتلرینه شکر ایده سز (یولج
اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) الله تعالی کیجه یی کوندزه ادخال ایدوب کوندزی اوزون ایدر
وکوندزی کیجه یه ادخال ایدوب کیجه یی اوزون ایدر (وسخر الشمس والقمر کل یجری لاجل مسمی) وشمس
وقمری بنی آدمه تسخیر ایتدی هر بری دوری مدتنه ویا منتهاسنه ویا قیامته دکین فلکنده جاری اولور
(ذلکم الله ربکم له الملك) اشبو اشیاء بدیعه نك فاعلی ربکز الله تعالیدر که سموات وارضك ملکی انکدر
انی بیلوب توحید ایدك وحاجاتکزی اندن دیلهکز که اول دعاکزه اجابت ایدر (والذین تدعون من دونه
ما یملکون من قطمیر) شول اصنامکه الله تعالیدن غیری انلره یالواررحاجتکز دیلرسز قطمیرد کاوشیئه نفعه قادر
اولمزلر وقطمیر شول قشر رقیقدرکه نوات اوزره ملتفدر (ان تدعوهم لا یسمعوا دعاءکم) اکر سز اصنامه دعاء
ایتسه کز دعاکزی ایشتمزلر زیرا که انلر جماددرلر (ولو سمعوا ما استجابوا لکم) ایشیدرا ولدقلری تقدیر
اوزره دعاکزه اجابت ایتمزلردی انفاعه قدرتلری اولمدیغیچون (ویوم القیامة یکفرون بشرککم) ویوم
قیامتده سزلك اول اصنام کندیلرین الله تعالی یه اشراککز بطلانته اقرار ایدرلر ویاخود سز بزه عبادت
ایتمز بلکه شیاطینه عبادت ایدردیکز دیرلر (ولا ینبئك مثل خبیر) سکا اصنامك وعبده سنك حالنی ویاخود
دنیا وآخرت احوالنی خبیر اولان الله تعالی کبی هیچ احد خبرویرمز (یا أیها الناس أنتم الفقراء الی الله)
یا ناس الله تعالینك فضلنه سز محتاجلرسز (والله هو الغنی الحمید) الله تعالی علی الاطلاق خلقدن مستغنیدر
سائر موجوداتی منعم مدرحتی که حمد اولنمسی اوزرلرینه حق اولدی (ان یشأ یذهبکم ویأت بخلق جدید)
اول دیلرسه سزی کیدروب سزدن بدل برقوم آخرین کتوررکه اول سزدن اطوع اولور ویاخود سزلك
بیلمدیککز برعالم آخر کتورر (وما ذلك علی الله بعزیز) اشبو فعل الله تعالی یه متعذر ویا متعسر دکلدر
(ولا تزر وازرة وزر أخری) هیچ برنفس آثمه نفس اخرانك اثمنی حامله اولمزوسوره عنکبوتده (ولیحملن
أثقالهم وأثقالا مع أثقالهم) قول شریفیله مراد ضالین مضلیندرکه انلر اثقال اضلالی الرین اثقال ضلالریله
بیله حاملین اولیسرلردر انك کاسبی کندیلرك اوزاریدر بو خسه غیرلك اوزارندن انده برشیئ یوقدر (وان تدع
مثقلة الی حملها لا یحمل منه شیئ) اکر نفس حامله الاثقال بعض اثقالنك حملنه نفس اخرایی دعوت ایتسه اندن
برشیئ حملنه اجابت ایدر اولمیه تحکیم اول غیرلك اثقالنی حمل ایتمدیکی کبی (ولو کان ذا قربی) اکر اول دعوت
اولنان انك ذا قرابتی ایسه ده (انما تنذر الذین یخشون ربهم بالغیب وأقاموا الصلاة) یا محمد سن انذار ایدرسن
شول قومه که رب تعالی یی کورممشلر ایکن انك عذابندن قورقرلر وصلاتی اتمام ارکانله ادا ایدرلر (ومن تزکی
فانما یتزکی لنفسه) اول کمسه که معاصی دنسندن تطهر ایده اول نفسیچون تطهر ایدر (والی الله المصیر)
جمله نك مصیری الله تعالی یه در هر نفسی فعلی اوزره مجازات ایدر (وما یستوی الاعمی والبصیر) کافر ومؤمن
ویا صنم الله تعالی یه مساوی اولمز (ولا الظلمات ولا النور) وباطل وحق وکفر وایمان دخی مساوی اولمز
(ولا الظل ولا الحرور) وجنت ونار ویا سوادلیل وسموم نهار دخی مساوی اولمز (وما یستوی الاحیاء
ولا الاموات) وعلما وجهال ویا اسلامله صدرلرین شرح ایدنلر شول کفرله قلبلری قاسیلر مساوی اولمز
(ان الله یسمع من یشاء) الله تعالی هدایتن دیلدیکی کمسه یه سنك انذارکی اسماع ایدوب اسلامه
کتورر وخذلانن دیلدیکی کمسه یی کفرده آلیقورزیرا که هدایتله منتفعی وغیر منتفعی بیلور (وما أنت بمسمع

من

من فی القبور) یو خسه سن انذارکی اسماعه قادر اولمزسن شول کافرلره که کفر اوزره اصرارلرندن
قبورده کی اموات کبی اولوب انذارك انلره نفع ایتمزدر (ان أنت الا نذیر) سن دکل الا نذیرسن سکا واجب
اولان انذاردر یوخسه اسماع دکل (انا أرسلناك بالحق بشیرا ونذیرا) بز سنی قرآنله بشیر ونذیر ارسال ایتدك
مؤمنلره جنتله تبشیر وکافرلری ومنافقلری نار ایله تخویف ایده سن (وان من أمة الا خلا فیها نذیر) هیچ
برعصرده برامت اولمدی الا انده اول امتی عذاب اللهدن تخویف ایدر برنبی ویا عالم مضی ایتدی (وان یکذبوك
فقد کذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبینات وبالزبر وبالکتاب المنیر) یا محمد اکر کفار قریش
سنی تکذیب ایدرلرسه انلردن اول کچن امملك کفاری دخی تکذیب ایتدیلردی رسوللرینی که انلر صحت
نبوتلرینه شهادت ایدر معجزاتله ودخی صحفله ودخی تورات وانجیل کبی کتاب منیرله کلدیلر (ثم أخذت الذین
کفروا فکیف کان نکیر) بعده انلره کافر اولنلره عقاب ایتدم ✱ ایدی قریش کورسونلر که کفاره
عقوبتم نیجه اولدی (ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء فأخرجنا به ثمرات مختلفا ألوانها) یا محمد بیلمزمیسنکه
الله تعالی سمادن ماء انزال ایدوب انکله اشجاردن شول اجناس واصنافی مختلف میوه لر اخراج ایتدك
(ومن الجبال جدد بیض وحمر مختلف ألوانها) وطاغلردن طریقلر ایتدککه انك کیمی بیاض وکیمی قرمزی
شدت وضعفنده لونلری مختلفدر (وغرابیب سود) وانك کیمی شدید السواددر کانه سوادی غراب لونته
بکزر بودر (ومن الناس والدواب والانعام مختلف ألوانه کذلك) وثمار وجبالك مختلف الالوان اولمسی
کبی ناس ودواب وانعامدن دخی مختلفة الالوان ایتدك ✱ ایدی اول کمسه که رب تعالینك آثار صنعین ادراك
ایدوب معتبر اوله خالقنی بیلور واندن اکا خوف کلور تکیم اکا دلالت قیلور اشبو قولیله ذکر اولنور
(انما یخشی الله من عباده العلماء) الله تعالیدن قورقمزالا انلرکه انك صفات وافعالنی بیلور اول که انی اعلمدر
اندن قورقوسی زیاده اولور (قال النبی صلی الله علیه وسلم انی أخشاکم لله وأتقاکم) پیغمبر عزعلیه السلام
اصحابنه خطاب ایدوب دیدیکه بن سزلك جمله کزدن زیاده الله تعالیدن خشیت واتقاء ایدرم دیدی دیندیکه
کشی یه خشیة الله علم یتروا غترار بالله جهل یتر (ان الله عزیز غفور) الله تعالی ملکنده عزیزدر اکا
عصیاندن توبه ایدنه غفوردر (ان الذین یتلون کتاب الله) شونلر که تلاوت قرآنه مداومت وموجبیله عمله
ملازمت ایدرلر (وأقاموا الصلاة) وصلوات مکتوبه یی مواقیتنده اتمام ارکانله ادا ایدرلر (وأنفقوا
مما رزقناهم سرا وعلانیة) وویردیکمزماللرندن کیف ما اتفق طاعة اللهه انفاق ایدرلر ویاخود انفاق مسنونی
سرده ومفروضی علانیه ده ایدرلر (یرجون تجارة لن تبور) واول طاعتله ثواب تحصیلن رجا ایدرلر که اول
بر تجارتدرکه انك کسادی اولمز وخسرانله اکا هلاك ایرمز (لیوفیهم أجورهم) تا که انی انفاقله اعماللرین
انلره توفیه ایده (ویزیدهم من فضله) وثوابدن ماعدا الله تعالی انلرایچون زیاده ایده انیکه کوزلر کورمدك
وقولاقلر ایشتمدکدر (انه غفور شکور) اول انلرك فرطاتنه غفور وطاعاتنه شکوردر (والذی
أوحینا الیك من الکتاب هو الحق مصدقا لما بین یدیه) اول شیئکه قرآندن سکا وحی ایتدك انی تقدم ایدن کتابلری
تصدیق ایدرا ولدیغی حالده اول حقدر (ان الله بعباده لخبیر بصیر) الله تعالی عبادنك بواطن احوالنه خبیر
وظواهر افعالنه بصیردر (ثم أورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا) یا محمد قرآنی سکا وحی ایتدکدنصکره
عبادمزدن اصطفا ایتدیکمز کمسه لره سندن توریثه حکم ایتدك که انلر کله مراد اشبو امتك علماسیدر
ویا امتك جمیعیدر زیرا که الله تعالی انلری سائر امم اوزره اصطفا ایدوبدر وامة وسط قیلوب سائر امم اوزره
شهادته اهل ایدوبدر (فمنهم ظالم لنفسه) انلرك برصنفی نفسلرینه ظلم ایدیجیدر عملده تقصیرلری سببیله
(ومنهم مقتصد) وانلرك برصنفی ایسه اغلب اوقاتده عمل خیر ایدرلر اکرچه اقلنده عمل سیئ ایدرلرسه ده
(ومنهم سابق بالخیرات باذن الله) وانلرك برصنفی دخی الله تعالینك اذنیله خیراته سابقلردر عمللرینه تعلیم
وارشادی ضمیله (ذلك هو الفضل الکبیر) اشبو توریث ویا اصطفا ویا سبق الله تعالیدن فضل
کبیردر (قال النبی علیه السلام سابقنا سابق ومقتصدنا ناج وظالمنا مغفور له) پیغمبر عزعلیه السلام

ایدربز سابقمز جنته سابقدر ومقتصد من نجات بولور وظالمز مغفرت اولنور ابو الدرداء رضی الله عنهدن
مرویدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایشتدمکه اشبو آیتی اوقیوب دیدیکه اما سابق جنته حساب اولنمدین
کیرر ومقتصد حساب یسیرله حساب اولنور ونفسنه ظالم مقامده حبس اولنوب اکا هم دخول اندنصکره
جنته کیرر * حسن ایدرسابق حسناتی سیئاتی اوزره راجح اولاندر ومقتصد حسناتی وسیئاتی مساوی اولاندر
وظالم سیئاتی حسناتنه غالب اولاندر دینلدیکه ظالم ظاهری باطنندن خیرلو اولاندر ومقتصد ظاهر وباطنی
مساوی اولاندر وسابق باطنی ظاهرندن خیرلو اولاندر دینلدیکه ظالم لسانیله توحید ایدوب فعلی قوانه
موافق اولمیاندر ومقتصد لسانیله توحید وجوارحیله طاعت ایدندر وسابق لسانیله توحید وجوارحیله
اطاعت وعملنی لله خالص ایدندر دینلدیکه ظالم تلاوت قرآن ایدندر ومقتصد تلاوت قرآن ایتمسیله بیله
معناسنی فهم ایدندر وسابق تلاوت قرآن ایدوب موجبیله عمل ایدندر * دینلدیکه ظالم اصحاب کبائردر ومقتصد
اصحاب صغائردر وسابق کبائردن وصغائردن خالیدر دینلدیکه سابق عالمدر ومقتصد متعلمدر وظالم جاهلدر
جعفر صادق ایدر الله تعالی اشبو آیتده ظالمه بدءندن اشارت بیورلدیکه اکا تقرب ینه انک کرمیله اولور
اکرچه ظالم ظلم ایدرسه ده اصطفاسنه اثرا یتمزدر ثانیا مقتصدی ذکریله اشارت ایتدیکه انلر خوف
ورجا بیننده در سابقله ختم ایتدیکه هیچ کسه انک مکرندن امین اولمیه وکلیسی جنتده در * ابو بکر الوراق ایدر
اشبو آیت مقامات ناس اوزره مرتبدر زیراکه عبد اوچ خصلتک برندن خالی اولمز یامعصیت ویاغفلت
ویاتوبه درچقانکه عصیان ایدر ظالمین حیزینه داخل اولور چقانکه توبه ایده مقتصدین کروهنه داخل اولور
چقانکه توبه سی صحیح اولوب کثرت عبادت ومجاهده ایده عدد سابقینه لاحق اولور (جنات عدن یدخلونها
یحلون فیها من أساور من ذهب ولؤلؤا ولباسهم فیها حریر) اشبو اقسامدن ذکر اولنان اصناف ثلاثه
جنات عدنه کیررلر وانده التوندن واینجودن سوارلر ایله تحلی وتزین ایدرلر انلرک انده لباسی حریردر (وقالوا
الحمد لله الذی أذهب عنا الحزن) وجنته کیردکارنده دیه لر که الله تعالی یه حمد اولسونکه معاشده
وکرک معامله ده حزن ایجاب ایدر هر شیئی بزدن کیدردی اول حزن موت وحزن نار وحزن سیئات وحزن
رد طاعات وحزن زوال نعم وحزن تقلب قلب وحزن عاقبه وحزن اهوال یوم قیامت وغیری کبی (ان ربنا الغفور
شکور) ربمز جل شانه مذنبینه غفور ومطیعینه شکوردر (الذی أحلنا دار المقامة من فضله) اول الله تعالی
فضلندن بزی دار اقامته انزال ایتدی (لا یمسنا فیها نصب ولا یمسنا فیها لغوب) که انده بزه تعب وکلال
ایرمز (والذین کفروا لهم نار جهنم لا یقضی علیهم فیموتوا ولا یخفف عنهم من عذابها) شونلرکه کافر اولدیلر
انلر ایچون نار جهنم واردر انلر اوزره موت ثانی ایله حکم اولنمزکه هلاک اولوب استراحت ایده لر وانلردن
اول نار عذابی دخی تخفیف اولنمز (کذلک نجزی کل کفور) اشبو جزاء کبی جزا ایدرز هر کسه یه که
کفرده ویانعمة اللهه کفرانده مبالغ اولور (وهم یصطرخون فیها ربنا أخرجنا نعمل صالحا غیر الذی کنا نعمل)
حالبوکه انلر اول نارده فریاد ایدوب دیه لر که یاربنا بزی بو ناردن چیقاروب کیرو دنیایه رد ایتکه ایشلیو
کلدیکمز کفر وعصیانک یرینه انده عمل صالح ایشلیه وز (أولم نعمرکم ما یتذکر فیه من تذکر) الله تعالی
انلره دیه که بز سزلرک اعماریکزی طویل ایتمدکمی شول دکلوکه انده مکلف تذکره تمکن ایدردی دینلدیکه
اول بلوغدر ویا اون سکز سنه در ویا قرق سنه در ویا التمش سنه درکه انده ابن آدمک عذری کسیلور (قال النبی
علیه السلام أعذر الله الی امرء أخر أجله حتی بلغه ستین سنة) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی
عذر قومادی شول کسه یه کیم انک عمرنی التمش ییله ایرکوره (قال النبی علیه السلام أعمار أمتی ما بین ستین
الی السبعین وأقلهم من یجوز ذلک) پیغمبریمز علیه السلام ایدر امتمک عمرلری التمش ییل ایله یتمش ییل
اراسنده در انلردن قتی آزدرکه عمری انی تجاوز ایده (وجاءکم النذیر) وسزه نذیر دخی کلدیکه اول محمد
علیه السلامدر ویا قرآندر ویا شیبدر دینلدیکه شیب موتک بریدیدر (فذوقوا فما للظالمین من نصیر) ایمدی
عذابی ذوق ایدلرکه کافرلره نصرت ایدر یوقدرکه انلردن عذابی دفع ایده (ان الله عالم غیب السموات

والارض) الله تعالی سموات وارضده کی غیبی بیلور اویله اولسه انلرک احوالندن اکا هیچ شیء خفی اولمز انلر
دنیایه رد اولنسه لر نهی اولندقلری شیئه عودت ایدیسرلر ایدیکنی بیلور (انه علیم بذات الصدور) زیراکه
اول صدورده اولان مضمراتی بیلور عالمده کی هر غیبی بیلمسی کبی (هو الذی جعلکم خلائف فی الارض)
الله تعالی سزی یریوزنده بری بریکزه خلیفه قیلدی ویاسزی کچن امتلره خلائف قیلدیکه انلردن کوروب
ایشتدکاریکزله متعظ ومعتبر اوله سز ویاسزی ارضنده خلفاء قیلدیکه انده تصرفه مالک اولورسز انده کی
منافعی سزه مباح قیلدیکه توحید وطاعتله اکا شکر ایده سز ویاخود دین اسلامی اقامتنه سزی خلفا قیلدی
(فمن کفر فعلیه کفره) اول کسه که کافر اوله کفرنک وبالی کندی اوزره در (ولا یزید الکافرین کفرهم
عند ربهم الا مقتا ولا یزید الکافرین کفرهم الا خسارا) کافرلره کفرلری رب تعالی عندنده اشد بغضی
وآخرتده خسارتلرین زیاده ایدر (قل أرأیتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله أرونی ماذا خلقوا
من الارض) یا محمد مشرکاره دیکل که بکا خبرویرک که الله تعالیدن غیری اشراک ایتدیککز اصنامکه انلره
عبادت ایدرسز بکا کوسترک که ارضدن قنغی جزؤک خلقنه مستبد اولدیلر (أم لهم شرک فی السموات)
یوخسه سموات خلقنده الله تعالی ایله شرکتلری واردرکه اول سببدن الوهیتده شرکت ذاتیه یه مستحق
اولدیلر (أم آتیناهم کتابا فهم علی بینة منه) ویاخود بز انلره کتابمی ویردک که انلر اول کتابدن اصناملرینی بزه شرکا
اتخاذ ایتدکلرینه حجت اوزره درلر (بل ان یعد الظالمون بعضهم بعضا الا غرورا) بلکه کافرلرک اسلافی
اخلافلرینه ویا رؤساسی اتباعلرینه وعدلری دکل الا تغریردرکه اول اصناملری عند الله انلر ایچون
شفعا اولیسرلر دردنیاده انلرک اول اصنامه عبادتلری سببیله (ان الله یمسک السموات والارض أن تزولا)
الله تعالی سموات وارضی قدرتیله اخذ ایدرکه زائل اولمیه ویاخود اول ایکیسن زائل اولمقدن منع ایدر
(ولئن زالتا ان أمسکهما من أحد من بعده) اکر اول ایکیسی مقرلرندن زائل اولسه لر الله تعالیدن صکره
ویاخود زواللرندن صکره اندن غیری هیچ احد امساک ایدر اولمز (انه کان حلیما غفورا) اول الله تعالی حلم
ومغفرتله متصف اولدی اول اجلدن کفارک عقوبتنه معاجل اولمیوب توبه ایتدکارنده سیئاتلرندن تجاوز
ایتدی (وأقسموا بالله جهد أیمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن أهدی من احدی الامم) محمد علیه السلامک
بعثندن اول اهل کتابک رسوللرینی تکذیبنی قریش ایشتدیکده دیدیلرکه الله تعالی یهود ونصاری یه لعنت
ایده که رسوللرینی تکذیب ایتدیلر والله اکر بزه رسول کلسه یهود ونصاری وسائر امتلرک هدی واستقامتده
افضلندن اهدی اولوردق (فلما جاءهم نذیر ما زادهم الا نفورا) وقتاکه محمد علیه السلام انلره انذار
ایچون رسول کلدی وانلرک حقدن تباعدین آرتوردی (استکبارا فی الارض ومکر السیئ) یریوزنده
استکبار ایدر وفعل قبیح ایشلر اولدقلری حالده (ولا یحیق المکر السیئ الا بأهله) فعل قبیح ایسه حلول ایتمز
الا بنه انک فاعلنه حلول ایدر اول فعل قبیحله مراد شرلک ارزره ومحمد علیه السلامی قتل اوزره اجتماعلریدر
اویله اولسه یوم بدرده قتل اولندیلر (فهل ینظرون الا سنة الاولین) انلر منتظر اولمزلر الا الله تعالینک
رسوللرینی تکذیب ایدنلرشاننده امم سالفه یه ایتدیکی تعذیب سنتنه منتظر اولورلر (فلن تجد لسنة الله تبدیلا
ولن تجد لسنة الله تحویلا) ایمدی سن الله تعالینک سنتنه تبدیل وتحویل بولمزسن اول تعذیبی غیری تعذیبه
تبدیل ویا انی مکذبیندن غیریلره تحویل ایتمز (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم)
کفار مکه تجارت وغیر حاجت ایچون شام ویمن وعراقه سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اول کچن امتدن رسوللرینی
تکذیب ایدنلرک کندیلری هلاک اولدیغندن دیارلرینک آثارینه نظر ایده لر اندن معتبر اولوب طریق
هدایته کیده لر (وکانوا اشد منهم قوة) حالبوکه اول امم کافره انلردن قوتده اشد ایدیلر (وما کان
الله لیعجزه من شیء فی السموات ولا فی الارض) الله تعالی یی سموات وارضده برشیء اعجاز ایدر اولمدیکه انک
عذابندن هیچ احد هربه قادر اوله (انه کان علیما قدیرا) الله تعالی جمیع اشیایی علیم وقدیر اولدی
(ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترک علی ظهرها من دابة) اکر الله تعالی ناسی ایشلدکلری معاصی

سبيله مؤاخذه ايتسه ير اوزره تحرك ايدر بر حيوان ترك ايتمز جمله سين هلاك ايدردی نوح عليه السلام
طوفاننده كی كبی كه انك سفينه سنده اولنلرك غيريسين هلاك ايتدی (ولكن يؤخرهم الى اجل مسمى) لكن
انلری اجل مسمايه تأخير ايدركه اول يوم قيامتدر (فاذا جاء أجلهم فان الله كان بعباده بصيرا) بس چون اجل
موعودلری كله الله تعالى عبادنك اعمالنه بصيردر جزالرين ايدر

(سورة يس وهى ثلاث وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يس) ديلديكه اول قسمدر ويا اول طى لغتنده يا انسان ديمكدر كه انكله مراد محمد عليه السلامدر وياخود
ياسيد البشر ديمكدر وياخود فواتح سورندركه انكله اشبو سوره افتتاح اولنوبدر (والقرآن الحكيم) قرآن
حقيچونكه اول ذو حكمتدر ويا كتب منزله نك جميعى اوزره حقله حكم ايديجيدر (انك لمن المرسلين على صراط
مستقيم) يا محمد سن انبياء مرسليندنسن توحيد وامورده استقامت اوزره اولان صراط مستقيمده در
(تنزيل العزيز الرحيم) قرآن الله تعالى اينك تنزيليدركه انى تصديق ايتميندن انتقام ايدر وانى تصديق ايدوب
موجبيله عمل ايدنه رحمت ايدر (لتنذر قوما ما أنذر آباؤهم) تاكه انذار ايده سن بر قومیكه آباء واقربالری انذار
اولنمدی مدة فترت نطاولیچون رسوله احتياجلری شديد اولمشدر زيرا كه قريشه محمد عليه السلامدن اوكدين
رسول كلميوبدر (فهم غافلون) اويله اولسه انلر ايمان ورشددن غافللردر (لقد حق القول على أكثرهم
فهم لا يؤمنون) انلرك اكثری اوزره (لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين) وعيدی واجب اولوبدركه
انك ذكری سورة (الم) السجده ده كچوبدر اويله اولسه علم اللهده انلر كفاردر ايمانه كاورد كاللردر (انا جعلنا
فى أعناقهم أغلالا فهى الى الاذقان فهم مقمحون) بز انلرك بيونلرينه اغلال قيلمشز كه اول انلرك اذقاننه
ايرمشدر اول اجلدن انلر باشلرين قالديروب كوزلرين يومشلردر يعنى انلر حق جانبنه التفات ايتمزلر
واكا بيونلرين اكمزلر (وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فأغشيناهم فهم لا يبصرون) بز انلرك
اوكندن وآردندن طول املى وجنايات سابقه لرندن غفلتى حائل قيلوب بصائرلرينه غشاء ايتدك اويله اولسه
مطمورهٔ جهالتده قالوب آيات ودلائله نظردن منع اولنديلر * ديلديكه اشبو ايكى آيت بنى مخزوم شاننده نازل
اولوبدر ابو جهل يمين ايتديكه محمد عليه السلامى نماز قيلوركن كورديكنده باشنى طاشله باصديره وقتاكه
واروب انى نمازده بولدی طاشله الين قالدريجق طاش الينه ياپشوب الى بوينه بوكلش قالدی اول حالت اوزره
اصحابنه واروب ماجرايى خبر ويردی انى انلر كورديكنده صكره طاش الندن دوشدی همان دم بنو مخزومدن
بر رجل طوروب اول طاشى الدى بن بونكله واروب محمدی اولديررم ديو كتدی وانى نمازده بولدی الله تعالى
انك بصرين اعمى ايدوب محمد عليه السلامك صوتنى ايشيدروا لكن كندويى كورمزدی اندن اصحابنه دونوب
انلری دخى كورمدی ديديلركه اكا واروب نه ايتدك ديديكه انك صوتنى ايشيدوب كندويى كورهمدم
بينمله انك اراسنده مخل هيئتنده برشئ حائل اولدی اكر قريب اولسم بنى اكل ايدردی (وسواء عليهم أأنذرتهم
أم لم تنذرهم لا يؤمنون) انلرك عندنده مساويدر انلری كركسه تخويف ايت وكرك ايتمه انلر سنى وقرآنى
تصديق ايتمزلر زيرا كه سابق علم اللهده انلر اوزره كلمهٔ شقاوت حق اولوبدر (انما تنذر من اتبع الذكر وخشى
الرحمن بالغيب) سن تخويف وانذار ايتمزسن الا انلريكه قرآنه اتباع وموجبيله عمل ايدرلر والله تعالينك
عقابى حلول واهوالى نزول ايتمدين حلول ونزولندن خوف ايدرلر واكا اطاعت ايدرلر (فبشره بمغفرة
وأجر كريم) ايمدی اول وصفله متصف هر كسه يى دنياده مغفرتله وآخرتده جنتله تبشير ايت (انا نحن نحيى
الموتى) بز اموات بعثله ويا جهالى هدايتله احيا ايدرز (ونكتب ما قدموا وآثارهم) بز انلرك خير وشردن
ايشلدكلری اعمالى يازارز ودخى انلرك آثار حسنه لرينى وآثار سيئه لرينى يازارز كه اول تسنن ايتدكلری
خير وكرك شرك عمليدركه انلره اقتدا ايله كندلردن صكره ايشلنه ايمدی اول مقتدا لره اتباعلرينك انلره
اقتدا ايله ايشلدكلری سنة حسنه دن انلره اولان اجردكا اجر وكرك سنة سيئه دن انلره اولان اوزاردكا وزر

اول مقتدا لره دخى اولور (قال النبى عليه السلام من سن فى الاسلام سنة حسنة يعمل بها من بعده كان له
أجرها ومثل أجر من عمل بها من غير أن ينقص من أجورهم شيأ ومن سن فى الاسلام سنة سيئة فعمل بها
من بعده كان عليه وزرها ومثل وزر من عمل بها من غير أن ينقص من أوزارهم شيأ) پيغمبرعز صلى الله عليه
وسلم ايدر بر كسه كه اسلامده بر سنة حسنه احداث ايدوب من بعد انكله عمل اولنه انى احداث ايدن ايچون
كنديسينك انكله عملى ثوابى واكا متابعتله انى عمل ايدنلرك ثوابى مثلى يازلكزا كا اولور اول تابعلرك ثوابندن
برشئ نقص اولنمقسزين وبر كسه كه اسلامده بر سنة سيئه احداث ايدوب من بعد انكله عمل اولنه انى احداث
ايدن ايچون كنديسينك انكله عملى وبالى واكا متابعتله انى عمل ايدنلرك وبالى مثلى يازلكزا كا اولور اول تابعلرك
وبالندن برشئ نقص اولنمقسزين وبر قوم ديديلركه آثارله مراد مساجده كتمك ايچون اولان خطوه لردر انس
رضى الله عنه ايدر بنو سلمه مسجد قربنه تحول مراد ايتدكلرنده پيغمبرعز عليه السلام انلره ديديكه (يا بنى سلمه
ألا تحتسبون آثاركم) اكاه اولك كه خطواتكزله اجرلنورسز اويله اولسه مكانلرنده قرار ايدوب اندن تحولى
ترك ايتديلر (قال النبى عليه السلام أعظم الناس أجرا فى الصلاة أبعدهم فأبعدهم ممشى) پيغمبرعز
عليه السلام ايدر ناسك نمازده أجرى أعظم اول كسه دركه مسجده دن كاو ايراغ اولوب يوريسى اكثر اولورسه
اجرى دخى اول اعتبارله اعظم واكثر اولور (وكل شئ أحصيناه فى امام مبين) هر شيئكه بز انى حفظ وعد
وبيان ايتدك اول لوح محفوظده در (واضرب لهم مثلا أصحاب القرية) يا محمد كفار مكه يه انطاكيه
اهاليسينك قصه سنى انلرك حالنه مثل ذكر ايت (اذ جاءها المرسلون) كه اول انطاكيه اهلنه عيسى عليه
السلامك رسوللری كلدی (اذ أرسلنا اليهم اثنين) بز انلره ايكى رسول كوندردك كه انكله مراد عيسى عليه
السلامك رسوللری يحيى ويونسدر بر قولده اول ايكيسنك غيريدر (فكذبوهما فعززنا بثالث) اهل انطاكيه
اول ايكيسن تكذيب ايتديلر اويله اولسه اول رسوللری رسول ثالث شمعونله تقويه ايتدك * علماء اخبار
ايدر عيسى عليه السلام حواريوندن ايكى كسه يى انطاكيه اهلنه رسول كوندردی شهره قريب اولنجق
حبيب النجارى كورديلركه اول قيون كودردی حبيب النجار انلره سز نه حاللو كسه لرسز ديدكده انلر ديديلركه
عيسى عليه السلامك رسوللری يز كلمشزكه بو شهرك اهلنى اوثان عبادتندن منع ايدوب رحمان عبادتنه
دعوت ايده وز حبيب ديديكه صحت دعوا كزه علامتكز وارميدر ديديلركه نعم الله تعالينك اذنيله مريضه
شفا ايركورورز واكمه وابرص علتن كيدررز حبيب ديديكه بنم بر مريض اوغلم وار زمان مديددنبرو اكا علاج
ايده مدم وانلری اكا كتوروب انى مسح ايتدكاری حينده اكا صحت ايردی حبيب انى كوريجك ايمانه كلدی
اول خبر شهر ايچنده شايع اولوب انلرك يديله چوق مريض عافيت بولدی حتى انلرك امری اول شهرك
ملكنه ايردیكه اول اصنامه عبادت ايدردی اول رسوللری يانته چاغروب سز نه حاللو كسه لرسز
بو شهره نه مصلحت كورمكه كلوبسز ديديلركه انكچون كلدككه سنى شول ايشتمز وكورمز جمادات
عبادتندن شول ايشيدر وكورر خالق كائنات عبادتنه دعوت ايدرزملك ايتدی بزم اشبو آلهه مزدن
غيرى الهمز وارميدر ديديلركه واردر اول كه سنى والهكى ايجاد ايتدی اويله اولسه انلری قتندن چيقاروب
حبسه كوندردی بعده عيسى عليه السلام حواريونك رئيسى شمعون نام رجلى انلرك اثرنجه كوندردی
متغير هيئتنده واروب ملكك اصحابيله معاشره ومؤانسه ايتدی حتىكه انلر انى ملكه ايركوروب ملكه
انيس وجليس اولدی بر كون اول ملكه ديديكه ايشتدم سن ايكى رجل حبس ايتمشسن هيچ انلری سويلتدككى
جائز اولورسه انلری كتورسكزتا كه سوزلری ندركورسيدلچون انلری قتنه كتورديلر شمعون انلره ديديكه
سزى بورايه كيم كوندردی ديديلركه اول الله تعالى كيم هر شيئك اول خالقيدر خلقده وملكده شريكى
يوقدر شمعون ايتدی ايمدی انى ايجاز اوزره وصف ايدك ديديلر كه اول ديلديكنى ايشلر اراده ايتديكى وجه
اوزره حكم ايدر ديديكه اكا علامتكز ندر ديديلركه اول شيئكه انى ملك تمنى ايدر ملك امر ايلدی ايكى كوزلرى
مطموس بر غلام كتورديلركه كوزلرى جبهه كبى اولمشيدی اول ايكيسى الله تعالى يه دعا ايديجك

کوزلری بری شق اولدی طینندن ایکی بندقه آلوب اول ایکی کوز یرینه قودقلری کبی کوز اولوب کوردی
شمعون ملکه ایتدی نولیدی سندخی صنمکه دعا ایتسه‌یدک که بونک کبی ایتسه اول اکا شرف اولوردی ملک
ایتدی سندن کیزلو ایشم یوقدر بزم الهمز کورمز ایشتمز ونفع وضررا یتمزدر بعده ملک اول ایکی رسوله ایتدی
اکر الهکز میتی احیایه قادر اولورسه اکا ایمان کتوره‌لم اندن برغلام کتوردیلر که اول یدی کوندنبرو فوت
اولمشیدی اول ایکیسی اکا دعا ایدیجک فی الحال طوری کلدی ودیدیکه بن مشرک فوت اولدیغمدن آتشدن
یدی وادی‌یه کیردرلدم ایمدی سزی صددنده اولدیغکز شرکدن تحذیر ایدرم ایمانه کلک که اول خوفدن
قورتله سز ودیندیکه سماء قپولری آچیلوب انده برشاب حسن الوجه کوردمکه اشبو اوج کسه یعنی شمعون
وایکی رسول ایچون شفاعت ایدرکه اول عیسی علیه السلام ایدی وقتا که شمعون ملکه سوزینک تأثیرین تیقن
ایتدی حالی اکا خبرویریجک اول ملک وانک اتباعندن برجماعت ایمانه کلدیلر وایمانه کلمینلر اوزره جبریل علیه
السلام صیحه ایدوب دفعة جمیعی هلاک اولدیلر (فقالوا انا الیکم مرسلون) اول اوج رسول انطاکیه اهالیسنه
دیدیلر که الله تعالی قبلندن بز سزی ایمانه دعوت ایچون رسوللرز ایمدی اکا ایمانه کلک (قالوا ما أنتم الا بشر
مثلنا) انلر رسوللره دیدیلرکه سزدخی بزم کبی بشرسز بزم اوزریمزه نه‌یله سز بوقدرکه ادعا ایتدیکز شیئله تخصص
ایده‌سز (وما أنزل الرحمن من شئ ان أنتم الا تکذبون) الله تعالی بشر اوزره وحی ورسالتدن برشیء انزال
ایتمیوبدر رسالت دعواسنده بلکه سز کذب ایدرسز (قالوا ربنا یعلم انا الیکم لمرسلون) رسوللر دیدیلرکه ربمز
جل شانه بیلورکه بز انک امریله عیسی علیه السلامک سزی ایمانه دعوته رسوللریز (وما علینا الا البلاغ المبین)
بزه واجب اولان انجق تبلیغدرکه اول صحتنه شهادت ایدر آیاتله مکشوف وظاهردر (قالوا انا تطیرنا بکم لئن لم
تنتهوا لنرجمنکم ولیمسنکم منا عذاب الیم) اهل انطاکیه دیدیلرکه سزلک سببکزله بزدن مطر حبس اولندیغندن
سزکله تشاؤم ایتمشز اکر بو مقاله‌کزدن منتهی اولمزسه‌کز سزی طاشله قتل ایدرز وبزدن سزه عذاب الیم
ایریشور (قالوا طائرکم معکم) رسوللر دیدیلرکه سبب شؤمکز سزکله بیله‌درکه اول سوء عقائد واعمالکزدر
(أان ذکرتم بل أنتم قوم مسرفون) وعظ اولنمکزله‌می تشاؤم ویا رجمله وعد ایدرسز بلکه سز برقومسزکه
عادتکز عصیانله اسرافدر (وجاء من أقصی المدینة رجل یسعی) وقتا که اهل انطاکیه‌نک رسوللری قتلنه
اراده‌لری خبری حبیب النجاره ایریدیکه اول محمد علیه السلامک بعثتندن التیوز ییل مقدم ایمانه کلمشدی
دینلدیکه اول برغارده عبادت ایدردی اول خبری ایشیدیجک چیقوب دینینی اظهار ایتدی دینلدیکه انک
منزلی انطاکیه‌نک ابواب اقصاسنده ایدی سکردرک قومنه کلدی (قال یا قوم اتبعوا المرسلین) دیدیکه
یاقوم اول رسوللرک دینینه اتباع ایدک (اتبعوا من لا یسألکم أجرا وهم مهتدون) اتباع ایدک انلره کیم انذار
وتبلیغ رساله‌لری اوزره سزدن اجر استمزلر والحال انلر دنیا وآخرت خیرینه دعوت ایدرلر لایق اولورکه انلره اتباع
ایده‌سز وقتا که حبیب انلره اول سوزی سویلدی دیدیلرکه یوخسه سن بزم دینمزه مخالفت ایدوب اول رسوللرک
دینینه‌می متابعت ایدرسن وبزم آلهه‌مزی ترک ایدوب انلرک الهنه‌می عبادت ایتمکی دیلرسن حبیب دیدیکه
(ومالی لا أعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) بکا نولدیکه بنی خلق ایدن رب تعالی‌یه عبادت ایتمیم والحال
موتدن صکره اکا رجوع ایدرسز سوء اعمالکزک جزاسین انک عندنده بولورسز (أأتخذ من دونه آلهة ان یردن
الرحمن بضر لا تغن عنی شفاعتهم شیأ ولا ینقذون) الله تعالیدن غیری اصنامی بن آلهه‌می اتخاذ ایدرم اکر الله
تعالی بکا ضرر اراده ایتسه زعمکز اوزره اصنامکز شفاعتی بندن اول ضرری دفعه مفید اولمز وانلر بنی مکروهدن
انقاذ ایتمزلر (انی اذا لفی ضلال مبین) اکر بن الله تعالیدن غیریه عبادت ایدرسم خسران ظاهرده اولورم
زیرا که نفع وخیره ودفع ضرره قادر اولمیان شیء شول نفع وضرره مقتدر خالق جل شانه‌یه اشراک ضلال مبین
ایدیکی هیچ برعاقله خفی اولماز (انی آمنت بربکم فاسمعون) بن ایمان کتوردم ربکز جل شانه‌یه کیم سزی خلق
ایلدی بنم ایمانمی بندن ایشیدک وقتا که حبیبدن اشبو سوزلری ایشتدیلر دفعة جمیعی قالقوب انی قتل ایتدیلر
دینلدیکه انلر رمی حجاره ایدر اول ایسه یارب قومیمی هدایت ایت دیو انی دعا ایدردی (قیل ادخل

الجنة) قتل اولندیغی حینده روحی جنته ایلتلوب اکا کیردی دینلدی سائر شهدا ارواحنه اولان کبی (قال
یا لیت قومی یعلمون بما غفر لی ربی وجعلنی من المکرمین) حبیب اول حینده دیدیکه نولیدی قومم ربم
جل شانه‌نک بنی مغفرت ایتدیکن ودخی اکرام اولنمشلردن قیلدیغن بیله‌لردی تا که انکله کفردن توبه‌یه کلوب
ایمانه دخوللرله انک حالی مثالی اکتسابه رغبت ایده‌لردی ویاخود انلر انک امرنده خطاء عظیم اوزره اولوب
اول حق اوزره اولدیغن بیله‌لردی وقتا که انلر حبیبی قتل ایتدیلر الله تعالی انلره غضب ایدوب عقوبتلرین
تعجیل ایتدی جبریل علیه السلام امر الهی ایله برکره صیحه ایدیجک دفعة جمیعی هلاک اولدیلر (وما أنزلنا
علی قومه من بعده من جند من السماء) حبیبک قتلندن صکره قومی اوزره اهلاکی ایچون سمادن ملائکه
انزال ایتمدک بلکه ملک واحد صیحه‌سیله اکتفا ایتدک اشبونده انلرک اهلاکی استحقاردر یوخسه یوم بدرده
وخندقده یا محمد سکا ارسال ایتدیکمز کبی جند ملائکه انزال ایتمدک زیرا که اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
تعظیم ایچون ایدی (وما کنا منزلین) وحکمتمزده صحیح اولمدیکه حبیبک قومی اهلاکنه ملائکه‌دن
جند انزال ایده‌وز (ان کانت الا صیحة واحدة فاذا هم خامدون) حبیب قومنی اخذ منی واعقوبتمز انجق
صیحه واحده اولدیکه جبریل علیه السلامک صیحه‌سیدر کوراسه که انلرک جمیعی سونمش قورکبی میتلردر
(یا حسرة علی العباد ما یأتیهم من رسول الا کانوا به یستهزؤن) یوم قیامتده کفاره دینورکه حسرت
وندامت انلره کیم هر بار انلره رسول کلدیکنده انلر انی استهزاء ایدرلردی (ألم یروا کم أهلکنا قبلهم
من القرون أنهم الیهم لا یرجعون) اهل مکه بیلمدیلرمی انلردن اول قرون ماضیه‌دن نیجه قرون هلاک ایتدک
انلرک هیچ بری کیرو دنیایه رجوع ایتمزلر اهل مکه دخی انلردن عبرت المزلرمی (وان کل لما جمیع لدینا
محضرون) خلائقک کلیسی یوم قیامتده بزم درگاهمزه احضار اولنورلر (وآیة لهم الارض المیتة أحییناها
وأخرجنا منها حبا فمنه یأکلون) الله تعالینک وحدانیت وقدرتنه انلره علامتدرکه ارض یابسه‌یی
مطر ایله احیا ایدوب اندن حبک انواعنی اخراج ایدرز سز اندن اکل ایدرسز (وجعلنا فیها جنات من نخیل
وأعناب) وارضده بر نخل وعنبک انواعندن بستانلر قیلورز (وفجرنا فیها من العیون) ودخی ارضده
بر عیوندن چیقار نهرلر اجرا ایدرز (لیأکلوا من ثمره) تا که انلر ذکر اولنان جنانک ثمرندن ویاخود ماتله حاصل
اولان ثمردن اکل ایده‌لر (وما عملته أیدیهم) حالبوکه انک خلقنه یدلری عمل ایتمیوبدر بلکه انی الله تعالینک
خلقیله معموله بولدیلر * دینلدیکه انکله مراد عیون وانهاردرکه انده ید خلق عمل ایتمیوبدر دجله وفرات
ونیل مبارک کبی ویاخود اکل ایده‌لر انیکه یدلری عمل ایتدی عصیر ودبس کبی (أفلا یشکرون) الله تعالینک
نعمتلرینه شکر وانی توحید ایتمزلرمی اشبو شکر ترکنه انکار حیثیتندن شکره امردر (سبحان الذی
خلق الازواج کلها) اول الله تعالی کندویه لایق اولمیان صفتدن منزه اولدیکه اول اصناف مخلوقاتک کلنی
خلق ایتدی (مما تنبت الارض) اول کرک یرک بتوردیکندن نبات وشجردر (ومن أنفسهم) ونفسلرندن
وجوده کلان ذکر وانثادر (ومما لا یعلمون) وانلرک بیلمدکلرندن اشیاء عجیبه‌درکه الله تعالی اکا انلری
مطلع ایتمیوبدر ومعرفتنه انلره طریق دخی قلمیوبدر (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار) الله تعالینک وحدانیت
وقدرتنه انلر ایچون علامت اخری لیلدرکه بز اندن نهاری نزع ایدرز یعنی نهاری کیدررلیلی کتوررز
(فاذا هم مظلمون) اول ایله اولسه انلر ظلمته داخل اولورلر (والشمس تجری لمستقر لها) کونش هرکون
منازلنده سیر ایدوب حتی که مستقرینه منتهی اولوب انی تجاوز ایتمز زیرا انک اقصای منازلی ابعد مغاربیدر
بعده رجوع ایدر * دینلدیکه اول هر سنه‌ده منازلنک اواسندن اقصاسنه دکین سیر ایدوب انده استقرار
ایدر بعده منازلنک اوائلنه رجوع ایدر دینلدیکه انک مستقری صیفده سماده غایت ارتفاعیدر وشتاده
نهایت هبوطیدر دینلدیکه انک دورنده اوچیوز التمش مشرق ومغربی واردر هرکون برمطلعدن
طلوع ایدوب برمغربده غروب ایدر بعده سنه آتیه‌یه دکین اول مطلع ومغربه عودت ایتمز ابوذر رضی الله
عنهدن مرویدر ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله اوتوررردم شمس غروب ایتدی دیدیکه یا اباذر

بیلورمیسنکه شمس قنده غروب ایدر دیدیمکه الله تعالی ورسولی اعلمدر دیدیکه اول غروب ایتدیکنده عرش آلتنه کیدر وانده سجده یه واروب طلوعه اذن دیلر اذن الهی ایله کیرو مطلعنه کیدر قریب اولورکه اول اذن دیلیوب اذن ویرلمیه بلکه کیرو مغربنه دوندریله اول یکادن طلوع ایت دینله اشبو حدیث شریف مقتضاسنجه مستقرله مراد تحت عرش اولور ویاخود شول وقتدرکه انده استقرار ایدوب جریی منقطع اولورکه اول یوم قیامتدر (ذلك تقدیر العزیز العلیم) اشبو منوال اوزره شمسك جریی اول الله تعالینك تقدیریدرکه قدرتیله هر مقدوره غالبدر وعلمی هر معلومی محیطدر (والقمر قدرناه منازل) بز قمری ذا منازل تقدیر ایتدك که اول یکرمی سکز منزلدر هر کیجه قمر اول منازلك برینه نزول ایدر منتهای منازله ایریشنجه کیرو ادنای منزله عودت ایدر شهر اوتوز کون اولدیغنده قمر ایکی کیجه مستتر اولور یکرمی طقوز اولورسه بر کیجه مستتر اولور اشبو منازلك ذکرندن بو جمله سورهٔ یونس اواٸلنده سبق ایتدی چنانکه قمر جمیع منازلنی قطع ایده اینجه اولور (حتی عاد كالعرجون القدیم) حتی اول معوج شمراخ کبی اولمغه عودت ایدر دینلدیکه اول نخلەنك عذق یابس عتیقنه بکزر اولورکه اول زمانده قورودیغنده اینجه لور وصرارر ویای کبی بوکیلور قمر دخی آی آخرنده انحنا اولور (لا الشمس ینبغی لها أن تدرك القمر) شمسه سهل اولمزکه سیرده قمره ایریشه زیراکه شمس بطیء السیردرکه فلکن برسنه ده قطع ایدر قمر ایسه فلکن هر آیده قطع ایدر ویاخود شمس قمر فلکنده طلوع ایدرز زیرا قمرك فلکی شمس فلکنك غیریدر ویاخود شمسك سلطانی نهارده در وقمرك ایسه لیلده در اویله اولسه شمس لیلده طلوع ایتمز (ولا اللیل سابق النهار) ولیل ایسه نهاری سبق ایدرد کادر بلکه حساب معلومله بری برینی تعاقب ایدر هیچ بری وقتندن اول کلمز وایکیسی اجتماع دخی ایتمز مکر اول وقتده که شمس مغربدن طلوع ایدوب قمرله اجتماع ایده (وكل فی فلك یسبحون) وهر بری فلکنده سیر ایدر (وآیة لهم أنا حملنا ذریتهم فی الفلك المشحون) الله تعالینك وحدانیت وقدرتنه علامت اخری اولدرکه انلرك تجاراته بعث ایتدکاری اولادلرین ویا استصحاب ایتدکاری صبیان ونسالرین سفینهٔ مملوده حمل ایتدك که انکله مراد نوح علیه السلام سفینه سیدر یعنی الله تعالی انده انلرك آباء اقدمینی حمل ایتدی حالبوکه انلر وذریه لری اول آباٸك اصلابنده ایدیلر (وخلقنا لهم من مثله ما یركبون) ودخی انلر ایچون سفینهٔ نوح شکلنده زورقلردن ویادوه لردن خلق ایتدك اکا رکوب ایدرلر (وان نشأ نغرقهم فلا صریخ لهم ولا هم ینقذون) اکر دیلرسك انلری غرق ایدرز غرقه واقع اولدقلرنده انلره اغاثه ایدر وموتدن انقاذ ایدر اولمز (الا رحمة منا ومتاعا الی حین) لکن بزم انلره رحمتمز وحیاتله آجاللری انقضاسنه دکین انلره تمتیعمز اجلیچون غرق ایتمزز (واذا قیل لهم اتقوا ما بین أیدیكم وما خلفكم لعلكم ترحمون) وقچان انلره ایلروکزده کلور آخرت امرندن قورقوب عمل ایدك وآردیکزده قالور امر دنیایه اعتبار ایتمکز ویاخود امم سابقه یه ایریشن وقایعدن عبرت آلك وآخرتده اعداد اولنان عذابدن صاقنك که رحمت اولنوب یوم قیامتده عذاب کورمیه سز دینلسه اندن اعراض ایدرلر (وما تأتیهم من آیة من آیات ربهم الا كانوا عنها معرضین) هر بارکه ربلری جل شانه آیتلرندن انلره برآیت کتورسك الا انلر اندن اعراض ایدر اولدیلر زیرا که انلر اکا اعتیاد وانك اوزره تمرن ایتمشلردر (واذا قیل لهم أنفقوا مما رزقكم الله) وقچان انلره الله تعالینك سزه ویردیکی اموالدن فقرایه انفاق ایدك دینلسه (قال الذین كفروا للذین آمنوا انطعم من لو یشاء الله أطعمه) کافرلر مؤمنلره استهزا طریقی اوزره دیرکه بز شول کمسه یه اطعام ایدرمیزکه الله تعالی دیلسه انی اطعام ایدردی یعنی اول انلری اطعامه قادر ایکن اطعام ایتمیجك بز اکا احقایز * ایدی بو قول واعتقاد انلرك فرط جهالتلرندندر زیرا که الله تعالینك اطعامی اسبابله در جملهدن بری اغنیایی فقرا اطعامنه حث ایدر وانی انلره توفیقیدر (ان أنتم الا فی ضلال مبین) سز کل الاخطاء ایندهسز که الله تعالینك مشیتنه مخالف شیء امر ایدرسز وجائزدرکه بو قول الله تعالیدن انلره جوابدر ویاخود مؤمنلرك انلره جوابنی حکایتدر (ویقولون متی هذا الوعد ان كنتم صادقین) ودیرلرکه وعد ایتدیککز بعث نه وقتن اولور بزه خبرویرك اکر قولکزده صادقلر ایسه کز (ما ینظرون

الا صیحة واحدة تأخذهم وهم یخصمون) الله تعالی جوابده انلره دیدیکه انلر منتظر اولدقلری دکل الا نفخهٔ اولایه درکه انلر تجارات ومخاصماتلرنده ایکن اول انلری اخذ ایدر (فلا یستطیعون توصیة ولا الی أهلهم یرجعون) اویله اولسه امورندن برشیئی وصیته ویا اهاللرینه رجوعه استطاعتلری اولمزکه واروب حاللرینی کورهلر بلکه اول حینده جمیعی دفعةً فوت اولورلر (ونفخ فی الصور فاذا هم من الاجداث الی ربهم ینسلون) بعده ماٸینده قرق ییل کچدکدنصکره صوره نفخهٔ بعث نفخ اولنوب ناس قبورندن طوروب ربلری جل شانه درکاهنه سرعتله کیدهلر (قالوا یا ویلنا من بعثنا من مرقدنا) دیهلرکه بزی اویقومزدن کیم اویاردی ویا اولدیغمز مرقدن کیم طورغردی (هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون) مؤمنلر ویا ملكلر دیهلرکه اشبو شول یوم قیامتدرکه الله تعالی انی منزل کتابلرده وعد ایدوب مرسلون انی تبلیغده صدق ایتدیلردی دینلدیکه اشبو قول دخی کفارکدرکه اقرار ایدهلر حینده که اول انلره نفع ایتمیه (ان كانت الا صیحة واحدة فاذا هم جمیع لدینا محضرون) اول نفخهٔ اخیره دکل الا صیحهٔ واحده اولورکه انکله خلقك جمیعی بزم درکاهمزه حساب ایچون حاضر اولورلر (فالیوم لا تظلم نفس شیئا ولا تجزون الا ما كنتم تعملون) اشبو یوم قیامتده هیچ برکسه برشیئله ظلم اولنمز وجزا اولنمزسز الا انکله که خیر وشردن دنیاده انی ایشلمشدیکز دینور (ان أصحاب الجنة الیوم فی شغل فاكهون) اشبو کونده أهل جنت افتضاض ابکارده ویا سماعده ویا نعیم جنتده ویا بربرلرین زیارتده ویا الله تعالینك ضیافتنده ناعملر وفرحانلردر (هم وأزواجهم فی ظلال) اهل جنت انده کندیلره حورعیندن ازواجلریله بیله ظلال اشجارده ویا ظل عرشده صفاده درلر (علی الأرائك متكئون) حجالده اریکهلر اوزره اتکا ایدرلر (لهم فیها فاكهة ولهم ما یدعون) جنتده انلر ایچون فاکههنك انواعی وهر تمنی واشتها ایتدکاری اولور (سلام قولا من رب رحیم) وانلرك اعلای مطلوب ومتمنالری الله تعالینك انلره ملاٸکه واسطهسیله ویا واسطهسز سلامیدر * جابر رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اهل جنت نعملریله تنعمده ایکن اوزرلرینه برنور سطوع ایده باشلرین قالدروب کورهلرکه رب تعالی فوقلرندن اشراق ایدر اولدیغی حالده انلره سلام ویره اول انلره نظر ایده وانلر اکا نظر ایدهلر اکا نظر ایدر اولدقلرنجه نعیمدن برشیئه التفات ایتمیهلر حتی که اول انلردن احتجاب ایدوب نور وبرکتی اوزرلرنده ودیارلرنده قاله (وامتازوا الیوم أیها المجرمون) یوم قیامتده الله تعالی قبلندن برمنادی ندا ایده که یا عاصیلر مؤمنین صالحیندن امتیاز ایدك بو کلام انلره شول حینده دینورکه ناس محشرده مؤمن وکافر ومخلص ومنافق بربرلرینه مختلطلر ایکن مخلصون جنته ایلتلور وکافرون ناره سوریلور ویاخود معنی یا مجرملر خیردن عزلت ایدك ویاخود یا کافرلر نارده بری برلریکزدن متفرق اولك زیرا که هر کافرك نارده بربیتی اولور انده یالکز حبس اولنورنه اول غیری ونه غیری انی کورر (ألم أعهد الیكم یا بنی آدم أن لا تعبدوا الشیطان انه لكم عدو مبین) کفار ومنافقین ناره کوندرلدکلرندنصکره دینورکه بن سزه قرآنده بیان ایتمدممیکه شیطان سزه برعدوی ظاهر العداوهدر اویله اولسه اندن صاقنوب اکا اطاعت ایتمکز (وان اعبدونی) وسزه امر ایلدمکه بکا اطاعت ایدوب بنی توحید ایدهسز (هذا صراط مستقیم) اشبو امری رعایتکز صراط مستقیمدر اکا سلوك ایدن جنته ایریشور (ولقد أضل منكم جبلا كثیرا أفلم تكونوا تعقلون) اول شیطان سزدن خلق کثیری اضلال ایتدی اکا اطاعتله سزدن اول کچن امتلره ایریشن هلاکی تعقل وتذکر ایتمزدیکزکه معتبر اولهیدیکز وقتا که انلر جهنم قپوسنه قریب اولهلر خزنه انلره دیهلرکه (هذه جهنم التی كنتم توعدون) اشبو اول جهنمدرکه دنیاده سزا انکله وعد اولنوب تصدیق ایتمدیکزدی (اصلوها الیوم بما كنتم تكفرون) اشبو کونده اکا کیرك دنیاده الله تعالی یه کفرکز سببیله (الیوم نختم علی أفواههم وتكلمنا أیدیهم وتشهد أرجلهم بما كانوا یكسبون) اشبو کونده بز انلرك آغزلرینی ختم ایدوب کلامدن منع ایدرز واللری شول ایشلدکلری اعمالی بزه خبرویررو ایاقلری شهادت ایدر اکه انی کسب ایتدیلردی اول جوارح اوزره آثار معاصی ظهوریله وافعالنه دلالتیله ویاخود اول جوارحی الله تعالینك سویلتمسیله * انس رضی الله عنه ایدر

پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنده ايدك پيغمبريمز عليه السلام كلدى بيلورميسز كه نيه كلدم ديدى
ديديلر كه الله تعالى ورسولى اعلمدر ديديكه عبدك رب تعالى يه دعاسنده كه يارب نفسم اوزره شاهدى نفسمدن
اولا سين ديلرم الله تعالى ديديكه اشبو كونده اوزريكه نفسك وكرام كاتبين شهود يتراولور اولسه آغزى
مهرلنوب اركانى سويلديلور حتى كه انك اعمالنى خبر ويردكارندنصكره كيروسويلمكه لسانى اطلاق اولنور
لسانى سائر اركاننه عتاب ايدوب ديه كه بن سزكچون مناضله يه تعمدا ايتمشيكن سز اعترافكزله كنديكزى وبنى
هلاكه ايقاع ايتديكز (ولونشاء لطمسنا على أعينهم فاستبقوا الصراط فأنى يبصرون) اكربز ديلسه وزانلرك
اعين ظاهره لرينى كيدررد لك برحيثيتله كه انك جفن وشقى اولميه اول حال اوزره طريقه مبادرت ايدهلردى
فكيف كه انى كوررلر اولسهلر والحال بز انلرك اعينلرينى كورمزايتمشز وياخود معنى اكر ديلسه وزانلرى
هدادن اضلال ايدوب عميان ترك ايدردك اويله اولسه اول حالده انلرى طريق نيجه كوررلردى وياخود اكر
ديلسه وز بز انلرك اعين ضلالتلرين فقأ ايدوب عيندن انلرى عميان قيلوردق وبصرلرين ضلالتدن هدايه تحويل
ايدوب رشدلرين كوررلردى فكيف كه انلر كوررلر اولهلربز انلره بوفعلى ايتمسه وز (ولونشاء لمسخناهم
على مكانتهم فما استطاعوا مضيا ولا يرجعون) واكر ديلسه وز بز انلرى منزللرنده ايكن جماداتدن برشيئه
تحويل ايدردك وياخود قردهوخنازير قيلوردق اويله اولسه ذهاب ورجوعه قادر اولميهلردى (ومن نعمره
ننكسه فى الخلق) اول كسنه كه بز انك عمرنى طويل ايدهوز خلقده انى تنكيس ايدرز ضعفنى ارتوررو بنيه
وقواسنى اكسلدرز (أفلا يعقلون) تعقل ايتزميسز كه اكا قادر اولان رب تعالى طمس ومسخه دخى قادر
اولور (وما علمناه الشعر) بزاكا شعر تعليم ايتمدك اشبو كفار مكه نك محمد شاعردر ودييكى شعردر دربو
قوللرينى رددرز زيرا كه اول مقفى وموزون دكلدر ومعناسى دخى شعرانك مقصودى اولان تخيلات مرغبه
ومنفره وانك امثالى دخى دكلدر (وما ينبغى له) واكا شعرسويلمك دخى صحيح اولماز واما اندن روايت اولنان
(أنا النبى لا كذب أنا ابن عبد المطلب) قول شريفى شعرا اربابى عندنده شعر دكلدر * راويت اولنديكه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو بيتى سويلردى (كفى بالاسلام والشيب للمرء ناهيا) ابوبكر رضى
الله عنه ديديكه يارسول الله شاعرك ديديكى (كفى الشيب والاسلام للمرء ناهيا) ابوبكر وياعمر ديديكه شهادت
ايدرمكه سن رسول اللهسن زيرا كه الله تعالى (وما علمناه الشعر وما ينبغى له) ديمشدر عائشه رضى
الله عنهايه ديلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم شعردن برشيئله هيچ تمثل ايدرميدى ديديكه (ويأتيك
بالاخبار من لم تزود) قوليله ايدردى نه عائشه رضى الله عنهايه سؤال اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام
شعردن هيچ برشيئله تمثل ايدرميدى ديديكه اكا شعر ابغض حديث ايدى الا بوكه اشبو بيتله كاهى تمثل ايدوب
ديرديكه (ستبدى لك الايام ما كنت جاهلا * ويأتيك بالاخبار من لم تزود) الا بوكه اول ويأتيك من لم تزود
بالاخبار ديردى (ان هو الا ذكر وقرآن مبين) اكا وحى اولنان كلام دكل الا موعظه وقرآندركه فرائض
وحدود واحكامى بيان ايدر (لينذر من كان حيا) تا كه اول قرآن ويارسول الله انذار ايده هركسنهيى كه
عاقل فهم اوله زيرا كه غافل ميت كبيدر ويا انى كه الله تعالينك علمنده مؤمن اوله زيرا كه حيات ابديه ايمانلهدر
(ويحق القول على الكافرين) وتا كه كفر اوزره اصرار ايدنلره كلمهٔ عذاب واجب اوله (أولم يروا أنا خلقنا لهم
مما عملت ايدينا أنعاما) انلر نظر اعتبارله نظر ايتزلرميكه بز انلر ايچون خلق ايتدك شول احداثنه تولى
ايتديكمزدن ابل وبقر وغنم كه بزدن غيرى احدانك احداثنه قادر دكلدر (فهم لها مالكون) اول انعامى
بزم انلره تمليكمزله تملك ايدرلر وياخود اول انعامى انلره تسخير وانقياد مزله ضبط وتصرفه تمكن ايدرلر
(وذللناها لهم فمنها ركوبهم ومنها يأكلون) وبز اول انعامى انلره تذليل ايتدك كه اندن مركوبلرى اولوروانك
لحومندن اكل ايدرلر (ولهم فيها منافع ومشارب) وانلر ايچون اول انعامده اصواف واوبار واشعارندن
منافع والباننددن مشارب قيلدق (أفلا يشكرون) اشبو نعمتلرى ربى جل شانه به شكر ايتزلرمى زيرا اكر
اول انعامى خلق وانلره تذليل ايتمسه اشبو منافع مهمه تحصيلنه توسل انلره نيجه ممكن اولوردى (واتخذوا

من

من دون الله آلهة لعلهم ينصرون) الله تعالىدن اشبو قدرت باهره ونعم ظاهرهيى كوروب انك انده تفردنى
بيلدكارندنصكره عبادتده انك غيرى آلهه اتخاذ ايتديلر شول رجا ايله كيم اول آلههلرى انلره ايريشور شدائد
دفعنه نصرت ايدهلر حالبوكه امر عكس اوزرهدر زيرا كه (لا يستطيعون نصرهم وهم لهم جند محضرون)
اول آلهه انلره نصرته قادر اولمزلر والحال اول كفار آلههلر ايچون جنددركه انلرى حفظ ايچون اعداد
اولنمشلردر وياخود آلههلرى اثرنجه ناره احضار اولنورلردر (فلا يحزنك قولهم) ايمدى انلرك الله تعالى
حقنده الحاد وشركارى وياسنك شانكده تكذيب وتهجينلرى سكا حزن ويرمسون (انا نعلم ما يسرون
وما يعلنون) بز انلرك اسرار ايتدكلرى واعلان ايتدكلرى شيئى بيلورز انك اوزره جزالرين ايدرز (أولم ير الانسان
أنا خلقناه من نطفة فاذا هو خصيم مبين) انسان بدأ خلقنى تأمل ايدوب بيلمزميكه بز انى منيدن خلق ايتمشكن
كوررسنكه اول بين الخصومه درانك اول ماء منيدن خلقنه قادر اولان بارى تعالى بعثنه دخى قادر اولور
روايت اولنديكه ابى بن خلف پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه النده برچوريمش كمك كتوروب اليله انى
اوفالديغندنصكره ديديكه اعتقاد ايدرميسنكه اشبو كمك بويله چوريمشكن الله تعالى انى احيا ايده پيغمبريمز
عليه السلام ديديكه نعم وسنى دخى بعث ايدر وناره ادخال ايدر اول سببدن بو آيت ومابعدنده كى آيات نازل
اولدى (وضرب لنا مثلا ونسى خلقه) وبزه بر امر عجيبى مثل ضرب ايدوب احياء امواته قدرتمزى نفى ايتمك
ديلركنديسنك عاجز اولديغى شيئدن بزى دخى عاجز ظن ايدروبزم انى خلقمزى اونودر حالبوكه اول كمكى
احيامزدن اغربدر (قال من يحيى العظام وهى رميم) وديركه شول چوريمش كمكلرى كيم ديركورر
(قل يحييها الذى أنشأها أول مرة) ديكل كه انى اول الله تعالى ديركوررركه اول مرهده اول هيچ برشئ
دكل ايكن ايجادايتمشدى (وهو بكل خلق عليم) اول الله تعالى مخلوقاتك تفاصيلنى وكيفيت خلقنى بيلور
اويله اولسه اشخاص متفتتهنك اجزاسنى اصولنى وفصولنى وموافعنى وطريق تميزنى ونمط سابق اوزره برى
برينه ضمنى واعراض وقواسنى اعادهسنى بيلور ويا انك مثلى احداثنى بيلور (الذى جعل لكم من الشجر
الاخضر نارا فاذا أنتم منه توقدون) كه اول الله تعالى جل شانه دركه يشل اغاجدن آتش چيقارور
مرخ وعفار كبى كه ايكيسيدخى شول صويى طاملريشل اغاج ايكن بربرينه سحق اولنغله ايكيسندن
آتش چيقاررحتى كه سز اندن آتش يقارسز حكما ديديلر كه عنابك غيرى هر يشل اغاجده آتش واردر
ايمدى اول الله تعالى كه يشل اغاجدن آتش چيقارمغه قادر اولورسزى بعثنه دخى قادر اولور (أوليس
الذى خلق السموات والارض بقادر على أن يخلق مثلهم) اول الله تعالى كه سموات وارضى كبر جرمى
وعظم شانيله خلق ايتدى قادر دكلميدركه اول ايكيسنه اضافتله صغر وحقارتده انلر مثلى خلق ايده
(بلى وهو الخلاق العليم) ديكل كه بلى اول اكا قادر اولور اول كثير المخلوقات والمعلوماتدر (انما أمره
اذا أراد شيأ أن يقول له كن فيكون) انك شانى چان برشيئك حدوثن اراده ايده اكا تكون ايت ديمشدر
فى الحال اولدخى تكون ايدر * ديلديكه اشبو كلامدن مجاز دركه ايجاد واعدامده تعبسز مجرد امريله شيئك
سرعت تكوننه تمثيلدر (فسبحان الذى بيده ملكوت كل شئ) اول الله تعالى منزهدر اندنكه اكا مثل
ضرب ايدرلر جميع اشيايه مالك وقادردر (واليه ترجعون) موتكزدنصكره اكا رجوع ايدرمز
خيروشردن اعمالكزله جزا النورسز (روى عن النبى صلى الله عليه وسلم أن لكل شئ قلبا وقلب القرآن يس
من قرأها يريد بها وجه الله غفر له وأعطى من الاجر كأنما قرأ القرآن اثنى وعشرين مرة وأيما مسلم قرئ عنده
اذا نزل به ملك الموت سورة يس نزل بكل حرف منها عشرة أملاك يقومون بين يديه صفوفا يصلون عليه
ويستغفرون له ويشهدون غسله ويتبعون جنازته ويصلون عليه ويشهدون دفنه وأيما مسلم قرأ يس
وهو فى سكرات الموت لم يقبض ملك الموت روحه حتى يجيئه رضوان بشربة من الجنة يشربها وهو على فراشه
فيقبض روحه وهو ريان ويمكث فى قبره وهو ريان ولا يحتاج الى حوض من حياض الانبياء حتى يدخل الجنة
وهو ريان) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه هرشيئك قلبى واروقرآنك قلبى يس سورهسيدر

برکسه که یس سوره سین لوجه الله اوقویه مغفرت اولنه وقرآنی یکرمی ایکی کره اوقومشجه اجر ویریله برکسه که اکا ملك الموتك نزولی عندنده یس اوقونه انك هر حرفی مقابله سنده اون ملك نزول ایدوب اوکنده صفوف اولدقلری حالده طوره لر والله تعالیدن انکچون رحمت ومغفرت دیلیه لر وغسلنه حاضر اولوب جنازه سیله کیده لر واوزرینه نمازین قیلوب دفنی حیننده قتنده اوله لر وبر مسلم که سکرات موتی عندنده یس اوقویه ملك الموت انك روحنی قبض ایتمیه حتی که رضوان اکا جنتدن شراب کتوروب اکا ایچوره حالبوکه اول فراشی اوزره یاتوراندن ملك الموت انك روحنی قبض ایدر اول حالتده وکرك قبرده مکثنده ریان اولور ویوم قیامتده حیاض انبیادن هیچ برینه احتیاج اولمز حتی که جنته دخولی ریان اولدیغی حالده اولور

(سورة الصافات وهی ثمان ومائة آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والصافات صفا فالزاجرات زجرا فالتالیات ذکرا) الله سبحانه وتعالی اقسام ایتدی شول ملائکه ایله کیم مقام عبودیتده مراتبنجه صافین اولوب انوار الهیه انلره فیض اولنور وامر اللهه منتظر ایندرلر وانلر اجرام علویه وسفلیه یه امر اولندقلری تدبیرله زجر ویاخود ناسی الهام خیر ایله معاصیدن ویا شیاطینی ناسه تعرضدن زجر ایدرلر وانلر الله تعالینك آیاتنی وجلایای قدسنی انبیاء واولیاسنه تلاوت ایدرلر ویاخود الله تعالی اقسام ایتدی طوائف اجرام ایله کیم صفوف مرصوصه کبی مرتبه درلر وارواح ایله کیم انی مدبره درلر وجواهر قدسیه ایله کیم بحار قدسده مستغرقه درلر لیل ونهار تسبیحدن انلره فتور کلمز ویاخود نفوس علما ایله اقسام ایتدیکه انلر عبادتده صف اولورلر حجج ونصایح ایله ناسی کفر وفسوقدن زجر ایدرلر الله تعالینك آیات وشرایعن تلاوت ایدرلر ویاخود نفوس غزات ایله اقسام ایتدیکه انلر جهادده صف اولورلر خیل ویا عدوی زجر ایدرلر ذکر اللهی تلاوت ایدرلر بر حیثیتله کیم مباراة عدو انلری اندن اشتغال ایتمز (ان الهکم لواحد) الهکز جل شانه واحددر شریکی یوقدر (رب السموات والارض وما بینهما ورب المشارق) که سموات وارضك وایکیسی اراسنده کی مخلوقاتك وشمس ویا کواکب مشارقنك ربیدر زیرا که شمسك سنه ده هر کونده بر مشرقی وهر بر مشرق مقابلنده بر مغربی واردر (انا زینا السماء الدنیا بزینة الکواکب) بز سزه قریب اولان سمانی ضوء کواکبله تزیین ایتدك * دینلدیکه کواکب سماده قنادیل کبی معلقه درلر ویاخود صنادیق اوزره کی مسامیر کبی سماء اوزره مکوکبه در (وحفظا من کل شیطان مارد) وبز اول سمانی شهابلرله حفظ ایتدك هر شیطاندنکه طاعتدن خارجدر (لا یسمعون الی الملا الاعلی) بز سمانی شیاطیندن حفظ ایتدك اویله اولسه ملأ أعلایی استماع ایتمزلر ملأ اعلا ایله مراد ملائکه نك کتبه ویا اشرفیدر سکونلری سموات علاده اولدیغیچون علوله وصف اولندیلر (ویقذفون من کل جانب دحورا) انلر آفاق سمادن هر جانبندن شهابله طرد وابعاد ایچون رمی اولنورلر (ولهم عذاب واصب) ومع ذلك انلر ایچون آخرتده عذاب دائم ویا شدید واردر (الا من خطف الخطفة فأتبعه شهاب ثاقب) الا شیاطین جماعتندن اولکه کلام ملائکه دن مسارقه وجهی اوزره بر کلمه اختلاس ایده اکا بر کوکب مضیء لاحق اولور انی قتل ویا احراق ایدر ویا کاندن حبل ایرر * روایت اولندیکه الله تعالی چاغان بر شیء قضا ایتسه حملهٔ عرش وسماء سابعه اهلی تسبیح وتقدیس ایدوب ربکز جل شانه دیدی دیواندن سماء سادسه اهلی استخبار ایدوب انلر دخی انلره خبر ویرر بو منوال اوزره خبر سماء دنیایه ایرر شیاطین اول خبری انلردن اختطاف ایدرلر اولکه انی وجهی اوزره کتورورلر اول حقدر لکن انده کذبله برنیجه کلام دخی زیاده ایدرلر * دینلدیکه اشبو شهاب رمی اولنمسی زمان جاهلیتده دخی ثابت ایدی الا بوکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلمك بعثتیله منعده تشدید اولندی اکر دینورسه که شیطان ناردن خلق اولنمشیکن انی نار نیجه احراق ایدر دینورکه اول نار صرفدن دکلدر انسان تراب خالصدن اولمدیغی کبی ومع ذلك نار قویه نار ضعیفه اوزره استیلاء ایتسه اهلاك ایدر (فاستفتهم أهم أشد خلقا أم من خلقنا) یا محمد مکه مشرکلرندن استخبار ایت که خلقده انلرمی اشددر یوخسه ذکر

ایدیکمز

ایتدیکمز ملائکه وسماء وارض ومابینهما ومشارق وکواکب وشهب ثواقبمی اشددر (انا خلقناهم من طین لازب) بز انلرك اصلی آدمی بر نوع طیندن خلق ایتمشزدر که اول یده لاصق اولور ویا اول منتندر وانلر الحال اندن خلق اولندقلرینی بیلورلر اویله اولسه رسل ایله نیجه مجادله ایدرلر وانلری ضعفدن خلق ایدن رب تعالییه نیجه تکبر ایدرلر حالبوکه انلری اهلاکه کافیدر (بل عجبت ویسخرون) بلکه سن یا محمد الله تعالینك قدرتنه وانلری بعثی انکارلرینه تعجب ایدرسن انلر ایسه تعجبکه وبعثی تقریرکه سخره ایدرلر (واذا ذکروا لا یذکرون) وقچان انلر برشیله وعظ اولنسه لر متعظ اولمزلر ویاخود انلره حشرك صحتنه دلالت ایدر شیء ذکر اولنسه انکله منتفع اولمز بلادتلری وقلت فهملری ایچون (واذا رأوا آیة یستسخرون) وقچان انلر قائلك صدقنه دلالت ایدر معجزه کورسه لر سخریه ده مبالغه ایدرلر ویاخود بعضی بعضندن سخره ایتمسن دیلرلر (وقالوا ان هذا الا سحر مبین) ودیرلر که اشبو کوردیککز دکل الا آشکاره سحردر (أئذا متنا وکنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون) ودخی دیرلر که بز میت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصکره ینه بعث اولنورمی یز (أو آباؤنا الاولون) بزدن اوکدین فوت اولان آبائمز دخی بعث اولنورلرمی (قل نعم وأنتم داخرون) یا محمد انلره دیکل که سز وانلر بعث اولنورسز حالبوکه صاغرونسز (فانما هی زجرة واحدة فاذا هم ینظرون) قصهٔ بعث ویا قیامت دکل الا صیحهٔ واحده درکه اول نفخهٔ ثانیه در انك وقوعی حیننده خلایقك کلیسی مرقدلرندن طوره کلهلر کندیلرینه ایشلنور ایدیکنه منتظر اوله لر (وقالوا یا ویلنا هذا یوم الدین) ودیه لر که ویل بزه کیم بو اول کوندر که اعمالمزله جزا الورز ملائکه ویا انلر بری برلرینه دیه لر که (هذا یوم الفصل الذی کنتم به تکذبون) اشبو اول کوندرکه خلائق بینی فصل اولنور ویا محسن ومسیء بینی فرق ایدیلور بعده الله تعالی قبلندن ملائکه یه دینورکه (احشروا الذین ظلموا وأزواجهم) ظلمه یی واشباهلرینی اصنامه عبادت ایدنلری بری برلریله وهر عمل سیء اهلی مثل عملی اهلیله ویاخود هر کافری شیطاندن قرینیله ویاخود زوجات کافره لریله حشر ایدك (وما کانوا یعبدون من دون الله) ودخی الله تعالینك غیری اصنام وغیریله دنیاده اکا عبادت ایدرلردی انلری دخی حشر ایدك (فاهدوهم الی صراط الجحیم) انلری طریق ناره دلالت ایدك (وقفوهم انهم مسئولون) وانلری موقفده حبس ایدك که انلر انده عقائد واعماللرندن سؤال اولنورلر (قال النبی علیه السلام لا یزول قدما ابن آدم یوم القیامة حتی یسئل عن أربعة أشیاء عن شبابه فیما أبلاه وعن عمره فیما أفناه وعن ماله من أین اکتسبه وفیما أنفقه وعن علمه ماذا عمل به) پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر یوم قیامتده ابن آدمك قدمانی یرندن زائل اولمز حتی اکا درت شیدن سؤال اولنور شبابندنکه نه شیده ابلاء ایتدی وعمرندنکه نه حال اوزره کچوردی ومالندنکه قندن اکتساب ایدوب نه شیئه انفاق ایتدی وعلمندنکه انکله نه عمل ایتدی (ما لکم لا تناصرون) سزه نولدیکه بری برلریکزه عذابدن تخلیصه نصرت ایتمزسز (بل هم الیوم مستسلمون) بلکه انلر اول کونده منقاد وذلیلرو نصرتدن عاجزلردر (وأقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) ورؤسا ویا اتباع ویا کفره وقرناء بری برلرینه تلاوم وتخاصم ایده لر (قالوا انکم کنتم تأتوننا عن الیمین) اتباع رؤسایه دیه لر که سز بزه خلف جهتندن کلوب حق اوزره ایدیککزه یمینکزله بز الدانوب سزه متابعت ایتدك ویاخود بزه قوت وقهرکز جهتندن کلوب بز دخی سزدن خوفمز سببیله سزه متابعت ایتدك (قالوا بل لم تکونوا مؤمنین) رؤسا اتباعه دیه لر که سز ایمان اوزره دکلدیکز که بز سزی اندن اضلال ایده وز بلکه کفر کندی قبلکزدن ایدی (وما کان لنا علیکم من سلطان بل کنتم قوما طاغین) بزم سزك اوزریکزه تسلطمز یوغیدیکه اختیار وقوتکزی سلب ایدیدك بلکه سز اختیارکزله ربکز امرینه عصیان ایتدیکزایدی (فحق علینا قول ربنا انا لذائقون) اویله اولسه رؤسا واتباع جمیعی دیه لر که ربمزك کلمهٔ عذابی اوزریمزه واجب اولدی بز اول عذابی ذوق ایدرز (فاغویناکم انا کنا غاوین) بز سزی طریق هدادن اضلال ایتدك زیرا که بز ضالین ایدك سز دخی بزم کبی ضلالتده اولمغی رغبت واختیار ایتدیکز (فانهم یومئذ فی العذاب مشترکون) اویله اولسه اول کونده رؤسا واتباع عذابده مشترکلردر ضلالتده مشترك اولدقلری کبی

(انا كذلك نفعل بالمجرمين) اشبونك كبى فعلى بز مشركينه ايدرز (انهم كانوا اذا قيل لهم لا اله
الا الله يستكبرون) زيرا كه تحقيق انلره دنياده لا اله الا الله ديكز دينلسه اندن اعراض ويا كادعوت
ايدنلر اوزره استكبار ايدرلردى (ويقولون ائنا لتاركوا آلهتنا لشاعر مجنون) وديرلرديكه بز اول شاعر
مجنون يعنى محمد صلى الله عليه وسلم اجليچون آلهه مز اصنام عبادتن ترك ايدرميز الله تعالى انلرك قولنى
رد ايدوب ديديكه (بل جاء بالحق وصدق المرسلين) بلكه محمد قرآنله كلوب كنديدن اول كلن مرسلينى
تصديق ايدوبدر (انكم لذائقو العذاب الاليم) سز كه كفرده رؤسا وكرك اتباعسز عذاب اليمى ذوق ايدرسز
(وما تجزون الا ما كنتم تعملون) سز انكله جزا اولنمزسز الا دنياده ايشلديككز كفر واشراككز سببيله
(الا عباد الله المخلصين) لكن الله تعالينك عباد مخلصينى انلر كبى دكللردر بلكه ثوابلرى مضاعفدر (اولئك
لهم رزق معلوم) ايعدى انلر ايچون جنتده غدوه وعشيه ده كاوزمانده اشتها ايتدكارى حينده رزق معروف
مقدر اولور (فواكه) كه اول فاكهه لردركه ثماردن تلذذ ايچون اكل اولنور يوخسه حفظ صحت ايچون
دكل زيرا كه انلر جنتده غذا ايله حفظ صحتدن مستغنيلردر (وهم مكرمون فى جنات النعيم) انلر جنات
نعيمده ثواب ايله اكرام وانعام اولنورلر (على سرر متقابلين) انلر سريرلر اوزره برى برلرينه قارشو اوتوررلر
يوخسه برى برلرينك قفالرينه نظر ايتمزلر بلكه سريرلرى انلره دور ايدوب برى برلرينه قارشو ايدرلر (يطاف
عليهم بكأس من معين) انلره طواف اولنور بر اناء ايله كه انده شراب اولور خمردنكه اول ارض جنتده جريان
ايدر صويك انهارده جريانى كبى (بيضاء لذة للشاربين) كه اول خمر سوددن زياده بياض اولوب انى
شراب ايدنلره طيبه در (لا فيها غول) اول خمرده غايله يوقدر خمر دنياده اولديغى كبى كه احوال سكر وذهاب
عقل ووجع بطن وصداع وقى ء يوقدر (ولا هم عنها ينزفون) واول خمر شرابدن سكران اولمزلر انكله
عقللرينه خلل ايرمز (وعندهم قاصرات الطرف) وانلرك عندنده زوجات اولوركه ابصارلرين ازواجلرينك
غيريه نظردن منع ايدبجيلردر بلكه ازواجلريله قناعت ايدوب غيرى اندن بدل اولديغن استمزلر (عين) كه اول
زوجاتك كوزلرى كوزل وبيوكدر (كأنهن بيض مكنون) كانه اول زوجات بياضلقده دوه قوشى يمرطه سنه
بكزربودركه انك بياضنه ادناى صفرت قاريشوبدركه اول ابدان لونلرينك احسنيدر (فأقبل بعضهم على
بعض يتساءلون) اندن اول خمرى شربلرى حالنده برى برلرينه اقبال ايدوب تحادث ايديشه لر زيرا كه
اول عقله الذ لذائذ دره معارف وفضائلدن ودنياده كچن ماجرالرندن سويلشه لر (قال قائل منهم انى كان لى
قرين) حين مكالمه ده انلرك برى ديه كه بنم دنياده يعنى منكر بر صاحبم وار ايدى * دينلديكه انلر ايكى
شريك ايديلر برينه فطروس دينور كافر ايدى وبرينه يهوذا دينور مؤمن ايدى قصه لرى سورۀ كهفده
ذكر اولنوبدر (يقول ائنك لمن المصدقين) يوخسه سن بعنى تصديق ايدنلردنميسن ديو بنى توبيخ
ايدردى (أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما ائنا لمدينون) بز فوت اولوب تراب وعظام اولديغمزدنصكره بعث
اولنوب محاسبه ومجازات اولنورميز ديردى (قال هل أنتم مطلعون) الله تعالى اهل جنته ديه كه وياخود
اهل جنتدن اشبو ماجراسى ذكر ايدن اول مؤمن انده كى جلساسنه ديه كه اهل ناره نظر ايتمزميسز كه سزه اول
بعنى منكر صاحبمى كوسترم انلر ديه لر كه سن انى بزدن اعرفسن ايعدى اكا سن نظر ايت * ابن عباس
رضى الله عنه ايدر جنتده كوه لر واردركه اهل جنت اندن ناره نظر ايدرلر (فاطلع فرآه فى سواء الجحيم) اويله
اولسه اول كوه لرك برندن ناره نظر ايدوب وسطنده اول صاحبنى كوره (قال تالله ان كدت لتردين)
واكا ديه كه والله سن قريب اولدك كه بنى اغوا ايله هلاك ايديدك (ولولا نعمة ربى لكنت من المحضرين)
اكر ربم جل شانه نك بكا هدايت وعصمتى اولمسه بندخى ناره سنكله بيله محضرلردن اولوردم بعده اول مؤمن
جلساسنه ديه كه (أفما نحن بميتين الا موتتنا الاولى وما نحن بمعذبين) يا اهل جنت بز دنياده كى موتمزدنصكره
جنتده دخى ميتين اولمزميز وناردهكى كفار ايله عذاب اولنانلردن دكليز ديو نعم الهيه يى تحدث وانكله
تلذذ ايدرلر انلره دينلديكه ابدا موته دنيادنصكره بونده موته اولمز * دينلديكه بو خطاب اهل جنتدن

ملائكه يه اولور رسول حينده كه موت ذبح ايديلور اويله اولسه اهل جنت ديرلركه (ان هذا لهو الفوز العظيم)
اشبو بزه ويريلان نعمت خلود وامن نجات وافره در (لمثل هذا فليعمل العاملون) اشبونك مثلنه نيل ايچون
واجب اولوركه عاملون عمل ايدهلر يوخسه حظوظ دنيويه ايچون دكل كه اول مشوبة الآلام سريعة
الانصرامدر (أذلك خير نزلا) اهل جنت ايچون اشبو مذكورك نزل اولمسى خيرايدر (أم شجرة الزقوم)
يوخسه اهل نار ايچون شجرۀ زقومك نزل اولمسى كه اول بر شجرۀ خبيثه نك ثمره سيدركه مرۀ كريهة الطعمدر
اهل نار انى اشد كراهتله تناول ايدهلر (انا جعلناها فتنة للظالمين) بز اول شجرۀ زقومى كافرلر ايچون آخرتده
محنة عذاب ويا دنياده انكله ابتلا ايتدك زيرا كه انلر انك نارده اولديغن ايشيدجك اول نارده نيجه اولور
حالبوكه نار شجرى احراق ايدر ديديلر بيلمديلركه اول نارده معيشت وانكله التذاذ ايدر حيوان خلقنه قادر
اولان رب تعالى اقدردركه نارده شجره خلق ايدوب احراقدن انى حفظ ايده (انها شجرة تخرج فى أصل
الجحيم) اول بر شجره دركه منبتى قعر جهنمده اغصانى انك دركاتنه مرتفعه در (طلعها كأنه رؤس الشياطين)
انك ميوه سى نهايت قبحده كويا كه رؤس شياطيندر * دينلديكه شياطين بر نوع حيات هائله دركه قبيحة
المنظردر (فانهم لآكلون منها فمالئون منها البطون) اهل نار اول شجره دن ويا طعمندن يرلر انكله قارنلرين
طيوررلر يا شدت جوعلرندن ويا انك اكلنه اجبار اولندقلرندن (ثم ان لهم عليها لشوبا من حميم) اول شجره دن
طويدقلرندنصكره انلره عطش غلبه ايدوب ماء حميمله مشوب غساق ويا صديد ايچوريله لر كه اول انلرك
جوفلرندن بغرسقلرين پاره ليه (ثم ان مرجعهم لالى الجحيم) بوندنصكره انلرك مصيرى جحيم درويا انك دركاتنه در
زيرا كه زقوم وحميم نزلدركه ناره دخوللرنده اول انلره تقديم اولنور * دينلديكه حميم ناردن طشره ده در
دوه نك صويه ايلدلمسى كبى انلردخى حميمه ايلتلوب اندن ناره ادخال اولنورلر (انهم ألفوا آباءهم
ضالين فهم على آثارهم يهرعون) شول سببدنكه انلر آبالرينى طريق هدادن ضالين بولديلر انلردخى
اول آبالرينك آثارينه اتباع وسرعت ايتديلر يعنى ذكر اولنان شدائده استحقاقلرينه علت اضلالده
آبالرينه تقليدلرى اولمشدر (ولقد ضل قبلهم اكثر الاولين) يا محمد قومك قريشدن اول كچن امم خاليه نك
اكثرى طريق حقدن ضلالته ارديلر (ولقد أرسلنا فيهم منذرين) بز انلره عواقبدن انذار ايدر انبياء
ارسال ايتدكسى قومكه ارسالمز كبى انلر ايسه اول انبيايى تكذيب ايتديلر قومكك سنى تكذيب ايتملرى
كبى (فانظر كيف كان عاقبة المنذرين) نظر ايتكه اول انذار اولنوب تكذيب ايدنلرك عاقبتلرى نيجه عذاب
وهلاك ايردى (الا عباد الله المخلصين) الا عباد اللهدن شونلركه انبيانك انذاريله تنبه ايدوب دينلرين لله
خالص ايتديلر عذاب وهلاكدن قورتلديلر (ولقد نادانا نوح فلنعم المجيبون) نوح عليه السلام
قومنك ايماندن مأيوس اوليجق بزدن انلر اوزره نصرت ديليوب دعا ايتدى والله بزنه كوزل اجابت ايديجى يز
انك دعاسنه اجابت ايتدك (ونجيناه وأهله من الكرب العظيم) ونوحى واهلنى غرقدن وقومى اذاسندن
خلاص ايتدك (وجعلنا ذريته هم الباقين) وانك ذريتن تناسلله يوم قيامته دكين باقين ايتدك * روايت
اولنديكه نوح عليه السلامله سفينه يه كيرن بنى آدمدن نوح عليه السلامك اوچ اوغليله زوجه لرندن غيريلرى
وفات ايدوب متناسل اولمديلر (وتركنا عليه فى الآخرين) بز نوح ايچون اندنصكره كلن انبياء وامم ده ثناء
حسن وذكر جميل ابقا ايتدك كه اول يوم قيامته دكين منقطع اولمز (سلام على نوح فى العالمين) اول نوح
اوزره ملائكه وانس وجنده قيامته دكين سلام ثابتدركه انلر اكا سلام ايدرلر (انا كذلك نجزى المحسنين)
احسان ايدنلره بز نوحه ايتديكمز كبى جزاء حسن ايدرز (انه من عبادنا المؤمنين) اول بزم وحدانيتمزى
تصديق ايدر عبادمزدندر (ثم أغرقنا الآخرين) بعده انك قومى كفارنى اغراق ايتدك (وان من شيعته
لابراهيم) دينك اصلى ومنهاجنده نوح عليه السلامه متابعت ايدنلرك برى ابراهيم عليه السلامدر
بعيد اولمزكه ايكيسنك شرعى فروعده ويا غالبده متفق اوله * دينلديكه نوح عليه السلامله ابراهيم
عليه السلام بيننده ايكى بيك التموز قرق ييل كچمشدر وايكيسى بيننده هود عليه السلام وصالح

عليه السلامدن غيری رسول كلمامشدر (اذ جاء ربه بقلب سليم) كه اول رب تعالى يه شركدن وشكدن خالص
قلبله كلدی (اذ قال لابيه وقومه ماذا تعبدون) كه اول باباسنه وقومنه ديديكه اشبو اصنام
نه شيئدركه سز اكا عبادت ايدرسز حالبوكه اول عبادت اولنمغه صالح دكلدر (أئفكا آلهة دون الله
تريدون) اسوء كذب ايدر اولديغكز حالده الله تعالينك غيری عبادتيچون آلهه مى اراده ايدرسز
(فما ظنكم برب العالمين) عالملرك ربيسی جل شانه يه ظن ايدرسكز زندرچقانكه اكا ملاقی اوله سز انك غيريه
عبادتكز ايچون سزه عقابمی و ياتركمی ايدر * ابن عباس رضی الله عنهما ايدر ابراهيم عليه السلامك قومی
علم نجومی تعاطی ايدرلردی اولدخی انلره موافقت شكلنده اصناملرينه كيد اراده ايلدی تا كه انلرك الوهيته
عدم استحقاقنی حجتله انلره الزام ايده مكركه انلرك عيدلری اوله جق كوندن بركون مقدمده عادتلری ايديكه
اصناملرينه واروب قربانلر ايدرلر وطعاملر پشوروب اصناملری اوكلرينه قودقلرندنصكره عيدكاهلرينه
كيدرلردی شول زعمله كيم اول طعامده بركت اولوب رجوعلرنده انی يرلردی ابراهيم عليه السلامه ديديلركه
سن دخی ايرته بزمله عيدكاهه كتمزميسن (فنظر نظرة فی النجوم) اويله اولسه ابراهيم عليه السلام نجومك
مواقع واتصالاتنه وياعلم وياكتابنه نظر ايتدی (فقال انی سقيم) وديديكه بن سقيمم انلره كندوبی نجومله
استدلالندن سقمه مشارف كوستردی تا كه انی كندبلرله عيدكاهلرينه ايلتميه لر وانلرك اغلب اسقامی
طاعون ايدی سرايتندن زياده قورقرلردی وياخود مرادی سزك كفركزدن سليم القلب وياخود اعتدالدن
خارج المزاج برخروجله كيم اندن خالی كمسه قليلدر وياخود موت صددنده يم ديمك ايدی (فتولوا عنه
مدبرين) اويله اولسه سرايت خوفيله اندن قاچوب عيدكاهلرينه كتديلر (فراغ الى آلهتهم فقال
ألا تأكلون) بعده ابراهيم عليه السلام كيزلو انلرك اصناملرينه كيروب استهزا طريقيله اوزره اوككزده كی
طعامی يمزميسز ييسكز آديدی (مالكم لا تنطقون) سزه نولدی سويلمزسزكه بكا جواب ويرمسز (فراغ
عليهم ضربا باليمين) اندن اصنامی اورمغه اقبال ايتدی شول حلفی سببيله كيم تالله بن سزك اصنامكزی
كسر ايدرم ديو خفيه سويلشدی وياخود اول فعلی يدينا سبيله وياقوتيله ايتدی (فأقبلوا اليه يزفون)
وقتا كه ابراهيم عليه السلامك اصنامه اولان صنيعنی خبر الديلر انی اخذ ايچون سرعتله اكا كلديلر مكر انلرك
بعضی ابراهيم عليه السلامی اصنامی كسر ايدركن كورمشدی اول ايسه سائرينه بيلدرمشدی جميعی
ابراهيم عليه السلامه ديديلركه بزم اصنامزی نيچون كسر ايتدك حالبوكه بز اكا عبادت ايدرز (قال أتعبدون
ما تنحتون) ابراهيم عليه السلام انلره توبيخ ايدوب ديديكه شول الكزله حجاره وغيريدن دوزديككز شيئه
عبادتمی ايدرسز (والله خلقكم وما تعملون) والحال سزی ودوزديككز شيئی كه اكا عبادت ايدرسز
الله تعالى خلق ايدوبدر اويله اولسه روا ميدركه انی قويوب شول نفع وضری اولمين شيئه عبادت ايده سز
اشبو دليلدركه افعال عباد الله تعالينك خلقی اوله (قالوا ابنوا له بنيانا فألقوه فی الجحيم) برى برلرينه ديديلركه
ابراهيم ايچون برحائط بنا ايدوب ايچنه آتش ياقديغكزدنصكره ابراهيمی انك ايچنه براغك اويله اولسه طاشدن
برحائط يابديلر سمايه طولی اوتوز ذراع وعرضی يكرمی ذراع ايدی وايچينی اودونله طولدروب
اكا آتش اورديلر وابراهيم عليه السلامی اكا آتديلر (فأرادوا به كيدا فجعلناهم الاسفلين) وقتا كه انی آتشه
آتمغله شر قصد ايتديلر بز انلرك شرلرينی ابطال الله كندبلرين اذلين قيلدق شول وجهله كيم اول آتشی اكا برد
وسلام ايدوب علو شانته انی برهان ايتدك (وقال انی ذاهب الى ربی سيهدين) ابراهيم عليه السلام ديديكه
ربم جل شانه نك بكا امر ايتديكی مكانه هجرت ايدرم وياشول مكانه كيم انك انده عبادتنه تجرد ايدرمكه اول
حراندن شامه ايدی ربم بكا انده دينمه صالح شيئه هدايت ايدر (رب هب لی من الصالحين) يارب صالحلردن
بكا برولد هبه ايت كه دعوت وطاعته اعانت وغربتده بكا موانست ايده (فبشرناه بغلام حليم) بز اكا
تبشير ايتدك برغلامله كيم صغرنده عليم كبرنده حليمدر زيرا كه حق حلمله وصف اولنمز (فلما بلغ معه السعی)
وقتا كه اول غلام باباسی ابراهيم عليه السلامله اعمال ومهامه كتمكه صالح اولدی يعنی يدی ويااون اوچ ياشنه

ايردی

ايردی (قال يا بنی انی أری فی المنام أنی أذبحك فانظر ماذا تری) ابراهيم عليه السلام اكا ديديكه يا اوغلجغم
بن منامده كوردمكه سنی ذبح ايدرم نظر ايت كه رأيك ندر اول امر حتم ايكن انده انكله مشاوره ايتدی
تا كه نازل اولان بلاء الهيده انك عندنده اولان بيله جزع ايدرسه قدمن تثبيت ايده كندوبی تسليم ايدرسه
انك اوزره امنده اوله ونفسنی اكا توطين ايدوب اولا كا آسان اوله وبلانك نزولندن اول انقياد له مثوبه
اكتساب ايده * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلام ليلة ترويه ده كورديكه برقائل اكا ديركه الله تعالى
سكا امر ايدويدركه اوغلكی ذبح ايده سن ابراهيم عليه السلام فكر ايتديكه آيا كيم اول رؤيا الله تعالى دنميدر
ويا شيطاندنميدر كيجه اولنجق ينه انكلين كوروب الله تعاليدن ايديكنی بيلدی اوچنجی كيجه دخی انكلاين
كوربجك انی ذبحه قصد ايلدی اول اجلدن اول ايام ثلاثه ترويه وعرفه ونحر ايله تسميه اولندی اظهر اولان
بودركه اشبو آيتده خطاب اولنان اله مراد اسماعيل عليه السلام اوله زيرا كه هجرتك اثرنده ابراهيم عليه السلامه
اول هبه اولندی واسحاق عليه السلامله بشارت اكا غلام بشارتی اوزره عطفله اول صكره ده ذكر اولندی
ودخی شول دليلله كيم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدی بن ايكی ذبيحك اوغليم ديديكه انك بری جدی
اسماعيل عليه السلام ايدی وبری دخی باباسی عبد الله بن عبد المطلب ايدی شول سببدنكه عبد المطلب نذر
ايتديكه اكر الله تعالى اكا زمزم حفرنی آسان ايدوب اوغللری اون عدده ايرسه انلرك برينی ذبح ايده وقتا كه
اول اكا آسان اولوب اوغللری اونه ايردی قنغيسين ذبحه قرعه ايتدكده قرعه عبد الله اوزره چيقدی اويله
اولسه عبد المطلب انكيچون يوز دوه فدا ايتدی اول اجلدن ديتده يوز دوه ويرمك سنت اولدی وبو قصه مكه ده
واقع اولوب فدا كلان كبشك ايكی بوينوزی كعبه ده معلق ايدی حتى كه عبد الله بن زبير رضی الله عنه
زماننده كعبه نك ياغمسيله اول بوينوزلر دخی ياندی ودخی اسحاق عليه السلامله بشارت ايدی يعقوب عليه
السلام ولادتنه مقارن قلندی اويله اولسه انك مراهق ايكن ذبحيله امر اولنمسی اكا مناسب اولمزاما اولسه كه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن قنغی نسب اشرفدر ديو سؤال اولندقده يوسف صديق الله ابن يعقوب اسرائيل
الله ابن اسحاق ذبيح الله ابن ابراهيم خليل اللهدر ديمسی روايتی ثابت دكلدر بلكه صحيح اولان يوسف بن يعقوب
ابن اسحاق بن ابراهيمدر ديمسيدر اول زوائد راويك الحاقيدر (قال يا أبت افعل ما تؤمر) اول ايتديكه ای
بابا امر اولنديغك شيئی ايشله كل (ستجدنی ان شاء الله من الصابرين) ان شاء الله بنی امر اولنديغك ذبحه صبر
ايدنلردن بولورسن وقتا كه ايكيسی امر الهی اقامته عزيمت ايتديلر اول ابراهيم عليه السلامه ديديكه ای بابا
سكا اوچ شيئله وصيت ايدرم بری بودركه ايكی اليمی باغله كه اضطرابله سكا اذا ايتميم وبنی يوزم اوزره ياتورغل كه
يوزيمه باقوب مرحمت ايتميه سن وكوملكمی انامه ايلتوب بندن اكا سلام ايت وديكل كه الله تعالينك
امرينه صبر ايتسون ابراهيم عليه السلام اكا ديديكه ای اوغل الله تعالينك امرينه امتثال ايتمكه سن بكا
نه كوزل عون اولورسن (فلما أسلما) وقتا كيم ايكيسی امر الهيه انقياد ايتديلر ابراهيم عليه السلام اوغلنی
ذبحه واوغلی كندوبی تسليم ايتدی (وتله للجبين) وانی يعقوب يوزی اوزره يره دوشردی وبچاغی انك قفاسی
اوزره يوروتدی باذن الله بچاغك يوزی دونوب كسمدی كندی اشبو حالتده منا ده برصخره قتنده اولدی
(وناديناه أن يا ابراهيم قد صدقت الرؤيا) بز اكا ندا ايتدك كه يا ابراهيم رؤياكی تصديق ايتدك امر اولنديغك
شيئه عزمك ومقدماتنی اتيانكله اويله اولسه ايكيسی الله تعالينك انعامنه سوينوب شكر ايتديلر شول
سببدنكه بلانك حلولندنصكره دفع ايلدی وانلردن غيريه توفيق ايتمديكی شيئی انلره توفيق ايتدی وعالمينه
فضللرينی اظهار ايتدی (انا كذلك نجزی المحسنين) احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز يعنی الله تعالينك
طاعتنده احسانی سببيله ولدنك ذبحنی اندن عفو ايتدی (ان هذا لهو البلاء المبين) اشبو اختبار ظاهردركه
انكله مخلص غيريدن ممتاز اولور ويا بر محنتدركه بينة الصعوبه در (وفديناه بذبح عظيم) بز اكا اوغلنك يرينه
ذبح ايتمكه جنتدن برعظيم الجثه كبش وياوعل فدا ايتدك * ديلديكه اول كبش آدم عليه السلامك اوغلی
هابيلك ايتديكی قربانی ايدی وقتا كه ابراهيم عليه السلام انی ذبحه شروع ايتدی جبريل عليه السلام (الله اكبر

الله اكبر) ذبح اولنه جق ولد ديديكه (لا اله الا الله والله اكبر) ابراهيم عليه السلام ديديكه (الله اكبر ولله الحمد)
بعده بو ذكر بو امته سنت اولدى * روايت اولنديكه اول كبش جمره عندنده قاجدى ابراهيم عليه السلام
اكا يدى طاش آتوب حتى كه انى اخذ ايتدى اول فعل اندنصكره يه سنت قالدى (وتركنا عليه فى الآخرين سلام
على ابراهيم) ابراهيم عليه السلام اوزره بز ثناء حسن ابقا ايتدك كه اول اندنصكره كلان امتلرك اكا سلام
ايتمسيدر (كذلك نجزى المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز (انه من عبادنا المؤمنين)
ابراهيم عليه السلام بزم وحدانيتمزى تصديق ايدر عبادمزدندر (وبشرناه باسحاق نبيا من الصالحين)
بز ابراهيم عليه السلامه ولدنى ذبحله امريمزدنصكره اندن اسحاق نام ولدى وجوده كلسيله تبشير ايتدك كه
اول نبوتله مقضى وصالحلردن اولمسيله مقدر اولديغى حالده * مفسريندن اولكه ذبيحى اسماعيلدر دير اول
قصه دنصكره ابراهيم عليه السلام طاعتنه جزا ايچون اسحاقك وجوده كلسيله تبشير اولندى دير * واولكه
ذبيحى اسحاقدر دير ابراهيم عليه السلام اسحاقك نبوتيله تبشير اولندى دير * اول قول اوزره انك اسحاقله
تبشير اولنمسى ايكى كره اولور برى حين ولادتنده وبرى حين نبوتنده اولور (وباركنا عليه وعلى اسحاق)
بز ابراهيمه اولادنده واموالنده بركت قيلدق تكثيرله واسحاقه دخى بركت قيلدق صلبندن بنو اسرائيل انبياسنى
وانلرك غيرى انبيادن ايوب وشعيب مثللى اخراج ايتدك ويا خود ابراهيم واسحاقه دين ودنيا بركاتنى افاضه
ايتدك (ومن ذريتهما محسن وظالم لنفسه مبين) واول ايكيسنك ذريتندن بعضى ايمان وطاعتله احسان
ايديجيدرو بعضى ايسه كفر ومعاصيله نفسنه ظلم ظاهر ايديجيدر (ولقد مننا على موسى وهارون) بز موسى
وهارونه نبوت وسائر منافع دينيه ودنيويه ايله انعام ايتدك (ونجيناهما وقومهما من الكرب العظيم) واول
ايكيسنى وقوملرى بنو اسرائيلى فرعونك تغلبندن ويا غرقدن نجات ويردك (ونصرناهم فكانوا هم الغالبين)
واول ايكيسنه وبنى اسرائيله نصرت ايتدك حتى كه فرعون وقومى اوزره غالبين اولديلر (وآتيناهما
الكتاب المستبين) واول ايكيسنه بز حلال وحرام احكامنى بياننده متناهى تورات نام كتابى ويردك
(وهديناهما الصراط المستقيم) واول ايكيسنى بز حق وصوابه ايركورر طريقه هدايت ايتدك (وتركنا
عليهما فى الآخرين) واول ايكيسنه ثناء حسن ترك ايلدك كه انلردنصكره كلان امتك مؤمنلرى انى اقامت
ايدرلر كه اول (سلام على موسى وهارون) موسى وهارونه سلام اولسون ديرلر (انا كذلك نجزى
المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز (انهما من عبادنا المؤمنين) اول ايكيسى بزم
وحدانيتمزى تصديق ايدن عبادمزدندر (وان الياس لمن المرسلين) الياس بن ياسينكه هارون عليه السلام
سبطندن بنو اسرائيله بعث اولنمش مرسللردندر * دينلديكه اول بنو اسرائيل انبياسندن ادريس نام
نبيدرو ياخود اول خضر عليه السلامك صاحبى اولان الياسدر خضر عليه السلام جزيره لرده والياس عليه
السلام بريه لرده اولورهر ييل عرفه كوننده عرفاتده برى برلرينه ملاقات ايدرلر * روايت اولنديكه
بعلبك ملكى بر التوندن صنمه عبادت ايدرديكه اكا بعل دينوردى طولى يكرمى ويا اوتوز ذراع ايدى مكر
اول ملكك مرأه سى برجارنى قتل ايدوب بستاننى ظلمله الشدى الله تعالى اول ملكه غضب ايدوب الياس عليه
السلامى اكا رسول كوندردى اول بستاننى اول مقتولك ورثه سنه رد ايتسون يوخسه انى هلاك ايدرم ديو
اكا خبر ويرمكه بيوردى (اذ قال لقومه ألا تتقون) اول قومنه ديديكه الله تعالينك عذابندن قورقمزميسز
(أتدعون بعلا وتذرون أحسن الخالقين) بعله عبادت ايدوب سزى خلق ايدن احسن خالقينى ترك ايدرميسز
(الله ربكم ورب آبائكم الاولين) كه اول سزك واول كچن آبائكزك ربيسيدر (فكذبوه فانهم لمحضرون)
انلر ايسه الياسى تكذيب ايتديلر او بيله اولسه انلر واصناملرى ناره احضار اولنورلردر (الا عباد الله
المخلصين) الله تعالينك مؤمن قوللرى ناره احضار اولنور دكللردر (وتركنا عليه فى الآخرين) وصكره
كلان امتلرده اول الياس اوزره ثناء حسن ابقا ايتدك (سلام على الياسين) كه اول الياس واتباعى

اوزره سلام اولسون ديرلر ايدى * دينلديكه ملك الياس اوزره غضب شديد ايدوب قتلنه قصد ايلدى
اويله اولسه الياس عليه السلام الله تعالى يه دعا ايتدى انلرك شرندن انى خلاص ايده دعاسى مستجاب اولوب
اول سمايه رفع ايدلدى وملك واتباعى قحطله هلاك اولديلر (انا كذلك نجزى المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره
بز بويله جزا ايدرز (انه من عبادنا المؤمنين) الياس بزم وحدانيتمزى تصديق ايدن عبادمزدندر (وان لوطا لمن
المرسلين) لوط عليه السلام قومنه كوندرلمش رسوللريمزدندر انلر ايسه انى تكذيب ايدوب هلاكن قصد
ايديجك رب تعالى يه يلواروب كنديسنك واهلنك انلرك شرندن نجاتن ديلدى (اذ نجيناه واهله أجمعين) بز انى
واهلنك جميعنى قومنه ايرشن عذابدن قورتاردق (الا عجوزا فى الغابرين) الا انك مرأه سى هلاك ايچون
قلانلرده قيلدق (ثم دمرنا الآخرين) بعده ماعداسينى هلاك ايتدك (وانكم لتمرون عليهم مصبحين) يا اهل مكه
سز شامه مسافرتكزده انلرك منازلنه مصبحين اولديغكزده اوغرارسز (وبالليل) وكاهى اكا كيجه ده
اوغرارسز (أفلا تعقلون) عقلكز يوقميدر كه انكله معتبر اوله سز (وان يونس لمن المرسلين) يونس قومنه
كوندرلمش بزم رسوللريمزدندر * روايت اولنديكه يونس عليه السلام قومنه عذابله وعد ايتديكندنصكره
عذاب انلردن تأخر ايديجك امر الهى اولمدين ارالرندن چيقوب بر دريا كنارينه كتدى (اذ أبق الى الفلك
المشحون) اول قاچوب بر طولو كمى يه بندى اويله اولسه كمى طوروب ايلرو كتمدى ملاحين ديديلر كه آرامزده
سيدندن اباق ايتمش عبد واردر (فساهم فكان من المدحضين) اويله اولسه كمينك اهلى مقارعه ايتديلر قرعه
يونس عليه السلام اوزره واقع اولوب انكله مغلوبيندن اولدى ثم سيدندن اباق ايدن عبد بنم ديوب كنديني
دريايه آتدى (فالتقمه الحوت وهو مليم) همان دم انى بر بالق يوتدى حال بوكه اول نفسنه لوم ايديجيدر
(فلولا أنه كان من المسبحين) اكر اول مدت عمرنده وبالق قارننده الله تعالى يى ذكر كثير ايدر اولمسه يعنى
(لا اله الا أنت سبحانك انى كنت من الظالمين) دير اولمسه وياخود مصليندن اولمسه (للبث فى بطنه الى يوم
يبعثون) اول بالق قارننده حى ويا ميت اولديغى حالده ناسك بعث اولنه جقلرى كوننه دكين انده لبث ايدوب
قالوردى * اشبونده ذكرك كثارينه وتعظيم شاننه حث واردر دينلديكه بر كسه كيم الله تعالى يه سراده اقبال
ايده ضراده اول انك الينى آلور (فنبذناه بالعراء) اول بالغك قارننده بر كوندن آز ويا اوچ كون ويا يدى كون
ويا يكرمى كون ويا قرق كون لبثندنصكره بز انى شول شجر ونبتدن خالى مكانه ساحله ويا فضايه القا ايتدك
روايت اولنديكه اول بالق كمينك باشنى طشره چيقاروب يوردى يونس عليه السلام ايسه انك قارننده
تنفس وتسبيح ايدردى بره ايردكارنده بالق دخى انى قوصدى (وهو سقيم) والحال يونس عليه السلام
عليل اولوب بدنى طفلك ولادتى حيننده كى هيئتنده ضعيف وبى مجال ايدى (وأنبتنا عليه شجرة من يقطين)
وبز انك اوزره مظله انبات ايتدك بر شجردنكه وجه ارض اوزره منبسط اولور ساقى اوزره قائم اولمز
اكثرون قولنده اول دباء ايدى اوراقيله انى ذبابدن تغطيه ايتدى * زيرا كه دباء اوزره ذباب واقع اولمزوانكله
مراد دباء ايدوكنه دلالت ايدركه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم سز قباغى سورميسز دينلديكنده نعم سورمكه
اول قرنداشم يونسك شجره سيدر ديدى * وبر قولده اول انجير اغاجيدر ويا موزدركه ورقه له انى تغطيه
واغصانيله استظلال وثماريله افطار ايتدى * روايت اولنديكه يونس عليه السلام اول شجره ايله كولكه لنور
وبر وعله هر دائم كلوب اكا سودين امزرردى حتى لحمى شدت وشعرى ثبوت بدنى قوتلندى بعده بر وقتده
اويوب اويانديغنده كورسه كه اول شجره قورويمش اكا اقتى محزون اولدى وكوزندن اذى كوردى اكا
اغليوب طوردركن الله تعالى اكا جبريل عليه السلامى كوندردى ديديكه بر شجره نك قوريديغنه محزون
اولورسن يوز بيكدن زياده امتك هلاكن اراده ايتديككه محزون اولمزسن حالبوكه انلر توبه وايمانه كلديلر
(وأرسلناه الى مائة ألف أو يزيدون) بز انى بالق يوتمزدن اول نينوى اهلندن يوز بيك ويا زياده يه ارسال ايتديكمز
كبى انى بالق يوتديغندنصكره ده كيرو انلره ويا غيريلره ارسال ايتدك قچان ناظر انلره نظر ايتسه ديركه اول
يوز بيك ويا اكثردر * روايت اولنديكه انلر اسلامه كلوب يونسدن كيرو انلره رجوعن ديلديلر اول ايسه

رجوع ایتمدی * زیرا که بر پیغمبر بر مکاندن هجرت ایتسه اقامتیچون کیرو اول مکانه رجوع ایتمزدی (فآمنوا فمتعناهم الی حین) اویله اولسه انی تصدیق ایتدیلر ویا انك محضرنده اکا ایمانلرین تجدید ایتدیلر بزدخی انلری اجل مسمالری تمامنه دکین تمتیع ایتدك اشبو قصه نك بعضی سورهٔ یونسده کچمشدر (فاستفتهم ألربك البنات ولهم البنون) یا محمد اهل مکه دن توبیخ وجهی اوزره استخبار ایتکه ربك جل شانه ایچون ایکی جنسك اوضعی اولان بناتی وارفعی اولان بنونی کندیلر ایچون نمی قیلورلر حالبوکه اشبو حکمده کندیلرین رب تعالی اوزره تفضیل واردرکه سلیم العقل اولان انی قبول ایتمز (أم خلقنا الملائکة اناثا وهم شاهدون) یوخسه بز ملائکه یی اناثمی خلق ایتدك حالبوکه انلر انده حاضر میدیلر که اول قوله جرأت ایدرلر (ألا انهم من افکهم لیقولون ولد الله وانهم لکاذبون) آکاه اولك که انلر کذبلرندن ملائکه یی بنات الله زعمیله الله تعالینك ولدی وار دردیدیلر * والحال انلر اول قوللرنده کاذبلردر ومع ذلك انده الله تعالی یی حاشا تجسیم ایدرلر زیرا که ولادت اجسامه مختصه در * ودخی الله تعالینك اکرم خلقنی اناث قیلمقده استهانهٔ شدیده واردر که انلرك برادناسنه سنده انوثت وارد یلسه انی قائله غیظندن کندوبی پاره لردی (أصطفی البنات علی البنین) یوخسه الله تعالی بناتی بنون اوزره اختیار می ایلدی (مالکم کیف تحکمون) سزه نولدیکه عقل قبول ایتمدیکی شیئی نیجه حکم ایدرسز * اعدی اول حکم فاسددن ارتداع ایدك که اول جوردر (أفلا تذکرون) تذکر ایتمزمیسز که الله تعالی اندن منزهدر (أم لکم سلطان مبین) یوخسه ملائکه بنات الله ایدوکنه سمادن سزه نازل اولمش حجت واضحه کزمی واردر (فأتوا بکتابکم ان کنتم صادقین) اعدی سزه نازل اولان کتابکزی کتورك اکرده دعواکزده صادقلر ایسه کز (وجعلوا بینه وبین الجنة نسبا) مکه مشرکاری الله تعالی ایله ملائکه دن جن دینور بر حی بیننده نسبت جامعه قیلدیلر که ابلیس انلردندر * دینلدیکه الله تعالی جن ایله مصاهره ایدوب اندن ملائکه حاصل اولدی دیدیلر و بر قولده الله تعالی وشیطان ایکی قرنداشدر دیدیلر والله تعالی انلرك اقاویل باطله سندن منزهدر (ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون) حالبوکه کفره نك بناته وصف ایتدکاری ملائکه ویاخود انس وجن بیلدیلر که کفره اول مقاله لری سبیله ناره حاضر اولوب عذاب اولنسرلردر (سبحان الله عما یصفون) الله تعالی انلرك انی ولد ایله وصف ایتمسندن منزه اولدی (الا عباد الله المخلصین) لکن الله تعالینك شرکدن مبرا اولان عبادی ناردن ناجیلردر (فانکم وما تعبدون ما انتم علیه بفاتنین) یا اهل مکه سز ومعبودلریکز نامی الله تعالی یه اعتقادلرینی اغوا کزله افساد ایدرد کللرسز (الا من هو صال الجحیم) مکر انی افساد ایدرسز که الله تعالینك سابق علمنده اهل ناردن اولوب لابدا کادخول ایدیسردر بعده الله تعالی ملائکه نك عبده لرینی رد ایچون اکا عبودیته اعترافلرینی حکایت ایدوب دیدیکه (وما منا الا له مقام معلوم) بزکه معشر ملائکه یز بزدن هیچ احد یوقدر الا انك معرفت وعبادتده وتدبیر عالمده امر اللهه انتهاده مقام معلومی واردر ویاخود اول سماده مقام معلومی واردر وانده عبادت ایدر اذن الهیسز انی تجاوزه قادر اولمز (وانا لنحن الصافون) وبز اداء طاعتده منازل خدمتده ایاغ اوزره صف صف طورورز (وانا لنحن المسبحون) وبز الله تعالی یی جلالنه لایق اولمیان شیئدن تنزیه ایدرز * یعنی جبریل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه خبر وردی دیدیکه بز الله تعالی یه صلات وتسبیحله عبادت ایدرز یوخسه کفارك زعم ایتدیکی کبی بز معبود دکلرز * دینلدیکه اشبو کلام پیغمبریمز علیه السلام ومؤمنلر لساندن حکایت بیورلمشدر یعنی جنتده ویا یوم قیامتده الله تعالی درکاهنده بزم مقام معلوممز واردر بز انکیچون نمازده صف صف اولورز وانی هر سوءدن تنزیه ایدرز (وان کانوا لیقولون لو أن عندنا ذکرا من الاولین لکنا عباد الله المخلصین) اکرچه مکه کافرلری دیرلر که اکر امم سالفه یه نازل اولان کتابلردن بزه دخی برکتاب اولسه اللهه عبادتی خالص ایدر عبادی اولوردق یوخسه انلر کبی اکا مخالفت ایتمزدك (فکفروا به فسوف یعلمون) چون انلره قرآن کلدیکه اول اشرف اذکاردر اکا کافر اولدیلر * اویله اولسه کفر وتکذیبلرینك عاقبتین دنیاده وآخرتده بیلیسرلردر (ولقد سبقت کلمتنا لعبادنا المرسلین) بزم مرسلین عبادمزه وعدمز سبقت ایتدیکه اول

(کتب الله لاغلبن أنا ورسلی) قولمزدر (انهم لهم المنصورون وان جندنا لهم الغالبون) که انلر نصرت اولنورلردر * ومؤمنلر که بزم جندمزدر دنیاده حجت وآخرتده عزتله کفارا اوزره غالبلردر اکرچه بعض احیانده منهزم اولورلرسه ده (فتول عنهم حتی حین) اعدی انلردن اعراض ایت سکا انلر اوزره نصرتمز موعدینه دکین که اول یوم بدردر ویا یوم فتحدر (وأبصرهم فسوف یبصرون) انلره ایریشه جك مصائبی انلره کوستر کل سنکیچون قضا ایتدیکمز تأیید ونصرت وثوابی انلر آخرتده کوریسرلردر * اویله اولسه کفار دیدیلر که یا محمد اول مصائبی وعذابی نه وقتده کوررز نازل اولدیکه (أفبعذابنا یستعجلون) انلر بزم عذابمز نزولنه استعجالمی ایدرلر (فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرین) چقان بزم عذابمز انلرك فناسنه نزول ایتسه انذار اولنانلرك صباحی نه چرکین صباح اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خیبر قرینه نزول ایدیجك دیدیکه الله اکبر خیبر خراب اولدی زیرا اچقان بز بر قومك فناسنه نزول ایتسه وزکه انلر انذار اولنمشلردی انلرك صباحی نه چرکین صباح اولور (وتول عنهم حتی حین) انلردن اعراض ایت موعودمز ظهورینه دکین (وأبصر فسوف یبصرون) یا محمد شول ذکری احاطه ایتمز انواع مسرتی سز کوررو انواع مساآتی انلر کوریسرلردر (سبحان ربك رب العزة عما یصفون) ربك رب العزت جل شانه مشرکونك انك شاننده اکا لایق اولمیان وصفلردن منزه اولدی (وسلام علی المرسلین) وسلام مرسلین اوزره اولسونکه انلر الله تعالینك رسالاتنی امتلرینه تبلیغ ایتدیلر (والحمد لله رب العالمین) عالملرك ربیسی الله تعالی یه حمد اولسونکه اول مرسلینه واتباعلرینه نعم وحسن عاقبه افاضه ایتدی * حضرت علی رضی الله عنه ایدر برکسه که یوم قیامتده اجردن مکیال اوفی ایله کیل اولنمسین دیلیه مجلسنده آخر کلامی سبحان ربك رب العزة عما یصفون دن آخر سوره یه دك اولسون

(سورة ص وهی ثمان وثمانون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(ص) دینلدیکه اول قسمدر ویا اسم سوره در ویا صمدا سمنك ویا صادق الوعد وصفنك مفتاحیدر ویاخود مصاداتدن امردر که اول معارضه معناسنه دریعنی یا محمد عملکی قرآنه عرض ایت واوامریله عمل ونواهیسندن اجتناب ایت (والقرآن ذی الذکر) قرآن حقیچونکه اول عظه ویا شرف وشهرت صاحبیدر ویاخود دینده احتیاج اولنان عقائد وشرایع ومواعید ذکرینك محلیدر (بل الذین کفروا فی عزة وشقاق) حال کفارك دیدیکی منوال اوزره دکلدر بلکه کفار حقدن استکبارده والله تعالی یه ورسولنه مخالفتده در (کم أهلکنا من قبلهم من قرن فنادوا ولات حین مناص) اهل مکه دن اول امم خالیه دن برنیجه امتی بز عذاب ایله اهلاك ایتدك که انلر ایسه عذابك نزولی حیننده اندن تخلص ایچون استغاثه ایتدیلر انلره دینلدیکه اشبو وقت خلاص وفرار وقتی دکلدر (وعجبوا أن جاءهم منذر منهم) اول کفار کندیلردن انلره رسول کلدیکنه تعجب ایتدیلر (وقال الکافرون هذا ساحر کذاب) ودیدیلر که اشبو رسالت دعواسین ایدن محمد اظهار ایتدیکی معجزه ده ساحر والله تعالی یه اسناد ایلدیکی مقالاتنده کذابدر (أجعل الآلهة الها واحدا) شول سببدنکه انلرك اتخاذ ایتدکاری آلهه لریچون الوهیتنی ابطال ایدوب جمیعن اله واحد ایچون قیلدی (ان هذا لشیء عجاب) انك بو قولی غایده بلیغدر که شول آبائمز اتفاق ایتدیکی وبزم مشاهده مز اولان امرك خلافیدرکه واحدك علم وقدرتی اشیاء کثیره یه نیجه وفا ایدر * روایت اولندیکه عمر رضی الله عنه اسلامه کلدیکنده قریشه اول زیاده مشقت وردی ابو طالبه واروب دیدیلر که سن بزم شیخمز وکبیرمزسن کوریورمیسن که محمده تابع اولنلرنه ایتدیلرسکا کلدك که بزمله قرنداشك اوغلی بیننی فصل ایدهسن اویله اولسه ابو طالب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی قتنه چاغروب دیدیکه اشبو قومك سندن حاجتلری بودرکه آلهه لری ذکرنی ترك ایدهسن نه سن انلره ونه انلر سکا اذا ایده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اکر بن سزك حاجتکزه اجابت ایتسم سز دخی بنم برحاجتمه اجابت ایدرمیدیکز * دیدیلر که نعم اجابت ایدهلم اکرچه اون حاجت ایسه ده دیدیکه اعدی

لا اله الا الله دیمکزهمان‌دم طوروب کندیلر وحکایت بیوریلان جوابی ایتدیلر (وانطلق الملأ منهم أن
امشوا واصبروا علی آلهتکم) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اول جوابله تبکیت ایدیجک ابو طالبک
مجلسندن اشراف قریش کتدیلر وبالحال بری برلرینه دیردیلرکه انک سوزی سزه نفع ایتمز طوروب کیدک
آلهه‌کز عبادتنه صبر ایدوب اکا ملازمت ایدک (ان هذا لشیء یراد) اشبو امر ریب زماندن برشیدر که بزم
اکا ابتلامز اراده اولنمشدر انی دفعه چاره یوقدر (ما سمعنا بهذا فی الملة الآخرة ان هذا الا اختلاق)
بز محمدک قولنی آبامزدن ایشتدیکی ملتده ویا ملت عیساده ایشتمدک که اول ملتلرک آخریدر زیرا که نصاری انی
ثالث ثلاثه دردیلر * اعدی محمدک قولی کذبدر کندیلکندن سویلیوبدر (ءانزل علیه الذکر من بیننا)
اشراف ورؤسامز بیننده اول شرف نبوت ونزول کتابله اختصاصه سبب ندر حالبوکه اول انلرک مثلی ویا شرف
وریاستده انلردن دوندر * اشبو دیدیلرکه انلرک مبدأ تکذیبی حسد وحطام دنیوی‌یه نظرلری مقصور
اولدیغیدر (بل هم فی شک من ذکری) بلکه انلر قرآن ووحیدن شکده درلر تقلیده میللری ودلیلدن
اعراضلری ایچون ومع ذلک اشبو ساحر کذابدر ویا انک قولی اختلاقدر دیملری زعملرنده دخی ثابت دکللردر
(بل لما یذوقوا عذاب) بلکه انلر هنوز بنم عذابمی ذوق ایتمیوبدر ذوق ایتدکلرنده شکلری زائل اولوب
تصدیقه مضطر اولدقلرنده تصدیق ایدرلر حالبوکه اول تصدیق انلره برشیئی مفید اولماز (أم عندهم
خزائن رحمة ربک العزیز الوهاب) یوخسه ربک جل شانه نک خزائن رحمتی انلرک یدنده ویا تصرفنده میدرکه
انی دیلدکلرینه ویره‌لر والله تعالینک دیلدیککندن کیده‌ره‌لر ونبوتی دیلدکلری صنادیدلرندن برینه
ایرکوره‌لر حالبوکه نبوت الله تعالیدن عطیه‌در عبادندن دیلدیکنه انکله تفضل ایدر اکا مانع یوقدر عزیزدرکه
اکا هیچ احد غالب اولماز وهابدرکه دیلدیکی شیئی دیلدیکی کمسه‌یه باغشلر (أم لهم ملک السموات والارض
وما بینهما) ویوخسه سموات وارض وما بینهمانک ملکی انلرکمیدرکه اول خزائن رحمتدن جزؤ ویسیردر
حالبوکه انلرک اول عالم جسمانی امرنده مدخللی یوقدر اکرمدخللری وار ایسه (فلیرتقوا فی الاسباب)
معارجه صعود ایتسونلرکه اندن هرشیئه ایروب اکا استیلا ایده‌لر وعالم امرنی تدبیرلریله وحی استصواب
ایتدکلری کمسه‌یه انزال ایده‌لر (جند ما هنالک مهزوم من الاحزاب) اشبو قولی دینلر کفاردن رسوللر
اوزره تحزب ایدن برجند قلیل مهزوم عنقریب مکسوردر انلرک مقالاتنه مبالات ایتمکل زیرا بن سنک
ناصرکم * اشبو قول شریفک تأویلی یوم بدرده ظاهر اولدی بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تسلیه ایچون
رسل اوزره تحزب ایدنلرک بعضن ذکر ایدوب دیدیکه (کذبت قبلهم قوم نوح وعاد) قریشدن اول نوح
قومی وهود قومیکه عاددر رسوللرین تکذیب ایدوب اول رسوللر دخی انلرک اذاسنه صبر ایتدیلر اعدی
یا محمد سندخی اول اخوانک انبیایی اسوه ایدین (وفرعون ذو الاوتاد) وفرعون دخی رسولنی تکذیب
ایتدیکه اول برملک صاحبی ایدیکه بناتده اوتادله مطنب کبیدی ویاخود اول درت ساریه نصب ایتمشدی
تعذیبن دیلدیکی کمسه‌یی ایکی الین وایکی ایاغن هربرین اول ساریه‌لرک برینه مد ایدوب اوزرینه
اوتاد ضرب ایدردی بعده موتنه دکین انی انده ترک ایدردی (وثمود وقوم لوط وأصحاب الایکة) وصالح قومی
ثمود ولوط قومی وشعیب قومی واصحاب الایکه دخی رسوللرین تکذیب ایتدیلر (اولئک الاحزاب) اعدی
انلر احزاب ایدیلرکه رسوللری اوزره تحزب ایتمشلردی (ان کل الا کذب الرسل فحق عقاب) اول اقوامک
هربری رسوللرم تکذیب ایدوب اول اجلدن بنم عقابم انلره واجب اولدی (وما ینظر هؤلاء
الا صیحة واحدة ما لها من فواق) یا محمد کفار مکه نک انتظاری دکل الا صیحهٔ واحده‌یه درکه اول نفخهٔ اولیدر
وقتی ایردیکنده فواق ناقه دکاو زمان تأخیر اولنمز (وقالوا ربنا عجل لنا قطنا قبل یوم الحساب) کفار استهزاء
طریقی اوزره دیدیلرکه یاربنا بزه یوم قیامتدن اول وعد ایتدیکک عذابدن نصیبمزی ویاخود صحیفهٔ اعمالمزی
تعجیل ایت که کوره‌وز (اصبر علی ما یقولون) اعدی یا محمد انلرک اذاسنه صبر ایتکه بن سنک ناصرکم
(واذکر عبدنا داود ذا الاید) ذکر ایت عبدمز داودیکه عبادتده اول قوت صاحبی ایدی پیغمبریمز صلی الله

علیه وسلم ایدر نوافل صوم وصلاتده الله تعالی‌یه احب اولان داود علیه السلامک صوم وصلاتیدرکه اول
برکون صائم وبرکون مفطر اولوردی وکیجه نک نصفن اویوروثلثن تهجد قیلور وسدس اخیرنی دخی اویوردی
دینلدیکه یعنی انلره داود علیه السلام قصه‌سنی ذکر ایت انک عند الله علو شانی وعظائم نعم وکراماته منزلت
ومکانی وار ایکن برصغیره‌یی ارتکابیله منزلتندن تنزیل اولندی وملائکه‌کانی تمثیل وتعریضله توبیخ ایتدی
حتی انکله مصیبتن تفطن ایدوب رب تعالی‌یه استغفار وانابت ایتدی اویله اولسه کفر وطغیان اهلنه ظنک ندر
ویاخود انک قصه‌سنی تذکیر ایدوب نفسکی زللدن صیانت ایت اول عنان نفسکی ادنی اهمال ایله اکا ایرشن
معاتبه‌سکا دخی ایرشمیه (انه أواب) که اول هر کراهت اولنور شیئدن توبه ایله الله تعالینک مرضاتنه
رجاعدر (انا سخرنا الجبال معه یسبحن بالعشی والاشراق) بز طاغلری تسخیر ایتدک که غداة وعشیده
انکله بیله تسبیح ایدرلردی تسکیم تفسیری سورهٔ اقرابده کچدی امهانی رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم صلاة ضحایی قیلوب اشبو صلاة اشراقدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر بن صلاة ضحایی بو آیتدن
بیلدم (والطیر محشورة) وقوشلری دخی تسخیر ایتدک که هر جانبندن انلر اکا حشر اولوردی (کل له أواب)
طاغلر وقوشلر هربری داودله بیله الله تعالی‌یی تسبیح ایدرلردی (وشددنا ملکه) بز اکا ملککنی عدل ویا حفظ
وحراسته قوی ایتدک که هرکیجه‌ده انی اوتوز اوچ بیک رجل بکلردی ویاخود هیبت ونصرت وکثرت
جنودله قوی ایتدک اول قلوب ناسه وضع اولنمشدی * روایت اولندیکه برغلام بر رجلک عندنده کی بقره‌یی
ادعا ایدوب رجل اکا ویرمیوردی ومع ذلک اول غلام بقره‌یی دخی اثباته قادر اولمدی داود علیه السلامه
وحی الهی کلدیکه اول مدعی علیه رجلی برالمه اوردیغیچون قتل ایده بنو اسرائیل انی ایشتدیکچک جزع
ایتدیلر بر رجلی برالمه اوردیغیچون قتل ایدرمیسن دیدیلر داود علیه السلام دیدیکه بو بیله امر اولندم رجل
قتل اولنه جغنی تحقق ایتدیکی کبی دیدیکه یا نبی الله سن صادقسن بن انک باباسنی ناحق یره قتل ایتدیکمدن قتل
اولنمغه مستحق اولمشم * اویله اولسه داود علیه السلام انی قتل ایدیجک قلوب ناسه اندن هیبت ایردی واول
بقره‌یی آلوب غلامه ویردی (وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب) وبز اکا نبوت ویا کمال علم واتقان عمل ویردک
ودخی فصل خصام ویردک که حقی باطلدن تمیز ایدردی ویا کلام ملخص که اول التباس ایتمز مخاطبی مقصوده
تنبیه ایدردی * اما بعد لفظنه فصل خطاب دینلدی زیرا که اول مقصودی ماسبقدن فصل ایدردینلدیکه
اول برخطاب قصد درکه اندنه اختصار مخل ونه اشباع ممل اوله (وهل أتیک نبأ الخصم اذ تسوروا المحراب)
یا محمد سکا داود علیه السلام عهدنده واقع خصومک اکا تحاکمی قصه‌سی کلدیکه انی استماعله معتبر اوله‌سن
شول وقتکه انلر داود علیه السلامک غرفه‌سی سورینه تصعد ایتدیلر * قصه‌سی اولدرکه بروقتده داود
علیه السلام آبائی ابراهیم واسحاق ویعقوب علیهم السلام منزلتن تمنی ایدوب رب تعالیدن دیلدیکه انلری
امتحان ایتدیکی کبی انی دخی امتحان ایده وانلرک کبی فضلندن اکا دخی احسان ایده اویله اولسه الله تعالی
اکا وحی ایتدیکه اعدی فلان آیک فلانجی کوننده‌سنی ابتلا ایدرم متنبه اولغل چون اول وقت موعود ایردی
محرابنه کیروب قپوسنی برکتدی وصلات وزبور تلاوتنه اشتغال ایتدی اول حالده شیطان التوندن
برکوکرجین صورتنه تمثل ایتدیکه انده هرلون حسن بولنوردی کلوب داود علیه السلامک ایکی ایاغی اراسنه
بوریدی داود علیه السلام الین اوزاتدیکه انی طوته وبنو اسرائیله انی کوستره اول ایسه اول اارادن
اوچوب اکاقریب برمکانه قوندی داود علیه السلام انی طوتمق استدیکه اول انک اوکنجه کیدرلر حتی که
برکوه‌یه قوندی داود علیه السلام دخی اول کوه‌یه چیقدیکه انک قندنه کیدر ایدیکن کوره صیدینه
برکسه کوندره اول کوه‌دن کورسه که برمرأه بربوستانده برکه کنارنده یونورو یا اول کندینک سطحی
اوزرنده یونوب طوررکه اول حسن وجمالده غایت کمالده ایدی انک حسنی داود علیه السلامه تعجب ایردردی
ضمیرنده اول انک حلالی اولمسنه رغبت ویردیکه اکا شامع بنت شامع دینوردی زوجنه اوریا بن حنایا
دینوردی داود علیه السلامک ابن اختی ایوب بن صورنا یاایله بلقا غزاسنده ایدی اویله اولسه داود علیه

السلام اول ايو به نامه كوندرديكه اول اوريايى تابوت اوكنجه فلان عدويه كوندره وتابوت اوكنجه كيديته
ايسه حلال دكلديكه اردينه دونه تاكه الله تعالى انك يديله اول عدونك فتحن ويره ويا خود انى شهادته
ايركوره ايوب دخى انى اول عدويه كوندريجك الله تعالى انك يديله انى فتح ايدوب ايوب داود عليه السلامه خبر
ويردى بعده داود عليه السلام ينه ايو به نامه كوندرديكه اوريايى اولكيدن اشد عدويه كوندره باذن الله
اولدخى فتح اولوب اوچنجى دفعه كوندرلديكى عدوده قتل اولندى * اول مرأسى عدتى انقضا سنده داود
عليه السلام تزوج ايدوب سليمان عليه السلام اندن وجوده كلدى * بعضيلر انبيايى اشبونك كبى عملدن تنزيه
ايدوب اشبو نقلى انكار ايتديلر حتى على كرم الله وجهه دن روايت اولنديكه بركيمسه كيم داود عليه السلام
قصه سنى قصاص روايت ايتديكى منوال اوزره تحديث ايده بن اكا يوز التمش جلده اوررم ديدى * دينلديكه
اول صحيح اولديغى تقدير اوزره ظن اولنوركه داود عليه السلام انك مخطوبه سن خطبه ايده ويا انى
زوجه سندن فراغن ديله مش اوله تمكين انصارك مهاجرينه مواساة ايچون بومعنايى ايتديلردى وقتا كه داود
عليه السلام اوريانك متروكه سنه داخل اولدى چوق زمان كچمدين الله تعالى اكا انسان صورتنده ايكى ملك
كوندردى . داود عليه السلام ايسه زماننى اوچه قسمت ايتشيدى بركون عبادته وبركون حكومته وبركون
نساايله معاشرته اشتغال ايدردى ملكلرك اكلدى عبادتى كوننده ايدى وقتا كه انلر داود عليه السلامه
كيرمك ديلديلر حارسلر انلرى اندن منع ايتدى اويله اولسه انلر ديوارى آشوب داود عليه السلام نماز قيلوركن
آنسزين اوكنده اوتورديلر دينلديكه اول ايكى ملك جبرائيل وميكائيل عليهما السلام ايدى (اذ دخلوا على
داود ففزع منهم) شول وقتنكه ملائكه اكا داخل اولوب اول انلردن فزع ايتدى (قالوا لا تخف خصمان بغى
بعضنا على بعض) ديديلركه بزدن خوف ايتمكل زيرا كه بز خوف اولنوركسه لردكالرز بلكه بز ايكى خصمز بعضمز
بعضمزه بغى ايتمسى تقديرى اوزره كلمشزكه سن بيمزى فصل ايده سن (فاحكم بيننا بالحق ولا تشطط) اعدى ايكيمز
بيننى عدالله قضا ايت يوخسه جورايتمكل (واهدنا الى سواء الصراط) وبزى اعدل طريقته ارشاد ايت * داود
عليه السلام انلره ديديكه بينكزده كى خصومتى سويلكز انلرك بريسى ديديكه (ان هذا أخى له تسع وتسعون نعجة
ولى نعجة واحدة) اشبو بنم دين وطريقجه قرنداشمدر انك طقسان طقوز طشاتى وار بنم ايسه انجق برطشاتم وار
وكاهى عرب نعجه يى مرأه دن كنايه ايدر كنايه وتمثيل ايسه تعريضه سوق اولنور شيئده مقصوده ابلغدر (فقال
اكفلنيها) بكاديديكه اول برطشاتكى بكا تمليك ايت كه اولدخى بنم كفالتمده اوله يعنى اول برزوجه كى تطليق ايت كه
انى بن تزوج ايدم (وعزنى فى الخطاب) وقولده بكا غلبه ايتدى زيرا تكلمده بندن افصح ومحاوره ده بندن
ابطش ايدى (قال لقد ظلمك بسؤال نعجتك الى نعاجه) داود عليه السلام اكا ديديكه اكر حال ديديكك منوال
اوزره ايسه اول كندى شياهنه ضم ايچون سنك برشاتكى سندن سؤال ايله سكا ظلم ايتمشدر * دينلديكه داود
عليه السلامك اكا جوابى اول ملك آخرك اول خصمى قولنى تصديق ايتدكدنصكره ده ايدى (وان كثيرا
من الخلطاء ليبغى بعضهم على بعض) شركادن كثيركه ماللرينى بريبرلرينك مالنه خلط ايتمشلردر انلرك بعضى
بعضنه ظلم ايدر (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات) الاايمان واعمال صالحه يى جمع ايدن شركا بريبرلرينه
ظلم ايتمزلر (وقليل ماهم) اول وصفلو كمسه لر ايسه قليلدر * وقتا كه داود عليه السلام اول ايكيسى بيننى اشبو
منوال اوزره قضا ايتدى ايكيسى بريبرلرينه باقشوب كولدكارندنصكره سمايه صعود ايتديلر (وظن داود
أنما فتناه) اويله اولسه داود عليه السلام بيلوب تيقن ايتديكه بزانى اول ايكى ملكله اختبار وخطاسنه تنبيه
ايتدك (فاستغفر ربه) داود عليه السلام ربتعاليدن اول خطاسنك مغفرتن ديلادى (وخر راكعا واناب)
وانكچون ركوعدنصكره سجود ايتدى وجميع مخالفاتدن توبه ايله اكا رجوع ايتدى (فغفرناله ذلك) اويله
اولسه بزانك مغفرتن ديلديكى خطاسنى مغفرت ايتدك (وان له عندنا لزلفى وحسن مآب) وانكچون عندمزده
يوم قيامتده قربت ومكانت وحسن مرجع واردر * ابن عباس وكعب ووهب ايدرو وقتا كه اول ايكى ملك
داود عليه السلامه داخل اولوب اول نفسى اوزره قضا ايتدى اول ملكلر خلق اولندقلرى صورتلرينه

تحول ايدوب عروج ايتديلر داود عليه السلام انكله كندى عتاب اولنديغن بيلوب فى الحال سجده يه واردى
قرق كون سجده دن باشنى قالدرمدى مكركه قضاء حاجت ضروريه وصلوات مكتوبه اداسيچون قالديروب
اندن ينه سجده يه واررديو اول مدتده اكل وشرب ايتميوب اغلدى حتى باشنك حولنده اوتلر بتدى *
وهب ايدر اول حالتده الله تعالى قبلندن برندا كلديكه ياداود سنى مغفرت ايتدم ديديكه يارب بنى نيجه مغفرت
ايدرسن حالبوكه سن كمسنه يه ظلم ايتمزسن * بيورلديكه اعدى اوريانك قبرينه واروب اندن حلاللق ديله چون
داود عليه السلام انجلين ايتدى ديديكه يااوريا بن سنى قتله عرض ايتمكله قتل اولندك بكا انى حلال ايت
اوريادن جواب كلديكه سن بنم جنته دخولمه سبب اولدكندن يكا اول سكا حلال اولسون وحى الهى
كلديكه ياداود اول فعلك انك زوجه سنى تزوج ايچون ايدوكنى اكا بيلدرمك دخى لازمدر بيلورسنكه
بن حكم عدلم مبهم استحلالكله انك خصومتندن قورتلمزسن * چون داود عليه السلام ينه انك قبرينه
واروب انى بيلدردى قبردن اكا جواب كلمدى * اويله اولسه قبر عندنده طوروب چوق اغلدى يارب اكر بونى
عفو ايتمزسه حالم نيجه اولور * بيورلديكه ياداود يوم قيامتده اوريايه بن شول كوزل كورمدك وقولاقلر
ايشتمدك ثوابلر ويروب اشبو سكا عبدم داووده كى حقكدن تجاوز ايچوندرديو بيلديررم اولدخى صفاى خاطرله
اكا راضى اولور حتى كه اول ثوابى بولور (ياداود انا جعلناك خليفة فى الارض) ياداود بزسنى يريوزنده
سندن اول كچن انبيايه خليفه ايتدك كه بزم امرمزله امور عبادى تدبير ايده سن (فاحكم بين الناس
بالحق) ناس بيننده عدالله حكم ايله كل (ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله) يوخسه هواى نفسه
اتباع ايتمكل كه اول سنى دين اللهدن چيقاروب عدالله حكم ايتدرمز (ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم
عذاب شديد) شونلركه دين اللهدن چيقارلر انلر ايچون عذاب شديد واردر (بما نسوا يوم الحساب) شول
سببله كه يوم قيامتى اونودوب عملى ترك ايتديلر (وما خلقنا السماء والارض وما بينهما باطلا) سماء وارض
ومابينهمايى بز باطل خلق ايتمدك كه انده حكمت وغرض صحيح اولميه ويا انى خلقده عابثين ولاعبين اوله وز
بلكه انى خلقمز حق ايچوندركه اول وحدانيتمزه دليلك مقتضاسيدر (ذلك ظن الذين كفروا) اشبو
ذكر اولنان اشيانك خلقى باطل اولمق كفارك مظنونيدر (فويل للذين كفروا من النار) اعدى ويل كافرلره
كيم اشبو ظنلرى سببيله ناره مستحق اولديلر زيرا كه اول ظنلرى بعث وحسابى وثواب وعقابى انكاره
مؤدى اولدى (أم نجعل الذين آمنوا وعملوا الصالحات كالمفسدين فى الارض) شول ايمان وصلاحله
متصفلر ثوابده شول يريوزنده شرك وكفرله فساد ايدنلر كبيمى قيلورز (أم نجعل المتقين كالفجار) ومؤمنلرك
فجوردن صاقنلرينى فجور ايدنلر كبيمى قيلورز يعنى مستوى اولوب ثواب وعقاب ايله جزا ولنميه لر اعدى
كفارك زعمى اوزره بعث وجزاء باطل اولسه صالح وفاسدك ومتقى وفاجرك حالى عندالله مساوى اولوردى
اولكه ايكيسنك بيننى تسويه ايده سفيه اولور يوخسه حكيم وعليم اولمز الله تعالى ايسه اندن منزهدر
(كتاب أنزلناه اليك) قرآن بركتابدركه بز انى سكا جبريل ايله انزال ايتدك (مبارك) كه اول كثير الخير دائم البركه در
اكا كه انى ايشدوب تصديق ايده واوقيوب موجبيله عمل ايده وانى حضور قلبله تفكر ايده (ليدبروا آياته
وليتذكر أولوا الالباب) تاكه معانيسنى تدبر ايدوب تأويلات صحيحه دن اوامر ونواهيسنى فهم واداب
وشرايعنى حفظ ايده لر وعقول سليمه صاحبلرى انكله متعظ اوله لر * دينلديكه اولوا الالباب انلردركه هر
قشردن لبابى اخذ وظاهر حديثدن سرى طلب ايدرلر (ووهبنا لداود سليمان نعم العبد انه أواب) بز داووده
سليمانى ويردك اول سليمان نه كوزل عبد اولوركه اول الله تعالى يه توبه ايله رجاعدر وياخود هر وقتده ذكر
وتسبيحه رجاعدر (اذ عرض عليه بالعشى الصافنات الجياد) يعنى انكه اول سليمانه ظهردنصكره ده خيلدن
صافنات جياد عرض اولندى صافن خيلدن مراد اولدركه يدو يارجلنك برطرنغى اوجنى ديكوب اوچ
قائمه سى اوزره كه اول خيلده صفات محموده دندر عراب خلصك غيريده اولمسى نادردر وجياد كه جواد
وياجودك جمعيدر اولدركه جرينده سريع اوله وياركضده جواد اوله * كلبى ايدر سليمان عليه السلام

دمشق ویا نصیبین اهلی اوزره غزا ایدوب انلردن بیك فرسه نائل اولدی * مقاتل ایدرباباسی داود علیه
السلامدن بیك فرسه نائل اولدی * عکرمه حسندن روایت ایدرکه اول دریادن چقمش قناتلو آتلر ایدی
سلیمان علیه السلام صلاة ظهری ادا ایتدکدنصکره کرسی اوزره اوتوروب اول آتلر اکا عرض اولندی طقوز
یوزی عرض اولنیجق صلاة عصره متنبه اولدی شمسه نظر ایدوب کورسه که اول غروب ایدوب بدرصلاتك
وبا اول وقتده کی وردنك فوتنه زیاده مغتم اولدی (فقال انی احببت حب الخیر عن ذکر ربی حتی توارت
بالحجاب) ودیدیکه بن دیم جل شانه نك ذکرندن خیل محبتنه اشتغال ایدوب حتی که شمس غروب ایتدی
(ردوها علی فطفق مسحا بالسوق والاعناق) ایدی اول عرض اولنان آتلری کیرو ردایلك دیو امر ایلدی
ردایلیجك سلیمان علیه السلام سیفله اول آتلرك ساقلرینی وعنقلرینی ضرب وقطع ایتدی ویاخود اکل ایچون
تصدق قصدی اوزره ذبح ایتدی وساقلرینی قطع ایتمسی اول وقتده اول فعلك اباحتی ودخی دنیایه استهانتی
ایچون ایدی اکرچه بزه حرام ایسه ده * روایت اولندیکه اول عرض اولنان طقوز یوز آتك جمیعن اول
منوال اوزره قتل ایتدی واکا عرض اولنمیان یوز آت قتل اولنمیوب قالدی دنیاده کی آتلرك جمیعی
اول یوز آتدن متناسل اولوبدر * علی رضی الله عنهدن مرویدرکه ردوها علی نك معناسی سلیمان علیه
السلام الله تعالینك امریله شمسه موکل اولان ملائکه یه دیدیکه بکا شمسی کیرو یه دوندرك انلر دخی انی
دوندردیلر حتی که صلاة عصری وقتنده ادا ایتدی زیرا کها اول آتلرك عرض اولنمسی عدویه جهاد
ایچون ایدی یوخسه حب دنیا ایچون دکل * حسن ایدرو قتا که سلیمان علیه السلام اول خیولی قتل ایتدی
الله تعالی اندن خیرلو یی وسرعتلو یی یعنی ریحی اکابدل ایتدی (ولقد فتنا سلیمان) بز سلیمانی ملکنی
سلبله اختبار ایتدك (وألقینا علی کرسیه جسدا) وانك کرسیسی اوزره بر جسد القا ایتدك که انکله
مراد شول بدندرکه اکل وشرب ایتمز اوله (ثم أناب) بعده اول ینه ملکنه رجوع ایتدی * وهب بن منبه
ایدر سلیمان علیه السلام بحر جزائر بحردن جزیره صیدونه غزا ایدوب ملکنی قتل ایتدکدنصکره بجراده نام
قزینی اخذ وتزوج ایتدیکه حسن وجمالده مثلی کورلمش دکلیدی سائر نساسندن زیاده اکا محبت ایتدی
الا بوکه باباسنه حزنندن کوز یاشی دکمزدی * سلیمان علیه السلامدن دیلدیکه شیاطینه باباسی صورتنی
انك اولدیغی دارده تصویر ایتدیره شول رجا ایله کیم انکله تسلیه بولوب حزننه بر مقدار سکون ایره شیاطین
دخی برمرتبه تصویر ایتدکاری صورتی اکا تشبیه ایتدیلر که کویا اول انك باباسنك عینیدر الا بوکه روحی
یوقدر چون قزی جراده اول صورتی کوردی باباسی کیدیکی ثیاب مثلنی اکا کیدردی سلیمان علیه السلام
انك قتندن کیدیجك لالا وجواریسیله اول صورت قتنه کلوب باباسی زماننده کی عادتی اوزره اتباعیله اکا
سجده قیلوردی بو حالدن سلیمان علیه السلامك خبری اولمدی * حتی که قرق کون جراده اول فعلی اوزره مستمر
اولدی وسلیمان علیه السلامك وزیری آصف بن برخیا رجل صدیق اولوب سلیمان علیه السلامك بیوتندن
دیلدیکنه انك حضورنده وغیبتنده کیرردی اهالی بیوتك احوالرینی بیلورو کورردی چون جراده نك فعلی
اکا خبرویردیلر سلیمان علیه السلامه واروب دیدیکه دیلرمکه اذنکله موعدن اول برمقامه طورم وناسه نیجه
بیلدکلرین بیلدیرم سلیمان علیه السلام اکا اذن ویردی وناسی انك قتنه دیردی * اویله اولسه آصف کچن انبیانك
برنیجه لرین اولدقلری صفات حمیده ایله وصف وذکر ایلدی حتی که سلیمان علیه السلام ذکرینه کلیجك دیدیکه
یانبی الله صغرك حالنده نه احلم ونه اورع ونه افضل ایدك وامرکده نه احکم ومکارهدن نه ابعد ایدك دیوب اندن
کلامنی قطع ایتدی سلیمان علیه السلام آصفی دارینه چاغروب دیدیکه سبب ندرکه کچن انبیانك هر حاللرینی خیرله
ذکر ایدوب بنم ذکریمه کلیجك صغرمده کی احوالمه ثنا ایتدکدنصکره کبرمده کی احوالمی ذکردن سکوت ایتدك
دیدیکه یانبی الله بن سکا نیجه ثنا ایدرم حالبوکه دارکده مرأه لك هواسنده قرق کوندر والله تعالینك غیریه عبادت
اولنور * همانده م سلیمان علیه السلام دارینه کیردی اول جراده نك دوزدردیکی صورتی قیردی وجراده یه
وانك اتباعنه زیاده عتاب ایتدی وکندی صحرایه کیدوب اول سببدن الله تعالی یه یلواروب اغلدی ندامتله

ذل وخضوع اظهار ایلدی چون کیجه اریشیجك دارینه کلدی مکر انك امینه دینور برام ولدی وار ایدی
چان قضاء حاجتنه کیدروبانساسندن برینه اصابت ایدرا ولسه خاتمن انك عندنده وضع ایدوب تطهیر
ایتدیکندنصکره انی اندن الوردی یوخسه اول خاتمی طاهر اولمدن مس ایتمزدی زیرا انك ملکی اول خاتمده
ایدی بروقتده اول قضاء حاجته کیدوب عادتی اوزره خاتمی امینه یه ویردی اول حینده صاحب البحر صخر نام
شیطان اکا سلیمان صورتنده کلوب خاتمی امینه دن الدی وسلیمانك سریری اوزره چقوب اوتوردی سلیمان علیه
السلامك تحت ملوکنده اولان مخلوقات جمله اکا انقیاد ایتدیلر * بعده سلیمان علیه السلام قضاء حاجتدن
چیقوب خاتمی امینه دن استیجك امینه اکاسن کیمسن دیدی اول دیدیکه سلیمان بن داود امینه دیدیکه
کذب ایدرسن سلیمان کلوب بندن خاتمن الدی وکیدوب سریر ملکنه جلوس ایتدی حتی که خلق انك قتنه
جمع اولدی * سلیمان علیه السلامك نساسندن غیرهر شیئده اول صخرك حکمی تنفیذ ایتدی اویله اولسه
سلیمان علیه السلام کندو یه شوم خطیئه ایردیکنی بیلدی دریا کنارینه کیدوب بالقجیلره خدمتکار اولدی
انلرك صیدایتدیکی بالقلرین بازاره ایلتوردی انلر دخی اکا هر کون ایکیشر بالق ویررلردی برینی صاتوب
اتمك الور برینی ایسه پشوروب یردی بو مصیبت اکا اول صورته عبادت اولندیغی مدتجه قرق کون مستمر
اولدی اول مدت تمام اولیجق صخر مجلسندن اوچوب کندی ودریایه اوغرایوب انك خاتمن دریایه براقدی
اول حینده باذن الله انی بربالق یوتدی چون بالقجیلر سلیمان علیه السلامه اول کیجه هادتلری اوزره ایکی بالق
اجرت ویردیلر برینی اتمك الماق ایچون صاتوب وآخرینی آتشده پشورمك ایچون قارننی یاردقده خاتمی الینه
کیردی فی الحال طاقنوب الله تعالی یه شکرا سجده یه واردی ملکی کما کان عودت ایتدی وشیاطینه امر
ایلدی حتی که صخری بولوب قتنه کتوردیلر بر بیولك طاشی اویدیروب صخری ایچنه قودی وبر آخر طاشله انی
قپایوب حدید ورصاص ایله احکام ایتدکدنصکره دریایه آتدردی * ایدی اول صخر انك ایچنده حی اولوب
محبوسدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مروی حدیث مرفوعده ایدر وسلیمان علیه السلام دیدیکه
والله اشبو کیجه یتمش نسامی طواف ایدمکه هر برندن بر ولد فارس کله کیم فی سبیل الله جهاد ایده لر لکن
انشاء الله دیمدی * اویله اولسه انلرك جمیعنه طوافندن انجق بر حامل اولوب اندن برشق رجل وجوده
کلدی والله اکر اول انشاء الله دیمش اولسه انلرك هر برندن بر فارس وجوده کلوب فی سبیل الله جهاد
ایده لردی * ایدی سلیمان علیه السلامك مفتون اولمسی انشاء الله قولنی ترك ایدی وکرسی اوزره القا اولنان
اول شق رجل ایدی * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلامك بر ولدی اولوب شیاطیندن اکا ضرر
خوفیله انی سحاب اوزره قویوب انی انده بسلتدی الله تعالی اکا اول سببدن عتاب ایدوب اول ولدی میت
اولدیغی حالده انك کرسیسی اوزره القا ایتدی * دینلدیکه سلیمان علیه السلامك برابنی اولوب قتنده ایکن
عزرائیل علیه السلام سلیمان علیه السلامی زیارته کلدی ابن اندن قورقوب لونی متغیر اولدی سلیمان علیه
السلام ریحه امر ایلدی حتی که اول ابنی ریح کتوردی مکر که انك اجلی کلمشدی ریحك اوزرنده ایکن قبض
اولنوب سلیمان علیه السلامك کرسیسی اوزره میت القا اولندی * اویله اولسه سلیمان علیه السلام اول ابنی
شاننده الله تعالی یه عدم توکلی خطاسنه متنبه اولوب ندامت وطاعتله اکا رجوع ایتدی (قال رب
اغفر لی وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی) سلیمان علیه السلام دیدیکه یارب مغفرت ایت و بکا بر ملك
باغشلا که اول بندنصکره هیچ کسه یه اولمیه تا که اول بکا معجزه ونبوتمه آیت اوله زیرا که کثرت دنیا عبدی
الله تعالیدن اشغال ایدر زیرا که سیاست ملك قیامی حقوق الله قیامی ایله اجتماعی مقدور بشر دکلدر
(انك أنت الوهاب) سن بر وهاب کریم الشانسنکه ملکی سؤال ایدنه دعا ایتمانه ده ویررسن * اویله اولسه انك
بو دعوتنه اجابتله ریح وشیاطین تسخیری ملکنه ضم وزیاده قلندی (فسخرنا له الریح تجری بأمره
رخاء حیث أصاب) بز اکا ریحی تذلیل ایتدك که اینه طیبه اولدیغی حالده انك دیلدیکی مکانه جاری
اولور (والشیاطین کل بناء وغواص) ودخی اکا شیاطینی تذلیل ایتدك که انلردن بر طائفه بناء اولوب

انكچون اننه عجيبه بنا ايدرلردی و برطائفه ايسه غواص اولوب بحردن لآلی چيقاررلردی (وآخرين مقرنين فی الاصفاد) وآخرين ايسه مرده اولديغندن زنجيرلرده بری برلرينه تقرين اولنمشلردرکه انکله نامدن شروفسادلری کف اولنه (هذا عطاؤنا فامنن أو أمسك بغير حساب) ياسليمان اشبو سکا ويرديکمز ملك وبسطه وتسلط بزم عطامزدر اندن ديلديککه ويرو ديلديککدن منع ايت بزم عطامز کثيردر هيچ احدانی احصا وحسابه قادر دکلدر (وان له عندنا لزلفى وحسن مآب) وکا اشبو دنياده ويريلن ملك عظيمله برابر آخرتده دخی قربت وحسن مرجع يعنی جنت واردر (واذکر عبدنا أيوب) يامحمد عبدمز ايوبی ذکر ايت که اول انواع محن وبلايا صبرايلدی تسکيم سليمان عليه السلام وفور نعم وآلايه شکر ايلدی تا که صابرون وشاکرون انلری اسوه ايدينه لر (اذ نادى ربه أني مسني الشيطان بنصب وعذاب) که اول رب تعالى يه دعا ايدوب ديديکه شيطان بکا عنا وبلا وهلاك مال واولادله اصابت ايتدی ايوب عليه السلام قولنده ادبه رعايت ايدوب مسی شيطانه نسبت ايتدی حالبوکه هرشی الله تعالى عندندن ايديکن بيلوردی زيرا که اول اکا سبب اولوبدرکه ايوبك کثرت اموال واولاديله کمال عبادتنه حسد ايدوب يارب بنی انك اوزره تسليط ايت ديمشدی تسکيم انك قصه سی سورة اقتربده کچمشدر ايوب عليه السلامك کنديدن بلاسی کشفيچون دعاسنه اجابتده ديلديکه (ارکض برجلك) اياغکله يری اورغل اوريجق اول موضعدن صو قينادی وا کا ديلديکه (هذا مغتسل بارد وشراب) اشبو صو سنکچوندرکه اندن اغتسال وشرب ايده سن ديلديکه اول اياغن يره ورمسيله ايکی پيکار چيقدی بری حار وبری بارد ايدی اول حاردن اغتسال ايدوب بدنندن انکله آلام ظاهره سی زائل اولدی واول بارددن ايچوب انکله آلام باطنه سی زائل اولدی (ووهبنا له أهله ومثلهم معهم) بز ايوبه هبه ايتدك اهل واولادنی تفرقلرندنصکره انلری اکا جمعزله ويا موتلرندنصکره احيامزله وانلرله برابر انلرمثلنی دخی هبه ايتدك حتی که عدده اولکيدن اولادلرينك ضعفی دکاو اولديلر (رحمة منا وذكرى لأولی الالباب) تا که اول بزدن اکا رحمت وعقول کامله صاحبلرينه تذکير وموعظه اوله کيم انلره ايرشن مصائبده صبروالله تعالى يه التجا ايله فرجه انتظار ايده لر (وخذ بيدك ضغثا فاضرب به ولا تحنث) ودخی ايوبه ديلديکه الکه حشيش وغيرنباتدن برحزمه صغيره الوب انکله مرأه کی ضرب ايت که يمينکده حانث اولميه سن ٭ روايت اولنديکه انك زوجه سنه ليا بنت يعقوب وياخود رحمه بنت افرائيم بن يوسف ديرلردی ايوب عليه السلام انی برحاجتنه کوندروب بطوء ايديجك يمين ايتمشديکه اکر بلاسندن عافيت بولورسه اکا يوز ضربه اوره اوليله اولسه الله تعالى اکا اول يميندن تحله يه اول اهون شيئی سبيل ايتدی مرأه نك حسن خدمتی وايوبك اندن حسن رضاسی اولديغيچون يوز عددنی مشتمل حشيشله برکره اورمغله ايکيسنه بيله امری تيسير ايتدی (انا وجدناه صابرا) بز ايوبی نفسنه واهلنه وماله ايرشن بلايايه صبرايدر بولدق انك شيطاندن الله تعالى يه شکايتی صبرينه خلل ويرمز زيرا که اکا جزع ديلمز بلکه اول تمنی عافيت وطلب شفادر مع هذا انی دعسی دينده کندويه وياقومنه فتنه ايرشمك خوفيله ايدی (نعم العبد انه أواب) ايوب نه کوزلك عبد اولورکه اول کليتله الله تعالى يه اقبال ايتمشدی (واذکر عبدنا ابراهيم واسحاق ويعقوب أولی الايدی والابصار) يامحمد عبادمز ابراهيم واسحاق ويعقوبك دخی بلايايه صبرلرينی ذکر ايتکه انلرطاعتده قوت ودينده بصيرت صاحبلريدر وياخود اعمال جليله وعلوم شريفه صاحبلريدر اعمالدن ايدی ايله ومعارفدن ابصارله تعبير اولندی زيرا که اعماله مباشرت اکثريا ايدی ايله در ومعارفك اقوی مباديسی ابصارله در اشبونده بطاله وجهاله تعريض واردرکه انلر زمنی وعميان کبيدر (انا أخلصناهم بخالصة ذكرى الدار) بز انلری خالصين قيلدق برخصلتله کيم اول شوبدن خالصه درکه انلرك دائما آخرتی تذکيرلريدرکيم طاعتده خلوصلری اول سببله در (وانهم عندنا لمن المصطفين الاخيار) وانلر بزم عندمزده خيرده امثاللری اوزره اختيار اولنمشلردر (واذکر اسمعيل واليسع وذا الكفل) يامحمد قومکه ذکر ايت اسمعيل بن ابراهيم عليهما السلامی که صادق الوعد ايدی واليسع بن اخطوبی که الياس عليه السلام انی بنواسرائيل اوزره خليفه ايدوب بعده اکا نبوت ويرلدی وذا الکفل که

اول

اول اليسع عليه السلامك ابن عميدر وياخود بشر بن ايوبدر وانك نبوت ولقبنده اختلاف اولندی ٭ ديلديکه بنو اسرائيلدن يوز نبی قتلدن اکا فرار ايدوب انلری کفل وحمايتنه آلدی وياخود اول بر رجل صالحك عملنه کفيل اولديکه اول هرکونده يوز رکعت نماز قيلوردی (وكل من الاخيار) انلرك هربری اخياردن ايديلر (هذا ذكر) اشبو احوال انبيادن ذکر اولنان انلره شرفدر وياخود قرآندن برنوعدر بعده انلروامثاللريچون اعداد اولنان کرامات اخرويه ذکرينه شروع اولنوب بيورلديکه (وان للمتقين لحسن مآب) متقيلر ايچون حسن مرجع واردر (جنات عدن) که اول خلد واقامت جنتلريدر (مفتحة لهم الابواب) انلر ايچون اول جنتلره قپولر آچيلورکه اکا کيره لر (متكئين فيها) انده اريکه لره اتکا ايدر اولدقلری حالده (يدعون فيها بفاكهة كثيرة وشراب) انده انلر فاکهه وشرابك انواعندن طلب ايدرلر (وعندهم قاصرات الطرف اتراب) وانلرك عندنده زوجه لرندن غيری حور العين واردرکه نظرلرين ازواجلری اوزره قصر ايتمشلردر هربری اوتوز اوچ ياشنده سنده مساويلردر بری برلرينه مؤاخات اوزره اولوب ارالرنده تباغض وتغاير ايتمزلر واول متقيلره دينورکه (هذا ما توعدون ليوم الحساب) اشبو کرامات مذکوره يوم حساب اجليچون دنياده سزه وعد اولناندر (ان هذا لرزقنا ماله من نفاد) اشبو بزم رزقمزدرکه انی متقيلر ايچون اعداد ايتمشزدر اکا فنا وانقطاع يوقدر (هذا) حال اشبو منوال اوزره در (وان للطاغين لشر مآب) کافرلر ايچون آخرتده شر مرجع واردر (جهنم يصلونها) که اول جهنمدرکه انلر اکا کيررلر (فبئس المهاد) اول نه چرکين موضع قرار اولور (هذا فليذوقوه حميم وغساق) اشبو عذاب انلر ايچوندر انی ذوق ايتسونلرکه اول ماء حاردرکه حری نهايتسز ايروبدر واهل ناردن سيلان ايدن صديددر ٭ ابن عباس رضی الله عنهما ايدر غساق شول زمهريردرکه برديله انلری احراق ايدر نار حريله احراق ايتديکی کبی (وآخر من شكله أزواج) وانلر ايچون عذاب اول مثلندن عذاب آخر واردر يعنی انلر عذاب الوندن انواع مختلفه ايله تعذيب اولنورلر (هذا فوج مقتحم معكم) خزنه نار کفارك رؤساسنه ناره داخل اولدقلرنده اتباعنه اشارت ايدوب ديه لرکه اشبونلر سزکله بيله ناره داخل جماعتدرکه کفرده دنياده سزه مقارنلر ايديلر ايمدی عذابده دخی اشبونده مقارنلرمز اوليله اولسه رؤسا اتباعلرينه بددعا ايدوب ديه لرکه (لا مرحبا بهم انهم صالوا النار) انلره عيشلرنده رحب وسعه اولمسونکه ناره استحقاقله داخللردر (قالوا بل أنتم لا مرحبا بكم) اتباع رؤسايه ديه لرکه بلکه سز اول بددعايه بزدن احقسز (أنتم قدمتموه لنا) اول دين کفره بزدن اول دخول ايتمشديکزويا کفری بزه تحسين ايتديککزدی ويا عمل سوئله عذابه بزی تقدم ايدوب بز سزه متابعت ايتدك (فبئس القرار) نار نه چرکين قرارکاه اولور (قالوا ربنا من قدم لنا هذا فزده عذابا ضعفا فی النار) يعنی طاغين دار جحيمه دخول ايتدکلرنده اتباع رؤسا حقنده بددعا ايدوب ديسه لرکه يا ربنا بزی اغوا ايتمکله بزم ايچون عذابی ياخود جهنمه دخولی تقديم ايلينلره يعنی بزم معذب اولمغمزه ياخود جهنمه دخولمزه سبب اولنلره عذابی مضاعف ايله نار جهنمده ايچره (وقالوا ما لنا لا نرى رجالا كنا نعدهم من الاشرار) اوليله اولسه اتباع ديه لرکه بزه نولديکه نارده کورمز شول رجالکيم بز انلری دنياده شرارلردن عد ايدردك که انکله مرادلری فقراء مسلمين اوله (اتخذناهم سخريا أم زاغت عنهم الابصار) که بز انلری سخره ايدينوردك يوخسه کوزلريمز انلردن ميل ايتمشمدر اول اجلدن انلری کورمزز ٭ وياخود انلر نارده ميدر لکن بزم کوزمزدن احتجاب ايتمشلردر (ان ذلك لحق تخاصم اهل النار) اشبو ذکر اولنان مکالمات يوم قيامتده وقوعی واجبدرکه اهل نارك تخاصميدر (قل انما أنا منذر) يامحمد مکه مشرکلرينه ديکل که بن سزه الله تعالىدن رسولم انك عذابيله سزی تخويف ايدرم ايمدی آنی توحيد ايدك که عذابندن قورتله سز (وما من اله الا الله الواحد القهار) الله تعالىدن غيری اله يوقدرکه اول وحدانيت وذاتنده شرکت وکثرتی قبول ايتمزدر الوهيتله هرشيئه قاهردر (رب السموات والارض وما بينهما) سموات وارض ومابينهمانك ربيدر جميعی اول خلق ايدوبدر امرلری عاقبتينه اکا عائد اولور (العزيز الغفار) که اول کافرلره نقمتله غالبدر ديلديکی کمسه نك ديلديکی

كافرلرين مغفرت ايدر (قل هو نبأ عظيم أنتم عنه معرضون) يا محمد ديكل كه قرآن بر خبر عظيمدر
رب تعاليدن نازل اولور بدرسزى انكله انذار ايدرم سز ايسه بنم صدقمه انكله استدلالى ترك ايدرسز حالبوكه
عاقل انك مثلنى ترك ايتمزكر اولكه شديد الغفله اوله (ما كان لى من علم بالملأ الاعلى اذ يختصمون)
ملأ اعلايه بنم علمم يوقدر شول وقتكه انلر اختصام ايدرلر زيرا كه ملائكه نك تقاول وماجرالرندن كتب
متقدمه ده وارد اولديغى اوزره سماعمز وكتاب مطالعه مز اخبار تصور اولنمز الا وحى ايله اولور (ان يوحى الى
الا انما أنا نذير مبين) بكا وحى اولنمدى الا انكيچونكه بن خالق مخالفتده انذار ايدوب اوامر ونواهى يى انلره
اظهار ايدم (اذ قال ربك للملائكة انى خالق بشرا من طين) شول وقتده كى اختصاملرى ربك جل شانه
ملائكه يه ديديكه بن طيندن بشر خلق ايدرم كه انكله مراد آدم عليه السلامدر (فاذا سويته ونفخت فيه
من روحى فقعوا له ساجدين) پس قچانكه بن انك خلقنى اتمام ايدوب روح نفخيله انى احيا ايدم ملائكه تكرمه
وتبجيل وجهى اوزره اكا سجده يه واردبلر (فسجد الملائكة كلهم أجمعون) اكا سجود له امر اولنان
ملائكه نك جميعى اكا سجود ايتديلر (الا ابليس استكبر وكان من الكافرين) لكن ابليس سجوددن تعظم
ايدوب امر الهى يه استنكار وطاعتدن استكبار ايتمسيله كافرلردن اولدى وياخود اول علم الهيده كافرلردن
ايدى (قال يا ابليس ما منعك أن تسجد لما خلقت بيدى) الله تعالى اكا ديديكه يا ابليس سنى نه منع ايتدى
واسطه سز خلق ايتديكم شيئه سجود ايده سن (أستكبرت أم كنت من العالين) يوخسه استحقاقسز
تكبرمى ايتدك وياخود عاليلردن اولوب تفوقه مستحق اولدك ويا الآن استكبار ايدوب من بعد مستكبرلردن
اولمقدن زائل اولمزميسن (قال أنا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) ابليس ديديكه بن اندن
خيرلويمكه بنى ناردن وانى طيندن خلق ايتدك اوله اولسه كندمدن دون شيئه نيجه سجده ايدرم زيرا نار
طينه غالبه واكل ايدر * ابليس قولنك فساد وبطلانى ايسه سورهٔ اعرافده كچدى (قال فاخرج منها فانك
رجيم) الله تعالى اكا ديديكه جنت وياسمادن وياصورت ملكيتدن چيقغل كه سن رحمتدن ومحل كرامتدن
طرد اولنوبسن (وان عليك لعنتى الى يوم الدين) ويوم جزايه دككين لعنتم اوزريكه در (قال رب
فانظرنى الى يوم يبعثون) ابليس ديديكه ايمدى يارب يوم بعثه دككين بكا امهال ايت (قال فانك من
المنظرين الى يوم الوقت المعلوم) الله تعالى ديديكه ايمدى سن شول وقته دككين امهال اولنانلردنسن اول
عند الله معلومدر انى تقدم وياتأخر ايتمز * ديديلكه اول وقتله مراد اولدركه انده نفخهٔ اولى واقع اولور ويومله
مراد اولدركه وقت نفخه انك اجزاسندن بر جزءدر (قال فبعزتك لأغوينهم أجمعين الا عبادك منهم المخلصين)
ابليس ديديكه يارب سلطان وقهرلكه حقيچون انلرك جميعنه اغوا ايركورم الا انلردن شول عباديكى دكل كه
طاعتكيچون انلرى اخلاص وضلالتدن عصمت ايدوبسن (قال فالحق والحق اقول) الله تعالى ديديكه
بن حقى احقاق ايدوب حقى ديرم كه (لأملأن جهنم منك وممن تبعك منهم أجمعين) يا ابليس سنك
جنسكدن وناسدن سكا تابع اولاندن متبوعين وتابعين جميعكزله جهنمى طولدررم (قل ما أسألكم عليه
من أجر) يا محمد انلره ديكل كه قرآن وياتبليغ وحى اوزره سزدن اجر استمزم (وما أنا من المتكلفين) تلقاء
نفسمدن برشئ تقول ايدنلردن دكلم (ان هو الا ذكر للعالمين) اول قرآن دكل الا جن وانسه موعظه در
(ولتعلمن نبأه بعد حين) اول قرآنك وعد ووعيدين ويا انك صدقن موتندن صكره ده ويا يوم قيامتده ويا اسلام
ظهورنده بيلورسز

(سورة الزمر وهى سبعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) جبرائيل عليه السلامك قرآنى تنزيلى الله تعالى عندندندركه اول
انى تصديق ايتميانه منتقم امرنده حكيمدر (انا أنزلنا اليك الكتاب بالحق) يا محمد بزسكا قرآنى انزال ايتدك
اول حق ملتبس اولديغى حالده (فاعبد الله مخلصا له الدين) ايمدى الله تعالى يه عبادت ايتكل انكيچون دينى

شرلـ

شركدن ويادن تمحيض ايدراولديغك حالده (ألا لله الدين الخالص) آكاه اولكه الله تعالى ايچون اولان شول
دينكه هوا وشكدن وشائبهٔ كدردن خالص اوله زيراكه اول صفات الوهيه ده واسرار ضمائره اطلاعده
متفرددر (والذين اتخذوا من دونه أولياء ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى) شونلركه ملائكه واصنامى
وياعيسى وعزيرى عبادت ايچون آلهه اتخاذ ايتديلر ديديلركه بزم انلره عبادت ايتمزدكل الا انكيچوندركه
الله تعالى يه شفاعتلريله بزى تقريب ايدهلر (ان الله يحكم بينهم فيما هم فيه يختلفون) الله تعالى يوم
قيامتده كفره ايله معبودلرى بيننى دين امرندن اختلاف ايتدكلرى شيئده حكم ايدر محقى جنته مبطلى
ناره ادخال ايله (ان الله لا يهدى من هو كاذب كفار) اول كفره ومعبودلر ينه دينورلركه شول وقتكه
انلر اول معبودلرندن شفاعت رجا ايدوب انلر ايسه اول كفره يه لعنت ايدهلر الله تعالى حقه اهتدايى
توفيق ايتمز اول كمسه يه كه آلهه لرين الله تعالى يه تقريب ايدرديو كذب ايدر والله تعالينك غيريه عبادتله
كفر ايدر (لو أراد الله أن يتخذ ولدا لاصطفى مما يخلق ما يشاء) اكر الله تعالى كفره نك زعم ايتديكى اوزره
ولد اتخاذين اراده ايتسه مخلوقاتندن ديلديكى شيئى اختيار ايدردى (سبحانه هو الله الواحد القهار) الله
تعالى ايسه اندن منزهدر واحددر شريكى يوقدر جميع خلقنه كبريا وعظمتله قهر ايديجيدر (خلق السموات
والارض بالحق) سموات وارضى امر حق ايچون خلق ايتدى يوخسه باطل ايچون دكل (يكور الليل
على النهار ويكور النهار على الليل) ليلدن اكسلدوب نهاره آرتورر ونهاردن اكسلدوب ليله آرتوررر
(وسخر الشمس والقمر كل يجرى لاجل مسمى) ومصالح عباد ايچون شمس وقمرى تسخير ايتدى هر برى
انتهاى دورينه وياخود انقطاع حركتنه دككين جارى اولور (ألا هو العزيز الغفار) آكاه اولكه
اول هر ممكنه قادر وهر شيئه غالبدر ودخى خلقنه غفاردر عقوبتنه عجله ايتمز (خلقكم من نفس واحدة ثم
جعل منها زوجها) اول سزى نفس واحده دن يعنى آدمدن خلق ايتدى بعده اول نفس واحده دن زوجى
يعنى حوايى انك ضلعندن خلق ايتدى اشبونده انك وحدانيت وقدرتنه اوچ آيت واردركه اول آدم عليه
السلامك اب وامسز خلق اولنمسيدر بعده اول ايكيسندن خلق لا يحصى انشعابيدر (وأنزل لكم من الانعام
ثمانية أزواج) وسزلكيچون ابل وبقر وغنم ومعزدن ذكر وانثى سكز صنف احداث ايتدى (يخلقكم فى بطون
أمهاتكم خلقا من بعد خلق فى ظلمات ثلث) الله تعالى سزى امهاتكز بطوننده ظلمت بطننده وظلمت رحمده
وظلمت مشيمه ده خلقدن خلق آخره تحويل ايتدى شول وجهله كيم اول نطفه بعده علق بعده عظام بعده اول
عظامه لحم كيوردى بعده خلق سوى يعنى طفل ايتدى (ذلكم الله ربكم له الملك لا اله الا هو) اشبو اشيايى
خلق ايدن ربكز الله جل شانه دركه سموات وارض ومابينهمانك ملكى انكدر عبادته مستحق اندن غيرى
معبود يوقدر (فانى تصرفون) انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيجه صرف اولنورسز حالبوكه اول هر شيئك
خالقى اولوب هر حالده اكا احتياجكز وانك سزه عدم احتياجن بيلورسز (ان تكفروا فان الله غنى عنكم)
اكر سز اكا كافر اولورسه كز اول سزلك ايمان وعبادتكزدن غنيدر (ولا يرضى لعباده الكفر) وعبادينه
رحمتندن كفرلرينه راضى اولمز زيرا اول انلرى عذاب وهلاكه ايقاع ايدر (وان تشكروا يرضه لكم) واكر
اكا ايمان وعبادت ايدرسه كز انكله سزدن راضى اولور زيراكه اول سزلك فوز وفلاحكزه سببدر يوخسه
ايمانكزدن اكا منفعت عائد اولوردكلدر (ولا تزر وازرة وزر أخرى) يوم قيامتده هيچ بر كمسه بر آخرك ذنبيله
مؤاخذه اولنمز (ثم الى ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم تعملون) اشبو دنيادن رحلتكزدنصكره آخرتده
مصيركز ربكز جل شانه يه در اول انده سزه خير وشردن دنياده ايشلديككزى خبر ويرر ومستحق اولديغكز
جزايى ايركورر (انه عليم بذات الصدور) اول صدوركزده خفى اولان شيئى بيلور اعمالكزدن هيچ خافيه
اكا خفى اولمز (واذا مس الانسان ضر دعى ربه منيبا اليه) قچان كافره جسد وياولد ويامالندن برشدت ايرسه
اصنامندن اعراض ايدوب انك دفعنده الله تعالى يه مقبل اولديغى حالده اكا دعا ايدر (ثم اذا خوله نعمة منه
نسى ما كان يدعوا اليه من قبل) بعده اول شدتدن بدل اكا عافيت ويرسه وزاندن اوكدين اولشدتك

دفعیچون اکا دعا ایدیکن اونودر (وجعل لله أندادا لیضل عن سبیله) وانکیچون امثال وشرکاء قیلورتا که
غیری دین اسلامدن صد ایده (قل تمتع بکفرك قلیلا انك من أصحاب النار) یا محمد کافره دیگل که آز زمان
کفرکه دنیاده معیشت ایتکه سن اهل نارد نسن (أمن هو قانت) کافرمی خیرلیدر یوخسه وظائف طاعاته
قائممی ویاخود الله تعالی یه مطیع اولان اکا مطیع اولمین کیمیدر (آناء اللیل ساجدا وقائما) کیجه نك
ساعاتنده صلاتده ساجد وقائم اولدیغی حالده (یحذر الآخرة ویرجو رحمة ربه) که اول آخرت عذابندن
قورقوب ورب تعالینك رحمت ومغفرتن رجا ایلردینلدیکه اشبو آیت ابو بکر ویا عمر ویا عثمان ویا سلمان
ویاهر مؤمن قانت شاننده نازل اولوبدر (قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون) دیگل که عالملرله
جاهللر برابر اولمدیغی کبی قانتونله عاصون دخی برابر اولماز (انما یتذکر اولوا الالباب) اشبو بیانات امثالیله
متعظ ومعتبر اولماز الا انلر که بنم صنع وقدرتمده فهوم واذهان صاحبلریدر (قل یا عبادی الذین آمنوا اتقوا
ربکم) یا محمد مؤمن اولان عبادمه دیگل که جمیع امور بکزده الله تعالی یه مخالفتدن صاقنوب
توحیدی اوزره ثابت اولك (للذین أحسنوا فی هذه الدنیا حسنة) دار دنیاده طاعاتله احسان ایدنلره
آخرتده مثوبه حسنه واردر ویاخود احسان ایدنلره دنیاده حسنه واردرکه اول صحت وعافیتدر (وأرض
الله واسعة) الله تعالینك ارضی واسعه در اول کمسه یه که وطننده اکا توفیر احسان متعسر اوله اول
اکا متیسر اولان مکانه هجرت ایتسون (انما یوفی الصابرون أجرهم بغیر حساب) احتمال بلاء ومهاجرت
اوطانله مشاق طاعته صبر ایدنلره اجرلری حسابسز توفیه اولنور یعنی حاسبلرك حسابی اکا اهتدا ایتمز
حدیثده کلدیکه یوم قیامتده صلات وصدقه وحج اهالیسیچون میزانلر قورلوب اجرلری توفیه اولنور اما که
اهل بلاء ایچون میزان قورلمز بلکه انلر اوزره اجر حسابسز صب اولنور حتی که دنیاده عافیتده اولنلر تمنی
ایدرلر که نولیدی اجسادلری مقاریضله دنیاده قطع اولنمش اولیدی شول سببدن که اهل بلانك نائل اولدیغی
فضائل وکراماتی کوره‌لردی (قل انی أمرت أن أعبد الله مخلصا له الدین) دیگل که بن امر اولندمکه
الله تعالی یه عبادت ایدم عبادتم یالکز انکیچون ایدرا ولدیغم حالده (وأمرت لأن أکون أول المسلمین)
وامر اولندمکه مسلمینك اولی اولم (قل انی أخاف ان عصیت ربی عذاب یوم عظیم) دیگل که اگر بن شرك
ویاریا ایله ربمه عصیان ایدرسم قورقرمکه بکا یوم قیامتده عذابی ایریشه (قل الله أعبد مخلصا له دینی) دیگل که
بن الله تعالی یه عبادت ایدرم توحیدمی شرك وریادن خالص ایدر اولدیغم حالده ایمدی اخلاصده بکا اقتدا
ایدك اگر بکا اقتدا ایتمزسه کز (فاعبدوا ما شئتم من دونه) الله تعالیدن غیری دیلدیککزه عبادت ایدك
(قل ان الخاسرین الذین خسروا أنفسهم وأهلیهم یوم القیامة) دیگل که خسرانده کاملین انلردرکه فوات
جنت ودخول نارله یوم قیامتده نفسلرینه زیان ایدرلر واهللرینه دخی زیان ایدرلر شول سببدن که ایمانه کلمش
اولسه‌لر جنتده واصل اوله‌جقلری حور وولداندن محروم اولورلر (ألا ذلك هو الخسران المبین) آگاه اولك که
اشبو خسران غایت فضاحتده خسران ظاهردر (لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل) انلرك فوقنده
نارودخانندن اطباق وسرادقات وتحتلرندن کذلك ناردن فراش ومهاد واردر (ذلك یخوف الله به عباده)
اشبو ذکر اولنان شول عذابدرکه الله تعالی انکله عبادنی تخویف ایدرکه اکا ایقاع ایدرشیئدن اجتناب
ایدرلر (یا عباد فاتقون) یا بنم مؤمن قوللرم بندن قورقوب سخطم ایجاب ایدرشیئه تعرض ایتمکز (والذین
اجتنبوا الطاغوت ان یعبدوها) شونلر که اوثانه عبادتدن امتناع ایدوب اندن بعید اولدیلر
(وأنابوا الی الله) والله تعالینك عبادتنه رجوع ایتدیلر (لهم البشری) انلر ایچون موته احتضارلرنده
وبعث اولندقلرنده ملائکه لسانیله جنته دخولله بشارت واردر (فبشر عبادی الذین یستمعون القول
فیتبعون أحسنه) یا محمد تبشیر ایت شول عبادمه که قرآندن عزائم ورخص ایشتسه‌لر امر
اولندقلرینك احسنیله عمل ایدرلر انلردینده نقاد اولوب حسنله احسن بینن تمییز ایدرلر چونکه انلره واجب
ومندوب اعتراض ایتسه واجبی اختیار ایدرلر قصاص وعفو اعتراض ایتسه عفوی اختیار ایدرلر وبالجمله

ایکی شیء مأمورك قنغیسی آخرده افضل ایسه اول افضلی ایثار ایدرلر (أولئك الذین هداهم الله) ایمدی
انلر شول قومدرکه الله تعالی انلری عزائم اخذنه توفیق ایتدی (وأولئك هم أولوا الالباب) انلر عقول کامله
صاحبلریدرکه وهم وعاده منازعه‌سندن سلیمدرلر (أفمن حق علیه کلمة العذاب أفأنت تنقذ من فی النار)
کفاردن اول کمسه که اوزرینه شقاوت وکلمهٔ عذاب واجب اوله سن انك مالکمی ایمیسن یوخسه ناره
مستحقلری اندن انقاذ ایدرمیسن حالبوکه سن اکا قادر دکلسن (لکن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من
فوقها غرف مبنیة تجری من تحتها الانهار) لکن شونلرکه رب تعالییی توحید ایدوب امرینه اطاعت ایدرلر
انلر ایچون جنتده بری برلرینك اوزرینه بنا اولنمش غرفه‌لر واردرکه انك فوقانیه وتحتانیه‌سی تحتندن علو
وسفلنده تفاوتسز نهرلر جاری اولور (وعد الله لا یخلف الله المیعاد) الله تعالی قرآنده انی وعدا کیدله
وعد ایتدی اول ایسه وعدینه خلاف ایتمز * ابو سعید الخدری رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
روایت ایدردیکه اهل جنت بری برلرینه غرفات اهالی کوسترلر نتکیم دنیاده سز مشرق ویا مغرب افقنده
غابر کوکب دری بری برلره یکزه کوستردیشورسز بینلرنده تفاضل اولدیغیچون دیدیلر که یا رسول الله اول منازل
انبیادر اکا انلردن غیری کیملر نائل اولور دیدیکه والله امتمدن اول کمسنه‌لرکه الله تعالی یه ایمان کتوروب
مرسلینی تصدیق ایتدیلر (ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء فسلکه ینابیع فی الارض) یا محمد بیلمدیکمیکه
الله تعالی سحابدن یغموری ایندروب یرده‌کی عیون ومجاری یه ادخال ایدر ایمدی یرده‌کی صولرك جمیعی
سمادن اینوبدر (ثم یخرج به زرعا مختلفا ألوانه) بعده انکله یردن اکینلر چیقاردرکه انك اصنافی مختلفدر
یعنی بر وشعیر وغیریدر ویاخود کیفیاتیکه اخضر واحمر وغیریدر (ثم یهیج فتراه مصفرا) بعده جفافی تمام
اولوب یبسندن انی صرارمش اوله کورورسن (ثم یجعله حطاما) بعده انی فتات منکسر قیلور (ان فی ذلك
لذکری لأولی الالباب) اشبو مذکورده عقول کامله صاحبلرینه تذکیر واردرکه انی تدبیر وتسویه یه وحالدن
حاله تحویله قادر بر صانع حکیمدن لابددر واول حیاتك مثلیدرکه اکا اغترار ایدلمز (أفمن شرح الله صدره
للاسلام فهو علی نور من ربه) اول کمسه که الله تعالی انك قلبنی توحید قبولنه توسیع ایده اول رب تعالیدن
معرفت وحقه اهتدا اوزره‌در * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدردیکه چونکه نور قلبه
داخل اولسه اول قلبده انشراح وانفساح اولور دینلدیکه انك علامتی ندر دیدیکه دار خلوده انابت
ایدر ودار غروردن تباعد ایدر وموتك نزولندن اول موت ایچون حاضرلنور (فویل للقاسیة قلوبهم
من ذکر الله أولئك فی ضلال مبین) عذاب شدید اول کمسه‌لره که الله تعالینك ذکرنی استماعدن قلبلرینه
قسوت ویبوست ایرر یرا که کفار قرآنی وکرك انذارنی ایشتدکلرنده کفرلرین وذکر اللهدن اعراضلرین
ارتوررلر دینلدیکه چونکه بر نفس خبیثة الجوهر اوله ذکر اللهی ایشتمسی قلبنك قسوه وکدورتن ارتورر
طیبة الجوهرك لینه وصفاسین ارترمسی کبی وشمس کبی که شمعی اریدر وملحی طوکدرر ایمدی اول وصفلو
کمسه‌لر بر ضلالده‌درکه فسادی ظاهردر اشبو آیتك سبب نزولی علی وحمزه ودخی ابولهب وولدیدر * روایت
اولندیکه اصحاب رضی الله عنهم بر وقتده ملول اولوب یا رسول الله بزه تحدیث ایت دیدکلرندن نازل اولدیکه
(الله نزل أحسن الحدیث) الله تعالی سزه حدیثك احسنن انزال ایتدی (کتابا متشابها) بر کتابیکه حسن
ونظم وبحث وحکمده بعضی بعضنه بکزر یوخسه مختلف اولوب بعضی بعضنی نقض ایتمز ویاخود
اعجازده وتوافق نظمده وصحت معناده ومنافع عامه یه دلالتده بعضی بعضنه متشابهدر (مثانی) اول
ایکیشر ایکیشردر وعد ووعید امر ونهی ناسخ ومنسوخ ثواب وعقاب امثال وقصصدر وتکریرك فائده‌سی
اولدرکه نفوس وعظ ونصیحتدن انفراشیادر * ایمدی مادامکه اول اکا تکرار اولنمیه انده رسوخ بولماز (تقشعر
منه جلود الذین یخشون ربهم) اول کتابی وآیات وعیدنی استماعدن رب تعالیدن خائفلرك قلوبی دترر
وجلودی صقلور (ثم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله) بعده انلرك جلود وقلوبی الله تعالینك رحمت
ومغفرتی ذکرینه اطمئنان وسکون ایدر (ذلك هدی الله یهدی به من یشاء) اشبو احسن حدیث

الله تعالینك سبب توفیقیدر انکه دیلدیکی کسه یی دین اسلامه هدایت ایدر (ومن یضلل الله فماله من هاد)
اول کسه که الله تعالی انی مخذول ایده انی هدایت ایدر اولمز (أفمن یتقی بوجهه سوء العذاب یوم القیامة)
اول کسه که یوم قیامتده کندویی سوء عذابدن یوزیله قورویه شول کسه کبیمیدرکه عذابدن امن اوزره اوله
روایت اولندیکه یوم قیامتده کفارلك اللری بیونلرینه تیمورلنوب باشلری اشاغه جهنمه براغیلورلر اویله
اولسه آتشی یوزلرندن غیری برشیئله دفعه قادر اولمزلر (وقیل للظالمین ذوقوا ما کنتم تکسبون) کفر وعصیانله
نفسلرینه ظلم ایدنلره دینورکه اول کسب ایتدیککزك جزاسنی ذوق ایدك (کذب الذین من قبلهم فأتاهم
العذاب من حیث لا یشعرون) اهل مکه دن اول کچن کفار رسوللری تکذیب ایتدیلر انلره عذاب
برجهتدن کلدیکه شدت غفلتلرندن انلره اول جهتدن عذاب کلسن توهم ایتمزلردی (فأذاقهم الله الخزی
فی الحیاة الدنیا ولعذاب الآخرة اکبر لو کانوا یعلمون) الله تعالی انلره حیات دنیاده ذلی اذاقه ایتدیکه اول
مسخ وخسف وقتل وسبی واجلاء وامثالیدر وانلر ایچون اعداد اولنان آخرت عذابی ایسه شدید ودائم
اولدیغیچون اندن اکبردر اگر علم ونظر اهلندن ایسه لر انی بیلورلر واندن عبرت الورلر (ولقد ضربنا للناس
فی هذا القرآن من کل مثل لعلهم یتذکرون) اشبو قرآنده بز ناس ایچون امر دینده احتیاج اولور هر مثلدن
ضرب ایتدك تاکه انلکه متعظ اوله لر (قرآنا عربیا غیر ذی عوج لعلهم یتقون) اول قرآنی عربی اولدیغی حالده
که انده اختلاف وتناقض یوقدر تاکه انلکه شرکدن اتقا ایده لر (ضرب الله مثلا رجلا فیه شرکاء
متشاکسون ورجلا سلما لرجل هل یستویان مثلا) الله تعالی مثل ضرب ایلدی مشرك ایچون شول رجلی
که انك آلهه سی اولوب اول رجلده شرکاء اوله لر سوء اخلاقلرندن انده تنازع ایده لر بریننك اکا امر ایتدیکی
شیئدن انی آخری نهی ایده وموحد ایچون شول رجلی که اول رجل واحد ایچون خالص اولوب هیچ احد
اکا نزاع ایتمه ایدی ایکیسی وصفده مساوی اولماز زیرا کافر شول عبده بکزرکه انك موالیسی اولان اول
انك الهه سیدرکه انده مشترکاردر وقت واحدده انلرك هر برینه برحاجت عارض اولوب اکا امر ایتدکلرنده
اول عبد متحیر اولورکه موالیسننك قنغیسین ارضا ایده ومؤمن ایسه شول عبده بکزرکه انك مولاسی واحد
اولوب انك خدمتنه قائم اوله خدمتیله انی ارضاده متحیر اولمیه (الحمد لله) حمدك کلیسی الله تعالی یه مختصدر
حقیقتده انده اکا غیر مشارك اولماز زیرا که اکا منعم بالذات ومالك مطلق اولدر (بل أکثرهم لا یعلمون) بلکه
کفارك کلیسی بیلمزلر که رب واحده عبادت خیرایدر اندنکه غیری اکا تشریك ایدرلر (انك میت وانهم
میتون) یا محمد سکا وکرك انلره موت ایریسردر کلیکز موت صددنده وموتی عدادنده سز وقتا که کفار مکه محمد
موتنه تربص ایده لم دیدیلر اشبو آیت نازل اولدی (ثم انکم یوم القیامة عند ربکم تختصمون) بعده
یوم قیامتده ربکز جل شانه عندنده اختصام ایدرسز یا محمد سن کفارا اوزره احتجاج ایدرسنکه توحیدده سن
حق اوزره اولوب تشریکده انلر باطل اوزره ایدیلر وسن ارشاد وتبلیغده اجتهاد ایدوب انلر ایسه تکذیب
وعناددهلج ایتدیلر دینلدیکه انکه مراد اختصام عامدر ناس بری برلرینه خصومت ایدرلر شول امورده
که دنیاده تعدی وتجاوز ایتمشلردی * پیغمبر عم صلی الله علیه وسلم ایدر برکسه که عندنده برمسلمك عرض
ویا مالندن حقی اوله اشبو دنیاده انی اکا ادا ویا استحلال ایله ذمتن تبرئه ایتسون شول کون کلمزدن اول که انده
درهم ودینار اولمیه بلکه اول حق صاحبی حقی مقابله سنده انك اعمال صالحه سندن آلور اگر عمل صالحی
وار ایسه واگر عمل صالحی یوغیسه اول حق صاحبنك سیئاتندن اکا یوکلنور وناره کوندریلور (فمن أظلم
ممن کذب علی الله) شول کسه دن اظلم کیمدرکه الله تعالی یه ولد وشریك اضافتیله کذب ایده (وکذب بالصدق
اذ جاءه) واکا قرآن کلدیکنده توقف وتفکرسز انی تکذیب ایده (ألیس فی جهنم مثوی للکافرین) اکا کافر
اولنلر ایچون جهنمده منزل یوقیدر ایدی اول انلره مجازات یتر (والذی جاء بالصدق وصدق به أولئك هم
المتقون) اولکه قرآنله کلدیکه اول محمد علیه السلامدر واولکه قرآنی تصدیق ایتدی بو وصفلو کسه لر
شرك وعصیاندن اتقا ایدنلردر (لهم ما یشاؤن عند ربهم) انلر ایچون رب تعالی عندنده جنتده

دیلدکلری

دیلدکلری هرشیء واردر (ذلك جزاء المحسنین) اشبو طاعتلرنده احسان ایدنلرك جزاسیدر (لیکفر الله
عنهم أسوأ الذی عملوا) تاکه الله تعالی انلردن اسوأ اعماللرینی تکفیر ایده اویله اولسه انلردن دونلری تکفیر
اولی اولور (ویجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون) وانلره محاسن اعماللری ثوابنی احاسننه کوره
ویررتاکه فرط اخلاصلری ایچون اجرلری زیاده وعظیم اوله ومساوئ اعماللرینه ایسه جزا اولنمزلر
(ألیس الله بکاف عبده) الله تعالی عبدنه یعنی محمد علیه السلامه کافی دکلمیدر وقتا که کفار قریش
دیدیلر که یا محمد بزم آلهه مز طعنندن زائل اولمزسن صاقنکه انلردن سکا سوء ایرشمیه اویله اولسه بو آیت
نزولیله هرذی شرك شرینی دفعده الله تعالی عبدنه کفایت ایدر دینلدی (ویخوفونك بالذین من دونه) یا محمد
مشرکون سنی الله تعالیدن غیری عبادت ایتدکلری آلهه لریله تخویف ایدرلر (ومن یضلل الله فماله من هاد)
اول کسه که الله تعالی انی هدایت ایتمیه اکا هدایت ایدر اولماز (ومن یهد الله فماله من مضل) اولکه
الله تعالی انی هدایت ایده انی اندن منع ایدر اولماز (ألیس الله بعزیز ذی انتقام) الله تعالی ملکنده غالب
منیع واعداسنه انتقام ایدر دکلمیدر (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) اگرسن
مشرکینه سموات وارضی کیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیه لر که الله تعالی خلق ایتدی خالقیتده تفردینه
برهانك وضوحیچون (قل أفرأیتم ما تدعون من دون الله ان أرادنی الله بضر هل هن کاشفات ضره)
یا محمد مشرکینه دیکل که شول آلهه کز که الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز بکا خبر ویرك که اگر الله تعالی
بکا ضرر اراده ایتسه آلهه کز اول ضررك کشفنه قادر اولورمی (أو أرادنی برحمة هل هن ممسکات رحمته)
ویاخود الله تعالی بکا نفع اراده ایتسه آلهه کز اول نفعی بندن امساکه قادر اولورلرمی (قل حسبی الله)
دیکل که بکا خیر اصابتنه وبندن شر دفعنه الله تعالی کافیدر (علیه یتوکل المتوکلون) توکل ایدنلر الله تعالی یه
توکل ایدرلر زیرا که امورك کلیسی اندن صدور ایدر دیکن بیلورلر (قل یا قوم اعملوا علی مکانتکم انی عامل)
دیکل که یا قوم قوت وطاقتکز اولدیغنجه بنم هلاکمه عمل ایدك بندخی سزك هلاککزه عمل ایدرم (فسوف تعلمون
من یأتیه عذاب یخزیه ویحل علیه عذاب مقیم) زمان قریبده بیلورسز که الله تعالینك عذابی کیمه کلوب
هلاك ایدر وعذاب دائم کیمه نزول ایدر (انا أنزلنا علیك الکتاب للناس بالحق) یا محمد بز سکا قرآنی حق
ملتبس اولدیغی حالده ناس اجلیچون انزال ایتدك زیرا که اول انلرك معاش ومعادنده مناط مصالحلریدر
(فمن اهتدی فلنفسه) اول کسه که اهتدا ایده نفسنه نفع ایدر (ومن ضل فانما یضل علیها) اولکه
هدایتدن اعراض ایده انك وبالی کندی نفسنه ایررانی تخطی ایتمز (وما أنت علیهم بوکیل) سن انلر اوزره
توکیل اولنمدك که انلری هدایته جبر ایده سن بلکه سن انجق بلاغه مأمورسن حالبوکه سن تبلیغ ایتدك
(الله یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها) الله تعالی ارواحی ابداندن قبض ایدر ارواحك انده
تعلق وتصرفی ظاهرده وباطنده قطعیله که اول موت عندنده در ویاخود انی انجق ظاهرده قطع ایدر یوخسه
باطنده دکلکه اول نوم عندنده در دینلدیکه هر انسانك ایکی نفسی وار دربری نفس حیاتدرکه موت عندنده
مفارق اولور وانك زوالیله نفس زائل اولور وبری ایسه نفس تمییزدرکه اول نوم عندنده مفارق اولور اول
اجلدن کورر سنکه نومی حالنده تنفس ایدر دینلدیکه هر انسانك نفسی وروحی وار در نفسی نومی عندنده کیدر
روحی قالور * علی رضی الله عنه ایدر نوم عندنده روح چیقار شعاعی جسدده قالور انك سبیله درکه رؤیا کورر
قچانکه اویانه لحظه دن اسرع زمانده روح جسده ایرر (فیمسك التی قضی علیها الموت ویرسل الاخری
الی أجل مسمی) اول قبض اولنان ارواحدن شول اوزرینه موت قضا اولنان روحی امساك ایدوب جسدنه
رد ایتمز وشول اوزرینه موت قضا اولنمیان روحی جسدنه ارسال ایدر تاکه موتی وقتی ایرشنجه بو حال اوزره
کیدر * دینلدیکه احیاء واموات ارواحی منامده بری برلرینه بولیشورلر والله تعالینك دیلدیکی وجه
اوزره سویلشورلر رجوع ایدر اولدقلرنده الله تعالی امواتك ارواحنی امساك ایدر واحیانك ارواحنی ارسال
ایدوب حتی که اجسادلرینه ایرر (ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون) اشبو روحی امساك وارساله

الله تعالینك كمال قدرت وحكمتنه وشمول رحمتنه آیتدر وارد رشول قومه كیم ارواحك ابدانه تعلق كیفیتنده وموت عندنده ارواحك اجساددن بالكلیه مفارقتنده واجسادلك فناسیله ارواح فانی اولمیوب باقی اولمسنده وا كاسعادت وشقاوت اعتراسنده وآجالی انقضاسنه دكین حینا بعد حین انك ارسال اولنمسی حكمتنده تفكر ایدرلر (أم اتخذوا من دون الله شفعاء) یوخسه انلر الله تعالینك اذنسز آلهه لرینی شفعامی اتخاذ ایدرلر (قل أولو كانوا لا یملكون شیئا ولا یعقلون) دیكل كه آلهه لری انلره شفاعتمی ایدر اكرچه انلر كوریلن صفات اوزره جمادات اولوب برشیئه قادر دكلر وبرشیئ بیلمزلرسه ده ینه انلری شفعامی اتخاذ ایدرلر (قل لله الشفاعة جمیعا) دیكل كه شفاعتك كلیسی الله تعالینك اذننه متوقفدر انك اذنسز هیچ احد شفاعته مالك اولمز وبعد الاذن مشركین ایچون شفاعت اولمز (له ملك السموات والارض) سموات وارضك ملكی جمیعا انكدر دنیاده كی اعمالكزی اول احصا ایدر (ثم الیه ترجعون) بعده آخرتده اكا رجوع ایدرسز اندهسزه جزا كزی ایدر ایمدی دنیاده وآخرتده ملك انك اولیجق شول دنیاده وآخرتده مقبول ومرضیسی اولمین شیئدن نیجه شفاعت ومدد امید لنورلر (واذا ذكر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون بالآخرة) یعنی الله تعالینك وحدانیتی ذكر اولنسه شول آخرته ایمانلری اولمینلرك قلوبی اندن نفور ایدر (واذا ذكر الذین من دونه اذا هم یستبشرون) یعنی انكه الله تعالینك غیری آلهه لری ذكر اولنسه قلبلری سرورله طولوب بشره وجهلرینه انبساط كلور (قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغیب والشهادة أنت تحكم بین عبادك فیما كانوا فیه یختلفون) یا محمد وقتا كه سن انلرك كفرنده متحیر اولوب عناد وشدت شكیمه لرنده عاجز اولهسن الله تعالی یه التجا ایدوب دیكل كه یا الهی كه سن سموات وارضی خلق ایدوب سن احوال وامورك كیزلو وآشكاره سن بیلورسن عبادكك اختلاف ایتدكاری شیئده بینهم انلرك بینی فصله قادر اولورسن (ولو أن للذین ظلموا ما فی الارض جمیعا ومثله معه لافتدوا به من سوء العذاب یوم القیامة) اكر یریوزنده اولان اشیانك جمیعی وانكله بیله انك مثلی كافرلرك اولسه یوم قیامتده سوء عذابدن خلاص ایچون انی فدا ایدهلردی حالبوكه اول انلردن قبول اولنمیه (وبدا لهم من الله ما لم یكونوا یحتسبون) ودنیاده شول حسبانلری اولمدیغی عذاب اول وقتده انلره نازل وظاهر اوله (وبدا لهم سیئات ما كسبوا) وكسب ایتدكاری اعمال سیئه لری انلره ظاهر اوله شول حینده كه صحایف اعماللری انلره عرض اولنه (وحاق بهم ما كانوا به یستهزؤن) وانلری احاطه ایده اول شیئك جزاسی كه انی استهزا ایدردی (فاذا مس الانسان ضر دعانا) یعنی جنس انسان ضره ایرسه انك كشفی ایچون بزه دعا ایدر (ثم اذا خولناه نعمة منا قال انما أوتیته علی علم) بعده تفضل ایدوب اكا نعمت ویرسك دیر كه اول بكا وجوه كسبی بیلدیكمدن ویرلدی (بل هی فتنة) بلكه اول نعمت امتحاندر كه انكله شكران ویا كفران نعمت ایدیكی كندویه ظاهر اوله (ولكن أكثرهم لا یعلمون) الا بوكه انلرك اكثری انی بیلمزلر (قد قالها الذین من قبلهم) انلردن اول كچنلر اول مقالهیی دیمشلردی (فما أغنی عنهم ما كانوا یكسبون) انلرك متاع دنیادن كسب ایتدكاری عذابلری دفعنه برشیئ مفید اولمدی (فأصابهم سیئات ما كسبوا) اویله اولسه انلره كسب ایتدكاری اعمال سیئه لرینك جزاسی ایردی (والذین ظلموا من هؤلاء سیصیبهم سیئات ما كسبوا) اشبو مشركیندن عتوله نفسلرینه ظلم ایدنلره كسب ایتدكاری اعمال سیئه لرینك جزاسی ایریسر درانلره ایردیكی كبی (وما هم بمعجزین) حالبوكه انلر عذاب اللهدن فوت اولور دكلردر زیرا كه مرجعلری الله تعالی یه در اكابر رؤسالری بدرده قتل اولندی ویدی ییل قحط چكدیلر (أولم یعلموا أن الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) بیلمزلرمیكه الله تعالی رزقی دیلدیكی كمسه یه بسط ایدر ودیلدیكندن قبض ایدر شول حیثیتدنكه انلره یدی ییل قحط چكدردیكندن صكره یدی ییل دخی انلره سعت ورفاهیت ایردردی (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) اشبو بسط وتضییقده حوادثك كلیسی الله تعالیدن ایدیكنه مؤمن اولنلره علامتلر واردر (قل یا عبادی الذین أسرفوا علی أنفسهم) یا محمد مؤمنلره بنم لسانمله دیكل كه یا عبادم كه معاصیده اسرافله نفسلری اوزره جنایتله افراط ایتدیلر (لا تقنطوا

من رحمة الله) الله تعالینك مغفرتندن وتوبه ایدرسه كز توبه كزی قبولندن مأیوس اولمكز (ان الله یغفر الذنوب جمیعا) الله تعالی ذنوبك جمیعنی مغفرت ایدر اكرچه اول ذنوب كبائر ایسه ده دینلدیكه اكرچه توبه سز ایسه ده زیرا كه توبه ایله تقییدی خلاف ظاهر درشول دلیلله كیم (ان الله لا یغفر أن یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء) الله تعالی دیلدیكنك شركدن ماعدا ذنوبی مغفرتی اطلاق ایتدی (انه هو الغفور الرحیم) زیرا كه اول رحمت ومغفرتده بلیغدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حمزه رضی الله عنهك قاتلی وحشی یی اسلامه دعوت ایچون خبر كوندردكده دیدیكه سن بنی دینكه نیجه دعوت ایدرسن حالبوكه زعم كده بركمسه كه قتل ویازنا ویاشرك ایده (یضاعف لهم العذاب) اكا عذاب مضاعف قیلنور دیرسن بن ایسه اول ذنوبك كلیسنی ایتمشم اویله اولسه نازل اولدیكه (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فأولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) كه اول سورۀ فرقانده كچدی وحشی دیدیكه اشبو شرط شدیددر قورقارمكه انی اقامتنه قادر اولمیم انك غیریسی اولسه اكا بناء نازل اولدیكه (ان الله لا یغفر أن یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء) كه اول سورۀ نساده در وحشی دیدیكه نه بیلورم بلكه مغفرتی اراده اولنمان قومدن اولیم اویله اولسه اشبو صددنده اولدیغمز (یا عبادی الذین أسرفوا علی أنفسهم) آیتی نازل اولیجق وحشی اكا مطمئن اولوب اسلامه كلدی مسلمون دیدیلركه یا رسول الله اشبو حكم وحشی یه خاصمیدر یوخسه سائر مسلمینه دخی عاممیدر دیدیكه باكه جمیع مسلمینه عامدر (وأنیبوا الی ربكم وأسلموا له من قبل أن یأتیكم العذاب ثم لا تنصرون) ذنبدن تائبین اولدیغكز حالده ربكز الله تعالی یه رجوع ایدوب عملی انك وجهه كریمی ایچون خالص ایدك سزه عذاب كلمزدن اول زیرا كه اول كلدكدن صكره اندن منع اولنمزسز ایمدی آیۀ سابقه دلالت ایتمزكه هر كمسه یه توبه سز وسبق تعذیبسز مغفرت حاصل اوله تا كه توبه دن وعملده اخلاصدن استغنا اولنه (واتبعوا أحسن ما أنزل الیكم من ربكم) ربكز جل شانه دن سزه انزال اولنان شیئك احسننه اتباع ایدك كه اول مأموربه در منهی عنه دكلدر ویا عزائمدر رخص دكل ویا ناسخدر منسوخ دكل ویا نجات وسلامته ایصالده اقرب اولانه اتباع ایدك انابت وطاعته مواظبه كبی (من قبل أن یأتیكم العذاب بغتة وأنتم لا تشعرون) شول وقتدن اول كه فجأة سزه عذاب كله حالبوكه امور دنیایه اشتغالكز وآخرته عدم ایمانكز سببیله انك مجیئنه شعور ركز اولمیه كیم تدارك ایده سز (ان تقول نفس یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله) ایمدی طاعته مبادرت ایدك نفس قاصره نك دیمسی كراهتله كیم حسرت وندامت بكا كه الله تعالی یه طاعتده تقصیر ایتدم (وان كنت لمن الساخرین) اكرچه بن الله تعالینك دین وكتاب ورسولنی ومؤمنینی استهزا ایدنلردن ایدم یعنی طاعة اللهی تضییعله اكتفا ایتمیوب حتی كه اهل طاعتی سخریه ایدندی (أو تقول لو أن الله هدانی لكنت من المتقین) ویاخود دیه كه اكر الله تعالی بنی حقه ارشادله هدایت ایتسه شركدن ومعاصیدن اتقا ایدنلردن اولوردم (أو تقول حین تری العذاب لو أن لی كرة فأكون من المحسنین) ویاخود دیه كه یوم قیامتده عذابی كوردیكنده اكر بنم بركره دخی دنیایه رجوعم اولسه عقیده وعملده احسان ایدنلردن اولوردم (بلی قد جاءتك آیاتی فكذبت بها واستكبرت وكنت من الكافرین) الله تعالی دیه كه بلی سكا بنم آیاتم كلمشیدی سن ایسه انی تكذیب ایدوب قبولدن امتناعكله كافرلردن اولمشدك (ویوم القیامة تری الذین كذبوا علی الله وجوههم مسودة) یوم قیامتده الله تعالی یه كذب وافترا ایدنلری یوزلری قرارمش كورورسن (ألیس فی جهنم مثوی للمتكبرین) ایمان وطاعتدن تكبر ایدنلره جهنمده مقام یوقمیدر واردر (وینجی الله الذین اتقوا بمفازتهم) الله تعالی شركدن ومعاصیدن اتقا ایدنلری انجا ایدر شول طریقله كیم اول انلری فوز ونجاته مؤدی اولور (لا یمسهم السوء ولا هم یحزنون) انلره مكروه ایرشمز ودنیادن فوت ایتدكاری اشیایه حزن چكمزلر (الله خالق كل شیء) الله تعالی خیر وشر ایمان وكفردن هر شیئك خالقیدر (وهو علی كل شیء وكیل) اول هر شیئی حفظ ده تصرفنه تولی ایدر. (له مقالید السموات والارض) سموات وارضك مفاتحی انكدر دینلدیكه سمواتك مفاتحی مطردر وانواعیله وارضك مفاتحی نباتدر انواعیله

عثمان رضى الله عنه پيغمبريمزصلى الله عليه وسلمه مقاليد دن سؤال ايتدكده ديديكه انك تفسيرى (لا اله الا الله
والله أكبر وسبحان الله وبحمده وأستغفر الله ولا حول ولا قوة الا بالله هو الاول والآخر والظاهر والباطن
بيده الخير يحيى ويميت وهو على كل شئ قدير) يعنى اشبو كلمات ايله الله تعالى توحيد وتمجيد اولنور كه اول سموات
وارض خيرلرينك مفتاحيدر بركمسه كه انى تكلم ايده اكا اصابت ايدر (والذين كفروا بآيات الله أولئك هم
الخاسرون) شونلر كه الله تعالينك دلائل قدرتنه وسموات وارض امرنده استدامتنه وياخود انك توحيد
وتمجيدى كلماتنه كافر اولديلر ايشته انلر رحمت وثوابدن خاسرلردر (قل أفغير الله تأمرونى أعبد أيها
الجاهلون) ديكل كه اشبو دلائل ومواعيددنصكره اى جاهللر بكا امر ايدرميسز كه الله تعاليدن غيرى يه عبادت
ايدم (ولقد أوحى اليك والى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين) يا محمد سكا
وسندن اول كچن رسوللره وحى اولنديكه على سبيل الفرض سن اشراك ايتسك عملك حبط اولوب خاسرلردن
اولورسن اشبو خطاب اكرچه پيغمبريمز عليه السلامه در لكن مراد امتيدر (بل الله فاعبد وكن من الشاكرين)
بلكه يالكز الله تعالى يه عبادت ايت وانك سكا ايتديكى انعامنه شكر ايدنلردن اولغل (وما قدروا الله حق قدره)
نفسلرنده الله تعالينك عظمتنى حق تعظيمله تقديرا يتمديلر شول حيثيتدنكه اكا لايق اولميان شيئى اكا شريك
قيلديلر (والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات مطويات بيمينه) والحال ارضون سبعك جميعى وياخود
ارضك ظاهره وغايره سى يوم قيامتده انك مقبوضه سيدر يعنى ملك وتصرفنده در نيجه ديلرسه مزاحمسز
سهولتله تصرف ايدر يعنى اول ارض عظمتيله انك قدرتنه نسبت اولنسه قبضهٔ واحده مثابه سنده در
كذلك سموات دخى انك قدرتيله مجموع اتدراشبو آيتك عظمتنه وانك قدرتنه اضافتيله ذكر اولنان اجرام
عظامك حقارتنه تنبيهدر (سبحانه وتعالى عما يشركون) ايمدى قدرت وعظمتى بومرتبه ده اولان حضرت
بارى جل شانه نك مشركونك اشراكندن منزه وعالى اولدى (ونفخ فى الصور فصعق من فى السموات ومن
فى الارض) اول مرّه كه صوره نفخ اولنه سموات وارض ومابينهماده حياتده اولان مخلوقاتك جميعى ميت
ويامغشى عليه اولور (الا من شاء الله) الا انلر كه الله تعالى انلرك بقاسن ديليه ديندليكه انلر جبرائيل
واسرافيل وميكائيل وملك الموتدر وياخود جنت ونارده اولان حور وولدان وزبانيه در وياحمله
عرشدر تحكيم ذكرى سورهٔ نملده كچمشدر ديندليكه اول استثناء اولنانلر مراد انجق الله تعالينك ذاتيدر
(ثم نفخ فيه أخرى فاذا هم قيام ينظرون) بعده اول صورايكنجى كره نفخ اولنه كوريله كيم خلائق قبرلرندن
طوره لر كنديلره نه فعل ايديلور ايديكنه منتظر اوله لر ويا اهوال قيامتمه نظر ايده لر كه سمانيجه تغيير وارض
نيجه تبديل اولنور وداعى انلرى نه شيئه دعوت قيلور واقربانك برى برلرندن شفقتى كيدر وخصمادن انلره
توجهله خصومت ايرر (وأشرقت الارض بنور ربها) وارض محشر رب تعالينك عدلى نوريله منور اوله
وياخود برنور ايله كيم اجسام مضيئه توسطنسز انده خلق اولنه (ووضع الكتاب) وصحائف اعمال عماللك
يدلرينه ويريله ويالوح محفوظله اول صحائف مقابله ايديله (وجئ بالنبيين والشهداء) وپيغمبرلر وملائكه
ومؤمنيندن شهدا كتوريله كيم رسوللر ايچون شهادت ايده لر كه انلر امت محمددر وياخود كراما كاتبين ملكلريدر
وياخود فى سبيل الله مقتوللردر (وقضى بينهم بالحق وهم لا يظلمون) وعباد بيننده ظالمين ومظلومين رسل
وامم بينى عدل الله قضا اولنه انلر ظلم اولنمزلر نه ثوابلرينك نقصيله ونه عذابلرينك زياده سيله (ووفيت كل نفس
ما عملت) وهر نفس خير وشردن عملنك جزاسى توفيه اولنه (وهو أعلم بما يفعلون) اول الله تعالى انلرك
افعالنه اعلمدر شهدانك شهاتنه احتياج اولماز بلكه اشهادى عملرى اوزره حجتى تأكيد ايچوندر (وسيق الذين
كفروا الى جهنم زمرا) وكافرلر ضلالات وشرارتده تفاوت اقداملرى حسبنجه فوج فوج بعضى بعضلرينك
اثرنده جهنمه سوق اولنه (حتى اذا جاؤها فتحت أبوابها) حتى چقانكه اكا ايره لر ايدى قپوسى انلر ايچون
آچيله (وقال لهم خزنتها ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم هذا)
انك خازنلرى يعنى زبانيه انلره ديه لر كه كندى جنسكزدن سزه رسوللر كلمديمى كه ربكز جل شانه انك آيتلرينى

سزه تلاوت ايدر وبوكونه لقاكزله سزى تخويف ايدر (قالوا بلى ولكن حقت كلمة العذاب على الكافرين)
كافرلر ديه لر كه بلى بزه رسوللر كلديلردى تلاوت آيات وانذار ايتديلردى الا بوكه علم الهيده اوزريمزه كلمهٔ
عذاب واجب اولديكه (لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين) قوليدر (قيل ادخلوا أبواب جهنم
خالدين فيها فبئس مثوى المتكبرين) اول كافرلره ديندليكه ايمدى ضلالتده مراتبكز حسبنجه ابواب جهنمه
دخول ايدك انده دائمين اولديغكز حالده اول جهنم ايماندن تكبر ايدنلره نه چركين منزل اولور (وسيق الذين
اتقوا ربهم الى الجنة زمرا) ورب تعاليدن قورقوب شركدن ومعاصيدن اتقا ايدنلر شرف وعلو طبقه ده
مراتبلرى حسبنجه راكبين اولدقلرى حالده فوج فوج بعضى بعضلرينك اثرنده جنته سوق اولنه لر (حتى اذا
جاؤها وفتحت أبوابها) حتى چقانكه اكا كله لر حال بوكه انلر كلمزدن اول انك قپولرى انلر ايچون آچيله (وقال
لهم خزنتها سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين) جنتك خازنلرى انلره ديه لر كه اوزريكزه سلامت اولوب من
بعد مكروه ايرمسون ذنوبدن طاهر اولديكزدى وياخود جنت سزه كوكچك مقام اولدى ايمدى اكا كيروب
انده خالدين اولك چقانكه اكا كيره لر انلر ايچون اعداد اولنان كراماتى كوره لر فرح وسرور ايده لر (وقالوا
الحمد لله الذى صدقنا وعده) الله تعالى يه حمد اولسونكه رسوللرى لسانيله اولان وعدنى بزه انجاز ايتدى
(وأورثنا الارض نتبوأ من الجنة حيث نشاء) وجنتدن اشبو قرار ايتديكمز مكانى بزه وارث مورثنه اولان
تمكنى كبى تمكين وتمليك ايتدى اندن ديلديكمز واشتها ايتديكمز مكانه نزول ايدرز ديه لر اشبونده اشارت
واردركه جنتدن هر مؤمنه ويريلان حاجتندن زياده اوله يوخسه هيچ كمسه آخرك منزلنه نزوله دكل ديندليكه
جنته اولا امت محمد كيروب ديلدكلرى منازله نزول ايلرندنصكره سائر امم كيره لر (فنعم أجر العاملين) مؤمن
اولوب عمل صالح ايشلينلره جنت نه كوكچك اجر اولور (وترى الملائكة حافين من حول العرش) ملائكه يى
كوره سنكه حول عرشى احاطه ايدوب طواف ايدرلر (يسبحون بحمد ربهم) رب تعالينك حمدنى ملتبسين
اولدقلرى حالده انى تنزيه وتقديس ايدرلر اشبونده اشعار واردركه علوينك منتهاى درجاتى واعلا لذاتى حق
تعالينك صفاتنه استغراق اوله (وقضى بينهم بالحق) وخلق بينى حقله قضا اولنه بعضى ناره وبعضى جنته
ادخال اولنغله ويا ملائكه بينى قضا اولنه تفاضللرى حسبنجه (وقيل الحمد لله رب العالمين) بينلرى حقله قضا
اولنانلر الله تعالى يه حمد ايدرلر

(سورة المؤمن وهى خمس وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حم) ابن عباس رضى الله عنهما ايدر حم الله تعالينك اسم اعظميدر عكرمه اندن روايت ايدركه الر وحم
ونون الرحمن اسمندن حروف مقطعه در عطاء خراسانى ايدركه انك حائى الله تعالينك حليم حميد حى حكيم
حنان اسمائنك افتتاحيدر وانك ميمى ملك مجيد منان اسمائنك افتتاحيدر (تنزيل الكتاب من الله العزيز
العليم) قرآنك تنزيلى اول الله تعاليدندركه سلطاننده عزيز وعبادنك مصالح واعمالنه عليمدر (غافر الذنب)
مؤمن تائبك ذنبنى مغفرت ايدر (وقابل التوب) توبه ده اخلاص ايدنك توبه سن قبول ايدر (شديد
العقاب) اكا شرك وكفر ايدنه عقابى شديددر (ذى الطول) موحدين عاملينه فضل وانعام واسع صاحبيدر
(لا اله الا هو) كه اندن غيرى اله يوقدر اويله اولسه انك عبادتنه اقبال كلى واجب اولور (اليه المصير)
آخرتده جميع خلقك رجوعى اكادر مطيع وعاصى يه اعماللرينك جزاسن ايدر (ما يجادل فى آيات الله
الا الذين كفروا) آيات الهيده طعن وادحاض حقله جدال ايتمزلر انلر كه كافر اولديلر اما اول كمسه كه
انك عقدنى حل وحقائقنى استنباط واهل زيغك مطاعنى قطع ايچون جدال ايده اول اعظم طاعاتدندر
(فلا يغررك تقلبهم فى البلاد) ايمدى يا محمد سنى انلرك دنياده امهال اولنملرى وبلادده تجارات
مربحه ايله تقلبلرى مغرور ايتمسون زيراكه انلر زمان قريبده اخذ اولنيسرلردر انلردن اول
كچنلرك اخذ اولنملرى كبى (كذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم) انلردن اول نوح

قومی نوحی وانلردنصکره عاد وثمود کبی رسوللری اوزره تحزب ایدنلر رسوللرینی تکذیب ایتدیلر
(وهمت کل امة برسولهم لیأخذوه) وهر امّت کافره رسوللرینه قصد ایتدیلرکه اسر وقتل وتعذیله
اخذ ایده لر (وجادلوا بالباطل لیدحضوا به الحق) وشول حقیقتی اولمیان شیئله جدال ایتدیلرکه انکله حقی
ازاله ایده لر (فأخذتهم فکیف کان عقاب) انلری اهلاکله اخذ ایتدم کورسونلرکه بنم عقابم نیجه
اولدی زیرا انلر اول هالکینك دیارلرینه اوغرایوب آثارلرینی کوررلر (وکذلك حقت کلمة ربك علی
الذین کفروا أنهم أصحاب النار) امم مکذبه یه کلمهٔ عذاب واجب اولدیغی کبی سنك قوم مکذبندخی کافر اولانلره
واجب اولدیکه انلر اهل ناردر (الذین یحملون العرش ومن حوله) شول ملائکه که عرشی کوتوررلر ودخی
انلرکه انك حوالنده اولوب انی طواف ایدرلر انلره کروبیون دینور ملائکه نك ساداتیدر * ابن عباس رضی
الله عنهما ایدر حملهٔ عرشدن برینك کعبندن اسفل قدمنه دکین بشیوز ییللق یولدر دینلدیکه انلرك ارجلی
ارض سفلاده ورؤسلری عرشی خرق ایدوبدر خاشعلردر طرفلرین رفع ایتمزلر خوفلری سماء سابعه اهلندن
اشدّدر اشبو منوال اوزره هر سماء اهلنك خوفی انك اسفلنده کی سماء اهلنك خوفندن اشدّدر * پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر حملهٔ عرشدن هر برینك قولاغی یومشاغندن اوموزنه دکین یدییوز ییللق مسیره در
دینلدیکه حملهٔ عرش وحوالنده کی ملائکه دن هر برینك دردر وجهی واردرکه اول وجه ثور ووجه اسد ووجه
نسر ووجه انساندر وهر برینك دردر قنادی وار ایکیسی یوزینه طوتارکه عرشه نظرله صعقه ایتمیه وانك
ایکیسیله دخی پرواز ایدر (یسبحون بحمد ربهم) رب تعالییی حمدنی ملابس اوله قلری حالده تسبیح ایدرلر
* دینلدیکه حملهٔ عرش سکز دردر دردینك تسبیحی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد علی حلمك بعد علمك)
دردینك دخی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد علی عفوك بعد قدرتك) درکه بنی آدمك ذنوبن کوررلر
وهب بن منبه ایدر حول عرشده یتمش بیك ملك واردرکه عرشی طواف ایدرلر برصف اقبال ایتسه صف آخر
ادبار ایدر انلرك بعضی تهلیل وبعضی تکبیر ایدر وانلرك وراسنده یتمش بیك صف دخی واردرکه قائملردر انلرك
تکبیر وتهلیلن ایشتدکده رفع صوتله دیرلرکه (سبحانك اللهم وبحمدك ما أعظمك وما أجلك أنت الله لا اله غیرك
أنت الاکبر الخلق کلهم لك راجعون) وانلرك وراسنده یوز بیك صف واردرکه یمینلرینی یسارلری اوزره
قومشلردر هر برینك بر ذکر مخصوصی واردر والله تعالی حول عرشده کی ملائکه دن برنیجه حجابله احتجاب
ایتمشدر نار وظلمات ونور ودر ابیض ویاقوت احمر وزبرجد اخضر وثلج وماء وبرددن هر برندن ودخی انك
غیری اشیادنکه انی الله تعالیدن غیری احد بیلمز هر برندن یتمش حجابله احتجاب ایتمشدر (ویؤمنون به) وانك
فردانیت ووحدانیتنه تصدیق ایدرلر (ویستغفرون للذین آمنوا) ومؤمنلر ایچون استغفار ایدرلر یعنی
الله تعالیدن دیلرلرکه مؤمنلری توبه یه حمل ایده ومغفرتی ایجاب ایدر شیئی انلره الهام ایده ودیرلرکه (ربنا
وسعت کل شئ رحمة وعلما) یاربنا رحمت وعلمك هر شیئه واسع اولدی اعمال واحوال لرین بیلورو انلری رحمت
ومغفرته قادر اولورسن (فاغفر للذین تابوا واتبعوا سبیلك وقهم عذاب الجحیم) ایدی مغفرت ایت انلریکه شركٔ
ومعاصیدن صاقنوب عمل صالحله سکا رجوع وسبیل حقه اتباع ایدرلر وانلری عذاب جحیمدن حفظ ایت (ربنا
وأدخلهم جنات عدن التی وعدتهم) ودخی انلری ادخال ایت جنات عدنه کیم انی انلره رسوللرك لسانیله
وعدا یتمشدك (ومن صلح من آبائهم وأزواجهم وذریاتهم) وانلرك سرورنی اتمام ایچون انلر کله یله آباء
وأزواج وذریاتلرندن سنی توحید ایدنلری دخی اکا ادخال ایت * سعید بن جبیر ایدر مؤمن جنته داخل
اولیجق دیه که قنی بابام وانام وولدم وخاتونم دینله که انلر سنك کبی عمل ایتمامشلردی دیه که بن انلر ایچون عمل
ایتمشدم اویله اولسه انلردخی جنته ادخال اولنه (انك أنت العزیز الحکیم) زیرا که ملکك کده عزیز وامر کده
حکیمسن (وقهم السیئات) وانلری عقوباتدن ویاخود جزاء سیئاتدن حفظ ایت ویا دنیاده انلری معاصیدن
حفظ ایت (ومن تق السیئات یومئذ فقد رحمته) اولکه دنیاده سیئاتدن سن انی حفظ ایده سن آخرتده سن
اکا رحمت ایدرسن کانه مسبّبی سؤال لرندنصکره سببن دخی طلب ایتدیلر (وذلك هو الفوز العظیم)

یاربنا

یاربنا سنك انلری عقوباتدن حفظك ویا انلره رحمتك نجات وافره در (ان الذین کفروا ینادون لمقت الله أکبر من
مقتکم أنفسکم اذ تدعون الی الایمان فتکفرون) شونلرکه دنیاده کافر ایدیلر یوم قیامتده اعمال خبیثه لرینك
جزاسن کورب یجك نفسلرینه لوم ومقت ایده لر انلره دینله که الله تعالینك سزه مقتی سزلك امارة بالسوء اولان
نفسلریکزه ایتدیککز مقتدن اشدّدر زیرا که سز دنیاده انك رسوللری لسانیله ایمانه دعوت اولندیغکزده
انی انکار ایدوب کفر اوزره ثابت اولوردیکز (قالوا ربنا امتنا اثنتین وأحییتنا اثنتین) دیه لرکه یاربنا سن
بزی ایکی کره اماته وایکی کره احیا ایتدك یعنی بزی آبائمز اصلابنده اموات خلق ایتدك بعده آجالمز انقضاسنده
بزی ینه اموات ایتدك وامهاتمز ارحامنده بزه روح نفخیله بزی احیا ایتدك بعده موتمزدنصکره بعث ایچون
ینه احیا ایتدك دینلدیکه اماتهٔ اولی اجل انقضاسنده کیدر واماتهٔ ثانیه ایسه قبرده سؤال ایچون اولان
احیادنصکره کیدر وایکی احیانك بری قبرده کی احیادر وبری بعثدر زیرا که مقصود شول اکثرات
ایتمیوب غفلت ایتدکاری شیئی کوردکلرندنصکره اعترافلریدر (فاعترفنا بذنوبنا) اویله اولسه بز ذنوبمزه
اعتراف ایتدك زیرا که ذنوبی اعترافلری دنیایه اعتراز وبعثه انکارلرندن ایدی (فهل الی خروج من سبیل)
ایدی بزه برچاره وارمیدرکه ناردن چیقوب کیرو دنیایه کیده وز وانده طاعت یوانه سلوك ایده وز انلره دینله
کیم (ذلکم بأنه اذا دعی الله وحده کفرتم) اشبو عذاب وخلود سزه شول سببله درکه سزه لا اله الا الله دیکز
دینلسه انك وحدانیتنه کافر اولوردیکز (وان یشرك به تؤمنوا) واکر الله تعالییه اشراك اولنسه انی تصدیق
ایدردیکز (فالحکم لله العلی الکبیر) ایدی حکم اول الله تعالینکدرکه عبادته مستحقدر سزه عذاب سرمدله
حکم ایتدی اول شركٔ اولنقدن رفیع وعالیدر وقدرة قاهره ایله کبیردر خلقنده حکمنی انفاذ ایدر (هو الذی
یریکم آیاته) اول الله تعالی سزه وحدانیتنه وسائر بیلنمسی واجب اولور عجائب مقدوراتنه دلالت ایدر
آیاتن کوستردر (وینزل لکم من السماء رزقا) وسزه سمادن سبب رزقکز مطری وغیری انزال ایدرکه انکله
معاشکز منتظم اوله (وما یتذکر الا من ینیب) عقولده مرکوز کبی اولان آیاتله متعظ اولمز مکر اولکه اکا
اقبال ایله انکاردن رجوع ایده (فادعوا الله مخلصین له الدین ولو کره الکافرون) ایدی عبادتکزی الله
تعالییه ایدك دینکزی شركدن اخلاص ایدرا اولدیغکز حالده اکرچه کافرلر اندن کراهت ایدرلرسه ده (رفیع
الدرجات ذو العرش) که اول درجات کمالی رفیعدر انك غیریده کمال ظاهر اولمز وعالم جسمانینك اصلی اولان
عرش انك قبضهٔ قدرتنده در صحیح اولمز که غیری اکا اشراك ایدیله ویاخود مراتب مخلوقاتی اول رفع
ایدیجیدر ویاخود مصاعد ملائکه یی عرشه ویا سمواته ویا درجات ثوابی رفع ایدیجیدر (یلقی الروح من أمره
علی من یشاء من عباده) اول وحییله جبریل علیه السلامی عبادندن دیلدیکی کسنه یه انزال ایدر (لینذر یوم
التلاق) تا که اول عبد انذار ایده شول یومله کیم انده اهل سماء واهل ارض ویا خالق ومخلوق ویا ظالم
ویا مظلوم ویا عابد ومعبود ویا مرء وعملی التقا ایدرکه اول قیامتدر (یوم هم بارزون) شول یومده که
قبورلرندن خارجلردر ویا ظاهرلردر انلری برشیء ستر ایتمز ویا نفوسلری ظاهره در غواشئ ابدان اکا حجاب
اولمز ویا اعماللری ویا سرائرلری ظاهره در (لا یخفی علی الله منهم شئ) انلرك اعیان واعمال واحوالندن
الله تعالییه برشیء خفی اولمز والله تعالی اول یومده خلائقك فناسندنصکره دیه که (لمن الملك الیوم) اشبو
کونده ملك کیمکدر حالبوکه اکا جواب ویررا اولمیه اویله اولسه ینه کندی جواب ویروب دیه که (لله الواحد
القهار) اول وحدانیتله موصوف الله تعالینکدر خلقی اماته ایله قهر ایدیجیدر (الیوم تجزی کل نفس
بما کسبت) اشبو کونده هر نفس دنیاده خیر وشردن کسب ایتدیکیله جزا انور (لا ظلم الیوم) اشبو
کونده نقص ثواب ویا زیادهٔ عقابله هیچ کسنه یه ظلم اولمز (ان الله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر
زیرا انی برشان شان آخردن اشغال ایتمز اویله اولسه خلائقه مستحق اولدقلری شیئی سرعتله ایرکورر (وأنذرهم
یوم الآزفة) یا محمد مشرکاری یوم قیامتله انذار ایتکه اول انلرك دخول ناره مشارفه لرینك وقتیدر
(اذ القلوب لدی الحناجر) که انده قلوب اماکنندن مرتفع اولوب حنجره لرینه ملتصق اولور نه مکاننه عودت

ایدرونه آغزلرندن چیقوب کیدر (کاظمین) مغموم خوف وحزنله ممتلئین اولدقلری حالده
(ماللظالمین من حمیم ولا شفیع یطاع) ظالملر ایچون قریب مشفق ویا شفیع مشفع اولمز زیرا که شفاعت ایدنلر
الله تعالینك اولیاسیدرانلر ایسه سومزلر الا انیکه الله تعالینك دوستی اوله یوخسه اکا عدو اولانلری دکل
(یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور) اول کوزلرك خائنتی بیلورکه اول نامحرمه اولان نظرهٔ ثانیه واکا استراق
نظردر ودخی صدورك اخفا ایتدیکنی بیلور (والله یقضی بالحق) الله تعالی عدلله حکم ایدر زیراکه اول
علی الاطلاق مالك حاکمدر هرشیئك خالقیدر (والذین یدعون من دونه لا یقضون بشیئ) شونلرکه الله
تعالینك غیری یه عبادت ایدرلر عجزلری وعدم عقللری ایچون برشیئله حکم ایتمزلر (ان الله هو السمیع البصیر)
الله تعالی انلرك اقوالنی ایشیدر واعماللرینی کورر (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین
من قبلهم) اهل مکه یریوزنده سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اول رسوللرینی تکذیب ایدن امتلرك حال
وما کلارینی تفکر ایدوب معتبر اوله لر (کانوا هم أشد منهم قوة وآثارا فی الارض) که انلر قوت وقدرت وتمکنده
اهل مکه دن اشد واعمارده اکثر وقصور ومنازلده احصن ایدیلر (فأخذهم الله بذنوبهم) الله تعالی انلری
ذنوبلری سببیله عقاب ایتدی (وما کان لهم من الله من واق) حالبوکه انلری انك عقابندن منع ایدر مانع
اولمدی (ذلك بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فأخذهم الله) اشبو اخذ شول سببله درکه
انلره رسوللری معجزات ویا احکام واضحه ایله کلدیکنده انلر اکا کافر اولورلردی اویله اولسه الله تعالی
انلری هلاك استیصال له مؤاخذه ایتدی (انه قوی شدید العقاب) اول قوی متمکندرنه دیلرسه انی ایدر
اکا کافر اولانلره عقابی شدیددر (ولقد أرسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وهامان وقارون
فقالوا ساحر کذاب) بز موسایی معجزات وحجة قاهرهٔ ظاهره ایله فرعون وهامان وقارونه ارسال ایتدك
انلر ایسه انی تصدیق ایتمیوب ساحر وکذابدر دیدیلر (فلما جاءهم بالحق من عندنا قالوا اقتلوا أبناء الذین
آمنوا معه واستحیوا نساءهم) وقتاکه موسی بزم عندمزدن رسالتله فرعونه وقومنه کلدی دیدیلرکه انکله
بیله ایمانه کلنلرك ابنالری قتلنه عودت ایدلك تکیم مقدما اول فعلی انلره ایدر دیکز تاکه موسایه مظاهرتی ترك
ایدهلر واناثلرینی احیا ایدك (وما کید الکافرین الا فی ضلال) والحال کافرلرك مکر واحتیالی دکل
الا ضیاعده در (وقال فرعون ذرونی أقتل موسی) فرعون قومنه دیدیکه بنی حالمه قویکزکه موسایی قتل ایدم
انلر ایسه انی موسایی قتلدن کف ایدوب دیرلردیکه اول سنك خوف ایتدیکك دکادر بلکه اول ساحردر
اکر انی قتل ایدرسك ناس سنی انکله حجتله معارضه دن عاجز ظن ایدوب انی تعلل ایتدی دیرلر مع هذا اول
اهون شیئده سفاك ایدی (ولیدع ربه) اول ربنه دعا ایدوب کورسونکه اول انی بندن منع ایده بیلورمی (انی
أخاف أن یبدل دینکم) زیرا قورقرمکه اکر بن انی قتل ایتمزسم صددنده اولدیغکز دینکزی تغییر ایده (أو أن
یظهر فی الارض الفساد) ویاخود دینکزی بالکلیه تغییر ایدهمدیکی تقدیرده اوزره ارض مصرده تحارب
وتهارجدن فساد اظهار ایله دین ودنیاکزه خلل ایرکوره (وقال موسی انی عذت بربی وربکم من کل متکبر
لا یؤمن بیوم الحساب) وقتاکه موسی علیه السلام فرعونك تهدیدنی ایشتدی دیدیکه بن الله تعالی یه استعاذه
ایتدم که اول بنم ربم وسزك ربکزدر هر متکبردنکه یوم حسابك حقیقتنی تصدیق ایتمز (وقال رجل مؤمن من
آل فرعون یکتم ایمانه) آل فرعوندن رجل مؤمنکه فرعونك ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی فرعون
وقومندن ایمانی کیزلردی دیدیکه (أن تقتلون رجلا أن یقول ربی الله) شول رجلی ظلما قتل ایدرمیسزکه
اول ربم الله در الله تعالی ایدردیه (وقد جاءکم بالبینات من ربکم) حالبوکه اول سزه ربکزدن معجزات ودلائل
ایله کلدی (وان یك کاذبا فعلیه کذبه) اکر اول کاذب ایسه کذبنك وبالی کندی اوزره درانی دفعده
قتله احتیاج اولمز (وان یك صادقا یصبکم بعض الذی یعدکم) واکر اول قولنده صادق ایسه عذاب دنیادن
سزه ایعاد ایتدیکی اصابت ایدر (ان الله لا یهدی من هو مسرف کذاب) الله تعالی بیناتنه هدایت ایتمز
اول کمسه یه که فعلنده حدی تجاوز ایدر وکذبی نفسنه عادت ایدر (یاقوم لکم الملك الیوم ظاهرین

فی الارض) یاقوم اشبو ارض مصرده غالبین اولدیغکز حالده اشبو زمانده ملك سزکدر (فمن ینصرنا من
بأس الله ان جاءنا) اکر انی قتل ایدرسه کز الله تعالینك بزه عذابی کلدیکنده اندن بزی کیم خلاص ایده بیلور
(قال فرعون ما أوریکم الا ما أری وما أهدیکم الا سبیل الرشاد) فرعون دیدیکه سزه رأی ونصیحت ایدرین
انیکه کندیمه ایدرین اول موسانك قتل اولنمسیدر وانکله سزی طریق فلاحه دعوت ایدرین (وقال الذی
آمن یاقوم انی أخاف علیکم مثل یوم الاحزاب) اول رجل مؤمن انلره دیدیکه یاقوم موسایی تکذیب
واکا تعرضکزدن قورقرینکه امم ماضیه یه ایریشن وقائع مثلی سزه دخی ایریشه (مثل دأب قوم نوح وعاد
وثمود والذین من بعدهم) قوم نوح وعاد وانلردنصکره کلان امم کافره نك رسوللرینی تکذیبلری عادتی مثلنك
جزاسی سزه دخی ایریشه (وما الله یرید ظلما للعباد) الله تعالی عبادنه ظلم ارادا ایتمزو ظالملی انتقام ایتمدن
تخلیه ایتمز (ویاقوم انی أخاف علیکم یوم التناد) یاقوم سزشولکوننك عذابندن قورقرکه اول یوم قیامتدر
انده ناس بری برلرینه ندا ایدر اصحاب جنت واصحاب نار سورهٔ اعرافده حکایت اولندیغی کبی تنادی
ایدیشورلر وموتك ذبحی حینده واهل جنته واهل ناره مکانکزده خالدلرسز دیوندا اولنورلر (یوم تولون
مدبرین مالکم من الله من عاصم) شول کونده که موقفدن ناره منصرفین اولدیغکز حالده کیدرسز ویاخود
نارك زفیری سزه لاحق اولدیغنده ناردن هاربین اولدیغکز حالده کیروکزه دونرسز امدی اول حالتده الله
تعالینك عذابندن سزی قورتارر یوقدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول کمسه که الله تعالی انی هدایت
ایتمیه هیچ احدا کا هدایته قادر اولمز (ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات) یوسف بن یعقوب سزه موسادن
اول معجزاتله کلدیکه اول انك سورهٔ یوسفده حکایت بیوریلن (ءارباب متفرقون خیر أم الله الواحد القهار)
قولیدر اویله اولسه یوسفك وموسانك فرعونی براولور ویا خود آبائك احوالی اولاده نسبت اولوب اول یوسفله
مراد انك سبطی یوسف بن ابراهیم بن یوسف بن یعقوب اوله (فما زلتم فی شك مما جاءکم به حتی اذا هلك قلتم لن یبعث
الله من بعده رسولا) انك سزه کتوردیکی دیننده شکده اولمقدن زائل اولمدیکز حتی اول وفات ایدیجك
دیدیکزکه الله تعالی اندنصکره رسول بعث ایتمز انك رسالتنی تکذیبلرینه اندنصکره کلنلرك دخی رسالتلرینی
تکذیبلرینی ضم ایتدیلر ویاخود انك رسالتنده شك ایله اندنصکره رسول بعث اولنمزدیو جزم ایتدیلر (کذلك یضل
الله من هو مسرف مرتاب) اشبو ضلال کبی الله تعالی عصیانده مخذول ایدر اول کمسنه یی که مشرك بینات شهادت
ایتدیکی شیئده شاکدر (الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان اتاهم) شونلرکه آیات الهیه ده جدال ایدرلر انلره
کلمش برهانسز بلکه تقلیدله ویا شبههٔ باطله ایله (کبر مقتا عند الله وعند الذین آمنوا) امدی اولوجهله جداللری
الله تعالی عندنده ومؤمنلر عندنده مقت اولنمسی عظیم اولدی (کذلك یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار)
اشبو مقت اولنان جدال مثلنی الله تعالی هرقلب متکبر جبار اوزره ختم ایدر (وقال فرعون یاهامان ابن لی
صرحا لعلی أبلغ الاسباب اسباب السموات فأطلع الی اله موسی وانی لاظنه کاذبا) فرعون وزیری هامانه
دیدیکه بنم ایچون برقصر عالی بنا ایتکه اندن سمواتك طرق وابوابنه ایریشم سمادن سمایه صعودله موسانك
الهنه مطلع اولم زیرا بن موسایی ظن ایدرمکه رسالت دعواسنده کاذب اوله (وکذلك زین لفرعون سوء عمله)
وفرعونه سوء قولی تزیین اولندیغی کبی سوء عملی دخی تزیین اولندی (وصد عن السبیل) واول سبیل
هدادن صرف اولندی (وما کید فرعون الا فی تباب) فرعونك مکری دکل الا خسارده در (وقال
الذی آمن یاقوم اتبعون أهدکم سبیل الرشاد) ینه اول رجل مؤمن دیدیکه یاقوم بکا اتباع ایدك بن سزی
برسبیله دلالت ایده یمکه اکا سلوك ایدن مقصودنه ایرر (یاقوم انما هذه الحیاة الدنیا متاع وان الآخرة هی
دار القرار) یاقوم اشبو دار دنیا برتمتع یسیردر زوالی سریعدر وآخرت ایسه دار اقامتدر زوالی یوقدر
(من عمل سیئة فلا یجزی الا مثلها) اول کمسه که برسیئه ایشلیه انك مثلیله جزا اولنور (ومن عمل صالحا
من ذکر او أنثی وهو مؤمن فأولئك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغیر حساب) وذکر واناثدن اول مؤمنکه عمل
صالح ایشلیه امدی اول وصفلو کمسه لر جنته ادخال اولنوب انده تقدیر وموازنه سز ثواب ایله جزا اولنورلر

(وياقوم مالى أدعوكم الى النجاة وتدعوننى الى النار) وياقوم بكاخبرويرك بونه حالدركه بن سزى الله تعالى يه
ايمانله ناردن نجاته دعوت ايدرين وسز ايسه بنى شركه دعوت ايدرسزكه اول نارى موجب اولور (تدعوننى
لا كفربالله واشرك به ماليس لى به علم) سز بنى دعوت ايدرسزكه الله تعالى يه كافراولم وشول ربوبيتن
بيلمديكم شيئى اشراك ايدم زيراكه الوهيته برهاندن لابدروانى اعتقادايقانله صحيح اولور (وانا أدعوكم الى
العزيزالغفار) بن ايسه سزى اول الله تعالى يه دعوت ايدرينكه اول صفات الوهيتى مستجمعدركه اول
كمال قدرت وغلبه ومجازاته تمكن وتعذيب وغفرانه قدرت صاحبيدر (لاجرم انما تدعوننى اليه ليس له
دعوة فى الدنيا ولافى الآخرة) واجب وحق اولديكه شول بنى عبادتنه دعوت ايتديككز آلهه كزلك دنياده
وآخرتده هيچ كسه يى عبادتنه دعوتى يوقدر زيراكه جماداتدر الوهيته اقتضا ايدرشيئ انده معدومدر
وياانك دعوت مستجابه سى يوقدر (وان مردنا الى الله) ومرجعمز موتله الله تعالى يه در (وان المسرفين
هم أصحاب النار) ضلالت وطغيانده اسراف ايدنلر اصحاب ناردركه انده مخلدلردر (فستذكرون ما أقول لكم)
عذابى معاينه كز عندنده بنم سزه ديديككم نصيحتى ذكرايديسرسز حالبوكه اول ذكريككز سزه نفع ايتمز
(وافوض أمرى الى الله) بن كندى امريمى الله تعالى يه تفويض ايتدم اول بنى هرسوءدن عصمت ايدر
(ان الله بصيربالعباد) الله تعالى عبادنه بصيردر اعماللرين بيلوراكاكوره جزالرين قيلور * اول بوقولى شول
حينده ديديكه اول انلرى اسلامه وترك عبادت اصنامه دعوت ايديجك انلرانى قتله قصدايتديلر اول انلردن
فرارايدوب فرعون انى طلبيچون برنيچه كسه لركوندردى (فوقيه الله سيئات مامكروا) الله تعالى ايسه
انى حفظ ايدوب اراده ايتدكارى شرورى اندن دفع ايلدى حتى كه موسى عليه السلامله بيله نجات بولدى
(وحاق بآل فرعون سوء العذاب) وفرعونه وقومنه عذاب نازل اولديكه اول دنياده غرق وآخرتده ناردر
(النار يعرضون عليها غدوا وعشيا) اول سوء عذاب ناردركه صباحده واخشامده انلر اكاعرض اولنور
ابن مسعود رضى الله عنه ايدر آل فرعون ارواحى سياه قوشلر اجوافنده درهركون ايكى كره صباحده
واخشامده ناره عرض اولنوريا آل فرعون اشبو سزلك مأواكزدر دينوربو حالت يوم قيامته دكين انلره مستمر
اولور * دينلديكه هركافرلك روحى دخى دنيا طوردقجه صباحده واخشامده ناره عرض اولنور * ابن عمر رضى
الله عنهما پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمدن روايت ايدرديكه قچن بريكز وفات ايده اكراهل جنت ايسه جنتدن
واكراهل نار ايسه ناردن صباحده واخشامده طورانجى اكاعرض اولنوريوم قيامتده الله تعالى سنى اكا
كوندريسر درد ينور (ويوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) يوم قيامتده انلره يا آل فرعون
اشد عذابه كيرك دينوريا خود ملائكه يه آل فرعونى اشد عذابه كيردرك ديو امراولنورابن عباس رضى
الله عنهما ايدرانكله مراد الوان عذابدركه غرق اولندقلرندن بروده كى عذاب اولدقلرندن غيرى اشد عذابدر

(واذ يتحاجون فى النار فيقول الضعفاء للذين استكبروا انا كنا لكم تبعا فهل انتم مغنون عنا نصيبا من النار)
يا محمد قومكه ذكرايت شول وقتى كه اهل ناره تخاصم ايدوب ضعفالرى شول ايماندن تكبرايدن رؤسالرينه
ديه لركه بزدنياده سزه تابعلرايدك دينيدن بزه امرايتديككزه اطاعت ايدردك شول صددنده اولديغمز عذاب
ناردن برجزئى بزدن دفع ايدرمديكز (قال الذين استكبروا انا كل فيها ان الله قد حكم بين العباد) اول
رؤسا ضعفايه ديه لركه بزو سزذنوبدن حصه لريمزد كاى نارده معذبلرز بزسزدن عذاب دفعنه نيچه قادراولورز
اكربزم قدرتمز اولسه انى كنديمزدن دفع ايدردك الله تعالى عبادى بيننده حكم ايتديكه اهل جنت جنته واهل
نار ناره كيره انك حكمنى ايسه رد ايدريوقدر (وقال الذين فى النار لخزنة جهنم ادعوا ربكم يخفف عنا يوما
من العذاب) نارده اولان كافرلر جهنمك خازنلرينه ديه لركه ربكز جل شانه يه بزم ايچون شفاعت ايدك كه
بركون دكا و زمان بزدن عذابى تخفيف ايده (قالوا اولم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى قالوا فادعوا
وما دعاء الكافرين الا فى ضلال) خازنلر انلره ديه لركه سزه رسوللريكز دلائل واضحه ايله كلوب جهنم
عذابى ابدا يدكن سزه خبرويرمديلرمى كافرلر ديه لركه بلى خبرويرديلردى خازنلر انلره ديه لركه امدى سز

بيلمديكز

كنديكز اكا دعا ايدك زيراكه كافرلر ايچون شفاعت ايدردكالرز حالبوكه كافرلرك دعاسى ضلالده دراجابت اولنمز
(انا لننصر رسلنا والذين آمنوا فى الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) بز رسوللريمزه ومؤمنلره نصرت ايدرز
اعدالرى اوزره دنياده حجت وظفروانتقامله ودخى يوم قيامتده كى حفظه وملكلرى رسوللر ايچون امتلرينه
تبليغله وكفار اوزره رسوللرينى تكذيبله شهادت ايدرلر * دينلديكه اشهادله مراد قيامتده ملائكه وانبياء
ومؤمنيندن ناس اوزره شهادت ايدنلردر والله تعالى نك اشبو نصرت موعوده سى منتقض اولماز اعدانك
بعضى احيانده انلره غلبه سيله كه اول امتحان طريقى اوزره اولور زيراكه عبرت عواقبه دربلكه انلر حجتله
مخالفلرى اوزره منصورلردر * وكاهى انلره اعدالرينى قهرله نصرت ايدر وكاهى انلر مقتول اولندقلرندنصكره
اعدالرندن انتقام ايدر يحيى عليه السلامه نصرتى كبى كه انى قتل ايتدكلر ايچون انلك برينه يتمش بيك
كشى يى قتلله انتقام ايتدى (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم) كه اول كونده كافرلره اعتذارلرى نفع ايتمز
زيراكه قبول اولماز اكرچه اولوقتده كفردن توبه ايدرلرسه ده (ولهم اللعنة) وانلر رحمتدن بعيد اولور
(ولهم سوء الدار) وانلره جهنمده شدت عذاب اولور (ولقد آتينا موسى الهدى) بز موسايه معجزات
وصحف وشرايعدن دينده انكله اهتدا أولنورشيئ ويردك (وأورثنا بنى اسرائيل الكتاب هدى وذكرى لاولى
الالباب) وموسادنصكره توراتى بز بنوا اسرائيله ايراث ايتدك عقول سليمه صاحبلرينه كه اول هدايه وتذكره
وياهادى ومذكر اولديغى حالده (فاصبران وعدالله حق) يامحمد مشركينك اذاسنه صبرايتكه الله تعالى نك
نصرله وعدى حقدر اول وعدنه خلاف ايتمز (واستغفرلذنبك) ودينك امرنه اقبال ايت واولايى تركله
اولان فرطاتك تدارك ايت واعدانك امرنه اهتمام ايت الله تعالى دن مغفرة طلبيله كيم اول سنك نصرتكه
وأمرك اظهارنه كافيدر (وسبح بحمد ربك بالعشى والابكار) الله تعالى يه عشى وابكارده حمدينى متلبس
اولديغك حالده نمازه مداومت ايت * دينلديكه انكله مراد صلوات خمسدر ويا خود صلات عصرله صلات
فجردر ويا خود نهارك اولنده وآخرنده (سبحان الله وبحمده) ديمكدر (ان الذين يجادلون فى آيات الله بغير
سلطان أتاهم) شونلركه الله تعالى نك آيتلرنده جدال ايدرلر انلره كلمش برهان اولقسزين * دينلديكه اول
آيتله مراد قرآندر مشركين شاننده نازل اولديغى تقديراوزره * ويا خود دجالدر شول سببدنكه يهود ديدلركه
يامحمد بزم صاحبمز سن دكلسن بلكه دجال مسيح بن داووددركه آخرزمانده خروج ايدرسلطنتى بر وبحره ايرانكله
بيله نهرلر سير ايدوب كيدرملكى اول بزه ردايدر (ان فى صدورهم الا كبر ماهم ببالغيه) انلرك صدورنده
دكل الا حق اوزره تكبروتنكر وتعلمدن تعظم ويا خود اراده رياستدر ويا نبوت وملك انلرك اولمق تمنيسيدر
امدى انلرك اول قلبلرنده كى كبره واصل اولوردكاردر (فاستعذ بالله) امدى يامحمد دجالك فتنه سندن الله
تعالى يه استعاذه ايت (انه هو السميع البصير) كه اول انلرك اقوالنى ايشيدروصدورلرنده كى كبرى كورر
(لخلق السموات والارض اكبر من خلق الناس) سموات وارضك خلق ناسك خلقندن اكبردر امدى
اول الله تعالى كه اول ايكيسن عظمله اصلسز ابتداده خلقنه قادر اولدى انسانى ايكنجى كره اصلندن اعاده يه
قدرتى اظهراولور (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى كه ناردرانى بيلمزلر زيراكه فرط
غفلتلرندن وهوالرينه اتباعلرندن تأمل ايتمزلر (وما يستوى الاعمى والبصير والذين آمنوا وعملوا الصالحات
ولا المسيئ) غافل ومستبصر وكذلك محسن ومسيئ مساوى اولمز * اوبله اولسه لايق اولديكه انلر ايچون
بر وقت قيلنه كيم انده تفاوتلرى ظاهر اوله كه اول بعثدنصكره دهدر (قليلا ماتتذكرون) اشبو حالى آز
كسه لردركه تذكر ايدر (ان الساعة لآتية لاريب فيها) قيامت كاسيردر كلسنده مؤمنلر عندنده ريب يوقدر
انك جوازنه دلالات واضحه ووقوعنه اجماع رسل اولديغيچون (ولكن اكثر الناس لا يؤمنون) لكن ناسك
اكثرى انى تصديق ايتمزلر نظرلرى ظاهر محسوسه مقتصر اولديغيچون (وقال ربكم ادعونى استجب لكم)
ربكز جل شانه سزه دركه يالكز بكا عبادت ايدك كه سزى ثوابلندرم ويا خود بكا دعا ايدك كه سزه اجابت ايدم
(قال النبى عليه السلام من لم يدع الله غضب الله عليه) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسه كه

الله تعالى يه دعا ايتمه الله تعالى اكا غضب ايدر * وياخود حاجتكزى بندن ديلكز كه سزه انى ويرم اكرمقدر
ايسه واكر مقدر دكلسه انى آخرته ادخار ايدوب اندن افضلى آخرتده سزه ايركورم (ان الذين يستكبرون عن
عبادتى سيدخلون جهنم داخرين) شونلر كه بكا عبادت ويا دعادن استكبار ايدرلر صاغرين اولدقلرى حالده
جهنمه كيره جكلردر (الله الذى جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا) الله تعالى كيجه يى
سز ايچون خلق ايتديكه انده استراحت ايده سز وكوندزى خلق ايتديكه رزق طلبنه سزه ضيا اوله
(ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثر الناس لايشكرون) الله تعالى كيجه وكوندزى خلق ايتمكله ناسه
فضل ايديجيدر اكا هيچ فضل موازى اولماز لكن ناسك اكثرى منعمى جهللريچون ومواقع نعمى
اغفاللريچون اكا شكر ايتمزلر (ذلكم الله ربكم) اشبو الوهيت وربوبيتى اقتضا ايدر افعالله مخصوص
الله تعالى ربكزدر (خالق كل شئ) كه اول هرشيئك خالقيدر (لا اله الا هو) اندن غيرى اله يوقدر
(فأنى تؤفكون) اويله اولسه انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيجه منصرف اولورسز (كذلك يؤفك الذين
كانوا بآيات الله يجحدون) يا اهل مكه سزك حقدن صرف اولنمكز كبى آيات الهى تأمل ايتميوب حق انكار
ايدنلردخى اندن صرف اولنور (الله الذى جعل لكم الارض قرارا والسماء بناء) الله تعالى ارضى سزه
قرارگاه وسمايى فوقكزده سقف مرفوع قيلدى (وصوركم فأحسن صوركم) وسزى تصوير وصورتلريكزى
حسن ايتديكه سزى منتصب القامه بادى البشره متناسب الاعضاء قيلدى يدكزله اكل وشرب ايدرسز وانواع
صنعتلر ايشلرسز ونيجه كمالاتى اكتساب ايدرسز (ورزقكم من الطيبات) وحلال ويا مستلذاتدن سزى
رزقلندرديكه اول دوابك رزقى كبى دكلدر (ذلكم الله ربكم) اشبو اشيايى خلق ايدن ربكز الله تعالى ايدر
(فتبارك الله رب العالمين) اولكه انى توحيد ايدرديسون اول الله تعالى يه حمد اولسونكه عالملرك مالك
وصانعيدر (هو الحى لا اله الا هو فادعوه مخلصين له الدين الحمد لله رب العالمين) اول ذات بيچون حياة
ذاتيه ايله متفرد ومتوحددر عبادته لايق ومستحق برذات يوقدر انجق اول واردر چون بويله در اى مؤمنين
اول ذات بيمثاله عبادت ايدك طاعات وعباداتى شركدن ويادن اخلاص ايديجى اولديغكز حالده الحمد لله رب
العالمين ديجى اولديغكز حالده (قل انى نهيت ان أعبد الذين تدعون من دون الله لما جاءنى البينات من ربى)
يا محمد مشركينه ديكل كه بن نهى اولندمكه الله تعاليدن غيرى عبادت ايتديككز اصنامه عبادت ايدم ربم جل
شانه دن بكا ادلۀ عقليه دن ماعدا آيات ومعجزات كلديكى (وامرت ان اسلم لرب العالمين) وامر اولندمكه
رب العالمينه انقياد وطاعتمى انكچون خالص ايدم (هو الذى خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة
ثم يخرجكم طفلا) اول الله تعالى اصلكزى ترابدن وسزى نطفه دن خلق ايتدى بعده اول نطفه يى دم غليظ
منجمد قيلدى بعده سزى امهاتكز بطوننذن اطفال چيقارر (ثم لتبلغوا اشدكم) يعنى بونصكره بارى
تعالى سزى دنياده ابقا ايلر تاكيم قوت وعقلده كمالكزه ايره سز (ثم لتكونوا شيوخا) بعده سزى ابقا ايدركه
پيرلر اوله سز (ومنكم من يتوفى من قبل) وسزك بعضكز كمال قوته ويا پيرلكه ايرمدين توفى ايديلور
(ولتبلغوا اجلا مسمى) واول سزه بوفعلى ايدر تاكه اجل مسمايه ايره سزكه اول وقت موت ويا يوم قيامتدر
(ولعلكم تعقلون) وبونكله انك واحدانيتن تعقل ايده سز وايمانه كله سز (هو الذى يحيى ويميت) اول الله
تعالى ارحامده جنينى ديرلدر بعده اجللرى انقضا سنده اولدرر (فاذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون)
قچن برشيئك ايجادنى اراده ايده وجوده كل ديمسيله موجود اولور يوخسه انى ايجادده عده وكلفه يه
احتياج اولماز (الم تر الى الذين يجادلون فى آيات الله أنى يصرفون) يا محمد بزم اعلاممزله بيلمدكمى شونلركه
قرآن عظيم حقنده الله تعاليدن دكلدر ديو جدال ايدرلر انى تصديقدن نيجه صرف اولنورديلر
(الذين كذبوا بالكتاب وبما ارسلنا به رسلنا فسوف يعلمون) شونلركه قرآنى وكتب سماويه جنسنى ودخى
سائر رسوللريمزه وحى ونشر ايتدكلريمزى تكذيب ايتديلر تكذيبلرينك جزاسن بوليسرلردر
(اذ الاغلال فى أعناقهم والسلاسل) شول وقتنكه الللرى بوينلرينه تموزلنوب اياقلرينه زنجيرلر اورلور

(يسحبون فى الحميم) شول حرى نهايته ايرمش صوده سوريلور (ثم فى النار يسجرون) بعده نارده
احراق اولنوب حتى كه وقود نار قيلنورلر انكله مراد انواع عذابله تعذيب اولنورلر بريندن برينه نقل ايديلورلر
(ثم قيل لهم اين ما كنتم تشركون من دون الله قالوا ضلوا عنا بل لم نكن ندعوا من قبل شيأ) وانلره نارده
احراق اولندقلرندنصكره دينوركه قنى شول اوثان كه انى الله تعالى يه اشراك ايدرديكز * ديه لر كه انلر بزدن
غائب اولديلر بز انلردن توقع ايتديكمزى بولمدق بلكه بزه متبين اولديكه انلره عبادتمزله برشيئه عبادت ايدر
دكلمشز زيرا كه انلر برمعتد به شئ دكللرايمش (كذلك يضل الله الكافرين) آلهه لرينك انلردن ضلالى كبى
الله تعالى كافرلرى آخرتده كنديلره نفع ايدرشيئه هدايت ايتمز (ذلكم بما كنتم تفرحون فى الارض
بغير الحق وبما كنتم تمرحون) اشبو صددنده اولديغكز عذاب سزه شول سببله دركه دنياده شرك وطغيانكزله
اصنامه عبادت ايدر وفرحده توسع ايدرديكز بعده انلره دينوركه (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها فبئس
مثوى المتكبرين) جهنمك سزه قسمت اولنمش دركاتنه ضلالتده مراتبكز حسبنجه كيرك انده خلود له
مقدرين اولديغكز حالده اشبو حقدن تكبر ايدنلره جهنم نه چركين قرارگاه اولور (فاصبر ان وعد الله حق)
يا محمد كفارك اذاسنه صبر ايتكه الله تعالينك كفارى هلاكه وعدى حقدرلابد اولور (فاما نرينك بعض الذى
نعدهم او نتوفينك فالينا يرجعون) اكر بز يا محمد انلرايچون وعد ايتديكمز عذابك بعضنى كه اول قتل
واسردر حياتكده سكا كوسترسه وزفيها واكرسن انى كورمدن سنى توفى ايده وز انلرك رجوعى بزه در آخرتده
انلره اشد عذاب ايدرز (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك ومنهم من لم نقصص عليك) يا محمد
سندن اول بز رسوللر كوندردك انلرك بعضنى سكا خبر ويردك وبعضنى ايسه سكا خبر ويرمدك * زيرا ديلنديكه
انبيانك عددى يوز يكرمى درت بيكدر انلردن خبر ويريلن اشخاص معدوده در (وما كان لرسول ان يأتى
بآية الا باذن الله) هيچ بر رسولك قدرتى اولمديكه معجزاتدن برشيئ كتوره مادامكه الله تعالينك اكا اذنى
اولميه زيرا كه معجزات عطاياى الهيه در حكمتى مقتضاسنجه انلرك بيننده قسمت ايدوب ويدر يوخسه انلرايچون
اختيار يوقدركه مقترحك طلبيله انى اظهار ايده لر (فاذا جاء امر الله قضى بالحق وخسر هنالك المبطلون)
قچانكه الله تعالينك دنياده وآخرتده عذابله امرى كه رسوللره مكذبين بيننده محق انجاء ومبطلى تعذيبله
قضا اولنور واقتراح آياتله عناد ايدنلر خسارته ايررلر (الله الذى جعل لكم الانعام لتركبوا منها ومنها تأكلون)
الله تعالى سز ايچون انعامى خلق ايتديكه اول ابل وبقر وغنمدر تاكه انك بعضنه ركوب ايده سز وبعضنى اكل
ايده سز (ولكم فيها منافع) وسز ايچون اول انعامده البان واوبار وجلودنده منافع واردر (ولتبلغوا عليها
حاجة فى صدوركم) تاكه صدوركزده كى حاجتكزه انك ظهورينه ركوب وسفرله ايره سز (وعليها وعلى الفلك
تحملون) وبرده ابله وبحرده سفينه لره حمل أولنورسز (ويريكم آياته) الله تعالى سزه كمال قدرتنه وفرط
رحمتنه دلالت ايدر آيات عجيبه سين كوسترر (فأى آيات الله تنكرون) انك آيتلرندن قنغى آيتن انكار
ايده بيلورسز (افلم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم) انلر يريوزنده مسافرت
ايتمزلرميكه انلردن اول رسوللرين تكذيب ايدنلرك عاقبتى نيجه اولديغنه اعتبار له نظر ايده لر (كانوا اكثر منهم
واشد قوة وآثارا فى الارض) كه انلرسنك قومكدن عدده اكثر وقوتده اشد وير يوزنده مبانى قصور
ومصانعده اعظم ايديلر (فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) انلره عذاب كلجك دنياده كسب ايتدكلرى
آثارلرى انلره نفع ايتمدى (فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا بما عندهم من العلم) وقتا كه انلره رسوللرى
معجزات ويا آيات واضحاتله كلدى رسوللرينك علمنى استحقار ايدوب كنديلرك عقائد زائغه وشبه داحضه لرينه
سوينديلر رسوللرينك علمنه كولشوب استهزا ايتديلر (وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلره نازل اولدى
اول شيئكه انى استهزا ايدرلردى * وجائزدركه اول سوينمك رسوللرك اوله شول وجهله نكه كفارك تمادئ جهل
وسوء عاقبتلرين كورديلركه كنديلره ويريلان علمه سوينوب الله تعالى يه شكر ايتديلر وكافرلره ايسه جهل
واستهزالرينك جزاسى ايردى (فلما رأوا بأسنا قالوا آمنا بالله وحده وكفرنا بما كنا به مشركين) وقتا كه انلر

دنياده بزم شدت عذابمزی كوردیلر یالکز الله تعالی یه ایمان کتوروب اکا اشراك ایتدیكمز اصنامه كافر اولدق دیدیلر (فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا) بزم عذابمزی كوردكارنده كی ایمانلری ایسه انلره نفع ایتمسی صحیح اولمدی (سنة الله التی قد خلت فی عباده) الله تعالی سنت ایتدی اشبو سنتی كه اول انك عبادنده ماضی و مستمر اولدیكه اول عذابك نزولی حیننده كفاره ایمانلری نفع ایتماسیدر (وخسر هنالك الكافرون) نزول عذاب حیننده كافرلرك خسرانی تبین ایتدی

(سورة حم السجدة وهی اربع وخمسون آیة مكیه)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم تنزیل من الرحمن الرحیم) یا محمد حم حقیچون قرآن عظیم شول رحمن و رحیم ایله مسمی الله تعالیدن انزال اولنمشدر (كتاب فصلت آیاته) بر كتابدر كه لفظ و معنی اعتباریله آیاتی تمیز اولندی و یاخود فواصل و معانی اختلافیله بعضی بعضندن فصل اولندی و یاخود حق و باطل بینی فصل اولندی (قرآنا عربیا لقوم یعلمون) قرائت و فهمی آسان عربی لسانده قرآن اولدیغی حالده شول قوم ایچونكه عربیه بیلورلر و یا علم و نظر اهلیدرلر (بشیرا ونذیرا) اول قرآنی تصدیق ایدنلری جنتله تبشیر ایدر و اکا مخالفت و انكار ایدنلری نارله تخویف ایدر اولدیغی حالده (فأعرض اكثرهم فهم لا یسمعون) اهل مكه نك اكثری انی تأمل و قبولدن اعراض ایتدی امدی انلر انی تأمل و طاعت سمعیله ایشتمزلر (وقالوا قلوبنا فی اكنة مما تدعونا الیه وفی آذاننا وقر ومن بیننا وبینك حجاب فاعمل اننا عاملون) مكه مشركلری دیدیلر كه یا محمد شول بزی اكا دعوت ایتدیكك توحیددن قلوبمزده اغطیه واردر انی فهم ایتمزز و آذانمزده ثقل واردر انی ایشتمزز و بزمله سنك بینكده حجاب واردر انی فهم ایچون سكا واصل اولمزز امدی سن كندی دینك اوزره عمل ایت و بزدخی كندی دینمز اوزره عمل ایده لم و یاخود سن بزم امریمز ابطالنه عمل ایت بزدخی سنك دینك ابطالنه عمل ایدرز (قل انما انا بشر مثلكم یوحی الی انما الهكم اله واحد فاستقیموا الیه واستغفروه) یا محمد سن انلره دیكل كه بشریتده بندخی سزك كبیم الا بوكه بكا وحی كلدیكه سزی دعوت ایدم الهكز اله واحدایدوكن بیلدرم امدی عقائد و اعمالكزده اخلاص له استقامت ایدك و سوء عقیده و عملدن اكا استغفار ایدك (وویل للمشركین الذین لا یؤتون الزكاة) ویل شونلره كیم توحیدله نفسلرینی شركدن تطهیر ایتمزلر و یاخود زكاتك وجوبنه اقرار و اعتقاد ایتمزلر و یاخود طاعته انفاق و تصدق ایتمزلر و یا اعماللرین تزكیه ایتمزلر (وهم بالآخرة هم كافرون) حالبوكه انلر طلب دنیایه استغراقلرندن آخرتی منكرلردر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون) شونلر كه ایمانلرینه اعمال صالحه تقرین ایتدیلر انلر ایچون ضعف و مرضلری حالنده اجرلری كسلمز و اكسلمز بلكه قوت و صحتلری حالنده شول ایشلیوكلدكاری اعماللرینك اجری كما كان ویریلور (قال النبی علیه السلام ان العبد اذا كان علی طریقة حسنة من العبادة ثم مرض قیل للملك الموكل به اكتب له مثل عمله اذا كان طلیقا حتی اطلقه او اكفیه الی) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر حقن بر عبد عباداتدن بر طریق حسنه یه اعتیاد ایتسه بعده مریض اولوب اول معتادی اولدیغی عباداتك بعضی و یا كلی اقامتندن عاجز اولسه انك كاتب اعمالنه دینوركه شول عافیتده ایكن ایشلیوكلدیكی اعمال صالحه سنی كما كان یازغل تا شول وقته دكین كه انی عافیته ایردرم و یا روحنی قبض ایدوب درگاهمه كتوردم (قل ائنكم لتكفرون بالذی خلق الارض فی یومین) یا محمد انلره دیكل كه سز كافر اولورمیسز اول الله تعالی یه كه ارضی ایكی كون دكار زمانده خلق ایلدیكه اول یوم احد ایله اثنیندر دینلدیكه ارضله مراد اجرام بسیطه دن جهت سفلده اولان شیئدر و ایكی كونده خلق اولنمسیله مراد انكچون بر اصل مشترك خلق اولنوب بعده اول صورنابد لمسیله انواع اولمسیدر و انلرك اكا كفریله مراد ذات و صفاتنده الحادلریدر (وتجعلون له اندادا) وانكچون عبادتده شركاء قیلورسز و الحال صحیح اولمزكه هیچ شیء اكا شریك اوله (ذلك رب العالمین) ارضی ایكی كون دكار زمانده خلق ایدن ممكناتدن جمیع موجوداتك خالق و مربیسیدر (وجعل فیها رواسی من فوقها) واول

ارضك فوقنده جبال مرتفعه قیلدی تا كه وجوه استبصاردن انده اولان اشیاء نظاره ظاهر اوله و انده اولان منافع طلابه معروضه اوله (وبارك فیها) وانك خیرنی كثیر ایتدی انده نبات و حیواندن انواع خلق ایتمكله (وقدر فیها اقواتها) واول ارضده اناس و بهایمدن اهلنك ارزاقنی تقدیر ایتدی هر بلده ده بر نوع رزق خلق ایتدیكه اول انك اخراسنده اولمیه تا كه بری برلرندن تجارتله معیشت ایدهلر (فی اربعة ایام) خلق ارضی و تقدیر ارزاقی درت كون دكار زمانده تمام ایتدی اویله اولسه تقدیر ارزاق ایكی كونده یوم ثلاثا ایله یوم اربعاده اولدی (سواء للسائلین) مدت اول درتده انحصار بولدی خلق ارض و تقدیر اقوات امرندن سؤال ایدنلره جوابده (ثم استوی الی السماء) بعده سمانك خلقنه قصد ایتدی (وهی دخان) حالبوكه اول دخان هیئتنده بخار ایدی امدی سمایی اول بخاردن خلق ایلدی * روایت اولندیكه ارض و سمانك خلقندن اول عرش صو اوزره ایدی الله تعالی اول صویه حرارت القا ایدوب اندن بخار پیدا اولدی بعده اول صویه ریح القا ایدوب اندن زبد پیدا اولدی اول زبددن ارضی و اول بخاردن سمایی خلق ایتدی (فقال لها وللارض ائتیا طوعا او كرها قالتا اتینا طائعین) اندن سما و ارضه دیدیكه ایكیكزدن ارادتم بودركه سما اهلیچون مقر و اهل ارض ایچون سقف اوله و ارض ایسه اهلیچون مقر و مهاد اوله اشبو ارادتمه اختیارله می و یا اضطرارله می انقیاد ایدرسز * ایكیسی دخی دیدیلركه اختیارمزله انقیاد ایتدك * روایت اولندیكه الله تعالی سمایه دیدیكه شمس و قمر و نجومكی اخراج ایت و ارضه دیدیكه سن دخی نبات و ثماركی اخراج ایت اگر طوعا انی ایدرسكز فبها یوخسه سزی اكا كرها الجا ایدرم * دیدیلركه یاربنا انی طوعا ایدرز انكله مراد كمال قدرتی و مرادنك وقوعی وجوبنی اظهار ایدی یوخسه انلر طوع و كرهنی اثبات دكل (فقضیهن سبع سموات فی یومین) سموات سبعی ایكی كون مقدارنده یوم خمیسله یوم جمعه ده آخر ساعتنده تمام ایدوب خلقلرندن فارغ اولدی (واوحی فی كل سماء امرها) و هر سما اهلنه امر و نهیندن دیلدیكن وحی ایتدی و یاخود ملائكه و نیرات خلقی مثلی اموردن تدبیر ایتدیكی اشیایی هر سمایه وحی ایتدی (وزینا السماء الدنیا بمصابیح) و سماء دنیایی مصابیح كواكبله تزیین ایتدك زیرا كواكبك سبعه سیاره دن ماعداسی اگرچه سماء سابعه ده مركوزه درلر لكن جمیعی سماء دنیاده كورلدیكیچون كانه انده درج اولندی (وحفظا) و بز اول سماء دنیایی استراق سمع ایدن شیاطیندن حفظ ایتدك (ذلك تقدیر العزیز العلیم) اشبو ذكر اولنان صنایع عجیبه قدرت و علمده بالغ الله تعالینك تقدیریدر (فان اعرضوا فقل انذرتكم صاعقة مثل صاعقة عاد وثمود) اگر كفار مكه اشبو بیاندن صكره بكا ایماندن اعراض ایدرلرسه انلره دیكل كه سزی تحذیر ایدرم شول شدید الوقع عذابله كیم سزه صاعقه كبی ایریشه عاد و ثموده ایریشن صاعقه كبی (اذ جاءتهم الرسل من بین ایدیهم ومن خلفهم) كه انلره رسوللری هود و صالح جمیع جوانبلرندن كلوب هر جهتدن انلره اجتهاد ایتدی و یاخود زمان ماضی جهتندنكه انده كفاره ایریشن عذابدن انذارله و مستقبل جهتندن انلر ایچون آخرتده اعداد اولنان عذاب ناردن تحذیرله كلوب دیدیلر كه (أن لا تعبدوا الا الله) الله تعالیدن غیری یه عبادت ایتمكز (قالوا لو شاء ربنا لانزل ملائكة فانا بما ارسلتم به كافرون) انلر رسوللرینه دیدیلر دیكه اگر رب تعالی بزم هدایتمزی دیلسه بزه رسالتله ملائكه كوندررردی یوخسه آدمی یی دكل اویله اولسه زعمكز اوزره سزلك ارسال اولندیغكز شیئه كافرلرز (فاما عاد فاستكبروا فی الارض بغیر الحق) اما عاد قومی یر یوزنده ناس اوزره استحقاقسز تعظم ایتدیلر (وقالوا من اشد منا قوة) قوت و شوكتلرینه اغترار ایدوب قوتده بزدن اشد كیمدر دیدیلر شول حینده كه رسوللری انلره عذاب نزولیله تخویف ایتدیلر یعنی بزه عذاب كلدیكنده قوتمزله دفع ایدرز دیدیلر (اولم یروا ان الله الذی خلقهم هو اشد منهم قوة) انلر بیلمدیلرمیكه انلری خلق و قوی ایدن اوزرلرینه عذاب كوندرن الله تعالی قوت و قدرتده انلردن اشددر زیرا كه اول قادر بالذاتدر غیرلك قادر اولدیغی شیئه قویدر (وكانوا بآیاتنا یجحدون) بزم آیتلریمزی حق ایدوكن بیلورلكن انكار ایدرلردی (فارسلنا علیهم ریحا صرصرا فی ایام نحسات) بز انلر اوزره ریح بارده ارسال ایتدك كه شدت برد ایله هلاك

ایدردیکه اول ایام مشؤمه ده ایدی * دینلدی یکه اول ایام شباطك اخرنده بر اربعادن بر اربعایه دکین ایدی
امم کافره دن هر قومه که عذاب نازل اولدی الا اول یوم اربعاده ایدی (لنذیقهم عذاب الخزی فی الحیاة
الدنیا ولعذاب الآخرة اخزی وهم لا ینصرون) تا که بز انلره دنیاده ذل وهوان عذابن اذاقه ایدرز انلرك
آخرتده کی عذابی ایسه دنیاده کی عذابلرندن اشدّدر حالبوکه انلر دنیاده وآخرتده عذاب اللهدن منع
اولنمزلر (واما ثمود فهدیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی فاخذتهم صاعقة العذاب الهون بما کانوا یکسبون)
اما ثمود قومی یکه بز انلره هدی وضلال طریقنی بیان ایتدك انلر ایسه هدی اوزره ضلالی اختیار ایتدیلر اول
اجلدن انلری صاعقهٔ عذاب هون اخذ ایدوب هلاك ایتدی شول سببله کیم دنیاده کفر ومعاصیدن انی
کسب ایتدیلردی (ونجینا الذین آمنوا وکانوا یتقون) صالح علیه السلام ایله بیله ایمانه کلانلری اول صاعقه دن
انجا ایتدك که انلر بزم عذابمزدن قورتارلردی (ویوم یحشر اعداء الله الی النار فهم یوزعون) ذکر ایت
شول کونیکه انده اعداء الله مشرکون ومنافقون ناره جمع ایدیلور انلرك اولی حبس اولنورکه آخرلری انلره
ایریشه تا که تفرق ایتمیه لر اشبو اهل نارك کثیرا ولمسندن عبارتدر (حتی اذا ما جاؤها شهد علیهم سمعهم
وابصارهم وجلودهم بما کانوا یعملون) حتی چقانکه انلر ناره حاضرا وله لر شول اسانلریله کتم ایتدکاری
کفر ومعاصی یی جوارحلری شهادت ایلیه لر قولاقلری ایشتدیکن وکوزلری کوردیکن وفرجلری ایشلدیکن
تقریر ایلیه ویاخود اول جوارحده الله تعالی شول اقتراف ایتدکاری معاصینك آثارین اظهار ایلیه حتی که
لسان حال الله انی سویلیه (وقالوا لجلودهم لم شهدتم علینا) کفار جوارحلرینه دیه لر که نیچون بزم اوزریمزه
شهادت ایتدیکز حالبوکه بز سزدن عذابی دفع ایچون اقتراف ایتدیکمز معاصی یی کتم ایتمشیدك (قالوا
انطقنا الله الذی انطق کل شیء) دیه لر که بزی الله تعالی سویلتدیکه اول هرحی اولان شیئی سویلدرو یا لسان حال الله
عامهٔ موجودتی سویلدر (وهو خلقکم اول مرة) که اول سزی اول مره ده دنیاده خلق ایتمشیدی
(والیه ترجعون) آخرتده انکا رجوع ایدرسز (وما کنتم تستترون ان یشهد علیکم سمعکم ولا ابصارکم
ولا جلودکم) سز فواحش ارتکابی عندنده فضاحت خوفیله دنیاده ناسدن استتار ایدردیکز هیچ ظن
ایتمزدیکز که اعضاکز اوزریکزه شهادت ایده تا که اندن استتار ایدیدیکز (ولکن ظننتم ان الله لا یعلم کثیرا مما
تعملون) لکن ظن ایدردیکز که اعمالکزك کثیرینی الله تعالی بلمیه اول اجلدن اقتراف معاصی یه جرأت
ایدردیکز (وذلکم ظنکم الذی ظننتم بربکم اردیکم فاصبحتم من الخاسرین) الله تعالی یه اشبو سوء ظنکز درکه
سزی اهلاك ایدوب مغبونلردن اولدیکز (فان یصبروا فالنار مثوی لهم) اکر یوم قیامتده انلر آلهلری اوزره صبر
ایدرلرسه ماواری ناردر (وان یستعتبوا فما هم من المعتبین) واکر عمللرینی اصلاح ایچون دنیایه رجوع
طلب ایدرلرسه رجوعه اجابت اولنمزلر (وقیضنا لهم قرناء فزینوا لهم ما بین ایدیهم وما خلفهم) وقتا که
انلر کفر اوزره دنیاده تصمیم ایتدیلر اوزرلرینه شیاطین تسلیط والزام ایتدك که حب دنیایی واتباع هوایی تزیین
ایده لر وآخرتده بعث وحساب یوقدر دیوب انکا کفر وانکاره کیده لر (وحق علیهم القول فی امم قد خلت
من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خاسرین) واوزرلرینه کلمهٔ عذاب واجب اولدی شول امم جملهسندنکه
مکه کافرلرندن اول کدین جن وانسدن هلاك اولوب کچمشدی امدی انلرك جمیعی عقوبت ابدیه ایله خاسرین
ایدیلر (وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیه لعلکم تغلبون) کافرلر دیدیلر که اشبو قرآن
قرائتنه انصات ایتمکز بلکه کلام غیر مفهوم وکثرت هذیان ورفع اصوات ایله انکا معارضه ایدك تا که قارئك
قرائتنه غالب اولوب انی اسکات ایده سز (فلنذیقن الذین کفروا عذابا شدیدا ولنجزینهم اسوء الذی کانوا
یعملون) تا که بز اول قولی سویلنلره ویا عامهٔ کافرلره عذاب شدیدا اذاقه ایده وز واعمال سیئهلرینك
اسوئیله جزا التدیره وز (ذلك جزاء اعداء الله النار) اشبو اذاقهٔ عذاب ویاخود اسوء اعماله جزاء اعداء الله
جزاسیدرکه اول ناردر (لهم فیها دار الخلد) انلر ایچون اول نارده دار اقامت واردر (جزاء بما کانوا بآیاتنا
یجحدون) تا که بزم آیتلریمزه انکارلرینه ویا انده لغو ایتدکارینه جزاء اوله (وقال الذین کفروا ربنا ارنا

الذین

الذین أضلانا من الجن والانس نجعلهما تحت أقدامنا لیکونا من الاسفلین) کافرلر دیدیلرکه یاربنا جن وانس
شیطانلرندن بزی ضلالت وعصیانه حمل ایدنلری کوستر کل که انلری ایاغمز التنده چکنمکله نارده درلك
اسفلهلر کوره وز (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا) شونلرکه ربمز الله تعالیدر دیوب انك ربوبیتنه
اعتراف ووحدانیتنه اقرارلرندنصکره عملده استقامت ایتدیلر سرده وجهرده اخلاص له والله تعالینك غیریدن
خوف ورجایی ترکله (تتنزل علیهم الملائکة) انلره موت عندنده وقبره کیردکارنده وقبردن چیقدقلرنده بشارتله
ملائکه نزول ایدرلر ودیرلرکه (الا تخافوا ولا تحزنوا) تقدم ایده جککز آخرت امورینه خوف ایتمکز
وتخلیف ایتدیککزه محزون اولمکز (وأبشروا بالجنة التی کنتم توعدون) وسزه بشارت اولسون شول
جنتکه دنیاده رسوللر لسانیله وعد اولنمشدیکز (نحن اولیاؤکم فی الحیاة الدنیا وفی الآخرة) واول ملائکه
دیرلرکه بز سزك انصار واحبابکزز دنیاده سزه حق الهام وخیره سزی تحمیل ایدردك وآخرتده سزدن مفارق
اولمزز (ولکم فیها ما تشتهی أنفسکم) وسز ایچون آخرتده لذائذدن نفسلریکز اشتها ایتدیکی واردر (ولکم
فیها ما تدعون) ودخی سز ایچون انده طلب ایتدیککز واردر (نزلا من غفور رحیم) اول غفور رحیمدن
سزه رزق مهیأ اولدیغی حالده * اشبونده اشعار واردرکه انلرك تمنی ایتدکاری شول باللرینه خطور ایتمین اشیادن
ویریلنه نسبتله ضیفه نزل کبیدر (ومن أحسن قولا ممن دعی الی الله وعمل صالحا وقال اننی من المسلمین)
قولده شول کمسنهدن احسن کیمدرکه الله تعالینك دعوتنه اجابتدنصکره اول اجابت ایتدیکی شیئه ناسی
دعوت ایده واجابتنده عمل صالح ایده واسلامی دین ومذهب اتخاذ ایدوب بن مسلمینندنم دیو انکله تفاخر ایده
دینلدیکه اشبو آیت صفات مذکورهیی مستجمع حقنده عامهدر * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ویاخود مؤذنین حقنده نازل اولوبدر (ولا تستوی الحسنة ولا السیئة) حسنه وسیئه جزاده حسن عاقبتده
برابر اولمز * دینلدیکه یعنی غضب عندنده صبر وجهل عندنده علم واسائت عندنده عفو ضدی کبی دکلدر
(ادفع بالتی هی احسن) سکا سیئه اعتراض ایتدکده انی اندن احسن شیئله یعنی حسنه ایله دفع ایت یعنی غضبی
صبرله وجهلی علمله واسائتی عفوله دفع ایت (فاذا الذی بینك وبینه عداوة کانه ولی حمیم) اکر سن بو فعلی
ایدرسك شول رجل که سنکله انك بیننده عداوت اوله سکا ولی شفیق کبی اولور (وما یلقیها الا الذین صبروا)
اشبو خصلهٔ حسنه که اسائتی احسان ایله مقابله ایتمکدر ویرلمز الا انلره که صبرله نفسلرین انتقامدن منع
ایدر (وما یلقاها الا ذو حظ عظیم) اول خصلهٔ حسنه ویرلمز مکر اولکه خیر وکمال نفسدن حظ عظیم
صاحبیدر * دینلدیکه اول حظ عظیمله مراد جنتدر یعنی اول ویرلمز الا کا که انکیچون جنت واجب
اولوبدر (واما ینزغنك من الشیطان نزغ فاستعذ بالله) اکر سنی شیطاندن بر نازغ وسوسهسیله سکا وصیت
اولنان اسائتی احسانله دفعدن صرف ایدرسه انك شرندن الله تعالی یه استعاذه ایت که اول سنی اندن
عصمت ایده (انه هو السمیع العلیم) اول سنك استعاذهکی ایشیدرو نیتکی بیلور (ومن آیاته اللیل والنهار
والشمس والقمر) اول الله تعالینك وحدانیتنه علامتدن لیل ونهار وشمس وقمردر اعدی انی ربکزدن بیلك
(لا تسجدوا للشمس ولا للقمر) شمس وقمره عبادت ایتمکز زیرا ایکسیدخی سزك کبی مخلوقدر (واسجدوا
لله الذی خلقهن) بلکه اول الله تعالی یه عبادت ایدك که اول درت شیئی اول خلق ایتدی (ان کنتم
ایاه تعبدون) اکر انکا عبادت ایدرسکز (فان استکبروا) اکر مشرکون امتثالدن تعظم ایدرلرسه
(فالذین عند ربك یسبحون له باللیل والنهار وهم لا یسأمون) شول ملائکه که ربکز جل شانه عندنده در لیل
ونهارده علی الدوام انی تسبیح وتقدیس ایدرلر اندن فاتر وملول اولمزلر * ابو حنیفه عندنده سجده اشبو محلده در
زیرا که معنانك تمامی انده در اما که شافعی عندنده آیت اولیده در سجود آمری ایکا مقترن اولدیغیچون
(ومن آیاته أنك تری الارض خاشعة) اول الله تعالینك وحدانیتنه علامتدندرکه ارضی کوررسنکه
یابسه در نباتی یوقدر (فاذا أنزلنا علیها الماء اهتزت وربت) چقانکه اول ارض یابسهنك اوزره یغمور
یاغدیره وز اول ارض تزخرف ایدرو نبات ایچون ینشلنوب آرتر (ان الذی أحیاها لمحیی الموتی) اول

الله تعالى كه ارضى ياغمورايله ديركوررديوم قيامتده موتايى دخى ديركورر (انه على كل شئ قدير) زيرا كه
اول احياء واماته دن هرشيئه قادردر (ان الذين يلحدون فى آياتنا لايخفون علينا) شونلركه بزم آيتلريمز
امرنده طعن وتحريفله وتأويل باطلله ويا الغاتله استقامتدن ميل ايدرلر انلر بزدن كيزلنمزلر بلكه بز انلره اول
فعللرينك جزاسن ايدرز (أفمن يلقى فى النار خيرام من يأتى آمنا يوم القيامة) شول كمسه مى خيرليدركه
يوم قيامتده ناره براغيله ويا اول كمسه مى كه اول كونك مخاوفندن امين اولديغى حالده كله (اعملوا ماشئتم
انه بما تعملون بصير) ايمدى خيروشردن ديلديككزى ايشلككز اول سزلك اعمالككزى كوررايكا كوره
جزا ككزى ايركوررر (ان الذين كفروا بالذكر لما جاءهم) شونلركه انلره قرآن كلديككنده اكا كافر اولديلر انلر
كفرلرينك جزاسن كوررلر (وانه لكتاب عزيز) حالبوكه اول كتاب كثير النفع عديم النظيردر اختلاف
وتناقضدن محميدر (لايأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه) جهاتك هيچ برندن ويا انده اولان اخبار
ماضيه وامور آتيه دن اكا باطل تطرق ايتمزحتى كه مبطلين تأويلات فاسده ايله اكا تعرض ايتدكلرنده علمادن
برقومى انلرك اقاويلى بطلانى اظهاره تعيين ايدر* ويله اولسه اكا تعرض ايله انك اعجازى زياده اولور (تنزيل
من حكيم حميد) زيراكه اول امرنده حكيم فعلنده محموددن منزلدر (مايقال لك الاما قد قيل للرسل من قبلك)
يا محمد قومكك كفارى سكا ديمزلرالا سندن اول كچن رسوللره قوملرينك كفارى ديدكلرى مثللى دير* وياخود
الله تعالى سكا ديمزالا انى كه سندن اول كچن رسوللره ديمشدى (ان ربك لذومغفرة وذوعقاب أليم) ربك
جل شانه اولياسنه مغفرت واعداسنه عقاب ايديجيدر (ولوجعلناه قرآنا أعجميا لقالوا لولا فصلت آياته
أأعجمى وعربى) اكر بز سكا انزال ايتديكمز كتابى لغت عربيه نك غيرى اوزره قلسيدق ديه لرديكه نوليدى
انك آياتى بزم فهم ايده جككمز لسانله بيان اولنسه اوليدى كلام اعجمى ومخاطب عربيدرديوانكاره
تكذيبلرى اشد اوليدى (قل هوللذين آمنوا هدى وشفاء) ديكل كه اول قرآن مؤمنلره هدادر وصدورلرنده
اولان شك وشبهه يه شفادر (والذين لايؤمنون فى آذانهم وقر وهو عليهم عمى) وشونلركه قرآنى تصديق ايتمزلر
اول انلرك اذانته ثقلدر ومع ذلك اول انلره عمادرزيراكه انلر انى ايشيدوب قبول ايتمزلر وكوروب فهم ايتمزلر
(أولئك ينادون من مكان بعيد) ايمدى انلر انى ايشتمزلر وفهم ايتمزلر كدهشول كمسه يه بكزرلر كه مكان
بعيددن چغرلسى سينيله كلامى ايشتميه وفهم ايتميه (ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه) بز موسايه
توراتى ويردك تصديق وتكذيبله انده اختلاف اولندى قرآنده اختلاف اولنديغى كبى (ولولا كلمة سبقت
من ربك لقضى بينهم) اكر ربك جل شانه دن قرآنى تكذيب ايدنلره تأخير عذابله كلمه سبقت ايتميدى بينلرنده
مكذبينه استيصال قضا اولنه ايدى اندن اول كچنلره قضا اولنديغى كبى (وانهم لفى شك منه مريب)
حالبوكه يهود وقومكدن ايمانه كلمشلرى توراتدن وياقرآندن شكده درلر (من عمل صالحا فلنفسه ومن أساء
فعليها) اول كمسنه كه عمل صالح ايشليه ثوابى كنديه درواولكه عمل سيئ ايده وبالى كذلك كنديه در
(وماربك بظلام للعبيد) ربك جل شانه عبيدنه ظلم ايدرد كلدركه نبسز كمسه يه عذاب ايتمز (اليه يرد علم الساعة)
قيامتدن سؤال اولندقده انك علمى اكا ردا ولنور* زيرا انك نوقتده اوله جغى اندن غيرى احد بيلمز
(وما تخرج من ثمرات من أكمامها وما تحمل من أنثى ولا تضع الا بعلمه) وثمراردن اولكه اوعيه سندن
چقاروانشادن اولكه برولدى حامل اولور ويا وضع ايدر الا انك علمنه مقرون اولديغى حالده اولور يعنى انك
رحمده نوصف اوزره خلق اولديغنى وهرزمان ومكانده نوصف اوزره بولنديغنى واجل ورزق وعاقبتن بيلور
(ويوم يناديهم أين شركائى قالوا آذناك مامنا من شهيد) يوم قيامتده ربك جل شانه كفاره ديركه قنى
معبودلريككزكه انلرى بكا شركاء زعم ايدرديكز انلرديه لركه يا ربنا بزسكا اعلام ايتدك كه سكا معادل
ومشارك اولديغنه بزدن هيچ احد شهادت ايدربوقدر زيراكه بزانلردن تبرى ايتمشز شول وقتده كه حال بزم
زعم ايتديكمز منوال اوزره دكل ايديككن بيلمشز (وضل عنهم ما كانوا يدعون من قبل وظنوا مالهم
من محيص) واول كونده انلردن غائب اوله شول معبودلريكه دنياده اكا عبادت ايدرلردى وتيقن ايده لركه

انلره ناردن فراره چاره يوقدر (لايسأم الانسان من دعاء الخير) كافر جسدنده عافيت ورزقنده وسعت
طلبندن ملول اولمز (وان مسه الشر فيؤس قنوط) واكر اكا شدت وضيق ايرسه الله تعالينك فضل
ورحمتندن اميدين قطع ايدرحتى كه انده يأس اثرى ظاهر اولور (ولئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته
ليقولن هذالى) واكر بز اكا شدت اصابتندنصكره سعت وعافيت ايركورسه وزديركه بن بوكا فضل وعلله
مستحق اولمشم وياخود بوبكادائمدر (وماأظن الساعة قائمة) وظن ايتمزمكه قيامت اوله (ولئن رجعت
الى ربى ان لى عنده للحسنى) ديركه اكر قيامت اولوب ربمه رجوعم تقديرى اوزره بنم ايچون انك عندنده
كرامتدن حالت حسنى اولور شول اعتقادله كيم نعم دنيادن اولكه اكا اصابت ايدر آخرتده اول اندن
منفك اولميه (فلننبئن الذين كفروا بما عملوا) بز كافرلره حقيقت اعماللرين خبرويررز وانده اعتقاد
ايتدكلرينك عكسن كوسترز (ولنذيقنهم من عذاب غليظ) وبز انلره عذاب غليظدن اذاقه ايدرزكه اندن
انفكاكه امكانلرى اولمز (واذا أنعمنا على الانسان اعرض ونأى بجانبه) چان بز انسانه انعام
ايتسه وز بزه شكر وطاعتدن اعراض ايدوب تكبر واستغنائله كندوبى بزه دعادن صرف وتبعيد ايدر
(واذا مسه الشر فذو دعاء عريض) واكر اكا شدت وفقر ايرسه اول دعايى طويل وكثير ايدرا ولور
(قل أرأيتم ان كان من عند الله ثم كفرتم به من أضل ممن هو فى شقاق بعيد) ديكل كه بكا خبرويرك كه اكر قرآن
الله تعالى عندندن ايكن تأمل صحيح ايتمدين عناداً اكا كافر اولسكز دنياده ويا يوم قيامتده سزه عذاب نازل
اولديغنده سزدن اضل كيم اولوركه سز حقدن خلاف بعيدده سز (سنريهم آياتنا فى الآفاق) بز انلره قدرتمزه
دلالت ايدر علامتلريمزى آفاق ارضده كوستررزكه محمد عليه السلام انلره حوادث آتيه وآثار نوازل ماضيه دن
خبرويردى واكا وخلفاسنه خارق عاده وجهى اوزره ممالك شرق وغربه فتح وظفرين تيسير ايتدى
(وفى أنفسهم) ودخى نفسلرنده كوسترز بدنلرنده كى صنايع عجيبه كه انك كمال قدرتنه دلالت ايدر (حتى
يتبين لهم انه الحق) تاكه انلره قرآن ويارسول وياتوحيد حق ايديكى متبين اوله (أولم يكف بربك أنه على
كل شئ شهيد) يا محمد سكا ربك كفايت ايتمزمكه اول هرشيئه شهيددر آيات موعوده اظهاريله امرينى تحقيق
ايدرسائر اشياى موعوده يى تحقيق ايتديكى كبى وياخود انسانى معاصيدن منعه ربك تعالينك هرشيئه مطلع
اولوب اكا هيچ شئ خفى اولمديغى كفايت ايتمزمى (ألا انهم فى مرية من لقاء ربهم) اكاه اولغل كه انلر
رب تعالى يه اقالرندن شكده در* زيراكه انلر بعث وجزايى انكار ايدرلر (ألا انه بكل شئ محيط) اكاه
اولغل كه الله تعالى علم وقدرتله هرشيئه محيطدر

(سورة الشورى وهى ثلاث وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حمعسق) الله تعالينك حلم ومجد وعلم وسناء وقدرتى حقيچون* ابن عباس رضى الله عنهما ايدر
هيچ بر صاحب كتاب نبى يوقدركه الا اكا حمعسق وحى اولنوبدر اول اجلدن دينلديكه (كذلك يوحى
اليك والى الذين من قبلك الله العزيز الحكيم) اشبو سوره ده كى معانى مثللى سكا وسندن اول رسوللره
وحى ايتدى اول الله تعالى كه وحيى تصديق ايتمنلره انتقامله غالبدر خلق واماته وبعث وجزا امرنده
حكيمدر (له مافى السموات ومافى الارض) سموات وارض وايكيسنده اولان اشيانك كليسى انك خلق
وملكيدر (وهو العلى العظيم) اول شريك وولددن منزه وعاليدر وذات وصفاتده عظيمدر خلق اوزره
قدرت وحكمده اندن اعظم يوقدر (تكاد السموات يتفطرن من فوقهن) قريب اولوركه سموات الله تعالينك
عظمتندن ويا انى ولد اتخاذ ايتدى ديمسندن ارضين سبع فوقندن منشق اوله (والملائكة يسبحون
بحمد ربهم) سموات سبعده وحول عرشده اولان ملائكه وحملۀ عرش ربلرى جل شانه نك عبادتنه دائم
اولوب عظمتنه خضوعله اكا حمد ايدرلر (ويستغفرون لمن فى الارض) ويريوزنده اولان مؤمنلر
ايچون استغفار ايدرلر (ألا ان الله هو الغفور الرحيم) اكاه اولك كه الله تعالى انلرك ذنوبن مغفرت ايدر

وآخرتده ثوابلرین ایرکورمکله رحمت ایدر (والذين اتخذوا من دونه أولياء) شونلرکه الله تعالیدن غیری
شرکاء اتخاذ ایدوب اکا عبادت ایدرلر (الله حفيظ عليهم) الله تعالی انلرك اعمال واحوالنه رقیبدر وجزالرین
ایدر (وما أنت عليهم بوكيل) یوخسه سن انلر اوزره موکل ویا انلرك امری سکا موکل دکلدر (وكذلك
أوحينا اليك قرآنا عربيا) اشبوذکر اولنان کبی سکا قرآن عربی وحی ایتدك (لتنذر أم القرى ومن حولها)
تاکه اول قرآنله مکه اهلنی وانك حوالنده کل ارض اهلنی انذار ایده سن (وتنذر يوم الجمع لا ريب فيه)
ویوم قیامتله انذار ایده سنکه انك اولمسنده وخلایق انده موقفده جمع اولمسنده ریب یوقدر وانده خلایق
موقفده جمع اولدقلرند نصکره ایکی فرقه اولورلر (فريق في الجنة وفريق في السعير) برفرقه سی مؤمنلردر
جنتده اولورلر وبرفرقه سی کافرلردر نارده اولورلر (ولو شاء الله لجعلهم أمة واحدة) اکر الله تعالی دیلسه
انلری هدایت ویا ضلالتدن دین واحد اوزره قیلوردی (ولكن يدخل من يشاء في رحمته) لکن الله تعالی
دیلدیکی کمسه یی هدایتله وطاعته حمله جنته ادخال ایدر (والظالمون ما لهم من ولي ولا نصير) اول
کونده کافرلره صدیق اولمز که انلر ایچون شفاعت ایده وناصر دخی اولمز که انلردن عذابی منع ایده (أم اتخذوا
من دونه أولياء) یوخسه انلر آلهه لری الله تعالیدن غیری اولیا می اتخاذ ایتدیلر (فالله هو الولي) اکر
انلر بحق اولیاء اراده ایدرلرسه الله تعالی بحق ولیدر (وهو يحيي الموتى) اول یوم قیامتده موتایی دیری کورر
(وهو على كل شيء قدير) واول هرشیئه قادردر (وما اختلفتم فيه من شيء فحكمه الى الله) دین ودنیا امورندن
برشیئده که سز کفارله اختلاف ایده سز انك حکمی الله تعالی یه مفوضدر محقی مبطلدن اثابه ومعاقبه
ایله تمییز ایدر * دینلدیکه متشابه تأویلندن اختلاف ایتدیککز شیئده کتاب اللهدن محکمه رجوع ایدك
(ذلكم الله ربي) اشبو مختلفین بیننده الله تعالیدرکه بنم ربمدر (عليه توكلت واليه أنيب) مجامع
امورمده اکا توکل ایتدم ومعضلاتده اکا رجوع ایدرم (فاطر السموات والارض) که اول سموات
وارضك خالقیدر (جعل لكم من أنفسكم أزواجا) اول سزکچون کندی جنسکزدن نساء خلق ایتدی
(ومن الانعام أزواجا) وکذلك انعام ایچون کندی جنسندن ازواج خلق ایتدی ویاخود انعامدن
سزکچون اصناف ویاذکور واناث خلق ایتدی (يذرؤكم فيه) اول تدبیرده ناس وانعامدن هربریکزی
تکثیر ایدر (ليس كمثله شيء) انك مثلی شیء یوقدرکه اکا مزاوج ومناسب اوله (وهو السميع البصير)
اول هرشیئی سمیع وبصیردر (له مقاليد السموات والارض) سموات وارضك مطروبات خزائنی انکدر
(يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر) اول رزقی وفق مشیتی اوزره دیلدیکی کمسه یه کاهی بسط وکاهی قبض ایدر
(انه بكل شيء عليم) اول عبدینه توسیع وتضییق وغیردن خیر اولانی بیلور (شرع لكم من الدين ما وصى به
نوحا والذي أوحينا اليك وما وصينا به ابراهيم وموسى وعيسى) الله تعالی سزه دین اسلامدن برشرعه بیان
ایتدیکه اول رسل کبار بیننده مشترکدر انی نوح علیه السلامه طوفاندنصکره امر ایتدی ودخی انیکه یا محمد
سکا وحی ایتدك وانیکه ابراهیم وموسی وعیسایه امر ایتدك اول بودرکه (أن أقيموا الدين ولا تتفرقوا فيه)
دینی اقامت ایده سزکه اول تصدیق واجب اولانه ایمان واحکام اللهده اطاعتدر یوخسه انده تفرق واختلاف
ایتمیه سزکه اول اصلدر اما که فروع شرع امثال اختلاف احوالی حسبنجه اولدیغی مختلف اولور (كبر على
المشركين ما تدعوهم اليه) مشرکاره عظیم اولدی توحیدکه سز انلری اکا دعوت ایدرسز (الله يجتبي اليه
من يشاء ويهدي اليه من ينيب) الله تعالی توحیدنه دیلدیکی کمسه یی اختیار ایدر وارشاد وتوفیقله اکا هدایت
ایدر انیکه اکا اقبال ایدر (وما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم) امم سالفه ویا اهل کتاب
تفرق ایتدیلر الا اول تفریقك ضلال ایدوکنی بلدکارندنصکره رسول کندیلردن اولمیوب عربدن اولدیغنه
حسد ایدوب اکا التفات ایتدیلر (ولولا كلمة سبقت من ربك الى أجل مسمى لقضي بينهم) اکر ربك
جل شانه دن اشبو امتك کفارینه آخر اعمارلرینه ویا یوم قیامته عذابلری تأخیرینه کلمه حقه سبقت ایتمسی
اولمیدی مؤمنیله کافرین بیننده مبطلنی استیصال له قضا اولنوردی (وان الذين أورثوا الكتاب من بعدهم

لفی شك

لفي شك منه مريب) شونلرکه انبیادنصکره انلره ویریلان کتابه وارث قلندیلر ویا اهل کتاب که محمد علیه السلام
عهدنه ایردیلر ویا مشرکون که اهل کتابدنصکره قرآنه وارث قیلندیلر اول قرآندن ویا ویرلدکاری کتابدن
شکده درلر اول انلری ریبه ادخال ایدوبدر کما هو حقه انی بیلمزلر ویا حق ایمانله اکا ایمانه کلمزلر (فلذلك فادع
واستقم كما أمرت ولا تتبع أهواءهم) ایمدی انبیانك توحیددن راضی اولدقلری شیئه خلقی دعوت ایت
ودعوتده امر اولندیغك منوال اوزره استقامت ایت یوخسه مبطلینك هوالرینه اتباع ایتمکل (وقل آمنت
بما أنزل الله من كتاب) والله تعالینك انزال ایتدیکی کتابلرك جمیعنه ایمان کتوردم دیکل یوخسه کفار کبی
بعضنی تصدیق وبعضنی تکذیب ایتمکل (وأمرت لأعدل بينكم) وامر اولندمکه شرایع وحکومانی تبلیغده
بینکزده عدل ایدم ایمدی ایمان مذکور کمال قوت نظریه یه وعدل ایسه کمال قوت عقلیه یه اشارتدر (الله ربنا
وربكم) الله تعالی بزم وسزك خالق ومتولی اموریدر (لنا أعمالنا ولكم أعمالكم) بزم اعمالمز بزه وسزك
اعمالکز سزه عائددر هرکسه کندی عملیله جزا اولنور * اشبو مسالمه قتال امرندن اول ایدی اشبو دیلدرکه
برکسه برمنکری کوروب ویا ایشیدوب انکار ایتدکده قبول اولنمسه اکا اندن زیاده برشیء واجب اولمیه بلکه
کندی مذهبن حفظ ایدوب غیری ترك ایلیه (لا حجة بيننا وبينكم) بزمله سزك بینکزده محاجه مز یوقدر
زیرا که حق ظاهر اولوب محاجه یه مجال وخلافه بادی عناددن غیری برشیء قالمیوبدر (الله يجمع بيننا واليه
المصير) الله تعالی یوم قیامتده بزمله سزی جمع ایدوب سزدن انتقام ایدر رجیعمزك رجوعی اکادر (والذين
يحاجون في الله من بعد ما استجيب له حجتهم داحضة عند ربهم وعليهم غضب ولهم عذاب شديد) شونلرکه
الله تعالینك وحدانیتنده محاجه ایدرلر محمد علیه السلام دعوتیله اکا طاعت اولندیغندنصکره ایمدی انلرك
رب تعالی عندنده حجتلری زائله وباطله در یوم قیامتده اوزرلرینه غضب اولور حقی قبول ایتمدکاری ایچون
وعذاب شدید اولورد نیاده ایشلدکاری اعمال قبیحه ایچون (الله الذي أنزل الكتاب بالحق والميزان)
الله تعالی قرآنی انزال ایتدی اول حق ملتبس اولوب باطلدن بعید اولدیغی حالده ویاخود عقائد واحکامدن
انزال حق اولورشیئی ملتبس اولدیغی حالده ودخی شول شرعی انزال ایتدیکه انکله ناس بیننده حقوق موازنه
وتسویه اولنور (وما يدريك لعل الساعة قريب) الله تعالی سکا بیلدرمدی بلکه قیامت قریب اولوبدر
ایمدی کتابه اتباع وشرعله عمل وعدله مواظبت ایت یوم قیامت کلمزدن اول انده اعمال وزن اولنور وجزاسی
ایرکوریلور (يستعجل بها الذين لا يؤمنون بها) یوم قیامتك مجیئنی تصدیق ایتمینلر استهزا طریقی اوزره
انی استعجال ایدرلر (والذين آمنوا مشفقون منها ويعلمون أنها الحق) اما انی تصدیق ایدنلر انك اهوال
وشدائدندن خوف ایدرلر وانك حق ایدیککن بیلورلر (ألا ان الذين يمارون في الساعة لفي ضلال بعيد)
آکاه اولك که قیامتك مجیئنده جدال ایدنلر حقدن بعید ضلالده درلر زیرا که بعث غائباتك محسوساته
اشبه در ایمدی انی تجویزه اهتدا ایتمین انك وراسنده کی اموره اهتدادن ابعددر (الله لطيف بعباده)
الله تعالی عبادنه بر ایدیجیدر بروجهله کیم اکا افهام ایرشمز عیبلرینی ستر ایدرکانه انی کورمیوبدر
وکناهلرین مغفرت ایدرکانه انی بیلمیوبدر (يرزق من يشاء) دیلدیکی کمسه یه حکمتی مقتضاسنجه اصناف
بردن دیلدیکی شیئی دیلدیکی وقتده ویرر (وهو القوي العزيز) اول الله تعالینك قدرتی باهره درکه خلقك
جمیعنه رزقلرین ایرکورر منیعدرکه اکا هیچ احد غالب اولمز (من كان يريد حرث الآخرة نزد له في حرثه)
برکسه که عملیله آخرت ثوابن دیلیه بز انك عملی ثوابن ارتوررز برعملنه اون انك مثلنی ایشلمش دکلو ثواب ویررز
تا یدی یوزه وانك فوقنه دکین آرتوررز (ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته منها وما له في الآخرة من نصيب) واول
کمسه که عملیله دنیا ثوابن دیلیه بز اکا دنیادن قسمت ایتدیکمز شیئی ویررز حالبوکه اخرتده انکچون نصیب
اولمز زیرا که اعمالك صحتی نیاتله در هرکشی یه عملندن انجق نیت ایتدیکی حاصل اولور (أم لهم شركاء
شرعوا لهم من الدين ما لم يأذن به الله) مشرکارك آلهه لری واردرکه دین اسلامدن غیری الله تعالینك اذن
ویرمدیکی دینی انلر ایچون وضع ایده لرکه اول شرك وانکار بعث ودنیا ایچون عملدر (ولولا كلمة الفصل

لقضی بینهم) اشبو امتك كفارندن تأخير عذابه كلمهٔ حكم سابق اولمسه بينلرنده عذابله قضا اولنوردی
(وان الظالمين لهم عذاب أليم) والحال مشركاره آخرتده عذاب اليم واردر (ترى الظالمين مشفقين مما كسبوا
وهو واقع بهم) يوم قيامتده مشركاری دنياده كسب ايتدكاری قبايحدن خوف ايدر كوردسن والحال
كسبلرينك جزاسی انلره نزول ايديسردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات فی روضات الجنات) شونلركه
مؤمنلر اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر آخرتده جناتك بوستانلرنده در (لهم ما يشاؤن عند ربهم) انلر ايچون
رب تعالی عندنده كرامتندن اشتها ايتدكاری ثابتدر (ذلك هو الفضل الكبير) اشبو ثواب مؤمنلره
فضل كبيردركه اكا نسبتله دنياده غيريلره ويريلن حقير اولور (ذلك الذی يبشر الله عباده الذين آمنوا وعملوا
الصالحات) اشبو مذكور نعيم جنتدن اول شيئدركه الله تعالی انی عمل صالح ايدن عباد مؤمنينه تبشير ايدر
(قل لا أسألكم عليه أجرا الا المودة فی القربی) ديكل كه سزه تبليغ وبشارتم اوزره سزدن اجر استمزم
مكركه سزه قرابتم اجليچون بكا مودت ايده سز ويا بنم قرابتمه مودت ايده سز * اشبو آيت نازل اولنجق
ديديلركه يا رسول الله شول اوزريمزه مودتی واجب اولور قرابتك كيملردر ديديكه * علی وفاطمه وايكی اوغلی
حسن وحسيندر رضی الله عنهم اجمعين * ديلديكه قربی ايله مراد الله تعالی يه تقربدر يعنی الله تعالی يی
ورسولنی سومسزكه طاعت وعمل صالحله سزی رحمتنه تقريب ايده (ومن يقترف حسنة نزد له فيها حسنا)
بركمسه كه طاعت اكتساب ايده خصوصا كه اول محمده محبتيله بز انك طاعتنده مضاعف ثوابله حسنی آرتوررز
(ان الله غفور شكور) الله تعالی كناهدن توبه ايدنه غفوردر واكا طاعت ايدنه توفيهٔ ثواب وتفضله
مشكوردر (أم يقولون افترى على الله كذبا) مشركون ديرلرميكه محمد عليه السلام دعوای نبوتله ويا قرآن
الله تعاليدندر ديمكله اكا كذب ايتدی (فان يشأ الله يختم على قلبك) اكر الله تعالی خذلانكی ديلسه
قلبك اوزره ختم ايدرديكه اكا افترايه جرأت ايدهيدك * وياخود اكر اول ديلسه قلبك اوزره صبری ختم
ايدرديكه اذالرينه سكا مشقت ويرميدی (ويمح الله الباطل ويحق الحق بكلماته) الله تعالينك عادت كريمه
سندندر كه قرآن ويا قضاسيله باطلی محو وحقی اثبات ايده ايمدی اكر اول افترا اولسه انك عادتی مقتضاسنجه
انی محو ايدردی (انه عليم بذات الصدور) اول قلوبده مضمر اولانی بيلور هر كمسه يه عملنك جزاسن ايركورر
(وهو الذی يقبل التوبة عن عباده) الله تعالی عبادننك توبه سنی قبول ايدر توبه ايتدكاری شيئدن تجاوزله *
علی رضی الله عنه ايدر توبه التی معنايی مشتملدركه اول ذنوب ماضيه يه ندامتدر وتضييع ايتديكی فرائضی
اعاده در وحقوق مظالمی اصحابنه رددر ونفسنه طاعتی الزامدر واكا مرارت طاعتی اذاقه در وهر ضحكندن
بدل بكادر (ويعفو عن السيئات) وديلديكی كمسه نك سيئاتن صغير وكبيرنی عفو ايدر (ويعلم ما تفعلون)
خير وشردن ايشلدكارين بيلور بعده حكمتی مقتضاسنجه ديلديكنه جزا ايدر ويا تجاوز ايدر (ويستجيب
الذين آمنوا وعملوا الصالحات) مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلينلرك دعالرينه اجابت ويا طاعتلری اوزره
اثابت ايدر * ويا انلر الله طاعته اجابت ايدرچونكه اكا دعوت اولنهلر (ويزيدهم من فضله) وانلره فضلندن
زياده ايدر انك اوزره كه سؤال ايتديلر ويا مستحق اولديلر ويا اكا اجابت ايتديلردی (والكافرون لهم
عذاب شديد) وكافرلره عذاب شديد واردركه اول دائم ولا ينقطعدر (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا
فی الارض) اكر الله تعالی عبادنه رزقی توسيع ايتسه يريوزنده تكبر وبطرله افساد ايدهلردی ويا خود
برى برلرينه استيلاء واستعلا وجهيله اوزره بغی ايدهلردی (ولكن ينزل بقدر ما يشاء) لكن انلره ارزاقدن
مشيئتی اقتضا ايتديكی دكلو انزال ايدر (انه بعباده خبير بصير) اول عبادندن هر برينه صالح اولانی بيلور
وصلاح وفسادن عملرين كورر شانلرينه مناسبی انلره ويرر * روايت اولنديكه اهل صفه غنا تمنی ايتدكلرنده
بو آيت نازل اولدی (وهو الذی ينزل الغيث من بعد ما قنطوا وينشر رحمته) اول الله تعالی يغموری عبادنه
اينديراندن مأيوس اولدقلرندن صكره وسهل وجبل ونبات وحيواندن هر شيئه رحمتنی نشر ايدر
(وهو الولی الحميد) اول الله تعالی احسان ونشر رحمتله عبادنه تولی ايدر هر صنعنده محموددر (ومن آياته

خلق

خلق السموات والارض وما بث فيهما من دابة) الله تعالينك وحدانيتی علامتندن سموات وارضك
اول ايكيسنده نشر ايتديكی كائنات خلقيدر (وهو على جمعهم اذا يشاء قدير) اول ديلديكی وقتده انلری
بعد الاماته احيا وجمعه قادر اولور (وما أصابكم من مصيبة فبما كسبت أيديكم ويعفو عن كثير)
بر مصيبتكه سزه انفس واموالكزه ايريشور كسب ايتديككز معاصی سببيله در لكن الله تعالی انك
كثيرنی عفو ايدر (قال النبی عليه السلام ما أصابكم من مرض أو عقوبة أو بلاء فی الدنيا فبما كسبت
أيديكم والله عزوجل أكرم من أن يثنی عليه العقوبة فی الآخرة وما عفا الله عنه فی الدنيا فالله أحلم من أن
يعود بعد عفوه) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر دنياده كه سزه مرض ويا عقوبت ويا بر بلا ايريشور اول سزلك
كسب ايتديككز معاصی سببيله در الله تعالی أكرمدركه اول معاصی اوزره آخرتده عقوبتی تكرار ايتمز
واول شيئكه الله تعالی انی دنياده عفو ايده حليمدركه عفوندن صكره آخرتده اكا عودت ايتمز عكرمه ايدر
نكبت كه قليل ويا كثير عبده ايريشور الا اول بر ذنب سببيله در الله تعالی انی اول ايريشن نكبت سببيله مغفرت ايدر
واكر اول ايريشن نكبت تكثير ذنب سببيله دكل ايسه انكله درجاتی رفع اولنور كه انسز اكا ايريشوردكلايدی
(وما أنتم بمعجزين فی الارض) يريوزنده سز شول اوزريكزه قضا اولنان مصائبدن قورتيلوردكلسز (وما لكم
من دون الله من ولی ولا نصير) وسزی اول مصائبدن حراست ايدر ويا انی سزدن دفع ايدر الله تعاليدن غيری
ولی ونصيريكز اولمز (ومن آياته الجوار فی البحر كالاعلام) الله تعالينك وحدانيتی علامتندن بری
دريادهيورر طاغلر كبی كميلردر (ان يشأ يسكن الريح فيظللن رواكد على ظهره) اكر الله تعالی ديلسه
اول كميلری يوريدن ريحی تسكين ايدوب كميلر دريا يوزنده يوريمكدن قاليدی (ان فی ذلك لآيات لكل صبار
شكور) اشبونده الله تعالينك آياتنه نظر والائنی تفكر اوزره نفسنی حبس ايدن ايچون ويا هر مؤمن كامل
ايچون انك وحدانيتنه دلالت ايدر آيتلر واردر زيرا كه ايمانك بر نصفی صبردر وبر نصفی شكردر ايكيسن جمع ايدن
مؤمن كامل اولور (أو يوبقهن بما كسبوا ويعف عن كثير) ويا الله تعالی ديلسه انلرك كسب ايتديكی شرك
ومعاصی سببيله شول ركوب ايتدكاری كميلرين اغراق ايدوب انلر انك ايچنده بوغلغله هلاك اولورلردی
لكن الله تعالی انلرك ذنبلرينك كثيرين عفو ايدر انك اوزره عقاب ايتمز (ويعلم الذين يجادلون فی آياتنا
ما لهم من محيص) تاكه بزم آيتلريمزی تكذيبله جدال ايدنلر بيلهلركه عذابمزدن انلره مهرب يوقدر
(فما أوتيتم من شیء فمتاع الحياة الدنيا) اموال دنيادن بر شيئكه ويرلديكز اول حياة دنيا زينتيدر مدت
حياتكزده انكله تمتع ايدرسز (وما عند الله خير وأبقى للذين آمنوا وعلى ربهم يتوكلون) وثواب آخرتدن
اول شيئكه الله تعالی عندنده در اول حطام دنيادن خيرليدر ودائمدر شونلر ايچونكه الله تعالی يه ايمان
كتوروب هر امرلرينی اكا تفويض ايدرلر (والذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش) ودخی شونلر ايچونكه
كبائر اثمدنكه اول شرك ونفاق ورياء امثاليدر وفواحشدركه اول دنياده حد واخرتده عذاب ايجاب ايدر
ذنوبدراندن صاقنورلر (واذا ما غضبوا هم يغفرون) كه انلر بركمسه يه غضب ايتسهلر حلم وكظم غيظ وتجاوز
ايدرلر (والذين استجابوا لربهم) وشونلركه رب تعالی يه دعوت اولندقلری ايمان وامر ونهيده
اطاعت ايدرلر (وأقاموا الصلاة) وصلوات خمسی مواقيتنده ادا ايدرلر (وأمرهم شورى بينهم) وامرلری
بينلرنده مشورتله در بو خصوصده رأيلرنده انفرادا ايتمزلر بو حالت ايسه انلرك فرط تدبروا اموردهكمال تيقظلرندن
ناشيدر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز مالدن سبيل خيره انفاق ايدرلر (والذين اذا أصابهم
البغی هم ينتصرون) وشونلركه انلره فسادی مؤدی ظلم ايرسه ظالملرندن انتقام ايدرلر امر اولندقلری
حد اوزره اعتداسز * روايت اولنديكه انلر بر قومدركه استذلالدن كراهت ايدرلر وقدرتلری حالنده
عفوی سورلر (وجزاء سيئة سيئة مثلها) ظالمدن صدور ايدن مظلمه نك عقوبتی اول ظالمه مظلمه سنك مثلی
عقوبتدر (فمن عفا وأصلح فأجره على الله) اما اول كمسه كه ظلمه سندن تجاوز وكنديله خصمی بينی
عفوله اصلاح ايده انك اجری الله تعالينك عهده سنده در * روايت اولنديكه يوم قيامتده بر منادی

نداایده که هر کسه که اجری الله تعالینك عهده سنه دوطورسون اویله اولسه ظالمن عفو ایدنلر طوروب جنته
كیده‌لر (انه لا یحب الظالمین) الله تعالی سیئه ایله مبتدیلری وانتقامده متجاوزلری سومز (ولمن انتصر
بعد ظلمه فأولئك ما علیهم من سبیل) اول کمسه که ظلم اولندیغندنصکره ظالمندن اقتصاص ایده
اول اقتصاص ایدنلر اوزره معاتبه ومعاقبه یه طریق یوقدر (انما السبیل علی الذین یظلمون الناس ویبغون
فی الارض بغیر الحق أولئك لهم عذاب ألیم) معاتبه ومعاقبه یه طریق شونلر اوزره‌در که ناسه اضرارله بدأ
ایدرلر وانلر اوزره تجبرله مستحق اولمدقلری شیئی طلب ایدرلر ایمدی آخرتده انلره عذاب وجیع واردر
(ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور) اول کمسه که ظالمك اذاسنه صبر ایدوب انی عفو ایده اول فعل
معروفات امورنده الله تعالی انی ندب طریقی اوزره امر ایدوبدر * دینلدیکه اول مندوبدر لکن بعض
احوالده امر منعکس اولوب عفولك ترکی مندوب اولور چنانکه ماده اذانك قطعنه احتیاج اوله (ومن یضلل
الله فماله من ولی من بعده) اول کمسه که الله تعالی انی مخذول ایده انك خذلاننده نصکره اکا برناصر اولمز که
انی انك عذابندن قورتاره (وتری الظالمین لما رأوا العذاب یقولون هل الی مرد من سبیل) یوم قیامتده
ظالملری کوره سنکه عذابی کوردکلرنده دیه‌لرکه دنیایه رجوعه هیچ چاره وارمیدر (وتراهم یعرضون
علیها خاشعین من الذل ینظرون من طرف خفی) سن اول کونده ظالملری کوره سنکه ناره عرض اولنه‌لر
انلره لاحق اولان ذلدن خاضعین اولدقلری حالده طرف خفی ایله ناره نظر ایده‌لر قتله احضار اولنان کمسنه‌نك
سیفه نظر ایتمسی کبی (وقال الذین آمنوا ان الخاسرین الذین خسروا أنفسهم وأهلیهم یوم القیامة)
یوم قیامتده ظلم اولنان مؤمنلر دیه‌لرکه خاسرین اول کمسه‌لردرکه دنیاده غیره ظلملری سببیله کندیلرین
عذاب مخلده عرض ایتدیلر وجنتده کی حور وولدان وسائر کرامتدن محروم ایتدیلرکه اول ثوابلری مظلومینه
ویریلوب کندیلر اول مظلومینك یرینه ناره کیردیلر * الله تعالی مؤمنلرك اول مقاله سنی تصدیق ایدوب دیدیکه
(ألا ان الظالمین فی عذاب مقیم) اکاه اولك که ظالملر عذاب مقیمده‌در (وما کان لهم من أولیاء ینصرونهم
من دون الله) یوم قیامتده ظالملر ایچون اولیاء اولمزکه انلری الله تعالینك عذابندن قورتاره (ومن یضلل الله
فماله من سبیل) اول کمسه که الله تعالی انی مخذول ایده هدایته اکا چاره یوقدر (استجیبوا لربکم
من قبل أن یأتی یوم لا مرد له من الله ما لکم من ملجأ یومئذ وما لکم من نکیر) ربکز جل شأنه یه ایمان
وطاعتله اجابت ایدك شول کون کلمزدن اول که الله تعالیدن انی رده امکان اولمز اول کونده سزکچون بر ملجأ
دخی اولمزکه اندن قاچوب التجا ایده‌سز واقتراف ایتدیککز اعمال خبیثه‌یی انکار ایده‌سز زیرا که
اول صحائف اعمالکزده مدوندر والسنه وجوارحکز انی ایشلدیککزه شاهددر (فان أعرضوا فما أرسلناك
علیهم حفیظا ان علیك الا البلاغ) اکر انلر ایمان وطاعتدن اعراض ایدرلرسه یا محمد بز سنی انلر اوزره رقیب
ویا محافظ ویا محاسب کوندرمدك سکا واجب اولان انجق تبلیغ رسالتدر غیری دکل (وانا اذا اذقنا الانسان
منا رحمة فرح بها) چونکه بز بر انسانه صحت وغنا واندن رحمتمز اذاقه ایتسه‌وز اکا سوینورلر (وان تصبهم
سیئة بما قدمت أیدیهم فان الانسان کفور) اکر انلره تقدیم ایتدکاری معاصی سببیله بر مصیبت ایرسه اول
ویریلان نعمتلری کلیتله اونودر اول مصیبتی ذکر ایدوب سببنی تأمل ایتمز انی عظیم کورور اشبو خصلت اکرچه
مجرمینه مختصدر لکن انی جنس انسانه اسناد دخی جائز اولور انلرك جمیعی انده مندرج اولدیغیچون (لله ملك
السموات والارض) سموات وأرضك ملکی الله تعالینکدر نعمت وبلیه‌یی نیجه دیلرسه عبادی بیننده
قسمت ایدر (یخلق ما یشاء) صورت وصفتدن دیلدیکی شیئی خلق ایدر (یهب لمن یشاء اناثا ویهب لمن یشاء
الذکور) دیلدیکی کمسه‌یه اولاد اناث ویرر لوط علیه السلام کبی ودیلدیکنه اولاد ذکور ویرر ابراهیم
علیه السلام کبی (أو یزوجهم ذکرانا واناثا ویجعل من یشاء عقیما) ویاخود دیلدیکنه اولادلك ذکور
واناثی جمع ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم کبی ودیلدیکنی دخی ولدی أولمز قیلور یحیی وعیسی علیهما
السلام کبی (انه علیم قدیر) الله تعالی عبادنه صالح اولانی بیلور وانی تکوینه قادر اولور (وما کان

لبشر ان یکلمه الله الا وحیا) هیچ بر بشر ایچون صحیح اولادیکه الله تعالی اکا تکلم ایده الا کلام خفی ایله که کیم
اول شرع ایله ادراك اولنور که اول قلبنه الهام ویا رؤیادر ابراهیم علیه السلامه ذبح امرنده وموسی علیه
السلامك اناسنه تابوت امرنده واقع اولدیغی کبی (او من وراء حجاب) ویاخود الله تعالی اکا وراء حجابدن
تکلم ایده موسی علیه السلام کبی که الله تعالی اکا شجره‌دن تکلم ایتدیکنی ایشتدی ذاتنی کورمدی
(أو یرسل رسولا فیوحی باذنه ما یشاء) ویاخود الله تعالی ملائکه‌دن جبریل علیه السلام ویاغیری‌یی عبادندن
دیلدیکی کمسه‌یه رسول کوندرر که اول ملك الله تعالینك دیلدیکی شیئی اذنیله کوندرلدیکی عبده القا ایدر
ویاخود الله تعالی انبیادن بر نبی بر قومه رسول کوندرر بعده ملك الله تعالینك وحیی اول رسوله ایرکورر
(انه علی حکیم) الله تعالی مخلوقین صفاتندن عالیدر هر فعلی حکمت اقتضاسنجه‌در * اویله اولسه انك
عبده تکلمی کاهی واسطه ایله وکاهی واسطه‌سز وکاهی آشکاره وکاهی وراء حجابدن اولور (وکذلك أوحینا
الیك روحا من أمرنا) یا محمد سائر مرسلینه وحی ایتدیکمز کبی سکا دخی امریمزله ویا قرآنله جبریل علیه السلامی
ارسال ایتدك (ما کنت تدری ما الکتاب ولا الایمان) حالبوکه سکا وحی اولنمزدن اول قرآن وایمان
شرعینك نه ایدیکنی بیلوردکیلدك بوخسه ایمان عقلی دکل زیرا که انبیانك کایسی وحیدن اول عقل
واستدلال طریقی اوزره مؤمنین موحدین ایدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وحیدن
اول الله تعالی‌یی توحید ایدر واصنامه بغض ایدر وحج وعمره ایدر وابراهیم علیه السلام شریعتنه اتباع
ایدردی (ولکن جعلناه نورا نهدی به من نشاء من عبادنا) لکن بز اول قرآنی ویا ایمانی نور قیلدق که
عبادمزدن دیلدیکمزی انی قبول واکا نظره توفیقمزله هدایت ایدرز (وانك لتهدی الی صراط مستقیم)
وسن یا محمد قرآنله خلقی دین اسلامه دعوت ایدرسن (صراط الله الذی له ما فی السموات وما فی الارض)
شول دینه که سموات وارض وما فیهمانك خالقی ومالکی اولان الله جل شانه نك مختاریدر (ألا الی الله تصیر
الامور) اکاه اولك که یوم قیامتده خلایق عواقب اموری الله سبحانه وتعالی‌یه رجوع ایدر

(سورة الزخرف وهی تسع وثمانون آیة مکیة)

*(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم والکتاب المبین) حم وشول کتاب حقیچون که طریق هدایی طریق ضلالتدن آیردی وامتك دیانتدن
احتیاج اولدیغی شیئی بیان ایتدی (انا جعلناه قرآنا عربیا لعلکم تعقلون) بز اول کتابی قرآن عربی قیلدق
تاکه معانیسنی فهم ایده‌سز (وانه فی أم الکتاب لدینا لعلی حکیم) واول قرآن لوح محفوظده‌در که کتب
سماویه‌نك اصلیدر بزم عندمزده تغییردن محفوظ اولدیغی حالده شانی رفیعدر حکمت بالغه صاحبیدر
ویا محکمدر غیرانی نسخ ایتمز (أفنضرب عنکم الذکر صفحا أن کنتم قوما مسرفین) یا اهل مکه بز سزلك قوم
مشرکین اولدیغکزایچون سزی اهمالی ایدرز بر وجه‌له کیم سزه امر ونهی ایتمکدن اعراض ایده‌وز قرآنی
سزدن صرف وازاله ایلیه‌وز وایمدی بزانی ایدردکارز زیرا اکرانی اوائل امتك ردیله رفع ایتسه‌ا امت هلاك
اولوب کیدردی لکن الله تعالی انلره رحمتندن کفر وعنادلرینه نظرا تعیوب یکرمی ییل والی ماشاء الله زمانه
دکین انی تکریر واعاده‌دن خالی اولمدی (وکم أرسلنا من نبی فی الاولین) یا محمد سنی قومکه ارسالمز
کبی امم اولینه چوق نبی ارسال ایتدك (وما یأتیهم من نبی الا کانوا به یستهزؤن) هر بارکه انلره بر نبی کاسه
انلر اول نبیلرین استهزا ایدرلردی (فأهلکنا أشد منهم بطشا ومضی مثل الاولین) انلرك بطشده اشد اولانی
بز هلاك ایتدك امم اولینك هلاکاری قصه‌سی ایسه قرآنده مواضع متعدده‌ده کچدی (ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض لیقولن خلقهن العزیز الحکیم) اکر مشرکینه سؤال ایتسك که سموات وارضی کیم خلق
ایتدی دیه‌لرکه اول الله تعالی که عزت وعلمله موصوفدر ینه بوندنصکره انی قویوب غیره عبادت ایدرلر وفرط
جهالتلرندن بعثه قدرتن انکار ایدرلر (الذی جعل لکم الارض مهدا) که اول سزه یری یوزنی مهد قیلدیکه
انده قرار ایده‌سز (وجعل لکم فیها سبلا لعلکم تهتدون) وسز کچون انده یوللر ایتدی تا که اسفارکزده

حوایجکزه سهولتله کیدوب صانعڭ حکمتنه نظر ایده سز (والذی نزل من السماء ماء بقدر فأنشرنا به بلدة میتا) که اول سمادن سزه یغمور ایندیرشول دکلو که سزه نفع ایده ضرر ایتمیه او یله اولسه انکله نباتدن خالی بلده یی نباتله احیا ایدرز (کذلك تخرجون) بلده میته یی احیامز کبی سزی قبوریکزده احیا ایدوب چیقاریلورسز (والذی خلق الازواج کلها) که اول الله تعالی اصناف مخلوقاتی یراتدی (وجعل لکم من الفلك والانعام ماتركبون) وسزیچون سفائن وانعامدن یراتدی اینکه بر و بحرده اکا رکوب ایدوب حوایجکزه کیدرسز (لتستووا علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم اذا استویتم علیه) تاکه اول مرکوبك ظهورنده ثابت اولوب ربکز جل شانه نڭ نعمتنی قلوبکزله ذکر ایده سز (وتقولوا سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون) ودیه سز که الله تعالی یی تنزیه ایدرز هرشیئدنکه اکا لائق اولمز که اول بو مرکوبی بزه ذلیل ایتدی حالبوکه بزانی ضبط ایدردکل ایدك وبز بزم جل شانه یه رجوع ایدرز روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایاغنی اوزنکی یه قودیغنده بسم الله دیردی ودابه سی اوزره اوتوردیغنده (الحمد لله علی کل حال سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون) دیردی (وجعلوا له من عباده جزأ ان الانسان لکفور مبین) مشرکون الله تعالینڭ سموات وارض خالقی ایدیکنه اعترافلرندنصکره اکا عبادنڭ بعضی اشراك ایدرلر کافرلر رب تعالینڭ نعمتلرینه کفر ایدرز یرا که اکا ولد نسبتی فرط جهل وانڭ شان عظیمنی تحقیرلرندن ناشیدر (أم اتخذ مما یخلق بنات وأصفاکم بالبنین) یوخسه ربکز جل شانه مخلوقاتندن بنات اتخاذ ایدوب سزیچون بنونی اختیار ایتدی یعنی انکیچون ولد نسبتیله قناعت ایتمیوب حتی که مخلوقاتندن کندیلره ابغض اشیا اولان بناتی انکیچون اختیار ایتدیلر (واذا بشر أحدهم بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو کظیم) والحال انلرڭ بری تبشیر اولنسه شو شیئله که انی الله تعالی یه مثل قیلمشدی اکا اعترا ایدن کدردن یوزی مسود اولور ومع ذلك قلبی کربله مملودر ایدی اوصافدن کندیلر ایچون راضی اولمدقلری وصفی الله تعالی یه نیجه راضی اولورلر (أومن ینشأ فی الحلیة وهو فی الخصام غیر مبین) الله تعالی یه نیجه نسبت اولنور بنات که زینتده تربیه اولنور اول حین مجادلهده نقصان عقل وضعف رأیندن ادعا ایتدیکی شیئی تقریر ایدردکلدر زیرا که مرأه قچان حجتنی تکلم مراد ایتسه غالبا حجتی کندی اوزره منقلب اولور* اشبو آیتده اشارت واردرکه زینت وتنعمده تربیه اولنمق صفات مذمومهدن اوله زیرا که اول نساصفاتندندر رجله لائق اولورکه اندن اجتناب وحذر ایده (وجعلوا الملائکة الذین هم عباد الرحمن اناثا) ومشرکون الله تعالینڭ اکرم واکمل عبادی اولان ملائکه یی شول رأیده أنقص وصنفده اخس اولان اناث قیلمریله انلری استخفاف واحتقار ایدرلر (أشهدوا خلقهم) الله تعالی ملائکه یی خلق ایتدیکنده انلر حاضرمیدیلرکه انلرڭ اناث ایدیکنی مشاهده ایتدیلرز یرا اول مشاهده ایله بیلنور (ستکتب شهادتهم ویسئلون) انلرڭ ملائکه اوزره شهادتلری یازیلور ویوم قیامتده اندن سؤال اولنورلر (وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم) ودخی دیرلرکه اگر الله تعالی بزم ملائکه یه عدم عبادتمزی دیلسه بز انلره عبادت ایتمزدك وانلره عبادتمز اوزره عقوبتمزی تعجیل ایتمدیکی بزم اول فعلمزه راضی اولدیغیچوندر (مالهم بذلك من علم) انلرڭ اول قوللرینه علملری یوقدرز یرا اگر الله تعالینڭ اول فعللرینه رضاسی اولسه انلری عمله وصف ایدروانڭ اوزره انلری مدح ایدردی (ان هم الا یخرصون) بلکه انلر اول قوللی ظن وتخمینله دیرلرکرکسه واقعه مطابق ویا مخالف اولسون مبالات ایتمزلر (أم آتیناهم کتابا من قبله فهم به مستمسکون) یوخسه بز انلره قرآندن اول کتابی ویردك که اندن الله تعالینڭ غیری یه عبادتی تجویز ایتمش اوله وزانلر ایسه انی احتجاج ایدوب موجبیله عمل ایدهلر (بل قالوا انا وجدنا آباءنا علی أمة وانا علی آثارهم مهتدون) بلکه انلرڭ اول افعالنه حجت عقلیه ویا نقلیهدن هیچ برشیئلری اولمیوب دیرلرکه بز آبامزی اشبو صددنده اولدیغمزدین وملت اوزره بولدیغمزدن بزدخی انلرڭ آثارینه کتمشلرز (وکذلك ما أرسلنا من قبلك فی قریة من نذیر الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا علی أمة وانا علی آثارهم مقتدون)

یا محمد قومکدن صادر اشبو ذکر اولنان قول کبی سندن اول هر اهل قریه که انذار ایچون بز انلره رسول کوندردك الا انلرڭ جبابرهسی رسوللرینه دیدیلرکه بز آبامزی بو دین وطریقت اوزره بولدق بز دخی انلرڭ آثارینه اتباع ایتمشز* اشبونده دلالت واردرکه انلرڭ کبی امورده تقلید ضلال قدیم اوله وانلرڭ تقدمی سند معتبر اولمیه وتقلیدده جبابرهلرینی تخصیصده اشعار واردرکه تنعم وحب بطاله انسانی نظردن تقلیده صرف ایدر (قال اولو جئتکم بأهدی مما وجدتم علیه آباءکم قالوا انا بما أرسلتم به کافرون) یا محمد انلره دیکل که سز آبائکزه اتباع ایدرمیسز اگرچه بن سزه آبائکزدین بندن اصوب وارشد دین کتوررسمده اهل مکهنڭ جبابرهسی اکا دیدیلرکه سنڭ وسندن اول رسالت دعواسیله کلنلرڭ کتوردیکنه کافرلرز اگرچه اول بزم دینمزدن اصوب وارشد ایسهده او یله اولسه عنادلهدین حقه نظری واندهتفکری ترك ورسولی اقناط ایتدیلر (فانتقمنا منهم) اکا بناء بز دخی انلردن عذابمزی استئصال انتقام ایتدك (فانظر کیف کان عاقبة المکذبین) نظر ایت که رسوللرین تکذیب ایدنلرڭ عاقبتی نیجه اولدی ایمدی یا محمد سندخی قومکڭ سنی تکذیبلرینه اکتراث ایتمکل (واذ قال ابراهیم لأبیه وقومه اننی براء مما تعبدون) یا محمد ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم علیه السلام باباسنه وقومنه دیدیکه بن سزلرڭ عبادت ایتکزدن ومعبودکزدن بریئم (الا الذی فطرنی فانه سیهدین) الا معبودم الله تعالینڭ عبادتندن بری دکلمکه اول بنی خلق ایتدی حالده ومالده اول بنی هدایت اوزره ثابت ایدیسردرکه اول کلمه توحیددر (وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون) ابراهیم علیه السلام ویا الله تعالی کلمه توحیدی ابراهیمدنصکره ذریتنده باقیه قیلدی او یله اولسه انلرده ابدا الله تعالی یی توحید ایدرو توحیده دعوت قیلورلر اولادی تاکه انلردن اشراك ایدنلر توحید ایدنلرڭ دعوتیله شرکدن رجوع ایدهلر (بل متعت هؤلاء وآباءهم حتی جاءهم الحق ورسول مبین) بلکه قریشدن محمد علیه السلام معاصرلرینی وآبالرینی عمر ونعمتله تمتیع ایتدك اکا اغترارله شهواتنه انهماك ایتدیلر حتی انلره قرآن ویا دعوت توحید کلدی ویا معجزاتله رسالتی ظاهر ویا حجج وآیاتله توحیدی مبین رسول کلدی (ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وانا به کافرون) وقتا که انلره غفلتلرندن تنبیه ایدر قرآن کلدی دیدیلرکه بو سحردر وبز اکا کافرلرز (وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم) ودیدیلرکه نولیدی اشبو قرآن شول مال وجاهله عظیم مکهدن ولید بن المغیرهیه ویا طائفدن عروة بن مسعوده نزول ایتمش اولسهیدی زیرا که رسالت برمنصب عظیمدر رجل عظیمه لائق اولور بیلمدیلرکه رسالت بر رتبه روحانیهدرکه فضائل وکمالات قدسیه ایله متحلی عظیم النفس کمسهیی استدعا ایدر یوخسه زخارف دنیا ایله مزخرفی دکل (أهم یقسمون رحمة ربك) ربك جل شانهنڭ نعمتندن اولان نبوت ورسالتی انلرمی قسمت ایدرو یا خود مفاتیح رحمت انلرڭ یدندهمیدرکه رسالتی دیلدکلری کمسهیه ویرهلر بلکه جمیع امور بزم یدیمزدهدر عبادمزدن دیلدیکمزکمسهیی رسالتمزه اختیار ایدرز (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا) حیاة دنیاده حلال ویا حرامدن معیشتلریکه رحمت صغرادر بینلرنده انی بز قسمت ایتمشز دنیادهاول انلرڭ خاصه امورلری ایکن تدبیرنی انلره تفویض ایتمدیکمزدن اندن عاجزلردر او یله اولسه رسالت امرنڭ تدبیری انلره قندن حاصل اولورکه اول رحمت کبری اولوب مراتب انسانیهنڭ اعلاسی اولدیغندن ماعدا انلره تفویض اولنمش اوله (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا) بز دنیادهناسڭ بعضنی غنا وفقرله حریت ورقله بعض آخر فوقنده درجات متفاوته ایله تفضیل ایتدك تاکه حوایجلرنده بعض آخری استعماله بینلرنده تا آلف ونظام اوله وانکله عالم انتظام بوله یوخسه اول تفضیل غنینڭ کمالیچون ویا فقیرڭ نقصانیچون دکل (ورحمة ربك خیر مما یجمعون) ربك الله تعالینڭ رحمتی که نبوت وتوابعیدر انلرڭ جمع ایتدیکی حطام دنیادن خیرلیدر (ولولا أن یکون الناس أمة واحدة) اگر ناسڭ کاسی کفره رغبت ایتمیی اولمسه کفاری سعت وتنعمده کوردکارنده (لجعلنا لمن یکفر بالرحمن لبیوتهم سقفا من فضة ومعارج علیها یظهرون) الله تعالی یه کافر اولنلرڭ بیوتنه کومشدن سقفلر وانڭ سطوحنه صعود ایچون کومشدن درجهلر قیلوردق (ولبیوتهم أبوابا وسررا علیها یتکئون) وبیوتلریچون

كذلك كومشدن قپولر وسر يرلر قيلوردق كه اول سر يرلر اوزره اوتوره لر واويوره لر (وزخرفا) ومع ذلك
انلر ايچون هر شيدن زينت قيلوردق ويا اول اشيانك بعضني دخى التوندن قيلوردق (وان كل ذلك لما متاع
الحياة الدنيا) بو مذكورلك كايسى دكل الا حياة دنيا متاعيدركه بقاسى يوقدر (والآخرة عند ربك للمتقين)
جنت ايسه ربك جل شانه عندنده شركدن ومعاصيدن صاقننلر ايچوندر * ايمدى بو دليلدركه عظيم اولمسه دركه
آخرتده عظيم اوله بوخسه دنياده دكل اكر دينورسه كه سعة تنعم نيچون مسلمين ايچون قيلنمدى تاكه ناس
اسلامه رغبت ايده لردى * دينوركه زيرا اول آخرتده انلر ايچون اوله جق كراماته اضافتله تمتع قليلدر ومع ذلك
غالب حالده اول اكا مخلد رانده اولان آفاتدن ماعدا كه اندن آز كمسه تخلص ايدر (ومن يعش عن ذكر
الرحمن نقيض له شيطانا فهو له قرين) بر كمسه كه محسوساته فرط اشتغال وشهواته انهماكندن الله تعالى يى
ذكردن تعامى ويا اعراض ايده عقابندن خوف وثوابن رجا ايتميه بز اكا بر شيطان ضم وتسلط ايدرزكه
دنياده اول شيطان اكا فريندر اندن آيرلمز اكا ضلالاتى ترغيب ايدر ويا خود ناردة ايكيسى بر زنجيره اوريلور
(وانهم ليصدونهم عن السبيل ويحسبون انهم مهتدون) شياطين انلرى طريق هدادن منع ايدر ومع ذلك
انلر كنديلرين طريق مستقيم اوزره ظن ايدرلر (حتى اذا جاءنا قال ياليت بينى وبينك بعد المشرقين
فبئس القرين) حتى چانكه اول معرض شياطين ايله يوم قيامتده بزم دركاهمزه كله شيطانه ديه كه
نوليدى ايكيمزك بينى مشرق ومغرب اراسنجه بعيد اوليدى سن بكا نه مبؤس صاحب وقرين اولورسن
(ولن ينفعكم اليوم اذ ظلمتم أنكم فى العذاب مشتركون) وانلره دينوركه اشبو كونده سزه ندم ويا اعتذار
ويا تمنيكز نفع ايدرد كلدر زيرا كه سزدنياده كنديكزه ظلم ايتديكزدى ايمدى سز شيطانكزله عذابده مشتركلرسز
تكيم عذابكزك سبنده دنياده مشتركلر ايديكز (أفأنت تسمع الصم أو تهدى العمى ومن كان فى ضلال مبين)
يا محمد شول كمسه كه قلبى اصم اوله سن اكا حقى انهامه ويا حقدن تعامى ايده سن انى هدايته واول كه
علم اللهده ظاهر الضلاله اولديغندن اكا كلمة عذاب واجب اوله سن انى ارشاده قادرمى اولورسن اشبونده
اشعار واردركه انلرك صمم وعمالرينه موجب ضلالة ظاهره يه تمكنلرى اوله (فاما نذهبن بك فانا منهم منتقمون)
اكر بز قوم مكك كفارنه عذابمزى سكا كوسترمدين سنى قبض ايدرسه وز بز انلره سندن صكره دنياده ويا آخرتده
انتقام ايدرز (أو نرينك الذى وعدناهم فانا عليهم مقتدرون) ويا خود انلره وعد ايتديكمز عذابى سكا كوسترمك
ديلرسه وز بز انلرى هلاكه قادرز بزه هيچ شئ مانع اولمز (فاستمسك بالذى أوحى اليك انك على صراط مستقيم)
ايمدى آيات وشرايعدن سكا وحى اولنان شيئى اخذ وموجبله عمل ايت كه سن طريق مستقيمده سن
(وانه لذكر لك ولقومك وسوف تسئلون) اول قرآن سكا وقومكه شرفدر زيرا كه عرب لغتى اوزره نازل
اولوبدر يوم قيامتده اول شرفك شكرندن ويا انك حقنه قيامدن سؤال اولنورسز (واسئل من أرسلنا
من قبلك من رسلنا اجعلنا من دون الرحمن آلهة يعبدون) يا محمد سندن اول كچن رسوللريمزك امم وعلماء
دينلرندن سؤال ايت كه انلره هيچ بر رسول كالديكه امتن الله تعالينك غيرى يه دعوت ايده اشبو نكله مراد
انبيانك توحيد اوزره اجماعى استشهاددر وتوحيدك بدعت دكل ايديكنه استدلالدركه اول انى ابتداع ايتمسيله
مشركين ايچون تكذيب ومعاداتلرينه علت اوله (ولقد أرسلنا موسى باياتنا الى فرعون وملائه فقال
انى رسول رب العالمين) بز موسايى معجزاتمزله فرعونه وقومنك اشرافنه كوندروب اول انلره ديديكه بن عالملرك
خالق وربى تعالينك سزه رسوليم (فلما جاءهم باياتنا اذا هم منها يضحكون) موسى عليه السلام بزم معجزاتمزله
انلره وارديغنده انك حقيقتن تأمل ايتمكسزين اكا كولشديلر (وما نريهم من آية الا هى أكبر من أختها)
هر معجزه كه بز انلره كوستردك الا اول اندن اول كوستر ديكمز معجزه دن اعجازده اكبر ايدى انلر ايسه انك هيچ
برينى تصديق ايتمزديلر (وأخذناهم بالعذاب لعلهم يرجعون) او بله اولسه بز انلرى سنين وطوفان وجراد
مثلى عذابله مؤاخذه ايتدك نتكيم سورهء اعرافده ذكر اولنمدى بر وجه اوزره كيم كفره نك رجوعلرى
رجا اولنور (وقالوا يا أيها الساحر ادع لنا ربك بما عهد عندك اننا لمهتدون) وقتا كه موسى عليه السلام

انلره عذابله كلدى شدت شكيمه وفرط حماقتلرندن علم سحرى استعظام ايدوب ديديلر كه اى حاذق عالم كامل
ويا اول كه سحرله بزه غلبه ايتدى اوزريمزدن اشبو عذابى دفع ايچون ربكه دعا ايت انك شول عهديله كه اول
سنك عندكده در اهتدا ايدندن انكله عذابى كشف ايدرسن تا كه بز سنى تصديق وربكى توحيد ايدرز
(فلما كشفنا عنهم العذاب اذا هم ينكثون) وقتا كه موسانك دعاسيله بز انلردن عذابى كشف ايتدك اول حينده
عهدلرينى نقض ايتديلر (ونادى فرعون فى قومه قال يا قوم أليس لى ملك مصر وهذه الانهار تجرى من تحتى
أفلا تبصرون) فرعون كنديسى ويا مناديسى قومى بيننده ويا مجعلرنده عذاب كشفندن صكره ايمانه كلملرى
خوفيله ديديكه يا قوم مصرك ملوكيتى بنم دكلميدر كورمزميسز كه نيلك نهرلريكه اول نهر ملك ونهر طولون ونهر
قبس ونهر دمياطدر قصرم التندن ويا اوكمدن باغلريمه وبوستانلريمه جارى اولورلر اوله بنم عظمتمى وموسى
اوزره فضلمى كوروب بيلك (أم أنا خير من هذا الذى هو مهين ولا يكاد يبين) اشبو مملكت ويسطه ايله بن خيرلويم
اشبوندن يعنى موسادن كه مهانه وقلتله موصوف اولديغيچون رياسته استعدادى اولمز واسانندهلثغه
اولديغندن كلامنى افصاح ايده بيلمز ايمدى بوخصالله اول رياسته وسيادته نيجه صالح اولوركه ناس اكا اقتدا
ايده لر (فلولا ألقى عليه أسورة من ذهب) اول دعواسنده صادق اولسه ربيسى عندندن اكا مقاليد ملك
القا اولنوردى كه اول التوندن سوارلردر زيرا كه انلر بر رجلى سيادته اختيار ايتسه لر بلكلريته التوندن سوارلر
وبوينه التوندن طوق كيوررلردى اول انلرك سيادته علامت اولوردى (أو جاء معه الملائكة مقترنين)
ويا انكله بيله ملائكه مقرونين اولديغى حالده كلوب اكا اعانت ونبوت دعوسنده انى تصديق ايده لردى
(فاستخف قومه فأطاعوه انهم كانوا قوما فاسقين) فرعون كندويه مطاوعتن سرعتله قومندن طلب ويا اول
انلرك عقللرين استخفاف ايدوب وانلر دخى اكا اطاعت ايتديلر ونقض عهدله انلر الله تعالى ورسولنه عصيان
ايتديلر (فلما آسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعين) وقتا كه فرعون وقومى عناد وعصيانده افراطله بزى
اغضاب ايتديلر انلردن انتقام ايدوب جميعنى دريايه اغراقله هلاك ايتدك (فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين)
وانلرى صكره كلان كفاره قدوه قيلدق كه انلرك عقابى مثلنه استحقاقده انلره اقتدا ايده لر وقصهء عجيبه اولوب
امثال كبى سويلنملر (ولما ضرب ابن مريم مثلا اذا قومك منه يصدون) وقتا كه عيسى ابن مريم مثل ضرب
اولندى قومكك كفارى اكا سونديلر * قصهسى اولدركه سورهء انبياده مشركينه (انكم وما تعبدون من دون
الله حصب جهنم) سز والله تعالىدن غيرى معبودلريكز جهنم وقوديدر دينلدى * ابن الزبعرى ديديكه راضى
اولدق كه آلهه مز عيسى وعزير وملائكه ايله بيله اوله زيرا كه انلر دخى الله تعالىدن غيرى عبادت اولنمشلردر
اوله اولسه كفار مكه اكا سوينديلر واستهزا طريقى اوزره اكا كولشديلر وانكله محمد عليه السلامى ملزم
اولدى ظن ايتديلر (وقالوا أآلهتنا خير أم هو) ومحمد عليه السلامه ديديلر كه عندكده بزم آلهه مزمى
خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى نارده اولور آلهه مزدخى انكله بيله انده اولسونلر ويا خود آلهه مز
اولان ملائكه مى خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى عبادت اولنوب ابن الله اولمق جائز اولنجق بزم
آلهه مز اكا اوليدر ويا خود آلهه مزمى خيرليدر يوخسه محمدمى اول خيرلى ايسه اكا عبادت ايدوب
آلهه مزى ترك ايده لم (ما ضربوه لك الا جدلا) اشبو مثلى سكا ضرب ايتملرى دكل الا جدل وخصومت
ايچوندر يوخسه حقى باطلدن تميز ايچون دكل (بل هم قوم خصمون) بلكه انلر بر قومدركه خصومته
شديدلردر دأبلرى لجاجدر (ان هو الا عبد أنعمنا عليه) عيسى دكل الا بر عبد مر بو بدركه بز اكا نبوتنا انعام
ايتدك (وجعلناه مثلا لبنى اسرائيل) وانى بنى اسرائيله عبرت ودليل قيلدق كه بابا سز انسان ايجادنه
الله تعالينك قادر ايديكنه انى مثل ايده لر (ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة فى الارض يخلفون) يا رجال اكر
ديلسه وز سزدن ملائكه اولاد كتورردك ويا سزدن بدل ملائكه كتورردك كه يريوزنده سزه خلف اوله لردى
يعنى عيسانك حالى اكرچه عجيبه در لكن الله تعالى اندن اعجب شيئه قادردر وملائكه سزك كبى ذوات ممكنه
اولديغى حيثيتدن توليدله خلق اولنمسى محتمل اولور ابداعله خلق اولنمسى جائز اولديغى كبى اوله اولسه

انلر ایچون الوهیته استحقاق والله تعالی یه انتساب قندن حاصل اولور (وانه لعلم للساعة) وعیسانك حدوثی ویا نزولی اشراط ساعتدندرکه انکله ساعتك قربی بیلنور ویا خود انك موتایی احیاسی الله تعالینك بعثه قادر ایدیکنه دلیل اولور حدیثده کلدیکه عیسی علیه السلام ارض مقدسه ده أفیق نام دینور ثنیه اوزره نزول ایدر النده حربه اولوب انکله دجالی قتل ایدر بعده ناس صباح نمازنده ایکن بیت المقدسه کلور امام تأخر ایدوب عیسی علیه السلام تقدم ایدر و شرع محمدی اوزره انلره نمازده امامت ایدوب قیلور بعده خنازیری قتل وصلیبی کسر و بیعه وکنیسه لری تخریب ایدر و نصارانك اسلامه کلمیلرین اولدرر (فلا تمترن بها واتبعون هذا صراط مستقیم) ایمدی ساعتده شك ایتمکز وبنم سزی اکا دعوت ایتدیکم هدی ویا شرع ویا رسوله اتباع ایدك که اول صراط مستقیمدر اکا سلوك ایدن مقصودینه ایرر (ولا یصدنکم الشیطان انه لکم عدو مبین) شیطان سزی اکا سلوکدن منع ایتمسون اول سزه عدواتی ظاهر عدودر (ولما جاء عیسی بالبینات قال قد جئتکم بالحکمة ولابین لکم بعض الذی تختلفون فیه فاتقوا الله وأطیعون) وقتا که عیسی علیه السلام معجزات ویا آیات انجیل ویا شریعتله کلدی دیدیکه یا قوم بن سزه انجیل ویا شریعتله کلدم تا که امر دینده اختلاف ایتدیککز شیئك بعضنی سزه بیان ایدم ایمدی الله تعالیدن سزه تبلیغ ایتدیکم شیئده اندن قورقوب بکا اطاعت ایدك (ان الله هو ربی وربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم) الله تعالی بنم وسزك جمیعمزك ربیدر انی توحید ایدوب اکا عبادت ایدك که اول صراط مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بینهم) عیسانك شول انلره نبوتله بعث اولندیغی نصاری بیننده جماعت متفرقه که نسطوریه ویعقوبیه وملکائیه در انك امرنده اختلاف ایتدیلر نتکیم سوره مریمده کچدی ویا خود یهود له نصاری بیننده که یهود انی ولد زنادر نصاری ایسه ابن الله در دیدیلر (فویل للذین ظلموا من عذاب یوم ألیم) یوم قیامتك عذاب الیمندن ویل اول کسه لره کیم عیسی امرنده افترا ایله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (هل ینظرون الا الساعة أن تأتیهم بغتة وهم لا یشعرون) کافرلرك انتظاری دکل الا یوم قیامتده درکه اکا انتکا ایدرلر امور دنیایه اشتغاللرندن غافلین اولدقلری حالده ناکهان اول انلره کلور (الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقین) یوم قیامتده اصدقاء سوء بری برلرینه عدودر صداقتلری سبب عذاب اولدیغیچون الا متقیلرك بری برلرینه صداقتلری فی الله اولدیغیچون ابد الاباد باقیه در (یا عباد لا خوف علیکم الیوم ولا أنتم تحزنون) الله تعالی متقیلره دیه که یا بنم خواص عبادم اشبو کونده سزه عذابدن خوف یوقدر و دنیاده ایشلدیککز ذنوبکز مغفوردر اکا حزن چکمیه سز (الذین آمنوا بآیاتنا وکانوا مسلمین) که انلر بنم آیتلریمزی تصدیق ایدوب طاعتمزده مخلصلر ایدیلر (أدخلوا الجنة أنتم وأزواجکم تحبرون) ایمدی سز و اهل ایماندن اولان خاتونلریکز جنته کیرك یوزلریکزده آثار سرور ظاهر ویا حسن هیئتله مزین ویا اکرام بلیغله مکرم اولدیغکز حالده (یطاف علیهم بصحاف من ذهب وأکواب) انلر انده التوندن قطعه لرده طعامله وعروه سز اناءلرده شرابله طواف اولنورلر (وفیها ما تشتهیه الانفس وتلذ الاعین وأنتم فیها خالدون) واول جنتده نفسلرك اشتها و کوزلرك مشاهده سیله التذاذ ایتدیککز اشیاء واردر ومع ذلك سز انده نعیمده دائملرسز و هر نعمتکز زائل اوله اول کلفة حفظ وخوف زوالی موجب رو ثانی حالده تحسری مستعقبدر (وتلك الجنة التی أورثتموها بما کنتم تعملون) اشبو جنت سزه دنیاده کی اعمال حسنه کز سببیله ملککزه ادخال اولندی میراثك وارث ملکنه دخولی کبی (لکم فیها فاکهة کثیرة منها تأکلون) سز ایچون جنتده فاکهه کثیره واردر دیلدیککز وقتده اندن اکل ایدرسز (ان المجرمین فی عذاب جهنم خالدون) کافرلر که اجرامده کاملاردر جهنم عذابنده دائملردر (لا یفتر عنهم وهم فیه مبلسون) طرفة عین دکلو زمان انلردن عذاب تخفیف اولنمز ومع ذلك انلر انده عذابدن نجاته آیسلردر (وما ظلمناهم ولکن کانوا هم الظالمین) بز انلره ذنبسز عذابله ظلم ایتمز بلکه انلر کندیلره ایماندن استکبارله ظلم ایتدیلر (ونادوا یا مالك لیقض علینا ربك قال انکم ماکثون) اهل نار شدت عذابلرندن خازن جهنم اولان مالکه دیه لرکه رب تعالیدن بزم ایچون دیله کل بزی اماته ایله قضا ایده مالك انلره قرق ییل ویا بیك ییلدنصکره جوابده

سز عذابده دائملرسز دیه (لقد جئناکم بالحق ولکن أکثرکم للحق کارهون) الله تعالی قبلندن انلره دینله که بز سزه دنیاده رسوللریمز لسانیله قرآن و توحید ایتدردك سزلرك اکثریکز ایسه اکا اتباعده اتعاب نفس واذای جوارح اولدیغندن اندن کراهت ایتدیکز (أم أبرموا أمرا فانا مبرمون) مشرکون دنی حق تکذیب ورده بر امر احکام ایتدیلرسه بز دنی انلره مجازاتده امریمز احکام ایدرز اشبونده اشعار واردرکه بو حاللری کراهتلرندن عذابلری اسوء اوله (أم یحسبون أنا لا نسمع سرهم ونجواهم بلی ورسلنا لدیهم یکتبون) یوخسه ظن ایدرلرمیکه قلبلرینه خطور ایدن شیئی وتناجیلرینی ایشتمیه وز بلی بز انی ایشیدرز ومع ذلك حفظه مز انلره ملازمین اولوب اسرار واعلانلرین یازرلر (قل ان کان للرحمن ولد فأنا أول العابدین) یا محمد انلره دیکل که الله تعالینك فرضا ولدی اولسه سزدن اول اکا بن عبادت ایدرزدم وبوندن لازم کلمزکه انك ولدی اولوب اکا عبادت صحیح اوله محال کاهی محالی مستلزم اولور بلکه انکله مراد ابلغ وجوه اوزره ایکیسندخی نفیدر (سبحان رب السموات والارض رب العرش عما یصفون) الله تعالی که سموات والارض وعرشك ربیدر مشرکینك انی ولد ایله وصفندن منزه اولدی زیرا که بو اجسام عظام اصول ذات استمرار اولدیغیچون سائر اجسامك مثلی تولید له وصفدن اول تبری ایدیجك انك مبدع وخالق تبریسنه ظنك ندر (فذرهم یخوضوا ویلعبوا حتی یلاقوا یومهم الذی یوعدون) ایمدی انلری ترك ایت که باطللرینه اشتغال و دنیالریله لعب ایتسونلر تا که وعد اولندقلری یوم قیامته ملاقی اوله لر بو آیت دلالت ایدرکه انلرك اول قولی جهل واتباع هوی اوله واول انلرك قلوبی اوزره طبع اولوب آخرتده معذب اوله لر (وهو الذی فی السماء اله وفی الارض اله وهو الحکیم العلیم) که اول سماده وارضده عبادت اولنمغه مستحق الهدر امرنده حکیم خلقنه علیمدر (وتبارك الذی له ملك السموات والارض وما بینهما) اول الله تعالی مشرکینك مقالات باطله سندن تعاظم وتعالی ایتدیکه سموات وارضك وایکیسی بیننده کی مخلوقاتك سلکی انکدر (وعنده علم الساعة) قیامتك قائم اوله جق ساعتك علمی انك عندنده در (والیه ترجعون) که خلق انده اکا رجوع ایدرلر (ولا یملك الذین یدعون من دونه الشفاعة الا من شهد بالحق وهم یعلمون) مشرکونك الله تعالیدن غیری معبودلریکه انلری کندیلر ایچون عند الله شفعاء زعم ایدرلر دیکه اول ملائکه وعیسی وعزیردر شفاعته قادر اولمازلر مکر شول کسه لر ایچونکه الله تعالینك وحدانیتنه شهادت ایده لر بصیرت واخلاصله حقیقتن بیلورا ولدقلری حالده (ولئن سألتهم من خلقهم لیقولن الله فأنی یؤفکون) اکرسن اول عابدلره وکرك معبودلره سزی کیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك الله تعالی خلق ایتدی دیو اعتراف ایده لردی انك فرط ظهورندن انده انلره مکابره متعذر اولوردی اویله اولسه انك عبادتندن غیرینك عبادتنه نیجه منصرف اولورلر (وقیله یا رب ان هؤلاء قوم لا یؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف یعلمون) محمد علیه السلامك قومندن شکایتله اولان شول قولی حقیچونکه یا رب اشبو انلر بر قومدرکه ایمانه کلمزلر اویله اولسه انلردن اعراض ایدوب شرلرندن تسلم ایچون انلره سلامتلر ایتکه عن قریب عاقبتلرین بیلسه لردر

(سورة الدخان وهی تسع وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم والکتاب المبین) یا محمد حی وقیوم حقیچون وحق وباطل بینی فارق قرآن حقیچون (انا أنزلناه فی لیلة مبارکة) بز اول قرآنی لیلة قدرده ویا لیلة براتده جملة لوح محفوظدن سماء دنیایه انزال ایتدك بعده یکرمی ییل ویا اکثر زمانده متفرقا محمد علیه السلامه انزال اولندی ایمدی اول لیله نك برکتی انکیچوندر زیرا که قرآنك نزولی منافع دینیه ودنیویه یه سببدر ویا اول لیله ده ملائکه ورحمت نزولی ودعوتك اجابتی ونعم قسمتی واقضیه نك فصلی اولدیغیچوندر (انا کنا منذرین) اول قرآنله بز کفاری انذار ایدرز (فیها یفرق کل أمر حکیم) اول لیله ده سنه آتیه دن اول لیله یه دکین لوح محفوظده وقوعیله محکوم خیر وشر واجل ورزق وسائر امور کائنه اندن استنساخ اولنوب هر امرك کاتبی اوزرینه مؤکل ملائکه یه تسلیم اولنور

(أمراً من عندنا) هر امر حكمتمزه مقتضاسنجه بزم عندمزدن حاصل اولديغي حالده (انا كنا مرسلين)
بزخلقه رسوللرو ياخود اول ليله ده ملائكه كوندررز (رحمة من ربك) ربك جل شأنه دن مؤمنلره رحمت
اولديغي حالده (أنه هو السميع العليم) كه اول عبادك اقوالني ايشيدر واحوالني بيلور * دينلديكه نسخهٔ
ارزاق ميكائيله ونسخهٔ حروب وزلازل وكسوف وخسوف وصواعق جبرائيل عليه السلام ه ونسخهٔ مصائب
عزرائيل عليه السلام ونسخهٔ اعمال سماء دنيا صاحبي اسرافيله ويريلور عليهم الصلاة والسلام (رب
السموات والارض وما بينهما ان كنتم موقنين) كه اول سموات وارض وما بينهمانك ربيسيدر اكر الله تعالينك
وحدانيتنه موقنلر ايسه كز (لا اله الا هو يحيي ويميت ربكم ورب آبائكم الاولين) كه اندن غيري معبود
بالحق يوقدر خالق ديركوررا جللري انقضا سنده اولديركه اول سزلك وآباء اولينكزك خالقي ورازقيدر
(بل هم في شك يلعبون) بلكه انلر قرآن وقيام ساعتدن شكده اولوب سني استهزا ايدرلر (فارتقب يوم تأتي
السماء بدخان مبين) مشركين ايچون منتظر اولغل شول كونه كيم سماء دخانله كله * دينلديكه انكله مراد
يوم شدت مجاعه دركه جايع ضعف بصرندن انكله سماء بيننده دخان هيئتنده كورر وياخود قحط ييلنده قلت
امطار وكثرت غباردن سماء مظلم اولور وياخود عرب شر غالبه دخان ديو تسميه ايدر وياخود اشراط ساعتدن
معدود دخاندر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه قيامتك اول علامتي دخان ونزول
عيسا در وقعر عدن ايندن نار خروجيدر ناسي محشره سوق ايدر دينلديكه يا رسول الله اول دخان نه شيدر
پيغمبريمز عليه السلام بو آيتي اوقيوب ديديكه اول دخان مشرق ومغرب اراسني طولدروب قرق كون مكث
ايده مؤمنه اندن زكام هيئتنده ايره وكافر سكران كبي اولوب دخان منخرلرندن وقولاقلرندن ودبرندن چيقه
وياخود مراد يوم قيامت اولوب دخان ايكي معنايي محتمل اوله (يغشى الناس هذا عذاب أليم) اول دخان
ناسي احاطه ايدوب ديه لركه اشبو عذاب اليمدر (ربنا اكشف عنا العذاب انا مؤمنون) يا رب بزدن
بو عذابي كشف ايتسكه بز ايمانه كلهوز (أنى لهم الذكرى وقد جاءهم رسول مبين) اشبو حالتله تذكر انلره قندن
حاصل اولور حالبوكه انلره رسول محمد عليه السلام كلديكه تذكري ايجابده آيات ومعجزاتدن دخاندن اعظم
شيئي تبيين ايتدي (ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون) انلر ايسه اندن اعراض ايدوب ديديلر كه اول قرآني
معلم جبير ويسار نام غلام اعجمي اني تعليم ايدوبدر ويا اول مجنوندر قولنه اعتبار يوقدر (انا كاشفوا
العذاب قليلا انكم عائدون) يا اهل مكه بز سزدن عذابي كشف قليل ويا زمان قليل كشف ايدرزكه
اول بقيهٔ اعمارلرنده در يا يوم بدره دك در سز ايسه اول كشف عقبنده لبث ايتميوب ينه شركڭزه عودت
ايدرسز اكا بناء پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دعاسيله قريشدن قحط دفع اولديغي عقبنده كفرلرينه عودت
ايدوب يوم بدرده انتقام اولنديلر واكر دخانله اشراط ساعتدن اولان شيء مراد اولورسه اول دخان كلديكنده
كفار دعايه مشغول اولوب الله تعالى اني انلردن قرق كوندنصكره كشف ايدوب انك عقبنده انلرينه كفره
عودت ايده لر (يوم نبطش البطشة الكبرى انا منتقمون) ذكر ايت شول كونيكه اول يوم بدردر
ويا يوم قيامتدر بطشهٔ كبرايي مشركينه باطشه قيلورز ويا ملائكه يي انلره بطشه تحميل ايدرزكه اول صولتله
تنا ولدر ايدي اول كونده بز انلردن انتقام ايدرز (ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم)
قريشدن اول فرعون قومني بز امهال وكثرت اموال الله امتحان ايتدك وانلره بر رسول كلديكه اول موسى عليه
السلامدر الله تعالى عندنده ويا مؤمنلره ويا نفسنده كريمدر (أن أدوا الي عباد الله اني لكم رسول أمين)
ديديكه الله تعالينك اهل ايمان قوللري بنمله كوندركل وياخود يا عباد الله ايمان وقبول دعوتدن حق اللهي
بكا ادا ايدك كه بن سزه الله تعاليدن رسول ووحينه امينم صدقمه معجزات دلالات ايتديكيچون (وأن لا تعلوا
على الله اني آتيكم بسلطان مبين) والله تعالينك وحينه ورسولنه استهانتله تكبر ايتمكز كه بن سزه يدوعصا
مثلي برهان واضحله كلمشم (واني عذت بربي وربكم أن ترجمون) وبن الله تعالى يه التجا وتوكل ايتمشمكه
بني ضرب ويا شتمله اذاء ويا طاش ايله قتل ايده سز (وان لم تؤمنوا لي فاعتزلون) واكر بني تصديق ايتمزسكز

بني

بني حالمه قوكز بكا خير يكز ايرشمزسه شر يكزدخي ايرشمسون (فدعا ربه أن هؤلاء قوم مجرمون) وقتا كه انلر
ايمانه كلمديلر موسى عليه السلام انلره بد دعا ايدوب يا رب اشبونلر بر قوم مشركيندر بكا اطاعت ايتمزلر ديدي
(فأسر بعبادي ليلا انكم متبعون) الله تعالى موسى يه ديديكه چونكه حال ديديكك منوال اوزره در عبادم
بنو اسرائيله كيجه مصردن چيقوب كتكه فرعون وجنودي سزلك چيقديغكزي بيلد كلرنده ارديڭزه دوشوب
كيدرلر (واترك البحر رهوا انهم جند مغرقون) وبحري قوملكه كچديككدنصكره هيئتي اوزره اني ساكن
ويا طريق يابسن اوزره قوغل يوخسه اول ملتئم اولسون ايچون تكرار عصا كله اورمغل زيرا فرعون وجنودي
اكا كيروب غرق اوليسرلردر (كم تركوا من جنات وعيون وزروع ومقام كريم ونعمة كانوا فيها فاكهين)
چون فرعون وجنودي اول بحره غرق اولديلر مصرده بوستانلر ونهرلر واكينلر ومحافل مزينه ومنازل
حسنه دن اشياء كثيره بيقوديلر وتنعمدنكه انده متنعمين ايديلر (كذلك وأورثناها قوما آخرين) انلري
ذكر اولنان اموال ونعمدن اخراجمز كبي بز اني بنو اسرائيله ويا انلرك غيري قومه ايراث ايتدككه زيرا
بنو اسرائيل اندنصكره مصره عودت ايتمديلر (فما بكت عليهم السماء والارض) سماء وارض انلرك هلاكنه
اكتراث ايتمدي وجودلرينه اعتدادايتمديكي كبي * زيرا كه مؤمنك موتنه فرق صباح سماء وارض ومصلاسي
ومحل عبادتي ومصعد عملي ومهبط رزقي بكا ايدر (وما كانوا منظرين) انلره عذاب كلديكنده وقت آخره
امهال اولنمديلر (ولقد نجينا بني اسرائيل من العذاب المهين من فرعون انه كان عاليا من المسرفين)
بنو اسرائيلي بز عذاب شديد ويا عذاب هواندن قورتردقكه اول انلرك ابنائني قتل ايدردي عذاب فرعوندنكه
اول تكبر ايدوب عتو وشرارنده اسراف ايدنلردن ايدي (ولقد اخترناهم على علم على العالمين) بز بنو اسرائيلي
زمانلرينك عالميني اوزره اختيار ايتدك بعض احوالده انلرك اكا حقسا ايديكني بيلديكمزدنصكره انلردن
چوق انبيا كتوردك (وآتيناهم من الآيات ما فيه بلاء مبين) وبز انلره فلق بحر وتظليل غمام وانزال من
وسلوى مثلي آياتدن ويردك كه انده نعمة جليه ويا اختبار ظاهر ايدي (ان هؤلاء ليقولون ان هي الا موتتنا
الاولى وما نحن بمنشرين) وقتا كه مكه نك كفارنه بز اماته اولنور بعده حساب وجزاء ايچون احياء
اولنورسز موتهٔ متقدمه كزدنصكره احيا اولنديغكز كبي دينلدكده ديديلر كه موته دكل الا موتهٔ اوليدركه
تقدم ايدر يوخسه اول موته دنصكره حيات يوقدر وبز موتمزدنصكره بعث اولنمزز (فأتوا بآبائنا ان كنتم
صادقين) اكر موتدنصكره بعث اولنوردر يو قولكزده صادقلر ايسكز بزم فوت اولان آبامزي ديرلدك (أهم خير
أم قوم تبع والذين من قبلهم أهلكناهم انهم كانوا مجرمين) قوت ومنعه ده كفار مكه مي اشددر يوخسه قوم
تبعمي وانلردن اول كچن عاد وثمود مثلي كفارمي ايدي بز قوم تبعي وكرك انلردن اول كچن كفاري هلاك ايتدك
زيرا كه انلر قوم عاصين وكافرين ايديلر * دينلديكه تبع مؤمن ايدي اما كه قومي كفار ايديلر اول اجلدن
الله تعالى انلري ذم ايدوب تبعي ذم ايتمدي پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدر ديديكه بيلمزمكه تبع پيغمبر
ميدي ويا دكلميدي عائشه رضي الله عنها ديرديكه تبعي سب ايتمكز كه اول بر رجل صالحدر (وما خلقنا السموات
والارض وما بينهما لاعبين) سموات وارضي وايكيسي بيننده كي كائناتي بز لاعب ايدرا ولديغي حالده خلق
ايتمدك بلكه مصالح دينيه ودنيويه ايچون خلق ايتمشزدركه عبادمز انكله وحدانيتمزه استدلال ايده لر
وانده كي منافع ومرافقله ضروره ومرافقلرين دفع ايده لر (ما خلقناهما الا بالحق ولكن اكثرهم لا يعلمون) بلكه
اول ايكيسن سبب حقله خلق ايتدك كه ايمان وطاعت ويا بعث وجزايه اول دليل اوله لكن خلقك اكثري قات
نظرلرندن اني بيلمزلر (ان يوم الفصل ميقاتهم أجمعين) يوم قيامت انلرك جميعنه ميقاتدركه انده حق باطلدن
ومحق مبطلدن جزاءله فصل اولنور وياخود كشي اقربا واحباسندن آيريلور (يوم لا يغني مولى عن مولى شيأ
ولا هم ينصرون) كه اول كونده هيچ بر ولي قرابت ويا غيريد رولينه شفاعت ويا دفع عذابدن هيچ بر شيء نفع
ايتمز ونازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (الا من رحم الله انه هو العزيز الرحيم) مكركه الله تعالينك
رحمت ايتديكي مؤمنلردن اوله ايدي اول وصفلو كسه ايچون شفاعت ايديلور وشفاعت قبول اولور زيرا كه

الله تعالى عزيزدر تعذيبن اراده ايتديكنه نصرت اولنمز رحيمدر رحمت اراده ايتديكي كمسه دن رحمتي منع اولنمز
(ان شجرة الزقوم طعام الاثيم) شجرهٔ زقوم كه سورهٔ صافاتده ذكر اولنمشدر كثير الاثم كمسه لرك نارده
طعاميدر (كالمهل يغلي في البطون كغلي الحميم) صفر مذاب و يا دردئ زيت كبي بطونده حميمك غلياني كبي
غليان ايدر (خذوه فاعتلوه الى سواء الجحيم) اندن زبانيه يه دينوركه اني اخذ ايدوب جهنمك اورتاسنه
سوريكز (ثم صبوا فوق رأسه من عذاب الحميم) بعده انك باشنه عذاب حميمدن دوككز (ذق انك أنت
العزيز الكريم) بعده زبانيه اكا استهزاء وجهيله اوزره ديرلركه اشبو عذابي ذوق ايت كه زيرا سن دنياده
زعمكده قومكك قتنده عزيز وكريم ايدك * روايت اولنديكه ابوجهل ديرديكه بن بو واديلرك اعزوا كرمين
زبانيه دخي اكا اول قولي استخفاف وتوبيخ طريقي اوزره ديه لر (ان هذا ما كنتم به تمترون) اشبو شول
عذابدركه انك حقيقتنده سز دنياده شك ايدرديكز (ان المتقين في مقام أمين) شرك ومعاصيدن صاقنانلر
آخرتده بر موضع اقامتده دركه صاحبي آفت واتنقالدن اميندر (في جنات وعيون) مآكل ومشارب
استلذاذ اولنور بوستانلرده و پيكارلرده در (يلبسون من سندس واستبرق متقابلين) كه انلر حريرك رقيق
وغليظندن لبس ايدرلر سريرلري انلرله بيله دور ايدر اولديغيچون بري برلرينه قارشو اوتورلر (كذلك
وزوجناهم بحور عين) ذكر اولنان كراماتله انلره اكرام ايتديكمز كبي حور عيني انلره قرين ايتمكله دخي
اكرام ايدرز (يدعون فيها بكل فاكهة آمنين) انلر جنتده فواكهدن اشتها ايتدكلري شيئك احضارني
طلب وامر ايدرلر بوخسه اندن برشيئه تخصص ايتمزلر انقطاع ومضرتدن ويا موت ومخاوفدن آمنين
اولدقلري حالده (لا يذوقون فيها الموت الا الموتة الاولى) انلر انده موتي ذوق ايتمزلر موتهٔ اوليدن غيريكه
اني دنياده وصكره ده ذوق ايتديلردي (ووقيهم عذاب الجحيم) والله تعالى انلردن عذاب جحيمي صرف ايدر
(فضلا من ربك) اشبو ذكر اولنان كراماتك جميعي الله تعالىدن انلره عطا وفضل وجهي اوزره اولديغي
حالده (ذلك هو الفوز العظيم) اشبو مذكور انلره فوز عظيمدركه مكارهدن قورتيلوب مطالبه ايريشورلردر
(فانما يسرناه بلسانك لعلهم يتذكرون) بز سكا قرآني كندي لسانكده انزال آسان ايتدك تا كه سن اني
قومكه قراءت ايتديككده فهم ايدوب انكله متعظ اوله لر (فارتقب انهم مرتقبون) اگر انلر انكله متعظ
اولمازلرسه اوزرلرينه حلول ايدر عذابلرينه منتظر اول كه انلر سنك موتكه ويا دائرهٔ سوئكه منتظرلردر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه كيجه ده سورهٔ دخاني اوقيه صباحه دكين يتمش بيك ملك انكيچون
استغفار ايده ينه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسنه كيم جمعه كيجه سنده سورهٔ دخاني اوقيه جميع گناهلري
مغفور اولديغي حالده صباحه ايريشور

(سورة الجاثية وهي سبع وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حم تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) يا محمد حم حقيچون اشبو قرآنك سكا تنزيلي اول اللهدندركه
عزت وحكمتله موصوفدر (ان في السموات والارض لآيات للمؤمنين) سموات وارضك خلقتنده
وايكيسنده اولان اصناف مخلوقاتده الله تعالىنك وحدانيتنه وكمال قدرتنه مؤمنلر ايچون علامتلر واردر
(وفي خلقكم وما يبث من دابة آيات لقوم يوقنون) وسزك خلقكزده حالدن حاله تحول بلكزده ودواب
مختلفه نك يريوزينه انتشارنده بعثه موقن قومه علامتلر واردر (واختلاف الليل والنهار) كيجه وكوندزك
بري كيدوب بري كلمسنده بريسنك سوادي وبرينك بياضنده (وما أنزل الله من السماء من رزق فأحيى به
الارض بعد موتها) والله تعالىنك سمادن يغمور ايندروب انكله ارضي يبسندنصكره انواع نباتله
احياسنده (وتصريف الرياح) ورِيحلرك بعضي رحمت وبعضي عذاب اولمسنده وجهات مختلفه دن
هبوبنده (آيات لقوم يعقلون) علامتلر واردر شول قوم ايچونكه الله تعالىنك وحدانيت وقدرتني فهم
ايدوب اني تصديق وامرينه اطاعت قصد ايدرلر (تلك آيات الله نتلوها عليك بالحق) اشبو آيتلر الله تعالىنك

وحدانيتنه دلالت ايدرلر كه حق متلبس اولديغي حالده بز ني سكا تلاوت ايدرز (فبأي حديث بعد الله وآياته
يؤمنون) الله تعالىنك حديثي قرآن وآيات مذكوره سندنصكره قنغي حديثه وآياتنه تصديق ايدرلر
(ويل لكل أفاك أثيم) ويل هر كذاب وكثير الآثام كمسنه يه اولسون (يسمع آيات الله تتلى عليه ثم يصر
مستكبرا كأن لم يسمعها فبشره بعذاب أليم) كه اول اكا تلاوت اولنان آياتي ايشتديكندنصكره اني ايشتمدك
كبي اكا ايماندن استكبار ايدر اولديغي حالده كفري اوزره اقامته اصرار ايدرايدي اول وصفلو كمسنه يه
عذاب وجيع ايله تبشير ايت (واذا علم من آياتنا شيئا اتخذها هزوا) وچان اكا آيتلريمزدن برشيئه ايريشوب اني
آيتلريمزدن ايدوكني بيلديكنده انك كافي استهزايه مبادرت ايدر بوخسه انجق ايشتديكني استهزاء ايله اقتصار
ايتمز (أولئك لهم عذاب مهين) ايمدي اول وصفلو كمسنه لره آخرتده اهانت اولنور عذاب واردر (من ورائهم
جهنم) نار جهنم ايسه اوكلرنده در زيرا اكا متوجهلردر ويا اردلرنده در زيرا كه آجاللرندنصكره در
(ولا يغني عنهم ما كسبوا شيئا ولا ما اتخذوا من دون الله أولياء) واموال واولاددن كسب ايتدكلري والله
تعالىدن غيري اولياء اتخاذ ايتدكلري عذاب اللهدن هيچ برشيئي انلردن دفع ايتمز (ولهم عذاب عظيم)
ومع ذلك آخرتده انلره تحمل ايده مدكلري عذاب عظيم واردر (هذا هدى) اشبو قرآن سبب هدايتدر
(والذين كفروا بآيات ربهم لهم عذاب من رجز أليم) شونلركه رب تعالىنك آياتي قرآنه كافر اولديلر انلر ايچون
آخرتده عذاب وجيعدن اشد عذاب واردر (الله الذي سخر لكم البحر) الله تعالى سزه بحري تسخير ايتدي
املس السطح قيلمغله اكا تخلخل ايدن شيئي فوقنده كتورر وجوفنه غوصه امكان ويرر ايتمكله (لتجري الفلك
فيه بأمره) تاكه الله تعالىنك تسخيريله انك فوقنده سزاكا ركب ايكن يوريه سز (ولتبتغوا من فضله)
وتاكه الله تعالىنك فضلندن تجارت وغوص وصيد وغيريله طلب ايده سز (ولعلكم تشكرون) وبو نعمتلره
شكر ايده سز (وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه) وسموات وارضده كي اشيانك جميعي
اندن سزه رحمت اولديغي حالده صلاح ومنفعتكز ايچون سزه تسخير ايتدي (ان في ذلك لآيات لقوم يتفكرون)
اشبو مذكورده الله تعالىنك وحدانيت وقدرتنه علامتلر واردر شول قوم ايچونكه انك صنعنده تفكر ايدرلر
(قل للذين آمنوا يغفروا للذين لا يرجون أيام الله ليجزي قوما بما كانوا يكسبون) يا محمد مؤمنلره ديكل كه
عفو وصفح ايتسونلر شول كمسنه لره كه الله تعالىنك اعداسنه اولان وقائعي توقع ايتمزلر ويا خود شول ايامي
تأمل ايتمزلركه الله تعالى اني مؤمنلره نصر وثواب ايچون توقيت ايدوبدر تاكه الله تعالى مؤمنلره وكافرلره
دنياده كسب ايتدكلري خيرك وشرك جزاسين انده ايده * دينلديكه آيه قتال اشبو آيت نسخ اولندي (من عمل
صالحا فلنفسه ومن أساء فعليها ثم الى ربكم ترجعون) بر كمسنه كه عمل صالح ايده ثوابي كندويه در واول كه
عمل سيئ ايده وبالي كندويه در بعده جمعكز رب تعالىيه رجوع ايدرسز اعماللكزك جزاسين ايدر (ولقد آتينا
بني اسرائيل الكتاب والحكم والنبوة) بنو اسرائيله بز توراة وحكمت نظريه وعمليه ويا فصل خصومات
ونبوت ويردك كه انلردن اولان كثرت انبيا غيرلرده اولمدي (ورزقناهم من الطيبات) وحلالاتدن انلره
ويردك من وسلوى وفرعون وقومنك اموال ودياري كبي (وفضلناهم على العالمين) وانلري زمانلرينك
عالميني اوزره تفضيل ايتدك غيريلره ويرمديكمز اشيايي انلره ويردك (وآتيناهم بينات من الامر) ودين
امرندن بز انلره ادله ويردك ويا خود محمد عليه السلام مبعثنه وانك امرندن تبيين اولنان اشيايه علم ويردك
(فما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم) انلر ايسه اول امرده اختلاف ايتمديلر الا حقيقة حاله علم
حاصل اولديغندنصكره بينلرنده حدوث ايدن حسد وعداوت سببيله (ان ربك يقضي بينهم يوم القيامة فيما
كانوا فيه يختلفون) ربك جل شانه انلرك اختلاف ايتدكلري شيئده يوم قيامتده بينلرني مؤاخذه
ومجازاتله قضا ايدر (ثم جعلناك على شريعة من الامر فاتبعها) يا محمد انلردنصكره بز سني امر ديندن
بر طريقه اوزره قلدق ايمدي سن اكا اتباع ايت كه اول حجله ثابتهدر (ولا تتبع أهواء الذين لا يعلمون)
بوخسه شهواتنه متابعت ايدن جهالك آراسنه دكل زيرا كه انلر توحيدي بيلمزلركه انلر وسواس قريبشدركه

پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلمه آبائك دیننه اتباع ایت دیمشلردی (انهم لن یغنوا عنك من الله شیأ) زیراکه
سن انلرك هوالرینه اتباع ایدرسك الله تعالینك عذابندن برشیئی سندن منعه قادر اولمزلر (وان الظالمین
بعضهم أولیاء بعض) مشرکون دین باطللرنده بری برلرینك اولیاسیدر ایمدی هوالرینه اتباع ایله انلره
موالات ایتمکل (والله ولی المتقین) الله تعالی شرك وعصیاندن اتقا ایدنلرك ولیسیدر ایمدی تقوی واتباع
شریعتله اکا موالات ایت (هذا بصائر للناس وهدی ورحمة لقوم یوقنون) اشبو قرآن ناسه بیاندرکه
انکله وجه فلاحی کوررلر وضلالتدن هدی والله تعالیدن نعمتدر شول قوم ایچونکه یقین طلب ایدرلر
(أم حسب الذین اجترحوا السیئات أن نجعلهم کالذین آمنوا وعملوا الصالحات سواء محیاهم ومماتهم ساء
مایحکمون) ظن ایدرمی شول کمسه‌لرکه دنیاده اعمال سیئه کسب ایتدیلر آخرتده بز انلری اعمال صالحه
ایشلین مؤمنلر کبی قیله‌وز بوجهه وکرامتده مؤمنلر وکافرلر حیاتده ومماتده مساوی اوله‌لر حیاتده رزق
وصحتده مستوی اولدقلری کبی مماتلرنده دخی کرامتده ویا ترك مؤاخذه‌ده مستوی اوله‌لر ایمدی
حال انلرك ظن ایتدکاری منوال اوزره دکلدر زیراکه حیاتده مؤمنلر طاعته قیامده‌در کافرلر ایسه شرك
ومعاصی ارتکابنده‌در ومماتده مؤمنلر الله تعالینك رحمت وثوابنه ایررلر کافرلر ایسه اندن مأیوسین اولوب
عذاب اولنغه کیدرلر اویله اولسه ایکی صنف حیات ومماتده نیجه مساوی اولور نه شیء سیئدرکه انلرانی حکم
ایدرلر (وخلق الله السموات والارض بالحق) الله تعالی سموات وارضی حقله خلق ایتدیکه اول عدل
اقتضا ایدرتاکه مظلوم ایچون ظالمدن انتصار ایده ومسیء ایله محسن بینی فصل ایده حیاتده اولمزسه
مماتدنصکره‌ده اوله (ولتجزی کل نفس بما کسبت) وتاکه هر نفس خیر وشردن کسب ایتدیکیله
جزا اولنه (وهم لا یظلمون) انلر نقص ثواب ویا تضعیف عذابله ظلم اولنمزلر اگرچه الله تعالی انی ایتسه ظلم
ایتمش اولمازدی زیراکه جمیع کائنات انك خلق وملکیدر ظلم اولمسی غیرك فعلنه نسبتله‌در (أفرأیت من اتخذ
الهه هواه) نظر ایدرمیسن شول کمسه‌نك حالنه کیم هواسنی آلهه ایدینوب نفسنك بکندیکی شیئی معبود
ایدینه نتکیم عربك مشرکاری طاشه والتونه وکومشه طپارلردی چان اول طاپدقلری شیئدن احسنی
بولسه‌لر اولکیسن قیروب صکره کی معبود ایدینورلردی (واضله الله علی علم) والله تعالی انی طریق
هدادن مخذول ایده انك عاقبت أمری نار ایدوکنی بیلورکن (وختم علی سمعه وقلبه وجعل علی بصره
غشاوة) وانك سمعی وقلبی اوزره حاجز قیلوب مواعظه مبالات وآیاتی تفکر ایتمیه وبصری اوزره
غشاوه ایدوب عین استبصار واعتبارله نظر ایتمز ایلیه (فمن یهدیه من بعد الله) بر عبدکه الله تعالی انی مخذول
ایده طریق هدایته انی کیم ارشاد ایده بیلور (افلا تذکرون) انکله اتعاظ ایتمزمیسز (وقالوا
ماهی الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیی وما یهلکنا الا الدهر) وبعضی انکار ایدنلرك بعضیلری دیرلرکه حیات
ویا حال دکل الا شول صددنده اولدیغمز حیات دنیادر نطفه وماقبلنده ایکن أموات ایدك اندنصکره‌ده احیاء
اولورز ویاخود کندیلکمزدن اموات اولوب اولادمز بقاسیله حیات بولورز ویاخود کیمز اولور وکیمز
دیریلورز ویاخود بزه دنیاده موت وحیات ایرر انك وراسنده حیات یوقدر واحتمال اولورکه انکله
مرادلری تناسخ اوله که اول اکثر یا عبدة اوثانك اعتقادیدر بزی امانه ایدن دکل الا مامضی ایام ولیال وانقضا
آجالدرکه اول اصلده بقاء عالمدر (ومالهم بذلك من علم) انلرك حوادثی حرکت افلاکه ومتعلقاتنه
استقلال اوزره نسبتلرنده ویا بعضی انکارلرنده ویا ایکیسن بیله اعتقادلرنده برهان قطعی ایله علملری یوقدر
(ان هم الا یظنون) بلکه انی ظنله دیرلر یوخسه تحقیقله دکل (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات ما کان حجتهم
الا ان قالوا ائتوا بآبائنا ان کنتم صادقین) چان انلره آیتلریمز تلاوت اولنسه اول انلرك معتقدلری بطلانی
ایضاح ایدر انلرك معارضه‌یه متشبثلری اولمز الا اولکه اگر بزم موتمزدنصکره حیاتمزله اخبارکزده
صادقلر ایسکز وفات ایدن ابائمزی احیا ایدك دیرلر (قل الله یحییکم ثم یمیتکم ثم یجمعکم الی یوم القیامة
لاریب فیه) یا محمد سن انلره دیکل که الله تعالی دیرکه سزی دنیاده دیر کوررو آجالکز انقضاسنده اولدیرر

بعده نفخهٔ ثانیه‌ده بعثله اولین وآخرینکزی یوم قیامت ایچون محشره جمع ایدرکه انده ریب یوقدر زیرا انلری
ابتدایه قادر اولان رب تعالی اعاده‌یه دخی قادر اولور ومع ذلك حکمت اقتضا ایتدیکه مجازات ایچون جمع
ایدیله شول کونده که آیات دلالتیله وقوعنده شك اولمیه (ولکن أکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك
اکثری قلة تفکرلری ومحسوساته قصور نظرلری ایچون انی بیلمزلر (ولله ملك السموات والارض) سموات
وارضك ملکی الله تعالی‌یه مختصدرکه اول ایکیسنده امری منازع ومعارضسز نافذ اولور (ویوم تقوم
الساعة یومئذ یخسر المبطلون) یوم قیامت اولدیغنده کافرلرك خسرانی ظاهر اولورکه جمیعی ناره کوندریلور
(وتری کل أمة جاثیة) اول کونده کوررسن هر امت مجتمعه دیزلری اوزره چوکوبدر شول مخاصمك
حاکم اوکنده جلسه‌سی کبیکه حاکمك قضاسنه منتظر اوله * سلمان فارسی ایدر یوم قیامتده برساعت
اولورکه مقدارده اون ییلجه اولور انده ناس دیزلری اوزره چوکش حشر اولور حتی اول ساعتده ابراهیم
علیه السلام رب تعالی‌یه یارب نفسم دیلرین دیو نیاز ایدیسرردر (کل أمة تدعی الی کتابها الیوم تجزون
ما کنتم تعملون) انده هر امت صحیفهٔ اعمالنه چاغریلوب اشبو کونده دنیاده ایشلدیککز خیر وشرله
جزا اولورسز دینور (هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق انا کنا نستنسخ ما کنتم تعملون) اشبو صحائف
اعمالکز بزم امریمزله کراما کاتبین یازدیغی کتابمزدرکه زیاده ونقصانسز اعمالکزی ذکر ایدر دنیاده بز اول
ملائکه‌یه امر ایتدك ایشلدیککز خیر وشر اعمالکزی یازدرمشدق (فأما الذین آمنوا وعملوا الصالحات
فیدخلهم ربهم فی رحمته ذلك هو الفوز المبین) اما شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر رب تعالی
انلری جنتنه ادخال ایدر اشبو امر ایسه انلره فوز ظاهردر (وأما الذین کفروا أفلم تکن آیاتی تتلی علیکم
فاستکبرتم وکنتم قوما مجرمین) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلره دینورکه دنیاده سزه رسوللریمز کلوب آیتلریمز
تلاوت اولنمزمیدی سز ایسه اکا ایماندن استکبار ایدوب قوم مجرمین اولدیکزدی (واذا قیل ان وعد الله
حق والساعة لاریب فیها قلتم ماندری ما الساعة ان نظن الا ظنا وما نحن بمستیقنین) چانکه الله تعالینك
سزه وعدی واقعدر انده خلف اولمز وقیامتك وقوعنده شك یوقدر دینلسه سز دیردیکزکه بز قیامتك نه ایدوکنی
بیلمزز بلکه بز انی حدیث نفس وتوهم ظن ایدرز یوخسه انك امکاننه یقینمز یوغیدی (وبدا لهم سیئات ما عملوا
وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) وانلره اعمال سیئه‌لرینك قبحی ظاهر اولوب وخامت عاقبتی کوره‌لر واستهزا
ایتدکلرینك جزاسی انلره نازل اوله (وقیل الیوم ننسیکم کما نسیتم لقاء یومکم هذا) وانلره دینورکه
اشبو کونده بز سزی عذابده ترك ایدرز منسی شیئك ترك اولنمسی کبی نتکیم سز اشبو کونه لقاکزی ایچون
واجب اولان عملی ترك ایتدیکزدی (ومأواکم النار وما لکم من ناصرین) قرارکاهکز جهنمدر سزه نصرت
ایدر اولمیاکز یوقدرکه سزی اندن تخلیص ایده (ذلکم بأنکم اتخذتم آیات الله هزوا وغرتکم الحیاة الدنیا)
اشبو عذاب سزه شول سببله‌درکه آیات الهیه‌نك حقیقتی تفکر ایتمدیککزدن ماعدا انی استهزا ایدردیکز
وحیات دنیا سزی الدیوب اندن غیری حیات اولمز ظن ایتدیکز (فالیوم لا یخرجون منها ولا هم یستعتبون)
ایمدی بو کونده ومن بعد ابدا جهنمدن چیقارلمزلر رب تعالی‌یی ارضا ایله دخی طلب اولنمزلر زیراکه اعتذار
وتوبه‌نك وقتی فوت اولوبدر (فلله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمین) اویله اولسه مؤمنلر
اول وقتده دیرلرکه جمیع محامد وآثار حمد وثنا الله تعالی‌یه مختصدرکه اول سموات وارضك بلکه جمیع
عالمینك ربیدر (وله الکبریاء فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم) سموات وارضده کبریاء انکدرکه
آثاری انده ظاهر اولدی ملکنده اول عزیز وامرنده حکیمدر ایمدی حمد وتکبیر واطاعتی اکا ایدك

(سورة الاحقاف وهی خمس وثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) یا محمد حم حقیچون اشبو قرآنك تنزیلی اول الله تعالیدندرکه
هرشیئك اوزره اول غالبدر تقدیر وقضاسنده حکیمدر (ما خلقنا السموات والارض وما بینهما الا بالحق

وأجل مسمى) بر سموات وارض ومابينهماني حق ملتبس خلق ايتدك حكمت ومعدلت انی اقتضا ايدر واجل
مسمى تقديريله جميع اشيا كامنتهى اولوركه اول يوم قيامتدر (والذين كفروا عما أنذروا معرضون)
شونلركه كافر اولديلر انذار اولندقلری يوم قيامت اهوالندن معرضلردرنه انده تفكرونه انك حلوانه استعداد
ايدرلر (قل أرأيتم ما تدعون من دون الله) ديكل كه بكا خبرويرك كه الله تعالیدن غيری آلهه كزكه انلره
عبادت ايدرسز (أروني ماذا خلقوا من الارض) بكا كوسترك كه ارضده نه شيئ خلق ايتديلر الله تعالينك
خلق ايتديكی كبی (أم لهم شرك في السموات) يوخسه سموات خلقنده الله تعالی يه مشاركتلريمی واردر
ائتوني بكتاب من قبل هذا) ايدی بو قرآندن اول منزل بكا بر كتاب كتورك كه اول قولكز صحتنه شهادت ايده
(أو أثارة من علم) وياخود علوم اولیندن سزده موجود بقيه كتورك كه انده آلهه لريكزك عبادتنه استحقاقنه
دلالت وياانكله امر ايدر شيئ وارميدر (ان كنتم صادقين) اكردعواكزده صادقلر ايسكز (ومن أضل
ممن يدعو من دون الله من لا يستجيب له الى يوم القيامة) مشركلرده شول كمسه دن اضل وارميدركه اول
سميع مجيب قادر خبير الله تعالی يه عبادتی ترك ايدوب ابدا انلرك دعالرينه اجابته قادر دكل شيئه عبادت
ايدرلر (وهم عن دعائهم غافلون) حالبوكه اول آلهه لری انلرك دعاسندن غافللردر زيرا كه اول آلهه اتخاذ
ايتدكاری اشيا يا جماد اتدرويا كندی حاللرينه مشغول عبادمزدندر (واذا حشر الناس كانوا لهم أعداء
وكانوا بعبادتهم كافرين) نيجانكه كافرلر حشر اولنه لر معبودلری انلره أعدا اولوب انلرك عبادتن انكار
ايده لر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قال الذين كفروا للحق لما جاءهم هذا سحر مبين) نيجان انلره بزم آيات
واضحات ويا مبينا تمز قرآن تلاوت اولنسه اول قرآن انلره كلديكنده اكا كافر اولانلر ديديلركه بو سحر ظاهردر
(أم يقولون افتراه قل ان افتريته فلا تملكون لي من الله شيئاً) يوخسه انلر محمد قرآنی كندی يلكندن
اختلاق ايتدی ديرلر ايدی سن انلره ديكل كه بن انی اختلاق ايتمش اولسم الله تعالی بكا عقوبتی تعجيل
ايتديكنده اول عقوبتدن برشيئ دفعنه سز قادر اولمزسز اويله اولسه بن اكا نيجه جرأت ايدوب سزدن بر نفع
جلبی ويا ضرر دفعی يوقسز كنديمی عقابه تعريض ايدريم (هو أعلم بما تفيضون فيه) اول الله تعالی اعلمدر
اكا كه قرآن شاننده قدحه اشتغال ايدرسز (كفى به شهيدا بيني وبينكم) اول الله تعالی بنمله سزك اراكزده
شاهد يتركه اول بنم صدقه وقرآنی تبليغمه وسزك انی تكذيب وانكاركزه شهادت ايدر (وهو الغفور
الرحيم) اول الله تعالی توبه ايدنه غفور طاعت ايدنه رحيمدر ويا خود غفور رحيمدر كه انك كلامنی ورسولنی
تكذيبكز مقابله سنده سزه دنياده عقوبتی تعجيل ايتمدی (قل ما كنت بدعا من الرسل) ديكل كه بن
رسوللردن شول رسول دكلم كه مرسلينك ناسی دعوت ايتمديكی شيئه بن سزی دعوت ايدم ويا مقترحاتدن
برشيئه قادر اولم كه انلر اكا قادر اولمه لر (وما أدري ما يفعل بي ولا بكم) بيلمزينكه دنياده وآخرتده بكا
وكرك سزه نه ايشلنور زيرا كه بن غيبی بيلمزين * بو آيت نازل اولنجق مشركون سوينوب ديديلركه بزم امريمز
ومحمدك امری عند الله واحدر انك بزم اوزريمزه مزيت وفضلی يوقدر اكر اول مقالاتنی كندی يلكندن ابتداع
ايتمش اولمسه ربيسی اكانه ايشلنه جكنی خبرويردی اويله اولسه نازل اولديكه (ليغفر لك الله ما تقدم من
ذنبك وما تأخر) صحابه ديديلركه يا رسول الله سكا ايشلنه جكی بيلدك اما كه بزه نه ايشلنور نازل اولديكه (ليدخل
المؤمنين والمؤمنات جنات) ودخی (وبشر المؤمنين بأن لهم من الله فضلا كبيرا) الله تعالی اشبو آيت
وامثاليله محمد عليه السلامه ومؤمنلره ايشلنه جكی بيلدردی * ديلديكه وما نحن فيها آيتك نزولی انك غفران
ذنبی خبرويرلمزدن اول ايدی غفران ذنب ايسه عام حديبيه ده خبرويرلدی (ان أتبع الا ما يوحى الي) بن بكا
وحی اولنان قرآنه اتباع ايدوب كندی يلكمدن برشيئ ابتداع ايتمزين (وما أنا الا نذير مبين) وبن دكل
الا ناسی الله تعالينك عقابندن شواهد مبينه ومعجزات مصدقه ايله انذار ايديجی بن (قل أرأيتم ان كان
من عند الله وكفرتم به) يا محمد ديكل كه بكا خبرويرك اكر قرآن الله تعالی عندندن نازل اولوب سز ايسه اكا
كافر اولسكز (وشهد شاهد من بني اسرائيل على مثله) وبنو اسرائيلدن شاهد كه اول عبد الله بن سلام ويا موسى

عليه

عليه السلام اول قرآن مثلی توراتده اولديغنه شهادت ايتسه (فآمن واستكبرتم) اول شاهد قرآنی وحی
جنسندن اولوب حقه مطابق كورديكی ايچون اكا ايمان كتوروب سز ايسه ايماندن استكبار ايتسكز ناسك
اضل واظلمی اولمزميسز (ان الله لا يهدي القوم الظالمين) الله تعالی ايسه ظالملره هدايت ايتمز (وقال الذين
كفروا للذين آمنوا لو كان خيرا ما سبقونا اليه) كافرلر مؤمنلره ديديلركه اكر ايمان ويا محمدك كتورديكی
دين خيرلی اولسه انی تصديق ايدنلر انده بزی سبقت ايتمزلردی زيرا كه انلرك اكثری فقرا وموالی ورعاعدر
واذ لم يهتدوا به فسيقولون هذا افك قديم چون اول قرآنله اهل ايمان كبی اهتدا ايتمديلركه اشبو قرآن
محمددن صادر كذب قديمدر (ومن قبله كتاب موسى اماما ورحمة) قرآندن اول موسانك كتابی تورات انزال
اولنمشديكه ناسه امام اولوب اكا اقتدا ايده لر وانی تصديق ايدنلره عذابدن قورتارر رحمت اوله (وهذا
كتاب مصدق لسانا عربيا لينذر الذين ظلموا وبشرى للمحسنين) وبو قرآن ايسه لسان عربی اوزره اولديغی
حالده موسانك كتابنی تصديق ايدرتاكه الله تعالی ويا رسولی اول قرآنله شول نفسلرينه ظلم ايدن اساءته
اهلنی نارله انذار ايده وايمان وطاعتله احسان اهلنی جنتله تبشير ايده (ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا
فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون) شونلركه ربمز الله تعاليدر ديوب الوهيت ووحدانيتنه اقرار ايتديلركه اول
خلاصه علمدر بعده امور دينيه ده استقامت ايتديلركه اول منتهای عملدر انلره مكروه لحوقنك خوفی ومحبوب
فواتنك خوفی يوقدر (أولئك أصحاب الجنة خالدين فيها جزاء بما كانوا يعملون) ايدی انلر اصحاب جنتدر
انده دائمين اولدقلری حالده تاكه فضائل علميه وعمليه دن اكتساب ايتدكلرينه جزا اوله (ووصينا الانسان
بوالديه احسانا) بز انسانه امر ايتدك كه والدينه احسان ايده (حملته أمه كرها ووضعته كرها) انی والده سی
مشقتله حامل اولوب مشقتله وضع ايتدی (وحمله وفصاله ثلاثون شهرا) ولدك والده سی قارننده مدة حملی
ورضاعدن فطامی اوتوز آيدر اشبونده دلالت واردركه مدة حملك اقلی التی آی اوله ومدت رضاعك اكثری
يكرمی درت آی اوله نتكيم سورهٔ بقره ده (والوالدات يرضعن أولادهن حولين كاملين) قول شريفی
انی تصريح ايدر * ابن عباسدن روايت اولنديكه نيجان مرأه ولدنی قارننده طقوز آی كوتورسه اول ولدنی
يكرمی بر آی امزررواكر ولدنی قارننده التی آی كوتورسه انی يكرمی درت آی امزرر * ديلديكه اقل حملی
واكثر رضاعی بيانله اول ايكيسی منضبط اولوب نسب ورضاعك حكمی اكا مرتبط اولور (حتى اذا بلغ أشده)
حتى كه نهايت قوت وغايت شباب واستوائنه ايريشه كه اول اوتوز سكز ياشندن قرق ياشنه دكدر (وبلغ أربعين
سنة) وعمری قرق ياشنه ايريشه * ديلديكه هر نبی قرق ياشنده نصكره بعث اولندی * علی رضی الله عنه ايدر
اشبو آيت ابو بكر الصديق رضی الله عنه وباباسی ابو قحافه وانا سی ام الخير حقنده نازل اولوبدر كه انك ابوينی
ايكيسی بيله اسلامه كلديلر مهاجريندن هيچ كمسه يه اول خصلت جمع اولمدی ابو بكر رضی الله عنه اول
ايكيسنه احسانله وصيت اولندی پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم يكرمی ياشنده وابو بكر رضی الله عنه اون سكز
ياشنده ايكن تجارتله معاشامه كتديلر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم قرق ياشنه ايرديكنده رسالتله مبعوث
اولوب ابو بكر الصديق رضی الله عنه انی تصديق ايتدی (قال رب أوزعني أن أشكر نعمتك التي أنعمت علي
وعلى والدي) ديديكه يا رب بكا الهام ايتكه بكا ووالدينمه انعام ايتديكك هدايت واسلام نعمتنه شكر ايدم
(وأن أعمل صالحا ترضاه) واعمال صالحه دن برنوعی ايشليمكه انكله سندن راضی اوله سن الله تعالی انك اول
دعاسنه اجابتله مؤمنلردن فی الله تعذيب اولنور طقوز كمسه يی اشترا واعتاق ايتدی وخيردن هر نه شيئی اراده
ايتديسه اكا توفيق اولندی ودخی ديديكه (وأصلح لي في ذريتي) يا رب صلاحی ذريتمه ساری قيلوب انی انلرده
راسخ ايت اول دعاسی دخی اجابت اولنور اوغلی عبد الرحمن وعبد الرحمانك اوغلی ابو عتيق جميعی پيغمبريمز
صلی الله عليه وسلمك صحبتيله مشرف اولديلر (اني تبت اليك واني من المسلمين) يا رب سنك راضی اولمديغك
هر شيئدن توبه ايله سكا توجه ايتدم ودينمی سنكچون خالص ايدنلردنم (أولئك الذين نتقبل عنهم أحسن ما عملوا
ونتجاوز عن سيئاتهم في أصحاب الجنة وعد الصدق الذي كانوا يوعدون) ايدی صفات مذكوره ايله متصفلرك

اعمال صالحه لرینی بز قبول ایدوب انلك اوزره انلری ثواب ایدریز واعمال سیئه لرندن توبه ایتملریله تجاوز ایدرز
اهل جنت عداد نده مشابین اولدقلری حالده الله تعالینك وعد صدق ایله که انلرانی دنیاده وعد اولنمدیلردی
(والذی قال لوالدیه أف لکما) شول کافرکه ابوانی انی ایمانه وبعثه اقراره دعوت ایتدکلرنده اول انلره تضجر
ایدوب کراهت اظهاریله دیرکه (أتعداننی أن أخرج وقد خلت القرون من قبلی) سز بکا وعد ایدرمیسز که بن
موتمدن صکره دیریلوب قبرمدن چیقاریلم حالبوکه بندن اول فوت اولنلردن هیچ برکسنه دیریلمیوبدر (وهما
یستغیثان الله ویلك آمن ان وعد الله حق فیقول ما هذا الا أساطیر الاولین) اول ایکیسی ایسه اندن الله
تعالی یه استغاثه ایدرلر ویا خود انی ایمانه دوندرمسین دیلرلر وا کا دیرلر که ویلك سکا که ایمانه کلوب یعنی تصدیق
ایت انی انکار ایدن کافرلره الله تعالینك عذابیله وعیدی حقدر اول ایسه انلره دیرکه سزلك بوقولکز دکل الا
اولینك اباطیلیدرکه انی یازمشسکزدر (اولئك الذین حق علیهم القول فی امم قد خلت من قبلهم من الجن والانس
انهم کانوا خاسرین) اعدی بو صفتلو کسنه لر اهل ناردن اولملریله اوزرلرینه کلمهٔ الهیه واجب اولوبدر جن وانس
کفارلرندن انلردن اول چکن امتلرایله آخرتده عقاب اولنوزا اولدقلرندن خاسرلردر (ولکل درجات مما عملوا)
مؤمنلردن وکافرلردن هر فریق ایچون خیر وشردن ایشلدکلری شیئی جزاسنده درجه لری واردر ومؤمنلرك
درجاتی جنتده اعلایه ارتفاعله وکافرلرك درجاتی نارك اسفلنه تنزلله در (ولیوفیهم أعمالهم وهم لا یظلمون)
تا که الله تعالی مؤمن وکافردن هر فریقه ثواب وعقابدن اعمالرینك جزاسنی ایرکوره انلر نقص ثواب ویا مزید
عقاب ایله ظلم اولنمزلر (ویوم یعرض الذین کفروا علی النار) یوم قیامتده کافرلر ناره عرض اولنوب انا نظر
ایدهلر وانلره دینله که (أذهبتم طیباتکم فی حیاتکم الدنیا واستمتعتم بها فالیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم
تستکبرون فی الارض بغیر الحق وبما کنتم تفسقون) سز حیات دنیاکزده حسناتکز ثوابنی افنا ایدوب
انکله استمتاع ایتدیکز اشبو کون ایچون اندن سزه برشیء قالمیوبدر اعدی بوکونده عذاب هوانله جزالنورسز
شول سببدنکه یریوزنده استکبار باطل وطاعتدن خروج ایدردیکز وقتا که الله تعالی کافرلری دنیاده تمتعلریله
توبیخ ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وصحابه رضی الله عنهم وصالحون آخرت ثوابی رجاسیله دنیا لذتلرندن
اجتنابی اختیار ایتدیلر * عمر بن الخطاب رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردم کوردمکه
اول رمال وحصیر اوزره اضطجاعندن جنب شریفنده رمال اثرا یتمشدی دیدمکه یا رسول الله دعا ایتکه
الله تعالی امتکه وسعت ویره فارس وروم اهالیسنه ویردیکی کبی ومع ذلك انلر الله تعالی یه عبادت ایتمزلر
پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انلر برقومدرکه حیات دنیاده طیباتلری تعجیل اولنوبدر * عائشه رضی الله عنها
ایدر آل محمد علیه السلام ایکی کون متوالیا اربه اتمکیله قارنلرین طویورمدیلر حتی که پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم دنیادن رحلت ایلدی * عائشه رضی الله عنها ایدر اوزریمزدن برآی کچردیکه منزلزده آتش یاقمیوب
صو ایله وخرما ایله کفا قلنوردق الا بوکه بعض احیانده انصارك نسائی بزه سود ویروب انی ایچردك * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر برنیجه کیجه کچردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك اهل بیتی اکل ایده جك شیء بوله
مذقلرندن آج یاتورلردی اکثر یمدکاری اربه اتمکی ایدی ابو هریره رضی الله عنه ایدر اصحاب صفه دن یتمش
کمسنه کوردمکه انلردن هیچ برینك رداسی یوغیدی بلکه کیمینك انجق ازاری ویاخود بیونلرینه باغلو کسالری
وار ایدیکه اول کیمینك ساقنه وکیمینك کعبنه ایریشوردی عبد الرحمن ابن عوف رضی الله عنه ایدر بزه دنیا
بسط اولندی یعنی دکاو بسط اولندی حالبوکه بز قورقرز که اول بزه حسناتمز اوله که دنیاده بزه تعجیل ایدیله اندن
اغلدی جابر بن عبد الله ایدر عمر بن الخطاب بنم یدمده معلق لحم کوروب یا جابر بو ندر دیدی دیدمکه نفسم انی
اشتها ایتدیکندن اشترا ایلدم دیدیکه یا جابر هر اشتها ایتدیکك الورمیسن قورقزمیسنکه یوم قیامتده اشبو
آیتله عتاب اولنه سن (واذکر أخا عاد اذ أنذر قومه بالاحقاف) یا محمد مکه اهالیسنه عاد قومنك نسبا قرنداشی هود
علیه السلامی ذکر ایتکه اول قومنی احقافله انذار ایتدیکه انلر یمنده شحر دینور موضعده بحر اوزره مشرف
رمال بیننده ساکن اولورلردی وحقفك احقاف مفردیدر رمل مستطیل مرتفعه درکه انده انحنا اوله

(وقد خلت النذر من بین یدیه ومن خلفه) حالبوکه هوددن اولده وصکره ده رسوللر کچدی انلرایسه اول
مکانده ایدیلر هود علیه السلام واول رسوللرك هر بری انلره دیدیلرکه (ألا تعبدوا الا الله انی أخاف علیکم
عذاب یوم عظیم) الله تعالینك غیری یه عبادت ایتمکز قورقرینکه شرککز سببیله سزه یوم هائل عذابی
ایریشه (قالوا أجئتنا لتأفکنا عن آلهتنا فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) هود علیه السلامه قومی
دیدیلرکه سن بزی آلهه مزه عبادتدن صرف ایتمکه می کالدك ایمدی شرکمز اوزره بزه عذابدن وعد ایتدیکك
شیئی کتور کل اکر وعدکده صادقلردن ایسك (قال انما العلم عند الله وأبلغکم ما أرسلت به ولکنی أریکم قوما
تجهلون) هود علیه السلام دیدیکه سزه عذابکز وقتنه علم ومدخلم یوقدرکه انی استعجال ایدم بلکه انك علمی الله
تعالی عندنده در اول وقت مقدرده سزه ایریشور بن ایسه سزه ارسال اولندیغم شیئی ایرکوردم رسوله واجب
اولان انجق تبلیغدر لکن بن سزی کورررینکه رسوللرك کوندرلمسی تبلیغ وانذار ایچون ایدیکنی بیلمزسز
(فلما رأوه عارضا مستقبل أودیتهم قالوا هذا عارض ممطرنا) وقتا که انلر عذابی افق سماده عارض سحاب
کوردیلرکه اول وادیلرینه متوجه ایدی دیدیلرکه بو سحاب بزه یغمورله کاوبدرکه انکله اکینلریمزی
صوارررز هود علیه السلام انلره دیدیکه (بل هو ما استعجلتم به ریح فیها عذاب ألیم) بلکه اول سزه استعجال
ایتدیککز عذابدر اول بر ریحدرکه انده عذاب الیم واردر (تدمر کل شیء بأمر ربها) اول ریح الله تعالینك
امریله انلرك نفوس واموالندن هر شیئی هلاك ایدر (فأصبحوا لا یری الا مساکنهم) اویله اولسه اول ریح کلوب
انلری اهلاك ایتدی بر حیثیتله که انلرك بلادنده وارایسه مسکنلرندن غیری برشیء کورلمزدی (کذلك نجزی القوم
المجرمین) اشبو جزاء وعقاب کبی بز مشرکلره جزا ایدرز * روایت اولندیکه هود علیه السلام اول ریحی
حس ایدیجك مؤمنلرله انلردن آیریلوب برحظیره یه کیردی واحقاف ایسه کفره نك اوزرینه دوشوب
یدی کیجه وسکز کون انك آلتنده قالدیلر بعده ریح رمالی اوزرلرندن آچوب جیفه لرینی دریایه براقدی
(ولقد مکناهم فیما ان مکناکم فیه) بز هود قومنه قوة ابدان وطول عمر ومال کثیر ویروب انلری انده تمکین
ایتدك سزه انی ویرمدکونه سزی انده تمکین ایتدك (وجعلنا لهم سمعا وأبصارا وأفئدة) وانلره سمع وابصار
وافئده قیلدق که مواعظی ایشیدهلر ودلائله نظر ایدهلر والله تعالینك صنعنی تفکر ایدهلر (فما أغنی عنهم
سمعهم ولا أبصارهم ولا أفئدتهم من شیء) انلر ایسه نه مواعظه قولاق طوتدیلر ونه دلائله نظر ایتدیلر ونه صنع
اللهده تفکر ایتدیلر اویله اولسه سمع وابصار وافئده دن هیچ بری انلره برشیئی مفید اولمدی (اذ کانوا یجحدون
بآیات الله وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) زیراکه انلر الله تعالینك دلائل وحدانیتنه انکار ایدرلردی
اویله اولسه انلره نازل اولدی عذابدن اول شیکه انی استهزاء ایدرلردی (ولقد أهلکنا ما حولکم من القری
وصرفنا الآیات لعلهم یرجعون) یا اهل مکه سزدن اول حوالکزده اولان حجر ثمودده ارض سدوم وانك غیری
قری اهالیسنی هلاك ایتدك وانلره آیتلریمزی تکرر برله تبیین ایتدك تا که کفرلرندن رجوع ایدهلر انلر ایسه
رجوع ایتمیجك اهلاکه انلره جزا ایتدك (فلولا نصرهم الذین اتخذوا من دون الله قربانا آلهة بل ضلوا عنهم
وذلك افکهم وما کانوا یفترون) نیچون انلری هلاکدن قورتارمدی شول آلهه لر یکه انلره عبادتله
الله تعالی یه تقرب ایدرلردی شول حیثیتله که انلر الله تعالی عندنده شفعامزدر دیرلردی بلکه عذاب
نزولنده آلهه لری انلردن غائب اولوب انلره نفع ایتمدیلر اشبو قول انلرك افك وکذبلری اثریدر انلری
الله تعالی یه تشریکله افترا ایدرلر (واذ صرفنا الیك نفرا من الجن یستمعون القرآن) یا محمد ذکر ایت شول
وقتی که یمنده نصیبین جننددن یدی ویاطقوز دکاو کسه لری سکا اماله ایتدك که سنك قرآن اوقودیغکی
ایشیدهلر (فلما حضروه قالوا أنصتوا فلما قضی ولوا الی قومهم منذرین) وقتا که انلر قرآنه ویا رسوله
قریب اولدیلر بری برلرینه صامت اولك که انی استماع ایدهلم دیدیلر انلك قرائتندن فراغ ایدیلجك قوملرینه
رجوع ایتدیلر اول ایشتدکلریله انلری انذار ایدر اولدقلری حالده * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم طائفدن رجوعنده وادی النخله نام موضعده تهجدی سورهٔ رحمان قرائتیله قیلورکن اول جنیلر

اکا اندەراست کلدیلر (قالوا یا قومنا انا سمعنا کتابا أنزل من بعد موسی مصدقا لما بین یدیه یهدی الی الحق
والی طریق مستقیم) بعده قوملرینه رجوع علرنده دیدیلرکه بز برکتاب الهی ایشتدك که اکا قرآن دینور
موسادن صکره نازل اولوبدرکه اول اندن اول نازل اولان توراته موافقدر عقائد حقه هدایت وطریق
مستقیمه دلالت ایدر (یا قومنا أجیبوا داعی الله وآمنوا به یغفر لکم من ذنوبکم ویجرکم من عذاب أليم)
یا قوم الله تعالینك وحدانیتنی تصدیقه وطاعتنه دعوت ایدر رسول الله محمد علیه السلامه اجابت وقولنی
تصدیق ایدك که الله تعالی بعض ذنوبکزی مغفرت ایده که اول خالص حق اللهده در زیراکه عباد الله مظالم
مغفرت اولنمز وکفار ایچون اعداد اولنان نارك عذاب الیمندن اجاره ایده (ومن لا یجب داعی الله فلیس بمعجز
فی الارض ولیس له من دونه أولیاء أولئك فی ضلال مبین) برکسه که اول طاعته دعوت ایدر رسوله اجابت
ایتمیه یریوزنده الله تعالی یی اعجاز ایدر دکلدرکه اندن قاچوب عذابندن قورتله وانصاری اولمزکه انی عذاب
اللهدن منع ایده ایمدی انلر ضلال ظاهردهدرکه شانی ذکر اولنان کبی داعی یه اجابتدن اعراض ایتدیلر
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر وقتاکه اول جنیلر قوملرینه کیدوب انی خبر ویردیلر جنلردن یتمش رجل
اجابت ایدوب انلرله بیله کیرو پیغمبریمز علیه السلامه کلدیلر اکا بطحاده ملاقات ایدوب اول انلره قرآن
اوقودی امر ونهی ایتدی * اشبو دلیلدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انسه مبعوث اولدیغی کبی جنه دخی
مبعوث اوله جنك مؤمنلری حکمنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه ثوابلری انجق ناردن نجاتدرکه
اول ابوحنیفه قولیدر لیث ایدر ثوابلری ناردن اجاره لرندن صکره بهائم کبی تراب اولمقدر * وبرقوم آخرین
دیدیلرکه انلر دخی انس کبی احسانلریله مثاب واساءتله معاقب اولورلرکه مالك وابن ابی لیلی اکا ذاهبدر نقاش
تفسیرنده برحدیثده ایدر جنلر جنته کیروب انده تسبیح الهام اولنورلر وانکله انده بنی آدمه ویریلان نعیم
جنتك غناسین بولورلر عمر بن عبد العزیز دیدیکه جنك مؤمنلری جنتك حوالنده ربض ورحابه ده در یوخسه
جنتده اولمزلر (أولم یروا أن الله الذی خلق السموات والارض ولم یعی بخلقهن بقادر علی أن یحیی الموتی) اهل
مکه تفکر واعتبار ایتمزلرمیکه الله تعالی سموات وارضی خلق ایدوب اندن اکا تعب ایرمدی زیراکه قدرتی
واجبه در ابد الاباد اولنه اکسلور ونه کسلور ایمدی اول قادر اولمزمیکه موتایی دیری کوره (بلی انه علی کل
شیء قدیر) بلی اول هرشیئه قادردر (ویوم یعرض الذین کفروا علی النار ألیس هذا بالحق قالوا بلی وربنا
قال فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون) کافرلر ناره کیردرلدکلرنده انلره دینورکه اشبونك عذابی حق دکلیدر
سز ایسه انی تکذیب ایدردیکز کافرلر دیه لرکه بلی والله اول حق ایمش دیو اقرار ایده لر * بروقتده که اقرارلری
انلره نفع ایتمیه الله تعالی دیه که ایمدی انك عذابنی ذوق ایدك که دنیاده انی انکار ایدردیکز (فاصبر کما صبر اولوا
العزم من الرسل) یا محمد مکه کافرلرینك اذا وتکذیبینه صبر ایت شول رسوللردن جد وثبات اربابنك
صبر ایتمسی کبی که زیرا سن انلرك بریسن * اولوا العزم اصحاب شرائعدرکه انی تأسیس وتقریرده اجتهاد وانك
مشاقی تحملنه صبر ایدرلردی بعضیلر دیدیکه انبیانك کلیسی اولوا العزمدر یونس علیه السلامدن غیریسی
زیراکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم (ولا تکن کصاحب الحوت) دیو اکا اتباعدن نهی اولندی وبرقوم
دیدیلرکه انلر نجباء رسلدرکه سورهٔ انعامده مذکور اولان سکز پیغمبردرکه ذکرلرندن صکره (أولئك الذین
هدی الله فبهدیهم اقتده) انلر الله تعالینك هدایت ایتدیکی رسوللر بدر ایمدی یا محمد سندخی انلرك هداسنه
اقتدا ایت دیو امر اولنمشدر * دینلدیکه الله تعالینك بلاسنه صبر ایدن ابتدا نوح علیه السلامدرکه قومنك
اذاسنه صبر ایدردی انلر انی بایلنجه دوکرلردی وابراهیم علیه السلامدرکه آتشه یاتمغه واوغلنی بوغازلمغه
صبر ایتدی واول اوغل ایسه بوغزلنمغه صبر ایتدی ویعقوب علیه السلامدرکه اوغلنك ایتدیکنه وکوزی
کورمز اولمغنه صبر ایتدی ویوسف علیه السلامدرکه قویه وزندانه قونلمغه صبر ایتدی وایوب علیه
السلامدرکه ضر وبلایه صبر ایتدی وداود علیه السلامدرکه خطیئه سی اوزره قرق کون اغلادی وموسی
علیه السلامدرکه قومنك اذاسنه صبر ایتدی وعیسی علیه السلامدرکه فقره صبر ایدوب طاشی طاش اوزره

قومدی عائشه رضی الله عنها دیدیکه پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه یا عائشه دنیا محمده وآل محمده لائق اولمز
الله تعالی اولوا العزم رسوللره دنیانك مکروهنه ومحبوبنه صبردن غیریله راضی اولمیوب (فاصبر کما صبر
اولوا العزم من الرسل) دیو انلره ایتدیکی تکلیفی بکا دخی ایتدی ایمدی والله بن انك طاعتندن مفارقت ایتمزین
بلکه انلر کبی صبر واجتهاد ایدرین (ولا تستعجل لهم) قومك کفاری عذابنه استعجال ایتمکل
لابد وقتنده اول انلره نازل اولیسردر (کأنهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار) شول کون
کافرلر انده وعدا اولندقلری عذابی کوره لر دنیاده وبرزخده طول لبثلری کانه نهاردن برساعت ایدی ظن
ایده لر زیراکه زمان ماضی نه دکلو طویل اولسه اولمق کبیدر (بلاغ) اشبو قرآن رسول علیه السلامك
الله تعالیدن ناسه تبلیغیدر اول انلره انذار وموعظه یترویا خود اشبو بعث اجل مبلوغ الیه در نتهکه اول
اجل ایریشه (فهل یهلك الا القوم الفاسقون) انده هلاك اولمز الا انلرکه طاعتدن خروج ایدرلر

(سورة القتال وهی ثمان وثلاثون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله أضل أعمالهم) شونلرکه اسلامه دخولدن واسلام طریقنه سلوکدن
امتناع ایدوب ناسی اندن منع ایتدی یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم ایله محاربه یه کلان مشرکینی
اطعام ایدنلر کبی ویا شیاطین قریش کبی ویا اهل کتابدن مصرین کبی ایمدی انلرك اعماللرین کفرله محبطه
ومغموره قیلدیلر یعنی صلهٔ رحم وفك اساری وحفظ جوار مثللی عمللرینی یتوردیلر سودك صوده ایتمسی کبی
ویا خود الله تعالی رسولنه نصر ودینی سائر ادیان اوزره اظهارله انلرك رسول اللهه کیدلرینی وسبیلندن
صدلرینی ابطال ایتدی (والذین آمنوا وعملوا الصالحات وآمنوا بما نزل علی محمد وهو الحق من ربهم کفر عنهم
سیئاتهم وأصلح بالهم) شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر و محمد علیه السلامه تنزیل اولنان قرآنی
تصدیق ایتدیلرکه اول قرآن رب تعالیدن منزل ایدیکی حقدر یوخسه مفتری وباطل دکلدر دیدیلر الله تعالی
ایمان وعمل صالحلری سببیله سیئه لرینی ستر ایدوب دین ودنیاده توفیق وتأییدله حاللرینی اصلاح ایتدی (ذلك
بأن الذین کفروا اتبعوا الباطل وأن الذین آمنوا اتبعوا الحق من ربهم) کافرلرك اعماللرینك اضلالی ومؤمنلر
سیئاتنك تکفیری شول سببله درکه کافرلر شیطانه وشهوات نفسلرینه ومؤمنلر رب تعالیدن منزل قرآنه اتباع
ایتدیلر (کذلك یضرب الله للناس أمثالهم) اشبو بیان کبی الله تعالی ناسك ایکی فریقنه صفت اعماللرینی تبیین
ایدرکه اتباع باطلی عمل کفاره واضلالی خبیثه لرینه مثل قیلور واتباع حقی عمل مؤمنینه وتکفیر سیئاتی
فوزلرینه مثل قیلور (فاذا لقیتم الذین کفروا فضرب الرقاب) پس چونکه محاربه ده کفاره ملاقات ایده سز
بوینلرینی اورك (حتی اذا أثخنتموهم فشدوا الوثاق) حتی چونکه قتللرینی اکثار له انلره قهر واغلاظ ایده سز
انلری اسیر ایدوب اللرینی اردلرینه بغلکزکه سزه ضرر ایرکوره میه لر (فاما منا بعد واما فداء) اول اسردن صکره
دیلرسکز انلره اطلاق له من ایدك ویا خود مال ایله نفسلرینی کندیلره ویرك ایمدی اشبو ایکی امرده مخیرسز
قنغیسنی دیلرسکز انی ایدك (حتی تضع الحرب أوزارها) تاکه محاربین حربك آلات واثقالنی وضع ایدوب
اهل حرب شرك وعصیانلرین ترك ایلیه لر احکام اسلامیه انلرده جاری اولوب مشرکینك شوکتی زوالیله
ویا عیسی علیه السلامك نزولیله حربه مجاللری قالمیه (ذلك ولو یشاء الله لانتصر منهم) امر بودر ویا اشبو
دینلمی ایدك والحال الله تعالی دیلسه انلره استئصال له انتقام ایدردی (ولکن لیبلو بعضکم ببعض) لکن
اول قتال الله سزه امر ایتدی تاکه مؤمنلری کافرلر ایله ابتلا ایدوب انلری جهاد ایتدکلری ایچون ثواب عظیمی
استیجاب ایده لر وکافرلری مؤمنلر ایله ابتلا ایدوب مؤمنلرك ایدیله بعض عذابلری تعجیل اولندیغندن بعضیلری
کفردن ارتداع ایده (والذین قتلوا فی سبیل الله فلن یضل أعمالهم) شونلرکه جهاد ایدوب سبیل اللهده
قتل اولندیلر الله تعالی انلرك اعمالی ثوابنی ضایع ایتمز (سیهدیهم ویصلح بالهم) اول انلری ثوابه هدایت ایدر
ویاهدی اوزره تثبیت ایدر وایام حیاتلرنده حاللرینی عصمتله اصلاح ایدر (ویدخلهم الجنة عرفها لهم)

وانلری شول جنته قویارکه اول انی دنیاده انلره تعریف ایتمشیدی حتی کدا کا مشتاق اولوب اکالایق عمله
اشتغال ایده لر ویاخود اول انی انلره تبیین ایده شول حیثیتله کدا انلرک هربری انده منزلنی بیله کانه خلق
اولدن بروانده ساکن کبی تردّدسز انی بوله ویاخود انلرک هر برینه آیرو برجنت ویره ویاخود انی انلر ایچون
روایح طیبه ایله تطییب ایده (یا أیها الذین آمنوا ان تنصروا الله ینصرکم ویثبت أقدامکم) یامؤمنلر اکر سز الله
تعالینک دیننه ورسولنه نصرت ایدرسکز اولدخی اعداکزا وزره سزه نصرت ایدر وحقوق اسلامیه یه قیامده
وکفارله قتالده اقدامکزی ثابت ایدر (والذین کفروا فتعسا لهم وأضل أعمالهم) شونلرکه کافر اولدیلر
الله تعالی انلری خیبت وهلاکه وعملرینی ابطال ایدر (ذلک بأنهم کرهوا ما أنزل الله فأحبط أعمالهم) اشبو
ذکر اولنان مصیبت انلره ایرشو سببله که الله تعالینک انزال ایتدیکی قرآندن کراهت ایتدیلر انده توحید
وهوالرینه مخالف تکالیف اولدیغیچون اویله اولسه انلرک اعمالنی ابطال ایتدی (أفلم یسیروا فی الارض فینظروا
کیف کان عاقبة الذین من قبلهم دمّر الله علیهم وللکافرین أمثالها) کافرلر یریوزنده مسافرت ایتمزلرمیکه
انلردن اول یکن کافرلرک عاقبتلری نیجه اولدیغن عین قلبله کوره لر الله تعالی انلره هلاک ایرکوردی قریشه
وامثالی کافرلرینه انلرک عاقبتی وهلکه سی امثالی واردر (ذلک بأن الله مولی الذین آمنوا وأن الکافرین
لا مولی لهم) اشبو ذکر اولندیغی اوزره مؤمنلره نصر وکافرلره قهر اولمسی شول سببدندرکه الله تعالی
مؤمنلرک اعدالری اوزره ناصریدر کافرلرک ایسه ناصری یوقدرکه انلردن عذابی منع ایده (ان الله یدخل
الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلری
شول جنتلره ادخال ایدرکه انک اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولور (والذین کفروا یتمتعون ویأکلون
کما تأکل الانعام والنار مثوی لهم) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلر دنیا متاعیله انتفاع ایدرلر وانعام کبی
عاقبتندن غفلتله واکل حرصله اکل ایدرلر والحال منزل ومأوالری ناردر (وکأین من قریة هی أشد قوة
من قریتک التی أخرجتک أهلکناهم فلا ناصر لهم) نیجه قریه اهالیسی که بز انلری انواع عذابله هلاک ایتدک
حالبوکه انلر قوت ومنعه ده سنک قریه لک مکه اهالیسندن اشدّ واکثر ایدیلرکه سنی اندن چیقاردیلر دی ایدی
انلری عذابمزدن منع ایدر ناصرلری اولمدی (أفمن کان علی بینة من ربه کمن زین له سوء عمله واتبعوا أهواءهم)
شول کمسنه که ربّ تعالیدن حجت واضحه اوزره اوله شول کمسنه کبیمیدرکه شرک ومعاصی عملی اکا تزیین اولنوب
حسن کوره وهوالرینه اتباع ایده لر (مثل الجنة التی وعد المتقون) شول جنتک صفتی که شرک وعصیاندن
انی اتقا ایدنلره اول وعد اولندی (فیها أنهار من ماء غیر آسن) انده صو ایرمقلری واردرکه ریح وطعمی
متغیر اولمیوبدر (وأنهار من لبن لم یتغیر طعمه) ودخی انده سود ایرمقلری واردرکه طعمنه حموضت وشیئ
آخرله تغیر ایرمیوبدر (وأنهار من خمر لذة للشاربین) ودخی خمر ایرمقلری واردرکه انی شرب ایدنلره لذیذ در
اندن ریحهٔ کریهه وسکر وخمار غائله لرندن هیچ بری یوقدر (وأنهار من عسل مصفی) ودخی انده عسل ایرمقلری
واردرکه اکا شمع وفضلات نحل وغیری قارشمیوبدر (ولهم فیها من کل الثمرات) انده انلر ایچون میوه لرک
هر صنفندن واردر (ومغفرة من ربهم) وبوذکر اولنان اشیا ایله برب تعالینک انلردن رضاسی وانلره
مغفرتی واردر برکسه که بویلک کبی نعم وکرامتده اوله (کمن هو خالد فی النار وسقوا ماء حمیما فقطع
أمعاءهم) شول کبیمیدرکه نار عذابنده مخلد اوله واسی صو ایچرلمکله قارننده بغرسقلری پاره لنه
(ومنهم من یستمع الیک حتی اذا خرجوا من عندک قالوا للذین أوتوا العلم ماذا قال آنفا) یا محمد منافقلرک
بعضی مجلسکه حاضر اولوب کلامکی استماع ایدنلرسنک قتکدن چیقدقلرنده صحابه نک علماسنه استهزاء
ویا استعلام طریقی اوزره دیرلرکه اشبو ساعتده محمد نه دیدی دیو سؤال ایدرلر زیرا که تهاونلرندن اکا القاء سمع
ایتمامشلردی (أولئک الذین طبع الله علی قلوبهم واتبعوا أهواءهم) ایمدی انلر شول قومدرکه نفاقلری ایچون
الله تعالی قلبلری اوزره طبع ایتدی کفرلرینه اتباع ایتدیلر اویله اولسه انلر من بعد ایمانه کلمزلر (والذین اهتدوا
زادهم هدی وآتاهم تقواهم) شونلرکه حسن استعدادله اهتدا ایتدیلر الله تعالی توفیق والهامیله هدالرینی

زیاده ایدوب اتقاء ایده جک شیئی انلره بیان ایتدی ویاتقوالرینه اعانت ویاتقوالرینک جزاسنی اعطا ایتدی
(فهل ینظرون الا الساعة أن تأتیهم بغتة فقد جاء أشراطها) کفار قریشک انتظاری دکل الا قیامتهدرکه اول
انلره انسزین کله حالبوکه انک علامتی کلدیکه محمد علیه السلامک بعثتی وقمرک انشقاقی وغیریدر (فأنی لهم
اذا جاءتهم ذکراهم) انلره تذکیر واتعاظ وتوبه قندن اولور چاغن انلره قیامت کله (فاعلم أنه لا اله الا الله)
یا محمد چاغنکی مؤمنلرک سعادتن وکافرلرک شقاوتن بیلهسن صددنده اولدیغک علم وحدانیت اوزره ونفسکک
احوال وافعالنی اصلاح وتکمیلی اوزره ثابت اولغل (واستغفر لذنبک) وامتکه سنت اولسون ایچون
ذنبکک مغفرتن دیلکل اکرچه انک مقدم ومؤخری سندن مغفور ایسه ده (وللمؤمنین والمؤمنات)
ودخی اهل ایمانک رجال ونسائی مغفرت ذنوبن دخی دیلکل الله تعالینک بو امته اکرامیدرکه رسول اکرمنه
انلرک ذنوبیچون استغفاره امر ایلدی اول ایسه شفیع مجابدر (والله یعلم متقلبکم ومثواکم) الله تعالی
سزلک دنیاده کی متقلبکزی بیلورکه اول مراحلکزدرلابدّانی قطع ایدرسز وعقباده کی مثواکزی دخی بیلورکه
اول دار اقامتکزدر یعنی جمیع احوالکزی اول بیلور اکا هیچ شیئ خفی اولمز (ویقول الذین آمنوا لولا نزلت
سورة) مؤمنلر دیدیلرکه نولیدی جهاد امرنده برسوره نازل اولیدی (فاذا أنزلت سورة محکمة وذکر
فیها القتال رأیت الذین فی قلوبهم مرض ینظرون الیک نظر المغشی علیه من الموت فأولی لهم) چاغنکه
برسورهٔ محکمه نازل اولوب انده قتال امر اولنسه لر مؤمنلرا کاسوینورلر اماکه قلبلرنده نفاق اولانلری
کوررسنکه موتدن خوف وجبنلری سببیله سکا بایلمش کبی نظر ایده لر انلره کراهت ایتدکلری شیئ قریب اوله
ویاخود مآل امرلری مکروهلری اوله (طاعة وقول معروف) انلره قرآندن نازل اولانه طاعتی وقرآن
حقنده ومحمد صلی الله علیه وسلم شاننده قول مرضیلری انلر ایچون ثواب جهتندن خیرلیدرانلرکه انی انکار
واستهزا ایده لر (فاذا عزم الامر) چاغنکه قتال امری واجب اولوب وقتی کله اندن کراهت وقوللرنده
کذب ایدرلر (فلو صدقوا الله لکان خیرا لهم) اکر انلرک حرصلری زعملرنده ویا ایمانلرنده الله تعالی یه صدق
ایتسه لر اول صدق انلره خیرلو ایدی نفاق وکراهت وکذبدنکه ایدرلر (فهل عسیتم ان تولیتم أن تفسدوا
فی الارض وتقطعوا أرحامکم) یا اهل مکه سزدن توقع اولنورمیکه سز امور ناسه تولی وتأمر ایدوب
ویا اسلامدن اعراض وتولی ایدوب یریوزنده معاصی ایله افساد ایده سز جاهلیتده ایتدیککز کبی وقطع ارحام
ایده سز یعنی دیننده ضعف ودنیایه حرصلریچون احقادرکه انلرک حالنی بیلن انلردن امور مذکوره یی
توقع ایده (أولئک الذین لعنهم الله فأصمهم وأعمی أبصارهم) ایمدی اول صفتلو کمسه لری الله تعالی رحمتندن
طرد ایدوب کلام حقی ایشتمز وطریق حقی کورمز ایتدی (أفلا یتدبرون القرآن أم علی قلوب أقفالها) انلر
قرآنی استماع ایتمزلرمیکه مواعظ وزواجرنی بیلوب ایمانه کله لر شرک وعصیانی ترک ایده لر یوخسه قلبلری
اوزره اغطیه می واردرکه اکا افکار ایرمز وامر منکشف اولمزانکله مراد منافقین واعداء دین قلوبیدر
(ان الذین ارتدوا علی أدبارهم من بعد ما تبین لهم الهدی الشیطان سوّل لهم وأملی لهم) شونلرکه دلائل
واضحه ومعجزات ظاهره ایله انلره هدی متبین اولدیغندنصکره سرا کفره رجوع ایده لر شیطان انلره کبائر ذنوب
اقترافنی آسان ایدروانلره عمرلرینک طویل اولاسنی تخییل ایدوب عقوبتن امهال ایدر (ذلک بأنهم قالوا للذین
کرهوا ما نزل الله سنطیعکم فی بعض الامر والله یعلم اسرارهم) اشبو اختلاط وخذلان شول سببله درکه اول
کفره رجوع ایدنلر الله تعالینک تنزیل ایتدیکی شیئدن کراهت ایدن مشرکینه دیرلرکه بعض اموریکزده
ویا بزه امر ایتدیککزده سزه اطاعت ایده لم محمد علیه السلامک عداوتنه تعاون وجهاددن قعود ونامی اندن
تثبیط کبی والحال امور مذکوره یی بینلرنده اسرار ایتدکلرینی الله تعالی بیلور (فکیف اذا توفتهم الملائکة
یضربون وجوههم وادبارهم) انلرک حالی نیجه اولور چاغنکه ملائکه انلرک ارواحنی قبض ایدرکن تیموردن
چومقلر ایله یوزلرینی وارقه لرینی اوره لر (ذلک بأنهم اتبعوا ما أسخط الله وکرهوا رضوانه فأحبط أعمالهم)
منوال مذکور اوزره ارواحلرینک قبض اولنمسی شول سببله درکه انلر الله تعالینک سخط ایتدیکی شیئه

اتباع ایتدیلرکه اول کفر وکتمان نعت رسول وعصیان امردر وانلر راضی اولدیغی شیئدن کراهت ایتدیلرکه اول ایمان وجهاد وسائر طاعاتدر اویله اولسه الله تعالی انلرک اعمالی ثوابنی حبط وابطال ایتدی (أم حسب الذین فی قلوبهم مرض أن لن یخرج الله أضغانهم) ظن ایدرلرمی شول منافقلرکه قلبلرنده مرض واردر الله تعالی انلرک عداوتن محمد علیه السلامه ومؤمنلره ابراز ایتمیه (ولو نشاء لأریناکهم فلعرفتهم بسیماهم ولتعرفنهم فی لحن القول والله یعلم أعمالکم) اکر دیلسه وز اول منافقلری سکا تعریف ایدردک که علامات خبیثه لریله انلری بیلیدک ایدی سن انلری محاورهٔ کلاملرنده بیلورسنکه انلرسنک وکرک مؤمنلرک امرنی تهجین واستهزا لریله تمییز ایدرسن * بو آیت نزولندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم منافقلری تکلملرندن بیلور اولدی اول الله تعالی اعمالکزی بیلور قصدکز حسبنجه جزاکزی قیلور (ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدین منکم والصابرین ونبلو أخبارکم) بزسزه مختبر معامله سن ایدرز جهاد وسائر تکالیف شاقه امریله تاکه سزدن مجاهدلری وصابرلری تمییز ایدهوز ویا ایمانلرنده ومؤمنینله موالاتلرنده صدقلری وکذب اخبارنی اظهار ایدهوز ویا ناس بیننده اعمالکزک حسن وقبحی اخبارنی آشکاره ایدهوز (ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله وشاقوا الرسول من بعد ما تبین لهم الهدی لن یضروا الله شیئا وسیحبط أعمالهم) شونلرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدیلر وانلره هدی ظهور ایتدکدنصکره رسول اللهه مخالفت ایتدیلر انلر الله تعالی یه کفر وصدلریله ویا رسول اللهه مشاقه لرینه انک ملکندن برشیئی نقص ایتمزلر حالبوکه انکله اعمال حسنه لرینک ثوابنی ابطال ایدرلر (یا أیها الذین آمنوا أطیعوا الله وأطیعوا الرسول ولا تبطلوا أعمالکم) یا مؤمنلر الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدک بوخسه اعمالکزی کفر ونفاق وعجب وریا ومن واذی ویا انلرک امثالی خصال سیئه ایله ابطال ایتمکز * ابو العالیه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اصحابنک اعتقادلری انک اوزره ایدیکه اخلاص ایله ذنب ضرر ایتمیه شرک ایله عمل نفع ایتمدیکی کبی بو آیت نازل اولیجق کبائر ایله اعماللرینک حبط اولمسی خوفن ایدر اولدیلر (ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله ثم ماتوا وهم کفار فلن یغفر الله لهم) شونلرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدکدنصکره کفار اولدقلری حالده فوت اولدیلر الله تعالی انلری مغفرت ایتمز اشبو آیت اکرچه اصحاب قلیب شاننده نازل اولوبدر لکن حکمی هر کفر اوزره فوت اولانه عامدر ومفهومی دلالت ایدرکه کفرک غیری ذنوبک مغفرتی جائز اوله شول کمسه ایچونکه موتی کفر اوزره اولمیه (فلا تهنوا وتدعوا الی السلم وأنتم الأعلون والله معکم ولن یترکم أعمالکم) کفاره ضعف اظهار ایتمکز وانلردن صلح طلب ایتمکز بلکه انلرکه حرب ایدک حتی که اسلامه کلهلر ویا جزیه ویرمکی التزام ایدهلر حالبوکه عاقبت امرده سز غالبلرسز اکرچه بعض اوقاتده انلرسزه غالب اولورلرسه ده الله تعالی ناصرکزدر عون ونصرتی سزکله در اعمالکز ثوابندن برشیئی نقص ایتمز (انما الحیاة الدنیا لعب ولهو وان تؤمنوا وتتقوا یؤتکم أجورکم ولا یسألکم أموالکم) حیات دنیا کل الاباطل وغرور شیئدر اکر سز مؤمن اولوب فواحشدن صاقنورسکز الله تعالی سزه ایمان وتقوی کز ثوابن ویرر ومع ذلک سزه ثواب ویرمک ایچون اموالکز استمز بلکه ایمان وطاعتله امر ایدرکه انک اوزره جنتی ثواب ویره ویا خود الله تعالی ورسولی صدقاتده سزدن اموالکزک کافی طلب ایتمز بلکه جزء یسیر اوزره اقتصار ایدرکه اول ربع عشر وعشردر (ان یسألکموها فیحفکم تبخلوا ویخرج أضغانکم) اکر اول سزدن اموالکزک جمیعن طلب ایدوب سزی اجهاد ایتسه ایکا بخل ایدوب ویرمزدیکز الله تعالی ویا بخل سزک بغض وعداوتکزی اخراج ایدر شونلرکه مالکزی الوب کیدرلر (ها أنتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله) بیلک که ای مخاطبون سز بر قومسز که الله تعالینک سبیلنده اموالکزی انفاقه دعوت اولنورسز اول کرکسه زکات ویا سائر انواع خیراتدر (فمنکم من یبخل ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه) اویله اولسه اول انفاقدن کیمیکز بخل وامتناع ایدر اول کمسه که اندن بخل وامتناع ایده اول نفسندن انفاق ثوابنی منع ایدر (والله الغنی وأنتم الفقراء) الله تعالی سزک انفاقکزدن غنیدر سز ایسه الله تعالی عندنده کی ثواب ومغفرت ورحمته محتاجلرسز امتثال ایدرسکز ثوابی کندیکزه در

امتناع

امتناع ایدرسکز وبالی اوزریکزه در (وان تتولوا یستبدل قوما غیرکم ثم لا یکونوا أمثالکم) واکر سز امر وطاعتندن اعراض ایدرسکز سزی اهلاک ایدوب یریکزه قوم آخر یتکوررز که انلر سزدن خیرلی اوله بوخسه تولیده وایماندن زهدده سزلک کبی اولمیه که انلر اهل فرس ویا انصار ویا اهل یمن ویا ملائکه در

(سورة الفتح وهی تسع وعشرون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(انا فتحنا لک فتحا مبینا) یا محمد بز سکا کله جک ییلده مکه یه دخولی قضا ایتدک ویا خود صلح حدیبیه یی قضا ایتدک که اول فتحه سبب اولدی (لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک وما تأخر) تاکه الله تعالی زمان جاهلیتده تقدم ایدن وبو آیت کریمه نزولنه دکین تأخر ایدن تفریطکی مغفرت ایده اشبو مغفرتی فتحه علت قیلدی شول حیثیتدنکه انی جهاد کفاره واعلاء دین ایچون سعیه وازاحهٔ شرکه وتکمیل نفوس ناقصه یه وایدی ظلمه دن ضعفه یی تخلیصه سببدر (ویتم نعمته علیک) واعلاء دین ایله ونبوتکه ملکی ضم ایله سکا نعمتنی اتمام ایده (ویهدیک صراطا مستقیما) وتبلیغ رسالتده ومراسم ریاستی اقامتده صراط مستقیمه سنی هدایت ایده (وینصرک الله نصرا عزیزا) والله تعالی اسلامی اظهار ایله اعدای دین اوزره سکا نصرت ایدر بر حیثیتله که اندنصکره ده ضعف وذل اولمیه (هو الذی أنزل السکینة فی قلوب المؤمنین لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم) اول الله تعالی مؤمنلرک قلوبنه سکینه انزال ایتدیکه اوزرلرینه واردا اولان شدائد عندنده مضطرب اولمیوب ثابت اولهلر الله تعالی یه ویوم آخرته ایمانلریله برابر شرائعه دخی ایمانلری زیاده اوله * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر الله تعالی رسولنی کلمهٔ شهادتله ناسه کوندروب انلر انی تصدیق ایدیجک انلره صلاتی بعده زکاتی بعده صومی بعده حجی بعده جهادی زیاده ایتدکه دینلرینی اکمال ایتدی هر بارکه انلر برشیئله امر اولنوب تصدیق ایتدکلرنده انکله ایمانلری ارتوردیلر (ولله جنود السموات والارض) سموات وارض ومافیهما اولان ملائکه وجن وانس وغیرها الله تعالینک جنودیدر حکمتی مقتضاسنجه بعضنی بعضی اوزره تسلیط ایدر * اکر دیلسه نصرتی سزلک غیریله ایتمک دیلسه ایدردی (وکان الله علیما حکیما) الله تعالی خلقک مصالحنه علیم تقدیر وتدبیرنده حکیم اولدی (لیدخل المؤمنین والمؤمنات جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) تاکه اهل ایمانک رجال ونسائی ذکر اولنانده الله تعالینک نعمتلرین بیلوب شکر ایتدکلرنده اول انلری جنتلره ادخال ایده کیم اشجاری التندن نهرلر جاری اوله انده دائمین اولدقلری حالده (ویکفر عنهم سیئاتهم) وسیئه لرینی ستر ایدوب هیچ کمسه یه اظهار ایتمیه (وکان ذلک عند الله فوزا عظیما) اشبو ذکر اولنان ادخال جنات وتکفیر سیئات الله تعالی عندنده فوز عظیم اولدی زیراکه جلب نفعده ودفع ضررده منتهای مطلوبدر (ویعذب المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات الظانین بالله ظن السوء) یا محمد فتح ومغفرتی الله تعالینک سکا انکچوندرکه مدینه اهلندن منافق ومنافقه لره ومکه اهلندن مشرک ومشرکه لره عذاب ایده که انلر الله تعالی رسولنه ومؤمنلره نصرت ایتمز دیو سوء ظن ایدیجیلردر (علیهم دائرة السوء) مؤمنلره ظن وتربص ایتدکلرینک دائرهسی اوزرلرینه اولوب انلری تخطی ایتمسون (وغضب الله علیهم ولعنهم وأعد لهم جهنم وساءت مصیرا) والله تعالی انلره دنیاده غضب ولعنت ایده وانلر ایچون آخرتده جهنم عذابنی اعداد ایده اول جهنم نه چرکین قرارکاه اولور (ولله جنود السموات والارض وکان الله عزیزا حکیما) سموات وارضک ملک وسلطنت وغلبهسی الله تعالینکدر اول اعداسنه انتقامله غالب وصنعنده حکیم اولدی (انا أرسلناک شاهدا ومبشرا ونذیرا) یا محمد بز سنی کوندردککه مؤمنلرک ایمانه وکافرلرک کفرنه شاهد اولهسن مؤمنلره جنتله تبشیر وکفاری ناردن تحذیر ایدهسن (لتؤمنوا بالله ورسوله) تاکه الله تعالینک وحدانیتنه ورسولنک نبوتنه تصدیق ایدهسز (وتعزروه وتوقروه) ودینه ورسولنه تقوایه واکا خشوعله تعظیم ایدهسز (وتسبحوه بکرة وأصیلا) وصباحده واخشامده دوام اوزره انی تنزیه وتصدیق ایدهسز (ان الذین

يبايعونك انما يبايعون الله) شونلركه حديبيه ده تحت شجره ده سندن بيعت رضوان ايله بيعت ايديلر
كأنه انلر الله تعاليدن بيعت ايتمشلردر زيرا كه بيعتله اصل مقصود اولدر (يد الله فوق أيديهم)
الله تعالينك نصرتله يدى انلرك طاعتله اولان يدلرى فوقنده در (فمن نكث فانما ينكث على نفسه) اول
كمسه كه عهد و بيعتنى نقض ايده اول نقضنك وبالى ينه كندويه عودت ايدر (ومن أوفى بما عاهد عليه الله
فسيؤتيه أجرا عظيما) واول كه الله تعالى يه اولان عهد و بيعتنه وفا ايده نقض ايتميه بز اكا اجر عظيم ويررزكه
اول جنتدر (سيقول المخلفون من الاعراب شغلتنا أموالنا واهلونا فاستغفر لنا) وقتا كه پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم عام حديبيه ده عمره ايچون مدينه دن مكه يه كتمك ديلدى قريش انكله حربه مباشرت ويا انى بيت
شريف زيارتندن صده مبادرت ايتملرى عذريله عمره ايچون محرم اولوب بيله سنجه هدى سوق ايتديكه ناس
انك مرادى حرب دكل ايديكنى بيله لر اويله اولسه مدينه اطرافنده مقيم اعراب ويا اهل بوادى يه امر ايتديكه
انلر انكله بيله كيده لر اعرابدن كثيرى انك امرينه اتباعدن تثاقل ايدوب تخلفلرينه شغلله اعتلال ايتديلر اول
سببدن نازل اولديكه اعرابدن برطائفه كه سكا اتباعدن امتناع ايدوب ديرلركه بزى اموال وعيالمز
سنكله كتمكدن اشغال ايتدى زيرا كمسه مز يوقدركه انلرك امورينه قيام ايده الله تعالى انلرى اعتذارلرنده
تكذيب ايدوب ديديكه (يقولون بألسنتهم ماليس فى قلوبهم) انلر قلبلرنده اولمين شيئى لسانلر يله اظهار ايدرلر
يوخسه سنك انلر ايچون استغفار ايتديككه ويا ايتمديككه مبالات ايتمزلر (قل فمن يملك لكم من الله شيأ
ان أراد بكم ضرا او أراد بكم نفعا بل كان الله بما تعملون خبيرا) يا محمد انلره ديكل كه الله تعالينك مشيئت
وقضاسندن سزى كيم منع ايده بيلور اول كه كسه سزه ضرر ديلسون قتل ويا هزيمت ويا أهل وماللده خلل
ويا تخلفده عقوبت كبى ويا خود سزه نفع ديلسون اشبو مذكوراتك اضدادى كبى بلكه الله تعالى سزلك
اعمالكزه خبير اولدى تخلف وقصديكزى بيلور (بل ظننتم أن لن ينقلب الرسول والمؤمنون الى أهليهم أبدا
وزين ذلك فى قلوبكم وظننتم ظن السوء وكنتم قوما بورا) بلكه سز ظن ايتديكز كه رسول اللهى ومؤمنلرى
مشركون استئصال ايدوب من بعد حديبيه دن مدينه يه اهللرينه رجوع ايتميه لر اول تخلف قلوبكزده
شيطان واسطه سيله تزيين اولندى وظن سوئى تحسين ايدوب فساد عقيده وسوء نيتكزله عند الله قوم
هالكين اولديكز (ومن لم يؤمن بالله ورسوله فانا أعتدنا للكافرين سعيرا) شول كمسه كه سر وعلانيه ده
الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتورميه اول كافردر بز ايسه كافرلر ايچون نار سعيرتهيئه ايتمشز (ولله ملك
السموات والارض يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء وكان الله غفورا رحيما) سموات وارض ومابينهمانك ملكى
الله تعالينكدر ديلرسه اندهتدبير ايدر ديلديكنى ذنب كبيرا اوزره مغفرت ايدر وديلديكنى ذنب صغير اوزره
عذاب ايدر زيرا كه اكا هيچ شى واجب اولمز نوبه ايدنه اول ازلده وابده غفور واكا طاعت ايدنه رحيم اولدى
(سيقول المخلفون اذا انطلقتم الى مغانم لتأخذوها ذرونا نتبعكم يريدون أن يبدلوا كلام الله) حديبيه دن
تخلف ايدنلر مؤمنلره ديديلركه چقانكه حديبيه دن دونوب خيبر مغانمنه كيده سز بزى ترك ايدك كه سزكله
خيبر اهالينه قتاله كيده لم حالبوكه مؤمنلر حديبيه دن رجوعلرنده الله تعالى انلره وعد ايتديكه اهل مكه
غنائمندن عوض خاصة خيبر غنائمى انلره ويره زيرا كه حديبيه دن صلح اوزره منصرف اولدقلرندن اهل
مكه دن برشيئه نائل اولمامشلردى اول مخلفين اراده ايتديلركه الله تعالينك اهل حديبيه يه اولان وعدنى
تغيير ايده لر (قل لن تتبعونا كذلكم قال الله من قبل) يا محمد انلره ديكل كه سز بزمله خيبره كتمزسز زيرا كه
سزلك خيبره كتمككه نهيكزدن اول الله تعالى بكا اشبو ديديكم كبى ديدى يعنى خيبر غنيمتى حديبيه يه حاضر
اولنلركدر انلرك غيرى يه اندن نصيب يوقدر (فسيقولون بل تحسدوننا بل كانوا لا يفقهون الا قليلا) مؤمنلره
حديبيه دن تخلف ايدنلر ديديلركه الله تعالى بزى سزكله خيبره كتمككدن منع ايتمويدر بلكه سز بزم غنائمده
سزه مشاركت ايتديككمزه حسد ايدرسز بلكه انلر دينى فهم ايتمزلر آز كمسه لردركه انى فهم ايدر اولكه
انلر مخلصوندر (قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الى قوم أولى بأس شديد تقاتلونهم او يسلمون) يا محمد

حديبيه دن تخلف ايدن اعرابه ديكل كه سز برقوملة قتاله دعوت اولنورسزكه انلر بأس شديد صاحبلريدركه
انلر بنى حنيفه وغيريدر پيغمبريمز عليه السلامدن نصكره مرتد اولديلر ويا مشركوندركه انلرله قتال ايدرسز حتى كه
اسلامه كله لر يوخسه انلردن جزيه اخذ كزجائز اولمز (فان تطيعوا يؤتكم الله أجرا حسنا) اگر شول
حديبيه دن تخلف ايدنلر اكر سز اول حربده اخلاصله حسن قتال ايدرسكز الله تعالى سزه دنياده غنيمت
وآخرتده جنت ويرر (وان تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا أليما) واگر اول حربدن اعراض ايدرسكز
اندن اول حديبيه يه دعوت اولنديغكزده كى اعراضكز كبى الله تعالى سزه عذاب اليمله تعذيب ايدر
اشبو آيت نزول ايديجك جهاددن عاجز وضعيفلر ديديلر كه بزم حالمز نيجه اولوركه قتاله دعوت اولديغمزدن
خروجه استطاعتمز اولميجق عذاب اولنورز * نازل اولديكه (ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج
حرج ولا على المريض حرج) اعمى واعرج ومريض اوزرينه وبال يوقدركه جهاددن تخلف ايده لر
(ومن يطع الله ورسوله يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار ومن يتول يعذبه عذابا أليما) اول كمسه كه
سر وعلانيه ده الله تعالى يه ورسولنه اطاعت ايده اول انى شول جنتلره ادخال ايدركه انك التندن ايرمقلر
اقاررواول كه الله تعالينك طاعتندن اعراض ايده اول انى عذاب اليمله تعذيب ايدر (لقد رضى الله
عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة) الله تعالى راضى اولدى شول مؤمنلردنكه سنكله حديبيه ده نزول
ايتديلركه انلرك اوچيوز ويا بيك بشيوز كمسه ايديلر شول وقتكه سن سمره ويا سدره التنده اوتورركن
سندن بيعت ايتديلر شوندن نصكره كه عثمان رضى الله عنهى اهل مكه يه رسول كوندرمشديكه بيت اللهى
پيغمبريمز عليه السلامه طواف ايچون تخليه ايده لر بعده اهل مكه عثمان رضى الله عنهى قتل ايتديلر ديو
ايشيديلجك پيغمبريمز عليه السلام اول بيله سنجه اولان اصحاب ايله مبايعت ايتديكه قريشله محاربه ايده لر
موت خوفيله انلردن فرار ايتميه لر بعده پيغمبريمز عليه السلام ديديكه عثمان الله تعالينك ورسولنك حاجتنده در
وايكى الينك برينى اول برى اوزره قويوب بو عثمانك بيعتيدر ديدى (فعلم ما فى قلوبهم فأنزل السكينة عليهم
وأثابهم فتحا قريبا) الله تعالى اول مبايعت ايدن مؤمنلرك قلبلرنده كى صدق ووفايى بيلوب اول صلح سببيله
قلبلرينه طمأنينه وسكون انزال ايتدى واول حديبيه دن رجوعلرى عقبنده خيبرى فتح ايتدى (ومغانم
كثيرة يأخذونها) وانلرى خيبردن الدقلرى مغانم كثيره ايله اثابه ايتدى زيرا كه خيبرلينك ودلرى
اموال كثيره وعقار واشجار اصحابى ايديلر پيغمبريمز عليه السلام انلرك جميعنى حديبيه اهلنه قسمت ايتدى
وكان الله عزيزا حكيما) الله تعالى غالب وحكمنى مراعى اولدى (وعدكم الله مغانم كثيرة تأخذونها)
الله تعالى سزه مغانم كثيره وعد ايتديكه مؤمنلر پيغمبريمز عليه السلام زماننده واندن نصكره ده يوم قيامته
دكين كفاردن اخذ واغتنام ايدرلر (فعجل لكم هذه) اول جملهدن خيبر مغانمنى تعجيل ايتدى (وكف
ايدى الناس عنكم) وسزدن اهل خيبر ايدينى وحليفلرى بنو اسد وبنو غطفان ايدينى برقولده قريش ايدينى
كف ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام خيبره كيدوب اهالى محاصره ايديجك اسد
وغطفان قبائلى قصد ايتديلركه مدينه ده كى عيال وذرارئ مسلمينى غارت ايده لر لكن الله تعالى قلبلرينه رعب
القاسيله انلرى اندن كف ايتدى (ولتكون آية للمؤمنين ويهديكم صراطا مستقيما) تاكه اول كف
ويا غنيمت مؤمنلره امارت اوله كه انكله عند الله كندبلرك منزلت ومرتبه لرى اولديغن بيله لر وحديبيه دن
رجوعلرى حيننده خيبرك فتحيله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم وعدنده صدق ايديكن تيقن ايده لر وسزى دين
اسلام اوزره ثابت ايدوب انك فضل ورحمتنه توكل ايده سز كه مسلمون سكز بيك كمسه اولوب اهل خيبر يتمش
بيك ايكن مسلمينى انلر اوزره غالب ايتدى (وأخرى لم تقدروا عليها قد أحاط الله بها وكان الله على كل شىء قديرا)
الله تعالى سزه مغانم اخرى وعد ايتديكه اول هوازن ويا فارس مغانميدركه هنوز اكا مالك اولميوبسز
الله تعالى اكا استيلا ايدوب زانى سزلك غيريدن منع ايدوب سزه فتح ايديسردر الله تعالى هرشيئك اوزره قدير
اولدى زيرا كه قدرتى ذاتيه در برشيئه مختص اولوب سائرندن ممتنع دكلدر (ولو قاتلكم الذين كفروا

لولوا الادبار ثم لا يجدون وليا ولا نصيرا) اكر يوم حديبيه ده مكه نك كفارى سز كله قتالى ايدوب صلح اولمسه لر
ويا اسد وغطفان اهل خيبره معاونت ايچون سز كله قتال ايتسه لر منهزمين اولدقلرى حالده انصراف ايدوب
من بعد انلره نفع ايدر بر قريب وهز يمتدن منع ايدر بر ناصر بولميه لردى (سنة الله التى قد خلت من قبل
ولن تجد لسنة الله تبديلا) يا محمد سندن اول كچن امتلرك رسوللرينه الله تعالينك سنة موعوده سيدركه
انلرى اعدالرى اوزره غالب ايده الله تعالينك سنتنه ايسه تغيير بولمزسن (وهو الذى كف أيديهم عنكم
وأيديكم عنهم ببطن مكة من بعد أن أظفركم عليهم وكان الله بما تعملون بصيرا) اول الله تعالى مكه
مشركارينك يدلريني سزدن وسزلك يدلريكزى انلردن كف ايتدى سزه انلرا وزره نصرت ايتديكندن نصكره
الله تعالى سزلك اعمالكزه بصيرا اولدى * قصه سى اولدركه عكرمه بن ابوجهل بشيوز كشيله حديبيه يه
خروج ايدوب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خالد بن الوليدى مسلميندن بر مقدار جند ايله اوزرلرينه كوندردى
حتى كه اول كفارى صيوب مكه نك حيطانته قويدقلرندنصكره كيرو دونديلر * ديلديكه اشبو قصه
يوم فتحده ايدى * پس بو اجلدن ديلديكه مكه نك فتحى عنوة اولوبدر (هم الذين كفروا وصدوكم عن المسجد
الحرام والهدى معكوفا أن يبلغ محله) انلر شول كافرلردركه سزى مسجد حرامه دخولدن وبيت شريفى
طوافدن وهديكزى محلنده نحردن منع ايتديلركه اول حاج ايچون منى ومعتمر ايچون صفادر ايدى
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم التمش هدى سوق ايتمشدى منع اولنجق جميعنى حديبيه ده نحر ايتدى زيرا كه
محصرلك منحرى حصر اولديغى محلدركه شافعى اكا ذاهبدر وبعضيلرى ديديكه حديبيه نك بعضى حرمدندر
اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم هدايا سنى حرمده نحر ايتمشدر نته كيم ابو حنيفه انك نحرى حرمده
اولمسى شرطدر ديدى اكرچه اول نحر ايچون معهود دكلسه ده (ولولا رجال مؤمنون ونساء مؤمنات
لم تعلموهم أن تطؤوهم فتصيبكم منهم معرة بغير علم) اكر مكه ده مشركينله مختلط رجال ونساء جماعتى اولمسه كه
سز انلرى بيلمزسز ومشركيندن تميز ايتمزسز غفلتله سز انلرى اهلاككز سببيله اوزريكزه ديت وكفارت وجوبى
وانلر اوزره تأسف وتغيير كفار وقوعى وانلردن بحثده تقصيرله اثم مثلى مكروه اصابتى اولمسه الله تعالى
سزلك ايديكزى انلردن كف ايتمزدى (ليدخل الله فى رحمته من يشاء) الله تعالى سزلك ايديكزى اهل مكه دن كف
ايتديكه اندهكى مؤمنلرى صيانت ايده وانلردن ديلديكنه زياده خيرى الهام ايدوب ويا اندهكى مشركلردن
ديلديكنه اسلامى توفيق ايدوب جنته ادخال ايده (لو تزيلوا لعذبنا الذين كفروا منهم عذابا أليما) اكر مؤمنلر
كفاردن تميز ايتسه لر انلردن كفارى بز قتل وسبيله تعذيب ايدردك (اذ جعل الذين كفروا فى قلوبهم الحمية
حمية الجاهلية) ذكر ايت شول وقتيكه مكه نك كفارى قلبلرنده انفه قيلديلركه اول حق اذعاندن
منع ايدر حمية جاهليه در شول حيثيتله كيم پيغمبريمز عليه السلام حديبيه يه نزولنده ديديلر كه محمد بزم
آباء واخوانمزى قتلدنصكره كلديكه منازلمزه دخول ايده والله بز انى مكه يه ادخال ايتمزز تا كه محمد واصحابى بزه
رغما بيته دخوللرينه سوينميه لر (فأنزل الله سكينته على رسوله وعلى المؤمنين) اويله اولسه الله تعالى
رسولنه ومؤمنلره ثبات ووقار انزال ايدوب كفارلك قلوبنه داخل اولان حمية جاهليه انلره داخل اولمدى *
روايت اولنديكه وقتا كه كفار انفه ايدوب انلرى بيته دخولدن منع ايديجك پيغمبريمز عليه السلام
ومؤمنلر قصد ايتديلركه انلر كله قتال ايده لر اويله اولسه كفاره انلردن خوف كلوب پيغمبريمز عليه السلامدن
ديلديلركه اوسنه كيرو مدينه يه كيده لر شول شرطله كيم سنه آتيه ده قريش انلر ايچون مكه يى اوچ
كون تخليه ايده لر پيغمبريمز عليه السلام اكا راضى اولنجق انك اوزره اندن عهدنامه استديلر پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم على رضى الله عنهه (بسم الله الرحمن الرحيم) يازغل ديدى انلر ديديلر كه بز انى بيلمززبلكه
(باسمك اللهم) يازغل بعده ديديكه اشبو رسول اللهك اهلى مكه ايله اولان صلحنامه سيدر ديديلر كه اكر بز سنك
رسول الله ايديككى بيلسيدك سنى بيته دخولدن صد ايتمزوسنكله قتال ايتمزدك بلكه يازغل كه اشبو محمد بن
عبد اللهك اهل مكه ايله اولان صلحنامه سيدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه استدكلرى منوال اوزره

يازغل مؤمنلر قصد ايتديلر كه اندن امتناع ايدوب انلرا وزره هجوم ايده لر الله تعالى اوزرلرينه سكينه انزال
ايدوب حتى كه توقر وتحمل ايتديلر (وألزمهم كلمة التقوى وكانوا أحق بها وأهلها) وانلره كلمه تقوايى الزام
ايتدى يعنى كلمه شهادت ويا بسمله شريفه يى ويا محمد رسول الله ديمكى ويا عهدا وزره وفاء وثباتى اختيار ايتدى
واول كلمه تقوايه غيريدن احق واهل اولديلر (وكان الله بكل شىء عليما) الله تعالى هرشيئه عليم اولدى اويله
اولسه هرشيئك اهلنى بيلورا كا انى آسان قيلور (لقد صدق الله رسوله الرؤيا بالحق) پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلم منامنده كورديكه اول واصحابى مكه يه امن اوزره محلقين ومقصرين كيرديلر اول رؤيايى اصحابنه
حكايت ايديجك تأويلى اول ييلده اولق توقعيله سوينمشديلر تأخر ايديجك بعضيلرى ديديكه والله باشمزى نه
حلق ونه تقصير ايتدك ونه بيتى كوردك اول سببدن اشبو آيت نازل اولدى يعنى الله تعالى رسولنه منامنده
كوستر ديكى رؤيايى حق ملتبس اولديغى حالده تحقيق ايتدى اول انك كورديكى لابد وقت مقدرده كه اول عام
قابلدر ظهور ايديسردر (لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله آمنين محلقين رؤسكم ومقصرين لا تخافون)
والله يا مؤمنلر كايجك ييلده سز مسجد حرامه كيررسزا كر الله تعالينك مشيتى اولورسه * وعد كريمك مشيئته
تعلقده عبادنه انى تعليم وانلرك بعضى اكا موت ياغيبه علتيله كيرمز ايديكنى اشعار وياخود ملك رؤيانك
مقالهسى حكايت وياخود پيغمبريمز عليه السلامك اصحابنه اولان قولنى رعايت واردر بعضكز باشنى تراش
ايدر وبعضكز ايسه صاچنى قرقر عدودن امن اوزره اولوب انلردن خوفكز اولمديغى حالده (فعلم ما لم تعلموا
فجعل من دون ذلك فتحا قريبا) الله تعالينك انى تأخيرنده كى حكمتندن سزلك بيلمديككزى بيلوب مسجد
حرامه دخولككزدن اول سزه صلح حديبيه يى ويا فتح خيبرى تيسير ايتدى تا كه موعودك حصولنه دكين
مؤمنلرك قلوبى انكله استراحت ايده (هو الذى أرسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله)
اول الله تعالى رسولى محمد عليه السلامى توحيدله ودين اسلامله كوندرديكه اول دين اسلامى سائر اديان
اوزره حق اولان نسخله وباطل اولانك فسادنى اظهارله وياخود مؤمنلرى اول دين باطلك اهلى اوزره تسلطله
زيرا كه اسلامدن غيرى دينك اهلنى مسلمون قهر ايدوبدر (وكفى بالله شهيدا محمد رسول الله) الله تعالى
شاهد يتركه محمد انك رسوليدر اكرچه كفار مكه اكا شهادت ايتمزلرسه ده زيرا كه بز سنك رسول الله ايديككى
بيلمزز ديديلر (والذين معه أشداء على الكفار) محمد رسول اللهدر وانكله اولان مؤمنلر كفار اوزره
شديدلردر انلره محبت ايتمزلر دينلرينه مخالف اولنلره غلظت ايدرلر (رحماء بينهم) بريبرلرينه مرحمت
ومحبتلولردر (تراهم ركعا سجدا) سن انلرى راكعلر وساجدلر كوررسن زيرا كه اكثرا وقاتده نمازه
مشغوللردر (يبتغون فضلا من الله ورضوانا) الله تعالى دن آخرتده ثواب ورضاسن طلب ايدرلر (سيماهم
فى وجوههم من أثر السجود) علامتلرى سجود اثرندن يوزلرنده ثابتهدركه اول كثرت صلات وسهر ليلدن
نورانيتدر وياعاتسز يوزلرينك صرارمسيدر ومسلونك طبايعى انلرى قبول ايتمسيدر (ذلك مثلهم
فى التورية) اشبو مذكورات انلرك توراتده صفتيدر (ومثلهم فى الانجيل كزرع أخرج شطأه فآزره
فاستغلظ فاستوى على سوقه) اما انلرك انجيلده كى صفتى شول زرعه بكزركه افراخ وسنبلنى اخراج ايده
اكا تقويه واعانه ايده رقيق ايكن غليظ اوله اندن ساقى اوزره طوغريلوب طوره (يعجب الزراع) كثافت
وقوت وغلظت وحسن منظريله زارعلرى اعجاب ايده الله تعالى انى صحابه يه مثل ضرب ايلدى انلر اوائل
اسلامده قليل ايكن كثرت بولديلر وانكله مستحكم اولدقلرندنصكره رفعت بولديلر حتى كه اول اوصافله
رسول الله صلى الله عليه وسلمه حاللرينى بكندرديلر (ليغيظ بهم الكفار) الله تعالى انلرى اشبو صفاتله
وصف ايلدى تا كه انكله كفارى اويكلندره (وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصالحات منهم مغفرة وأجرا عظيما)
الله تعالى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك اصحابندن مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشليانلره مغفرت وجنت
وعد ايتدى

(سورة الحجرات وهى ثمانى عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدى الله ورسوله) يا مؤمنلر هيچ بر امرده الله تعالينك ورسولنك امرنده
تقدم ايتمكز يعنى قچان برشيئله امر اولنديغكزده انى وقت مأموردن اول ايشلمكز جابر رضى الله عنه ايدر
اول يوم الضحاده ذبح حقنده دركه برجماعت پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم صلاة عيدى ادا ايتمدن اضحيه لريني
ذبح ايتدكلرنده اعاده ايله امر ايلدى براء رضى الله عنهدن مرويدركه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم يوم نحرده
خطبه سنده ديديكه اشبو كونده بزم اول عملمز صلاة عيدى ادادراندن رجوعمزده اضحيه لريمزى ذبحدر اول
كمسه كه اشبو امر اولنديغى منوال اوزره ايده سنتمزه اصابت ايدر واولكه بز صلاة عيدى ادا ايتمدن ذبح ايده
اول اهليچون لحم تعجيل ايتمشدر بوخسه نسكدن اول برشيده دكادر عائشه رضى الله عنها ايدر اشبو آيت يوم
شكده صومدن نهى حقنده دريعنى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم رمضان صومنه شروع ايتمدن سزا كا شروع
ايتمكز * اكلمده ايدر يعنى كتاب وسنتك خلافنى سويلمكز ودخى الله تعالينك ورسولنك كلامى سويلنوركن
آخر كلامى سويلمكز وهر شيئده شرعه متابعت ايدك وقياسى نص اوزره تقديم ايتمكز (واتقوا الله ان الله
سميع عليم) تقديمده ومخالفت حكمده الله تعاليدن قورقكز كه اول اقوالكزى ايشيدر وافعالكزى بيلور
يا أيها الذين آمنوا لا ترفعوا أصواتكم فوق صوت النبى) يا مؤمنلر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه سويلديككزده
صوتكزى انك صوتى اوزره رفع ايتمكز (ولا تجهروا له بالقول كجهر بعضكم لبعض) و بينكزده دائر جهرله
پيغمبر عليه السلامه تكلمده جهر ايتمكز بلكه اكا تعظيم ايچون صوتكزى خفض ايدك وا كا اسم وكنيه سيله
خطاب ايتمكز برى بريكزه خطابكزكبى اشبو آيتله علما استدلال ايتديلر كه انك قبرى قتنده وحديثى اوقونديغنده
رفع صوتدن منع اولنه زيرا كه اكا مماتنده كى حرمت حياتنده كى حرمت كبيدر (أن تحبط أعمالكم وأنتم
لا تشعرون) اعمالكز حبط اولمق كراهتيله حالبوكه انك حبط اولنديغنه شعور ايتمزسز زيرا كه صوتى جهر
ورفعده استخفاف واردر اكر اكا قصد اهانت وعدم مبالات منضم اولورسه كفرى مؤدى اولور *
روايت اولنديكه ثابت بن قيسك اذننده وقر اولديغندن جهورى الصوت ايدى بو آيت نازل اولجق پيغمبريمز
عليه السلامدن تخلف ايتدى پيغمبريمز عليه السلام دخى انى چاغروب بزه نيچون كلمز اولدك ديديكنده ديديكه
يا رسول الله چون سكا بو آيت نازل اولدى بن ايسه جهورى الصوتم قورقريكه عملم حبط اوله واهل ناردن اولم
پيغمبريمز عليه السلام ايتدى ديلرميسنكه حيا تكده حميد ومماتكده شهيد اولوب جنته كيره سن ديديكه
الله تعالينك ورسولنك بشارتنه راضيم شمدنكيرو عمرم اولدقجه صوتمى سنك صوتك فوقنه رفع ايتميم اويله اولسه
مسيلمه حربنده شهيد اولدى * ديديكه بو آيت نصكره ابو بكر وعمر رضى الله عنهما پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
تكلملرنده اسرار ايدر اولديلر (ان الذين يغضون أصواتهم عند رسول الله أولئك الذين امتحن الله قلوبهم
للتقوى لهم مغفرة وأجر عظيم) شونلركه رسول الله قتنده ادبه رعايت ايدوب صوتلرين خفض ايدرلر
انلر شول قومدركه الله تعالى قلبلرينى تقوى ايچون اختيار وخالص ايدوبدر انلر ايچون مغفرت ذنوب وجنتده
ثواب جزيل اولور (ان الذين ينادونك من وراء الحجرات أكثرهم لا يعقلون) يا محمد شونلركه نسالرك حجراتى
وراسندن سكا ندا ايدرلر * ديديكه ندا ايدن عيينه بن حصين واقرع بن حابس ايديكه بنو تميمدن يتمش رجال
ايله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه وفد كلديلر حالبوكه اول وقت ظهيره ده راقد ايدى يا محمد طشره چيق ديوندا
ايتديلر انلرك اكثرى حرمت نبوتى تعقل ايتمزلر زيرا كه عقل حسن ادب ومراعات حشمت اقتضا ايدر لاسيما
اول منصبده اولان كمسه يه اوله اول ندا منكر انلرك جميعنه اسناد اولندى زيرا كه اكا جميعى راضى اولديلر
ويا منادى يه امر ايتديلر ويا اول منادى انلرك اراسنده ايدى (ولو أنهم صبروا حتى تخرج اليهم لكان خيرا لهم
والله غفور رحيم) اكر انلر سنك خروجكه دكين صبر وانتظارده ثابت اولسه لر اول انلره استعجالدن
خيرلى ايدى زيرا كه انده حفظ ادب وتعظيم رسول حاصل اولوردى كه اول ثناء وثوابى ايجاب ومسؤلى اسعاف
ايدردى الله تعالى غفور رحيمدركه اول اسائت ادب ايدن وترك تعظيم ايدنلره نصح وتقريع اوزره اقتصار

ايدى بو آيتك سبب نزولنده ديديكه پيغمبريمز عليه السلام بنى العنبر نام قبيله يه سريه كوندردى انلر سريه نك
كلديكن بيليجك عيالالرين براغوب قاچديلر اويله اولسه سريه اول عيالى سبى ايدوب پيغمبريمز عليه السلامه
كتورديلر بعده بنو العنبردن برجماعت اول سبى اولنان عيالالرين اشترا ايچون كلدكلرنده وراء حجراتدن
پيغمبريمز عليه السلامه غلظتله ندا ايدوب اويوركن انى اوياردلر طشره چيقديغنده اكا عيالالرى امرنده
سويلديلر پيغمبريمز عليه السلام انلرك برينى حكم ايديجك اول حكم ديديكه عيالالرك نصفنى بزه باغشله ونصف
آخرينى بزه بيع ايله پيغمبريمز عليه السلام دخى انى قبول ايتدى اول سببدن بو آيت كريمه نازل اولدى يعنى اكر انلر
ايتموب صبر ايتمش اولسه لر انلره خيرلى ايدى انلرك هيچ برندن فدا المقسزين جميعنى آزاد ايدرسردى (يا أيها
الذين آمنوا ان جاءكم فاسق بنبأ فتبينوا أن تصيبوا قوما بجهالة فتصبحوا على ما فعلتم نادمين) يا مؤمنلر
اكر سزه بر فاسق خبر كذب ايله كلورسه اول خبرك كيفيت امرندن تعرف وتفحص ايدك عجله ايتمكز شول كراهتله
كيم بر قومك حاللرين بيلمدين قتل وقتال ايله انلره اصابت ايدوب بعده اول فعلكزه نادمين اوله سز * روايت
اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم وليد بن عقبه يى اخذ زكات ايچون بنو المصطلق نام قومه كوندردى مكر
اول وليد ايله انلر بيننده عداوت وار ايدى انى ايشتدكلرنده اكا قارشو كلديلر وليد ايسه انلرك كنديى قتلنه كلور
ظن ايدوب كيرو دوندى و پيغمبريمز عليه السلامه ديديكه انلر مرتد اولشلر بكا زكاتى ويرمديلر اكا بنا پيغمبريمز
عليه السلام انلره غزا قصدين ايديجك بو آيت نازل اولدى * ديديكه پيغمبريمز عليه السلام وليددن نصكره
انلره خالد بن الوليدى كوندردى اكر انلرده ايمانلرينه دلالت ايدر شيئى كوررسك زكاتلرين الوب كل والا انلره
كفاره ايديلن فعلى ايشله چون خالد انلره واردى اخشام وياتسو اذانين انلرده اوقنور ايشيديجك زكاتلرين
آلوب پيغمبريمز عليه السلامه كلدى وحسن حاللرينى اكا خبرويردى انكله وليدك خطاسى ظاهر اولدى اشبو
دليلدركه فاسقك خبرى رد اولنه ومخبرده عدالت شرط اوله اول كرك راوى ويا شاهد ويا مفتى اولسون وواحد
عدلك خبرى مقبول اوله (واعلموا أن فيكم رسول الله لو يطيعكم فى كثير من الامر لعنتم) بيلك رسول الله سزلك
ارا كزده در اعدى اكا وامرينه موافقتله تعظيم ايدك اكر اول سزلك خبرويرديككز ويا اختيار ايتديككز امورك
كثيرنده سزه اطاعت ايتسه اثم وهلاكه اير رديككز زيرا انلرك بعضيلرى جهد ايتديلركه فاسق قوليله عمل
اولنوب پيغمبريمز عليه السلام انلرى بنو المصطلق ايله قتاله كوندره (ولكن الله حبب اليكم الايمان وزينه
فى قلوبكم) لكن الله تعالى سزه ايمانى تحبيب ايدوب قلوبكزده انى آيات واضحه وبراهين قاطعه ايله تزيين
ايتدى (وكره اليكم الكفر والفسوق والعصيان) واول الله تعالى سزه كفر وفسوق وعصيانى تبغيض ايتدى
(أولئك هم الراشدون) اعدى بو صفتلو كسه لر طريق سوايه اصابت ايديجيلردر (فضلا من الله ونعمة
والله عليم حكيم) اشبو تحبيب وتبغيض الله تعاليدن سزه فضل ونعمت اولدى الله تعالى مؤمنلرك احوالنه
وبينلرنده كى تفاضله عليم وانلره توفيقله انعام وافضالنده حكيمدر (وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا
فأصلحوا بينهما) اكر مؤمنلردن ايكى طائفه بربرلريله قتال ايتسه لر اول ايكى طائفه نك بيننى صلح وحكم
اللهه دعوتله اصلاح ايدك اشبو دليلدركه اهل عدله اهل بغى بيننى اصلاح واجب اوله (فان بغت احداهما
على الاخرى فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله) اكر اول ايكى طائفه نك برى طائفه اخرى اوزره تعدى
ايدرسه اول تعدى ايدن طائفه يه قتال ايدك تا كه الله تعالينك امرينه رجوع ايده لر (فان فاءت فاصلحوا بينهما
بالعدل واقسطوا ان الله يحب المقسطين) اكر اول بغى ايدن طائفه بغيدن رجوع ايدرلرسه بينلرينى الله تعالينك
حكمى مقتضاسنجه اصلاح ايدك وجميع امور يكزده عدل ايدك الله تعالى عدل ايدنلرى سور * اشبو آيت
پيغمبريمز عليه السلام زماننده اوسله خروج بيننده حادث قتال شاننده نازل اولوبدر اشبونده دلالت واردركه
باغى مؤمن اوله وباغى حربدن فارغ اولورسه ترك ايديله واوزرينه بغى اولنان كشى يه اعانت واجب اوله لكن
نصح وصلحه سعيدن نصكره (انما المؤمنون اخوة) مؤمنلر برى برلرينه قرنداشلردر زيرا جميعى اصل واحده
منتسبلردركه اول ايماندركيم حيات ابديه يى موجبدر (فأصلحوا بين اخويكم) اعدى ايكى قرنداشكزبينى

اصلاح ایدڭ ایکی یه تخصیصه علت زیرا که شقاق اقل وقوعی ایکی کشی بیننده در (واتقوا الله لعلکم ترحمون) الله تعالیدن قورقوب حکمنه مخالفت ایتمکز که رحمت اولنه سز (یا أیها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی أن یکونوا خیرا منهم ولا نساء من نساء عسی أن یکن خیرا منهن) یا أهل ایمان جماعتی رجال ونسادن بری برلریکزی سخریه ایتمسون زیرا کاهی اولور که سخریه اولنان عند الله سخریه ایدندن خیرلی اولور (ولا تلمزوا أنفسکم) وبری برلریکزی تعییب ایتمکز زیرا که مؤمنلرڭ کاسی نفس واحده کبیدر ویاخود کندیکزه عیب ویررشیئی ایشلمکز یرا انی ایشلین کندوینی تعییب ایدر (ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الایمان) وبری بریکزی لقب فسوقله چاغرمکز که اول مؤمنلره نه چرکین اسم اولور که ایمانه دخوللە اشتهارلرندنصکره فسقله ذکر اولنه لر * روایت اولندیکه اشبو آیت صفیه بنت حیی شاننده نازل اولوبدرکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیکه یا رسول الله نسائڭ بکا یهودیه قزی دیو تعییر ایدرلر پیغمبریمز علیه السلام اکا ایتدی سن انلره دیکل که بابام هارون وعمم موسی وزوجم محمد رسول الله در * دینلدیکه اشبو آیت ابو مالک شاننده نازل اولوبدرکه اول عبد الله بن السلامه یا اوزانوب یا اعرابی دیدی عبد الله ایسه اکا یهودی دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایکیسین دخی هجر ایدوب توبه لری ظهورنه دکین فتنه کلمکدن منع ایتدی (ومن لم یتب فأولئك هم الظالمون) اول کمسه که اشبو مناهیدن توبه ایتمیه اول وصفلو کمسه لر ظالملردر عصیانی طاعت موضعنه وضع ونفسلرین عذابه عرض ایتدکلری یچون (یا أیها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) یا مؤمنلر کندیکزدن ظنڭ کثیرنی ابعاد ایدڭ تحقیق ایتمکز زیرا که ظنڭ بعضی بعضیسنده صاحبی انکله عقوبته مستحق اولور اول بعض ایسه کثیردر زیرا که مؤمنلره سوء ظندر * دینلدیکه اگر مؤمن صلاحله موسوم ایسه اکا سوء ظنده احتیاط اولنور واگر فاجر ایسه انده ظاهر اولان مثلی ظن اولنسه اما که صلحایه وعلمایه حسن ظن ایتمك مندوبدر * دینلدیکه ظن ایکی نوعدر بر نوعی اثمدرکه اول ظن اولنوب تکلم ایدیله وبر نوعی ایسه اثم دکلدرکه اول ظن اولنوب تکلم ایدلمیه اول اجلدن ظنڭ بعض اثمدر دینلدی یوخسه جمیعی دکل (ولا تجسسوا) عورات مسلمیندن بحث وتتبع ایتمکز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر مسلمونه فتنه اولمکز وامورلرندن مستور اولان اشیایی تتبع ایتمکز زیرا بر کمسه که مسلمونڭ عوراتنی تتبع ایده الله تعالی دخی انڭ عوراتنی تتبع ایدر اول کمسه که الله تعالی انڭ عوراتنی تتبع ایده انی رسوای ایدر اگرچه رحلنڭ ویا بیتنڭ جوفنده ایسه ده (ولا یغتب بعضکم بعضا) وبری بریکزی ظهر غیبنده سوئله ذکر ایتمکز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه غیبتدن سؤال اولندقده دیدیکه اول مسلم قرنداشکی کراهت ایتدیکی شیئله ذکر کدر اگر اول ذکر ایتدیکڭ شی انده موجود ایسه انی غیبت ایتمشسن واگر اول شی انده مفقود ایسه اکا بهتان ایتمشسن روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام غزا ویا سفر ایدر اولسه هر بر رجل محتاجی ایکی موسر کمسه یه ضم ایدردیکه انلره خدمت ایده ومنزله تقدم ایدوب طعام وشراب وسائر حوائجلرین تهیئه ایده اوییله اولسه پیغمبریمز علیه السلام بعض اسفارنده سلمان رضی الله عنهی ایکی رجله ضم ایدوب منزله تقدم ایتدیکنده اکا نوم غلبه ایدوب برشی تهیئه سنه قادر اولمدیغی اجلدن اول ایکیسی انی اسامه یه کوندردیلر اسامه بن عنده مدهماً کولدن برشی قالمدی دیدی بعده انی صحابه دن برنیچه کمسه یه کوندردیلر هیچ برنده برشی بولمیجق دیدیلرکه اگر بزسنی برصویی چوق قیویه کوندرسڭ صویی باتوب صوسز کالیدڭ اندن ایکیسن طوروب اسامه عندنده برشی وارمیدی دیو تجسسه اشتغال لرندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردیلر پیغمبریمز علیه السلام انلره ایتدی سبب ندرکه اغزکزده لحم اثرین کورورم دیدیلرکه والله یا رسول الله اشبو کونده بز لحمدن برشی اکل ایتمامشز پیغمبریمز علیه السلام ایتدی بلکه سلمان واسامه لحمنی اکل ایتدیکز اول سببدن بو آیت نازل اولدی (أیحب احدکم أن یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) سزدن بریکز سورمیکه بر مسلم قرنداشنڭ لحمنی اکل ایده اول قرنداشی ویا لحمی میت اولدیغی حالده اول سزه عرض اولنسه اندن کراهت ایدردیکز * ایدی تکیم انڭ لحمی میت ایکن اکلدن کراهت ایدرسز انڭ غیبتی حالنده انی سوئله ذکردن دخی کراهت ایدڭ پیغمبریمز صلی الله

علیه وسلم ایدر ایلهٔ معراجده بر قومه اوغرادمکه انلرڭ باقردن طرنقلری وار یوزلرین انکله طرملرلر جبریل علیه السلامه بونلرنه حاللو کمسه لردر دیدم دیدیکه ناسی غیبت ایدنلر وعرضلرین یقنلردر میمون ایدر بر وقتده منامده اوکه بر زنجی میته سی قونیلوب لحمندن اکل ایله دینلدی دیدمکه نه سببدن انی اکل ایدم دینلدیکه فلان عندنده اولان غیبت سببیله دیدمکه والله بن اول مجلسده خیر وشردن برشی تکلم ایتمامشم دینلدیکه لکن اکا راضی اولوب استماع ایتدڭ اوییله اولسه میمون من بعد نه غیبت سویلرونه غیبتی دکلردی (واتقوا الله ان الله تواب رحیم) الله تعالیدن قورقوب غیبتدن توبه ایدڭ که اول تائبڭ توبه سنی قبول ایدر رحمتنه ایردیرر (یا أیها الناس انا خلقناکم من ذکر وانثی وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا) یا ناس بز سزڭ جمیعکزی آدم وحوادن ویا اب وامدن خلق ایتدڭ جمیعکزانده مساوی سز اوییله اولسه نسبله تفاخرڭ وجهی یوقدر وسزی شعوب وقبائل قیلدقکه بری برلریکزی بیله سز وحقنی ویره سز یوخسه انکله تفاخر لنمیه سز * معلوم اوله که شعب جمع عظیمدرکه اصل واحده منتسبلردر اول قبائلی جمع ایدر وقبیله عمائری وعماره بطونی وبطن افخاذی وفخذ فصائلی جمع ایدر اعدی خزیمه شعبدر وکنانه قبیله در وقریش عماره در وقصی بطندر وهاشم فخذدر وعباس فصیله در * دینلدیکه شعوب بطون عجمدر وقبائل ایسه بطون عربدر (ان اکرمکم عند الله أتقاکم) الله تعالی عندنده زیاده کرامتلیکز تقواسی زیاده اولانکزدر زیرا که تقوا ایله نفوس کمال بولور واشخاص متفاضل اولور اولکه شرف اراده ایده انی تقواده اراده ایتسون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کمسنه که انی ناسڭ اکرمی اولمق مسرور ایده الله تعالیدن خوف وخشیت اوزره اولسون * پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه ناس ایکی صنفدر بر صنفی مؤمن تقی اولوب الله تعالی عندنده کریمدر وبر صنفی ایسه فاجر شقی اولوب الله تعالی عندنده مهاندر (ان الله علیم خبیر) الله تعالی تقواده سزڭ مراتبکزی بیلور احوالکزه خبردار در (قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا) بنو اسد اعرابندن بر طائفه بر قحط ییلده مدینه یه کلوب بز ایمانه کلدڭ دیو اسلام اظهار ایتدیلر * وپیغمبریمز علیه السلامه امتنان وجهی اوزره بزسکا اثقال وعیال الله کلمشز وبنو فلان کبی سنکله قتال ایتمامشز حالبوکه انکله صدقه مراد ایدرلر بز طوعا ایمانه کلمشز دیو غنیمتدن سائر مسلمینه ویریلندن اکثر ویرلمسین استرلردی ایدی یا محمد سن انلره دیکل که سز ایمانه کلدیکز زیرا که ایمان تصدیقدرکه ثقه وطمأنینهٔ قلبله اولور اول ایسه سزه حاصل اولمیوبدر اگر حاصل اولمش اولسه اسلامکزی وترڭ مقاتله کزی رسول اللهه امتنان ایتمزدیکز نتکیم آخر سوره اکا دلالت ایدر (ولکن قولوا أسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم) بلکه اموال وعیالکزه واولادکزه ضرر ایرمك خوفیله اسلامه داخل اولدق دیڭز زیرا که اسلام انقیاد وسلمه دخول واظهار شهادتین وترڭ محاربه در حالبوکه حب ایمان قلوبکزه داخل اولمیوبدر قلوبکز السنه کزه موافقت ایتمیوبدر (وان تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من أعمالکم شیئا) اگر الله تعالی یه ورسولنه اخلاص ایدوب ترڭ نفاقله اطاعت ایتسکز الله تعالی اعمالکزاجورندن برشیئ نقص ایتمزدی (ان الله غفور رحیم) الله تعالی مطیعلرڭ قصورین مغفرت ایدر وانلره فضلیله رحمت ایدر (انما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا وجاهدوا بأموالهم وانفسهم فی سبیل الله أولئك هم الصادقون) ایمانده کامل شول کمسه لردرکه الله تعالینڭ وحدانیتنه ورسولنڭ رسالتنه تصدیق ایدوب انده شك ایتمدیلر والله تعالینڭ سبیلنده مالاریله ونفسلریله جهاد ایتدیلر ایدی اول وصفلو کمسه لر ایمان ادعاسنده صادقلردر آیت مذکوره نزولندنصکره اول اعراب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب سز وعلانیه ده ایمانلرنده صادقلر ایدیکنه یمین بالله ایتدیلر بیورلدیکه (قل أتعلمون الله بدینکم والله یعلم ما فی السموات وما فی الارض والله بکل شیء علیم) یا محمد سن انلره دیکل که صدقنده اولدیغکزدی الله تعالی یه می خبر ویررسز حالبوکه اول سموات وارضده کی مخلوقاتڭ اسرارنی بیلور اول هر شیئی علیمدر اکا هیچ برشیئ خفی اولمز (یمنون علیك أن أسلموا قل لا تمنوا علی اسلامکم بل الله یمن علیکم أن هداکم للایمان ان کنتم صادقین) انلر سکا اسلاملرین منت عد ایدرلر انلره دیکل که اسلامکزی بکا منت عد ایتمکز بلکه الله تعالی سزه امتنان ایدرکه زعمکز

اوزره سزه ايمان توفيق ايتدى اكر ايمان ادعاسنده صادقلر ايسكز الله تعالينك منتى سزه دربو خصه سزلك اكادكلدر (انّ الله يعلم غيب السموات والارض والله بصير بما تعملون) الله تعالى سموات وارضده غائب هر شيئى بيلور سرده وعلانيه ده ايشلديككزى كورر

(سورة ق وهى أربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ق) معناسنده اختلاف اولنديكه اول قسمدر ويا اسم سوره در ويا قدير وقادر وقاهر وقريب وقابض اسملرينك مفتاحيدر ويا خود شول جبل مشهورلك اسميدركه اول ارضى احاطه ايدوب ديشلر زمردن خلق اولنمشدر سمانك يشللكى اندندر سما انك اوزره قبه اولوب اكنافى اكا ايرشوب بدر دينلديكه اول وراء جبابده دركه شمس انك وراسنده برسنه مسيره دن غائب اولور دينلديكه انك معناسى امر قضاء اولندى (والقرآن المجيد) قرآن حقيچونكه اول مجد وشرف صاحبيدر ويا اول مجدله موصوف الله تعالينك كلاميدر ويا اولكه انك معناسن بيلوب احكامنه امتثال ايده مجد اولنور (بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم فقال الكافرون هذا شيء عجيب) بلكه انلر تعجب ايتديلركه كنديلرك جنسندن برى انلرى انذار ايده اويله اولسه ديديلركه الله تعالينك محمدى رسالتنه اختيارى برشئ عجيبدر (أئذا متنا وكنا ترابا ذلك رجع بعيد) بزميت وتراب اولديغمزدنصكره كيرو حياته رجوع ايدرميزايدى اول رجوع وهم اعاده امكاندن بعيددر (قد علمنا ما تنقص الارض منهم) الله تعالى ايدركه بز انلرك اجسادندن ارضك اكل ايتديكن بيلورز ويا بز انلرك فوت اولانن ود نياده قلانن بيلورز هيچ برشينك علمى بزدن خفى اولماز (وعندنا كتاب حفيظ) والحال بزم عندمزده بركتاب واردركه جميع اشيايى حافظدر (بل كذبوا بالحق لما جاءهم فهم فى أمر مريج) بلكه انلر معجزاتله ثابت نبوت ويا نبى ويا قرآن انلره كلديكنده تكذيب ايتديلربلكه انلر امر مختلطده دريعنى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حقنده كيمى ساحر وكيمى شاعردر وكيمى مجنون وكيمى معلمدر ديدى (أفلم ينظروا الى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروج) كافرلر الله تعالينك قدرتندن فوقلرنده سمايه نظر ايتمزلرميكه بزانى عمادسز رفع ايدوب كواكبله نيجه تزيين ايتدك حالبوكه انده شقوق وخلل يوقدر هر عيبدن سليمدر (والارض مددناها والقينا فيها رواسى وانبتنا فيها من كل زوج بهيج) وارضى بز بسط ايتدك واول ارض اوزره جبال ثوابت القا ايتدك وانده اصناف نباتاتدن بتوردككه حسنى بهجت ويرر (تبصرة وذكرى لكل عبد منيب) الله تعالى اشبو اشيايى خلق ايتديكه انك بدائع صنعنى تفكر ايدوب توحيد وطاعته رجوع ايدر هر عبده تبصره وموعظه اوله (وأنزلنا من السماء ماء مباركا فأنبتنا به جنات وحب الحصيد) وبز سمادن شول منافعى كثيره ماء ايندروب انكله اشجار واثمار وبر وشعير وسائر بچيلور حبوب بتوردك (والنخل باسقات لها طلع نضيد) ودخى نخل طوال ويا مستويه بتوردك انك ثمر كثير ويا طلع متراكبى واردر (رزقا للعباد) تاكه اشياء مذكوره عباده رزق اولوب انكله تعيش ايدهلر (واحيينا به بلدة ميتا) واول ماايله شول نماسز بلدۀ جدبه يى احيا ايتدك (كذلك الخروج) ايدى اول احيامز كبى يوم قيامتده سزى قبوردن چيقارر زروايت اولنديكه يوم قيامتده يريوزنده حياتده كمسه قالميوب ارض خاليه ميته اولديغنده الله تعالى قرق كون منى رجال كبى سمادن يغمور ياغدروب يره كيردره انكله موتانك لحوم وعروق وعظامن بتوره بعده ديركوروب يريوزينه چيقاره (كذبت قبلهم قوم نوح وأصحاب الرس وثمود وعاد وفرعون واخوان لوط واصحاب الايكة وقوم تبع) يا محمد مكه نك كفارندن اول اقوام كثيره رسوللرينى تكذيب ايتديلركه اول بونلردن قوم نوح واصحاب رسدركه يمامه يه قريب بربئر عندنده مقيم برجماعت ايدى وصالح عليه السلامك قومى ثمود وهود عليه السلامك قومى عاد وفرعون وقومى قبط ولوط عليه السلامك قومى وشعيب عليه السلامك قومندن اصحاب ايكه وقوم تبع كه ذكرى سورۀ حجرده وسورۀ دخانده كچدى (كل كذب الرسل فحق وعيد) انلرك هربرى ويا انلردن برجماعت ويا جميعى رسوللرين تكذيب ايتديلر اويله اولسه انلره

عذابم واجب اولدى ايدى سندخى يا محمد اول رسوللر كبى قومكك اذى وتكذيبنه صبر ايلهكل (أفعيينا بالخلق الاوّل بل هم فى لبس من خلق جديد) بز اوّل مرّه ده خلقدن عاجز مى اولدقكه ثانى مرّه ده اعاده دن عاجز اوله وز يعنى اول لاشئ ايكن وجوده كتوروب احيا ايتديكمز كبى انلرى بعد الاماته احيايه دخى قادر اولورز انلر بزم خلق اوّله قدرتمزى انكار ايتمزلر بلكه انلر خلق مستأنفده خلط وشبهه ايدرلر (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) هر انسانى بز خلق ايتدك قلبنه خطور ايدنى بيلورز بزه انسانى علممز شاه طمرينك اكا اولان قربندن زياده در زيرا كه انسانك ابعاض واجزائى بعضى بعضنه حجاب اولور اما كه بزم علممزه هيچ برشئ حجاب اولمز (اذ يتلقى المتلقيان عن اليمين وعن الشمال قعيد) اول الله تعالى انسانك هر حالنه على هر قريبدن اقرب در شول حينده كه انك صاغنده وصولنده قاعد ايكى كاتب ملكلر يكه انك خير وشر اعمالنى يازارلر اشبو نده ايذان واردركه اول الله تعالى كاتب ملكلرينك استحفاظندن غنيدر زيرا كه اول انلردن اعلمدر وانلره خفى اولان شيئه اول مطلعدر لكن حكمتى مقتضاسنجه انلرك يازمسنده عبدى معصيتدن تثبيط اولور واعمالك اعتبار وضبطنده جزاين تأييد اولور ويوم قيامتده حجت الزامنى تأكيد ايدر اولور (ما يلفظ من قول الالديه رقيب عتيد) بر قولكه انسان انى تلفظ ايدر الا انك عندنده حاضر ايكى ملك واردركه ثواب وكرك عقاب ايجاب ايدر قول وفعلنى برى خيرلوسن برى شرلوسن يازار ✻ حديثده كلديكه عبدك حسناتن يازان ملك سيئاتن يازان ملك اوزره اميندر عبد حسنه ايشلسه حسناتن يازان فى الحال انى اون حسنه يازار اما كه عبد سيئه ايشلسه سيئاتن يازان ملكى اول حسناتن يازان ملك يدى ساعته دكين تأخير ايتديرر شول رجائله كه بلكه اول سيئه ايشلين عبد تسبيح ويا استغفار ايده وانكله اول سيئه محو اولوب كيده (وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد) يا انسان سكرموتك غمره وشدتى كلديكه اول انسانى غشى وعقلى اوزره غلبه ايدر بر حالله كيم انكله رسوللرك خبرويرديكنك حقيقتى ايررحتى كه سعادت وشقاوتدن مآل امرينى آشكاره كورر اول موتدركه اندن ميل وهرب ايدر اولدك (ونفخ فى الصور ذلك يوم الوعيد) وموتدنصكره صوره نفخۀ بعث اولنه كه كفارك انده عذابلرينك تحقيق كونيدر (وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد) اول كونده هر نفسك بيله سنجه ايكى ملك اولور برى انى سوق ايدر وبريسى انك عملنه شهادت ايدر ويا خود بر ملك اشبو ايكى وصفى جمع ايدر ويا خود سائق انك كاتب سيئاتى وشهيد ايسه انك كاتب حسناتيدر ويا خود سائق نفسى ويا قرينيدر وشهيد ايسه انك جوارح ويا اعمالدر (لقد كنت فى غفلة من هذا) كافراهوال قيامتى كورديكنده اكا دينوركه سن بو كوندن دنياده غفلتده ايدك رب تعالى يى ورسولنى تصديق ايتمزدك (فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد) الآن سندن امور آخرتده حاجب غطا كى كشف ايتدك اشبو كونده بصرك نافذدر دنياده انكار ايتديككى بونده كوررسن ويا خود خطاب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه يعنى يا محمد سن اموردياندن غفلتده ايدك وحى وتعليم قرآنله سندن غطاء غفلتى كيدردك اويله اولسه ناسك كورمدكارينى كوررسن وبيلمدكارينى بيلورسن (وقال قرينه هذا ما لدى عتيد) هر انسان اوزره موكل ملك ديه كه اشبو بنم عندمده مكتوب وحاضر اولاندر ويا كافرك قرينى شيطان ديه كه اشبو بنم عندمده وملكمده حاضردر اغواء واضلال ايله جهنم ايچون انى تهيئه ايتمشم (ألقيا فى جهنم كل كفار عنيد) الله تعالى سائق وشهيد ويا خزنۀ ناردن ايكى ملكه ويا برملكه ديه كه جهنمه براغك هر كافريكه الله تعالينك وحدانيتن انكار ايدوب حقدن اعراض ايدر (مناع للخير معتد مريب) مالنك زكاتنى ويرمز وغيره ظلم ايدر وا الله تعالى دين اسلامده شك ايدر (الذى جعل مع الله الها آخر) كه اول الله تعالى يه اله آخرى اشراك ايدر (فألقياه فى العذاب الشديد) ايدى ايكيكز انى نارده عذاب شديده القا ايدك (قال قرينه ربنا ما أطغيته ولكن كان فى ضلال بعيد) كافر قرينى شيطان حقنده ديه كه يا رب بنى بو اضلال ايتمشدى شيطان ديه كه يا رب بن انى اضلال ايتمدم زيرا بنم اكا قوتم يوغيدى بلكه اول كندى بر ضلالده دوشديكه اول انى حق واعماندن بعيد ايتدى (قال لا تختصموا لدى وقد قدمت اليكم بالوعيد) الله تعالى كافر وشيطانه

دیه که بنم عندمده اختصام ایتمکز زیرا که بن سزه کتابلرمده ورسوللرم اسانده طغیان اوزره وعیدمی تقدیم
ایتمشدم (ما یبدل القول لدی وما أنا بظلام للعبید) بنم ثواب ویا عقابله اولان وعدمه خلاف اولمزو بن عبدمه
ظلم ایدرد کلم ذنبسز هیچ کسه یه عذاب ایتمزم (یوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزید) ذکر ایت
شول کونیکه جهنمه دیه وزکه جن وانسدن سکا القا اولنانله طولدکی جهنم دیه که یارب دخی زیاده
وارمیدرکه القا ایدرسک اکا وسعم اولور * پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلم ایدر جن وانسدن کفاری جهنمه فوج
فوج براغه لر جهنم ایسه انلره غیظندن زیاده طلبندن زائل اولمیه حتی رب العزة اکا قدمن وضع ایدوب عزتک
حقیچون یارب کفایت ایدر دیه او یله اولسه بعضی بعضنه انزوا ایده اما که جنتده خالی مکان قالوب
الله تعالی بر نوع خلق ایجاد ایدوب انلری انده اسکان ایده (وأزلفت الجنة للمتقین غیر بعید) وجنت متقیلره
تقریب اولنوب اول انلره بعید اولمیه دخوللرندن اول اکا نظر ایده لر انلره دینله کیم (هذا ما توعدون لکل
أواب حفیظ) اشبو کوردیککز جنت شول السنه رسل ایله وعد اولنان در هر کسه یه کیم الله تعالی یه
رجوع ایدوب حدودینی رعایت ایتمش اوله (من خشی الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب) که اول الله تعالی یی
کورمیشکن اندن قورقوب امرینه اطاعت ایده ویا خلوتنده کسه کورمزکن الله تعالی یه قلب خالصله
اطاعت ایده ذکر اولنان اوصافله موصوف کسه لره دینورکه (ادخلوها بسلام ذلک یوم الخلود)
هر مخوفدن سالم اولدیغکز حالده ویا الله تعالی انلره ویا انلری برلرینه سلام ویررا اولدقلری حالده جنته کیرلک
اشبو دخول سزه یوم دائمدر سزه اندن خروج یوقدر (لهم ما یشاؤن فیها ولدینا مزید) انلر ایچون اول جنتده
تمنی ایتدکلری واردر ومع ذلک اندن زیاده شول باللرینه خطور ایتمدلک وکوزلر کورمدلک وقولاقلر ایشتمدلک انلر
ایچون کرامات واردر دینلدیکه انکله مراد الله تعالینک جمال باکمالنی کورمکدر (وکم أهلکنا قبلهم
من قرن هم أشد منهم بطشا فنقبوا فی البلاد هل من محیص) اهل مکه دن اول بر قرون کثیره اهلاک ایتمشزکه
انلر قوتده اهل مکه دن اشد ایدیلر موتدن حذر ایله خرق وتصرف ایتدیلر وبحری نقب ایدوب محفوظ اولمق
ایچون بیت ایتدیلر الله تعالیدن ویا موتدن ملجأ بولدیلرمی ویا اهل مکه اسفارلرنده بلاد قرون ماضیه یه
اوغرادیلر وانلر هیچ کسه یی الله تعالینک عذاب واهلاکندن قورتلمش کوردیلرمیکه کندیلر ایچون دخی انک
مثلنی توقع ایده لر (ان فی ذلک لذکری لمن کان له قلب أو ألقی السمع وهو شهید) اشبو سوره ده ذکر اولنانده
تذکر وموعظه واردر اول کسه یه که حقا یقده تفکر ایدر قلب واعی صاحبی اوله ویا خود سمعنی انک مواعظی
استماعنه القا ایده حالبوکه ذهنی حاضر اولوب معانیسنی فهم ایدر ویا صدقنه شاهددرکه ظواهریله متعظ
وزواجریله منزجر اوله (ولقد خلقنا السموات والارض وما بینهما فی ستة أیام) سموات وارض وما بینهمایی
بر التی کونده خلق ایتدک روایت اولندیکه یهودلر پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه بزه خبر ویرکه
اشبو التی کونده الله تعالی نه اشیایی خلق ایتدی دیدیکه یوم احد ایله یوم اثنینده ارضی خلق ایتدی ویوم ثلاثاده
جبال ویوم اربعاده مداین وانهار واقوانی خلق ایتدی ویوم خمیسده یوم جمعه نک اوچ ساعتنه دکین سموات
وملائکه یی خلق ایتدی واول اوچ ساعتک اولکیسنده آجالی وایکنجیسنده آفتی واوچنجیسنده آدمی خلق
ایتدی دیدیلرکه صدق ایتدلنا اکر اتمام ایدرسک دیدیکه اتمامی ندر دیدیلرکه یوم سبتده استراحت ایدوب
عرش اوزره استلقا ایتدی او یله اولسه انلرک اول قولنی رد ایچون (وما مسنا من لغوب) حالبوکه انده بزه تعب
واعیادن بر شیء اصابت ایتمدی دیو بیوردی زیرا که استراحت ایدر اول کسه که اکا تعب وعی ایره الله تعالی
ایسه مخلوقین صفاتندن منزهدر (فاصبر علی ما یقولون) ایمدی یا محمد مشرکینک بعنی انکارلرینه صبر ایت
اول الله تعالی که اعیاسز کائناتک خلقنه قادر اولدی قادر اولورکه انلری اماته دنصکره یوم قیامتده احیا
ایدوب انلردن انتقام ایده ویا خود یهودلک کفر وتشبیهنه صبر ایت (وسبح بحمد ربک) وربک جل شانه نک سکا
انعام ایتدیکی اصابت حق وسائر نعمتی اوزره حامد اولدیغک حالده انی عجزدن وتشبیهی ایجاب ایدر شیئدن
تنزیه ایت (قبل طلوع الشمس وقبل الغروب) شمسک طلوعندن اول صلاة فجری وشمسک غروبندن اول صلاة

ظهری وعصری ادا ایت (ومن اللیل فسبحه) وکیجه نک بعضنده مغرب وعشایی ادا ایت (وادبار السجود)
وصلاة مفروضه اعقابنده نوافل مسنونه یی ادا ایت ویا خود عشادنصکره صلاة وتری ادا ایت دینلدیکه
(ومن اللیل) ایله مراد مغرب وعشا وتهجددر دینلدیکه (ادبار السجود) ایله مراد صلاة مغربدنصکره قلنور
ایکی رکعت سنتدر ویا خود صلوات مکتوبه اردنجه تسبیح ایدلمسیدر پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کسه که
هر صلوات مکتوبه اردنجه اوتوز اوچ کره (سبحان الله) واوتوز اوچ کره (الحمد لله) واوتوز اوچ کره
(الله أکبر) دیه بعده بر کره (لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر) دیه الله تعالی
جمیع خطالرینی یارلغیه اکرچه دریانک کوپوکی دکاو ایسه ده ابو هریره رضی الله عنه ایدر صحابه نک فقراسی
پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلرکه یا رسول الله اهل دثور ثروتلری سببیله درجات رفیعه یه ونعیم مقیمه
نائل اولدیلر زیرا که بزم کبی نماز قیلورلر وبزم کبی جهاد ایدرلر ومع ذلک بزم قادر اولمدیغمز فضول اموالرینی
انفاق ایدرلر دیدیکه سزه بر عمل خبر ویره یمکه انکله سزدن اول کچن کسه لره ایره سز وسزدن صکره کانلری کچه سز
ایشلدیککز عمل ثوابنه بولمیه مگر اول که سزک عملکز مثلن ایشلیه ایمدی هر صلوات مکتوبه اردنجه
اوتوز اوچ کره تسبیح وتحمید وتکبیر ایدلک (واستمع یوم ینادی المناد من مکان قریب) یا محمد اهوال قیامتدن
سکا خبر ویریلنه القا سمع ایت شول کونکه انده اسرافیل ویا جبرائیل علیهما السلام مکان قریبدنکه اول
صخرهٔ بیت المقدسدر اول سمایه سائر ارضدن اون سکز میل اقربدرندا ایدوب دیه که ای عظام بالیه ولحوم
متمزقه وشعور متفرقه الله تعالی سزه امر ایدرکه فصل قضا ایچون اجتماع ایده سز او یله اولسه اول ندایی جمیع
خلق علی السویه ایشیدوب امر الهی یه انقیاد ایده لر (یوم یسمعون الصیحة بالحق ذلک یوم الخروج) شول
کونده که نفخهٔ ثانیه یی بعثله ایشیده لر اشبو قبوردن خروج کونیدر (انا نحن نحیی ونمیت والینا المصیر)
بز دنیاده ناسی احیا واماته ایدرز آخرتده جزا ایچون مرجعلری بزه در (یوم تشقق الارض عنهم سراعا
ذلک حشر علینا یسیر) اول کونده ارض یاریلوب ناس قبرلرندن مسرعین اولدقلری حالده خروج ایده لر اشبو
بعث وجمعدرکه اول بزه آساندر اول ایسه آسان اولمزالا اکا که لذاته عالم قادر اولوب انی هیچ بر شان شان
آخردن اشغال ایتمیه (نحن أعلم بما یقولون) یا محمد کفار مکه نک سنی تکذیبده دیدکلرینی بز بیلورز
(وما أنت علیهم بجبار) سن انلرک اوزره مسلط دکلسنکه انلری اسلامه جبر ایده سن بلکه سن انجق داعی
ومذکرسن (فذکر بالقرآن من یخاف وعید) ایمدی قرآنله وعظ وتذکیر ایت هر کسه یه کیم بنم دنیاده
وآخرتده کی عذابمدن خوف ایده

(سورة الذاریات وهی ستون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والذاریات ذروا) شول ریاح حقیچونکه تراب وغیر اشیایی صاورر (فالحاملات وقرا) وسحابلر
حقیچونکه امطاری کوتورر ویا ریاح که سحابی کوتورر ویا نساء که بطنلرنده اولادلرین کوتوررلر (فالجاریات
یسرا) وسفینه لرکه دریاده سهولتله یورر (فالمقسمات أمرا) وملائکه که امطار وارزاق وسائر اموری
تقسیم ایدر * الله تعالی اشبو اشیا ایله اقسام ایتدی زیرا که هر بری انک کمال صنع وقدرتنه دلالت ایدر
(انما توعدون لصادق) سزک وعد اولندیغکز ثواب وعقابک وقوعی حقدر (وان الدین لواقع) وحساب
وجزا واقعدر (والسماء ذات الحبک) سماء حقیچونکه اول طرائق محسوسه صاحبیدرکه اول مسیر
کواکبدر ویا طرائق معقوله ایدرکه اکا نظار سلوک ایدوب اندن معارفه توصل ایدرلر (انکم لفی قول مختلف)
یا اهل مکه سز بزه رسولمز ویا قرآن حقنده قول متناقضده سزکه رسولی شاعر وساحر وکاهن وقرآنی شعر وسحر
وکهانه دیرسز بو حالت ایسه حیرت شدیده وجهالات غلیظه دن ناشیدر (یؤفک عنه من أفک) اول رسول
ویا قرآندن صرف اولنور اول کسه که علم اللهده هدایتدن مصروف اوله (قتل الخراصون) قول مختلف
اصحابندن کذابینه لعنت اولسون (الذین هم فی غمرة ساهون) که انلر آخرت امرندن جهلده درکندیلرله

مراد اولان ایمان وطاعتدن غافللردر (یسئلون أیان یوم الدین) دیرلر که یوم جزانك وقوعی نوقتده‌در (یوم هم علی النار یفتنون) شول کونده اولورکه انلر ناردە احراق اولنور وانلره دینورکه (ذوقوا فتنتکم هذا الذی کنتم به تستعجلون) تکذیبکزك جزاسنی ذوق ایدك اشبو شول عذابدرکه سزانی دنیاده استعجال ایدردیکز (ان المتقین فی جنات وعیون) الله تعالیدن قورقوب مخالفتدن صاقنانلر آخرتده جنت بستانلرنده وپیکارلرده اولور (آخذین ما آتاهم ربهم) ربلری جل شانه نك انلره ویردیکی ثوابی سرورله قبول ایدرلر زیرا که اول غایت جودتده درانده ردّ اولنورشی یوقدر (انهم کانوا قبل ذلك محسنین) زیرا که انلر اندن اول دنیاده عمللرین کوکچك ایدرلردی (کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون) انلرك کیجه‌ده اویودقلری قلیل ایدی اکثرینی ذکر وصلاته کچوررلردی (وبالاسحار هم یستغفرون) وانلر قلّت نوم وکثرت تهجدلر ایله بیله سحر وقتنه ایردکلرنده استغفاره مشغول اولورلردی کانه اول کیجه‌لرینی جرائم له کچوررلردی * دینلدیکه یارسول الله انده نیجه استغفار ایدیلور دیدیکه (اللهم اغفر لنا وارحمنا وتب علینا انك انت التواب الرحیم) (وفی أموالهم حق للسائل والمحروم) وانلرك ماللرنده طالب نفع ایچون ومتعفف ایچون نصیب واردرکه انی الله تعالی یه تقرب وناسه اشفاق ایچون نفسلری اوزره ایجاب والزام ایدرلر (وفی الارض آیات للموقنین) طریق هدایه سالك موحد ایچون ارضده الله تعالینك وحدانیتنه علامات ودلائل واردرکه عیون باصره ایله بحار وانهارینه وجبال واشجارینه وکیفیات وخواص ومنافعده اختلاف اجزاسنه نظر ایدنلر صانعك وجود وعلم وقدرت وارادت وفرط رحمتن بیلوروانسکله ایمانلرنده یقینلری زیاده اولور (وفی أنفسکم) ودخی کندیکزده کذلك الله تعالینك وحدانیتنه علامات ودلائل واردرز یرا عالمده برشیء یوقدر الا انسانده انك نظیری واردرکه اول دلالتده انك غناسن ویررومع ذلك برنیجه هیئات نافعه ومناظر بهیه وترکیبات عجیبه وافعال غریبه یه تمکنده وصنایع مختلفه یی استنباطده وکمالات متنوعه یی استجماعده متفرددر (أفلا تبصرون) نظر اعتبارله نظر ایتمزمیسز که صنعتدن صانعه استدلال ایده‌سز انکله موتکزدنصکره کیر واحیایه قدرتنی تیقن ایده‌سز (وفی السماء رزقکم وما توعدون) رزقکزه سبب اولان یغمور ووعد اولندیغکز ثواب سماده‌در * زیرا که جنت سماء سابعه نك فوقنده وعرشك تحتنده‌در ویاخود اعمال واعمالك ثوابی سماده تقدیر اولنشدر (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما أنکم تنطقون) سما وارضك ربی جل شانه نك حقیچون ذکر اولنان آیات ورزق ووعد حقدر انده ریب یوقدر نتکیم سز کندی لسانکزله نطق ایدوب غیرك لسانیله نطقه قادر اولمزسز کذلك هربریکز قسمت اولنان رزقنی اکل ایدر غیرك رزقنی اکانه قادر اولمزسز (هل أتیك حدیث ضیف ابراهیم المکرمین) یا محمد سکا ابراهیم علیه السلام اضیافنك حدیثی کلدیمیکه انلر اون ایکی ملك ویا اوچ ملك ایدیکه انلر جبریل ومیکائیل واسرافیل علیهم السلام ایدیلر انلر الله تعالی عندنده ویا ابراهیم علیه السلام عندنده کرامتلو ایدیلرکه انلره ابراهیم علیه السلام وزوجه‌سی خدمت ایتدیلرکه (اذ دخلوا علیه فقالوا سلاما قال سلام قوم منکرون) شول وقتن که انلر ابراهیم علیه السلامه داخل اولوب سلام ویردیلر ابراهیم علیه السلام دخی ردّ سلام ایدوب نفسنده دیدیکه بونلر بزم بیلمدیکمز کشیلردر زیرا که اذنسز داخل اولدیلر (فراغ الی أهله فجاء بعجل سمین) انلرك خبر نسزاهلنه واروب برسمز بوزاغوبریانیله کلدی ایمدی مضیفك آدابندندرکه قرایه مبادرت ایده تاکه ضیف انی کف ایتمیه ویا اول طعامه منتظر اولمیه (فقربه الیهم قال ألا تأکلون) ابراهیم علیه السلام اول بریانی اوکارینه قودیکه اکل ایده‌لر انلر ایسه اکل ایتمدیلر ابراهیم علیه السلام انلره اکل ایتمزمیسز دیدی (فأوجس منهم خیفة قالوا لا تخف) ابراهیم علیه السلام انلرك اکلدن اعراضن کوریجك انلردن خوفی انسمار ایتدی ویانفسنه واقع اولدیکه انلر ملائکه اولوب عذاب ایچون کلمش اوله‌لر دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل بز الله تعالینك رسوللری یز بعده جبریل علیه السلام اول بریانی قنادیله مسح ایدیجك فی الحال حیات بولوب اناسنك یاننه کتدی (وبشروه بغلام علیم) ابراهیم علیه السلامه اسحاق علیه السلام نام اوغلانك وجوده کلمسیله تبشیر ایتدیلرکه اول بالغ

اولدیغنده علمده کامل اولور (فأقبلت امرأته فی صرة فصکت وجهها وقالت عجوز عقیم) مکر ابراهیم علیه السلامك زوجه‌سی ساره برزاویه‌ده طوروب انلره نظر ایدردی تبشیرلرین ایشدیجك ولوله ایتدی وتعجبنده نساء عادتی اوزره یوزینه لطمه اورەرق بیتنه اقبال ایتدی بن برعجوز عقیم ایکن شمدنصکره طوغورەمیم دیدی (قالوا کذلك قال ربك انه هو الحکیم العلیم) اول ملائکه دیدیلرکه اشبو بزم تبشیریمز کبی ربك جل شانه دیدیکه سنك بر ولدك اولور امرنده حکیمدر کبرك حالنده ولدك اولمسیله حکم ایدر علیمدرکه خلقتك سرینی وولادتك وقتنی بیلور (قال فما خطبکم أیها المرسلون) ابراهیم علیه السلام انلرك ملائکه اولدیغنی بیلیجك انلره دیدیکه ای مرسللر شانکزندر نه امر ایچون کلدیکز زیرا انلرك مجتمعین کلملری دکل الا برامر عظیم ایچوندر (قالوا انا أرسلنا الی قوم مجرمین) دیدیلرکه بز برقوم مجرمینه کوندرلمشز که انلر قوم لوطدر (لنرسل علیهم حجارة من طین) تاکه بز انلر اوزره بالچقدن دوزیلوب آتشده پشرلمش حجاره ارسال ایده‌وز (مسومة عند ربك للمسرفین) که اول ربك جل شانه عندنده شول نخورده حدی تجاوز ایدنلر ایچون حجاره‌نك هربری شول انکله هلاك مقدر شخصك اسمیله علامتلو اولدیغی حالده (فأخرجنا من کان فیها من المؤمنین) واول قوم لوط قراسنده ساکن مؤمنلری انلرك اراسندن چیقاردق (فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین) انده ایسه مسلمیندن بر بیت اهلندن غیر کسه بولمدق که انلر لوط علیه السلامك اهل بیتی اون اوچ کسه ایدیلر * بو دلیلدرکه ایمان واسلام واحد اوله ویاخود انلر اول ایکی وصفی جمع ایتمش اوله‌لر انك ایکیسی شیء واحد دکلدر دین قولی اوزره (وترکنا فیها آیة للذین یخافون العذاب الالیم) قوم لوطك قراسی موضعنده علامت وعبرت ترك ایتدك که اول انلرك اوزرلرینه ارسال اولنان احجار مسومه‌در ویا ماء اسود منتندر شول کسه‌لر که الله تعالینك عذاب الیمندن خوف ایدرلر (وفی موسی اذ أرسلناه الی فرعون بسلطان مبین) موسی علیه السلامك شان وخبرنده کذلك انده ایسه عبرت ترك ایتدك که بز انی فرعونه ید وعصا کبی حجت واضحه ایله ارسال ایتدك (فتولی برکنه وقال ساحر او مجنون) فرعون ایسه جمیع جنودیله ایماندن اعراض ایدوب دیدیکه اول ساحر ویامجنوندر (فأخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم وهو ملیم) بز اول فرعونی وجنودینی اخذ ایدوب جمیعنی دریایه غرق ایتدك حالبوکه اول دعوای ربوبیت وتکذیب رسولدن کندویه لوم اولنورشیئله کاویدر (وفی عاد اذ أرسلنا علیهم الریح العقیم) وهود علیه السلامك قومی عادی اهلاکده دخی آیت وعبرت ترك ایتدك که انلرك اوزرە ریح عقیم ارسال ایتدك انده نه خیرونه برکت واردرزیرا اول ریح اهلاك کدر (ما تذر من شیء أتت علیه الا جعلته کالرمیم) اول انلرك انفس وانعام واموالرندن هرنه شیئه مرور ایتدیسه انی ترك ایتموب شیء هالك بالی کبی قیلدی (وفی ثمود اذ قیل لهم تمتعوا حتی حین) وصالح علیه السلامك قومی ثمودی دخی اهلاکده آیت وعبرت ترك ایتدك که انلره صالح علیه السلام لسانیله دینلدیکه چیقان ناقه‌یی ذبح ایتدیلر آجالکز اوچ کون انقضاسنه دکین داریکزده معیشت ایدك (فعتوا عن أمر ربهم فأخذتهم الصاعقة وهم ینظرون) انلر ایسه الله تعالینك امرینه امتثالدن استکبار ایتدیلر اکابنا اوچ کوندنصکره انلری عذاب أخذ ایتدی حالبوکه انلر نهارین اول عذابه نظر ایدرلردی (فما استطاعوا من قیام وما کانوا منتصرین) اول عذابك نزولی عندنده نهوضه قادر اولمیوب حتی هلاك اولدیلر واندن امتناع ایدر دخی اولمدیلر (وقوم نوح من قبل انهم کانوا قوما فاسقین) اشبو ذکر اولنان اقوامدن اول نوح قومنی بز اهلاك ایتدك که انلر کفر وعصیانله استقامتدن خارجین ایدیلر (والسماء بنیناها بأید وانا لموسعون) بز سمایی قوت وقدرتمزله خلق ایتدك وبز قادرزکه سماء وارض بیننی توسیع ویا اول ایکیسی بیننده اولان خلقمزه رزقی توسیع ایده‌وز (والارض فرشناها فنعم الماهدون) وارضی بز سزکچون بسط ایتدك که اوزرنده قرار ایده‌سز بزنه کوزك ماهدونز (ومن کل شیء خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) هرشیئدن بز ایکیشر نوع خلق ایتدك سماء وارض شمس وقمر لیل ونهار بر وبحر سهل وجبل شتاء وصیف جن وانس ذکر وانثی نور وظلمات ایمان وکفر سعادت وشقاوت حق وباطل

جلوومن کبی تا که تذکر ایدوب تعدد احوال ممکناتدن ایدیکنی بیله سز وواجب الذاتك تعددوانقسامی
قبول ایتمزایدیکنی تیقن ایده سز (ففروا الی الله انی لکم منه نذیر مبین) ایمدی الله تعالی یه ایمان وتوحید له
وطاعتنه ملازمتله عذابندن رحمتنه قاچك که بن سزی انك شرك وعصیان اهلیچون اعداد ایتدیکی عذابندن
معجزات ظاهره ایله تحذیر ایدرم (ولا تجعلوا مع الله الها آخر انی لکم منه نذیر مبین) الله تعالی یه الوهیتده
هیچ برشیئی اشراك ایتمکز که اول اقرار اولنمسی واجبك اعظمیدر که بن سزی اشراکدن آفاتنی بیان ایله
تحذیر ایدرم (کذلك ما أتى الذين من قبلهم من رسول الا قالوا ساحر أو مجنون) یا محمد کفار مکه سنی
تکذیب ایدوب ساحر ومجنون دیو وصفلری کبی اندن اول کچن امتلره هربارکه بر رسول کلسه انلرانی تکذیب
ایدوب سحر وجنونله وصف ایدرلردی (أتواصوا به بل هم قوم طاغون) یوخسه انلرك اول کچنلری صکره
کلنلرینه وصیتمی ایتدیلرحتی که جمیعی اول قول اوزره اتفاق ایتدیلر بلکه اول قولی بری برلرینه وصیتله دکلدر
ارالرنده زمان بعید اولدیغیچون بلکه انلری اول قول اوزره جمع ایدن طغیانده مشارکتلریدر (فتول عنهم
فما أنت بملوم) ایمدی سن انلرکله مجادله دن اعراض ایت زیرا که سن انلری کرارا دعوت ایتدك نصکره انلر
کفرلری اوزره اصرار وعنادلرین ارتوردیلر اولیه اونسه تبلیغده جهدکی بذل نصکره انلرك اعراضی اوزره
لوم اولنمزسن (وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين) وتذکیر ووعظی ترك ایتیوب ایلکل زیرا که اول نفع ایدر
انلره که الله تعالی ایمان تقدیر ایتمش اوله ویا مؤمن اوله اول انلرك بصیرتن آرتورر (وما خلقت الجن والانس
الا ليعبدون) بن جن وانسی خلق ایتدمکه انلره بکا عبادت ایدلر دیو امر ایتدم وعبادتمه انلری دعوت
ایتدم ویا انکچونکه بنی بیله لر* زیرا که اول انلری خلق ایتمسه وجود ووحدانیتی بیلمزدی ویا انکچونکه
بکا خضوع وتذلل ایده لر ایمدی جن وانسدن هر مخلوق الله تعالینك قضاسنه خاضع ومشیئتنه متذلل در هیچ
بری ماخلق لهسندن خروجه مالك اولمز* ویا انکچونکه بنی توحید ایده لر اما مؤمن شدت ورخاده انی
توحید ایدر اما کافرانجق شدت وبلاده توحید ایدر یوخسه نعمت ورخاده دکل (ما أريد منهم من رزق
وما أريد أن يطعمون) بن انلردن دیلمزم که خلقمدن برینی ویا کندیلرینی ارزاق ایده لر ودخی دیلمزم که
خلقمدن برینی اطعام ایده لر الله تعالی اطعامی کندو یه اسناد ایتدی زیرا که خلق انك عیالیدر واکه
برکسه نك عیالنی اطعام ایده انك کندوینی اطعام ایتمش کبیدر* اشبو آیتله مراد بیاندرکه الله تعالینك
عباد ایله شانی ساده نك عبیدایله اولان شانی کبی دکلدر زیرا که ساده معاشلری تحصیلنده عبیدلرندن استعانه
ایدرلر اما که الله تعالی عالمیندن غنیدر (ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين) الله تعالی خلقنه رزق ویرمکده
بلیغدر قوت وقدرتنده متیندر ایمدی امر اولدیغکز شیئه اشتغال ایدلك که فوز وفلاحه ایره سز زیرا بن سزی
انك تحصیلنه مانع شیئی تکلیف ایتمزم (فان للذين ظلموا ذنوبا مثل ذنوب أصحابهم فلا يستعجلون) ایمدی
شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلریچون عذابدن نصیب واردر انلردن اول هلاك اولان قوم نوح وعاد وثموددن
صاحبلرینك نصیبی کبی ایمدی اول عذابه استعجال ایتمسونلرکه اول یوم قیامته تأخیر اولنوبدر (فويل
للذين كفروا من يومهم الذي يوعدون) شدت عذاب ویاویل طموسی شول کافرلره اولور که انکله وعد
اولندیلرکه اول یادنیاده عذاب استیصال ویاخود یوم قیامتده عذاب جهنمدر

(سورة الطور وهي تسع وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والطور) طورمدینده طورسینا نام جبلدرکه موسی علیه السلام انده الله تعالینك کلامن ایشتدی اول
انکله اقسام ایتدی (وكتاب مسطور) ویازیلان کتاب حقیچونکه انکله مراد قرآندر ویا حفظه نك یازدیغیدر
(في رق منشور) که اول جلد مبسوطه یازیلیدر (والبيت المعمور) وکعبه حقیچونکه اول حجاج ومجاورینله
معموردر ویا انکله مراد سماء سابعه ده ضراح نام بیت شریفدرکه کعبه حیالنده عرش حذاسنده درسماده
نك حرمتی ارضده کعبه حرمتی کبیدر هرکوننده اکا یتمش بیك ملك کلور ایچنده نماز قیلور برکره اکا کیدن

من بعد کیدوب اکا ابدا عودت ایتمز ویا مراد قلب مؤمندرکه معرفة واخلاصله معموردر (والسقف
المرفوع) عرش ویاسماء حقیچون (والبحر المسجور) بحر مملو ویا بحر محیط ویا بحر موقد حقیچون* روایت
اولندیکه الله تعالی یوم قیامتده بحاری نار قیلوب انکله جهنمی تسجیر ایدر (ان عذاب ربك لواقع ماله
من دافع) ربك جل شانه نك عذابی نازل وکائندر انی دفع ایدر یوقدر حتی انکه نزول ایده (يوم تمور السماء
مورا) شول کونده که سماء اهلنه دکرمن دونمسی کبی دونه برحیثیتله که اهلی خوفلرندن بری برلرینه قاریشه
(وتسير الجبال سيرا) وطاغلر مکانلرندن زائل اولوب هباء منثور اوله (فويل يومئذ للمكذبين) اول کونده
شدت عذاب اول کسه لره درکه دنیاده رسوللری تکذیب ایتدیلر (الذين هم في خوض يلعبون) که انلر
رسوللری استهزا ایله باطله اشتغال ایدرلردی (يوم يدعون الى نار جهنم دعا) اول کونده انلرالاری بیونلرینه
ومورانورو ناصیه لری ایاقلرینه بغلنور وعنفله یوزلری اوزره باشلری آشاغه نار جهنمه دفع ایدیلور حتی انکه جهنمه
قریب اوله لر انلره دینورکه (هذه النار التي كنتم بها تكذبون) اشبو اول ناردرکه سزانی دنیاده تکذیب
ایدردیکز (أفسحر هذا أم أنتم لا تبصرون) اشبو کوردیککز عذاب سحرمیدر زیرا که سز وحیه سحر
دیردیکز یوخسه انك مصداقی اولدیغی حیثیتدن دلالت ایدر شیئی کورمزدیکز نتکیم دنیاده انك حقیقتنه
دلالت ایدر شیئی کورمزدیککز (اصلوها فاصبروا أو لا تصبروا سواء عليكم انما تجزون ما كنتم تعملون)
ایمدی اول ناره کرکسه انك عذابنه صبر ایدلك وکرکسه صبر ایتمکز ایکی حالت سزه مساویدر ابدا سزه اندن نجات
یوقدرکه اول دنیاده ایشلدیککز شرك وتکذیبك جزاسیدرکه اکا ایریشورسز (ان المتقين في جنات ونعيم)
دنیاده شرك وعصیاندن صاقنوب الله تعالی امرینه اطاعت ایدنلر یوم قیامتده بوستانلرده وانواع نعمله
تنعمده در (فاكهين بما آتاهم ربهم) رب تعالینك جنتده ویردیکی کرامته سوینوب انکله تلذذ ایدراولدقلری
حالده (ووقاهم ربهم عذاب الجحيم) ورب تعالی انلری نار جحیمدن حفظ وانی انلردن دفع ایده وانلره دینله که
(كلوا واشربوا هنيئا بما كنتم تعملون) جنتك الوان طعام وشرابندن اکل وشرب ایدلك که انك عاقبتی تخمه
وسقم اولمسندن امن اوزره اولدیغکز حالده شول اعمال صالحه سببیله کیم انی دنیاده ایشلدیکزدی (متكئين
على سرر مصفوفة) انلر بری برلرینك یاننه دیزلمش سریرلر اوزره اتکا ایدر اولدقلری حالده (وزوجناهم بحور
عين) وبز انلره حور عین ازواج قیلورز (والذين آمنوا واتبعتهم ذريتهم بايمان ألحقنا بهم ذريتهم) شونلرکه
دنیاده مؤمنلر اولوب اولادلری ایمانله انلره اتباع ایتدیلر بز اول مؤمنلره اولادلرینی جنته دخولده الحاق
ایدرز اکر اولادلرك مؤمنلری صغار ایکن فوت اولدیسه عملده آبالرینه ایرمدیلرسه ده تاکه اول آباء انکله
قریر العین اوله لر اما که کبیرلك آبالرینه الحاق اولنمسی کندی ایمانلریله اولور یوخسه آبالرینك ایمانیله دکل
(وما ألتناهم من عملهم من شيء) اول آبانك اعمالندن برشیء نقص ایتمزز اولادلرینی انلره الحاقمز سببیله
(كل امرئ بما كسب رهين) هرکسه الله تعالی عندنده عملنه مرهوندر اکر عملی صالح ایسه کندوینی
رهنیتدن قورتاررو اکر عملی شرك ایسه کندوینی رهنیتدن قورتارمز نارده الیقور (وأمددناهم بفاكهة
ولحم مما يشتهون) وبز انلره اشتها ایتدکلری فاکهه ولحمی زیاده ایدرز اکرچه انك طلبن تصریح ایتمزلرسه ده
(يتنازعون فيها كأسا لا لغو فيها ولا تأثيم) جنتده انلر ارالرنده خمر کاسلرینی تعاطی ایدرلر انی شربلری
حالنده لغو وحدیث سویلمزلر واثم ایجاب ایدر فعلی ایشلمزلر (ويطوف عليهم غلمان لهم كأنهم لؤلؤ مكنون)
وانلره مخصوص ممالیك کأس خمری دور ایده لر کانه بیاض وصفاده هر بری صدفده مصون انجودرکه
ایدی ناس مس ایتمیوبدر* پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتك منزلتده ادناسی اول کسه درکه
خدامندن برینه ندا ایتدکده لبیك دیو اکا بیك خادم جواب ویره پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اهل جنتك
خادملری بو وصفده اولیجق کندیلرینه صفتده اولور* دیدیکه مخدوملرك خادملری اوزره فضلی قمرك ایله بدرده
سائر کواکب اوزره فضلی کبیدر (وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون) بری برلرینه اقبال ایدوب دنیاده کی
احوال وعمللرندن سؤال ایدیشه لر (قالوا انا كنا قبل في أهلنا مشفقين) دیه لرکه بز دنیاده ایکن اهلمز ارasnده

الله تعالى يه عصياندن ويا عاقبتمز امرندن خوف ايدردك (فمن الله علينا ووقينا عذاب السموم) الله تعالى
بزه رحمت وتوفيقيله فضل ايتدى وبزى عذاب ناردن حمايت ايتديكه اول مسامه سموملك نفوذى كبى نافذه در
(انا كنا من قبل ندعوه انه هو البر الرحيم) كه بوندن اول بز دنياده اكا عبادت ايدوب ناردن وقايه ديلردك
زيرا كه اول محسن وكثير الرحمه در (فذكر فما أنت بنعمة ربك بكاهن ولا مجنون) يا محمد مشركينه تذكير
اوزره ثابت اول بوخسه انلرك سكا ساحر وشاعر وكاهن ومجنون ديدكارينه مبالات ايتمكل زيرا كه سن ربك
جل شانه نك سكا تبوتى انعامنه حمد ايدجيسن بوخسه كاهن ومجنون معامله سنى ايتمزسن (أم يقولون شاعر
نتربص به ريب المنون) بلكه انلر ديرلر كه اول شاعر در دهرك حوادث وصروفنه تربص ايدلم كه انى هلاك
ايده انك غيرى شعرانك هلاك اولسى كبى (قل تربصوا فانى معكم من المتربصين) انلره ديكل كه ايدى سز بنم
هلاكمه تربص ايدك كه بن دخى سزك هلاككزه تربص ايدرم اويله اولسه يوم بدرده سيفله هلاك اولنديلر
(أم تأمرهم أحلامهم بهذا أم هم قوم طاغون) بوخسه انلره عقللرى اشبو قول متناقضله مى امر ايدر زيرا
كاهن فطنت ودقت نظر صاحبيدر مجنون ايسه مغلوب العقلدر بلكه انلر عنادده مصر وحدى متجاوزلردر
(أم يقولون تقوله بل لا يؤمنون) بوخسه انلر محمد قرآنى تلقاء نفسندن اختلاق ايتدى ديرلر بلكه انلر
كفر وعنادلرندن اشبو مطاعنله رمى ايدوب ايمانه كلمزلر (فليأتوا بحديث مثله ان كانوا صادقين) اكر انلر
محمد قرآنى تلقاء نفسندن اختلاق ايتدى ديمرلرنده صادقين ايسه لر اول قرآن مثلى بر حديث مختلق كتورسونلر
(أم خلقوا من غير شئ أم هم الخالقون) بوخسه انلر خالق ومقدرسز خلق وتقدير اولنديلر وياخود عبادت
ومجازاتدن لاشئ ايچون خلق اولنديلر اول اجلدن الله تعالى يه عبادت ايتمزلر وياخود انلر كندولرين
خلق ايتمش اولدقلرندن الله تعالينك امرى اوزرلرينه واجب اولمامشدر (أم خلقوا السموات والارض
بل لا يوقنون) بوخسه سموات وارضى انلرمى خلق ايتديلر اول اجلدن انلرك خالقنه عبادت ايتمزلر بلكه انلر
ايقان ايتمزلر كه سزى وسموات وارضى كيم خلق ايتدى ديو سؤال اولنسه لر ديرلر كه الله تعالى خلق ايتدى اكر
انى ايقان ايتسه لر اكا عبادتدن اعراض ايتمزلردى (أم عندهم خزائن ربك أم هم المصيطرون) بوخسه ربك
جل شانه نك خزائن رزقى انلرك عندنده ميدر حتى كه نبوتى ديلدكلرى كمسه يه ويره وياانك خزائن علمى انلر
عندنده ميدر كه حكمت اقتضا ايتديكى كمسه يى الوهيته اختيار ايده لر بوخسه اشيا اوزره غالبلرميدر ديلدكلرى
كيفيت اوزره تدبير ايده لر (أم لهم سلم يستمعون فيه فليأت مستمعهم بسلطان مبين) بوخسه انلرك ارتقا
ايده جك نردبانلريمى واردر كه اكا صعود ايدوب ملائكه كلامنى وياعلم غيبدن انلره وحى اولنانى ايشيدوب زمان
مستقبلده اوله جق امورى بيله لر ايدى مستمعلرى حجت واضحه ايله كلسون كه اول انك استماعنى تصديق ايده
(أم له البنات ولكم البنون) بوخسه زعمكز اوزره كراهت ايتديككز بنات الله تعالينك اولوب سزك ايچون بنون
اوله (أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون) بوخسه يا محمد تبليغ رسالت اوزره انلردن اجرمى استدك انلر غرم
التزامندن استثقال ايدوب سكا اتباعدن زهد ايتديلر (أم عندهم الغيب فهم يكتبون) بوخسه لوح محفوظ
انلرك عندنده ميدر مغيباتى اندن يازيورلر وياخود محمد عليه السلامه خبرويرديكى بعث وجزانك زعملرنجه
اصلى اولمديغن اندن بيلورلر (أم يريدون كيدا فالذين كفروا هم المكيدون) بوخسه انلرسنى هلاك ايچون مكر
ايتمكى ديلرلر كه اول دار الندوه ده محمد عليه السلامه اولان مكرلريدر ايمدى كافرلر كيدلرنده مغلوبين
اولديلر وياخود كيدلرينك وباليله جزالنديلر كه اول يوم بدرده قتل اولنمريدر (أم لهم اله غير الله سبحان الله
عما يشركون) بوخسه انلرك الله تعالى دن غيرى الهى وارميدر كه انك عذابندن حراست ايده الله تعالى
انلرك اشراكندن وياشراك ايتدكلرى شيئك شركتندن منزه اولدى (وان يروا كسفا من السماء ساقطا يقولوا
سحاب مركوم) اكر انلر سمادن اوزرلرينه قطعه لر دوشمنجه ايمانه كلمزز ديدكلرنده نصكر اوزرلرينه
تعذيب ايچون سمادن قطعه دوشديكن كورسه لر فرط طغيان وعنادلرندن ديه لر كه اشبو برى برينك اوزره
متراكم سحابدر كه بزى ارواء ايچون اينوبدر دوب ايمانه كلميه لردى (فذرهم حتى يلاقوا يومهم الذى فيه

يصعقون

يصعقون) ايمدى انلرى ترك ايت كه طغيانلرنده لعب وخوض ايده لر شول كونه دكين كه انده صعقه ايدرلر كه
اول نفخه اولى عندنده در (يوم لا يغنى عنهم كيدهم شيأ ولا هم ينصرون) اول كونده كيدلرى انلره برشيئى مفيد
اولمز وانده نازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (وان للذين ظلموا عذابا دون ذلك ولكن أكثرهم لا يعلمون)
شرك وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلره عذاب ناردن اول عذاب واردر كه اول عذاب قبردر وياد نياده مؤاخذه در
يوم بدرده اولان قتل ويدى ييل قحط كبى لكن انلرك اكثرى انى بيلمزلر (واصبر لحكم ربك فانك بأعيننا) ايمدى
يا محمد ربك جل شانه نك انلره امهال الله حكمنه ويا انلرك تكذيب وايذاسنه صبر ايت كه سن بزم رعايتمزده سن
كنارلك سكا ايتديكنى كورورز (وسبح بحمد ربك حين تقوم) مجلسكدن قيامك حيننده (سبحانك اللهم
وبحمدك) ديكل * ديلديكه اكر اول مجلس مجلس خير ايسه انكله احسانى آرتورر واكر انك غيرى ايسه
اكا كفارت اولور پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسه كه بر مجلسه جلوس ايدوب انده لفظى كثير اوله اول
مجلسدن قائم اولمزدن اول (سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا اله الا أنت أستغفرك وأتوب اليك) ديسه
اول مجلسده صدور ايدن لفظانه كفارت اوله * ديلديكه نمازه طورديغنده (سبحانك اللهم وبحمدك
وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا اله غيرك) ديكل كه زيرا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم نمازى انكله باشلردى *
ديلديكه انكله مراد كيجه دوشكدن قالقوب نمازه داخل اولنجه اولان ذكر اللهدر (ومن الليل
فسبحه) وكيجه نك بعضنده الله تعالى يه عبادت ايت كه اول نفسه اشق وريادن ابعددر (وأدبار النجوم)
وآخر ليلده نجوملك ادبارى حيننده يعنى فجرك طلوعنده صباحك ايكى ركعت سنتن ادا ايت

(سورة النجم وهى ثنتان وستون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والنجم اذا هوى) نجم حقيچون كه اول ثريادر وياسماده كى نجوملك كايسيدر چقانكه غروب ايده ويايوم
قيامتده منتثر اوله وياچقانكه انكله شياطين رجم اولنه استراق سمع ايتدكارنده ويانجمله مراد قرآندر كه چقان
نازل اوله وياهر نبتدر كه ساقى اوله چقانكه اول ارض اوزره سقوط ايده ويا محمد عليه السلامدر چقانكه ليله
معراجده سمادن نزول ايده (ما ضل صاحبكم وما غوى) صاحبكز محمد عليه السلام طريق مستقيمدن
عدول ايتمدى وباطل شيئى اعتقاد ايتمدى (وما ينطق عن الهوى) اول هواى نفسندن سويلمز زيرا اول
تكليف اولنمشدر كه توحيدى اظهار وشركى دفع وشرعى نشر ايده (ان هو الا وحى يوحى) انك دين امرنده
وياقرآنده سويلديكى دكل الا وحيدر كه الله تعالى دن وحى اولنوبدر (علمه شديد القوى) اكا انى برملك
تعليم ايتدى قواسى شديددر كه اول جبريل عليه السلامدر خوارق ابتدائنده اول اكا واسطه در * روايت
اولنديكه جبريل عليه السلام لوط قومنك قراسنى قناديله ماء اسوددن قلع ايدوب سمايه رفعندنصكره تقليب
ايتدى وصالح عليه السلامك قومنى بر كره صيحه سيله جميعنى هلاك ايتدى وابليسى عيسى عليه السلامله
سويلشوركن كورديكنده قناديله بركره نفخ ايديجك هندستان نهايتنده بر طاغه ايركوردى (ذو مرة
فاستوى) كه اول عقل ورأيده حصانت صاحبيدر خلق اولنديغى صورت حقيقيه سى اوزره استقامت
ايتدى * ديلديكه انبيادن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن غيرى كمسه انى خلق اولنديغى صورتده كورميوبدر
اما كه پيغمبريمز عليه السلام انى اول صورتده ايكى دفعه كوردى برى سماده وبرى ارضده وسائر
اوقاتده آدمين صورتنده كلوردى سائر انبيايه كالديكى كبى بر وقتده پيغمبريمز عليه السلام اكا ديديكه
ديلرمكه بكا خلق اولنديغك صورتده كورينه سن مكر اول وقتده پيغمبريمز عليه السلام حراطاغنده
ايدى جبريل عليه السلام مشرقدن طلوع ايدوب افقى سد ايتدى پيغمبريمز عليه السلام انى كوريجك بايلوب
دوشدى اويله اولسه فى الحال عادتى اوزره آدمى صورتنه تحول ايدوب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى كندويه
ضم ايتدى (وهو بالافق الاعلى) حالبوكه اول افق شمسده ويا سدرة منتهاده ايدى (ثم دنى فتدلى)
بعده اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قريب اولوب تعلق ايتدى (فكان قاب قوسين أو أدنى) حتى پيغمبريمز

علیه السلامه انك قربی ایکی قوس دكلو ویا اندن اقرب اولدی (فأوحى الى عبده ما أوحى) جبریل
علیه السلام اكا بر كوردی اینکه الله تعالى وحی ایتدی (ما كذب الفؤاد ما رأى) پیغمبریمز
صلى الله علیه وسلمك كوزی كوردیكن قلبی تكذیب ایتمدی * دینلدیکه ضمیر ارلك كلیسی الله تعالى یه راجعدر
اویله اولسه شدید القوی ایله معنی (هو الرزاق ذو القوة المتين) دن مفهوم ملك مثلیدر وانك اكا دنوی
ترفع مكانیدر وتدلیسی انی شرانشریله جناب قدسه جذبیدر وانی طرفة العین ده مكه دن قدسه جذبله وانك
بصری الله تعالینك اكا حكایت ایتدیكنی تكذیب ایتمدیككیدر زیرا كه امور قدسیه اولا قلب ایله ادراك
اولنور بعده بصره نقل ایدیلور ویا خود انك فؤادی كوردیككنی بن سنی بیلمزم دیدی اكر انی دیسه كاذب
اولوردی زیرا اول انی بصریله كوردیكی كبی قلبیله بیلوبدر * رؤیتك معناسنده مفسرون اختلاف ایتدیلر
ابن عباس رضی الله عنه دیدیکه محمد صلی الله تعالی علیه وسلم الله تعالى یی فؤادیله ایكی كره كوروبدر وبر جماعت
دیدیلر كه اول انی كوزیله ایكی كره كوروبدر كه اول انس وحسن وعكرمه قولیدر ابن عباس رضی الله عنه ایدر
الله تعالی ابراهیم علیه السلامی خلتله وموسی علیه السلامی كلامله ومحمد صلی الله علیه وسلمی رؤیتله اصطفا
ایتدی (أفتمارونه على ما يرى) یا مشركین محمد علیه السلامك كوردیككنده جدالمی ایدرسز كه انلر
انك اسراسنی وجبریل علیه السلامی مشاهده سنی انكار ایدرلردی (ولقد رآه نزلة أخرى) محمد علیه السلام
جبریل علیه السلامی صورت حقیقیه سنده رؤیت اخراده كوردی (عند سدرة المنتهى) كه اول رؤیت
سدرۂ منتهی عندنده ایدی چونكه اول سماء سابعه یه اسرا ایتدی سدرۂ منتهاایله مراد شجرۂ طوبی ویا شجرۂ
نبقدر كه سماء سابعه نك فوقنده عرشك یمیننده در انهار جنت انك اصلندن چیقار ملائكه اكا منتهی
اولور انی تجاوز ایتمزلر كه انك نبقی هجر دستیلری كبی ویپراغی فیل قولاقلری كبیدر ویا خود خلائقك علم
واعمالی انده منتهی اولور (عندها جنة المأوى) جنت مأوی انك عندنده در كه شهدانك ویا متقینك
ارواحی ویا ملائكه انده قرار ایدرلر (اذ يغشى السدرة ما يغشى) اول سدره یی تغطیه ایدر خلائقدن اولكه
الله تعالینك عظمت وكبریاسنه دلالت ایدر * دینلدیکه التوندن كابكار ویا قرغه لر مثالنده ملائكه در ابو هریره
رضی الله عنه دن مرویدر كه انی غشی ایدن نور خلاقدر حب الله دن ملائكه غربان مثالنده انی قاپلیوبدر
اول شجره اوزره واقع اولورلر * حدیثده كلدیكه انك هر بر ورقه سنده قائم بر ملك واردر كه الله تعالى یی
تسبیح ایدر (ما زاغ البصر وما طغى) محمد علیه السلامك بصری كوردیكی شیئدن میل وتجاوز ایتمدی
بلكه متیقن اولدیغی حالده اثبات صحیحله اثبات ایتدی ویا اول رؤیتله امر اولندیغی عجائب رؤیتندن
عدول وتجاوز ایتمدی اویله اولسه كوردیككنی اخبارده كذب ایتمز (لقد رأى من آيات ربه الكبرى)
رسول الله اول لیلۂ معراجده الله تعالینك آیات وعجائب ملكیه وملكوتیه سندن عظماء وكبرایی كوردی
(أفرأيتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى) بكا خبر ویرك كه الله تعالى یه كافر اولوب لات وعزی ومنات
نام اصنامه عبادت ایدرسز * دینلدیکه لات نام صنم طائفده ثقیفك ویا نخله ده قریشك ایدی انی طواف
ایدرلردی اول بر رجل صورتنده ایدیكه سمنله سویقات ایدوب حجاجه یدیرردی * وعزی ایسه بر شجره
ایدی غطفان اكا عبادت ایدرلردی * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خالد بن الولید رضی الله عنهی اكا كوندردی
حتی كه انی كسدی انك دیبندن بر شیطانه چیقوب صاچنی سوریه‌رك كتدی خالد اكا ایریشوب قتل ایتدی *
واما كه منات بر صخره ایدیكه هذیل وخزاعه ویا ثقیف اكا عبادت ایدردی قربانلرین انك قتنده ذبح
ایدرلردی * دینلدیکه اصنامك كلیسی حجارده ن اولوب داخل كعبه ده عبادت اولنوردی یعنی اشبو
آلهه كزك بر شیئه قدرتی وارمیدر كه الله تعالى یی قویوب انلره عبادت ایدرسز (ألكم الذكر وله الانثى)
یا مشركلر سز كندیككز ایچون بنون قیلوب الله تعالى یه بنات اسناد ایدرسز حالبوكه سز بناتدن كراهت ایدرسز
* كاهی ایدر مشركلر دیرلردیكه اصنام وملائكه حاشا بنات اللهدر بز انلره عبادت ایدرز تا كه الله تعالى یه بزم
ایچون شفاعت ایده لر (تلك اذا قسمة ضيزى) اشبو بر قسمتدر كه انده جور اولوبدر زیرا كه استنكاف

ایدیككز

ایدیككز شیئی الله تعالى ایچون قبول ایدرسز (ان هي الا أسماء سميتموها أنتم وآباؤكم) اول اصنام دكل
الا اسمادر سز وآباكزانلری آلهه دیو اطلاق ایدوبسز حالبوكه الوهیت معناسندن انلرده بر شیء یوقدر
(ما أنزل الله بها من سلطان) الله تعالى انلرك الوهیتنه سزه بر برهان انزال ایتمدیكه اكا تعلق ایده سز
(ان يتبعون الا الظن وما تهوى الانفس) بلكه انلرك اول اصنامه عبادتلرنده وآلهه دیو تسمیه لرنده توهم
باطله ونفسلرینك هواسنه اتباع ایتمشلردر (ولقد جاءهم من ربهم الهدى) حالبوكه رب تعالیدن انلره رسول
وكتاب كلمشدر انلر ایسه انی ترك ایتدیلر (أم للانسان ما تمنى فلله الآخرة والاولى) یوخسه انسان كافر ایچون
هر تمنی ایتدیكی اولورمیكه اول آلهه لرندن شفاعت طمع ایدرلرایدی اول طمع باطلدر بلكه دنیا وآخرت ایكیسی
بیله الله تعالینكدر اول ایكیسندن دیلدیكی شیئی دیلدیكی كمسه یه ویرر هیچ بر شیئله انك اوزره تحكم ایدر یوقدر
(وكم من ملك في السموات لا تغني شفاعتهم شيأ الا من بعد أن يأذن الله لمن يشاء ويرضى) سمواتده نیجه ملك
واردر كه شفاعتلری هیچ بر شیئی مفید اولمز الا شوندن صكره كه الله تعالى اذن ویره ملائكه دن اكا كه شفاعت
ایتمسن دیلیه ناسدن اول كمسه ایچون كه شفاعت اولنمغه اهل اوله اویله اولسه اصنام عبده لری ایچون نیجه
شفاعت ایدرلر (ان الذين لا يؤمنون بالآخرة ليسمون الملائكة تسمية الانثى) شونلر كه آخرته ایمان كتورمزلر
ملائكه نك هر برینی بنت دیو تسمیه ایدرلر (وما لهم به من علم ان يتبعون الا الظن وان الظن لا يغني من الحق شيأ)
حالبوكه انلرك اول قوللرینه یقین ویا حجتلری یوقدر بلكه انلر ظنلرینه اتباع ایدرلر ظن ایسه حقدن
بر شیئی مفید اولمز زیرا كه حق شیئك حقیقیدر كه اول علمله ادراك اولنور وظن ایسه معارف حقیقیه ده معتبر
اولمز بلكه ظنك معتبر اولمسی عملیاتده در * وعملیاته وصلت اولورشیئده در (فأعرض عن من تولى عن ذكرنا
ولم يرد الا الحيوة الدنيا) ایدی یا محمد اعراض ایت شول كمسه یی دعوت وشاننه اهتمامدنكه قرآنه ایمان
وموجبیله عمل ایتمیه وعملیله حیاة دنیا منفعتنی دیلیه زیرا كه دعوت انك عنادین وباطل اوزره اصرارین
آرتورر (ذلك مبلغهم من العلم) انلرك حیاة دنیایی اراده لری علملرنده غایت وصوللریدر انی تجاوز ایتمزلر
(ان ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله وهو أعلم بمن اهتدى) رب تعالى اعلمدر شول كمسه یه كه طریق هدایتی
ترك ایده وانی كه توحیدی تمسك ایدوب طریق هدایه كیده ایمدی انلری دعوتده نفسكی اتعاب ایتمكل سكا
واجب اولان تبلیغدر سن ایسه انی ادا ایتدك (ولله ما في السموات وما في الارض) سماده وارضده اولان
اشیانك جمیعی الله تعالینك خلق وملكیدر ضالی مهتدیدن تمییز ایدوب هر فریقك احوالنی حفظ ایدر
(ليجزي الذين أساؤا بما عملوا ويجزي الذين أحسنوا بالحسنى) تا كه اسائت ایدنلره سوء عمللرینك عقابن ایده
واحسان ایدنلره جنتله جزا ایده (الذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش الا اللمم) شونلر كه كبائر اثمدن
وفواحشدن اجتناب ایدرلر * دینلدیكه كبائر اثم ذنوبدن هر شیئدر كه عقابی كبیر اوله فعلی اوزره وعید
مترتب اوله ویا فاعلنه حد واجب اوله وفواحش ایسه زنا وناحق یره قتل كبی * دینلدیكه كبائر اثم الله تعالى یه
شركدر وفواحش معاصیدر الا لممدن یعنی صغائر ذنوبدن دكلكه زیرا اول مغفوردر اكرچه صاحبی
توبه ایتمدیسه ده اول هر ذنبدر كه احیانده ایشلنه لكن اكا اعاده واقامت اولنمیه ویا اول زمان جاهلیتده
ایشلنه دو الله تعالى انكله مؤاخذه ایتمز * دینلدیكه لمم ایكی وجه اوزره در بری هر ذنبدر كه الله تعالى انك
اوزره دنیاده حد وآخرتده عذاب ذكر ایتمش اولمیه اول هر ذنبدر كه صلواتله تكفیر اولنه كبائر وفواحش
مرتبه سنه ایرمیه وبری دخی شول ذنبدر كه انی مرة بعد مرة المام ایدوب اندن توبه ایده سعید بن المسیب
ایدر اول هر شیئدر كه قلبه خطور ایدر دینلدیكه لمم شول نظره در كه عمدسز واقع اوله اول مغفوردر واكر
اعادۂ نظر ایدیلورسه اول لمم دكلدر بلكه ذنبدر (ان ربك واسع المغفرة) ربك جل شانه نك رحمتی واسعه در
صغائری مغفرت ایدر انك كه كبائردن اجتناب ایده ودخی دیلدیككی كمسه لرك ذنوبندن صغیر وكبیری
مغفرت ایدر مسیئلره وعید ومحسنلره وعدندنصكره اشبو صفت كریمه یی ایراده جملۂ فوائددن بری اولدر كه
صاحب كبیره انك رحمتندن مأیوس اولمز والله تعالینك عهدسنه هیچ كمسه یه عقاب ایتمسنك وجوبی توهم اولنمز

(هو أعلم بكم اذ أنشأكم من الارض واذ أنتم اجنة فى بطون أمهاتكم) اول الله تعالى احوالكزه سزدن
اعلمدر شول حيندنكه ابتداء خلقكزى يعنى آدمى ترابدن خلق ايتدى وسزى انالريكز قارننده جنينلر تصوير
ايتدى (فلا تزكوا أنفسكم هو أعلم بمن اتقى) ايمدى كنديلريكزى زكاء عمل وزيادهٔ خيرله ويا معاصى
ورذائلدن طهارتله مدح ايتمكز اول الله تعالى سزلك تقيكزى وغير تقيكزى وسزى صلب آدمدن چيقارمزدن
اول بيلوبدر (أفرأيت الذى تولى) كوردكمى شول كسنه يى كه حقه اتباعدن وانك اوزره ثباتدن
اعراض ايتدى (وأعطى قليلا وأكدى) وشىء قليل ويروب بعده بخل ايتدى اكثر مفسرين ديديلر كه
سبب نزولى وليد بن المغيره دركه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اتباع ايدردى بعض مشركين انى تعيير ايدوب
ديديكه سن اشياخ دينى ترك وانلرى تضليل ايتدك ديديكه الله تعالينك عذابندن قورقرم اول مشرك
اكا ديديكه اكر سن بكا بعض مالكى ويررسك سندن عذابى تحمل ايده يم اويله اولسه اول مرتد اولوب
اول مشركه بعض مشروطن ويرديكدنصكره باقيسنه بخل ايتدى (أعنده علم الغيب فهو يرى) يوخسه
علم غيب انك عندنده ميدركه صاحبى انك عذابن تحمل ايده جكنى بيلدى (أم لم ينبأ بما فى صحف موسى
وابراهيم الذى وفى) اكا خبر ويرلمدى اولكه موسايه نازل اولان توراتده ويا صحائفده كه اول اون صحيفه
اولوب توراتدن اقدم اول اكا نازل اولمشدر وكذلك ابراهيم عليه السلامه نازل اولان اون صحيفه ده كه
اول ابراهيم عليه السلامك التزام ايتديكى ويا امر اولنديغى شيئى اتمام ايتدى ويا الله تعالى يه اولان عهدينه
وفاده مبالغه ايتدى (ألا تزر وازرة وزر أخرى) كه اول موسى وابراهيم صحفلرنده يازلمشديكه هيچ برنفس
حامله نفس آخرانك حملنى حامل اولمز يعنى هيچ بركناهكار كسنه برآخرك كناهيله مؤاخذه اولنمز وبوكا مخالف
اولمز شول حديث نبويكه بركسنه كيم اسلامده برسنت سيئه احداث ايده انكچون اول سنت سيئه نك وزرى
اولور واكا متابعتله يوم قيامته دكين انى ايشليلرك وزرى دخى وزرا ولوردى بيورلدى زيرا اول وبال
اوزره سبب اولمرى وزريدر (وأن ليس للانسان الا ما سعى) وانسان ايچون آخرتده نفع ايتمز الا اول كه انى
اخلاصله ايشلمش اوله ويا اكا نيت ايتمش اوله * ابن عباس رضى الله عنه ايدر اشبو آيت سورهٔ طورده مذكور
(ألحقنا بهم ذريتهم) قول شريفله منسوخ الحكمدر زيرا كه ابناء آبائك صلاحيله جنته كيرر * عكرمه ايدر
اشبو حكم ابراهيم وموسى قوملرينه مختص ايدى يوخسه بو امت ايچون اعمال صالحه دن كنديلرك ايشلديكى
وغيرلك انلر ايچون ايشلديكى اولور شول دليله كيم برمرأه برصبيينى رفع ايدوب ديديكه يارسول الله بونكچون
حج اولورمى ديديكه نعم انكچون حج وسنكچون اجر اولور وبر رجل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديكه بنم
انام وفات ايدوب بن انكچون تصدق ايتسم اندن اكا اجر حاصل اولورمى ديديكه نعم اولور (وأن سعيه
سوف يرى) وانك خير وشردن عملى يوم قيامتده ميزانده كوريلور (ثم يجزيه الجزاء الاوفى) بعده
اول عبدك سعيى جزاء اوفى ايله جزا اولنور (وأن الى ربك المنتهى) وجميع خلائقك موتلرندنصكره انتهاء
ورجوعلرى الله تعالى يه در اعماللرينك جزاسنى ايدر (وأنه هو أضحك وأبكى) اول الله تعالى انسانده
ضحك وبكايه قوت خلق ايتدى ويا اول اهل جنتى جنتده اضحاك واهل نارى نارده ابكا ايدر ويا ارضى نباتله
اضحاك وسماى مطرله ابكا ايدر ويا اول انسانى مسرور ومحزون ايدر زيرا كه سرور ضحككى وحزن بكايى
جلب ايدر (وأنه هو أمات وأحيى) واول الله تعالى انى دنياده اماته وآخرتده بعث ايچون احيا ايدر انك
غيرى اماته واحيايه قادر اولمز حتى قاتل بنيه يى نقض ايدر واول حينده موت الله تعالينك فعليله حاصل
اولور (وأنه خلق الزوجين الذكر والانثى من نطفة اذا تمنى) واول الله تعالى هر حيواندن ذكر وانثايى
خلق ايتدى شول نطفه دنكه رحم انثايه دفق ايديلور ويا اندن ولد خلق ويا تقدير اولنور (وأن عليه
النشأة الاخرى) وانك وعدى مقتضاسنجه خلق اماته دنصكره بعث ايچون احيا ايدر (وأنه هو
أغنى وأقنى) واول ناسدن برطائفه يى اموال ايله سائردن غنى ايدر وبرطائفه يى ايسه خلقه محتاج ايدر
(وأنه هو رب الشعرى) واول شعرى نام كوكبى خلق ايتديكه اول جوزانك خلفنده در خزاعه اكا عبادت

ايدرلردى ابتدا انلره انى سنت ايدن قريش اشرافندن ابو كبشه نام رجل ايدى نجوم سمانى عرضنه قطع ايدر
شعرى ايسه طولنه قطع ايدر ابو كبشه نام رجل انكله سائر عربه مخالفت ايتدى انلر اصنامه عبادت ايدركن
اول شعرايه عبادتى اختيار ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم دينده عربه مخالفت ايتديكيچون اكا ابن ابى
كبشه ديو تسميه ايتديلر يعنى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عربه مخالفتده اكرچه ابو كبشه يه موافقت ايتدى
لكن شعرايه عبادتى انكارنده اكا دخى مخالفت ايتدى (وأنه أهلك عادا الاولى) اول الله تعالى هود عليه
السلامك قومى عاد اولايى ريح صرصر ايله هلاك ايتدى وعاد اخرى ايسه انلرك عقبى ارمدر (وثمود فما أبقى)
وصالح عليه السلامك قومى ثمودى صيحه ايله هلاك ايدوب عاد وثموددن هيچ برينى ابقا ايتمدى (وقوم نوح
من قبل انهم كانوا هم أظلم وأطغى) ونوح عليه السلامك قومنى عاد وثموددن اقدم غرقله هلاك ايتديكه انلر ظلم
وطغيانده اول ايكى فريقدن اكثر ايديلر زيرا كه نوح عليه السلام انلرك اراسنده طقوز يوز اللى يل مكث
ايدوب انلرى ايمانه دعوت ايتدكجه انلر انى ضرب واذا ايدرلردى باى لوب افاقت بولديغنده يا رب قومى مغفرت
ايت بيلمزلرندن ايدرلردى وانلر ايچون الله تعالى يه اعتذار ايلردى كبارلرى صغارلرينه اكا اذا ايدك وتكذيب
ايدك ديو وصيت ايدرلردى (والمؤتفكة أهوى) ولوط عليه السلامك قومنك قراسنى جبريل عليه السلام
قناديله سمايه رفعندنصكره بامر الله اوستنى التنه دوندروب يره براقدى (فغشيها ما غشى) بعده سجيلدن
حجاره ايله انى غشى ايتدى (فبأى آلاء ربك تتمارى) يا انسان اشبو مذكوراتى بيلدكدنصكره ربك جل شانه نك
نعمتلرندن قنغيسنى انكار ايدرسن اشبو مذكوراتك بعضى نعم وبعضى نقم ايكن جميعنه آلاء ديلدى زيرا كه
هيچ برنقمت خالى دكل يا معتبرينه عبرت وموعظه دريا خود انبيا ومؤمنينه اعدالردن انتقامدر (هذا نذير
من النذر الاولى) اشبو قرآن انذرات متقدمه جنسندن برانذاردر ويا خود اشبو رسول منذرين جنسندن
برنذيردر (أزفت الآزفة ليس لها من دون الله كاشفة) قربله موصوف قيامت قريب اولدى الله تعالىدن
غيرى انك كشفنه قادر احد يوقدر يعنى كه اول واقع اولدقده انك كشفه ايتمز ويا خود انك وقتنى الله تعالىدن
غيرى كشف ايدر يوقدر زيرا كه انى هيچ كسنه يه بيلدرمامشدر (أفمن هذا الحديث تعجبون وتضحكون)
اشبو قرآنه انكارله تعجب واستهزا ايله ضحك ايدرسز (ولا تبكون وأنتم سامدون) وتفريطكزه تحزن ايدوب
اغلمزسز ومع ذلك لهو ايدرويا اندن اعراض ويا اكا عنادن استكبار ويا انى استماعدن ناسى اشغال ايچون تغنى
ايدرسز (فاسجدوا لله واعبدوا) ايمدى الله تعالى يى توحيد ايدوب اكا تواضع وخضوعله سجود ايدك ويا سجود
تلاوه ايدك ويا اخلاصله صلواتى اداء وعبادتكزى اخلاصله ايدك * زيد بن ثابت رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمدن والنجم سوره سين اوقردم سجده ايتمدم اشبو دليلدركه سجدهٔ تلاوت واجب اولميه عمر
ابن الخطاب رضى الله عنه ايدر الله تعالى اوزريمزه سجدهٔ تلاوتى ايجاب ايتمدى مكركه انى ديليه وزكه اول
امام شافعى واحمد قوليدر وبر قوم سجدهٔ تلاوتك قارئ ومستمعى اوزره وجوبنه ذاهب اولديلر كه اول امام
ابو حنيفه قوليدر

(سورة القمر وهى خمس وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اقتربت الساعة وانشق القمر) قيامتك قيامى اقتراب ايتديكه قمر منشق اولدى اول انك اقترابى علاماتندندر
روايت اولنديكه كفار مكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن صحت نبوتنه علامات استدعا كارنده يارمغيله قمره
اشارت ايدوب باذن الله ايكى شق اولدى حتى جبل حرا انك ايكى شقى اراسنده كورلدى (وان يروا آية يعرضوا
ويقولوا سحر مستمر) اكر كفار مكه محمد عليه السلامك صحت نبوتنه دلالت ايدر معجزه كورسه لر انى تأمل
واكا ايماندن اعراض ايدوب اول سحر مستمردر ديرلر (وكذبوا واتبعوا أهواءهم وكل أمر مستقر) اول
رسولى ويا آيتى تكذيب ايدرلر وشيطانك انلره تزيين ايتديكى اهوالرينه اتباع ايدرلر وهر امر برغايه منتهيدر
خير اهل خيره وشر اهل شره ايرر خير اهلى جنته وشر اهلنى ناره ادخال ايدر (ولقد جاءهم من الانباء ما فيه
مزدجر) حالبوكه انلره قرآنده قرون خاليه ويا انبياء آخره اخبارندن كلدى اول شيء كه انده تعذيب ووعيددن

زجر ایدر واردر (حكمة بالغة فما تغن النذر) قرآن بر حكمت تامه در انده خلل یوقدر ایمدی اگر اول حكمتی
تصدیق ایتمزلرسه عذابك نزولی حیننده انلره انذار ایدن رسوللرك نفعی اولمز (فتول عنهم) اویله اولسه انلره
تبلیغ واوزرلرینه حجتی الزامدن صكره انلری ترك ایت (یوم یدع الداع الی شیء نكر) ذكر ایت شول كونیكه
اسرافیل علیه السلام صخرهٔ بیت المقدس اوزره طوروب نامی برشیئه دعوت ایده كیم نفوس انی انكار ایده لر كه
اول نار جهنم ویا اهوال یوم قیامتدر (خشعا أبصارهم یخرجون من الاجداث كأنهم جراد منتشر)
قبرلرندن چیقه لر بصرلری هولدن خاشع وذلیل اولدیغی حالده گویا كه انلر كثرت وتموجده واماكنه انتشارده
چكركه لردر قنده گیده جكلرین بیلمزلر (مهطعین الی الداع) دعوت ایدن اسرافیل علیه السلامدن یكایه
بیونلرین اوزادوب اكا نظر ایدرلر اولدقلری حالده سرعتله گیده لر (یقول الكافرون هذا یوم عسر) كافرلر
دیه لر كه اشبو كون بزه نه صعب شدید اولور * دینلدیكه قبرلرندن چیقدقلرندنصكره قرق ییل ایاق اوزره
طوروب غربله لر بعده حسابه كوندریله لر (كذبت قبلهم قوم نوح فكذبوا عبدنا وقالوا مجنون وازدجر) كفار
مكه دن اول عبدیمز نوح علیه السلامی قومی تكذیب ایدوب انی مجنوندر دیدیلر انواع اذیت ایله اول تبلیغدن
زجر اولندی (فدعا ربه انی مغلوب فانتصر) نوح علیه السلام ربی تعالی یه دعا ایدوب دیدیكه الهی قوم
اراسنده مقهورم بنمچون انلردن انتقام ایت (ففتحنا أبواب السماء بماء منهمر) ابواب سمانی شدت ایله دوكیلور
یغمور ایله فتح ایتدك (وفجرنا الارض عیونا فالتقی الماء علی أمر قد قدر) وارضك كاسنی عیون منفجره كبی
هر محلدن ما نبع ایدر قیلدق اویله اولسه ماء سماء وماء ارض بری برینه ملتقی اولدی برحال اوزره كه الله تعالی
انی ازلده تقدیر ایتمشدی ویا برامر اوزره كه انی اول تقدیر ایتدیكه اول نوح علیه السلام قومنك طوفانله
هلاكیدر (وحملناه علی ذات ألواح ودسر) وبز نوحی حمل ایتدك برسفینه اوزره كه اول یعنی تخته لردن
دوزیلوب مسمارلرله میخلنوبدر (تجری بأعیننا جزاء لمن كان كفر) اول بزم مرادمزده جاری اولور حفظمزله
محفوظ اولدیغی حالده تا كه اول فعلمز كافرلره انتقام اوله شول ذات ایچونكه اكا انكار اولندیكه اول نوح
علیه السلامدر ویا الله تعالیدر (ولقد تركناها آیة فهل من مدكر) بز اول سفینه یی جبل جودی اوزره
دهر طویل ابقا ایتدك كه انكله اعتبار اولنور عبرت اوله اویله اولسه الله تعالینك قوم نوحه اولان صنعیله
معتبر كسه وارمیدر كه انك صانعنه مؤمن ومطیع اوله * دینلدیكه اندن اول ناس سفینه نه ایدوكنی بیلمزلردی
كوریجك انی نمونه ایدینوب سفینه لر دوزدیلر واذن الهیله دریاره یوزدردیلر (فكیف كان عذابی ونذر) تأمل
ایتكه بنم عذاب وانذارم نیجه اولدی شول كسه لره كیم رسوللرم انلری انذاردنصكره ایمانه كلمدیلر (ولقد
یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر) بز قرآنی تیسیر وتهیئه ایتدك اذكار واتعاظ ایچون انده كی مواعظ وعبری
تبیین وتكریرله ویا حفظ ویا قراتیچون الفاظنی اختصارله ایمدی انكله اتعاظ ایدر وار میدركه متعظ اولوب انی
اذعان واتقان ایده * دینلدیكه كتب منزله نك هیچ بری قرآندن غیری اعمدن هیچ كسه یه اولندن آخرینه دكین
حفظی میسر اولمیوبدر (كذبت عاد فكیف كان عذابی ونذر) عاد قومی رسوللری هود علیه السلامی
تكذیب ایتدیلر ایمدی تأمل ایتكه انلره عذاب وانذارم نیجه واقع اولدی انی بولمدیلرمی (انا أرسلنا علیهم
ریحا صرصرا فی یوم نحس مستمر) بز انلر اوزره ریح بارده شدیدة الهبوب ارسال ایتدك بر كونده كه شومی
اوزرلرینه مستمر اولدی حتی اول انلرك صغار وكبارینی اهلاك ایدوب هیچ برینی ابقا ایتمدیكه اول شهرك آخر
اربعاسنده ایدی (تنزع الناس كأنهم اعجاز نخل منقعر) اول ریح انلری یرلرندن قوپاررد بعده باشلری
اشاغه یره اورردی انكله باشلری ازیلوب بیونلری قیریلوردی اصول نخل كبی كه مغارسندن قلع اولنوب
بر اوزره دوشرلمش كبی (فكیف كان عذابی ونذر ولقد یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر كذبت ثمود بالنذر)
ثمود قومی رسوللری صالح علیه السلامی تكذیب ایتدیلر شول وقتنكه اول انلره انذارات ومواعظله كلدی
(فقالوا أبشرا منا واحدا نتبعه انا اذا لفی ضلال وسعر) دیدیلر كه بز جنسمزدن ویا جمله مزدن اولوب اوزریمزه
فضلی اولمیان كسه یه اتباعمی ایدرز اتباع ایتدیكمز تقدیر اوزره هدایتدن خطاده وحقدن بعدده اولورز

(ءألقی الذكر علیه من بیننا بل هو كذاب أشر) اكا وحیی نازل اولدی حالبوكه ارامزده اول وحییه احق
وار ایدی بلكه اول قولنده كذابدر خلق اوزره متكبردر بطری انی ادعا ایله اوزریمزه ترفعه حمل ایتدی
(سیعلمون غدا من الكذاب الاشر) الله تعالی دیدیكه اوزرلرینه عذاب نازل اولدیغنده ویا یوم قیامتده
بیلیسرلردركه قولنده كاذب اولوب بطری حقدن استكباره وطلب باطله حمل ایدن صالحمیدر یوخسه
انی تكذیب ایدنلرمیدر بعده صالح علیه السلامدن دیلدیلر كه انلره طاشدن برناقه چیقاره چون صالح
علیه السلام الله تعالیدن انی دیلدی وحی اولندیكه (انا مرسلوا الناقة فتنة لهم فارتقبهم واصطبر) بز انلری
اختبار ایچون دیلدكاری منوال اوزره طاشدن برناقه اخراج ویا بعث ایدرز ایمدی یا صالح انلرك هلاكنه منتظر
اولوب صنیعلرینه نظر واذالرینه صبر ایت (ونبئهم أن الماء قسمة بینهم كل شرب محتضر) وانلره خبرویركه ناقه ایله
انلرك بیننده ماء قسمت اولنمشدر بركون ناقه نك وبر كون انلرك كه ماءدن هرنصیبه نوبتلیسی حاضر اولسون
ناقه نك نوبتنده اول مایه انلردن كسه كلمسون وانلرك نوبتنده ناقه اكا كلمسون (فنادوا صاحبهم فتعاطی
فعقر) اویله اولسه انلر ناقه نك قتلنه قصد ایدوب صاحبلری قدار بن سالفی چاغردیلر قدار دخی الینه
سیف الوب انكله ناقه یی قتل ایتدی (فكیف كان عذابی ونذر) ایمدی یا صالح نظر ایتكه بنم انلری تعذیب
وانذارم نه كیفیت اوزره اولور (انا أرسلنا علیهم صیحة واحدة فكانوا كهشیم المحتظر) بز انلرك اوزره جبریل
علیه السلامی كوندردك بركره صیحه ایتمكله جمیعی هلاك ایتدك اویله اولسه شول شجر یابس منكسر كبی
اولدیلر كه صاحب حظیره انی جمع ایدوب ماشیه سنه حظیره قیلور ویاخود شول حشیش یابس كبی كه صاحب
حظیره انی ماشیه سنه ذخیره اولسون ایچون جمع ایدر (ولقد یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر كذبت قوم
لوط بالنذر) قوم لوط رسوللری لوط علیه السلامی تكذیب ایتدیلر (انا أرسلنا علیهم حاصبا الا آل لوط
نجیناهم بسحر) بز انلرك اوزره بر ریح كوندردك كه اول انلره حصباء یاغدردی الا آل لوطی بر سحر وقتنده
هلاكدن خلاص ایتدك (نعمة من عندنا كذلك نجزی من شكر) بزم عندمزدن انلره انعام ایچون ایمان
وطاعتله بزم نعمتلریمزه شكر ایدنه بز بویله جزا ایدرز (ولقد انذرهم بطشتنا فتماروا بالنذر) حالبوكه
لوط علیه السلام انلری بزم بطشه عذابمزله تخویف ایتدی انلر ایسه لوط علیه السلامی انذارنده شك ایدوب
تكذیب ایتدیلر (ولقد راودوه عن ضیفه فطمسنا أعینهم فذوقوا عذابی ونذر) انلر لوط علیه السلامدن
دیلدیلر كه اضیافنی انلره تسلیم ایده انلر ایسه ملائكه اولوب جمله دن بری جبریل علیه السلام ایدی * روایت
اولندیكه وقتا كه قوم لوط لوط علیه السلامك دارینه كلوب دخول ایچون بابنه معالجه ایتدیلر اول ملائكه
لوط علیه السلامه دیدیلر كه بز الله تعالینك رسوللری بز انلر بزه واصل اولوردكلردر قوغل كیرسونلر لوط
علیه السلام انی بیلیجك چكلوب حتی كه ملائكه نك اوزرینه كیردیلر جبریل علیه السلام قنادیله انلرك
كوزلرینی مسح ایدیجك كوزلریله یوزلری دوبدوز اولدی متحیرین اولوب چیقمغه قپویی بولمدیلر حتی كه لوط
علیه السلام انلری دارندن طشره چیقاردی * الله تعالی ایدر بز انلره دیدك كه ایمدی بنم عذابمی وانذاریمی
ذوق ایدك (ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر) بز نهارك اولنده انلره بر عذاب ایردیكه مستقر اولوب انلری
ناره تسلیم ایتدی (فذوقوا عذابی ونذر) وانلره دینلدیكه ایمدی بنم عذاب وانذارمی ذوق ایدك (ولقد یسرنا
القرآن للذكر فهل من مدكر) اشبو قول شریف ذكر اولنان هر قصه ده تكریر اولندی تا كه انكله هر رسولی
تكذیب عذابی نزولنی مقتضی ایدوكی بیلنه وهر قصه نك استماعی اذكار واتعاظی مستدعی ایدوكی تأمل
اولنه وتنبیه وایقاظی استئنافله سهو وغفلتك غلبه سندن صاقنله (ولقد جاء آل فرعون النذر) فرعونه
واتباعنه موسی وهارون وانلرك غیری رسوللر كلدی (كذبوا بآیاتنا كلها فأخذناهم أخذ عزیز مقتدر)
انلر بزم موسایه ویردیكمز طقوز آیتلرك كلیسنی تكذیب ایتدیلر اویله اولسه بز انلری عذابله اخذ ایتدك شول
منتقم قادر اخذیله كیم انك دیلدیكی شیئی ایشلمكدن هیچ برشیء عاجز ایدر دكلدر (أكفاركم خیر من أولئكم
أم لكم براءة فی الزبر) یا معشر عرب سزلك كفاریكزمی اشد واقوادر قوم نوح وعاد وثمود وقوم لوط وآل

فرعوندن که انلره نقمت وعذابمز حلول ایتدی یوخسه کتب سماویه ده سزه نازلی اولدی اول کمسه که سزدن کافراوله امم خالیه یه ایریشن عذابدن اول بری اوله (أم يقولون نحن جميع منتصر) یوخسه انلر دیرلرمیکه بزبر جماعتزکه امریمز مجتمعدر اعدادن امتناع ایدرمغلوب اولمزز و یابری برلریمزه نصرت ایدرز (سيهزم الجمع ويولون الدبر) مشرکارك جمیعی حربده منهزم اولوب ورالرینه منصرف اولیسرلردر الله تعالی اشبو وعدکریمنك صدقنی یوم بدرده اظهار ایتدی (بل الساعة موعدهم والساعة أدهى وأمرّ) بلکه یوم قیامت انلرك عذاب اصلیلرینك موعدیدر نیاده ایریشن ایسه انك طلائعندندر وقیامت برامر فظیعدرکه انك دواسنه اهتدا اولنمز ومذاقی عذاب دنیادن امردر (ان المجرمين فى ضلال وسعر) مشرکون دنیاده طریق حقدن بعیده واخرتده قزغن آتشلرده در (يوم يسحبون فى النار على وجوههم ذوقوا مس سقر) شول کونده که جهنمده یوزلری اوزره سوریدیلوب نارك حرّ والمنی ذوق ایدلك دینور (انا كل شئ خلقناه بقدر) هرشیئی بزمقدر ومقتضای حکمت اوزره مرتب ویاخود هرشیئی مقدر ولوحده مکتوب خلق ایتدك (وما أمرنا الا واحدة كلمح بالبصر) هرشیئکه بزانك ایجادینی اراده ایتسه وزانك حصولی کلمهٔ واحده دریعنی کن دیمزدرکه انکله لمح بصردن اسرع زمانده وجوده کلورر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر یعنی بزم خلقمده قضامز لمح بصردن اسرعدر ویامجیئ ساعته امریمز عندهٔ طرف بصر کبیدر (ولقد أهلكنا أشياعكم فهل من مدكر) یا اهل مکه کفر وتکذیبده امم سالفه دن اشباهکزی هلاك ایتدك انلرك حالندن اعتبار ایدرمیسز که تکذیبی ترك ایدوب مؤمن اوله سز (وكل شئ فعلوه فى الزبر) خیروشردن هرشیئکه عبادانی ایشلر کرام کاتبینك دیوانلرنده اول ثابتدر (وكل صغير وكبير مستطر) وخلق واعمال وآجالدن هرصغیروکبیر لوح محفوظده مسطوردر (ان المتقين فى جنات ونهر) شرك وعصیاندن صاقنان مؤمنلر آخرتده جنتلرده وماء ولبن وخمر وعسل نهرلری عندنده در ویاخود ضیاء ووسعتده در ویا انهارده درکه انده لیل یوقدر (فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) مسکن طیبده درکه قلوب انی استحسان ایدوب وراضی اولورالله تعالی عندنده مقربین اولدقلری حالده که اول واسع الملك اولوب هرشیئه قادردر وانلر اهل صدقه مختص مکانده در

(سورة الرحمن وهى ثمان وسبعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الرحمن علم القرآن) الله تعالی که رحمانیتله متصفدر محمد صلی الله علیه وسلمه قرآنی تعلیم ایتدی وقتا که مشرکون رحمان ندر بز اول اسمله مسمی رحمن الیمامه یعنی مسیلمة الکذابدن غیری بیلمزدیدیلرویاخود انکه قرآنی محمد علیه السلامه بشر تعلیم ایدر دیدیلر بوآیت نازل اولدی وقتا که اشبو سوره نعم دنیویه واخرویه نك تعدادی اوزره مقصوره اولدی انی رحمانله تصدیر ایتدی ونعم دنیه نك اصل واجلی اولان شیئی تقدیم ایتدیکه اول قرآنی انعام وتنزیل وتعلیمدرکه اول اساس دین ومنشأ شرع واعظم وحی واعز کتبدر زیرا که قرآن اعجازیله وخلاصهٔ کتبی اشتمالیله کندوینی مصدق وانلره مصداق اولمشدر (خلق الانسان علمه البيان) که اول آدم علیه السلامی خلق ایدوب اکا هرشیئك اسمنی ویالغاتك کافه سنی تعلیم ایتدیکه جمیعنك افضلی عربیدر وبعضیلر دیدیلرکه انساندن مراد جمیع ناسدرکه انلره نطق وکتابت وفهم وافهام تعلیم ایتدی حتی که سوبلدیکنی واکاسویلنانی بیلدی ویاخود هرقومه تکلم ایتدکاری ویامحمد علیه السلامی خلق ایدوب اکا احوال ماضیه ومستقبله یی تعلیم ایتدی (الشمس والقمر بحسبان) شمس وقمر بروج ومنازلنده حساب معلوم مقدرله جاری اولورحتی که انکله امور کائنات سفلیه منتظم اولور وفصول واوقات اختلاف بولور وسنون وحساب بیلنور (والنجم والشجر يسجدان) نجوم سماء واشجار وارض بکره وعشیده الله تعالی یه سجده ایدرلر برکیفیت اوزره که انی ینه الله تعالی بیلور ویاخود سجودلریله مراد الله تعالینك انلره اراده ایتدیکی شیئه بالطبع انقیادلریدر مکلفیندن ساجد بالطبع انقیادی کبی * دینلدیکه نجم نباتدن اول شیئدرکه ساق اوزره قائم اولمیه بقطین کبی وشجر اولدرکه ساق اوزره قائم اوله باذنجان کبی (والسماء رفعها) الله تعالی

سمایی مرفوعة المحل خلق ایتدیکه اول منشأ اقضیه ومنزل احکام ومحل ملائکه در (ووضع الميزان ألا تطغوا فى الميزان) الله تعالی ناس بیننده عدلی وضع ایتدی هرمستعده مستحقنی یوفیروهرحق صاحبنه حقنی توفیه ایله تاکه امرعالم انکله قیام ونظام بوله ویا انکله مراد مقادیر اشیا بیلمکه آلت اولان میزان ومکیال وغیریدر تاکه میزانده اعتدال وانصافی تجاوز ایتمیه سز ویاخود معنی انلره دیکه میزانده جور ایتمکز کسه اخذ ویا اعطا ایدلك (وأقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان) وناس ایچون وزنی عدلله تقویم ایدلك ووزن اولنان شیئکه ناسك حقیدر نقص ایتمکز (والارض وضعها للانام) الله تعالی یری خلق ایچون ویاهرذی روح ایچون صو اوزره بسط ایتدی (فيها فاكهة والنخل ذات الاكمام) اول یرده تفکه اولنور اشیانك انواعی واردر ودخی نخل که اول ذات اوعیه درویا هرشیئکه لیف ویاسعف وغیریله غطا لودر (والحب ذو العصف والريحان) ودخی انده حبوباتدن حنطه وشعیروسائر تغذی اولنور اشیا واردرکه انك ورق یابسی اولوروبودخی شم اولنور نبات وار (فبأى آلاء ربكما تكذبان) یا انس وجن ربکزجل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم سورة الرحمانی آخرینه دکین اصحابنه اوقیوب انلر ایسه سکوت ایتدیلر دیدیکه سبب ندر سزی ساکتین کورردم بن انی جنیلره اوقدیغمده اشبو آیتی تکرار ایتدکجه یاربنا نعمتلر کدن هیچ برشیئی تکذیب ایتمزز حمد یمز سکادر دیو ردّ جواب ایتدیلر (خلق الانسان من صلصال كالفخار) الله تعالی انسانی طین یابسدن خلق ایتدیکه اول صدا ویردی * روایت اولندیکه الله تعالی آدم علیه السلامی ترابدن خلق ایتدیکه انی طین بعده حمأ مسنون بعده صلصال قیلدی (وخلق الجان من مارج من نار) وجنك باباسی ویا ابلیسی شول دخانی یوق صافی ناردن خلق ایتدی (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربکزجل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز اطوار خلقکزده سزه افاضه ایتدی حتی که سزی افضل مرکبات وخلاصهٔ کائنات قیلدی (رب المشرقين ورب المغربين) که اول الله تعالی مشرق صیف ومشرق شتا ومغرب صیف ومغرب شتانك ربی وخالقیدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربکزجل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز که اول سزه اعتدال هوا واختلاف فصولده حاصل اولان انواع نعم لا یحصی فوائد خلقیله انعام ایتدی (مرج البحرين يلتقيان) الله تعالی بحر مالحله بحر عذبی مرج ایتدی ایکیسی بری برینه متجاور اولوب سطحلری تماس ایدر ویاخود بحر فارسله بحر روم ایکیسی بری برینه التقا ایدرزیرا اول ایکیسی بحر محیطدن منشق ایکی خلیج منزلنده در بحر محیطده بری برینه قارشور (بينهما برزخ لا يبغيان) اول ایکیسی بیننده الله تعالینك قدرتندن ویا ارضدن حاجز واردرکه ایکیسندن هیچ بری آخر اوزره ممازجه وابطال خاصیه ایله بغی ایتمز ویاخود اول ایکیسی حدلرینی تجاوز ایتمزلر ایکیسی بیننده کی اشیایی اغراق ایله (فبأى آلاء ربكما تكذبان يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) اول ایکی بحردن درلك کباری وصغاری چیقار * دینلدیکه مرجانله مراد معروف اولان مرجاندر درلك انجق بحر مالحدن چیقمسی صحیح اولدیغی قول اوزره ایکیسندن چیقاردینلمسنك معناسی انك حصولی ملح وعذبك اجتماعندن اولور (فبأى آلاء ربكما تكذبان وله الجوار المنشآت فى البحر كالاعلام) واول الله تعالینك امروارادتیله دوزلمش ویاخشبلری بری برینه رفع ایدلمش دریاده یوریبولك سفینه لری واردرکه عظم وارتفاعده طاغلر کبیدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربکزجل شانه نك قنغی نعمتلرینی انکار ایدرسز که اول سزکچون موادسفاینی خلق ایدوب انی اخذه وکیفیت ترکیبه وبحرده اجرایه ارشاد ایتدی براسبابله کیم انك خلق وجمعنه اندن غیری احد قادر اولمز (كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام) یریوزنده کی حیوانات ومرکباتك جمیعی فانیدرربك جل شانه نك ذاتی باقیدرکه اول استغناء مطلق وفضل عام صاحبیدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربکزجل شانه نك قنغی نعمتلرینی انکار ایدرسز که صدد فناده اولان لا یحصی اشیایی رحمت وفضلندن ابقا ایتدی وکلی افنادنصکره اعاده وحیات ابدیه ونعیم مقیم ایله انعام ایتدی (يسأله من فى السموات والارض كل يوم هو فى شان) اول الله تعالیدن سموات وارضده اولنلر اکا عبادته قوت وارضده اولنلر رزق ومغفرت استرلر زیرا که ذوات وصفاتلرنده محتاجلردر اول الله تعالی هروقتده قضاء سابقی اوزره

احداث اشخاص وتجديد احوال ايدر احيا واماته ايدر برقومى عزيز وبرقومى ذليل ايدر خلاقك كيمنى مريض وكيمنى صحيح ايدر داعى يه اجابت وسائله اعطا ايدر اهل ذنوبه مغفرت واهل طاعته رحمت ايدر وامور لا يحصاى ديلديكى كيفيت اوزره انى خلق وتحويل ايدر سفيان بن عيينه ايدر دهرك كليسى الله تعالى عندنده كويا ايكى كوندر بر كونى مدت ايام دنيادر وبر كونى ايسه يوم قيامتدر امامدت دنيانك شانى امر ونهى احيا واماته منع وعطادر امامدت يوم قيامتك شانى جزا وحساب ثواب وعقابدر * دينلديكه الله تعالينك شانى كونده كيجه ده اوچ عسكر چيقارمقدر بر عسكرى اصلاب آبادن ارحام امهاته چيقارور بر عسكرى ايسه ارحامدن دنيايه چيقارور بر عسكرى ايسه دنيادن قبوره كوندرر بعده جميعى الله تعالينك دركاهنه جمع اولور * دينلديكه انكله مراد مقاديرى مواقيتنه سوقدر وياخود معنى هر كونده انك عبيدينه بر تجديدى واردر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسز كه اول عبادنك مسئولنى وير روممكنى عدمدن انلر ايچون انى چيقارر (سنفرغ لكم أيه الثقلان) يا انس وجن يوم قيامتده سزلك حساب وجزاكز ايچون تجرد ايدرسز * انس وجن ثقلان ديو تسميه اولنديلر ارض اوزره ثقللر ايچون ويا رأى وقدرلرى رزانتيچون ويا تكليفله ثقيل اولدقلر ايچون (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسز كه اول سزى اعمالكزله جزالندير روحسناتكزله ثوابلندير ر (يا معشر الجن والانس ان استطعتم أن تنفذوا من اقطار السموات والارض فانفذوا لا تنفذون الا بسلطان) يا معشر جن وانس اكر سز الله تعالى دن وقضاسندن فارين اولديغكز سموات وارضك جوانبندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك والحال اكا قادر اولمزسز الا قوت وقهرله اول ايسه سزه قندن حاصل اولور وياخود سموات وارضده اولان اشيايى بيلمكه قادر اولورسكز بيلك والحال انى بيلمزسز الا الله تعالى دن بنيه ايله وياخود يوم قيامتده انلره دينوركه اكر سموات وارضك اطرافندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك شول زعمله كيم انكله رب تعالى يى عاجز ايدوب كنديكزه قدرتن اير كورميه سز ايدك حالبوكه اكا قدرت اير كورمك امر محالدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) الله تعالينك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز كه سزه تنبيه ومخالفتدن تحذير واوزريكزه قدرتى كمالنده ايكن مساهله وعفو ايدر وياخود مصاعد عقليه ومعارج نقليه دن امور كثيره نصب ايتديكه انكله سموات علانك فوقنه نفوذ ايده سز خبرده كلديكه يوم قيامتده محشر اهلنى ملائكه ونار احاطه ايدوب (يا معشر الجن والانس) آيتنده ذكر اولنديغى منوال اوزره ندا اولنورلر (يرسل عليكما شواظ من نار ونحاس فلا تنتصران) يا كفار انس وجن يوم قيامتده باشلريكز اوزره ناردن لهب خالص وصفر مذاب دوكلورسز ايسه اول عذابدن امتناعه قادر اولمزسز (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز زيرا كه تهديد لطفدر ومطيع وعاصى بينى جزا وانتقامله تمييز عدد آلادندر (فاذا انشقت السماء فكانت وردة كالدهان) پس انكه بعثدنصكره جهنمك حرندن سما منشق اولوب ساعت واحده ده عصير زيت كبى الوانله متلون اولوب ورده لونده كى فرس كبى ربيعده اصفر واول شتاده احمر وشدت شتاده اغبر اولور يعنى اول كونك هيبتندن اكا ير يشن حرجهنمله بيله دهن مذاب كبى دوكلور (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز حق تعالينك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسزكه نجات اول سزه اول كونك هيبت وعذابندن خوف وحزن اير كورميه (فيومئذ لا يسئل عن ذنبه انس ولا جان) سمانك انشقاقى كونده انس وجاندن هر كسه عمل قبيحندن سؤال اولنمز زيرا كه سيمالرندن بيلنورلركه اول سواد وجوه وزرقة عيوندر صالحلر سيماسندن بيلنمسى كبى كه اول غره وتحجيلدر دينلديكه سؤال اولنمالرينه سبب تا كه بيلنمسى انلر قبلندن اولميه زيرا كه الله تعالى انلرك جميع احوالنى بيلوبدر روحفظه ملكلرى يازوبدر رحتى ملائكه انلره فلان عملى ايشلديكزمى ديو سؤال ايتمزلر بلكه انلرى سيمالرندن بيلورلر اكر دينور سه كه اشبو آيتله سورهٔ حجرده كى (فوربك لنسألنهم أجمعين عما كانوا يعملون) آيتى بيننده توفيق نوجهله در دينوركه يعنى الله تعالى انلره سز شونك وشونك كبى كناه ايتكز ديو سؤال ايتمز زيرا كه اول انلرك اعمالنه انلردن اعلمدر بلكه انلره سز شونك وشونك كبى كناهى نيچون ايشلديكز ديو سؤال

اولنور دينلديكه يوم قيامتده بعض مواطنده سؤال وبعضنده سؤال اولنمز وياخود قلبه صفا ويررشيدن سؤال اولنمز بلكه سؤال اولنملرى توبيخ وتقريع وجهى اوزره اولور وياخود بر مجرمك ذنبندن مجرم آخر سؤال اولنمز (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك اول كونده عباد مؤمنينه اولورآلائنك قنغيسن انكار ايدرسز (يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصي والاقدام) اول كونده مجرمون سيمالرى سواد وجوه وزرقة عيونلريله بيلنوب صاچلرى واياقلرندن اخذ دنصكره ناره براغلورلر وياخود كاهى اياقلرندن اخذ اولنوب يوزلرى اوزره سوروديلوب ناره براغلورلر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز كه مؤمنلردن بونك كبى عذاب شديدى دفع ايدر بعده انلره دينوركه (هذه جهنم التى يكذب بها المجرمون) اشبو اول جهنمدركه مجرمون انى تكذيب ايدرلردى (يطوفون بينها وبين حميم آن) انلر اندهشول حرارتى نهايتده ماء حار بينندهسعى ايدرلركه اول انلرا وزره دوكلور واندن ايچريلور * دينلديكه انلرا جقدقلرنده زقوم ييدريلوب بوغازلرنده طورروصو صادقلرنده حميم ايچريلوب انكله جوفلرى غليان ايدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز اكا ايمان وحقيقتنه اذعانكز سبيله سزى بو غصه دن انجا ايتدى (ولمن خاف مقام ربه جنتان) شول كسه كه يوم قيامتده حساب ايچون رب تعالينك حضورنده قيامدن خوف ايدوب اكا مخالفتى ترك واطاعتى التزام ايده انكيچون ايكى جنت واردر برى خائف انسى وبرى خائف جنى ايچون زيرا كه خطاب ايكى فريقه دروياخود انلردن هر كسه يه ايكى جنت اولور برى عقيدهسى وبرى عمليچون وياخود برى فعل طاعات وبرى ترك مخالفات ايچون وياخود انك برى عملنه ثواب اولور وبرى ايسه الله تعاليدن فضل اولور وياانك برى روحانيه وبرى جسمانيه در (فبأى آلاء ربكما تكذبان ذواتا افنان) اول ايكى جنتده اشجار وثماردن انواعى واردر ويا انك اشجارى چوق بوداقلودركه ميوهسى بيتورويبراغنك وفرتيله كولكهسى بسيط اولور (فبأى آلاء ربكما تكذبان) اول سزه بونك كبى نعمت وافره وراحت متكاثره يى تقديرا تمشكن سزانك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز (فيهما عينان تجريان) اول ايكى جنتده ايكى پيكار واركه برينه تسنيم وبرينه سلسبيل دينور جارى اولور (فبأى آلاء ربكما تكذبان فيهما من كل فاكهة زوجان) واول ايكى جنتده هر فاكههدن ايكيشر صنف واربرى عريف وبرى معروفدر وياخود برى رطب وبرى يابسدر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر دنياده كى ميوهلر طتلوسنك وآجيسنك جنتده نظيرى واردر الا بوكه جميعى طتلودر (فبأى آلاء ربكما تكذبان متكئين على فرش بطائنها من استبرق) اول خائفلر ناعمين اولدقلرى حالده شول فراشلر اوزره اتكا ايدرلركه باطنلرى ديباج اخضر غليظلندر اما ظاهرلرى دينلديكه نوردجامدندر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر انك بطائنى ذكر اولنوب ظواهرى ترك اولنمسى يريوزنده انك ظواهرين بيلور كسنه اولديغيچوندر (وجنا الجنتين دان) واول ايكى جنتك ثمارى تناولى قريبدر قائم وقاعد ونائم اكا ير يشور * دينلديكه شجرك غصنى مؤمنه قريب اولور حتى كه اول نه حالتده بولنور سه الى انك ميوهسنه ايرر ديلديكى دكلو تعب وعنا مزاندن دير ر (فبأى آلاء ربكما تكذبان فيهن قاصرات الطرف لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان) اول جنتك اماكن وقصورنده نساء واردركه كوزلرينى زوجلرى اوزره قصرا تمشلردر انلرك انسيهلرينه زوجلرندن غيرى انسى وجنيهلرينه زوجلرندن غيرى جنى مس وجماع ايتمامشدر * ابن زيد ايدر انلرك هر برى زوجنه ديه كه ربم جل شانه عزتى حقيچون جنتده بكا سندن احسن كورمشم الله تعالى يه حمد اولسونكه سنى بكا زوج وبنى سكا زوجه ايتدى (فبأى آلاء ربكما تكذبان كأنهن الياقوت والمرجان) اول نساء حمره وجنه وبياض بشرهده كويا كه هر برى ياقوت ومرجاندر پيغمبر عز صلى الله عليه وسلم ايدر اهل جنتدن مرأه نك بياض ساقى ومخى حريردن يتمش حلهنك ورا سندن كورينور (فبأى آلاء ربكما تكذبان هل جزاء الاحسان الا الاحسان) عملده احسانك جزاسى ثوابده احساندر (فبأى آلاء ربكما تكذبان ومن دونهما جنتان) اول خائفين مقربين ايچون وعد اولنان ايكى جنتدن دون اصحاب يمين ايچون دخى ايكى جنت واردر (فبأى آلاء ربكما تكذبان

مدهامّتان) اول ایکی جنت شدت خضرتندن سواده مائلدر اشبونده اشعار وار درکه اصحاب یمینه مختص جنتلره غالب نبات وریاحین اوله که وجه ارض اوزره منبسطه در وخائفین مقربین جنتلرینه غالب اشجار وفواکه اوله تاکه ایکی صنف بیننده تفاوت اولدیغنه اول دلالت ایده (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما عینان نضاختان) واول ایکی جنتده صویی فوران ایدر ایکی پیکار واردر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما فاکهة ونخل ورمّان) وینه اول ایکی جنتده فاکهه ونخل ورمّان واردر نخلك ثمره سی فاکهه وغذادر ورمّانك ثمره سی فاکهه ودوادر ابن عباس رضی الله عنه ایدر نخل جنتك جذوعی زمرد اخضردر وورقی ذهب احمردر وسعفی اهل جنتك کسوه لری اندن دوز یلور ومیوه سی دستولر ویاقوغه لر امثالنده درکه اول سوددن آق وبالدن طاتلو وقایمقدن یومشقدر چکردکی یوقدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهن خیرات حسان) ذکر اولنان جنتلرك درتنده دخی زوجات واردرکه خو یلری خوب یوزلری محبوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان حور مقصورات فی الخیام) اول زوجات حورلردرکه مجوف انجودن دوزلمش خیمه لرده مستوره لردر بصرلری زوجلرینه نظر اوزره مقصوره در واول خیمه لرك طول وعرضلری بر فرسخدر هر بر خیمه نك التوندن درد ربیك مصراعی واردر زاویه سنده انك صاحبی اولان مؤمنك زوجاتی واردرکه اخراده کی زوجاتی انی کورمزلر مؤمن انلری طواف ایدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) که اول حورلری صاحبلری اولان مؤمنلردن اول انس وجندن هیچ کسه انی وطی ایتمیوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان متکئین علی رفرف خضر وعبقری حسان) انلر سریرلر اوزره قونلمش یشل وساده لره اتکا ایدرلر وعبقره منسوب نفیس بساطلره جلوس ایدرلر عبقر بلاد جندن بر یدرکه اکا هرشیء عجیب نسبت اولنور (فبأی آلاء ربکما تکذبان تبارك اسم ربك ذی الجلال والاکرام) ربك جل شانه تعظم ایتدی اندنکه نعم وسائر اشیایی خلقنده اکا شریك اوله که اول سمات محمدتاتدن رفیع القدردر وعبادمو حدینه سیئه لرینی عفو له ودرجه لرینی رفع ایله اکرام ایدیجیدر * دینلدیکه اسمله مراد صفتدر ویاخود اسم لفظی مقحمدر عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم نمازدن فارغ اولدیغنده (اللهم أنت السلام ومنك السلام تبارکت یاذا الجلال والاکرام) دیه جك دکلو زمان اوتورردی

(سورة الواقعة وهی ست وسبعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا وقعت الواقعة لیس لوقعتها کاذبة) ذکر ایت شول وقتی که انده قیامت قائم اوله ویاصیحهٔ قیامت نازل اوله که اول صیحهٔ اخیره در اول واقع اولدیغنده انك مجیئنی تکذیب ایدر نفس اولمز (خافضة رافعة) اول الله تعالینك اعداسنی خفض ایدر واولیاسنی رفع ایدر وبر قومی ناره خفض ایدر بر قومی جنته رفع ایدر ویاخود اجرامی مقارندن ازاله ایدر کواکبی پره ایتدیرر وجبالی هواده یوریدر (اذا رجت الارض رجا) تاکه ارض تحریك شدید ایدیلوب فوقنده کی بناء وجبال منهدم اوله (وبست الجبال بسا فکانت هباء منبثا) وجبال قیریلوب اوفاقلنه حتی که غبار منتشر خفیف اوله (وکنتم أزواجا ثلاثة) یوم قیامتده سز اوج صنف اولورسز (فأصحاب المیمنة ما أصحاب المیمنة وأصحاب المشئمة ما أصحاب المشئمة) اول اوج صنفك بری اصحاب میمنه درکه کتابلری یمینلرینه ویریلور قومدر بیلورمیسنکه انلرنه خیر وکرامته ایرر وبر صنفی اصحاب مشئمه درکه کتابلری شماللرینه ویریلور قومدر بیلورمیسنکه انلرنه عذاب واهانته ایرر ویا اصحاب منزلهٔ سنیه میامنله میمونلردر واصحاب منزلهٔ دنیه شمائلله مشؤملردر ویا اصحاب یمین سعدادر طاعتلریله نفسلرینه میمونلردر واصحاب شمال اشقیادر معصیتلریله نفسلرینه مشؤملردر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اصحاب یمین انلردرکه آدم علیه السلامك صلبندن ذریتی اخراج اولندقده انك یمیننده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر جنتده در دیدیکیدر واصحاب شمال انلردرکه اول وقتده آدم علیه السلامك شمالنده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر نارده در دیدیکیدر (والسابقون السابقون) وبر صنفی دخی سابقوندرکه انلر حق ظهور ایتدکدنصکره

ترد

تردد ونوانیسز ایمان وطاعته سبقت ایتدیلر ویاخود فضائل وکمالات احاطه سنه ویا پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم دعوتنه اجابته سبقت ایتدیلر که انلر اهل ادیانه تقدم ویا جنته سبقت ایتدیلر (أولئك المقربون فی جنات النعیم) ایعنی انلر جنات نعیمده درجات عالیه یه تقریب اولنمشلردر (ثلة من الاولین وقلیل من الآخرین) اول سابقون آدم علیه السلامدن محمد صلی الله علیه وسلمه دکین کچن امتلرده کثیردر وامت محمدده قلیلدر (علی سرر موضونة) انلر شول سریرلر اوزره اوتوررلر که التونله منسوج اولوبدر ویاقوتله مشبکدر (متکئین علیها متقابلین) اول سریرلر اوزرنده بری برلرینه قارشو ره اتکا ایدراولدقلری حالده (یطوف علیهم ولدان مخلدون) انلرك خدمتلرینه قائملردر شول ولدانکه سن واحده هیئت وطراوتده ابدا ابقا اولنمشلردر (بأکواب وأباریق وکأس من معین) شول مستدیرة الافواه عروه سز اقداحله ودخی عروه لو اناءلر ایله وکاسله کیم اول خمر جاریه ایله طولودر (لا یصدعون عنها ولا ینزفون) اول خمردن خمار یله باشلری اغریمز وعقللرینه خلل ایرمز (وفاکهة مما یتخیرون) وکذلك اول ولدان انلرك اختیار ایتدیکی فاکهه نك الوانندن انلره کتوررلر (ولحم طیر مما یشتهون) واشتها ایتدکاری لحم طیرك مشویسی ومطبوخندن انلره کتوررلر * دینلدیکه تحقیقا اهل جنتدن برینك قلبنه اول خطور ایتسه اشتها ایتدیکی کیفیتده صحفه ایچنده اوکنده بولنور دیلدیکی قدر یدکدنصکره کما کان طائر اولدیغی حالده اوچوب کیدر (وحور عین کأمثال اللؤلؤ المکنون) وانلر ایچون جنتده حور عین اولورکه صفاء ونقاده صدفده مستور انجو کبی کورینور (جزاء بما کانوا یعملون) انلره بو کرامت اعمال حسنه لرینه جزا قیلنور (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما الا قیلا سلاما سلاما) انده کلام باطل ویا نسبت اثم ایشتمزلر بلکه ایشتدکاری بری برلرینه سلام اولور ویاملائکه دن انلره سلام اولور (وأصحاب الیمین ما أصحاب الیمین) یوم میثاقده بیلمزسنکه آدم علیه السلامك یمیننده اولنلره توحید وطاعتلری سببیله نه خیر وکرامت ایرر (فی سدر مخضود) انلر جنتده دیکنی یوق میوه سی چوق نبق اغاجلری التنده در (وطلح منضود) وبری برینه متراکم موز اغاجلری ویا ام غیلانده درکه انك ازهار کثیره سی اولور رایحه سی طیبه در (وظل ممدود) وظل دائم منبسطه در (وماء مسکوب) وصبوده درلر که قنده اولسه لر دیلدکاری کیفیت اوزره منسکب اولور (وفاکهة کثیرة لا مقطوعة ولا ممنوعة) وفاکهه کثیره ده درلر که هیچ بر وقتده اول کسلمز وتناولدن منع ایدلمز (وفرش مرفوعة) ورفیعة القدر ویا مرتفعه فراشلر اوزره درلر * دینلدیکه فرشله مراد نسادر وارتفاعلری اریکه لر اوزره اولدقلریدر (انا أنشأناهن انشاء فجعلناهن أبکارا عربا أترابا لاصحاب الیمین) بز نساء دنیایی جنتده ولادتسز انشاء جدیدله انشا ایدرزد نیاده عجائز ایکن انده حور جنتدن افضل واحسن قیله وز ومع ذلك انلری عذراء ایدوب زوجلری انلره قربان ایتدکجه ابکار بولنورلر زوجلرینه عاشقه لردر اوتوز اوچ یاشنده سنده زوجلرینه مساویلردر اشبو کرامات مذکوره مؤمنلردن اصحاب یمین ایچوندرکه انلر سابقوندن دوندر (ثلة من الاولین وثلة من الآخرین) اصحاب یمین امم سابقه وکرك بو امتده کثیردرلر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنت جنته کیردکارنده نوجوان اولوب یوزلرنده قیل اولمز قیورق صاچلو سرمه لو کوزلو اوتوز اوچ یاشنده آدم علیه السلام خلقتنده بویلری التمشر ذراع بوصلقلری یدیشر ذراع اولور پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتك ادناسی اول کمسه درکه سکسان بیك خادمی ویتمش ایکی زوجه سی اولور روحانیه وصنعا اراسنجه لؤلؤ وزبرجد ویاقوتدن انکچون بر قبه قوریلور ومرأه سنك یناغنه نظر ایتدیکنده آیینه مثالنده انده کندی صورتن کورروانك اوزرنده کی ادنی لؤلؤ مشرق ومغرب اراسنه ضیا ویرروانك اکننده یتمش ثوب اولوب کورمسی جمعنه ایررحتی که ساقنك ایلیکن کورر اهل جنتدن بر کسه که صغیر ویا کبیر دروفات ایده جنته کیردیکنده اوتوز اوچ یاشنه ردّ اولنور اهل ناردخی انجلیندر ابوهریره رضی الله عنه ایدر اهل جنتك منزلتده ادناسی اول کمسه درکه غداة وروحده خدمتنه اون بیك خادم قیام ایده هر بری بر طریقه ده اوله که اول انك صاحبنده اولمیه (وأصحاب الشمال ما أصحاب الشمال) یوم میثاقده

آدم عليه السلامك شمالنده اولنلر بيلزميسنكه انلره يوم قيامتده نه وارهاتندن نه حالت ايرر (في سموم وحميم) انلر حرّ نارده درلركه مسامه ايرور حرّي نهايته ايرمش ماده در (وظل من يحموم) ودخان اسوددن كولكه ده در (لا بارد ولا كريم) كه اول سائر كولكه لر كبي نه بارد ونه نافعدر * ديلديكه نارك كندي واهلي وآنده كي اشيانك جميعي سياهدر * ديلديكه يحموم اسماء نارك بريدر (انهم كانوا قبل ذلك مترفين) زيرا كه انلرد نيياده ايكن شهواتنه منهمكين ايديلر (وكانوا يصرّون على الحنث العظيم) كه انلر شرككه وبعثي انكاره مصرين ايديلر (وكانوا يقولون أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون أو آباؤنا الاولون) وديرلرديكه قچانكه بز فوت اولوب لحوم وعظامز تراب اوله آباءاقدميمز اولديغي كبي بعده بز وآبائمز بعث اولنورميز (قل انّ الاولين والآخرين لمجموعون الى ميقات يوم معلوم) يا محمد انلره ديكلكه بني آدمك اولين وآخري جمع اولنيسردر شول كونه دكين كه اول عند الله معلومدر (ثم انكم أيها الضالون المكذبون) بوندنصكره يا اهل مكه واضرابي كه حق يولندن آزمشلر وبعثي تكذيب ايتمشلردر (لآكلون من شجر من زقوم) سز محشره وارديغكزده شجر زقومدن يرسز (فمالئون منها البطون) شدت جوعله اندن قارنلريكزي طولدررسز (فشاربون عليه من الحميم) وغلبهٔ عطشله زقوم اوزره ماء حميمدن ايچرسز (فشاربون شرب الهيم) شول ابلك ايچمسي كبي كه اول هيام عاتنه مبتلادر كه اول استسقايه بكزر بر داءدر (هذا نزلهم يوم الدين) اشبو انلر ايچون اعداد اولنمش يوم جزاده كي رزقلريدر تأمل ايتكه نار جحيمه استقرارلرنده رزقلري نه اولور (نحن خلقناكم فلولا تصدقون) يا كفار بز سزي عدمدن وجوده كتوردك بعثه تصديق ايتمزميسزكه اكر تطر صحيحله نظر ايتسه كز ابتداء خلقه قادر اولان رب تعالى اعادهيه قادر ايديكن بيلوررديكز (أفرأيتم ما تمنون) بكا خبرويرك مني يي كه اني ارحام نسايه صب ايدرسز (ءأنتم تخلقونه أم نحن الخالقون) اول مني يي ارحامده بشر خلق ايدن سزميسز يوخسه بزميز بلكه بزز زيرا كه سز اندن عاجزسز (نحن قدرنا بينكم الموت وما نحن بمسبوقين على أن نبدل أمثالكم وننشئكم فيما لا تعلمون) سزدن هر بريكزك موتي وقت معيننده كيميكزي صغري وكيميكزي كبري حالنده اولمسي تقدير ايتدك بز عاجز دكلزكه سزي اهلاك ايدوب يريكزه براهل طاعت خلق كتوره وز وياسزي انسان صورتندن غيري قرده وخنازير صورتنه تحويل ايده وز سزدن اول كچن امتلرك كافرلرينه ايتديكمز كبي (ولقد علمتم النشأة الاولى فلولا تذكرون) حالبوكه اتتهاتكز قارننده ايكن اولان نشأة اولايي بيلورميسز ايدي اكا قادر اولان رب تعالى نشأة اخرايه دخي قادر اولور زيرا كه انده صنع موادي حاصل اولديغيچون اشبونده قياسك صحتنه دلالات واردر ايدي انكله متعظ اولمزميسز كه اعانه كه سز (أفرأيتم ما تحرثون) بكا خبرويرك شول حبه كه اني ارضه القا ايدرسز (ءأنتم تزرعونه أم نحن الزارعون) اني انبات ايدن سزميسز يوخسه بزميز بلكه بزز سز برشيئه قادر دكلسز (لو نشاء لجعلناه حطاما فظلتم تفكهون) اكر ديلرسه وز اني حبه سز تبن ويا انتفاع اولنمز هشيم قيلوردق اويله اولسه زرعكزه نازل اولان حالته تعجب ويا اكا اولان نفقا تكزه ندامت ايدرديكز (انا لمغرمون بل نحن محرومون) مع ذلك ديرسزكه بز انفاق ايتديكمز شيئك غرامتنه ملزوملرز ويا رزقز هلاككيله بز دخي مهلكلرز بلكه زرعله طلب ايتديكمز زرعدن محروملرز (أفرأيتم الماء الذي تشربون) بكا خبرويرك شول طتلو صويي كه سز اني ايچرسز (ءأنتم انزلتموه من المزن أم نحن المنزلون) اول صويي بولتدن سزمي اينديررسز يوخسه بزمي بلكه قدرتمزله اني بز ايندريرز (لو نشاء جعلناه أجاجا فلولا تشكرون) اكر ديلرسه وز اني اجي وطوزلي ايچلمز ايدردك ايدي بونك امثالي نعم ضروريه يه شكر ايتمزميسز (أفرأيتم النار التي تورون) بكا خبرويرك شول آتشيكه زند وخشبدن قدحله اني چيقاررسز (ءأنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشئون) اول نار قدح اولنان شجره كه مرخ وعفاردر اني سزمي انشا ايدرسز يوخسه بزمي بلكه منفعت خلق ايچون اني بز خلق ايتمشز (نحن جعلناها تذكرة ومتاعا للمقوين) بز اول ناري نار جهنمدن نمونه وبالغه ومنفعه قيلدق شول كسه لر ايچونكه عمراندن خالي ارضه داخل اوله لرويا انلر ايچونكه بطون ومراودلري طعامدن خالي اوله يعني اهل بوادي واهل

اسفارك نارله انتفاعي مقيمك انكله اولان انتفاعندن اكثردركه كيجه ده اني ايقادايله كنديلردن سباعي قاچررلر يولارين پورمشلر ايسه بولورلر وصو وقدها انكله اصينورلر وآش واتمكلرين پشوررلر واول شجرهٔ ناري چوالقلرنده تو بلري ارالسنده طاشيرلر (فسبح باسم ربك العظيم) ايمدي ربك جل شانهنك اسم عظيمني تنزيه ايت هرشيئدن انكه انك وحدانيتنه منكر ونعمتنه كافر اولانلر اني ديرر (فلا أقسم بمواقع النجوم) نجومك مساقطيله قسم ايدرم انده اثري زائل اولور ومؤثرك وجودي بيلنور ويا انكله مراد نجوم قرآندر ومواقعي اوقات نزوليدر (وانه لقسم لو تعلمون عظيم) قرآنله قسم بيلورسكز قسم عظيمدر زيرا كه انده مقسم بهك عظم قدرت وكمال حكمت وفرط رحمتنه دلالات واردر ومقتضيات رحمتندن بري بودركه عبادي مهمل ترك ايتميه (انه لقرآن كريم) اول مقسم به قرآندركه الله تعالى يه كرامتلودر انده اولان تنزيه وتقديس ومواعظ واحكام كثرتيچون (في كتاب مكنون) شول كتابده كه اول خلايقدن مصوندركه اول لوح محفوظدر (لا يمسه الا المطهرون) اول لوح محفوظه مطلع اولمز الا شول ملائكه كه كدورات جسمانيه دن مطهرلردر ويا قرآني مس ايتمز الا انلر كه احداثدن مطهرلردر اويله اولسه جنب وحائض ومحدثدن هيچ برينه مصحفي حمل ومس جائز اولمز كه اول اكثر علمانك قوليدر مالك وشافعي اكا ذاهبدر ابو حنيفه ديديكه محدث وجنبه مصحفي حمل ومس جائز اولور (تنزيل من رب العالمين) اول قرآن منزلدر اول الله تعاليدنكه خلائقي خلق وتربيه ايتدي (أفبهذا الحديث أنتم مدهنون) يوخسه اشبو قرآنه تكذيب وياتهاونمي ايدرسز تلاوتنده متصلب وموجبيله عملده مخلص دكلميسز (وتجعلون رزقكم أنكم تكذبون) وقرآندن حفظ ونصيبكزي اني تكذيب ايتمكمي قيلورسز * ديلديكه كفار امطار اولنسه لر بو مطر بزه فلان نجمك نوئيله در ديوب اني رازقك غيري يه نسبت ايدرلردي زيد بن خالد الجهني ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حديبيه ده ايكن كيجه يغمور ياغوب انك اثرنده صلاة صبحي ادا وانصرافندنصكره ناسه اقبال ايدوب ديديكه بيلورميسزكه ربكز جل شانه نه ديرديديلركه الله تعالى ورسولي اعلمدر ديديكه عبادمك كيمي بكا مؤمن وكوكبه كافر وكيمي كوكبه مؤمن وبكا كافر اولورلر اما اولكه اشبو يغمور بزه الله تعالينك فضل ورحمتيله درديرا اول بكا مؤمن اولوب كوكبه كافردر واما اولكه بو يغمور بزه فلان كوكبك نوئيله دردير اول بكا كافر اولوب كوكبه مؤمندر (فلولا اذا بلغت الحلقوم وأنتم حينئذ تنظرون) قچانكه محتضرك روحي حلقومنه ايريشه بشرايسه اكا نظر ايدوب برنفع ايركورمزسزنيچون روحي جسدينه دوندرمزسز (ونحن أقرب اليه منكم ولكن لا تبصرون) حالبوكه بز اول محتضره علم وقدرت جهتندن سزدن اقربز لكن بزم اكا قربمزي سز ادراك ايتمزسز (فلولا ان كنتم غير مدينين ترجعونها ان كنتم صادقين) اكر امر سزك ديديككز منوال اوزره بعث وحساب وجزا اولمزديديككزده صادقلر ايسه كز شول سزه عزيز كسه نك روحني نيچون كيرو دوندرمزسز قچانكه اول انك حلقومنه ايريشه چون اكا امكانكز يوقدر بيلك كه امر يكز سزدن غيريك يدنده دركه اول الله تعاليدر اكا ايمان كتورك (فأما ان كان من المقربين فروح وريحان وجنة نعيم) اكر اول وفات ايدن سابقيندن ايسه انكچون هر تعبدن استراحه ويا حيات طيبهٔ دائمه واردر ويا رزق دائم ويا عيني شم اولنور شيء ويا ذات تنعم واردر (وأما ان كان من أصحاب اليمين فسلام لك من أصحاب اليمين) واكر اول وفات ايدن اصحاب يميندن ايسه اكا موتي عندنده وياقبرده ويا صراط اوزرنده اكا دينوركه يا صاحب يمين اخوانك سكا سلام ايدرا ويله اولسه اول سلام اكا اهل جنت ايديكنه بشارت اولور (وأما ان كان من المكذبين الضالين فنزل من حميم وتصلية جحيم) واكر وفات ايدن بعثي تكذيب ايدر صراط مستقيمي قويوب طريق ضلاله كيدر اصحاب شمالدن ايسه اكا قبرنده نارك سموم ودخانندن ايريشور (ان هذا لهو حق اليقين) اشبو سوره ده ويا اوچ فريق شاننده ذكر اولنان حقيقت يقيندركه اول شكسز علمدر (فسبح باسم ربك العظيم) ايمدي ربك جل شانه يي عظمت شانه لايق اولمايان شيئدن (سبحان الله العظيم) ديمكله تنزيه ايت عقبه بن عامر ايدر (فسبح باسم ربك العظيم) آيتي نازل اولديغنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اني ركوعكزده ديكز ديدي

(سبح اسم ربك الاعلى) آيتى نازل اولديغنده انى سجودكزده ديكزديدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر
ايكى كلمه واردركه لسانده خفيف ميزانده ثقيلدر الله تعالى يه سوكلودركه اول سبحان الله وبحمده سبحان الله
العظيم ذكريدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه سبحان الله العظيم وبحمده ديه انككيچون جنتده
بر نخله غرس اولنور * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه هر كيجه ده سورهٔ واقعه يى اوقويه اكا فقر
وفاقه ورنج شاقه ايرشميه

(سورة الحديد وهى تسع وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سبح لله ما فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده اولان مخلوقاتك كليسى الله تعالى يى
تنزيه ايتدى هر شيئدنكه اول انك ذات وصفاتنه لايق اولمز * ديمشلرديكه شيئى انفاذه قدرتى كامله در امر وفعلى
حكمت مقتضاسنجه در (له ملك السموات والارض يحيى ويميت وهو على كل شئ قدير) سموات وارضك
ملكى انكدر ديلديكى كيفيت اوزره انده تصرف ايدر احيا واماته ايدر اول هر شيئه قادر اولور (هو الاول
والآخر) اول الله تعالى سائر موجودات اوزره سابقدر موجد ومحدث اولديغى حيثيتدن واول موجوداتك
فناسندنصكره باقيدر ويا خود اول اولدركه اسباب اندن ابتدا اولنور * وآخردركه مسببات انده نهايت بولور
ويا خود خارجده اول وذهنده آخردر (والظاهر والباطن) كثرة دلائله وجودى ظاهردر وحقيقت ذاتى
باطندر انك كنهنه عقول ايرمز واول هر شيئه غالبدر وهر شيئك باطننه عالمدر (وهو بكل شئ عليم) اول
هر شيئه عليمدر عندنده ظاهر وخفى مساويدر (هو الذى خلق السموات والارض فى ستة ايام ثم استوى
على العرش) الله تعالى سموات وارض وما بينهمايى التى كونده خلقندنصكره عرش اوزره استيلا ايتدى
(يعلم ما يلج فى الارض وما يخرج منها وما ينزل من السماء وما يعرج فيها) اول الله تعالى بيلور انيكه ارضه
ولوج ايدر اموات وكنوز ومياه كبى ودخى انيكه ارضدن خروج ايدر نبات واقوات وكنوز كبى ودخى انيكه
سمادن نزول ايدر مطر وثلج وبرد كبى ودخى انيكه سمايه صعود ايدر ملائكه وارواح واعمال عباد كبى
(وهو معكم اينما كنتم) اول الله تعالى انك علم وقدرتى سزكله در هيچ بر حالده اول سزدن منفك اولمز (والله
بما تعملون بصير) الله تعالى سزك خير وشر اعمالكزه بصيردر يوم قيامتده ثواب وعقابدن جزاكزى ايركوردر
(له ملك السموات والارض والى الله ترجع الامور) سموات وارض وما بينهمانك خلق وملكى اكا مختصدر
جميع امورك عواقبى اكا رجوع ايدر (يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل) الله تعالى ليلى نهاره
ونهارى ليله ايلاج ايدر برين كتوروب برين كيدرر برينى اكسلدوب برين آرتورر (وهو عليم بذات الصدور)
اول قلوبده اولان ايمان وكفرى بيلور (آمنوا بالله ورسوله وأنفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) الله تعالى
ورسولنه ايمان كتورك وانك سبيلنه انفاق ايدك شول اموالدنكه انى تصرفده سزى استخلاف ايتديكه
حقيقتده انك جميعى الله تعالينكدر يوخسه سزك دكل (فالذين آمنوا منكم وأنفقوا لهم أجر كبير)
سزدن شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوروب سبيل طاعته اموالرندن انفاق ايده لر انلر ايچون
جنتده اجر عظيم واردر (وما لكم لا تؤمنون بالله) سزه نولديكه الله تعالى يه ايمان كتورمزسز كفره اصرار
ايدرسز (والرسول يدعوكم لتؤمنوا بربكم) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايسه سزى دعوت ايدركه ربكز
جل شانه نك وحدانيتنه تصديق ايده سز (وقد أخذ ميثاقكم) حالبوكه الله تعالى سزدن اخذ ميثاق ايتدى
شول حينده كه سزى صلب آدمدن قرنجه صورتنه اخراج ايدوب سزه عقل تركيبندنصكره بن سزك ربكز دكليم
ديديكنده جمعكز بلى يا ربنا ربمزسن ديمشديكز (ان كنتم مؤمنين) اكر اول اقراريكز اوزره صادقلر
ايسه كز ايمان تركنده عذريكز قالمدى ويا خود الله تعالى بوندن اول نصب ادله وسزه نظر تمكين ايله
ايمان اوزره سزدن اخذ ميثاق ايتمشدى اكر انى مصدقين ايسه كز اكا انقياد ايدرسز (هو الذى ينزل على
عبده آيات بينات ليخرجكم من الظلمات الى النور) اول الله تعالى عبدى محمد عليه السلامه آيات واضحات

انزال ايدركه سزى ظلمات كفردن نور ايمانه اخراج ايدر (وان الله بكم لرؤف رحيم) اول الله تعالى سزه
رأفتلو ورحمتلودركه رسوللر وآيتلر يله تنبيه ايتدى حجج عقليه دن نصب ايتديكيله اقتصار ايتمدى (وما لكم
ألا تنفقوا فى سبيل الله) سزه نولديكه كنديكزى رب تعالينك رحمتنه تقريب ايدر شيئه انفاق ايتمزسز
(ولله ميراث السموات والارض) حالبوكه سموات وارضك ميراثى الله تعالى يه مختصدركه سزى اماته ايله
اموالكزى ترك ايتديككزده انده غيرى وارثكز اولمز اموالكزك جميعى اكا واصل اولور وبالى اوزريكزه قالور
ايمدى انفاق ايله آخرتده سزه ثوابى قالمسى اوليدر اندنكه امساكله اوزريكزه وبالى قاله (لا يستوى منكم
من أنفق من قبل الفتح وقاتل أولئك أعظم درجة من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا) الله تعالى عندنده فضل
وثوابده مساوى اولمز اول كمسه كه مكه فتحندن اوكدين انفاق وقتال ايده شول كمسه لره كيم فتحدنصكره انفاق
وقتال ايده اشبو آيت أبو بكر الصديق رضى الله عنه شاننده نازل اولوبدركه ابتدا اول اسلامه كلدى وفى سبيل
الله مالنى اول انفاق ايتدى * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر اسلامى سيفله ابتدا اظهار ايدن پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم وابو بكر رضى الله عنه ايدى ابن عمر ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنده ايدم ابو بكر عندنده ايدى
اكننه بر عبا كيمش كوكسنى خلال ايله ايلمشدى جبرائيل عليه السلام اول حينده نازل اولوب ايتدى
سببندركه ابو بكرى بو هيئتده كوردم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى زيراكه اول مالنى فتحدن اول
فى سبيل الله انفاق ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه الله اكا سلام ايدوب ديركه فقرنده بندن راضى مى يوخسه
ساخطميدر چون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انى ابو بكره خبر ويردى ابو بكر ديديكه بن ربم جل شانه يه سخطمى
ايدرم بلكه بن اندن راضيم (وكلا وعد الله الحسنى) الله تعالى انلردن ايكى فريقه دخى جنت وعد ايتدى
الا بوكه فتحدن اول انفاق ايدنلر جنتك أفضل درجاتنده در (والله بما تعملون خبير) الله تعالى اعمالكزك
ظاهر وباطننه خبيردر انك حسبنجه جزا كز ايدر (من ذا الذى يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له) نه كمسه دركه
مالندن فقرايه وطاعته انفاقده اخلاص وتحرّى اكرم مال وافضل جهات رعايت ايتمسيله الله تعالى دخى
انك اجرينى مضاعف ايده (وله أجر كريم) واول اجور مضاعفه ايله بيله شول نفسنده كرم آخر دخى منضم اوله
لائق اولوركه طلب اولنه اكرچه متضاعف اولمزسه ده فكيف كه مضاعف اوله (يوم ترى المؤمنين والمؤمنات
يسعى نورهم بين أيديهم وبأيمانهم) يوم قيامتده اهل ايمانك رجال ونسانى صراط اوزرنده كوره سنكه
نورلرى اوكلرنده وصاغلرنده كيدهكه اول انلره موجب نجات ودليل طريق جنت اولور پيغمبريمز
عليه السلامدن روايت اولنورديكه اول كونده مؤمنلردن كيمسه نورى موضع قدمنده اوله اندن
زياده يه ضيا ويرميه * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر اندهر كسه نك نورى اعمالى دكلو اولور كيمنك نورى نخله
كبى وكيمنك رجل قائم كبى ادنى حاللونك نورى ابهامنده اولوب كاهى سونور وكاهى آيدنلنور وبعضلر ديديكه
نورلرى انجق اوكلرنجه اولاندر صاغلرنده كى صحايف اعماللريدر (بشراكم اليوم جنات تجرى من تحتها
الانهار خالدين فيها) ملائكه انلره ديه كه اشبو كونده سزه بشارت اولسونكه جنتلره كيررسز انك اغاجلرى
آلتندن نهرلر جارى اولور سز انده دائمى اولديغكز حالده (ذلك هو الفوز العظيم) ذكر اولنديغى اوزره نور
ويرلمكز وجنته كيرمكز فوز عظيمدر (يوم يقول المنافقون والمنافقات للذين آمنوا انظرونا نقتبس
من نوركم) اول كونده اهل نفاقك رجال ونسانى مؤمنلره ديه لركه بزه منتظر اولك كه سزك نوركزله بز دخى
ضيالنهلم (قيل ارجعوا وراءكم فالتمسوا نورا) اول منافقلره استهزا طريقى اوزره دينوركه دنيايه رجوع
ايدك كه معارف الهيه واخلاق فاضله تحصيلى ايله نور التماس ايده سز زيراكه نور اندن تولد ايدر ويا خود
موقفه رجوع ايدك كه نور اندن اقتباس ايديلور ويا خود ديلديككز مكانه رجوع ايدك كه نور آخر طلب
ايده سز زيرا بزم نورمزه واصل اولمغه سزه چاره يوقدر او يله اولسه منافقلر نور طلبيچون رجوع ايده لر يرشى
بولميجق مؤمنلره ايرشمك ايچون كيرو صراطه كله لر (فضرب بينهم بسور له باب باطنه فيه الرحمة وظاهره
من قبله العذاب) اول حالتده مؤمنلرله منافقلر بينى تميز ايچون اول ايكى فريق اراسنه بر ديوار چكيله كه

اول جنت ایله جهنم اراسنده در انك بابی اولور باطننده رحمت اوله كه اول جنته ولی ایدرمؤمنلر اولدیغی
جهتدر و اول بابك خارجنده عذاب اوله كه اول جهنمه ولی ایدر منافقلر اولدیغی جهتدر (ینادونهم ألم نكن
معكم قالوا بلی) منافقلر صراط اوزرنده دیوارك طشره سنده ظلمتده قالیجق مؤمنلره ندا ایدوب دیه لر كه
دنیاده بز سزكله دكلمی ایدك سزكله بیله عبادت ایتزمیدك مؤمنلر دیه لركه بلی ظاهرده سز بزه موافقت ایدردیكز
(ولكنكم فتنتم أنفسكم) لكن سز كندیكزی نفاقله اهلاك ایتدیكز (وتربصتم) ومؤمنلره حوادث
ونكبات ایرمسنه منتظر اولوردیكز (وارتبتم) ودین اسلامده شك ایتدیكز (وغرتكم الامانی)
وسزی اباطیل وطول امل وانك امثالی احادیث كاذبه تغریر ایتدی (حتی جاء أمر الله) حتی كه سزه
الله تعالینك امری یعنی موت ایردی (وغركم بالله الغرور) وسزی شیطان ویا دنیا الله تعالی ایله الدادی
(فالیوم لا یؤخذ منكم فدیة ولا من الذین كفروا) اشبو كونده یا منافقین سزدن ویا كفاردن فدیه اخذ
اولنمز كه عذابدن قورتله سز (مأویكم النار هی مولیكم وبئس المصیر) قراركاهكز جهنمدر اول سزه والیدر
مولانك عبدنده كی تصرفی كبی اول سزده تصرف ایدر اول نه مبؤس مرجع اولور (ألم یأن للذین آمنوا
أن تخشع قلوبهم لذكر الله وما نزل من الحق) مؤمنلره شول وقت كلمدیمیكه الله تعالینك ذكرینه وقرآنه قلبلری
خشوع ایده * دینلدیكه مؤمنلر مكه ده ایكن قرآنی اوقیوب موجبیله عمل ایدرلردی مع ذلك جدب وقحطده
ایدیلر وقتا كه مدینه یه هجرت ایدوب رزق ونعمته ایردیلر صددنده اولدقلری عملدن فتور لندیلر اول سببدن
بو آیت نازل اولدی (ولا تكونوا كالذین أوتوا الكتاب من قبل فطال علیهم الامد فقست قلوبهم وكثیر
منهم فاسقون) اشبو قرآندن اول كتاب ویریلنلر كبی اولمكز كندیلرله انبیاء بیننده زمان طویل اولیجق دنیایه
میل ومیوا عظمدن اعراض وشهواته اتباعله قلبلرینه قسوت ایروب كتابلریله عمل ایدنلری قلیل اولدی كثیرلری
دیندن چیقوب كتابلرنده اولان شیئله عملی ترك ایتدیلر * دینلدیكه اشبو آیت شول قوم شاننده نازل اولوبدركه
مجرد لسانله مؤمن اولوب قلبلری اندن غافل اوله أبو الدرداء ایدر خشوع نفاقدن الله تعالی یه استعاذه ایدك كه
اول جسد خاشع كوریلوب قلبك اندن خالی اولمسیدر (اعلموا أن الله یحیی الارض بعد موتها) بیلك كه
الله تعالی ارضی یبسله موتندنصكره مطرله احیا ایدر كذلك قلوب قاسیه یی ذكر وتلاوتله احیا وتلیین ایدر
حتی كه قسوت وظلمتدنصكره نورلنور (قد بینا لكم الآیات لعلكم تعقلون) بز سزه آیتلری تبیین ایتدك
تا كه عقلده كاملین اوله سز (ان المصدقین والمصدقات وأقرضوا الله قرضا حسنا یضاعف لهم ولهم أجر كریم)
رجال ونسادن شونلر كه الله تعالی یی ورسولنی تصدیق ویاخود ماللرینی تصدق ایدرلر ودخی طیبت نفس
وحسن نیتله مستحقینه تصدق ایدوب الله تعالی یه اقراض ایدرلر انلر ایچون اول اقراضلرینك ثوابی اون
امثالیله یدییوزه وما لا یحصی یه دكین ایمان واخلاصلری حسبنجه مضاعف قیلنور ودخی اجر كریم ویریلور كه
اول جنتدر (والذین آمنوا بالله ورسوله أولئك هم الصدیقون والشهداء عند ربهم لهم أجرهم ونورهم)
شونلر كه الله تعالی یه ورسوللرینه ایمان كتوردیلر انلر عند الله صدیقین وشهداء منزلتنده در ویاخود
صدقده مبالغلردر زیرا كه الله تعالینك ورسوللرینك جمیع اخبارینی تصدیق ایتدیلر والله تعالی ورسوللری
ایچون شهادت ده ویاخود یوم قیامتده امم اوزره شهادته قائملردر ویاخود معنی رب تعالی عندنده شهداء كه
انبیادر ویا شونلر كه فی سبیل الله قتل اولنانلردر انلر ایچون صدیقین وشهدانك اجر ونوری مثللی اولور
الا بو كه تضعیفسزتا كه تفاوت حاصل اوله ویاخود انلر ایچون اجر ونور موعود واردر (والذین كفروا
وكذبوا بآیاتنا اولئك اصحاب الجحیم) شونلر كه الله تعالی یه كافر اولوب آیتلریمزی تكذیب ایتدیلر انلر اصحاب
جحیمدر بونده دلالت واردركه ناره خلود كفاره مخصوص اوله شول حیثیتدنكه تركیب اختصاصی اشعار
ایدر وصحبه ایسه عرفده ملازمته دلالت ایدر (اعلموا أنما الحیاة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینكم
وتكاثر فی الاموال والاولاد) بیلك كه حیات دنیا دكل الا لعبدركه اربابی انده كندیلرین اتعاب ایدرلر
صبیانك ملاعبه ده كندیلرینی بی فائده اتعابلری كبی ولهودر كه انكله كندیلرین مهم اولان اشیالردن اشغال

ایدرلر وزینتدركه ملابس حسنه ومركب بهیه ومنازل رفیعه ایله تزین ایدرلر وتفاخردركه بری برلرینه
انسابلرینك مفاخرینی ذكر ایدرلر وتكاثردركه اموال واولادلرینك كثرتیله مباهات ایدرلر (كمثل غیث
اعجب الكفار نباته ثم یهیج فتراه مصفرا ثم یكون حطاما) شول مطر مثلیدركه اكینلر بتوره انك بتمسی
اكینجیلری ویا نعم الهیه یی انكار ایدیجیلری اعجاب ایده بعده قوروب سنی انی صرارمش كورهسن
بعده اول قورویلغندن اوافلنه اشبو نده دنیانك سرعت وزوالنه واربابنك اندن قلت منالنه تنبیه واردر
(وفی الآخرة عذاب شدید) آخرتده عذاب شدید واردر اكا كه دنیا وزینتیله افتخار وكفاركبی انی اختیار ایده
(ومغفرة من الله ورضوان) وینه آخرتده الله تعالیدن مغفرت ورضوان واردر اكا كه دنیا وزینتنی ترك ایدوب
آخرتی اختیار ایده (وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) عبدك حیات دنیایه اشتغالی آخرت طلبنی ترك
ایدنك مثلی شول زجاج وخزفدن دوزلمش متاع ایله بنی آدمك اغترارینه بكزركه اول تیز زمانده فنا بولور
(سابقوا الی مغفرة من ربكم) ربكز جل شانه نك مغفرتی اسبابنه مسابقت ایدك كه اول توبه وطاعتدر (وجنة
عرضها كعرض السماء والارض) ودخی شول جنته مسابقت ایدك كه انك عرضی سموات وارض
عرضنجه دركه اول بری بریه الصاق اولنسه ایدی عرضی بودكا اولیجق تامل ایت كه طولی نه كلو اولور
(أعدت للذین آمنوا بالله ورسله) كه اول الله تعالی یه ورسوللرینه ایمان كتورنلر ایچون اعداد اولندی اشبونده
دلالت واردركه جنت مخلوقه اوله هم كه استحقاقه مجرد ایمان كفایت ایده (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء)
اشبو ثواب موعود الله تعالینك فضلیدر انی دیلدیكی كمسه یه ایجاب ینسزویرر (والله ذو الفضل العظیم)
الله تعالی اكا طاعت ایدنه فضل جزیل صاحبیدر ایدی بو ثوابله تفضیل اكا بعید اولمز اگرچه قدری عظیم
ایسه ده (ما أصاب من مصیبة فی الارض ولا فی أنفسكم الا فی كتاب) برمصیبت كه یریوزینه ایرر قحط مطر
وقلت نبات ونقص ثمار وغلاء سعر كبی ویا نفسلریكزه ایرر مرض ووجع وفقد ولد وخوف عدو وجوع كبی
الا اول لوح محفوظده مكتوبه علم اللهده مثبته در (من قبل أن نبرأها) بز یری ویا سزی خلق ایتمزدن اول
(ان ذلك علی الله یسیر) انی لوحده اثبات الله تعالی یه آساندر (لكیلا تأسوا علی ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتیكم)
الله تعالی انی لوحده ثبت وكتب ایتدی تا كه نم دنیادن فوت اولانه قضاء الهیه سخطله یرنمه سز وانك سزه
ویردیكنه تكبرله سونمیه سز بلكه شكر ایلیه سز زیرا اول كمسه كه هرشیئی مقدر ایدیكن بیله نه ویریلنه
سونورونه ویرلمینه یرینور اول احادن دینلدیكه مؤمن كامل اول كمسه دركه فرحن شكرله مصیبتن صبرله
كچوره (والله لا یحب كل مختال فخور) الله تعالی سومز اول كمسه یی كه اكا ویریلن حطام دنیا ایله تكبر وناس اوزره
تفخر لنه * جعفر صادق ایدر مفقوده نیچون یرینورسن اول سكا فائتی رد ایتمز وموجوده نیچون سونورسن
موت انی یدكده ترك ایتمز (الذین یبخلون ویأمرون الناس بالبخل ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید)
شونلر كه مالللرینی مستحقینه اعطادن امتناع ایدرلر ومع ذلك اول فعل قبیحله ناسه امر ایدرلر حالبوكه مالی
مستحقینه انفاقدن اعراض ایده الله تعالی اندن وانك انفاقندن غنیدر ذاتنده محموددر انلرك اعراضی اكا
ضرر ایتمز (لقد أرسلنا رسلنا بالبینات) بز ملائكه وانبیادن رسوللریمزی حجج ومعجزاتله امتلره
كوندردك (وأنزلنا معهم الكتاب والمیزان) وانلركه كتاب ومیزان ایندردك تا كه كتابله حق ظاهر
وثواب ممتاز اوله ومیزانله حقوق تسویه ایدیله (لیقوم الناس بالقسط) وناس عدلله قائم اوله لر * دینلدیكه
أنزال میزان ایله مراد انك اسبابنی انزال وانی اعداده امر در ویا مراد میزانك عینی انزالدر كه اول نوح علیه
السلام انزال اولنمشدی وجائزدر كه انكله مراد عدل اوله (وأنزلنا الحدید فیه بأس شدید) وحدیدی
معادندن اخراج ایتدك كه انده بأس شدید واردر كه اندن آلات حرب اتخاذ اولنور ویا انده جنه وسلاح
واردر كه بریله دفع وبریله ضرب اولنور ابن عمر رضی الله عنه ایدر الله تعالی سمادن ارضه درت بركت انزال
ایتدیكه اول حدید ونار وماء وملحدر * دینلدیكه آدم علیه السلام جنتدن بیله سنجه درت شی
ایندردیكه جمیعی حدیددن ایدیكه اول ابره ومطرقه وسندان وكلبتاندر (ومنافع للناس)

واول حديدده ناسه منفعتلر واردركه هر صنعتك آلاتی حديددن دوزیلور (وليعلم الله من ينصره ورسله
بالغيب) وتاكه انلر الله تعالىدن ويا اول انلردن غائب ايكن اكا ورسوللرينه آلات حربی اعداء دين
اوزره جهادده استعمال ايله نصرت ايدنی ظهوره كتوره (انّ الله قوىّ عزيز) تحقيق الله عظيم الشان
انبياسنه نصرت اوزره قوی وقادردر عزيزدر مرادنده مغلوب اولمز (ولقد أرسلنا نوحا وابراهيم وجعلنا
فى ذرّيتهما النبوّة والكتاب فمنهم مهتد وكثير منهم فاسقون) بز نوح وابراهيمی رسالتله قوملرينه
كوندردك واول ايكيسنك ذريتلرنده نبوت وكتاب قيلدق انلره كتابلر وحى ايله ويا علم خطی الهام ايله اول ذريه دن
ويا قوملرندن برطائفه موحد عامل بالكتاب اولديلر لكن انلرك اكثری فاسقين اولوب كتابله عملی ترك ايتديلر
(ثم قفّينا على آثارهم برسلنا) بعده انلرك اثرنجه رسوللر يمزی بر بر براتباع ايتدك (وقفّينا بعيسى ابن
مريم) وجمله دن صكره عيسى عليه السلامی انلره اتباع ايتدك (وآتيناه الانجيل) واكا انجيل نام
كتابمزی ويردك (وجعلنا فى قلوب الذين اتّبعوه رأفة ورحمة) واكا اتباع ايدن مؤمنلرك قلوبنده
بری برلرينه شفقت ومودت ايدرقيلدق (ورهبانيّة ابتدعوها) وكذلك قلبلرنده رهبانيت قيلدق انی اختراع
ايتديلركه اول عبادت ورياضتده مبالغه وناسدن انقطاعدر (ما كتبناها عليهم الّا ابتغاء رضوان الله)
بزانلرك اوزره رهبانيتی فرض ايتمدك بلكه انلر الله تعالينك رضاسن استيوب انی اختراع ايتديلر ويا خود
بزانلره انی فرض ايتمدك بلكه انكچون فرض ايتدك كه انكله الله تعالينك رضاسن طلب ايده لر (فما رعوها
حقّ رعايتها) انلردن صكره كاوب اول رهبانيتده انلره اقتدا ايدنلر كمال اوزره انی رعايت ايتمديلر بلكه
تقصير ايدوب اندن رجوع ايتديلر وملوكلری دينه داخل اولوب انلردن قليلون دين عيسى اوزره
ثابت اولديلر * ديلديكه عيسادن صكره انلرك ملوكلری انجيل وتوراتی تبديل ايدوب علمالرينی قتله قصد ايتديلر
تاكه اول علما انلره انكارا تيمه لر او يله اولسه اول علما قاچوب مغاره لره وصومعه لره كيرديلر اوزرلرينه
زمان ممتد اولبجق دين عيسادن رجوع ايدوب كيمی يهوده وكيمی نصارايه وكيمی دين محمده متابعت ايتدی
(فآتينا الذين آمنوا أجرهم وكثير منهم فاسقون) انلردن ايمان صحيحله ايمانه كاوب حقوق
رهبانيتی محافظه ايدنلره اجرلرينی ويردك حالبوكه انلرك كثيری ايمان ورهبانيتدن خارجلردر
(يا أيّها الذين آمنوا اتّقوا الله وآمنوا برسوله) ياشونلر كه رسل متقدمينه ايمان كتورديلر الله تعالينك
نهی ايتديكندن صاقنوب امرينه اطاعت ايدك ورسولی محمده دخی ايمان كتورك (يؤتكم كفلين
من رحمته) تاكه الله تعالى سزه ايكی نصيب ويره بری محمد عليه السلامه ايمانكز وبری رسل
متقدمينه ايمانكز ايچون بعيد اولمز كه اسلاملری حرمتنه دين سابقلری اوزره ده مثاب اوله لر اكرچه منسوخ
ايسه ده * ديلديكه اشبو خطاب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم زماننده كی نصارايه ايدی (ويجعل لكم نورا
تمشون به) وسزه كون صراط مظلم اوزره نور قيله كيم انكله يوريه سز ويا هدى قيله كيم انكله جناب
قدسه سلوك ايده سز (ويغفر لكم) وذنوبكزی يارلغيه (والله غفور رحيم) الله تعالى ذنوبندن توبه
ايدنلره غفور واكا اطاعت ايدنلره رحيمدر (لئلّا يعلم أهل الكتاب ألّا يقدرون على شىء من فضل الله) تاكه
موسى وعيسايه مؤمن اولوب محمد عليه السلامه كافر اولان اهل كتاب بيله لر كه اكا ايمان كتورمدكچه موسى
وعيسايه ايمانلری مفيد اولميوب الله تعالينك فضلندن برشيئه نائل اولميه لر اول كفلين نور ومغفرت ذنوبدر
(وأنّ الفضل بيد الله يؤتيه من يشاء) وبيله لركه فضلك كليسی الله تعالينك يدنده درانی ديلديكی كمسه يه
ويرر هيچ احد اكا منازع ومعارض اولمز (والله ذو الفضل العظيم) الله تعالى عطاء جزيل صاحبيدر
اندن انی منع ايدر يوقدر

(سورة المجادلة وهى ثنتان وعشرون آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قد سمع الله قول التى تجادلك فى زوجها وتشتكى الى الله والله يسمع تحاوركما انّ الله سميع بصير)

انه

الله تعالى ايشتدی شول مرأه نك كلامنی كه زوجی شاننده يا محمد سنكله جدال ايدوب الله تعالى يه شكوى
ايدر واول كربدن انی تخليص ديلر الله تعالى ايكيكزك كلامده مراجعتن ايشيدر اول جميع اقوالی
واحوالی كورر * روايت اولنديكه خوله بنت ثعلبه پيغمبريمز عليه السلامه كاوب زوجی اوس بن الصامتدن
خبر ويرديكه اول اكا ظهار ايتدی پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه سن زوجنه حرام اولشسن خوله ايسه
اولاد صغار صاحبه سی اولديغندن اول حالنه زياده مغتمه اولوب شاننی اصلاح امرنده الله تعالى يه
يلواريجق اشبو سوره اولندن درت آيته دككين نازل اولدی (الذين يظاهرون منكم من نسائهم ما هنّ
امهاتهم ان أمهاتهم الّا اللائى ولدنهم) سزدن شونلر كه زوجه لرينه ظهار ايده لر اول ظهار ايتدكاری نسا
حقيقتده امهاتلری دكلدر بلكه امهاتلری شول نسادركه انلری طوغوربدر (وانّهم ليقولون منكرا من
القول وزورا) اعدی ظهار ايدنلر قول منكر وزور ديرلر زيرا كه زوجه نك امه تشبيهی ولغو شرعده انكار
اولنوب حقدن محرفدر (وانّ الله لعفوّ غفور) الله تعالى ظهاردن ماسلفی عفو واكا كفارتله
توبه ايدنی مغفرت ايديجيدر (والذين يظاهرون من نسائهم) شونلر كه زوجه لرينه ظهار ايدرلر * صورتی
اولدر كه رجل مرأه سنه ديه كه سن بكا انامك ظهر كيبسن ويا خود اناسی اعضاسندن شول اكا نظری
حرام اولور برعضوينه تشبيه ايده * مثلا سن بكا انامك بطنی ويا فخذی ويا فرجی كبيسن ديه انكله مظاهر
اولور اما كه عضو آخری تشبيه ايدرسه مظاهر اولمز * واما كه بكا انام كبی ويا انامك روحی كبيسن ديوب انكله
اعزاز واكرام اراده ايدرسه مظاهر اولمز مادامكه ظهار اراده ايتميه * واكر مرأه سنی جده سنه ويا قرابتله اكا
حرام اولور اخت ويا عمه ويا خاله كبی برمرأه يه تشبيه ايدرسه كذلك مظاهر اولور * واكر رضاعله اكا
نكاحی حرام مرأه يه تشبيه ايدرسه اصح اقاويلده مظاهر اولور (ثم يعودون لما قالوا) بعده قوللرينك
تداركنه عودت ايده لر * شافعى عندنده ظهار اولنان مرأه يی نكاحده امساكه شول دكلو زمانكه انده اكا
اول مرأه نك مفارقتی ممكن اوله * وابو حنيفه عندنده اول مرأه استمتاعی استباحه ايله اكرچه نظر شهوتله
ايسه ده ومالك عندنده جماعه عزمله وحسن عندنده جماعله * او يله اولسه ظهارك حكمی اول مرأه نك وطئی
زوجنه حرام اولمقدر مادامكه ظهارك كفارتن ايتميه وكفارت ايسه ذكر اولنان اقوال مختلفه اوزره
عوددن صكره واجب اولور (فتحرير رقبة من قبل أن يتماسّا) اعدی ظهارده مظاهر اوزره واجب اولان
كفارت ظهار ايدن زوجله ظهار اولنان مرأه دن هر بری آخرله استمتاعدن اول اعتاق رقبه در اكرانك
رقبه سی اولوب لكن خدمتنه محتاج اولسه ويا رقبه بهاسنه قادر اولوب لكن انی كنديسنك وعيالنك ضرورات
شرعيه سيچون انفاقه محتاج اولسه انكچون صيامه انتقال جائز اولور * مالك واوزاعی ايدرا كر اول رقبه
ويا ثمنی بولورسه اكا اعتاق لازم اولور اكرچه اكا محتاج ايسه ده * ابو حنيفه ايدرا كر رقبه نك عينی بولورسه
اكا اعتاق واجب اولور اكرچه اكا محتاج ايسه ده * اما رقبه نك ثمنی بولوب لكن اكا محتاج اولورسه انكچون
صومه انتقال جائز اولور (ذلكم توعظون به) اشبو كفارتله سزامر اولنمشلرسز تاكه ظهاردن منزجر اوله
سز (والله بما تعملون خبير) الله تعالى سزلك اعمالكزه خبيردر (فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين من قبل أن
يتماسّا) اول كمسه كه اعتاق ايچون رقبه بولميه اولكه حاضرده مالی اولميوب غائبده اوله اول رقبه يی بولور
حكمنده در اعدی رقبه بولمين مظاهر اوزره واجب اولان ايكی آی متتابعا صومدر ظهار ايدن زوجله ظهار
اولنان زوجه دن هر بری آخرله استمتاعدن اول صائم اولمقدر واكر اول ايكی آی صومك اراسنده عذرسز
افطار ايدرسه اول صومی استيناف لازم اولور واكر عذرله افطار ايدرسه انده اختلاف واردر واكر مظاهر اول
ظهار اولنان مرأه سنی كيجه جماع ايتسه شافعى عندنده انكله تتابع منقطع اولمز اماكه ابو حنيفه ومالك
عندنده منقطع اولور (فمن لم يستطع فاطعام ستين مسكينا) اول مظاهركه هرم ويا مرض ويا شبق مفرط
سببيله صومه استطاعتی اولميه انك اوزره واجب اولوركه التمش مسكينی اطعام ايده هر مسكينه بلدينك غالب
طعامندن اوله * شافعى عندنده بر مد طعام ويرركه اول رطل بغداديله بر رطل وثلث رطلدر * وابو حنيفه

عنـدنده برّدن نصف صاع وغـیریدن برصاع ویررواکرمظاهرایکی آی صومه شروعنـدنصکره اول صوم
اراسـنده ظهارا اولنان مرأه یه کیجه جماع ایدرسه شافعی عنـدنده صومی استیناف واجب اولماز ابوحنیفه
عنـدنده واجب اولوراول جماعی کرك عمدا ایله ویانسیانله ایتـون * دینلدیکه اکرمظاهر کفارتدن امتناع
ایدرسه مرأه یه جائزاولورکه انکله قاضی یه مرافعه ارله وقاضی یه واجب اولورکه انی تکفیراوزره جبرایده
امتناع ایدرسه موتنه دکین حبس ایده اطعامله کفارتده جاعدن اوّلده وصکره ده فعلی جائزاولوراماکه اعتاق
ویاصومله کفارتده کفارتك جماع اوزره تقدیمی واجب اولور (ذلك لتؤمنوا بالله ورسوله) اشـبو تعلیم
احـکام انکیچوندرکه الله تعالی یی ورسولنی بیلوب شرایع اسـلامیه قبول وافعال جاهلیتی ترك ایده سزه
(وتلك حدود الله وللکافرین عذاب أليم) اشبو مذکورات الله تعالینك فرائض واحکامیدرکه انی تعدی
جائزاولماز انی قبول ایتمینلره آخرتده عذاب اليم واردر (انّ الذین یحادّون الله ورسوله کبتوا کما کبت الذین
من قبلهم) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه معادات ایدرلروحدود شرعیه دن غیری حدود وضع واختیار ایدرلر
انلر اخزا واهلاك اولنورلر انلردن اوّل امم ماضیه دن اخزا واهلاك اولنانلر کبی (وقد أنزلنا آیات بینات
وللکافرین عـذاب مهین) حالبوکه بز اول رسولك صـدقنه وکتورد یکنك صحتنه دلالات ایدر آیات واضحه
انزال ایتدك ایمدی بزم آیتلریمزی تصدیق ایتمینلره برنوع عذابمز واردرکه انلرك غرور وکبرینی کیدررر (یوم یبعثهم
الله جمیعا فینبئهم بما عملوا أحصاه الله ونسوه والله علی کل شیء شهید) ذکرایت شول کونیکه الله تعالی
خلائقك جمیعن قبرلرندن بعث ایدوب خـبروشردن عملارینی اشهاد محضرنده انلره حاللرینی تشهیروعـذابلرینی
تقدیرایچون خبرویررهرشیئی الله تعالی انلره احصا ایدروالحال انلرانی اونودوبدرهرشیئی الله تعالی بیلورانده ن
هیچ برشیء غائب اولماز (ألم تر أنّ الله یعلم ما فی السموات وما فی الارض) یامحمد بیلمدکمی که الله تعالی سموات
وارضـده کی مخلوقاتك کلی وجزئیی بیلور (ما یکون من نجوی ثلاثة الا هو رابعهم) شول کلام سـوءکه انی
اوچ کمسه ارالرنده سراسویلشورلر الا الله تعالی انلرك اول سویلشدیکنی بیلور (ولا خمسة الا هو سادسهم)
کذلك بر کلام سوءکه انی بش کمسه ارالرنده سراسویلشورلر الا الله تعالی انلرك اول سویلشـدیکن دخی بیلور
(ولا أدنی من ذلك ولا أکثر الا هو معهم أینما کانوا) کلام سری سویلشن کرکسه عددمذکوردن اقل
اولسون بر ویاایکی کبی ویاا کثراولسـون التی ومافوقی کبی الا الله تعالی اکا عالمدر هرقنده اولسه لرارالرنده
جاری اولانی بیلورزیرا انك اشیایی بیلمسی قرب مکانله دکلدرکه اماکن تفاوتیله اول دخی متفاوت اوله
(ثم ینبئهم بما عملوا یوم القیامة) بعده یوم قیامتده الله تعالی انلری تفضیح ومستحق اولدقلری جزایی تقریرایچون
ایشلدکلری اعمال سیئه یی انلره خبرویرر (انّ الله بکل شیء علیم) الله تعالی سروعلانیه دن هرشیئه علیمدر
زیرا که علمی اقتضا ایدن ذاتنك کله نسبتی مساویدر * روایت اولندیکه یهود ومنافقون بینلرنده تناجی ایدوب
مؤمنلره نظرایدرلروکوزلریله تغامز ایدوب مؤمنلره ایهام ایدرلردیکه تناجیلری انلرك مساءتنده در له انکله
اول مؤمنلره حزن ویررلردی شول توهمله کیم سرایایه کیدن اخوانمز آیا که قتل ویاهزیمتی ایرمشـدردیو
قلبلرینه هم وحزن ایرردی حتی که انلرك اول فعلندن مؤمنلر پیغمبریمز علیه السلامه شکایت ایتدیلر پیغمبریمز
علیه السـلام انلری مؤمنلرسز تناجیدن نهی ایتدی انلر ایسه منتهی اولمیوب تناجیلرینه عودت ایدیجك
نازل اولدیکه (ألم تر الی الذین نهوا عن النجوی ثم یعودون لما نهوا عنه ویتناجون بالاثم والعدوان ومعصیة
الرسول) نظرایتمزمیسـن شول قومك فعللرینـه کیم ارالرنده مؤمنلرسز سراسویلشمکدن نهی
اولندقلرندنصکره اول نهی اولندقلری فعللرینه عودت ایدرلروانم ومؤمنلره عدوان ورسول اللهه معصیت
اولان شیئی سراسویلشورلر (واذا جاؤك حیوك بما لم یحیك به الله) وقچان سکا کلسـه لر الله تعالینك سکا
تحیه ایتمدیکی شیئله تحیه ایدرلر * روایت اولندیکه یهود پیغمبریمز صـلی الله علیه وسلمه کلدکلرنده سـلام
یرینه السام علیك دیرلردی سام ایسه موتدر پیغمبریمز علیه السـلام انلره رددّه علیکم دیردی (ویقولون
فی أنفسهم لولا یعذبنا الله بما نقول) وارالرنده دیرلردیکه اکرمحمد نبی اولسه بزم اشبوقولمزسـببیله الله تعالی

بزه عذاب ایتمزمیدی (حسبهم جهنم یصلونها فبئس المصیر) انلرك کافیسی عذاب ناردرکه انلر اول ناره
داخـل اولورلر اول نه مبؤس قرارکاه اولور (یا أیها الذین آمنوا اذا تناجیتم فلا تتناجوا بالاثم والعـدوان
ومعصیة الرسول) یامؤمنلر اراکزده تناجی ایتدیککزده اثم وعدوان ومعصیة رسول ایله تناجی ایتمکز
منافقلرایتدیکی کبی (وتناجوا بالبر والتقوی) بلکه مؤمنلره خیری متضمن شیئی ومعصیة رسولدن اتقایی
تناجی ایدك (واتقوا الله الذی الیه تحشرون) اول الله تعالیدن قورقك که موتکزدنصکره اکا حشر اولورسز
واتك عندنده جزاکزی بولورسز (انما النجوی من الشیطان لیحزن الذین آمنوا) اثم وعدوانله تناجی دکل
الا شـیطاندندرزیرا که انی اول تزیین ایدروانباعنی اکا تحمیل ایدرتاکه اول تناجی مؤمنلره حزن ویره شول
توهمله کیم انلره نکبت اصابت ایتمش اوله (ولیس بضارهم شیأ الا باذن الله) حالبوکه تناجی ویاشیطان
مؤمنلره برشیء ضرر ایدردکلدر مکرکه انلره ضرر ایرمسنی الله تعالی اراده ایده (وعلی الله فلیتوکل المؤمنون)
ایمدی مؤمنلر الله تعالی یه توکل ایدوب انلرك تناجیسنه مبالات ایتمسونلر (یا أیها الذین آمنوا اذا قیل لکم
تفسحوا فی المجالس فافسحوا یفسح الله لکم) یامؤمنلر قچان سزه رسول الله ویاذاکرالله مجلسنده بزه یرویرك
دینله یرویرلسونکه اوتوره الله تعالی سزلك ایچون اول مقابله ده جنتده ویاقبرده ویارزقده ویابونك غیرا شیاده
وسعت وفسحت ویره (واذا قیل انشزوا فانشزوا) وقچان سزه توسعه ایچون ویاامور دینیه دن برامرایچون
قیام ایدك دینلسه امره انقیاد ایدك تثاقل ایتمکز (یرفع الله الذین آمنوا منکم) الله تعالی سزدن ایمان وطاعت
اهلنی دنیاده نصروحسن ذکرله وآخرتده غرف جنانده ایوائله رفع ایدر (والذین أوتوا العلم درجات)
ومؤمنلردن خاصة علماء ی علـم وعمل بینی جمع ایتدکلری ایچون نیجه درجه انلردن اوفع منازله رفع ایدر زیرا که
عـلم علو درجه سـیله اکا عملك اقترانی انك مزید رفعتی اقتضا ایدراول اجلدن عالمك افعالنـه اقتدا اولنور
غیرینك دکل (والله بما تعملون خبیر) الله تعالی سزلك اعمالکزه خبیردر * دینلدیکه الله تعالی مؤمن عالمی
شول علمی اولمیان مؤمن اوزره جنتده یتمش درجه فوقه رفع ایدرهرایکی درجه نك اراسی شول یوکرك آتك
یتمش ییلده سکرتدیکی مسافه دکلدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر سلیمان علیه السلام عـلم ومال وملك
بیننده تخییراولندقده علمی اختیار ایتدی انکله بیله مال وملك دخی ویرلدی حدیثده کلدیکه عالمك عابد اوزره
فضلی قمرك لیلة بدرده سائرکواکب اوزره فضلی کبیدر * ابن عمر رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صـلی الله
علیه وسلم مسجد شریفنده ایکی مجلسه اوغرادی اول ایکی مجلسدن برینك اهلی الله تعالی یه دعا ایدرلردی
ومجلس آخرك اهلی ایسه امور دینیه یی تعلم وتعلیم ایدرلردی بومجلس اول دعا ایدنلرك مجلسندن افضلدر دیوب
انلرك مجلسـنه اوتوردی زیرا که بن تعلیم ایچون کوندرلمشم دیدی (یا أیها الذین آمنوا اذا ناجیتم الرسول
فقدموا بین یدی نجواکم صدقة ذلك خیر لکم وأطهر) یامؤمنلر قچان رسول اللهه مناجات ایدرا ولسکز
اندن اوّل فقرایه تصـدق ایدك اول فعلکز سزه خیرلودرنفسلریکزی ریبه وحب مالدن اطهردر * زیراکه انده
تعظیم رسول وانتفاع فقرا وسؤالده افراطدن نهی ومؤمنله منافقی ومحب آخرتله محب دنیانینی تمییز واردر
اشبو فعلك ندب ویاوجوبیچون اولمسنده اختلاف اولندی لکن مابعدنده کی (وأشفقتم) آیتیله منسوخدر
اکرچه تلاوتده اول اکا متصل ایسه لکن نزولده متصل دکلدر * علی رضی الله عنه ایدرقرآنده برآیت واردرکه
انکله بندن غیری برکمسه عمل ایتمیوب درهم بردینارم واریدی هربارکه پیغمبریمز صـلی الله علیه وسلمه مناجات
ایدراولسم اندن بردرهم تصدق ایدردم تصدق ایدرلك اول دینارك جمیعنی انفاق ایتدم انك وجوبیله قول
غیریده قدحن ایجاب ایتمز زیرا احتمالدرکه انك مدت بقاسنده اغنیابه مناجات وقوعی اولمیه زیرا پیغمبریمز
صـلی الله علیـه وسـلمدن روایت اولنـدیکه انك حکمی انجق اون کون وبرقولده برساعت باقی اولمش اوله
(فان لم تجدوا فان الله غفور رحیم) اکرتصدق ایده جك نیء بولمزسکز الله تعالی غفور رحیمدرکه تصدقسز
مناجاته سزه رخصت ویره * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه ناس کثرت سؤال ایله پیغمبریمز علیه السلامی
اسـئام ایدیجك امراولنـدیلرکه سؤاللرندن اوّل تصدق ایده لر اوله اولسـه اندن منتهی اولدیلر فقرا سؤال

ومناجاته قادر اولوب اغنیا اندن چکلدیلر بعده نازل اولدیکه (ءاشفقتم أن تقدموا بین یدی نجویکم صدقات) یا اهل غنا رسول الله ایله مناجیکزدن اول صدقات تقدیمیله فقردن خوف ایدوب بخلمی ایتدیکز و الحال اول فعل خیری ایتسکز اول سزه خیرلو ایدی (فان لم تفعلوا وتاب الله علیکم) چون صدقه دن امر اولندیغکزی ایشلمک سزه مشقت ویردیکی سببدن ایشلمدیکز الله تعالی انی سزدن تجاوز ایدوب ایشلمامسنه سزه رخصت ویردی (فأقیموا الصلاة وأتوا الزکاة) ایمدی اوزیکزه فرض اولان صلات وزکاتی ادا ایدک اول ایکیسنده وسائر طاعاتده تفریط ایتمکز که اول تناجی رسولده صدقه تقدیمی امرینی اقامت ایتمدیککزه کفارت اوله (وأطیعوا الله ورسوله) والله تعالی ورسولنه اوامر ونواهیده اطاعت ایدک (والله خبیر بما تعملون) الله تعالی سزلک ظاهر و باطنده خیر وشر کزه خبیردر (ألم تر الی الذین تولوا قوما غضب الله علیهم ماهم منکم ولا منهم ویحلفون علی الکذب وهم یعلمون) یا محمد شونلره نظر ایتمزمیسنکه الله تعالینک غضب ایتدیکی قومله موالات ایتدیلر * شول منافقین شاننده نازل اولوبدرکه یهودایله موالات ومناصحه ایدرلر و اسرار مؤمنینی انلره ایرکورررلردی * ایمدی اول منافقلرنه سزدن ونه یهوددندر واسلام ادعاسی اوزره کذبله یمین ایدرلر حالبوکه یمینلرنده کاذبلر ایدوکن بیلورلر * اشبو قید افاده ایتدیکه کذبلری عمدله اولوب یمین غموس ایتمش کبی اولهلر (أعد الله لهم عذابا شدیدا انهم ساء ما کانوا یعملون) الله تعالی انلره آخرتده عذاب شدید تهیئه ایتدی زیرا که انلر سوء عمل اوزره تمرد واصرار ایتدیلر (اتخذوا أیمانهم جنة فصدوا عن سبیل الله فلهم عذاب مهین) انلر اظهار ایتدکاری ایمانی دماء واموالرینه وقایه ایتدیلر واول یمینلریله ناسی اسلامه دخولدن وجهاددن صد ایتدیلر ایمدی انلره کفر وصدلری چون عذاب مهین واردر * دینلدیکه اولکیسی عذاب قبردر وبو ایسه عذاب آخرتدر (لن تغنی عنهم اموالهم ولا أولادهم من الله شیأ أولئک أصحاب النار هم فیها خالدون) انلرک اموال واولادلری الله تعالینک عذابندن برشیء دفعنه مفید اولمز انلر اصحاب ناردرکه انده دائملردر (یوم یبعثهم الله جمیعا فیحلفون له کما یحلفون لکم ویحسبون أنهم علی شیء ألا انهم هم الکاذبون) یوم قیامتده الله تعالی انلرک جمیعنی بعث ایدوب مسلملرزد بوا کایمین ایدهلر تسکیم دنیاده بزسزدنز دیو یمین ایدرلردی وظن ایدهلرکه کندیلر برشیء مفید اوزره اوله لرکه نفاق قلبلرنده تمکن ایتدیکندن تخیل ایدهلرکه ایمان کاذبهلری کذبی سزه ترویج ایده آگاه اولک که انلر کذبده مبالغلردرکه اسلام اظهاریله سزه کذب ایتدکلری کبی الله تعالی یه دخی کذب ایدهلر (استحوذ علیهم الشیطان فأنسیهم ذکر الله أولئک حزب الشیطان ألا ان حزب الشیطان هم الخاسرون) شیطان انلر اوزره استیلا ایدوب انلره الله تعالینک ذکرینی اونوتدردی حتی انی قلوب والسنهلریله ذکر ایتمز اولدیلر ایمدی انلر شیطانک جنود واتباعیدر آگاه اولک که شیطانک جنود واتباعی یوم قیامتده زیان ایتمشلردرکه نعیم مؤبدی فوت ایدوب عذاب مخلده تعرض ایتدیلر (ان الذین یحادون الله ورسوله أولئک فی الاذلین) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه معادات وامرلرینه مخالفت ایدرلر انلر الله تعالینک اذلال ایتدیکی قوم سیمله درکات نارک اسفلنده در (کتب الله لاغلبن أنا ورسلی ان الله قوی عزیز) الله تعالی لوحده یازدیکه بن ورسوللرم حجتله غالبلرز الله تعالی انبیاسنه نصرتی قویدر اراده ایتدیکی شیئنده هیچ احد اکا غالب اولمز (لا تجد قوما یؤمنون بالله والیوم الآخر یوادون من حاد الله ورسوله) الله تعالی یه ویوم آخرته ایمان کتورر قومه لایق اولمزکه الله تعالی یه ورسولنه معادات ایدن قومله مولات وموادة ایدهلر (ولو کانوا آباءهم أو أبناءهم أو اخوانهم أو عشیرتهم) اگرچه اول اعداء الله انلره اقرب ناس ایسه ده * پس بو اجلدن ابوعبیدة بن الجراح رضی الله عنه یوم احدده باباسی عبدالله ی قتل ایتدی وابوبکر رضی الله عنه یوم بدرده اوغل عبدالله ی برازه چاغردی ومصعب رضی الله عنه یوم احدده قرنداشی عبیدی قتل ایتدی وعمر رضی الله عنه یوم بدرده خالی عاص بن هشامی وعلی وحمزه وعبیده یوم بدرده عتبه وشیبه بن ربیعه یی وولید بن عتبه یی قتل ایتدیلر (أولئک کتب فی قلوبهم الایمان وأیدهم بروح منه) ایمدی انلر شول قومدرکه الله تعالی قلبلرنده ایمانی اثبات ایتدی وکندی قبلندن نور قلبله ویا قرآنله ویا عدو اوزره

نصرله ویا ایماندن روحله انلری تایید ایتدی (ویدخلهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها أبدا) وآخرتده انلری جنتلره قویه که اشجاری آلتندن ارمقلر اقار اول جنتلرده دائمین اولدقلری حالده (رضی الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالی انلردن ایمان وطاعتلریله راضی اولدی وانلر دخی اندن راضی اولدیلر جنتده انلر ایچون موعود ثوابله (أولئک حزب الله ألا ان حزب الله هم المفلحون) ایمدی انلر الله تعالینک دیننه جنود وانصاریدر آگاه اولک که الله تعالینک جنودی دنیاده فوز ونجاته وآخرتده فضل ورحمتنه نائل اولور عبادصالحیندر ان شاء الله تعالی

(سورة الحشر وهی أربع وعشرون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم) سموات وارضده کی مخلوقاتک کلیسی الله تعالی یی تنزیه ایدر اول ملکنده عزیز وامرنده حکیمدر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مدینه یه قدوم ایدیجک بنو النضیر انکله مصالحه ایتدیلرکه انکله قتال ایتمیهلر وانکله قتال ایدنلره اعانت ایتمیهلر وقتاکه یوم بدرده اول مشرکینه غالب اولدی توراتده نصرتله منعوت پیغمبر بودردیو تحقق ایتدیلر * بعده یوم احدده مسلمون منهزم اولیجق پیغمبریمز علیه السلام ایله ایتدکاری عهدی صیدیلر کعب بن اشرف قرق راکبله مکه یه کیدوب ابوسفیان ایله مخالصت ایدشدیلر * اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام کعبک رضاعا قرنداشنه امر ایله حتی که اول کعبی غفلتی حالنده قتل ایتدی اول قتل اولیجق عقبنده پیغمبریمز علیه السلام عساکرایله اوزرلرینه واروب جلای وطن اوزره صلح اولدیلر اکثری شامه کیدوب برطائفهسی خیبره وحیره یه لاحق اولدیلر اویله اولسه انلرک شاننده بو سوره (والله علی کل شیء قدیر) قولنه دکین نازل اولدی (هو الذی أخرج الذین کفروا من أهل الکتاب من دیارهم لأول الحشر) الله تعالی بنی النضیری دیارلرندن اول حشره اخراج ایتدی زیرا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیلرکه قنده خروج ایدهلم دیدیکه ارض محشره * دینلدیکه اول انلرک اول حشرلریدر وآخر حشرلری یوم قیامتده در (ما ظننتم أن یخرجوا) یا مؤمنلر سز ظن ایتمزدیکزکه انلر دیارلرندن خروج ایدهلر زیرا که انلر قوتده ومنعهلری کثرتده ایدیلر (وظنوا أنهم مانعتهم حصونهم من الله) بنو النضیر ایسه ظن ایتدیلرکه حصنلری انلری الله تعالینک عذابی اولان جلادن منع ایده (فأتیهم الله من حیث لم یحتسبوا) الله تعالینک عذابی که انلرک قلوبنه القاء رعب وجلا یه اضطراردر ویا خود مؤمنلره الله تعالینک نصری حسبا انلری اولمدیغی حیثیتدن ایرشدی (وقذف فی قلوبهم الرعب) وقلبلرینه خوف القا ایتدی کعب بن اشرفک قتل اولنمسیله که اول قلبلرین ضعیف وقوتلرینی سلب ایتدی (یخربون بیوتهم بأیدیهم وأیدی المؤمنین) حتی که بیتلرینی کندی یدلریله ومؤمنلرک ایدیله تخریب ایتدیلر کندیلرک قصدی تا که انده مؤمنلر ساکن اولمیه واستحسان ایتدکاری آلات انلره قالمیه واما که مؤمنلرک قصدی اول بیتلرینک ظواهرین تخریب ایدرلردیکه انلره انتقام وقتاله مجال اوله (فاعتبروا یا أولی الابصار) ایمدی الله تعالینک امرینه بصیرتله نظر ایدنلر بنو النضیرک حاللریله متعظ اولوب الله تعالینک غیری برشیئه اعتماد ایتمسونلر (ولولا أن کتب الله علیهم الجلاء لعذبهم فی الدنیا ولهم فی الآخرة عذاب النار) اگر الله تعالی انلر اوزره دیارلرندن خروجی تقدیر ایتمش اولمسه دنیاده انلره قتل وسبیله تعذیب ایدردی انلر اگرچه عذاب دنیادن نجات بولدیلر لکن آخرتده انلره عذاب نار واردر (ذلک بأنهم شاقوا الله ورسوله ومن یشاق الله فان الله شدید العقاب) انلره دنیاده جلاء وآخرتده عذاب اصابتی شول سببله درکه انلر الله تعالینک ورسولنک امرینه مخالفت ایدوب دین اسلامه راضی اولمدیلر اولکسه که الله تعالینک امرینه مخالفت ایده اول حاللو کمسهلره انک عقابی شدیددر (ما قطعتم من لینة أو ترکتموها قائمة علی أصولها فبإذن الله ولیخزی الفاسقین) نخلدن قنغی لینه که سز انی قطع ایدرسز ویا قطع ایتمیوب اصللری اوزره القیورسز اول الله تعالینک اذنیلهدر الله تعالی انی قطعه سزه اذن ویردی تا که نقض عهدله اولان فسقلری اوزره اخزا ایده * روایت اولندیکه پیغمبریمز

صلى الله عليه وسلم بنو النضيرك نخللری قطعنه امر ایدیجك دیدیلر كه یا محمد سن یر یوزنده فساددن نهی ایدردك
شمدی ایسه نخللری قطع وتحریق ایدرسن اول سببدن بو آیت نازل اولدی اشبو دلیلدركه كفارك دیاریني هدم
واشجارینی قطع جائز اوله تا كه انكله غیظلری آرتوریله امام ابو اللیث ایدر هر مجتهد مصیبدر دیینلره اشبو
آیت دلیلدر زیرا كه الله تعالى ایكی فریقك دخی فعلندن راضی اولدی (وما أفاء الله على رسوله منهم فما أوجفتم
عليه من خيل ولا ركاب) بنو النضیر ویا سائر كفره نك اموالندن شول شیئكه الله تعالى انی رسولنه رد ایتدی
سز انك تحصیلنده خیل ویا ركاب اجراسیله مشقت شدیده كورمدیكز زیرا كه انلرك قراسی مدینه دن ایكی
میل دكلو مسافه ده ایدی حتی كه رسول اللهدن غیریسی اكا یایاق كتدیلر (ولكن الله يسلط رسله على من
يشاء) لكن الله تعالى رسوللرین جمله دن محمد علیه السلامی كفاردن دیلدیكی طائفه اوزره غلبه وقهرله
وقلبلرینه القاء رعبله تسلیط ایدر (والله على كل شيء قدير) الله تعالى هر شیئه قادردر كاهی وسائط
ظاهره ایله وكاهی انك غیریله تسلیط ایدر * اویله اولسه الله تعالى بنو النضیر اموالنی خاصة پیغمبریمز صلى الله
علیه وسلمه تعیین ایتدی اولدخی انی مهاجرینه قسمت ایدوب انصاردن اوچ كشیدن غیری یه ویرمدی
(ما أفاء الله على رسوله من أهل القرى فلله وللرسول ولذي القربى واليتامى والمساكين وابن السبيل) اول
شیئی كه الله تعالى انی رسولنه اهل قرادن رد ایتدیكه انلر بنو قریظه وبنو النضیر واهل فدك وخیبر وعرینه در
اول الله تعالى یه ورسولنه وذو قرابه یه ویتامایه ومساكینه وابناء سبیله قسمت اولنور * فیء قسمتنده اختلاف
اولندی دینلدیكه ظاهر آیت مقتضاسنجه سهم الله كعبه وسائر مساجد عمارتنه صرف اولنور * دینلدیكه مال
فیء بش سهم قیلنور زیرا انده كی ذكر اللهی تعظیم ایچوندر وسهم رسول بر قولده امامه وبر قولده عساكره وثغوره
وبر قولده عساكر مسلمینه صرف اولنور مال فیئك خمسی مال غنیمتك خمسی كبی قسمت اولنور ودرت
خمسی ایله مقاتله ومصالحه صرف اولنور (كيلا يكون دولة بين الأغنياء منكم) تا كه فقرانك حقی اولان
فیء اغنیا كز بیننده مداوله اولمیه * تكیم زمان جاهلیتده اغنیا انی تداول وبینلرنده دور ایدرلردی (وما آتاكم
الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا) اول شیئكه فیئدن رسول الله علیه السلام انی سزه ویرد ویا اول
شیئكه انی سزه امر ایدر انی اخذ ایدك كه اول سزه حلالدر ویا انی تمسك ایدك كه اكا اطاعتكز واجبدر واول
شیئكه رسول الله انی اخذدن واتیاندن نهی ایده اندن امتناع ایدك (واتقوا الله إن الله شديد العقاب) الله
تعالیدن قورقوب رسولنه مخالفتدن صاقنك كه اكا مخالفت ایدنه الله تعالینك عقابی شدیددر (للفقراء
المهاجرين الذين أخرجوا من ديارهم وأموالهم يبتغون فضلا من الله ورضوانا وينصرون الله ورسوله أولئك
هم الصادقون) بنو النضیردن اخذ اولنان فیء شول فقراء مهاجرینكدركه دیارو اموالرندن چیقارلدیلر كه
انلر الله تعالیدن جنتده رزق ودنیده رضاسن طلب ایدرلر والله تعالى یه ورسولنه نفسلری ومالرله نصرت
ایدرلر ایمدی انلر ایمانلرنده صادقلردر (والذين تبوؤا الدار والإيمان من قبلهم) وشونلر كه دار هجره ودار
ایمان اولان مدینه یی رسول الله علیه السلامك واصحابنك اكا هجرتندن اول مكان ایدندیلر كه انلر انصاردر
ویا خود مدینه یی توطن ایدوب انده ایمانی اختیار ایتدیلر ورسول الله علیه السلامك اكا قدومندن ایكی سنه
مقدم انده مسجد بنا ایتدیلر (يحبون من هاجر إليهم) مؤمنلردن انلره هجرت ایدنلری سورلر بوخسه انلری
كندیلر استثقال ایتمزلر (ولا يجدون في صدورهم حاجة مما أوتوا) ومهاجرینه فیء وغیری ویریلوب كندیلره
برشیء ویرلمدیكی سببدن صدورلرنده حرارت وحسد وغبطه بولمزلر (ويؤثرون على أنفسهم ولو كان بهم
خصاصة) وانلر مهاجرینی اموال ومنازللریله نفسلری اوزره تقدیم ایدرلر حتی ایكی مرأه سی اولان برندن
بوشانوب مهاجرینك برینه تزویج ایتدی اگرچه اول نفسلری اوزره تقدیم وایثار ایتدكاری شیئه كندیلر محتاج
ایسه لرده * ابو هریره رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلى الله علیه وسلمه بر رجل ضیف كلوب پیغمبریمز علیه السلام
نساسنه خبر كوندردیكه قتكزده مأكولاتدن برشیء وارمیدر * دیدیلر كه صودن غیری شیء یوقدر اویله
اولسه پیغمبریمز علیه السلام اصحابندن قتنده اولانلره دیدیكه قنغیكز بو كسه یه ضیافت ایدر بر انصاری بن

ایدرم دیوب انی اوینه ایلتدی خاتوننه دیدیكه طعامدن نه شیئك وار اول دیدیكه صبیانمزقوتندن زیاده
شیئمز یوقدر انصاری اكا دیدیكه طعامكی حاضرلیوب صبیانكی اویوتكل چانكه بن ضیفله اكله مباشرت
ایدرا ولمسن سراجی اصلاح ایدرشكلنده اولوب سیوندركل * خاتون دخی انجلین ایتدی اویله اولسه انصاری
قرا كوده كندوینی ضیفله بیله اكل ایدرشكلنده ایهام ایدوب طعامك جمیعن ضیف اكل ایتدی انلر اول كیجه
آج یاتدیلر * چون انصاری صباحی پیغمبریمز صلى الله علیه وسلم قتنه واردی پیغمبریمز علیه السلام اكا دیدیكه
سنك واهلكك بو كیجه ده ضیفكزه ایتدیككز فعل جمیلكزدن الله تعالى راضی اولوب بو آیتی انزال ایتدی
ابو هریره رضی الله عنه ایدر انصار پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلر كه یا رسول الله نخللریمزی بزمله اخوانمز
مهاجرین بیننده قسمت ایتكل * پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه انجلین ایتمزم بلكه انلر نخللریكزك مؤنتن
سزكچون التزام ایدوب حاصلنده سزه مشاركت ایتسونلر * انصار سمعا وطاعة دیوب انك اوزره عقد شركه
ایتدیلر ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یوم النضیرده پیغمبریمز علیه السلام انصاره دیدیكه دیلرسكز مهاجرینله
اموال ودیاریكزی قسمت ایدوب اشبو بنو النضیر غنیمتنه انلره مشارك اولك ویا دیلرسكز اموال ودیاریكز
كما كان كندیكزك اولوب اشبو غنیمته مداخله ایتمكز * دیدیلر كه یا رسول الله اموال ودیاریمزی انلرله مقاسمه
ایدهلم ومع ذلك اول غنیمته مداخله ایتمیهلم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ومن يوق شح نفسه فأولئك
هم المفلحون) اول كمسه كه نفسنك بخلی منع اولنه حتی كه نفسی اوزره حب مال وبغض انفاق غالب ایكن اكا
مخالفت ایده اول حاللو كمسهلر ثناء عاجل وثواب آجلی فائزلردر (والذين جاؤا من بعدهم) شونلر كه مهاجرین
وانصاردن صكره كلدیلر انلر تابعیندركه یوم قیامته دكین مؤمنلردن كلور (يقولون ربنا اغفر لنا ولإخواننا
الذين سبقونا بالإيمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا إنك رؤف رحيم) دیرلر كه یا ربنا مغفرت ایت
بزی ودینده اخوانمزیكه ایمانله بزی سبقت ایتدیلر وقلوبمزده مؤمنلره حقد قیلمغل یا ربنا سن رحملو ورأفتلوسن
روادركه دعامزه اجابت ایدهسن هر كمسه كه صحابه نك برینه قلبنده غل اوله جمیعنه ترحم ایتمیه اول كمسه
بو آیتله عنایت اولنانلردن دكلدر زیرا كه اول الله تعالى مؤمنلری اوچ منزلت اوزره ترتیب ایتدیكه اول
مهاجرون وانصارو تابعوندركه اشبو اوچ آیتده مذكور صفاتله موصوفلردر اولكه تابعیندن انده اول
صفت اولمیه اول اقسام مؤمنیندن خارج اولور (ألم تر إلى الذين نافقوا يقولون لإخوانهم الذين كفروا من
أهل الكتاب) نظر ایدرمیسن مدینه اهلندن شول منافقلره كیم اضمار ایتدكارینك خلافن اظهار ایدوب
بنو قریظه وبنو النضیره ودندن شول كفرده اخوت وصداقت وموالاتلری اولان اصحابلرینه دیرلر كه (لئن
أخرجتم لنخرجن معكم ولا نطيع فيكم أحدا أبدا وإن قوتلتم لننصرنكم) اگر سز مدینه دن چیقاریلورسكز
بزدخی سزكله بیله چیقاررزو سزكله قتال ایدنلره نه محمده ونه مسلمینه ابدا الطاعت ایتمزز واگر قتال اولنورسكز
سزه اعانت ایدرز (والله يشهد إنهم لكاذبون) الله تعالى شهادت ایدركه انلر كاذبلردر وعدلرینه وفا ایتمزلر
(لئن أخرجوا لا يخرجون معهم ولئن قوتلوا لا ينصرونهم ولئن نصروهم ليولن الأدبار ثم لا ينصرون)
بنو النضیر دیارلرندن چیقارلسهلر اول منافقین انلرله بیله چیقمزلر وقتال اولنسهلر منافقین انلره اعانت ایتمزلر
واول منافقین انلره اعانت ایتدیكی تقدیر اوزره منهزمین اولدقلری حالده رجوع ایدرلر بعده بنو النضیر نصرت
اولنمزلر ناصرلری منهزم اولدیغی ایچون (لأنتم أشد رهبة في صدورهم من الله) یا مؤمنلر منافقینك صدورلرنده
سزدن خوفلری جهرلرنده كی الله تعالیدن اولان خوفلرندن اشددر (ذلك بأنهم قوم لا يفقهون) انلرك سزدن
خوفی شول سببلهدركه انلر الله تعالینك عظمتن بیلمزلر كه حق خوفله اندن خوف ایدهلر وانك خوف اولنمغه
حقیق ایدوكن بیلهلر (لا يقاتلونكم جميعا إلا في قرى محصنة أو من وراء جدر) اول یهود مجتمعین اولوب
سزكله قتاله مبادرت ایتمزلر بلكه فرط خوفلرندن قتاللری شول دروب وخندقله محصنه قریهلرده ویا دیوارلر
آردندن اولور (بأسهم بينهم شديد) انلربری برلریله قتال ایتسهلر قتاللری شدیددر لكن سزكله قتاله طاقتلری
یوقدر زیرا كه الله تعالى ایله ورسولیله محاربه ایدن شجاع ایسه جبان اولور عزیز ایسه ذلیل اولور (تحسبهم

جميعا وقلوبهم شتى) سن انلری امر واحدویا كلمهٔ واحده اوزره مجتمعين متفقين ظن ايدرسن حالبوكه انلرك
قلوبی متفرقه در بينلرنده نوادبو قدر عقائدلری متفرقه ومقاصدلری مختلفه اولديغی ايچون (ذلك بأنهم قوم
لايعقلون) انلرك بو اختلافی شول سببله درکه انلر صلاحلری اولان شيئی بيلمازلر زيرا كه قلبلرينك تشتتی قوالريی
ضعيف ايدوبدر (كمثل الذين من قبلهم قريبا ذاقوا وبال أمرهم ولهم عذاب أليم) بنو النضيرك كفرده مثلی
انلردن زمان قريبدن اول بكجن اهل بدرويا بنوقينقاع مثلی كبيدر انلر بنو النضيردن اقول ديارلرندن اخراج
اولندقلری صحيح ايسه ويا خود امم ماضيه دن مهلكين مثلی كبيدرکه كفرلرينك سوء عاقبتن دنياده ذوق
ايتديلر ومع ذلك انلره عذاب اليم دخی واردر (كمثل الشيطان اذ قال للانسان اكفر فلما كفر قال انی بریء منك انی
أخاف الله رب العالمين) منافقينك يهودی قتال اوزره اغراده مثلی شيطان مثليدركه اول انسانی كفر اوزره
اغرا ايدر انسان دخی انك اغراسيله كافر اولیجق شيطان اندن تبری ايدوب بن الله تعاليدن قورقارم دير شول
امیدله كيم اكا اولان عذاب مشاركتندن قورتيله حالبوكه اول بر امل باطلدر (فكان عاقبتهما أنهما فی النار
خالدين فيها وذلك جزاء الظالمين) اويله اولسه اول شيطان وانسانك عاقبتی نارده خلود اولوركه اول كفر ونفاقله
نفسلرينه ظلم ايدنلرك جزاسيدر ه ديلديكه انساندن مراد ابوجهلدركه يوم بدرده ابليس اكا ديديكه اشبو كونده
ناسدن سزه غالب اولور يوقدر وبن سزلك ناصريكزم وقتاكه قتال اولوب ابليس جبريل عليه السلامی
رسول الله عليه السلامله بيله كوردی اندن قورقوب كفاردن تبری ايتدی حتی كه منهزمين اولديلر *
ديلديكه انساندن مراد برصيصا نام بر راهبدركه ابليس وسوسه سيله بر مرأه مجنونه يه زنا ايتديكه اول انك
جنوننه علاج ايچون كتورلمشيدی حملی ظاهر اولیجق اول انی قتل ودفن ايتدی تاكه ناس بيننده رسوای
اولمیه چون برصيصانك قصاص ايچون صلبه ايلتديلر ابليس اكا كلوب بكا سجده ايتكه سنی قتلدن قورتارهيم
ديدی برصيصا دخی اكا سجود له كافر اولیجق ابليس اكابن الله تعاليدن قورقارم ديوب اندن تبری ايتدی
(يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ما قدمت لغد) يا مؤمنلر الله تعاليدن قورقوب اوامره اطاعت
ونواهيدن تباعد ايدك هر نفس نظر ايتسونكه ايرته يوم قيامت ايچون اعمال صالحه دن نه تقديم ايدوبدر
(واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون) واجبات اداسنده ومحارم تركنده الله تعاليدن قورقك كه اول الله تعالی
اعمالكزه خبيردر (ولا تكونوا كالذين نسوا الله فأنسيهم أنفسهم أولئك هم الفاسقون) الله تعالينك حقنی
اونوتدانلر كبی اولمكزكه اولدخی انلره نفسلرينی اونوتدردی حتی كه نفسلرينه نفع ايدر شيئی ايشتمزوانی تخليص
ايدر شيئی ايشلمز اولديلر * ويا خود يوم قيامتده اهوالدن انلره انی كوستره كيم انكله نفسلرينی اونوده لر * ايدی
انلر فسوقده كامللردر (لا يستوی أصحاب النار وأصحاب الجنة أصحاب الجنة هم الفائزون) شونلر كه نفسلرينی
استهمال ايله ناره مستحق اولديلر وشونلر كه نفسلرينی استكمال ايله جنته استيهال ايتديلر ايكيسی مساوی اولمزلر
زيرا كه دنياده وآخرتده اصحاب جنت كرامتده واصحاب نار مهانتده در اصحاب جنت نعيم مقيمه فائزلردر
شافعی بو آيتله استدلال ايدوب كافر يرينه مسلم قتل اولنمه وكافر قهرله اموال مسلمينه مالك اولميه (لو أنزلنا
هذا القرآن علی جبل لرأيته خاشعا متصدعا من خشية الله) اكر جبلده تميز خلق اولنوب اوزرينه قرآن انزال
اولنسه صلابت ورزانتيله الله تعالينك عذابی خوفندن انی خاشع متصدع كوريدك شول حذرله كيم تعظيم
قرآنده حق الهی ادا ايتميه * ايدی كافرك قلبی قسوتده جبلك قسوتندن اشد دركه قرآنده كی مواعظ
وعبرله متأثر اولمیوب انی ايشتمدك كبی اندن اعراض ايدر (وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم يتفكرون)
اشبو امثالكه قرآنده ذكر اولنديلر انی ناسه تبيين ايدرز تاكه انلر تفكر ايدوب اتعاظ ايده لر ندكر ندكرده رب
تعالی به مخالفتی ترك ايده لر (هو الذی لا اله الا هو) اول الله تعالی معبود بالحقدر الوهيتده مشاركی
يوقدر (عالم الغيب والشهادة) اول عالمدر جواهر قدسيه واحوالندن هر شيئی كه حسدن غائب اوله واجرام
واعراضدن هر شيئی كه حسده حاضر اوله ويا عالمدر هر شيئی كه اول معدوم وكرك موجوددر ويا هر شيئی كه
اولسر ده وعلانيه ده در (هو الرحمن الرحيم) كه اول جميع خلقه عطوفدر رزقلرين ويرر منعا تمز مؤمنلرك

ذنوبنی مغفرت ورحمت ايدبجيدر (هو الذی لا اله الا هو) اول الله تعالی معبوديتده مشاركی يوقدر
(الملك) ملكدركه هيچ برشيئدن ملكی زائل اولمز (القدوس) هر نقص ايجاب ايدر شيئدن منزه ونزاهتده
بالغدر (السلام) هر نقص وآفتدن سالمدر (المؤمن) اوليا سنه عذابندن امن ويريجيدر (المهيمن)
هر شیء اوزره رقيب وحافظدر (العزيز) هر شیء اوزره غالبدر * ديلديكی شيئدن انی هيچ برشیء عاجز ايتمز
(الجبار) اراده ايتديكی شیء اوزره خلقی جبر ايدر ويا حاللرينی اصلاح ايدر (المتكبر) حاجت ويا نقص
ايجاب ايدر هر شيئدن تكبر ايدر (سبحان الله عما يشركون) اول الله تعالی منزه اولدی هر شيئدنكه كفار انی
اكا اشراك ايدرلر (هو الله الخالق) اول الله تعالی مقتضای حكمتی اوزره اشيايی تقدير ايدر (البارئ)
اعيانی عدمدن وجوده كتورر وخلقك بعضنی بعضندن اشكال مختلفه ايله تميز ايدر (المصور) هر شيئه
بر صورت وير رارحامده كی اولاده صورت ويرمسی كبی كه انكله بعضی آخردن ممتاز اولور (له الاسماء الحسنى)
انكچون اسماء حسنی واردركه اول محاسن معانی يه داله در ذكری سورهٔ اعراف اواخرنده كچوبدر (يسبح له
ما فی السموات والارض) سموات وارضده كی مخلوقاتك كليسی اول الله تعالی يی نقائصدن تنزيه ايدر (وهو
العزيز الحكيم) كه اول ملكنده عزيز امر وفعالنده حكيمدر * معقل بن يسار ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه
وسلم ديديكه بر كمسنه كه صباحده اوچ كره (أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم) ديوب سورهٔ حشرك
آخری اوچ آيتی اوقويه الله تعالی اكا يتمش بيك ملك توكيل ايدوب اخشامه دكين انكچون استغفار ايده لر
اول كونده وفات ايدرسه شهيد اوله واكر انی اخشامده قرائت ايدرسه ذكر اولنديغی منوال اوزره صباحه
دكين انكچون يتمش بيك ملك استغفار ايده واكر اول كيجه ده وفات ايدرسه كذلك شهيد اوله

(سورة الممتحنة وهی ثلاث عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا عدوی وعدوكم أولياء) يا مؤمنلر بنم عدومی وسزك عدوكزی اوليا ايدنمكز
بو آيهٔ كريمه حاطب بن بلتعه شاننده نازل اولوبدركه اول پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمك اهل مكه يه غزا ايدر
ايدوكن بيليجك انلره نامه يازديكه اول پيغمبريمز عليه السلام اوزريكزه غزا قصدين ايدوبدر غافل اولمكز وانی
عبد المطلبك مولاتی ساره نام مرأه ايله ارسال ايتدی * اويله اولسه جبريل عليه السلام انی پيغمبريمز عليه
السلامه خبر ويريجك پيغمبريمز عليه السلام علی وعمار وطلحه وزبير ومقداد وابا مرثد رضی الله عنهم
نام جماعتی اكا كوندروب ديديكه روضهٔ حاجه واريكز دهانده بر مرأه يه ملاقات ايدرسز كه بيله سنجه
حاطبك اهل مكه يه نامه سی واردر انی اندن الوب كتوريی صالويرك اكر امتناع ايدرسه بوينی اورك چون
اول موضعه اكا ير يشوب نامه يی استديلر انكار ايتدی علی رضی الله عنه اوزرينه سل سيف ايديجك
نامه يی صاچی اراسندن چيقاروب ويردی چون نامه يی پيغمبريمز عليه السلامه كتورديلر پيغمبريمز عليه
السلام حاطبی چاغروب نيچون بويله ايتدك ديدی حاطب ديديكه يا رسول الله اسلامه كالدنبرو كافر اولمدم
وسكا نصحی ترك ايتمدم لكن بن قريش اراسنده رجل غريب اولوب مكه ده اهلمی حمايت ايدر كمسنه م يوقدر
ديلدمكه انكله انلره نوع صداقت كوسترم ومع ذلك بيلورمكه بنم نامه م انلره برشيئی مفيد اولمز پيغمبريمز
عليه السلام انك قولنی تصديق وعذرينی قبول ايتدی (تلقون اليهم بالمودة) نامه ايله ويا پيغمبريمز عليه
السلام اخبارينی انلره اعلامله مودت القا ايدرسز (وقد كفروا بما جاءكم من الحق) حالبوكه انلر سزه كلان قرآنه
ويا رسوله كافر اولديلر (يخرجون الرسول واياكم أن تؤمنوا بالله ربكم) ربكز جل شانه يه ايمانكز سببيله
رسول الهی وسزی ديار كز مكه دن چيقارديلر (ان كنتم خرجتم جهادا فی سبيلی وابتغاء مرضاتی تسرون
اليهم بالمودة وأنا أعلم بما أخفيتم وما أعلنتم) اكر ديار كزدن خروجكز بنم سبيلمده جهاد ورضامی طلب ايچون
ايسه انلر بنم اعدائم ايدوكن بيلوركن نيچون انلره اسرار مودت ايدرسز حالبوكه بن اهل كفره سزك اسرار
مودتكزی واهل اسلامه اقرار وتوحيدكزی بيلورم ايدی اهل كفره نه مودت ونه انی اسرار ايدك (ومن

يفعله منكم فقد ضل سواء السبيل) بوندنصكره سزدن اول كمسه كه كفره ايله موالات ايده طريق هدادن
خطا ايدر (ان يثقفوكم يكونوا لكم أعداء ويبسطوا اليكم أيديهم وألسنتهم بالسوء وودوا لو تكفرون) اكر
انلر سزه ظفر بولسه لر سزه عداوتلرين اظهار ايدرلردي و يدلريني سزه ضرب وقتله ولسانلريني سب وشتمله بسط
ايدرلر و سزلك دين اسلامدن ارتدادكزي تمني ايدرلر (لن تنفعكم أرحامكم ولا أولادكم يوم القيامة يفصل بينكم)
اكر انلر سزه عداوت ايتمزلرسه ده قرابات واولادكز سزه نفع ايتمز كه انلر اجلیچون مشركينه و رسول اللهه
خيانت ايدرسز يوم قيامتده الله تعالى سزكله اولادكز بينني فصل ايدر سزي ايمانكزله جنته وانلري كفرلر يله
ناره قور * ويله اولسه ايرته سزه نفعي اولمين قوم ايچون بوكونده حق اللهي نيچون رفض ايدرسز (والله
بما تعملون بصير) الله تعالى اعمالكزدن سريني وعلانيه سني كورر هربرينك جزاسني سزه ايركورر (قد كانت
لكم أسوة حسنة في ابراهيم والذين معه) ابراهيم عليه السلامده وانكله اولان مؤمنلرده سزكچون قدوة
صالحه واردر ايدي انلره اقتدا ايدك (اذ قالوا لقومهم انا برآء منكم ومما تعبدون من دون الله كفرنا بكم)
كه انلر كفاردن قوملرينه ديديلر كه بز سزدن والله تعالیدن غيري معبود اتخاذ ايتديككز اصنامدن بريئلرز
وسزك دينكزه منكرلرز (وبدا بيننا وبينكم العداوة والبغضاء أبدا حتى تؤمنوا بالله وحده) وبزمله سزك
بينكزده عداوت وبغضا ظاهر اولوب سزدن مودتي قطع ايتدك تا شول وقته دككين كه الله تعالينك
وحدانيتنه ايمان كتوروب شركي ترك ايده سز او يله اولسه عداوت وبغضامز الفت ومحبته منقلب اولور
(الا قول ابراهيم لأبيه لأستغفرن لك وما أملك لك من الله من شيء) الا ابراهيم عليه السلامك شول قولنده
سزكچون قدوه يوقدر كه اول باباسنه ديديكه بن سنكچون الله تعالیدن مغفرت ديلرم والحال اكر ايمانه كلمزسك
عذاب اللهدن برشيئي سندن دفعه مالك اولمزم ابراهيم عليه السلامك انكچون استغفاري اندن نهي اولنمزدن
اول ايدي ويا اسلامه كلمكه وعدي اولديغي ايچون ايدي * ايمدي يا مؤمنلر الله تعالى يه التجا ايدوب دييكز كه
(ربنا عليك توكلنا واليك أنبنا واليك المصير) يا ربنا امريمزي سكا تفويض ايتدك وسكا اطاعتله اقبال ايتدك
وآخرتده مرجعمز سكادر (ربنا لا تجعلنا فتنة للذين كفروا) يا ربنا بزي كافرلره فتنه قلمغل انلري اوزريمزه
تسليطله كندولرين حق اوزره وبزي باطل اوزره ظن ايدوب انلري بزمله مفتون ايتمكل ويا خود بزه عذاب
ايتمكل كه انلر بزي عذابده كوروب بونلر حق اولسه لر عذاب اولنمزلردي ديو بزه شماتت ايتدرمكل (واغفر لنا
ربنا انك أنت العزيز الحكيم) وبزم تقصيراتمزي مغفرت ايتكل كه سن ملككده عزيز امركده حكيمسن
(لقد كان لكم فيهم اسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر) يا مؤمنلر سزكچون ابراهيم عليه السلام
واتباعي مؤمنلرده قدوة حسنه واردر شول كمسه ايچون كه الله تعالينك جزيل ثوابن وجميل حسابن رجا ايدر
(ومن يتول فان الله هو الغني الحميد) شول كمسه كه اني قدوه ايدنمكدن اعراض ايده الله تعالى خلقندن
وايمانلرندن غنيدر فعلنده وحكمنده حميددر (عسى الله أن يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة)
وقتا كه الله تعالى مؤمنلره كفاره عداوت ايتمكله امر ايلدي مؤمنلر مشركيندن اقربالرينه عداوت وبرائتلرين
اظهار ايتديلر * الله تعالى بو آيتي انزال ايدوب ديديكه قريب اولديكه سزكله مشركيندن معادات ايتديككز
كمسه لر بيننه مودت القا ايده * اويله اولسه الله تعالينك هدايتيله انلرك اكثري اسلامه كلوب معاداتلري
موالات ومواخاته مبدل اولدي (والله قدير والله غفور رحيم) الله تعالى وعديني انجازه قادردر معصيتدن توبه
ايدنه غفورا كا اطاعت ايدنه رحيمدر (لا ينهاكم الله عن الذين لم يقاتلوكم في الدين ولم يخرجوكم من دياركم أن
تبروهم وتقسطوا اليهم ان الله يحب المقسطين) الله تعالى سزي نهي ايتمز مشركيندن شول ذي قرابه لره يكزه
بر وعدل ايتمكدن كه انلر سزكله دينده قتال ايتميه لر وسزي ديارکزدن چيقارميه لر الله تعالى هر امرده عدل ايدنلري
سور * روايت اولنديكه قتيله بنت عبد العزى مشركه اولديغي حالده هدايا ايله قزي اسما بنت ابي بكر رضي الله
عنهما قدوم ايتدكده دخولدن منع ايدوب هداياسني رد ايدنجك آيه مذكوره نازل اولدي (انما ينهاكم الله
عن الذين قاتلوكم في الدين وأخرجوكم من دياركم وظاهروا على اخراجكم أن تولوهم ومن يتولهم فأولئك هم

الظالمون) الله تعالى سزي كفاردن شول قومي تولي وتوددن نهي ايدركه دينده سزكله قتال ايده لر وسزي
ديارکزدن چيقاره لر وسزي چيقارمغه اعانت ايده لر ايمدي انلر كه اول وصفلو كفاره تولي وتودد ايده لر
موالاتي خلاف محلنه وضعله نفسلرينه ظلم ايديجيلردر (يا أيها الذين آمنوا اذا جاءكم المؤمنات مهاجرات
فامتحنوهن الله أعلم بايمانهن) يا مؤمنلر قچان سزه دار الحربدن هجرتله شول نسا كلنده كلمهٔ توحيد ظاهر اولور
نسا كه سز انلري اختبار ايدك شول شيئله كيم انكله ايماننده قلبلرينك لسانلرينه موافقتي اولديغنه ظنكز
غالب اوله استحلافله كيم دار الحربدن خروجلري دكل الا اسلامه رغبتله دريو خسه زوجندن كراهتله
ويا مسلميندن برر جله عشقله ويا اعراض دنيويه دن برشيئله دكل الله تعالى انلرك ايماننه سزدن اعلمدر زيرا كه
انلرك قلوبنده اولان شيئه انجق اول مطلع در غيري دكل (فان علمتموهن مؤمنات فلا ترجعوهن الى الكفار
لا هن حل لهم ولا هم يحلون لهن) اكر سز انلرك حلفنه ويا ظهور اماراتله مؤمنه اولدقلريني بيلور سكز
سز انلري كفاره رد ايتمكز اكرچه ازواجلرينه ايسه ده زيرا كه اول نساء مؤمنات نه اول ازواج كفاره ونه اول
ازواج كفار انلره حلال اولمز (وآتوهم ما أنفقوا) واول ازواج كفاره دفع ايدك شول مهور يكه اول نسايه
انفاق ايتديلردي * روايت اولنديكه حديبيه صلحنده مشركون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلر كه اهل
مكه دن اولكه پيغمبريمز عليه السلامه واره پيغمبريمز عليه السلام اني انلره رد ايده وصحابه دن اولكه انلره واره
انلر اني رد ايتميه لر وانك اوزره عهدنامه يازديلر اول عهددن صكره سبيعه بنت الحارث الأسلميه مسلمه اولديغي
حالده پيغمبريمز عليه السلامه كلدي انك اردنجه زوجي صيفي بن واهب المخزومي كافر اولديغي حالده اول
سبيعه يي استيوب كلدي يا محمد بكا زوجه مي رد ايت زيرا كه بزدن سكا كلاني بزه رد ايتمكه شرط ايدوبسن * اويله
اولسه اشبو آيت نازل اولوب پيغمبريمز عليه السلام سبيعه يي منوال مشروح اوزره اختباردن صكره اكا رد
ايتمدي وصيفينك سبيعه يه ويرديكي مهر ونفقه يي سبيعه دن الوب كبر وصيفي يه ويردي وسبيعه يي عمر رضي
الله عنه تزويج ايتدي ومن بعد پيغمبريمز عليه السلام اهل مكه نك رجالندن اكا كلاني رد ايدر ونساسندن
كلاني اختباردن صكره اليقوردي (ولا جناح عليكم أن تنكحوهن اذا آتيتموهن اجورهن) يا مؤمنلر سزه حرج
يوقدر كه اول دار حربدن سزه هجرت ايدن نسائي نكاحلنه سز قچانكه انلره مهرلرين ويره سز اكرچه دار حربده
انلرك كفاردن زوجلري وار ايسه ده زيرا كه اسلام انلرله اول زوجلري بيننى تفريق ايدوبدر ابو حنيفه بو نكاه
استدلال ايتديكه قچان زوج وزوجه دن بري مهاجرت اسلام ويا عقد ذمتله دار حربدن چيقوب بري انده حربي
قالسه ايكيسي بيننده فرقت واقع اولور ومهاجره يه عدت لازم اولمز ونكاحي مباح اولور مكركه حامل اوله
(ولا تمسكوا بعصم الكوافر) نسائكزدن بري العياذ بالله مرتده اولوب دار الحربه لاحق اولسه اندن عصمت
زائل وزوجيتدن اول منقطع اولور * اويله اولسه انك مؤمن زوجنه جائز اولوركه انك عدتي ايچنده اختي
واندن غيري درت نسائي تزوج ايده يعني سزلك مكه دن مدينه يه هجرتكزدن صكره مكه ده شرك اوزره اقامت
ايدن نساكز نكاحنه رغبت ايتمكز زيرا كه انلرك عصمتي سزدن كسلوبدر (واسألوا ما أنفقتم) زوجاتكزه
ويرديككزي انلري تزوج ايدندن استه كز قچانكه ارتداد ايدوب مشركينه لاحق اوله لر (وليسألوا ما أنفقوا)
وزوجات مهاجراته مشركيندن زوجلري مهردن انفاق ايتدكلرين مؤمنلردن انلري تزوج ايدندن استسونلر
(ذلكم حكم الله يحكم بينكم والله عليم حكيم) اشبو آيتده مذكورك جميعي الله تعالينك حكميدر كه بينكزده
حكم ايدر الله تعالى سزك احوالكزي بيلور سزه امرنده حكمتن اجرا قيلور * آيه مذكوره نازل اولوب
مؤمنلر الله تعالينك امرينه انقياد ايدنجك مشركونه شول نسادن مهاجراته انفاق ايتدكلرين ادا ايتديلر اما كه
مشركون الله تعالينك امرنده انقياددن امتناع ايدوب مؤمنينه شول ارتداد له لحوق ايدن نسايه انفاق
ايتدكلرين ادا ايتميجك نازل اولديكه (وان فاتكم شيء من أزواجكم الى الكفار فعاقبتم فآتوا الذين ذهبت
أزواجهم مثل ما أنفقوا) يا مؤمنلر اكر ازواجكزدن برشيء حقير غير معوض كفاره سبق وانفلات ايدرسه
مرتده اولديغي حالده مهر مثلي اخذ ايتميله بعده كفاره غزا ايدوب آنلردن غنيمته نائل اولسكز ويا انلره غالب

اولوب عاقبت سزك اولسه انلردن اموال اغتنام ایتسكز ایمدی یا مؤمنلر سزدن شول ازواجی ارتداد ایله كفاره
كیدنلره غنائمدن ویرك مهاجراتك مهورندن ازواج كفاره ویردیككز مثللنی ویرك لكن انی زوج كافره ادا
ایتمكز (واتقوا الله الذی أنتم به مؤمنون) والله تعالیدن قورقوب اكا عصیان ایتمكز كه سزا كا مؤمنلرسز
(یا أیها النبی اذا جاءك المؤمنات یبایعنك) یا نبی الله چان سكا مكه نك فتحی كوننده شول ایمانه كلان نسا
مبایعت ایده كلدیلر (علی أن لا یشركن بالله شیأ) شول شرطله كیم الله تعالی یه برشیء اشراك ایتمیه لر
(ولا یسرقن) وهیچ كسه نك مالندن سرقه ایتمیه لر (ولا یزنین) وزنا ایتمیه لر (ولا یقتلن اولادهن)
وزمان جاهلیتده كی كبی فقر خوفیله اولادلرینی قتل ایتمه لر یعنی وفات ایتمدن دیری قزلرین دفن ایتمیه لر
(ولا یأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن وارجلهن) وبر ولدی التقاط ایدوب زوجنه بوسندندر دیو نسبتله بهتان
ایتمیه لر (ولا یعصینك فی معروف) وانلره امر ایتدیكك امور محسنه ده سكا مخالفت ایتمیه لر (فبایعهن
واستغفر لهن الله ان الله غفور رحیم) ایمدی انلر اشیاء مذكوره نك التزام ایتدكده سن انلر ایچون الله
تعالیدن ثواب جزیله ضامن اولملق اوزره انلر ایله مبایعت ایت كل وانلر ایچون الله تعالیدن مغفرت دیله كل الله
تعالی اكا انابت ایدنه غفور وطاعت اهلنه رحیمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمك
نسائله مبایعتی كلامله ایدی یوخسه انك الی هیچ بر اجنبیه النه دكمشدر مكر شول مرأه نك النه كه انی ملك
یمین ویا ملك نكاحله ملك اولیدی * دینلدیكه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم اجنبیه لردن هیچ بر مرأه ایله
مبایعه حالنده مصافحه ایتمیوبدر (یا أیها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم قد یئسوا من الآخرة
كما یئس الكفار من اصحاب القبور) یا مؤمنلر الله تعالینك غضب ایتدیكی قومله موالات ایتمكز كه انلر عامه
كفاردر ویا خود یهوددر * دینلدیكه اشبو آیت مسلمیندن بر جماعت شاننده نازل اولوبدر كه انلر یهوددن
بر طائفه ایله مواصله ایدرلردی كه ثمارلرندن نائل اوله لر * ایمدی انلر آخرتك خیرو جزالرین قطع ایتمشلردر نتكیم
كفار اصحاب قبورك بعث اولنملرندن ویا ثوابلملرندن ویا خیرلرندن مأیوس اولدیلر

(سورة الصف وهی أربع عشرة آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحكیم) الله تعالی یی سموات وارضده اولان هر موجود
تنزیه ایدر هر شیئدن كه انك كمال صفاتنه لایق اولمیه اول ملكنده عزیز امرنده حكیمدر (یا أیها الذین آمنوا
لم تقولون ما لا تفعلون) یا مؤمنلر ایشلمدیككز شیئی نیچون سویلرسز * سبب نزولنده دیدیلر كه مؤمنون دیدیلر كه
اگر الله تعالی یه احب اولان اعمالی بیلسیدك انی ایشلر ومالمزی ونفسلریمزی اكا بذل ایدردك اویله اولسه
(ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا) آیتی نازل اولوب احد غزاسیله اختبار اولندقلرنده اردلرینه دونوب
قاچدیلر اول فعللری اوزره نیچون ایشلمیه جككز شیئی سویلرسز دیو عتاب اولندیلر * محمد بن كعب ایدر وقتا كه
الله تعالی رسولنه شهداء بدرك ثوابنی خبر ویردی صحابه دیدیلر كه من بعد اگر غزایه ایریشورسه وز وسعمزی
قتاله بذل ایدهلم چون احد غزاسنه اردیلر اول سوزلرینه وفا ایتمیجك اشبو آیتله تعییر اولندیلر * ضحاك ایدر
اشبو آیت قتال امرنده نازل اولوبدر كه قتال حالنده ایتمدكاری فعلی ایتدك دیو سویلدكاری اوزره عتاب
اولندیلر * ابن زید ایدر اشبو آیت منافقین شاننده نازل اولوبدر كه مؤمنلره نصرله وعد لرند نصكره اكا وفا
ایتمدیلر (كبر مقتا عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون) ایشلمیه جككز شیئی سویلمكز الله تعالی عندنده مقت
اولنمغه عظیم اولدی * پس بو اجلدن سلفك بریسنه بزه تحدیث ایت دینلسه دیردیكه بكا امر ایدرمیسز كه
ایشلمیه جكم شیئی سزه سویلیم وانكله الله تعالینك مقتنه استعجال ایدیم (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله
صفا كأنهم بنیان مرصوص) الله تعالی سور شول مؤمنلری كه بنیان مرصوص كبی انك سبیلنده صف اولوب
قتال ایدرلر مكانلرندن زائل اولمزلر (واذ قال موسی لقومه یا قوم لم تؤذوننی وقد تعلمون أنی رسول الله الیكم)
ذكر ایت شول وقتی كه موسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیكه یا قوم نیچون بكا ایذا ایدرسز یعنی اكاذبه در

دیو اسناد وتعییبله والحال بن سزه رسول الله ایدیكمی بیلورسز انی بیلدیككز ایسه تعظیم اولنمامی وبنی اذادن
امتناعكزی ایجاب ایدر (فلما زاغوا أزاغ الله قلوبهم) وقتا كه انلر حقدن عدول ایتدیلر الله تعالی دخی
انلرك قلوبنی حق قبولدن وصوابه میلدن صرف ایتدی (والله لا یهدی القوم الفاسقین) الله تعالی قوم
فاسقینه حقی بیلدیرو ویا جنته ایركورر خصلته هدایت ایتمز (واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی
رسول الله الیكم) ذكر ایت اینكه عیسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیكه بن سزه الله تعالینك رسولیم كه سزی
اسلامه دعوت ایدم (مصدقا لما بین یدی من التوراة) كه بندن اول نازل اولان توراتی تصدیق ایدرم
(ومبشرا برسول یأتی من بعدی اسمه احمد) وبندن نصكره كلور احمد نام رسول اللهله تبشیر ایدرم یعنی دینم
الله تعالینك كتابلریله ونبیلریله مصدقدر كتب مشهوره نك اولی توراتی ذكر ایلدیكه انكله نبیون حكم
ایدرلردی ومرسلینك خاتمی محمد صلی الله علیه وسلمی ذكر ایلدی * خبرده كلدیكه حواریون عیسی علیه
السلامه دیدیلر كه یا روح الله بزدن نصكره امت كلورمی دیدیكه نعم امت محمد كلور كه انلر علما وحكما وابرار واتقیا
اولورلر كانه انلر فقهله انبیادر الله تعالیدن رزق یسیره راضی اولوب الله تعالی دخی انلردن عمل یسیره راضی اولور
(فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا سحر مبین) وقتا كه عیسی علیه السلام انلره احیاء موتی وابراء اكمه وابرص
كبی آیات واضحه ایله كلدی دیدیلر كه اشبو سحر ظاهردر (ومن أظلم ممن افتری علی الله الكذب وهو یدعی
الی الاسلام والله لا یهدی القوم الظالمین) شول كمسه دن اظلم كیمدر كه حقیقتی ظاهر دنیا وآخرتی مقتضی
اسلامه دعوت اولندقده اجابت موضعنه الله تعالینك رسولنی تكذیب وآیاتنی سحر دیمسیله اكا افترایی وضع
ایده الله تعالی قوم ظالمینی فلاحلری اوزره اولان شیئه ارشاد ایتمز (یریدون لیطفئوا نور الله بأفواههم والله
متم نوره ولو كره الكافرون) انلر قصد ایدرلر كه الله تعالینك دین ویا كتاب ویا حجتنی اقوال كاذبه لریله اطفا
ایده لر حالبوكه انی نشر واعلامیله غایتنه ایركوریجكدر اگرچه یهود ونصاری اندن كراهت ایدرلرسه ده (هو
الذی أرسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین كله ولو كره المشركون) اول الله تعالی رسولی محمد
علیه السلامی قرآن ودین اسلامله كوندردیكه انی جمیع ادیان اوزره قهرله غالب ایده اگرچه مشركلر اندن
كراهت ایدرلرسه ده زیرا كه انده محض توحید وابطال شرك واردر * دینلدیكه آخر زمانده ناس یا مسلم
ویا مسلمینه ذمه اولور (یا أیها الذین آمنوا هل أدلكم علی تجارة تنجیكم من عذاب ألیم) یا مؤمنلر سزه بر تجارت
دلالت ایده ییمیكه اول سزی عذاب الیمدن انجا ایده (تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون فی سبیل الله باموالكم
وأنفسكم ذلكم خیر لكم ان كنتم تعلمون) ایمدی الله تعالی یه ورسولنه ایمان كتورك والله تعالینك سبیلنده
مالاریكز ونفسلریكزله جهاد ایدك اشبو مذكور سزه خیر ایدر بیلورسكز (یغفر لكم ذنوبكم ویدخلكم
جنات تجری من تحتها الانهار ومساكن طیبة فی جنات عدن ذلك الفوز العظیم) تا كه اول الله تعالی
ذنوبكزی یارلغیه وسزی شول جنتلره قویه كیم اغاجلری آلتندن ایرمقلر اقار ودخی اقامت وخلود جنتلرنده
شول منازله قویه كیم اول مسك وعنبرله ویا خود حور وغلمانله ویا بقا ولقاء الله ایله طیبه در اشبو مذكور ظفر
وافردر (وأخری تحبونها نصر من الله وفتح قریب) اشبوذ كر اولنان ثواب آجلدن ماعدا عاجلده نعمت
محبوبه اولور كه اول الله تعالیدن سزه اعدا كز اوزره نصر در وزمان قریبده مكه وفارس ویا رومك فتحیدر
(وبشر المؤمنین) یا محمد مؤمنلره تبشیر ایت اینكه آجلده ویا عاجلده انلره وعد ایتدم (یا أیها الذین آمنوا
كونوا أنصار الله) یا مؤمنلر الله تعالینك اعداسی اوزره سیفله اعوانی اولك (كما قال عیسی ابن مریم
للحواریین من أنصاری الی الله قال الحواریون نحن أنصار الله) نتكیم عیسی علیه السلام اصحابی حوارینه
دیدیكه دین اسلامی اعلاده بكا اعوان كیملر اولور حواریون دیدیلر كه اول امرده بز سكا اعوانز (فآمنت طائفة
من بنی اسرائیل وكفرت طائفة) اویله اولسه بنی اسرائیلدن بر طائفه عیسایه ایمان كتوروب اول الله تعالینك
عبد ورسولیدر انی سمایه رفع ایتدی دیدیلر وبر طائفه ایسه كافر اولوب حاشا اول الله تعالینك ابن وشریكیدر
دیدیلر بعده اول ایكی طائفه مؤمنه وكافره بری برلریله قتال ایتدیلر (فأیدنا الذین آمنوا علی عدوهم

فأصبحوا ظاهرين) اوبله اولسه بر اول طائفهٔ مؤمنه یه عدولری طائفهٔ کافره اوزره حجت وحربله تقویه ونصرت ایتدك حتی كه اول مؤمنه انلر اوزره غالب اولدیلر

(سورة الجمعة وهی احدی عشرة آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض الملك القدوس العزیز الحکیم) الله تعالی یی سموات وارضده اولان هر موجود تنزیه ایدر اول بر مالکدر که هر شیئك مالکیدر ملکندن زائل اولمز ولدو شریك وهر عیبدن منزهدر ملکنده عزیز در امرنده حکیمدر (هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم) اول الله تعالی امت امیه یه یعنی عربه کیم انلر غالبده کتابت وقرائتی بیلمزلر در انلرك جمله سندن کندیلر مثلی بر امی یی رسول کوندردی (یتلوا علیهم آیاته) که اول رسول انلرك کبی امی اولوب انلردن قرائت وتعلم سبق ایتمامشیکن الله تعالینك آیاتنی انلره تلاوت ایدر (ویزکیهم) وانلری عقائد واعمالك خباثتندن تطهیر ایدر (ویعلمهم الکتاب والحکمة) وانلره قرآن وشریعت ویا منقول ومعقولدن معالم دین تعلیم ایدر انك اندن غیری معجزه سی اولمسه اكا اول کفایت ایدیدی (وان کانوا من قبل لفی ضلال مبین) اکرچه انلر اندن اول شرك وخبث وجهالتدن ضلال ظاهرده ایدیلر (وآخرین منهم لما یلحقوا بهم) ودخی اول رسولی قوم امیینه بعث ایتدیکی کبی قوم آخرینه دخی بعث ایتدیکه انلر هنوز اول امیینه لاحق اولمیوبدر بلکه من بعد لاحق اولیسر در که انلر صحابه دنصکره یوم قیامته دکین کاور مؤمنلردر زیرا انك دعوت وتعلیمی جمیع ناسه عام اولور (وهو العزیز الحکیم) اول الله تعالی رسول مذکوری اشبو خارق عاده امره تمکیننده عزیز وانی اختیار وتعلیمده حکیمدر (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) اشبو فضا که رسول الله علیه السلام انکله اقرانندن ممتاز اولدی الله تعالینك اكا فضلیدر که انی دیلدیکی کسه یه ویرر (والله ذو الفضل العظیم) الله تعالی فضل عظیم صاحبیدر که اكا نسبتله نعم دنیا ونعم آخرت استحقار اولنور (مثل الذین حملوا التوراة ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل أسفارا) شول قومك مثلیکه انلر یهود در توراتی تعلم وموجبیله عمل ایتمکه تکلیف اولندقلرندنصکره انکله عمل ایتمدیلر وایچنده کی آیاتله نفعلنمدیلر انلر شول حمار مثلیدر که انلر علم کتابلرین کوتوروب حملنده تعب کورور حالبوکه اندن برشیئه منتفع اولمز (بئس مثل القوم الذین کذبوا بآیات الله) شول قومك مثلی نه مبؤس اولور که الله تعالینك رسولی محمد صلی الله علیه وسلمك صدق ونبوتنه دلالت ایدر آیاتنی تکذیب ایتدیلر (والله لا یهدی القوم الظالمین) الله تعالی شول انك آیاتنی وانبیاسنی تکذیب ایدن ظالملره هدایت ایتمز (قل یا أیها الذین هادوا ان زعمتم انکم أولیاء لله من دون الناس فتمنوا الموت ان کنتم صادقین) یا محمد یهود طائفه سنه دیکل که اکر زعم ایدرسکز که سز سائر امدن ممتاز الله تعالینك اولیاسی واحباسی ایسه کز اندن موتی تمنی ایدك اکر زعمکزده صادقلر ایسه کز زیرا که اکا وصول موتله اولور (ولا یتمنونه أبدا بما قدمت أیدیهم والله علیم بالظالمین) حالبوکه انلر ابدا موتی تمنی ایدر دکلردر شول تقدیم ایتدکاری کفر وعصیانلری سببیله الله تعالی ظالملرك حالنه علیمدر واعماللری اوزره جزالرین ایدر (قل ان الموت الذی تفرون منه فانه ملاقیکم ثم تردون الی عالم الغیب والشهادة فینبئکم بما کنتم تعملون) یا محمد یهوده دیکل که شول موتدنکه انی تمنیدن امتناع ایدرسز شول خوفله کیم اصابت ایتدیکی تقدیرجه اعمال سیئه لری اوزره جزا اولنه جقلرین بیلورلر اعدی موت سزه ملاقی اولور اندن خلاصه مجالکز یوقدر بعده الله تعالی یه رد اولنورسز که اول غیبده وشهادتده اولان اشیانك جمیعن بیلور اوبله اولسه دنیاده ایشلدیککز اعمالك جمیعن بیلور وخبر ویرر (یا أیها الذین آمنوا اذا نودی للصلاة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله وذروا البیع ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون) یا مؤمنلر چقان جمعه کوننده صلات ایچون اذان اوقنه الله تعالینك ذکرینه یعنی خطبه استماعنه وبر قولده صلاة جمعه اداسنه سکینه ووقارله کیدك ومعامله یی ترك ایدك که الله تعالینك ذکری معامله دن خیرلیدر اکر علم اهلندن ایسه کز زیرا که آخرت نفعی خیر وابقادر اول کونك جمعه دیو تسمیه اولنمسنه سبب زیرا الله تعالی

اول کونده آدمك خلقنی جمع ایتدی ویا اول کونده اشیا خلقتندن فارغ اولدی انده مخلوقات جمع اولدی ویا انده ناس صلات ایچون جمع اولدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مدینه یه قدوم ایتدیکنده ابتدا قبایه نزول ایدوب جمعه یه دکین انده اقامت ایتدی بعده مدینه یه داخل اولوب بنو سالم بن عوف دارنده ناس ایله جمعه نمازین قیلدی وآیتده کی سعیله مراد قلب ونیت وخشوعله وسکونت ووقار ایله سعیدر یوخسه سرعت مشیله دکل اما جمعه کوننده سائر معاملاتك حرام اولمسی دینلدیکه اذان ثانی عندنده در بر قولده امامك خروجی عندنده در وبر قولده شمس زائل اولدیغنده در بیع وشرا حرام اولور * معلوم اوله که صلاة جمعه فروض اعیاندندر اول کسه یه واجب اولور که انده عقل وبلوغ وحریت وذکورت واقامت اولوب عذری اولمیه اعدی اشبو شروطك وجودیله انی ترك ایتسه وعیده مستحق اولور اعدی صبی ومجنونه جمعه واجب اولمز بدنده نقصانلری ایچون اما که نسایه بالاتفاق واجب اولمز اکثر علما دیدیلر که عبید اوزره جمعه واجب اولمز وکذلك اکثرون عندنده مسافره دخی واجب اولمز * امام نخعی وزهری ایدر عبد ومسافر ندایی ایشتسه لر اوزرلرینه جمعه واجب اولور هر کسه که اكا حضور جمعه واجب دکلایکن حاضر اولوب امامله جمعه یی قیلسه اندن فرض ظهر ساقط اولور (فاذا قضیت الصلاة فانتشروا فی الارض وابتغوا من فضل الله) چقان جمعه نمازی ادا اولنه تجارت وحوایجکزی تصرف ایچون یریوزینه منتشر اولك والله تعالینك فضلندن طلب ایدك عیادته وجنازه یه واخ فی الله زیارتنه کتمکله (واذکروا الله کثیرا) ومجامع احوالکزده الله تعالی یی چوق ذکر ایدك یوخسه ذکریکز ایچون صلاتی تخصیص ایتمکز (لعلکم تفلحون) تاکه دنیا وآخرت خیرینه نائل اوله سز (واذا رأوا تجارة أو لهوا انفضوا الیها وترکوك قائما) چقان انلر تجارت ویا لهو کورسه لر سنی خطبه ده قائم الیقویوب اول تجارت ویا لهوه کیدرلر (قل ما عند الله خیر من اللهو ومن التجارة والله خیر الرازقین) انلره دیکل که الله تعالی عندنده کی ثواب لهو وتجارتدن سزه خیرلیدر الله تعالی رازقلرك خیرلیسیدر اعدی اكا توکل ایدوب رزقی اندن طلب ایدك * سبب نزولنده دینلدیکه بر قحط یللنده بر جمعه کوننده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خطبه ده ایکن دحیة الکلبی رضی الله عنهك قافله سی بغدای واربه ایله کلوب انی اعلام ایچون عادتلری اوزره طبل اوردقلرنده انی ایشیدیجك پیغمبریمز علیه السلامی منبرده الیقویوب اكا سکردشدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایله انجق اون ایکی کشی قالدی * معلوم اوله که صلاة جمعه ده خطبه فرضدر واجب اولور که قائم ایکن اوقنه وخطبه ده اقل مرتبه الله تعالی یه حمد وپیغمبریمز علیه السلامه صلات وتقوا ایله وصیت اوله واولکی خطبه ده قرآندن بر آیت اوقنه وایکنجیسنده مؤمنلره دعا اولنه اشبو بش خصالك بری ترك اولنسه شافعی عندنده جمعه صحیح اولمز اما ابو حنیفه عندنده اکر بر تحمیده وتسبیحه ویا تکبیره ایتسه خطبه مقامنه قائم اولور

(سورة المنافقین وهی احدی عشرة آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا جاءك المنافقون قالوا نشهد انك لرسول الله والله یعلم انك لرسوله والله یشهد ان المنافقین لکاذبون) یا محمد چقان مدینه منافقلرندن سكا کلوب لسانلریله قلبلرینه مخالف شهادت ایدرلر که سن الله تعالینك رسولیسن والله تعالی بیلور که سن انك رسولیسن دیه لر اعدی الله تعالی شهادت ایدر که انلر قوللرنده کاذبلردر قلبلریله لسانلری بیننده مواطئه اولمدیغیچون وشهادتکه مواطئه دن خالی اوله حقیقتده شهادت اولمز اعدی شهادت تسمیه لرنده کاذبلردر ویاز عملرنده کاذبلردر زیرا که خبرلری مخبر عنه حالنك خلافی اوزره ایدوکنه اعتقاد ایتمشلردر (اتخذوا أیمانهم جنة فصدوا عن سبیل الله انهم ساء ما کانوا یعملون) انلر حلف کاذبلرین ویا اشبو شهادتلرین توکیدده حلف مجراسنه جاری ایدر قتل وسبیدن وقایه اتخاذ ایدرلر وانکله ناسی ایمان وجهاددن صد ایدرلر اول نه مبؤس شیئدر که انی ایشلرلر شول حیثیتدنکه کفری ابطال ایدوب ایمان اظهار ایتدیلر (ذلك بأنهم آمنوا ثم کفروا فطبع علی قلوبهم فهم لا یفقهون) انلرك ذکر اولنان سوء اعمالی شول

سبیله درکه انلر لسانله ایمان اظهار ایدنصکره کفری اسرار ایتدیلر ویاخود آیتی کوردکلرنده ایمان کتوروب
شیطانلردن شبهه ایشیدیجك کافر اولدیلر حتی قلبلری کفرله ختم اولنوب انلر حقیقت ایمانی بیلمز و اکا رغبت
ایتمز اولدیلر (واذا رأیتهم تعجبك أجسامهم وان یقولوا تسمع لقولهم) قچان سن اول منافقلری کورسك
جسملرینك ضخامت وصباحتی سنی اعجاب ایدر اکر سویلسه لر انلرك کلامنی دکلرسن فصاحتلری وکلاملرینك
حلاوتیچون * روایت اولندیکه عبدالله بن ابی منافقلرك اکابرندن ایدی جسیم وفصیح اولوب کندی مثلی
قوملہ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مجلسنه کلورردی کلامی انك قتنده دکلنوردی (کأنهم خشب
مسندة) کأنه انلر دیواره طیانمش اشباح بلا ارواحدر ویا انلر شول جوفی فاسد اخشاب مثلیدر که هیچ برشیئه
صالح دکلدر یعنی انلر شول ایماندن خالی باطنلری فاسددر (یحسبون کل صیحة علیهم) ظن ایدرلر که
هر صیحه اوزرلرینه واقعدر (هم العدو فاحذرهم) انلر عداوتده سکا کاملردر انلردن حذر اوزره اولوب
سرکی انلره افشا ایتمه کل (قاتلهم الله أنی یؤفکون) الله تعالی انلری اهلاك ایده حقدن نیجه صرف اولنورلر
(واذا قیل لهم تعالوا یستغفر لکم رسول الله لووا رؤسهم ورأیتهم یصدون وهم مستکبرون) اکر انلره کلك
رسول الله سزکچون استغفار ایتسون دینلسه باشلرینی اکوب استغفاردن اعراض ایدرلر حالبوکه اعتذاردن
استکبار ایدیجیلردر (سواء علیهم استغفرت لهم أم لم تستغفر لهم لن یغفر الله لهم ان الله لا یهدی القوم
الفاسقین) انلره مساویدر کرکسه انلر ایچون استغفار ایت وکرکسه استغفار ایتمه الله تعالی انلری مغفرت
ایدوجك دکلدر زیرا که مظنهٔ اصلاحدن خارجلری الله تعالی هدایت ایتمز (هم الذین یقولون لا تنفقوا علی من
عند رسول الله حتی ینفضوا) اول منافقلر انصاره دیدیلر که رسول الله عندنده اولان فقراء مهاجرینه انفاق
ایتمکز که طاغلوب کیدهلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اصحابله برغزایه کیدرکن مریسع
نام برمائه نزول ایتدی انده براعرابی برانصاریله چکشوب برخشبه ایله اول انصارینك باشنی یاردی انصاری
عبدالله بن ابی نام منافقه کیدوب اعرابیدن شکایت ایتدی ابن ابی انصاردن قومنه دیدیکه رسول الله
عندنده اولنلره انفاق ایتمکز که قتندن طاغلوب کیدهلر مدینه یه رجوع ایتدیکمزده بزم اعزمز مدینه دن
اذللری اخراج ایدر انك اعزله مرادی ابن ابی کندی ایدی واذلله مرادی رسول الله ایدی چون الله تعالی انك
اول قولنی اشبو آیت انزالیله خبر ویردی * عمر رضی الله عنه دیدیکه یا رسول الله بکا اذن ویرکه اول منافقك
بوینن اورهیم پیغمبریمز علیه السلام ایتدی انی ایتمه شمدی ناس رسول الله اصحابنی اولدرمکه باشلدی دیو
تحدث ایتملرینی مقتضی اولور (ولله خزائن السموات والارض ولکن المنافقین لا یفقهون) حالبوکه سموات
وارضده رزق مفاتحی الله تعالینك یدنده در جمیعنك رازقی اولدر لکن اول منافقلر انی بیلمزلر (یقولون لئن رجعنا
الی المدینة لیخرجن الاعز منها الاذل) اول منافقلر دیرلر که قچان مدینه یه رجوع ایدهوز مدینه دن اعز
اهالیسی اذلنی چیقارر (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین ولکن المنافقین لا یعلمون) حالبوکه عزت الله تعالینکدر
قهرله وغیرا اوزره غلبه ایله ودخی رسولنك دینی اظهار ایله ودخی مؤمنلرك کفره اوزره نصرت اولنملریله لکن
منافقلر انی بیلمزلر (یا أیها الذین آمنوا لا تلهکم أموالکم ولا أولادکم عن ذکر الله) یا مؤمنلر اموال واولادیکزك
تدبیر واهتمامی سزی ذکر اللهدن اشغال ایتمسون اول کرکسه صلوات ویا سائر عبادات درکه الله تعالی یی تذکیر
ایدر (ومن یفعل ذلك فأولئك هم الخاسرون) اول کمسه که ذکر الهی قویوب اموال واولادله مشغول اوله
اول وصفلو کمسهلر مغبونلردر زیرا که عظیم باقی یی حقیر فانی یه تبدیل ایتمشلردر (وأنفقوا مما رزقناکم)
اعدی سزه ویردیکمز رزقدن طاعت اللهه انفاق ایدك تا که آخرتکزه ذخر اوله (من قبل أن یأتی أحدکم الموت
فیقول رب لولا أخرتنی الی اجل قریب فأصدق وأکن من الصالحین) سزدن بریکزه موتك دلائلی کلمزدن
اول که اول کاهلك اموالدن یأس کلور اول حینده دیه که یارب از زمانه دکین بنم موتمی تاخیر ایتسهیدك مالمك
زکاتنی اخراج ایدوب تفریطاتمی تدارکله صالحلردن اولسیدم (ولن یؤخر الله نفسا اذا جاء اجلها والله
خبیر بما تعملون) حالبوکه الله تعالی هیچ برنفس موتنی تاخیر ایدوجك دکلدر چونکه عمری آخره ایریشه الله

تعالی

تعالی خیر وشردن اعمالکزه خبیردر اکا کوره جزاکزی ایدر الله تعالی بیلدردیکه موتك وقتی ایردیکنده
تأخیره مجال اولمز وواجبك ترکی اوزره جزا اولنور اعدی مؤمنه لایق اولورکه اجلی حلول ایتمزدن اول
واجبات عهدهسندن چیقوب لقاء اللهه مستعد اوله * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر سلطان موتك نزولندن
اول تصدق ایدك اول نزول ایدیجك نه توبه قبول اولور ونه عمل نفع ایدر * دینلدیکه اشبو آیه کریمه مانع
زکاة شاننده نازل اولوبدر حسن ایدر هرکسه که زکاتن ویرمش وحجه وارمش اولمیه الا اول وقتده
رجعه یی دیلر

(سورة التغابن وهی ثمان عشرة آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارضده اولان مخلوقاتك کلیسی الله تعالینك کمال
واستغناسنه دلالتیله انی تنزیه وتقدیس ایدر (له الملك وله الحمد) ملکك کلیسی اکا مختصدر زیرا که اول
ابداع ایدوبدر وحمدك ولیدر که زیرا هر نعمتی اول انعام ایدوبدر (وهو علی کل شیء قدیر) توفیق
وخذلاندن خلقنده دیلدیکی شیئه قادردر (هو الذی خلقکم فمنکم کافر ومنکم مؤمن) اول الله تعالی
سزی نفس واحدهدن خلق ایلدی کیمکز حیاتنده کافر مماتندهده مؤمندر وکیمکز ایسه حیاتنده مؤمن
مماتنده کافردر بو بابده جملهٔ قول بودرکه الله تعالی کافری خلق ایتدی کفر انك فعل وکسبیدر ومؤمنی دخی
خلق ایتدی ایمان انك فعل وکسبیدر اویله اولسه ایکی فریقدن هربرینك کسبی واردر وکسب واختیار
الله تعالینك تقدیر ومشیتیلهدر اعدی مؤمن خلق اولندیغندنصکره ایمانی اختیار ایدر زیرا که الله تعالی
اندن انی اراده ایدر وانی انك اوزره تقدیر ایدوبدر وانی بیلوبدر وکافر دخی کذلك خلق اولندیغندنصکره
کفری اختیار ایدر زیرا که الله تعالی اندن انی اراده واوزرینه انی تقدیر ایدوبدر وانی بیلور اشبو اهل سنتك
طریقیدر هرکسه که اکا سلوك ایده حق اصابت ایدر وجبر وقدردن سالم اولور (والله بما تعملون بصیر)
الله تعالی سزدن صدور ایدن کفر وایمانی بیلور اکرچه انك علمنده ایکیسیدخی مقدر ایسهده (خلق السموات
والارض بالحق وصورکم فأحسن صورکم والیه المصیر) الله تعالی سموات وارضی حکمت بالغه اوزره خلق
ایتدی وسزی تصویر وصورتلریکزی حسن ایتدی اوصاف کائناتك صفوهسیله تزیین وخصائص مبدعاتك
خلاصهسیله تخصیص ایتدی ومع ذلك جمیع کائناته سزی نمونه ایتدی عاقبة الامرده رجوعکز اکادر
سرائرکزی احسان ایدك که ظواهرکز عذابله مسخ اولنمیه (یعلم ما فی السموات والارض ویعلم ما تسرون
وما تعلنون والله علیم بذات الصدور) الله تعالی سموات وارضده اولان اشیانك جلی وخفیسنی بیلور وکذلك
سزك اسرار وکرکسه اعلان ایتدیککزی بیلور واول الله تعالی ضمائر قلوبه علیمدر (ألم یأتکم نبأ الذین کفروا
من قبل فذاقوا وبال أمرهم ولهم عذاب ألیم) یا کفار مکه سزدن اول کچن امتلرك خبری سزه کلدیمیکه
انلر دنیاده اعمال سیئهلرینك عقوبتن ذوق ایتدیلر ومع ذلك آخرتده انلره عذاب وجیع دخی اولور (ذلك بأنه
کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فقالوا أبشر یهدوننا فکفروا وتولوا واستغنی الله والله غنی حمید) ذکر اولنان
وبال وعذابك نزولی انلره شول سببله درکه رسوللری انلره امر ونهی وحجج واضحه ایله کلور انلر ایسه اکا انکاری
تعجب ایدوب بزم کبی برآدمی آبائمز دینندن غیری دینه بزی ارشاد می ایدر دیرلردی اویله اولسه اول رسوللره
وکتوردکلری بیناته کافر اولوب ایماندن اعراض ایدرلردی حالبوکه الله تعالی هرشیدن فکیفکه انلرك ایمان
وطاعتندن غنا اظهار ایلدی اول انلرك وغیرلرك ایمان وطاعتندن غنیدر هر فعلنده حمد اولنمشدر (زعم الذین
کفروا أن لن یبعثوا قل بلی وربی لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلك علی الله یسیر) مکه کافرلری زعم ایتدیلرکه
یوم قیامتده انلر بعث اولنمیهلر یا محمد سن انلره دیکل که بلی ربم حقیچون بعث اولنورسز ودنیاده ایشلدیککز
اعمال سزه خبر ویریلوب انك اوزره جزالریکزی کوررسز اشبو بعث وجزا الله تعالی یه آساندر (فآمنوا
بالله ورسوله والنور الذی أنزلنا والله بما تعملون خبیر) اعدی الله تعالی یه ورسولی محمد علیه السلام وا کا

انزال ايتديكمز قرآنه ايمان كتورك كه اول سزى ظلمت جهلدن چيقاروب نور علمه ايركورر الله تعالى سزلك
اعمالكزه خبيردر جزاكزى ايدر (يوم يجمعكم ليوم الجمع ذلك يوم التغابن) ذكر ايدك شول كونيكه
الله تعالى سزى قبوريكزدن بعث ايدر شول كون ايچونكه انده خلائق وملائكه وانس وجن وغيرى جمع
ايديلور اول تغابن حقيقى كونيدركه كافرلك ايمانى تركه ومؤمنلك احسانده تقصيريله مغبون اولديغيدر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر هر عبدكه جنته كيررالا اولا كه ناردهكى مقعدى كوسترلوركه اساءت
ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله شكرى زياده اوله وهر عبدكه ناره كيررالا اكا جنتدهكى مقعدى
كوسترلوركه احسان ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله مغبونيتى زياده اوله (ومن يؤمن بالله ويعمل
صالحا يكفر عنه سيئاته ويدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا ذلك الفوز العظيم) هركسه كه
الله تعالى يه ايمان كتوروب عمل صالح ايشليه الله تعالى انك سيئاتن ياروب جنتلره قويه كه انك اغاجلرى
التندن ايرمقلر آقه انده دائمين اولدقلرى حالده اشبو ذكر اولنان كرامات فوز عظيمدركه دفع مضار وجلب
منافعى جامعدر (والذين كفروا وكذبوا بآياتنا اولئك أصحاب النار خالدين فيها وبئس المصير) شونلركه الله
تعالى يه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب ايتديلر انلر اصحاب ناردر انده دائمين اولدقلرى حالده اول نه مبؤس
قرارگاه اولور (ما أصاب من مصيبة الا باذن الله) برمصيبت كه بنى آدمه ايريشور اول الله تعالينك تقدير
وارادتيله در (ومن يؤمن بالله يهد قلبه والله بكل شئ عليم) بركسه كه الله تعالى يه ايمان كتوره اول انك قلبنى
ايمان اوزره ثابت ايده ومصيبتك حلولى عندنده اكا (انا لله وانا اليه راجعون) ديمكه توفيق ايده الله تعالى
هرشيئه حتى قلوبه واحواله عليمدر (وأطيعوا الله وأطيعوا الرسول) الله تعالى يه اطاعت ايدك قضاسنه
رضا ايله ورسولنه اطاعت ايدك سزه امر ايتديكنه صبرله (فان توليتم فانما على رسولنا البلاغ المبين) اكر الله
تعالى يه ورسولنه اطاعتدن اعراض ايدرسكز رسولمزه واجب اولان انجق تبليغدر اول ايسه انى ادا ايتدى
(الله لا اله الا هو) الله تعاليدن غيرى ضر ونفع ايصالنه قادر اله يوقدر (وعلى الله فليتوكل المؤمنون) ايمدى
مؤمنلر امرلرينى تفويض ايدرلرسه الله تعالى يه تفويض ايتسونلر زيرا كه انلرك توكل ايله ايمانى انى اقتضا
ايدر (يا أيها الذين آمنوا ان من ازواجكم واولادكم عدوا لكم فاحذروهم) يا مؤمنلر ازواج واولاديكزك
بعضى سزه عدودر سزى طاعتدن اشغال ايدر ويا دين امرنده سزه خصومت ايدر ايمدى انلردن حذر ايدك
غائله لرندن امين اولمكز (وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحيم) اكر ترك معاقبه ايله انلرى عفو
وترك توبيخ ايله انلردن اعراض وتمهيد معذره واخفا ايله مغفرت ايدرسكز الله تعالى غفور رحيمدر سزكله
معامله كز مثليله معامله ايدر ومع ذلك سزدن فضلنى منع ايتمز * روايت اولنديكه مكه ده برقوم اسلامه كلوب
مدينه يه كتمك مراد ايتدكلرنده ازواج واولادلرى انلره صاريلوب سزبزى بونده اضاعه ايدرميسز ديو
اغلشديلر اويله اولسه اندن قلبلرينه رقت كلوب برمدت كتمكى ترك ايتديلر بعده مدينه يه واروب اول
واران اصحابى دينده فقيه اولمش كورديلر اكا بناء ازواج واولادلرينه عتاب قصدين ايديجك اشبو آيتله
عفو وصفح بولنه تسليك اولنديلر بعده دين حقنى محافظه ايچون انلره ميلدن تحذير وجهى اوزره بيورلديكه
(انما أموالكم وأولادكم فتنة والله عنده أجر عظيم) اموال واولاديكز سزه بليه دركه انلره اشتغالكز سزى الله
تعالينك ذكر وطاعتندن قلوبكزى قطع ايدر رجا بوكه الله تعالينك محبت وطاعتنى اموال واولاد محبتى اوزره
ايثار ايدنلر ايچون الله تعالى عندنده اجر عظيم واردر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه يوم قيامتده
بعض كمسنه لر كتورلوب اشبونك حسناتنى عيالى اكل ايدوبدردينله (فاتقوا الله ما استطعتم) الله تعالينك
تقواسنده جهد وطاقتكزى بذل ايدك (واسمعوا) امر اولنديغكز اشيايى سماع قبول ايله استماع ايدك (وأطيعوا)
والله تعالى يه ورسولنه اطاعت ايدك (وأنفقوا خيرا لانفسكم) وكنديكز ايچون خالصا لوجه الله اموالكزدن
انفاق ايدك (ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) اول كمسه كه شح نفسندن عصمت اولنه اول وصفلو
كمسه لر جنته ايرنلردر (ان تقرضوا الله قرضا حسنا يضاعفه لكم ويغفر لكم والله شكور حليم) اكرسز

اموالكزى

اموالكزى امر اولنديغكز شيئه اخلاص وطيب قلب ايله صرف ايدرسكز الله تعالى سزك ايچون انك اجرينى
مضاعف قيلور برينه اون مثلنى ويديوز ولا يحصى يه دكين ويرر واول انفاق بركتنه سزى مغفرت دخى ايدر
اول الله تعالى شكوردركه سزدن قليلى قبول ايدوب اجر جزيل ويرر حليمدر سيئاتكزه عقوبتنه عجله ايتمز
(عالم الغيب والشهادة العزيز الحكيم) ملك وملكوتى بيلور مالكنده غالب وفعلنده حكيمدر

(سورة الطلاق وهى اثنتا عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها النبى) يا نبى الله ديو ندايى تخصيص بعده حكم ايله خطابى تعميم ايتدى زيرا كه اول امتنك امامیدر
اكا ندا انلره ندا كبيدر ويا انكچونكه كلام انكله در حكم ايسه اكا وامته عام اولور (اذا طلقتم النساء فطلقوهن
لعدتهن) قچان نساكزى تطليق مراد ايتسكز عدتلرى وقتنده تطليق ايدك كه اول ابتدا طهرده دركه
انكله ابتداء اعتداد ايدركه اول شول طهردركه انده جماع اولنمش اوليه اول مرأه كركسه حامل ويا حائل دركه
اول طلاق سنيدر اما حائض ونفسايى تطليق طلاق بدعيدر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت اولنديكه
اول عمر بن الخطاب رضى الله عنه ديديكه اوغلك عبد الله امر ايتكه مرأه سنه مراجعت ايده كه اول انى
حيض حالنده تطليق ايتمشدى مراجعتدنصكره انى امساك ايتسون حتى كه تطهر ايده بعده حائض اولوب
تطهر ايده اندنصكره تطليق ويا امساك ايتسون اشبو شول عدتدركه الله تعالى انكله امر ايدوبدر
او مراجعت ايله حكم دلالت ايدركه طلاق بدعى دخى واقع اوله * معلوم اوله كه حيض ويا نفاس حالنده تطليق
بدعيدر وكذلك شول طهرده كه انى انده جماع ايتمش اوله اما طلاق سنى اولدركه رجل انى تطليق ايده
برطهرده كه اول انده جماع اولنميه اشبو شول مرأه حقنده دركه اكا عدت اقراء ايله لازم اوله اما قچان مدخول بها
اوليان مرأه يى حيضى حالنده تطليق ايتسه وياخود حيض كورمدك صغيره يى ويا آيسه يى جماعدنصكره
تطليق ايتسه ويا مرأة حامله يى جماعدنصكره ويا رؤيت دم حالنده تطليق ايده كه اول نه طلاق بدعى ونه طلاق
سنى اولور اما خلع كه حيض حالنده اوله ويا طهرده كه انده جماع اولنه بدعى اولمز زيرا كه پيغمبريمز عليه السلام
ثابت بن قيسه زوجه سين خلعه اذن ويردى اول مرأه نك حالنى بيلمكسزين اكر اول جميع احوالده جائز اولمسه
اول تصرف حالنك لزومن بيلديررردى اكر بركسه مرأه سنى حيضى حالنده ويا طهرنده كه آنده جماع اولنسه
تطليق ايتسه الله تعالى يه عاصى اولور اكرچه انكله طلاق واقع اولورسه ده زيرا كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
ابن عمره مراجعته امر ايلدى بعض علما عندنده طلقات ثلثى جمعده بدعت اولمز حتى بركسه مرأه سنى
طهرى حالنده طلقات ثلاثه ايله تطليق ايتسه طلاقى بدعى اولمز اول شافعى واحمد قوليدر اما كه مالك
وابو حنيفه عندنده اول بدعيدر (واحصوا العدة) مرأه نك اقرائنى عد وحفظ ايدك تا كه انكله زمان
رجعتى بيله سز ونفقه وسكنانك امرينى مراعاة ايده سز (واتقوا الله ربكم) ربكز الله تعاليدن قورقوب انلره
تطويل عده واضرار ايتمكز (لا تخرجوهن من بيوتهن) انلرى اخراج ايتمكز شول بيتلردنكه وقت فراقده
انده ساكنه ايديلر تا كه عدتلرى انده منقضيه اوله (ولا يخرجن) واول نساء مطلقات دخى اول بيتلردن
چيقمسونلر (الا أن يأتين بفاحشة مبينة) مكركه زوجى اوزره تسلط ايده اويله اولسه انلرك اندن اخراجى
حلال اولور زيرا كه انك حقنى اسقاطده نشوز كبيدر وياخود زنا ايده ايمدى اوزرينه حد اقامتيچون اخراج
اولنوب بعده كيرو اول منزله رد اولنور * ديناديكه انك انقضاء عدتدن اول منزلندن خروجى فاحشه در
(وتلك حدود الله ومن يتعد حدود الله فقد ظلم نفسه) اشبو احكام مذكوره الله تعالينك حدوديدر
بركسه كه انك حدودين تجاوز ايده اول نفسنه ظلم ايدر عقابه تعريض ايله (لا تدرى لعل الله يحدث بعد ذلك أمرا)
بيلمزسنكه الله تعالى اندنصكره برامر مرغوب فيه احداث ايده كه اول زوجك اكا ويا والدينه محبتى اجليچون
تطليقنه نادم اولوب برطلقه ويا ايكى طلقه دنصكره اكا مراجعته رغبت ايده اول اجلدن مستحب اولوركه
طلقاتى تفريق ايده زيرا اكر طلقاتى دفعة ايقاع ايدرسه من بعد اكا مراجعت ممكن اولمز (فاذا بلغن أجلهن

(فأمسكوهن بمعروف أو فارقوهن بمعروف) يعنى اول تطليق اولنان نساء عدتلرينك انقضاسى قريب اولدقده سز مخيرسز ديلرسكز نكاح جديد ويا رجعه واحسان ايله انلرى امساك ايدك ويا ابقاء حق واتقاء ضرار ايله انلرى ترك ايدك (واشهدوا ذوى عدل منكم) رجعه ويا فرقتكز اوزره سزدن ايكى عدلى اشهاد ايدك تا كه انكله ريبه دن تبرى ايديله و تنازع كسيله (وأقيموا الشهادة لله) سز اول شهادتكزى لله اقامت ايدك يوخسه مشهود له ويا مشهود عليها يه نظرا ايتمكز (ذلكم يوعظ به من كان يؤمن بالله واليوم الآخر) اشبو لله شهادت اقامتيله متعظ اولور اول كمسه كه الله تعالى يه ويوم آخره ايمان كتورر (ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب) اول كمسه كه الله تعالى دن قورقوب مناهيدن ومرأه يى حيض حالنده تطليقدن ويا معتده يى اضراردن ومسكنندن اخراجدن وحدود الالهى تعديدن وكتمان شهادتدن واقامت شهادت اوزره جعل توقعندن اجتناب ايده الله تعالى اكا مضائق وغمومدن مخرج قيلور وخاطرينه خطور ايتمديكى جهتدن فرج وخلف ويررويا خود اشبو وعد عامهٔ متقينه اوله الله تعالى انلرى دنيا وآخرت مضارندن قورتره وحسبانلرى اولمديغى حيثيتدن دنيا وآخرت خيريني انلره ايركوره پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن مرويدركه بن برآيت بيلورمكه ناس اكرانى اخذ ايتسه‌لر اول انلره كفايت ايديدى وبوآيتى اوقودى * روايت اولنديكه سالم بن عوف بن مالك الاشجعى عدويه اسيرا اولوب باباسى پيغمبر عز عليه السلامه شكايت ايتدكده الله تعالى دن قورقوب (لاحول ولاقوة الابالله) ذكرينى اكثار ايت ديدى چون عوف اكا مداومت ايتدى بروقتده كورسه كه اوغلى سالم اكسزين چيقه كلدى يانده يوزدوه وبرسورى قيون ومتاع كتوردى بكه عدونك غفلتى حالنده اكانائل اولدى وانك شاننده دخى بوآيت نازل اولديكه (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) بركمسه كه رزقى امرنده واكا اير يشن نوائب دفعنده الله تعالى يه اعتماد ايده اول اكا كافى اولوب غيرى يه احتياج ايتمز (ان الله بالغ أمره) الله تعالى امرينى انفاذ وقضاسنى خلقنده امضا ايديجيدر (قد جعل الله لكل شيء قدرا) الله تعالى شدت ورخادن هرشى ايچون اجل ونهايت قيلدى اول نه انى تقدم ونه اندن تاخر ايدر (واللائى يئسن من المحيض من نسائكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة أشهر واللائى لم يحضن) نساكزدن شونلركه حيضدن كسلديلر اكر انلرك عدتلرنده شك ايدرسكز * ايمدى انلرك عدتى وكرك اصلا حيض كورمدكلرينك عدتى اوچ آيدر (وأولات الاحمال أجلهن أن يضعن حملهن) شول نساكه اولات حمل اوله كركسه انلر مطلقات اولسونلر ويا زوجلرى وفات ايتمش اولسونلر انلرك انقضاء عدتى حمللرين وضع ايتملريدر على وابن عباس ايدرزوجى وفات ايدن حاملك عدتى ايكى عدتك قنغيسى ابعد ايسه اولدر * ايمدى عدت وفات تمام اولمدن اول طوغورسه وفات عدتنه قاتلنوروا كروفات عدتى تمام اولوب اول طوغورمزسه اول طوغورنجه قاتلنور (ومن يتق الله يجعل له من امره يسرا) بركمسه كه الله تعالى دن قورقوب احكام وحقوقن رعايت ايده اول اكا دنيا وآخرت امرينى آسان ايده (ذلك أمر الله انزله اليكم) اشبو مذكور الله تعالى نك امر وحكميدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم واسطه سيله انى قرآنده سزه انزال ايتدى (ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته ويعظم له أجرا) بركمسه كه الله تعالى دن قورقوب انك اوامر واحكاميله عمل ايده اول انك سيئاتنى تكفير ايدر واجرينى تضعيف له عظيم ايدر (أسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم) اول تطليق ايتديككز نسانى عدتلرى تمامنه دكين اسكان ايدك شول مكانده كيم اكا وسع وطاقتكز اولور (ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن) وانلره سكناده اذا ايتمكز كه انلره تضييقكز له اندن خروجه الجا ايده سز (وان كن اولات حمل فأنفقوا عليهن حتى يضعن حملهن) واكر تطليق ايتديككز نساء ذوات حمل ايسه‌لر حمللرين وضع ايدنجيه دكين سز انلره انفاق ايدك * معلوم اوله كه معتدهٔ رجعيه عدتده اولديغنجه زوج اوزره نفقه وسكناسى واجب اولور وسكنا ايله مراد مؤنت مسكندر اكر شول داركه مرأه انك ايچنده تطليق اولنمشدر زوجك ملكى ايسه زوج اوزره واجب اولوركه اول اندن چيقوب اول مطلقه يه عدتى انقضاسنه دكين ترك ايده واكر اول دار اكا عاريه اولوب معير اكا رجوع ايتسه زوج اوزره واجب اولوركه بر داركرا ليوب مطلقه سنى انده اسكان ايده واكر معتده خلعله

ويا طلاقات ثلاثه ايله ويا لعان ايله بائنه ايسه اكثر علما عندنده انكچون سكنى لازم اولور كركسه حامل ويا حائل اولسون * ابن عباس ايدر انكچون سكنى لازم اولماز مكر حامل اوله كه اول شعبى وحسن قوليدر واما اكا نفقه لزومنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ذاهب اولديلر كه انكچون نفقه يوقدر مكركه حامل اوله اول شافعى واحمد قوليدر وبر جماعت ايسه هر حالده انكچون نفقه يى ايجاب ايتديلر اول ابن مسعوددن مرويدر نخعى وثورى وحنيفه قوليدر اما معتده كه شبههٔ وطئدن ويا عيب ايله فسخ نكاحدن ويا خيار عتقدن اولانده سكنى ونفقه يوقدر اكرچه حامل ايسه ده اما معتده كه زوجك وفاتندن اوله اكثر علما عندنده انكچون نفقه يوقدر اول كركسه حامل ويا حائل اولسون * على ايدر اكر حامل ايسه تا وضعنه دكين تركه دن اكا نفقه ويريلوركه اول شريح ونخعى وشعبى وثورى قوليدر وانكچون سكنى لزومنده شافعينك ايكى قولى واردر برى بودركه انكچون سكنى اولمه بلكه ديلديكى مكانده ساكن اوله كه اول على وابن عباس وعائشه قوليدر عطا وحسن وابو حنيفه اكا ذاهبلردر قول ثانى اولدركه انكچون سكنى اوله كه اول عمر وعثمان وابن مسعود وابن عمر قوليدر مالك وثورى واحمد واسحق اكا ذاهبلردر (فان أرضعن لكم فآتوهن أجورهن) اكر تطليق ايتديككز نساء اولاديكزى ارضاع ايتسه‌لر انى كركسه كنديلر طوغرمش ويا انلرك غيرى نسا كز طوغرمش اولسون ايمدى انلره ارضاعلرى اجرتن ويرلك زيرا كه نفقهٔ اولاد اب اوزره در اجرت رضاعه نفقه دندر (وائتمروا بينكم بمعروف) وارضاع واجرده برى برلريكزه جميله امر ايدك (وان تعاسرتم فسترضع له اخرى) اكر رضاع امرنده تضايق ايدرسكز يعنى اب اجرت رضاعى ويرمكدن وام ايسه ولدينى ارضاعدن امتناع ايدرسه ايمدى اول ولدى مرأهٔ اخرى ارضاع ايدر يوخسه انى ام ارضاعه اكراه اولنمز (لينفق ذو سعة من سعته) مطلقه‌لره ومرضعلره غنا صاحبى اولان رجل غنا ويسرى مقدارنجه انفاق ايتسون (ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتاه الله) شول كمسه كه رزقى تضييق اولنه الله تعالى نك اكا ويرديكى مالدن قدر ومقدارنجه انفاق ايتسون (لا يكلف الله نفسا الا ما آتاها) الله تعالى هيچ برنفسه نفقه امرنده تكليف ايتمز الا اول دكلو كه مالدن اكا ويروبدر (سيجعل الله بعد عسر يسرا) الله تعالى عسردن صكره عاجلده ويا آجلده يسر قيلسردر اشبونده فقراء ازواجه تيسيرله وعد واردر اكر مقدورينى انفاق ايدرسه (وكأين من قرية عتت عن أمر ربها ورسله فحاسبناها حسابا شديدا وعذبناها عذابا نكرا) چوق قريه اهلى رب تعالى نك ورسوللرينك امرندن عتو وعناد له اعراض ايتديلر بز انلره دنياده جوع وقحط وسيف وسائر بلا ايله تعذيب ايتدك آخرتده ايسه بز انلره استقصا ومناقشه ايله حساب ايدرز (فذاقت وبال أمرها وكان عاقبة أمرها خسرا) اويله اولسه انلر كفر وعصيانلرينك عقوبتن دنياده ذوق ايتديلر وعاقبت امرده هلاك اولديلر (أعد الله لهم عذابا شديدا) الله تعالى انلر ايچون عذاب شديد تهيئه ايتدى (فاتقوا الله يا أولى الالباب الذين آمنوا قد أنزل الله اليكم ذكرا رسولا) ايمدى الله تعالى دن قورقوب امر ونهيينه اطاعت ايدك اى عقول كامله صاحبلريكه الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتورديلر اول الله تعالى سزه قرآنى انزال ورسولنى ارسال ايتدى (يتلو عليكم آيات الله مبينات) كه اول رسولى سزه الله تعالى نك آيات قرآنيه سنى تلاوت ايدركه اول واضحات الاحكامدر (ليخرج الذين آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات الى النور) تا كه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلينلرى ظلمات كفردن نور ايمانه وياظلمات جهلدن نور علمه وياشكدن يقينه اخراج ايده (ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها أبدا) بركمسه كه ايمان اوزره ثابت اولوب فرائض وسننى ادا ايده اول الله تعالى انى شول جنتلره قوركه اغاجلرى التندن ايرمقلر آقار انده خالدين اولدقلرى حالده (قد أحسن الله له رزقا) الله تعالى اكا جنتده ثواب عظيم احسان ايده (الله الذى خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن) الله تعالى يدى سمواتى وعدده اول دكلو يدى ارضى خلق ايتدى * دينلديكه هر ايكى ارضك اراسى وهر بر ارضك قالنلغى بشر يوز ييللق مسافه در نتكيم هر ايكى سمانك اراسى وهر بر سمانك قالنلغى اول دكلودر (يتنزل الامر بينهن) الله تعالى نك امر وقضاسى هر سما وهر ارض بيننده جارى وحكمى نافذ اولور ايدى جبريل عليه

السلام سماء سابعه دن ارض سفلایه دکین نزول ایدوب هر برنده الله تعالینک امر وحکمنی تنفید ایدر
هر سماده وهر ارضده الله تعالینک خلق وامر وقضاسی واردر (لتعلموا أن الله على كل شئ قدير وان الله قد أحاط
بكل شئ علما) تاکه یا ناس نورعقلله بیله سز که الله تعالی هر شیئه قادردر وانک علمی هر شیئی احاطه ایدوبدر
اکا هیچ شئ خفی اولماز

(سورة التحريم وهي اثنتا عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها النبي لم تحرم ما أحل الله لك تبتغي مرضاة أزواجك والله غفور رحيم) یا نبی الله الله تعالینک سکا حلال
ایتدیکی شیئی نیچون کندیکه حرام ایدرسنکه انکله زوجاتک رضاسین دیلرسن والحال هیچ کمسه یه جائز
اولماز که الله تعالینک حلال ایتدیکی حرام ایده اول ذنبدن توبه ایدنه غفوردر انک اوزره عقاب ایتمز رحیمدر
سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زوجاتندن سوده رضی الله عنها قتنده عسل شربتی
ایچدیکندنصکره عائشه رضی الله عنها یه واردی اول اکا دیدیکه یا رسول الله اغزکده رایحه بولورم بعده
حفصه رضی الله عنها یه واروب اولدخی اکا عائشه دیدیکن دیدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایسه رایحهٔ
منکره دن کراهت ایدردی * دیدیکه ایچدی اول سوده قتنده عسل شربتی ایچدیکمدن اولمشدر والله ایچمدنکرو
انی ایچمیم دیو یمین ایتدی بر روایتده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم جاریه سی ماریهٔ القبطیه یه حفصه نک
بیتنده قربان ایتدی حفصه ایسه غائبه ایدی وقتا که حفصه اکا خبردار اولدی زیاده تألمندن اغلدی
پیغمبریمز علیه السلام اکا دیدیکه اول بنم جاریه مدر الله تعالی انک وطئنی حلال ایدوبدر اغلمه ونسائمدن آنی
کمسه یه خبرویرمه کل * سنک رعایت خاطرک ایچون شمدنکرو اول بکا حرام اولسون دیدی اول تحریم اندن
زله ایدی (قد فرض الله لكم تحلة أيمانكم) الله تعالی سزه ایمانکزی کفارتله ویا مشیة اللهیه تعلیقله تحلیلی
مشروع قیلدی (والله مولاكم وهو العليم الحكيم) الله تعالی سزلک ناصرکز ومتولی امور یکزدر اول سزده
اولان شیئی بیلور افعال واحکامنده حکمتی اجرا قیلور (واذ أسر النبي الى بعض أزواجه حديثا) شول وقتکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم نساسنک بعضنه یعنی حفصه یه بر حدیث اسرار ایتدیکه اول ماریه یی کندویه
تحریمنی حفصه یه بیلدردیکندنصکره آنی کمسه یه خبرویرمکل دیدی ویاخود کندیدنصکره خلافت ابو بکر وعمرک
اولیسر دردیو اسرار ایتدی (فلما نبأت به وأظهره الله عليه عرف بعضه وأعرض عن بعض) وقتا که حفصه
اول حدیثی عائشه رضی الله عنها یه خبرویردی والله تعالی انک اول افشاسنی جبریل علیه السلام توسطیله
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بیلدردی پیغمبریمز علیه السلام دخی انک بعضنی حفصه یه تعریفندنصکره
نیچون بنم سریمی حفظ ایتمدک دیدی وبعضنی ایسه تعریفدن اعراض ایتدی اما انک تعریف ایتدیکی ماریه یی
کندویه حرام ایتمسیدی واعراض ایتدیکی امر خلافتی افشاسیدی ویاخود تعریفله مراد اکا اول فعلنک
جزاسن ایتدیکیدی شول وجهله کیم انی تطلیق ایتدی عمر رضی الله عنه انی ایشتدیکلقی محزون اولوب اکر
آل خطابده خیر اولسه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنم قزیمی تطلیق ایتمزدی دیدی اویله اولسه جبریل علیه
السلام کلوب پیغمبریمز علیه السلامه امر ایتدیکه حفصه یه مراجعت ایده * دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام
حفصه یی تطلیق ایتمدی بلکه تطلیقن قصد ایدیجک جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه انی تطلیق ایتمکل که اول
صوامه وقوامه دروا اول جنتده سنک نسائکدندر اویله اولسه انی تطلیق ایتمدی (فلما نبأها به قالت من أنبأك
هذا قال نبأني العليم الخبير) وقتا که پیغمبریمز علیه السلام حفصه یه افشاسندن اکا اظهار اولنانی خبر
ویردی حفصه پیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه بنم افشائمی سکا کیم خبرویردی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی
اول الله تعالی هر شیئی بیلور وهر سری ایشیدر (ان تتوبا الى الله فقد صغت قلوبكما) یا عائشه ویا حفصه اکر سز
پیغمبریمز علیه السلامه کراهت ویرر فعلکزدن توبه ایدرسکز توبه کز قبول اولور زیرا که سزدن توبه ایجاب ایدر
شیء صدور ایدوبدرکه اول مخالفهٔ رسولدن قلبلریکزک میلیدرکه اول انک محبت ایتدیکی شیئه محبت وکراهت

ایتدیکی

ایتدیکی شیئدن کراهتی ایدی (وان تظاهرا عليه فان الله هو مولاه) اکر سز ایکیکز رسول الله اوزره اکا
کراهت ویرر شیئله تعاون وتظاهر ایدرسکز بیلوک که الله تعالی انک ولی وناصریدر (وجبريل وصالح المؤمنين
والملائكة بعد ذلك ظهير) وکروبیونک رئیسی جبریل علیه السلام انک قرینیدر ومؤمنلرک صلحاسی انک اعوان
واتباعیدر بوندنصکره ملائکه کثرتیله انک ظهراسیدر (عسى ربه ان طلقكن أن يبدله أزواجا خيرا منكن) اکر
رسول الله سزی عصیانکز سببیله تطلیق ایدرسه قریب اولورکه انک ربی جل شانه یریکزه سزدن خیرلو نسابی
اکا زوجات ایده (مسلمات) که انلردین اسلامه واحکامنه مقره لردر (مؤمنات) دینلرنده مخلصه لردر
(قانتات) مصلیه لردر ویا طاعته مواظبه لردر (تائبات) ذنوبدن توبه ایدیجیلردر (عابدات)
متعبده لردر ویا امر رسوله متذلله لردر (سائحات) صائمه لردر ویا مهاجره لردر (ثيبات وأبكارا) انلر
ثیبه لردر وبکرلردر (يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم وأهليكم نارا) یا مؤمنلر کندیکزی واهلریکزی ناردن
صاقنک الله تعالینک امرینه امتثال ونهیندن اجتناب ایله واهلریکزه نصح وتأدیبله (وقودها الناس والحجارة)
که انک طوتشدیره جغی ناس وکبریت طاشلریدر * دینلدیکه طاش آنک وقودی اولمسی ناس اکا کیرمزدن
اولدر (عليها ملائكة غلاظ شداد) اول نار اوزره مسلط زبانیه دینور ملائکه واردرکه اقوالده غلاظ وافعالده
شداد درلر ویا خلقده غلاظ وخلقده شداددر ویا افعالده اقویادرکه انلرک بری دفعهٔ واحده ده یتمش بیک کمسه یی
ناره القا ایدر انلرک قلوبنده رحمت خلق اولنمیوبدر (لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يؤمرون) الله تعالینک
امر ایتدیکنه عصیان ایتمزلر وامر اولندقلری شیئی تاخیر نسزاها ایدرلر (يا أيها الذين كفروا لا تعتذروا اليوم
انما تجزون ما كنتم تعملون) یا کافرلر اشبو کونده یعنی یوم قیامتده اعتذار ایتمکز * ناره دخوللرنده اعتذار
ایدیجک عذریکز قبول اولمازدی نوراشبو یوم جزادر دنیاده ایشلدیکز شرک وعصیانه جزا الورسز
(يا أيها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة نصوحا) یا مؤمنلر الله تعالی یه ذنوبکزدن توبه ایدک بر توبه ایله کیم اول
صاحبنه نصح ایدرکه اول موتنه دکین ذنوبه عودی ترکدر * دینلدیکه اول عبدک ماضی یه ندامتی ومن بعد
عدم عوده عناییدر * دینلدیکه اول درت شیئی جامعدر لسانله استغفار وابدانله اقلاع وجنانله ترک عودی
اضمار واخوان سوئی مهاجره در (عسى ربكم أن يكفر عنكم سيئاتكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار)
تا که ربکز جل شانه سزلک سیئاتکزی تکفیر ایده وسزی جنتلره قویه کیم اغاجلری التندن ایرمقلر اقار
(يوم لا يخزي الله النبي والذين آمنوا معه) شول کونده که الله تعالی انده پیغمبر محمد صلی الله علیه وسلمی
وا کا ایمان کتورن مؤمنلری ناره ادخاله اخزا ایتمز (نورهم يسعى بين أيديهم وبأيمانهم) اول مؤمنلرک نوری
اوکلرنجه وصاغلرنجه صراط اوزره یورر (يقولون ربنا أتمم لنا نورنا) منافقلرک نوری سوندیکن
کوردکلرنده کندیلرک نوری دخی سونمسنی بشریت عادتی اوزره خوف ایدوب اکرچه ایمانلری سببیله
کندیلره امنی اعتقاد ایدرلرسه ده دیه لر که یا ربنا نوریمزی سونمکدن حفظ ایلکل ویاخود اعماللری حسبنجه
نورلرینک تفاوتن کوریجک الله تعالیدن انک اتمامن دیلیه لر (واغفر لنا) وذنوب ماضیه مزی مغفرت
ایتکل (انك على كل شئ قدير) که زیرا سن هر شیئه اتمام نوره ومغفرت ذنوبه وغیری یه قادرسن (يا أيها النبي
جاهد الكفار والمنافقين واغلظ عليهم) یا نبی الله کافرلره سیفله ومنافقلره حجتله وایکی صنفه دخی غلظت
وخشونت استعمالیله جهاد ایت (ومأواهم جهنم وبئس المصير) انلرک مأواسی جهنمدر اول نه چرکین
قرارکاه اولور (ضرب الله مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط) الله تعالی کافرلره نوح علیه السلامک
زوجه سی واعله یی ولوط علیه السلامک زوجه سی واهله یی مثل ضرب ایدرکه انلر کنترلریله معاقب اولورلر
بوخسه کندیلریله نبی ومؤمنین بیننده کی نسبه نک انلره نفعی اولماز اول ایکی مرأه یه زوجلری نوح ولوطک نفعی
اولمدیغی کبی (كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما) اول ایکی مرأه بزم ایکی صالح
قوللریمزک تحت نکاحنده ایدیلر اول ایکیسی نوح ولوطه نفاقله خیانت ایتدیلر نوح علیه السلامک مرأه سی
مجنوندر دیو افترا ایدردی ولوط علیه السلامک مرأه سی ایسه قومنه لوط علیه السلامه کلان اضیافی دلالت

ایدردی ضیف اکا کیجه کاسه آتش یقاردی کوندز کاسه دخان توتدرردی (فلم یغنیا عنهما من الله شیأ)
اول ایکی مرأه یه زوجلرینک صلاح ونبوتی الله تعالینک عذابندن برشیء اغنا ویرمدی (وقیل ادخلا النار
مع الداخلین) اول ایکی مرأه یه موتلری عندنده ویا یوم قیامتده دینورکه کفره دن ناره داخل اولنلرله سزدخی
داخل اولولکز زیرا کفره ایله انبیا بینلرنده وصلت اولمز (وضرب الله مثلا للذین آمنوا امرأة فرعون) الله تعالی
مؤمنلره فرعونک زوجه سی آسیه رضی الله عنهایی مثل ضرب ایدرکه آنلره کافرلرک وصلتی ضرر ویرمکده
حاللری آسیه نک حالنه بکزرکه عندالله منزلهٔ رفیعه صاحبه سی ایکن اعداء اللهک اشدی نکاحنده ایدی موسی
علیه السلام سحره یه غالب اولیجق آسیه ایمانه کلشدی بعده فرعونه انک ایمانی متبین اولدیغنده آنک ایکی الن
وایکی ایاغن مضلوب کونشه قودی وبردکرمن طاشنی کوکسی اوزره بصدردی اولوجهله اکا عذاب ایتدی
آنلراندن منصرف اولدقلرنده ملائکه اکا کولکه اولورلردی (اذ قالت رب ابن لی عندک بیتا فی الجنة ونجنی
من فرعون وعمله ونجنی من القوم الظالمین) اول حالتده آسیه الله تعالی یه دعا ایدوب دیدیکه یارب بنم ایچون
جنتده رحمتک قربنده ویا درجات مقربینک اعلاسنده بربیت بنا ایت وبنی اول فرعونک نفس خبیثه سندن وعمل
سیئندن وظلمه دن وانکله اولنلرک شماته وتعییرلرندن خلاص ایت اویله اولسه الله تعالی دعاسنه اجابت ایدوب
حجابی اندن کشف ایتدیکندنصکره جنتده درجات رفیعه ده بیتنی کوستردی * روایت اولندیکه فرعونک
امریله برصخرهٔ عظیمه کتوردیلرکه انکله انی ازدیره لر آسیه ایسه اول حینده بودعایی ایدیجک الله تعالی اکا
جنتده دره دن یاپلمش بیتنی کوستروب صخره بدننه ایرمدین روحنی قبض ایتدی صخره نک جسد بیننه وقوعی
روحسز ایکن ایدی * دینلدیکه اول عذاب اولنورکن جنتده کی بیتن کوروب سرورندن کولردی قومی
ایسه اکا جنون عارض اولدی دیو سویلرلردی (ومریم ابنة عمران التی أحصنت فرجها فنفخنا فیه من
روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتین) ودخی الله تعالی ارامل مؤمناته مریم رضی الله
عنهایی مثل ضرب ایتدیکه اول فرجنی رجالدن احصان ایدوب بزانک فرجنه خلق ایتدیکمز ارواحدن روح
عیسایی نفخ ایتدک اول ربی جل شانه نک صحف منزله سنه ویا انبیایه وحی ایتدیکی اشیایه ویا لوح محفوظده
یازیلانه ویا انزال اولنان کتابلره تصدیق ایتدی ودخی طاعته مواظبت ایدن قومدن اولدی * پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلم ایدر رجالدن خلق کثیر کامل اولدی اما که نسادن انجق درت مرأه کامله اولوبدرکه اول فرعونک
زوجه سی آسیه بنت مزاحم ومریم بنت عمران وخدیجه بنت خویلد وفاطمه بنت محمد صلی الله علیه وسلمدر
رضی الله عنهن

(سورة الملک وهی ثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(تبارک الذی بیده الملک) محمد ثلر صفاتندن تعالی وتعاظم ایتدی اول الله تعالیکه جمیع امورک تصرفی انک
قبضهٔ قدرتنده در اویله اولسه هر مؤمنه لایق اولورکه انک وحدانیتن تصدیق ایده وهر حالده اکا توکل ایده
(وهو علی کل شیء قدیر) اول نفع وضر عزوذلدن هرشیئه قادردر (الذی خلق الموت والحیاة) اول دنیاده
موتی وآخرتده حیاتی ویا ایکیسن بیله دنیاده خلق ایتدی * دینلدیکه انکله مراد انسانک موت وحیاتیدر
الله تعالی دنیایی دار حیاة ودار فنا قیلدی وآخرتی ایسه دار بقا ودار جزا قیلدی وموتی تقدیم ایتدی زیرا که
اول قهره اقربدر ویا اقدمدر زیرا اشیانک جمیعی ابتداده موت حکمنده ایدی نطفه وتراب وامثالی کبی بعده
حیاة اعترا ایتدی * ابن عباس ایدر الله تعالی موتی کبش املح صورتنده خلق ایتدی اول هرنه شیئه اوغرایوب
اول شیء انک قوقوسن بولدیسه الا اکا موت ایردی * وحیاتی فرس بلقاء صورتنده خلق ایتدیکه اکا جبریل
علیه السلام وانبیا رکوب ایدرلردی هرنه شیئه اوغرایوب اول انک قوقوسن بولدیسه اکا حیاة ایردی ایمدی
معنی ای مکلفلر الله تعالی سزک موتکزی وحیاتکزی خلق ایتدی (لیبلوکم) تا که سزه تکلیف له مدت
حیاتکزده وموتکزده دکین سزکله مختبره معامله سن ایدوب ازلده سزدن صدور ایده جک اشیایی بیلدیکن ایجادله

سزه

سزه دخی بیلدیره که (أیکم أحسن عملا) عملده قنغیکز اصوب واخلصدر ویا عقلده احسندر ویا محارم
اللهدن اورعدر ویا طاعته اسرعدر ویا دنیاده ازهددر (وهو العزیز الغفور) الله تعالی غالبدرکه احسن
عملدن اعراض ایدنه انتقام ایدر واعراضدن توبه ایدنه مغفرت ایدر (الذی خلق سبع سموات طباقا) که اول
یدی سمایی بری برینک فوقنده قبه مثالنده طبقات متباینه مثالنده خلق ایتدی (ما تری فی خلق الرحمن من
تفاوت) الله تعالینک خلقنده سن تباین واختلاف کورمزسن بلکه بعضی بعضنه مناسبدر خلل ونقصانی
یوقدر (فارجع البصر هل تری من فطور) ایمدی بصریکی کیرو سمایه رد ایتکه سکا خبر ویریلانک صحتن
معاینه ایله بیله سن اکرچه سن اکا مرار نظر ایدوب سن ایمدی مرةً اخری دخی نظر ایتکه انده شقوق وصدوع
کوره بیلورمیسن (ثم ارجع البصر کرتین ینقلب الیک البصر خاسئا وهو حسیر) ایمدی بصرکی سمایه
ردکده برکره ایله قناعت ایتمکل بلکه کرة بعد کرة رد ایت شاید انده برخلل کوره بیله سن زیرا که انسان برشیئه
برکره نظر ایله عیبنی کوره مز مادامکه نظرین تکرار ایتمیه حالبوکه سن اکاند کاو تکریر نظر ایتسک انده خلل
بولمیوب بصرکی اصابت مطلوبدن بعید کندیکه دوندررسن مع ذلک بصرک طول معاوده وکثرت مراجعه دن
کلیلدر (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح) دنیایه قریب اولان سمایی بز کیجه ده سراجلرک اضائتی کبی
ضیا ویرد کواکبله تزیین ایتدک کواکبک بعضی انک فوقنده کی سمواتده مرکوز اولسنه مانع یوقدر
زیرا که تزیینانده اظهارله در (وجعلناها رجوما للشیاطین) وکواکبده زینتدن ماعدا انی شیاطینه
رجوم قیلدق چقانکه استراق سمعه قصد ایده لر * دینلدیکه شیاطینه آتیلان شهابدرکه نجمدن منفصل اولور
قبسک ناردن انفصالی کبی یوخسه نجم مکانندن زائل اولمز (وأعتدنا لهم عذاب السعیر) اول شیاطینه
دنیاده شهاب ایله احراق اولنمرلندن ماعدا آخرتده عذاب سعیری دخی تهیئه ایتدک * دینلدیکه الله تعالی نجومی
اوچ خصلت ایچون خلق ایدوبدرکه اول سمایه زینت وشیاطینه رجوم وبرو بحر ظلماتنده اهتدایه علامتدر
(وللذین کفروا بربهم عذاب جهنم وبئس المصیر) شیاطین وغیریدن رب تعالی یه کافر اولانلر ایچون جهنم
عذابی واردرکه اول نه چرکین قرارکاه اولور (اذا ألقوا فیها سمعوا لها شهیقا وهی تفور) چقان انلر اول
جهنمه القا اولنه لر اول جهنمدن حمار صوتی کبی صوت منکر ایشیده لر حالبوکه اول جهنم غلیان ایده
مرجلده ماء کثیرک غلیانی کبی (تکاد تمیز من الغیظ) جهنم کفاره غیظندن قریب اوله که
متفرق اوله وجائزدرکه مراد زبانیه نک انلره غیظی اوله (کلما ألقی فیها فوج سألهم خزنتها ألم یأتکم نذیر)
هربارکه کفاردن جهنمه برجماعت براغله خزنه انلره توبیخ وجهی اوزره سؤال ایده کیم اشبو عذابدن تخویف
ایدر سزه دنیاده رسول کلمدیمی (قالوا بلی قد جاءنا نذیر فکذبنا وقلنا ما نزل الله من شیء ان أنتم الا فی ضلال
کبیر) دیه لر بلی بزه تخویف ایدر رسول کلشدی بزایسه اکا الله تعالی هیچ برشیء انزال ایتمیوبدر سز ضلال
کبیرده سز دیو انلری تکذیب ایتدک (وقالوا لو کنا نسمع أو نعقل ما کنا فی أصحاب السعیر) ودخی دیه لرکه اکر
بز رسوللرک کلامن ایشیدوب بحث وتفتیشسز قبول ایتسیدک وحکم ومعانیسنده متبصرین کبی تفکر
ایتسیدک اهل نار عدادندن اولمزدق (فاعترفوا بذنبهم فسحقا لاصحاب السعیر) اویله اولسه ذنبلرینه
اعتراف ایده لر حینده که اعترافلری کندیلره نفع ایتمیه الله تعالینک رحمتندن بعید اهل ناردر (ان الذین
یخشون ربهم بالغیب لهم مغفرة وأجر کبیر) شونلرکه رب تعالی یی کورمشلر اول انلره غائب ایکن عذابندن
قورقوب امریله عمل ونهیندن اجتناب ایدرلر انلر ایچون کناهلرینه مغفرت وجنتده اجر کبیر واردرکه اکا
نسبتله لذائذ دنیا صغیر اولور (وأسروا قولکم أو اجهروا به انه علیم بذات الصدور) محمد علیه السلام شاننده
کرکسه قولکزی اسرار وکرکسه اجهار ایدک اول الله تعالی قلوبکزده اولان خیر وشری بیلور * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر مشرکلرک پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شاننده سویلدکاری کلام مکروهی جبریل علیه
السلام اکا خبر ویردی انلر ایسه بری برلرینه سرله سویلشورلرکه محمدک الهی ایشتمیه اول سببدن بو آیت نازل
اولدی (الا یعلم من خلق وهو اللطیف الخبیر) سر وجهری بیلمزمی اول الله تعالی که انی وسائر اشیایی حکمتی

مقتضاسنجه خلق ایتدی حالبوکه انك علی لطیفدر خلقندن صدور ایدنك ظاهرینه وباطننه ایر خلقنك احوال
واقوالنی بیلور (هو الذی جعل لکم الارض ذلولا فامشوا فی مناکبها وکلوا من رزقه والیه النشور) اول
الله تعالی سزه ارضی لینه قیلدیکه انده سلوك سزه آسان اوله ایدی انك اطراف وجوانبنده یورویکز وانده
الله تعالینك رزقندن التماس ایدوب اکل ایدیکز مرجعکز اکادر سزه انعام ایتدیکی رزقك شکرندن سؤال
ایدر (ءأمنتم من فی السماء أن یخسف بکم الارض فاذا هی تمور) عصیان ایتدیککز تقدیرا اوزره اشبو عالمك
تدبیرینه موکل سماده ساکن ملائکه نك ویا امر وقضاسی سماده اولان الله تعالینك عقابندن امنده می
اولورسز قارونه اولان صنیعی کبی سزی دخی یره کچوره حالبوکه اول حالنده ارض تحرك ایدر انلر اسفله کیدر
ارض ایسه فوقلرینه ایرر (أم أمنتم من فی السماء أن یرسل علیکم حاصبا فستعلمون کیف نذیر) ویاخود سماده
امر وقضاسی اولان الله تعالینك عقابندن امنده می اولورسز که لوط قومنه ایتدیکی کبی اوزریکزه حصباء
یاغدره بنم کیفیت انذاریمی بیلورسزچانکه منذوربه اولان شیئی کورهسز شول حینده که انی بیلدیککز سزه نفع
ایتمیه (ولقد کذب الذین من قبلهم فکیف کان نکیر) امم ماضیه دن انلردن اوّلده رسوللرینی تکذیب ایتدیلردی
تامل ایتکه بنم انلره انکار وعقوبتم نه کیفیت اوزره اولدی (أولم یروا الی الطیر فوقهم صافات ویقبضن) انلر
طیوره نظرا یتمزلرمیکه فوقلرنده جوّ سماده قنادلرین کاهی بسط وکاهی قبض ایدر خلق ایتدك (ما یمسکهن
الا الرحمن) اول طیوری جوّ سماده الله تعالیدن غیری احد امساك ایتمز (انه بکل شیءٍ بصیر) اول هر شیئی
بیلورکه نیجه خلق ایدر ونیجه تدبیر ایدر (أمن هذا الذی هو جند لکم ینصرکم من دون الرحمن ان الکافرون
الا فی غرور) الله تعالی اکر عذابنی سزه ارسال ایتسه انی منع ایدر بولنورمیکه انك عذابندن سزی قورتاره
ایدی کافرلر شطاندن خداعه درمغتدرلری شیءٍ باطلدر (أمن هذا الذی یرزقکم ان امسك رزقه بل لجوا
فی عتو ونفور) الله تعالی اکر سزدن مطری امساك ایتسه کیمدرکه انی سزه ویرمکه قادر اوله بلکه کافرلر تکبر
وعنادده وحقدن نفور ونشرارده تمادی ایدرلر (أفمن یمشی مکبا علی وجهه أهدی أمن یمشی سویا علی صراط
مستقیم) دینده شول کمسه می ارشده واصلدرکه قلبنك عمی وظلمتی وطریقنك خشونتی سببیله هر آنده
یوزی اوزره دوشه رك یوره یه یوخسه شول کمسه میکه بصر ونور قلبی سببیله سورچك ودوشمکدن سالم
اولدیغی حالده صراط مستقیم اوزره طوغری یورویه ایدی اول یوزی اوزره دوشه رك یوروین کافردرکه
اول حالده جهنمه سوریلور وصراط مستقیم اوزره طوغری یوروین مؤمندرکه اول حالده جنته
کوندریلور (قل هو الذی أنشأکم وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ما تشکرون) یا محمد دیکل که اول
الله تعالی سزی یراتدی وسزه سمع وابصار وافئده ویردیکه معله مواعظی ایشیده سز وابصارله رب تعالینك
صنائعن کوره سز وافئده ایله حقی بیلوب انك سزه انعام ایتدیکی اسباب هدایته ومعرفته شکر ایده سز حالبوکه
اعضاء مذکوره یی خلق اولندیغی شیئده استعمال الله سزا کا آز شکر ایدرسز (قل هو الذی ذرأکم فی الارض
والیه تحشرون) دیکل که الله تعالی سزی خلق وکثیر ایتدی موت کزدنصکره حساب وجزا ایچون اکا حشر
اولنورسز (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) کافرلر محمد علیه السلامه ومؤمنلره دیرلرکه وعد
ایتدیککز بعث نوقتن ظاهر اولور بزه خبر ویرلك اکر قوللکزده صادقلر ایسکز (قل انما العلم عند الله وانما أنا
نذیر مبین) دیکل که انك علمی الله تعالی عندنده درا کا اندن غیری احد مطلع دکلدر بن انجق نذیرمکه الله تعالینك
عذابن ایجاب ایدر اشیادن تحذیر ایدرمکه فهم ایتدیککز اساله سزه انی تفهیم ایدم (فلما رأوه زلفة سیئت
وجوه الذین کفروا وقیل هذا الذی کنتم به تدعون) وقتا که انلر وعدی قریب کوره لر انی تصدیق ایتمیانلرك
یوزلری قبیح اوله وانلره دینله که اشبو شول عذاب موعوددرکه سز انی دنیاده طلب واستعجال ایدر دیکز ویا بعث
یوقدر دیو ادعا ایدردیکز (قل أرأیتم ان أهلکنی الله ومن معی أو رحمنا فمن یجیر الکافرین من عذاب ألیم)
دیکل که بکا خبر ویرلك اکر الله تعالی بنی وبنمله اولان مؤمنلری اماته ایتسه ویا آجاللرمزی تاخیرله بزه رحمت ایتسه
کافرلری عذاب الیمدن کیم قورتارر ویا الله تعالی یه مؤمنلر اولوب اکا عبادت وضراعت ایدرکن معصیت

ایتدیکمزده انك عذابندن امن اوزره اولمزسز ایسه اکا کافرلر ایکن انك عذابندن نیجه امن اوزره اولورسز
ایدی بز کرکسه اولورز ویا قالورز انلری عذابدن قورتارر یوقدر (قل هو الرحمن آمنا به وعلیه توکلنا فستعلمون
من هو فی ضلال مبین) دیکل اول الله تعالی رحمانیتله موصوفدر جمله نعمتلرك مولیسیدر بن سزی اکا
دعوت ایدرم بز اکا ایمان کتوره مشز وامورمزی اکا تفویض ایتمشز ایرته انك عذابن کوردیککزده ضلال
مبینده کیم ایدوکن بیلورسز (قل أرأیتم ان اصبح ماؤکم غورا فمن یأتیکم بماء معین) دیکل بکا خبر ویرلك که
اکر صو یکز یره باتوب کتسه بر حیثیتله که اکا دلاء ایرمیوب وصوله قدرتکز یتسه کیمدرکه سزه بر صو کتوره کیم
جاری وظاهر اوله (قال النبی صلی الله علیه وسلم ان سورة من کتاب الله تعالی ما هی الا ثلاثون آیة شفعت
لرجل یوم القیامة فأخرجته من النار وادخلته الجنة وهی سورة تبارك) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر
قرآنده بر سوره واردرکه اول اوتوز آیتدر اول تبارك سوره سیدر یوم قیامتده انك شفاعتیله بر رجل ناردن
اخراج اولنوب جنته ادخال اولنه

(سورة ن وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(ن) انك معناسنده مفسرین اختلاف ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرن شول بالقدرکه یرانك
ارقه سنده در * دینلدیکه الله تعالینك اوّل مخلوقی قلمدر امر یله قیامته دکین اوله جق کائناتی یازدی بعده
نونی خلق ایدوب یری انك ارقه سی اوزره بسط ایتدی اول تحرك ایدیجك یر صالندی اویله اولسه اوزرینه
طاغلر قونوب انکله یرلك حرکتی زائل اولدی * روایت اولندیکه الله تعالی یدی قات یرلری یراتدیغندنصکره
عرش التندن بر ملك کوندردی حتی که اول ملك یدی قات یرلری اوموزی اوزره الوب برالینی مشرقدن وبرالینی
مغربدن چیقاردیغندنصکره طوتدی حالبوکه ایکی ایاغی التنه قرارکاه بولمدی اویله اولسه الله تعالی
فردوسدن براوکوز ایندردیکه انك قرق بیك بوینوزی وقرق بیك قائمه سی وار ایدی اول ملك ایکی ایاغن اول
اوکوزك سنامی اوزره قودی لکن اول ملکك ایکی ایاغی انده قرار ایتمیجك فردوسك اعلای درجه سندن الله
تعالی بریشل صخره ایندروب اول اوکوزك سنامیله قولاغی اراسنه قودیکه اول صخره نك غلظتی بشیوز ییللق
مسافه ایدی ملك ایکی ایاغن اول صخره نك اوزره قویجق قرار ایتدی واول اوکوز بوینوزلرین یرلك اطرافندن
چیقاردی وانك ایکی منخری بحرده درهر کونده ایکی کره تنفس ایدر تنفس ایتدیکنده بحر یاییلور ورد نفس
ایتسه انکله بحر چکیلور لکن اول اوکوزك قوائمنه قرارکاه بولمدی اویله اولسه الله تعالی بر صخره یراتدیکه
یدی قات کوکلر وپرلر غلظتنجه ایدی اوکوزك قوائمی انك اوزره قرار ایتدیکه اول سورة لقمانده ذکر اولنان
صخره در لکن اول صخره یه قرارکاه بولمدی اویله اولسه الله تعالی برا ولوبالق یراتدوب صخره یی انك ارقه سی
اوزره قودی اول بالق بحر اوزره وبحر یل اوزره ویل ایسه قدرة اوزره در * کعب الاحبار ایدر ابلیس شول
ظهرنده ارض اولان حوتك قلبنه القا ایتدی بیلورمیسنکه ظهرنده نکا امم ودواب وشجر وجبال وار در اکر
سلکنوب انلری ظهرکدن دوشورسك نیجه راحت اولوردك حوت دخی انی قصد ایدیجك الله تعالی بردابه خلق
ایدوب حوتك منخرندن دماغنه ایردی حوت اندن فریاد ایدوب الله تعالی یه استغاثه ایدیجك انی انك
دماغندن چیقاردی حوت اکا اول حوته نظر ایدر حتی که حوت اوّل اکی کبی بر قصد سوء ایدرسه اول ینه انك
منخرینه کیره انی اول قصدندن دوندره بعضیلر دیدیکه ن رحمن اسمنك آخر حرفیدر ویا انکله مراد دوا بدر
ویا قسمدرکه الله تعالی انکله اقسام ایتدی ویا فاتحه سوره سیدر ویا نوردر ویا ناصر اسمنك افتتاحیدر ویا الله تعالی
مؤمنلره نصرتیله اقسام ایدوبدر (والقلم وما یسطرون) وقلم حقیچون که اول نوردندر طولی سما وارض
اراسنجه در انکله مراد لوح محفوظی یازان قلمدر ویا مطلق قلمدر انکله یازیلور کثرت فوائد ایچون انکله اقسام
اولندی ودخی اول شیء حقیچون که کتبه انی لوحه یازرلر ویا مراد اصحاب قلمدر ویا حفظه در (ما أنت بنعمة ربك
بمجنون) یا محمد سن ربك جل شانه نك سکا ویردیکی نبوت وحکمت وعصمت وسائر نعمتنه مجنون دکلسن وقتا که

جبریل علیه السلام پیغمبریمزعلیه السلامه کلوب قرآن وصلاة تعلیم ایتدی کفار مکه دیدیلرکه محمده جنون
عارض اولدی اول سببدن بو آیت نزول ایتدی یعنی یا محمدسن الله تعالینک رسولیسن اعدانک دیدیکی کبی
دکلسن (وان لك لاجرا غیر ممنون) یا محمد قومکك افتراسنه صبرك سببیله سنکیچون اجر لا ینقطع واردر ویا انده
اوزریکه ناسك منتی یوقدر زیرا که الله تعالی انی سکا واسطه سز ویرر ویدر (وانك لعلی خلق عظیم) یا محمدسن شول
خلق اوزره سنکه الله تعالی سکا انی قرآنده تخلقله امر ایتدی * دینلدیکه انك خلق سورهٔ اعراف آخرنده ذکر
اولنان (خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلین) آیتده کی خصال حمیده در * دینلدیکه انکله مراد
اداب قرآنیه در * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك خلقندن عائشه رضی الله عنهایه سؤال
اولندقده دیدیکه انك خلقی قرآن ایدی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه الله تعالی بنی مکارم اخلاقی اتمامله بعث
ایدوبدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر مؤمن حسن خلقی سببیله کیجه قائم وکوندز صائم درجه سنه ایرر
(فستبصر ویبصرون بأیکم المفتون) یا محمد یوم قیامتده کرك سن وکرك سنه اهل مکه کوره سز که مجنون
قنغیکزدر یعنی کیمکزدر یجانکه انلره عذاب نازل اوله (ان ربك هو أعلم بمن ضل عن سبیله وهو أعلم بالمهتدین) ربك جل
شانه اعلمدر اکاکه انك سبیلندن آزدیلر حقیقتده مجانین انلردر ودخی اکاکه دین مستقیمه اهتدا اولندیلر انلر
کمال عقلاء فائزلردر (فلا تطع المکذبین) ایمدی اهل مکه مشرکلرینه اطاعت ایتمکل که انلر قرآنی مکذبلردر
(ودوا لو تدهن فیدهنون) انلر تمنی ایدرلرکه سن انلره مدارات ایدوب انلردخی سکا مدارات ایدهلر سن انلری
شرکدن نهی ترکله تلاین ایدهسن ویاخود بعض احیانده شرکده انلره توافق ایدهسن انلردخی ترك طعنله
سکا تلاین ایدهلر (ولا تطع کل حلاف مهین) اطاعت ایتمکل هرکسهیه که حقده وباطلده چوق یمین ایدر
طاعتده ضعیف ومعصیتده قوی اولور (هماز مشاء بنمیم) اول ناسی تعییر ایدر وافساد وجهتی اوزره
برقومك کلامنی قوم آخره نقل ایدر (مناع للخیر معتد أثیم) ناسی ایمان وانفاق وعمل صالحدن منع ایدر
وظلم ایدوب حق تجاوز ایدر وچوق گناه ایشلر (عتل بعد ذلك زنیم) غلیظ القلب اولوب باطلله خصومتده شدت
ایدرذکر اولنان اوصافله یله اول برقومه ملصقدرکه اول انلردن دکلدر * دینلدیکه اول ولید بن مغیره درکه
مغیره انی اون سکز ییلدنصکره ادعا ایتدی ویاخود اول اخنس بن شریقدرکه اصلی ثقیفدن عدادی
زهره ده در (ان کان ذا مال وبنین) اول مال واولاد صاحبی می اولدیغیچون اکا اطاعت ایدرسن (اذا تتلی علیه
آیاتنا قال أساطیر الاولین) قچان اکا بزم آیتلریمز تلاوت اولنسه مال وبنونله فرط غرورندن اشبو آولینك اکاذیب
واباطیلیدر دیوا کاویریلان مال وبنون نعمتنه کفرله مجازات ایدر (سنسمه علی الخرطوم) بز انی بورنی اوزره
کی ایله علامتلندیررز ویاخود یوم قیامتده یوزینی سیاه ایدرز (انا بلوناهم کما بلونا اصحاب الجنة) بز اهل مکه یی
قحط وجوعله اختبار ایتدك شول بوستان صاحبلرینی اختبار ایتدیکمز کبی * روایت اولندیکه اول بوستان یمنده
صنعادن ایکی فرسخ مسافهده ایدی بر رجل صالحك ایدی صرامی وقتنده فقرایی چاغرردی اولکه میوهدن
منجلندن طشره دوشه ویاروزکار دوشوره ویا نخله التنه دوشه ییلان بساطدن ایراق کیده فقرایه ویرردی
بو وجهله اندن فقرایه شیء کثیر حاصل اولوردی اول رجل صالح وفات ایدیجك اوچ اوغلی اول بوستانه وارث
اولدیلر دیدیلرکه اگر بز بابامز عادتنی اجرا ایدرسه وز بزه ضیق اولوردیو اندن امتناع ایتدیلر (اذ أقسموا لیصرمنها
مصبحین) اول زمانکه اول بوستانك میوه وسائر غلاتنی صباح وقتنده فقرانك خبرلری
یوغیکن دیوشرهلر (ولا یستثنون) لکن انشاء الله دیمدیلر (فطاف علیها طائف من ربك وهم نائمون)
اویله اولسه انلر اویورکن کیجه ایچنده اول بستانه رب تعالی قبلندن بر نار محرقه ایرشدی (فأصبحت
کالصریم) حتی که اول لیل مظلم اسودکبی اولدی ویا اندن خبر کیدن کبی برشیء قالمامش اولدی (فتنادوا
مصبحین) صباح اولنجه بری برلرین چاغردیلر (أن اغدوا علی حرثکم ان کنتم صارمین) دیدیلرکه ارکندن
بوستانمزی حاصلن دیوشرمکه کیدهلم اگر فقرا کلمدن انی دیوشرمك مراد ایدرسکز (فانطلقوا وهم یتخافتون
أن لا یدخلنها الیوم علیکم مسکین) چون ارکندن بوستانه کتدیلر والحاصل بری برلرینه کلام خفی ایله

دیرلر دیکه فقرادن هیچ بری بو بستانه کیرمکه مجال ویرمکز (وغدوا علی حرد قادرین) وفقرایی بوستاندن
منع اوزره اکا کتدیلر زعملرنده اکا قادرین اولدقلری حالده (فلما رأوها قالوا انا لضالون) وقتاکه
بوستانلرین یانمش کوردیلر بوستانمزیولنی یاکلشدز دیدیلر بعده تأمل ایدوب اول یانمش مکان بوستانلرینك
مکانی ایدیکن بیلدیلر (بل نحن محرومون) بلکه بز انك خیر ونفعندن محروملرز شول سببله که فقرایی اندن منعه
قصد ایتدك وانشاء الله دیمدك دیدیلر (قال اوسطهم ألم أقل لکم لولا تسبحون) انلرك اعدل واعقل وافضلی
دیدیکه بن سزه دیمدممیکه اول بوستانك حاصلن دیوشرمکه عزم ایتدیککزده انشاء الله دیسهیدیکز ویاخود
سبحان الله دیوب انك سزه ویردیکی نعمته شکر ایتسهیدیکز ویاخود اول نیت خبیثهکزه استغفار ایتسهیدیکز
(قالوا سبحان ربنا انا کنا ظالمین) ربمز جل شانه منزهدرکه فعلنده ظالم اوله بلکه بز فقرایی اندن منعمزایله
کندیمزه ظلم ایتمشزدیو ظلملرینه اعتراف ایتدیلر (فأقبل بعضهم علی بعض یتلاومون) اویله اولسه فقرا حقنی
منعلری اوزره بری برلرینه لوم ایتمکه باشلدیلر زیرا انلرك کیمی اکا اشارت ایتدی وکیمی ایسه انی استصواب
ایتدی وکیمی ایسه اکا راضی اولوب سکوت ایتدی وکیمی ایسه اکا انکار ایتدی (قالوا یا ویلنا انا کنا طاغین)
جمیعی دیدیلرکه ویل بزهکیم حدود اللهده استقامتی تجاوز ایتمشز الله تعالینك ویردیکی نعمتك شکرینی ترکله
وبابامزك فعل جمیلندن اعراض ایله طغیان ایتمشز (عسی ربنا أن یبدلنا خیرا منها انا الی ربنا راغبون)
امیدوارزکه توبهمز وخطامزه اعترافمز سببیله ربمز جل شانه بزه اول بوستانمزدن خیرلوسنی اکا بدل ایده * ابن
مسعود رضی الله عنه ایدر بکا خبر ایردیکه انلرك صدق واخلاصلری سببیله الله تعالی انلره بر بوستان ویردیکه
اوالکیدن خیرلو ایدی بر صلقم اوزمی بر قاطره کوتورردی (کذلك العذاب ولعذاب الآخرة اکبر لو کانوا
یعلمون) بزم امرمزه مخالفت ایدنلره دنیاده عذابمز بویله درحالبوکه فعل سوءدن توبه ایتمینلره آخرتده عذابمز
بوندن اعظمدر اگر بیلورلرسه عذابی مؤدی اولان اشیادن صاقنورلر قتاده به اشبو ذکر اولنان بوستان
صاحبلری اهل جنت ویا اهل نارمیدر دیو سؤال اولندقده دیدیکه اول علم غیبدندر الله تعالینك غیری انی
احد بیلمز (ان للمتقین عند ربهم جنات النعیم) متقیلر ایچون آخرتده ویا جوار قدسده جنتلر واردرکه انده تنعم
خالصدن غیری یوقدر (أفنجعل المسلمین کالمجرمین) وقتاکه مشرکلر اگر حال محمدك دیدیکی منوال اوزره
مومتمزدنصکره بعث اولنورسه وزد نیاده فضل وشرف اوزره اولدیغمز کبی آخرتده دخی حالده مسلمیندن احسن
اولورز دیدیلر الله تعالی انلرك اول قولنی انکار ایدوب دیدیکه بز آخرتده مسلمینی مجرمین کبیمی قیلورز (ما لکم
کیف تحکمون) سزه جهالتدن نه حالت ایردیکه انی حکم ایدرسز حالبوکه اول اختلاف فکر واعوجاج
رأیدن ناشیدر (أم لکم کتاب فیه تدرسون) یوخسه سزه سمادن کتابی نازل اولدیکه انده ادعا ایتدیککز شیئی
دراست ایدرمسز (ان لکم فیه لما تخیرون) که اول کتابده اختیار ایتدیککز شیء سزیچون اولمسی یازلمش اوله
(أم لکم أیمان علینا بالغة الی یوم القیامة ان لکم لما تحکمون) یوخسه سزیچون اوزریمزه عهود وثیقهمی
واردرکه اول قیامتده دکین ثابته دروفاسی اول کونده اولورحتی نفسکز ایچون قضا ایتدیککز شیء سزه اول
کونده ایریشه (سلهم أیهم بذلك زعیم) انلره سؤال ایتکه قنغیسی بو حکمه کفیل اولوب احتجاجه دوریشور
(أم لهم شرکاء فلیأتوا بشرکائهم ان کانوا صادقین) یوخسه زعملرنجه الله تعالینك شرکاسیمی واردر بوامرده
انلره کفیل اولورویاخود بو قولده انلره مشارکت ایدوب بونلردخی انلرك مذهبنه کیدرلر دعوالرنده صادقین
ایسهلر انی خبرویرسونلر (یوم یکشف عن ساق) ذکر ایت شول کونیکه انده حساب وجزا ایچون امر مشتد
اولور (ویدعون الی السجود فلا یستطیعون) ورب تعالی به سجود ایچون دعوت اولنوب اکا قادر اولمیهلر
زیرا اول کونده ارقهلری وبللری تیمور کبی برك اولوب اکلمیه (خاشعة أبصارهم ترهقهم ذلة) اول سجوده قادر
اولمینلرك کوزلری ندامت وحسرتدن خاشعه اولدیغی حالده کندیلرین ذلت وحقارت قابلیه (وقد کانوا
یدعون الی السجود وهم سالمون) حالبوکه انلر دنیاده صحیح ایکن اذان واقامتله صلوات مکتوبهیه دعوت
اولنوب اکا اجابت ایتمزلردی * دینلدیکه اشبو آیت جماعتدن تخلف ایدنلر شاننده نازل اولوبدر * ابوموسی

ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن ایشتدمکه یوم قیامتده هر قومه دنیاده عبادت ایتدیکی شیٔ تمثیل اولنوب اکا کیدهلر اهل توحید قالوب منتظر اولهلر انلره دینله که سزدن غیری ناس کتدیلر سزنه شیئه منتظرلرسز دیهلرکه بزم ربمز واردر کورمدك دنیاده بزا کا عبادت ایدردك اکا منتظرز دینله که اکر سز انی کورسکز بیلورمید یکز دیهلر که بیلورز زیرا که انك شبیهه ونظیری یوقدر اویله اولسه الله تعالی انلردن حجابی کشف ایدوب کوریجك سجده یه وارهلر شول دنیاده ریا وسمعه ایله سجده ایدنلرك بللری صغرك بوینوزی کبی یوکلوب سجده یه مجالاری اولمیه (فذرنی ومن یکذب بهذا الحدیث سنستدرجهم من حیث لا یعلمون) یا محمد قلبکی اشغال ایتمکل شول قومه کیم قرآنی تکذیب ایدرلر بن انلردن انتقامه قادرم سن کندی حالکه مشغول اول بن انلری امهال ایله وازدیاد نعمتله عذابه قریب ایدرمکه انك استدراج ایدوکنه حسبان انلری اولمیه بلکه زعملرنده انکله کندیلرین مؤمنلر اوزره مفضل ظن ایدهلر (وأملی لهم انّ کیدی متین) بن انلره امهال ایدرمکه کناهلری زیاده اوله احسانم سببیله بنم مکرم قوید ربر شیئله دفع اولمز ایدی انسانه صحتله عمرك مدید اولمسی الله تعالیدن احسان وافضالدرکه شکر وطاعتی ایجاب ایدر حقانکه انك مقابلهسنده معصیت احداث ایدوب استغفاری اونودهلر وشکری ترك ایدوب کفری اختیار ایدهلر عذابه مستحق اولوب اول نعمت انلره استدراج اولور (أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون) یوخسه تبلیغ رسالات اوزرهسن انلردن جعلی طلب ایلدك که انك اداسی انلره ثقیل اولدیغیچون ایمانه اجابتدن امتناع ایتدیلر (أم عندهم الغیب فهم یکتبون) یوخسه انلرك عندنده علم غیب ویا علم الوحیمی وارد راول دیدکلرین ویا حکم ایلدکلرین اندن یازرلر (فاصبر لحکم ربك) یا محمد ربك جل شانهنك حکمنه صبرایتکه انك انلره امهالی واوزرلرینه سکا نصرتنك تاخیریدر (ولا تکن کصاحب الحوت) یوخسه عجلهده وقومکه غضبده صاحب الحوت یونس کبی اولمغل که اول قومنه ایمانه کلمدکاریچون غضب ایتدیکندن حزنی طویل اولدی (اذ نادی وهو مکظوم) که اول بطن حوتده غمله مملو اولدیغی حالده رب تعالی یه دعا ایتدی * اعدی اندن صدور ایدن ضجرت سندنخی صدورایتسونکه انك بلاسیله سندخی مبتلی اولمیهسن (لولا أن تدارکه نعمة من ربه لنبذ بالعراء وهو مذموم) اکر رب تعالیدن اکا توبهیه توفیق وقبولی نعمتی ایرشمسه اول بطن حوتدن بر ارضه براغلوردیکه انده شجر وماء اولمیدی حالبوکه اول ذنبله مذموم وملومدر (فاجتباه ربه فجعله من الصالحین) لکن رب تعالینك اکا رحمت وکرامتی ایرشوب اکا وحیی ردله اجتبا ایتدی ویاخود اول وقعهدن اول اول نبی دکلیدی دینلان قولك صحتی اوزره انی نبوتله اصطفا ایدوب عصمتله صلاحده کاملردن ایتدی (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون) قریب اولورکه قرآنه کافر اولنلر اصابت عینله سنی مکانکدن ازاله ایدهلر حقانکه سنی قرآن اوقورایشتدهلرونابی سندن تنفیر ایچون سکا جنون اسناد ایدرلر (وماهو الاذکر للعالمین) حالبوکه اول قرآن دکل الا عالمره موعظهدر * روایت اولندیکه کفاردیلدیلرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه عین سوئله نظر ایدهلر مکر عربده بررجل واردیکه ایکی اوچ کون برشیٔ اکل ایتمزیعده خبامنك برجانبن قالدروب قتنه اوغرایان دوه ویا قیونه نظر ایدرهیچ بونلك کبی دوه ویا قیون کورمدم دیدیکی کبی برازیرکتمدین انلر برقاچی دوشوب ییقلوردی کفار اول رجلی بولوب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انك سوء نظرین دیلدیلرحتی که اکانی ایتدردیلر لکن الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامی انك عینی اصابتندن حمایت ایدوب بو آیتی انزال ایتدی (قال النبیّ علیه السلام لو کان شیٔ یسبق القضاء لسبقته العین) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اکر قضاء اللهی سبق ایدرشیٔ اولسه عین سبق ایدیدی وحدیثده کلدیکه (انّ العین تدخل الرجل القبر والجمل القدر) عین مشئومه الله تعالینك اذنیله برمرتبه مؤثره درکه انسانی قبره قورودوهیی چوملکه قور * حسن رضی الله عنه ایدر عین اصابتنه دوادرکه (وان یکاد الذین کفروا) آیتی آخرینه دکین مصابه اوقونه

(سورة الحاقه وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة)

بسم

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الحاقة) شول ساعت ویا حالتکه وقوعی حق اولور ویا شول ساعتکه انده برنیجه امورك حقیقتی بیلنور ویا انده حساب وجزادن حواق امور واقع اولور (ما الحاقة) حاقه نه شیدر (وما أدریك ما الحاقة) حاقهنك ماهیتن سکانه شیٔ بیلدردی زیرا اول هیچ کمسهنك درایتی اکا ایرمکدن اعظمدر (کذبت ثمود وعاد بالقارعة) قوم ثمود وقوم عاد یوم قیامتی تکذیب ایتدیلرکه اول خلقك قلوبنی افزاع وانفطار سماء ودلك ارض ونسف جبال وطمس نجوم وسائر مخاوفله قرع ایدر (فأما ثمود فاهلکوا بالطاغیة) اما قوم ثمود اهلاك اولندیلر بر واقعه ایلهکیم شدتده حدی تجاوز ایدوبدرکه اول صیحه ویا رجفهدر ویا طغیانلری سببیله کیم اول قارعهیی تکذیبلریدر (وأما عاد فاهلکوا بریح صرصر عاتیة) وأما قوم عاد اهلاك اولندیلر بر ریحله کیم انك صوتی ویا بردی شدید اولوب ریح خازنلرینك امرینه مخالفتدن کیل ووزنسز خروج ایتدی ضبطه استطاعت ایدهمدیلر ویا اول ریح قوم عاد اوزره تجاوز ایدوب ردینه قادر اولمدیلر (سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة أیام حسوما) الله تعالی اول ریحی یدی کیجه وسکز کون علی الدوام قوم عاد اوزره تسلیط ایتدی (فتری القوم فیها صرعی کأنهم أعجاز نخل خاویة) اکر سن انلرك قتنده حاضر اولوب ریحك شدت هبوبنده ویا اول لیالی وایامده انلری موتی کوریدك کانه یردن منقلعه وساقطه اصول نخلدر (فهل تری لهم من باقیة) هیچ انلردن نفس باقیه ویا بقیه کوررمیسن * دینلدیکه اول ایامی عرب ایام عجوز دیو تسمیه ایدرلرشتانك آخرنده بردور یحك شدتی ایامیدرانك عجوز دینلمسنه سبب قوم عاددن برعجوز اول ایامده برسربه کیریجك ریح اکادخی ایروب عذاب نزولندن عذاب سکزنجی کونده انی دخی هلاك ایتدیکندنصکره عذاب منقطع اولدی (وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفکات بالخاطئة) فرعون واندن اول کچن امتلر ویا فرعونك جنودی واتباعی ومؤتفکات اهلیکه قوم لوطدر افعال ذوات خطا ایله کلدیلر (فعصوا رسول ربهم فأخذهم أخذة رابیة) انلردن هر امت رب تعالیدن کلان رسوله عصیان ایتدیلر اویله اولسه اول انلری اخذ ایتدی برعقوبتله کیم شدتی زیاده ایدی عمللرینك قبحی شدید اولدیغی کبی (انا لما طغا الماء حملناکم فی الجاریة) وقتاکه نوح علیه السلام طوفاننده ماء خازنلرینك اوزره طغیان ایتدی بزسزلك اباکزی ماء اوزره نوحك سفینهسنده کوتوردك حالبوکه سز اول آبائکز اصلابنده ایدیکز (لنجعلها لکم تذکرة وتعیها اذن واعیة) تاکه قیلمزیکه مؤمنلری انجامز وکافرلری اهلاکمز درسزه عبرت وکمال قدرتمزه دلالت قیله وزوتاکه انی حفظ ایدهر اذنکه شانی شول حفظی واجب اولان شیئی حفظ اوله انی تذکر واشاعه وتفکر وموجبی اوزره عمله (فاذا نفخ فی الصور نفخة واحدة) حقانکه صوره نفخه اولی نفخ اولنهکه انك عنده عالم خراب اولور (وحملت الارض والجبال فدکتا دکة واحدة) وارض وجبال اوزرنده اشیائله مکانلرندن قلع ورفع اولنوب بری برینه اورلغله کلیسی هبا قیلنه ویا ایکیسی بسط ایدیلوب ارض واحده مستویه قیلنه (فیومئذ وقعت الواقعة) اویله اولسه اول حینده قیامتدخی قائم اوله (وانشقت السماء فهی یومئذ واهیة والملك علی أرجائها) وملائکه سمانك جوانبنده اولدیغی حالده سماء منشق اوله مع ذلك اول ضعیفه متمزقهدر اول حال اوزره قالهلر تا شول وقته دکین که انلر رب تعالینك امریله نزول ایدوب ارضی احاطه ایدهلر (ویحمل عرش ربك فوقهم یومئذ ثمانیة) واول کونده سمانك انشقاقیله شول جوانبنده کی ملائکك فوقنده ویاخود رؤس خلائقك فوقنده رب تعالینك عرشنی سکز ملك کوتوره * روایت اولندیکه حمله عرش اشبو کونده دردتدر یوم قیامتده درت ایله دخی تایید اولنوب سکز قیلنور * دینلدیکه انکله مراد سکز صنف ملائکهدرکه عددلرین الله تعالیدن غیری احد بیلمز (یومئذ تعرضون لا تخفی منکم خافیة) اول کونده سز حساب وقصاص ایچون الله تعالی یه عرض اولنورسز اعمالکزدن هیچ برمستوره اکا خفی اولمز (فأما من أوتی کتابه بیمینه فیقول هاؤم اقرؤا کتابیه) اما اول کمسه که کتاب اعمالی صاغنه ویریله اکا سرورندن برجماعته خطاب ایدوب کلك کتابمی اوقویك دیه (انی ظننت انی ملاق حسابیه) بن دنیاده تیقن ایتمشدمکه بن یوم قیامتده حسابه اوغرایسرم

(فهو في عيشة راضية) ايدى اول عيش مرضيه ده در (في جنة عالية) شول جنتده كه درجاتى مرتفعه در
وياخود بنالرى وقصرلرى واغاجلرى مرتفعه در (قطوفها دانية) كه انك ثمارى قريبه در قائم وقاعد
اكا ايريشور (كلوا واشربوا هنيئا بما أسلفتم في الايام الخالية) وانلره دينوركه اول جنتك ثمار وشرابندن
اكل وشرب ايدكز داء واسز حلال وطيب اولديغى حالده شول دنياده كچن ايامده ايشلديككز اعمال صالحه
سببيله وياخود ايام صيامكزده لوجه الله اكل وشربى تركككز سببيله (وأما من أوتي كتابه بشماله) اما اول
كمسه كه كتابى وراء ظهرندن ويريله (فيقول ياليتني لم أوت كتابيه) ديه كه نوليدى بكا كتابم ويرلميدى
(ولم أدر ما حسابيه) وحسابم نه شيء ايديكن بيلميدم (ياليتها كانت القاضية) نوليدى شول موت كه بن
اكا ايرمشدم بنم امرمى قطع ايتمش اولوب من بعد بعث اولنميدم ويا نوليدى حيات دنيا بكا موت اولوب حى
خلق اولنميدم (ما أغنى عني ماليه) مالم بكا نه شيء مفيد اولدى ويا مالم بكا برشيء مفيد اولمدى (هلك عني
سلطانيه) مالكم وناس اوزره قوت وحجتله تسلطم زائل اولدى (خذوه فغلوه) الله تعالى نار خازنلرينه
ديه كه انى اخذ ايدوب ايكى اللرينى بوينته تيمورلككز (ثم الجحيم صلوه) بعده انى نار جحيمه ادخال ايلكز
(ثم في سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه) بعده انى برزنجيره اورك كه طوللى يتمش ذراعدر اول انك دبرندن
قونوب منخرندن چيقاريله (انه كان لا يؤمن بالله العظيم) زيرا كه اول الله تعالى يه ايمان كتورمزدى
(ولا يحض على طعام المسكين) دنياده اول فقيره طعام ويرمزدى وغيرى اكا تحريض ايتمزدى ايدى اكا
تحريضك تركى بو مثابه ده اولحق انك فعلنى تركى ايدن نه مرتبه ده اولور * اشبو دليلدركه كفار فروعله ده مكلف
اوله لر اشبو ايكى امرى ذكرله تخصيصده اشارت واردركه اقبح عقائد كفر بالله اوله واشنع رذائل بخل وقسوت
قلب اوله (فليس له اليوم هاهنا حميم) ايدى اول كونده انكچون برقريب اولمزكه انى عذابدن حمايت ايده
(ولا طعام الا من غسلين) وطعامى دخى الا غسليندركه اول اهل نار قروحنك غساله سى وجسدلرينك عرق
وصديدى در * دينلديكه اول برشجردر انى اهل نار اكل ايدر (لا يأكله الا الخاطئون) انى اكل ايتمز
الا انلركه قرآنه كفرله خاطئلردر (فلا أقسم بما تبصرون وما لا تبصرون) قسم ايدرم هرشيئله كيم اجسام
واشباحدن سز انى كوررسز ودخى هرشيئله كيم ارواح وغيريدن سز انى كورمزسز وبالجمله اقسامده هر
موجودى احاطه ايتدى زيرا كه موجودات ايكيدن خالى دكل يا كورينور ويا كورنمزدر (انه لقول
رسول كريم) اول قرآن الله تعاليدن تبليغ ايدر برسولك قوليدر اول الله تعالى عندنده كريمدر كه
انكله مراد محمد صلى الله عليه وسلم ويا جبريل عليه السلامدر (وما هو بقول شاعر قليلا ما تؤمنون) اول
قرآن شاعر قولى دكلدركه فرط فسادكزدن سز انى تصديق ايدرسز حالبوكه انك صدقى ظاهر اولوبدر
(ولا بقول كاهن قليلا ما تذكرون) واول عراف كاذب قولى دخى دكلدركه سز انى تذكر ايدرسز زيرا كه قرآنك
شعره عدم مشابهتى ظاهردر انى انكار ايتمز مكركه معاند اوله اما كه كهانت انك خلافنى ملابسدركه احوال
رسولى ومعانىٔ قرآنى تذكره متوقفدركه اول طريقك كهنه يه منافيه در (تنزيل من رب العالمين) بلكه
اول مخلوقاتك ربى جل شانه نك جبريل عليه السلام لسانيله تنزيليدر (ولو تقول علينا بعض الاقاويل)
اكر محمد عليه السلام ذات نفسندن بعض اقوالى اختلاق ايدوب بزه اسناد ايتسه (لأخذنا منه باليمين)
بز انى اذلال ايچون يمينله وياقوت قهرله اخذ ايدردك (ثم لقطعنا منه الوتين) بعده بز انك نياط قلبنى قطع
ايدردك عنقنى ضربله * اشبو حال اوزره قطع اهلاكى تصويردركه انى ملوكك غضب ايتدكلرى كمسه لره
ايدرلر * دينلديكه وتين برعرقدركه ظهرده جارى اولوب قلبه متصل اولور اول كسيلجك صاحبى فوت اولور
(فما منكم من أحد عنه حاجزين) سزدن بركمسه يوقدركه محمد عليه السلامدن عقوبتمزى منع ايده يعنى محمد
عليه السلام سزكچون كذبى تكلف ايدر دكلدر زيرا بيلوركه انى تكلف ايدرسه بز اكا عقاب ايدرز بعده اندن
عقابمزى دفع ايدر احد بولنمز (وانه لتذكرة للمتقين) واول قرآن متقيلره موعظه دركه انكله نفعلنورلر
(وانا لنعلم ان منكم مكذبين) يا ناس بز بيلورز كه سزدن قرآنه مصدقين اولديغى كبى مكذبين دخى واردر

تكذيبلرى

تكذيبلرى اوزره جزا ايدرز (وانه لحسرة على الكافرين) واول قرآن كافرلره حسرتدر چونكه يوم
قيامتده انى تصديق ايدنلره ويريلن ثوابى كوره لر (وانه لحق اليقين) واول قرآن يقينك حقيقت ومحضيدركه
انى تكلم ايدن كذبه تمكين اولنمز (فسبح باسم ربك العظيم) ايدى رب تعالينك اسم عظيمنى تسبيح ايتكه
انكله انك اوزره تقوله رضادن انى تنزيه وسكا وحى ايتديكى شيء اوزره اكا شكر ايده سن

(سورة المعارج وهي أربع واربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سأل سائل بعذاب واقع) يوم قيامتده نزول ايده جك عذابى برداعى استدعا ايتديكه اول نضر بن الحارثدر
ويا ابو جهلدر وياخود پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدر كفاره عذاب نزولنى استعجال ايتدى (للكافرين ليس له
دافع) كه اول عذاب كافرلره مختصدر انلردن انى دفع ايدر يوقدر (من الله ذي المعارج) اول عذاب انلره
الله تعاليدندر اكا ارادتى تعلق ايتديكيچون كه اول مصاعد صاحبيدركه كلم طيب وعمل صالح اكا صعود ايدر
ويا اكا مؤمنلر سلوكلرنده ترقى ايدرلر وياخود مراد مراتب ملائكه ويا سمواتدركه ملائكه اكا عروج ايدر
(تعرج الملائكة والروح اليه في يوم كان مقداره خمسين الف سنة) ارض سابعه نك اسفلندن منتهاى امرينه
دكين ملائكه وجبريل ويا روح ميت صعود ايدر دينلديكه يعنى سدرة المنتهايه ويا عرشه دكين شول كونده كه
انك مقدارى دنيا ييللرنده اللى بيك ييلجه در * دينلديكه اكر بنى آدم دنيادن عرشه يوريوككيدر اولسه
اكا اللى بيك ييلده ايرردى * دينلديكه انكله مراد يوم قيامتدركه طوللى اللى بيك ييلجه اولور ابو سعيد الخدرى
رضي الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامه بو آيت ذكر اولنوب يا رسول الله يوم قيامت عجب طويل اولور
دينلدكده ديديكه اول الله تعالى حقيچون كه نفسم انك يدنده در اول كون مؤمنه دنياده برصلاة مكتوبه يى
اداسندن اخف اولور * دينلديكه انك معناسى اكر اول كونده عبادك حسابى الله تعالينك غيريه توليه اولنسه
اللى بيك ييلده انجق اندن فارغ اوليدى لكن الله تعالى انى ايام دنيادن نصف يوم دكلو زمانده اندن فارغ اوله
كبى ايدر يعنى اول حسابه ملائكه وانس وجن توليه اولنسه لر اللى بيك ييلده اندن فارغ اولمزلردى لكن
بن نهاردن برساعتده اول امردن فارغ اولورم * دينلديكه اول يوم قيامتدركه انده اللى مواطن
اولوب هر برنده بيكر ييل حبس اولنور (فاصبر صبرا جميلا) ايدى يا محمد انلرك عذاب سؤاليله اولان استهزاء
واذالرينه صبر ايت برصبرله كيم اكا استعجال واضطراب قلب شوب ايتميه (انهم يرونه بعيدا ونراه
قريبا) انلر يعنى انكارلرندن عذابى ويا يوم قيامتى امكاندن بعيد كوررلر اما كه بز انى امكانه ويا وقوعنه
قريب كوررز (يوم تكون السماء كالمهل) اول كونده سما زيت درديسى كبى ويا اريمش كومش
كبى اولور (وتكون الجبال كالعهن) وجبال ايسه دورلو الوانله بويانمش صوف كبى اولور چونكه طاغيلوب
هوايه كيده (ولا يسئل حميم حميما) اول كونده هيچ برقريب قريبنه حالندن سؤال ايتمز زيرا كه هر برى كندى
حالنه مشغول اولور (يبصرونهم) اقربا برى برلرين كوره لر يوم قيامتده انس وجندن هر مخلوق صاحبنك
نصب عينى اولور اوليله اولسه كشى انده اب واخ وذا قرابه لرين كوررلكن نفسلرينه اشتغاللرندن برى برلرينه
سؤال وتكلمدن امتناع ايدرلر * ابن عباس رضي الله عنهما ايدر نهاردن برساعتده برى برلريله تعارف
ايدرلر بعده تعارفلرى كيدر * دينلديكه انده مؤمن بياض وجهيله وكافرلر سواد وجهيله بيلنور
(يود المجرم لو يفتدي من عذاب يومئذ ببنيه وصاحبته واخيه وفصيلته التي تؤويه ومن في الارض جميعا ثم
ينجيه) كافرلر يوم قيامتك عذابن كوردكلرنده تمنى ايده لركيم نوليدى اوغللرين وخاتونن وقرنداشن وعشيرتن
كه نسبده وشدائد عندنده انلر انى كندويه ضم ايدرلر ويريوزنده اولان انس وجن وخلائقك جمعن فدا
ايديدى تا كندوبى اول عذابدن قورتاريدى (كلا انها لظى) ايدى انك تمنى ايتديكى كبى اولمز اول نار
يالكلودر (نزاعة للشوى) كه اول انك رأسنى واطراف جلدنى اجساددن قلع ايدر بعده اول قلع اولنان يرينه
اولكى هيئتنه كرار اوزره اعادت ايدر اول حالت ابدا اندن زائل اولمز (تدعو من ادبر وتولى) نار كندويه

دعوت ایده اول کسه‌یی که ایماندن ادبار وطاعتدن تولی ایدوبدر یا کافر ویا منافق بکا کل دیه کادکارنده انلری
طائرلک دانه دیوشرمسی کبی دیوشره (وجمع فاوعی) که اول مالی جمع ایدوب وعایه قومشدی واکا حرصله
وطول امل ایله اندکی حق الهی منع ایتمشیدی (ان الانسان خلق هلوعا) انسان حرصده شدید وصبرده
قلیل خلق اولندی (اذا مسه الشر جزوعا) نجان اکا ضرر ایریشه جزعده اکثار ایدر (واذا مسه الخیر منوعا)
ونجان اکا خیر وسعت ایریشسه انی امساکده مبالغه ایدر اشبو اوصاف ثلاثه احوال مقدره ویا محققه‌در
زیرا که انسان اول طبایع اوزره مجبولدر (الا المصلین) الا جنس انساندن شونلردکالرکه اهل صلاتدرلر
(الذین هم علی صلاتهم دائمون) که انلر صلاته مداومتلرده را وقاتن رعایت ایدرلر انلری اندن هیچ برشان اشغال
ایتمز (والذین فی أموالهم حق معلوم للسائل والمحروم) که انلرک مالارنده زکات وصدقات موظفه‌دن حق
معلوم واردر شول فقیر ایچونکه سؤال ایدر ودخی اولکه سؤال ایتمدیککندن غنی ظن اولنوب اندن محروم
قیلنور (والذین یصدقون بیوم الدین) ویوم جزایه اعماللریله تصدیق ایدرلرکه منوبات اخرویه‌یه طمعله نفسلرین
اتعاب ومالارین صرف ایدرلر (والذین هم من عذاب ربهم مشفقون) وشونلرکه ربتعالینک عذابندن
خوف ایدرلر (ان عذاب ربهم غیر مأمون) زیرا هیچ کسه‌یه لایق اولمازکه انک عذابندن امن اوزره اوله اگرچه
طاعتده مبالغه ایدرسه‌ده (والذین هم لفروجهم حافظون الا علی أزواجهم أو ما ملکت ایمانهم فانهم غیر
ملومین) وشونلرکه فرجلرینی زوجه‌لرینک ومالک اولدقلری جاریه‌لرینک غیریدن حفظ ایدرلر اماکه
زوجه‌لرینه وجاریه‌لرینه اتیانده لوم اولنمزلر نجانکه اتیانلری مشروعه اوله‌که اول انلره حلالدر
(فمن ابتغی وراء ذلک فاولئک هم العادون) اول کسه‌که اشبو مذکورلک وراسنی طلب ایده اول وصفلو کسه‌لر
حلالدن حرامه متجاوزلردر (والذین هم لاماناتهم وعهدهم راعون) وشونلرکه اموال واسراردن ائتمان
اولندقلری شیئی ایدرلر وحق تعالی وکرک عباد جهتنده اولان معاهده‌لرینه وفا ایدرلر (والذین هم بشهاداتهم
قائمون) وشونلرکه شهادتلرینه حقله قائم اولورلر یوخسه تغییر وکتم ایتمزلر (والذین هم علی صلاتهم
یحافظون) وشونلرکه نمازلرینه حفظ ارکان وتکمیل سنتله اوقات مستحبه‌سنده ادایه مداومت ایدرلر
(اولئک فی جنات مکرمون) ایعدی اشبو صفات اهلی کسه‌لر جنتلرده الله تعالیدن تحف وهدایا ایله مکرملردر
(فمال الذین کفروا قبلک مهطعین) کافرلره نولدیکه حوالکده اوتوروب سندن یکایه نظر عداوتله نظر ایدرلر
یوخسه سندن ایشتدکاری کلامله انتفاعی مراد ایتمزلر (عن الیمین وعن الشمال عزین) سنک یمینکده
وشمالکده بلوک بلوک اوتوررلر (أیطمع کل امرئ منهم أن یدخل جنة نعیم) انلرک هربری طمع ایدرمیکه
مؤمنلر کبی جنت نعیمه کیره‌لر (کلا) ایعدی حال انلرک زعم ایتدیکی منوال اوزره دکلدر (انا خلقناهم مما
یعلمون) بز انلری بیلدکاری شیئدن خلق ایتدککه اول نطفه قذره‌در کیم عالم قدسه مناسب اولماز اول کسه‌که
ایمان وطاعتله استکمال واخلاق ملکیه ایله تخلق ایتمیه اکا دخوله مستعد اولماز ویاخود سز بیلدیککز شیئی
اجلیچون خلق اولندیسز اول علم وعمل ایله نفسی تکمیلدر اولکه انی تکمیل ایتمیه اول کامللر منازلنه نائل اولماز
(فلا أقسم برب المشارق والمغارب انا لقادرون علی أن نبدل خیرا منهم وما نحن بمسبوقین) ایعدی بن مشارق
ومغاربک ربی جل شانه‌یه اقسام ایدرمکه بز قادرزکه انلری اهلاک ایدوب انلردن افضل خلق انلره خلف قیله‌وز
ویاخود محمده انلردن خیرلوینی یعنی انصاری ویره‌وز حالبوکه بز اراده ایتدیکمز شیئی ایشلمکدن عاجز ومغلوب
دکلرز (فذرهم یخوضوا ویلعبوا حتی یلاقوا یومهم الذی یوعدون) ایعدی مکذبینی ترک ایتکه باطللرینه
مشغول اولوب دنیالرنده لعب ایتسونلرتا که عذابله وعد اولندقلری کونه ملاقات ایده‌لر (یوم یخرجون من
الاجداث سراعا کأنهم الی نصب یوفضون) قبوردن چیقه‌لر داعی‌یه ویا محشره سرعت ایدرار اولدقلری حالده
اول کونده کانه شول عبادتیچون نصب اولنمش شیئه سرعت ایدیشورلر که اکا عبادت ایدرلرتکیم
دنیاده انجلیب ایدرلردی (خاشعة أبصارهم ترهقهم ذلة) انلرک ندامت وحسرتدن کوزلری خاشعه اولدیغی
حالده ذل وحقارت انلری قابلیه (ذلک الیوم الذی کانوا یوعدون) ودنیاده اشبو شول کوندرکه انده عذاب

اولنغه دنیاده وعد اولندیلردی

(سورة نوح وهی سبع أو ثمان وعشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(انا أرسلنا نوحا الی قومه أن أنذر قومک من قبل أن یأتیهم عذاب الیم) بز نوح علیه السلامی قومنه ارسال
ایدوب دیدک که یا نوح قومکی نارله تخویف ایتکه الله تعالی‌یه ایمان کتوروب اکا برشیئی اشراک ایتمیه‌لر انلره
طوفان وغرق عذابی کلمزدن اول (قال یا قوم انی لکم نذیر مبین) اول انلره دیدیکه بن سزه نذیرم انذاری
سزه بیلدیککز لسانله تعریف ایدرم (أن اعبدوا الله واتقوه وأطیعون) که الله تعالینک وحدانیتنه
اقرار ایدوب اکا عصیاندن صاقنک وسزه امر ایتدیکمه اطاعت ایدک (یغفر لکم من ذنوبکم) تاکه بعض
ذنوبکزی مغفرت ایده که اول سبق ایدندرکه اسلام انی حت ایدر (ویؤخرکم الی أجل مسمی ان أجل الله اذا جاء
لا یؤخر لو کنتم تعلمون) وسزی صحت ووسعت رزقله اجل مسمایه تاخیر ایده که اول ایمان وطاعت
شرطیله سزیچون تقدیر اولنان اجلک اقصاسیدر زیرا نجان الله تعالینک سزی تعذیبی وقتی ایریشه تاخیر
اولنمز اگر انی بیلورسککز ایمانه کاورسز (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا)
نوح علیه السلام دیدیکه یارب بن قومیمی لیل ونهارده علی الدوام ایمانه دعوت ایتدم بنم دعوتم ایسه انلرک
فرارین ارتوردی (وانی کلما دعوتهم لتغفر لهم جعلوا اصابعهم فی آذانهم واستغشوا ثیابهم واصروا
واستکبروا استکبارا) هربارکه بن انلری ایمانه دعوت ایتدمسه که سن انلری مغفرت ایده‌سن بارمقلرین
قولاقلرینه طوتدیلر که دعوتمی ایشتمیه‌لر وثوبلریله باشلرین بورتدیلر که دعوتمی ایستمدکارندن یوزیمی کورمیه‌لر
وکفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدوب بکا اتباعدن استکبار ایتدیلر (ثم انی دعوتهم جهارا ثم انی اعلنت لهم
واسررت لهم اسرارا) بعده بن انلری علانیه‌ده ایمانه دعوت ایتدم بعده اعلای صوتله دعوت ایتدم وبربر
چاغروب انلره سرده سویلدم (فقلت استغفروا ربکم انه کان غفارا) ودیدمکه کفردن توبه ایدوب ربکز
جل شانه‌دن مغفرت دیلکز زیرا که اول شرک ومعاصیدن توبه ایدنه مغفرتی بلیغدر * روایت اولندیکه نوح
علیه السلامی قومی تکذیب ایدنجک الله تعالی انلردن یغموری حبس ایتدی وقرق ییل نسالرین عقیم ایتدی
حتی که اموال ومواشیلری هلاک اولوب کندی اول بلیه‌یی اوزرلرندن دفع اولسون ایچون انلره استغفارله امر
ایتدی عمر رضی الله عنه بو آیتی استدلال ایله استسقاده استغفاری اوزره زیاده ایتمزدی (یرسل السماء علیکم
مدرارا) تاکه اول سزه یغموره احتیاج اولدیغکز جه ایندره (ویمددکم بأموال وبنین) وسزه کثرت اموال
واولاد ایله امداد ایده (ویجعل لکم جنات ویجعل لکم انهارا) وسزه میوه‌لی بوستانلر ویره واول بوستانلره
ایرمقلر اقیده (ما لکم لا ترجون لله وقارا) سزه نولدیکه الله تعالی‌یه ایمان کتورمدیککز ایچون دار ثوابده تعظیم
تامیل ایتمزسز ویاخود الله تعالینک عظمتنی اعتقاد ایتمزسزکه اکا مخالفتدن خوف ایده‌سز (وقد خلقکم
أطوارا) حالبوکه اول سزی حالدن حاله تحویل اوزره خلق ایتدیکه اولا نطفه بعده علقه بعده مضغه حتی که
خلقتکزی تمام ایتدی یعنی سزه نولدیکه اول الله تعالی‌یه ایمان کتورمزسز والحال سزک بو حالکز ایمان ایجاب
ایدر (الم تروا کیف خلق الله سبع سموات طباقا) کورمزمیسزکه الله تعالی یدی سمایی نیجه بری برینک
فوقنده طبقه طبقه ایتدی (وجعل القمر فیهن نورا) وقمری سماء دنیاده ایکن انی انده وسائر سمواتده نور
قیلدی (وجعل الشمس سراجا) وکونشی ضیادار چراغ قیلدیکه انکله اشیا کورنور الله تعالی انی
چراغه تمثیل ایتدی زیرا اول وجه ارضدن ظلمتی ایلی کیدرر چراغک اطرافنده‌کی ظلمتی کیدرمسی کبی (والله
أنبتکم من الارض نباتا) الله تعالی سزی تراب ارضدن خلق ایتدیکه آدمی اندن وسزی آدمدن خلق ایتدی
(ثم یعیدکم فیها ویخرجکم اخراجا) وموتکزدنصکره سزی کیرو ارضه دوندرر ویوم قیامتده سزی ارضدن
چیقارر (والله جعل لکم الارض بساطا لتسلکوا منها سبلا فجاجا) الله تعالی سزکیچون ارضی مبسوطه
قیلدیکه اوزرنده تقلب ایدرسز تاکه اندن طرق واسعه اتخاذ ایدوب حاجتکزه کیده‌سز (قال نوح رب انهم

عصونی واتبعوا من لم يزده ماله وولده الا خسارا) نوح علیه السلام دیدیکه یارب قوم توحیدله امرمده بکا
عصیان ایتدیلر فقرالری شول کمسه‌لره اتباع ایتدیلرکه مال وولدلری آخرتده انلرك خسارتن ارتوردیکه انلر
اغنیا ورؤسالریدر (ومكروا مكرا كبارا) وغایتده کبیر مکر ایتدیلرکه الله تعالی یه افترا ورسولنی تکذیبدر
ویا خود رؤسالرینك اتباعلرین نوحه ایماندن منعلری وقتلنه تحریض‌لریدر (وقالوا لا تذرن آلهتكم)
ورؤسا اتباعلرینه دیدیلرکه آلهکزه عبادتی ترك ایتمکز (ولا تذرن ودا ولا سواعا ولا يغوث ويعوق ونسرا)
خصوصا که ود وسواع ویغوث ویعوق ونسر نام بش آلهکز عبادتن ترك ایتمکز اشبونلر قوم صالحین
اسمانی ایدی آدم ونوح بیننده کچمشلردی وفات ایتدکلرنده اتباعلری تبرکا انلرك صورتلرین تصویر ایتدیلر
بعده مرور زمانله انلری معبود ایدندیلر بعده اول صورتلر عربه انتقال ایتدی ودکلبك وسواع همدانك ویغوث
مذحجك ویعوق مرادك ونسر حمیرك ایدی (وقد أضلوا كثيرا ولا تزد الظالمين الا ضلالا) اشبو اصنام ویا رؤسا
ناسدن کثیری اضلال ایتدیلر ایدی یارب ظالملرك هلاککی ارتورغل (مما خطيئاتهم أغرقوا فادخلوا
نارا) انلر خطیئه‌لری اجلندن طوفانله غرق اولنوب عقبنده ناره ادخال اولندیلرکه انکله مراد عذاب قبر
ویا عذاب آخرتدر (فلم يجدوا لهم من دون الله أنصارا) اوله اولسه انلر کندیلر ایچون اعوان بولمدیلرکه
عذاب اللهدن انلری منع ایده‌لر (وقال نوح رب لا تذر على الارض من الكافرين ديارا) نوح علیه السلام
دیدیکه یارب یریوزنده کافرلردن دورایدرکاورکیدر برکسه ترك ایتمکل (انك ان تذرهم يضلوا
عبادك ولا يلدوا الا فاجرا كفارا) یارب اکرسن انلری ترك ایدرسك عبادکی توحیددن کفره دوندررلر
وانلردن وجوده کان اولاد فاجر وکفرده بلیغ اولورلر * روایت اولندیکه نوح قومندن بررجل اوغلنك الن
الوب ونوح علیه السلامك قتنه کلوب ونوحی کوستروب دیردی اشبو قوجه‌دن صاقنغل که کذابدر بابام دخی
اشبو منوال اوزره بنی اندن صاقندرمشدی اوله اولسه کفر وطغیان اوزره بیوکلری کیدر کوچکلری انلرك
یرین طوتردی دینلدیکه نوح علیه السلام بو قولی شول حینده دیدیکه الله تعالی انلرك رجالی اصلابندن
ونسانی ارحامندن هر مؤمنی چیقاردی وعذاب نزولندن قرق ییل اول ارحام نسانی عقیم ایدوب اصلاب
رجالی قورتدی ونوحه خبر ویردیکه انلر ایمانه کلمزلر ومؤمن اولاد دخی طوغرمزلر اوله اولسه نوح علیه
السلام دخی انلرك هلاکنه دعا ایدوب انك دعاسیله جمیعی هلاك اولدیلر اول وقتده ارالرنده هیچ صبی
یوغیدی (رب اغفر لي ولوالدي) یارب بنی مغفرت ایت وبابام لمك بن متوشلخی وانام شمخا بنت انوشی (ولمن
دخل بيتي مؤمنا) وهرکسه‌یی که مؤمن اولدیغی حالده بنم منزلمه ویا مسجدمه ویا سفینه‌مه دخول ایده
(وللمؤمنين والمؤمنات) ودخی یوم قیامته دکین ایمانه کاور رجال ونسانی (ولا تزد الظالمين الا تبارا)
وظالملرك هلاك ودمارین زیاده ایلکل الله تعالی دخی اکا اجابت ایدوب انلری هلاك ایتدی

(سورة الجن وهي ثمان وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل أوحي الي انه استمع نفر من الجن) یا محمد دیکل که رب تعالیدن بکا وحی اولندیکه نصیبین جنندن طقوز
ویا یدی کمسه بندن قرآن اوقودیغم استماع ایتدیلر شول حینده که رسول الله صلی الله علیه وسلم تهامه‌ده بطن
نخله‌یه داخل اولوب اصحابیله صباح نمازین قیلورکن ذکر اولنان جنیلر اکا اوغرایوب اوقودیغن دکلدیلر
اشبودرکه برمله سماء خبری بیننه حائل اولوبدر دیدیلر حالبوکه قرآن نزولندن اول سماء خبرین استماعندن منع
اولنمزلردی اندن قوملرینه رجوع ایتدیلر (فقالوا انا سمعنا قرآنا عجبا يهدي الى الرشد فآمنا به ولن نشرك
بربنا أحدا) دیدیلرکه بز برقرآن بدیع ایشتدك که حسن نظمنده ورقت معناسنده کلام ناسه مباین‌در اول حق
وصوابه هدایت ایدر اوله اولسه بز اول قرآنی تصدیق ایتدك من بعد رب تعالی یه خلقندن برشیئی اشراك ایتمزز
زیرا انك وحدانیتنه دلائل قاطعه ناطقه‌در (وأنه تعالى جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا) ودخی تصدیق
ایتدك رب تعالینك جلال وقدرتی محدثاتدن تنزه وارتفاع ایتدی شول حیثیتدنکه کفارك زعم ایتدیکی کبی

صاحبه

صاحبه وولد اتخاذ ایتمدی (وأنه كان يقول سفيهنا على الله شططا) وبزم سفیهمز ابلیس ویا مرده جن
الله تعالی یه صاحبه وولد نسبتیله کذب وافترا ایدرلر (وانا ظننا أن لن تقول الانس والجن على الله كذبا)
وبرظن ایدرزکه انس وجندن هیچ احد الله تعالی یه کذب وافترا ایدر اولمیه (وأنه كان رجال من الانس
يعوذون برجال من الجن فزادوهم رهقا) الله تعالی ایدرکه انسدن بعض رجال جندن بعض رجاله استعاذه
ایتدرله اول جنلك کبر وعتوین ارتوررلردی * روایت اولندیکه زمان جاهلیتده عربدن بررجل مسافرت
ایدوب کیجه برارض قفرده قالسه اشبو وادینك جنلری سفهاسنك شرندن سیدلرینه صغنورم دیردی انکله
اول کیجه انلرك امن وجوارنده اولوردی حالبوکه انسیلرك اول قوللرین ایشتدکلرنده انس اوزره استکبار
وافتخار ایدرلردی واستعاذه اولندقلری ایچون اضلاللرین ارتوررلردی (وانهم ظنوا كما ظننتم أن لن يبعث
الله أحدا) الله تعالی کفاره خطاب ایدوب دیدیکه جنیلر دخی سزلك کبی ظن ایتدیلرکه الله تعالی هیچ کمسه‌یی
موتندنصکره بعث ایتمیه اوله اولسه سزلك کبی انلر دخی کافر اولدیلر (وانا لمسنا السماء فوجدناها ملئت
حرسا شديدا وشهبا) ینه اول جنیلر دیدیلرکه بز سماءده نیایه استراق سمع ایچون بلوغ طلب ایتدیکمزده بزانی
ملائکه‌دن قوی حارسلر ونارد ن متولد شهابلرله مملو حراست اولنور بولدق (وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن
يستمع الآن يجد له شهابا رصدا) محمد علیه السلامك بعثتندن اول بز سماءدن حراس وشهبدن خالیه مقاعدده
ملائکه‌نك مقالاتنی استماع ایچون اوتورردق شمدی ایسه مقاعدلك کاسی حراسله طولوبدر جنیلردن اوکه
انلردن استماع قصدین ایده کندی ایچون راصد شهاب بولور (وانا لا ندري أشر أريد بمن في الارض أم أراد بهم
ربهم رشدا) بیلمزز که سمانك استراق سمعدن حراست اولنمسیله ارض اهلنه شرمی اراده اولندی یوخسه رب
تعالی انلره خیرمی اراده ایتدی (وانا منا الصالحون ومنا دون ذلك كنا طرائق قددا) وبزدن قوم واردرکه
مؤمنون ابراردر وبرقوم دخی انلردن دوندر فرق متفرقه اولمشزز قدریه ومرجئه ورافضیه ومجسمه وغیری کبی
(وانا ظننا ان لن نعجز الله في الارض ولن نعجزه هربا) وبز بیلوب تیقن ایتدك که یریوزنده قنده اولسه‌وز
الله تعالی بزه اراده ایتدیکی امری انفاذدن واول بزی طلب ایتسه هربریمزی انك امری ادراکندن عاجز ایتمزز
(وانا لما سمعنا الهدى آمنا به فمن يؤمن بربه فلا يخاف بخسا ولا رهقا) بز محمد علیه السلامك اوقودیغی قرآنی
ایشیدیجك اکا ایمان کتوردك اول کمسه که رب تعالینك وحدانیتنه ایمان کتوره اول خوف ایتمز که عملنك
اجرندن نقص ایدیله ویا عملنك جزاسی کیدریله زیرا اول حقی نقص ویا ظلمی ارهاق ایتمدی زیرا که قرآنك حقی
اندن اجتنابدر (وانا منا المسلمون ومنا القاسطون) وبزدن برقوم مسلم وموحدلردر وبرقوم ایسه توحیددن
عدول ایدیجیلردر (فمن أسلم فأولئك تحروا رشدا) اول کمسه که توحیدده اخلاص ایده اول حاللو کمسه‌لر رشد
عظیم طلب ایتدیلرکه اول انلری دار الثوابه ایرکورر (وأما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا) اما انلرکه توحید
وطریق حقدن عدول ایتدیلر انلر جهنمه وقود اولدیلر اشبو محلده جنك کلامی تمام اولدی (وأن لو استقاموا
على الطريقة لأسقيناهم ماء غدقا) ودخی بکا وحی اولندیکه اکر جن ویا انس ویا ایکیسی بیله طریقهٔ اسلام
وتوحید اوزره استقامت ایتسه‌لر بز انلره مال کثیر ویررو عیش واسع اوزره انلری دنیاده تعیش ایتدیرردك
(لنفتنهم فيه) تاکه انلری اختبار ایده‌وزکه اکا نیجه شکر ایدرلر * دینلدیکه انك معناسی اکر انلر کفرلری
اوزره اقامت ایتسه‌لر بز انلره مال کثیر ویررو وسعت ایرکورردك تاکه انکله مفتون اولوب کفرلری اوزره
عذاب ایده‌وز (ومن يعرض عن ذكر ربه يسلكه عذابا صعدا) اول کمسه که رب تعالینك عبادت ویا موعظه
ویا وحیندن اعراض ایده اول انی عذاب شاقه تسلیك ایدرکه انك اکا طاقتی اولماز (وأن المساجد لله فلا تدعوا
مع الله أحدا) ومساجد الله تعالی یه مختصه‌در انده انك غیری یه عبادت ایتمکز * دینلدیکه مساجدله مراد
ارضك کلیسیدرکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مسجد قلنوبدر ویا مسجد حرامدرکه مساجدك
قبله‌سیدر ویا مواضع سجوددر ویا اعضاء سجوددرکه اول جبهه وایکی ید وایکی رکبه وایکی قدمدر (وانه لما
قام عبد الله يدعوه كادوا يكونون عليه لبدا) وقتاکه محمد صلی الله علیه وسلم که عبد اللهدر بطن

نخله ده نمازه طوردی جنیلر انك عبادتن كوروب قرائتن ایشتمدكارندن حرص وعجله ایله اوزرینه ازدحام
ایدیلر قریب اولدیلر كه جماعت مانندن اوله لر ویا انس وجن قریب اولدیلر كه شركارینه مخالف اولان انك
امرینی ابطال ایده لر لكن الله تعالی انكا اعداسی اوزره نصرت ایدوب حتی كه انی اتمام ایتدی (قل انما أدعوا
ربی ولا أشرك به أحدا) یا محمد كفاره كه یه دیكل كه بن انجق ربّ تعالی یه عبادت ایدوب هیچ احدی انكا اشراك
ایتمزم (قل انی لا أملك لكم ضرا ولا رشدا) دیكل كه بن مالك دكلم كه سزه خذلان ویا هدایت ایركوردم زیرا
انكا مالك دكل الا الله تعالیدر (قل انی لن یجیرنی من الله أحد ولن أجد من دونه ملتحدا) دیكل كه اكر بن
الله تعالی یه عصیان ایدرسم بنی انك عذابندن قورترر أحدا و اوزوبن اندن غیری ملتجا بولمزم (الا بلاغا من الله
ورسالاته) ضرو نفعدن بنم یدمده برشی یوقدر مكر كه الله تعالیدن تبلیغ خبر اوله ویا خود الله تعالیدن زیاده
ونقصانسز تبلیغ رسالت اوله (ومن یعص الله ورسوله فان له نار جهنم خالدین فیها أبدا) اول كمسه كه قرآن
وتوحید امرنده الله تعالی یه ورسولنه عصیان ایده انكیچون نار جهنم واردر انك اهلی انده خالدین اولدقلری
حالده ابدا اندن چیقمزلر (حتی اذا رأوا ما یوعدون فسیعلمون من أضعف ناصرا وأقل عددا) حتی قچانكه
وعد اولندقلرین دنیاده كوره لر وقعهٔ بدر كبی ویا آخرتده كوره لر عذاب نزوانده بیلیسر لردركه ناصرده اضعف
وعدده اقل انلرمیدر یوخسه مؤمنلرمی اشبو آیت نازل اولدی شول وقتنكه كه مشركار پیغمبر عزصلی الله علیه
وسلك مؤمنلردن انصارینی استضعاف وعددلرینی استقلال ایتدیلر وبری برلر یله پیغمبر عزعلیه السلام اوزره
عداوته تظاهره امهال اولندقلرین كوردیلر (قل ان أدری أقریب ما توعدون أم یجعل له ربی أمدا) وقتاكه
مشركار پیغمبر عزعلیه السلامه شول بزه وعد ایتدیكك عذاب نوقتن كلور بزه خبرویر دیدكلرنده یوردیكه
یا محمد سن انلره دیكل كه سزه عذاب نزول ایدیسر ایدوكن بیلورم لكن نوقتده اوله جغن بیلمزم كه اول قریبمیدر
یوخسه ربم جل شانه انی تأخیر ایدیسرمیدر (عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه أحدا) اول الله تعالی غیبی بیلور
علی كندویه مختص اولان غیبه هیچ احدی مطلع ایتمز (الا من ارتضی من رسول) مكركه رسولدن اختیار
ایتدیكی كمسه یه ملك واسطه سیله غیبدن دیلدیكی شیئی بیلدیره تاكه اول انك نبوتنه معجزه اوله (فانه یسلك
من بین یدیه ومن خلفه رصدا) اویله اولسه الله تعالی اول رسولنك اوكنه وارد نجه ملائكه یوریدركه انی
شیاطیندن حراست ایده لر تاكه قرآن انكا وحی اولندیغنده شیاطین انی ایشتمیه لر رسولك انی ناسه اخبارندن
اول شیاطین انی ناسه افشا ایتمیه لر یوخسه انبیا انك سائرناسدن امتیازی اولمزدی (لیعلم أن قد أبلغوا رسالات
ربهم) تاكه نبی موحی الیه یله كه جبریل ایله وحی ایله انكا نازل اولان ملائكه رب تعالینك رسالاتنی زیاده
ونقصانسز كمال اوزره كوندرلدكاری انبیا یه ایركورد یلرویا خود وجودده الله تعالینك علمی انكا تعلق ایده
روایت اولندی هر نبی كه بعث اولندی الا انكاملائكه مقارن اولدیكه شیاطین ملك صورتنه تشبه له اول نبی یی
تغریردن حفظ ایده لر (وأحاط بما لدیهم) والله تعالی اول رسوللر عندنده اولان شیئی وجودده بیلدی
اكرچه انكا هیچ شیٔ خفی دكل ایسه ده (وأحصی كل شیٔ عددا) وخلق ایتدیكی اشیانی احصا ایدوب
عددین بیلدی انك علمندن هیچ شیٔ خفی اولمدی حتی مثاقیل ذره ایسه ده

(سورة المزمّل وهی عشرون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا أیها المزمّل) یا شول نبی كه ثیابنه تلفف ایدر انكله مراد پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمدر كه اول ابتداء
وحیده دهشتدن برمدتده وحی ایله انس ایدنجه دكین وحی كالدكده ثیابه بورینوردی و یا عائشه رضی الله
عنها انك اوزرینه اورتولی مرطك بقیه سنه بورانش نماز قیلوردی اول فعلنی تحسین وجهی اوزره انكله خطاب
اولندی ویا خود اول كسلان حالتی اولدیغندن انی تهجین ایچون انكله خطاب اولندی (قم اللیل الا قلیلا)
كیجه ده نافله نمازه قائم اول ویا انكا مداومت ایت * دینلدیكه قیام لیل ابتداده انكا فرض ایدی الا لیلدن
قلیلی دكل (نصفه أو انقص منه قلیلا) نصف لیلدن اقلی قائم اول ویا لیلك نصفندن ثلثنه دكین نقص ایت

(أوزد علیه) ویا نصف اوزره ثلثانه دكین زیاده ایت یعنی سن مخیرسن دیلرسك لیلك نصفنی كاملا قائم اول
ویا نصفندن ثلث اخیره دكین نقصاله ویا نصفندن ثلثانه دكین قائم اول (ورتل القرآن ترتیلا) وقرآنی تبیین
حروف ووقار اوزره اوقو برحیثیتله كه سامع انك حروفن عده امكانی اوله (انا سنلقی علیك قولا ثقیلا)
یا محمد اوزریكه قول ثقیل القا ایدرز كه اول قرآندر انده تكالیف شاقه واردركه مكلفینه ثقیلدر خصوصا
پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه كیم انی تحمل وامتنه تحمیل ایدرویا اول رزانت لفظی ومتانت معناسیچون
رصیندر ویا انی تاملده تصفیه سر وتجدید نظره افتقارا یچون ثقیلدر ویا اول میزانده ثقیلدر ویا كفاره وجاره
ثقیلدر ویا انك تلقیسی ثقیلدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمی كوردم انكا وحی
نازل اولدیغنده مبارك النندن ترلر دوكردی مع هذا بردك شدتی وقتنده ایدی (ان ناشئة اللیل هی أشد
وطأ وأقوم قیلا) كیجه نك شول ساعتیكه نفس انده نومدن صكره مضجعندن عبادته قیام ایدر مصلی یه
اول كوندز ساعتندن كلفه ده ویا ثبات قیامده ویا قلب ولسان مواطئه سنده ویا خضوع واخلاص
موافقتنده اشد در وقرائتنه أصوب وقرله اصحدر زیرا كه اصوات انده ساكن اولور ویا جمله كیجه ده اولان
عبادت نشاطه اشد واخلاصه اتم وبركتی اكثر وثوابی ابلغدر (ان لك فی النهار سبحا طویلا) نهارده سنك
حوایج واشغالكه تصرف وتقلبك واقبال وادبارك واردر اعدی تهجدده ملازم اوا غل كه مناجات حق فراغ
قلبی استدعا ایدر (واذكر اسم ربك) وكیجه ده وكوندزده ربك جل شانه نك ذكرینه مداومت ایت وذكر الله
ایسه متناولدر هرشیئه كیم اول انی تذكیر ایده تسبیح وتهلیل وتحمید وصلات وقرائت ودراستدن هرقنغیسی
ایسه (وتبتل الیه تبتیلا) وعبادتله الله تعالی یه انقطاع ایت وانك غیریدن نفسكی تجرید ایت (رب المشرق
والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وكیلا) مشرق ومغربك ربی اول الله تعالیدركه اندن غیری آله یوقدر اعدی جمیع
اموریكه انی وكیل اتخاذ ایت (واصبر علی ما یقولون) ومشركارك تكذیب واذاسنه صبر ایت (واهجرهم هجرا
جمیلا) واعتزال حسنله انلردن اعتزال ایت انلره مدارات ایت مكافاتی ترك ایله وامرلرنی الله تعالی یه تفویضله
(وذرنی والمكذبین) سن تكذیب ایدنلرك امرینی بكاتفویض ایتكه بن انلره مكافی اولورم (أولی النعمة)
كه انلر غنا وتنعم صاحبلریدركه اول سبب غفلتلریدر انكله مراد صنادید قریشدر (ومهلهم قلیلا) وانلره
آز زمان مهلت ویرا كابناء چوق زمان كچمدن بدرده قتل اولندیلر (ان لدینا أنكالا وجحیما وطعاما ذا غصة
وعذابا ألیما) بزم عندمزده آخرتده انلر ایچون تهیئه اولنمش قیود ثقال ونار محرقه وطعامكه بوغازه ایلیشوب
قالور وعذابكه صاحبینه الم ویریر اولور (یوم ترجف الارض والجبال وكانت الجبال كثیبا مهیلا) شول
كونده كه انده ارض وجبال تحرك وتزلزل ایدر وجبال ایسه اقار قوم اولور (انا أرسلنا الیكم رسولا شاهدا
علیكم) یا اهل مكه بن سزه محمد علیه السلامی رسول كوندردم یوم قیامتده بنم توحیدمه دعوتده اجابت
وسزك امتناعكزه شهادت ایده (كما أرسلنا الی فرعون رسولا) نتكیم موسی علیه السلامی فرعونه رسول
كوندرمشدك (فعصی فرعون الرسول فأخذناه أخذا وبیلا) فرعون ایسه اول رسوله عصیان ایدیجك
بز انی اخذ شدیدله اخذ یعنی غرقله اهلاك ایتدك (فكیف تتقون ان كفرتم یوما یجعل الولدان شیبا) اكر
كفر اوزره قالورسكز كندیكزی عذابدن نیجه قورتررسز شول كونده كه هیبت وشدتندن اول صبیانی بیاض
صاچلو ایدر (السماء منفطر به كان وعده مفعولا) كه اول كونك هولندن سما منشق اولور اول كونك كلمسنه
الله تعالینك وعدی مفعول اولدی (ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو آیات مخوفه ناسه
موعظه در اول كمسه كه انكله متعظ اوله سبیل تقوایه سلوكله الله تعالی یه تقرب ایدر (ان ربك یعلم انك
تقوم أدنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه) یا محمد ربك جل شانه بیلور كه سن كیجه نك ثلثانندن اقلی وكاهی
نصفنی ویا ثلثنی قائم اولورسن ویا خود ثلثانندن اقلنی وكاهی نصفندن وكاهی ثلثندن اقلنی قائم اولورسن
(وطائفة من الذین معك) واصحابكدن برجماعت دخی سنكله بیله قائم اولدیغن بیلور (والله یقدر اللیل
والنهار) الله تعالی لیل ونهارك ساعاتنی احصا ایدر واول ایكیسندن قیام ایچون مفروضی غیر مفروضدن

تميز ايدرسز ايسه اكا قادر دكلسز (علم أن لن تحصوه) الله تعالى بيلوركه كيجه‌دن اوزريكزه قيامى فرض
اولانن فرض اولمياننـدن تميز ايده‌مزسز زيرا كه يقين اوزره انك اوقاتنى احصايه قادر دكلسز مكركه جميع
ليلى قائم اوله‌سز اول ايسه سزه مشقت ويرر (فتاب عليكم) اويله اولسه رب تعالى سزه ترك قيامده ترخيصله
وانده اثم وتبعه‌يى رفعله عفوه عودت ايتدى * دينلديكه تخيير مذكور اوزره تهجد فرض ايدى اول انلره
عسير اولمغين اشبو نسخله اول انلردن نسخ اولندى بعده صلوات خمسه تهجدك وجوبى نسخ اولندى لكن
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن دكل (فاقرؤا ما تيسر من القرآن) ايمدى صلاة ليلدن سزه متيسر اولان
دكلو قيلك صلاتدن قراءتله تعبير اولندى سائر اركانله تعبير اولنمسى كبى * دينلديكه يعنى صلاتده قرآندن
سزه متيسر اولانى اوقوكز * حسن ديديكه يعنى صلاة مغربده وصلاة عشاده قيس بن ابى حازم ايدر بن بصره‌ده
ابن عباسك خلفنده نماز قيلدم اولكى ركعتده فاتحه وسوره بقره‌نك اولكى آيتن اوقودى وايكنجى ركعتده
فاتحه وانك ايكنجى آيتن اوقودى منصرف اولديغنده اول فعلنه (فاقرؤا ما تيسر) آيتن دليل اقامت ايتدى
انس بن مالك رضى الله عنه ايدر بن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن ايشتدمكه دير بركمسه كيم كيجه‌ده
وكوندزده اللى آيت اوقويه اول غافللردن يازلمز واكر يوز آيت اوقورسه قانتلردن يازيلور واكر ايكيوز آيت
اوقورسه يوم قيامتده قرآن اكا محاجه ايتمز واكر بشيوز آيت اوقورسه انكيچون اجردن قنطار يازيلور * ابن
عمر رضى الله عنهما ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بكا ديديكه قرآنى هر آيده بركره اوقوغل ديدمكه يارسول الله
بن كندمده قوت بولورم يعنى اندن اكثر اوقومغه دخى قادرم ديديكه يكرمى كونده بركره اوقوغل ديدمكه
اندن اكثره دخى قادرم ديديكه ايمدى هفته‌ده بركره اوقوغل انك اوزره زياده ايتمكل (علم أن سيكون منكم
مرضى) الله تعالى بيلديكه سزدن بعضيكز خسته اولسه قيام ليلدن عاجز اولمسلردر اول اجلدن ترك قيامه
سزه رخصت ويردى ايمدى قيام ليلك تعزرينه اول سبب بيان ايتديكه انك برى اشبو مذكوردر (وآخرون
يضربون فى الارض يبتغون من فضل الله) ايكنجى سبب اولدركه برقوم آخرون يريوزنده مسافرت ايدوب
تجارت ويا تحصيل علمله الله تعالينك فضلندن رجا ايدرلر (وآخرون يقاتلون فى سبيل الله) اوچنجى سبب اولدركه
سزدن قوم آخرين الله تعالينك سبيلنده قتال ايدرلر (فاقرؤا ما تيسر منه) ايمدى صلاة ليلدن سزه تيسر اولنان
دكلو قيلك لكن اوزريكزه وجوب طريقى اوزره دكل (وأقيموا الصلاة) واوزريكزه فرض اولان نمازى
قيلك (وآتوا الزكاة) واوزريكزه واجب اولان زكاتى ويرك (وأقرضوا الله قرضا حسنا) وزكاتدن
غيرى اموالكزدن سبيل خيراته نيت خالصه ايله انفاق ايدك (وما تقدموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله
هو خيرا وأعظم أجرا) اعمال صالحه‌دن اول شيئكه نفس ويا ماله متعلق اولور طيب نفسله آخرتكزه تقديم
ايدرسز والله تعالى عندنده سزانى شول موتكز حالنده وصيته تأخير ايتديككز شيئدن ويا متاع دنيادن خيرلو
واجرلو وثوابى اعظم بولورسز (واستغفروا الله ان الله غفور رحيم) الله تعاليدن ذنوبكزه مغفرتن ديلكز اول
توبه ايدنه غفوردر واكا طاعت ايدنه رحيمدر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بروقتده اصحابنه ديديكه قنغيكزه
كندى وارثى مالندن احب‌دردر ديديلركه هر بريمزه كندى مالى وارثنك مالندن احب‌دردير بلكه ديديكه سزك
خلافى اوزره‌سز زيرا كندى مالكز تقديم ايتديككزدر وارثكز مالى تأخير ايتديككزدر

(سورة المدثر وهى ست وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها المدثر) سبب نزولنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدر ديديكه مكه قربنده حرا نام جبلده ايدم
بكا ندا كلدى يمين وشمالمه نظر ايدوب برشى كورمدم فوقمه نظر ايدنجك كوردمكه اول بكا ندا ايدن ملكدر سماء
وارض بيننده هواده كرسى اوزره اوتورر اندن رعب ايدوب اهلم خديجه‌يه كلدم ديدمكه بنى تدثير ايدك يعنى
دثارله بنى بورييكز كه اول ثوب اورتيلور لحاف مثللى شيدر اويله اولسه جبريل عليه السلام كلوب خطاب
مذكورله بكا ندا ايتدى * دينلديكه اول قريشدن زياده متأذى اولديغى كلوب برثوبه بورندى ويا اول ثوبه

بورنمش اوبورگن بو آيتله خطاب اولندى دينلديكه مدثرله مراد اولكه نبوتله ويا كمالات نفسانيه ايله تدثر ايدن
ويا اختفا ايدن ديمك اوله زيرا كه اول حراده اختفا ايدركبيدى (قم فانذر) مضجعكدن طوروب عزم
وجدله كفارى عذاب اللهله تخويف ايت اكر انلرى توحيده دعوتكدن نصكره اعانه كلمزلرسه (وربك فكبر)
وربك جل شانه‌يى كبريايله وصف ايت ويا صلاتى تكبيرله افتتاح ايت ويا ربك جل شانه‌يى عبدة اوثان ديدكلرندن
تعظيم ايت * روايت اولنديكه بو آية كريمه نازل اولديغى تكبير ايدوب وحى ايديكنه ايقان ايتدى زيرا كه شيطان
انكله امر ايتمز اشبونده دلالت واردركه قيامله امردن مقصود رب تعالى‌يى شرك وتشبيهدن تكبيردر زيرا كه
اول واجب اولان صانعى بيلمكدر وانك وجودنى بيلدكدن نصكره واجب اولان انى تنزيه‌در (وثيابك فطهر)
ثيابك نجاستدن تطهير ايت زيرا كه صلاتده تطهير واجبدر وصلاتك غيريده مستحبدركه انى غسلله
ونجاستدن حفظله درذيولى تقصير كبى شول خوفله كيم نجاسته سورنميه ويا نفسكى اخلاق ذميمه‌دن
تطهير ايت اويله اولسه اول قوت عمليه‌يى استكماله امر اولور قوت نظريه‌يى واكا دعوتى استكماله امردن نصكره
ويا خود دثارنبوتى تطهير ايت هر شيئدنكه انى تدنيس ايدر حقد وضجر وقله صبر كبى (والرجز فاهجر)
عذاب هجر ايت اكا مؤدى اولور اشيانك هجرى اوزره ثبات ايله (ولا تمنن تستكثر) مالكى كمسه‌يه ويرمكلكه
اندن اكثرى اندن طلب ايده‌سن اشبو فعل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه حرام ايدى لكن انك غيريه اول جائز
اولور ويا الله تعالى‌يه عبادتكى استكثارله امتنان ايتمكل (ولربك فاصبر) وربك جل شانه‌نك وجهيچون
مشاق تكاليفه واذاى مشركينه صبر ايت (فاذا نقر فى الناقور فذلك يومئذ يوم عسير على الكافرين غير
يسير) يعنى چانكه صور نفخ اولنه اول كافرلره شديد كوندر انلره آسان اولمسى مرجو دكلدر (ذرنى ومن خلقت
وحيدا) امريمى بكا تفويض ايت شول كمسه‌نك كه بن انى يالكز خلق ايتمشن بن اكا انتقامه كفايت ايدرينكه
اول وليد بن المغيره‌در (وجعلت له مالا ممدودا) وبن اكا مال كثير مبسوط ويا نما ايله ممدود زروع وضروع
وتجارات كبى اموال ويردم * دينلديكه انك طقوز بيك مثقال كومشى وار ايدى وطائفده بر بوستانى
اولوب يازده وقيشده ميوه‌سى كسلمزدى ومكه وطائف بيننده ابل وخيل وغنم وعبيد وجواريسى
وار ايدى (وبنين شهودا) واوغللر ويردمكه انكله بيله مكه‌ده حاضر اولوب لقالرى ايله تمتع ايدر انك اول نعمتله
استغنا ايدوب طلب معاش ايچون سفره احتياج اولمز وخدمتكارلرى كثير اولديغى سببدن اوغللرين مصالحنه
ارساله دخى احتياجى اولمزدى * دينلديكه انك اون ويا اكثر اوغللرى وار ايدى اوچى اسلامه كلديكه انلره
خالد وعماره وهشام دينوردى (ومهدت له تمهيدا) وبن انك عمرنى وجاهنى بسط ايتدم حتى اول رياست وتقدمه
استحقاقله ريحانه قريش ووحيد ديو تلقيب اولنوردى (ثم يطمع أن أزيد) بوندن نصكره اول طمع ايدركه اول
ويرديكم اوزره اكا زياده ايدم (كلا) حالبوكه بن بعد بن اكا زياده ايدردكان اويله اولسه بو آيت نزولندن نصكره
مال واولادى نقصانده اولوب حتى جميعى هلاك اولديلر (انه كان لآياتنا عنيدا) زيرا اول وليد بزم آيتلريمزه
معاند ومكذب ايدى (سأرهقه صعودا) بن اكا نارده عذابدن برنوع مشقت تكليف ايدرينكه انده راحت
اولميه * دينلديكه صعود نارده برجبلدركه باشنه يتمش يلده چقيلور بعده آتلوب اسفلنه اركوريلور * اشبو
آيتك تفسيرنده پيغمبريمز عليه السلامدن روايت اولنديكه صعود نارده برجبلدركه كافر اكا صعوده تكليف
اولنور برآن تنفسه مهلت ويرلمز يانينه انى اوكندن تيمور زنجيرله چكرلر واردندن تيمور چوماقلرله اوروب
سوررلر قرق يلده انك اعلاسنه ايرديكنده اسفلنه دوشريلور بو منوال اوزره اكا امان ويرلمز عذاب ايديلور
(انه فكر وقدر) اول وليد محمد صلى الله عليه وسلمك قرآنى قرائتن ايشتديكه اكا طعن ايچون فكره واردى
ونفسنده اوصاف شنيعه‌دن بعض اقوال حاضرلدى (فقتل كيف قدر) اكا لعنت اولسونكه كورانى نيجه
تقدير ايتدى ويا اول امرده ممكنك اقصاسنه ايروب قتله الله انى نيجه تقدير ايتدى دينلمكه مستحق اولدى
روايت اولنديكه وليد پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اوغرادى حالبوكه اول حم السجده سوره‌سن اوقوردى
بعده قومنه واروب ديديكه الان محمددن بركلام ايشتدمكه اول انس وجن كلامندن دكلدر انده حلاوت

وطلاوت واردر اعلاسی مثمر واسفلی مغدق در کوریورز که اول عالی اوله انک اوزره استعلا ایدر اولیه قریش
انی ایشیدیجک دیدیلر که ولید جنون ایده یوردی انک قرنداشی اوغلی ابوجهل دیدیکه انی اول اعتقاددن
دوندرمکه بن یترین دیوب ولیدک قتنه واردی وا کا ماجرایی سویلدی ولید انلره دیدیکه اگر محمدی مجنون زعم
ایدرسکز انک هیچ صرع اولدیغن کوردیکزمی واگر انی کاهن دیرسکز انی هیچ تکهن ایدر کوردیکزمی واگر انی
شاعر دیرسکز هیچ شعر تعاطی ایدر کوردیکزمی واگر انی کذاب دیرسکز هیچ برشیئده کذب ایتدیکنه مطلع
اولدیکزمی جمیعی دیدیلر که بو حالاتدن هیچ برین برانده کورمدک واندن کذب ایشتمدک ولید ایتدی ایمدی
بیلک که محمد دکل الا ساحر در کورمزمیسز که اول رجلله اهل واولاد وموالیسی بینی تفریق ایدر اویله اولسه
انک اول قولنی تحسین ایتدیلر وطاغیلوب کتدیلر (ثم قتل کیف قدر) اکا تکرار تکرار هر حالده لعنت
اولسونکه انی نیجه تقدیر ایتدی (ثم نظر) بعده قرآنی ابطال ایدر شیئی تدبیر ایتدی ویا قومنک یوزلرینه
نظر ایتدی (ثم عبس وبسر) بعده یوزین بورشدردی شول سببدنکه قرآنه طعن ایده جک برشیئ بولمیوب
نه دیه جکن بیلمدی ویاخود پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمک یوزینه کراهۀ شدیده ایله یوزین بورشدردی
وتقبضده زیاده ایتدی (ثم أدبر واستکبر) بعده حقدن ویارسولدن اعراض ایدوب اتباعدن استکبار
ایتدی (فقال ان هذا الا سحر یؤثر) ودیدیکه محمدک قولی دکل الا سحر در که سحره دن روایت وتعلم اولنور
اشبو کلمه ولیدک بالنه خطور ایتدیکی کبی تلبثسز نطقه استعجال ایتدی بعده تفکر ایدوب دیدیکه (ان هذا
الا قول البشر) بو قرآن دکل الا قول بشر در یوخسه الله تعالیدن وحی دکلدر الله تعالی دیدیکه (ساصلیه
سقر) بن انی نار سقره ادخال ایدرین (وما أدراک ما سقر) نار سقرنه ایدیکن سکا نه بیلدردی (لا تبقی
ولا تذر) اول هیچ برشیئی ابقا ایتمزالا انی هلاک ایدر بعده اولکی هیئتنه عودت ایدر واعاده اولندقلرنده ترک
ایتمز حتی که افنا ایدر هر شیئک فتور وملالی اولور الا نارک دکل (لواحة للبشر) اول نار سقر جلدک ظاهرینی
احراق ایدر (علیها تسعة عشر) اول نار اوزره مسلط اون طقوز ملک واردر که نارک خازنلری در رئیسلری
مالکدر اما که زبانیه نک عددین الله تعالیدن غیری احد بیلمز* دینلدیکه انلرک کوزلری برق خاطف کبیدر
نابلری قلعه لر کبیدر اغزلرندن آتش یالکری چیقار انلردن برینک ایکی اوموزی ارهسی بر ییللق مسافه در
برینک کفنه ربیعه ومضر قبیله لرنده کی نه دکو ناس صغار انلرک قلوبندن رحمت نزع اولنوبدر انلرک بریسی
یتمش بیک کشی یی دفعة الوب ناردن دیلدیکی مکانه براقمغه قادر اولور اول ملائکه نک عددی اون طقوز
اولمسنک حکمتی اولدرکه نفوس بشریه نک نظر وعملده اختلالی اون ایکی قوای حیوانیه ویدی طبیعیه
سببله در ویاخود جهنمک درکاتی یدیدر انک التیسی اصناف کفار ایچوندرکه هر صنفک عذاب اولنمسی اعتقاد
واقرار وعملی ترک ایتدکاری ایچوندر انواع عذابدن حاللرینه مناسب نوعله تعذیب اولنورلر وهر نوع عذابه
برملک ویاملائکه دن برصنف تولی ایدر واول درکاتک بری ایسه اشبو امتک عصاتندن عملی ترک ایدنلر ایچون
حاللرینه مناسب عذابدن برنوعله تعذیب اولنورلر واول نوعه برملک ویاخود ملائکه دن برصنف تولی ایدر
ویاخود ساعات لیل ونهارک جمیعی یکرمی درتدر انک بشی صلوات مکتوبه یه صرف اولنیجق باقی اون طقوز قالور
اشبو آیت نازل اولیجق ابوجهل قریشه دیدیکه محمد خبر ویرر که خزنۀ نار اون طقوز اوله سز ایسه هر بریکز
شجعانسز عاجزمیسز که سزدن هر اون کشی اول خزنه نک برینی بطش ایده ابو الاسود بن کندرة الجمحی ایتدیکه
بن انلرک اونین یدیسنه کفایت ایدرین اونی ظهرمه ویدیسن بطنمه الورین ایکیسنک تدارکن سز ایدک واول
دیدیکه صراط اوزره بن اوکگزجه کیدرین اول خزنه نک اوننی صاغ اوموزیمه وطقوزین صول اوموزیمه اولورین
جنته کیدرزاو یله اولسه نازل اولدیکه (وما جعلنا أصحاب النار الا ملائكة) نارده کفار تعذیبینه مسلط اعوانی
برملائکه قلدق تا که معذبین جنسنه مخالف اولمریله انلره رقت ایتمیه لر وانلره راحت ویرمیه لر (وما جعلنا عدتهم
الا فتنة للذین کفروا) وانلرک عددن اون طقوز قیلدق اول کفاره فتنه اوله که انلرانی استقلال واستهزا ایله
واول عدد قلیل جن وانسک اکثرینی تعذیبه وفا ایتمسن استبعاد له مفتون اوله لر (لیستیقن الذین اوتوا

الکتاب

الکتاب) تا که اهل کتاب محمدک نبوتنه وقرآنک صدقنه یقین اکتساب ایده لر شول سببدنکه انی کتابلرینه
موافق کوره لر (ویزداد الذین آمنوا ایمانا) وتا که مؤمنلرک اکا ایمانه واهل کتابک انی تصدیقله ایمان اوزره
ایمانلری زیاده اوله (ولا یرتاب الذین أوتوا الکتاب والمؤمنون) وتا که اهل کتاب ومؤمنلر انده شک
ایتمیه لر اشبونکه استیقانی تاکید ایتدی زیرا که اثبات یقین ونفی ریب انلرک سکون نفسله وصف اولنمسنه
اوکدر وابلغدر (ولیقول الذین فی قلوبهم مرض والکافرون) وتا که هجرتدنصکره زمان مستقبلده مدینه
اهلندن قلبلرنده شک ونفاق اولنلر ومکه اهلندن مشرکاردیه لرکه (ماذا أراد الله بهذا مثلا) الله تعالی
مثل استغرابی کبی عدد مستغربی ایرادله نه شیئ اراده ایتدی* دینلدیکه وقتا که انلر استغراب ایتدیلر ظن
ایتدیلر کیم اول مثل مضروب اوله (کذلک یضل الله من یشاء ویهدی من یشاء) اشبو ذکر اولنان عدد
مخصوص منکرلرینه اولان اضلال وهدی کبی الله تعالی کافرلری اضلال ومؤمنلری هدایت ایدر (وما یعلم
جنود ربک الا هو) ربک جل شانه نک اهل ناری تعذیب ایچون خلق ایتدیکی ملائکه نک عددین الله تعالیدن
غیری احد بیلمز انلردن اول اون طقوز خزنه ورؤسادر هر برینک ملائکه دن اعوان وجنودی واردرکه الله
تعالیدن غیری احد انی احصایه قادر اولماز (وما هی الا ذکری للبشر) اول نار دکل الا ناسه تذکره
وموعظه در (کلا) منکردرکه اشبو ذکر اولنان آیت کفاره تذکره اوله زیرا که فرط عنادلرندن انکله
متذکر ومتعظ اولمزلر (والقمر) قمر حقیچون (واللیل اذ أدبر) وکیجه حقیچونکه ذهابه تولی ایده
(والصبح اذا أسفر) وصبح حقیچون قچانکه اضائت ایده (انها لاحدی الکبر) اول نار بلایای عظامک
بریدر* دینلدیکه یعنی درکات نارک بریدر درکات ایسه یدیدر جهنم ولظی وحطمه وسعیر وسقر
وجحیم وهاویه در (نذیرا للبشر) ناسه انذار اولدیغی حالده (لمن شاء منکم أن یتقدم أو یتأخر) شول
کسه ایچونکه خیره سبقت ویااندن تخلف ایده (کل نفس بما کسبت رهینة الا أصحاب الیمین) هر نفس
کافره عمل سیئی سببیله نارده محبوسه در الا اصحاب یمین دکل زیرا انلر نارده ذنوبلریله محبوسه دکللردر بلکه
الله تعالی انلری مغفرت ایدر اصحاب یمینده مفسرون اختلاف ایتدیلر* دینلدیکه انکله مراد اطفال مسلمیندر
ویاملائکه در ویا اهل جنتدرکه یوم میثاقده آدم علیه السلامک یمیننده ایدیلر ویا کتابلری صاغلرینه ویریلندر
ویانفسلرینه یمینلو اولدرویا مسلمون مخلصوندر ویاخود معنی هر نفس کسب ایتدیکی خیر وشرله ماخوذه در
الا اول کمسه که اعتمادی الله تعالینک فضلنه در اول ماخوذه دکلدر اما اولکه اعتمادی کسبنه در
اول ماخوذه در (فی جنات یتساءلون عن المجرمین ما سلککم فی سقر) اول اصحاب یمین جنتلرده مشرکینه
سؤال ایده لر که سزی نه شیئ نار سقره ادخال ایتدی (قالوا لم نک من المصلین) دیه لر که بز صلوات مکتوبه یی
ادا ایدنلردن دکل ایدک (ولم نک نطعم المسکین) ومسکینه ویرلمسی واجب شیئ اطعام ایتمزدک اشبو دلیلدر که
کفار فروعله مخاطب اوله لر (وکنا نخوض مع الخائضین) وباطله شروع ایدنلره موافقت ایدردک (وکنا
نکذب بیوم الدین) ویوم قیامتک اولمسنی تکذیب ایدردک (حتی اتانا الیقین) حتی که بزه موت ومقدماتی
اردی (فما تنفعهم شفاعة الشافعین) یوم قیامتده انلره ملائکه وانبیا وصالحینک شفاعتی نفع ایتمز اگرچه
جمیعی انلر ایچون شفاعت ایدرلرسه ده (فما لهم عن التذکرة معرضین) انلره نولدیکه مواعظدن اعراض
ایدرلر (کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) کأنه اول کفار قرآن استماعندن نفور واعراضده شدت
خوفندن قاچق دیلر حمارلره بکزرکه اسددن قاچه لر (بل یرید کل امرئ منهم أن یؤتی صحفا منشرة) بلکه
انلرک هر بری دیلرکه اکا صحیفه لر ویریله کیم اول مکشوفه اولوب انده جرم وتوبه ونار دن امنلری یازلمش اوله
(کلا) انلرک اشبو اراده ایتدکاری اولمز (بل لا یخافون الآخرة) بلکه انلر آخرتدن خوف ایتمزلر زیرا که
اکا ایمانلری یوقدر (کلا انه تذکرة فمن شاء ذکره) حقا که اول قرآن موعظۀ بلیغه اولوب خلقه کافیه در
اول کمسه که انکله اتعاظ ایتمک دیلیه اول اکا وعظ ایدر (وما یذکرون الا أن یشاء الله) حالبوکه انکله متعظ
اولمزلر الا انلرکه الله تعالی انلرک قرآنله اتعاظن دیلیه (هو أهل التقوى) اول الله تعالی اهلدرکه اکا

مخالفتدن حذر اولنه (وأهل المغفرة) واهلدرکه عبادنی یارلغیه

(سورة القيامة وهی تسع وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(لا أقسم بيوم القيامة) یوم قیامتله قسم ایدرین (ولا أقسم بالنفس اللوامة) ودخی شول نفسله کیم اول یوم قیامتده کندوبی لوم ایدرشول دنیاده تقواده ایتدیکی تقصیرا وزره ویا اول هردائم کندوبی لوم ایدر اکرچه اول طاعتده اجتهاد ایدرسه ده ویا اول نفس مطمئنه درکه نفس اماره یی لوم ایدر ویا اول جنس نفسدرکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر هیچ برنفس یوقدرکه اول کرکسه بره ویا فاجره درالا اول یوم قیامتده کندویه لوم ایدیسردر خیر عملن ایشلردیسه نیچون زیاده ایتمدیر واکر شر عملن ایشلردیسه نیچون انده تقصیر ایتمدیر (أيحسب الانسان أن لن نجمع عظامه) شول یعنی انکار ایدن انسان ظن ایدرمیکه بزانك عظامن موتندنصکره جمع ایتمیه وز * روایت اولندیکه عدی بن ابی ربیعه دیدیکه یا محمد یوم قیامتدن بکا تحدیث ایتکه اول نوقتده اولور وامری نیجه در پیغمبریز علیه السلام اکا انی خبرویریجك دیدیکه اکربن اول کونی کورسمده یا محمد بن سنی تصدیق ایدردکان هیچ اولورمیکه الله تعالی عظامی جمع ایده اول سببدن بو آیت نازل اولدی (بلى قادرين على أن نسوى بنانه) بلی بز قادرز که انك انامل عظامن چوریدیکندنصکره اعاده وبری برینه تألیف ایده وز ایمدی اول عظام صغر ولطافتیله اعاده اولنیجق بکا رنك اعادهسی فوقمی اولور (بل يريد الانسان ليفجر أمامه) انسان بیلمزدکلدرکه رب تعالی انك عظامی جمعنه قادر اوله لکن دیلرکه حیاتده اولدیغنجه عصیانده مستمر اوله یوخسه اندن انتزاع وتوبه ایتمیه ویاذنبی تقدیم وتوبه یی تأخیر ایلیه توبه و عملی تسویف ایدرلنجی که شر احوال واسوء اعمال اوزره وفات ایده ویاخود طول امله دیه کیم بن شودکاو عمرسورم ودنیاده شونك کبی اشیایه ایرم ومع ذلك موتی ذکر ایتمیه ویاموتدنصکره ایلروده اولوب بعث وحسابی انکار ایلیه (يسأل أيان يوم القيامة) اول استهزا طریقی اوزره سؤال ایدرکه قیامت نوقتده اولور الله تعالی ایدرکه (فاذا برق البصر) اول شول وقتده اولورکه بصر شاخص اولوب طرف ایتمیه شول کوردیکی عجائبدنکه دنیاده انی تکذیب ایدردی ویا جهنم کورلدیکنده کافرلرك کوزلری یلابورویا فزع ومتحیر اولور (وخسف القمر) وقمرك ضیاسی کیدوب قرا کواولور (وجمع الشمس والقمر) وشمس وقمر جمع ایدیلوب مغربدن طلوع ایتدیریلور ویاضیالری کیدرذهابنده بینلری تسویه ایدیلور ویا ایکیسی جمع ایدیلوب بحره براغیلور (يقول الانسان يومئذ أين المفر) شول بعثی انکار ایدن کافر دیرکه اشبو کونده نره یه قاچوب کیدر (كلا لا وزر) اول کونده ایسه الله تعالینك عذابندن تحصن ایده جك ملجأ ومکان اولمز (الى ربك يومئذ المستقر) بلکه اول کونده خلائقك مستقری الله تعالی یه درغیری یه استقراره قادر اولمزلر دیلدیکن جنته ودیلدیکن ناره قوراندہ انك غیریچون حکم اولمز (ينبأ الانسان يومئذ بما قدم وأخر) اول کونده هر انسان موتندن اول ایشلدیکی خیروشر عملندن وموتدنصکره ایشلنورسنت حسنه وسیئه سندن خبرویریلور ویا معصیتدن تقدیم وطاعتدن تأخیر ایتدیکندن ویاطاعتدن تقدیم وحق اللهدن تأخیروضایع ایتدیکندن ویا عملنك اولندن وآخرندن ویا اول عمرنده تقدیم وآخر عمرنده تأخیر ایتدیکندن ویامالندن نفسیچون تقدیم وورثه سیچون تخلیف ایتدیکندن سؤال اولنور (بل الانسان على نفسه بصيرة) بلکه انسان جوارحنك اعمالنه شاهددر یوم قیامتده فعل وقولی اوزره شهادت ایدوب حساب وجزا اولنور (ولو ألقى معاذيره) اکرچه تخلص ایچون هر معذرتی سویلرسه ده اندن قبول اولمز ویا عمل سیئی ایشلدیکنده اکرچه ستوری ارخا وابوابی برکتمش ایسه ده جوارحی انك اوزره شهادت ایدر (لا تحرك به لسانك لتعجل به) یا محمد سکا قرآن وحیی تمام اولمدن انی اخذ ایچون عجله ایله اوزره اسانکی تحریك ایتمه شول خوفله کیم لفظ قرآندن برشیء انفلات ایده (ان علينا جمعه وقرآنه) بزم عهدمزه درکه اول قرآنی صدرکده جمع وقرائتن لسانکده اثبات ایده وز (فاذا قرأناه فاتبع قرآنه) پس چان بز سکا قرآنی جبریل لسانیله قرائت ایده وز انی استماع وتکرار ایله که اول

ذهنکده رسوخ بوله (ثم ان علينا بيانه) بعده انك معانیسندن سکا مشکل اولانی تبیین بزم عهدمزه دراوله اولسه جبریل علیه السلام اکا وحیله کلدکده باشن اکوب ذکاردی اول کندیکنده انی اوقوردی اشبو دلیلدرکه بیانك وقت خطابدن تأخیری جائز اوله وعجله مذمومه اوله اکرچه هم امور واصل دینده ایسه ده فکیفکه غیریده اوله (كلا) ایمدی اول حالتده عجله ایتمه تأنی اوزره اول (بل تحبون العاجلة وتذرون الآخرة) بلکه یا بنی آدم سز عجله یی ترك ایتمزسز زیرا که عجلهدن خلق اولنمشسز اول اجلدن عاجله یی سورسز وانکیچون عمل ایدرسز وآخرته اهتمامی وانکیچون عملی ترك ایدرسز (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) یوم قیامتده وجوه اولورکه مسروره وحسنه ومضیئه اولوب رب تعالی یه آشکاره حجابسز نظر ایدیجیدر (ووجوه يومئذ باسرة تظن أن يفعل بها فاقرة) وجوه دخی اولورکه اول کونده عابسه ومسوده در انك اربابی توقع ایدهلرکه انلره داهیه عظیمه ایرویدرکه فقاری کسر ایدر (كلا) ایمدی حب عاجله وترك آخره دن ارتداع ایدك موته مستعد اولك (اذا بلغت التراقي وقيل من راق) پس چانکه روح اعالئ صدره ایریشه انده حاضر اولنلره هیچ کمسه وارمیدرکه اکا رقیه ایدردینله ویاملك الموت دیه کیم بوروحله ملائکهٔ رحمت ویاملائکهٔ عذابدن قنغیکز صعود ایدر (وظن أنه الفراق) اول محتضر تیقن ایده کیم اکا نازل اولان دنیا ومحابنك فراقیدر (والتفت الساق بالساق) وساقی ساقنه ملتوی تحریکه قدرتی کسله ویافراق دنیاشدتی خوف آخرت شدتنه اولاشه (الى ربك يومئذ المساق) اوله اولسه عبادك مرجعی الله تعالی یه درهر عبدانك ثوابنه ویاعقابنه سوق اولنور (فلا صدق ولا صلى) اول تصدیق واجب اولان شیئی تصدیق ایتمدی ویا مالنك زکاتنی ویرمدی واوزرینه فرض اولان نمازی قیلمدی (ولكن كذب وتولى) بلکه اول قرآنی تکذیب وایماندن اعراض ایتدی (ثم ذهب الى أهله يتمطى) بعده مشیه سنده تبختر واختیال ایدرك اهلنه کندی (أولى لك فأولى) اول الله تعالی بکا کراهت ایتدیکك شیئی قریب ایده (ثم أولى لك فأولى) اول حالتی سکا تکرار تکرار ایده (أيحسب الانسان أن يترك سدى) قرآن وبعثی انکار ایدن کشی ظن ایدرکه مهمل ترك اولنوب تکلیف وجزا اولنمیه (ألم يك نطفة من منى يمنى) اول منیدن برنطفه دکلمیدیکه رحمه اراقه اولندی (ثم كان علقة فخلق فسوى) بعده اول منی علقه اولوب الله تعالی اندن انسانی خلق واعضانی تعدیل ویاانی معتدل القامه ایتدی (فجعل منه الزوجين الذكر والانثى) اول منیدن ایکی صنف یعنی ذکر وانثی خلق ایتدی (أليس ذلك بقادر على أن يحيى الموتى) اشبو اشیایه قادر اولان رب تعالی یوم قیامتده موتانی احیایه قادر اولازمی بلی اول اکا قادر اولور

(سورة الانسان وهی ثمان وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(هل أتى على الانسان حين من الدهر لم يكن شيأ مذكورا) آدم علیه السلام اوزره زمان ممتد غیر محدوددن قرق ییل زمان کچدیکه اکا روح نفخ اولنمزدن اول مکه وطائف اراسنده بالچقدن دوزلمش برجسد ایدیکه شیء منسی اولوب انسانیتله مذکور دکل ایدی ویا انسانله مراد بنو آدمدرکه اصلاب رجال وارحام نساء بیلنمدن اول نطفه ایدیلر (انا خلقنا الانسان من نطفة أمشاج نبتليه فجعلناه سميعا بصيرا) بز بنی آدمی ماء رجله ماء مرأه دن مختلط نطفه دن ویانطفه اوزره عارض الواندنکه ماء رجل که ابیض وماء مرأه که أصفردر ایکیسی مختلط اولدیغندن اخضر اولور ویا اطواردن خلق ایتدك که نطفه اولان علقه بعده مضغه حتی خلقی تمامنه دکین طوردن طوره تحول ایدر امرونهیله انك اختبارین دیلرا ولدیغمزحالده انی ایشیدر وکورر قیلدقکه آیات استماعنه ودلائل مشاهده سنه متمکن اوله (انا هديناه السبيل اما شاكرا واما كفورا) بز اول انسانه نصب دلائل وانزال آیاتله هدایت وضلالت یولنی تبیین ایتدك یاشاکر اولوب ایمانه کله ویاکفور اولوب ضلالتده قاله (انا أعتدنا للكافرين سلاسل وأغلالا وسعيرا) بز کافرلر ایچون تهیئه ایتدك سلاسل که انکله بدیلور واغلال که بیونلرینه اوریلور وسعیرکه انده یاندیریلور (ان الابرار يشربون من كأس كان مزاجها كافورا) شول

مؤمنلر که ایمانلرنده صادقلر رب تعالی به مطیعلردر آخرتده کأسدن شراب ایچرلر که مزاجی کافورا اولوردینلدیکه
شرابلرینه کافور مزج اولنور ومسکله ختم ایدیلور ویا اول شراب بیاضده وطیب رایحده وبرودتده کافور
کبیدر ویا کافور جنتده بر صو بیکارنك اسمیدر که رایحه وبیاضلقده کافوره بکزیوبدر (عینا یشرب بها عباد
الله یفجرونها تفجیرا) اول کافور بر بیکادر که الله تعالینك عباد مختصینی کاسدن شرابی اول ماء کافورله
ممزوج ایچرلر اول بیکاری دیلدکاری مکانه سهولتله اقیدرلر (یوفون بالنذر) انلر کرامات مذکوره یه
ایریشورلر شول سببله که انلرد نیاده نذرلرینه وفا ایدرلردی چنانکه طاعته نذر ایدهلر معصیته دکل (ویخافون
یوما کان شره مستطیرا) وقورقرلردی یوم قیامتدنکه شدائدی فاشی وممتد اولدی (ویطعمون الطعام علی
حبه مسکینا ویتیما واسیرا) وانلر طعام اطعام ایدرلردی اول طعامك قلتی ویا انلرك اکا حاجت وشهوتی ویا
الله تعالی محبتنه اکا رغبتی اولدیغی حالده مسکینه که مالی اولمیه ویتیما که باباسی اولمیه واسیره که انی مسلمون دار
حربدن سبی ایده * روایت اولندیکه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه دار حربدن اسیر کتورراولوب انی بعض مسلمینه
ویررواکا احسان ایدك دیو بیورردی ویا انکله مراد اسیر مؤمندر اولیه اولسه انده مملوك ودخی مسجون داخل
اولورز یرا حدیثده (غریمك اسیرك فاحسن الی اسیرك) غریمك اسیر کدر ایدی اول اسیر یکه احسان ایت دیو
بیورلدی * دینلدیکه اشبو آیت علی بن ابی طالب رضی الله عنه شاننده نازل اولوبدر که اول بر یهودیه
شعیردن برشیئله عمل ایدوب اول شعیری قبض ایدنصکره برثلثنی طحن وخبز ایدوب اهل وعیالیله انی اکل صددنده
ایکن بر مسکین کاوب انی اکا ویردیلر کندیلر صائملر ایکی اندن برشیء طاعمدن آچ یاتدیلر ایرته سینه صائم اولوب
اول شعیرك برثلثن دخی طحن وخبز دنصکره افطارلری وقتنده بریتیم کاوب اتفاقله اندن دخی برشیء اکل ایتمدن
انی اکا ویردیلر ایرتسی سینه صائم اولوب اول باقی ثلثی دخی طحن وخبز دنصکره افطارلری وقتنده مشرکیندن
براسیر کاوب سؤال ایدیجك انی دخی اکا ویردیلر کندیلر کذلك آچ قالدیلر اشبو دلیلدر که اسیره طعام حسن
اولوب انکله ثواب رجا ایدیله اکرچه اول اسیر مشرکاردن ایسه ده (انما نطعمکم لوجه الله لانرید منکم جزاء
ولا شکورا) لسان حال ویا لسان مقالله فقرایه دیرلر که بز سزه اشبونی لوجه الله اطعام ایدرز یوخسه آنك
اوزره دنیاده سزدن مکافات ویا شکر اراده ایتمزز تا که انکله منت توهمی ومکافات توقعی کیدره که اول اجری
تنقیص ایدر * پس بو اجلدن عائشه رضی الله عنها فقرایه صدقه کوندرسه رسولنه اول فقرا سکا نه کبی دعا ایدرلر
نه سویلدی دیو سؤال ایدردی اکر دعا ایتدی دیرسه اولدخی اکا انك مثلیله دعا ایدردی تا که صدقه سنك ثوابی
کندیچون عند الله خالص قاله (انا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطریرا) زیرا بز قورقرز ربمزك عذابندن
شول کونده که انك هول وشدتندن یوزلر عبوس اولور برکیفیتله که ابدا انده انبساط اولمز (فوقاهم الله
شر ذلك الیوم) اویله اولسه الله تعالی انلری اول کونك شرندن صاقلیه وتحفظلری سببیله حفظ ایلیه
(ولقاهم نضرة وسرورا) وانلرك یوزلرینه بشاشت وقلبلرینه سرور ویره (وجزاهم بما صبروا جنة وحریرا) وانلره
اداء واجبات واجتناب محرمات وایثار اموالده صبرلری سببیله جزا ایدر شول جنتله کیم اکا کیررلر ولباس
حریرله کیم انی کینورلر (متکئین فیها علی الارائك لایرون فیها شمسا ولا زمهریرا) اول جنتده سریرلر اوزره
ناعمین اولدقلری حالده اوتوررلر هوا اعتدالده اولوب انلره الم ویرر حرارت ویا اذا ایدر برودت کورمزلر بلکه
انك هواسی بذاته مضیئدر انده شمس وقمره احتیاج اولمزلر (ودانیة علیهم ظلالها وذللت قطوفها تذلیلا) اول
جنت اشجارنك ظلالی انلره قریب اولدیغی حالده ثماری انلره تسخیر وتقریب ایدیلور بروجهله کیم قیام وقعود
واضطجاع حالنده اکا ایریلور (ویطاف علیهم بآنیة من فضة واکواب کانت قواریر قواریر من فضة قدروها
تقدیرا) وانلر انده طواف اولنورلر کومشدن آنیه وکیزانله کیم اول زجاجه دن دوز یلویدر شول کیزانکه
زجاجه نك صفا وشفافیله کومشك بیاض ولیننی جامعه خلق اولنوبدر که انلر آنی نفسلرنده تقدیر ایدوب
اولدخی انلره تمنی ایتدکاری مقادیر واشکالده کاور ویا ساقیلر انی شاربینك دأبلری مقدار نجه ایدرلر (ویسقون
فیها کأسا کان مزاجها زنجبیلا) ودخی انلر جنتده شول زنجبیل جنتله ممزوج شرابدن سقی ایدیلورلر که

اول دنیا زنجبیلنه بکزمز لذغه واحتراق اولمز * دینلدیکه اول جنتده بر بیکاردر که انده زنجبیل طعمی بولنور
مقربون اندن صرف ایچرلر سائر اهل جنت مزج ایدرلر (عینا فیها تسمی سلسبیلا) اول جنتده بر بیکار
دخی واردر که اکا سلسبیل دینور منقاده در اهل جنت انی دیلدکاری مکانه صرف ایدرلر اصل عرشدن نبعان
ایدوب جنة عدندن سائر جنتلره جریان ایدر اهل جنتك شرابی بردکا فور وطعم زنجبیل وریح مسکده در
(ویطوف علیهم ولدان مخلدون) واهل جنتی طواف ایدر شول ولدانکه سن واحدده اولوب متغیر اولمزلر
انده دائملردر موت کورمزلر (اذا رأیتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا) چان انلری کورسك صفاء الوانده
وشعاعلری برینه انعکاسده ومجالسلرینه انبثاثنده ظن ایدرسنکه انجولردر بساط اوزره صاچلوبدر
(واذا رأیت ثم رأیت نعیما وملکا کبیرا) چان جنتده بصریکی هر قنده ایقاع ایتسك انده وصفه کلمز نعیم وملك
واسع کوررسن دینلدیکه اهل جنتك منزلنده ادناسی اول کمسه اولورکه بیك یللق مسافه یه دکین نظر ایدر انك
اقربن کوردیکی کبی ابعدنی دخی کورر (علیهم ثیاب سندس خضر واستبرق) انلرا کنلرینه حریرك
رقیقندن وغلیظندن ثوبلر کیه لر (وحلوا اساور من فضة) وکومشدن سوارلر کیوریله لر تکیم موضع
آخرده التوندن سوارلر کیوریله لر دینلدی * اشبو دلیلدر که اهل جنتك حلیه لری عمللرینك اختلافیله مختلف
اوله تا که بدله اولان عمللرینه متفاوت جزا اوله التونله کومش بیننده تفاوت کبی وجائزدر که کومشدن
سوار خادملك اوله والتوندن سوار مخدوملك اوله (وسقیهم ربهم شرابا طهورا) ورب تعالی انلره بر نوع
شراب ایچوره کیم اول اقذاردن طاهر اوله خمر دنیا کبی انی ایدی وارجل تدنیس ایتمش اولمیه ویا اول شراب
بول کبی نجس اولمیه بلکه اول بدنلره رشح اولوب رایحه سی مسك کبی اوله * دینلدیکه اهل جنته طعام
کتوریلوب یه لر آخرنده شراب طهورا یچوریله لر انکله یدکاری مسکدن اطیب رایحه لو رشح اولوب بطنلری
اندن آرینه وشهوتلری کما کان عودت ایده * دینلدیکه اشبو شراب نوع آخردر که ذکری سبق ایدن ایکی نوع
شرابك فوقنده در اول اجلدن سقی الله تعالی یه اسناد ایدیلوب طهوریتله وصف اولندی زیرا که اول شاربنی
لذات حسیه یه میلدن وماسوای حقه رکوندن تطهیر ایدوب انك لقاسیله متلذذ وبقاسیله باقی اولدیغی حالده
جمال باکمال مطالعه سنه تجرید ایدر اول صدیقین درجاتنك منتهاسیدر اول اجلدن ابرار ثوابی انکله ختم
ایتدی (ان هذا کان لکم جزاء وکان سعیکم مشکورا) اشبو ذکر اولنان نعیم اعمالکزه ثواب قیلنور
ودنیاده ایشلدیککز اعمال مقبول ومرضی اولور (انا نحن نزلنا علیك القرآن تنزیلا) یا محمد بز سکا قرآنی
مفرق ومنجم تنزیل ایتدك بر حکمت ایچونکه اول انی اقتضا ایتدی (فاصبر لحکم ربك) ربك جل شانه نك
حکمنه صبرایتکه اول سکا حکمتندن صادر اولوبدر ایمدی اوزریکه اولسونکه بشارت وانذارله تبلیغ
رساله وکفارك اذاسنه تحمل وسکا اعدالك اوزره نصر تمزتاخری ایچون تضجری ترك ایده سن (ولا تطع
منهم آثما او کفورا) اول کفاردن هر کمسه یه اطاعت ایتمکل که اول اثم ارتکاب ایدوب سنی اکا دعوت
ایده وکفرده غالی اولوب سنی اکا دعوت ایده * اشبونده دلالت واردر که اثم وکفر اولمیان شیئده آثم وکفوره
مطاوعت محذور اولمیه * روایت اولندیکه عتبه بن ربیعه وولید بن مغیره پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه
دیدیلر که اشبو ایشلدیکك صنیعی نساء ومال نیل ایچون ایدرسك اندن رجوع ایت * عتبه ایتدی اکر اندن
رجوع ایدرسك سکا قزیمی مهرسز ویره یم ولید دیدیکه بن سکا استدیکك دکلو مال ویره یم اویله اولسه بو آیت
انزالیله اول ایکیسنه اطاعتدن نهی اولندی (واذکر اسم ربك بکرة واصیلا) ربك جل شانه نك ذکرنه
مداومت ایت ویاخود بکره ده صباح نمازینه واصیلده اویله وایکندی نمازنه مداومت ایت (ومن اللیل
فاسجد له) وکیجه نك بعضنده اخشام ویتسو نمازنی ادا ایت (وسبحه لیلا طویلا) وفرض نمازلرندنصکره
کیجه ده زمان طویل الله تعالینك رضاسیچون ثلثانن ویا نصفن ویا ثلثن نافله نمازله انی ذکر وتسبیح ایت * اشبو
حکم پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه واجب واصحابنه مستحب ایدی (ان هؤلاء یحبون العاجلة ویذرون وراءهم
یوما ثقیلا) مکه نك کافرلری دار دنیایی سورلر ویوم شدیدی وراء لرینه ترك ایدوب انکچون اهتمام ایتمزلر

حقیقتن تصدیق ایدوب انده نفع ایدر عملی ایشلمزلرکه اول یوم قیامتدر (نحن خلقناهم وشددنا اسرهم واذا شئنا
بدلنا أمثالهم تبدیلا) بز انلری خلق ایتدك ومفاصللرینك اعصابله ربطنی احکام ایتدك اکر دیلرسك انلری
هلاك ایدوب خلقتده وشدت نسرده انلرك امثالنی انلره بدل قیلوردق ویا انلرك یرینه بر اهل طاعت خلق
کتوروردك (ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو سوره موعظه در هرکسه یه که انکله
متعظ اولمق دیلیه الله تعالی یه تقرب ایدر (وماتشاؤن الا أن یشاء الله ان الله کان علیما حکیما) والحال
سز انکله اتعاظی مشیت ایتمزسز مکرکه الله تعالی سزلك مشیت ایتمکزی مشیت ایده الله تعالی هرکسه نك اهلیتنی
نه شیئه ایدوکنی بیلور وحکمتی مقتضاسنجه مشیت ایدر (یدخل من یشاء فی رحمته) اول الله تعالی دیلدیکی
کسه یی هدایت وتوفیقله اسلامه ویا جنته قویار (والظالمین أعدلهم عذابا ألیما) وکافرلر ایچون آخرتده
عذاب وجیع دائم اعداد وتهیئه ایتدی

(سورة المرسلات وهی خمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والمرسلات عرفا فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا فالفارقات فرقا فالملقیات ذکرا) الله تعالی ملائکه دن
طوائفله اقسام ایتدیکه انلری ارسال ایدوب متتابعة انلره امر ایلدی اولیله اولسه امرینه امتثالده عصف
ریاح کبی عصف وشرائعی ارضده نشر ایتدیلر ویاخود جهلله موتی اولان نفوسی علمدن وحی اولندقلری شیئله
نشر ایدوب حقله باطل بیننی فرق ایتدکارندنصکره انبیایه ذکر القا ایتدیلر تا که محقینه عذر ومبطلینه نذر اوله
ویاخود آیات قرآنله اقسام ایتدیکه اول هرعرفله محمد علیه السلامه ارسال اولندی حتی که اول هرکتب
وادیانی نسخ ایله عصف وآثار هدی وحکمی شرق وغربه نشر وحق وباطل بیننی فرق قدنصکره عالمین بیننده ذکر
حقی القا ایتدی * ویاخود نفوس کامله ایله اقسام ایتدیکه اول ابدانه استکمال ایچون ارسال اولندی اولیله
اولسه ماسوای حقی عصف ایدوب حقك اثری جمیع اعضایه نشر اولدی حتی انکله حق بذاته وباطل بنفسه
بینی فرق اولوب اول نفوس الله تعالی نك وجهندن غیری هالك کوردیلر اولیله اولسه انلر ذکر القا اولندیلر
برحیثیتله که قلوب والسنه لرنده ذکر اللهدن غیری شیء اولمدی * ویاخود ریاح عذابله اقسام ایتدیکه اول
ارسال اولنوب عصف ایتدی وریاح رحمت ایسه جوده سحابی نشر ایدوب فرق ایلدی حتی که اول ذکره
سبب القا ایلدی زیرا که عاقل بحار انك هبوب وآثارنی مشاهده ایده الله تعالی یی ذکر ایدوب کمال قدرتنی
تذکر ایدر (عذرا أو نذرا) محقینی اعذار ومبطلینی انذار ایچون (انما توعدون لواقع) ایمدی یا کفار مکه
مجیء ساعتله وعد اولندیغکز کائن ونازلدر (فاذا النجوم طمست) اول واقع اولور شول وقتده که
نجوم محق اولنه ویا نوری کیدریله (واذا السماء فرجت) وسماء منشق اوله (واذا الجبال نسفت)
وجبال مکانلرندن قلع اولنوب ارضله برابر ایدیله (واذا الرسل اقتت) ورسوللر جمع ایدیله لرشول وقت
ایچونکه امتلری اوزره شهادتنه انده حاضر اوله لر (لای یوم أجلت) دینورکه انلر قنغی کون ایچون تأخیر
اولندیلر (لیوم الفصل) شول کون ایچونکه انده خلایق بینی فصل اولنور (وما أدریك ما یوم الفصل)
والحال انك کنهنی قندن بیلوبسن انك مثلنی ایسه کورمشسن (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده شدت
عذاب شول کسه لره درکه بعثی انکار ایتدیلر (ألم نهلك الاولین) یا کفار مکه سزدن اول انبیایی تکذیب
ایدنلری هلاك ایتمدکمی (ثم نتبعهم الآخرین) وتکذیبده نظیرلرندن آخرده کانلری اهلاك کده انلره اتباع
ایدرز * تکیم قوم نوح وعاد وثمودی اهلاك کزدنصکره قوم شعیب وقوم لوطی اهلاك کده انلره اتباع ایتدك
(کذلك نفعل بالمجرمین) انبیایی تکذیب ایدنلره اولان فعلمز کبی جرم ایدنلره ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین)
اول کونده شدت عذاب شول کسه لره درکیم دنیاده الله تعالی نك آیتلرینی وانبیاسنی تکذیب ایتدیلر
(ألم نخلقکم من ماء مهین) بز سزی نطفه قذره ذلیله دن خلق ایتمدکمی (فجعلناه فی قرار مکین) بعده
بزانی موضع قرار محروز ومحفوظده قیلدقکه اول رحمدر (الی قدر معلوم) وقتدن مقدار معلومه دکین که

انی الله تعالی ولادت ایچون تقدیر ایدوبدر (فقدرنا فنعم القادرون) بز اکا قادر اولدق ویا بزانی تقدیر
ایتدك بز اکا کمال قدرتله قادرلرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کسه لره که بزم اکا ویا اعاده یه قدرتمزی
تکذیب ایده لر (ألم نجعل الارض کفاتا أحیاء وأمواتا) بز ارضی بنی آدم ایچون احیالرینه ظهرنی
واموات لرینه بطننی وعاء قیلمدقمی ویاخود احیا ایله مراد هرشیئدرکه یردن بتر واموات ایله مراد هرشیئدرکه
بتمز بلکه یرده بتر (وجعلنا فیها رواسی شامخات) واول ارضده بز جبال طوال ثوابت قیلدق (واسقیناکم
ماء فراتا) وبز سزه سماء وارضدن طاتلو صولر ایچوردك (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده ویل اول
کسه لره درکیم اشبو نعم امثالنی تکذیب ایدرلر (انطلقوا الی ما کنتم به تکذبون) وانلره دینورکه شول دنیاده
تکذیب ایتدیککز عذابه کیدك (انطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب) کیدك جهنمك دخانی ظلنه کیم اول اوچ
شعبه لودر * دینلدیکه جهنمدن آتشدن برلسان چیقوب متشعب اولور نوری مؤمنلره ودخانی منافقلره ولهب
صافیسی کافرلره ایریشور * انك اوچه انحصارینه سبب زیرا که نفسك انوار قدسه نیلدن حجابی حس وخیال
ووهمدر * ویاخود اشبو عذابه مؤدی اولان اوچ شیئدرکه بری قوه واهمه درکه دماغه حاله دروبری قوه
غضبیه درکه یمین قلبده دروبری قوه شهویه درکه یسار قلبده در اول اجلدن دینلدیکه اندن برشعبه کافرك
فوقنده وبرشعبه یمیننده وبرشعبه یسارنده اولور (لا ظلیل ولا یغنی من اللهب) اول بر ظلدرکه اول کونك
حرندن برشیء مزیل اولمز ونارك لهیبندن برشیء دفع ایتمز (انها ترمی بشرر کالقصر) اول نار شراره لر رمی
ایدرکه هربری عظمده بناء عظیم ویا شجره عظیمه کبیدر (کأنه جمالات صفر) کانه ناردن جمیع شرار صاری
دوه لردر زیرا که شراره ده ناریت اولدیغیچون اصفر اولور * دینلدیکه اول اسود در زیرا که ابلك سوادی صفرته
مائلدر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی تکذیب ایده لر (هذا یوم لا ینطقون) وانلره دینورکه
اشبو شول کوندرکه بعض مواضعده سویلمزلر زیرا که دهشت وحیرت انلری احاطه ایدر (ولا یؤذن لهم
فیعتذرون) وانلره اذن اولمزکه اعتذار ایده لر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی دنیاده
تکذیب ایدوب تصدیق ایتمزلر (هذا یوم الفصل جمعناکم والاولین) ودخی انلره دینورکه اشبو شول کوندرکه
محق ومبطل بینی فصل ایدیلور اشبو امتك وکرکسه کچن امتلرك دخی تکذیب ایدنلرین جمع ایدرز (فان کان لکم
کید فکیدون) اکر کندیکزدن بنم عذابم دفعنه چاره کزوار ایسه ایدوب کندیکزی قورتارك * اشبو
انلرك دنیاده مؤمنلره ایتدکاری کیدلر اوزره انلری تقریع وعجزلرین اظهاردر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل
اول کونده مکذبلره کیم عذابدن تخلصه چاره لری اولمز (ان المتقین فی ظلال وعیون وفواکه مما یشتهون)
شول عصیاندن صاقننلر جنتده دائما ظلال اشجار ده وعیون ماءده واشتها ایتدکاری فواکه اکلیله
تنعم ده درلر (کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) وانلره انده دینورکه جنتك طعام وشرابندن اکل وشرب
ایدك اول سزه اذا سز سائغ اولدیغی حالده دنیاده ایشلدیککز اعمال صالحه سببیله (انا کذلك نجزی
المحسنین) مؤمنین صالحینه بز بویله جزا ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کونده تکذیب ایدنلره کیم
انلره عذاب مخلد وخصوملرینه ثواب مؤبد اولندی (کلوا وتمتعوا قلیلا انکم مجرمون) الله تعالی مکه
کافرلرینه دیدیکه دنیاده بهائم کبی زمان یسیرده تکذیبکز وعدم ایمانکزله اکل وشرب وتنعم ایدك که سز شرك
وعصیانکزله مجرملرسز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل تکذیب ایدنلره کیم نفسلرینی تنعم قلیل ایچون عذاب
دائمه تعریض ایتدیلر (واذا قیل لهم ارکعوا لا یرکعون) حقا الله تعالی انلره نماز قیلوك دیسه نماز قیلمازلردی
اشبو ثقیف شاننده نازل اولوبدرکه بز نمازده انحناء یعنی رکوع ایتمززیرا که اول بزه مذلتدر دیردیلر
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه شول نمازده خیر یوقدرکه انده رکوع وسجود اولمیه * ویاخود انلره قبول
وحیه واتباع دینه تواضع ایدك دینلسه استکبارلرندن انی قبول ایتمزلر * اشبودللدرکه کفار فروعله
مخاطبین اوله لر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی تکذیب ایتدیلر (فبأی حدیث بعده یؤمنون)
قرآن کتب سماویه بیننده آیت مبصره ومعجزه باهره درکه حجج واضحه ومعانی غریبه یی مشتملدرانی تصدیق

ایتمیجك كتب سماویه نك قنغیسن تصدیق ایدرلر

(سورة النبأ وهی أربعون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(عم یتساءلون) اهل مكه بری برلرینه بعضدن سؤال ایدرلر ویاخود اهل مكه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه ومؤمنلره استهزا طریقی اوزره اندن سؤال ایدرلر ویاخود مؤمنلر وكافرلر اندن سؤال ایدرلر مؤمنلر ازدیاد علم ایچون وكافرلر استهزا ایچون (عن النبأ العظیم) نبأ عظیمدن سؤال ایدرلر كه اول بعثدر (الذی هم فیه مختلفون) كه اول بعثده مؤمنلر اقرارله وكافرلر انكارله اختلاف ایدرلر (كلا سیعلمون ثم كلا سیعلمون) اعدی انلر انی موتلری عندنده معاینه ایله ویوم قیامتده مشاهده ایله بیلیسرلردر (ألم نجعل الارض مهادا) برارضی ناسه سیر وسكون ایچون فراش مبسوط قیلمدقمی (والجبال اوتادا) وجبالی ارض اوزره اوتاد قیلمدق كه انكله ارض تثبت واستقرار ایده (وخلقناكم ازواجا) وسزی ذكور واناث خلق ایتدك (وجعلنا نومكم سباتا) ونومكزی قوای حیوانیه كزه راحت قیلدق (وجعلنا اللیل لباسا) وكیجه یی سز ایچون غطا قیلدق كه اختفا اراده ایدن كشی انك ظلمتیله استتار ایده (وجعلنا النهار معاشا) وكوندزی سز ایچون وقت معاش قیلدق كه انده تعیش ایده جك شیئی تحصیل ایچون تقلب ایده سز (وبنینا فوقكم سبعا شدادا) وفوقكزده یدی سموات قویه محكمه قیلدق كه مرور زمان انده اثر ایتمز (وجعلنا سراجا وهاجا) وسمواتده سراج متلالئ وقاد ویا حرارتده بالغ قیلدق كه اول شمسدر (وأنزلنا من المعصرات ماء ثجاجا) وسحابلردن بر ماء سیال انزال ایتدك كه اندن ارضه سیلان ایدر * دینلدیكه مطر سمادن سحابه نازل اولور بعده ریاح اربعه اول سحابی صیقوب اندن مطری یره ارسال ایدر (لنخرج به حبا ونباتا وجنات ألفافا) تا كه اول ماء ایله بر ناسه قوت اولور بغدای واربه امثالی حبوباتی ودوابه علف اولور صمان واوتلق امثالی نباتاتی اخراج ایده وز وبوستانلر كه اشجاری بری برلرینه التفاف ایدوبدر (ان یوم الفصل كان میقاتا) یوم قیامت الله تعالینك علم وحكمتنده خلایق بینی فصل ایدوب ثواب وعقابله جزایه میعاد قیلندی ویاخود دنیانك نهایتنه حد قیلندی (یوم ینفخ فی الصور فتأتون أفواجا) كه اول كونده صور نفخ اولنوب قبورلركزدن محشره فوج فوج جماعات مختلفه كلورسز * دینلدیكه اشبو امتدن عصات قبرلرندن اون صنف حشر اولیسرلردر نماملر قرده صورتنده وحرام خوارلر خنازیر صورتنده وربا اكل ایدنلر باشلری اشاغه یوزلری اوزره سورودیلور وحكمده جور ایدنلر كوزسزلر وعملرینه عجب ایدنلر صاغرلر ودلسزلر وقوللری عملرینه مخالف عالملر دللری كسلرینه صارقوب اغزلرندن ایریكار اقار ودللرینی چینرلر وقومشولرینه اذا ایدنلر اللری واایاقلری كسلمشلر وناسی سلطانه غمز ایدنلر آتشدن بوداقلره اصلمشلر وشهواته تبعیتله حق اللهی منع ایدنلر جیفه دن چركین رایحه لو اولور وكبر ایله صالنانلر قطراندن شول دربلرینه ملاصق جبه لر كیمشلر حشر اولور * روایت اولندیكه معاذ رضی الله عنه بو آیتك تفسیرنده پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمه سؤال ایتدكده دیدیكه یوم قیامتده بنم امتم اون ایكی صنف حشر اولور * صنف اول قبرلرندن قارنلری ییلانلر وعقربلرله طلو حشر اولورلر كه انلر ماللرینك زكاتن ویرمینلردر كه توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف ثانی خنازیر صورتنده حشر اولورلر كه انلر غمازه تهاون ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف ثالث اغزلرندن قان كاور حشر اولورلر كه انلر بیعلرنده كذب ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف رابع اللری واایاقلری كسك حشر اولورلر كه انلر قومشولرینه اذا ایدر اولوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف خامس جیفه دن چركین رایحه لو حشر اولورلر كه الله تعالیدن قورقیوب سرده كناه ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف سادس دللری كسك حشر اولورلر كه انلر كذب وشهادت زور ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف سابع دلسز حشر اولورلر كه انلر شهادتی كتم ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * صنف ثامن فرجلرندن قیح وصدید سیلان ایدر حشر اولورلر كه انلر زنا ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف تاسع

قارنلری آتشله طولو حشر اولورلر كه انلر ظلمله یتیم مالین ییوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * صنف عاشر یوزلری قرارمش كوزلری كوكرمش دیشلری اوكوز بوینوزی كبی سیوریلمش دوداقلری قارنلری ینه صارقمش وقارنلری ایسه او یلقلری اوزره دوشمش حشر اولورلر كه انلر شرب خمر ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * صنف حادی عشر اجذم وابرص حشر اولورلر كه انلر والدینلرینه عاق اولوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * صنف ثانی عشر یوزلری نوری آی اون دردی كبی حشر اولورلر كه صراطی شمشك كبی كچرلر انلر دنیاده اعمال صالحه ایشلینلر وصلوات خمسی وقتنده جماعتله ادایه مداومت ایدوب كناهلرینه تائبین اولدقلری حالده وفات ایدنلردر (وفتحت السماء فكانت أبوابا) وسما یاریلوب ملائكه یه نزول ایچون انده قپولر اوله ویاخود كثرت شقوقدن یوللر اوله كیم انی برشیء سد ایتمیه (وسیرت الجبال فكانت سرابا) وطاغلر هواده هبا كبی یوریدیلوب بعده سراب كبی اوله یعنی طاغلر صورتنده كورینوب امكن اجزاسی تفتت وانبثاثدن حقیقتی قالمیه (ان جهنم كانت مرصادا للطاغین مآبا) جهنم طریق وممر اولدی جنته یول یوقدر الا جهنمه اوغرانغله ویا جهنم بر محلدر كه خزنه نار انده كفاری بكلر كه انلری ناره قویه لر خزنه جنت انده مؤمنلری بكلر كه اوغرادقلرنده انلری اول محلدن سهولتله كچروب جنته قویه لر ایدی جهنم تكبر ایدنلره مرجع اولدی (لابثین فیها أحقابا) اول نارده دهور متتابعه ماكثین اولدقلری حالده * اشبو آیتده كفارك ناردن خروجنه دلالت ایدرشیء یوقدر زیرا حقب سكسان بیك ویا یتمش بیك یل ایدوكی صحیح اولدیغی تقدیر اوزره ینه اول احقابك تناهیسن اقتضا ایتمز زیرا جائزدركه مراد احقاب مترادفه اوله حقبك بری تمام اولدیغنده حقب اخرا كا تابع اوله (لا یذوقون فیها بردا ولا شرابا) اول نارده انلر انك حرینه نفع ایدر برد ویا راحت ویرر نوم ذوق ایتمزلر وتلذذ ایله ایچلور شراب دخی ایچمزلر (الا حمیما وغساقا) بلكه حری نهایتده ماء واهل نارك صدیدندن سیلان ایدر ماء ایچرلر (جزاء وفاقا) تا كه اول انلرك اعماللرینه موافق جزا اوله زیرا شركدن اعظم جرم اولمدیغی كبی ناردن اعظم عذاب دخی اولمز اولیله اولسه جزاء عمله موافق اولور (انهم كانوا لا یرجون حسابا) زیرا انلر حساب اولنملرندن خوف ایتمزلردی شول سببدنكه بعثه ایمانلری یوغیدی (وكذبوا بآیاتنا كذابا) وبزم آیتلریمزی تكذیب ایدرلردی (وكل شیء أحصیناه كتابا) اعماللردن هر شیئی بز كتابتله لوح محفوظه اثبات ایتدك انلر اونودرلرسه ده بز اونوتمزز (فذوقوا فلن نزیدكم الا عذابا) وانلره دینوركه اشبو عذابی ذوق ایدك كه بز عذابكزی آرتورورز (ان للمتقین مفازا) متقیلر ایچون موضع فوز یعنی جنت ویا ناردن نجات واردر (حدائق وأعنابا) انده بوستانلر واردر كه درلو اشجار مثمره ایله علی الخصوص اوزم اصمه لری ایله معموردر (وكواعب أترابا) وجاریه لر واردر كه عمرلری یومر یلوب سنده مستویه لردر (وكأسا دهاقا) وشرابله طولو ویا متتابع كاسلر واردر (لا یسمعون فیها لغوا ولا كذابا) اول شرابی ایچركن قول باطل ویا كذب ایشتمزلر (جزاء من ربك عطاء حسابا) تا كه ربك جل شانه دن وعدی مقتضاسنجه ثواب اولان عملرندن كثیر عطا اوله (رب السموات والارض وما بینهما الرحمن) كه اول سموات وارض وما بینهمانك خالقیدر دنیاده كافه خلقه رزق ویرمكله رحمت ایدیجیدر (لا یملكون منه خطابا) اول الله تعالی یه شفاعتله خطابه قادر اولمزلر مكر كه ینه انك اذنیله اوله یعنی اهل سموات واهل ارض یدلرنده ثواب وعقاب امرنده الله تعالیدن بر حكم یوقدر كه انده زیاده ونقصانله تصرف ایده لر مكر انك انلره اذنیله اوله (یوم یقوم الروح والملائكة صفا) یوم قیامتده روح وملائكه صف اولوب طوره لر * مفسرون روحده اختلاف ایتدیلر تكیم سوره اسراده تفصیلی كچدی یوم قیامتده روح یالكز بر صف اولور وسائر ملائكه جمیعی بر صف اولور ویا انكله مراد جبریل علیه السلامدر (لا یتكلمون الا من أذن له الرحمن وقال صوابا) اول كونده خلایقك كلیسی كركسه اهل سموات واهل ارضك معرفت وطاعتده الله تعالی یه اقرب واشرفلری وكركسه انلرك غیریلری انك عذابندن خوف ایدوب شفاعتله تكلم ایتمزلر مكر اولكه الله تعالی اكا شفاعته اذن ویره ودنیاده اول (لا اله الا الله) دیوب مقتضاسیله عمل ایتمش اوله (ذلك الیوم الحق فمن شاء اتخذ الی ربه مآبا) اشبو یوم قیامتك وقوعی ثابتدر اولكه انك ثوابنه نائل اولمق

دیلیه ایمان وطاعتله اکا مرجع اتخاذ ایدر (انا انذرناکم عذابا قریبا) بز سزی عذاب قریبله تخویف
ایدرزکه اول یوم قیامتدر (یوم ینظر المرء ماقدمت یداه) اول کونده کشی خیر وشردن تقدیم ایتدیکی عملی
کورر مؤمن عمل وحساب یسیرنه وکافر عمل وحساب عسیرنه نظر ایدر (ویقول الکافر یالیتنی کنت ترابا)
وکافر دیرکه نولیدی دنیاده تراب اولوب خلق وتکلیف اولنمیدم ویوکونك حسابن کورمیدم * مقاتل ایدر
یوم قیامتده الله تعالی وحوش وهوام وطیوری جمع ایدوب خصومتلرین فصل ایده یوبونزلیدن یوبونزسزلك
حقن الیوره بعده امریله جمیعن تراب ایده کافرانی کوریجك نولیدی دنیاده خنزیر صورتنده اولوب
بوکونده تراب اولیدم دیه * دینلدیکه کافرله مراد ابلیسدرکه آدم علیه السلامك ترابدن خلق اولندیغنه
تعییب ایدوب کندینك ناردن خلق اولندیغنه افتخارا تمشدی یوم قیامتده آدم علیه السلامه ومؤمنلره
اریشن کرامات ورحمتی وابلیس کندویه واولادنه اریشن محنت وشدتی کوریجك نولیدی بندخی بونلر کبی
ترابدن خلق اولنمش اولیدم دیوتمنی ونیازا یلیه

(سورة النازعات وهی ست واربعون آیه مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والنازعات غرقا والناشطات نشطا والسابحات سبحا فالسابقات سبقا فالمدبرات امرا) الله تعالی اقسام ایتدی
ملائکهٔ موت صفاتیله کیم انلر ارواح کفاری ابدانلرندن نزعده اغراقله نزع ایدرلر ویا اول ملائکه اجساده
غرق اولمش نفوسی نزع ایدرلر وارواح مؤمنینی رفق ونشاطله اخراج ایدرلر وانی اخراجده غواصلك سبحی کبی
سباحت ایدرلر تا انکه اعماق بحردن برشیئی اخراج ایدهلر اولیله اولسه ارواح کفارله ناره وارواح مؤمنینله
جنته سبقت ایدرلر بعده اول کفارك عقابی ومؤمنینك ثوابی امرنی تدبیر ایدرلر کفاره آلام مؤمنلره لذات
اعدادیله ویاخود ایکی اولکیلرله مراد ملائکهٔ موت اولوب باقیاتله مراد ملائکه دن طوائف اوله که مضیلرنده
سرعت وامر اولندقلری شیئه سبقت ایدوب امری تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات نجوم اوله که مشرقدن
مغربه نزع اولنورنزعده غرقله فلکن قطع ایدوب حتی که اقصای مغربه منحط اولمغله وبر برجدن برج آخره
نشاطله خروج ایدروفلکده سباحت ایدوب سیرده بعض بعضنی سبقت ایدر حرکتده بری برندن اسرع
اولدیغیچون اولیله اولسه اول نجومه عائد اولان امری تدبیر ایدرلر اختلاف فصول وتقدیر ازمنه وظهور
مواقیت عبادات کبی وقتا که نجومك مشرقدن مغربه حرکتی قسریه وبرجدن برجه حرکتی ملایمتله
اولدیغیچون اولکی یه نزع وایکنجی یه نشط تسمیه اولندی ویاخود مراد صفات نفوس فاضله اوله شول
حالده که ابداندن مفارقت ایده زیرا اندن نزع شدیدله چیقوب عالم ملکوته نشط ایدروانده سباحتله حظائر
قدسه سبقت ایدر شرف وقوتیچون مدبر ابدان اولور ویاخود مراد نفوس فاضله عالم سلوکنده شهواتدن
انتزاع ایدوب عالم قدسه ناشط اولور مراتب ارتقاده سباحتله کمالاته سبقت ایدر حتی که مکملاتدن اولور
ویاخود مراد غزاتك انفس ویدلریدرکه قوسلری اغراق سهامله نزع ایدوب سهامی رمیه ناشط اولور وبر وبحرده
سباحتله حرب عدویه سبقت ایدوب انك امرنی تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات خیللریدرکه اول غازیلرنده
نزع ایدوب دار اسلامدن دار کفره خروج ایدر وجرینده سباحتله عدویه سبقت ایدوب ظفر امرنی تدبیر ایدر
یعنی اشبو اشیا حقیچون سز البته بعث اولنورسز (یوم ترجف الراجفة) شول کونده که اجرام ساکنه نفخهٔ
اولی وقوعیله تزلزل وتحرك ایدوب خلقك کلیسنه اندن موت ایرر (تتبعها الرادفة) کما که نفخهٔ ثانیه
مرادف اولوب انکله جمیع خلق حیات بولورلکن اول ایکی نفخه ارا سنده قرق ییل مرور ایدر (قلوب یومئذ
واجفة) اول کونده قلوب خافقه ومضطربه وامکنندن زائلدر (أبصارها خاشعة) اول قلوب
صاحبلرینك بصرلری کوریلن اهوالدن ذلیلهدر (یقولون ائنا لمردودون فی الحافرة) اول قلوب وابصار
صاحبلری دنیاده استهزا وبعثی انکار طریقی اوزره دیرلرایدیکه بز موتمزدنصکره ینه اولکی حالته یعنی حیاته
رد اولنورمیز (ائذا کنا عظاما نخرة) بز چوریمش کمکلر اولدیغمزدنصکره بعث اولنورمیز (قالوا تلك

اذا

اذا کرة خاسرة) ایمدی موتمزدنصکره کیروحیاتمز صحیح اولمسی تقدیری اوزره بز انی تکذیبمزله موتمزدنصکره
اصابت ایدیله رجعتمز ذات خسران اولور دیرلر (فانما هی زجرة واحدة فاذا هم بالساهرة) ایمدی سز
الله تعالی یه صعب ظن ایتمکز اول نفخهٔ اخیره دکل الاصیحهٔ واحده در انك عقبنده خلائق بطن ارضده
اموات ایکن یر اوزره احیا اولنورلر (هل أتیك حدیث موسی) یا محمد سکا موسی علیه السلامك خبری کلدیمیکه
انکله قومك تکذیبنه واذاسنه صبر ایدهسن (اذ نادیه ربه بالوادی المقدس طوی) شول وقتکه رب
تعالی اکا طوی نام وادیده ندا ایتدی (اذهب الی فرعون انه طغی) دیدیکه یا موسی فرعونه وارکه اول
استکبار ایدوب الله تعالی یه کافر اولوبدر (فقل هل لك الی أن تزکی) اکا دیکل که میلك وارمیدر کیم
الله تعالینك وحدانیتنه اقرارله شرکدن تطهر ایدوب براهینله معرفتنه واصل اولهسن (واهدیك الی
ربك فتخشی) وسنی انك معرفتنه ارشاد ایدوب اداء واجبات وترك محرماتله اندن خشیت ایدهسن
(فأراه الآیة الکبری) اولیله اولسه موسی علیه السلام اکا عصا ویدبیضایی صدقنه علامتك وستردی
(فکذب وعصی) اولیله اولسه موسایی تکذیب ایدوب الله تعالی یه عصیان ایتدی (ثم أدبر یسعی)
وطاعتدن ادبار ایدوب امری ابطالنه سعی ایتدی (فحشر فنادی) سحره وجنودنی جمع ایدوب کندی
ویا منادی ندا ایتدی (فقال أنا ربکم الاعلی) ودیدیکه بن سزك رب اعلاکزم بنم فوقمده رب یوقدر دینلدیکه
یعنی اصنام ربلردر فرعون ایسه اول اصنامك وانلرك ربیدر (فأخذه الله نکال الآخرة والاولی) اولیله
اولسه الله تعالی انی دنیاده غرق وآخرتده حرقله عذاب ایتدی (ان فی ذلك لعبرة لمن یخشی) فرعون
وقومنك اهلاکنده عبرت واردر اول کمسه یه کیم شأنی الله تعالیدن خوف اوله بعده بعثی انکار ایدنلره
خطاب ایدوب دیدیکه (ءأنتم أشد خلقا أم السماء) خلق اولنمقده سزمی اصعبسز یوخسه سمامی اکرچه الله
تعالینك قدرتنده ایکیسی مساویدر (بناها) الله تعالی اول سمایی بنا ایتدی (رفع سمکها فسواها) اول
سمانك سقفنی رفع ایدوب انی عیبسز مستویه قیلدی ویاخود انی کواکب وتداویردن کمالی تمام اولورشیئله
تتمیم ایتدی (واغطش لیلها وأخرج ضحیها) وانك کیجه سن قرا کو ایدوب کونشك نورنی ابراز ایتدی
(والارض بعد ذلك دحیها) الله تعالی سمایی خلقندنصکره ارضی بسط ایدوب سکا یچون تمهید ایتدی
(أخرج منها ماءها ومرعیها) اول ارضدن عیوننی تفجیرله مائنی ودواب وانعامی ایچون نباتنی اخراج ایتدی
(والجبال أرسیها) وطاغلری ارض اوزره اثبات ایتدیکه ساکن اولوب اضطراب ایتمیه (متاعا لکم
ولانعامکم) تاکه انکله سزی ومواشیکزی تمتیع ایدهوز (فاذا جاءت الطامة الکبری) چقانکه داهیهٔ کبری
کله که اول سائر داهیه لره غالب اولورکه اول یوم قیامتده ویا نفخهٔ ثانیه ویا شول ساعتدرکه انده اهل جنت جنته
واهل نار ناره کیرر (یوم یتذکر الانسان ماسعی) شول کونده که انسان دنیاده خیروشردن ایشلیوب فرط
غفلت ویا طول مدتدن اونوتدیغی اعمالنی صحیفه سنده مدون کورمکله تذکر ایدر (وبرزت الجحیم لمن یری)
ونار اظهار ایدیله هر رائی یه برحیثیتله کیم انی کورمدك کمسه قالمیه (فأما من طغی وآثر الحیوة الدنیا فان
الجحیم هی المأوی) اما اول کمسه کیم طغیان ایدوب حتی که کافر اوله وشهواتنه اتباعله حیاة دنیایی آخرت
اوزره اختیار ایده امدی نار جحیم اکا قرار کاهدر (وأما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان
الجنة هی المأوی) اما اول کمسه که مبدأ ومعادی بیلوب یوم قیامتده الله تعالینك درکاهنده قیامتدن
خوف ایده ونفس انی مهلکه ایدیکن بیلوب اشتها ایتدیکی محرماتدن نهی ایده جنت اکا قرار کاهدر (یسئلونك
عن الساعة أیان مرسیها) اهل مکه سکا سؤال ایدرلر قیامتدنکه اول نوقتن ظاهر وثابت اولور (فیم أنت
من ذکریها) سن انلره انی ذکردن ووقتنی تبییندن برشیئده دکلسن زیرا انلره انی ذکرك انلرك ضلالن
آرتورر انك وقتی ایسه الله تعالینك استیثار ایتدیکی علوم مغیبه دندر (الی ربك منتهاها) انك نوقتده
اولمسنك منتهای علمی الله تعالی یه عائد اولور من بعد انی سؤالدن منتهی اولغل (انما أنت منذر من یخشیها)
یا محمد سن دکل الا انك قیامتدن خوف ایدنلری تخویف ایدیجیسنکه تخویفك انلره نفع ایدر (کأنهم یوم

يرونها لم يلبثوا الا عشية أو ضحيها) كفار يوم قيامتى كوردكارنده كويا كه دنياده ويا قبورده مدت مكثلرى
بركونك عشيه سى ويا ضحاسى دكلو زمان قليل ظن ايدرلر

(سورة عبس وهى احدى وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(عبس وتولى ان جاءه الاعمى) روايت اولنديكه عبدالله ابن ام مكتوم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب
صناديد قريش ايسه انك قتنده ايدى انلرى اسلامه دعوت ايدردى عبدالله ايسه اعمى اولديغندن پيغمبريمز
عليه السلامك انلر ايله تشاغلن بيلميوب ديديكه الله تعالينك سكا تعليم ايتديكندن بكا تعليم ايت ديو قولنى
تكرار ايلدى پيغمبريمز عليه السلام كلامى قطع اولنديغنه كراهت ايدوب اندن اعراض ايتدى اول سببدن
اشبو آيت نازل اولدى اكا بناء پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اكا اكرام ايدردى و انى كورديكنده مرحبا
يا عبدالله ربم جل شانه سنكيچون بكا عتاب ايتدى ديوا كا سويلردى ايكى دفعه ده غزايه كتديكنده مدينه يه
انى خليفه ايتدى يعنى محمد صلى الله عليه وسلم ابن ام مكتوم نام اعمى اكا كلديكنده يوزين بورتردى وصناديد
قريشه اقبال ايدوب اندن يوزين دوندردى (ومايدريك لعله يزكى) سكا نه شئ بيلدرديكه اول سنك
علمكله منتفع اولميه بلكه عمل صالحه وسندن تعليم ايتديكى شيئله ذنوبندن ارينه (أويذكر فتنفعه الذكرى)
ويا قرآنله متعظ اولوب وعظك اكا نفع ايده (أما من استغنى فأنت له تصدى) اما اولكه نفس وماليله استغنا
ايدوب اسلام ووعظكدن تكبر ايده سن اكا اقبال ايله تعرض ايدرسن يعنى سنك كبى عظيم الشانه لايق اولمزكه
غنى يه اول معامله يى ايده سن * ديناديكه بو آيه كريمه نزولندن صكره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم هيچ برفقيرك
يوزينه كراهتله نظرا يتمزو غنى يه اقبال ايله تعرض ايتمزدى (وما عليك ألا يزكى) والحال سكا باس يوقدركه
اول اسلامله تطهر ايتمديكنده انك اسلامنه حرصك سنى فقيردن اعراضه بعث ايده زيرا سكا واجب اولان انجق
تبليغدر غيرى دكل (وأما من جاءك يسعى وهو يخشى فأنت عنه تلهى) اما اولكه طالب خير اولوب سكا
سرعتله كلور ومع ذلك الله تعاليدن خوف ايدرسن ايسه اندن تغافل ايدرسن (كلا) ايدى من بعد انك
كبى فعلدن منتهى اول (انها تذكرة) اول قرآن موعظه در (فمن شاء ذكره) عباد اللهدن اولكه
ديلرانى حفظ ايدروانكله متعظ اولور ويا خود الله تعالينك ديلديكى كمسه انى فهم ايدرانكله متعظ اولور
(فى صحف مكرمة) اول قرآن صحيفه لرده مثبته دركه عندالله مجله ومعظمه در (مرفوعة مطهرة)
كه اول سماء سابعه ده مرفوعة القدر اولوب ايدى شياطيندن منزهه در (بأيدى سفرة كرام بررة) شول
كاتبلر ايديله كيم عندالله انلر كريملر امرينه مطيعلردر (قتل الانسان ما أكفره) كافره لعنت اولسونكه كفرنده
عجب شديد اولور * ديناديكه اول عتبة بن ابى لهبدر اشبوا كا اشنع دعوتله بددعادر وكفرانده افراطنه تعجبدر
(من أى شئ خلقه) مع هذا بيلوركه الله تعالى انى نه شيئدن خلق ايدوبدر (من نطفة خلقه فقدره) انى
نطفه دن خلق ايدوب بعده اعضاء واشكالدن اكا صالح اولان شيئى تهيئه ايتدى ويا انى اناسى قارننده طوردن
طوره تحويلله آخرده احيا ايتدى (ثم السبيل يسره) بعده اكا اناسى قارنندن خروجى آسان ايتدى ويا اكا خير
وشر طريقنى تذليل ايتدى اشبو معنى ايما ايدركه دنيا طريق اولوب مقصد انك غيرى اوله (ثم أماته فأقبره)
بعده انى اماته واقبار ايتدى اماته واقبارى نعمه دن عد ايتدى زيرا كه اماته فى الجمله حياة ابديه يه ولذات
خالصه يه وصلتدر وقبرده انك ستراولنمسنده اكا مكرمه واردركه بهايم كبى يريوزنده براغلمز ايتدى
(ثم اذا شاء أنشره) بعده انى اقبار دنصكره ديلديكى وقتده بعث ايچون آنى انشار ايدر (كلا) امر اول
كافرك ديديكى كبى دكلدرويا خود حقاكه (لما يقض ما أمره) اول رب تعالينك امر ايتديكى قضا وفرض
ايتديكن ادا ايتمدى (فلينظر الانسان الى طعامه) انسان طعامنه نظرايتسونكه رب تعالى نيجه تقدير
وتدبير ايدوب حياتنه سبب قيلدى ويا انك مدخلنه ومخرجنه نظرايتسون (انا صببنا الماء صبا)
كه بز يغمورى سمادن يره دوكدرز (ثم شققنا الارض شقا) بعده نبات وشجرله يرى شق ايدرز (فأنبتنا فيها

حبا وعنبا) وانده بغداى واربه مثلى حبوب وباغلرده اوزم بتوررز (وقضبا وزيتونا ونخلا وحدائق غلبا)
وقثاء وكراث مثلى بقوله كه اصلندن قوپارلور وزيتون وخرما اغاجلرى وبوستانلر بتوررز كه اشجار كثيره
وكبيره اولور (وفاكهة وأبا) والوان فاكهه كلاء ومرعى بتوررز كه انى ناس زراعت ايتميوبدر (متاعا
لكم ولانعامكم) تاكه اشياء مذكوره نك بعضى سزه طعام وبعضى دوابكزه علف اوله (فاذا جاءت الصاخة)
بجانكه نفخه ثانيه كله كه اول شدتندن قريب اوله كيم اسماعه صمم اير كوره (يوم يفر المرء من أخيه وأمه وأبيه
وصاحبته وبنيه) اول كونده كشى قرداشندن وانا وباباسندن وزوجه وابناسندن فرار ايده تاكه حقلرنده
تقصيريچون انى مطالبه ايتميه لر (لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه) اول كونده انلردن هر كسه نك
برشأنى اولوركه اهتمامده اول اكا كفايت ايده (وجوه يومئذ مسفرة ضاحكة مستبشرة) اول كونده يوزلر
اولوركه مضيئه ومشرقه درونا اول اولديغى كرامته معجبه وفرحه در (ووجوه يومئذ عليها غبرة ترهقها قترة)
واول كونده يوزلر اولوركه اوزرينه غباره وكدوره بورروسواد وظلمه دورر (اولئك هم الكفرة الفجرة) ايدى
اول اوصافلو كمسه لر فاجرلردر اول اجلدن سواد وجهله غبره انلرده جمع اولور

(سورة التكوير وهى تسع وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا الشمس كورت) بجانكه كونش مظلم اوله ويا ضوئى كيده ويا دورليه * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر
بركسه كه عين قلبله يوم قيامته نظر ايتمك ديليه اشبو اذا الشمس كورت سوره سنى تدبرله اوقيه * ابن عباس
رضى الله عنه ايدر يوم قيامتده الله تعالى شمس وقمر ونجومى تكوير ايدوب بحره القا ايده بعده ريح دبورى اكا
بعث ايدوب حتى كه انى طوتشدروب نار ايده (واذا النجوم انكدرت) وبجانكه يلدزلر يره دوشه
ديناديكه اول كونده يلدزلر يغمور كبى ياغوب يره صاچله (واذا الجبال سيرت) وطاغلر يوزندن
كيدريلوب هبا قلنه (واذا العشار عطلت) وشول ناقه لركه حاللرى اون آيه ايريشه كه اول عربك
انفس مالليكن اول كونك اهوالندن راعيسز مهمل ترك اولنه (واذا الوحوش حشرت) ووحوش
هر جانبدن جمع ايديله ويا قصاص ايچون بعث ايديله ويا اماته ايديله (واذا البحار سجرت) ودريالر قيزدريله
ويا بربرينه اقيديلوب بحر واحد قيلنه ويا صولرى قوريديلوب برقطره قالميه * ابى بن كعب ايدر يوم
قيامتدن اول اون ايكى آيت ظهور ايديسردركه اول ناس سوقده معاملاتنه مشغوللر ايكن كوره لركه كونشك
ضوئى كيده ويلدزلر دوكيله وطاغلر چالقنوب يره برابر اوله وانس وجن ووحوش وطيور دوداب فزعندن
بربرينه قاريشه وحامل ناقه لر معطل قاله ودريالر قيزدريله انلر اول حالده ايكن برلر تا يدنجى يره دكين وكوكلر
تا يدنجى كوكه دكين بركزين يارليه اول حالتده برريح كلوب انلرك جميعن اماته ايده * ابن عباس رضى الله عنهما
ايدر اشبو ذكر اولنان سوره ده احوال قيامتدن اون ايكى خصلتك التيسى دنياده اشبو مذكور در والتيسى
ايسه من بعد آخرته ذكر اولنه جقدر (واذا النفوس زوجت) بعث عندنده ارواح اجساده قرين قيلنور
ويا نفوس مؤمنين حوره ونفوس كافرين شياطينه قرين قيلنور ويا صالح صالحه وطالح طالحه قرين قيلنور
(واذا الموؤدة سئلت بأى ذنب قتلت) شول ديرى ايكن دفن اولنان بناتك قاتلى تبكيت ايچون نه ذنبله قتل
اولنديديو سؤال اولنورز يراكه عرب زمان جاهليتده فقر وعار خوفيله بناتلرين ديرى دفن ايدرلردى
(واذا الصحف نشرت) واعمال دفترلرى اچيلور حالبوكه موت عندنده دورلمشدى (واذا السماء كشطت)
سماء اماكنندن ازاله ونزع اولنور جلدلك ذبيحه دن نزع اولنمسى كبى (واذا الجحيم سعرت) وجهنم الله
تعالينك اعداسيچون قزديريلور (واذا الجنة أزلفت) والله تعالينك اوليا سنه جنت تقريب اولنور
(علمت نفس ما أحضرت) اول حالتده هر نفس خير وشردن نه احضار ايتديكن بيلور (فلا أقسم بالخنس
الجوار الكنس) اقسام ايدرم شول كواكب رواجعله كيم كوندزده اختفا وكيجه ده ظهور ايدر سماده
جارى اولور شمسك ضوئى تحتنده كيزلنور اول نجوم سياره خمسه دركيم اكا زحل ومشترى ومريخ

وزهره وعطارددر بنور (والليل اذا عسعس والصبح اذا تنفس) والله كيم ظلامى اقبال ايده وصبحه
كيم فجرك طلوعيله ضوئى مرتفع اوله (انه لقول رسول كريم) اول قرآن رسول كريم جبريل عليه السلامك
قوليدركه الله تعالیدن كتوروبدر (ذى قوة) اول قوت صاحبيدر انك قوتندركه قوم لوط قراسنى ماء
اسوددن قلع ايدوب قنادى اوزره سمايه رفعندنصكره التى اوستنه دوندردى وارض مقدسه‌ده بعض
عقباتى اوزره ابليسى عيسى عليه السلامله سويلشوركوردكنده قناديله بركره نفخ ايدوب هنددە اقصاى جبله
ايردردى وقوم ثموده بركره صيحه سيله جميعن هلاك ايتدى وطرفة العيندن اسرع زمانده سمادن ارضه
هبوط وارضدن سمايه صعود ايدر (عند ذى العرش مكين) عرش عظيم صاحبى رب تعالى عندنده منزلت
ومكانة رفيعه صاحبيدر (مطاع ثم أمين) سماده ملائكه اكا اطاعت ايدركه انلرمعراجده ابواب سموات
اكا فتح ايتديلر وخزنۀ جنت اكا جنتك ابوابنى كذلك فتح ايتديلر ورساله و وحى تبليغه الله تعالينك امينيدر
(وما صاحبكم بمجنون) صاحبكز محمدكه قرآنله سزى ايمانه دعوت ايدر سزلك زعم ايتديككز كبى مجنون
دكلدر (ولقد رآه بالافق المبين) محمد عليه السلام جبريل عليه السلامى صورت اصليه‌سى اوزره جانب
شرقدن افق اعلاده كوردى (وما هو على الغيب بضنين) اول محمد عليه السلامه الله تعالينك وحيى
تبليغه بخيل دكلدركه اكا وحى اولناندن برشئ كتم ايده ويا متهم دكلدركه وحيدن برشيئى نقص ايده ويا انك اوزره
زياده ايده (وما هو بقول شيطان رجيم) واول قرآن شول استراق سمع ايدن شيطان مردود مطرودك قولى
دكلدر (فأين تذهبون) اويله اولسه قرآنى قويوب نه طريقه كيدرسز حالبوكه انده صدورده اولان جهل
وعمايه شفا واردر (ان هو الا ذكر للعالمين) اول قرآن دكل الا انس وجنه موعظه‌در (لمن شاء منكم أن يستقيم)
سزدن اول كمسه‌يه كيم دين حقه دخول واتباعيله استقامت ايتمك ديليه (وما تشاؤن الا أن يشاء الله
رب العالمين) سز استقامتى ديلمزسزمكركه عالملرك ربى الله جل شانه فضل وتوفيقيله سزلك استقامتكز ديليه
زيرا امورك كليسى انك مشيئتيله‌در

(سورة الانفطار وهى تسع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا السماء انفطرت) قچانكه سماء الله تعالينك خوفيله منشق اوله (واذا الكواكب انتثرت) ويلدزلر
يره دوكيلوب طاغيله (واذا البحار فجرت) ودريالر برى برلرينه اقيديله اجى دريالر طاتلولرينه قاريشه
وارالرندن برزخ كيدوب جميعى متحد اوله (واذا القبور بعثرت) وقبورلرك ترابى قلب اولنوب موتى طشره
چيقاريله (علمت نفس ما قدمت وأخرت) اول وقتده هر نفس تقديم ايتديكى عمل وكرك صدقه‌يى وتاخير
ايتديكى سنت وكرك تركينى بيلور (يا أيها الانسان ما غرك بربك الكريم) يا انسان سنى نه شئ الدادى حتى كه
عصيان وكفران ايتدك اول ربك كريمه كيم تائبك ذنوبندن تجاوز ايدر كريمك كرمنه اغترار ايسه كفران
نعمتدر ومحض كرم اقتضا ايتمزكه ظالمى اهمال ايده وموالى ايله معادى ومطيعله عاصى بيننى تسويه ايده
فكيف كه اكا صفت قهر وانتقام دخى منضم اوله ايمدى كثرت كرمى طاعته جدى استدعا ايدر يوخسه انك كرمنه
اغترارله عصيانه انهماكى دكل (الذى خلقك) كه اول سنى نطفه‌دن خلق ايتدى (فسويك فعدلك)
اول سنى معتدل القامه قيلوب اعضاكى تسويه وسنده عقلى تركيب ولسانكى سويلتدى (فى أى صورة ما شاء
ركبك) قنغى صورتده ديلديسه حسنه ويا قبيحه طويله ويا قصيره درسنى تركيب ايتدى (كلا) ايمدى
الله تعالينك كرمنه اغترار ايتمكز (بل تكذبون بالدين) بلكه اكا اغترارە سبب اصلى الله تعاليه وبعثه
ايمانكز اولميوب حساب وجزايه مكذبين ايديككز (وان عليكم لحافظين كراما كاتبين) حالبوكه اعمالكز اوزره
ملائكه‌دن عند الله كرام كاتبلر واردر اعمالكزى يازرلر (يعلمون ما تفعلون) خير وشردن ايشلديككزى
بيلورلر (ان الابرار لفى نعيم) صالحلر جنتده نعيمده‌در (وان الفجار لفى جحيم) وفاجرلر نار جحيمده‌در
(يصلونها يوم الدين) كه انلر اول ناره يوم جزاده كيررلر (وما هم عنها بغائبين) انلر اول ناردن غائب اولمزلر

وابدا انده قرار ايدوب چيقمزلر (وما أدريك ما يوم الدين ثم ما أدريك ما يوم الدين) يوم جزانه عظيم الشان
ايديكنى سكا نه بيلدردى سن انى كورمديكه نه ايديكنى بيلوردك سن يوخسه اول درايه ايله ادراك اولنمز
(يوم لا تملك نفس لنفس شيأ والامر يومئذ لله) اول كونده نفس كافره منفعتدن هيچ برشيئه مالك اولمززيرا اول
كونده قهر وغلبه ايله حكم نافذ الله جل شانه‌يه راجع ومختصدر

(سورة المطففين وهى ست وثلاثون آية مكية وقيل مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ويل للمطففين) ويل شونلره كيم كيل ووزنده نقص ايدرلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر پيغمبر عزصلى
الله عليه وسلم مدينه‌يه قدومنده اهل مدينه كيلده ناسك اخبثى ايديلر بو آيت نازل اولنجق احسنى اولديلر
حديثده كلديكه بش خصلت سيئه‌يه بش بليه جزا اولوربر قومكه نقض عهد ايده‌لر الله تعالى انلره عدولرين
تسليط ايدر وبر قومكه الله تعالى انزال ايتديككن غيريله حكم ايده‌لر انلرده فقر منتشر اولور وبر قومكه انلرده
فاحشه ظاهر اوله انلرده موت منتشر اولور وبر قومكه كيلى نقص ايده‌لر انلر قحطله اخذ اولنورلر وبر قومكه
زكاتى منع ايده‌لر انلردن يغمور حبس اولنور (الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم أو وزنوهم
يخسرون) ايمدى مطففين انلردركه ناسدن حقلرينى اكتيال ايدر اولسه‌لر كامل اوزره الورلر وقچان ناس
ايچون كيل ويا وزن ايدر اولسه‌لر نقص ايدرلر (ألا يظن اولئك انهم مبعوثون ليوم عظيم) اول فعلى ايدنلر
استيقان ايتمزلرميكه انلر يوم عظيم ايچون بعث اولنه‌لر ايمدى انك وقوعن ظن ايدن كشى انك امثالى قبايحه
تجاسر ايتمز فكيف كه انى تيقن ايده (يوم يقوم الناس لرب العالمين) شول كونده كه ناس قبرلرندن الله تعالينك
امر وجزاسيچون قيام ايده‌لر * ديلديكه ناسك اول كونده قيامى بشيوز ييل دكلو اولور لكن اول قيام مؤمنه
زوال شمس دكلو اولور وكافرى عرق الجام ايدوب ديه‌كه راضى اولدم اكرچه بن ناره كوندريلورسه‌مده * مقداد
رضى الله عنه ايدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن ايشتدم ديركه يوم قيامت اولديغنده كونش ناسه برميل
ويا ايكى ميل دكلو قريب اولوب انك حرندن تراله‌لركيملرينك ترى اوكچه‌سنه وكيملرك ديزلرينه وكيملرك اندن
يوقارويه ايريشه حتى كيملرك ترى اغزنه ايريشوب اكا لجام كبى اوله (كلا) ايمدى اول كيل ووزنده نقصدن
وبعث وحسابه غفلتدن ارتداع ايدك (ان كتاب الفجار لفى سجين) فاجرلرك اعمالى يازيلان كتاب سجينده‌دركه
اول انس وجندن فاجرلرك اعمالنى جامع كتابدر * ديلديكه سجين ارض سابعه اسفليدركه ارواح كفار انده‌در
پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر سجين يدى ارضك اسفليدر وعليون ايسه يدنجى سماده عرشك التنده‌در كعب
الاحبار رضى الله عنهدن مرويدركه فاجرك روحى سمايه اصعاد اولنوب سماء انى قبول ايتميجك ارضه
اهباط ايديلور اولدخى ايتميجك يدنجى ارضك التنه كوندريلور حتى كه اول سجينه ايردريلوركه ابليسك
جنودى موضعيدر وياخود سجين شول صخره‌دركه ارض سابعه‌نك التنده‌در ريشلدر سمانك يشللكى اندندر
(وما أدريك ما سجين) سجينك نه
فجارك كتابى اول صخره التنه قونور ابليسك سلطنتى انده نهايت بولور (كتاب مرقوم) اول بردفتردركه انده يازيلور شروردن اولكه فجارانى ايشلر
واولكه عاقبتده انلرا كايرر (ويل يومئذ للمكذبين) اول كونده ويل اول كمسه‌لره‌دركيم دنياده حقى
تكذيب ايتديلردى (الذين يكذبون بيوم الدين) كه انلر يوم جزايى تكذيب ايدرلر (وما يكذب به الا كل
معتد أثيم) انى تكذيب ايتمزالا اول كمسه كه ظلمده حدى متجاوز اولوب رب تعاليه عاصيدركه اول وليد
ابن المغيره واصحابيدر (اذا تتلى عليه آياتنا قال أساطير الاولين) قچان اكا بزم قرآنمز تلاوت اولنسه انى
متقدمينك احاديث كاذبه‌سيدر ديراو يله اولسه شواهد نقل اكا نفع ايتمزدلائل عقل نفع ايتمديكى كبى
(كلا) ايمدى بو قولدن ارتداع ايدك (بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون) بلكه اعمال خبيثه‌دن
كسب ايتدكلرى شئ انلرك قلوبنه غالب اولوب انكله حق وباطل بيننى تمييزدن قلبلرى اعمى اولدى زيراكه
كثرت افعال حصول ملكاته سببدر * پيغمبر عزصلى الله وسلم ايدر قچان بر عبد ذنب ايده قلبنده بر نكته

سوداء حاصل اولوردنی اریتوردیغنجه انك سوادین اریتوررحتی كه سوادی تدریجله انك جمیع قلبن بورر (كلا)
ایعدی ذنب كسبندن ارتداع ایدلك كه اول قلوبكزاوزره غالب اولمیه (انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) اول
كافرلر یوم قیامتده رب تعالیدن محجوبلردرانی كورمزلر ویاانك رحمتندن ویاقربندن ممنوعلردر مؤمنلرانك
خلافیدر * حسن ایدراكرزاهدلروعابدلره بزرب تعالییی كورمزسزدینلسه شدت هم وغملرندن دنیاده ایكن
جان ویره‌لردی مالك بوآیتدن سؤال اولندقده دیدیكه الله تعالی اعداسندن احتجاب ایدوب انلر آنی كورمیه‌لر
واولیاسنه تجلی ایدوب حتی كه انلرانی كوره‌لرشافعی ایدربوآیت دلیلدركه الله تعالییی آخرتده اولیاسی كوره‌لر
(ثم انهم لصالوا الجحیم) كافرلر الله تعالییی كورمدكلرندن ماعدا ناره ادخال اولنورلر (ثم یقال هذا الذی
كنتم به تكذبون) بعده انلره زبانیه دیرلركه اشبو شول عذابدركه سزانی دنیاده تكذیب ایدردیكز (كلا)
ایعدی تكذیبدن ارتداع ایدلك (ان كتاب الابرار لفی علیین) صالحلرك اعمالی یازیلان كتاب علیینده دركه اول
سماء سابعه‌ده عرشك آلتنده‌در * دینلدیكه اول یشل زبرجددن برلوحدر تحت عرشده معلقدر صالحلرك
اعمالی انده یازیلیدرویاخود اول عرشك قائمه یمناسیدرویاجنتدرویاسدرة منتهادر (وما أدریك ما علیون)
علیون نه شیء ایدیكنی سكا نه بیلدردی (كتاب مرقوم یشهده المقربون) اول بردفتردركه انده صالحلرك اعمالی
یازیلیدرا كا مقربون حاضراولوب انی حفظ ایدرلرویاخود یوم قیامتده اكا یازیلانی مقربون مشاهده ایدر
(ان الابرار لفی نعیم) صالحلر جنتده نعمتده‌در (علی الارائك ینظرون) انلرحجالده سریرلراوزره اوتوروب
الله تعالینك ویردیكی كرامت ونعمته وكافرلره ایریشن عذاب ونقمته نظر ایدرلر (تعرف فی وجوههم
نضرة النعیم) تنعمده اولدقلرینك بهجت وبریقنی یوزلرنده كورروبیلورسن (یسقون من رحیق مختوم)
انلر شراب خالصدن ایچریلورلركه انك اناسی مختومدر ختمنی ابراردن غیری احد فك ایتمز (ختامه مسك) اول
شراب اناسنك ختامی مسكدر (وفی ذلك فلیتنافس المتنافسون) ایعدی راغبلرانك كبی ثوابه رغبت
ایتسونلر (ومزاجه من تسنیم) اول شرابك مزجی تسنیمدندرتسنیم ایسه برشرابدركه علودن اهل جنتك
غرف ومنازللرینه منصب اولوربعده انصبابی كسیلور * دینلدیكه تسنیم هواده جاری اولوراهل جنتك
انالرینه طولنجه منصب اولوراندن كسیلور * دینلدیكه اول اشرف شرابدرمقربون انی صرف ایچرلراما كه
سائراهل جنت ایچون مزج ایدیلور (عینا یشرب بها المقربون) اول تسنیم برعیندركه مقربون انی صرف
ایچرلر زیرا كه دنیاده الله تعالیدن غیری شغللری یوغیدی (ان الذین أجرموا كانوا من الذین آمنوا
یضحكون) رؤساء قریشدن شونلركه اشراك ایتدیلرمؤمنلرك فقراسنی استهزاء ایدرلردی (واذا مروا بهم
یتغامزون) قچان اول فقرایه اوغراسه‌لرانلره طعن ایدرلر ویاخود كوزلریله وقاشلریله بری برلرینه اشارت
ایدرلر (واذا انقلبوا الی اهلهم انقلبوا فكهین) واهل ومنزللرینه رجوعلرنده صددنده اولدقلری حالته
فرحین ومعجبین رجوع ایدرلر (واذا رأوهم قالوا ان هؤلاء لضالون) ومؤمنلری كوردكلرنده محمد علیه
السلامی تصدیق ایتدكلری ایچون انلری ضلالته نسبت ایدرلر (وما أرسلوا علیهم حافظین) الله تعالی ایدر
حالبوكه اول مشركلراول مؤمنلراوزره حافظ ارسال اولنمدیلر اعماللرینی حفظ ایده‌لرویارشد وضلاللرینه
شهادت ایده‌لر (فالیوم الذین آمنوا من الكفار یضحكون) شول كونده كه مؤمنلرجنتده كیره‌لركافرلری
استهزا ایده‌لر (علی الارائك ینظرون) درویاقوتدن سریرلراوزرنده انلرك نارده عذاب اولندقلرینه نظر
ایده‌لر (هل ثوب الكفار ما كانوا یفعلون) اول كونده كافرلرجزا اولنورا ستهزا وسیئه‌لریله كیم انی دنیاده
ایشلدیلردی * ابوصالح ایدرنارده كناره قپولر اچیلوب چیقك دینله قپولری اچق كوریجك سكردیشوب
اكا كیده‌لروارد قلرنده قپولرقپانه جنتدن مؤمنلرانلره نظر ایده‌لرزبانیه نك انلره اول منوال اوزره ایتدكاری
جزایه كوله‌یشه‌لر * كعب ایدرجنتدن ناره ناظره پنجره‌لروار دركه قچان برمؤمن جنتدن نارده برعدوسنی
كورمك دیلیه اول پنجره‌لرك برینه واررواندن انك عذاب اولندیغنه نظر قیلوروا كا كولوب سوینور

(سورة الانشقاق وهی خمس وعشرون آیة مكیة)

(بسم

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا السماء انشقت) قچانكه سماء رب تعالینك هیبتندن منشق اوله * دینلدیكه مجره‌دن شق اولیسردر
(وأذنت لربها وحقت) واول سماء رب تعالینك امرنی ایشیدوب اكا انقیاد ایده وحق اولدیكه اول انی
استماع واكا انقیاد ایده (واذا الارض مدت) وارض بسط اولنوب سعتنده زیاده قیلنه (والقت ما فیها
وتخلت) واول ارض ایچنده اولان موتی وكنوزی طشره براغوب تخلی ایده (وأذنت لربها وحقت)
واول ارض رب تعالینك امرنه اجابت ایده والحال اكا واجب اولدیكه ربنه اجابت ایده (یا أیها الانسان انك
كادح الی ربك كدحا فملاقیه) یا انسان سن ربك جل شانه نك جزاسنه لقا كه دكین عملده سعی قوی ایله سعی
ایدرسن ایعدی لابدا كا ملاقات ایدیسرسن (فأما من اوتی كتابه بیمینه فسوف یحاسب حسابا یسیرا) اما اول
كمسه كه كتاب اعمالی یمیننه ویریله كه اول مؤمندرسهولتله حساب اولنور حسابنده مناقشه اولنمز (وینقلب
الی اهله مسرورا) ومؤمنلردن عشیرتنه ویا مؤمنلرفرقتنه ویا جنتده كی حوردن اهلنه وكندویه ویریلن
كرامته مسرور اولدیغی حالده رجوع ایدر (وأما من أوتی كتابه وراء ظهره) اما اول كمسه كه كتاب اعمالی
وراء ظهرنده شمالنه ویریله كه اول كافردریمینی بوینه تیمورلنوب شمالی وراء ظهرنه دوندریلوب اندن كتابی
ویریله قچان انده كی اعمال سیئه‌یی كوره (فسوف یدعو ثبورا) واثبوراه دیوب كندویه هلاكی تمنی ایده
(ویصلی سعیرا) ونارموقوده براغیله (انه كان فی أهله مسرورا) زیرا اول دنیاده عشیرتی بیننده آخرتدن
فارغ اولدیغی حالده مال وجاه ایله مسرور ایدی (انه ظن أن لن یحور بلی ان ربه كان به بصیرا) اول ظن
ایدردیكه موتدنصكره الله تعالی یه رجوع ایتمیه‌دی ایعدی حال انك ظن ایتدیكی منوال اوزره دكادر
بلكه اول بعث اولنوب اكا رجوع ایدیسردر زیرا كه رب تعالی انی خلق كوننه‌دن بعثی كوننه دكین انك احوال
واعمالنه عالم اولوب لابدا كافعلنك جزاسن ایدیسردر (فلا أقسم بالشفق) اقسام ایدرم شول حمرته كیم
شمسك غروبندنصكره افق مغربده كوریلور ویاشول بیاضه كیم اول حمرتك عقبنده كوركه انك سقوطیله عامهٔ
فقهاء عندنده وقت عشاء داخل اولور (واللیل وما وسق) ودخی لیله وهرشیئه كیم دواب وغیریدن لیل انی
جمع وستر ایدر (والقمر اذا اتسق) ودخی قمره كیم اول مستوی اولوب نوری تمام اوله كه اول ایام بیضدر
(لتركبن طبقا عن طبق) یا انسان سن حالدن حاله تحویل اولنورسنكه انك صكره كیسی هول وشدتده اولكینه
مطابق اولورویاخود الله تعالی یه قربت ورفعتده درجه‌دن درجه‌یه ورتبه‌دن رتبه‌یه صعود ایدرسن
ویاخود مواقف قیامتده حالدن حاله منقلب اولورسن ویاخود نطفه ایكن موت بعده حیاة بعده موت بعده
حیاته ایررسن ویاخود رضیع بعده فطیم بعده غلام بعده شاب بعده شیخ اولورسن ویاخود تدریجله سزدن
اول كچن امتلرك سنتلرینه وبدعتلرینه تبعیت ایدرسن (فما لهم لا یؤمنون) انلره نولدیكه یوم قیامته ایمان
كتورمزلر (واذا قرئ علیهم القرآن لا یسجدون) قچان انلره قرآن اوقنسه خضوع ایتمزلر ویاانك
تلاوتنه سجود ایتمزلر * روایت اولندیكه پیغمبرعزصلی الله علیه وسلم (واسجد واقترب) اوقوینجق اول ویاننده
اولان مؤمنلر سجده‌یه واردیلرقریش ایسه انلرك باشی اوجنده طوروب تصفیق ایدرلردی اول سببدن بوآیت
نازل اولدی * امام ابوحنیفه بوآیتله سجودك وجوبنه ذاهب اولدی زیرا انی ایشدوب سجده ایتمین ذم
اولندی * ابوهریره رضی الله عنه دن مرویدركه اول بوآیتده سجده ایدوب دیدیكه والله بن بوآیتده سجده
ایتدم الاانده صكره كه پیغمبرعزصلی الله علیه وسلمی انده سجده ایدركوردم (بل الذین كفروا یكذبون)
بلكه كافرلرقرآنی تكذیب ایدرلر (والله أعلم بما یوعون) حالبوكه الله تعالی انلرك كفروعداوتدن صدرلرنده
اضمار ایتدیكنی بیلور (فبشرهم بعذاب ألیم) ایعدی انلره عذاب وجیع دائمله تبشیر ایت (الا الذین آمنوا
وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون) لكن انلردن شول كمسه‌لركه الله تعالی یه ورسولنه ایمان كتوروب اداء
فرائض وسننله اعمال صالحه ایشلیه‌لرانلره ثواب دائم واردركه مرض وهرم وعذرله فوت ایتدكاری اعمالك
ثوابی كسلمزیازیلور

(سورة البروج وهى ثنتان وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والسماء ذات البروج) سماء حقيچونكه اول اون ايكى برجايدركوا كبدن سبعهٔ سياره اكا نزول ايدرومع ذلك
اول بروجده نجوم ثوابت دخى واردر وياخود انكله مراد قمرك منازليدر وياكواكبك عظماسيدر ويا ابواب
سمادركه نوازل اندن خروج ايدر (واليوم الموعود) ومجيئله وعد اولنان يوم قيامت حقيچون (وشاهد
ومشهود) يوم جمعه ايله يوم عرفه حقيچون وياخود انكله مراد يوم جمعه ويوم نحر اوله وياخود يوم ترويه ايله
يوم عرفه اوله ويا محمد عليه السلام ايله يوم قيامت اوله ويا محمد عليه السلام ايله الله تعالى اوله ويا آدم عليه السلام ايله
يوم قيامت اوله ويا انسان ايله يوم قيامت اوله ويا بنى آدم اوزره شهادت ايدر ملكله يوم قيامت اوله ويا حفظه ايله بنى
آدم اوله ويا آدم ذريتيله يوم قيامت اوله ويا الله تعالى ويوم قيامت اوله ويا اشبو امتله سائر امم اوله ويا الله تعالى
وبنى آدم اوله ويا اعضاى بنى آدمله بنى آدم اوله ويا انبيا ايله محمد عليه السلام اوله (قتل اصحاب الاخدود) اصحاب
اخدوده لعنت اولندى * پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن مروى حديث مرفوعدركه ملوك ماضيه دن
برملكك برساحرى وارايدى اول ساحر پير اولیجق ملكه اكابر غلام ضم ايتديكه اندن سحر اوكرنه مكر اول
غلامك يولى اوزره برراهب وارايدى غلامك قلبى اكا ميل ايتدى كونلرده بركون غلام ساحره كيدركن يولى
اوزره بريولك يلانه راست كلديكه اول ناسى يولدن مروره مانع اولمشدى غلام اليه برطاش الوب ديديكه
آلهى راهب اكرسكا ساحردن خيرلو ايسه بو طاشله اشبو يلانى اولدرمكى بكا آسان ايت اندن اول طاشى يلانه
آتوب اولدردى بعده اول غلام كمه وبرصى دعاسيله كيدررا ولدى برنيجه دردلرى كذلك دعاسيله كيدررردى
مكرملكك برجليسى وارايدى اعمى اولدى غلام دعاسيله انك عماسين كيدردى ملك اول جليسنه عماكى كيم
كيدردى ديو سؤال ايتدكده رب تعالى كيدردى ديو جواب ويردكده ملك انى كاياوزلنوب تعذيبله اكا غلامى
بيلدردى بعده غلامه تعذيب ايدوب اول دخى راهبى بيلدردى اويله اولسه ملك راهبى منشارله ايكى شق ايتدى
بعده غلامى بريوكسك طاغك باشنه كوندرديكه اندن اشاغه آتهلر غلام دعا ايدوب طاغ سلكندى انى كتورنلر
جملهسى هلاك اولوب غلام قورتلدى بعده اول غلامى برجماعتله دريايه كونردديكه انى اغراق ايدهلركمى يه
بنجك غلام دعا ايدوب كمى انلرله منقلب اولدى انلر غرق اولوب غلام صو اوزره يوروبه رك طشره يه چيقدى
غلام ملكه واروب ديديكه سن بنم قتلمه چاره ايده مزسن مكركه ناسى جمع ايدوب بنى صلب ايدوب وتيركشمدن
براوق الوب باسم رب الغلام ديوب اول اوقى بكا آتهسن ملك انجلين ايتدى اوق غلامك صدغنه ايريجك غلام
تسليم روح ايتدى ناس انى كوريجك دفعة جميع غلامك ربنه ايمان كتوردك ديديلر ملكه اتباعى ديديلركه شول
حذر ايتديكك ورطه يه دوشدك اويله اولسه ملك انلر ايچون امر ايدوب خندقلر قازديلر وايچلرينه آتش ياندرديلر
واول ايمانه كانلرى اول آتش قتنه كتورديلركفره رجوع ايدنلرى صالويرديلر ايمان اوزره ثابت اولنلرى
اول آتشه آتديلر حتى برمرأهيى كتورديلركه بيلسنجه برصبى وارايدى مرأه آتشه آتلمقدن تأخر ايديجك صبى
اكا اى انا سن حق اوزره سن ناره صبر ايلكل ديدى اويله اولسه مرأه صبى ايله كندويى اول آتشه براقدى مقاتل
ايدر اخاديد اوچ يرده واقع اولوبدر برى نجرانده وبرى شامده وبرى فارسده اولدى اماشامده كى يه بطلموس
وفارسده كى يه بخت نصر تعهد ايتدى بو ايكيسى شانده قرآن نازل اولمدى بلكه قرآنك نزولى اول نجرانده كى
اخدود شاننده اولوبدر * روايت اولنديكه بر رجل مسلم وارايدى انجيل اوقوردى كندويى بركسه يه برعمل
ايچون ايجار ايتدى اول انك قتنده تعهد ايتديكى عملى ايشلروهم انجيلدن قرائت ايلردى مكر مستأجرك برقزى
وارايدى كورسه كه اول اجير انجيلدن اوقودقچه اندن نورظاهر اولوردى قزانى باباسنه خبرويروب حتى كه
باباسى دخى اول نورى كوردى اجيره اول نورك نهيندن سؤال ايتديكنده اول دين اسلام نوريدر ديدى اويله
اولسه اول مستأجرانك غيرى رجال ونسادن سكسان يدى كسه اسلامه كلديلر بو وقعه عيسى عليه السلامك
سمايه رفعندن صكره ايدى نجرانده حميرملوكندن يوسف ذونواس نام برملك انى ايشيديجك انلر ايچون برخندق

قازدروب ايچنه آتش ياندردى وانلره دين عيسادن رجوعى تكليف ايتدى رجوع ايدنلرى صالويروب دين
عيسى اوزره ثابت اولنلرى اكا ياندردى حتى برمرأه صبيسيله اكا كتوريلوب حكايت اولنديغى اوزره دين
اسلامده ثابت اولدقلرنده ايكيسى اول آتشه براغلدى (النار ذات الوقود) اول اخدود برناردركه ناسله
ايقاد اولنوبدر ربيع بن انس ايدر اول ناره القا اولنان مؤمنلرى نار مس ايتمزدن اول الله تعالى روحلرينى
قبض ايتدى ونار چيقوب اول اخدودك كنارنده اولان كفارى ياندردى (اذهم عليها قعود) كه اول ملك
واصحابى اخدود قتنده اوتوروب مؤمنلرك عذاب اولنديغنه نظر ايدرلردى (وهم على ما يفعلون بالمؤمنين
شهود) وانلر مؤمنلره ايتدكلرى ظلمه ملكلرى عندنده بربرلريچون امرده تقصير ايتمامشدر ديو شهادت
ايدرلردى وياخود يوم قيامتده انلرك اول افعالى اوزره السنه وايديلرى شهادت ايديسردر (وما نقموا منهم
الا أن يؤمنوا بالله العزيز الحميد) اول مؤمنلردن هيچ برشىء انكار ايتمديلر الا انيكه الله تعالى يه ايمان
كتوردكارينكه اول عزيزدر عقابندن قورقيلور حميددر ثوابى رجا اولنور (الذى له ملك السموات والارض
والله على كل شىء شهيد) كه اول الله تعالى سموات وارضك ملكى انكدر هرشيئى كوررانلرك فعلنى بيلور يوم
قيامتده جزا ريرقيلور (ان الذين فتنوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب
الحريق) شونلركه مؤمنون ومؤمناتى احراقله تعذيب ايلرندنصكره توبه ايتمدن فوت اولديلر كفرلرى سببيله
نار جهنم واحراقلرى سببيله انلرك تعذيبندن اشد عذاب واردر * ديلنديكه عذاب حريقله مراد اول
اخدوددركه نارك اصحاب اخدودا وزره منقلب اولوب انلرى احراقيدر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات
لهم جنات تجرى من تحتها الانهار ذلك الفوز الكبير) شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمانله عمل صالح ايشلديلر
انلر ايچون جنتلر واردركه اشجارى التندن ايرمقلر آقاراشبو فوز كبيردركه دنيا ومافيها انك جنبنده صغير اولور
(ان بطش ربك لشديد) ربك جل شانه نك اخذى مضاعفدر (انه هو يبدئ ويعيد) الله تعالى خلقى
عدمدن وجوده كتوررومو تلرندنصكره يوم قيامتده انلرى احيا واعاده ايدر وياخود دنياده كفرينى بطشله
ابدا ايدروينه آخرتده انى اعاده ايدر (وهو الغفور الودود) اول تائبى مغفرت ايدر واكا اطاعت ايدنى سور
(ذو العرش المجيد) اول عرشك خالقيدر ذات وصفاتنده مجيددر واجب الوجود تام القدرتدر ويا اول عرش
مجيد وعلوم وعظم صاحبيدر (فعال لما يريد) اول ابدا واعاده احزان واهانتدن ديلديكن ايشلرا كا كندينك
وغيرينك افعالندن مرادى ممتنع اولماز (هل أتيك حديث الجنود فرعون وثمود) يا محمد سكا فرعون وثمود
قوملرينك قصهلرى خبرى كلديكه موسى وصالح عليهما السلامى تكذيبلريله نيجه اهلاك اولنديلر ايدى انكله
متسلى اولوب قومكك سنى تكذيبلرينه صبرايله واول ايكى قومه ايريشن مصائب مثليله مصاب اولملرندن
تحذير ايله (بل الذين كفروا فى تكذيب) بلكه سكا وقرآنه كافر اولنلر تكذيبده دركه اندن تحاشى ايتمزلر ايدى
انلرك حالى نچن امم مكذبه نك حالندن اعجبدركه انلرك قصهلرين ايشيدروآثار هلاكلرين كوررلر ايكن انلردن
اشد وجه اوزره تكذيب ايدرلر (والله من ورائهم محيط) الله تعالى علم وقدرتيله انلرى مشتمل رقنده اولسهلر
اندن انلرى عصمت ايدربوقدر (بل هو قرآن مجيد) بلكه انلرك تكذيب ايتدكلرى برحق كتاب منيفدركه
هرنازل اولان كتب سماويه دن اول شريف در نظم ومعناده اول وحيددر ويا اول رب مجيدك قرآنيدر (فى لوح
محفوظ) برلوحده ثابتدركه تحريف ويا استراق شياطيندن محفوظدر * روايت اولنديكه الله تعالى لوح
محفوظى درهٔ بيضادن خلق ايتدى ايكى دفهسى ياقوت حمرادندر عرشك يميننده در الله تعالى اكا هركونده
اوچيوز التمش كره نظر ايدر احيا واماته ايدر خلقك كيمن عزيز وكيمن ذليل ايدر ديلديكى كبى ايدر تاكه خلق
بيلهلركه عندنده هرشىء مقدردر * مرويدركه الله تعالينك لوحنده بوزاون بش شريعت موجوددر الله تعالى
ايدرهرمؤمنكه اول شريعتلرك بريله بكا ملاقات ايده بن انى جنته قورم * ديلنديكه لوح محفوظك طولى سماء
وارض بيننجه وعرضى مشرق ومغرب اراسنجه دراكى حافهسى درو ياقوتدن قلمى نوردر راصلى برملكك
حجرنده در

(سورة الطارق وهی سبع عشرة آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والسماء والطارق) سماء وطارق حقیچون طارق كیجه ایچنده ظاهر اولور كوكبدر * روایت اولندیكه ابوطالب بركیجه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدی كورسه كه سمادن برنجم منحط اولوب اول حوالی نور ایله طولدی ابوطالب اندن فزع ایدوب یا محمد بونه شیدر دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی نجمدركه رمی اولندی الله تعالینك آیتلرندن برآیتدر اول سببدن بو آیت نازل اولدی (وما أدریك ما الطارق النجم الثاقب) طارقك نه شیء ایدوكن سكانه بیلدردی ایدی اول برضیالو نجمدركه ظلامی ویا افلاكی ضیاسیله ثقب ایدوب انده نافذ اولوركه اول زحلدر (ان كل نفس لما علیها حافظ) هیچ برنفس یوقدر الا انك اوزره مسلط ملك واردركه انك اعمالنی حفظ ایدر (فلینظر الانسان مم خلق) ایدی انسان نظر ایتسونكه نه شیدن خلق اولندی (خلق من ماء دافق) برماءدن خلق اولندیكه اول رحم امه صب اولنوبدر (یخرج من بین الصلب والترائب) كه اول رجالك صلبیله مرأه نك عظام صدری اراسندن چیقاركه انكله مراد ماء رجل ایله ماء مرأه درزیراكه ولد اول ایكیسندن حاصل اولور (انه علی رجعه لقادر) اول الله تعالی انی اماته دنصكره بعثه قادر اولور ماء دافقدن خلقه قادر اولدیغی كبی (یوم تبلی السرائر) شول كونده كه قلوبده مضمر اولان عقائد ونیات ظاهر اولور ویا فرائض اعمال ظاهره اولور صوم وصلات ووضوء واغتسال كبی كه اول الله تعالی ایله عبد بیننده سراتردر حتی برعبد اشبو عباداتی ادا ایتمامشكن ادا ایتدم دیسه انی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ایدی یوم قیامتده انی ادا ایدن ایتمیندن اظهار اولنور * ابن عمر ایدر الله تعالی یوم قیامتده هرسری اظهار ایدرسر حسن صاحبنك یوزنده زین اولور وسر قبیح ایسه صاحبنك یوزنده شین اولور (فما له من قوت ولا ناصر) اویله اولسه یعنی انكار ایدنه كندیدن عذابی دفع ایدر قوتی ویا ناصری اولمز (والسماء ذات الرجع) سماحقیچونكه اول هردورده حركته ابتدا ایتدیكی موضعه رجوع ایدر ویا خود وقت وقت یغمورله رجوع ایدر ویا خود سحاب مائی بحاردن الوردینلن قول اوزره وقت وقت اول مائی اخذ ایچون ارضه رجوع ایدر (والارض ذات الصدع) وارض حقیچونكه اول نبات واشجار وعیون ایچون منشق اولورتا كه اول بنی آدمه قوت اوله (انه لقول فصل وما هو بالهزل) اول قرآن برقول جددركه حق وباطل بینی فصل ایدر یوخسه قول هزل دكلدر (انهم یكیدون كیدا واكید كیدا) اهل مكه قرآنی ابطال ونورنی اطفا ایچون كید ایدرلر بندخی انلره استدراج وحسبانلری اولدیغی حیثیتدن انتقامله انلره كیدیمی مقابل قیلورم (فمهل الكافرین أمهلهم رویدا) ایدی كافرلره صبرایله وهلاكلرینه استعجالی تركله امهال یسیرایت زیراكه عمرد نیاندكاوطویل اولسه آخرتك عمرد ائمنه نسبتله اقل قلیلدر

(سورة الاعلی وهی تسع عشرة آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(سبح اسم ربك الاعلی) رب اعلانك اسمنی تنزیه ایت شول معبایدنسكه اكا صالح اولمز كه اول قهر واقتدار ایله عالیدر ویا خود سجودكزده سبحان ربی الاعلی دیكز وقتا كه فسبح باسم ربك العظیم آیتی نازل اولدی پیغمبریمز علیه السلام انی ركوعكزده دیكز دیدی سبح اسم ربك الاعلی آیتی نازل اولیجق آنی سجودكزده دیكز دیدی حالبوكه اندن اول ركوعده اللهم لك ركعت وسجودده اللهم لك سجدت دیوردی (الذی خلق فسوی) كه اول هرشیئی خلق ایدوب خلقنی تسویه ایتدی شول كمالی حاصل اولورشیئی انده قیلغله (والذی قدر فهدی) كه اول اشیانك اجناس وانواع واشخاص ومقادیر صفات وافعال وآجالنی تقدیر ایدوب هربرینی طبع واختیار یله افعالنه توجیه ایتدی میول والهامات تقدیر وخلقیله ونصب دلائل وانزال آیات ایله * مجاهد ایدر انسانه خیروشر وسعادت وشقاوت طریقنی وانعامه مراتعی هدایت ایتدی * دینلدیكه اشیاده منافعی خلق ایدوب استخراجی طریقنی انسانه هدایت ایتدی ورحمده مدت جنینی تقدیر ایدوب اكا رحمدن دنیایه خروجی

هدایت ایتدی وبنی آدمه سعادت وشقاوتی تقدیر ایدوب بعده ایكی طریقدن هربرینك اوزرینه تقدیر اولنان سبیله سلوكی تیسیر ایتدی (والذی أخرج المرعی فجعله غثاء أحوی) واعشابی ودوابك مراعیسنی یردن بیتوروب خضرتندنصكره یابس واسود قیلدی (سنقرئك فلا تنسی) برسكا قرآنی جبریل قرائتیله تعلیم ایدرز ویا خود قرائتی الهامله سنی قاری قیلورز من بعد انی اونوتمزسن حالبوكه سن امیسن تا كه اول سكا آیة اخری اوله مع ذلك سنك امور مستقبله دن اخبارلكو دیدیكك كبی واقع اولمسی آیاتدن ایدی (الا ما شاء الله) مكر انیكه الله تعالی قرآندن تلاوتن نسخله اونتمغكی دیلیه دینلدیكه انكله مراد قلت وندرت اوزره اولاندرزیرا روایت اولندیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برنمازده قرائتندن برآیتی اسقاط ایتدی * ابی بن كعب انی نسخ اولندی ظن ایدوب سؤال ایتدكده پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه انی اونوتدم (انه یعلم الجهر وما یخفی) الله تعالی احوالكزدن آشكاره وكیزلوینی بیلور ویا خود جبریل علیه السلام ایله جهركی ونسیان خوفیله اكا داعی اولان شیئی بیلور ایدی ابقا وانشادن صلاحك اولان شیئی بیلور (ونیسرك للیسری) برسنی وحی حفظنده طریقهٔ یسرایی اعداد ایدرز (فذكر ان نفعت الذكری) ایدی ناسه قرآنله وعظ ایت اول انلره كر كسه نفع ایتسون ویا ایتسون (سیذكر من یخشی) اول قرآنله متعظ اولور اول كمسه كه الله تعالیدن خوف ایدر قلبی انی بیلوب اكا ایمان كتورمسیله (ویتجنبها الاشقی) اول قرآن مواعظندن تجنب ایتمز الا كافر كه هر عاصیدن اشقادر ویا كافرلك زیاده شقیسیدر * دینلدیكه اول ولید ابن المغیره واتباعیدر (الذی یصلی النار الكبری) كه اول نار جهنمه داخل اولوركه اول نار نار دنیانك یتمش جزئندن برجزؤدر ویا خود اول نار جهنمدن دركه اسفله داخل اولور (ثم لا یموت فیها ولا یحیی) بعده اول نارده اكا موت ایرمز كه عذابندن استراحت ایده وحیاتده دخی اولمز كه اول اكا نفع ایده (قد أفلح من تزكی) فلاح بولدی اول كمسه كه كفر ومعصیتدن تطهر ایتدی ویا اولكه عملی زاكی اولدی ویا صلات ایچون تطهر ایتدی ویا مالنك زكاتن ادا ایتدی (وذكر اسم ربه فصلی) وقلب ولسانیله رب تعالینك اسمنی ذكر ایدوب نماز قیلدی وجائزدركه ذكرله مراد تكبیرهٔ تحریمه اوله * دینلدیكه اشبو ایكی آیتك معناسی فلاح بولدی اول كمسه كه صدقهٔ فطری ادا ایدوب مصلایه تكبیر ایدرك كتدی ویا تكبیرات عیدی اقامت ایدوب صلات عیدی اتمام ایتدی ویا رب تعالینك ذكریله تكبیرهٔ تحریمه یی ایدوب صلوات مفروضه یی اوقاتنده ادا ایتدی (بل تؤثرون الحیاة الدنیا) بلكه سز حیات دنیایی وعملنی آخرت عملی اوزره اختیار ایدرسز آخرتدسزی اسعاد ایدرشیئه اشتغال ایتمزسز (والآخرة خیر وأبقی) حالبوكه آخرت خیرلودركه نعیمی بالذات ملذوذدر غوائلدن خالصدر ودائمدر انقطاعی یوقدر (ان هذا لفی الصحف الاولی صحف ابراهیم وموسی) اشبو قد أفلح دنصكره ذكر اولنان درت آیت قرآندن اول انزال اولنان صحیفه لردن ابراهیم وموسایه نازل اولان صحیفه لرده ثابتدركه اول امر دیانتی جامع اولوب كتب منزله نك خلاصه سیدر

(سورة الغاشیة وهی ست وعشرون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(هل أتاك حدیث الغاشیة) یا محمد سكا یوم قیامت خبری كلدیكه انك شدائد واهوالی هرشیئی غشی ایدر (وجوه یومئذ خاشعة) اول كونده یوزلر اولوركه ذلیلدر (عاملة ناصبة) كه انلر دین اسلامك غیری دین باطل اوزره دنیاده عمل ایدر زحمت ومشقت چكرلردی عبدهٔ اوثان وكفار اهل كتاب كبی ایدی الله تعالی انلرك ضلالتنده كی اجتهادنی قبول ایتمز بلكه انلری ناره ادخال ایدر ویا دنیاده معاصی عملن ایدرلر آخرتده نارده تعب چكرلر ویا دنیاده لله عمل ایتمدكاریچون نارده سلاسل واغلال معالجه سیله اعمال وانصاب اولنورلر ویا نارده یوزلری اوزره سورییلورلر (تصلی نارا حامیة) انلر برناره داخل اولورلر كه حری كمالنده در (تسقی من عین آنیة) وبرعیندن ایچریلورلر كه انانك حری نهایته ایروبدر * دینلدیكه اكر اندن برقطره دنیا طاغلری اوزره قونلسه اریدیدی (لیس لهم طعام الا من ضریع) انلرك طعامی دكل الاضریعدركه اول هرزه نك

اظفاری كبی براوتدراجی ویا بسدرتازه ایكن اكاشبرق دینور قوریدیغنده اكا ذابه قریب اولماز ایمدی آخرتده برشجرۀ ناریه دركه ضریع دینور بكزر بو آیت نازل اولیجق مشركون دیدیلر كه بزم دوه لریمز ضریع ایله سمیرر دو قرآنی تكذیب ایتدیلر اویله اولسه نازل اولدیكه (لایسمن ولایغنی من جوع) اول ضریع نه سمیردرونه اجلغی كیدرر (وجوه یومئذ ناعمة) اول كونده یوزلر اولوركه متنعمه وذات بهجه در (لسعیها راضیة) كه اول دنیاده الله تعالینك طاعتنه اجتهاد و معصیتدن اجتناب ایله اولان فعللرینك ثوابنه راضیدرلر (فی جنة عالیة) جنتده درجات مرتفعه ده درلر (لاتسمع فیها لاغیة) انلر انده كلمۀ لغو ویا الغو ایدر نفس ایشتمزلر زیرا اهل جنتك كلامی ذكر وحكمدر (فیها عین جاریة) انده بیكارلر واردركه صوینك جریانی كسلمز (فیها سرر مرفوعة) انده سریرلر واردر كه الواحی التوندن اولوب زبرجد ودر ویاقوتله مرصعدر اهلی اولمنجه اول مرتفعه درا هلی اكا جلوس ایدر اولسه اكا تواضع ایدر جلوس ایدجك یره ارتفاع ایدر (واكواب موضوعة) وانده عروه سز مدور برداقلر واردر كه اوكلرینه قونوب شرب ایچون تهیئه اولنمشدر (ونمارق مصفوفة) وانده بری برینك یانته قونلمش یصدقلر واردر كه اوتوردقلرنده اكا طیانورلر (وزرابی مبثوثة) وانده فاخر بساطلر واردر كه مؤمنلر انلرك اوزرینه اوتوررلر وقتا كه الله تعالی اشبو سوره ده جنتك اشیاسندن برجمله یی وصف ایلدی كفار اكا تعجب وتكذیب ایتدیلر الله تعالی انلره عجائب صنعندن برجمله یی دخی ذكر ایدوب دیدیكه (أفلا ینظرون الی الابل كیف خلقت) انلر نظر اعتبار ایله دوه یه نظر ایتمزلرمیكه اول نیجه خلق اولندیكه خالقنك كمال قدرت وحسن تدبیرنه دلالت ایدر شول حیثیتدن كه بلاد بعیده یه اثقال كتورر و اول عظیم ایكن حمل ایچون یره چوكوب بعده یینه قالقار وانی بدنه یدیلور بوینی اوزوندر كه اوقارله نهوضه اول اكا عون اولور وهر نباتی رعی ایدر واون كوندن زیاده صوسزلغه صبر ایدر تا كه اكا براری ومفاوز قطعی آسان اوله انده اولان سائر منافعله بیله الله تعالی ذكرده دوه یی تخصیص ایتدی زیرا كه عرب اندن اعظم دابه كورمیوبدر اگرچه فیل اندن اعظم ایسه لكن عرب دیارنده اول قلیل اولدیغیچون انلردن انی كورمش آزدر * دینلدیكه الله تعالی جنت سریرلرینك ارتفاعن ذكر ایدجك كفار دیدیلر كه اكا نیجه صعود ایدیلور اویله اولسه اشبو آیتله دنیاده انلره مثال كوستردی (والی السماء كیف رفعت) وسمایه نظر ایتمزلرمیكه التنده عمادلری یوغیكن نیجه رفع اولندی (والی الجبال كیف نصبت) وطاغلره نظر ایتمزلرمیكه ارض اوزره نیجه اوتاد قیلندیكه ارض میل واضطراب ایتمیه (والی الارض كیف سطحت) وارضه نظر ایتمزلرمیكه نیجه بسط اولندی تا كه انده سیر واستقرار آسان اوله یعنی انلر بسائط ومركباتدن انواع مخلوقاته نظر ایتمزلرمیكه الله تعالینك كمال قدرتی عندلرنده متحقق اولوب بعثه اقتدارنی انكار ایتمیه لر اول اجلدن امر معادی اكا تعقیب ایتدی وانلك اوزره تذكیرله امری ترتیب ایدوب دیدیكه (فذكر انما انت مذكر) یا محمد سن انلره وعظ ایت وآخرت عذابیله انلری تخویف ایت اگر نظر وتذكر ایتمزلرسه اكا مهموم اولمغل سن ذكل الامذكرسن سكا واجب اولان انجق تبلیغدر (لست علیهم بمسیطر) یوخسه سن انلرك اوزره مسلط دكلسنكه انلری تقلیب وایمان اوزره اكراه ایده سن (الا من تولی وكفر) لكن انلردن اول كمسنه كه ایماندن اعراض وكفر اوزره اصرار ایده انك امری الله تعالی یه مختصدر (فیعذبه الله العذاب الاكبر) اول انی آخرتده عذاب اكبرله تعذیب ایدركه اول عذاب نار دائمدر (ان الینا ایابهم) انلرك موتدن صكره رجوعلری بزه در (ثم ان علینا حسابهم) بعده محشرده اعمال خبیثه لرینك حسابی بزم عهده مزه در تتكیم اول حكمتمز مقتضاسیدر

(سورة الفجر وهی ثلاثون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والفجر) فجر حقیچونكه انكله مراد صبحك انفجاریدر ویا صلوة فجردر ویا محرمك اول كوننك فجریدركه اندن سنه منفجر اولور ویا ذی الحجه نك اول كوننك فجریدركه زیرا اللیالی عشرا كا تقرین اولنمشدر (ولیال عشر)

ولیالی عشر حقیچونكه انكله مراد عشر ذی الحجه در اول اجلدن والفجر فجر عرفه ویا فجر نحرله تفسیر اولندی ویا رمضانك عشر اولیدر ویا عشر آخریدر ویا محرمك عشر اولیدركه آخری یوم عاشورادر (والشفع والوتر) ودخی شفع ووتر حقیچون * دینلدیكه شفع خلقك كلیسیدركیم (ومن كل شیء خلقنا زوجین) هرشیئدن ایكیشر صنف خلق ایتدك كه اول كفر وایمان هدایت وضلالت سعادت وشقاوت لیل ونهار سماء وارض بر وبحر شمس وقمر وجن وانسدر ووتر ایسه (قل هو الله أحد) مصداقنجه الله تعالیدر ویاخود خالقك كلیسی شفع ووتردر ویاخود شفع ووترله مراد صلواتدركه بعضی شفع وبعضی وتردر ویاخود شفعله مراد صلاة فجر اولوب وترله صلاة مغرب اوله ویاخود شفع ایام ولیالی اولوب وتر یوم قیامت اوله كه انك لیلی یوقدر ویاخود شفع درجات جنات اوله كه اول سكزدر ووتر ایسه دركات نار اوله كه اول یدیدر ویاخود شفع اوصاف مخلوقینك تضادیدركه اول عز وذل قدرت وعجز قوت وضعف علم وجهل بصر وعمادر ووتر ایسه الله تعالی صفاتنك انفرادیدركه عز بلاذل قدرت بلاعجز قوت بلاضعف علم بلاجهل حیات بلاموتدر (واللیل اذا یسر) وكیجه حقیچونكه اول جریان سیر وذهاب ایده ویا مجیء واقبال ایده (هل فی ذلك قسم لذی حجر) اشبو ذكر اولنان قسمده ویا مقسم بهده عقل صاحبنه مقنع ومكتفی واردركه صاحبنی حلال اولمیان شیئدن حجر ایدر (ألم تر كیف فعل ربك بعاد) یا محمد سكا خبرویرلمدیمكه ربك جل شانه عاد قومنه نیجه عتاب ایتدیكه اول عاد ابن عوص بن ارم بن سام بن نوح علیه السلامدركه هود علیه السلامك قومیدر ابالری اسمیله تسمیه اولنمشلردر (ارم ذات العماد) ارمكه انلر سبط ارم ویا اهل ارمدر اگر بلده لری اسمی ارم ایدیكی صحیح ایسه ذات العمادكه اول بناء رفیع ویا قدود طوال ویا رفعت وثبات صاحبه سیدر * دینلدیكه عادك ایكی اوغلی واردی برینه شداد وبرینه شدید دینوردی ایكیسیده قاهر ملكلر ایدی بعده شدید فوت اولوب انك ملكی دخی شدادك اولدی ارضك معمورنه مالك اولوب ملوك ارض اكا انقیاد ایتدیلر طقوز یوز ییل معمر اولدی بر وقتده جنتك ذكرنی ایشیدوب بن دخی انك مثلنی بنا ایدرم دیو عدن صحرالرینك برنده اوچیوز ییلده برجنت بنا ایتدیكه قصرلری التون وكومشدن واسطوانه لری زبرجد ویاقوتدن ایدی وانده اصناف اشجار دیكوب اكا نهرلر اقیدی واسمنی ارم تسمیه ایتدی (التی لم یخلق مثلها فی البلاد) كه انك مثلی بلادده بنا اولنمدی وقتا كه بناسندن فارغ اولدیلر شداد وزرا وامراسیله اكا داخل اولمق ایچون كتدیلر بر كون بر كیجه لك مسافه مابین قالدیغنده سمادن بر صیحه ایرشوب دفعة جمیعی هلاك اولدیلر (وثمود الذین جابوا الصخر بالواد) وربك جل شانه نك ثمود قومنه ایتدیكی عقابی دخی سكا خبرویرلمدیمكه انلر وادی القراده طاشدن طاغلری اویوب ایچنی بیوت ایدندیلر * دینلدیكه طاغلری اول اویان ثمود قومیدركه انلر بیك یدی یوز مدینه بنا ایتدیلر كه جمیعی طاشدن ایدی (وفرعون ذی الاوتاد) وفرعونه ایتدیكی عقاب دخی سكا خبرویرلمدیمكه اول كثرت جنود ومضارب خیام ایچون اكا ذو الاوتاد دینلدی ویاخود اول ناسی اوتادله تعذیب ایدردی * روایت اولندیكه فرعونك برجاریه سی واردی قزینك ماشطه سی ایدی خازنی خربیلك تحت نكاحنده ایدی واهل خربیل مؤمن اولوب یوز ییل ایمانی فرعوندن كیزلدی بر وقتده اول ماشطه فرعون قزینك باشنی طرار ایكن الندن طراق یره دوشدی لعنت اكا كه الله تعالی یه كافر اولور دیدی فرعونك قزی اكا بنم بابامدن غیری سنك آلهك وارمیدر دیدی ماشطه دیدیكه بنم آلهم وباباك آلهی وسموات وارضك آلهی واحددر الوهیتده شریكی یوقدر همان دم قز طوروب اغلیه رق فرعونه واردی وماشطه نك قولنی اكا خبرویردی فرعون انی كتوروب سؤال ایتدكده یینه اولكی قولنه موافق اكا دخی جواب ویردی اویله اولسه فرعون انی درت جانبندن یره مخلادی ویلانلر وعقربلر كتوروب اكا صوقدردی اگر الهه كافر اولمزسك بو منوال اوزره ایكی آی سكا عذاب ایدرم دیدی ماشطه دیدیكه اگر یتمش آیه دكین دخی عذاب ایدرسك بن الله تعالی یه كافر اولمزین مگر ماشطه نك ایكی قزی واردی انك قارشوسنه كتوردیلر بیوكنی اغزی ایچنه وكوچكنی ممه سی اوزرنده بوغزلدیلر اول كوچكن بوغزلنمغه كتوردكلرنده ماشطه جزع ایدجك اول قز سویلیوب دیدیكه ای انا صبر ایت بنم ایچون جزع ایتمه الله تعالی

سنکیچون جنتده بر بیت بنا ایدویدرسن انك رحمت وکرامتنه ایریشورسن اندن اول قزی بوغزلدیلر عقبنجه اول ماشطه دخی جان ویروب جنته واصل اولدی بعده فرعون خبیلی استدی وانك طلبنه ایکی رجل کوندردی واروب انی برطاغده بولدیلر که انده نماز قیلوردی واکا وحوشدن اوچ صنف اولوب اویوبدردی انلر آنی کوریجك کیرویه دوندیلر خبیل دیدیکه آلهیمز سکا معلومدر که یوز ییلدنبرو ایمانمی کیزلدم هیچ کسه یه ظاهر اولمدی ایمدی اشبو ایکی رجالدن هرقنغیسی بنم حالمی کیزلر ایسه انی دین حقه هدایت ایدوب دنیاده وآخرتده حاجتن ویروا کر اظهار حال ایده دنیاده عقوبتن تعجیل ایتدیکندن ماعدا آخرتده مأواسنی نار ایله دیدی اندن اول ایکیسی دونوب فرعونه واردیلر بری قصه یی فرعونه خبرویردی اول بری ایسه ایمانه کلمشدی بن بونك دیدیکندن برشی کورمدم دیدی اویله اولسه فرعون خبیلك حالنی کتم ایدنه زیاده عطالر ایتدی وآنی فاش ایدنی قتل وصلب ایتدی بعده آسیه بنت مزاحم رضی الله عنها ماشطه یه اولان جزایی کوریجك نفسنده دیدیکه بکا نیجه وسعت واردرکه بن مسلمه اولوب اول کافر ایکن انك بویله فعل شنیعنه صبر ایدم فرعون ایچرویه کلیجك آسیه اکا دیدیکه یا فرعون سن خلقك شرور وخباثتده اشدیسن ماشطه یی نیچون بیکناه قتل ایتدك فرعون ایتدی یوخسه ماشطه یه عارض اولان جنون سکاده می عارض اولدی آسیه ایتدی بنده جنون یوقدر بنم اللهم وسنك اللهك وسموات وارضك اللهی بردر شریکی یوقدر اویله اولسه فرعون امر ایلدی حتی که سورۀ تحریم آخرنده ذکر اولندیغی منوال اوزره انی دخی قتل ایتدی (الذین طغوا فی البلاد) که اول عاد وثمود وفرعون بلادده طغیان وتجبر ایتدیلر (فاکثروا فیها الفساد) که انده کفر وظلمله فسادلرین ارتوردیلر (فصب علیهم ربك سوط عذاب) انلر اوزره الله تعالی انواع عذابدن صب ارسال ایتدی (ان ربك لبالمرصاد) ربك جل شانه مرصادده در عصاتی عقاب ایچون انده مترقبدر اعمال عباددن برشیء انك علمندن فوت اولماز (فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاکرمه ونعمه فیقول ربی اکرمن) اما انسانکه همتی دنیا اولدی ایدر رب تعالی جل شانه انی غنا ویسرله اختبار ایدوب اکا مال ووسعت ویرسه دیرکه ربم بکا ویردیکیله بنی تفضیل ایتدی (واما اذا ما ابتلاه فقدر علیه رزقه فیقول ربی اهانن) اما اول کسه که رب تعالی انی فقر وتقتیرله اختبار ایدوب رزقنی تضییق ایده قصور نظر وسوء فکرندن دیرکه ربم بکا اهانت ایتدی (کلا) حال انسانك زعم ایتدیکی منوال اوزره دکلدر انی غنا ایله اختبارم کرامتیچون وفقرله اختبارم هوانیچون دکلدر بلکه اکرام معرفت وطاعته توفیقمله در واهانتم اندن معرفتی نزع ایدوب طریق هدایتدن اضلالمله در کاهی تقتیر کرامۀ دارینه مؤدی اولور وکاهی توسعه حب دنیایه مقضی اولور (بل لاتکرمون الیتیم) بلکه انلرك فعلی قوللرندن اسوءدر ومالده تهالککرینه اولدر زیرا که انلر یتیمه نفقه وکسوه ایله اکرام ایتمزلر (ولا تحاضون علی طعام المسکین) واهالی یی ومسکینی اطعامه قندرمزلر (وتأکلون التراث اکلا لما) ومیراثی حلال وحرام بینی جمعله اکل ایدرلر زیرا که انلر نساء وصبیانی توریث ایتمزلر بلکه انلرك انصباسنی اکل ایدرلردی ویاخود مورث میراثنی حلال وحرامدن جمع ایتدیککنی بیلورکن اکل ایدرلر (وتحبون المال حبا جما) وماله شره وحرص ایدوب حب کثیرله محبت ایدرلر (کلا) امر بویله اولمق لایق دکلدر انلر یتیم ومسکینده امر اولندقلرین ایشلمزلر (اذا دکت الارض دکا دکا) چنانکه ارض تکرار وتکرار تزلزل ایدوب ظهرنده اولان جبل وبنا وشجر کسر اولمسیله مستویه ویاخود هباء منبثا اوله (وجاء ربك والملك صفا صفا) وربك جل شانه نك آیات قدرتی وآثار قهری ظاهر اوله وملائکه منازل ومراتبلری حسبنجه صف صف کله لر (وجیء یومئذ بجهنم) وجهنمه یتمش بیك زمام اوریلوب هر زمامه یتمش بیك ملك یاپشوب زفیر وتغیظله محشره کتوریله (یومئذ یتذکر الانسان وأنی له الذکری) اول حالده انسان کافر متعظ اولور حالبوکه اکا اتعاظك منفعتی قندن اولور (یقول یالیتنی قدمت لحیاتی) کافر دیرکه نولیدی اشبو آخرتده کی حیاتم ایچون بن خیر وعمل صالح تقدیم ایتمش اولیدم (فیومئذ لایعذب عذابه أحد ولا یوثق وثاقه أحد) اویله اولسه یوم قیامتده الله تعالینك عذاب ووثاقنه انك غیری تولی ایتمز زیرا که جمیع امور اکا مختصدر ویاخود

الله

الله تعالی کافره اول کونده کی شدت عذابی کبی وسلاسل واغلال ایله وثاقی کبی دنیاده هیچ کسه کسه یه عذابه قادر اولمیه (یا أیتها النفس المطمئنة) دنیاده عمل صالح اوزره اولان موتا یه بعث عندنده اکرام وجهی اوزره دینورکه یا نفس آمنه کیم ایمانه شك خلط ایتمیوبدر ویاخود الله تعالی قضاسنه راضیه در ویا انك عذابندن آمنه در ویا انك ذکریله مطمئنه در (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) ربك جل شانه نك جنتده سنکیچون اعداد ایتدیکی ثوابه رجوع ایت ربکدن راضیه وعندنده مرضیه اولدیغك حالده (فادخلی فی عبادی) صالح قوللرم زمره سنه داخل اول (وادخلی جنتی) وانلر ایله جنتمه کیر * عبدالله بن عمر ایدر چقان بر عبد مؤمن وفات ایدر اوله الله تعالی اکا جنتدن تحفه لر ایله ایکی ملك کوندررر اکا دینورکه یا نفس مطمئنه روح وریحانه چیق ربك جل شانه سندن راضیدر اویله اولسه اول روح مسکدن اطیب رایحه لو اولدیغی حالده جسدندن چیقار ارجاء سماده اولان ملائکه بری برلرینه دیرلرکه یردن بر روح طیبه کلور اوغرادیغی قپو اکا اچیلور ملك اکا صلات ایدر حتی که درکاه حقه واروب اکا سجده ایدر اندن میکائیله دینورکه بونی ارواح مؤمنینه ایلت بعده قبری یتمش ذراع توسیع ایدیلور اکر قرآندن بیلوب عمل ایتدیکی شیء وار ایسه نوری اکا کفایت ایدر وانده عروس کبی راحتده اولور که انی احب اهلی اویادر * دینلدیکه اکا رجوع ایت دینلمسی دنیادن خروجی عندنده اولور وجنته کیر دینلمسی یوم قیامتده اولور * دینلدیکه بعث عندنده هر روحه جسدنه کیر ورجوع ایت دینور * علمادن اهل اشارت ایدر یعنی ای نفسکه دنیاده مطمئنه سن انی ترکله الله تعالی یه رجوع ایت اکا رجوع ایسه آخرنه سلوکدر * سعید بن جبیر رضی الله عنه ایدر ابن عباس رضی الله عنهما طائفده وفات ایدوب جنازه سنه حاضر اولدم بر طائر کلوب انك نعشنه کیردی بعده اندن چیقدیغی کورلمدی دفن اولنیجق شفیر قبری اوزره غائبدن تلاوت اولندیکه (یا أیتها النفس المطمئنة) حتی که سوره یی اتمام ایتدی

(سورة البلد وهی عشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(لا أقسم بهذا البلد وأنت حل بهذا البلد) الله تعالی بلد حرام ایله اقسام ایدوب رسولنه دیدیکه سن بو بلدده حلالسن انده قتل وغیریدن دیلدیککی ایشلمکل حرمتك عظیم اولدیغیچون تنکیم مشرکارسنی اول بلدکدن اخراجکی استحلال ایتدیلر سکا شدت عداوتلریچون مع ذلك انك صیدینی وقطع شجرینی استحلال ایتمزلردی ایمدی اول انده سکا حلال قیلندی انك غیریده حلال اولدیغی کبی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مکه نك فتحی کوننده قتال وقتلی الله تعالی حلال ایتدی بناء علیه ابن خطلك قتلنه امر ایتدی حالبوکه اول کعبه نك استارنه تعلق ایتمشدی ودخی مقیس بن صبابه یی وغیریلری بیله قتل ایتدی ایمدی برقومك دمائنی حلال وبرقومك ایسه حرام ایتدی هرکیم که ابوسفیانك دارنه داخل اوله اول امانده اولسون دیدی بعده دیدیکه الله تعالی سموات وارضی خلق ایلدنبرو مکه یی حرام ایتدی بندن اول وبندن صکره ده اول هیچ کسه یه حلال اولمیوبدر الا مکه نك فتحی کوننده نهاردن بر ساعتده بکا حلال قیلندی بعده یوم قیامتده دکین الله تعالینك حرمتیله اول حرامدر (ووالد وما ولد) وآدم وذریتیله اقسام ایدرین (لقد خلقنا الانسان فی کبد) بز انسانی شدت ومشقتده خلق ایتدك اول مصائب دنیا وشدائد آخرتدن زائل اولمزکه انك مبدئی ظلمت رحم ومضیقدر ومنتهاسی موت ومابعدیدر اول رسول اللهی تسلیه درکه قریشدن متأذی اولوردی (أیحسب أن لن یقدر علیه أحد) انسان قوی ظن ایدرمیکه الله تعالی اندن انتقامه قادر اولمیه (یقول أهلکت مالا لبدا) انتقام وقتنده یوم قیامتده اول دیه که سمعه ومفاخرت ایچون ویاخود رسول اللهه معادات ایچون مال کثیر انفاق ایتمشیدم اشبو وقتده اول بکا نفع ایتمدی (أیحسب ان لم یره احد) ظن ایدرمیکه الله تعالی انی کورمیه اعمال سیئه سی اوزره اکا عقاب ایتمیه (ألم نجعل له عینین ولسانا وشفتین) بز انکیچون خلق ایتمدکمی ایکی کوز که انکله کورر واولسان که ضمیرنده کی شیئی بیلدرر وایکی شفه کیم انکله اغزینی ستر ایدر ونطق واکل وشرب وغیریه انکله استعانت ایدر (وهدیناه النجدین) وبز اکا خیر وشر طریقن ادلۀ واضحه ایله تبیین ایتدك

ارضدن شیء مرتفعك وضوحی كبی (فلا اقتحم العقبة) اول انسان قوی مالنی رسول اللهك عداوتنه
انفاقدن بدل یوم قیامت عقبه سن كچمكه نفع ایدر شیئه انفاق ایتسه یدیكه اول جهنمك اوزره ممدود جسردر
قلجدن كسكین اندن عبورا یتمزمكر اول مؤمنكه خفیف الظهر اوله (وما أدریك ما العقبة) عقبه نك نه شیء
ایدیكن واول نه شیئه ایكجلور ایدیكن سكا نه شی بیلدردی (فك رقبة) ایعدی اول رقبه یی اعتاق واطلاقدر
(أو اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة أو مسكینا ذا متربة) ویوم مجاعه ده طعام اطعامیدر یتیمه كیم
سكا قرابتی اوله ویا مسكینه كیم فقر وضررندن ترابه ملاصق اوله (ثم كان من الذین آمنوا) ومع ذلك اشبو
فك واطعامی ایدن مؤمنلردن اوله زیرا قربانك نفعی اولمق صاحبنه ایمان مقارنتیله مشروطدر (وتواصوا
بالصبر وتواصوا بالمرحمة) وبری برلرینه طاعة الله صبرله وناسه مرحمتله وصیه ایدرلر (أولئك أصحاب المیمنة)
ایعدی انلر یمین ویا یمن صاحبلریدر (والذین كفروا بآیاتنا هم أصحاب المشئمة) شونلركه كتاب وحجتدن حق اوزره
دلیل نصب ایتدیكمز شیئه ویا قرآنه كافر اولدیلر ایعدی انلر شمال ویا شوم صاحبلریدر (علیهم نار مؤصدة)
اوزرلرینه نار مطبقه واردر * دینلدیكه كفار ناره ادخال اولندقلرنده اوزرلرینه ابواب جهنم قپانور تاكه
من بعد اندن نه غم خروج ایدرونه اكا روح دخول ایدركه انده نوع راحت بولمیه لر

(سورة الشمس وهی خمس عشرة آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والشمس وضحیها) شمس وضوء وحری حقیچون (والقمر اذا تلیها) وقمر حقیچونكه طلوعی شمسك غروبنه
قریب اوله كه اول شهرك نصف اولنده دركه شمس غروب ایتدیكنده قمرانك عقبنده اضائت ونورله اكا خلف
اولور (والنهار اذا جلیها) ونهار حقیچونكه ارتفاعیله شمسی ویا ظلمتی ویا دنیایی ویا ارضی تجلیه ایده
(واللیل اذا یغشیها) ولیل حقیچونكه ظلمتیله شمسی ویا آفاقی ویا ارضی تغطیه ایده (والسماء وما بنیها)
وسماوانی بنا ایدن الله تعالی حقیچون (والارض وما طحیها) وارض وانی بسط ایدن الله تعالی حقیچون
(ونفس وما سویها) جن وانسدن هر نفس وانی تسویه وتعدیل ایدن حقیچون (فألهمها فجورها وتقویها)
كه اول نفسه خیر وشری تبیین وطاعت ومعصیتی تعلیم ویا اكا فجور وتقوایی الزام ویا مؤمنده تقوایی وكافرده
فجوری خلق ایتدی (قد أفلح من زكیها) فوز وسعادته ایردی اول كه الله تعالی انی اصلاح وذنوبدن تطهیر
وطاعتنه توفیق ایتدی (وقد خاب من دسیها) خیبت وخسارته ایردی اول كمسه كه انی الله تعالی خذلان
وفساده ترك ایتدی ویاخود معنی فلاح بولدی اول كمسه كه نفسنی تزكیه واصلاح ایدوب طاعته تحمیل
ایتدی وخائب اولدی اول كمسه كه نفسنی اهلاك واضلال ایدوب معصیته تحمیل ایتدی
(كذبت ثمود بطغویها) ثمود قومی طغیان وعداوتلری سببیله رسوللرینی تكذیب ایتدیلر (اذ انبعث
اشقیها) اول وقتكه انلرك غایتده شقیسی اولان قدار بن سالف ویا اشقیالردن برجماعت ناقه نك عقرنه سرعت
ومبادرت ایتدیلر (فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقیاها) الله تعالینك رسولی صالح علیه السلام انلره
دیدیكه ناقه یی عقردن وماءدن شربنه تعرضدن حذر ایدك (فكذبوه فعقروها) انلر ایسه صالح علیه
السلامی تكذیب ایدوب ناقه یی عقر ایتدیلر (فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسویها) الله تعالی انلرك اوزرینه
ذنبلری سببیله عذابی اطباق ایدوب اول حالتی جمیعنه تسویه ایتدی صغیر وكبیردن هیچ بری انك عذابندن
خلاص اولمدی (ولا یخاف عقبیها) حالبوكه الله تعالی ثمودك هلاكی عاقبتندن وتبعه سندن خوف ایتمز

(سورة اللیل وهی احدی وعشرون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(واللیل اذا یغشی) لیل حقیچونكه اول ظلامیله شمسی ویا نهاری ویا هر مواراة ایتدیكی شیئی قاپلیه (والنهار
اذا تجلی) ونهار حقیچونكه ظلمت لیلك زوالیله ظاهر ویا طلوع شمسیله متبین اوله (وما خلق الذكر والانثی)
واول الله تعالی حقیچونكه هر تولدی اولان نوعدن ذكر وانثایی ویا آدم وحوایی خلق ایتدی (ان سعیكم

لشتی

لشتی) سزلرك دنیاده عملكز مختلفدر بعضكز جنت ایچون وبعضكز نار ایچون عمل ایدر پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر جمیع ناس ایكیدن خالی دكل یا نفسنی طاعته استعمالله عذاب اللهدن قورتررویا انی مخالفته
ارساله نارده احتباسه سبب اولور (فأما من أعطی واتقی) اما اول كمسه كه مالندن حق الهی ادا ایده
وشرك وعصیاندن صاقنه (وصدق بالحسنی) وكلمه حسنایی كه اول (لا اله الا الله) كلمه سیدر ویا جنتی
تصدیق ایده ویا الله انفاقی مقابله سنده خلفی اولور ایدیكنه الله تعالینك وعدنه ایقان ایده (فسنیسره
للیسری) بز اكا طریقه یسرایی یعنی یسر وراحته مؤدی خصلتی توفیق وتیسیر ایدرز (واما من بخل
واستغنی) اما اول كمسه كه مالنی طاعته انفاقدن بخل ایده ولذات دنیا ایله ثواب اللهدن استغنا ایده (وكذب
بالحسنی) وكلمه حسنایی ویا جنتی تكذیب ایده (فسنیسره للعسری) بز اكا طریقه عسرایی یعنی عسر
وشدته مؤدی اولور خصلتی تیسیر ایدرز (وما یغنی عنه ماله اذا تردی) حالبوكه اكا بخل ایتدیكی مال نفع
ایتمز چانكه اول هلاك ویا حفره قبره ویا قعر جهنمه واقع اوله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بنو آدمدن
هر كمسه نك جنت ویا ناردن مكانی ازلدن تقدیر اولنمشدر بر رجل دیدیكه اویله اولسه امریمزی تقدیره حواله
ایدوب عملی ترك ایدلمی پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه عملی ترك ایتمكز عمل ایدك هر كمسه اكا تیسیر اولنان
عمله سكا ایچون خلق اولنوبدر اهل شقایه شقا عملی واهل سعادته سعادت عملی تیسیر اولنور بعده (فأما من
أعطی) دن (للعسری) یه دكین تلاوت ایتدی اشبو آیاتك سبب نزولنده دینلدیكه انصاردن بر رجلك
بر نخله سی اولوب مكرانك فقیر بر قومشوسی وار ایدی اول نخله نك میوه سندن اول فقیرك دارنه دوشدكده
صبیانی انی آلوب یرلردی نخله صاحبنه ویرمزلردی نخله صاحبی انلردن پیغمبریمز علیه السلامه شكایت
ایدیجك پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه اول نخله كی بكا ویر سكا انك یرینه جنتده بر نخله ویره یم اول ایسه اكا
راضی اولمدی بعده ابو الدحداح نام صحابی ملاقی اولوب كندینك بر حائطیله اول نخله یی صاحبندن اشترا
ایدوب ایعدی یا رسول الله اول نخله یی بنم جنتده كی نخله یه دكشرمیسن دیدی دكشدم دیوب انی اول صبیانی
اولان انصاری یه ویردی اویله اولسه ابو الدحداح حقده اول صاحب نخله شاننده اشبو آیت نازل اولدی (ان
علینا للهدی) بزم عهده مزدر كه طریق هدایی طریق ضلالدن تبیین ایده وز (وان لنا للآخرة والاولی)
وآخرت ودنیا بزم ایچوندر كه اول ایكیسنك ثوابندن دیلدیكمز كمسه یه دیلدیكمز شیئی ویررز (فأنذرتكم نارا
تلظی) یا اهل مكه سزی قرآنله تخویف ایدرین بر ناردن كه اهلی اوزره التهاب واشتعال ایدر (لا یصلیها
الا الاشقی الذی كذب وتولی) اول ناره داخل اولمزمكر شول كافركه حقی تكذیب ایدوب طاعتندن
اعراض ایده (وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزكی) واول ناردن تباعد ایدر اول كمسه كه شركدن
ومعاصیدن صاقنور مالنی سبیل خیراته ویرركه عند الله زاكی اوله (وما لاحد عنده من نعمة تجزی)
حالبوكه اول اتقانك عندنده هیچ كمسه نك نعمتی یوقدركه ویردكیله اول نعمته مجازات قصد ایده (الا ابتغاء
وجه ربه الاعلی) بلكه ویرمسی دكل الا رب تعالینك وجه كریمن طلب ایچوندر یوخسه نعمت مكافاتیچون
دكل (ولسوف یرضی) یوم قیامتده اول اتقی اكا ویریلان ثوابه راضی اولیسردر جمیع مفسرین قولنده
اشبو (وسیجنبها) دن سوره آخرینه دكین اولان آیات كریمه ابو بكر الصدیق رضی الله عنه شاننده نازل
اولوبدركه اول مماليكدن مشركین یدلرنده اذا اولنور كوریجك اشترا ایدوب اعتاق ایدردی جمله دن بلال بن
ابی رباح رضی الله عنه امیه بن خلف یدنده ایدی اسلامنده صادق اولدیغی سببدن انی امیه هر كون اویله
وقتنده بطحاء مكه یه چیقاروب ارقه سی اوزره یاتوروب وبر بیوك طاشی كوكسی اوزره قویوب كیدردی
محمدك دیننده رجوع ایتمزسك مونكه دكین سكا بو وجهله عذاب ایدرین دیردی ابو بكر رضی الله عنه انی اول
حالده كوریجك امیه یه دیدیكه بو ضعیفه نیچون بویله عذاب ایدرسن بنم اندن كوچلو وقوتلو برسیاه غلامم
وارسنك دیننكده درسنك بو غلامكله انی دكشه لم اولدخی نعم دیوب بلالی اندن الدیغی كبی آزاد ایتدی وبلالدن
غیری هجرتدن اول التیسن دخی الوب مشركین ایدندن قورتردی انك بری عامر ابن فهیره ایدی بدر واحد

غزالرنده حاضر اولوب بئر معونه ده شهید اولدی وبری زنیره ایدی ازاد اولدیغی حینده بصرینه عمی اصابت
ایتدی قریش دیدیلرکه انك بصرینی لات وعزی کیدردی زنیره ایتدی والله لات وعزی نفع وضره قادر دکلدر
سز کذب ایدرسز اویله اولسه الله تعالی اکا بصرینی رد ایتدی وایکیسیدخی نهدیه وقزی ایدی سیده لری انلری
طحن ایچون کوندروب بن سزی والله ابدا آزاد ایتمزم دیدی انلری دخی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه الوب
آزاد ایتدی وبری دخی بنو مومل دن برجاریه ایدی عذاب اولنوردی انی دخی الوب آزاد ایتدی وبری دخی
ام عمیس ایدی انی دخی الوب آزاد ایتدی

(سورة الضحى وهى احدى عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والضحى) ضحى حقیچونکه اول ارتفاع شمس وقتیدر انکله تخصیصه سبب زیراکه انده نهار قوی اولور
والله تعالى انده موسى علیه السلامه سویلمویدرو سحره سجده یه واروبدر ویا انکله مراد نهارلك کلیدر
(والليل اذا سجى) واپل حقیچونکه ظلامی اقبال ایدوب هرشیئی انکله تغطیه ایده ویا ظلامی سکون واستقرار
ایدوب من بعد ازدیادی کسله (ماودعك ربك وماقلى) یا محمد ربك جل شانه سنی ترك ایتمدی وسکا بغض
ایتمدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مشتکی اولوب ایکی اوچ کیجه قیامه قادر اولمدی
ابو لهبك زوجه سی کاوب دیدیکه ظن ایدرمشکه یا محمد سنی ربك ترك ایتمش اوله زیرا ایکی اوچ کیجه دنبرو انك
سکا قریب اولدیغن کورمزین اول اجلدن بو اوچ آیت نازل اولدی * مفسرون ایدیهود پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمه ذو القرنین واصحاب کهف وروحدن سؤال ایتدکلرنده انی ایرته خبرویره یم دیوب لکن ان شاء الله
دیمدیککیچون اون ایکی ویا اون بش ویا قرق کون اندن وحی محتبس اولدی ویا خود وحیك احتباسنه سبب
بیتنده بر کوکاب وار ایدی اویله اولسه مشرکون دیدیلرکه محمدی ربیسی ترك ایتدی (وللآخرة خير لك من
الاولى) یا محمد آخرت سکا دنیادن خیرلودر زیرا که آخرت باقیه درشوائبدن خالصه دردنیا ایسه فانیه در
مضارله مشوبه در وقتاکه الله تعالى اکا دنیاده وحی وکرامتله زائل اولمزایدیکنی تبیین ایتدی آخرتده اندن اجل
واعلاینی وعد ایتدی ویا خود یا محمد امرکك نهایتی بدایتندن خیرلودرکه رفعت وکمالده تصاعددن زائل اولمزسن
(ولسوف يعطيك ربك فترضى) ربك جل شانه سکا بر مرتبه عطاء جزیل ایدیسر درکه سن اکا راضی اولورسن
اما دنیاده کمال نفس وظهور امر واعلاء دین کبی وآخرتده حوض وشفاعت وشهادت کبی بعده اکا ابتداء
نشئه سینده ویردیکی بعض نعمی مالده فضلنه مترقب اولسون ایچون ذکر ایدوب دیدیکه (ألم يجدك يتيما فآوى)
یا محمد ربك جل شانه آناك وانالك موتندن صکره سنی یتیم صغیر فقیر بولدیغی حالبوکه سکا مال ومأوی ترك
ایتمامشلردی اویله اولسه عمك ابو طالبه ضم ایدوب انی سکا مأوی وتربیتکه متعهد وموتکه کافی قیلدی
(ووجدك ضالا فهدى) وسنی حکمت وشرایع واحکامدن خالی بولوب وحی والهام وتوفیقله سکا هدایت
ایتدی (ووجدك عائلا فأغنى) وسنی فقیر بولوب خدیجه نك مالیله بعده غنائمله سنی غنی ایتدی ویا سنی
ویردیکی رزقله راضی ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر غنا دنیا متاعنك کثرتیله دکلدر بلکه غنا قلبك
غناسیدر ورینه پیغمبریمز علیه السلام ایدر فوز وفلاح بولدی اول کسه که رزقی کفاف اوله والله تعالینك
ویردیکی رزقه قانع اوله (فأما اليتيم فلا تقهر) یتیمی تحقیرا تمسکل ویا اکا قهر ایدوب ضعفیچون مالنی المغل
پیغمبریمز علیه السلام ایدر بیوت مسلمیندن خیرلو بیت اولدرکه انده یتیم اولوب اکا احسان ایدیله وشربیت
اولدرکه انده یتیم اولوب اکا اساءت اولنه وایکی بارمغن ضم واشارت ایدوب دیدیکه بن وکافل یتیم جنتده
بیلهیز (وأما السائل فلا تنهر) وسائلی قپودن زجرایتمه که بذل یسیرله وکلمه طیبه ایله رد ایلکل ابراهیم
ابن ادهم ایدر سائللر آخرت بریدیدر قپوکزه کلدکده کانه دیرکه آخرته برشیئ کوندرمیسز که انده انی
اهللریکزه ایرکوره لم * دینلدیکه سائلله مراد طالب علمدر (وأما بنعمة ربك فحدث) وربك جل شانه نك
نعمتنی تحدیث ایت یعنی قرآنی ناسه تبلیغ ایت ونبوتکی تحدیث ایت ویا اشبو سوره ده ذکر اولنان نعمتلره

شکر ایت پیغمبریمز علیه السلام ایدر اول کسه که معروفك قلیلنه شکر ایتمیه کثیرنه دخی شکر ایتمز واول که
ناسه شکر ایتمیه الله تعالى یه دخی شکر ایتمز والله تعالینك نعمتنی تحدیث شکردر وانی تحدیثك ترکی کفردر
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر بن ابی بن کعبدن اوقودم اول ایدر بن رسول الله صلی الله علیه وسلمدن
اوقودم والضحى سوره سی تمام ایتدیکنده بکا امر ایتدیکه تکبیر ایدم تا قرآنك تمامنه دکین هر سوره آخرنده
انی ایدم واکا سبب اولدرکه اشبو سوره اولنده ذکر اولنان سببله پیغمبریمز علیه السلامدن وحی محتبس
اولیجق مشرکون دیدیلرکه محمدی ربیسی هجر وترك ایتدی اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام اکا
زیاده مغموم ومحزون اولدی بعده والضحى سوره سی نازل اولیجق اکا مسروردن تکبیر ایدوب من بعد
انی امتنه سنت ایتدی

(سورة ألم نشرح وهى ثمان آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألم نشرح لك صدرك) بز سنك صدرکی توسیع ایتمدکمی حتی که مناجات حقه ودعوت خلقه قابل اولدی
ویا خود اکا ایداع ایتدیکمز علم وحکم ایچون توسیع ایدوب جهل ضیقی اندن کیدردك ویا خود قلبکی وحی
تلقی یه تیسیر ایتدك حالبوکه اندن اول اول سکا مشتتلو ایدی * دینلدیکه انکله مراد روایت اولنانلردرکه
جبریل علیه السلام انی صباوتی حالنده ویا معراج قبیلنده انك قلبنی استخراج وغسل ایتدکدنصکره انی ایمان وعلمله
طولدردی (ووضعنا عنك وزرك الذى انقض ظهرك) وسندن حط ایتدك شول فرطاتکی که قبل البعثه
اول سندن صدور ایله ظهرکه ثقیل اولوب انی انقاض ایتدی ویا اینکه قومك ضلالن کوروب ارشادلرندن عاجز
اولدك ویا انلری ایمانه دعوتکده اصرار واذاده تعدیلرین کوردك (ورفعنا لك ذكرك) وذکریکی رفع ایتدك
شول وجهله کیم بن ذکر اولندیغمده سندخی بنمله ذکر اولنورسن یعنی اذان واقامت وتشهد وخطبه ده حتی که
برکسه الله تعالى یه عبادت ایدوب هرشیئده انی تصدیق ایتسه الا بوکه محمدك رسول الله ایدیکنه شهادت ایتمیه
انك هیچ بری اکا نفع ایتمز بلکه کافر اولور * ضحاك ایدر یعنی انك ذکرنسز صلات وخطبه سی جائز اولمز
(فإن مع العسر يسرا) یا محمد صددنده اولدیغك ضیق صدر ومنقض ظهر اولور وزر وقومکدن کوردیکك
ضلال واذا امثالی شدائدله یله شرح صدر ووضع وزر واهتدایه توفیق واردر (إن مع العسر يسرا) وعد
مذکوری تأکید ورجانی تعظیم ایچون تکرار اولندی * اشبو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایتدی سزه بشارت اولسونکه سزه یسر کلدی بر عسر ایسه ایکی یسره غالب اولمز * ابن مسعود رضی الله عنه
ایدر اگر عسر بر حجره ده اولسه یسر انی استوب اوزرینه داخل اولوردی * دینلدیکه عسرك ایکیسی یله
معرفه اولدیغیچون معناده واحدر ویسرك ایکیسی یله نکره اولدیغیچون لفظ ومعناده ایکیدر * دینلدیکه
اول ایکی یسرك بری پیغمبریمز علیه السلام زماننده مسلمینه تیسیر اولنان فتوحدر وبری دخی خلفا زماننده
تیسیر اولنان فتوحدر وجائزدرکه مراد یسر دنیا ایله یسر آخرت اوله * دینلدیکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلمی تسلیه در عسرله مراد اهل مکه نك انی مکه دن اخراجیدر ویسر اول انك مدینه یه دخولی واعانده
اصحابنك تکثیریدر ویسر ثانی مکه نك فتحی کوننده انك واصحابنك عز ونصرله اکا دخولیدر (فإذا فرغت
فانصب) صلاة مکتوبه دن فراغکده رب تعالى یه دیکلوب مستوا که رغبت ایتکه انی سکا ویره ویا جهاددن
فراغکده سنی عذابدن انجا ایدر شیئده کندوکی اتعاب ایت ویا تشهددن فراغکده دنیا وآخرتك ایچون دعایه
منتصب اوا غل ویا تبلیغ رسالتدن فراغکده کندك ومؤمنلر ایچون استغفار ایت (وإلى ربك فارغب) وربك جل
شانه دن جمیع احوالکده حاجتك دیلکل غیریدن دکل زیرا که یالکز اول انی روایه قادر اولور ویا خود ناردن
رهبت وجنته رغبت ایدرا ولدیغك حالده الله تعالى یه تضرع ایت

(سورة التين وهى ثمان آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والتين والزيتون) تين وزيتون حقيچون عاريننده اشبو ايكيسى ذكر ايله تخصيص اولندى زيرا كه تين فاكهه طيبه در فضلاتى اولماز وغذاء لطيف سريع الهضم در ودواء كثير النفع در كه اول طبيعتى تليين وبلغمى تحليل وكليه لرى تطهير ومثانه ده كى رملى كيدررو كبد وطحالك سده سنى فتح ايدر وبدنى سمين ايدر حديثده كلديكه تين بواسيرى قطع ايدر ونقرس علتنه نفع ايدر اما كه زيتون فاكهه وادام ودوادر ودهنى كثير المنافع در مع هذا بريرده بتر كه انده دهنيتدن اثر اولماز * ديندلديكه اول ايكيسى ايله مراد ايكى جبلدر برى جبل تيندر كه دمشق انك اوزرنده در ويرى جبل زيتوندر بيت المقدس انك اوزرنده در زيرا اول ايكيسى ارض مقدسه دندر تين وزيتون منبتيدر وياخود مراد مسجد دمشقله مسجد بيت المقدسدر وياخود تين مسجد اصحاب كهفدر وزيتون مسجد ايليادر (وطور سينين) وجبل طور حقيچونكه موسى عليه السلام انك اوزرنده رب تعالى يه مناجات ايتديكه انك موضعنه سينين وكذلك سيناده خى دينور (وهذا البلد الامين) واشبو بلد حقيچونكه اكا داخل اولان امنده اولور اول مكه شهريدر (لقد خلقنا الانسان فى أحسن تقويم) بر انتصاب قامت وحسن صورت وخواص كائنات ونظائر سائر ممكناتى استجماعله انسانى احسن تعديلده خلق ايتدك حالبوكه انك غيرى هر حيوان يوزى اوزره منكب خلق اولنوبدر (ثم رددناه أسفل سافلين) بعده بز انى حسن وقوت وكمال شبابندنصكره احوال سافلينك اسفلنه رد ايتدك كه اول ضعف وهرم وارذل عمردر حتى صبى كبى اولمده فهم ايتمز اولور ويا كفر وفجور ايچون موتندنصكره ناره رد ايدرز معناى اول اوزره مراد اولور كه عقللرى زائل اولوب عمللرى كسيلور انلر ايچون حسنه يازلمقدن قالور (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم أجر غير ممنون) لكن شونلر كه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر ارذل عمره رد اولنمز ويا ناره ادخال اولنمزلر * ديندلديكه قرآنى اوقيوب موجبيله عمل ايدن كشى ارذل عمره رد اولنمز ايمدى انلرك قوتلرى كيتدكده عقللرينه ضعف ايردكده اجرلرى كسلمز بلكه كما كان حال شبابلرنده وكمال قوتلرنده ايشليوكلدكلرى اعمال صالحه نك اجرى موتلرينه دكين يازيلور اول انلره عملسز اجرا ولور (فما يكذبك بعد بالدين) يا محمد اشبو دلائلدنصكره دلالت وياناطقله يوم جزايى اخبار كده سنى نه شئ تكذيب ايدر وياخود يا انسان الله تعالى سنى احسن تقويمده خلق ايدوب كمال استوايه ايركوردكدنصكره سنى ارذل عمره ردنى بيلور كن يوم جزايى انكار وتكذيبه سنى نه شئ تحميل ايدر (أليس الله بأحكم الحاكمين) ذكر اولنان خلق ورده قادر اولان الله تعالى صنع وتدبيرده اعدل حاكمين دكلميدر خلقدن هر برينه اهل اولديغى شيئله حكم ايدر احوال مذكوره يه قدرتى كبى اعاده يه دخى قدرتى ايرر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسه كه والتين والزيتون سوره سين اوقيوب آخرينه ايرشه بلى وانا على ذلك من الشاهدين ديسون

(سورة العلق وهى تسع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اقرأ باسم ربك الذى خلق) يا محمد قرآنى ربك جل شانه نك اسميله افتتاح ويا انكله استعانت ايدراولديغك حالده اوقوغل كه اول هر شيئى خلق ايتدى * اكثر مفسرين ايدر قرآندن اول نازل اولان اشبو سوره در ما لم يعلم قولنه ايرنجه * عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اول وحى اولنان رؤياى صالحه ايدى منامنده هرنه كورسه فلق صبح كبى ظاهر اولوردى بعده خلوته رغبت ايدوب جبل حراده مغاره ده ماشاء الله زمان كيجه وكوندز عبادته مشغول اولدى حتى كدا كا بر ملك كلوب اقرأ يعنى اوقوغل ديدى اول ديديكه بن اوقومق بيلمزم نه اوقويايم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر اندن ملك بنى قتى صقدى بعده بنه بكا اوقو ديو تكرار ايلدى بن ينه اولكى جوابى ويرجك اول بنى تكرار صقدى بو منوال اوزره اوج دفعه وقوعندنصكره ديديكه اقرأ باسم ربك الاعلى حتى كه ما لم يعلم قولنه ايردى اوليله اولسه دتريه رك خديجه رضى الله عنها قتنه كلوب بنى اورتيكز ديو اورتندى بعده قصه يى خديجه يه خبر ويروب نفسم اوزره قورقارم ديدى خديجه ايتدى والله اول سنى اخذا يتمز زيرا كه سن صلهٔ رحم ايدر وضيفه ضيافت ايدر وسائر

خصال حميده يى ايدرسن بعده خديجه انى ابن عمى ورقه بن نوفله ايلتديكه اول زمان جاهليتده نصرانيت اوزره اولوب انجيلدن لغة عربيه ايله ماشاء الله نيجه اشيا يازمشدى شيخ كبير اعمى ايدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك ماجراسن اكا ذكر ايديجك ورقه ديديكه اشبو ذكر ايتديكك شول ناموسدر كه الله تعالى آنى موسى عليه السلامه دخى انزال ايتمشدى اكر حياتده قالورسم سكا نصرت ايدردم زيرا كه قومك سنى ارالرندن چيقاريسر در تكيم سندن اول بو حالته ايرن رجالى قوملرى ارالرندن چيقارمشلردى بعده بر قاچ ايام دنصكره ورقه فوت اولدى وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن وحى كسلدى اندن اكا زياده حزن ايردى بر مرتبه ده كه بر نيجه كره بو كسك طاغلرك باشنه چيقديكه كندوبى اندن اشغه براغه اول حالتده جبريل عليه السلام اكا ظاهر اولوب يا محمد سن الله تعالينك حق رسوليسن ديو تسليه ايدوب وكندوبى اندن اشغه براقمدن منع ايدردى حتى كه من بعد وحيك نزولى واستمراريله قرير العين اولدى (خلق الانسان من علق) انسانى علقه دن خلق ايتدى وقتا كه اول واجبات معرفة الله اولدى اول نازل اولان انك وجودنه وفرط قدرتنه وكمال حكمتنه دلالت ايدر شئ اولدى (اقرأ وربك الاكرم) يا محمد قرآنى اوقوغل كه ربك تعالى كرمده هر كريم اوزره زائددر كه غرضنسز انعام ايدر وخوفسز حلم ايدر (الذى علم بالقلم) كه اول قلمله خط وكتابت تعليم ايتدى (علم الانسان ما لم يعلم) اول انسانه بيلمديكنى بيلدردى شول وجهله كه آنده قوى خلق ايتديكندنصكره اكا نصب دلائل وانزال آيات ايتدى (كلا ان الانسان ليطغى أن رآه استغنى) حقا كه نعمة الهيه كافر اولان انسان حدى تجاوز ودينه استكبار ايدر چونكه كندوبى غنى كوره ديندلديكه يعنى لباس وطعام وغيرده منزلتندن منزلهٔ اخرايه ارتفاع ايدر * ديندلديكه اشبو آيت ابو جهل شاننده نازل اولوبدركه اول چان برماله اصابت ايتسه ثياب ومركب وطعامن ارتوررردى (ان الى ربك الرجعى) حالبوكه يا انسان رجوعك رب تعالى يه در ايمدى طغيانك عاقبتندن حذر ايت (أرأيت الذى ينهى عبدا اذا صلى) كوررميسن شول كمسه يى كه عباد اللهدن بر عبدى صلاتدن نهى ايدر اشبو آيت ابو جهل شاننده نازل اولوبدركه اول ديديكه اكر محمدى سجده ايدر كوررسم بوينو اوزره چكنردم چون اول عزمله اكا واردى اردنه چكلمكه باشلدى اكا نيچون بويله ايدرسن ديندلدكده ديديكه بنمله محمد بيننده آتشدن خندق واهوال واجنحه كوردم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه اكر اول بكا قريب اولسه ملائكه انى پاره پاره ايدردى (أرأيت ان كان على الهدى أو أمر بالتقوى) بكا خبر وير شول كمسه دن كه اكر مصلى دين حق اوزره اولسه وياخود ناسه ايمان وعمل صالحله امر ايتسه (أرأيت ان كذب وتولى) بكا خبر وير كه اول صلاتدن نهى ايدن دينى تكذيب وايماندن اعراض ايتسه (ألم يعلم بأن الله يرى) اول نهى ايدنى بيلمزميكه الله تعالى انك صلاتدن نهيى وسائر افعال قبيحه سنى كورر (كلا) ايمدى اول نهى ايدن اول فعل سيئندن ارتداع ايتسون (لئن لم ينته لنسفعا بالناصية) اكر اندن منتهى اولمزسه بز انك ناصيه سن قهر وشدتله اخذ ايدرز (ناصية كاذبة خاطئة) كه اول ناصيه صاحبى كذب وخطائله متصفدر وقتا كه ابو جهل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى صلاتدن نهى ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم آنى زجر ونهر ايتدى ابو جهل پيغمبريمز عليه السلامه ديديكه والله سنك اوزريكه اشبو وادى يى خيل جرد ورجال مرد له طولدرايم الله تعالى ديديكه (فليدع ناديه سندع الزبانية) ايمدى اول قوم وعشيرتن چاغروب انلرله استنصار ايتسون بز دخى زبانيه لرى چاغررز انى ناره سوريه لر (كلا لا تطعه واسجد واقترب) ايمدى يا محمد تثبت ايدوب انك صلاتدن نهينه اطاعت ايتمكل بلكه طاعت اوزره ثابت اول سجوده مداومت ايدوب اعمال صالحه ايله الله تعالى يه تقرب ايت پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر عبدك رب تعالى يه زياده قريب اولمسى ساجد اولديغنده در

(سورة القدر وهى خمس آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(انا أنزلناه فى ليلة القدر) بز قرآنى ليلهٔ قدرده لوح محفوظدن سماء دنيايه بيت عزته انزال ايتدك بعده

جبرئیل علیه السلام انی یکرمی ویا یکرمی اوچ ییلده ازمان متفرقه ده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انزال ایتدی (وما أدریك ما لیلة القدر) سکا لیلهٔ قدرك غایت فضلنی نه شیئ بیلدردی اول لیلهٔ قدرله تسمیه اولندی زیرا الله تعالی اول لیلهده برسنهدن سنهٔ مقبلهیه دکین واقع اولور اجل ورزق وموت وسائر امور واحکامله سموات وارض خلق اولنمزدن اول تقدیر اولنان مقادیری مواقیتنه سوق وتنفیذ ایدر * دینلدیکه اول شهر رمضانده در بعضیلر دیدیکه اول لیالی سنهنك برندهدر حتی برکسنه مرأهسنك طلاقنی ویا عبدنك عتقنی لیلهٔ قدره تعلیق ایتسه یمین ایتدیکی حیندن برسنه تمام اولمنجه اول طلاق وعتق واقع اولماز اشبو قول ابن مسعود رضی الله عنهدن مرویدر دیمشکه برکسه برسنهنك لیالیسنی قائم اوله اول لیلهٔ قدره اصابت ایدر ابن عمر انی ایشیدیجك دیدیکه الله تعالی ابو عبد الرحمانه رحمت ایده اول لیلهٔ قدرك شهر رمضانده ایدیکن بیلور لکن اول قولیله مرادی ناسك اکا اتکالندن منع ایدی اکثرون انی رمضانك عشر اخیری اورتاسنده دردیدیلر که الله تعالی انی اخفا ایتدی تاکه ادراکی طمعیله لیالی رمضانك جمیعنده عبادته اجتهاد ایدوب ثوابلرین کثیر ایده (لیلة القدر خیر من ألف شهر) لیلهٔ قدرده قیام وعبادت خیرلودر بیك آی قیام وعبادتدنکه انده لیلهٔ قدر اولمیه * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بنو اسرائیلدن بررجل ذکر اولندیکه اول بیك آی فی سبیل الله جهادده سلاحن اومزندن ایندرمدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انك اول عملن بکنوب امتی ایچون انك مثلنی الله تعالیدن تمنی ایتدی ودیدیکه یارب امتمك عمرلرین قصیر وعمللرین قلیل ایتدك او یله اولسه الله تعالی بو امته لیلهٔ قدری ویردیکه انلرك اول لیلهٔ شریفهدهکی عبادتلری اول اسرائیلینك اول مدتده اولان جهادندن خیرلودر * سعید بن المسیب ایدر برکسه که بریلدن بریله دکین اخشام ویتسو نمازین جماعتله قیله لیلهٔ قدردن نصیبن اخذ ایدر عائشه رضی الله عنها پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیکه اکر بن لیلهٔ قدره ایرشسم نه دعا ایدهیم ایتدی دیکلکه * اللهم انك عفو کریم تحب العفو فاعف عنی (تنزل الملائکة والروح فیها باذن ربهم من کل أمر) اول لیلهٔ قدرده الله تعالینك اذنیله ملائکه وروح اول سنهده تقدیر اولنان هر خیر وبرکت امری ایچون ارضه ویا سماء دنیایه نزول ایدرلر ویا مؤمنلره تقرب ایدرلر (سلام هی حتی مطلع الفجر) لیلهٔ قدرده الله تعالی سلامتدن غیری شیئ تقدیر ایتمزحالبوکه انك غیریده سلامتی وبلایی دخی تقدیر ایدر ویاخود اول لیلهٔ قدر کل الاسلامدر زیرا انده ملائکه مؤمنلره سلامی چوق ایدرلر یاعدی لیلهٔ قدرده ملائکهنك مؤمنلره سلامی غروب شمسدن طلوع فجره دکدر

(سورة البینة وهی ثمان آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(لم یکن الذین کفروا من أهل الکتاب والمشرکین منفکین حتی تأتیهم البینة) یهود ونصارادن وعبدهٔ اوثاندن اولان طوائف کفر وشرکلرندن زائل اولمدیلر حتی که الله تعالیدن انلره حق وباطل بینینی فرق ایدر رسول الله ویا قرآن کلدی زیرا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك بعثتندن اول دیرلردیکه بز صددنده اولدیغمزدن زائل اولمزز تا شول وقتهدکین که توراتده وانجیلده وعد اولنان پیغمبر کله که اول محمد علیه السلامدر چون اول پیغمبر کلدی ایکی طائفهدن برنیجهلر اول وعدلرینه وفا ایدوب ایمانه کلدیلر وبرنیجهلر ایسه اول قوللرندن رجوع ایدوب کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر (رسول من الله یتلو صحفا مطهرة فیها کتب قیمة) که اول الله تعالیدن بر رسولدرکه تلاوت ایدر شول قراطیس مضمونیکه اول باطلدن منزههدر انده احکام مستقیمه واردرکه انده اعوجاج یوقدر زیرا که اول صواب وصلاحه ارشاد ایدر (وما تفرق الذین أوتوا الکتاب الا من بعد ما جاءتهم البینة) یهود ونصاری دینلرنده ویا محمد علیه السلام شاننده ویا قرآن حقنده اختلاف ایتدیلر الا انلره بینه کلدیکندنصکره که اول محمد علیه السلام ویا قرآندر ویاخود معنی هالکین ومعذبین اولمدیلر الا ارسال رسول وانزال کتبله اوزرلرینه حجت قائم اولدیغندنصکره (وما أمروا الا لیعبدوا الله مخلصین له الدین حنفاء) حالبوکه انلر کتابلرنده امر اولندیلرکه انجق الله تعالی یه عبادت ایدهلر عبادتی انکچون خالص

ایدوب عقائد زائغهدن اعتقاد حقه مائلین اولدقلری حالده (ویقیموا الصلاة ویؤتوا الزکاة) وصلوات مفروضهیی اوقاتنده ادا ایدهلر وزکاتی محلنه وضع ایدهلر انلر کتابلرنده اشبو خصاله امر اولنمشلر ایکن انی تحریف وعصیان ایتدیلر (وذلك دین القیمة) اشبو امر اولنان اشیا کتب منزلهنك جملهده مستقیمهدر (ان الذین کفروا من أهل الکتاب والمشرکین فی نار جهنم خالدین فیها أولئك هم شر البریة) اهل کتابدن انلرکه کافر اولدیلر وانلرك غیری که الله تعالی یه اشراك ایتدیلر یوم قیامتده انلر نار جهنمده رکفرده تفاوتلری حسبنجه مستحق اولدقلری نوع عذابده دائمین اولدقلری حالده ابدی انلر عند الله شر خلیقهدر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات أولئك هم خیر البریة) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه مؤمنین وعملده صالحین اولدیلر ابدی انلر عند الله خیر خلیقهدر (جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها أبدا) رب تعالی عندنده جزالری جنتلردرکه اغاجلری التندن نهرلر جاری اولور اندهنیم ومشتهالرنده دائمین اولدقلری حالده (رضی الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالی انلردن طاعتلری سببیله راضی اوله وانلر دخی الله تعالیدن ویردیکی ثواب سببیله راضین اولهلر (ذلك لمن خشی ربه) اشبو ذکر اولنان جزا ورضوان هرکسه ایچوندرکه یوم قیامتده درکاه حقده سؤال وحسابدن خوف ایدوب امره اطاعت واکا عصیاندن اجتناب ایده

(سورة الزلزلة وهی تسع آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا زلزلت الارض زلزالها) نچانکه ارض قیام ساعت ایچون شدتله تحریك ایله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه قیامت نوقتن اولور دیو سؤال اولندقده بیان اولندیکه نچان نفخهٔ اولی ویا ثانیه عندنده ارض شدتله تحریك ایدیله (وأخرجت الارض أثقالها) وارض جوفنده اولان کنوز واموانی طشره چیقاره (وقال الانسان ما لها) انسان کافرلر دیهلرکیم بو ارضه نولدیکه تحرك ایدر جوفنده اولان اشیایی طشره براغور زیرا که اول بعثی تصدیق ایتمزلردی اما مؤمن دیرکه اشبو الله تعالینك وعدیدیکیدر مرسلون انی امتلرینه اخبارلرنده تصدیق ایتدیلردی (یومئذ تحدث اخبارها) اول کونده ارض الله تعالینك انطاقیله خبر ویرر خبرو شردن انی که اوزرنده ایشلمشلردی (بأن ربك أوحی لها) شول سببله کم الله تعالی ارضه اوزرنده ایشلنن اشیایی خبر ویرمسن الهام ایده (یومئذ یصدر الناس أشتاتا لیروا أعمالهم) اول کونده ناس ثواب وعقابدن اعماللرینك جزاسن کورسونلر ایچون موقف حسابدن مراتبلری حسبنجه فرقه فرقه رجوع ایدهلر مؤمنلرك یوزلری بیاض آمنین اولدقلری حالده جانب یمینی اخذ ایدوب کرامله جنته کیدهلر وکافرلرك یوزلری سیاه فزعین اولدقلری حالده جانب شمالی اخذ ایدوب اهانتله ناره کیدهلر (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) فریق سعدادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو خیر ایشلمش اوله آخرتده انك ثوابن کورر وفریق اشقیادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو شر ایشلمش اوله آخرتده انك عقابن کورر * دینلدیکه کافره خیرینك ثوابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده عند الله ذره دکلو خیری قالمز ومؤمنه شرنك عقابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده ذره دکلو شری اولمز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مؤمن وکافردن هرکسه یوم قیامتده شول دنیاده ایشلدیکی خیر وشری کوررلر مؤمنك شری یازلغنور خیرینه ثواب ویریلور وکافرك خیری رد اولنوب شری اوزره عقاب ایدیلور * مقاتل ایدر اشبو ایکی آیت ایکی رجل شاننده نازل اولمشدرکه انلك برینه سائل کلدیکنده اکا بر تمره وبر جوزه وبر تمره مثلنی ویرمکی استقلال ایدوب ویرمزدی بو برشیٔ دکلدر اجرایسه شول شیٔ ویرمکله اولورکه (ویطعمون الطعام علی حبه) مصداقنجه بزم اکا رغبت ومحبتمز اوله شیٔ قلیله ایسه بزم رغبت ومحبتمز یوقدر دیردی وبری آخر ایسه کذب وغیبت ونظره مثلی ذنوبی تهاون ایدوب ایشلمکدن تحاشی ایتمزدی شول سببله کیم الله تعالی کبائر اوزره وعد ایدوبدر دیردی اویله اولسه الله تعالی اشبو ایکی آیتی انزال الله خیرك قلیلنه ترغیب ایتدیکه ویرمشول رجاله کیم عند الله کثیرا وله

وذنبك بسيرندن تحذير ايتدى شول خوفله كيم اصرار ايله اول كبير اوله زيرا اكه يوم قيامتده ذنب صغير صاحبنك كوزينه جبال كبير كورينور وجميع محاسنى ايسه كوزينه هر شيئدن يسير كورينور * مرويدركه عائشه رضى الله عنها بر عنبى تصدق ايدوب بونده مثاقيل كثيره واردر ديرايدى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ازواجنه ديديكه سزدن بريكز هميوارنه تصدق واحسانده شئ يسيرى تحقيرا طوتمسون اكرچه برقيون اياغى ايسه ده ويرسون * پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر سورۀ اذا زلزلت قرائتى نصف قرآن قرائتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور * وسورۀ اخلاص قرائتى ثلث قرآن وسورۀ كافرون قرائتى ربع قرآن قرائتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور

(سورة العاديات وهى احدى عشرة آية مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والعاديات ضبحا) غزاتك خيلى حقيچونكه اول عدو ايتديكنده جوفلرنده صوت اولور وياحجده كى ابل حقيچونكه عرفه دن مزدلفه يه ومزدلفه دن منايه مداعناق ايدر (فالموريات قدحا) وشول خيل حقيچونكه طاشلو يرده يورود يكنده نعللريله آتش چيقارر (فالمغيرات صبحا) وشول خيل حقيچونكه صبح وقتنده كافره غارت ايدر (فاثرن به نقعا) كه انلر يوريدكارى مكاندن غبار اثاره ايدر (فوسطن به جمعا) اول غبار ايله اعدا جماعتنك ارسنه كيرر واحتمال اولوركه اشبو قسم شول نفوسه اوله كيم كماللرى اثرنه عاديه در افكارلريله انوار معارفى موردر وهوى وعادات اوزره مغيره در تاكه انلره انوار قدسك مبدئى ظاهر اوله وانلكله شوق اثاره ايدوب جمع عليين دن برجمعك وسطنده بولنورلر (ان الانسان لربه لكنود) انسان الله تعالينك نعمتلرينه كفوردر ويارب تعالى يه عاصيدر وياصاحبى عدا ايدوب نعمتى اونودر وياقليل الخيردر وياساتتدن خصلۀ واحده ايله احساندن خصال كثيره يى اونودر (وانه على ذلك لشهيد) وانسان كنديننك كنود ايديكنه شاهددر اوزرنه اثرى ظاهر اولسيله ويا انك كنود ايديكنه الله تعالى شاهددر (وانه لحب الخير لشديد) وانسان مال محبتنه شديددر وجمعنه حريصدر والله تعالينك طاعتنده ونعمتى شكرنده ضعيفدر (أفلا يعلم اذا بعثر مافى القبور) انسان بيلمزمى شول وقتيكه قبورده كى موتى بعث اولنه (وحصل مافى الصدور) وصدورده اولان خيروشر تميز وابراز اوله (ان ربهم بهم يومئذ لخبير) رب تعالى انلرك اعلان وكرك اسرار ايتديكى حالته عليمدر يوم قيامتده اكا كوره هركسه يه جزاسن ايدر

(سورة القارعه وهى عشرة آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(القارعة ما القارعة وما أدريك ما القارعة) شول ساعت كه انك اهوالى ايله قلوب فزع اولنور اول نه شيئدر انى مكانه بيلدرديكه اول يوم قيامتدر انك كنهنه سنك علمك يوقدر (يوم يكون الناس كالفراش المبثوث) اول حالت شول كونده دركه ناس كثرت وذلت وانتشار واضطرابده جراد منتشر كبى بربرلرينه مختلط اولور (وتكون الجبال كالعهن المنفوش) وطاغلر اجزاسى تفرقنده اتلمش پنبه مثالنده هوايوزنده طيران ايدر (فأما من ثقلت موازينه فهو فى عيشة راضية) اول كمسه كه حسناتنك ميزانى ثقيل اوله اول جنتده برعيشده دركه صاحبى اكا راضى اولور (وأما من خفت موازينه فأمه هاوية) اما اول كمسه كه حسناتنك ميزانى خفيف اوله اعتبارا اولنورسنه نى اولمامغله وياسيئاتى حسناتنه غالب اولمغله انك مأواسى نار هاويه در (وما أدريك ماهيه نار حامية) هاويه نك ماهيتن سكا نه شئ بيلدردى ايدى اول برناردركه حرى نهايتده در

(سورة التكاثر وهى ثمان آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر) كثرتله مباهات سزى اشغال ايتدى حتى كه احيا كزعددلى

استيعاب ايدنجكره مقابره رجوع ايتديكز كه امواتكز كثرتيله مباهات ايده سز * روايت اولنديكه بنوعبد منافله بنوسهم تفاخر ايدوب بنوعبد مناف كثرتده انلره غالب اولديلر بنوسهم ديديلركه جاهليتده قتال بزى افنا ايتدى بز احيا ومزله بيله امواتمزى دخى عدا ايده لم اويله اولسه بنوسهم انلره غالب اولديلر ويا خود سزى اموال واولادله تكاثر اشغال ايدوب كندكزه اهم اولان آخرت ايچون سعى قويوب اعماركزى دنيا طلبنده تضييعله موت وقبره ايرديكز (كلا سوف تعلمون ثم كلا سوف تعلمون) امر كثرتله مباهاتده دكلدر زيرا عاقله لايق اولوركه جميع همتى ومعظم سعيى دنيا ايچون اولميه زيرا انك عاقبتى وبال وحسرتدر رأيكزك خطاسنى بيلورسز شول حالده كه سزه موت نازل اولوب قبره كيره سز واندنصكره ده شول حالده كه بعث اولنه سز (كلا لو تعلمون علم اليقين) حقا كه اكر مباهاتكزك عاقبتن علم اليقينله بيلسه يديكز شول استيقان ايتديكيكز شيئى بيلديككز كبى اول سزى انك غيريدن اشغال ايدردى (لترون الجحيم) والله سز نارى بعيددن كوزيكزله كورورسز (ثم لترونها عين اليقين) بعده انى عين يقينله كوررسز زيرا كه علم مشاهده مراتب يقينك اعلاسيدر (ثم لتسئلن يومئذ عن النعيم) بعده اول كونده سؤال اولنورسز هر نعمدنكه اول سزى اشغال ايتدى ويا هر نعمتك صغير وكبيرندنكه سزه انى الله تعالى انعام ايتدى انك شكرنى ادا ايتديكزميدى * ديلديكه اشبو حكم كفاره مخصوصدركه كفار مكه دنياده خير ونعمتده ايديلر يوم قيامتده انك شكرندن سؤال اولنورلر حالبوكه انلر رب نعمى قويوب انك غيرى يه عبادت ايدرلردى اويله اولسه اول شكرى تركلرى اوزره تعذيب اولنورلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ابدان وابصار واسماعك صحتى نعمدر عبادآنى نه شيئده استعمال ايتدكارندن سؤال اولنورلر * پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر صحت وفراغ ايكى نعمتدركه ناسك كثيرى انده مغبونلردر * ديلديكه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمك بعثتى وعبدك اسلامه توفيق اولنمسى وشرابك خفتى وقرآنك تيسيرى نعمدر

(سورة العصر وهى ثلاث آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والعصر) رب العصر حقيچون * ديلديكه عصرله مراد صلاة عصردركه اول صلاة وسطادر وياعصر نبوتدر ويادهردركه اعاجيبى مشتملدر ويا ليل ونهاردركه اكا عصران دينور ويانهارك آخر ساعتيدر (ان الانسان لفى خسر) جنس انسان مساعيلرنده وعمرلرين مطالبلرينه صرفده خسرانده در (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات) الا شونلر خسرانده دكلدركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر زيرا كه انلر دنيايى ويروب آخرتى صاتون الديلر انلكه حياة ابديه وسعادت سرمديه يه ايرديلر (وتواصوا بالحق) واعتقاد وعملدن انكارى جائز اولميان اشيايى بربرلرينه وصيت ايتديلر (وتواصوا بالصبر) ودخى فرائض اداسنه واوامر اقامتنه صبرله وصيت ايتديلر * ديلديكه يعنى انسان تحقيقا معمر اولوب هرمه ايرسه اول نقصده اولور مكر شونلر اولمز كه ايمان وعمل صالح اوزره اوله لر انلر ايچون شباب وصحتلرنده ايشلدكلرى محاسن اعماللرينك اجورى منقطع اولمز على الدوام اجرى يازيلور

(سورة الهمزة وهى تسع آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ويل لكل همزة لمزة) شدت عذاب هركسه يه كه آخرى اردنده كراهت ايتديكى شيئله ذكر ايده كه اول همزه در ودخى اولكه آخرى كراهت ايتديكى شيئله يوزنده ذكر ايده كه اول لمزه در * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ايكيسى بر معناده دركه انلر نماملردركه احبه يى بربرلرندن آيررلر وعيبدن برى اولنلر ايچون عيب طلب ايدرلر ديلديكه همزه انلردركه لحوم ناسى اكل ايدرلر ولمزه انلردركه ناسه طعن ايدرلر (الذى جمع مالا وعدده) كه اول مال دنيايى جمع ايدوب حوادث دهر ايچون اعداد ايدر يوخسه الله تعالينك سبيلنه انفاق ايتمز (يحسب أن ماله أخلده) ظن ايدركه اول جمع ايتديكى مالى انى دنياده اخلاد ايدوب اندن موتى منع ايده (كلا) اول ظن باطلدر اندن ارتداع ايتسون (لينبذن فى الحطمة) والله اول طبقات ناردن نار حطمه يه براغيلور

(وما أدريك ما الحطمة) حطمه نك ماهيتني سكا نه شي بيلدردي (نار الله الموقدة) اول حطمه الله تعالينك
ايقادوتسعير اولنمش ناريدر (التي تطلع على الافئدة) كه اول نار لحم وجلدي اكل ايدوب حتى كه فؤادلرينه
ايرر (انها عليهم مؤصدة) اول نارك قپولري كفارا اوزره بركديلور (في عمد ممددة) انلر تيموردن عمودلره
بغلنورلر كه اول عمدوده وممطوله در

(سورة الفيل وهي خمس آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألم تر كيف فعل ربك بأصحاب الفيل) يا محمد ربك جل شانه نك فعلني تواترا خبارله ايشيدوب اصحاب فيله
اولان صنيعي آثارين كورمدكمي (ألم يجعل كيدهم في تضليل) انلرك كعبه يي تعطيل وتخريبه قصد
ايتدكاري كيدي انلري اهلاكه تضييع وابطال ايتمديمي (وأرسل عليهم طيرا أبابيل) كه انلرك اوزره ابابيل
قوشندن جماعات كثيره كونديردي (ترميهم بحجارة من سجيل) كه اول قوشلرك هر بري انلره حجاره
آتر ديكه اول بالچقدن دوزلمش آتشده پيشورلمكله طاش ايدلمشدي (فجعلهم كعصف مأكول) حتى كه
الله تعالى انلري اول طريقله ورق زرع كبي قيلمديكه اكا كوه ايرمش اوله * روايت اولنديكه اشبو وقعه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك ولادتي ييلنده واقع اولدي قصه سي اولدركه ملك حبشه اصحمة النجاشي قبلندن
يمن ديارنه ملك اولان ابرهة بن الصباح الاشرم صنعاده قليس ديو بر كنيسه بنا ايتديكه ناسي كعبهٔ مكرمه نك
زيارت وطوافندن انكا صرف ايده من بعد ناس كعبهٔ مكرمه زيارتن ترك ايدوب اكا كيده لر چون انك اول
عزيمتني كنانه دن بر رجل ايشتدي اول كنيسه خدامنك غفلتي حالنده كيجه اكا كيردي ومحرابنده قضاء
حاجت ايدوب نجاستي ديوارلرينه سوردي چون اول حالت ابرهه يه خبر ويرلوب اني كوردي يمين ايتديكه
كعبه يي هدم ايده اويله اولسه جيشني جمع ايتدي ونجاشينك محمود ديو بر فيل عظيمي وارايدي جيشه اني
مقدم ايدوب كتدي حتى مكهٔ مكرمه قربنده بر موضعه نزول ايتدي مكر اول وقتده عبد المطلب سيد قريش
وصاحب عير مكهٔ مكرمه ايدي بر قاطره بنوب ابرهه يه واردي مكر انك سهلده ناسه طعام يدروب وطاغلرده
وحوش وطيوري طويورردي بو خصال حميده سني ابرهه ايشتمشيدي اكا اكرام ايدوب يانته اجلاس ايتدي
ويردن حاجتك ندر ديو ترجمانله سؤال ايتدي عبد المطلب ديديكه دوه لرمدن ايكيوز دوه يي جيشك غارت
ايتمشدر حاجتم اولدر كه امر كله اول دوه لرم بكا رد ايديله ابرهه ايتدي بن سني عجب كوردم كه بن سزلرك دينكز كبي
اولان كعبه يي تخريبه كلمشيكن بندن اني ديليوب دوه لريكي ديلرسن عبد المطلب ديديكه دوه لرك صاحبي بنم
انكيچون سندن اني طلب ايدرين كعبهٔ مكرمه صاحبي ايرودرد يلرسه سزي اندن منع ايدر اويله اولسه ابرهه
جيشنه امر ايلدي عبد المطلبك دوه لرندن الدقلريني اكا رد ايتديلر اندن عبد المطلب كيرو مكهٔ مكرمه يه كلدي
وقومنه امر ايلدي طاغلره كيدوب طاغلديلر وكندي بيت شريفه كلدي وقپوسي حلقه سنه ياپشوب ديديكه
آلهي سكا معلومدركه اشبو بيتك هدمنه عدوكاو بدر ارادت كريمه لكنه ايسه امر سنكدر اني ايشله ديوب اندن
دونوب قومنه كتدي بوندنصكره ابرهه جيشي ايله اوكارنجه فيلي يدوب كعبه جانبنه كتديلر وقتا كه حرم شريفه
دخوله عزم ايتديلر فيل چوكوب ايلرو كتمدي معول ايله باشنه ندكاواوردلرسه يريندن بر خطوه آيرلمدي لكن انكه
اني كعبه دن غيري جانبه دوندرسه لر سرعتله اول جانبه كيدردي انلر اكا مشغول ايكن كوردلركه درياد
قرلنغج هيئتنده قوشلر پيدا اولدي هر بري نخوددن كوچك ومرجكدن بيوك اوچر طاش برين منقارنده
وايكيسن ايكي اياغنده طوتردي حتى كه هواده ابرهه قومنك باشلري برابرنه كلوب طوردیلر واول طاشلري
انلرك اوزره صاليوردیلر اول طاشدن كيمه اصابت ايتديسه هلاك اولدي وبر نيجه لري ايسه يوله دوشوب
كتديلر انلر دخي يولده ومنزلده دوشرلك جميعي هلاك اولديلر وابرهه نك ايسه جسدنده برداء پيدا اولوب انامل
بر بر دوشردي حتى كه اول وجه اوزره عذابله صنعايه ايردي صدري ياريلوب جاني جهنمه صاليويردي وفيل
ايسه هيچ بر ضرر ديمز قورتلدي

(سورة قريش وهي أربع آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(لايلاف قريش ايلافهم رحلة الشتاء والصيف) يا محمد ربك تعالى اصحاب فيلي هلاك ايتدي تاكه قريش
حرمده بيت شريف جوارنده الفت واقامت ايده لر ويا الله تعالينك قريشه نعمتلري لا يحصى در سائر نعمتلري ايچون
اكا عبادت ايتمزلرسه شتاده يمنه وصيفده شامه رحلتلري الفتلري اجليچون اكا عبادت ايتسونلر هيچ كمسه
انلره سوء له تعرض ايتمز بلكه حرم الله سكاني ديرديو تكريم ايدرلر (فليعبدوا رب هذا البيت) اعني
كعبه نك ربي جل شانه يه عبادت ايتسونلر ايكي رحله يه ايلافلري اجليچون شتا وصيف مؤنتلرينه كافي
اولدي (الذي أطعمهم من جوع) كه انلري قحطله اصابت ايدن جوعدن اشباع ايتدي (وآمنهم من خوف)
وانلري اصحاب فيل خوفندن وياخود قحط بلد وسائرلرنده غارتدن ويا جذام علتندن امن اوزره ايلدي

(سورة الماعون وهي سبع آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(أرأيت الذي يكذب بالدين) يا محمد بيلدكمي شول كمسه يي يوم قيامتده جزايي تكذيب ايدر (فذلك الذي
يدع اليتيم) اعني اول شول كمسه دركه يتيمي حقندن دفع ايدر ويا اكا قهر ايدر * ديلديكه انكله مراد
ابوجهلدركه اول بر يتيمه وصي ايدي عريان اكا كلوب كندي مالندن سؤال ايتدكده اني عنفله دفع ايتدي
ويا ابوسفياندركه بر جزور نحر ايدوب بر يتيم اندن لحم سؤال ايتديكده عصاسيله اني اوردي ويا وليد بن المغيره
ويا بر منافق بخيلدر (ولا يحض على طعام المسكين) ومسكيني اطعامنه كندي رغبت ايدرونه غيري اول
فعله ترغيب ايدر والله تعالى منع معروفي وايذاء ضعيفي يوم جزايي تكذيبه علامت قيلدي يعني اكر انك جزايه
ايماني ووعيده ايقاني اولسه الله تعالينك عقابندن قورقوب معصيته اقدام ايتمزدي (فويل للمصلين
الذين هم عن صلاتهم ساهون) شدت عذاب شول مصليلره كيم صلاتلرندن غافللردر وقتلرين اضاعه ايدرلر
ويا ناس محضرنده صلاتي ادا ايدرلر تنهالرنده اني ترك ايدرلر (الذين هم يراؤن) كه انلر عبادتلرنده ريا ايدرلر
يعني عبادتي ناس انلري صلاحله ذكر ايتسون ايچون ايدرلر يوخسه الله تعالادن ثواب رجاسيچون ويا عقاب
خوفيچون دكل (ويمنعون الماعون) وزكاتي اهلندن منع ايدرلر * ديلديكه ماعون هر شيدركه
اني ناس بينلرنده تعاطي ايدرلر بالطه وقوغه طنجره وصحن وصو وآتش واوتلق كبي * ديلديكه ماعوني
ضرورتله استعاره ايدندن منعي حرام اولور اما كه ضرورتسز اني استعاره ايدندن منعي حرام اولمازلكن قبيح
اولور اعني يتيمي دفع وقهر ضعف ديندن اولوب ذم وتوبيخي ايجاب ايديجك شول عماددين اولان صلاتدن
سهو وكفردن شعبه اولان ريا وقنطرهٔ اسلام اولان زكاتك منعي ذم وتوبيخه احق واولي اولور

(سورة الكوثر وهي ثلاث آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(انا أعطيناك الكوثر) يا محمد بز سكا علم وعمل وشرف دارينden خير كثير ويردك پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن
روايت اولنديكه كوثر جنتده بر نهردركه ربم جل شانه بكا اني وعد ايدوب انده خير كثير واردر عسلدن احلى
واينددن ابيض وثلجدن ابرد وزبددن الين در اول نهرك ايكي طرفي زبرجددر آنيه لري كومشدندر اندن بر كره
ايچن من بعد صوصامز * ديلديكه اول جنتده بر حوضدر ويا انكله مراد قرآندر (فصل لربك وانحر)
الله تعالينك وجه كريمي ايچون صلاته مداومت ايت انك انعامنه شاكر اولديغك حالده زيرا كه صلات شكرك
اقسامني جامعه در وبدنه نحر ايدوب محتاجلره تصدق ايت كه اول اموال عربك خياريدر * ديلديكه يعني
صلاة عيدي ادا ايدوب اضحيه يي نحر ايت (ان شانئك هو الابتر) قومكدن اول كمسه كه سكا بغض ايدر اول
دنياده وآخرتده هر خيردن منقطعدر زيرا انك عصبيتي يوقدر اندن نسل ويا حسن ذكر قالمز اما كه سن انك كبي
دكلسن ذريتك وحسن صيتك وآثار فضلك يوم قيامته دكين قالور ومع ذلك آخرتده ويريله جك كرامتك

وصفه کلز

(سورة الكافرون وهی ست آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

روايت اولنديكه قريشدن برجماعت پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمه ديديلر كه يا محمد سن بزم دينمزه اتباع ايت بزدخی سنك دينكه اتباع ايده لم هر امر عزه سنی تشريك ايده لم برسنه سن بزم آلهه مزه عبادت ايدوب برسنه دخی بز سنك آلهكه عبادت ايده لم تا كه كتوردیكك دين خير ايسه انده سكا مشاركت ايدوب اندن حظمز المش اوله وز واكر بزم صددنده اولديغمزدين خير ايسه سندخی انده بزه مشاركت ايدوب اندن حظكی المش اوله سن پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم ايتدی العياذ بالله تعالى ربم جل شانه يه غيری اشراك ايدم اول سببدن بوسوره نازل اولديكه (قل يا أيها الكافرون) يا محمد انلره ديكل كه يا كافرلر علم اللهده ايمانه كلوردكالرسز (لا أعبد ما تعبدون) زمان مستقبلده عبادت ايتديكنز اصنامه كيم الآن سزانكا عبادت ايدرسز (ولا أنتم عابدون ما أعبد) والآن بنم عبادت ايتديكم الله تعالى يه زمان مستقبلده سز عبادت ايدردكالرسز (ولا أنا عابد ما عبدتم) حالبوكه بن سزلك عبادت ايتديككز شيئه زمان جاهليتده عبادت ايتمزدم ايمدی نه احتمالدركه زمان اسلامده بن انكا عبادت ايدم زيراكه بن انك مضرتن بيلورم (ولا أنتم عابدون ما أعبد) وسز زمان جاهليتده جهلكزدن وقلت عقلكزدن الآن بنم عبادت ايتديكمه عبادت ايتمزديكز ايمدی بن نه باطله عبادت ايدرم ونه سز حقه عبادت ايدرسز وياخود نه بن سزلك عبادت ايتديككز كبی عبادت ايدرم ونه سز بنم عبادتم كبی عبادت ايدرسز (لكم دينكم ولی دين) بن مزه ربم جل شانه نك رسالتن ايركوروب اوزريكزه حجتی اقامت ايتدم بنم اوزريمه واجب دكلدركه سزی دين اسلامه اجبار ايدم وبن سزلك دينكزه ابدا رجوع ايدردكم ايمدی شرككز اوزره ثابت اولك وبن منتظرمكه رب تعالى سزلك شانكزده نه امر ايده موجبيله عمل ايدم وبندخی دينم اوزره ثابتم اندن غيريه تجاوز ايتمزمكه اول صراط مستقيمدر * دينلديكه اشبو سوره آيت قتالله منسوخدر بعضيلر شبوديني حساب وجزاء ودعاء وعبادتله تفسير ايتمشدر * دينلديكه چقان بركمسه برمنكره انكار ايدوب قولی قبول اولماسه انكا واجب اولوركه اشبو آيت دلالتيله مذهبی اوزره ثابت اولوب منكری مذهبی اوزره ترك ايده

(سورة النصر وهی ثلاث آيات مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا جاء نصر الله والفتح) يا محمد چقانكه الله تعاليندن سكا عداوت ايدنلر اوزره نصرتی ومكه نك وسائر بلاد كفرلك فتحی ايريشه (ورأيت الناس يدخلون فی دين الله أفواجا) وناسی كوره سنكه فوج فوج دين اللهه كيرهلر اهل مكه وطائف ويمن وهوازن وسائر قبائل عرب كبی (فسبح بحمد ربك) نه سنك ونه بركمسه نك خاطرنه خطور ايتمين شيئك تيسيرنه ربك جل شانه يه حامد اولديغك حالده تعجب ايت ويا انك نعمتلرينه حامد اولديغك حالده نماز قيل * روايت اولنديكه پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم مكه يه داخل اولديغنده كعبه يه كيروب سكز ركعت نماز قيلدی وياخود انی ظلمه نك قول فاسدندن تنزيه ايت صدق وعدنه حامد اولديغك حالده وياخود انكا صفات جلاليله ثنا ايت صفات اكرامنه حامد اولديغك حالده (واستغفره) ونفسكی هضم وعملكی استقصار وغيره التفاتله سندن صدور ايدن فرطاتكی استدراك ايچون اندن استغفار ايت پس بو اجلدن پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمدن روايت اولندی ديمشكه بن هر كونده وكيجه ده يوز كره استغفار ايدرين وياخود امتك ايچون استغفار ايت (انه كان توابا) اول الله تعالى مكلفينی خلق ايدلدنبرو استغفار ايدنلرك توبه لرينی قبول ايتمكه مستمر اولدی اكثرون ديديلر كه اشبو سوره مكه فتحندن اول نازل اولوبدر وانده پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمك موتنه اشارت واردر كه پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم انی اوقويجق عباس اغلادی پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم انكا يا عم نيه اغلرسن ديدی عباس ديديكه زيرا انكله

موتككه نعيه اشارت اولندی پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم ايتدی حال ديديككی منوال اوزره در اوله اولسه بوندنصكره عباس كولركورلمدی * دينلديكه بوقولك قائلی ابن عباس ايدی اول اجلدن پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم انك شاننده اشبو غلامه علم كثير ويريلوبدر ديردی وبوكا سورة التوديع دينلدی

(سورة تبت وهی خمس آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(تبت يدا أبی لهب وتب) ابولهب هلاكه مؤدی خسارته ايردی الله تعالى انی هلاك ايده وقتاكه پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم (وأنذر عشيرتك الاقربين) سكا اقرب عشيرتكی انذار ايت ديو امر اولندی اقاربن جمع ايدوب انذار ايتدكده ابولهب انكا يا محمد هلكه وخسارته ايره سنكه بزی بونكيچونمی چاغردك ديدی اول سببدن بو آيت نازل اولدی (ما أغنى عنه ماله وما كسب) وقتاكه پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلم اقاربن دينه دعوت ايتدی ابولهب ديديكه اكر قرنداشم اوغلنك ديديكی حق اولورسه بن مال واولاديمی فدا ايدوب انك ديديكی عذابدن قورتلورم نازل اولديكه انكا هلاك ايرديكنده مال واولادی انی اندن تخليصه مفيد اولمز انكا بناء اوغلی عتبه بی شام يولنده كيدركن قافله اورته سندن برارسلان قاپوب كوتوردی وابولهب ايسه بو وقعه سندن برقاچ كون صكره عدسه دينور برنوع جرحك خروجيله هلاك اولوب ميته سی اوچ كون قالوب دفن اولنمدی حتی كه رايحه كريهه سندن ياننه وارلميوب آخر امرده بعض سودانی استيجارله دفن ايتدرديلر اوله اولسه آيت كريمه غيبدن اخبار اولوب حالنه مطابق ظاهر اولدی (سيصلى نارا ذات لهب) اول ابولهب آخرتده نار جهنمه داخل اوليسردركه اول نار التهاب واشتعال ايدر (وامرأته) ودخی اول ناره انك مرأه سی ام جميل كه ابوسفيانك قزقرنداشيدر انكله بيله داخل اوليسردر (حمالة الحطب) كه اول نار جهنم ايچون حطب حماله سيدر زيرا اول پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمه معاداتله اوزاری تحمل ايدردی ويا زوجنی پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمه ايذايه تحميل ايدردی ويا نمامه اولديغندن نار خصومتی ايقاد ايدردی ويا شولك سعدان حزمه سن كيجه كتوروب پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمك يولی اوزره طاغيدردی (فی جيدها حبل من مسد) كه انك بوينده قتی بوكلمش ايپ واردر تكيم اوطون طاشيدنلر انی ايدر * اشبو آيت انك حالنی تخسيس وتحقيرو زوجنی اغضاب ايچون ايدی وياخود نار جهنمده كی حالنی بياندركه انده ارقه سنده جهنم حطبندن حزمه زقوم وضريع وبوينده ناردن زنجير اوليسردر * روايت اولنديكه بروقتده اول حزمه سنی برديوار اوزره قويوب ليفدن ايپنی كوكسی اوزره قتی بغلادی اول حينده جبريل عليه السلام ديوارك اردينه كلوب انی چكمسيله اول بوغلدی

(سورة الاخلاص وهی أربع آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل هو الله أحد) وقتاكه مشركون پيغمبر عليه صلى الله عليه وسلمه ديديلركه يا محمد ربكی بزه وصف ايتكه سن بزی انكا دعوت ايدرسن اول سببدن اشبو سوره نازل اولدی يعنی انلره ديكل كه الله تعالى واحددر بالذات اجزادن منفرددر زيرا اول جسم ويا مركب دكلدر (الله الصمد) كه اول سيددر حوائجده انكا قصد اولنور جميع صفاتنده اول كاملدر انواع سوددنك جميعی انده كامل اولوبدر وغايته مقصود مصاتنده اول مستغنادر خلقك فناسندنصكره اول باقيدر انك فوقنده احد يوقدر جميع عيوبدن اول منزهدر انكا آفات اعترا ايتمز (لم يلد ولم يولد) انك ولدی اولمديكه انكا وارث اوله زيرا انك مجانسی يوقدر اول معينه ويا انكا خلف اولورا حده محتاج دكلدر حاجت وفنا انكا ممتنع اولديغيچون وانك والدی دخی اولمديكه اول اندن ملكه وارث اولمش اوله زيرا كه اول هيچ برشيئه محتاج اولمدی وانكا عدم دخی سبق ايتمدی بلكه اول واحد قديمدر (ولم يكن له كفوا أحد) وهيچ احد انكا كفو ومماثل اولمدی ايمدی اول الوهيت وحكم وتدبيرنده شريكی يوقدر كمال وحدانيتله موصوفدر اشبو سوره شريفه كمال قصريله معارف الهيه نك جميعن مشتمل اولديغيچون حديثده

انك قراتنی ثلث قرآنه عدیل اولورد ینلدی زیرا که مقاصد قرآنیه عقائد واحکام وقصص بیانته محصوره در واولکه انی کل قرآنه عدیلدر دیدی قرآندن مقصود بالذات اولان شیئی اعتبار ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برکسه یی سورهٔ اخلاص اوقور ایشیدوب دیدیکه واجب اولدی دینلدیکه یارسول الله اکا واجب اولان نه شیئدر دیدیکه جنت

(سورة الفلق وهی خمس آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(قل أعوذ برب الفلق) یا محمد دیکل که بن صبحك ربی جل شانه یه استعاذه ایدرمکه انکله لیلك وحشتن کیدردی ویا فلق جهنمده برقیودرکه اول آچلدیغنده انك شدت حرندن اهل نار فریاد ایدیشورلر (من شر ما خلق) هرشیئ شرندنکه رب تعالی انی خلق ایتدی (ومن شر غاسق اذا وقب) وقمر شرندن که منخسف اولوب سیاه اوله ویا لیل شرندنکه ظلامی هرشیئه داخل اوله زیرا انده مضار کثیره دفعی عسیر اولور ویا ثریا که سقوط ایده زیرا انك سقوطنده امراض کثیره اولور وطلوعنده مرتفع اولورد ینلدی (ومن شر النفاثات فی العقد) ونساء سواحر ویا نفوس رجال شرندنکه انلر خیوط عقده لرینه رقیه ایتدکارندنصکره اکا نفث ایدهلر (ومن شر حاسد اذا حسد) وحاسد شرندنکه حسدین اظهار ایدوب مقتضاسیله عمل ایده زیرا که اندن اول حسدك ضرری محسوده عودت ایتمز بلکه انجق حاسدك کندوبه مختص اولورکه انك سرورینه یرینور

(سورة الناس وهی ست آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(قل أعوذ برب الناس) یا محمد دیکل که بن استعاذه ایدرم اول الله تعالی یه کیم ناسك راز قیدر (ملك الناس) اول انلرك خالق ومالکیدر انلر اوزره دیلدیکن اشلر وحکم ایلر انك حکمنی رد ایدر یوقدر (اله الناس) اول انلرك الهیدر هیچ احدك انده اکا مشارکتی یوقدر (من شر الوسواس الخناس) شول شیطان شرندنکه اول موسوسدر وعادتی تاخردر خفانکه انسان رب تعالی یی ذکر ایده (الذی یوسوس فی صدور الناس من الجنة والناس) که اول صدورناسده کلام خفیله تحدیث ایدرحتی که فهم قلبه واصل اولوب انکله خالق طریق حقدن اضلال ایدر اول صدورناسده کلام خفیله سماعنسز تحدیث ایدن جندن اولدیغی کبی انسدن دخی اولور ویا خود اول شیطان وسوسه سیله جنی اضلال ایتدیکی کبی انسی دخی اضلال ایدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه یهوددن برغلام خدمت ایدردی یهودلر اکا الحاحیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك مبارك باشی قیلندن مشط اراسنده قالمشدی انی الوب لبید بن الاعصم نام یهودی یه ویردی اول ایسه اول قیله اون برعقده ایله سحر ایتدیکندنصکره برقیویه براغوب اوزرینه طاشله باصدردی اول سببدن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خسته اولیجق اشبو ایکی قل اعوذ سوره لریله جبریل علیه السلام کلوب موضع سحری اکا خبرویردی اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا علی رضی الله عنهی کوندردی انی کتوریجك اوزرینه اشبو ایکی سوره یی که اون برآیتدر اوقودی هربرآیتی اوقودقچه اول اون برعقده نك بری چوزلدی وانکله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بدن لطیفلرنده خفت وصحت بولدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بکا ایکی سوره یعنی معوذتین نازل اولدیکه تعوذ باتده مثلی نازل اولمیوبدر ایدی اول ایکی سوره یی قرائتك عند الله سائر معوذاتله تعوذ کدن احب وارضادر * عائشه رضی الله عنها

ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك قچان بروجعی اولسه اشبو ایکی سوره یی

اوقیوب الینه اوفوررودی واول وجعی اولان عضوینه انی

سورردی وجعی مشتد اولدیغنده آنی بن اوقیوب اول

عضوینه انك الینی یمن وبرکتی

دجاسیله بن سورردم

وکان تمام طبعه بدار الطباعه المصریه ببولاق المحمیه تعلق الراجی فضل ربه المعید المبدی عبد الرحمن بك رشدی مصححا فی الطبعة الخامسة بمعرفة الراجی عفو ربه عما مضی وما یأتی مصطفی افندی تقی علی ذمة راجی فضل المولی القدیر محمد أمین بیك المنسوب الی البیر وذلك فی أواسط شوال سنة ١٢٧٩ سنة تسع وسبعین ومائتین بعد الالف من هجرة من خلقه الله تعالی علی اکمل وصف صلی الله تعالی علیه وعلی آله واصحابه اجمعین علی منواله مانا ح نم اوفاح مسك

ختام

تم